PALLAS. MINERVA. SOSPITATRIX URBIUM

WELLCOME
HIST. MED. MUSEUM

14011/B
A.I.n.10

24932

STEPHANI BLANCARDI
LEXICON MEDICVM
TRIPERTITVM,
RENOVATVM,

IN QVO ARTIS MEDICAE TERMINI, IN
ANATOME, CHIRVRGIA, PHARMACIA,
CHYMIA, RE BOTANICA, ETC.
VSITATI, DILVCIDE ET BREVITER EXPONVNTVR.

HISCE ADIVNGITVR GRAECARVM VOCVM ETYMOLOGIA,
TVM EARVM BELGICA, GERMANICA, GALLICA,
ANGLICA, ETC. INTERPRETATIO, CVM
INDICIBVS LOCVPLETISSIMIS.

EDITIO NOVISSIMA,

CVI, QVAE NOVITER INVENTA, AVT NVNC RECTIVS
COGNITA SVNT,
ADDIDIT ET INTERIECIT

D. IACOBVS FRIDERICVS ISENFLAMM,
SEREN. MARGGR. BRANDENB. ONOLD. ET CVLMBAC. CONSIL. AVLICVS,
IN ACAD. FRIDER. ALEXAND. ERLANG. MEDIC. ET ANAT. PROF.
PVBL. ORD. ACAD. IMPER. NATVR. CVRIOS. COLLEGA.

VOL. II.
N. — Z.

CVM GRATIOSISSIMIS PRIVILEGIIS S. CAES. MAIEST. ET SER. ELECT. SAX.

LIPSIAE.

SVMTIBVS ENG. BENI. SCHWICKERTI CIϽ IϽ CCLXXVII.

LEXICON MEDICVM.

VOL. II.

N–Z.

N.

No. deſignat apud medicos numerum, ex. gr. Rec. Iuiubarum N. VI. hoc eſt, *Numero ſex.*

NAEVI, ſunt quaedam maculae natiuae, eaeque duplices, protuberantes et planae, quae ſunt figura varia et colore diuerſo. Hae grauidis ex imaginatione falſa, ebrietate, ecſtaſi, etc. euenire creduntur, plerumque tamen ſaltem ex integumentorum tenuitate et vaſculorum cutaneorum ſingulari diſpoſitione oriuntur. Conf. *Macula matricalis.* Ge. Ein Muttermaal, Flecken. G. *Envies.* A. *A Mole, Marck in nativity.* B. *Moeder-vlekken.*

NAKIR, deſcribitur a *Schenkio*, quod ſit flatus furioſus, qui tranſit ab vno membro in aliud, cum dolore.

NAPELLVS, eſt diminutiuum a Napus, ſic dictus, quod Napellus radicem habeat quodammodo tuberoſam. Vide *Aconitum.* Ge. Eiſenhütlein, Wolfswurzel, Narrenkappen, Teufelswurzel. G. *Napel.* A. *Wolf-bane.* B. *Wolfs-wortel, Munniks-kapjes.*

NAPHA, ſic proprie in officinis vocatur aqua deſtillata ex floribus Aurantiorum, vel etiam flores ipſi.

NAPHTHA, eſt Petroleum ſubtiliſſimum, leuiſſimum, liquidis omnibus ſupernatans, flammam attrahens, et metalla ex menſtruis ſuis, in quo ſoluta ſunt, eripiens; ſeu puriſſima ſpecies Petrolei. Vide *Petroleum.* Ge. Naphtha, Bergbalſam. — Sed etiam *Naphtham* chymici vocant Aetherem, ſeu liquorem natum ex mixtione et deſtillatione acidi cuiusdam concentrati cum ſpiritu vini. Hic ſumme volatilis et penetrans aquae ſupernatat, nec eam ſubit: in aere temperato continuo vapores emittit, et, vt *Naphtha natiua*, flammam in vicinia collocatam attrahere videtur. Maxime vulgaris eſt *Naphtha vitrioli* et *nitri*, ſed etiam ex acido *ſalis* et *aceti* ſimilis Naphtha obtineri poteſt.

NAPTA, i. q. *Natta.*

NAPVS, eſt Raparum, vel etiam Braſſicae, ſpecies. Napus ſatiua *Baub.* *Braſſica napus*, radice cauleſcente fuſiformi *Linn.* (Tetradyn. Siliquoſ.) Abunde paſſim colitur in vſum culinarium et oeconomicum. Radici qualitas nutriens, ſed flatulenta. Decocto ſingularis virtus pectoralis et bechica,

ſemini vero in emulſione adhibito vis alexipharmaca et exanthematica tribuitur. — *Napus ſylueſtris.* Vide *Bunias.* Ge. Steckrüben. G. *Navet.* A. *Navew, Long Rapes, Turnips, Wild Navew.* G. *Steek-raap, Paryſche raap.*

NAPY, vide *Sinapi.*

NARCAPHTHA, eſt cortex refinoſus et fragrans arboris thuriferae, quem Iudaei in Oriente in ſuffitmigiis adhibent, et qui in affectibus pulmonum ſummopere laudatur. Vide *Thus.*

NARCISSVS, eſt plantae genus, (Hexandr. Monogyn.) quod folia Porri habet. Caulis eſt excauatus, ſtriatus, nudus. Flos eſt liliaceus, ſpatha oblonga, obtuſa, compreſſa, latere plano dehiſcens, marceſcens; corolla conſtat e nectario monophyllo, cylindraceo-infundibuliformi, ſuperne colorato, ore patulo, et petalis ſex ouatis, acuminatis, planis, tubo nectarii externe ſupra baſin inſertis. Germen abit deinde in fructum oblongum, vel ſubrotundum, trigonum, trifariam dehiſcentem, in tria loculamenta diuiſum, ſeminibusque foetum ſubrotundis. Radix eſt bulboſa, extus nigra, intus alba, viſcoſa, amara. Huius generis plures ſpecies ob florum elegantiam et fragrantiam in hortis coluntur. Nomen deriuare ſtudent a Narciſſo, adoleſcente in florem ſui nominis conuerſo, vel quia torporem (qui Gr. νάρκη eſt) neruis incutiat, grauedinemque torpidam; idcirco *Sophocles* ipſum vetus magnorum deorum coronamentum appellauit. Ge. Narciß, Märzblume. G. *Narciſſe.* A. *Daffodil.* B. *Tyloos, Pausleli, Sporkel-bloemen.*

NARCOSIS, eſt ſtuporis inductio, vt fit in paralyſi, vel ex opio, aliisque ſtuporem inducentibus. A ναρκόω, ſtuporem induco. Ge. Unempfindlichkeit. G. *Aſſoupiſſement.* A. *Stupidity.* B. *Verdoving.*

NARCOTICA, ſunt medicamenta, quae ſtuporem inducunt, et dolorem ſiſtunt, dum neruorum ſenſibilitatem et fibrarum muſcularium irritabilitatem minuunt et obtundunt. A ναρκόω, torporem concilio. Lat. *Torpor, Stupor,* et *Hebetudo ſenſus motusque.* Gr. Νάρκη, Νάρκημα, Νάρκωσις. Ge. Schlafmachende, betäubende Mittel. G. *Narcotiques.* B. *Verdovende Middelen.*

NARDVS, Gr. etiam Νάρδος, et Ναρδοστάχυς, a Nardo, vrbe Syriaca, Euphrati contermina, nomen accepiſſe, multorum eſt opinio. Aliis Ναρδοστάχυς, quam inter aromata *Dioſcorides* recenſuit. Duplex eius ſpecies proſtat in officinis. Vide ſequ.

NARDVS CELTICA, vide *Spica Celtica.*

NARDVS INDICA, ſiue SPICA INDICA, eſt ſubſtantia quaedam conſtans e fibris plurimis ſibi cohaerentibus, non

tamen implexis, et extremitate altera corpori ſubrotundo denſiori adhaerentibus, digiti circiter longitudine et craſſitie. Hinc ob ſimilitudinem ſpica dicta. Id corpus eſt capitulum radicis plantae in India Orientali paſſim creſcentis, quae eſt Gramen cyperoides aromaticum indicum *Breyn.* Calamus odoratus *Matthioli.* *Andropogon nardus* paniculae racemis ſupradecompoſitis proliferis *Linn.* vel etiam *Andropogon ſchoenanthus*, paniculae ſpicis coniugatis ouato oblongis, rachi pubeſcente, floſculis ſeſſilibus, ariſta tortuoſa *L* (Pol. Mon.) Fibrae hae non ſunt niſi coſtae et nerui foliolorum exſiccatorum et detritorum ſuperſtites radici adhaerentes. Qualitatis Spica indica eſt fragrantis et aromaticae, odoris grati ad Cyperum accedentis, ſaporis amaricantis. Tribuitur ei virtus cordialis, alexiteria, ſtomachica, carminatiua et anthelminthica. Rarior eius hodie apud nos vſus eſt. Veteres plures ingreditur compoſitiones. Apud Indos frequenter in vſum culinarium, ad condiendos cibos, adhibetur. Eiusdem ſpeciei videtur *Nardus Narbonenſis*, in Gallia auſtrali proueniens, ſed omni odore et ſapore aromatico deſtituta. Ge. Indiſche Spikenarde. G. *Spica-nard, Nard Indien.* A. *Indian Spikenard.* B. *Spikenard van Indien.*

NARES, ſ. *Nares externae*, Gr. μυκτῆρες, ſunt partes concauae naſi vtrimque poſitae, ſepto diſtinctae, quae interius inueſtiuntur membrana valde ſenſili, mucoſa, ſeu pituitaria, et meatum praebent aeri in reſpiratione et odoribus, ſimulque exitum concedunt excrementis mucoſis. Ge. Die Naſenlöcher. G. *Narines.* A. *The Noſtrils.* B. *Neus-gaten.*

NARES INTERNAE, vocatur Naſus internus. Ge. Die innere Naſenhöhle. G. *La Cauité du Nez.*

NASA, i. q. *Natta.*

NASALIA, i. q. *Errhina.*

NASCALIA, ſunt globuli, ex eadem ſubſtantia, qua peſſaria formantur, quae matricis ceruici immittuntur. Diſtinguuntur a *Peſſo* et *Peſſario*, quod *Naſcale* ſit penicillus in nodi effigiem molliſſimus, ex cotonis, vel lanae flocculo, etc. qui imbuitur vel ſucco idoneo, vel vnguento conuenienti, qualis etiam in vlceribus faucium a chirurgis adhibetur. Ge. Mutterzäpflein. G. *Pinceau.* B. *Moeder-zetſel.*

NASITAS, PSELLISMVS NASITAS, eſt illud vitium in tono vocis, quod accidit ex narium obſtructione, ita vt, qui naſo vulgo loqui dicuntur, illi ſint praeciſe, qui naſo non loquuntur, ſed apud quos deficit voci ille reſonitus, qui ab aere nares ſubeunte pendet, et qui harmoniam voci concili-

at: illa vero narium obſtructio pendet a diuerſis cauſſis. *Sauv.* Ge. Durch die Naſe reden. G. *Naziller.*

Nastvrtivm: hoc nomine variae ſaepe denotantur plantae, et ipſo genere inter ſe diuerſae, quarum ſpecies paſſim in vſum medicum adhibentur.— *Naſturtium hortenſe Pharm.* Naſturtium hortenſe vulgatum *Bauh.* eſt *Lepidium ſatiuum* floribus tetradynamiis, foliis oblongis multifidis *Linn.* (Tetradynam. Siliculoſ.) Ge. Gartenkreſſe. G. *Creſſon de Jardin, Creſſon Alenois.* A. *Garden-Kreſſes.* B. *Tuin-Kers, Sterke-Kers.* Eſt planta, quae habet caules ramoſos, rotundos, ſolidos. Folia oblonga, profunde inciſa, ſaporis acris, ſed grati. Flores in ſummitate ramorum creſcentes ſunt exigui, quadrifidi, cruciformes, coloris albi, vel purpurei. Poſt florem ſuccedit fructus oualis, compreſſus, diuiſus perpendiculariter reſpectu valuularum in duo loculamenta, continentia ſemina obrotunda, parua, oblonga, ſublutea, aliquantulum compreſſa, in cacumen pallidum deſinentia, ſaporis acris, amaricantis. Radix fibroſa, ſimplex, lignoſa, alba. Haec planta annua eſt, et in hortis colitur. Gaudet viribus reſoluentibus, diureticis, mundificantibus et antiſcorbuticis; acetariis commode additur. Semini longe acrior qualitas ineſt, hinc electuariis admixtum eximias vires exſerit. — — *Naſturtium aquaticum Pharm.* Naſturtium aquaticum ſupinum *Bauh.* *Syſimbrium naſturtium,* ſiliquis declinatis, foliis pinnatis, foliolis ſubcordatis *Linn.* (Tetradyn. Siliquoſ.) Ge. Brunnenkreſſe. G. *Creſſon de fontaine.* A. *Water-Kreſſes.* B. *Water-Kers.* Hoc frequenter apud nos circa riuulos fonteſque proueniens pariter eſt planta flore tetrapetalo cruciformi, ſed a priori diſtincta ſiliqua longa tereti. Qualitatis, vt praecedens, acris, volatilis, per coctionem et exſiccationem exſpirantis, virtutiſque eximiae antiſcorbuticae eſt, hinc plerumque ſuccus recenter expreſſus ad plures vncias propinatur. Proſtat tamen in officinis ſyrupus, ſpiritus et aqua deſtillata. — *Naſturtium indicum Pharm.* Cardamindum *Tourneſ.* Acriuiola *Ludw.* Viola inodora ſcandens, Naſturtii ſapore, maxima, odorata *Herm.* *Tropaeolum maius,* foliis peltatis ſubquinquelobis, petalis obtuſis *Linn.* Ge. Indianiſche Kreſſe. G. *Capucine.* A. *Indian Kreſſes.* B. *Indiaanſche Kerſſe.* Planta haec et ordine et genere a Naſturtiis diuerſa eſt. Flos enim eſt pentapetalus anomalus, (Octandr. Monogyn.) fructuſque conſtat e baccis tribus, ſolidiuſculis, hinc conuexis, ſulcato-ſtriatis, inde angulatis, foetis ſemine eiuſdem figurae. Planta ex America adlata nunc vbertim in hortis noſtris colitur. Sa-

pore, qualitate et viribus cum Naſturtiis conuenit. Sed et flores in acetariis maniacis datos inſigne ſaepe tuliſſe leuamen conſtat. Naſturtii nomen forte venit a naſcendo, quod cito creſcat. Alii autem appellari volunt a naribus torquendis, quod odore et ſeminis acrimonia ſternutamenta prouocet. Vide *Cardamon.* Gr. Κάρδαμον. Ge. Kreſſe. Ga. *Creſſon.* A. *Kreſſe.* B. *Kers, Starkoſt.*

Nasvs, eſt media faciei prominentia. Eſtque *externus*, vel *internus*. Intus conſtat ex duabus cauitatibus, nares dictis, oſſibus, cartilaginibus. *Externus* habet partem ſuperiorem immobilem, et continet radicem, dorſum, ſpinam, et inferiorem magis mobilem: diuiditurque in *Globulos*, *Alas*, et *Pinnas*, etc. *Internus*, ſ. *Nares internae*, varias habet latebras, ductusque anfractuoſos, ac ſinus et oſſa turbinata, membrana pituitaria et expanſione neruorum paris primi veſtita, quibus odorifera effluuia recipiuntur et retinentur. Eſtque odoratus et commodae loquelae inſtrumentum — *Naſus* pro diuerſa conformatione varia accepit nomina, dicitur paruus, ſimus, aquilinus, acutus, magnus, etc. Gr. Ῥὶς et Ῥὶν. Ge. Die Naſe. G. *Le Nez.* A. *The Noſe.* B. *De Neus.*

Nata, i. q. *Natta.*

Nates, ſunt vtrinque partes quaſi hemiſphaericae, inferiori et poſteriori parti trunci corporis adhaerentes, exteriori et poſteriori oſſium innominatorum ſuperficiei adnexae, quibus in ſedendo ſuſtinemur. Conſtant e Glutaeis, muſculis ſcilicet inſignibus femur extendentibus, plurimo adipe interiecto tectis. Homini prae omnibus quadrupedibus nates ſunt maximi voluminis. Gr. Γλουτοὶ. Ge. Die Hinterbacken. G. *Les Feſſes.* A. *The Hipps, or Buttocks.* B. *Billen, Aars-Billen.*

Nates cerebri, ſunt duae prominentiae orbiculares, poſt neruorum opticorum Thalamos, quae ſuperiori caudicis medullaris parti in vtroque latere adhaerent, et cum duabus prominentiis paulo minoribus, et inferioribus, quas Teſtes vocant, *eminentias* illas *quadrigeminas*, vt aptius nunc dicuntur, conſtituunt, quibus *Glandula pinealis* ſuperiacet. *Nates* veteres ſcriptores dixerunt, quaſi poſterius poſitus ſpectator in imum dorſum hominis ſtantis reſpiceret. Non tamen deſunt, qui inuerſo ſenſu vocis teſtes dixerunt. *Hall.* In homine hae eminentiae minores ſunt, in brutis vero maiores. Gr. Γλουτοὶ. G. Die hintern runden Erhabenheiten im Gehirn. G. *Les Nates.* A. *The Buttocks of the Brain.* B. *De Herſſenbillen.*

Nativa, *Medicamenta* vocantur, quae natura ſuppeditat ſine vllo artis adminiculo.

Natron, anatron, *Nitrum antiquorum*, *Aphronitrum*, *Baurach*, eſt ſubſtantia, quae abunde in aqua oceani, vt et quibusdam aquis mineralibus continetur, et proprie baſin Salis communis conſtituit. Reperitur paſſim in oriente ſub forma ſalis flocculenti in ſuperficie terrae et ad parietes cavernarum, minus tamen tunc purum eſt, ſed variis aliis ſalibus inquinatum. In vniuerſum autem alcali minerale easdem quidem in genere, quam alcali vegetabile, proprietates habet, ea tamen differentia, quod mitius ſit, minusque acre, aqua ſolutum per euaporationem in cryſtallos quaſi exiguas abeat, non penitus in aere deliqueſcat, ſed potius in puluerem fatiſcat, cum acido vitriolico mixtum Sal medium, ſeu *Mirabile Glauberi*, conſtituat, facile in aqua ſolubile, in igne fuſile, cum acido nitri cryſtallos cubicas, ſ. *Nitrum cubicum*, cum acido ſalis communis verum *Sal commune*, et cum tartaro ſal formet facile in cryſtallos abiens, quod *Sal Rupellenſe*, ſeu *de Seignette*, vocatur. Hanc eſſe ſubſtantiam veteribus non incognitam, de qua ſermo eſt Ierem. II, 22. Malach. III, 2. Prouerb. XXV, 20. non immerito putatur, cum et adhucdum in Oriente ad lotionem adhibeatur. Vſus quoque eius vitriarius paſſim eſt. Singularia adhuc circa hanc ſubſtantiam eximiorum detexit chymicorum ſolertia, tum ad generationem ſalium in genere, tum ad vſum medicum, pertinentia. Vide *Alkali minerale*. Ge. Mineraliſches Alkali. G. *Natron*.

Natta, eſt tumor magnus et mollis, ſine dolore et colore, in dorſo praecipue excreſcens, quandoque tamen in humero et aliis partibus erumpens, muſculis irradicatus, ex tenui quidem radice pendens, ita tamen incrementum ſumens, vt aliquot libras pendeat, et Melonis, vel Cucurbitae, magnitudinem aequet: eius ſubſtantia eſt vel adipoſa, vel pulpoſa, ideoque vel ad Steatomata, vel ad Sarcomata, referri debet. Ge. Eine Speckgeſchwulſt. G. *Stéatome*, *Sarcome*. A. *Steatoma*. B. *Een Spek-gezwel*, *Wen*.

Natvra, Graece Φύσις dicta, a φύω, creſco, naſcor. Huius vocis in medicina auctor eſt *Hippocrates*, qua voluit, prout ex eius ſcriptis colligendum, *Complexum omnium partium, tam ſolidarum, quam fluidarum, corpus animale conſtituentium ſimul ſumtarum, in ſuo motu, vel quiete, prout bene ſe habent.* Vnde non eſt ens diſtinctum et ſingulare a corpore, verum ipſum corpus, ſiue omne illud, quod in quolibet homine perfecto, ſimulac natus eſt, inuenitur ita ipſi connexum, vt partem eius aliquam conſtituat. Verum prout vocibus variae attribui ſolent ſignificationes, hinc poſtea ſumta fuit pro Deo ipſo, ac pro omnibus quoque eius operibus. A phyſi-

cis pro illa in corporibus conditione, qua ſola poſita ponitur corpus, qua ſublata tollitur, vel etiam pro complexu omnivm legum corporibus a Creatore praeſcriptarum, vel virium corporibus inditarum. Interdum etiam ſumitur pro naſcendi vi, ideoque partes genitales vtriusque ſexus appellarunt *Naturam*. Ge. Die Natur. G. A. *Nature*. B. *Natuur*.

NATVRALE, ſaepe idem denotat, quam *Natiuum*. Medicis vero praecipue id *Naturale* dicitur, quod ſecundum naturam, ſcilicet ſtatum ſanum, eſt, hicque ſtatus vocatur *Naturalis*, et opponitur morboſo, qui *praeternaturalis* dicitur. Vide *Res*.

NATVRALES FACVLTATES, NATVRALES ACTIONES, ſunt in corpore animali actiones illae, quae faciunt, vt heterogenea alimenta aſſumta fiant iterum pars corporis animalis, ſeu eius naturae, ſicque eius natura conſeruetur. Dum enim corpus perpetuo deteritur per ſuum motum, requiritur, vt detritum reſtituatur: id vero fieri nequit, niſi aſſumantur, quae nondum ſunt illud corpus animale, hoc eſt, heterogenea. Quaecunque igitur actiones in corpore mutant illa heterogenea, ita vt abeant in corpus ipſum, vocantur *Facultates naturales*. Sunt igitur hae actiones maſticationis, digeſtionis et concoctionis ciborum in ventriculo et inteſtinis; concoctorum per lactea et ductum thoracicum in ſanguinem delatorum in corde et pulmonibus compreſſio, attritus, mutatio, applicatio in locum partium detritarum, ſecretio et excretio ſuperfluorum, etc. Ge. Natürliche Verrichtungen. G. *Les Facultés, ou Fonctions naturelles*. A. *The natural Faculties, Functions*. B. *De natuurlyke Werking*.

NAVICVLARE OS, dicitur et Σκαφοειδὲς, et *Cymbiforme*, eſt tertium os Tarſi in vtroque pede, retrorſum cum oſſe calcaneo, antrorſum cum tribus oſſibus cuneiformibus, connexum. Sic dicitur a forma conuexo-concaua. *Winslouius* et *Monröus*, hoc nomen etiam dant oſſi maximo carpi, quod inter os multangulare maius et extremitatem radii ſitum eſt, paruaque eminentia et cauitate conſpicuum. Ge. Das Schiffgleiche Beinlein der Handwurzel. G. *Os naviculaire*. A. *Shiplike-bone*. B. *Het Scheep-beentje*.

NAVSEA, Gr. Ναυτία, eſt faſtidii ſpecies et ad vomitum conatus, qui aut ſubſequitur, aut non, labiis inferioribus tremore actis, et plerúmque humore ex ore fluente, ac fibris muſcularibus oeſophagi, ventriculi, inteſtinorum incipientibus motu periſtaltico inuerſo agitari, et muſculis abdominis, praecipue rectis, ſeſe valide conſtringentibus. Eſt etiam nauſea non infrequens, quae a vomitu peracto aliquamdiu

remanet. Nauſea inſuper ſecum trahit faſtidium cibi, potus et medicamentorum; quae tanta eſt ſaepe, vt ne quidem deglutitio fieri poſſit, quia, ſtomachi orificio conſtricto, cibi, vel potus, interiora verſus deſcendere nequeant. Tandem vt vomitus, ſic nauſea cum multis morbis complicatur, et iis euenit ſaepius, qui in mari, aut aquis agitatis a vento, peregrinantur. Sumitur et pro *Anorexia*, ſiue omni ciborum faſtidio et auerſatione. Ge. Der Eckel. G. *Degout*, *Nauſée*. A. *Sickneſs*, *Disguſt*, *Nauſeouſsneſs*. B. *Walging*, *Quaalykheid*.

Neapolitanvs morbvs, idem eſt, quam *Lues Venerea*. Sic autem dicitur, quia, vt ferunt, milites Hiſpani, circa finem ſaeculi decimi quinti ex America tum detecta nouiter aduenientes, hoc morbo contaminati, a *Ferdinando*, Hiſpaniae rege, Neapolitanis ab exercitu *Caroli VIII*. Galliarum regis, obſeſſis auxilio miſſi, incolas huius vrbis infecerunt, a quibus demum id malum Gallicis copiis communicatum, ſicque per reliquas regiones propagatum eſt. Negant tamen alii hanc originem luis.

Nebvla, eſt morbus oculi, quando tunica cornea incraſſatur, aut per natam maculam ſubpellucidam eius diaphaneitas ita mutatur, vt aeger omnia quaſi per nebulam videat. Ge. Fleck im Auge. G. *Taye*.

Necrosis, eſt Sugillatio alicuius partis, cum ſubſequente plerumque illius partis deſtructione. Vide *Gangraena*.— Sed exactius vocatur *Necroſis* morbus chronicus, in quo artus, vt pedes manusue, poſt ſtuporem et dolorem, vt plurimum ſine tumore, areſcunt, exſiccantur, et ſenſu motuque amiſſis, ſponte vt plurimum a corpore ſecedunt. Qualem morbum ex eſu Secalis cornuti nonnunquam oriri obſeruatores aſſerunt. *Sauv.* Ge. Der trockne Brand. G. *Le feu St. Antoine*, *la Gangréne ſeche*, *le mal des ardens*. A νεκρόω, morte afficio.

Nectar, eſt potus deorum, vt *Ambroſia* cibus. — — Medicis autem olim dicebatur potus medicamentoſus, colore, guſtu et odoratu gratiſſimus. Ge. Göttertrank. G. *Nectar*.

Nectarivm, botanicis dicitur pars mellifera, floribus propria, vel petalis inſerta, vel a corolla et caeteris partibus diſtincta, ſuccum melleum continens, nutritioni forte partium fructificationis deſtinatum, quemque auide apes ad mellificium exſugunt.

Nefrens, id eſt, *Dentibus carens*, ſiue in infantia, ſiue in ſenectute. Sic dicuntur, quia duriora dentibus frangere non poſſunt. Ge. Zahnloß, der nicht beißen kann. G. *Edenté*. A. *Toothleſs*. B. *Tandeloos*.

Nelvmbo, i. q. *Faba Aegyptiaca.*

Nemomena, vide *Nomas.*

Nenvphar, eſt *Nymphaea*, ſeu *Nenufar.* Eſt vox barbarica. Vide *Nymphaea.*

Neogala, eſt lac recens, quod illico *Coloſtrum* ſequitur. Ex νέον, nouum, recens, et γάλα, lac.

Nepa, vide *Geniſta.*

Nepenthes, eſt Laudanum opiatum, medicamentum vere laudatum. Huiusmodi compoſitio paſſim proſtat, conſtans ex opio, croco, ligno aloes, croco ſolis et ambra gryſea. *Theod. Zwingerus* primum illud ita appellari cenſuit. *Nepenthes* latine dicitur, quaſi nullus luctus. Ob ſummos et admirabiles, quos exſerit, effectus laudani nomen ei a *Theophraſto Paracelſo* datum eſt. *Nepenthes* remedium *Helenae* fuiſſe dicitur, quo omnes e corde languores et aegritudines ſuſtulerit, et hilaritatem laetitiamque induxerit. Legitur apud *Homerum* Od. δ. φάρμακον νηπενθὲς, remedium triſtitiam animo eximens. Dicitur autem a νὴ priv. et πένθος, luctus.

Nepenthes, eſt planta Indiae Orientalis, (Gynandr. Tetrandr.) flore apetalo, capſula oblonga, quadriloculari, quadriualui, polyſperma. Planta mirabilis deſtillatoria *Grim.* Vtricularia vegetabilis Zeylanenſium *Pluk.* Bandura Zeylanica in extremo foliorum folliculum peniformem expanſum habens. *Burm.*

Nepeta, vulgo *Cattaria*, aliis *Calamintha*, eſt planta flore monopetalo ringente, (Didynam. Gymnoſperm.) galea bipartita, barba tripartita. Species frequenter in Europae ruderatis prouenìens, aut etiam in hortis culta, eſt Mentha cataria vulgaris maior *Bauh.* *Nepeta cataria* floribus ſpicatis, verticillis ſubpedicellatis, foliis petiolatis cordatis, dentato-ſerratis *Linn.* Qualitatis eſt ſubaromaticae, hircoſae et amarae. Magna ſcatet olei aetherei quantitate, et virtute antihyſterica, pellente, cephalica et anthelminthica gaudet. In inſeſſu vehementer laudatur. Felibus an grata, an exoſa, quippe quam effodere atque deſtruere vehementer amant? Etymologiam deducere quidam conantur a Napus, ex νὲ, non, et πῦς, pes, quaſi pedibus carens, ſed non conuenit cum re. Forte *Nepeta* deriuatur a Belgico idiomate *Nepte*, ſeu *Nipte*, vt *Cattaria* a *Katte-kruid*. Ge. Katzennepte, Katzenmünz. G. *Herbe au Chat.* A. *Nip, Nep, Cat-mints.* B. *Katte-kruid, Neppe, Nippe, Nepte.*

Nephelae, ſunt tenues oculorum albedines. Vide *Nebula.* — Item nubeculae medio vrinae innatantes. Vide *Enaeorema.* Dicuntur etiam ita maculae albae, quae in vngui-

vm ſuperficie nubecularum ſpeciem repraeſentant. Graec. Νεφέλη et Νέφος, nubes, nebula. Ge. Eine Wolke. G. *Ombrage, Nuage.* A. *Clouds.* B. *Eene Wolk.*

Nephrites, eſt prima vertebra lumbaris. Ge. Das erſte Lendenwirbelbein. G. *La premiere vertébre des lombes.*

Nephritica, ſunt medicamenta, renum morbos auferentia. A νεφρὸς, ren.

Nephriticvm lignvm, dicitur *Santalum caeruleum.* Craſſum eſt et enode, durum, ex flauo pallidum, ſaporis ſubacris et amaricantis. Arbor eſt Moringa Zeylonica, foliorum pinnis pinnatis *Burm.* *Guilandina Moringa* inermis, foliis ſubbipinnatis, foliolis inferioribus ternatis *Linn.* (Decandr. Monogyn.) flore pentapetalo, legumine rhomboideo, ventricoſo-compreſſo, vniloculari, diſſepimentis transuerſalibus diſtincto. Creſcit in vtraque India, vnde id lignum ad nos adfertur. Infuſum eius viribus quidem eximiis diureticis gaudet, de vere lithontripticis tamen, quas nonnulli extollunt, non immerito dubitatur. Rarior eius hodie in medicina vſus eſt, ſed eo frequentior in experimentis opticis, dum ſingulari qualitate huius ligni infuſum, quod caeruleo colore imbutum eſt, pro vario oculi inſpicientis poſitu colorem mutat. Ge. Grießholz, blauer Sandel. G. *Bois nephrétique.* A. *Nephritick wood.* B. *Nier-hout.*

Nephriticvs dolor, vide *Nephritis.*

Nephriticvs, eſt, qui renum morbo laborat.

Nephriticvs lapis, eſt opacus et variegatus, ex colore viridi aliisque permiſtus. Raro hic lapis in ſe duos colores habet, ſemperque viriditatem ex albedine refert, alias viriditatem ſubflauam; interdum ſubcaeruleam; plerumque ex viridi albo, flauo, caeruleo nigroque colore mixtio eſt. Poliri exacte non poteſt: ſemper enim ipſius ſuperficies pinguis apparet, quaſi oleo inuncta fuiſſet. A quibusdam ad Silices refertur, cum tanta ſit duritie, vt chalybe percuſſus ſcintillas excitet, quod de orientali valet: ab aliis ad Gypſum vel Talcum. Occidentalis eſt Gypſum viride ſemipellucidum fiſſile *Wall.* *Talcum nephriticus* praepoliendum, viride ſubdiaphanum particulis ſubfibroſis *L.* Cum Lapide ſerpentino et Steatite conuenit. Adfertur ex India Occidentali: in nonnullis etiam Hiſpaniae locis, in Saxonia, et in Bohemia reperitur, quorum tamen ille ſemipellucidus, hic opacus eſt. Vis nephritica, vnde nomen gerit, valde dubia et ſuſpecta eſt, niſi forte menſtruis acidis ſolutus aliquid praeſtare poſſit. Tanta inuenitur mole, vt pocula inde fieri poſſint. Ge. Nierenſtein. G. *La pierre nephrétique, Jade.* A. *Nephritickſtone.* B. *Graveel ſteen.*

Nephritis, ſeu affectio nephritica, et nephriticvs dolor, eſt dolor ardens pungensque in lumborum regione, vbi renes ſiti ſunt, nempe ad latera ſpinae in ſiniſtra, vel dextra parte. Hic ſi oritur ab inflammatione renum, abſceſſu, calculo, febrem inflammatoriam continuam comitem habet; quod ſi vero absque febre inflammatoria ſit, proprie *Nephralgia* vocatur. Nonnunquam a conuulſione partium iſtarum, vel rheumatiſmo quoque, obſeruatur. Dolor in initio obſcurus, ſed mox acerbiſſimus, et ſine remiſſione, vſque dum totus intereat: plerumque ſtupet alterum crus in illo latere, in quo dolor, et teſticulus retrahitur. Vrina ſaepe eſt flammea, vbi autem valde vrget malum, eſt aquoſa, ſed vbi ſummum, aliquando ſupprimitur. Vomitus nunquam non adeſt, et maximus quidem, cum inexplicabili nauſea, anxietate et inquietudine. Saepe etiam dolor ad inguina, aut alterum inguen, exporrigitur, deſcendens quaſi a lumbis, iuxta ſitum vreteris. A νεφρὸς, ren. Ge. Lendenſtein, Nierenſtein, Lendenweh. G. *Douleur Nephrétique, Gravelle.* A. *Gravel, Nephritick-pain.* B. *Nieren wee, Graveel.*

Nephros, eſt *Ren*, vtrimque in abdomine, ſed extra cauum peritonaei, in huius ſuperficie externa, celluloſa, vnus, qui circa lumbos ſub hepate et liene ſitus eſt. Figura eſt inſtar Phaſeoli, ſubſtantia eius ex innumeris canaliculis exiguis circinnatis conſtat, ſeu productionibus et ramificationibus arteriarum emulgentium, quae tandem in *tubulos* tenuiſſimos deſinunt, qui *vrinarii* vocantur, in octo ad duodecim papillas collectos, et in peluim hiantes, vt ſic vrina a ſanguine ſecreta per peluim, vreteres, et veſicam foras eliminetur. Ge. Nieren. G. *Rein, Roignon.* A. *Rein, Kidney.* B. *Nier.*

Nephrotómia, ſeu renum ſectio, quando calculoſi, vel vlcere affecti ſunt. De hac quidem renum in regione lumbari inciſione ad educendos calculos renales paſſim poſt *Hippocratem* dictum eſt, merito tamen, num vnquam felici cum euentu inſtituta ſit, dubitatur. Secus ſe res cum abſceſſibus in renes vsque penetrantibus habet, qui interdum ſat feliciter inciduntur et calculi eximuntur. Ge. Der Nierenſchnitt. G. *Nephrotomie.* A. *Nephrotomy.* B. *Steen-ſnyding uit de Nier.*

Nerion, nerivm, eſt arbuſcula, viſui grata, Laurum fere referens. Folia ſunt oblonga, craſſa, dura. Flores ſunt pulcherrimi, magni, Roſis ſimiles, coloris rubri, vel albi, monopetali, infundibuliformes, multifidi, (Pentandr. Monogyn.) Fructus eſt teres, fere cylindricus, compoſitus ex duabus thecis per maturitatem a ſe inuicem abſcedentibus,

ſemina coronata pappo, imbricatim poſita, placentae adnata, continentibus. Radix polita, lignoſa, longa. Arbor proprie exotica eſt, in regionibus calidis naſcens: apud nos tamen paſſim in hortis et hybernaculis colitur et ſeruatur. Qualitas ſuſpecta eſt: foliorum enim decoctum et hominibus et animalibus perniciosum dicitur. Folia contuſa morſui animalium venenatorum imponuntur. Siccata ſternutatorium remedium ſuppeditant. Species huius generis eſt etiam *Nerium antidyſentericum Linn.* ex quo *Cortex Profluuii*, ſ. *Coneſſi*, ſ. *Tellicherry*, obtinetur. *Nerium* vulgare etiam dicitur *Rhododendron*, et *Rhododaphne.* Sic appellari videtur, quod circa amnes creſcat. Νηρὸς enim eſt humidus. *Rhododaphnen* autem Gr. dixerunt a Roſae floribus et Lauri foliis, Barb. *Oleander*, forte quod eius folia ſint inſtar Oleae, ſed multo maiora. Ge. Lorbeerroſen, Oleander. G. *Laurier-roſe.* A. *Oleander*, *Roſebay.* B. *Roze-laurier*, *Oleander.*

NERONICA, vel NERONIANA, VENAESECTIO, vocatur, quando plures venae vno eodemque die aperiuntur.

NERVALIA OSSA, i. q. *Sincipitis.*

NERVINA, ſunt medicamenta, quae aduerſus neruorum morbos in vſu ſunt, aut eos roborant. Ge. Nervenſtärkende Mittel. G. *Remedes pour les Nerfs.* A. *Remedy for the Nerves.* B. *Zenuw-Middelen.*

NERVOSA FEBRIS, vide *Neurodes.*

NERVOSAE PARTES: ita veteres non neruos ſolum, ſed et omnes partes molles albas et tendineas, vocabant, vt tendines, aponeuroſes, ligamenta, quae res variorum in chirurgia errorum cauſa fuit.

NERVVS, NERVI, ſunt propagines e tenuiſſimis filamentis conſtantes ſubſtantiae medullaris cerebri et cerebelli, ſcilicet medullae oblongatae et ſpinalis, tunicis ſuis, ſeu vaginis, inuolutae, altera vaſculoſa, ſeu productione piae meningis, altera denſiore a producta dura meninge ſeu potius tela celluloſa ſtipata, quae inde, in innumerabiles ramos diſtributae, tum ad omnes muſculos, tum ad omnia fere puncta corporis feruntur, et praecipue ſenſibus et motibus inſeruiunt, per motum materiae ſubtiliſſimae in cerebro ſecretae, quae *Fluidum nerueum* dicitur, quippe cuius motu intercepto perit, aut turbatur, neruorum actio. *Senſorii* dicuntur *Nerui* ſolum ad ſenſoria organa accedentes, vt par olfactorium, par opticum, portio mollis paris ſeptimi. *Motorii*, quorum filamenta quoque muſculis intexuntur, cum reliquae productiones etiam ſenſui praeſint. Intra cranium a medulla oblongata nouem paria Neruorum originem ſumunt, vt Neruus

olfactorius, opticus, oculorum motorius, patheticus, guſtatorius, quia ramos dat linguae, eiusque muſculis, vel trigeminus, ob tres maiores ramos, in quos diuiditur, timidus, ſeu abducens, auditorius, par vagum, et linguae motorius, vel potius guſtatorius. Intra cranium ſeptem duntaxat paria Veteres agnoſcebant, quae hoc diſticho continentur:

Optica prima; oculos mouet altera; tertia guſtat,
Quartaque; quinta audit; vaga ſexta eſt; ſeptima linguae.

Infra vero cranium triginta et vnum paria numerantur; nempe octo ex colli lateribus, intra quos primum par Neruus infraoccipitalis eſt, quem olim neruis capitis adnumerabant, duodecim ex medulla ſpinali in dorſo, quinque ex lumbis, et ſex ex oſſe ſacro. Nerui omnes infra cranium oriuntur a medulla ſpinali, qui vtrinque per lateralia vertebrarum foramina, ſeu potius per canales formatos ex concurſu duarum inciſurarum ad corpora vertebrarum ſibi ſuperiacentium, artubus et ventribus deſtinantur, et inde ad omnia quaſi puncta corporis diſtribuuntur. — Neruus, tendo et ligamentum male olim a chirurgis veteribus confundebantur. Vide *Neruoſae partes.* Gr. Νεῦρον. Ge. Ein Nerve. G. *Nerf.* A. *A Nerve.* B. *Een Zenuw.* — In phytologia haec vox denotat praelongum et continuum filamentum, folia perreptans; hinc etiam botanicis *folia* dicuntur *Neruoſa*, vaſis ſimpliciſſimis, a baſi ad apicem extenſis, inſtructa.

NEVRITICA, i. q. *Neurotica.*

NEVROCHONDRODES, eſt ligamenti genus, partim latum, partim rotundum, duritie medium inter cartilaginem et ligamentum, quale eſt in articulo oſſis calcanei cum aſtragalo et vicinis partibus, et in intimo ſinu oſſis coxendicis, quod femoris capiti inſeritur, ſeu proprie ligamentum articulorum rotundum, vel teres: ſic dictum eſt, quod veteres ligamenta, tendines et neruos eodem nomine denotarent.

NEVRODES, FEBRIS NERVOSA, eſt ſpecies febris continuae, magis, vel minus chronicae, plerumque admodum periculoſae, cum calore et vrina ſanorum ſimilibus, pulſuque quoad frequentiam ſano fere ſimili, et quoad robur non maiori, cum vniuerſali tamen, vt a magno exercitio, laſſitudine, ſopore, animi abiectione, capitis dolore grauatiuo, vertiginoſo, et omnium functionum languida perturbatione, absque vllo viſceris laeſi ſigno. Sic vocatur, quod praecipue a turbato fluidi neruei in organa influxu, hincque omnium actionum languore, oriatur. Ge. Ein Nervenfieber. G. *Fiévre nerveuſe.* A. *Nervous-fever.*

Nevrologia, eſt ſcientiae anatomicae pars, ſeu neruorum deſcriptio, agens de eorum origine, fine, fabrica, et vſu. Ex νεῦρον, neruus, et λέγω, narro, deſcribo. Ge. Beſchreibung der Nerven. G. *Neurologie.* B. *Beſchryving der Zenuwen.*

Nevron, i. q. *Neruus.*

Nevrotica, ſunt medicamenta, neruorum mala auferentia. Vide *Neruina.*

Nevrotomia, eſt anatomica neruorum euolutio et praeparatio. Item neruorum punctura. Ex νεῦρον, neruus, et τέμνω, ſeco.

Nevrotomvs, eſt, qui neruos ſcite et eleganter euolvit. Ex νεῦρον, neruus, et τέμνω, ſeco.

Nevtha, dicitur pellicula, quae in initio meatus auditorii auribus foetus accreſcit, ne tympanum in vtero nimis ab aqua allabente emolliatur, aut ne auditus neonatorum nimis percellatur, quaeque poſt partum ſucceſſu temporis cum reliqua cuticula decidere ſolet. Ex cuticula et mucoſo cerumine conſtat, et cum totum meatum auditorium intus obducat, digitabulum quaſi refert. Nonnunquam etiam ſimilis pellicula oculis accreſcit, totamque faciem obtegit.

Nevtrvm, dicitur de ſalibus, quae componuntur ex acido et alcalino, ea ratione ſimul vnitis, vt vnum prae altero non praedominetur. Vide *Sal.*

Nicotiana, ſeu tabacvm, eſt planta, quae habet caulem rotundum, medulla alba repletum, villoſum, digiti craſſitiei. Folia ſunt ampla, aliquantulum acuta, neruoſa, ſine petiolo, integra, ſucculenta, viſcida et attrectatione manus inficientia, ſaporis acris, aut vrentis. Flores monopetali ſunt, infundibuliformes, eorumque inferior pars tubum refert, ſuperne in quinque lacinias diuiduntur, coloris purpurei, (Pentandr. Monogyn.) Poſt florem ſequitur fructus membranaceus, oblongus, in duas partes diuiſus, multa ſemina exigua et rubicunda habens. Radix eſt fibroſa, alba, ſaporis acris. Tota planta habet odorem penetrantem, et qualitatem viroſam, narcoticam, draſticam, ſatisque acrem. Praeter picam, qua noſtris temporibus vſus foliorum variis additamentis maceratorum et tritorum naribusque exceptorum, vel incenſorum fumus hauſtus inualuit, pluribusque pro habitu corporis, aut vſu tempeſtiuo, vel prodeſt, vel obeſt, etiam in medicina haec planta interdum adhibetur. Extractum ad grana duo in aſthmate humido, vix tamen ſatis tuto, commendatur. Decoctum in clyſtere datum ſoporoſos vehementer irritat. Fumus herbae accenſae commodo apparatu

apparatu in inteſtina pulſus pertinaciſſimam in paſſione iliaca obſtructionem ſoluit, atque vt validiſſimum excitans in ſtrangulatis et ſubmerſis, lethargo, etc. commendatur. Folia contuſa vlcera ſordida abſtergunt, et omnia inſecta enecant; in ſcabie et tinea laudantur. Sed et reſorptionem ſucci, vel olei, ſummopere nocuiſſe compertum eſt. Vulgaris ſpecies eſt *Nicotiana tabacum* Foliis lanceolato ovatis ſeſſilibus decurrentibus, floribus acutis. Creſcit ſponte in America, ſed et ibidem atque in Europa et Aſia abunde nunc colitur. Nomen obtinuit a *Ioanne Nicotio*, Regis Galliae conſiliario, cuius beneficio Gallis primum anno 1560. innotuit, quam Vlyſſipone, dum legati munere fungeretur, a Belga e Florida, Americae prouincia allatam, accepit. Vnde ſenſim et in alias regiones translata iam paſſim abunde colitur, et in vſum quotidianum magis, quam medicum, adhibetur. Eius variae ſunt ſpecies, vt *Nicotiana maior*, vel *Nicotiana tabacum Linn. Nicotiana militaris*, vel *glutinoſa Linn.* etc. *Nicotiana minor*, foliis ſcilicet ouatis petiolatis, ſeu *ruſtica*, prioribus qualitate et viribus longe inferior eſt. Vide *Tabacum.*

Nictatio, vocatur, quando palpebrae collabi coguntur, vt oculi vix aperti retineri poſſint, quod ſomnolentis familiare eſt, et interdum quoque in morbis euenit. Vel etiam quando palpebrae, aut conſuetudine, aut irritatione quadam, vel iuſto plus, vel iuſto frequentius conſtringuntur. Ge. Das Blinzen der Augen. G. *Le Clignotement.* B. *Blikoogen.*

Nidor, dicitur odor foetens, et redolens partes animalis ambuſtas.

Nidorosa dyspepsia, nidorosi rvctvs, oua putrida redolentes. Vide *Dyſpepſia.* Ge. Aufſtoßen des Magens. G. *Reproches nidoreuſes.*

Nidvs, i. q. *Focus.*

Nigella, ſeu melanthivm, eſt planta, (Polyandr. Pentagyn.) quae habet caules tenues, excauatos. Folia mediocriter lata, viridia, minutim inciſa, capillacea, calyx nullus. Flores ſunt polypetali, roſacei, in medio corona eleganti reflexa, ſcilicet nectariis octo bilabiatis ornati. Flori ſuccedit capſula membranacea, in quinque loculos diſtributa, ſemina anguloſa, nigra, vel flaua, odoris aromatici, ſaporis ſubacris, continens. Haec planta ex Creta et Aegypto ad nos translata, nunc tum in hortis colitur, tum vbertim inter ſegetes prouenit. Qualitas fragrans, acris tamen et ſubuenenata eſt. Semen, quod tamen non niſi probe exſiccatum adhibendum eſt, decoctum, virtute errhina, ſialagoga, emmenagoga, lactifera et anthelminthica pollet. Eſt

etiam ſpecies Nigellae, quae eſt N. anguſtifolia, flore maiore ſimplici caeruleo *Bauh.* *Nigella Damaſcena*, floribus inuolucro folioſo cinctis *Linn.* et quoque inter ſegetes Europae auſtralis habitat. Semen qualitatis eſt ſubaromaticae, eiusque vſus paſſim culinaris eſt. G. *Mille-épices*, *Toutes-épices.* —— *Papauer Nigrum* nonnullis dicitur a nigro ſeminis colore, inde deriuatur *Gith.* Ge. Schwarzkümmel. G. *Nielle.* A. *Gith*, *Fennel-flower.* B. *Nardus*, *Nigelle*, *zwarte Komyn*, *Bloempjes in 't Hair*, *Juffertje in 't Groen.*

Nigrvm hispanicvm, ex cortice ſuberis combuſto ad pictorium vſum praeparatur. G. *Noir d'Eſpagne.*

Nihil albvm, i. q. *Pompholyx.*

Ninsi, nisi, vel Ninzin, vide *Genſing.* — *Ninſi radix* proprie ex *Sio Ninſi Linn.* eſt, quod in Chinae montibus ſponte creſcit.

Nitidvm, botanici dicunt *folium* glabritie lucente.

Nitrvm, ſiue *Sal terrae*, *Nitrum natiuum humoſum Linn.* Nitrum terra mineraliſatum *Waller.* eſt ſal medium, formans cryſtallos priſmaticas, ſexangulares et vtrinque, inſtar pyramidis duplicatae, acuminatas, ſaporis acris, penetrantis et ſingularem frigoris ſenſum linguae imprimentis, in aquae frigidiſſimae octuplo, tepidae triplo et bullientis ſubtriplo ſui ponderis ſolubile; in igne aperto leni crepitatione ſcintillans et deflagrans, in clauſo facile fuſile, corporibus inflammabilibus additum in igne detonans, et in ſal alcali, quod *Nitrum fixum* vocatur, abiens atque poſt ſolutionem euaporatum nullam cuticulam formans. Conſtat ex principio alcalino animalis, vel vegetabilis proſapiae, et ex acido, quod pro proprio habetur, et *Nitroſum* dicitur, cui ſcilicet inflammabile aliquid coniunctum eſt, forte eiusdem animalis, aut vegetabilis originis, hinc etiam in parietibus cauernarum, aut latrinarum, interdum effloreſcit. Frequentiſſime vero apud nos e terris his principiis impraegnatis, affuſa aqua et addita calce viua, aut alia quadam baſi alcalina, coctione et euaporatione extrahitur. Verum cum omni Nitro adhuc portio quaedam ſalis muriatici adhaereat, hinc vbi purius requiritur, ab hoc, ſolutione repetita, filtratione, euaporatione et denique cryſtalliſatione depurandum eſt. Puriſſimum *Nitrum* eſt *Indicum*, poſt hoc *Ruſſicum*, et denique noſtras. Prius num purum ſit naturae, an vero artis productum, vix ſatis conſtat; rariſſime tamen ad nos defertur. Praeter vſum chymicum, oeconomicum, mechanicum et pyrotechnicum ampliſſimus quoque et fere quotidianus Nitri vſus in re medica eſt. Gaudet enim viribus incidentibus,

reſoluentibus, abſtergentibus, aperitiuis, diureticis, et praecipue ſingulari virtute temperante, refrigerante et antaphrodiſiaca; hinc praeſtantiſſimum eſt remedium in febribus quibusuis tam continuis, quam interm tentibus, ſi ſaltem lentas et hecticas, et malignas, in quibus nimia iam humorum diſſolutio adeſt, quodammodo exceperis, nec minus in inflammationibus, haemorrhagiis exorbitantibus, adfectibus calidis, arthriticis atque rheumaticis, feruore et ebullitione nimia bilis et ſanguinis, doloribus aliisque adfectibus ſpaſmodicis et conuulſiuis a ſanguinis congeſtione, orgaſmo, aut ſtagnatione, oriundis. Datur Nitrum purum in ſubſtantia, vel in pulueribus et decoctis, vel emulſionibus, a tribus granis interdum ad ſcrupulum vnum; et gargariſmatibus ſummo cum fructu additur. Proſtant in officinis varia e Nitro arte chymica praeparata, vt *Spiritus acidus* et *dulcificatus*, *Lapis prunellae*, *Nitrum fixum*, eiusque *liquor*, *Nitrum antimoniatum*, *Nitrum flammans*, vel *volatile*, in ſpiritu vini ſolubile, etc. quae pro diuerſa indole et mixtione diuerſis viribus pollent. E mixtione eiusdem portionis Spiritus Nitri acidi et ſpiritus vini generatur *Naphta Nitri*, ſeu liquor aethereus ad ſuperficiem adſcendens, inde ſeparandus, et deſtillatione cum liquore lixiuioſo facta ſeparandus, ſingularibus virtutibus gaudens. Acidum Nitri cum Alcali minerali in ſalem concreſcit, Nitro, praeter figuram cryſtallorum, quae cubos refert, perfecte ſimilem, qui *Nitrum cubicum* dicitur. Nomen Nitri deriuari videtur παρὰ τὸ νίζειν, et τὸ νίπτειν, quod abluendi purgandique habeat facultatem. Ge. Salpeter, Salniter. G. *Salpetre, ou Nitre.* A. *Salt peter, Salt of niter.* B. *Salpeter.* — Nitrum chymicis dicitur *Cerberus, Sal infernalis, Hermes, Baurach, Algali, Sal anderonae, Anatron, Cabalatar*, etc. *Baſilio Serpens terrenus.*

NIXVS, fit, dum ſub valida inſpiratione diaphragma deprimitur, ſimul vero abdominis muſculi, vt in exſpiratione, contrahuntur. Hinc valida compreſſio viſcerum infimi ventris oritur, et contenta, vt foeces, foetus ſub partu, etc. exprimuntur. — *Nixus parturientium* ſunt idem, quod dolores, ſeu conatus parturientium.

NOCTAMBVLO, ſeu NOCTAMBVLVS, aut rectius *Somnambulus*, eſt morbus e ſomno profundo, inſomniis grauibus, et motu corporis compoſitus, ſeu hallucinatio dormientium, qua ſe vigilare, et varia ſibi peragenda eſſe putant; adeo vt hic ſtatus ſit proximus quidem vigiliis, ſed vt ſomnambuli plane excitati neſciant, quae perpetrarint, vnde ſomnum non adeſſe dicendum foret, niſi oculi clauſi eſſent,

et ſenſus externi omnes aboliti. Somnambuli vero aliquos muſculorum motus cient, ſurgunt, incedunt, ſtant, aut alia quaedam agunt, nonnulli ad vitae munia accedunt, et id aggrediuntur, quod vigiles non auderent. Gr. Νυκτοβάτης, et Ὑπνοβάτης. Ge. Ein Nachtwandler, Mondſüchtiger. G. *Noctambule, Promeneur de Nuit.* A. *A Perſon that walks in his sleep.* B. *Nacht-Wandelaar.*

Nodosvm, dicitur de certa *Arthritidis* ſpecie, quando materia tophacea articulis digitorum pedum manuumque impacta et coagmentata poſt varios Arthritidis paroxyſmos, efficit, vt diſtorqueantur, cutis aperiatur, et pereunte motu membrum incuruetur, exque ipſis tumoribus duris materia tophacea, ſeu calcarea, prodeat. Inueteratam vixque ſanabilem indicat arthritidem, iamque, *Ouidio* teſtante, *Soluere nodoſam neſcit Medicina Podagram.*— Dicitur quoque de radicibus. Vocatur *radix nodoſa*, quoties oriundus ex eius latere ſtolo et longe lateque horizontaliter ſub terra diſcurrens hinc inde nodos format, ita vt ſinguli nodi radices emittant, et gemmam contineant nouae plantae producendae idoneam, vt in Gramine canino repente, et Solano veſicario, ſiue Alkekengi officinarum, aliisque pluribus plantis quotidianum eſt obſeruare. Simile quid in Fragaria, ſed ſupra terram, contingit, quae longa hinc inde quaſi brachia extendens plantas nodulis incluſas gerit, quae, vbi terram apprehendunt, radices emittunt, et matre non indigent. Hinc patet, ſtolonem, licet ex radice prodeat, immerito pro radicis parte haberi. Pleraeque autem tales plantae ſunt annuae, et cum caule radix perit.

Nodvlvs, nodvs, Gr. Κρoκυφάντιον, eſt ſacculus linteus, medicamentis morbo conuenientibus impletus, qui in cantharo aquae, cereuiſiae, aut vini, pleno inditur, digeritur, vel decoquitur, cuius tinctura aegris propinatur. Ge. Säcklein. G. *Sachet.* A. *Bag.* B. *Zakje.*

Nodvs, eſt productio recentis ſobolis ex fibris ligneis et tracheis ortae, vt exterius in noua folia et plantae ſurculum, ſeu gemmam, compingatur. G. Ein Auge in Gewächſen. G. *Bourgeon.*

Nodvs, i. q. *Ganglion* et *Nodulus.* Quibusdam etiam *Nodus* idem eſt, quam *Exoſtoſis*, ſcilicet tumor oſſium, vel minorum tôtalis, vel maiorum partialis.

Noli me tangere, vide *Impatiens herba.*

Noli me tangere, eſt ſpecies Cancri, in facie, in quo praeſertim ſupra mentum, circa os et naſum oritur tumor, vel vlcus, exulcerati cancri ſpeciem gerens, lente in initio creſcens, quaſi puſtula parua, ſenſim autem partes

vicinas depaſcens. Vix medelam admittit, et nomen gerit, quod quauis fere medicatione exaſperetur. Ge. Der Krebs, der freſſende Wurm. G. *Le Loup, Chancre.* A. *The Wolf, Cancer.* B. *De Vret.*

Nomas, et noma, eſt vlcus putridum et depaſcens, in glanduloſis oris partibus, cum eroſione et ſaepe carie; a ſcorbutica corporis temperie plerumque ortum. A νέμω, depaſco: vnde apud *Herodotum* νέμω νεκρὸν, depaſco cadauer. — *Nemomena* ſunt, quae excreſcentem carnem exedunt. Ge. Ein böſes, oder um ſich freſſendes Geſchwür, Mundkrebs, Mundfäule. G. *Ulcere malin.* A. *Putrid Ulcer.* B. *Kwaad zweer, Water-kanker, ſtinkende Kanker des Monds, ineetende Zweeren.*

Nosocomivm, eſt domus publica, ſeu hoſpitium commune, in quo pauperes aegri recipiuntur, decumbunt, et curantur. Ex νόσος, morbus, et κομέω, curam gero. — *Noſocomia* eſt aegrorum curatio. Ge. Ein Siechhaus, Hoſpital, Krankenhaus. G. *Hopital.* A. *Hoſpital.* B. *Een Gaſt-huis, Zieken-huis.*

Nosologia, idem quod *Pathologia.* Ab aliis tamen exactius *Noſologia* tantum pro parte Pathologiae, ſcilicet pro definitione et enumeratione morborum ſumitur, ſicque ab *Aetiologia*, quae de cauſis, et a *Symptomatologia*, quae de effectibus morborum agit, diſtinguitur. A νόσος, morbus, et λέγω, narro.

Nosos, i. q. *Morbus.* A νοσέω, aegroto.

Nostalgia, eſt genus moroſitatis, quo peregrini ad parentes et patriam ſuam reuerti tam intenſe cupiunt, vt, reditu denegato, moerore, agrypnia, anorexia, aliisque grauibus ſymptomatibus diuexentur, et ſaepe iis tandem conficiantur. Ge. Das Heimwehe. G. *Maladie du païs.*

Nostoc, ſeu nostoch, eſt ſpecies Muſci, vel Lichenis membranoſi, *Tremella Noſtoc* plicata vndulata *Linn.* (Cryptog. Alg.) Tremella terreſtris, ſinuoſa, pinguis et fugax *Dill.* ſubſtantiae apparenter vnctuoſae, vel gelatinoſae, coloris viridis, parum transparentis, ſaporis nullius: tempore aeſtiuo in hortis et pratis poſt pluuias incredibili et quaſi momentanea celeritate abunde proueniens, at breui poſt exſiccata diſparens. Hinc etiam *Muſcus fugitiuus* vocatur. Foliola ſcilicet plantae ſub forma granorum conuoluta non apparent, niſi aqua turgeant. Mira de eo Alchymici referunt, et primum principium omnium vegetabilium et coeli florem, aut folium, vocant. Nomen *Noſtoch* a *Paracelſo* datum eſt. Aqua ſtillatitia huius muſci externe applicata ſummum eſſe remedium anodynum, et cancros, peſſimaque vlcera ſanare

dicitur. Pariterque puluis, ad duo, vel tria grana ſumtus, externum incrementum capillorum, vt ferunt, accelerat.

Notae maternae, i. q. *Naeuus.*

Nothae costae, ſunt coſtae quinque (in vtroque latere) inferiores, *Spuriae* dictae, ſenſim magnitudine decreſcentes. Sic vocantur, quia non, vt aliae coſtae, cum ſterno cohaerent, ſed ſuperiores tantum tres inter ſe et cum vltima coſta vera per ſubſtantiam cartilagineam connexae, inferiores duae extremitate anteriori partibus muſculoſis infixae ſunt, quo liberior ſic earum motus, thoracisque inferioris extenſio ſit. A νοθεύω, adultero. Ge. Die kurzen, oder falſchen Rippen. G. *Fauſſes Côtes.* A. *The baſtard Ribbs.* B. *De baſtaard-Ribben.* — *Morbi* etiam *Nothi* dicuntur, qui ordinariam et regularem normam excedunt, vt febres tertianae, quartanae, et quotidianae nothae: pleuritis notha, variolae nothae, etc.

Notialgia, ita vocantur dolores dorſi. A νῶτος, tergum, et ἄλγος, dolor. Ge. Rückenſchmerzen. Conf. *Notus.*

Notvs, eſt Tergum, ſiue dorſum, quod eſt poſterior thoracis pars. Hinc *Notialgia* eſt morbus, cuius praecipuum ſymptoma eſt dolor dorſi, a quacunque demum cauſa oriens. A νωτίζω, terga do, terga verto. Ge. Der Rücken. G. *Le Dos.* A. *The Back.* B. *De Rug.*

Novacvla, eſt culter chirurgicus, absque cuſpide, acie acutiſſima, tergo admodum craſſo, cuius forma et magnitudo propter diuerſimodam operationem variat. *Culter tonſorius* Cic. Gr. Ξύρον, Ξύρος, Ξυςὴρ, Μαχαιρὶς, *Ammonio*, Μάχαιρα κυρικὴ eadem licentia a *Plutarcho* in *Dione* dicitur, qua *Culter tonſorius* a *Cicerone*, ſiquidem tondendo ratio nouaculae aliena eſt: aliud enim eſt ξυρεῖσθαι, radi, aliud κυρεῖσθαι, tonderi. Ge. Ein Scheermeſſer. G. *Un Raſoir.* A. *A Razor.* B. *Een Scheermes.*

Nvbecvlae, ſunt particulae leues, ſe mutuo, laxo amplexu comprehendentes, vrinaeque innatantes. Vide *Enaeorema.* Gr. Νεφέλιον. Ge. Wölklein. A. *Petits nuages.* A. *Small, or little Clouds.* B. *Wolkjes.* — Aliquando vox vſurpatur de albis oculorum maculis, quae Graecis *Leucomata* dicuntur. Vide *Nephelae.*

Nvbes, vide *Nubeculae*, et *Enaeorema.*

Nvcamenta, idem ſunt, quam *Iuli*, ſeu *Flores amentacei.* Ge. Kätzlein an den Bäumen. G. *Châtons.* B. *Katteſtaartjes, Bloeſſem van een Nooteboom.*

Nvcha, eſt poſterior pars colli, ceruix dicta, in qua

ſetacea excitantur. Ge. Der Nacken. G. *La Nuque.* A. *The nape of the Neck.* B. *De Nek, Nek-put.*

Nvciositas, i. q. *Myopia.*

Nvcista, vide *Moſchata Nux.*

Nvclevs, nvclei, ſunt inſtrumenta chirurgica, formam dimidiatae Iuglandis habentia, ex argento, cupro, vel cornu, confecta, in medio foramine paruo pertuſa, quae ſtrabonibus ante oculos ligantur, vt aſſueſcant per medium foraminulum videndo oculorum aciem et axin viſus recto dirigere. — Item eſt ſemen nucibus, vel fructibus, incluſum.

Nvdvs, botanicis dicitur *caulis* foliis et ſquamis deſtitutus, vel *folia* et *pedunculi* ſetis et pilis carentes, vel *verticillus*, aut *racemus*, inuolucris, aut bracteis, deſtitutus.

Nvmero, non ſolum fructus et ſemina metiuntur, ſed et animantium partes, vt vitelli. Vulgo ſic notatur, *No:* vel *Num.*

Nvmmvlaria, eſt ſpecies *Lyſimachiae*, ſcilicet Lyſimachia humifuſa *Tournef.* *Lyſimachia Nummularia* foliis ſubcordatis, floribus ſolitariis, caule repente *Linn.* (Pentandr. Monogyn.) Habet caulem tenuem, longum, repentem, ramoſum. Folia ſunt circinnatae fere rotunditatis, ex adverſo caulis repentia, viridia, ſaporis adſtringentis. Flos monopetalus eſt, rotatus, multifidus, arcte cauli adnatus. Huic flori ſuccedit capſula, vel teſta rotunda, per maturitatem diſſiliens, habens ſemina minima. Radix eſt parua. Haec planta creſcit in locis humidis. Qualitatis eſt ſubacidae et ſubacris, viribusque ſaponaceis, ſubadſtringentibus et vulnerariis gaudet; hinc in menorrhagia, leucorrhoea vulneribusque internis, vel ſuccus expreſſus, vel infuſum, inſigni cum fructu adhiberi poteſt. Sic dicitur a foliorum rotundorum figura, nummulum referente. Ge. Wieſengeld, Pfennigkraut, Egelkraut. G. *Herbe aux écus, Nummulaire.* A. *Monneywort.* B. *Penning-kruid.*

Nvptiae plantarvm, botanicis ſunt illa actio, qua inſperſo polline maſculino ex antheris in ſtigma foemininum germen foecundatur, ſicque fructificatione facta ſpecies plantarum propagantur. *Publicae* ſunt nuptiae, ſi flores vnicuique viſibiles ſint, *Clandeſtinae* vero, (Cryptogamia) ſi flores oculis noſtris nudis vix conſpiciantur.

Nvtans, botanicis dicitur *caulis*, aut *pedunculus*, apice extrorſum reflexus.

Nvtrimentvm, multis idem, quod *Alimentum.* Aliis vero placet hoc nomen tantum dare alimentis, poſtquam eousque a corpore noſtro ſunt mutata, vt fluidis noſtris re-

ſtituendis et ſolidis reparandis ſint idonea. Ge. Nahrungs-mittel. B. *Voedzel.*

Nvtritio, eſt actio corporis, qua continuum ſubſtantiae corporeae defluxum alimentis idoneis reſtauramus. — Item ſpecies quaedam eſt incraſſationis, aut potius augmentationis, vti videre eſt in conficiendo Vnguento nutrito, in Aloe, aliisque rebus. Ge. Das Gedeyen, Nahrung. G. *Nutrition.* A. *Nouriſhing, Nutrition.* B. *Voeding.* Vide *Alitura.*

Nvx, eſt ſpecies doloris capitis, quae magnitudine nucis ſentitur; ſicut *Ouum, Clauus,* aliaeque ſpecies. — Fructus item quosdam denotat, cortice lapideo nucleum occludentes, ſuis ſub nominibus quaerendos. Ge. Nuß. G. *Noix.* A. *Nut.* B. *Noot.*

Nvx indica, vide *Moſchata nux.*

Nvx maldivica, vide *Maldiuica nux.*

Nvx vomica, vide *Vomica nux.*

Nvx vngventaria, i. q. *Balanus myrepſica.*

Nychthemervm, eſt tempus, denotans ſpatium viginti quatuor horarum. Ex νὺξ, nox, et ἡμέρα, dies. Ge. Ein Tag und Nacht, vier und zwanzig Stunden lang. B. *Een Etmaal.*

Nyctalopia, amblyopia meridiana, eſt affectus oculorum, quo aeger in luce magna non poteſt videre, noctu vero, vel circa veſperam, melius. Oritur ab incipiente cataracta in medio pupillae, vel ſi nimis ſenſilis fuerit retina et neruus opticus, vel ſi pupilla nimis dilatata ſit. Ex νὺξ, nox, et ὄπτομαι, video. Ge. Blödigkeit, Tagblindheit. G. *Nyctalopie, Vuë de Hibou.* A. *Cat-eyed, Day-blind.* B. *Katten-oogen, Dagblindheid.*

Nymphae, ſunt plicae duae cutaneae in pudendo muliebri e reuolutione integumentorum natae, vtrinque vna, praeputio clitoridis continuae, indeque ad latus vrethrae plus, vel minus, deſcendentes, interiori labiorum lateri iunctae, papillis nerueis atque glandulis ſebaceis refertae, et vrinae ex vrethra effluentis directioni, vel vaginae in partu dilatationi inſeruientes. Graec. Νύμφη, Μύρτον, Ὑδδερὶς, Κλειτορὶς, Ἐπιδερὶς, Κέρκωσις, vbi increuerit. Item *Cauum inferioris labri,* Poll. Τύπος. — — — *Nympha* tamen etiam ab artis medicae principibus, *Paulo, Oribaſio,* et *Aetio,* ſumitur pro clitoride, nec illam confundunt cum Alis, quae a veteribus Graecis diſtinguebantur, et πτερυγώματα, μυρτοχεῖλαι, et ab *Erypho* Κρημνοὶ vocabantur, et vocum abuſu *Nymphae* dictae fuerunt. Vide *Oeſtrum veneris.* Ge. Die Nymphen, Waſſerlefzen. G. *Les Nymphes, le Clitoris.*

Nymphaea, ſeu nenvphar, Nymphaea maior alba, vel lutea *Bauh.* *Nymphaea alba* foliis cordatis integerrimis, calyce quadrifido *Linn.* (Polyandr. Monogyn.) eſt planta, quae habet folia magna, ampla, orbiculata, craſſa, carnoſa, fungoſa, et ſuperficiei aquae innatantia. Caules ſunt craſſi, fungoſi, rotundi, rubicundi, teneri, ſucculenti. Flores ſunt roſacei, polypetali, coloris albi, vel lutei, ſine odore. Calyx tetra- vel pentaphyllus. Poſt florem ſequitur fructus obrotundus, carnoſus, anguſtatus, apice coronatus, in plurimos loculos diuiſus, qui loculi continent ſemina nigricantia, ſplendentia et oblonga. Radix eſt longa, craſſa, in cortice nodos habens, foris ex fuſco flaueſcens, intus pallida, fungoſa, leuis, carnoſa, ſuccum viſcoſum continens, quae in fundo fluminum, vel ſtagnorum, creſcit: ſaporisque eſt adſtringentis, auſteri, odoris nullius. Plantae huic inſignis virtus refrigerans, demulcens atque anodyna tribuitur; hinc praecipue radix decoctis contra nephritidem, dyſuriam et gonorrhoeam a nonnullis additur. Recentis qualitas acris et veſicatoria dicitur; ſed in caritate annonae absque noxa ad panificium adhibitam eſſe lego. Proſtat praeter radicem in officinis conſerua florum, ſyrupus, aqua et oleum infuſum. — — *Nymphaea lutea officin.* cum priori viribus conuenit. Barbarica voce, nomen ſibi vendicaſſe videtur, quod aquoſa amet loca: vel, vt ex veteribus aliqui fabulati ſunt, a Nympha, quae zelotypia *Herculis* intabuit, et mortua in paluſtrem hanc plantam mutata eſt. Ge. Seeblumen, Waſſerlilien. G. *Nenuphar.* A. *Water-Lilly.* B. *Plompen*, *Water-rozen*, *Meer-bladeren.*

Nymphomania, i. q. *Furor vterinus.*

Nymphotomia, eſt Nympharum exciſio, quarum nimia protuberantia in nupturis virginibus ſponſus copula quandoque fruſtratur, aut ſaltem difficulter admittitur; earum exciſio *Aegyptiis* frequens erat, et *Circumciſio muliebris* vocabatur. Hoc etiam nomine denotatur operatio chirurgica, qua clitoris iuſto longior truncatur. Ex νύμφη, nympha, ſeu ala, et τέμνω, ſeco.

Nystagmvs, eſt vel palpebrarum, vel bulbi oculi, immo iridis, ſeu vueae, alternus motus rapidus et continuus, vel oculorum inſtabilitas. *Hippocrati* idem fere denotat, ac *Coma vigil.* G. *La Souris.*

O.

O ſimplex, chymicis *Alumen* denotat, verum ſi triplex fuerit, in baſi nempe duo, et in ſuperficie vnum, ∴ *Oleum* ſignificat. Si Diametrum habeat, a dextris ad ſiniſtrum latus, *Sal* denotat 🜔; verum a ſuperiori ad infimam partem, *Nitrum* 🜕 erit; in ſuperiori parte ſi aderit crux, *Antimonium* ♁, ſed ſi in infima parte, *Cuprum* ♀, ſignificabit; in ſuperiori parte ſemilunula recumbens dorſo, et in infima parte crux, *Mercurii* erit ſignum ☿; e vertice ad baſin linea, et a dextris crux, *Vitriolum* 🜖 ⊕ denotat. Si habeat tranſuerſim telum ♂, *Mars*, ſiue ferrum, aut chalybs eſt; ſi in medio punctum, *Aurum*, ſiue *Sol* ☉ ſignificat.

OBELAEA, eſt *Sutura ſagittalis* in cranio, quae anterius coronalem, poſterius lambdoidem ſuturam attingit; fit enim ex mutua oſſium bregmatis coniunctione. Gr. ab ὀβελός, veru. Ge. Die Pfeilnath. G. *La Suture Sagittale.* A. *Arrow Suture.* B. *De Pyl-naad.*

OBESITAS, eſt iuſto maius volumen totius corporis cum aliquali difficultate actiones debite exercendi, oriens a nimia collectione pinguedinis in cellulis tunicae adipoſae. Ge. Die Dicke, Fettigkeit, Vollleibigkeit. G. *Obeſité.* B. *Lyvigheid.*

OBLATAE LAXATIVAE, et PVRGANTES, fiunt ex farina cum ſaccharo et ſpeciebus purgantibus. Ge. Die purgirende Oblaten, Morſellen. G. *Oublies laxatives.* A. *Laxatiue Wafers.* B. *Medicinale Oblien.*

OBLIQVVM, eſt medium inter rectum et transuerſum; hinc dicitur de illis partibus, quae hoc modo decurrunt, inprimis muſculis quibusdam capitis abdominis et oculorum. Sic *Muſculus obliquus externus* abdominis, ſeu *Oblique deſcendens*, eſt ſtratum fibrarum muſcularium ſeptem, vel octo, digitationibus vtrinque a coſtis vltimis veris atque a coſtis ſpuriis oriens, et oblique deſcendens aponeuroſi lata margini oſſis ilei et pubis, antrorſum vero aponeuroſi ſocii iunctum *lineam albam* conſtituens, in inferiori parte *annulum* pro tranſitu funiculi ſpermatici in viris, in foeminis pro tranſitu ligamentorum vteri rotundorum formans.—*Obliquus internus*, ſeu oblique adſcendens, *muſculus* eſt ſtratum fibrarum ab oſſe pubis et margine ſuperiori et anteriori oſſis ilei vtrinque oriens, et oblique ad coſtas ſpurias et vltimam veram tendens, antrorſum vero in aponeuroſin expanſum, *Lineam ſemilunarem* formans, in vaginam, quae muſculum rectum includit, dehiſcentem, et ad lineam albam extenſam.

Qui muſculi actione ſua cauum abdominis anguſtius reddunt, hinc et reſpirationi et excretioni foecum, vrinae, partus inſeruiunt.— Muſculi *obliqui naſi* ſunt ſtriae fibrarum ab oſſe maxillae ſuperioris ad cartilaginem narium tendentes, easque dilatantes.— Muſculi *obliqui* capitis vtrinque duo ſunt, *ſuperior* et *inferior*, quorum ille, ab apophyſi transuerſa atlantis oriens, mediae et infimae parti oſſis occipitis inſeritur, hic ab apophyſi ſpinoſa vertebrae ſecundae colli procedens apophyſi transuerſae primae vertebrae inſeritur; qui ergo muſculi mutua actione caput rotant, ſimul agentes extendunt atque figunt.—Muſculi *obliqui* oculi, quorum alter *ſuperior* eſt, alter *inferior*. Ille in intima orbita ad vaginam nerui optici oriens et inter rectum ſuperiorem et inferiorem transiens, longo tendine trochleam, ſeu partem cartilagineam, ad marginem ſuperiorem orbitae verſus canthum oculi maiorem ſitam tranſiens, retrorſumque tendens bulbo oculi inſeritur: alter *inferior* a margine inferiori orbitae iuxta ductum naſalem procedens retrorſum oblique tendens poſteriori parti bulbi adnaſcitur. Hi muſculi alterne agentes bulbum oculi oblique eleuant, vel deprimunt, hincque, cum praecipue par Neruorum patheticum in eos diſtribuatur, *Pathetici* vocantur, ſimul vero agentes, bulbum oculi a muſculis quatuor rectis retractum, antrorſum ducunt, vt promineat, prout in attenta obiectorum conſideratione, aut repentino terrore, fieri ſolet.

Oblivio, eſt vitium memoriae, quo veſtigia rerum antea perceptarum delentur, nec pro voluntate reuocari poſſunt. Sed etiam a morbis memoria laedi, rerumque omnium obliuio induci poteſt. Vide *Lethargus*. Gr. Ἐπιλησμοσύνη, Λήθη. G. Vergeſſenheit. G. *Oubli*. A. *Forgetting*, *Forgetfulnes*. B. *Vergeetelheid*.

Obolvs, eſt dimidium ſcrupuli; pendet grana decem; olim eius ſignum erat ∽, nunc vero character iſte parum in vſu eſt, ſed potius ſcribitur ℈ß. id eſt Scrupuli dimidia pars. Eſt ſexta pars drachmae Atticae, ſiue aereolae ſex. Ge. Ein halber Skrupel. G. *Obole*. B. *Een half Scrupel*.

Obrizvm, eſt aurum ab omnibus aliis admixtis metallis depuratum, ita vt ſummo igne et fluxu cum antimonio nihil amplius deperdat. Ge. Geläutert Gold. B. *Gelouterd Goud*.

Obsessvs, dicebatur olim, cuius corpus a daemone inhabitari atque regi credebatur, ſed rectius huiusmodi homines pro *Epilepticis*, vel *Maniacis*, habentur. Ge. Ein Beſeſſener. G. *Obſedé*, *Demoniaque*. A. *Demoniak*. B. *Bezeeten*.

Obstetricia ars, eſt pars medicinae, vel chirurgiae, quae docet debita manuum, vel etiam inſtrumentorum, applicatione partum quemuis promouere. Ge. Die Hebammenkunſt. G. *Accouchement.* A. *Midwifery.*

Obstipatio, eſt foecum aluinarum excretio impedita. Ge. Hartleibigkeit. G. *Conſtipation.*

Obstipitas, eſt tonica capitis infiexio in vnam alteramve plagam, adeoque lateralis, antica, vel poſtica, prona, vel ſupina. Dicitur hinc *Caput obſtipum.* Vide etiam *Scoliaſis.* Ge. Krummer Hals. G. *Torticolis.*

Obstrvctio, eſt canaliculorum et cauitatum a laterum tumore, callo, contractione, vel corpore impacto, aut laterum a vicinis compreſſione occluſio, ita vt liquor requiſitus per illos fluere impediatur. Praecipue autem locum habet in vaſis minimis, inprimis in extremitate arteriarum et venis minoribus. Vide *Emphraxis*, *Stenochoria*, *Thlipſis*, *Symphyſis*, etc. Ge. Verſtopfung. G. *Oppilation*, *Obſtruction*, *Bouchement.* A. *A Stopping*, *or Shutting up.* B. *Verſtoptheid.*

Obstrventia, ſunt conſtipantia, quae poros ſudorem nimium effundentes claudunt; aut ſanguinem effluentem ſiſtunt, aut quae in genere tranſitum fluidorum per canales eorumque orificia impediunt. Ge. Stopfende Mittel. G. *Obſtructifs.*

Obtvndentia, medicamenta ſunt, quae acrimoniam, ſuperpoſita alia inerti materia, tollunt, vt vagina reſpectu cultri facit; et oleoſa reſpectu veneni, aut aliorum quorumuis acrium. Ge. Lindernde Mittel. B. *Verſtompende Middelen.*

Obtvrator, eſt inſtrumentum chirurgicum, lamina ſcilicet ſpongia munita, ſic adaptata, vt palato, vel a natiuitate fiſſo, vel carie eroſo, applicari, ibique detineri et ſic loquelae vſum reſtituere poſſit.

Obtvratores mvscvli, ſunt duo muſculi, quorum alter *internus*, alter *externus* dicitur. *Obturator internus*, oritur, ab ambitu interno foraminis oualis inter os iſchion et pubis ſiti, et a ligamento id foramen obturante, tum tendine ſuo inter ſpinam et tuberoſitatem iſchii tranſiens, atque reflexus inter muſculos geminos decurrens, parti ſuperiori trochanteris maioris inſigitur. *Obturator externus* ab ambitu externo eiusdem foraminis, et a latere tuberoſitatis iſchii oriens, et inter marginem inferiorem acetabuli et tuberoſitatem iſchii tranſiens, poſtice inter duos trochanteres inſeritur. Hi muſculi ſunt rotatores femoris, dum

ſcilicet actione ſua, vna cum geminis, quadrato femoris et iliaco externo, femur extrorſum circumagunt, vt calces ſe reſpiciant, digiti diſtent. Ge. Die verſtopfende Muskeln des Schenkels. G. *Muſcles Obturateurs.* A. *The bending Muſcles of the thigh.* B. *De Stop ſpieren.*

OBTVSVM, botanicis dicitur *folium*, ſeu *perianthium*, intra ſegmentum circuli terminatum.

OBVERSA, vocantur *folia*, quorum baſis anguſtior euadit regione apicis, ſic obuerſe-ouata, ſeu obouata, vel obverſe-cordata, ſeu obcordata, dicuntur.

OBVLVS, i. q. *Obolus.*

OCCIPVT, Gr. Ἰνίον, eſt poſterior cranii pars. Ge. Das Hintertheil des Haupts. G. *l'Occiput.* A. *The Hinderpart of the Head.* B. *Het Agter-hoofd.*

OCCIPITIS OS, poſteriorem et inferiorem cranii partem occupat, et connectitur per ſuturam lambdoideam cum oſſibus bregmatis, a lateribus cum oſſibus temporum, poſterius cum oſſe ſphenoide, et inferius cum ſuprema vertebra colli. Magno foramine donatum eſt, per quod medulla ſpinalis deſcendit. Ge. Das Hinterhauptbein. B. *Agterhoofdsbeen.*

OCCVLTA QVALITAS: ſic dicebatur olim ea corporum conditio, quae quidem per varia phaenomena adeſſe cognoſcebatur, ſed cuius nulla ratio, vel explicatio, dari poterat. Ge. Verborgene Eigenſchaft. G. *Qualité occulte.* A. *Hidden Quality.* B. *Verborgene Hoedanigheden.*

OCCVLTI MORBI, ſunt, quorum cauſam ignoramus: vel qui in corpore noſtro latent, nec ſymptomatibus ſtatim manifeſtantur, vt ſunt cancri, lues venerea, etc. Ge. Verborgene Krankheit. G. *Maladie cachée, Inconnue.* A. *Hidden diſeaſe.* B. *Verborgene Ziekten.*

OCHEMA, eſt liquor, ſeu vehiculum aliquod, quo medicamenta ſiue nimis arida, vel nimis fortia, miſcentur, vt tutius et commodius aſſumi poſſint. Gr. Ὄχημα τῆς τροφῆς, eſt vehiculum alimenti, ſiue ſerum in ſanguine. Ab ὀχέω, veho.

OCHRA, eſt ſubſtantia terrea, ſeu ferri terra praecipitata, nec ſulphure, nec arſenico mineraliſata, coloris rubri, fuſci, lutei, quae vltima *Sil*, vel *Ochra Plinii*, dicitur, in igne, ni ante rubra fuerit, rubeſcens, et dureſcens, poſt calcinationem magnetem ſequens, et adiecta materia inflammabili fuſa in ferrum abiens; reperitur vbique fere ad acidulas martiales et in paludibus. Qualitatis eſt ad argillam accedentis, viribusque adſtringentibus et exſiccantibus pollet; rarior tamen vſus eius in medicina externus eſt. Coriarii luteam Ochram ad vſum tinctorium adhibent. E ſolutione vitrioli Ochra

praecipitatur; hinc datur quoque *Ochra Zinci*, quae eſt Terra calaminaris, et *Ochra cupri*, quae eſt *Viride montanum*, cum omnes calces metallorum *Ochrae* nomen gerunt. G. Ocher. G. *De l'Ocre, ou Rubrique.* A. *Okar.* B. *Berggeel, Oker.*

Ochrvs, eſt planta, flore papilionaceo, (Diadelph. Decandr.) quae habet caules anguloſos, flexiles, repentes. Folia oblonga, articulata, modo ſimplicia, modo coniugata, in clauiculam abeuntia, quibus a Lathyro differt. Flores ex foliorum alis erumpunt, pedunculis breuibus adhaereſcunt, leguminoſi ſunt, et albi. Flori ſuccedit ſiliqua rotunda, et cylindrica, ſed in ſuperiori parte conica, recondens ſemina cylindrica, Piſi minoris magnitudine, coloris obſcuri flaui. Radix eſt fibroſa. Iuxta Ill. *Linnaeum Ochrus* ad Piſa refertur, et eſt *Piſum ochrus* petiolis decurrentibus membranaceis diphyllis, pedunculis vnifloris: Ochrus folio integro capreolos emittente *Bauh.* Creſcit inter ſegetes Cretae et Italiae, ſed etiam apud nos paſſim prouenit. Semina ſunt edulia, chylum viſcidum parientia. Gr. Ὤχρος, Ochrum et Ochra, a luteo colore, quem medulla refert, nominatur. Ge. Kleine Erbſen. G. *Ochres, petit Pois.* A. *Middel-Peaſes.* B. *Kleine Erweten, gemeene Erweten, ronde Erweten, heere Erweten.*

Ochthodes, ſunt vlcera, quorum labia calloſa, vel verrucoſa ſunt, non maligna tamen. Ab ὄχθη, ripa, et εἶδος, forma.

Ocimastrvm, ſ. *Ocymaſtrum*, eſt Herba, et ab *Ocimo* diminutiuum. Eſt *Silene viridiflora L.* (Decandr. Trig.) petalis ſemibifidis, foliis ouatis ſcabriuſculis acutis, panicula elongata, ſubaphylla. Ge. Wilde Lychnis. G. *Baſilic ſauvage.* A. *Wild Campion.* B. *Wilde Lychnis.* — Aliis vero eſt Baſilicum ſylueſtre, aliis Circaea. Aliis Lychnis ſylueſtris, vel aquatica purpurea ſimplex *Bauh.* *Lychnis dioica Linn.*.

Ocimvm, ſeu ocymvm, vel basilicvm, eſt planta, (Didynam. Gymnoſperm.) quae emittit caulem denſum, qui ſe in multos ramos lanuginoſos et quadratos diuidit, foliaque Parietariae habet, ſed minora, odoris fortis, aromatici, penetrantis, et grati. Flores ſunt verticilli, in ſpicas ſatis longas, et in ſummitate ramorum diſperſas congeſti, odorantes, monopetali, ringentes; galea erecta, crenata, longa, quadrifida, ſimplex, amplior, quam barba, caua, horizontaliter porrecta. Calyx poſtea clauditur. Semina oblonga, nigricantia, et minima includit. Radix eſt nigricans, fibroſa, lignoſa, annua. Eſſentialis character conſiſtit in filamentorum duorum minorum proceſſu reflexo ad baſin exſerto. Haec planta ſcatet oleo aethereo, viribusque aromaticis, bal-

ſamicis, cephalicis atque cordialibus gaudet. Infuſum in cephalalgia ſummopere laudatur, puluis naribus exceptus errhinus eſt. Gratiſſimum quoque ciborum condimentum ſuppeditat. Creſcit in regionibus calidis Europae, apud nos paſſim in hortis colitur. Dicitur ab ὠκέως, quod valet cito. Sed aliis, quod cito creſcat. Vel quod aluum cito ciet bobus. Nonnulli ἀπὸ τοῦ ὄζειν, *redolere, odoratum eſſe*, deriuant. Gr. Ὤκιμον, Ὤζιμον, et Ὄκιμον. Ge. **Baſilien, Baſilicum.** G. *Baſilic.* A. *Baſil.* B. *Balſem-kruid, Baſilik.*

OCREA, vide *Tibia.*

OCTVNX, eſt Vnciarum octo pondus.

OCVLARES DENTES, vide *Dentes*, idem quod *Cynodontes.*

OCVLI, ſunt flores et folia nondum explicata, ſed in nodulis adhuc conuoluta. In arboribus et fruticibus *Gemmae* dicuntur, ſuntque vel folioſae, vel frugiferae. Ge. **Knoſpen.** G. *Boutons.* A. *Buds.* B. *Botten, Knoppen van de Boomen.*

OCVLI CANCRORVM, vide *Cancer*, i. q. *Lapides cancrorum.*

OCVLISTA, OPHTHALMIATER, eſt medicus, qui in curandis oculorum affectibus, tum per remedia chirurgica, tum pharmaceutica, peritus eſt. Ge. **Augenarzt, Okuliſte.** G. *Un Oculiſte.* B. *Een Oog-meeſter.*

OCVLVS, eſt organum viſus externum, ſitum vtrinque in cauitate oſſea in parte anteriori et ſuperiori cranii, quae *Orbita* dicitur. Conſtat ex globo rotundo, neruo optico appenſo, cuius ſubſtantiam firmam faciunt membranae, ſeu *tunicae*, quae formant ſpeciem folliculi ſphaerici, cuius cavum implent ita dicti *humores.* Praeter tunicam *adnatam*, ſeu *coniunctiuam*, quae a ſuperficie interna palpebrarum reflexa anteriorem bulbi oculi partem obtegit, adhuc tres ſunt tunicae bulbum conſtituentes, quarum exterior eſt *Sclerotica*, omnium craſſiſſima, valde dura, albicans, pauca tantum habens vaſa, vbique opaca, niſi a parte anteriori, vbi plagulam habet rotundam, pellucidam, paululum extra reliquum globum eminentem, quae *Cornea* vocatur, per quam radii lucis transeunt. Scleroticae parti interiori laxe applicata eſt *Choroeides*, vel *Choroidea*, ſeu vaſculoſa, in interiore ſuperficie atro pigmento obducta, quae ea longe tenuior eſt, mollior et vaſorum pleniſſima, et a parte anteriori, vbi ad corneae radicem venit, abit in orbiculum craſſum, qui *Orbiculus ciliaris* vocatur. Hic verſus axin oculi demittit *Ligamenta ciliaria*, ſ. *Proceſſus ciliares*, et ab eo procedit membrana quaedam orbicularis *Vuea* dicta, quae ab anteriori parte varie colorata eſt, vnde *Iris* vocatur, et in medio per-

foraта foramine magno, dilatabili et contractili, *Pupilla* dicto: Interne choroeidem inueſtit *Retina*, quae tenuiſſima, et membranarum minima eſt: procedit enim tantummodo a ſubſtantia medullari nerui optici expanſa vsque ad marginem ligamentorum ciliarium. Diuidi autem poteſt in duas membranas, quarum interior vaſculoſa, exterior vero medulloſa eſt. Globum hunc membranaceum implent tres ita dicti humores, *Vitreus*, ſ. *Corpus vitreum*; *Cryſtallinus*, ſ. *Lens cryſtallina*, et *Aqueus*, quorum ſolus Aqueus verus eſt humor, alii vero corpora ſunt ſolida, e cellulis atque lamellis pellucidiſſimis limpidiſſimum humorem continentibus compoſita. Ex his *Vitreus*, qui ſubſtantia conſtat ſolida, poſitus eſt in parte poſtica globi oculi, ſolusque maiorem caui oculi adimplet partem. Ante hunc ponitur *Cryſtallinus*, qui etiam a ſimilitudine lentis opticae *Lens cryſtallina* vocatur, et parte ſua poſteriori foueolam imprimit anteriori parti vitrei, in quam ſe dimittit. *Aqueus* autem ante cryſtallinum et vitreum in anteriori oculi parte in camera anteriori et poſteriori effuſus haeret. Vide *Viſus*. — Ad hunc globum oculi eiusque muſculos pertinent arteriae, venae et nerui, non tantum opticus, ſed etiam a tertio, quarto, quinto et ſexto pari, muſculi ad mouendum, palpebrae, tunica adnata ad muniendum, glandula lachrymalis ad lubricandum, pluraque alia, quae ſuis ſub nominibus quaerenda. Ge. Das Auge. G. *Oeil.* A. *The Eye.* B. *Het Oog.*

OCVLVS DVPLEX, eſt faſcia, qua vterque oculus deligatur. Ge. Das doppelte Auge. G. *l'Oeil double.*

OCVLVS ELEPHANTINVS, vide *Hydrophthalmia.*

OCVLVS LEPORINVS, vide *Lagophthalmus.*

OCVLVS SIMPLEX, idem quod *Monoculus*, ſ. *Monophthalmus*, eſt faſciae ſpecies, qua vnus oculus deligatur. Ge. Das einfache Auge, die einäugigte Binde. G. *l'Oeil ſimple.*

ODAXISMVS, generaliter ſignificat pruritum mordacem. Vſitatius autem ita dicitur gingiuarum pruritus cum leui quodam dolore, quando dentes infantibus erumpunt. Ab ὀδάξω, prurio. Vide *Dentitio.*

ODONTAGRA, eſt inſtrumentum, quo dentes euelluntur. Vide *Forfex.* Ge. Eine Zahnzange, Ueberwurf, Pelikan. G. *Pincette, ou tenaille pour tirer les Dents, Pelican, ou Davier, ou Repouſſoir.* A. *Tooth-drawer.* B. *Een Tand-trekker.* — *Odontagra* etiam vocatur ſpecies *Odontalgiae* ex retrocedente materia arthritica oriens.

ODONTALGIA, ſiue DENTIVM DOLOR, eſt ex maximis doloribus, ſiue fiat in vno dente, ſiue in pluribus, ſiue

ſiue continuus, ſiue periodicus, ex affectione neruorum dentes ſubeuntium. Principio hic dolor ſolus eſt, deinde accedit plerumque gingiuarum tumor, et non raro inflammatio, aut abſceſſus. Tumor vero ſaepe exterius genas, aut maxillam inferiorem, viſibiliter inflat, adeoque impedit maſticationem et deglutitionem. Sed caries dentium denique ex diuturno, aut ſaepius repetito, dolore conſequitur, ita vt dens, vel pars eius, excidat, aut variis ſinubus, iisque mire contortis, perforetur, quos ſi aer frigidus ſubit, neruulumque denudatum tangat, ingens ilico dolor ſuſcitatur. Iam vt grauidae nonnunquam hoc dolore grauiter, atque toto geſtationis tempore, laborant, ita ſolet hic plerumque eos afficere, qui frigus, nebulas et pluuiam aeris paſſi ſunt, ſicque ad affectus catarrhales referendus eſt. Inuenies rurſum dolorem, qui quietus eſt, ſi quis in aerem frigidiorem prodit, qui vero in calido loco admodum exacerbatur, praecipue ſi a cauſſa ſanguinea, aut rheumatica, oriatur. Alii vero aegri ne minimum frigus, vel potum frigidiorem ferunt: ſunt, qui a dulcibus ore aſſumtis, etiamſi a dolore liberi, mox eo afficiuntur. Denique cum tumor apparet, plerumque dolor ſolet minui, et euaneſcere. Ex ὀδὺς, dens, et ἀλγέω, doleo. Ge. Zahnweh, Zahnſchmerz. G. *Odontalgie, Mal aux Dents.* A. *Tooth-ach.* B. *Tandpyn, Tandzeer.*

Odontiasis, i. q. *Dentitio, Odontophyia.*

Odontica, ſunt medicamenta, quae aduerſus dolores dentium adhibentur. Ab ὀδὺς, dens. Vocantur et *Odontalgica.* Ge. Mittel wider das Zahnweh. G. *Remedes contre la doleur des Dents.* A. *A Remedy for the Tooth-ach.* B. *Middelen tegen de Tandpyn.*

Odontoglyphon, i. q. *Dentiſcalpium.*

Odontoides, quod denti ſimile eſt; praecipue vero ſic vocatur *Proceſſus odontoideus,* vertebrae colli ſecundae, ſeu epiſtrophei, ſcilicet prolongatio eius corporis in conum obtuſum, qui in annulum vertebrae primae, ſeu atlantis, adſcendens, axin ſuppeditat, in quo atlas, ſicque etiam caput circumagi poteſt. Ex ὀδὺς, dens, et εἶδος, forma. Germ. Zahnförmiger Fortſatz. G. *Eminence dentiforme.* A. *A toothlike proceſs of bones.* B. *Tandachtig Uitſteckzel.*

Odontolithos, eſt petroſus ille tartarus dentibus accreſcens; ſeu calculus animalis; ſic etiam vocantur dentes animalium petrefacti, ſeu *Odontopetrae.* Ex ὀδὺς, dens, et λίθος, lapis. Ge. Weinſtein an denen Zähnen. G. *La chaux des Dents.* A. *Lime of the Tooth.* B. *Kalk der Tanden.*

Odontophyia, idem quod *Dentitio*, ſiue dentium eruptio. Ex ὀδὼς, dens, et φύω, creſco. Vide *Dentitio*.

Odontotrimma. Ex ὀδὼς, dens, et τρίβω, tero. Idem quod *Dentifricium*.

Odoramentvm, eſt medicamentum odoris gratia adhibendum; componitur ex *ladano*, *ſtyrace*, *benzoin*, *moſcho*, *zibeto*, aliisque aromatis odoris fragrantis. Gr. Ἄρωμα, et Ὀσφραντὸν. Ge. Lieblicher Geruch, Räuchwerk. G. *Parfum*. A *Sweet Scent*. B. *Reuk-werk*.

Odoratvs, ſiue olfactvs, Gr. Ὄσφρησις, non eſt quaeuis perceptio, quae intra nares fit: nam in iis etiam dolor et pruritus perſentiſcitur, per ramos nerui naſalis quinti paris: ſed ille tantum ſenſus, quo ex motu et irritatione neruorum primi paris, naſi membranis inſertorum, per effluuia odorifera, ſalino-oleoſa volatilia, quae per inſpirationem ad omnes narium cauitates deducuntur, ideae quaedam ſenſorio communi offeruntur et repraeſentantur, per quas anima qualitates quasdam corporum diiudicat et odores discernit. Ge. Der Geruch. G. *Odorat*, *Senteur*. A. *Smell*, *Savour*, *Scent*. B. *De Reuk*.

Odorifervm, i. q. *Odoramentum*.

Oeconomia, eſt quidem proprie rei familiaris adminiſtratio. Medicis vero dicitur *Oeconomia animalis* complexus et conſpiratio omnium actionum naturalium in corpore viuo contingentium. Ex οἶκος, domus, et νέμω, diſtribuo. Ge. Haushaltung, Oekonomie. G. *l'Oeconomie*. A. *Oeconomy*. B. *Huishouding*, *Beſchikking*.

Oedema, Barb. *Vndimia*, ab *Hippocrate* nonnunquam late ſumitur pro omni tumore, praeter ſanitatem excitato, ſtricte vero pro tumore, a pituita, ſiue viſcido humore, genito, quando eiusmodi humor ob impeditum eius in vaſis lymphaticis motum alicubi, in folliculis telae celluloſae, ſtagnat. Albus eſt, frigidus, mollis et indolens, ſine pulſatione, et digitorum leni preſſioni facile cedens, quibus ſublatis fouea remanet. Sed ſi ſymptomata alterius indolis accedunt, vt pulſus, vel calor, vel color ſenſibilis, vel intumeſcentia, vel dolor, vel aliud quid, dicitur *Oedema calidum*, vel *phlegmonodes*, *eryſipelatodes*, *ſcirrhodes*, etc. Ab οἰδέω, inflatus ſum, tumeo. Ge. Eine wäſſerigte Geſchwulſt. G. *Enflure*, *ou tumeur aqueuſe*, *Oedéme*, *Infiltration*. A. *Pituitous tumor*. B. *Een kout Gezwel*, *Slym-gezwel*, *Zugt-gezwel*.

Oedemosarca, vocatur a M. A. *Seuerino* tumor quidam anomalus, inſtar Oedematis quidem laxus, ſed ad contactum plurima ſui parte durior, et ad Sarcoma propius accedens.

Oenanthe, eſt planta, quae habet folia ampla, repentia, et Petroſelino ſimilia: intra haec aſſurgunt plures caules, duos circiter pedes alti, anguloſi, ramoſi, ſtriati, caeruleſcentes. Flos (Pentandr. Digyn.) eſt roſaceus, et vmbellatus, plurimis ſcilicet petalis conſtans inaequalibus, cordiformibus, in orbem poſitis, et calyci inſidentibus. Is autem abit in fructum ex duobus ſeminibus compoſitum oblongis, hinc gibbis et ſtriatis, inde vero planis, in aliquos veluti aculeos deſinentibus, quorum medius caeteris validior. Creſcit haec planta in locis paludoſis, et partim in hortis curioſorum colitur. Duae praecipue ſpecies maxime diſtinguendae ſunt, ſcilicet Oenanthe Apii folio *Bauh.* ſeu *Oenanthe pimpinelloides Linn.* foliis radicalibus cuneatis, fiſſis, caulinis integris, linearibus, longiſſimis, canaliculatis, et Oenanthe Chaerophylli foliis *Bauh.* ſeu *Oenanthe crocata Linn.* foliis omnibus multifidis, obtuſis, ſubaequalibus: quarum illa viribus aperitiuis et carminatiuis, haec virulentia pernicioſa celebris eſt, quippe quae imprudenter deuorata ſenſus perturbat, ſpaſmum maxillae, ructus, inanes vomendi conatus, haemorrhagiam, aliaque dira ſymptomata excitat, non niſi hauſto illico multo oleo et pinguedine aliquantum ſedanda. Haec planta a quibusdam pro Cicuta aquatica *Wepferi* ſumta eſt: eadem haec planta incaute deuorata pluribus militibus Gallicis exitialis fuit, atque non immerito, cum ſpaſmum maxillae producat, pro *Sardoa* Veterum habetur. Vide *Riſus Sardonius.* Ge. Waſſereppich, Safrangelbe Rebendolde. G. *Perſil de Marais.* A. *Drop wort, wild Parsley, Hemlock Dropwort.* Volunt dici ἀπὸ τοῦ οἴνȣ et ἄνθȣς, a vino et flore, quaſi flos vinoſus, quod odore et quadantenus colore ſit Viti ſimilis. Malunt alii ſic dictam, quod Viti ſimilem florem ferat, vel quod cum Viti floreat. — *Oenanthes* nomen imponitur quoque Filipendulae, Sphondylio, Iunco odorato, aliisque plantis, etc.

Oenogala, eſt compoſitio ex vino et lacte, vel, vt alii volunt, vinum lactei teporis, vel coloſtrum natum ex mixtione vini cum lacte bulliente. Ex οἶνος, vinum, et γάλα, lac.

Oenoides, eſt vinum dilutum, aut latex, vino analogus. Ex οἶνος, vinum, et εἶδος, forma.

Oenolaevm, eſt vini et olei commixtio. Ex οἶνος, vinum, et ἔλαιον, oleum. Ge. Wein mit Oehl vermiſcht. G. *Vin huileux.* B. *Geolyde Wyn.*

Oenomel, eſt mel vinoſum, ſiue mulſum vinoſum, vel mulſum, quod ingreditur vinum. Ex οἶνος, vinum, et μέλι, mel. Ge. Weinmeet, Weinmoſt. B. *Honig wyn.*

Oenothera, ita vocatur, quoniam dicunt radicem exſiccatam vinum olere. Ab οἶνος, vinum, et τίθημι, pono. Vide *Onagra.*

Oesophagaevs, eſt muſculus oeſophagi conſtrictor, ſcilicet ſtratum fibrarum muſcularium latum, ab oſſe hyoide, atque a cartilagine thyroidea et cricoidea vtrinque oriens et oblique retrorſum adſcendens, et cum ſocio coniunctum pharyngem circumdans; ab aliis pro triplici muſculo ſumitur, et vocatur hyo- thyro- et crico pharyngeus. Ge. Schlundmuskel. G. *Muſcle de l'Oeſophage, ou l'Oeſophagien.* A. *The Muſcle of the gullet.* B. *De Ring ſpier, Sluit ſpier.*

Oesophagvs, eſt canalis ſatis dilatabilis et contractilis, a faucibus, ſeu a pharynge, ad ventriculum tendens, pone arteriam aſperam ſitus, quo cibus in ore maſticatus et ſaliua mixtus, vt etiam potus, ad ventriculum tranſit. Tunicas habet quatuor; *extimam* membranaceam a peritonaeo, quo etiam ventriculus veſtitur, vel potius a pleura, quia per thoracis poſteriorem partem, ſeu mediaſtinum poſterius, incedit. *Secunda* eſt muſculoſa ex fibris longitudinalibus externis, quae proprie *Oeſophagaeum* muſculum conſtituunt, et orbicularibus internis compoſita, quae contractione ſua deſcenſum alimentorum ad ventriculum promouet. *Tertia* huic ſuccedens eſt nerueo-vaſculoſa, infinitis numero vaſculis et neruis ad glandulas mucoſas hic ſitas contexta. *Quarta,* ſeu *Intima,* quae intus cruſta villoſa obducitur, et vere pro quarta ſumi poteſt. Singulas haſce tunicas interſtrata tela celluloſa coniungit. Arterias accipit partim a bronchialibus, partim ab ipſa aorta, quibus venae reſpondent, quae ſe in azygam venam exonerant. Neruis a pari intercoſtali et ſpinalibus magna copia prodeuntibus gaudet; ſed praecipue trunci paris vagi oeſophagum vtrimque amplectuntur, iuxta eum decurrunt, et inſignibus ramis in orificio ventriculi ſiniſtro diſtribuuntur. Nomen forte habet ab οἰσὸς, vimen, quia fibrae eius viminis inſtar contextae ſunt. Vel rectius ab οἴσω fut. a φέρω, feram, quia omnes cibos verſus ventriculum fert, et φάγω, edo. Vocatur item *Gula*, λαιμὸς, ςόμαχος, ἰσθμὸς, *Euſtath.* διὰ τοῦ ἵενται τὰ σιτία. Ge. Die Speiſeröhre. Ga. *l'Oeſophage, le Goſier.* A. *The Gullet.* B. *De Slokdarm.*

Oestrvm veneris, idem quod *Clitoris*, ſeu corpus exiguum, teres, rubellum, vuulae apici non abſimile, ſitum ſupra orificium vrethrae, vnde nomen νύμφης accepiſſe videtur. In diuerſis foeminis diuerſae magnitudinis reperitur, plerumque tamen in adultis, non libidinoſis, extremi articuli infantis digiti magnitudinem aequat; ſitu vero, figura, ſubſtantia, fabrica, erectione, coli virili ſatis reſpondet, quam-

vis ab eo exilitate, breuitate, imperforatione inprimis differat. Pars eius externa *Glandi* virili ſimilis et hinc eodem nomine donata, haeret ſub corrugata membranae, labia interiora alasque ſuccingentis, productione, efficiente tegumentum ante et retro ſupra glandem mobile, quod propter ſimilitudinem et vſum, quem cum virili praeputio communem habet, *praeputii* nomen accepit, licet ſupremam tantum glandis partem tegat. Interna clitoridis ſubſtantia ſpongioſa, ſ. cauernoſa ſit, corporibus duobus in ſpeciem glandis deſinentibus, quae bifurcato principio ab oſſium pubis inferiore parte, et a tubere oſſis iſchii oriuntur, ſub quibus vtrimque oblique delata in vnum corpus coeunt. Licet vero magnitudine a corporibus colis cauernoſis differant, omnino tamen ſimilem ſubſtantiam habent, innumerabilibus enim inter ſe communicantibus cauis cellulis conſtant, in quos arteriarum venarumque extrema oſcula patent, et quibus ſanguine repletis et turgidis ſimilis fere ſit, vt in viris, libidinoſa clitoridis erectio, quod poſt ſanguinis elotionem, inflatio, exſiccatio, iniectio facile demonſtrant. Vocatur clitoris etiam *Columella*, quia paruo gargareoni comparari poteſt. Hanc particulam foemina cum pleriſque quadrupedibus, et forte cum omnibus communem habet, etiam cum frigidis et nonnullis auibus. Senſus ei acutiſſimus eſt, primariusque forte vſus ad augendam voluptatem. Mira interdum in magnitudine degeneratio eſt, vnde etiam foeminae pro hermaphroditis et pro pueris habitae ſunt, in quos virgines ſint commutatae, cum ſub primos menſes clitoris intumeſceret. Orientales populi olim hanc particulam truncare ſolebant. Id ſingulare videtur in foetu trimeſtri et quadrimeſtri clitoridem grandem eſſe, poſt eam aetatem iterum diminui, ita tamen vt etiam in foetu maturo grandis ſit. In animalibus, vt penis, oſſiculum habet, nonnunquam etiam in foemina humana id obſeruatum eſſe lego. Ge. Der Kitzler. G. *Le Clitoris.* B. *Kittelaar, Vrouwelyke Roede.*

Oestrvm venerevm, etiam dicitur incaleſcentia illa partium genitalium ab affluente ſanguine, qua animalia ad effundendum liquorem genitalem, ſicque ad generandum incitantur. Ge. Die Brunſt. G. *Chaleur.*

Oestrvs, oestrvm, tabanvs, eſt inſectum dipterum, halteribus clauatis, ſolitariis, pone ſingulas alas, ſub ſquamula propria, cuius variae ſpecies boues, ceruos, equos et oues infeſtant, ouula ſua vel in dorſum, vel in fauces, aut nares, vel in anum, vel in vulnera horum animalium

deponendo, e quibus demum prodeuntes laruae, ſummopere animalia infeſtant. Ge. Breme. G. *Oeſtre.*

Oesypvs, *Plin.* *Lana ſuccida*, *Vellus ſuccidum* *Mart.* *Ouidius* Oeſypum exponit ſuccum ab immundo ouis vellere demtum. *Plin. lib.* 29. ſordes ſudoremque lanis ouium adhaerentes. Eſt ſcilicet ſubſtantia pinguis, ſub coctione lanae ouium aquae ſupernatans, indeque deſpumatione ablata. Adfertur plerumque ex Gallia, eiusque vſus externus in aridura et articulorum rigiditate commendatur. Dicitur οἴσυπος, quaſi οἰὸς ῥύπος, ouis ſordes, et ὀπόση. Ge. Wollenfett. G. *Suint, ou Oeſype.* A. *Fat or Joky Wool of a Sheep.* B. *'t Vet of Smeer van der Wol der ongewaſſenen Schaape.*

Offa helmontiana, ſ. *Offa alba*, eſt ſubſtantia quaſi ſaponacea, ſeu coagulum album, natum ex mixtura ſpiritus ſalis ammoniaci cum alcohole.

Officina, eſt locus, in quo medicamenta, tum galenica, tum chymica, ſimplicia atque compoſita, praeparantur, atque publice diuenduntur, eſtque proprie officina *pharmaceutica.* Sed etiam alia eſt *Chirurgica*, in qua res ad chirurgiam pertinentes tractantur. Gr. Ἐργαστήριον. Ge. Apothecke, Barbierſtube. G. *Laboratoire*, *Boutique.* A. *A Shop*, *a Warehouſe*, *Work-houſe.* B. *Een Winkel*, *Werk-plaats*, *Werk-huis.*

Officinalia, vocantur *medicamenta*, tam ſimplicia quam compoſita, quae in officinis pharmaceuticis iuxta receptas pharmacopoeas, aut diſpenſatoria, proſtant, et a medicis ad vſum aegrorum praeſcribuntur, vnde etiam vocantur *Vſualia.*

Officivm, vocatur omne id, quod alicui agendum incumbit. Sic medici *Officium* eſt, ſanitatem praeſentem conſeruare, amiſſam reſtituere. Partibus etiam corporis humani *Officium* tribuitur, et tunc idem denotat, quam actio, vel vſus.

Olampi gvmmi, eſt Gummi ex America allatum, quod cum Arabico ſatis conuenit, pallidi coloris ſaporisque ſubdulcis, parum adſtringentis. Ge. Olampharz.

Olea, eſt Arbor mediocriter magna, cuius cortex eſt politus, coloris cineritii, lignum ſolidum coloris ſubflaui, ſaporis amari. Folia ſunt oblonga, anguſta, Salicem referentia, acuta, craſſa, dura, carnoſa, in ſuperiori parte viridia aliquantulum, in inferiori albeſcentia, non lanuginoſa, caulibus breuibus adhaerentia, ſibi inuicem oppoſita. Flos eſt monopetalus, quadrifidus, calycem habens monophyllum quadridentatum, ex quo piſtillum egreditur, vnde deinde fit fructus oblongus, oualis, viridis, carnoſus, ſuccu-

lentus, qui fructus *Oliua* dicitur. Sapor eius eſt amarus, acer, acerbus, in acetariis tamen ſatis gratus, in ſe includens putamen oſſeum oblongum, vniloculare, quod continet ſemen eiusdem figurae. Haec arbor creſcit in regionibus calidis Europae. A Gr. Ἐλαία, vnde quoque *Oliua*, a λεῖος, laeuis, quod cutis eius quaſi glabra ſit et niteat, vel ab ipſo fructuum ſucco pingui, glabro et laeui. Vide *Oleum*. Ge. Olivenbaum, Oehlbaum. G. *Olivier*. A. *Olives*. B. *Olyfboom*.

Oleaginosvm, dicitur de ſeminibus, quae multum olei eſſentialis vnguinoſi ſeu pinguis in ſe continent, et propterea ad emulgendum apta ſunt, vt amygdalae, pineae, piſtaciae, nuces, etc.

Oleander, vide *Nerion*.

Oleaster, eſt Olea ſylueſtris. Vide Etymon in *Olea*.

Olecranvm, ſiue ancon, processvs anconaevs, eſt protuberantia oſſea in parte ſuperiori vlnae, vel cubiti, quae cum protuberantia inferiori, ſeu coronoidea, cauitatem ſemilunarem format, qua cubitus cum oſſe humeri firmiſſime per ginglymum articulatur. Idem ergo, quod patella in genu, praeſtat, et non male patella fixa, prout patella, olecranum mobile, dicitur. Ab ὠλένη, cubitus, et κράνον, caput. G. Der Ellenbogen. G. *Le Coude*. B. *Elleboog*.

Olecranvs, i. q. *Anconaeus*.

Olene, eſt *Cubitus*, ſiue *Focile maius*.

Olevm, Gr. Ἔλαιον, eſt ſubſtantia liquida, id eſt, leni calore fluida, ad ſenſus homogenea, non tamen ſimpliciſſima, tota inflammabilis, et aquae non permiſcibilis, in reſinae conſiſtentiam condenſari potens, praecipue adiecto acido, tumque tenaciſſime adhaerens: ex fructibus, aut ſeminibus, proprie expreſſa, vti eſt Oliuae, Palmae, Amygdalorum, Raparum, etc. *Oleum*; atque haec dicuntur *Olea eſſentialia expreſſa, vnguinoſa*. Vel eſt deſtillata ex aromatibus, vti ex Cinnamomi cortice, Caryophyllis, Aniſi ſemine, etc. qualia vocantur *Olea eſſentialia aetherea*; vel magno caloris gradu ex ſubiectis extorquentur, et haec ſunt *Olea empyreumatica*, multum ab indole ſimplicis, e quo extorta ſunt, diuerſa, vt oleum Cornu cerui, et reliquarum partium animalium. Dantur etiam *Olea infuſa et cocta*, dum ſcilicet olea expreſſa variis ſpeciebus infunduntur, aut cum iis decoquuntur, ſicque praecipue et harum viribus imbuuntur. Olea aetherea et empyreumatica in genere viribus magis, vel minus, calefacientibus, commouentibus et neruinis, vnguinoſa vero demulcentibus, emollientibus et lubricantibus pollent. — Liquida quoque

alia ſpiſſiora improprie *Olea* dicuntur, vt *Oleum vitrioli*, *Oleum tartari per deliquium*. Ge. Oehl. G. *Huile*. A. *Oyl*. B. *Oli*.

OLEVM AEGIRINVM, eſt Oleum, quod veteres e gemmis Populi nigrae infuſione, vel ſolo oleo, vel cum vino ſimul, parabant, et quod ad leniendos dolores arthriticos et nephriticos adhibebant.

OLEVM ANIMALE, quod a *Dippelio* inuentore dicunt, obtinetur, ſi oleum deſtillatum empyreumaticum crebra deſtillatione foetore, nigrore et ſpiſſitudine orbatur, atque ad maximum ſubtilitatis gradum euehitur. Fragrantiſſimum eſt et ſapore dulci aromatico praeditum. A nonnullis in neruorum morbis et epilepſia vehementer laudatur. Ge. Dippelsöhl.

OLEVM BALSAMI, i. q. *Opobalſamum*.

OLEVM BARBADENSE, ſ. *Piſſelaeum Indicum*, offic. Angl. eſt Petrolaeum ex Inſula Barbados dicta allatum, colore ex nigro rubeſcens. Ex fontibus quibusdam colligitur. A. *Barbadoes Tar*. Vide *Petrolaeum*.

OLEVM CALCIS, eſt reſiduum in deſtillatione ſalis ammoniaci cum calce viua, ſeu *Sal ammoniacum, fixum* vulgo dictum, in aere deliqueſcens. Ge. Kalchöhl.

OLEVM CANANGAE, eſt Oleum expreſſum gratiſſimi ſaporis ex floribus et foliis arboris Indiae orientalis paratum. Ge. Canangeöhl.

OLEVM HVPO, eſt Oleum expreſſum Americanum, cui, ſi abdomini externe illinitur, anthelminthica vis tribuitur. Ge. Hupoöhl.

OLEVM LATERINVM, ſ. PHILOSOPHORVM, eſt Oleum empyreumaticum, quod obtinetur, ſi vel lateres igniti in oleo oliuarum extinguuntur, vel cum calce viua deſtillantur. Externe vt mundans et neruinum laudatur. Ge. Ziegelöhl.

OLEVM MARTIS, eſt deliquium reſidui in praeparatione florum ſalis ammoniaci martialium. Vide *Martis oleum*.

OLEVM PALMAE, eſt Oleum expreſſum fructus Palmae oleoſae, quae eſt Palma foliorum pediculis ſpinoſis, fructu pruniformi, luteo, oleoſo, *Sloan*. ſpiſſioris conſiſtentiae, odoris fragrantis. Arbor ex Africa in Americam translata ibidem nunc laete colitur. Olei vſus externus contra ſpaſmos, luxationes et perniones commendatur. Incolis culinarium quoque eſſe lego.

OLEVM PALMAE CHRISTI, vide *Ricinus*.

OLEVM PETRAE, vide *Petrolaeum*. Ge. Bergöhl. G. *Petrole, ou Huile de Petrole*. B. *Aard-oli*.

OLEVM PHILOSOPHORVM, vide *Oleum laterinum*.

Olevm ricini, vide *Ricinus.*

Olevm tartari per deliqvivm, eſt Sal Tartari alcalinum in aere deliqueſcens. Ge. Zerfloßenes Weinſteinſalz.

Olevm templinvm, eſt Oleum ex ligno Pinus ſylueſtris deſtillatum empyreumaticum.

Olevm terrae, eſt pellucido-rubicundum, odoris fortis Petrolaeum aemulantis, ſed gratioris. Ex India orientali affertur, vbi ex monte quodam effluere dicitur: ſed eſt vt plurimum Oleum ex Nuce Cocos expreſſum atque terris medicatis commiſtum. Vide *Naphtha*, *Petroleum.*

Olevm vini, eſt Spiritus vini maxime rectificatus.

Olevm vitrioli, eſt acidum vitrioli condenſatum acerrimum, quod a ſpiſſitudine oleum, ſed male, vocatur; ſi in cryſtallos congelaſcit *Oleum vitrioli glaciale* dicitur. Ge. Vitriolöhl. G. *Huile de Vitriol.* A. *Oil of Vitriol.*

Olfactorivs nervvs, ſiue *Proceſſus mammillaris* veterum, eſt primum par neruorum cerebri, quod e cruribus medullae oblongatae inter corpora ſtriata et thalamos neruorum opticorum ortum ducens, ſub cerebri baſi anterius protenditur vsque ad os ethmoides, vtrinque ad latus criſtae galli, per cuius foramina, in plurimas fibrillas diuiſum, cranio egreditur, per omnes partes membranae, narium caua inueſtientis, diſtribuitur, et actionem particularum volatilivm ſalino-oleoſarum inſpiratione hauſtarum ad ſenſorium commune propagando, olfactui inſeruit. Ge. Geruchnerve. G. *Nerfs Olfactifs.* B. *Reukzenuw.*

Olfactvs, i. q. *Odoratus.*

Olibanvm, vide *Thus.*

Olibanvm sylvestre, eſt reſina *Abietis*, vel *Pini.*

Oligophoros, eſt vinum tenue, paucis ſpiritibus gaudens. Ex ὀλίγον, paucum, et φορέω, fero.

Oligotrophia, eſt imminuta nutritio. Ex ὀλίγη, paucum, et τροφὴ, alimentum.

Oligotrophvs, eſt cibus minus nutriens, cui opponitur *Polytrophus.* Ex ὀλίγον, paucum, et τρέφω, nutrio.

Oliva, eſt *Oleae* fructus, qui immaturus aceto conditus et ex Europa auſtrali ad nos allatus in deliciis habetur, primasque vias abſtergere et appetitum excitare creditur. E maturo fructu preſſione oleum oliuarum elicitur. Ge. Oliven. G. A. *Olive.* B. *Olyve.*

Olivaria corpora, vocantur duae prominentiae in medulla oblongata; ſcilicet medulla oblongata a ponte Varolii continuata quatuor eminentibus columnis inſcribitur, quarum exteriores aliquanto breuiores, medullares, obtuſae,

ob aliquam ſimilitudinem *Oliuaria corpora* dicuntur, a quorum latere multiplici fibrarum ſerie neruus octaui paris vtrinque oritur, paulumque adſcendens per foramen proprium e cranio egreditur. G. *Corps Olivaires.*

Olosteum, vide *Holoſteum.*

Olus, ab alendo dicitur, quod oleribus alerentur homines, antequam fruges repertae eſſent. Ge. Küchenkraut, Gartenkraut. G. *Herbage.* A. *Potherbs.* B. *Moeskruid.* Vide *Lachanum.*

Olus atrum, vide *Hippoſelinum.*

Olus aureum, eſt *Atriplex officinarum.*

Olyra, eſt frumenti ſpecies, affinis Zeae. An ὄλυρα, quaſi corruptior Zea. Ex ὀλλύω, perdo, corrumpo.

Omasus, vide *Abomaſus.* Ge. Blättermagen, Pſalterbuch. G. *Feuillet, Millet.*

Omentum, rete epiploon, reticulum, ſiue *Inteſtinorum operimentum,* eſt membrana duplicata, intus caua; verum ſacculum formans, inteſtinis inſtrata, deorſum plus vel minus, alte deſcendens, ibique libera, ſuperius vero cum arcu maiori ventriculi, inteſtino colo, liene, et hepate connexa, pinguedine et vaſis ſanguineis arterioſis a coeliacis, et venis ex vena portarum, gaſtro-epiploicis dictis, copioſe adinſtar retis piſcarii intertexta, vt inteſtina calore ſuo foveat, dum haecce pinguedine ſubtiliſſima, vna cum vapore rorido ex tenuiſſimis vaſculis exhalante, illiniat, ne vel areſcerent, vel motu periſtaltico attererentur, vel cum inuicem concreſcerent. Quae ventriculo et colo adhaeret portio, *Omentum maius,* ſ. *gaſtrocolicum,* vocatur, illa vero, quae inter hepar et ventriculi minorem curuaturam reperitur, *Omentum minus* dicitur. Vide *Epiploon.* Habet lactea quaedam vaſa et lymphatica, item ſacculos adipoſos perplures, in quibus adipem colligit pro tempore, et aliquando in maxima copia; quem venae verſus hepar tendentes reſorbent, vt vna cum ſanguine e liene per venam ſplenicam redeunte mixta inſeruiat generationi bilis. Gr. Ἐπίπλοιον. Ge. Das Netz. G. *l'Epiploon.* A. *Cawl, Omentum.* B. *Het Net.*

Omogra, eſt dolor arthriticus humerum aſſiciens. Ex ὦμος, humerus, et ἀγρεύω, capio, quaſi humeri captio. Ge. Gicht in der Schulter. G. *La Goute dans l'épaule.* A. *The gout in the Shoulder.* B. *Schouder flerecyn.*

Omoplata, ſiue homoplata, Lat. *Scapula,* eſt os latum et tenue, non tam ad coſtarum dorſalium tutelam, quibus ſcuti inſtar incumbit, quam clauiculae, et praecipue

humeri, tutam articulationem comparatum. Figura triangulum exhibet ſcalenum, id eſt tribus inaequalibus lateribus comprehenſum, longiore latere in baſin porrectum. Angulum habet ſuperiorem et inferiorem, loco tertii anguli collum et condylus adeſt cauitate glenoidea caput oſſis humeri excipiens; intus concauum eſt, extus gibbum, vtrinque muſculis humerum mouentibus tectum. Proceſſus obtinet tres; nempe *Spinam*, *Coracoidem* et *breuem*, ſeu *Acromium*, quo clauiculae adnectitur. Superficies externa per ſpinam oblique adſcendentem in duas partes inaequales diuiditur, quae cauitates ſupraſpinata et infraſpinata vocantur, et muſculos eiusdem nominis continent. Ex ὦμος, humerus, et πλατὺς, latus, quia humeri latitudinem conſtituit. Barbaris *Spatula* dicitur. Ge. Das Schulterblatt. G. *l'Omoplate*, *Paleron*. A. *The Shoulderblade*. B. *Schouder-blad*.

Omphacium, eſt ſuccus ex vuis immaturis expreſſus. *Agreſta* officinis dicitur. Gr. Ὀμφάκιον. Ge. Agreſt, Saft von unreifen Trauben. G. *Du Verjus*. A. *Verjuce*. B. *Verjuis*. — Item, ſ. *Omphacinum oleum*, eſt oleum immaturum, ſeu ex oliuis immaturis expreſſum.

Omphalocarpos, ita Aparine vocatur, ab vmbilici nempe ſimilitudine, quam ſemen eius refert. Ex ὀμφαλὸς, vmbilicus, et καρπὸς, fructus.

Omphalocele, eſt *Hernia vmbilicalis*, quando nempe omentum, vel inteſtina, per vmbilici annulum, aut proxime ad ipſius ambitum, elapſa circa vmbilicum protuberant: quod fit relaxatione, vel ruptione peritonaei: illud enim hic ob regreſſum vaſorum vmbilicalium eſt tenue, veluti quoque eſt in exitu vaſorum ſpermaticorum, verum caeteroquin vbique in abdomine in ſuperficie externa denſiori tela celluloſa ſtipatum eſt, adeoque viribus prementibus inteſtina inaequalis reſiſtentia contranititur. Contingit hoc herniae genus plerumque in mulieribus pinguiſſimis, laxiſſimae ſtructurae et aetatis ſeneſcentis; rarius in viris, ſed et his pariter pinguiſſimis et laxis; ſi macilentis accidat, a cauſa violenta externa fuit inductum, alias nunquam: itidem euenit in laxis infantibus, praecipue in neonatis, vehementer clamantibus, aut vmbilico negligentius obligato. Si vera ruptura peritonaei adſit, vocatur *Omphalorixis*. Minus proprie etiam tumores circa vmbilicum, ab excreſcentia, aut aqua, aut aere contento, nati vocantur *Sarcomphalocele*, *Hydromphalocele*, *Pneumatomphalocele*. Ex ὀμφαλὸς, vmbilicus, et κήλη, tumor. Ge. Ein Nabelbruch. G. *Hernie du Nom-*

bril, Omphalocele, ſortie du Nombril. A. *A Rupture of the Navil.* B. *Net-breuk , Navel-breuk.*

Omphalos, vide *Vmbilicus.*

Onagra, vel oenothera, olim ex America ad nos translata, nunc etiam paſſim ſponte apud nos proueniens, eſt planta cuius plures dantur ſpecies. Maxime vulgaris ſpecies eſt *Oenothera biennis Linn.* (Octandr. Monogyn.) foliis ouato-lanceolatis planis, caule muricato-villoſo *Linn.* Lyſimachia lutea corniculata *Bauh.* quae ex America allata paſſim copioſe colitur, et cuius radices in acetariis eſitantur. Ge. Rhapontick, Franzöſiſcher oder Rüb-Rapünzel. G. *Herbe aux anes.* — — Nomen gerit, quod beſtias feras, maxime aſinos, manſuetos reddat. Ab ὄνος, aſinus, et ἀγρεύω, laboro: laborando enim et ferendo defatigantur. Nonnulli huic plantae diſcutientem et abſtergentem vim tribuunt.

Oncotomia, eſt inciſio abſceſſuum. Ab ὄγκος, tumor, et τέμνω, ſeco.

Oneirocriticvs, vocatur ille, qui de inſomniis iudicium ferre poteſt. Haec ſcientia etiam ad medicum pertinere poteſt, quatenus ſcilicet ſaepe inſomnia de vndis, ſtagnis, effuſione ſanguinis, etc. a corporis ſtatu pendent, eumque denotant.

Oninivs cortex, vide *Maſſoy cortex.*

Onisci, vide *Millepedes.*

Onitis, eſt Origani ſpecies, et quidem *Origanum onites Linn.* (Didynam. Gymnoſperm.) ſpicis oblongis aggregatis, hirſutis, foliis cordatis, tomentoſis. Habitus eſt Maioranae, ſed lignoſus. Creſcit in Sicilia. Sic putatur dicta, quod ab aſinis impetretur, ac in cibo gratum ſit: ὄνος enim eſt aſinus.

Onobrychis, eſt leguminis ſpecies. *Hedyſarum Onobrychis Linn.* (Diadelph. Decandr.) foliis pinnatis, leguminibus monoſpermis aculeatis, corollarum alis calyce breuioribus, caule elongato. Onobrychis folio Viciae, fructu echinato maior. *Bauh.* Habet caules rubicundos, repentes; folia vero Galegam referentia, ſed minora, in parte ſuperiori viridia, in inferiori alba et villoſa, acuta, bina coſtae adhaerentia. Flores ſunt denſe ſpicati, ex alis foliorum erumpentes, papilionacei, ſeu leguminoſi, rubicundi, raro albi. Flori ſuccedit ſiliqua breuis, criſtata, vel echinata, ſubrotunda, vnico articulo conſtans, foeta ſemine reniformi. Radix longa, mediocriter craſſa, extus nigra, intus alba. Vſus huius plantae maxime oeconomicus eſt, dum in ſolo quouis maxime ſterili, dummodo non ſit humidum, optime proficit, et per plures annos ſubſiſtit; eiusque eſu et equi et armenta

egregie nutriantur, et eam maxime appetant. Decoctum plantae reſoluens et diureticum eſt. Dictam volunt ab aſini rugitu, quod eo depaſto fremant aſini. Ab ὄνος, aſinus, et βρύχω, frendo, ſtrideo, vel, quaſi ab ἀνὼ βρύχειν, quod ſurſum vna cum ſcaturiginibus erumperet, vocatur. Ge. Hahnenkamm, heilig Heu, Spaniſcher Klee. G. *Eſparcette.* A. *Cockshead.* B. *Hane-kammekens.*

Onolosat, eſt vox Arabica, ſignificans obolum, vel ſcrupulum dimidium.

Ononis, vide *Anonis.*

Onopordon, ſeu *Carduus tomentoſus offic.* eſt *Onopordon acanthium Linn.* calycibus ſquarroſis, ſquamis patentibus, foliis ouato-oblongis ſinuatis. Planta biennis ad vias et in locis ruderatis creſcens, cuius herba recens et ſuccus expreſſus in carcinomate, inprimis vero faciei, externe applicata, egregiam virtutem oſtendit.

Onyx, vide *Vnguis.* — *Onyx* dicitur etiam lapis quidam ſat pretioſus, praecipue olim ſculpturae veterum inſeruiens, ſpecies Achatis, ſcilicet Achates vix ſemipellucida, faſciis, aut ſtratis, diuerſe coloratis, ornata. G. Onyx. G. *Onice.*

Opalvs, ſ. *Lapis elementarius,* eſt Achates fere pellucida, colores pro ſitu ſpectatoris mutans. G. Opal, Elementſtein. G. A. *Opal.* B. *Opaal.*

Operarivm, chymicis dicitur illa pars furni, in qua vaſa materias mutandas continentia collocantur.

Operatio, Gr. Ἐργασία, Ἐνέργεια, eſt labor non tantum chirurgis familiaris, vt operationes circa lithotomiam, herniam, etc. ſed et chymicis, qui ſuos proceſſus etiam *Operationes* nuncupant, ſuntque illae mutationes corporum, per inſtrumenta artis, in finem, lege huius artis definitum. Ita et pharmacopoei ſuas habent operationes. — Medicamentorum quoque in corpore noſtro effecta appellantur a medicis *Operationes.* Ge. Wirkung. G. et A. *Operation.* B. *Werking, Verrigting, Uitvoering.*

Ophiasis, eſt capillorum morbus, quo extenuati, hinc inde ſpatiis intermiſſis, macularum ſerpentis inſtar, decidunt. Ab ὄφις, ſerpens, et ἴσον, ſimile. Hic morbus cunctis animantibus communis eſt, in quo ſcilicet pili animantium, capilli hominum, plumae volatilium, epidermisque omnium decidunt. Alia etiam eſt *Ophiaſis*, quae incipit ab occipitio, duorum digitorum longitudinem non excedit, ad aures duobus capitibus ſerpit, quibusdam etiam ad frontem, donec duo ſe capita in priorem partem committant, et quae infantes maxime afficit: in ea etiam cutis ſuperficiali-

ter excoriatur, color cutis mutatur, et ſi pungatur, ſeroſus ſanguis exit. *Sauv.* Vide *Alopecia.*

Ophioglossvm, ſiue lingva serpentina, eſt planta ad Cryptogam. Filices pertinens. Habet in ſingulis petiolis, ſeu caulibus, folia Betae minimae, ſed craſſiora, recta, polita, carnoſa, et anguſta, aliquando ampla et rotunda. Saporis viſcoſi eſt et dulcis. Caret haec planta floribus conſpicuis, ſed ex alis caulis erumpit fructus figura linguae compreſſae, ſeu linguae ſerpentinae, in plures cellulas bino ordine per longitudinem diuiſus, quibus ſponte transuerſim disruptis vtrinque denticulatus fit; hae cellulae includunt puluiſculum minimum ſeminum. Radix eſt fibroſa. Creſcit in pratis et locis humidis. Plantae huic vires exſiccantes et traumaticae tribuuntur. Et hepatis morbis mederi, et oleo infuſa eximium balſamum vulnerarium largiri creditur. Ex ὄφις, ſerpens, et γλῶσσα, lingua. G. Natterwurz, Natterzünglein, Einblatt. G. *Herbe ſans Couture, Langue de Serpent.* A. *Adders-tongue.* B. *Adders-tong, Speer-kruid.*

Ophioxylvm, eſt Lignum ſerpentinum, vel ſerpentum. Ab ὄφις, anguis, et ξύλον, lignum. Ge. Schlangenholz. G. *Bois de ſerpent.*

Ophioscorodon, ſiue *Allium anguinum*, eſt *Allii* ſpecies, ſcilicet Allium alpinum latifolium, *Baub.* cuius caulis obſcure rubicundis, ſeu nigris, maculis commaculatur; vel eſt alia Allii ſpecies, cuius caput cum ſuprema caulis parte ſerpentis in modum contorquetur. Ex ὄφις, anguis, et σκόροδον, allium. Ge. Waldknoblauch. G. *Ail ſerpentain.* A. *Serpents Garlick.* B. *Serpent-look, Berg-look.*

Ophites, idem quod *Serpentinus lapis*: eſt ſpecies Smectitis, ſeu *Lapis ollaris* ſolidus vireſcens, maculoſus, durus, polituram admittens. *Waller.* ſcilicet lapis marmori ſimilis, colore viridi ſaturato, dilutis eiusdem coloris maculis quaſi aſperſus, Sed et alium conſtituunt colore cinereo, et eadem duritie, nec non nigriuſculis maculis variegatum. In igne aperto albeſcit, in clauſo igne flaueſcit. Vſus praecipue eſt mechanicus ad conficienda varia vaſcula. Fruſta conuexo-concaua (Ge. Wärmſteine) aquae feruidae immerguntur, tumque in doloribus colicis abdomini imponuntur. Veteres Ophitae genera fecerunt, *nigricans, durum, cinereum, punctis diſtinctum*; lineis quibusdam candidis interſtinctum, candidum, molle. Hinc apparet, veterum Ophitem a noſtratibus eſſe diuerſum et marmoris ſpeciem forte fuiſſe. — Serpentinus lapis inuenitur in Suecia, nec non in variis aliis Europae locis, inprimis in Miſnia prope Zoeblizium.

Gr. Ὀφίτης. Ge. Serpentinſtein. G. *Pierre Serpentine.* A. *Serpentin-ſtone.* B. *Serpentyn-ſteen.*

Ophris, ophrys, eſt planta, (Gynandr. Diandr.) quae habet caulem rotundum. Folia ſunt Plantaginis latifoliae foliis ſimilia, duo in qualibet planta, quandoque tria, ſibi inuicem oppoſita, altero ex alterius ſinu prodeunte, ſaporis viſcidi et quodammodo dulcis. Spathae vagae; ſpadix ſimplex; perianthium nullum; germen florem proferens. Flos eſt polypetalus, anomalus, conſtans e petalis quinque, oblongis, ſurſum conniuentibus, aequalibus; duobus horum exterioribus, et nectario petalis longiori, dependente, poſtice carinato, quo fit, vt galeam quodammodo aemuletur, inferiori capitato et quaſi anthropomorpho. Calyx autem abit deinde in fructum, ſeu vtriculum vnilocularem, trigonum, tribus feneſtris peruium, quibus adhaereſcunt valuae, ſeminibus foetae minutiſſimis inſtar ſcobis. Creſcit in vallibus humidis, viribusque abſtergentibus et vulnerariis gaudet. Planta haec eſt *Ophrys bifolia Linn.* (quam alii quoque vulgo *Bifolium* dicunt), cuius datur varietas foliis tribus; Ge. Zweyblatt, Rattenſchwanz. G. *Double feuille.* A. *Tway-blade.* B. *Tweeblad.* — *Ophrys* Ill. *Linnaeo* denotat plantae genus plures ſpecies comprehendens, ab aliis ad Orchides relatas.

Ophthalmia, ophthalmoponia, quam *Celſus lippitudinem* vocat, eſt tunicarum oculi inflammatio, cum dolore analogo, ac ſi ſpina eſſet oculo infixa, qui tam grauis eſt, vt aegri lucem ferre nequeant; cumque copioſis et ferventibus lachrymis aliisque humoribus affluentibus, qui ſucceſſiue craſſiores facti in lemam mutantur. Dolor et lucis intolerantia ſunt praecipua ophthalmiae ſymptomata; rubedo in ophthalmia externa tantum eſt. Pro diuerſitate cauſſarum et partis adfectae quam plurimae dantur *Ophthalmiae* ſpecies, magis, vel minus, periculoſae, aut ſanabiles. Ab ὀφθαλμὸς, oculus. Ge. Das Augenweh. G. *Ophthalmie, Mal aux yeux.* A. *An Inflammation of the Eyes.* B. *Ontſteeking der Oogen, Ooggezwel.*

Ophthalmiater, eſt Medicus ocularius. Germ. Augenarzt.

Ophthalmica, ſunt medicamenta aduerſus oculi mala. Ge. Augenmittel. G. *Remedes pour les yeux.* A. *Remedy for the Eyes.* B. *Oog-middelen.*

Ophthalmoptosis, vide *Exophthalmia, Hydrophthalmia.*

Opiata, et opiatvm, ſiue *Electuarium,* medicamentum internum eſt, quod conſiſtentia Opiatae officinali (vt *Theriacae,*

vel *Mithridatio)* ſimile, ex variis rebus, melle, vel ſyrupo, exceptis, in plures doſes eſt concinnatum. Generaliter ſumitur pro omni electuario, ſed ſpecialiter pro iis tantum, quae Opium, a quo denominatio, recipiunt; vti pro *Theriaca, Mithridatio, Diaſcordio, Philonio, Requie Nicolai,* etc. Ge. Ein Opiat, Latwerge. G. *Une Opiate.* A. *An Opiat.* B. *Een Opiaat, een gecomponeerde Conſerf.*

OPIOLOGIA, eſt Opii deſcriptio. Ab ὀπὸς, ſuccus, et λέγω, narro.

OPISTHOCYPHOSIS, i. q. *Cyphoſis* et *Opiſthotonos.*

OPISTHOTONVS, TETANVS OPISTHOTONICVS, RAPTVS POSTERGANEVS, TETANVS DORSALIS, eſt tetanus, ſiue tenſio, aut conuulſio capitis, ceruicis et ſpinae verſus poſteriora, contractis ſurſum pedibus, cum difficili reſpiratione, deglutitione et rigore aliquamdiu perſeuerante. Plerumque a venenis deleteriis, aut vulneribus, oritur. Ex ὄπισθεν, a tergo, pone, et τείνω, tendo. Ge. Der Rückenkrampf. G. *Convulſion du col & de l'Epine en arriere.* A. *Cramp of the neck.* B. *Agterwaartſe Spanning.*

OPIVM, eſt ſuccus Papaueris, et quidem proprie illius ſpeciei, quae vocatur: *Papauer ſomniferum* calycibus capſulisque glabris, foliis amplexicaulibus incisis *Linn.* Papauer hortenſe ſemine albo, vel nigro, *Bauh.* inſpiſſatus, gummeo-reſinoſus, duriuſculus, nigricante colore, ſapore acri et amaro, et viroſo odore praeditus. Sunt, qui Opii ac Meconii nomen confundunt, et haec pro vno eodemque habent; ſed male. *Opium* enim lacryma eſt, quae ſtillauit ex capitibus papaueris, dum matureſcebant, leuiter inciſis. *Meconium* e contra ſuccus eſt ex iisdem expreſſus. Opium vero eſt triplex: *Album* adfertur ex Cairo, quod et forte *Thebaicum* vocatur et *Meceri. Nigrum* et durum venit ex Syria et Alexandria. Tertium flaueſcens magis et mollius, ex Cambaia et Decan mittitur. Turcae illud ex albo colligunt Papauere. *Opium,* quod in magnis fruſtis foliis Papaueris inuolutis ad nos adfertur, nigrum eſt, amarum et graueolens, forſan nihil aliud erit, quam *Meconium,* quod Iauanenſes *Pouſt* vocant, et eo vtuntur infimae ſortis homines. Sed quod ex ipſis capitibus ſtillat, *Affion* et Turcis *Maslac* dicitur, et a ditioribus tantum vſurpatur, qui illud in deliciis habent; praeſertim ſi eo vti aſſueti ſunt. Opium gaudet viribus narcoticis, phantaſticis, dementantibus, exhilarantibus, antiſpaſmodicis, anodynis, omnes excretiones, praeter cutaneam, ſiſtentibus, quas omnes vires forte vnice exſerit parte ſua ſubtiliſſima in materiam nerveam agendo, ſicque et ſenſibilitatem et irritabilitatem imminuendo.

nuendo. Remedium igitur eſt ſumme efficax, cuius quidem vſus intempeſtiuus, aut abuſus, ſumme noxius, tempeſtiuus vero ſumme proficuus eſſe ſolet, et, quod in caſſum ab aliis remediis exſpectatur, leuamen fert. Plura in officinis proſtant remedia compoſita, quae opium ingreditur, variae quoque eiusdem, ſub varia forma, praeparationes, pro quantitate ipſius opii ingredientis plus, vel minus, actiuae. Datur etiam in ſubſtantia ad granum vnicum. Soporem nimio vſu inductum optime acida vegetabilia diſcutiunt. Gr. Ὀπὸς. Ge. Mohnſaft. G. A. *Opium.* B. *Heulſap, Slaapſap.*

Opobalsamvm, vide *Balſamum.*

Opobalsamvm germanicvm: ita vocant nonnulli extractum ſpirituoſum ex oculis, ſ. gemmis *Populi albae Linn.* paratum, cui eximias virtutes in morbis pulmonum et laeſione partium tendinoſarum tribuunt.

Opochrisma, oplochrisma, tale dicitur vnguentum, quo ſi enſis, aut aliud inſtrumentum vulnerans, illinatur, vulnus adactum ſua ſponte ſanari creditur. Ex ὅπλα, arma, et χρίω, vngo. Ge. Waffenſalbe.

Opodeldoch, nomen eſt alicuius emplaſtri vulnera et vlcera ſanantis: iſtius deſcriptiones inueniuntur apud *Paracelſum, F. Würtz, Mindererum,* aliosque autores. Nomen eſt chymicum fictitium, a *Paracelſo* excogitatum, nihil ſignificans. Species eſt emplaſtri ſtictici. Ge. Stichpflaſter. B. *Steek-pleiſter, Wond-pleiſter.*

Opopanax, eſt ſuccus gummi-reſinoſus ex herbae vmbellatae plantae radicibus et caulibus ſauciatis ſtillans, ac concreſcens, primo eſt albidi coloris, ſed poſt ſiccationem flauum et quaſi croceum acquirit colorem: odór eſt grauis, ſapor amarus: friabilis eſt, intus albeſcit, et granulatim ſaepe inuicem adhaeret. Planta, e qua exſtillat, eſt Panax coſtinum *Bauh. Panax opopanax* foliis bipinnatis *Linn.* Planta vmbellifera, (Pentandr. Digyn.) in regionibus calidioribus proueniens. Id gummi ex Turcia, aut India orientali, in granis, aut maſſis, ad nos adſertur. Gaudet viribus reſoluentibus, balſamicis, neruinis, eccoproticis, carminatiuis et emmenagogis; hinc vſus eius ſat frequens eſt tum externus in vnguentis et emplaſtris, tum internus in pilulis. Plura praeterea medicamenta compoſita officinalia ingreditur. Ge. Ponaxgummi. G. *Opopanax.* B. *Sap van het Panace-kruid.*

Oppilatio, i. q. *Obſtructio.*

Opposita, botanicis dicuntur folia, aut caules, aut pedunculi, per paria decuſſatim e regione collocata.

Oppressio, dicitur de cordis et praecordiorum anxietate in febribus ardentibus, ob ſanguinis liberum transfluxum per vaſa pulmonalia impeditum oriunda. Ge. Beängſtigung. G. *Oppreſſion.*

Optica, eſt doctrina de viſu, et radiorum lucis in oculum actione. Ge. Optick. G. *Optique.*

Optica, *Medicamenta* vocantur, quae viſum acuere valent.

Opticvs nervvs, ſiue viſorius, in fundo bulbi oculi ſubſtantia ſua medullari explicitus, et *retina* dictus, excipit radios lucis, vario modo per corpora, tunicas et humores oculi refractos, hincque rerum ſupra retinam depictarum ideae in cerebro ad ſenſorium commune deferuntur. Vtriusque nerui origo ex thalamis neruorum opticorum prouenit, poſtea hi nerui in ſella turcica coeunt, quod *Coniugatio neruorum opticorum* dicitur, et cranium egreſſuri ab inuicem ſeiunguntur, atque per foramen rotundum oſſis ſphenoidis ad oculos veniunt. Ab ὄπτομαι, video. Ge. Der Sehenerve. G. *Le Nerf optique.* A. *Optick Nerves.* B. *De Oogzenuw, Gezichtzenuw.*

Opvntia, planta eſt ex America ad nos allata, cuius plures ſpecies in hortis noſtris coluntur, quae nunc ad *Cactos* referuntur, et *Cacti opuntiae* compreſſae articulis compreſſis vocantur. Peruenit planta ad altitudinem magnae arbuſculae. Folia ſunt magna, longa, craſſa, viridia, dura, tuberculis ſpinoſis inſtructa, ſucco plena, viſcoſa, neruoſa. Flores ſunt roſacei, (Icoſandr. Monogyn.) flaui, aut rubri, petalis plurimis in orbem poſitis conſtantes, innati apici ouarii, numeroſiſſimis ſtaminibus praediti. Ouarium, cuius apex in ambitu ſpeciem caliculi refert, fit fructus carnoſus, vmbilicatus, vnicapſularis, excauatus, continens pulpam medulloſam, rubram, ſaporem dulcem habens, foetus ſeminibus annulatis, ſaporis non ingrati. Huius plantae ſi vnum folium terrae mandetur, creſcit, datque nouam plantam. Tota haec planta foliis conſtat, fertque in calidioribus fructus edules, ſat quidem eſu gratos, ſed vrinam rubro colore tingentes; ob fructuum, magis vero foliorum, ſimilitudinem quoque *Ficus Indica* dicitur. Eſt quoque huius plantae ſpecies, quae *Coccionellam* fert, ſeu potius hoc inſectum alit, ſcilicet Opuntia, vel *Cactus cochinillifer* articulato prolifer, articulis ouato-oblongis ſubinermibus *Linn.* Tuna mitior, flore ſanguineo, cochinillifera *Dill.* Ficus indica maior, laeuis, ſ. ſpinoſa, vermiculos proferens. *Pluk.* *Opuntiae* nomen habet ab vrbe Opunte. Ge. Indianiſche Feigen. G. *Figuier d'Inde, Raquette, Cardaſſe.* A. *Prickly Pear-Tree.* B. *Indiaanſche Vyg.*

Orbiculare oſſiculum, eſt auris internae paruum rotundumque oſſiculum, incudis proceſſui adnatum, quod articulatur cum ſtapede. Nonnulli *ſquamoſum*, *cochleare*, idem *quartum oſſiculum* vocant, licet proprie tertium ſit: Ge. Das runde Beinlein im Ohr.

Orbicularis, ſiue crepitus lupi, eſt Fungi ſpecies; ſunt vel rotundi, vel ſemirotundi, ſed incertae magnitudinis. Naſcuntur in campis deſertis, nullum habentes pediculum, intus ſpongioſi ſunt, et, ſi recentes fuerint, aquam, ſiccati vero ſpongioſam et pulueruIentam continent materiam inſtar ochrae ſubnigrae, quae ſemen eſt; extus pellicula obducuntur eiusdem fere coloris: vtuntur iis chirurgi in ſanguine ſiſtendo. Vide *Lycoperdon*. Ge. Boviſt. G. *Veſſe de Loup*. A. *Wolfs-fart*. B. *Wolfsveeſt*, *Boviſt*.

Orbicularis labiorum, vide *Sphincter oris*.

Orbicularis palpebrarum, constrictor palpebrarum, eſt ſtratum fibrarum muſcularium tendine ſatis valido a cantho oculi interno ad proceſſum naſalem oſſis maxillaris ſuperioris orientium, ad marginem orbitae ſuperiorem et inferiorem decurrentium, et ad angulum externum ſeſe decuſſantium. *Orbicularis minor*, ſeu *ciliaris*, ipſis palpebrarum marginibus ſuperiacet. Vterque muſculus actione ſua palpebras conſtringit, arcteque oculum claudit. Ge. Der ringförmige Muskel, oder Schließmuskel der Augenlieder. G. *Muſcle orbiculaire des paupieres*.

Orbita oculi, eſt antrum, ſiue cauitas conica, vtrinque in parte ſuperiori et anteriori faciei collocata, bulbum oculi excipiens atque recondens, ex concurſu ſeptem oſſium formata, ſcilicet oſſis frontalis, ſphenoidei, vnguis, partis ethmoidei, iugalis, maxillaris et palatini, et retrorſum variis foraminibus pro tranſitu neruorum et vaſorum ad oculum eiusque muſculos accedentium pertuſa. Ge. Die Augenhöhle. G. *l'Orbite*.

Orchis, eſt plantae genus flore ſex- vel polypetalo anomalo, (Gynandr. Diandr.) Habet folia ex radice erumpentia, ſimplicia, liliaceis ſimilia. Caulis eſt rotundus; finis pedunculi exit in ouarium oblongum, vniloculare, triualue, tribus feneſtris peruium, continens puluerulenta ſeminula: apici ouarii inſidet flos, in quo ſpathae vagae, ſpadix ſimplex, perianthium nullum, germen florem ſuſtinens; corolla habet petala quinque, tria exteriora, duoque interiora ſurſum conniuentia in galeam; nectarium monophyllum, a latere inferiore inter diuiſuram petalorum receptaculo affixum; labio ſuperiori erecto, breuiſſimo, labio inferiori magno, patente,

lato; tubo pendulo, corniformi, pone prominente, vt adeo flos nunc hominem nudum, modo papilionem, fucum, columbam, ſimiam, lacertam, aut muſcam, repraeſentare credatur. Radix eſt rotunda, carnoſa, tuberoſa, in teſticulorum, vel carnoſam palmatam formam formata, ſucculenta, albida, paululum compreſſa, viſcoſa, ſubdulcis odoris ſeminalis. Haec planta creſcit in locis humidis. Eſt *Satyrion*, Latinis *Teſticulus;* ſic dicitur, quod eius radices ex duobus, aut tribus conſtent globulis, quaſi tot teſticulis, qui pro varia forma apud Veteres varia quoque obtinuere nomina, vt Cynoſorchis, Tragoſorchis, etc. Huius generis numeroſae dantur ſpecies. Quae in officinis ſub nomine *Satyrii* proſtat, cuiusue radix in vſum medicum adhibetur, eſt Orchis alba bifolia minor, calcari oblongo. *Bauh. Orchis bifolia*, bulbis indiuiſis, nectarii labio lanceolato integerrimo, cornu longiſſimo, petalis patentibus *Linn.* Qualitatis eſt hircinae, mucilaginoſae, ſingularis tamen ei tribuitur virtus aphrodiſiaca, analeptica, anodyna, inuiſcans et lubricans, hinc in anaphrodiſia, ſterilitate, atecnia, tabe et dyſenteria commendatur. Proſtat electuarium, vel confectio diaſatyrion. — Alia adhuc Orchidis ſpecies praecipue in dyſenteria et vt egregium nutriens laudatur. Vide *Salab.* Ge. Knabenkraut, Stendelkraut. Ga. *Couillon de Chien*, *Satyrion.* A. *Dogſtones.* B. *Hondekens-kruid*, *Standel kruid*, *Kullekens-kruid.*

Orchis, eſt teſticulus, cuius ſubſtantia in viris nihil aliud eſt, quam minutiſſimorum vaſculorum alborum, ordinatoque inflexu in quibusdam diſſepimentis locatorum, ſemen conficientium congeries. Sunt ea vaſcula productiones ex arteriis ſeminalibus, hic tramite recto in vaſa anguſtiſſima deſinentibus, dum per laterales ramos et anaſtomoſes ſuum ſanguinem venis infundunt, et nerui quamplurimi, vti et lymphatica copioſa, hic terminari in vaſculis quibusdam videntur. Figurae eſt oualis, tunica propria denſa albuginea et laxiori vaginali incluſus, cui ſuperius incumbit ſupereminens corpus, *Epididymis* dictum, teſtis continuatio, inque *Vas deferens* terminatum, per quod ſemen praeparatum in veſiculas ſeminales effunditur. Viris plerumque duo, raro pauciores, aut plures, ſunt teſticuli, ſcroto reconditi. Vide *Scrotum.* Foeminis improprie teſticuli tribuuntur. Vide *Ouaria.* Orchides etiam vocantur *Teſtes*, *Colei Cic.* et *Mart.* *Vaſa Plauto*, Ὄρχεις, Δίδυμοι, Μέζεα *Heſiod.* Μήδεα *Homer.* Ὀρχείδια, Ὀλκὸς *Oppiano.* Ge. Hoden, Hödlein. G. *Teſticules.* A. *Teſticles*, *Stones.* B. *Klootjes*, *Zaadballen.*

Orchotomia, eſt teſticuli exciſio. Vide *Orchotomus.*

ORCHOTOMVS, eſt, qui teſticulos exſcindit, qua operatione animalia caſtrantur, ne cum aliis coeant: inde *Orchotomia*, ſiue teſticulorum exciſio. Ex ὄρχις, teſticulus, et τέμνω, ſeco. Ge. Ein Verſchneider. G. *Châtreur.* A. *Gilder, or Stone Cutter.* B. *Een Lubber.*

ORDEOLVM, barbaris i. q. *Crithe* et *Hordeolum.*

OREOSELINVM, eſt Apium, ſeu Selinum montanum. Apium montanum nigrum *Bauh.* *Athamanta oreoſelinum*, foliis diuaricatis *Linn.* (Pentandr. Monogyn.) Planta vmbellifera; habitat in Germaniae, Galliae et Angliae collibus apricis. Qualitatis eſt reſinoſae ſubaromaticae, eximiisque viribus reſoluentibus, diureticis et pectoralibus pollet. Semini eſt virtus emmenagoga. Vide Ill. *Schmidelii* Diſſ. de *Oreoſelino.* Ex ὄρος, mons, et ſelinum, quaſi *Petroſelinum.* Ge. Bergpeterlein, Grundheil. G. *Perſil de montagne.* A. *Mountain, or Stone Parsley.* B. *Berg-eppe, Kroontjes-kruid.*

OREXIS, eſt ordinarius cibi appetitus, qui proxime oritur a tritu ventriculi, cuius neruoſa iuga tenui villoſa cruſta obducta, inque ventriculum pendula, ſuper ſe inuicem confricantur, quiue pendet tum a propria fibrarum ventriculi contractione, tum ab actione ſepti transuerſi et muſculorum abdominis. Augeri praeter naturam poteſt ab acrimonia acida, lumbricis, aliisque irritantibus. Ab ὀρέγομαι, cupio. Ge. Hunger, Begierde zu eſſen, Luſt zur Speiſe. G. *Faim.* A. *Appetite of meat, Hunger, Famine.* B. *Honger, Eetluſt, Graagheid.*

ORGANICA PARS, eſt, quae ex variis partibus, quarum natura et efficacia diuerſa eſt, conſtat, vti muſculus conſtat ex carne, membranis, tendinibus, variisque vaſis, etc. et functioni cuidam praeſtandae congruum organum exiſtit: ei opponitur *Similaris pars*, de qua ſuo loco. Ge. Werkzeug des Körpers, Organiſcher Theil. G. *Partie Organique.* A. *Organick part.* B. *Een Organizeerde deel.*

ORGANICI MORBI, ſunt, qui mutatione figurae, magnitudinis, numeri, vel ſitus, partium organicarum functionem impediunt, et opponuntur morbis ſimilaribus, qui in fibris, membranis, vel vaſis ſimpliciſſimis, obtinent, fibrarumque eas conſtituentium cohaeſionem mutant. Ge. Organiſche Krankheiten. B. *Werktuigige Ziekten.*

ORGANVM, eſt pars e pluribus aliis partibus ſimilaribus compoſita, quae ad ſui conſtitutionem, actionesque perficiendas, rectam et determinatam conformationem requirit, vt brachium, muſculus, cor, etc. Inprimis de organis ſenſo-

riis, vt aure, oculo, etc. adhibetur. Ge. Werkzeug. Ga. *Organe.* A. *Organ.* B. *Een Werktuig.*

Orgasmvs, eſt impetus et incitatio motus ſanguinis, cum pulſu magno et celeri, vel ſpirituum, vt ſi quando ſpiritus animales cum impetu in neruos ruunt. Sic etiam dicitur *Orgaſmus* ſeminis. Ab ὀργάζω. Ge. Aufwallung. G. *Orgaſme.* A. *Quick Motion.* B. *Drift.*

Orgyalis, botanicis eſt menſura caulium, aut foliorum, quæ longitudinem homini æquat. Ab ὀργυιὰ menſura ſex pedum.

Orichalcvm, vide *Aurichalcum.*

Orificivm, notat extremitatem meatus cuiusdam apertam, et ad fines vaſorum applicatur; inprimis vero de ventriculo, (qui duo *Orificia* habet, cardiam, ſeu ſtomachum, per quem cibi potusque ingrediuntur, et pylorum, per quem exeunt,) de ano, vtero, etc. dicitur. G. Mündung, Oefnung. G. *Orifice.*

Origanvm, eſt plantae genus flore monopetalo ringente, verticillatum, (Didynam. Gymnoſperm.) Habet caulem durum, quadratum, villoſum. Folia maiora Calamintham referunt, minima Maioranam, villoſa ſunt, odorata, ſaporis aromatici acris. Flores in ſpicas ſquamoſas, foliolis ouatis coloratis compoſitas, ex ſquamulis propriis prouenientes, congeruntur, monopetali, labiati; horum labium ſuperius ſurrectum eſt, ſubrotundum, bifidum, inferius vero tripartitum. Ex calyce ſurgit piſtillum, poſticae floris parti ad inſtar claui infixum, ac veluti quatuor embryonibus ſtipatum, qui abeunt in totidem ſemina ſubrotunda, minima, in capſula, quae floris calyx fuit, recondita. Radix eſt fibroſa, minima, lignoſa. Creſcit in montibus. Inter plures huius generis ſpecies duae praecipue in vſum medicum adhibentur, ſcilicet 1) Origanum ſylueſtre *Baub. Origanum vulgare,* ſpicis ſubrotundis, paniculatis, conglomeratis, bracteis calyce longioribus ouatis *Linn.* et 2) Origanum creticum *Baub. Origanum creticum* ſpicis aggregatis, longis, priſmaticis, rectis, bracteis membranaceis calyce duplo longioribus. Pollet vtraque qualitate calida, ſpirante, ſubaromatica, viribusque neruinis, roborantibus, reſoluentibus et excitantibus. Vſus eſt in decocto, balneo atque fomento. Oleum eſſentiale inſigne eſt remedium in odontalgia a carie proueniente. *Origanum* dici volunt, quod montibus gaudeat, ἀπὸ τῦ ὄρυς, a monte, et χαρᾶς, gaudio, ſed alii, quod viſum exacuat, ab ὁρᾷν, videre, et γανῶ, clarifico, quaſi aciem oculorum illuſtrans. Nonnulli nomen ex aduerſo datum putant, a ῥιγῶ, quod eſt algeo, fieri ῥίγανον, quaſi rigens, cenſent, et tandem adſcita littera principe O, in Origanum eſſe confictum,

contrario tamen ſenſu, quod minime refrigeret. Ge. Doſten, Wohlgemuth, Bergmünz. G. *Origan.* A. *Origany.* B. *Orego, grove Marjolein.*

ORIGINALE, dicitur de morbis idiopathicis, inprimis illa phthiſis ſpecies, quae a mala pulmonum diſpoſitione, vt prima cauſa, pendet, *Mortono* vocatur *Originalis.*

ORLEANA TERRA, eſt fecula, ſeu ſedimentum exſiccatum coloris e rubro fuſci, odoris violacei, ſaporis ſubamari et ſubadſtringentis. Arbor, e cuius fructu ſiliquoſo contuſo infuſione, maceratione, colatione haec fecula praeparatur, eſt procera, denſa, flore roſaceo, (Polyandr. Monogyn.) Vrucu *Marcgr. Bixa Orleana Linn.* Actiobl *Indor.* Creſcit atque colitur in America auſtrali. Vſus maxime tinctorius eſt, ſunt tamen, qui *Orleanam* ob vires refrigerantes, roborantes et ſtomachicas in haemorrhagiis aliisque profluuiis commendant. Ge. Orlean. G. *Roucou.*

ORMINVM, vide *Horminum.*

ORNAMENTVM FOLIACEVM, dicitur extremitas tubae Fallopianae vteri muliebris fimbriata, eum in modum comparata, vt in oeſtro venereo rigeſcens quaſi tot digitis ouum, ex ouario prodiens, comprehendat. Ge. Die gezackten Enden der Muttertrompeten. G. *Frange membraneuſe, ou le Pavillon de la Trompe de Fallope.* B. *Het Loof-werk.* — — Vocatur hoc *Ornamentum foliaceum* etiam *Morſus diaboli.*

ORNITHOGALVM, eſt planta, flore liliaceo, (Hexandr. Monogyn.) quae habet folia longa, anguſta vt Graminis, mollia, repentia, excauata, lineam albam in longitudinem habentia. Caulis eſt rotundus, nudus, tener. Finis pedunculi ex caule membranula eſt longa, tenuis. Flos eſt liliaceus, ex petalis ſex in orbem poſitis compoſitus, cuius ſingulis intus ad ſuperiora adnaſcitur ſtamen. Ouarium tuba longa, apice ſphaerico inſtructa, donatum, fit fructus ſubrotundus, angulatus, trilocularis, triualuis, foetus ſeminibus ſubrotundis, nigris. Radix bulboſa, aut tuberoſa. Bulbus eſt fere, vt in Narciſſo, ſeu vt in Porro, ita vt totus habitus ad Porrum accedat. Eius vix in medicina vſus eſt. Vnius tamen ſpeciei, quae eſt Ornithogalum anguſtifolium medium *Bauh.* radici eximia virtus ſialagoga et diuretica tribuitur. Ornithogalum, quaſi diceres *Lac auium* compoſitum eſt, ex ὄρνις, auis, gallina, et γάλα, lac. Ge. Feldzwiebel, Ackerzwiebel, Stern von Bethlehem. G. *Churles, Ornithogale.* A. *Dogs onion, Star of Bethlheem.* B. *Veld ajuin.*

ORNITHOGLOSSVM, ſiue *Lingua auis:* ſic vocatur ſemen

Fraxini arboris. Ab ὄρνις, auis, et γλῶσσα, lingua. Vide *Fraxinus.*

Ornithopodivm, ſ. ornithopvs, eſt planta, flore papilionaceo, (Diadelph. Decandr.) quae habet plures caules flexiles, debiles, ramoſos, fere repentes, rotundos, villoſos. Folia Coluteae foliis minora, ſibi inuicem oppoſita, et iuxta vnam coſtam diſpoſita. Calyx monophyllus, quinquedentatus. Flores ſunt exigui, leguminoſi, in ſpicas in ſummitate ramorum congeſti. Flori ſuccedit ſiliqua oblonga, articulata, ſulcata, incuruata, ſingulo quoque articulo continens ſemen vnum, rotundum. Siliquae vero ad vnum pedunculum, et eundem exortum, creſcunt multae ſimul. Radix eſt parua, et alba. Haec planta creſcit in pratis, et in locis arenoſis. Eius decoctum eximiis viribus aperitiuis, diureticis atque antinephriticis gaudere, cataplaſma vero herniis conducere dicitur. Ornithopodium eſt auis pes; ſic vocatur, quod eius ſiliquae pedem auis cum ſuis digitis et articulis referant. Ex ὄρνις, auis, et πȣ̃ς, pes. Ge. Vogelfuß. G. *Pied d'oiſeau.* A. *Birdsfoot, Birds-claw.* B. *Vogel-voet.*

Ornvs, eſt Fraxini ſpecies, (Polygam. Monoec.) et quidem Fraxinus humilior, minore et tenuiore folio *Bauh.* *Fraxinus ornus,* foliolis ſerratis, floribus corollatis *Linn.* An ab ornatu, ob elegantes rubicundos fructus? an ab Hebraica voce Oren? Ge. Wilder Eſchenbaum, die blühende Eſche. G. *Frêne Sauvage, Frêne à fleurs en grappes.* A. *Wild-Ash, Flowering Ash.* B. *Haver Eſſche, Qualſter, Lyſter-bezie, Quartel-bezie, of Quaal boom.*

Orobanche, eſt plantae genus flore monopetalo ringente, (Didynam. Angioſperm.) cuius ſpecies maxime frequens eſt *Orobanche maior Linn.* quae habet caulem rectum, ſpongioſum, cylindricum, aut rotundum, fiſtuloſum, fragilem, pallidum, villoſum. Folia non habet, niſi in principio quaedam exigua, anguſta, ſpongioſa, cito cadentia. Flores in calyce monophyllo, ſemiquinquefido, erecto, colorato, perſiſtente, iuxta ſummitatem caulium naſcuntur, a ſe inuicem diſtantes, villoſi, coloris purpurei, pallidi, flaui, aut viridis, odorantes. Poſt florem apparet fructus oblongus, vnilocularis, per maturitatem dehiſcens in duas valuas, foetus ſeminibus minutiſſimis, et albeſcentibus. Radix eſt bulboſa, obrotunda, ſquamoſa, pollicis craſſitiei, extus nigra, intus albeſcens, aut flaueſcens, tenera, ſuccum viſcoſum amarum habens, per ſiccitatem fit adeo dura, ac os. Caules decocti et inter acetaria, vt Aſparagi, eſitantur. Puluis radicis colicam flatulentam tollit. A tauris deuorata, in his

libidinem excitare dicitur. Creſcit in locis arenoſis, at etiam inter ſegetes et legumina, quae tamen ſuffocare creditur. Hinc nomen habet ab ὄροβον ἄγχειν, quod Orobum ſtrangulet. Ge. Sommerwurz, Hanfwurzel, Hanfmännlein. G. *Orobanche.* A. *Broomrape.* B. *Smeer-kruid.*

Oroboides, eſt hypoſtaſis, ſiue vrinarum ſubſidentia, eruis, aut orobis, ſimilis. Ex ὄροβος, eruum, et εἶδος, forma. Ge. Mehlichter Satz im Urin. B. *Erwtachtige of Erwten gelykende Pis.*

Orobvs, eſt Leguminis ſpecies, ſcilicet planta flore papilionaceo, (Diadelph. Decandr.) cuius ſpecies officinalis eſt Orobus ſiliquis articulatis, ſemine maiore *Bauh. Eruum eruilia* germinibus vndato-plicatis, foliis impari-pinnatis *Linn.* Habet caules exiguos, repentes. Folia ſunt oblonga, bina coniugata, adnata coſtae in mucronem abeunti. Calyx monophyllus, quinquedentatus. Flores in ſpicas congeſti, ſunt leguminoſi, coloris purpurei, aut albi. Flori ſuccedit ſiliqua teres, obrotunda, nigra, erecta, foeta ſeminibus ſubrotundis, anguloſis, ouatis, fuſcis, ſaporis paululum amaricantis et ingrati. Haec planta paſſim in Europa auſtrali colitur. Eſca columbis gratiſſima. Semen virtute aperitiua, diuretica et antinephritica pollet. Farina eius inter quatuor farinas reſoluentes in officinis refertur.— Sunt tamen etiam aliae plantae, quae *Orobus* vocantur, ex quibus Cl. *Linnaeus* ſingulare genus, (Diadelph. Decandr.) conſtituit, inter cuius ſpecies *Orobus vernus* et *tuberoſus* maxime vulgares ſunt. In ſyluis apud nos creſcunt. Ge. Waldwicke, Faſankraut. G. *Orobe.* A. *Woodpeaſe.*— *Orobus* nonnullis ab *Eruo* deriuatur, aliis dicitur παρὰ τὸ ἐρέπτεσθαι ὑπὸ τῶν βοῶν, quod boues ea veſcantur et ſaginentur. Ge. Erwen. G. *Ers.* A. *Bitter Vetch.* B. *Erven, Erwten.*

Orthocolon, eſt articuli rectitudo. Ex ὀρθὸν, rectum, et κῶλον, membrum.

Orthopnoea, eſt ſpecies Aſthmatis, ſiue impedita reſpiratio, qua aegri, ne ſuffocentur, non niſi ceruice erecta reſpirare poſſunt, cuius cauſſa eſſe poteſt omne id, quod aut liberum aeris in pulmones ingreſſum, aut ſanguinis per vaſa pulmonum transfluxum, repente impedit. Ex ὀρθὴ, recta, et πνοὴ, flatus, ſpiritus, ſpiratio. Ge. Schwerer Athem. G. *Aſthme, Orthopnée.* B. *De Adem' zaling, die alleen recht opzittende geſchieden kan.*

Orthostadivs, vocatur infirmus, ſcilicet qui morbo quodam laborat, neque tamen adhuc lecto affixus eſt.

Orvala, eſt Horminum ſclarea.

Orvietanvm, ſcilicet Electuarium, eſt electuarium ex quamplurimis ingredientibus alexipharmacis compoſitum, quod ergo olim omnibus quibuscunque venenis reſiſtere credebatur. Huius variae paſſim proſtant compoſitiones. Inuentum eſt cuiusdam agyrtae, aut circumforanei, ex vrbe Italiae *Oruieto* oriundi, et inde *Oruietani* dicti, cuius nomen fuit Hieronymus Ferrantes: is enim primus auſus fuit in publico foro deglutire ignotum ſibi quodlibet toxicum.

Oryza, planta eſt culmifera, cerealibus ſimilis, (Hexandr. Digyn.) ferens culmos articulatos trium, vel quatuor pedum longitudine, ſulcatos, minus fragiles, folia longa, arundinacea, carnoſa; gluma eſt vniflora, biualuis, corolla biualuis, ariſtata, tandem ſemini adnaſcens, quod eſt oblongum, obtuſum, compreſſum, vtrinque biſtriatum. Abunde in terris humidis Indiae Orientalis, nec minus in Europa auſtrali, colitur, indeque ſemen trituratum ad nos adfertur. Qualitatis eſt farinoſae, ſubdulcis, viribusque eximiis nutrientibus gaudet, hincque vſus eius maxime cibarius eſt. Ge. Reiß. G. *Ris.* A. *Rice.* B. *Ryſt.*

Os, Gr. Ὀϛέον, eſt ſubſtantia totius corporis animalis duriſſima, compactiſſima, ſicciſſima, alba, ex variis fibris et membranis lamellatim ſibi incumbentibus, et firmiter ſibi applicatis, perreptantibus mediis vaſis contexta, vt ſic corporis ſtabilimentum, eiusque motum facilem reddat, et in munimentum quibusdam partibus ſe praebeat. Oſſium corporis humani numerus a variis varius conſtituitur: nonnulli a 250 ad 360 numerant. Numerus tamen incertus eſt, quia oſſa infantum ab adultis differunt propter epiphyſes, quae cum oſſe in vnum continuum corpus concreſcunt, vt inde infantibus maior ſit oſſium numerus. Item quod oſſa ſeſamoidea et dentes in ipſis adultis et ſenibus certo numero non determinantur. Variant oſſa figura, cum quaedam rotunda, plana, acuta, obtuſa, concaua, ſpongioſa, ſolida, oblonga, triangularia, etc. pro diuerſitate ſitus et vſus ſint. Gr. Ὀϛέον. Ge. Ein Bein. G. *Un Os.* A. *A Bone.* B. *Been.* — Os etiam eſt primus alimenti introitus, qui duobus clauditur labiis, vel totum illud ſpatium, quod inter labia et fauces interiacet, et membrana communi tegitur. Primum vocatur Os externum, alterum internum. Gr. Στόμα. Ge. Der Mund. G. *Bouche.* A. *The Mouth.* B. *De Mond.*— Sumitur etiam anatomicis eodem ſenſu, quo orificium, et inprimis ad aperturam vteri applicatur. Vide *Oſculum vteri.* Ge. Der Muttermund. G. *l'Orifice de l'Vterus.*

Os de corde cervi, vocatur portio quaedam aortae e corde egredientis, quae in ceruis annoſis, neque minus in bobus, in ſubſtantiam fere oſſeam degenerauit. Huic ſingulares virtutes cardiacas et antiepilepticas tribuit credulitas. Ge. Hirſchkreuz. G. *Os du coeur de Cerf.*

Osatis, vide *Iſatis.*

Oscheocele, idem eſt, quam *Hernia ſcrotalis.* Sed quibusdam tantum eſt intumeſcentia ſcroti a collectis ibidem fluidis. Vide *Hernia*, *Enterocele.* Κήλη enim Graecis eſt Hernia, et Ὄσχεον ſcrotum ſignificat. Ge. Hodenſackbruch. B. *De Zakbreuk.*

Oscillatorivs motvs, proprie ille vocatur, qui aequitemporaneis itibus ac reditibus rotarum motum in horologio dirigit. Adplicatur vero ad medicinam, diciturque a *Borello* locum habere in ſanguine, cui aer in inſpiratione admiſtus elaſticitate ſua motum oſcillatorium perpetuum inducit. Recentiores ſimilem motum adſcribunt partibus ſolidis, ſcilicet fibris debita elaſticitate gaudentibus, quo functionibus ſuis, quibus inſeruire debent, continuandis idoneae euadunt. Alii ſimilem oſcillatorium motum a cordis motu diuerſum in vaſis minimis exiſtere volunt. Ge. Schwankende Bewegung, Springen. G. A. *Oſcillation.*

Oscitatio, eſt expanſio omnium fere muſculorum voluntariorum ſimul, maxime autem maxillarium, et explicatio ampla pulmonis, vnde quam plurimum aeris cum magno oris hiatu quaſi ſpaſtico lente et ſenſim inſpiratur, qui aliquamdiu retinetur, et rarefactus iterum lente et ſenſim exſpiratur. Ea febrium quoque ordinarium ſymptoma eſt, ſub initio incidens. Attamen et alibi, praecipue a cruditatibus primarum viarum, euenit, et iis quoque, qui ſani vtcunque habentur, dum e lecto ſurgunt, maxime ſi ſomno non ſint expleti, aut quando pleno ſtomacho dormiuierint. Imo adeo frequens omnibus eſt Oſcitatio, adeoque ei aſſueuimus, vt merito dictum ſit: *Oſcitante vno, oſcitat et alter:* hinc qui imbecilles, pigri, laſſi, defatigati, valetudinarii, et ii maxime, qui a morbis reconualeſcunt, ſaepius de die ſolent, aut ſponte ſua, aut aliorum exemplo velut excitati, oſcitare. Dicitur et *Oſcedo.* Gr. *Χάσμη*, et *Χάσμημα.* Ge. Das Gähnen. G. *Baillement.* A. *Gaping*, *Yawning.* B. *Geeuwing*, *Gaping.*

Oscvla, ſunt extremae vaſorum aperturae, denotantque tunc idem, quam *Ora*, vel *Orificia.*

Oscvlvm vteri, eſt illud foramen partis inferioris vteri, per quod ſemen ex pene virili eiectum intrat in vterum,

quodue partus tempore dilatatum foetum tranſmittit: ex eo etiam menſtrua fluunt. Prominet in vaginae capacitate; atque Tincae piſcis ori, vnde et *Os tincae* nonnullis dicitur, aut, vt *Galenus* maault, glandi virili perſimile eſt. Rimam habet transuerſam, in vaginam patulam, quae, facta conceptione, magis contrahitur et muco oblinitur; in virginibus oſculum illud exiguum, at in mulieribus, quae ſaepe pepererunt, maius euadit. Si nimium laxetur, vel exulceretur, cicatrice obducatur, vel humidum nimis fiat, ſterilitas ſequitur. Ex huius orificii ſenſim fiente dilatatione praecipue ſigna vera inſtantis partus deſumuntur, hique dolores *aperientes* vocantur. Ge. Der Mund der Bärmutter, Muttermund. G. *l'Orifice interne de la Matrice.* A. *The Mouth of the Womb.* B. *De Mond van de Moeder, de Roze, de Kroon.*

Osmvnda, eſt Filicis ſpecies, (Cryptogam. Filic.) epiphylloſperma, quae dicitur *Regalis*, vel *Filix florida, Paluſtris, Aquatilis*, etc. habetque caulem viridem, ſtriatum, ramoſum, ſe in latum extendentem. Folia ſunt ampla, ſatis anguſta, parua, diſpoſita ſupra vnam coſtam in vnum foliolum terminatam. Summitas caulis ſe in multos diuidit ramos, qui ſinguli ſuſtinent multos racemos fructus minimos, ſeu foliola minima conuoluta, habentes. Singuli racemi habent capſulas membranaceas ſphaericas, quae horizontaliter in duas partes apertae fundunt ſemina quaedam oblonga. Radix eſt nigra, et longa. Creſcit in locis aquoſis et humidis. Plantae, vel combuſtae, vel coctae, vſus paſſim mechanicus et oeconomicus eſt. Sed etiam eximiis viribus aperitiuis, antihypochondriacis et anthelminthicis pollet, eiusque infuſum in herniis infantum ſummopere laudatur. Ge. Waſſerfarn. G. *Oſmonde, ou Fougere aquatique.* A. *Oſmond royal, Water-ferne.* B. *Water-varen.*

Ossa, dicuntur et *Oſſicula*, ſuntque duri et lapidei cortices fructuum, qui nucleos circumdant. Conf. *Os.* Ge. Die Steine in Früchten.

Os sepiae, ſ. *Piſcis ſepiae* os candidum eſt, oblongum, anguſtum, compreſſum, ſuperna ſuperficie durum et laeue, inferiori autem fungoſa quaſi medulla eiusdem coloris repletum, in dorſo huius piſcis reperiundum. Eſt vero *Sepia* animal marinum ad Vermes molluſca pertinens, cui brachia ſex interius adſperſa cotyledonibus, praeter duo tentacula longiora, quibusdam; os inter brachia, terminale; oculi infra tentacula verſus corpus, corpus vagina excipiens pectus, ecaudatum, marginatum. Id os manus circiter magnitudine, pollicis craſſitie, ſubſtantiae fungoſae et quaſi friabilis eſt,

et qualitate abſorbente et adſtringente pollet; hinc a nonnullis in gonorrhoea et fluore albo commendatur. Frequentiſſimus vſus in puluere dentifricio eſt. Gr. Σήπιον, quia intra veſiculam in corpore liquor ater, ac ſi eſſet putridus, reperitur, quo effuſo piſcis ſe occultat: nam σήπειν ſignificat putreſcere. Ge. Fiſchbein, Blackfiſch, Blackfittel. G. *Sèche, ou Boufron.* A. *The Cuttlefish.* B. *Zeeſchuim.*

Ossicvla bertini, ſunt oſſicula parua in naribus internis retro os ethmoideum, quae ſinus ſphenoidales anterius claudunt, et cum oſſe ſphenoideo, palatino, ethmoideo, etc. concreſcunt. Nomen habent a Cl. *Bertin* qui ea primum vt diſtincta oſſa nomine oſſium turbinatorum ſphenoidalium (*Cornets ſphenoidaux*) deſcripſit. Vix tamen operae pretium eſt, his oſſiculis numerum oſſium capitis multiplicare.

Ossificatio, dicitur de partibus naturaliter mollibus, in duritiem oſſeam degenerantibus, qualis in vaſis ſenum ſanguineis, aliisque partibus, ſaepius obſeruata fuit. Sed et *Oſſificatio* naturalis eſt, qua in foetu partes molles, ſeu membranae oſſium primitiuae, appoſitis ſenſim particulis terreis, in oſſa compinguntur atque dureſcunt, vt in *Fontanella* diſtincte videtur. *Punctum oſſificationis* vocatur ille locus in membrana oſſea, vbi oſſificatio incipit, et inde a centro ad peripheriam extenditur, quod in oſſibus parietalibus infantum facile apparet. Vide *Oſteogenia.*

Ossifragvs lapis, i. q. *Oſteocolla.*

Ostagra, eſt *Volſella,* ſeu forceps, qua oſſa eximuntur, vel omnino loco mouentur. Ex ὀςέον, os, et ἀγρεύω, capio.

Osteocolla, eſt lapis albo cinereoue colore, oſſisque figuram aemulans, intus, cauus aut ſcobe ligni repletus, friabilis, ſubſtantiae arenaceo-calcariae. Eſt proprie petrificatum vegetabile radicis arborum, vel plantarum *Wall.* *Tophus oſteocolla* calcarius, ſubcylindricus, perforatus. Inuenitur copioſe paſſim in Germaniae locis arenoſis, vbi a ſuperficie ſat profunde, multis ramis deſcendit. Temere olim creditum eſt, poſſe hoc remedio febres intermittentes, aut leucorrhoeam, tolli, vel etiam oſſa cito conglutinari, et callo obduci, ſi intus ſumatur, et emplaſtris admiſceatur. Ge. Beinbruch, Beinwell. G. *Oſteocolle, Pierre des rompus.* A. *The Bone-binder.* B. *Walſteen, Beenlym.*

Osteocopvs, vel ostocopvs, eſt dolor conſtans et notabilis oſſium, ſeu illa doloris, vel laſſitudinis, ſpecies, in qua partes corporis profundae tali moleſtia afficiuntur, quae aegris videtur in ipſis oſſibus, vel circa illa, haerere; ſed tales ſenſationes proprie ſunt dolores perioſtei, aut neruorum

oſſa ſubeuntium; oſſa enim quatenus oſſa, non ſentiunt. Talis vero ſenſus inter ſymptomata luis venereae et ſcorbuti recenſetur. Ex ὀστέον, os, et κόπος, labor. Ge. Schmerz in den Knochen. G. *Douleur des Os.* A. *Pains in the Bones.* B. *Pyn der Beenen.*

Osteogenia, eſt illa pars anatomiae, quae generationem oſſium in foetu humano exponit. Ge. Erzeugung der Knochen. G. *Formation des Os.*

Osteogenica, vel *Callum generantia*, medicamenta dicuntur, quae in oſſibus impedimentum tollunt, quod obſtat, quo minus oſſa ſucco affluente debito modo conglutinentur et conſolidentur, ne humor in iis concreſcat. Ge. Beinmachende Arzeneyen. B. *Beenmaakende Middelen.*

Osteologia, eſt de oſſibus enarratio, ſeu deſcriptio: haec duplex, theoretica, quae conformationem et vſum oſſium inueſtigat; et practica, quae ſceleton componere docet. Ex ὀστέον, os, et λέγω, narro. Ge. Beſchreibung der Knochen, Knochenlehre. G. *Oſteologie.* B. *Beſchryving der Beenderen.*

Osteon, vide *Os.*

Osteosarcosis, rachialgia osteosarcosis, *Emollitio oſſium*, eſt morbus, cuius praecipua ſymptomata ſunt dolores totius corporis, praecipue vertebrarum lumbarium, cum ſucceſſiua oſſium omnium diſſolutione, flexilitate, et corporis decurtatione, oriens ab acrimonia peculiari, maxime rachitica, quae gluten deſtruit, quod partes terreas, duritiem oſſium efficientes, figit, ſeu nutritionem oſſium laedit. Ge. Weichwerden der Knochen. G. *Carnification des Os.*

Ostracodermata, vocantur illa animalia, quae teſtam pro cute habent, vnde etiam vocantur *Teſtacea*, ex quibus medicamenta, *Abſorbentia* dicta, deſumuntur.

Ostrevm, ostrea, eſt teſta animalis marini ad Vermes teſtacea pertinentis; animal eſt Tethys, teſta eſt biualvis, inaequiualuis, ſubaurita; cardo edentulus foſſula caua, ouata, ſtriisque lateralibus transuerſis; vulua anusque nullus. Species edulis, quamue plerique in deliciis habent, eſt Oſtreum vulgare *Gualt.* Oſtrea ſemiorbiculata membranis imbricatis vndulatis, valuula altera plana integerrima. Habitat in Oceano Europae. Teſtarum puluis vi abſorbente et, additis acidis, vi diuretica pollet. Teſtae exuſtae calcem largiuntur, aquam ſuperfuſam longe praeſtantioribus viribus lithontripticis, quam calx mineralis, imbuentem. Ge. Auſter. G. *Huître.* A. *Oyſter* B. *Oeſter.*

Ostrvtivm, vide *Aſtrantia imperatoria.*

Osyris, eſt *Linaria*, et quidem Linaria vulgaris lutea, flore maiore *Bauh.* *Antirrhinum linaria*, foliis lanceolato-linearibus confertis, caule erecto, ſpicis terminalibus ſeſſilibus, floribus imbricatis *Linn.* Sed illud nomen etiam aliis herbis a quibusdam datum eſt, vt Chenopodio, Chryſocomae, etc.— Ill. *Linnaeo Oſyris* eſt plantae genus fruteſcens, flores et fructus in diuerſis ſpeciebus ferens, (Dioec. Triandr.) flore apetalo, bacca globoſa, vniloculari, vmbilicata, ſemine oſſeo globoſo, pericarpium replente. Caſia *Tournef.*

Otalgia, eſt aurium dolor, qui in omni quidem auris parte deprehenditur, maxime vero de eo dicitur, qui in partibus internis eſt. Is ſaepe eſt grauiſſimus et lacerans, atque adeo nonnunquam, vt non modo ſomnum omnem impediat, ſed delirium inducat. Iam vt hic dolor non ſit ſine inflammatione, quae aliquando exterius conſpicua eſt, ita frequenter in abſceſſum tranſit, pure ex auribus fluente. Aliquando iſte dolor per vices affligit, et coniunctam habet odontalgiam, imo tinnitum et ſurditatem. Oritur etiam quandoque a catarrhis, vel illapſis inſectis, aut intruſis peregrinis corporibus, cerumine indurato, etc. Auditus plerumque vel iuſto acutior eſt, vel ſuppreſſus. Ab οὖς, auris, et ἀλγέω, doleo. Ge. Ohrenſchmerz. G. *Otalgie, douleur d'Oreille.* A. *Pain in the Ear.* B. *Oorpyn.*

Otalgica, dicuntur medicamenta varia cauſſis *Otalgiae* accommodata, quibus haec tollitur. Ge. Mittel gegen das Ohrenweh. G. *Remedes Otalgiques.*

Otenchyta, ſeu *Clyſter auricularius Celſo*, αὐλὸς *Aegin.* eſt ſiphunculus, quo medicamenta auribus immittuntur. Ab οὖς, auris, et ἐγχύω, infundo. Ge. Eine Ohrſpritze. G. *Siringue d'Oreille.* A. *An Auricular Clyſter.* B. *Een Oorſpuyt.*

Otica, ſunt medicamenta, quibus auditus laeſus reſtituitur; ſuntque vel interna, quae plerumque etiam ſunt cephalica, quoniam in morbis aurium aeque ad caput, quam ad aures ipſas, reſpici debet; vel externa, quae auri ipſi immittuntur, vel ſpecie fumi ad eam diriguntur, vel prope eam illinuntur. Ab οὖς, auris. Ge. Mittel gegen das ſchwere Gehör. G. *Remedes Otiques.* B. *Genees-middelen voor de Ooren.*

Otorrhoea, eſt purulentus aurium fluxus, frequenter *Otalgiam* ſequens. Ab οὖς, auris, et ῥεῖν, fluere. Ge. Ohrenfluß. G. *Otorrhée, Flux des Oreilles.*

Ova, ſunt capſulae, ſeu thecae, omnium animalium et vegetabilium prima rudimenta includentes; in iis enim continetur hominis, brutorum, vt et vegetabilium, primum

ſtigma, accedente cauſſa excitante magis et magis euolutum et ſolideſcens in corpus eiusdem ſpeciei abit: vel in foeminis ſunt ſphaerulae, quae deprehenduntur in ſuperficie ouariorum ſub membrana cingente, inferne per calycem craſſiuſculum concretae ipſi ſubſtantiae ouarii, pellucidae, humore lymphatico, ad ignem concreſcente, repletae, binisque membranulis concentricis, ſibique inuicem arctiſſime nexis, hinc difficillime ſeparabilibus, conſtantes, Chorio ſcilicet et Amnio. Bullulae vero hae calyce ſuo adhaerent finibus minutiſſimis vaſorum ad ouaria euntium, poſt vſum veneris fere tantum apparent, ſenſim tumeſcunt, pedetentim magis pellucent, craſſeſcunt in membranis ſuis, membranam ouarii eleuant, extendunt, in formam papillae ſic dilatant, vt emineant, a pedunculo ſuo pendeant, inde ſeparentur, cicatricem cauam, *Corpus luteum* continentem, relinquant in ſubſtantia et membrana effracta ouarii, ſenſim iterum coaleſcentem. Hinc nullum eſt dubium, in his ouis conceptum fieri, eaque eſſe habitacula eius primordii, quod in animal adoleſcit, etc. Ge. Ein Ey. G. *Un Oeuf.* A. *Egg.* B. *Een Ei.* — — Oua auium, inprimis domeſticorum, in nutrimentum nobis cedunt. *Ouorum teſtae* ex ouis gallinarum vt abſorbens medicamentum exhibentur, calcinatae vero, vt omnes calcareae terrae, lithonthripticam vim habent. — *Ouorum oleum* ex vitello ouorum cocto preſſione elicitur, et externe in cutis, papillarum, etc. fiſſuris adhibetur. Ge. Eyeröhl.

Ovarium, *Teſtis muliebris* dictus, ſitum habet in intima cauitate abdominis in pelui: vtero ad diſtantiam binorum circiter pollicum vtrinque lateraliter annectuntur, per ligamenta, lata valida duo Ouaria, quae et ope membranarum aliarum a peritonaeo ortarum obuoluta firmantur, et per alas veſpertilionum cum tubis Fallopii vniuntur; in non grauidis eandem occupant altitudinem cum fundo vteri, in grauidis paulo depreſſiora ſunt. Haec corpora ſunt ſcabra, fere ouata; in ſuperiori tamen parte magis plana, quam gibboſa, apparent, in horum ſuperficie, ſub membrana cingente, reperiuntur ſphaerulae, ſiue bullulae, *Oua* dictae. Ouariorum varia magnitudo eſt pro aetatis et temperamenti ratione: etenim in libidinoſis et aetatis flore conſtitutis laeuiora et molliora ſunt, in vetulis vero exſucca, parua, quaſi corrugata, nunquam tamen euaneſcunt, in infantibus adhuc minora, quam in decrepitis. Subſtantia eorum membranoſa eſt, fibroſa, plurimisque intertexta vaſis, ſpermaticis ſcilicet et hypogaſtricis. Hinc etiam ſat frequenter hydatides his in partibus, vixque ſanabiles tumores oriuntur, quae hydrops

ouarii

ouarii dicuntur. Germ. Eyerſtock. Gall. *Ovaire.* Belg. *Eierſtock.*

Ovatvm, ovale, botanicis dicitur *folium*, vel *ſpica*, cuius diameter longitudinalis ſuperat transuerſalem, baſi ſegmento circuli circumſcripta, apice anguſtiore, vel vtraque extremitate rotundata, aequali.

Ovidvctvs, i. q. *Tuba Fallopiana.*

Oviparvm, eſt Epitheton animalis, quod ad propagandam ſuam ſpeciem oua excludit, e quibus incubatis foetus euoluitur. Diſtinguitur a *Viuiparo*, quod foetus viuos in lucem edit, qui ſcilicet iam in vtero euoluuntur.

Ovis, eſt animal quadrupes ad Mammalia pecora pertinens, quibus ſcilicet dentes primores ſuperiores nulli, inferiores ſex, aut octo, a molaribus remotiſſimi; pedes vngulati, mammae inguinales: oui ſunt cornua concaua, retrorſum verſa, intorta, rugoſa; dentes primores inferiores octo; laniarii nulli. Eſt *Ouis aries L.* cornibus compreſſis lunatis: habitat in ſiccis apricis calidis: cum Ariete veruece agnoque edit inprimis Feſtucam ouinam, in aruis Burſam paſtoris; laeditur a Pruno ſpinoſa, Equiſeto, Flammula, Antherico, Kalmia, Myoſotide aquatica, Anemone nemoroſa. Parum bibit; ab aqua ſtagnante vermes duodeni et hepatis contrahit; ſcil. *Faſciolam hepaticam*; praecauetur muria; mutat aetate dentes; fert lanam; laetificat paſcua; timida pellit hoſtem calcitratione, vrina: mas vnus ſufficit viginti foeminis, grauidis 150 diebus. Infeſtatur hippoboſca, pediculo, oeſtro, acaro. Laborat vertigine, hydrope, phthiſi, ictero, hepatitide. *Linn.* Stercus ruſticis contra icterum et ambuſta in vſu eſt. Conf. *Oeſipus.* Ge. Das Schaaf. G. *Brebis.* A. *Sheep.* B. *Schaap.*

Ovvm, eſt ſpecies doloris capitis, qui ſentitur magnitudine oui: et ſic a figura, quam ouum occupat, denominationem accepiſſe videtur. Ge. Hauptweh ſo groß wie ein Ey. B. *Hoofd-pyn in de Groote van een Ei.*

Ovvm philosophicvm, ſeu chymicvm, eſt vitrum inferius rotundum, quod in ſuperficie fiſtulam ex eadem materia oblongam habet: hiſceque vtuntur ad circulandos et exaltandos liquores: dicitur et *Vas Hermeticum.* Ge. Philoſophiſch Ey. G. *Oeuf Philoſophique.* A. *A Philoſophical Egg.* B. *Een Philoſophiſch Ei.* — *Ouum philoſophicum* etiam dicitur *Minera martis ſolaris*, vel Terra martialis, quae in Haſſia ſub forma oui paſſim in argilla reperitur; coloris eſt nigricantis, interſperſis punctis pyritaceis micantibus, ſaporis vitriolici, qualitatis adſtringentis. Hinc tum in ſubſtantia, tum ſub forma tincturae, vt eximium remedium ſtomachicum,

anthelminthicum et antihypochondriacum commendatur. Ge. Kieſskugeln.

Oxalis, eſt *Acetoſa*. Ex ὀξὺ, acidum.

Oxalme, eſt mixtio Aceti et Salis veteribus vſitata. Ab ὄξος, acetum, et ἅλς, ſal.

Oxelaevm, eſt mixtio aceti cum oleo. Ab ὄξος, acetum, et ἔλαιον, oleum.

Oxyacantha, eſt Berberis; ſic dicitur ab acidis baccis, et ſpinis; ergo ab ὀξὺ, acidum, et ἄκανθα. Vide *Berberis*.

Oxyacantha, eſt *Spina acuta*, ſiue *Vallaris*, aut *Sepicularis*, vel *Crataegus Linn.* (Icoſandr. Digyn.) foliis obtuſis ſubtrifidis ſerratis; Meſpilus Apii folio ſylueſtris *Bauh.* Creſcit in Europae pratis apricis. Fructus auſterus ſubadſtringens eſt; hinc in debilitate inteſtinorum atque diarrhoea cum fructu adhibetur. Nomen a qualitate gerit: ὀξὺ enim eſt acutum, et ἄκανθα, ſpina. Ge. Hagendorn, Weiſsdorn, Mehlfäſschen. G. *Aubeſpine*. A. *Haw-thorn, White-thorn*. B. *Haag-doorn*.

Oxycedrvs, ſiue acuta Cedrus, quod Cedri folia in acutam deſinant aciem, eſt ſpecies *Iuniperi*, (Dioec. Monadelph.) et quidem *Iuniperus Oxycedrus Linn.* foliis ternatis patentibus mucronatis, bacca breuioribus, baccis Auellanae magnitudine. Creſcit in Europa auſtrali. Gummi ex hac arbore exſtillans vera *Sandaraca* eſt. Ex ὀξὺ, acutum, et Cedrus.

Oxycoccvs, eſt planta ab aliis ad *Vaccinium*, (*Vaccinium Oxycoccus Linn.*) relata, calyce minimo, quadrifido, corolla monopetala, quadrifida, reuoluta, bacca globoſa, vmbilicata, quadriloculari. Creſcit in ſyluis humidis et vmbroſis. Baccae, qualitatis acidulae, viribus roborantibus et abſtergentibus gaudent. Ge. Moosbeeren. G. *Canneberge, Couſſinet des Marais*. A. *Cranberries, Moſsberries, Moorberries*.

Oxycratvm, eſt aceti cum aqua miſtio, *Puſca*, vel *Poſca*, dictum. Ab ὄξος, acetum, et κεράννυμι, miſceo. Ge. Trank aus Waſſer und Eſsig, Oxicrat. G. *Oxicrat, l'Eau melée avec du vinaigre*. A. *Vinegar mixt with Water*. B. *Water en Edik, Azynwater*.

Oxycrocevm, eſt emplaſtri cuiusdam nomen, quod ex croco et aceto mixtum, pice aliisque rebus componitur. Ex ὄξος, acetum, et κρόκος, crocus. Ge. Saffranpflaſter. G. A. *Oxycroce*. B. *Saffraan-pleiſter*.

Oxydercica, ſunt medicamenta viſum acuentia. Ex ὀξὺ, acutum, et δέρκω, video.

Oxygala, eſt lac acidum. Ex ὀξὺ, et γάλα, lac.

Oxylapathvm, eſt Lapathum acutum. Ex ὀξὺ, acutum, et Lapathum. Vide *Lapathum*. Ge. Spitziger Sauerampfer, Mengelwurz, Grindwurz, Zitterwurz. G. *Pareille*. A. *Dock*. B. *Patich*, *Peerdig*.

Oxymel, eſt compoſitio in forma ſyrupi, ex aceto et melle: eſt vel ſimplex, vel cum aceto ſcillitico factum, quod *Scilliticum* dicitur. Eximiis viribus refrigerantibus, reſolventibus et abſtergentibus vtrumque pollet; frequentiſſimo hinc in vſu eſt. Ab ὄξος, acetum, et μέλι, mel. Ge. Sauerhonig. G. A. *Oxymel*. B. *Honing Azyn*. Vide *Apomeli*.

Oxynosema, i. q. *Morbus Acutus*.

Oxyregmia, eſt acidus e ventriculo ructus. Ab ὀξὺ, acidum, et ἐρεύγω, ructo. Ge. Saures Aufſtoßen.

Oxyrhodinvm, eſt acetum roſaceum. Ab ὄξος, acetum, et ῥόδον, roſa. Ge. Roſeneßig. G. A. *Vinaigre roſat*, *Oxyrhodine*. B. *Rozen-azyn of edik*.

Oxys, *Oxalis Linn.* (Decandr. Pentagyn.) eſt planta, quae habet caules longos, flexiles, teneros, rotundos, purpureos, aut rubicundos. Folia ſunt terna, cordiformia, eidem pedunculo adnaſcentia, mollia, ſucculenta, ſaporis acidiuſculi et grati. Flores ſunt campaniformes, monopetali. Poſt florem ſequitur fructus membranaceus, quinquelocularis, oblongus, foetus ſeminibus rubicundis, calyptra elaſtica involutis, eiusque vi cum impetu diſſilientibus. Radix eſt craſſa, ſquamoſa, fibroſa, alba, aut rubicunda, fibris longis et albis. Haec planta habet odorem gratum, ſed non penetrantem, ſaporem acidum, vimque refrigerantem. Proſtat in officinis conſerua et ſal eſſentiale. Dicitur quoque *Trifolium acetoſum*, *Alleluia*, et *Panis cuculi*, vel quod Cuculus auis ea veſcatur, vel quia, ea erumpente, Cuculus vocem ſuam edere incipiat. *Oxys* vero vocatur ab acido ſapore. Vide *Acetoſella*, *Oxytriphyllum*. Ge. Sauerklee. B. *Koekkoeks-brood*, *Zuure Klaver*.

Oxysaccharvm, eſt compoſitio ex aceto et ſaccharo. Nonnunquam in aceto prius infunditur vitrum antimonii, vel ſcilla, et tunc dicitur *Vomitiuum*, *Scilliticum*. Ex ὄξος, acetum, et σάκχαρον, ſaccharum. Ge. Eßigzucker. G. *Oxyſaccharon*, *Vinaigre ſucré*. A. *Oxyſaccharum*. B. *Azynige Suiker*.

Oxytartarvs, ita *Terra foliata tartari* vocatur, quae ex aceto et ſal calcalino paratur.

Oxytriphyllvm, eſt Trifolium acetoſum. Ex ὀξὺ, acidum, et τρίφυλλον, trifolium. Vide *Oxys*. Ge. Sauerklee, Buchklee, Buchampfer, Kuckucksklee. G. *Alleluia*, *Pain a Coucou*. A. *Wood-ſour*, *Wood-ſorrel*. B. *Klaver-zuuring*, *Koekkoeks-brood*, *Koekkoeks-look*, *Zuure Klaver*.

Ozaena, eſt vlceratio interioris naſi, tetrum odorem ſpirans, oſſicula naſi et tunicam palati ſerpendo erodens, vixque ſanabilis, oriunda ex lue venerea, ſcorbuto, polypo exulcerato, vel catarrhis acribus. Ab ὄζω, olfacio. Ge. Ein ſtinkend Naſengeſchwür. G. *Ozéne*, *Punais*, *Poupe*. A. *Stinking Vlcer of the Noſe*. B. *Een ſtinkende Neus-zweer.*

P.

P ſimplex medicis *Pugillum* ſignificat, imo et aliquando *Pondo*, vel πι, aut lb, vel π ſimplex. Adhibetur plerumque in determinanda florum menſura, et aequat drachmam vnam.

P. ae. vel Part. aeq. denotat *Partes Aequales.*

P. n. idem eſt quod *Praeter Naturam.*

Par. ſignificat *Paria*. Ex. g. Rec. No. par.

Part. aeq. vide *Supra.*

Pabvlvm, proprie pecoris nutrimentum, latiori ſenſu ſaepe idem denotat, quam *Alimentum*. — *Pabulum ignis* hinc eſt omne id, quo ignis alitur.

Pacheablepharosis, pacheablephara, pachytes, eſt incraſſatio palpebrae a tuberculis, verrucis et excreſcentiis, grandinibus, hordeolis, vel atheromatis limbo palpebrae adnatis. *Sauv.* A παχύνω, incraſſo.

Pachyntica, ſunt medicamenta incraſſantia, e particulis facile cohaerentibus conſtantia, quae dum ſuccis tenuioribus permiſcentur, partes eorum coniungendo, et inter ſeſe connectendo, craſſiorem et ſtabiliorem conſiſtentiam ipſis tribuunt, vt farinacea, glutinoſa, etc. A παχύνω, incraſſo. Ge. Verdickende Arzeneyen. G. *Remedes incraſſans*. B. *Verdikkende Middelen.*

Padvs, vide *Lauroceraſus.*

Paedarthrocace, cariem oſſis ſignificat; eſt ſcorbuti, ſaepe etiam rachitidis, ſymptoma. Ex παῖς, puer, ἄρθρον, membrum, et κακὸν, malum: nam pueri hoc malo plerumque afficiuntur, verum et adultis quoque accidit; confunditur cum *Spina ventoſa*. Nihil aliud eſt, quam caries oſſium, maxime circa puerorum rachiticorum articulos, cum dolore obſcuro et apparente tandem articuli tumore coniuncta, orta a materia acri, diſſoluente et corrodente: ab oſſium medulla incipiens, vlterius ſerpendo vlcera ſinuoſa et maligni moris fiſtulasque in vicinia producit. Vide *Caries* et *Teredo*. Ge. Beinkrebs, Beinfreſſer. G. *Gangrene de l'Os*. B. *Been-vreter.*

PAEDOTROPHA, eſt pars Hygieinae, ſpectans ad puerorum regimen. Ex παῖς, puer, et τρόπος, ratio, modus, vel a τρέφω, nutrio. Ge. Mediciniſche Erziehung der Kinder. B. *Opvoeding der Kinderen.*

PAEONIA, eſt planta flore roſaceo, (Polyandr. Digyn.) quae habet caules rubicundos, in multos ramos diuiſos, folia ampla, polita, ſplendentia, in parte ſuperiori lanuginoſa, caulibus rubicundis adhaerentia. Calyx eſt perſiſtens, pentaphyllus. Flores ſunt roſacei, pentapetali, aut polypetali, rubentes, ſaporis fatui, odoris nullius. Piſtillum floris abit in fructum multis ſiliquis vniualuis conſtantem, in inferiori parte coniunctis, in ſuperiori a ſe mutuo ſecedentibus per maturitatem, vnilocularibus, longitudinaliter introrſum dehiſcentibus, repletis ſeminibus craſſioribus, oblongis, rotundis, nigris, lucidis, ſub cortice craſſiuſculo, membranaceo, includentibus pulpam albam, ſaporis ſubdulcis, odoris nullius. Radix eſt oblonga, craſſa, tuberoſa, foris fuſca, intus pallida, ſaporis, tum recens eſt, ſubacris, cum laeui quadam amaritie, odoris, ſi recens eſt, grauis, volatilis, Papauer quaſi ſpirantis. In exſiccata vero ſapor et odor perit. Huius plantae duae varietates proſtant, Poeonia foliis oblongis *Linn.* Poeonia folio nigricante, ſplendido, quae *Mas Bauh.* et Poeonia communis, vel *Foemina Bauh.* — In officinis reperitur radix, (quam ſuperſtitioſo ritu effodere credula plebs iubet) eiusque foecula, florum conſerua, ſyrupus atque tinctura et ſemina. Planta eſt qualitatis tetrae et foetidae, inſignes tamen et ab omni fere tempore vires antiſpaſmodicae, anodynae, hypnoticae, pellentes et emmenagogae ei tributae ſunt. Hinc in morbis praecipue conuulſiuis, eclampſia et epilepſia ſummopere commendabatur et, adhucdum radix contra epilepſiam adhibetur. Num tamen planta haec graueolens, et adeo prope ſimilitudine ad Helleboros accedens, ſalutaris adeo et non potius noxia ſit, non immerito dubitatur. Habitat in Alpibus Heluetiae, et paſſim apud nos in hortis colitur. Gr. Παιονία, et Γλυκυσίδη, quod grana Mali punici acinis ſimilia ſint: nam *Sidia* Mali punici grana a Boeotis nominantur. *Paeonia* a Poeone inuentore dicitur, qui ea Plutonem ab Hercule vulneratum curaſſe perhibetur. Latini *Herbam Caſſam* vocant. Ge. Päonien, Gichtroſen. G. *Piuoine.* A. *Peiony.* B. *Peoni.*

PALAETYRVS, eſt caſeus vetus. Ex παλαιὸς, vetus, et τυρὸς, caſeus, a τείρω, ſicco. Caſeus enim eſt lac ſiccatum.

PALATVM, eſt ſuperior oris interni pars, leuiter concaua, vnde et oris coelum appellatur, conſtans maxima parte

oſſe maxillari ſuperiore, et dein duobus oſſiculis proprie palati dictis, quae omnia obuoluuntur membrana craſſa, glanduloſa, rugas verſus poſteriora determinatas habente, et ad finem ante aperturam pharyngis inſtar veli deorſum pendente. Hinc quoque in *Palatum oſſeum* et *Palatum molle*, ſeu *Velum palatinum* diuiditur. Item vocatur Ὑπερῷον, Οὐρανὸς, Οὐρανίσκος *Galeno*. Ge. Der Rachen, Gaumen. G. *Le Palais*. A. *The Palate*. B. *Het Verhemelte des Monds.*

Palimpissa, vide *Pix*.

Palindrome, eſt morbus recidiuus. Ex πάλιν, iterum, et δρόμος, curſus. Ge. Ein Rückfall. G. *Recidive*. B. *Eene wederkomende Ziekte.*

Palivrvs, *Rhamnus Paliurus Linn.* aculeis geminatis, inferiore reflexo, floribus trigynis: Rhamnus folio ſubrotundo, fructu compreſſo *Bauh.* eſt arbuſcula ad altitudinem arboris quandoque creſcens. Rami ſunt longi et ſpinoſi, ſed ſpinae foliis proximae ſunt minores, et minus noxiae, quam aliae. Folia ſunt parua, obrotunda, acuta, coloris viridis, obſcuri, quaſi rubicundi. Calyx eſt monophyllus, pentaphylloides. Flos flauus, monopetalus, quinquefidus, margine membranaceo cingente baccam, ſtaminibus quinque praeditus. Ouarium in fundo calycis fit fructus cypeformis, oſſiculo foetus fere globoſo, in tria loculamenta diuiſo, in quibus adſunt nuclei eiusdem formae. Creſcit in terris incultis Europae auſtralis. In hortis noſtris commode ad ſepes adhibetur. Decoctum radicis et foliorum eximiis gaudet viribus ſubadſtringentibus, diureticis et expectorantibus. Sunt, qui etiam vires nephriticas laudant. Dicitur quoque *Spina Chriſti*, quoniam ex eius ramis coronam contextam fuiſſe olim crediderunt, quae Chriſto impoſita eſt. Alia eſt ſpecies Paliuri, quam Ill. *Linnaeus* ad *Ceanothum* refert, (Pentandr. Monogyn.) calyce monophyllo, corolla pentapetala, bacca ſicca, tricocca; in America ſeptentrionali naſcens. Huius radix ad drachmam vnam in ſeſquilibra aquae decocta, non abiecta ſpuma maxime efficaci, quotidie ſumta praeſtantiſſimum in gonorrhoea et lue venerea dicitur remedium. Nomen habet quaſi πάλλω ὖρον, vrinam moueo. A πάλλω πάλος, vel dicitur quaſi πάλιν ὖρος, iterum vrina, id eſt, bis mingens. Ge. Stechdorn, Judendorn, Chriſtdorn. G. *Porte-chapeau, Argalou*. A. *Prickly bramble, White-thorn, Chriſt-thorn.*

Palliatio, ſiue cvra palliativa, eſt Therapia, qua morbi incurabiles, quantum fieri poteſt, mitigantur, dum ſcilicet ſaltem ſymptomata maxime vrgentia, aut moleſta,

leniuntur, intacta ipſa morbi cauſſa, quae tolli non poteſt. Ge. Linderung. G. *Soulagement.*

Palma, eſt interior manus pars, *Vola* dicta. Ge. Die flache Hand. G. *La Paume de la main.* A. *The Palme.* B. *De Hand-palm.*

Palma, in vegetabilibus dicitur maius Vitis flagellum, vnde naſcuntur vuae.

Palma, Gr. Φοῖνιξ, arbor Aſiatica et Africana, dicitur, quod comam in cacumine habeat circumtenſam, et ramos in digitorum modum protenſos. Hodie hoc ſub nomine intelligitur integer ordo plantarum, vel arborum, flores a fructibus ſeparatos, vel in eadem ſpecie, vel in diuerſis, ferentes, foliaque vt plurimum, vel flabelliformia, vel coniugata, habentes. Plurimae quidem ſpecies in regionibus calidis proueniunt; in medicina vero duae potiſſimum notantur: Palma dactylifera, Palma maior, *Palma Phoenix Linn.* Vide *Dactylus* et *Palma oleoſa*, Palma foliorum pediculis ſpinoſis, fructu pruniformi, luteo, oleoſo *Raii.* An *Cocos nucifera. L* — Vide *Sagou.* Ge. Palmbaum. G. *Palmier.* A. *Date-tree.* B. *Dadel-boom.*

Palma christi, eſt *Ricinus;* ſic appellatur, quod ſcilicet eius folia in humanae manus effigiem articulentur, ideoque etiam *Pentadactylum* vocatur. Vide *Ricinus.*

Palma christi minor, eſt Satyrium foliis linearibus *Roy. Satyrium nigrum Linn.* (Gynandr. Diandr.) bulbis palmatis, foliis linearibus, floribus reſupinatis, nectarii labio indiuiſo, ouato, acuminato. Habitat in Alpibus Helueticis et Lapponicis, Arabibus *Bucheiden.* Auicennae *Digini citrini;* nomen inuenit a ſimilitudine, quam eius radix cum humana habet manu.

Palma dactylifera, vide *Palma.*

Palmaria, eſt Cotyledon minus.

Palmaris mvscvlvs, *Longus* eſt et *Breuis.* Prior oritur a condylo oſſis humeri interno, format ventrem gracilem, qui ilico abit in tendinem longum, planum, tenuem, oblique in priora deſcendentem ad ligamentum carpi internum, cui et interdum accreſcit, lateſcens expandit ſe per volam manus, abitque in quatuor portiones aponeuroticas, ad ſingulos digitos procedentes, tandemque in pinguedine euaneſcit. Muſculus hic dum agit, cutem volae leuiter contrahit et carpum in interiora flectit. Ge. Der lange flache Handmuskel. G. *Le Cubital grele, ou le long Palmaire.* B. *De groote Palmſpier.* — Poſterior, ſiue *Breuis*, qui etiam *Cutaneus*, vel *Caro quadrata*, dicitur, eſt expanſio carnea mox

ſub integumentis, exorta a ligamento carpi interno iuxta pollicem, et principio aponeuroſis Palmaris longi, inde quatuor, quinque, vel et pluribus faſciculis carneis ex transverſo procedit verſus digitum minimum, eiusque abductorem, ibique iterum dictae aponeuroſi innectitur. Quum agit, principium volae contrahit, et cutem corrugat. G. Der kleine flache Handmuskel. G. *Le Palmaire Cutané.* B. *De kleine Palm-ſpier.*

Palmaris, botanicis eſt menſura longitudine manus transuerſae, diciturque de radicibus, petiolis, foliis.

Palmata, botanicis dicuntur *folia* diuiſa vltra dimidium in lobos ſubaequales; radices vero *Palmatae*, quae carnoſae et lobatae ſunt.

Palmites, dicuntur, quae e ſtirpibus ac ſurculis quotannis prodeunt; ſic nominatae, quod in modum humanarum palmarum virgulas quaſi digitos edunt. *Palmites* etiam dicitur liquor gratus acidulus, et quaſi vinoſus, ex ramis Palmae minoris vulneratis in vaſa ſubiecta copioſe ſatis exſtillans, qui in India Orientali in deliciis habetur. Ge. Palmenwein. G. *Vin de Palma.*

Palmvla, vide *Coſtae*, et *Palma.*

Palmvs, a πάλλω, vibro, quatio. Vide *Palpitatio.*

Palpebrae, Gr. Βλέφαρα, ſunt integumenta bina, oculos claudentia et tegentia. Conſtant ex cute externa in ſe ipſam reflexa, et introuerſa in tunicam oculi adnatam, vel coniunctiuam, abeunte, membrana celluloſa, pinguedine tamen deſtituta, ne nimis craſſae, ſicque ad motum minus aptae eſſent, et fibris muſcularibus orbicularibus intertextis. Margines palpebrarum ſubſtantiae cartilagineae, *Tarſi*, pilique ibidem collocati *Cilia* dicuntur. Palpebrae oculum defendunt atque tegunt, et praeterea palpebra ſuperior alternatim perpetuo a muſculo eleuatore proprio eleuata, et a conſtrictore depreſſa, corneam abſtergit, eiusque nitorem conſeruat. Ge. Die Augenlieder. G. *Les Paupieres.* A. *Eyelids.* B. *De Oog-leden.*

Palpitatio, ſeu pvlsatio cordis, eſt motus vehemens et quaſi conuulſiuus, non arteriarum, ſed cordis. Nam licet violenter et perturbato motu contrahatur, extendaturque, in carpo minus manifeſte ſentitur, ſed aegri ipſi id percipiunt, non ſine moleſtia aliquando maxima. Saepe manu pectori applicata, palpitatio dignoſcitur, et cum maxima eſt, ſonitum edit, quem e longinquo audimus, aut, vti nonnulli ſe obſeruaſſe aſſerunt, ipſae coſtae diffringuntur, vel, ſi oſſa mollia ſint, extrorſum cedunt. In ipſo vero corde et auriculis, aut altera tantum, vel principio arteriae, ſaepe

maxima extenſio et aneuriſma inducitur. Palpitatio tamen gradus habet, neque ſemper adeo violenta eſt, vnde per periodos incidit. At motu corporis, vel animi perturbatione, aeſtu, vino, etc. intenſior fit, quiete vero et ſomno lenior. Cum dyſpnoea, ſcorbuto, cachexia, chloroſi, etc. plerumque iungitur, aut hi cum iſta. Oritur a depletione ventriculorum cordis impedita, cuius cauſſae ſaepe ſunt cordis debilitates, vnde repetitis contractionibus defectum virium ſupplere annititur, aut eius obſtructiones a ſanguine coagulato, oſſiculis, polypo, valuulis cartilagineis, vel oſſeis, arteriae initio anguſtato, abſceſſus in corde, excreſcentiae cordi, vel pericardio, adnatae, etc. Ge. Das Herzklopfen. Ga. *Palpitation de Coeur, Treſſaillement & Tremblement de Coeur.* A. *Panting of the Heart.* B. *Hert-klopping.*

Palpitatio, ſignificat etiam motum arteriarum in locis, in quibus naturaliter non ſentitur, qui inter ſigna inflammationis, quae in ſuppurationem tranſit, recenſetur. Ge. Das Klopfen der Schlagadern. G. *Palpitation des arteres.*

Pampini, ſunt frondentium ramuſculorum comae colliculique fructum fouentes et ab impendente vindicantes iniuria. Praecipue tantum de vite vinifera dicuntur. Hinc *Pampinare*, eſt pampinos ſuperfluos ex vinea detrahere, poſteaquam fronduit.

Pampiniforme corpvs, ſiue varicosvm, aut pyramidale, ſunt arteriae et venae, ad teſticulos euntes, et innumeris anaſtomoſibus inter ſe communicantes, quae communi tunica includuntur, et corpus referunt pampinis criſpatis ſimile. Vide *Varicoſum Corpus.* Ge. Die Verwickelung der Saamengefäße. G. *Corps, ou Vaiſſeaux pampiniformes.* B. *Wyngaardsrank gelyke Lighaam.*

Panacea, eſt medicamentum vniuerſale, omnes morbos indifferenter curans. Plura quidem medicamenta ſpecioſo hoc nomine paſſim laudantur atque proſtant, non tamen veram dari poſſe Panaceam, ex ipſa morborum, eorumque cauſſarum, diuerſitate facile cognoſcitur. Ex πᾶν, omne, et ἀκέομαι, ſano, medeor. Ge. Eine allgemeine Arzeney, die alles heilet. G. A. *Panacée.* B. *Een al-genees-middel.*

Panacea anglica, ſ. solvtiva, eſt *Magneſia.*

Panacea glavberi, vel holsatica, idem quod *Arcanum duplicatum.*

Panacea lapsorvm, ita *Arnica* vocatur.

Panacea mercvrialis, vide *Mercurius.*

Panacea solvtiva, vide *Panacea Anglica.*

Panaritivm, i. q. *Paronychia.*

Panatella et panata, eſt pultis genus, aegrotis vtile, ex medulla panis tritícei, vel ſecalini, cum aqua, vel iuſculo tenui, in pultis formam coctum. Melioris nutritionis gratia oua interdum admiſcent. Saepe ſemina Melonum, vel Pineae, adduntur, vt magis ſit refrigerans et nutriens. A pane nomen ſumſiſſe videtur, licet Italica ſit vox. Ge. Brodbrühe, Panade. G. *Panatelle*, *Panade*. A. *Panada*. B. *Brood pap*, *Water-pap*.

Panax, vel panaces, eſt planta Paſtinacae latifoliae ſpecies, et quidem Panax coſtinum *Bauh*. Panax heracleum *Moriſ*. *Paſtinaca opopanax Linn*. (Pentandr. Digyn.) foliis decompoſitis pinnatis. Vide *Opopanax*. Variae etiam aliae plantae *Panax*, addita voce *Coloni*, *Aſclepium*, *Chironium* dicuntur — *Panax* quoque eſt genus plantae vmbelliferae, apud *Linn*. cuius ſpecies eſt *Panax quinquefolium*, in America habitans, cuius radix pro radice Ninſi Americana habetur. Vide *Genſing* et *Ninſi*. Dicitur ἀπὸ τῦ πᾶν ἀκεῖσθαι, hoc eſt, a ſanandis omnibus morbis.

Panchrestvm, dicitur medicamentum, quod ad plurimos, aut omnes, morbos ſanandos vtile creditur.

Panchymagoga, veteribus dicebantur medicamenta purgantia, quae omnes vitiatos humores, ſcilicet aquam, phlegma, bilem flauam et atram, e corpore exturbare credebantur. Proſtat ſic in officinis et frequenti adhuc in vſu eſt extractum Panchymagogum Crollii. Ex πᾶν, omne, χυμὸς, ſuccus, humor, et ἄγω, duco. B. *Een algemein buikzuiverend Middel.*

Pancoenvs, i. q. *Pandemius*.

Pancrativm, plantae nomen, quod dictum videtur a profligandis et vincendis morbis omnibus. Ex πᾶν, omne, et κρατέω, vinco, fortiter teneo. Vide *Scilla*.

Pancreas, *Pancration*, *Pancreon*, *Callicreas*, *Callicreon*, et *Lactes*, Synonyma ſunt. Gr. Πάγκρεας. Eſt glandula conglomerata in abdomine, ſub poſteriori ventriculi parte transverſim ſita, et duodeno inteſtino alligata, vsque ad hepatis et lienis regiones extenſa, cuius munus eſt, ſuccum lymphaticum volatilem et inſipidum, leniter ſalſum, in eſurientibus animalibus, ſaliuae maxime analogum, inſigni quantitate, per proprium ductum, qui *Ductus Pancreaticus*, ſ. *Virſungianus*, vocatur, et in totius glandulae medio iuxta longitudinem decurrit, ad duodenum, vlterioris chyli ſolutionis, ſubactionis, nec non bilis ſubiugationis et attemperationis gratia, ablegare. Glandula haec maxima eſt in toto corpore, in hominibus mediocris, ſimplex, octo, vel nouem pollices longa, duos digitos lata, vnum craſſa. Ex πᾶν, omne, to-

tum, et κρέας, caro, quaſi diceres totum carnoſum. Vide *Callicreas.* Ge. Gekröſsdrüſe, die groſse Magendrüſe, Rücklein. G. *Le Pancreas.* A. *The Pancreas*, *or Sweet-bread.* B. *Alvleſch, Buikklier-bedde, de groote Klier.*

Pandalea, idem fere quod electuarium ſolidum, niſi quod *Pandaleon* integrum remanet. Etenim ſaccharum rite coctum pyxidi infunditur, ac ſolideſcere ſinitur. Aeger vero fractam partem accipit inſtar eclegmatis. Hinc Pandaleon a rotulis, morſulisue, non niſi forma differt.

Pandalitivm, barbare, i. q. *Panaritium.*

Pandemivs, ſiue morbus communis, eſt morbus eiusdem ſpeciei, qui in vna regione plures ſimul inuadit. Ex πᾶν, omnis, totus, et δῆμος, populus. Ge. Eine allgemeine Krankheit, eine Seuche. G. *Maladie commune, ou pandemique.* A. *A common Diſeaſe.* B. *Eene algemeene Ziekte.*

Pandicvlatio, Gr. Σκορδινιασμός, Σκορδίνημα, eſt motus fere inuoluntarius et coactus brachiorum in altum ſublatorum ſub certa figura, ac nonnihil verſus lumbos contractorum, vnde etiam ipſi lumbi nonnihil conuelluntur, inflexo et ad latus alterutrum commoto corpore, imo etiam collo, vt facies quoque ad latus ſpectet, caputque verſus dorſum inclinetur. Hic motus contractiuus muſculorum extenſorum in brachiis, trunco, cruribus, fugax, tranſitorius, periodicus, qui partim a libertate, partim a natura, pendet, eoque fine videtur inſtitui, vt perſpiratio excitetur, torpor corporis et animi diſcutiatur, muſculique ad agendum aptentur. Torpentes praecipue, at etiam febricitantes, aut hyſtericas, inuadit. Pandiculatio ſaepe cum oſcitatione vna incidit, aut oſcitationem excipit pandiculatio, vel haec iſtam, et plerumque mutuae viciſſitudines fiunt inter oſcitationem, pandiculationem et horrorem, rigoremque ſeſe excipientes, aut alteram cum altera complicantes. Ge. Das Dehnen. G. *Extenſion*, *Pandiculation*, *Tiraillement.* A. *Stretching.* B. *Uittrekking.*

Pandvriformia, botanicis dicuntur *folia* oblonga, lateribus inferne coarctata.

Panicvla, dici poteſt, quidquid ſublonga, vel ſubrotunda effigie tumet, vt quae pendet a picearum ramis. Lanoſam quoque comam in Milio, Panico, Arundine, et qualem in aruis complures herbae et in paluſtribus Iunci gerunt, Latini *Paniculam* dixere. Proprie vero *Panicula* ea eſt florum ſeminumque cerealium plantarum diſpoſitio, qua non in ſpicam colliguntur, ſed latius diffunduntur, dum ſcilicet

flores ſparſi in pedunculis diuerſe diuiſis ſunt. Sic etiam *Culmus paniculatus* dicitur, ramis varie ſubdiuiſis.

Panicvm, eſt Milii ſpecies, cuius ſpica ex innumeris craſſis, rotundis, albis, aut flaueſcentibus ſeminibus in ſpicas minores digeſtis conflatur. Eſt Milium ſemine luteo et albo *Baub. Panicum miliaceum Linn.* (Triandr. Digyn.) panicula laxa flaccida, foliorum vaginis pubeſcentibus. Olim ex India ad nos adlatum, nunc abunde in agris noſtris colitur. Qualitatis eſt farinaceae et inſipidae, vique nutriente, at ſimul flatulenta, pollet. Gr. Ἔλυμος, ab ἕλος, palus, quia locis paludoſis gaudet, vel ab εἰλέω, inuoluo, quia multum ſeminis inuoluit. Ge. Heydelfenchel, Fuchsſchwanz, Fench, welſcher Hirſe. G. *Panis.* A. *Panick.* B. *Panik-koorn.*

Panicvs terror, ſ. panophobia, eſt repentinus terror et conſternatio, absque cauſſa ſufficiente externa: dicitur a *Deo Pan*, qui minatus terrorem immittit: *Pan* Paſtorum nomen olim fuit.

Panis cvcvli, vide *Oxys.*

Panis cydoniorvm, eſt ſuccus cydoniorum cum ſaccharo in conſiſtentiam ſpiſſam coctus, qui in ſcatulas effuſus aſſeruatur. Viribus roborantibus gaudet. Ge. Quittenbrod. G. *Cotignac.*

Panis porcinvs, vide *Cyclamen*, et *Lathyrus tuberoſus.*

Pannicvlvs adiposvs, idem eſt quod *Tela celluloſa*, ſcilicet congeries multarum cellularum ſub cute immediate poſitarum, membranis tenuiſſimis conſtantium, totum corpus vbique ambientium, vbi cutis eſt, et alte inter muſculos eorumque faſciculos deſcendentium, in quibus ex vaſis ſanguiferis huc decurrentibus deponitur oleum ſanguinis, quod ibi per tempus ſtagnare poteſt, verum a maiori ſanguinis motu per ductus ſuos in venas ſanguineas iterum reſorbetur et circulationem ſubit. Poteſt haec congeries cellularum in obeſis continere quamplurimum pinguedinis, in macilentis parum. Ge. Das Fetthäutlein. G. *Pannicule adipeux.* B. *Het Vlies, daar 't vet in bewaart wordt onder de huid en tuſſchen de ſpieren.*

Pannicvlvs carnosvs, Gr. Ὑμὴν Σαρκώδης, eſt ſtratum pertenue fibrarum muſcularium varia directione decurrentium, ſub panniculo adipoſo ſitum, et corpus veſtiens, vt pro quarto integumento habeatur. Sed in brutis tantum reperitur, eiusque beneficio cutem mouent, et muſcas abigunt. In hominibus ad certa tantum quaedam loca eiusmodi muſculoſae fibrae ſubcutaneae adſunt, inprimis in facie, fortaſſe, quia homo, vtpote veſtibus inſtructus, iis aliis in corporis locis non ita indigebat. Ge. Das fleiſchichte Häut-

lein. G. *Pannicule charneux.* A. *The Fleshy Membrane.* B. *Het Vleeſchig Vlies.*

PANNVS, PTERYGIVM PANNVS, oculi morbus eſt, quando vaſa ſanguinea ad angulos oculorum in tunica adnata excurrentia, propter obſtructionem, ſiue inflammationem, ſanguine turgent. Poſtea creſcente hoc malo, tela quaſi carnoſa oculum, vel ex parte, vel in totum in ſuperficie, obducit, adeo vt oculi a lumine maxime offendantur, et plane rubeant, ipſeque viſus fere aboleatur. Ge. Fell auf dem Auge. G. *Eſpece d'Onglet, Drapeau.* B. *Een Oog-lap.*

PANNVS, notat *Maculam*, vel *Naeuum*, in cute, ſiue ex lue gallica, ſiue ex alio morbo maligno, dependentem, et diutiſſime perſiſtentem. Eſt macula grandior palmae interdum magnitudinis, coloris ſubflaui, vel rubicundi, fuſci, vel ſubnigri, in facie ſaepius proueniens, et ſexum ſequiorem deformans. Pertinet ad *Ecchymomata.* Ge. Die Honigflecken, Sonnenbrand. B. *Honig-vlekken, Zonnebrand.*

PANOCHIAE, ſunt Bubones, vel tumores in Inguinibus, orti ab inflammatione, vel malo venereo, etc. Vide *Bubo.* Ge. Beulen. B. *Klap-ooren.*

PANOPHOBIA eſt morbus, vel potius ſymptoma, ſaepe conuulſionum, aut delirii, praenuncium, lactentibus familiare, in quo ſomno ſepulti febricitant, ſudant, gemunt, aut ſubſultim euigilando clamant, tremebundi et perterriti. Ge. Auffahren im Schlaf. G. *Terreur panique.*

PANVS, PANIS, eſt ſpecies bubonis ſub axillis, faucibus, auribus et inguinibus, in partibus ſcilicet glanduloſis. Sumitur etiam pro *Phygetlo*, et eſt furunculus eryſipelaceus, diffuſus, cutaneas glandulas obſidens, difficile ſuppurans, calore deurente et mordaci ſtipatus. Ge. Achſeldrüſengeſchwulſt. B. *Kliergezwel onder de Oxelen.*

PAPAVER, eſt plantae genus flore roſaceo, (Polyandr. Monogyn.) quod habet caulem ramoſum. Folia ſunt oblonga, ampla, dentata, criſpata, albeſcentia, vel ex atro viridia. Calyx bifolius, valde caducus. Flos eſt roſaceus, quatuor plerumque petalis in orbem poſitis conſtans. Ex huius calyce bifolio ſurgit piſtillum, quod deinde abit in fructum, ſeu teſtam ouatam, vel oblongam, capitello ornatam, ſub quo in quibusdam ſpeciebus ſeries ſpiraculorum in circuitu aperitur in fructus cauitatem, variis per longitudinem foliis munitam, ſeu lamellis, quibus tanquam placentis adhaerent ſemina rotunda vt plurimum et minutiſſima, alba, vel nigra, et valde oleoſa. Plures huius generis ſpecies partim ſponte proueniunt, partim ob florum elegantiam in

hortis coluntur. In vſum medicum duae praecipue ſpecies adhibentur: Papauer hortenſe ſemine albo et nigro *Bauh.* *Papauer ſomniferum* calycibus capſulisque glabris, foliis amplexicaulibus inciſis *Linn.* in Aegypto et India orientali naſcens, apud nos in hortis culta, et Papauer erraticum maius *Bauh.* *Papauer rhoeas* capſulis glabris globoſis, caule piloſo multifloro, foliis pinnatifidis inciſis *Linn.* Abunde inter ſegetes apud nos prouenit. Qualitas et vis vtriusque amariuſcula eſt et narcotica, in omnibus plantae partibus reſidens, ſemine excepto, quod tantum oleo vnguinoſo ſcatet, et in emulſionibus adhibitum demulcet. Reperiuntur in officinis e Papauere hortenſi ſyrupus, oleum e ſeminibus expreſſum, et ſyrupus diacodium e capitibus excoctum. Succus ex hac planta exſtillans et induratus Opium dicitur. Vide *Opium.* — Papaueris rhoeados flores, conſerua, ſyrupus et tinctura proſtant. Infuſum florum, additis alcalinis, non in viridem, ſed purpureum colorem abit. Gr. Μήκων dicitur a μὴ κονεῖν, non miniſtrando, quod ſuis fungi muniis veſcentes non patiatur. *Papauer* dicitur nomen habere a formoſo puero Papauere, in florem ſui nominis verſo: alii deriuant a papo lacteo infantum, vel quod eius ſemen infantum lacti admiſcetur, vel quia eius folia lac fundunt. Ge. Mohn. G. *Pavot.* A. *Poppy.* B. *Heul*, *Maaukop.*

Papilionacevs flos, dicitur corolla irregularis polypetala, petalo inferiore cymbiformi, quod *Carina* dicitur, ſuperiori adſcendente et conuexo, quod *Vexillum* eſt, et lateribus, ſeu *Alis* ſolitariis. Dicuntur etiam hi flores *Leguminoſi*, quia praecipue legumina huiusmodi flores ferunt. Ge. Schmetterlingsblumen.

Papilla nervea, eſt parua eminentia, in quam neruulus quidam, ſenſui inſeruiens, deſinit. Conſtat ex tela celluloſa, neruis et vaſis ſanguiferis. Tales inprimis in lingua et extremitate digitorum conſpicere licet. Ge. Nervenwärzchen. G. *Papilles nerveuſes.* B. *Zenuw-tepeltje.*

Papilla, eſt prominentia rubra, teres, oblonga, fungoſa, valde ſenſilis, in medio mammarum conſita, cuius oſtia recipiunt omnes tubulos lactiferos, hic anguſtatos, a glandulis mammariis et ſinubus atque lacunis prodeuntes. Conſtat ergo e tubulis hiſce lactiferis XII—XV. interſtrata ſubſtantia cauernoſo-ſpongioſa, et tenerrima cute tectis, hinc grato ſugentis infantis contactu turgeſcit. Gr. Θηλή. Ge. Bruſtwärzlein, Wärzlein. G. *Le Mammelon*, *le bout de la Mammelle.* A. *The Nipple of a breaſt.* B. *Borſtepels.*

Papillae intestinorvm, ſunt protuberantiae exiguae, quibus intima inteſtinorum tunica referta eſt, ex ductibus glandularum, finibus neruorum, et lacteorum vaſorumque exhalantium et reſorbentium contexta.

Papillare os, i. q. *Sphenoides.*

Papillarvm processvs, vel *Proceſſus mamillares*, ſunt productiones binae ſubſtantiae medullaris medullae oblongatae a corporibus ſtriatis oriundae, teretes, oblongae, vtrinque ad os cribroſum antrorſum tendentes et ad latera criſtae galli ſitae, quam plurima filamenta neruea emittentes, quae per foramina oſſis cribroſi transeuntes in naribus diſtribuuntur, et proprie olfactui inſeruiunt. Vix adeo recte hi proceſſus pro primo pari neruorum, ſeu olfactorio, ſumuntur, cum ſint verae productiones ſubſtantiae medullaris, e quibus demum numeroſiſſima filamenta neruea in nares producuntur. Ge. Die Geruchnerven. G. *Les Mammelons des Nerfs de l'Odorat.* B. *De tepelwyze Uitſteekſels der Reukzenuwen.*

Papillosvm, botanicis eſt *folium* tectum punctis carnoſis.

Pappvs, tam Graecis, quam Latinis, lanugo ex floribus et fructibus decidua eſt. Sic etiam lanoſi quidam villi, qui deflorescentibus aliquot herbis circum ſemen remanent, et poſtmodum vna cum ſemine in auras euaneſcunt, pappi ſunt, vt in Senecione, Soncho, et plerisque aliis fit. Pappus ergo eſt corona ſeminis pennacea, vel piloſa volitans. Ge. Die Flügel des Saamens. G. *Aigrette.*

Papvlae, idem quod *Puſtulae.* Vide *Exanthemata.* — Item ſpecies ſunt morbillorum, quae etiam *Boa ſudamina*, *Feruidae eruptiones*, et *Rubicundae cutis aſpredines* dicuntur. Sunt in genere tubercula farcta, colorata, inflammata, quae vix in ſuppurationem abeunt, ſed aliquid humidi apice reiiciunt, dein in ſquamas furfuraceas mutantur. Ge Zittermaal, Hitzblätterlein. G. *Puſtules*, *Bourgeons*, *Boutons.* A. *Pimples*, *Bliſters.* B. *Rood-jong*, *Rood-hond*, *Rood-jonk*, *Rood-vonk.*

Papvlosvm, botanicis dicitur *folium* tectum punctis veſicularibus.

Papyrvs, eſt Arundinis ſpecies niloticae, ſiue Cyperus omnium maximus Papyrus dictus *Mich.* *Cyperus Papyrus Linn.* (Triandr. Monogyn.) culmo triquetro nudo, vmbella ſimplici folioſa, pedunculis ſimpliciſſimis vaginatis, diſtiche ſpicatis. In Aegypto aliisque regionibus calidis naſcitur. Huius olim liber, ſeu cortex membranaceus, ad ſcribendum adhibitus eſt. A Papyro cognomen Papyrii, Παπύριος, deductum

eſt, a quo Papyriana tribus, eſtque res et vox Aegyptiaca, quia radice vtebantur pro ligno ad ignem ſtruendum. Dici itaque poſſet a *πάω*, et *πῦρ*, quod ignis pabulum eſſet. Ge. Papier, Aegyptiſch Rohr. G. *Papier.* A. *Th-Paper-Reed.* B. *Papier Riet.*

Par, dicitur de duobus neruis, in vtroque latere, ſibi inuicem correſpondentibus. Talia numerantur nouem, quae ex cranio, triginta vero et vnum, quae ex medulla ſpinali exeunt.

Parabolica, botanicis dicuntur *folia* verſus apicem ſenſim anguſtius rotundata.

Paracelsistica medicina, i. q. *Hermetica.*

Paracentesis, ſiue *Punctio*, eſt perforatio thoracis, vel abdominis, per acum triquetram e cannula caua prominentem. In thorace fit, quando repletus eſt, pure vel aqua, et punctio inſtituitur, ad latitudinem ſex digitorum transverſorum a proceſſu ſpinae poſteriori, in latere dextro inter tertiam et quartam coſtam inferiorem, in latere ſiniſtro inter ſecundam et tertiam, in abdomine vero, cum illud hydrope aſcite intumet, ad latus lineae albae abdominis, in muſculis rectis et oblique adſcendentibus. Aqua effluente, abdomen faſciae latae, aut manuum, ope ſenſim conſtringatur, vel comprimatur, ne, viſceribus vno momento laxatis et collabentibus, ſanguis nimia copia in horum vaſa non reſiſtentia ruat, et partes ſuperiores eius affluxu orbentur. Operatione peracta, emplaſtro adſtringente et conglutinante vulnus obturandum. Si viſcera corrupta ſint, et aqua educta cadauero ſum foetorem ſpiret, a Paracenteſi leuamen exiguum, vix vllam medelam exſpectare oportet. Paracenteſis quoque interdum vrgente neceſſitate in hydrocephalo interno, (ſed ſemper cum ſiniſtro euentu) in oculo hydrope laborante, in veſica vrinaria, vel ſcroto in hydrocele, inſtituitur. Etiam Perinaeum, ſi emiſſio vrinae et immiſſio catheteris fieri non poſſit, acu triquetra, aut rectius ſcalpello, perforatur, quae operatio *Paracenteſis*, vel *Punctura perinaei* dicitur. A *παρακεντέω*, compungo. G. Bauchſtich, Bruſtſtich, Paracenteſis. G. *Paracentèſe, Ouverture du Ventre.* A. *Perforation of the Belly.* B. *Buik-opening, Buik-ſteeking.*

Paracentica acvs, eſt acus triquetra, quae e cannula caua prominet, et quae in paracenteſi ad aquarum eductionem adhibetur. G. Dreyeckichte Nadel. G. *Troiscart, Trois-quart, Trocar.*

Parachetevsis, i. q. *Deriuatio.*

Paracmastica, eſt *Febris* continua decreſcens. Item aetas declinans. A *παρακμάζω*, decreſco. Ge. Ein abnehmendes

mendes Fieber, oder das abnehmende Alter. B. *Een afgaande Koorts, of afgaande Ouderdom.*

Paracme, vide in *Acme.*

Paracope, eſt leue delirium in aeſtu febrili. Ge. Irrereden. G. *Radoter.*

Paracvsis, syrigmvs cephalicvs *Sauuag.* obavditio, eſt ſonitus aurium, qui in grauitate, aut dolore interno capitis, cum obſcuritate auditus et graui ſuſurro accidit, quandoque accedente vertigine, vnde metus debilis cophoſeos, epilepſiae, aut apoplexiae, aut criſis per parotides, haemorrhagiam: grauis eſt congeſtio, fluxioue in cerebri vaſis, ſi grauis ſit morbus: leuior et fugax, vt in vomitione, inſolatione. *Sauv.* Ge. Sauſen der Ohren. G. *Bruiſſement.* — Aliis vt *Sauv. Paracuſis* eſt i. q. *Auditus confuſio.*

Paracynanche, eſt inflammatio cum febre continua et reſpiratione difficili, in muſculis laryngis exterioribus excitata. Ex παρὰ, de, κύων, canis, et ἄγχω, ango. Vide *Angina.*

Paracysma, i. q. *Auditus confuſio.*

Paradisi grana, vide *Cardamomum.*

Paraglosse, glossocele, eſt linguae motu deglutitorio in fauces reuolutae, vel ore extruſae, exundantis, exſertae ectopia, imminuta, vel aucta, ipſius magnitudine. Accedunt ſymptomata alia, in ſpeciebus variis varia. *Sauv.* G. *Avalement, Chûte, Renverſement, Sortie de la Langue.*

Paragvay, peragva herba: hoc ſub nomine folia denotantur arboris in Aethiopia et America meridionali habitantis, quae eſt *Caſſine Peragua Linn.* calyce quinquepartito minimo; corolla monopetala, quinquepartita, patente; bacca ſubrotunda, triloculari, vmbilicata, ſeminibus ſolitariis ſubouatis, foliis oblongis ſerratis; Phillyrea capenſis, folio Celaſtri *Dill.* Infuſum aquoſum foliorum contritorum amaricans eſt, eique magnas vires cardiacas et alexipharmacas tribuunt incolae, hinc frequentiſſimi vſus eſt. Largiori vſu inebriare dicitur. Ge. Jeſuiterthee. G. *Thé du Paraguai.* — Aliis vt *Linn.* in Amoenitat. Acad. Vol. VII. p. 244. Prinos glaber planta eſſe videtur. Minus recte a quibusdam hoc ſub nomine *Botrys ambroſioides*, vel *Viburnum caſſinoides*, intelligitur, licet harum plantarum folia etiam Theae loco in America vſurpentur.

Paralampsis, eſt Leucoma albugo reſplendens, Latinis *Margarita.* Vide *Leucoma.* G. *Perle.*

Paralysis, ſiue resolvtio, eſt mouendi impotentia, magis, vel minus conſtans, in his, aut illis muſculis, qui arbitrio noſtro ſunt ſubiecti. Nullus adeſt dolor, vel ſenſus

in parte, aliquando hic tamen eſt leuis cum ſtupore, vel ſpecie punctionis. Semper ſunt membra flaccida, (in quo differt a Catalepſi, in qua aegri ſe etiam non mouent, ſed cum rigiditate partium ſuperabili), ſaepe etiam macilenta, et ad tactum frigidiora; ſubinde ſanguis quoque ablatus eſt, aut vermes quaſi repentes in partibus percipiuntur. Oritur hic morbus ab omni cauſa, quae impedit influxum fluidi neruei in neruos partibus affectis dicatos, vel quae prohibet introitum ſanguinis arterioſi in muſculos partes eas mouentes. Aliis morbis nonnunquam ſuccedit, inprimis Apoplexiae et dolori colico, quae proprie *Pareſis* dicitur. Si in vtroque latere fit in omnibus partibus infra caput, viſceribus vitalibus exceptis, *Paraplegia* dicitur: ſi in vno, *Hemiplegia.* Si in hoc, aut illo membro, proprie *Paralyſis* appellari ſolet. A παραλύω, reſoluo. Ge. Lähmung. G. *Paralyſie.* A. *The Palſy.* B. *Lammigheid.*

Paralysis herba, ſeu paralytica, dicitur vulgo *Primula veris*, et *Betonica alba*, quod vti olim credebant paralyticis morbis medeatur.

Paramesvs, eſt digitus medio proximus, minimoque vicinus, qui *Medicus* et *Annularis* dicitur. Ex παρὰ, et μέσον, medium. Vide *Digiti.*

Paraphimosis, et periphimosis, phimosis circvmligata, eſt penis vitium, in quo glans a retracto praeputio tegi non poteſt. Contingit hoc malum illis, qui nimis anguſtum a natura praeputium habent, quod ſi retractum fuerit, et penis dein rigeſcat, eiusque glans intumeſcat, iterum reduci nequit. Eſt etiam inter ſymptomata Luis venereae, licet rariora, dum praeputium a materia virulenta penem inficiente et rodente inflammatione affligitur. Ex παρὰ, de, et φιμόω, obligo. Ge. Spaniſcher Kragen. G. *Le Paraphimoſis.*

Paraphonia, eſt vitium vocis, ſeu inſuauitas, ſcilicet impotentia vocem ſuauem edendi, tum in cantu, tum in loquela, ita vt vox ſono ſuo aures laedat, aut defatiget. Ge. Unangenehme Stimme. G. *Vice de la Voix.*

Paraphrenitis, paraphrenesis, eſt delirium cum febre continua ex inflammatione diaphragmatis, vel membranarum illud cingentium, aut partium vicinarum, tum in thorace, tum in abdomine oriunda, cum ſenſu cinguli praecordia ſtringentis, oppreſſione graui pectoris et dolore intolerabili punctorio ob membranas neruoſas, qui immaniter increſcit in reſpiratione, tuſſi, ſternutatione, vnde aegri incidunt in ſpaſmum cynicum, quo genarum muſculi correpti

efficiunt riſum ſardonium, et breui conuulſionibus et furore pereunt; hinc eſt morbus peripneumoniae et pleuritidi affinis, illa tamen maior; vel eſt proprie morbus inflammatorius pectoris cum delirio aut ſymptomatico, aut ex metaſtaſi ad caput orto. Ex παρὰ, ex, et φρενῖτις, phrenitis. Germ. Entzündung des Zwergfells. G. *Paraphréneſie.* B. *Baſtaard razende Koorts.*

Paraphrosyne, ſiue delirivm, eſt leuis quaedam imaginationis et iudicii alienatio, orta ab inflammatione aliquam partem corporis occupante cum febre continua, a quibus in conſenſum trahitur cerebrum. Aliis dicitur inſania acuta, periodica, fugax, cum, vel ſine febre, vnde a mania, melancholia, aliisque morbis conſtantibus, nec non a phrenitide, paraphreneſi, ſynocho et typho, quorum ſaepe comes eſt, vt pars a toto diſcrepat. Oriri poteſt ab ebrietate, venenis, narcoticis, febre, etc. Ex παραφρονέω, mente ſum alienus. Ge. Verwirrung des Verſtandes. G. *Aliénation de l'eſprit.* Vide *Delirium.*

Paraplegia, paraplexia, eſt ſumma debilitas ſenſus et motus, vel alterutrius, in dimidio corporis transuerſim ſumti, vulgo extremorum inferiorum, cum enureſi continua, anaphrodiſia, etc. Cauſa eſt immeabilitas fluidi neruei per imam ſpinalem medullam circa imum dorſum, vel lumbos, compreſſam, aut quouis modo laeſam; inde fit, vt homo lecto ſemper affixus maneat, vnde, quantum differat ab hemiplegia, facile apparet; ſi tamen imperfecta ſit paraplegia, aeger pedibus paulisper inſiſtit et claudicando progreditur, nec vrinam inuoluntario emittit. Ex παρὰ, de, iuxta, et πλήττω, percutio. Ge. Lähmung des Leibes. G. *Paraliſie de tout le Corps.* A. *Univerſal Palſy.* B. *Lambeid des ganſchen Lighaams.*

Paraplexia, i. q. *Paraplegia.*

Pararhythmvs, eſt pulſus alterius indolis, quam aetas fert. Ex παρὰ, praeter, et ῥυθμὸς, modulus. Ge. Ein Puls, der nicht mit dem Alter, oder der Krankheit, übereinkommt. B. *Een Pols, die tegen de gemeene Regel slaat.*

Pararthryma, i. q. *Subluxatio.*

Parastatae, idem quod *Epididymis.* Ex παρίημι, iuxta ſto.

Parastremma, eſt diſtorſio oris conuulſiua, vt in ſpaſmo cynico, aut riſu ſardonio, fit. Ge. Verdrehung des Mundes.

Parasynanche, eſt inflammatio muſculorum ipſius pharyngis, ſeu faucium, cum febre ſaepe continua, exiguoque reſpirationis, ſed maiori deglutitionis impedimento. Ex παρὰ, praeter, σὺν, cum, et ἄγχω, ſtrangulo. Gr. Ὑάγχη,

ſeu *Angina porcina Aureliano*, quod ſuibus familiare ſit malum. Ge. Entzündung des Schlundes. B. *Keelontſteeking.*

Paratrima, eſt Excoriatio, Intertrigo. Vide *Erythema.*

Pardalianches aconitvm, ſic vocatur, quod pantheras necet et pardos. A πάρδος, pardus, et ἄγχω, ſtrangulo. Vide *Aconitum.*

Paregorica, ſunt medicamenta mitigantia dolorem, tollendo effectum acrimoniae laedentis. Quae deſumuntur ex emollientibus, obtundentibus, leuemque ſomnum producentibus. A παρηγορέω, lenio, mitigo Ge. Beſänftigende Mittel. G. *Parègoriques, Remedes qui calment les douleurs.* B. *Verzagtende of pynſtillende Middelen.*

Pareira brava, eſt radix plantae Braſilienſis, pollicem craſſa, multis nodulis ornata, extrinſecus nigreſcens, interius ex fuſco lutea, ſaporis ad Liquiritiam accedentis, ſed ſimul ſubamari. Planta copioſe in America meridionali proueniens eſt Clematis baccifera, glabra et villoſa, rotundo et vmbilicato folio *Plum. Ciſſampelos pareira Linn.* (Dioec. Monadelph.) foliis peltatis, cordatis, emarginatis. Ab incolis pro eximio remedio habetur. Gaudet viribus reſolventibus atque diureticis. Datur vel in ſubſtantia ad ſcrupulum vnum, vel in decocto ad drachmas plures, et pro ſpecifico in colica nephritica, dyſuria, hydrope et gonorrhoea habetur. *Pareira braua* idiomate Luſitanico idem eſt, ac Vitis ſylueſtris. *Butua* enim, *Ambutua*, aut *Brutua*, teſte *Lochnero*, qui hanc radicem deſcripſit, alia eſt, et ab hac diſtinguenda. Ge. Amerikaniſche Grießwurzel.

Paremptosis, eſt caſus, vel coincidentia. A παρεμπίπτω, incido. Eſt hic terminus antiquae pathologiae, *Pythagorae* et *Eraſiſtrati*. Hi docebant, febrem fieri, ſi ſanguis ſuos fines egreſſus incideret in vias ſpirituum. Scilicet in arteriis contineri ſpiritum, ſeu aerem, credebant, in venis ſanguinem, quae duo inter ſe reciproco aeſtu, maris inſtar, incurrant. Si igitur ſanguis incidat in arterias, hoc dicebant *Paremptoſin.*

Parencephalos, idem quod *Cerebellum.* Ex παρὰ, iuxta, poſt, et ἐγκέφαλος, cerebrum. Gr. Παρεγκεφαλὶς, *Herophilo*, Ἔγκρανον, *Galeno*, Ἐπίκρανος, *Poll.* Ὀπίσθιος Ἐγκέφαλος. Vide *Cerebellum.*

Parenchymata, ſunt viſcera, quae elaborant aliquid, quod vſui communi totius corporis inſeruit. Rectius tamen ſub *Parenchymatis* nomine intelligitur intima cuiusque viſceris ſubſtantia conflata ex vaſorum adpehentium et reuehentium extremitatibus, et vaſorum ſecernentium originibus. Olim pro ſubſtantia glanduloſa et celluloſa arteriolis et venis in-

teriecta habebatur. A παρεγχύω, transfundo. Ge. Beſtandweſen eines Eingeweides. G. A. *Parenchime.* B. *Ingewanden, daar het bloed door vliet.*

Paresis, eſt laxa et imperfecta, ſenſim inuadens impotentia mouendi muſculos, motui animali inſeruientes, praecipue extremitatum ſuperiorum et inferiorum, vel paralyſeos ſpecies, quae poſt dolorem colicum, et maxime colicam ſiccam, ſeu Pictonum, ſequitur, aut eam comitatur, pendens ab affectione Nerui intercoſtalis, vel ſympathici magni, per neruos ſpinales ad neruos extremitatum propagata. A παρίημι, laxo, ſoluo. Vide *Paralyſis.*

Parietale os, i. q. *Bregma*, vel *Sinciput.*

Parietaria, mvralivm, eſt plantae genus floribus hermaphroditis et foemininis, (Polygam. Monoec.) plures ſpecies, etiam exoticas, ſub ſe comprehendens. Species apud nos maxime frequens, et in ruderatis noſtris proueniens, inque vſum medicum adhiberi ſolita, eſt *Parietaria officinalis Linn.* foliis lanceolato-ouatis, pedunculis dichotomis, calycibus diphyllis. Habet haec caules rotundos, rubicundos, fragiles. Folia oblonga, acuta, villoſa, aſpera, veſtibus facillime adhaerentia. Flos ad alas foliorum glomeratim naſcens eſt apetalus, quatuor plerumque ſtaminibus conſtans, ex calyce quadripartito ſurgentibus, nunc campaniformi, nunc infundibuliformi, modo rotato. Piſtillum autem abit in ſemen, vt plurimum oblongum, in capſula, quae floris calyx fuit, reconditum. Ex hac herba in vſum praeprimis veniunt folia, quae propter vim emollientem et leniter diureticam ad expurgandos renes a ſabulo laudantur. Adhibentur interne et externe, et in officinis inter quinque herbas emollientes numerantur. Gr. Ἑλξίνη, et Περδίκιον. Sic vocatur a parietibus, et muris, quibus accreſcat, vel iuxta proueniat. Ge. Tag und Nacht, St. Peterskraut, Glaskraut, Mauerkraut. G. *Pariétaire.* A. *Pellitory of the wall.* B. *Glas-kruid.*

Paris herba, ſeu vva lvpina, et vva versa, eſt planta, (Octandr. Tetragyn.) quae habet caulem mediocriter craſſum, rotundum, ſolidum, in parte ſuperiori viridem, in inferiori rubicundum. Folia ſunt in crucem diſpoſita, oblonga, ampla, venoſa, rugoſa, aliquantulum acuta, nigricantia. Calyx quadrifolius, radiatim expanſus. Flores ſunt tetrapetali, cruciformes, octo ſtaminibus, ſtylis quatuor donati. Flori ſuccedit bacca mollis, globoſa, quatuor tubis inſtructa, in quatuor loculamenta diuiſa, coloris

obſcuri, odoris ingrati, continens ſemina oblonga, exigua, alba, gemino ordine incumbentia. Radix longa, parua, nodoſa, repens. Haec planta creſcit in ſyluis vmbroſis, qualitatis eſt nauſeoſae et foetentis. Vires ei tribuuntur cephalicae, reſoluentes et anodynae; ſuſpectus tamen ob vim ſtupefactiuam eſt vſus internus. Folia bubonibus peſtilentialibus applicantur. Ge. Wolfsbeer, Einbeer, Dollwurz. G. *Raiſin de Renard.* A. *Herb Paris.* B. *Wolfs-bezie, Dolwortel, Wolfs-wortel, Spinne-kop.*

Pariſthmia, ſiue amygdalae, ita dictae, quia a lateribus faucium Amygdalarum ſpecie nonnihil protuberant, ſunt glandulae duae, in ore ad faucium initia ſitae, ex plurimis folliculis compoſitae, qui inter ſeſe connectuntur. Vſus praecipuus eſt, materiam quandam mucoſam, ſiue pituitoſam, in fauces et os effundere, ſicque deglutitionem promouere. Vocantur etiam *Tonſillae*, Ἀντιάδες, Μῆλα, et Σπόγγος, *Hippocrati*, *Antias.* Ex παρὰ, iuxta, et ἰσθμὸς, iſthmus. Ge. Die Mandeln im Hals. G. *Amygdales.* A. *Almonds.* B. *Amandelen.*

Parnaſſia *paluſtris Linn.* ſ. *Gramen Parnaſſi*, vel *Hepatica alba offic.* eſt planta flore albo elegantiſſimo praedita in paluſtris creſcens, cuius herba et flores, licet rarius, in officinis reperiuntur. Amaritie tamen et viribus aperientibus pollent. Ge. Weiße Leberblume, Studentenröslein.

Paronychia, *Illecebrum paronychia Linn.* (Pentandr. Monogyn.) floribus bracteis nitidis obuallatis, caulibus procumbentibus. Polygonum minus candicans *Bauh.* eſt planta, quae habet caules nodoſos, ſe extendentes, et repentes. Folia Polygoni ſunt, ſed minora et breuiora. Calyx eſt peluiformis, ſectus in quinque partes cucullatas. Flos apetalus quinque ſtaminibus conſtat. Ouarium in calycis centro poſitum emittit tubam vnam, erectam, fitque cum calyce fructus pentagonus, vtrinque acuminatus, quinqueualuis, vnilocularis, vno ſemine foetus. Radix perennis, longa, ſatis craſſa, in multos ramos lignoſos diuiſa, alba. Haec planta eſt alba, aut coloris argentei; et creſcit in regionibus calidis, praecipue in Hiſpania et Gallia auſtrali, circa montes. Pollet viribus adſtringentibus atque traumaticis, eiusque decoctum contra haemorrhagias, praecipue contra haemoptyſin, commendatur. Herba haec ſic forte dicta, quod malis circa vngues mederi credatur. Ex παρὰ, ad, vel iuxta, et ὄνυξ, vnguis, quaſi ad vnguem. Ge. Nagelkraut. Ga. *Renouée argentée.* A. *Felon Whitlow-*

graſs. Nonnulli ſub *Paronychiae* nomine *Drabam vernam* intelligunt.

PARONYCHIA, PANARIVM, PANARITIVM, ſiue REDVVIA, eſt inflammatio in apice digiti manus, in perioſteo, vel vnguis radice, aut circa tendinem, haerens, quae primo vix exterius conſpicitur, cum dolore nihilominus acerrimo, qui vigilias moleſtas facit, et cum ardore et pulſatione, ſed tumore paene nullo in principio, aut rubore manifeſto; tertio autem, vel quarto die, cum tumor, tum inflammatio exterius elucent, et ſaepe ad manum, vel humerum vsque, extenduntur. Noonunquam poſt inflammationem caries digiti quaedam oſſicula inuadit, cuius extremum, vtpote minutum, ſaepe excidere viſum fuit. Originem habet ex quacunque cauſa has partes inflammante, violenta, vel etiam interna, tum ex acri, et corrodente humore, tendines, neruos, perioſteum, imo os ipſum, corrodere valente. Ex παρὰ, iuxta, et ὄνυξ, vnguis, quia malum circa radicem vnguium haeret. Ge. Wurm am Finger, Nägelgeſchwür. Ga. *Paronichie, Panaris.* A. *A Felon, or whitlow.* B. *Nydnagel, de Vyt, Worm.*

PAROPIAE, ſunt anguli oculorum minores, tempora verſus ſpectantes. Ex παρὰ, iuxta, et ὄπτομαι, video. Vide *Canthus.*

PAROPTESIS, antiqua quaedam aduſtionis ſpecies eſt, quae in variis morbis vſu veniebat. — Item ſignificat ſudoris prouocationem in balneo ſicco cum prunis ardentibus. A παροπτάω, aduro. Ge. Das Schwitzbad. B. *Zweetbad, drooge Stoving.*

PARORCHIDIVM, ſ. Teſticulorum ſerior deſcenſus, vel retractio, eſt teſticuli vnius, vel vtriusque, cuius poſt natiuitatem ſedes naturalior ſcrotum eſt, ſitus in alienum aberrans; quae ſitus natiui mutatio cognoſcitur exploratione ſcroti, teſticulo hinc, vel vtrinque, vacui, nec non ſede, quam ambo, vel alteruter occupant; porro, vel ſerius deſcendens teſticulus hic, ille, aut vterque, nunc abdomine occultatur, nullibi conſpicuus, nunc in annulis extuberat, nunc infra haeret, ipſis proximus, vel natiuum iam nactus locum, viam emenſam remeat, ad annulos retractus, vel intropreſſus. G. *Déplacement, Rétraction des Teſticules.*

PAROTIDES, ſunt glandulae duae poſt aures ſitae, occupantes foueam inter proceſſum mammillarem, condyloidem et os iugale factam, quae a carotidibus externis ſanguinem accipientes, ſaliuam in magna copia conficiunt, ac communi ductui infundunt, qui circa tertium dentem molarem

ſuperiorem perforando muſculum buccinatorem in os hiat, et *Ductus Stenonianus* dicitur. — Item tumores glandulis, poſt aures, contingentes *Parotides* vocantur, qui, ſi non ſuppurantur, ad indolem ſtrumarum accedunt; ſed in morbis inflammatoriis materiam morbificam in ſe recipiunt, et per abſceſſum euacuant. Interdum etiam ſymptomatice ſuperueniunt. Ex παρὰ, pone, iuxta, et οὖς, auris. Ge. Die Ohrendrüſen, harte Beulen, Geſchwulſt hinter den Ohren. G. *Parotides.* A. *A Swelling behind ones Ears.* B. *Oor-klieren, Gezwellen achter 't Oor.*

Paroxysmus, eſt pars periodi morborum, qua intenduntur et exacerbantur. Eſtque vel ordinatus, qui certis temporibus intenſionis affligit, vt in febri tertiana, vel inordinatus, qui nullum certum intenſionis tempus obſeruat, ſed nunc hoc, nunc illo die redit; nunc citius, nunc tardius infeſtat, vt in febre erratica, hypochondriaſi, hyſteria, epilepſia, aliisque morbis plenarie intermittentibus. Vocatur et *Periodus, Acceſſio Celſo, Exacerbatio* et *Inuaſio*: aliis Παροξυσμὸς, Εἰσβολὴ *Gal.* Λῆψις *Ariſt.* cuius ipſius initium Ἀρχὴ et Ἐπισημασία *Galeno* dicitur. A παροξύνω, exacerbo. Ge. Der Anfall. G. *Accès, Paroxyſme.* A. *Fit of the diſeaſe.* B. *Aanval, Verheffing.*

Pars, eſt corpus, quod cum pluribus aliis totum perfectum conſtituit. Reſpectu corporis animalis eſt corpus toti cohaerens, communique vita coniunctum, actionibusque perficiendis comparatum. Partes ſunt vel fluidae, vel ſolidae; ſimilares et diſſimilares; organicae, vel inorganicae; principales et miniſtrae; continentes et contentae, etc. Graec. Μέρος, et Μοῖρα. Ge. Ein Theil. G. *Partie.* A. *Part.* B. *Een Deel.*

Parthenis, et parthenium, eſt planta, cuius nomen variis imponitur herbis. Sic appellatur, quod morbis vterinis mulierum, praeſertim virginum, medeatur. Hinc *Matricaria, Artemiſia,* et *Cotyle* ita dicuntur: παρθένος enim virgo eſt. Ill. *Linnaeo Parthenium* eſt plantae genus flore compoſito, (Monoec. Pentandr.) e floſculis hermaphroditis et ſemifloſculis foemininis conſtante calyce communi pentaphyllo comprehenſis; ſeminibus in foeminis tantum, ſolitariis, turbinato-cordatis, compreſſis, nudis: paleae floſculos diſtinguunt, vt ſingula foemina a tergo duos obtineat hermaphroditos. Dicitur aliis *Partheniaſtrum.* Vide *Cotyla.* Ge. Mutterkraut. G. *Matricaire.* A. *Feuer-few.* B. *Maeder-kruid.*

Partialis, botanicis dicitur *Vmbellula*, quae eſt pars *Vmbellae* vniuerſalis, et *Inuolucrum partiale*, quod vmbellae partiali ſubiectum eſt.

Partita, dicuntur *folia*, quae ad baſin fere diuiſa ſunt.

Partvs, eſt foetus maturi in lucem editio: in partu ordinario foetus caput antrorſum vertitur, eoque verſus vteri collum inclinato, membranis ruptis, egreſſum conatur; ſolito more foetus menſe nono excluditur. Partus in ſanis etiam laborioſus eſſe debet, ſi ratio ineatur molis foetus, et orificii, quo egreditur; hinc non fit absque motu admodum valido muſculorum abdominis, dorſi, diaphragmatis, et aliarum partium. Imo etiam non ſine dolore, anxietate et moleſtia. Hinc etiam dolores ratione effectus commode in praeparantes, aperientes et expellentes diuiduntur, et praecipue a contractione fibrarum muſcularium vteri pendent. Foeminae his doloribus laborantes *Parturientes* dicuntur. Gr. Τόκος, Τέξις, Κύημα. Ge. Gebährung, Geburt, Kindesnoth. G. *l'Accouchement*, *Travail*, *Delivrance*. A. *Child Bearing*. B. *De Baaring*. — Sumitur etiam pro ipſo foetu, hinc de partu perfecto et imperfecto, vitali, etc. Medici loquuntur. Ge. Die Frucht. G. *Le Fruit*. A. *The Child*. B. *De Vrugt*.

Partvs caesarevs, eſt, quando infantes qui nullo prorſus alio modo in lucem edi poſſunt, ex abdomine et vtero exſcinduntur, viuente, vel mortua matre. *Scipionem Africanum* primo ex vtero ſectum teſtatur antiquitas, adhuc ſuperſtite matre; idem de *Manlio* aliisque creditur, vnde omnes Romanos Caeſares nomen accepiſſe vulgo putant, quia ex eadem familia erant:

Qui Caeſaris nomen ſit ſortitus,
E Matris Caeſum fuiſſe vtero.

Ge. Der Kaiſerſchnitt. G. *Section, ou Operation Céſarienne.* A. *The Imperial cutting.* B. *De Keizerlyke Sneede.*

Partvs difficilis, i. q. *Dyſtocia.*

Partvs legitimvs, vitalis, vide *Legitimus*, *Vitalis*.

Parvlis, eſt inflammatio, putredo, aut excreſcentia iuxta gingiuas, quae nonnunquam ex vehementioribus dentium doloribus, carie, aut perforato alueolo, ortum habet. Ex παρὰ, iuxta, et οὖλον, gingiua. Ge. Ein Zahngeſchwür. B. *Tandvleeſch-Gezwel.*

Pasma, i. q. *Diapaſma.*

Passa, et passvla vva, eſt vua ſicca ſolem paſſa. Suntque *Paſſae*, vel *maiores*, vel *minores*, ex *Vite apyrena Linn.* quae et *Corinthiacae* dicuntur. Gaudent qualitate

acido-dulci, viqueubricante et ſublaxante; hinc frequens earum in tuſſi, ſtranguria et ſegnitie alui vſus, tum cibarius, tum medicus, eſt. Ge. Groſse und kleine Roſinen. G. *Raiſins de Damas, de Corinthe.*

Passerina, eſt plantae genus flore monopetalo quadripartito, tubulato, (Octandr. Monogyn.) calyce nullo, capſula coriacea, ouata, vniloculari, monoſperma. Sic dicta, quia paſſeres hac herba gaudent.

Passio, i. q. *Pathema.*

Passio bovina, vide *Phthiriaſis.*

Pasta, vocatur medicamentum natum e ſubactione ſiccorum cum liquidis, pro diuerſo ſcopo variis, in conſiſtentiam ſpiſſam, tenacem et ductilem, cuius vſus plerumque externus, vel etiam internus eſt, vt Paſtae de Althaea, etc. Ge. Ein Teig. G. *Pâte.*

Pasta regia, i. q. *Martius panis.*

Pastillvm, eſt pomum odoriferum, ſeu pomum ambratum. Fit ex odoratis pulueribus, qui cera, ſtyrace liquida, balſamo Indico, tragacantho, cum tantulo terebinthinae excipiuntur, et in globum formantur. Vſus eſt, vt gratus odor concilietur. Sumitur tamen nunc vt plurimum pro trochiſco. Ge. Geruchküchlein. G. *Paſtille.* A. *Pomander Balls.* B. *Een Ruikballetje.*

Pastinaca, eſt plantae genus flore vmbellato, (Pentandr. Digyn.) cuius ſpecies apud nos frequentiſſima eſt Paſtinaca ſylueſtris latifolia *Bauh.* *Paſtinaca ſatiua*, foliis ſimpliciter pinnatis *Linn.* Habet haec caulem craſſum, firmum, ſtriatum, vacuum, ramoſum. Folia ampla, villoſa, in margine dentata, pinnata, ex aliis ſat craſſis, et coſta magna ſuſtentata compoſita, ſaporis grati et aromatici. Flos eſt luteus, roſaceus, e petalis quinque lanceolatis, incuruis conſtans. Radices ſunt craſſae, carnoſae, eſculentae, exterius flauo-fuſcae, vel dilutius flaueſcentes, intus albicantes, qualitatis aquoſae, ſubdulcis, diureticae, vſus maxime culinaris. Semina ſunt parua, ouata, margine donata, per maturitatem ſacculum deponentia, virtutis ſubaromaticae et carminatiuae. Eius nomen a paſcendo dictum videtur: alit enim corpus, et venerem excitat. Vel quod ſponte in agris naſcatur, eaque plebs ſaepiſſime paſcatur. Vel quod paſtinum habeat et referat radix: (paſtinum eſt ferramentum bifurcum, quo ſemina panguntur, et Paſtinaca vulgaris tale ferramentum vnica furca refert. Sic et piſcis paſtinaca a tela paſtino ſimili nomen accepit). Gr. Σταφυλῖνος. Ge. Paſtenack, weiſse Möhren, oder Rüben. G. *Panais, Paſte-*

nade. A. *Parſneps.* B. *Paſtinaken*, *Pinſternakelen*, *witte Wortelen.*

PATELLA, i. q. *Mola*, *Genu.*

PATENS, botanicis dicitur *folium*, vel petiolus, vel ſtipula, vel pedunculus, vel corolla, ad angulum acutum cauli inſidens.

PATHEMA, eſt omnis paſſio, morbus, ſeu affectus praeter ordinem, quo corpus noſtrum laborat. Gr. Πάθος, et Πάθημα. Παθήματα τῆς ψυχῆς ſunt animi affectus, qui etiam inter ſex res non naturales numerantur. A πάσχω, patior. Ge. Leidenſchaften. G. *Affection*, *Diſpoſition*, *Paſſion.* A. *Affection.* B. *Lyding*, *Beweging des Gemoeds*, *Drift.*

PATHETICVS, eſt *Neruus* quarti paris intra cranium, omnium minimus, ſimplici, interdum duplici filamento, vtrinque oriens a proceſſu a cerebello ad teſtes paulo exterius, quam eſt transuerſa ſtria, quae eos proceſſus coniungit, inde longiſſimo itinere medius inter cerebrum et cerebellum antrorſum migrans, ſub baſin cerebri circumflexus, ſuper ſinum ſuperiorem petroſum, per propriam vaginam durae matris, trans carotidis arteriae transuerſam partem ad foramen lacerum tendens, et orbitam ingreſſus, tandem in muſculum obliquum ſuperiorem, vel trochlearem, diſtributus. *Hall.* *Patheticus* dicitur, quia praecipue huius muſculi actione et motu oculi, Pathemata animi ſeſe produnt. A πάσχω, patior. Ge. Das vierte Nervenpaar. G. *Le Nerf Pathétique.* A. *The Pathetick Nerf.* B. *De lydende Zenuw.*

PATHOGNOMONICVM, eſt *Signum* proprium inſeparabile, quod ſingulari morbo conuenit, eiusque eſſentiam indicat, quod etiam a principio ad finem durat: vt in Pleuritide vera ſemper adeſt febris continua, reſpiratio moleſta, lateris dolor punctorius et tuſſis. Ex πάθος, affectus, et γινώσκω, cognoſco. Ge. Das eigentliche Kennzeichen der Krankheit. G. *Signe Pathognomonique.* B. *Een eigen Teiken der Ziekte.*

PATHOLOGIA, eſt pars medicinae, docens morbos corporis noſtri, morborum differentias, origines, progreſſus, peculiares indoles, euentus, eorumque cauſas, vnde oriantur, et effectus, ſeu ſymptomata, quae in corpore praeſtent. Vide *Noſologia.* Ex πάθος, affectus, et λέγω, dico, narro. Ge. Lehre von den Krankheiten, Pathologie. Ga. *Pathologie.* B. *Verhaal der Ongezondheit*, *Ziektekunde.*

PATHOS, i. q. *Pathema.*

PATIENTIAE MVSCVLVS, i. q. *Leuator Scapulae.*

PAVANA LIGNVM, LIGNVM MOLVCCENSE, vide *Ricinus.*

Pavor, vide *Panophobia.*

Pechvrim faba, vide *Faba Pechurim.*

Pechiagra, eſt Arthritis circa articulationem cubiti. Ex πῆχυς, cubitus, et ἀγρεύω, capio. Vide *Arthritis.* Ge. Ellenbogengicht. B. *Elleboogs-jigt.*

Pecten, idem eſt quam *Regio Pubis.*

Pecten veneris, acvla, Gr. Σκάνδιξ, eſt ſpecies Chaerefolii ſylueſtris. Dicitur, quod eius ſeminum thecae pectinem referant, vel, ſi ſinguli dentes ſumantur, acui ſimiles ſint. Eſt *Scandix Tournef.* et *Linn.* ſcilicet planta vmbellifera, (Pentandr. Digyn.) flore roſaceo pentapetalo, petalis cordato-inflexis, fructu longiſſimo, ſubulato, bipartibili, ſeminibus duobus filiformibus, baſi nucleum condentibus, hinc conuexum, ſulcatum, inde planum. Haec planta quibusdam in regionibus copioſe ſatis inter ſegetes et vites prouenit. Rarior eius in medicina vſus eſt; ſunt tamen, qui ei eximias vires reſoluentes, aperitiuas et vulnerarias tribuunt, et morbis veſicae mederi credunt. Eſitatur a quibusdam in acetariis. Ge. Nadelkörbel, wilder Körbel. Ga. *Peigne de Vénus, Aiguille de Berger.* A. *Sheppherds Needle, Venus comb.* B. *Naalde Kervel.*

Pectinaevs mvscvlvs, vide *Liuidus.*

Pectinis os, i. q. *Os Pubis.*

Pectorale, eſt thoracis, ſeu machinae, ſpecies, qua thorax puerorum, ſi gibberoſitas imminet, includitur, ex panno, oſſe balaenae, imo ſaepe etiam ex ferri quoque lamina compoſita. Ge. Schnürbruſt zum Buckel.

Pectoralia, ſeu bechica, ſunt medicamenta, quae agunt, vel attenuando, vel incraſſando, et leniendo, vt ea, quae pulmonibus inhaerent et tuſſim excitant, ad expectorandum apta reddantur, iisque euacuatio tuſſis compeſcatur, quae ergo deſumuntur partim ex incidentibus et reſoluentibus, partim ex dulcibus et mucilaginoſis. Gr. Βηχικὰ, a βὴξ, tuſſis. Ge. Bruſtarzneyen. G. *Remedes pectoraux.* B. *Borſtmiddelen.*

Pectoralis mvscvlvs: duo ſic vocati ſunt muſculi, alter eſt *Pectoralis maior*, alter *Pectoralis minor.* *Maior* oritur a facie exteriore omnium coſtarum verarum et clauiculae, et inſeritur ad latitudinem quatuor digitorum infra caput oſſis humeri ſpinae exteriori eiusdem. Huius muſculi tendo duplicatur, et quaſi intorquetur, vt in tam paruo loco tot fibrae tendinoſae implantari poſſint; aliquae etiam eius fibrae carnoſae confunduntur cum Deltoide. Functio huius muſculi eſt humerum ad pectus adducere, et reſpirationi maxime

laborioſae ſucc[urrere]. *Pectoralis minor* oritur a facie externa ſecundae, tertiae, quartae, quintae coſtae dentatis productionibus circumcirca, vbi coſtae cartilaginibus ſterni iunguntur, et inſeritur proceſſui coracoideo ſcapulae, hinc anteriorem et ſuperiorem ſcapulae partem verſus inferiora et anteriora flectit. Dicitur etiam *Serratus*, vel *Dentatus anticus minor.* Ge. Der groſe und kleine Bruſtmuskel. Ga. *Muſcle Pectoral.* A. *The Muſcle of the Breaſt.* B. *De Borſtſpier.*

PECTORIS OS, vide *Sternum.*

PECTVS, Gr. Στῆθος, Θώραξ, eſt pars thoracis anterior, quae ſub iuguli clauicula eſt vsque ad diaphragmatis regionem extenſa, cuius poſterior pars *Dorſum* appellatur. Vide *Thorax.* Ge. Die Bruſt. G. *La Poitrine.* A. *Breaſt.* B. *De Borſt.*

PEDALIS, eſt menſura botanicorum a flexura cubiti ad baſin pollicis, qua in determinanda plantarum, aut foliorum, magnitudine vtuntur.

PEDATVS, botanicis dicitur *Racemus*, vel *Pedatum folium*, petiolo bifido, latere tantum interiore adnectente foliola plura.

PEDICELLVS, eſt *Pedunculus*, proprius ſingulis floribus pedunculo communi inſidentibus.

PEDICVLARIS, eſt plantae genus flore monopetalo ringente, (Didynam. Angioſperm.) cuius ſpecies maxime frequens apud nos in paſcuis paludoſis naſcens eſt Pedicularis pratenſis rubra elatior *Rai. Pedicularis paluſtris* caule ramoſo, calycibus criſtatis, calloſo-punctatis, corollis labio obliquis *Linn.* Habet haec folia criſpata inſtar criſtae galli et crenata; caules anguloſos, debiles, excauatos, partim repentes, partim rectos. Calyx eſt monophyllus, ventricoſus, ore quinquefido, crenato. Flores ſunt monopetali, perſonati, bilabiati, labio ſuperiori galeato, in inferiori trifido, coloris purpurei, aut rubicundi, aut albi. Poſt florem ſequitur capſula compreſſa, acuta, fere oualis, inter duo folia latens, bilocularis, et apice diſſiliens in duas partes, plurimis ſeminibus compreſſis, nigricantibus, et ſubrotundis foetas. Radix eſt digitum minimum craſſa, aſpera, alba, in multas craſſas fibras diuiſa, ſaporis amari. Ab effectu nomen habere creditur: ſi enim a pecoribus, vt fertur, inter caetera pabula deuorata fuerit, pediculorum ingentem copiam procreat. Gr. Ἀλεκτορόλοφος, ceu criſta galli cenſetur, cui folia ſimilia gallinaceae criſtae ſunt, imo ob florum congeriem, multipli-

cis et denſae gallinaceae criſtae modo faſtigiatam, ſic poſteriores dici putant. Aliqui *Fiſtulariam* nominant, quod ad fiſtulas et ſinuoſa vlcera vtilis eſſe credatur: gaudet enim viribus ſubadſtringentibus, vulnerariis et abſtergentibus. Vide *Alectorolophus*. Ge. Läuſekraut. G. *Pediculaire*. B. *Luis-kruid*. — — — *Pedicularia*, et *Pedicularis*, dicitur quoque Staphis agria, quod pediculos necet. Vide *Staphis agria*.

PEDICVLARIS MORBVS, i. q. *Phthiriaſis*.

PEDICVLVS, idem eſt quod *Petiolus*, quo nempe folium, fructus, aut flos, dependet. Ge. Stiel am Obſt. G. *La Queuë*. B. *De Steel*.

PEDICVLVS, eſt inſectum, apterum, pedibus ſex ambulatoriis, oculis duobus, ore aculeo exſerendo, antennis longitudine thoracis, abdomine depreſſo, ſublobato. Species quidem maxime cognita eſt *Pediculus humanus*, in capite ſcilicet et veſtimentis humanis habitans, vt et aliorum animalium; ſed Pediculi mammalium auiumque multo plures etiamnum non obſeruati, minus deſcripti, multo minus differentia determinati, exſtant. Ge. Eine Lauß. G. *Un Pous*. A. *A Louſe*. B. *Luis*.

PEDICVLVS ELEPHANTIS, eſt *Anacardium*, ſic ob magnitudinem, et fortaſſe ob imaginariam quandam ſimilitudinem appellatur.

PEDILVVIVM, eſt balnei ſpecies, lauandis pedibus vtilis, vti ipſo vocis ſono liquet. Paratur vel ex aqua ſola, vel ſal, furfures, chamomillae flores, aliaque adiiciuntur. Ge. Ein Fußbad. G. *Bain pour les pieds*. A. *A Foot-bath*. B. *Een Voet-bad*.

PEDIVM, i. q. *Planta pedis*.

PEDRA DE COBRA, eſt lapis oualis figurae, digiti circiter latitudine, ex vno latere planus, ex altero gibboſus, coloris fuſci et ſplendentis, poris aliquot interſperſus, reperiundus, vt vulgo ferunt, in ſerpente indico coronato, diademate, ſeu conſpicillo, inſignito, (*Coluber naia L.*) cuius virtus eſt alexicaca, cum applicatur ſerpentum morſibus. Ita dictus lapis vocabulo a Luſitanis impoſito. Aduerſus viperarum aliorumque venenatorum animalium morſus auxilium praeſtare, et externe applicatus venenum exſugere creditur, tum in lac, quod veneno inficit, iniiciendus. Attamen in ſerpente, teſte *Kaempfero*, vt vulgo credunt, non inuenitur, ſed arte ſecreta fabricatur a Brahmanis, ex oſſe vituli calcinato. Plerumque enim hoc ſub nomine oſſa vitulina calcinata fraudulenter venditantur. Ge. Schlangenſtein.

Pedra de goa, ſ. *Bezoar factitium.* Vide *Bezoar.*

Pedra del porco, eſt lapis Hiſtricis, conſtans ex tomento, fibrillis, et materia friabili, ſubruffa, amaricante, et deforis quibusdam in partibus, cretaceis, et ſubnigris quaſi vnguibus coopertus, ſubſtantiae ſolubilis facile, ad linguae attactum ſumme et illico amaricans; eius vis ſudorifera inſignis eſſe dicitur. Animal illud eſt *Hyſtrix brachiura*, dentibus primoribus duobus oblique ſciſſis, molaribus octo, corpore ſpinis tecto, pedibus pentadactylis, cauda abbreuiata *Linn.* Lapis incolis dicitur *Maſtica de ſobo*, Luſitanis *Pedro de vaſſar*, vel *Piedra de puerco.* Iuxta *Kaempferum*, coagulum eſt bilioſum, rotundum, ſatis compactum, vt plurimum nucis myriſticae, vel iuglandis, magnitudine, leue, coloris rufi, ſubſtantiae quodammodo vnguinoſae, ſaporis ſubtiliſſime amareſcentis, quod in veſicula biliaria Hiſtricum terrae Malaicae, inprimis in prouincia Pama-Malacca, reperitur. Rarius generari accidit, et ſaltem in animalibus aetate prouectis reperitur, quod ipſum inprimis pretium eius extollit, vt in ditiorum duntaxat et principum Nigritarum manibus verſetur, qui illud ſphaeris aureis argenteisue armari curant, adnexa ex eodem metallo catenula, cuius adminiculo tractari valeat. Vſus eius eſt, vt ſuſpendatur per horas aliquot, vel vna alteraque vice agitetur in hauſtu aquae communis, quam, vix grani pondere imminutus, amarore imbuit. Hauſtum ita praeparatum habent ſumme cordialem et alexipharmacum, tum in ictero, febribus putridis malignisque, et in quibuscunque viſcerum obſtructionibus medicamentum efficaciſſimum. Vocatur etiam *Bezoar hyſtricis*, daturque duplex, *Malacenſis*, qui pretioſiſſimus eſt, et *Ceylonenſis*, qui maior, ſed leuior eſt, nec tantis viribus gaudere dicitur.

Pedvncvlvs, botanicis dicitur fulcrum ſuſtinens fructificationem. Ge. Der Stengel. G. *La Queue.*

Peganvm, vide *Rūta.*

Pecavlina radix, eſt radix plantae vix nobis adhuc ſatis cognitae, in China naſcentis, dum recens eſt, lacteſcens, exſiccata, ſubſtantiae ſpongioſo-farinoſae, hinc a Malayis *Lac tigrinum* dicta. Huic radici cum aqua decoctae eximiae vires nutrientes et demulcentes tribuuntur.

Pelada: ſic vocatur ſpecies capillorum defluuii, praeſertim ex morbo gallico oriundi. Vide *Alopecia.*

Pelecanatio chymica, i. q. *Circulatio Chymica.*

Pelecanvs, ſ. *Pelicanus*, eſt *L.* genus auium ad Anſeres pertinens, cui roſtrum edentulum rectum, apice adunco, vnguiculato;

nares lineares, obliteratae, facies nudiuſcula, pedes digitis omnibus quatuor ſimul palmatis. Eius variae ſpecies ex India olim adlatae nunc apud nos reperiuntur.

PELICANVS, eſt inſtrumentum chirurgicum, dentibus euellendis deſtinatum. Forfex eſt roſtro incuruato, dentibusque intus, melioris apprehenſionis gratia, munito. — Item inſtrumentum eſt chymicum circulatorium, dictum a figura Pelicani roſtro pectus ſuum fodientis nuncupatum, amplo ventre ſenſim in anguſtius collum vergente, quod retortum et recuruum os rurſum in ventrem immittit. Hoc vas in fundo canalem, per quem liquor infunditur, habet, qui, liquore infuſo, hermetico ſigillo occluditur, et calori admouetur. Ge. Ein Pelikan. G. et A. *Pelican.* B. *Een Pelikaan.*

PELIDNVS, eſt color faciei plumbeus et liuidus, melancholicis frequens, et qui pro ſigno quaſi pathognomonico paſſionum hypochondriacarum, vel haemorrhoidalium, habetur. A πέλος, niger, fuſcus. Ge. Bleyfarbenes Anſehen. B. *Lootverwige Kleur.*

PELLICVLA, idem quod *Membrana*, vel *Tunica.* — — *Pellicula* etiam, vel *Cuticula*, chymicis dicitur, quae in ſupercie apparet, dum ſolutiones ſalium euaporando inſpiſſantur.

PELLIS, cutis eſt brutorum, pilis, aut lana, necdum orbata, alias, ſi praeparationem ſubiiſſet, corium, vel aluta, appellatur. Ge. Die Haut, Fell mit den Haaren. G. *La Peau.* A. *The Skin, Hide.* B. *De Huid, Vel.*

PELORIA, eſt *Linariae*, ſeu *Antirrhini Linariae Linn.* proles hybrida, vel potius Linaria degeneri corolla regulari, quinquefida, quinquecorniculata, pentandra. Saepe in vna eademque ſtirpe Linariae flores conſueti et vnus alterque Peloriformis ſimul occurrunt. Imo Peloria ſenſim in Linariam reducitur, et Linaria iterum frequenti transplantatione Peloria fit. Referenda ergo erit Peloria ad flores impletos. Radicibus ſeſe multiplicat, ſed fructus ſemper abortiunt.

PELTALIS CARTILAGO, i. q. *Enſiformis Cartilago.*

PELTATVM, dicitur *folium*, cuius diſco petiolus inſertus eſt.

PELVIS, eſt locus ille in ventre imo, quo veſica, vterus et inteſtinum rectum continetur, et circumſcribitur oſſibus ilium, coxendicis, pubis, et oſſe ſacro. In mulieribus haec oſſa magis a ſe inuicem diſtant, et tenuiora ſunt, quam in viris, praeſertim oſſa pubis, vt ſic cauitatem peluis, et angulum inter oſſa pubis et Iſchii, maiorem efficiant, pro

foetus

foetus commodiori geſtatione, faciliorique in partu excluſione. Ge. Das Becken. G. *Le Baſſin.* A. *The Baſon.* B. *Het Bekken.*

Pelvis avrivm, vide *Cochlea.*

Pelvis cerebri, vide *Choana.*

Pelvis renvm, eſt receptaculum membranaceum in medio cuiusque renis, quod productiones emittit, *Tubulos* dictas, papillas renales amplectentes, ex quibus vrinam emulgendo quaſi recipit, et in vreteres effundit. Ge. Das Nierenbecken. G. *Baſſin des reins.* A. *Baſon of the Kidney.* B. *Het Nierbekken.*

Pemphigodes febris, pemphigvs morta, eſt febris ſaepius acuta, exanthematica, bullis, vel veſiculis pellucidis, auellanae magnitudine, ſero flauo turgidis, per cutem praecipue, per abdomen et artus ſparſis inſignita. Ex πέμφιξ, flatus, bulla, puſtula, et εἶδος, forma. Ge. Blaſenfieber. G. *Fiévre véſiculaire.*

Pemptaeos, quintana dicitur febris intermittens, quinto quoque die recrudeſcens. Rariſſima certe, ſi vnquam vera exſtitit, haec febris eſt. A πέμπτη, quinta. Ge. Das fünftägige Fieber. B. *De vyfdendaagſche Koorts.*

Penaea, eſt apud *Linnaeum* plantae genus, (Tetrandr. Monogyn.) quod varias arbuſculas Aethiopicas et inter eas illam continet, quae *Sarcocollam* largitur.

Pendvlvs, botanicis dicitur *pedunculus* laxus, vt cum folio deorſum tendat.

Penicilla, i. q. *Turundula.*

Penicillvs, eſt inſtrumentum chirurgicum, ex pilis, aut linteo carpto, accommodatum, eluendisque vlceribus aliisque medelis deſtinatum. Gr. Κεγκίσκος. Ge. Ein Pinſel. G. *Broſſe, Pinceau.* A. *A Pencil.* B. *Quaſtje, Penſeel.* — *Penicillus, Penicillum,* vel *Peniculus,* eſt quoque idem, quod *Turunda.*

Penidivm, eſt ſacchari clarificati, depurati, et cum Amylo mixti ſpecies, quae in bacillos arte redigitur. Ge. Peniszucker. G. *Penide, ou Eſpenide.* B. *Penyn ſuiker.*

Penis, *Muto, Bolis, Colis, Veretrum Suetonio: Faſcinus virilis Arnobio, Caulis Lucillo, Neruus Iuuenali, Tentum Catullo, Verbus, Virile: Virile membrum Cic. Scapus Virgil. Membrum genitale, Cercolipa Catull. et Sicula, a Sica. Mentula, Virga, Priapus; Haſta, Cauda ſalax,* Σάθη, Πέος, Ἀναγκαῖον *Artemidoro,* Σαύ[illegible]ν *Cratino,* Ταῦρος *Suid.* Δέμας *Plat.* in comm. Ἔμβολον, Βάλανος, *Ariſtoph.* Ἐρέβινθος, Οὐρὰ, *Eupolidi,* Μύκης, Σῖνος, Στῦμα, Τύλος, Κάπρος, Αἰδὼς *Hom.*

Κωλῆ *Ariſtoph.* Φλὲψ Γονίμη *Epigr.* quaſi genitalis vena. Ῥοδωνιὰ, Ψωλὴ, Κοώνη in oraculo quodam. Ποσθὴ *Xenop.* Κριθὴ, Νεῦρον, Τριέμβολον, Ψοὰ, Κορκύτης, Ἀνδρεία *Artem.* eſt membrum virile, ſeminis eiaculationi et vrinae excernendae transmiſſioni inſeruiens, quod conſtat ex duobus *corporibus ſpongioſis*, oblongis, ſepto medio lateraliter iunctis, a pube et tuberibus iſchii incipientibus; *vrethra*, *glande*, integumentis communibus absque pinguedine, et *praeputio*, etc. Ge. Das männliche Glied, Ruthe. G. *Verge*, *le Membre Viril.* A. *Mans-yard.* B. *De Mannelyke Roede.*

Penis cerebri, idem quod *Conarium*, ſeu *Glandula Pinealis.*

Penis mvliebris, i. q. *Clitoris.*

Pennatvs, vocatur *Muſculus*, qui longe de oſſe naſcens oſſi parallelus verſus extremum artum pergit, et in quo carneae fibrae tendineis miſtae de oſſe prodeunt ad angulum ſurſum ad corporis truncum obtuſum, quae fibrae, aut omnes, aut pleraeque, in carneam ſubſtantiam abeuntes, denique in tendinem quaſi inſeruntur, qui oſſi genitori parallelus, auerſum ab eo oſſe muſculi limitem legit, atque paulatim craſſior, denique nudus ſupereſt, pergitque, poſtquam fibras carneas ab oſſe deſiit accipere. *Hall.* Hicque muſculus, ſi ab vno oſſe oriatur, vocatur *ſimplex*, vt portio magna tricipitis femoris; *Compoſiti* vero dicuntur, ſi a duobus oſſibus naſcantur, ſicque duos habeant fibrarum verſus, qui in medium oſſibus genitoribus parallelum tendinem vniuntur.

Pensilis verrvca, vide in *Verruca.*

Pentacvla, ſeu periapta, ſunt ſigna, ſigilla et delineamenta admirandis et incognitis aliquando literis et characteribus implicata, quae collo appenſa creduntur a malignis ſpiritibus, et quouis faſcino et morbis inde oriundis, praeſeruare. Idem quod *Periamma.*

Pentadactylon, vide *Palma Chriſti.* Ex πέντε, quinque, et δάκτυλος, digitus.

Pentagynia, denotat ordinem plantarum, in quarum ſingulis floribus quinque piſtilla, vel ſtigmata, ſcilicet partes foemininae ſunt.

Pentamyron, eſt vnguentum ex quinque ingredientibus compoſitum. Conſtat enim ex ſtyrace, maſtiche, opobalſamo, cera et vnguento nardino. Ex πέντε, quinque, et μύρον, vnguentum.

Pentandria, ſignificat claſſem plantarum, in quarum ſingulis floribus ſtamina quinque, ſeu partes maſculinae, ſunt.

Pentapetalvs, dicitur *flos*, cuius corolla e quinque petalis conſtat.

Pentapharmacvm, eſt medicamentum ex quinque conſtans ingredientibus. Ex πέντε, quinque, et φάρμακον, remedium.

Pentaphyllvm, eſt *Quinquefolium*, quia quinque folia habet, vnico inſiſtentia petiolo. Eſt *Potentilla Linn.* (Icoſandr. Polygyn.) *reptans* foliis quinatis, caule repente, pedunculis vnifloris. Quinquefolium maius repens *Bauh.* Creſcit paſſim in Europae ruderatis; qualitatis eſt vulnerariae, adſtringentis, hinc, licet rarius, decoctum radicis in diarrhoea, vel in gargariſmatibus adhibetur. Ex πέντε, quinque, et φύλλον, folium. Ge. Fünffingerkraut. Ga. *Quinte feuille.* A. *Five finger-graſs, five leaved-graſs, Cinquefoil.* B. *Vyf-vinger-kruid.*

Pentaplevrvm, eſt *Plantago minor*, *quinqueneruia* dicta, eo quod eius folia coſtis quinque, tanquam neruis, diſtincta ſunt. Ex πέντε, quinque, et πλευραὶ, coſtae. Vide *Plantago.*

Pentatheton, eſt emplaſtrum, ad colliſa, vibices flagellorum et cutim excoriatam deſtinatum. Ex πέντε, quinque, et τίθημι, pono, quaſi diceres ex quinque rebus compoſitum.

Pepansis, eſt vitiati corruptique humoris in conuenientiorem ſanitatis ſtatum deductio. A πεπαίνω, excoquo.

Pepasmvs, eſt actio naturae, qua materia morbifica ad excretionem apta fit. Differt itaque a coctione, ſeu digeſtione, quae Pepaſmos vocatur. Vide *Coctio* et *Pepſis.*

Pepasticvm, eſt medicamentum mitigans, et cruda concoquens. A πεπαίνω, excoquo. Ge. Auflöſendes Mittel. G. *Digeſtif.* B. *Verteering Middel.*

Peplion, peplis, et peplvs, eſt Eſulae ſpecies, Eſula rotunda *Bauh.* *Euphorbia peplus Linn.* (Dodecandr. Trigyn.) vmbella trifida, dichotoma, inuolucellis ouatis, foliis integerrimis obouatis, petiolatis. Habitat paſſim in Europae cultis oleraceis. Huic maxime affinis eſt *Euphorbia peplis Linn.* dichotoma, foliis integerrimis ſemicordatis, floribus ſolitariis, maxillaribus, caulibus procumbentibus; Peplis maritima, folio obtuſo *Bauh.* quae in Galliae et Hiſpaniae maritimis habitat. Pariter vt reliquae Tithymali ſpecies in omnibus ſuis partibus lacte acri et cauſtico turget. Sic forte nominatur, quod ramulorum ambitu, et quaſi rotundo amictu, velum efformet, ac tellurem operiat. Peplus enim, ſiue Peplum, ſindon eſt, ſiue veſtis praetenuis, proprie mu-

lierum. Vel nomen πέπλυ accepit, ob purpuream foliorum ſuperficiem, ſiue xerampelinam, quae huic in vinetis naſcenti, et Peplidi in maritimis ſabuletis degenti, vt plurimum ineſt. Interdum ob colorem flammeum *Flammeolam* vocant. Ge. Teufelsmilch. G. *Reveille matin des Vignes.* A. *Devils-milk, Petty Spurge.* B. *Duivels-melk, wilde Porſelein.*

Pepo, Cucurbita maior rotunda, flore luteo, folio aſpero *Bauh.* *Cucurbita pepo Linn.* (Monoec. Syngeneſ.) foliis lobatis, pomis laeuibus, eſt planta, quae habet caules ſarmentoſos, craſſos, repentes, in longum et latum ſe extendentes, cum capreolis vicinis plantis, vel lignis, adhaerentes. Folia ſunt ampla, magna, inciſa, dura, aſpera, dentata, coloris viridis, ſubfuſci, ſplendentia, caulibus longis, duris, aut ſpinoſis, adhaerentia. Calyx eſt monophyllus, campanulatus. Flores ſunt monopetali, campaniformes, lanuginoſi, aliquantulum odorantes, alii ſteriles, alii embryoni inſidentes, quibus ſuccedit fructus oblongus, vel rotundus, carnoſus, corticem durum, et quaſi lignoſum habens, trifariam diuiſus, foetus ſeminibus planis, oblongis, annulo quodam cinctis, quae habent ſub cortice amygdalam albam, dulcem et gratam. Haec planta in hortis colitur. Fructus qualitatis eſt aquoſae, ſubdulcis, refrigerantis. Seminis virtus blanda eſt atque demulcens, et inter ſemina quatuor frigida maiora numeratur. Gr. Πέπων, a πέπτω, coquo, vel a πεπαίνεσθαι, matureſcere. Ge. Pfeben. G. *Citrouille, Pepon.* A. *Pompion Gourd.* B. *Pompoen, Pepoen.*

Pepsis, eſt coctio, ſiue actio ventriculi, inteſtinorum, ſaliuae, liquoris gaſtrici, inteſtinalis, pancreatici, et bilis, in cibos aſſumtos, qua acquirere incipiunt naturam a ſua priori diuerſam, et ſimilem, ac corporis, in quo continentur, et attenuantur, ſubiguntur, miſcentur, vt cum modo dictis liquoribus in bonum chylum redacti per lactea vaſa tranſire, et in ſanguinem mutari poſſint. A πέπτω, coquo. Vide *Coctio* et *Fermentatio.* Ge. Verdauung. G. *Concoction.* B. *Verteering.*

Peptica, i. q. *Digeſtiua.*

Peracvtissimvs morbvs, vide *Acutus Morbus.*

Peracvtvs, vide *Acutus.*

Percipiolvm, eſt medicamentum ad morbum comprobatum. Ge. Bewährte Arzeney. G. *Remede éprouvé, expérimenté.* B. *Een geprobeerd Middel.*

Percolatio, eſt quando, liquor turbidus per pannum linteum, chartam, pannum laneum, etc. transmittitur, vt a particulis craſſis ſeparetur. Ge. Das Durchſeihen. Ga.

Couler, Filtrer une liqueur. A. *Straining.* B. *Een Doorzyging, Doorklenzing.*

Percvlsio, vide *Carus.*

Perdicivm, eſt planta, ſic dicta, quod perdices ſe ad id volutent, terramque ſuffodiant. Vide *Helxine.*

Perennis, dicitur *planta*, per plures annos ſubſiſtens, ſicque opponitur *annuae*, quae quouis anno interit. *Perennia* dicuntur *folia* plantarum per aliquot annos virentium.

Pereterion, eſt Modiolus, vel Terebellum rectum et acutum. A περάω, transfodio. Ge. **Ein Trepan.** G. *Trepan.* A. *Borer.* B. *Een Boortuig.*

Perfecta crisis, vide *Criſis.*

Perfoliata, *Bupleurum rotundifolium Linn.* (Pentand. Digyn.) inuolucris vniuerſalibus nullis, foliis perfoliatis, eſt planta vmbellifera, quae caulem habet tenuem, firmum, ſtriatum, nodoſum, ramoſum, ſaporis aliquantulum aromatici. Folia ſimplicia, alternatim diſpoſita, oualia, ſed fere circularia, dilute virentia, ſapore oleraceo, ſed feruidiore. Flores in ſummitate ramorum naſcuntur roſacei, parui, in vmbellas flauas diſpoſiti, ſinguli ex quinque petalis inflexo-cordatis componuntur, in orbem poſitis. Fructus eſt ſubrotundus, compreſſus, ſtriatus, bipartibilis, conſtans e duobus ſeminibus ouato oblongis, hinc conuexis, ſtriatis, inde planis. Radix vt minimi digiti craſſa, ſimplex, lignoſa, alba. Semina longa, ſtriata, nigricantia. Planta haec vulneraria eſt atque adſtringens, eiusque puluis, vel decoctum, contra hernias, internorumque vaſorum laeſiones a nonnullis commendatur. Dicitur, quia folia circa caulem ſeſe ita comprehendunt, ac ſi eſſent mutuo coalita, vt Vaccariae, Braſſicae, etc. ſpecies quaedam. Ge. **Durchwachs, Mundkraut, Haſenöhrlein.** G. *Percefeuille.* A. *Throwwax.* B. *Deur-waſch, Deur-blad.*

Perfoliatvm, botanicis dicitur *folium*, cuius baſis caulem transuerſim cingit, nec antice dehiſcit.

Perforans mvscvlvs: Perforato muſculo ſubſternitur *Perforans*, qui interiori cubiti, radiique parti et ligamento interoſſeo adnatus, tendine quadripartito priorem perforans, in tertium vsque excurrit articulum. Vnde hos duos muſculos, ex pluribus ſuorum generum ſimplicibus conſtitutos eſſe cenſendum eſt. Vaginis includuntur, praeter quae ex carpi armilla erumpit, membranaceo-cartilagineis, vnumquodque circa internodium ſemicirculari obductis ligamentulo. Emittunt praeterea vaginae hae varias emiſſiones atque vincula, et digitos cum Perforatore flectunt.

Hic muſculus etiam dicitur *Profundus.*—Ita vero vt manus, ſic et pes ſuum *Perforantem* obtinuit, qui poſticae tibiae ſuperficiei adnatus ſub malleolo interno decurrens, in quatuor inferius diſſectus tendines, tertiis affigitur digitorum oſſiculorum integumentis: perforat hic, vt prior, tendines muſculi Perforati, et pariter digitos flectit. Dicitur hinc etiam *Flexor digitorum longus.* Ge. Der durchbohrende Muskel. G. *Muſcle perforant communement le Profond.* A. *The Perforating Muſcle.* B. *De doorborende Spier.* Conf. *Perforatus.*

Perforata, eſt Hyperici ſpecies, ſ. *Hypericum perforatum Linn.* cuius folia plurimis punctis videntur pertuſa. Vide *Hypericum.* Ge. St. Johanniskraut. G. *Mille-pertuis.* A. *St. John'swort.* B. *St. Jans-kruid.*

Perforatoria, inſtrumenta acuta vario modo fabrefacta dicuntur, quibus caput foetus mortui in vtero, aut vagina, haerentis, ſi a matre ob peluis anguſtiam, capitis magnitudinem, aut alias cauſſas, partu edi non poteſt, perforatur, quo ex cranii apertura cerebrum effluat, et capitis magnitudo minuatur. Ge. Perforatorium. G. *Perce-crane.*

Perforatvs mvscvlvs, prior muſculorum digitis adhaerens, *Perforatus* dicitur, interno humeri oſſis tuberculo, et ſuperiori et interiori parti radii et vlnae adnatus; circa carpum tendines diſpergit robuſtos quatuor, qui prope finem rima quadam ſingulo tendini muſculi Perforantis tranſitum praebente finduntur, tandemque digitorum internodio ſecundo affiguntur, et cum Perforante digitos flectit. Dicitur etiam hic muſculus *ſublimis.*—In pede in planta ſitus eſt, interius calcis oſſi adnatus; quatuor adhaeret articulationibus ſecundis digitorum. Sic muſculus Coracobrachialis, a proceſſu coracoide incipiens, et ſuperiori et mediae oſſis humeri parti inſertus, etiam *Perforatus* dicitur, quia neruum muſculo-cutaneum externum transmittit. Ge. Der durchgeborte Muskel. G. *Muſcle Perforé communement le Sublime.* A. *The perforated muſcle.* B. *De doorgeboorde Spier.* Cf. *Perforans.*

Periamma, *Periapton*, *Amuletum*, *Xenechton*, medicamentum eſt, quod de collo ſuſpenſum morbum arcere creditur, ac praecipue peſtem. Ex περιάπτω, circumuerto. Ge. Angehäng am Hals, Amulet. G. A. *Amulet.* B. *Een Halsdracht van Geneesmiddelen.*

Perianthivm, ſiue *Calyx*, eſt pars plantae fructificationi contigua, vel circumuolutum flori integumentum, quod partim pro baſi et fulcimento, partim pro tegmine, erupturis deinceps petalis et ſtaminibus inſeruit, pro quorum vario exortu variae magnitudinis et figurae deprehenditur, eſtque

vel Μονόφυλλον, vt in Quinquefolio, Fragaria, Caryophyllata, Filipendula, et ſimilibus; vel Δίφυλλον, vt in Papauere, vel Τρίφυλλον, vt in Chelidonio minore, vel Τετράφυλλον, vt in Burſa paſtoris non raro obſeruatur, vel Πεντάφυλλον, et Ἑξάφυλλον, vt in Ranunculo. Imo quandoque in ſedecim et vltra ſoluitur folia, quae iterum in ſummitatibus, vel leuioribus, vel profundioribus, gaudent ſegmentis, et copioſis interdum pilis, fungis et ſpinis operiuntur, vt in Rubis, Roſis, et ſimilibus apparet; angulare enim calycis foliolum tenui capillitio obductum laterales profert appendices, quarum extremitates rubicundis fungis liquidum quoddam fundentibus terminantur. Ge. Der Blumenkelch. Ge. *Calice des fleurs.*

Periaptvm, vide *Periamma.*

Pericardivm, *Inuolucrum, Capſula, Burſa, Scrotum,* ſeu *Sacculus membranaceus Cordis,* eſt inuolucrum membranaceum, quo totum cor includitur, ad baſin cordis adnexum, ad apicem vsque ſeparatum, et in quo libere haeret, tantum ab ipſo corde diſtans, quantum pro motu eius requiretur. Cauitas Pericardii ex vaſculis exhalantibus, vel ipſi, vel cordis baſi inſidentibus, accipit perpetuo humidum aliquod tenuiſſimum, quod de natura albuminoſa eſt, ad ignem ſpiſſeſcens, et *Liquor pericardii* dicitur, atque perpetuo iterum abſorbetur, et inſeruit humectando et flexiles tenendo fibras cordis, liberumque, et motui neceſſarium ſpatium inter cor eiusque capſulam conſeruando. Duplici conſtat membrana, quarum interior propria lubrica eſt, exterior communis cum Mediaſtino, et cum tunicis maiorum vaſorum continua: vaſa accipit ex ramis mediaſtinis et diaphragmaticis. Ex περὶ, circum, et καρδία, cor. Ge. Herzbeutel. Ga. *Pericarde, l'Enveloppe du Coeur.* A. *The purſe of the Heart.* B. *Hertezakje, Herte-beursje.*

Pericarpia, vocantur medicamenta, quae aut in ſumma debilitate, aut contra febres intermittentes, carpis manuum applicantur.

Pericarpivm, illud eſt in plantis, quod ſemen, vel fructum, ambit; in quibusdam edule eſt, vt in pomis, pyris, in aliis non, vt in nucibus, caſtaneis, etc. Dicitur *Folliculus, Siliqua, capſula, pomum, drupa, ſtrobilus,* etc. pro varia ſubſtantia, aut ſtructura. Ge. Die Fruchtkapſel. G. *La Gouſe, ou l'Enveloppe.* A. *The Husk of ſeed.* B. *Pel.*

Perichaetivm, eſt vagina, quae in quibusdam muſcorum generibus baſin ſetae cingit, et vel monophyllum eſt, vt in Iungermannia, vel polyphyllum, ſicut in Hypno. A περὶ, et χαίτη, ſeta. *Seta* enim in muſcis idem eſt, quod in reliquis plantis *pedunculus.*

Pericholvs, eſt praeter modumallioſus. Ex περὶ, valde, et χολὴ, bilis.

Perichondrivm, vocatur membrana, quae cartilagines exterius immediate inueſtit. Ge. Knorpelhaut. G. *Perichondre.*

Periclymenvm, eſt *Caprifolium*, cuius nomine et alii frutices ſcandentes et circumuoluentes vocantur. A περικλύζω, circumuoluo: nam circumuoluendo ſe vicinis arboribus, vel fruticibus, ſaepe tam pertinaciter adnectit, vt in iis manifeſtum imprimat veſtigium. *Periclymenum* proprie eſt *Lonicera periclymenum Linn.* (Pentandr. Monogyn.) corollae laciniis fere aequaliter profunde ſectis, baccis diſtinctis, capitulis ouatis, imbricatis, terminalibus, foliis omnibus diſtinctis. Colitur in hortis, et ob florum elegantiam et foliorum virorem praecipue ad pergulas et ſepes adhibetur. Ge. Je långer, je lieber, Geißblatt. G. *Chevrefeuille.* A. *Honeyſuckle, Woodbine.* B. *Geytenblat, Kamperfoelie, Memmekens-kruid.*

Pericranivm, eſt membrana denſa et valida, perioſteo cranii ſuperinducta, ſeu aponeuroſis frontalis et occipitalis muſculi. Vide *Epicranium.* Vulgo tamen ipſum perioſtium cranii dicitur Pericranium. Ex περὶ, circum, et κράνον, caput. Ge. Das Hirnſchalenhåutlein. G. *Pericrane.* A. *Pericranium.* B. *Het Panvlies.*

Peridesmion, vocatur membrana *ligamenta* corporis inueſtiens.

Perinaevm, ſeu interfoeminevm, eſt ſutura illa ligamentoria inter anum et ſcrotum, aut in foeminis inter vuluam et anum, quam *Ariſtophanes* Κοχώνην videtur dixiſſe, et Πωγαῖον. *Archippus* Προχώνην locum ſub pudendo, inter femora et nates medium, vti cum *Polluce* ſentit *Ariſtoph. Scholiaſt.* Ge. Der Raum zwiſchen der Schaam und dem Hintern. G. *Perinée, Rhaphé, Periné.* A. *Buttocks-ſuture.* B. *De Bil naad.*

Perinyctides, ſunt papulae, puſtulae et tubercula papulis ſimilia, ſubito ſaepe in vna nocte apparentia. Vide *Epinyctides.*

Periodicvs morbvs, vocatur ille, qui plenarie intermittens, poſt ſtatum aliquod temporis interuallum reuertitur, vt ſaepe in *Epilepſia, Mania, Podagra,* fieri ſolet. Ge. Periodiſche Krankheit. G. *Maladie périodique.*

Periodvs lvnaris, i. q. *Menſtrua.*

Periodvs morborvm, eſt tempus in morbis intermittentibus ex intenſione et intermiſſione, in morbis remittentibus ex exacerbatione et remiſſione conſtans. Ex περὶ, circum, et ὁδεύω, iter facio. *Galeno* morbi eiusdem eodem

ordine reuerſio, vt ſingulis acceſſionibus redintegrari renovarique videatur.

Periodvs sangvinis, ſeu circvlatio, et cyclophoria, eſt continua ſanguinis per totum corpus circumgyratio. Haec eſt duplex, differt enim in *Adulto*, et *Foetu*; in *Adulto* ſanguis omnis in venam cauam redux influit in ſinum venoſum ante dextram auriculam, inde impellitur in auriculam dextram cordis, hinc in cordis ventriculum dextrum, ex quo vi magna impellitur in arteriam pulmonalem, per cuius ramulos minimos parietibus veſicularum aërearum ſuperſtratos, et inſpiratione extenſos, omnia loca pulmonis perfluit, et intrat venas pulmonales, quae ante auriculam ſiniſtram in vnum ſaccum quoque deſinunt; ex hoc ſacco pellitur in auriculam ſiniſtram, inde in ventriculum cordis ſiniſtrum, ex hoc iterum in arteriam magnam, quae cum diſpergatur ad omnia corporis viſcera et loca, nullo excepto, ſanguinem quoque ad omnes partes circumuehit. Deſinit autem vel immediate quaeuis arteria in venam, vel mediante cellula, (vt in pene virili, etc.) aut vaſis minoribus; hinc ſanguis ex arteriolarum finibus infunditur initiis venarum, quae omnes confluunt in venam cauam ſuperiorem, inferiorem, et azygon, quae coniunguntur in ſinum venoſum ante auriculam dextram, ſoletque hoc circuitu continuo ferri. Verum in *Foetu* magna intercedit differentia ob *Placentae vterinae* vaſa, *Canalem venoſum* in hepate, *Canalem arterioſum* ex Arteria pulmonali in aortam hiantem, et *Foramen ouale*, quae cuncta ſuis ſub nominibus videnda ſunt. Ex περὶ, circum, et ὁδεύω, iter facio. Ge. Kreißlauf des Bluts. Ga. *Circulation du Sang.* A. *Circulation of the Blood.* B. *De Omloop des Bloeds.*

Periostevm, eſt membrana tenuis et fere pellucida, firma tamen, conſtans ex variis fibrarum ſtratis, ſibi inuicem appoſitis, et implexis oſſa, dentibus prominentibus exceptis, immediate inueſtiens, eorumque nutritioni per innumera vaſa arterioſa, inde in oſſeam ſubſtantiam demiſſa, inſeruiens; ob neruulos ſuperſtratos exquiſitiſſimi ſenſus eſt, licet per ſe non ſentiat. Ex περὶ, circum, et ὀστέον, os. Datur etiam Perioſteum internum, quod eſt membrana tenerrima, cauam oſſium partem tegens, conſtans textura vaſorum innumerabilium, quae ex perioſteo externo emiſſa per foramina oſſium ingrediuntur. Ge. Das Beinhäutlein. G. *Perioſte, Membrane des Os.* A. *Membrane covering the Bones.* B. *Het Been-vlies.*

Peripheria, eſt corporis, vel alicuius viſceris, ambitus, aut circumferentia, vel etiam ſuperficies externa. A περιφέρω, circumfero. Ge. Ein Umkreiß. G. *Circonference.* A. *The roundnes of any Body.* B. *De Omtrek.*

Periphimosis, vide *Paraphimoſis* et *Phimoſis.*

Periploca, eſt planta, (Pentandr. Digyn.) quae a nonnullis ad Apocyna refertur. Habet caules longos, lignoſos, flexiles, nodoſos, rubicundos, repentes, ſcandentes, et arbores vicinas amplectentes. Folia ſibi invicem oppoſita, ampla, oblonga, venoſa, acuta. Calyx eſt quinquefidus, minimus, laciniis ouatis, perſiſtens. Flores ſunt rotati, monopetali, quinquefidi, villoſi, tamen ſine lanugine. Fructus conſtat e folliculis duobus, magnis, oblongis, ventricoſis, vnilocularibus, vniualuibus, continentibus ſemina plurima, imbricata, coronata pappo, receptaculo longitudinali filiformi affixa. Radix eſt fibroſa, repens. Reliqua, vt in Apocyno ſcandente. Haec planta ſuccum lacteum in magna copia dat. Olim ex Arabia et Aegypto ad nos adlata, nunc paſſim in hortis noſtris colitur. Sic vocatur, quia circumuoluit et implicat caeteras herbas. A περὶ, circum, et πλέκω, plico, necto, texo.

Peripnevmonia, eſt vaſorum arterioſorum pulmonalium, tum arteriae pulmonalis, tum bronchialis, inflammatio, cum febri acuta, reſpirandi difficultate, tuſſi, et dolore grauatiuo, ſaepe etiam dolore interſcapulari et decubitu ſupino, rubore omnium partium faciei, oculorum protuberantia, venarum in collo intumeſcentia, lingua ſicca, primo flaueſcente, dein nigra, craſſa, et tandem etiam fiſſa, pulſu exili, molli, et omni modo inaequali, et maxima anxietate coniuncta, citam ſaepe mortem adferens, ſi malum hoc vtrumque pulmonem ſimul, et valide infecerit. Diſtinguitur ab autoribus in *Veram* et *Notham.* *Vera* oritur ex ſanguine phlogiſtico, *Notha* ex ſanguine pituitoſo, aut eius diatheſi putrida, atque maligna, in qua etiam manifeſta inflammationis ſigna ſe produnt, ſed minora longe et obſcuriora, quam in *Vera.* Ex περὶ, circum, et πνεύμων, pulmo, a πνέω, ſpiro. Ge. Lungenentzündung. G. *Inflammation des Poulmons, Peripneumonie.* A. *An Inflammation of the Lungs.* B. *Een Ontſteeking der Longe.*

Perirrhoea, vocatur talis humorum effluxus, qui ex vniuerſo corporis ambitu fit, et per quem totum corpus ſuperfluis humoribus repurgatur.

Periscyphisvs, et periscyphismvs, eſt ſectio integumentorum cranii ad caluariam vsque, vna tribusue li-

neis, in variis laeſionibus capitis, vel in trepanatione neceſſaria.

PERISTALTICVS MOTVS, eſt vermicularis canalis primarum viarum motus, incipiens a ventriculo, et deſinens in extremitate coli, contrahens inteſtina perpetuo, quaſi vermes repentes eſſent. Fit hic motus ope tunicae muſcularis inteſtinorum, quae ex fibris longitudinalibus et orbicularibus conſtans, contractione ſua alimenta magis reſoluit, tranſitum chyli in vaſa lactea promouet, et ſimul foecum reſiduarum et flatuum vlteriorem motum, tandemque excretionem efficit. A περιστέλλω, contraho, arcto. Ge. Wurmförmige Bewegung der Gedärme. G. *Mouvement périſtaltique.* B. *Nederwaarts drukkende Beweging, Ingewands Beweging.*

PERISTERON, vocatur *Verbena*, Lat. *Columbina*, et *Columbaris*, quia columbae huius plantae praeſentia valde delectari creduntur. Περιστερὰ enim eſt columba. Dicitur etiam ἱερὰ βοτάνη, ſiue *Sacra herba*, quod ea olim apud Romanos domus purgabatur, familia luſtrabatur, Iouis menſam ad ſacrificium et epulas verrebant, et foeciales in ſacris legationibus illa coronabantur; vel quod in expiationibus ſuſpenſa et alligata mire vtilis ſit. *Sagminalis* etiam vocatur, quod inter ſagmina, hoc eſt, gramina ex loco ſacro, praeſertim arce Capitolii, cum ſua terra euulſa, primum haec honorem haberet. Vide *Verbena.*

PERISTROMATA, ſunt ſtragula, quibus aegri ſolent inſterni. — Item, tunicae viſceribus circumiectae, inprimis tunica illa villoſa, qua interior inteſtinorum ſuperficies obducitur. Ex περιστρωννύω, circumſterno.

PERISYSTOLE, eſt tempus quietis inter Syſtolen et Diaſtolen cordis. Ge. Der Stillſtand des Herzens. B. *De Stilſtand.*

PERITONAEVM, eſt membrana tenuis, polita: exteriori ſuperficie, qua diaphragmati aliisque partibus adhaeret, aſperiuſcula, et villoſo-celluloſa, interiori magis lubrica, et ſatis robuſta, adeo vt ſine metu rupturae extendi poſſit, elaſtica tamen, vt, remotis cauſis dilatantibus, ad priſtinum tonum redeat; muſculis abdominis transuerſalibus proxime adhaerens, quae totum abdomen interius, eiusque viſcera chylopoea exterius circumueſtit, et vaſa ſpermatica ſubſtantia ſua celluloſa, aut ex recentiorum obſeruationibus etiam proceſſu aliquo, qui in foetu canalem coecum in fine format, ad ſcrotum vsque comitatur, ſimulque cum teſtibus continet. In Sexu ſequiori ſepimentum transuerſale peluis et ligamenta lata vteri conſtituit. Conſtat ex tunica velut duplici,

denſa ſcilicet interna, et externa celluloſa, quae tamen ei non propria eſt, innumerisque vaſis ſanguineis, lymphaticis et abſorbentibus ſcatet. A περιτείνω, circumtendo. Arab. *Siphac.* Ge. Das Darmfell, Bauchfell. G. *Le Péritoine.* A. *Peritonaeum.* B. *De Penszak, het Buikvlies.*

Perittoma, eſt excrementum, poſt humorum coctionem in corpore relictum. — Item reliquiae morborum. A περιττεύω, redundo.

Perizoma, eſt cinguli ſpecies hernioſis praeſertim vtilis. Vide *Amma*, et *Bracherium.* Ge. Bruchband. B. *Breuk-band.*

Perla, vide *Margarita.*

Pernio, Gr. Χίμετλον et Μάλκη, eſt tumor albo-caeruleſcens, vel rubens, pruriens, dolens, tempeſtatibus recrudeſcens, praeternaturalis, a frigore brumali, praecipue in pedibus et manibus, excitatus, qui tandem in ſciſſuras et vlcerationes terminatur. Ge. Froſtbeulen. G. *Engelures.* A. *A Kibe, or Chilblain.* B. *Kak-hielen, Winter-hielen.*

Perona, perone, ſiue fibvla, ſic dicta, quod tibiae muſculos coniungere videtur; etiam *Sura*, *Canna minor*, *Focile minus*, etc. eſt os minus et tenuius Tibiae extrinſecus ſubiectum et attenſum, vt radius cubito, extremitate inferiore malleolum externum formans, vnde *Peronaeus* tibiae primus, ſecundus et tertius muſculus ſic appellantur. Vide *Fibula.* Ge. Die kleine Röhre im Bein. G. *Le Peroné.* A. *The ſmall Bone of the Leg.* B. *Het Kuit-been.*

Peronaei, huius nominis tres dantur muſculi, ſcilicet *Peroneus medius*, ſeu *anticus*, qui a media et inferiore parte fibulae oriens, tendine ſuo ſub malleolo externo tranſiens ſuperficiei conuexae apophyſeos quinti oſſis metatarſi inſeritur; *Peroneus paruus*, qui ab interiori ſuperficie fibulae oriens, et ſub ligamento transuerſo decurrens parti poſteriori et ſuperiori oſſis metatarſi infigitur. Hi duo muſculi coniunctim cum tibiali antico pedem extremum flectunt. *Peroneus longus*, ſeu *poſticus*, ab exteriori et ſuperiori fibulae ſuperficie oriens, iuxta fibulam decurrens, ſub malleolo externo, per ſinuoſitatem oſſis cuboidis tendinem transmittit, eumque interiori parti primi oſſis metatarſi infigit. Hic muſculus actione ſua pedem extremum extrorſum extendit.

Perperacvtvs, vide *Acutus.*

Persea, eſt arbor, forte a regione Perſia, quia ibi, vt Malus perſica in Perſide, exitioſa eſſet, ſed ambae in Aegyptum translatae, mutari et in cibum recipi dicuntur.—Perſea proprie ad Lauros pertinet, (Enneandr. Monogyn.) et

eſt *Laurus perſea Linn.* foliis venoſis, ouatis, coriaceis, perennantibus, floribus corymboſis. Prunifera arbor fructu maximo pyriformi viridi, pericarpio eſculento, butyraceo, nucleum vnicum maximum nullo oſſiculo tectum cingente. *Sloan.* Habitat praecipue in America calida.

Persica malvs, Perſica molli carne et vulgaris *Baub. Amygdalus perſica Linn.* (Icoſandr. Monogyn.) foliorum ſerraturis omnibus acutis, floribus ſeſſilibus ſolitariis, eſt arbor, cuius rami ſunt longi, extenſi, fragiles. Folia oblonga, anguſta, acuta, in margine dentata, e gemma terminali, nec infra flores naſcentia, ſaporis amari. Calyx monophyllus, in quinque, vel ſex ſegmenta profunde ſectus, expanſus, cauus, intra hunc flos roſaceus, pentapetalus, vel hexapetalus, petalis ex margine calycis caui interna enatis, et ſtaminibus triginta foecundus, gemmalis, ſolitarius. Ouarium in imo fundo calycis, inſtructum tuba longa, apice globoſo, ſcabro, praedita, fit fructus carnoſus, fere globoſus, iuxta longitudinem ſulcatus, foetus oſſiculo profundis ſcrobiculis exſculptis ornato, in quo nucleus rubicundus, oblongus, plerumque vnus; eius caro eſt medulloſa, vinoſa, ſucculenta, ſaporis grati; nucleus eſt compreſſus, ſaporis aliquantulum amari, ſed grati. Gaudet viribus anthelminthicis; in emulſione capiti applicatus eius dolores in febribus mitigat. In officinis e floribus aqua et ſyrupus proſtant. Haec arbor colitur in hortis. Huius fructus in Perſia dicuntur pernicioſi, ſed in Aegyptum translata, vitioſam vim deponere creduntur. Hinc ſic forte appellata, quod ex Perſide primum aduecta ſit. Ge. Pferſichbaum. G. *Pecher.* A. *Peach-tree.* B. *Perſik-boom.*

Persicaria, eſt planta, quae habet caules rotundos, excauatos, rubicundos, ramoſos, nodoſos. Folia Perſicam referentia, aliquando maculata, aliquando non. Flores apetali ſpicati ex alis foliorum ſupremorum naſcuntur, longis pedunculis adhaerentes, quinque ſtaminibus donati, coloris purpurei, aliquando albi. Calyx quadrifidus. Ouarivm in centro calycis compreſſum, ouatum, vel orbiculare, tuba bifida, fimbriata, praeditum. Semen planum, vel triquetrum, ex ouato acuminatum, nigricans. Radix fibroſa. Creſcit haec planta in locis aquoſis. Huius plantae praecipue duae ſpecies frequentes ſunt, ſcilicet Perſicaria mitis maculoſa et non maculoſa *Baub. Polygonum perſicaria Linn.* floribus hexandris digynis, ſpicis ouato-oblongis, foliis lanceolatis, ſtipulis ciliatis. Ge. Pferſichkraut, Flöhkraut. G. *Perſicaire.* A. *Dead ars mart.* B. *Perſik-kruid.* — —

Et Perſicaria vrens *Bauh.* *Polygonum hydropiper Linn.* floribus hexandris, ſemidigynis, foliis lanceolatis, ſtipulis ſubmuticis. Ge. Waſſerpfeffer, ſcharf Flöhkraut. G. *Poivre d'eau, Piment d'eau, Curage.* A. *Water-pepper.* B. *Waterpeper.* — Pollet haec qualitate acri et vrente. Vtrique, praecipue vero poſteriori, a quibusdam eximiae tribuuntur virtutes aperientes, vulnerariae, antiſepticae, diureticae et antiſcorbuticae. Veterinariis quidem, rarius tamen medicis in vſu eſt. Inſecta abigere creditur, hinc eius decocto vulnera equorum eluuntur. Sic dici videtur, quod eius folia Perſicae mali videantur aemula.

Persicaria siliqvosa, vide *Impatiens.*

Persicvs ignis, denotat morbum cauſticum et igneae indolis, eſtque vel *Anthrax* ipſe, vel ei ſimilis. Vide *Anthrax,* ſeu *Carbunculus.* Sumitur quoque pro *Gangraena.*

Persistens, botanicis dicitur *folium* peracta aeſtate non caſurum, aut ſtipula, vel bractea, poſt defoliationem reſtans.

Persistens febris, quibusdam vocatur talis intermittentis ſpecies, cuius paroxyſmus exacte eandem periodum ſeruat.

Persolata, eſt *Bardana,* dicta ob foliorum magnitudinem, quibus ſi perſona faciem tegat, eam a ſolis calore defendat: idem quod *Perſonata.*

Personata, et personatia, Gr. Προσώπιον, Προσωπὶς, Ἄρκειον, eſt *Lappa,* ſeu *Bardana,* appellata, quod ob foliorum magnitudinem perſonae faciem tegat, atque a ſolis calore defendat. *Perſonatia* hac quondam ad perſonas vtebantur, quoties in theatris aliisue locis, qui cognoſci a populo nollent, egiſſe quippiam volebant. Vide *Lappa.* Ge. Groß Klettenkraut, Klette. G. *Bardane, Glouteron, Herbe aux Teigneux.* A. *Burdock, Clotburr.* B. *Groot Kliſſen-Kruid.*

Personatvs, botanicis dicitur *flos,* cuius corolla irregularis, in duo labia hians, ſed inter labia palato clauſa eſt, vt ſic confictam faciem, ſeu perſonam, roſtrumque animalivm rictu et labiis non male referat.

Perspiratio, i. q. *Diaphoreſis.*

Persvltatio, i. q. *Diapedeſis.*

Pertvrbatio critica, eſt congeries Symptomatum, quae in ſummo morbi vigore aegrum affligunt, dum cauſa eius corpus noſtrum adgreditur, et vires vitae conantur eam ſubigere, coquere et e corpore eliminare.

Pervigilivm, i. q. *Agrypnia.*

Pervinca, vide *Clematis Daphnoides.*

Peruvianus cortex, vide *China Chinae.*

Pes, Gr. Πȣ̃ς, ſumitur late pro femore, tibia, et pede ipſo. Vel ſtricte pro pede, qui diuiditur in tarſum, metatarſum et quinque digitos. Ge. Der Fuß. Ga. *Le Pied.* A. *The Feet.* B. *De Voet.*

Pes anserinus, eſt ſpecies *Atriplicis,* ſic dicta, quod eius folia pedem anſerinum referant. Gr. *Chenopus.* Vide *Chenopodium.* Ge. Gansfuß, Schweintodt, Sautodt. Ga. *Pied, ou Patte d'oye, Mort aux porceaux.* A. *Gooſe-Foot.* B. *Ganzen-voet, Verkens-dood.* — Anatomicis etiam ita vocatur illa portionis durae nerui auditorii portio, quae per muſculos temporum, frontis, et palpebrarum totamque faciem diſtribuitur, et extremitatibus ſuis cum ramulis nerui frontalis, maxillaris ſuperioris et inferioris, ſcilicet paris quinti propaginibus, communicat, ſicque ſupra faciem plexum format, quem *Pedi anſerino* nonnulli compararunt.

Pes columbinus, eſt *Geranii* ſpecies, ob ſimilitudinem cum pede columbino dicta. Ge. Taubenfuß. G. *Pied de pigeon.* A. *Pigeon, or dove foot.* B. *Duiven-voet.*

Pes cornicis, vide *Coronopus.*

Pes leonis, vide *Alchimilla.*

Pes leporis, i. q. *Lagopus.*

Pessarium, eſt, vel medicamentum ſolidioris conſiſtentiae, digiti forma e variis pro diuerſo ſcopo compoſitum, vel annulus ex ſubere confectus et cera obductus, quorum illud contra varios vteri morbos, hic, ad impediendum vteri prolapſum per vaginam ad orificium vsque vteri immittitur, ibidemque geſtatur. Ge. Mutterkranz, Mutterzäpflein. G. A. *Peſſaire.* B. *Moeder-pillen, Vrouwen Zet-pillen.*

Pessulus, i. q. *Peſſarium.*

Pessus, idem quod *Peſſarium.* Proprie tamen de medicamento vaginae immiſſo adhibetur.

Pestis, eſt morbus epidemius, in quibusdam regionibus, inprimis calidis, frequentior et periculoſior, quam in aliis, contagioſus, ex miaſmate quodam primum orto et ſuſcepto, deinde per contagium propagato, ortum ducens, qui occulte et latenter homines plurimos ſimul ſubitiſſime aggreſſus, febres validiſſimas, ſpirituum exſtinctiones, cruoris ſolutiones, vel coagulationes, ipſius et partium ſolidarum ſiderationes et νεκρώσεις infert, cum apparentia exanthematum, parotidum, bubonum, aut anthracum, nec non horrendo aliorum ſymptomatum apparatu, aegros in vitae periculum adducit. Nomen peſtis

ſi vſum tantum ſpectemus, terrorem ſecum inuoluit, et morbum quemuis epidemicum lethiferum ſignificat, ita vt dyſenteriae, variolae, amphimerinae, purpurae, malignis epidemicis conueniat; verum genus morbi ex eius benignitate, aut malignitate, minime diiudicandum eſt; et vt character variolae ex puſtulis, ita peſtis character, iuxta omnes fere neotericos, ex anthracibus et bubonibus deducendus eſt, nec repugnat, dari peſtem ſporadicam et benignam, vt ſimilis datur variola, vt et obſeruationes confirmant. Differt *Peſtis* a *Peſtilentialibus* morbis, quod Peſtis ſit genus morbi, vnicum iam definitum, peſtilentiales vero tot ſint morbi, quot ſunt maligni et epidemici, qui plures e medio tollunt quam ſanos dimittunt. *Sauv.* Graec. Λοιμὸς. Ge. Die Peſt. Ga. *Peſte, Contagion.* A. *The Peſt, or Plague.* B. *De Peſt, beſmettelyke Ziekte.*

PETALA, botanicis vocantur folia illa colorata, ex quibus omnium plantarum corollae componuntur. Hinc *Nectarium* petalo inſertum *Petalinum* dicitur. Ge. Blumenblatt. Ga. *Pétale.* B. *Bloem-bladen.*

PETALE, i. q. *Phthiriaſis.*

PETALOIDES, eſt vrina foliacea, aut ſquamea, cui ſcilicet foliola et ſquamulae innatant. Ex πέταλον, folium, ſquama, lamina, et εἶδος, forma. B. *Schuvachtige pis.*

PETASITES, eſt planta flore floſculoſo, (Syngeneſ. Polygam. Superfl.) ſemine papposo; *Tuſſilago petaſites Linn.* thyrſo ouato, floſculis foemineis nudis, paucis. Habet haec caules plures, craſſos, excauatos, lanuginoſos. Folia initio anguſta, acuta. Vbi caulis eſt deciduus, oriuntur folia ampla, fere circularia, aliquantulum in margine inciſa, ſuperius virido-fuſca, inferius lanuginoſa et albeſcentia, pedunculis longis adhaerentia, craſſis, rotundis, carnoſis. Calyx communis cylindraceus, ſquamis lanceolato-linearibus aequalibus; floſculi in Petaſitide maiori omnes hermaphroditi, in minore foeminini hermaphroditis intermixti; ſemina ſolitaria, oblonga, filo ſuſtinentia pappum piloſum. His notis addendum eſt, flores Petaſitidis prius naſci, quam folia. Radix oblonga, digitum craſſa, ramoſa, reſinoſa, foris fuſca, albicans, ſaporis acris, aromatici, amaricantis, odoris fragrantis. Viribus pollet haec radix eximiis aperientibus, ſudoriferis et alexipharmacis; rarior tamen eius hodie in medicina vſus eſt. Nomen accepit a foliorum magnitudine, pileum, ſeu petaſum, referentium. Ge. Peſtilenzwurzel. G. *Chaperonniere, Herbe aux teigneux, Glouteron, Petaſite.* A. *Butterbur.* B. *Dokke-bladen, Podde-bladen, Peſtilentie-kruid of Wortel.*

PETECHIAE,

PETECHIAE, ſiue PETECHIALIS FEBRIS, *Pulicaris* etiam dicta, eſt febris continua maligna, qua cutis maculis ſubrotundis, morſibus pulicum ſimilibus, rubicundis, quandoque purpureis, liuidis, aut atris, ſine tumore et pruritu, quae *Petechiae* vocantur, variegatur. Oriuntur hae maculae plerumque a ſanguine diſſoluto in extremitatibus vaſorum ſtagnante. Nomen deriuatur a voce Italica *Pedocchio*, ſignificans *Pediculum*. Ge. Fleckfieber, Peteſchenfieber. G. *Fievre Petechiale.* A. *Petechial Fever.* B. *Bluts-koorts.*

PETIA, eſt linteamentum, ex quo ſacculi formantur, in quos herbae, vel aliae ſpecies, aqua, vel vino, infundendae includuntur. Ge. Ein Säcklein. G. *Sachet.* A. *Little Bay.* B. *Een Zakje.* — *Petia* eſt quoque idem, quod *Puluillus*, ſeu *Plagula*. Ge. Bauſch, Compreſſe. G. *Compreſſe.*

PETICVLAE, i. q. *Petechiae.*

PETIGO, i. q. *Lichen.*

PETIOLVS, dicitur fulcrum ſuſtinens folium. Ge. Der Stiel. G. *Pétiole.* — Hinc *Petiolaris* dicitur pedunculus, pubes, cirrus petiolo inſidens, aut gemma e foliorum rudimentis conſtans. *Petiolatum* vero dicitur *folium* petiolo ad baſin inſerto.

PETROLEVM, ſeu OLEVM PETRAE, eſt oleum minerale, ſeu bitumen liquidum, tenuiſſimum, leuiſſimum, nec aqua, nec ſpiritu vini miſcibile, vtrique ſupernatans, oleis plantarum aethereis facile iungendum, plus, vel minus graveolens, igne vicino illico inflammabile, e ſaxis, petris atque terra paſſim exſudans. Quibusdam vocatur *Oleum foſſile aetherum.* Variae eius dantur ſpecies. Puriſſimum eſt *Petroleum album*, quod etiam *Naphtha vera* dicitur, et in Aſia, praecipue in Perſia, in Europa vero vix forte alio adhuc in loco, quam in Ducatu Mutinenſi, reperitur: *Petroleum flauum*, ſeu *Italicum*, aliquantum craſſioris conſiſtentiae pariter in Ducatu Mutinenſi reperiundum. *Petroleum rubrum*, ſeu *Gabianum*, obſcure rubrum, magis ſpiſſum et graueolens eſt, et in Italia paſſim et Gallia auſtrali inuenitur. Viliora plerumque incolae humo ſuperfuſa ad vſum igniarium adhibent. Puriſſima raro ad nos deferuntur. Sunt, qui haec olea contra colicam Pictonum, dolores oſteocopos atque taeniam commendant. Pernionum moleſtias tollit. — Eſt denique et aliud Petroleum, quod in Americae quibusdam inſulis reperitur, et *Petroleum Barbadenſe*, *Bitumen Barbadenſe*, vel *Piſſaeleum Indicum*, dicitur; coloris obſcure rubri, conſiſtentiae melleae, minus inflammabile, cui incolae eximias vires medicas tribuunt. In Anglia frequenter adhibetur,

Vide *Oleum terrae*. Ge. Steinöhl, Bergöhl. Ga. *Petrole, ou huile de Petrole*. A. *Stone-oil*. B. *Steen-olie, Peter-olie.*

PETROSELINVM, eſt planta notiſſima, vmbellifera, (Pentandr. Digyn.) quo ſub nomine duae ſpecies apud nos frequentiſſimae ſunt: *Petroſelinum Macedonicum*, ſ. *Bubon Macedonicum Linn.* Vide *Apium*. Et *Petroſelinum noſtras, vulgare* et *hortenſe*, quod eſt *Apium petroſelinum* foliis caulinis linearibus, inuolucellis minutis *Linn.* E Sardinia olim ad nos adlatum, nunc abundanter apud nos colitur. Vſus maxime cibarius et culinaris eſt. Gaudet qualitate acri, ſubaromatica, ſubdulci, viribusque lactifugis, reſoluentibus, emmenagogis, atque diureticis. Radix inter quinque radices aperientes numeratur. Sic forte appellatur, quod in petroſis rupibus, ſaxisue, locisque praeruptis naſcatur. Vel quod calculi frangendi vim habet. Ge. Peterſilien. G. *Perſil.* A. *Parsly.* B. *Peterſelie.*

PETROSVM OS, eſt interna oſſis temporum portio, portioni ſquamoſae ſutura ſpuria adnexa, formae fere conicae, proceſſum ſuum petroſum oblique antrorſum extendens, et partes organi auditus internas continens, ideoque neruum ſeptimum, vel auditiuum, per foramen proprium admittens. Petroſum dicitur, quod, poſt dentes, duriſſimum ſit os corporis noſtri, lapidemque fere duritie aequet. Ex πέτρος, lapis, et εἶδος, forma. Ge. Das Felſenbein. G. *Os petreux.* A. *The ſtony Bone.* B. *Het Steen-been.*

PETVM, eſt *Tabacum*, dicitur Americanis *Petune*. Hinc, quia eſt vox Barbarica, eius etymologiam deſcribere neſcimus. Vide *Tabacum* et *Nicotiana*.

PEVCE, eſt *Pinus, Larix*. An a πικρὸς, amarus, an quia πῶς ἔχει, aut a πίσσα, pix?

PEVCEDANVM, ſeu PEVCEDANVS, eſt plantae genus vmbelliferum, (Pentandr. Digyn.) cuius ſpecies officinalis eſt Peucedanum Germanicum *Bauh.* *Peucedanum officinale* foliis quinquies tripartitis, filiformibus, linearibus *Linn.* Habet hoc caulem excauatum, ramoſum. Folia Foeniculi foliis maiora, laciniata, trilobata. Flores ſunt roſacei, e petalis quinque aequalibus, oblongis, incuruis, integris, conſtantes. Semina ſunt ouata, ampla, ſtriis tribus eleuatis notata, marginata, oblonga, inuolucrum deponentia. Radix eſt craſſa, longa, ſaepe trifida et quadrifida, externe nigreſcens, interne albeſcens, ſaporis pinguis, acriuſculi, vt Foeniculi radix, odoris ſulphurei. Radix haec recens vulnerata ſuccum exſtillat in gummi graueolens exſiccatione abeuntem, cui eximiae vires antihyſtericae tribuuntur. Ipſa radix,

licet rarioris hodie vſus, inſigni virtute reſoluente, neruina, thoracica et diuretica gaudet. Vlcera mundificat, hinc cum fructu quoque in tincturas vulnerarias recipitur. Dicitur etiam haec planta *Foeniculus porcinus.* Nomen accepit a Pinu, quae Gr. πεύκη dicitur, cui odore, vt et ſapore, quodammodo par eſt. Hinc poſteriores Lat. *Pinaſtellum* vocarunt. Ge. Haarſtrang, Saufenchel, Schwefelwurzel. Ga. *Queue de Pourceau, Peucedane, Fenouil de Porc.* A. *Hogs-Fennel, Sulphur-wort, Horſe-ſtrange, Horſe-ſtrong, Sow-Fennel.* B. *Solfer-wortel, Verkens-venkel.*

PEZA, ſignificat imam plantam, vel pedis malleolum.

PEZIZA, vide *Auricula Iudae.*

PHACE, Gr. φακῆ, et φακὸς, eſt *Lenticula*, quaſi ἡ τὰ φάη κακοῦσα, οἷον φακάκη, vel φάκακος, quod oculos laedat et hebetet. Vel dicitur, quod ſemen eius formam et ideam maculae faciei, ſiue oculi, referat. *Phace*, vel *Phaca*, hodie denotat plantae genus flore papilionaceo, (Diadelph. Decandr.) legumine oblongo, inflato, vniloculari, proxime ad Aſtragalum accedens.

PHACIA, i. q. *Lenticula.*

PHACOS, eſt macula faciei lentem referens, vnde *Lenticula* et *Lentigo* appellatur. Ge. Sommerflecken. G. *Lentilles, ou Faches de rouſſeur.* A. *Freckle.* B. *Sproeten.*

PHACOTOS, eſt ſcalpri chirurgici ſpecies, apice corpuſculum lenticulare habens, ne pungendo laedat. A φακῆ, lens. G. *Scalpel lenticulaire.*

PHAENIGMVS, vide *Phoenigmus.*

PHAENOMENA, ſunt omnia, quae ſecundum et praeter ſanitatem in corpore noſtro apparent, et a nobis ſenſibus obſeruari poſſunt. A φαίνω, appareo. Ge. Erſcheinungen. G. *Phénoménes, Apparitions, Accidens.* A. *An Appearance, or ſign.* B. *Verſchynſelen.*

PHAGEDAENA, eſt cancer exulceratus, ſeu vlcus quodvis malignum, latius et profundius ſerpens. A φάγω, edo, et δαίω, rodo. Ge. Der Wolf, ein um ſich freſſend Geſchwür. G. *Cancer, Loup.* A. *Wolf, Phagedaenic ulcer.* B. *De Wolf.* — Item enormis edacitas, vt in *Bulimia.*

PHAGEDAENICA, ſunt medicamenta, carnem ſuperfluam vlcerum, eorumque latera calloſa exedentia, qualis in officinis *Aqua phagedaenica* proſtat ex mercurio ſublimato corroſiuo in aqua calcis viuae ſoluto. A φάγω, edo, et δαίω, rodo. — Item *Vlcera* tumida, profunda, ſubiectas carnes erodentia, labia calloſa habentia, et ſanationi reſiſtentia, ſic vocantur. Vide *Phagedaena.*

Phalacrosis, eſt caluities, ſiue capillorum decidentia et profluuium. Ex ἄκρος, ſummus, et φαλὸς, albus. Ge. Das Ausfallen des Haars. G. *Pélade*. A. *The falling of ones Hair*. B. *Uitvallen des Hairs.*

Phalangivm, et phalangites, eſt planta flore liliaceo, (Hexandr. Monogyn.) *Anthericum ramoſum Linn.* cuius flos eſt nudus, hexapetalus, amplectens ouarium ſubrotundum, triſulcum, foetum ſeminibus anguloſis. Folia ſunt longa, anguſta. Caulis ex imo foliorum erumpens, rotundus. Sic vocatur, quia creditur morſus Phalangii animalis, ſcilicet inſecti apteri ad araneas proxime accedentis, et aliorum venenatorum animalium, poſſe ſanare. Germ. Weißer Wiederthon, Erd- Spinnenkraut, weißer Drant. G. *Phalange*. A. *Spiderwort*. B. *Phalangium*.

Phalangosis, eſt palpebrarum vitium, quando duplicem aciem pilorum, vel ciliorum, repraeſentant, vel quando hi pili interius creſcunt, ita vt oculos pungant et lacrymas excitent. A φάλαγξ, acies. — Item eſt vitium palpebrae ſuperioris, quod nimium ſit relaxatum, et prolapſu ſuo oculi aperturam et viſum impediat, niſi aeger palpebram manu eleuet. Naſci autem iſtud vitium fere ſemper ſolet, quoties aut palpebrae muſculus eleuator reſoluitur, aut cutis ſuperior a quacunque cauſa nimium relaxatur. Ge. Stechende Haare der Augenlieder, Lähmung des Augenliedes. G. *Eſpece de Trichiaſe*. B. *Wenkbraauwen omkrulling.*

Phalanx, phalanga; ſic vocantur oſſicula cylindrica, quorum tria inter ſe articulata digitos manus atque pedis conſtituunt. Ge. Beinlein der Finger. G. *Phalange*.

Phalaris, ſiue *Canarina*, eſt planta ad gramineas pertinens, (Triandr. Digyn.) quae habet caulem nodoſum: folia Tritici, ſed minora. Spica eſt craſſa, confecta ex glumis vnifloris, biualuibus, ſemina oblonga, alba, ſplendentia condentibus, ſquamatim congeſtis. Glumae binae, cauae, carinatae, ſemen medium vtriculo inuolutum tenentes, faciunt ſquamulas apparentes. Haec planta creſcit in Hiſpania et regionibus calidis. Semini in forma pulueris ſumto eximiae vires diureticae, lithontripticae et aperitiuae adſcribuntur. Nomen habet ἀπὸ τῶν φαλαρῶν, quod ſemen ſplendidum candidumque reddat. Ge. Kanarienkraut, Kanarienſaamen. G. *Alpiſte*, *Graine de Canarie*. A. *Canarygraſs*. B. *Kanarie-zaad.*

Phantasia, eſt ſenſus internus, ſeu *Imaginatio*, qua aliquid menti ex arbitraria quaſi idearum combinatione,

cum obiectis externis non conueniente, repraeſentatur et imprimitur. Singularia ſunt eius affecta tam in ſano homine, quam in aegrotante. In ſano ab ea dependent multi appetitus, aliaque animi pathemata, dormientium inſomnia, etc. Aegri inde inanibus ſpectris deluſi, verum eſſe putant, quod ſibi tantum imaginantur, ſiue febri laborent, ſiue non, quod multis exemplis patet in phreniticis et melancholicis. Imo effectus ſuos exſerere creditur in foetum, vtero matris contentum, adeo vt ille ab hac cauſa maculis aliisque deformitatibus inficiatur. A φαίνω, repraeſento. Gr. Φαντασία. Lat. *Imaginatio*. Ge. Einbildung. G. *Phantaiſie*, *Imagination*. A. *Imagination*. B. *Inbeelding*.

PHANTASMA, eſt perceptio viſibilis obiecti falſi, dum ſcilicet oculo varia repraeſentantur ab obiectis externis diverſa. Fit hoc, vel vitio oculi, vel partium internarum cerebri, vel per conſenſum. Vide Diſſ. Ill. *Delii* de Phantaſmatibus.

PHARMACEVTICA, i. q. *Pharmacia*, vel ſunt ea, quae ab arte Pharmaceutica dependent.

PHARMACIA, eſt ars ſimplicia medicamenta colligendi, depurandi, ſoluendi, praeparandi, componendi, aliis miſcendi pro ſcopo medici in vſum aegrorum. Eſt haec vna ex tribus medicinae partibus, cuius auxilio media, quibus morbi profligantur, ſuppeditantur. Aliae enim duae partes audiunt chirurgia et diaetetica. A φαρμακεύω, medicamentis purgo. Ge. Die Arzneykunſt, die Apothekerkunſt. G. *La Pharmacie*. A. *Pharmacy*. B. *Apothekers-konſt*, *Artzeny-bereiding*, *Kruid-meng-konſt*.

PHARMACOPOEA, eſt doctrina, ſiue deſcriptio rerum medicamentalium, quoad notas diſtinctionis, colligendi, depurandi, praeparandi et componendi modum, earumque vires et doſin exhibens, in vſum medicorum et pharmacopoeorum. Seu eſt doctrina medicamentorum. Adeoque et *Pharmacologia* eodem ſenſu dicitur. Vide *Diſpenſatorium*. A φάρμακον, medicamentum, et ποιέω, facio. Ge. Verzeichniß der Arzneyen. G. *Pharmâcopée, ou Apothicairie, boutique d'Apothicaire*. B. *Artzeny konſt*, *Artzeny-meng-konſt*.

PHARMACOPOEVS, ſiue SEPLASIARIVS, eſt vir Pharmaciae peritus, qui nouit medicamenta colligere, eligere, praeparare, et tum componere. Ex φάρμακον, medicamentum, et ποιέω, facio. Ge. Ein Apotheker. G. *Apothicaire*. A. *A ſeller, or preparer of medicin, Apothecar*. B. *Een Apotheker*, *Artzeny-bereider*, *Kruid-menger*.

PHARMACOCHYMIA, eſt illa Chymia, quae tantum praeparationes medicamentorum tradit, quae ſanitati humanae inſeruiunt, ſeu idem quod *Chymia pharmaceutica*. Ge. Chymiſche Arzneyzubereitung. G. *Medicinale Chymique*. A. *Chymical Medicine*. B. *Chymiſche Artzeny-Konſt*.

PHARMACOPOLA, eſt is, qui medicamenta ſimplicia et compoſita diuendit. Ex φάρμακον, medicamentum, et πωλέω, vendo. Ge. Apotheker. G. *Apothicaire*. A. *An Apothecary*. B. *Apotheker, Kruid-bereider*. — Locus etiam, praeparandis et vendendis medicamentis deſtinatus, vocatur *Pharmacopolivm*. Si portatilis ſit huiusmodi ciſta plura medicamenta recondens, *Pharmacotheca* dicitur. Ge. Reiſeapotheke.

PHARMACVM, REMEDIVM, ſeu MEDICAMENTVM, eſt, quicquid morbos in corpore animali impugnat et profligat, eſtque vel *actuale*, vel *potentiale*; *ſimplex*, vel *compoſitum*: *dogmaticum*, vel *empiricum*; *externum*, vel *internum*; *naturale*, vel *artificiale*. A φαρμακεύω, medicamenta conficio, vel a φέρειν, ferre, et ἄκος, medela. Ge. Eine Arzney. G. *Medicine, Remede*. A. *A Medicine, Remedy, Phyſic*. B. *Een Medicament, Genees-middel*. — Aliquando tamen haec vox etiam *Venenum* denotat.

PHARYNGETRVM, nunc pro pharynge, nunc pro oſſe hyoidis ſumitur.

PHARYNGOTOMIA, nonnullis i. q. *Laryngotomia*, vel *Oeſophagotomia*. Proprie tamen ſectio poſterioris partis faucium hoc nomine inſigniri debet. Hinc lanceola, qua abſceſſus ad amygdalas, ſ. poſteriorem faucium partem, ſiti aperiuntur, *Culter pharyngotomus*, vel ſimpliciter *Pharyngotomus* vocatur. G. *Pharyngotome*.

PHARYNX, eſt ſuperior pars Oeſophagi, in formam quaſi infundibuli dilatata, vertebris colli incumbens, interius membrana mucoſa tecta: mouetur et conſtat e ſtratis fibrarum muſcularium partibus vicinis adnexis, quorum alia dilatationi eius, alia conſtrictioni, in deglutitione inſeruiunt, et a varia inſertione variis nominibus diſtinguuntur. Sic muſculi Cephalopharyngaei, Stylopharyngaei, Pterygopharyngaei, Mylopharyngaei, Gloſſopharyngaei, Pharyngem dilatant; Hyopharyngaei, Thyreopharyngaei, Cricopharyngaei et Chondropharyngaei eum conſtringunt. *Albinus* plurimos horum muſculorum ſub conſtrictore pharyngis inferiore, medio et ſuperiore comprehendit. Pharynx vocatur a φάγω, comedo, deglutio. Latinis et *Fauces*, et *Frumen* Donato. Gr. Φαρύγγετρον, Ἀσφάραγος, Βρόγχος. Ge. Der Schlund. G. *Le Pharynx*. A. *The Upper part of the Gullet*. B. *Het Keel-gat*.

PHASEOLVS, et PHASELVS, eſt plantae genus flore papilionaceo, (Diadelph. Decandr.) carina anguſta, ſpiraliter contra ſolem reuoluta. Species eius frequentiſſima eſt Phaſeolus maior *Bauh. Phaſeolus vulgaris* caule volubili, floribus racemoſis geminis, bracteis calyce minoribus, leguminibus pendulis *Linn.* Habet haec folia terna, venoſa. Calyx eſt monophyllus, bilabiatus. Flores ſunt leguminoſi, papilionacei, albi. Flori ſuccedit ſiliqua longa, in acumen deſinens, in initio viridis, poſt maturitatem albeſcens, in duas partes dehiſcens, foeta ſeminibus reniformibus, quae ſemina *Phaſeoli* dicuntur, plerumque albi, tamen aliquando inueniuntur nigri, rubicundi, et vario colore inſtructi. Haec planta olim ex India adlata abunde apud nos cum *Phaſeolo coccineo* et *nano Linn.* colitur, eiusque ſiliquae immaturae eſitantur. Qualitatis ſunt aquoſo-farinaceae, viribusque nutrientibus, at ſimul flatulentis, pollent. Gr. Δόλιχος. Nomen ab effigie et longitudine ſiliquarum, aut fructus, accepit, qui lintrem, lembumque, ſeu nauiculam, exprimunt. Ge. Welſche Schminkbohnen, Vittbohnen. G. *Haricots.* A. *Kidney Beans.* B. *Turkſche, of Roomſche Boon.*

PHEGOPYRVM, i. q. *Fagopyrum.*

PHELLANDRIVM, eſt planta vmbellifera, (Pentandr. Digyn.) Cicutae fere aemula, odore Sii, habetque caulem craſſiſſimum, ſtriatum, excauatum, nodoſum, in multos ramos diuiſum, qui rami ſe in alas extendunt. Folia ampla, in margine inciſa, ſaporis grati, aliquantulum acris. Flores roſacei e quinque petalis acuminatis cordato-inflexis conſtantes in ſummitate caulium creſcunt. Semina ſibi inuicem iuncta, Aniſo craſſiora, obrotunda, fere oualia, compreſſa, odorata, nigricantia, coronata perianthio et piſtillo. Qualitas huius plantae, aeque ac Cicutae, virulenta habetur, ſunt tamen, qui eius ſemine eximio cum fructu in vitiis lymphae vlceribusque inueteratis etc. vſi ſunt. Creſcit in locis aquaticis. Forte a φελλεύω, fluito ſuberis more, et ἀνδρέομαι, virile robur aſſumo: in aquis enim non tarde fluentibus intrepide quaſi et viriliter ſe erigit. Ge. Peerſat, Waſſerſchierling. G. *Ciguë aquatique, Ciguë en marret, Ciguë d'eau.* A. *Water-Hemlok.* B. *Water-Scheerling.*

PHELLODRYS, *Suberis* eſt arbor. A φελλὸς, ſuber, et δρῦς, quercus. Ge. Korkeichenbaum, Pantoffelholz. B. *Korkeboom.*

PHELLOS, vide *Suber.*

PHIALA, dicitur vas vitreum ex ventre amplo in modum ſphaerae rotundae, gracilem canalem in proceritatem emit-

tens. Eius vſus frequens chymicis in variis operationibus. Ge. Eine Phiole. G. *Une Phiole.* A. *A Vial, Phial.* B. *Een Phiool glas.*

PHILADELPHVS, eſt planta, vel arbuſcula, Syringa *Tourn.* (Icoſandr. Monogyn.) calyce monophyllo, quadripartito; corolla tetrapetala, capſula ouali, vtrinque acuminata, calyce per medium cincta, quadriloculari, quadriualvi, polyſperma. Flores ſpicatim in extremitatibus ramorum naſcuntur. Ob florum fragrantiam in hortis colitur. Nomen habet a φιλεῖν, amare, et ἀδελφὸς, frater, quod rami eius ſibi implicentur, ſeque fratrum inſtar amplectantur. Ge. Deutſcher Jasmin. G. *Seringal.* A. *Syringa.*

PHILANTHROPOS, eſt Aparine. Sic dictus, quod praetereuntium veſtibus adhaeret. Ex φίλος, amans, et ἄνθρωπος, homo. Vide *Aparine.*

PHILIATROS, PHILIATER, eſt is, qui medicam artem amat, et illi operam dat. Ex φίλος, amator, et ἰατρὸς, medicus. Ge. Der Arzeney Befliſſener. B. *Een Liefhebber der Artzeny.*

PHILIPENDVLA, eſt i. q. *Filipendula.*

PHILLITIS, vide *Phyllitis.*

PHILLYREA, et PHYLLIREA, eſt planta, vel arbor, (Diandr. Monogyn.) quae habet folia oblonga, coniugata, ſemper virentia. Flos eſt monopetalus, campaniformis, quadripartitus; calyce quadrifido contentus. Ouarium in fundo calycis fit fructus vnilocularis, ſemine rotundo, vnico. Colitur paſſim in hortis, et ad ſepes viuas et viridaria adhibetur. Flores cum aceto contuſi, frontique applicati capitis dolores tollunt. Dictam volunt, quod in tenues aſſulas, ſiue Philyras, diſcerpatur. Alii deriuant a φλοιὸς, cortex, propter corticis vtilitatem, vel dicitur a Phillyra, Saturni filio. Ge. Phillyrea. G. *Eſpece de Troéne.* A. *Mock-privet.*

PHILOCHYMICVS, dicitur is, qui chymiam amat. Ex φίλος, amator, et χυμικὸς, artis chymicae peritus. Ge. Ein Liebhaber der Scheidekunſt. B. *Een Liefhebber der Chymie.*

PHILONIVM, eſt medicamentum electuarii conſiſtentia, et quia recipit opium, opiatis annumeratur, eſtque vel Perſicum, vel Romanum. Ita ab inuentore *Philone*, qui tempore Auguſti floruit, vocatur. Sed huius medicaminis variae occurrunt deſcriptiones.

PHILOSOPHICA CALCINATIO, vide *Calcinatio Philoſophica.*

PHILOSOPHORVM OLEVM, vide *Laterinum Oleum*, et *Oleum Laterinum.*

Philtrvm, eſt concauitas oblonga labro ſuperiori impreſſa eamque diuidens, ſic quaſi amabile dicitur.— Sumitur quoque pro medicamento amorem conciliante. Hinc *Amatorium virus Plin. Amatorium poculum Cic.* Sed rationem potius turbare, aut venerem excitare, quam verum amorem inſpirare poſſe, nefanda huiusmodi ſubſidia, rectius creduntur. Delirium tali modo excitatum *Philtromania* dicitur. Gr. Φίλτρον, Ἴυγξ. Ge. Ein Liebestrank. Ga. *Philtre.* A. *A Love Drink.* B. *Minnedrank.*

Phimosis, veteribus in genere erat meatuum praecluſio; vnde Phimoſis palpebrarum, labiorum, vteri, narium dicebatur. Hodie hoc ſub nomine intelligitur anguſtia praeputii, quae glandis denudationem impedit; eſtque vel natiua, vel inflammatoria, venerea, etc. Etiam de Phimoſi vaginae dictum eſt, quae pendet a ſyphilitica inflammatione labiorum et nympharum, ob vlcuſcula rodentia. A φιμὸς, obturamentum. Ge. Enge der Vorhaut. G. *Phimoſe.*

Phlasis, eſt fractura in oſſe plano, i. q. Θλάσις.

Phleborrhagia, eſt venarum ruptio. A φλὲψ, vena, et ῥήγνυμι, rumpo. Ge. Aderbruch. G. *Rupture de Veine.* A. *The Breaking of a Vein.* B. *Een Ader berſt.*

Phlebotomia, eſt venarum ſectio, quae non tantum ſanguinis minuendi gratia, ſed ad varios alios fines inſtituitur. Ex φλὲψ, vena, et τέμνω, ſeco. Vide *Venaeſectio.* Ge. Das Aderlaſſen, Oefnung der Ader. G. *Saignée.* A. *Cutting of a Vein, or bleeding.* B. *Bloedlaating, Aderlaating.*

Phlebotomvs, eſt is, qui venas ſecat.— Item inſtrumentum, quo venae ſecantur. Ex φλὲψ, vena, et τέμνω, ſeco. Ge. Eine Lanzette, Fliete, Laßeiſen, Schnepper. G. A. *Lancette.* B. *Vlym, Lancet, Laatyzer, Laatmes.*

Phlegma, ſiue pitvita, eſt materia ſubalbida, limpida, tenax, ſero ſanguinis craſſior, ex ſanguine crudo viſcidoque, vel ſtagnatione diuturna lymphae tenuioris in cauis ſuis collectae, et tenuiſſimis particulis ſpoliatae, oriunda, et inprimis in cauis narium, ventriculi, inteſtinorum, etc. haerens, quae naturalis, et corpori noſtro vtilis, illis partibus obliniendis inſeruit. Ge. Schleim. G. *Phlegme, Pituite.* A. *Slime, Phlegm.* B. *Slym, Snot, Fluim.* — *Phlegma* item eſt deſtillatus aquoſus, a ſpirituoſo liquore diuerſus liquor, ſeparatim ab hoc tranſcendens. Item nubeculae, quae in aquis deſtillatis aliquando apparent, *Phlegma* vocantur. — Apud *Hippocratem* inflammatio, ſeu *Phlegmaſia*, ſic ſaepe ſonat. — Sumitur quoque interdum pro excretione viſcida.

Phlegmagoga, ſunt medicamenta pituitam educentia. Ex φλέγμα, pituita, et ἄγω, duco. Ge. Schleimabführende Mittel. B. *Slym-dryvende, of looſende Middelen.*

Phlegmasia, eſt inflammatio, aeſtus, ardor. A φλέγω, vro.—Alii hoc nomine claſſem morborum denotant, in quibus concurrit pyrexia continua, vel remittens, cum interna inflammatione, vel cum exanthematis. Vide *Phlegmone.*

Phlegmatici, ſunt, qui ſolida laxa habent, et nimia pituita abundant. Ge. Ein Schleimblütiger. B. *Slymige Luiden.*

Phlegmatia, eſt intumeſcentia oedematoſa artuum inferiorum, ſeu turgeſcentia mollis, non elaſtica, cuti concolor, indolens. Ge. Angelaufene Füße. G. *Oedeme, Infiltration des jambes.*

Phlegmone, ſiue inflammatio, Gr. Φλεγμονὴ, et Φλεγμασία, veteribus dicebatur omnis calor, naturae modum excedens. Recentioribus autem definitur ſtagnatio ſanguinis rubicundi in vaſis arterioſis, anguſtioribus, quam vt globuli rubri ſanguinis tranſire poſſint, cum attritu ſanguinis a tergo prementis, hinc coniungitur cum tumore, calore, rubedine, pulſatione et dolore loci. Etiam errore loci contingere credunt, ſi vaſa naturaliter lympham vehentia in initio ſuo globulos rubros ob liquidi velocitatem et preſſionem admittunt, vel quod ipſa vaſa ſanguinea fuerint anguſtata, vel quod liquidum transmittendum ſit nimis craſſum. Recentiſſimis tamen temporibus multi ſtagnationem et effuſionem ſanguinis in celluloſam telam in omni inflammatione fieri putant. Alii omnem obſtructionem in inflammatione plane negant, creduntque potius ſanguinem maiori impetu ad vaſa inflammata ferri et per ea moueri, ita vt cauſſa proxima inflammationis adhuc obſcura ſit. — Proprie *Phlegmone* quoque tumor inflammatorius partialis vocatur. Inflammatio vel reſoluitur, vel in ſuppurationem, ſcirrhum, aut ſphacelum, abit. A φλέγω, inflammo, vro. Ge. Entzündung. G. *Phlegmone, Inflammation.* A. *Inflammation.* B. *Ontſteeking.*

Phlegmonodes, eſt inflammatio leuis, tumens, phlegmonae ſimilis. Ex φλεγμονὴ, inflammatio, et εἶδος, forma.

Phlevm, eſt plantae genus ad gramineas pertinens, (Triandr. Digyn.) gluma vniflora, biualui; corolla biualui, calyce breuiore, includente ſemen vnicum, ſubrotundum. Eſt Gramen typhoides *Baub.* et aliorum.

Phlogisticvs, vocatur ſanguis, aut calore, aut motu iuſto vehementiori eo diſpoſitus, vt partes eius fibroſo-gela-

tinoſae coeant atque cohaereant, et in ſuperficie ſanguinis e vena emiſſi cruſtam denſam albicantem forment, quae cruſta *Pſeudo-membrana*, vel *Membrana phlogiſtica*, haecque ſanguinis diſpoſitio *Lentor phlogiſticus* vocatur. Apparet huiusmodi ſanguis in morbis inflammatoriis, praecipue *Pleuritide*. Hinc etiam *Pleuriticus* dicitur. Ge. Ein entzündetes Blut. G. *Le Sang coënneux*. A. *Sizy blood*.

PHLOGISTON, chymicis dicitur ſulphur, ſeu inflammabile in genere, id ſcilicet, quod igni concipiendo et alendo proprium eſt. Ge. Brennliches Weſen, Entzündbar. Ga. *Phlogiſtique*.

PHLOGIVM, eſt *Violae* ſpecies. Eius nomen videtur impoſitum ἀπὸ τῆς φλογὸς, a flamma, et ἴον, Viola, quod ex Violae ſit genere, floremque, in quo flammei quid emicet, habeat.

PHLOGMOS, vt et PHLOMOS, et PHLOX, vocatur *Verbaſcum*, quia flammae, ſeu facis in modum aſſurgit: φλὸξ enim eſt flamma. Ge. Wollkraut, Kerzenkraut, Königskerze. G. *Bouillon blanc, Mollaine, ou Bon-homme*. A. *Woll-wort, Mullien, Hightaper*. B. *Wolle-kruid*, *Wolle-bladen*, *Toortskruid*. Vide *Verbaſcum*. — *Phlox* Ill. *Linnaeo* eſt plantae genus, (Pentandr. Monogyn.) calyce monophyllo, cylindraceo, quinquedentato; corolla monopetala hypocrateriformi; capſula ouata, trigona, triloculari, triualui.

PHLOGOSIS, idem quod *Phlegmone*. A φλογόω, incendo.— Aliis tantum eſt minor caloris febrilis gradus, quum ſcilicet ſubito in facie oritur rubedo cum quadam incaleſcentia breui euaneſcente. Ge. Fliegende Hitze. G. *Phlogoſe*. A. *Fluſhing*. B. *Ontſteeking*.

PHLYCTAENA, ſiue PAPVLA, eſt puſtula, vel veſicula in cute excitata, alba, baſi inflammata, rupta dolens; oriunda a ſtagnatione lymphae in vaſis lymphaticis, vel a ruptione et effuſione lymphae ex ſuis vaſculis. Ge. Waſſerblattern, Blätterlein. Ga. *Bouton*, *Phlicténe*, *Puſtule*. A. *Bliſters*. B. *Water-puiſt*, *Blaaren*. — Ita etiam vocatur collectio puris ſub cornea tunica, ab vlcuſculo. Arab. *Saphati*, ab aliis *Ignis ſylueſtris* appellatur. Item Φλύκταινα, φλυκτὶς, φλυζάκιον *Galeno*, a φλυκταινοῦμαι, in puſtulas erumpo, vel ἀπὸ τοῦ φλύειν, vel φλύζειν, quod bullire et feruere eſt, puſtulae et veſiculae quaſi a feruentibus et acerrimis humoribus excitatae, iis, quae ab igne, vel feruente aqua, excitantur, ſimiles. Ge. Hitzpocken, hitzige Blattern, das wilde Feuer, Nachtbrand. G. *Phlicténe, ſeu volage*. A. *The wild Fire*. B. *Het wild Vuur*, *vuurige Blaartjes*.

Phlyctaenodes, ſunt puſtulae Phlyctaenis ſimiles.

Phlysacivm, i. q. *Phlyctaena.*

Phlysis, i. q. *Phlyctaena.*

Phoenicivs morbvs, idem quod *Elephantiaſis.* Sic vocatus forte, quia in Phoenicia aliisque Orientalibus plagis graſſatur, vel a colore rutilante. Eſt et nomen alicuius emplaſtri.

Phoenigmvs, eſt morbus apyretus cutis rubedine diffuſa, maculata, virgata, vel punctato notatus, qui ab aliis morbis exanthematicis differt, quod nulla febre ſtipatus ſit, et magnam cutis partem obſideat. Oritur interdum a venenis vegetabilibus et animalibus. Ge. Art von Neſſelſucht. G. *Ictère rouge.* — *Phoenigmus*, eſt quoque medicamentum, quod in cute per aliquod tempus applicatum, ſua valida actione rubedinem excitat, hinc et *Rubefaciens* dicitur, vti et *Dropax* et *Sinapiſmus.* A φοινίσσω, rubefacio. Ge. Ziehende, rothmachende Mittel. B. *'t Vel roodmakend en blaartrekkend Middel.*

Phoenix, eſt Palma, ſeu Dactyli arbor, ſcilicet *Phoenix dactylifera* frondibus pinnatis, foliolis complicatis enſiformibus, *Linn.* in India vtraque prouenieus. Vide *Dactylus.* Quaſi φοίνιξ, a ſanguineo cruentoque quarandam palmarum dicitur colore. A φοινίσσω, rubefacio. Ge. Dattel- oder Palmbaum. G. *Palmier.* A. *Date-tree, Palm-tree.* B. *Dadel boom.* — *Phoenix* quoque dicitur nonnullis *Lolium perenne Linn.*

Phosphorvs: ſolent in vniuerſum quaeuis fere corpora, quae in tenebris lucem ſpargunt, hoc nomine inſigniri et phoſphoreſcentia dici; vt v. c. ligni putreſcentis fruſtula, barometra phoſphoreſcentia, varia inſecta, etc. Vt plurimum vero ita appellantur ſulphuris artificialis quaedam genera, quae aeri expoſita ſponte motum igneum ita ſubeunt, vt vel luceant tantum, vel vere exardeſcant. Hinc duplex Phoſphori genus a phyſicis diſtinguitur. Vnum *Lucentes*, ſeu *Lucidos*, comprehendit, e. g. illum *Balduini*, qui ex creta, ſeu terra calcarea quauis, cum acido nitri euaporatione et calcinatione fit; *Marggrafii*, quem ex calcinatis peculiari artificio lapidibus gypſeis, potiſſimum ex ſpatho, ſ. lapide Bononienſi, parare ſolent; *Hombergii*, qui fit, ſi bacilli ferrei ſale ammoniaco fixo, ſeu calcis viuae in acido ſalis ſolutione incruſtantur; *Cantoni*, qui obtinetur, ſi tres partes calcis oſtrearum et vna florum ſulphuris calcinantur. Alterum genus *Phoſphoros ardentes* ſiſtit, cuius notiſſima ſpecies ea eſt, quae ex vrina conficitur, et vel *Anglicanus phoſphorus*, vel ab inventoribus *Kunckelianus*, *Boyleanus*, *Brandianus*, *Kraftianus*, vel et, quod vulgatiſſimum, *Vrinae phoſphorus* dicitur. Exiſti-

mabant olim chymici, conſtare iſtam ſpeciem ex ſalis communis, cuius magnam copiam vrina continet, acido, cum phlogiſto combinato. Sed comprobarunt recentiores, inprimis *Marggrafius*, celeberrimus ille Berolinenſis chemicus, praeter phlogiſton et terram quandam vitreſcibilem, ei ineſſe proprium quoddam ac peculiare acidum, quod nunc et *Phoſphorinum* appellant. Hoc autem vna cum ſale alcalino volatili, aut forte etiam cum alcali fixo, (vterque enim ſal vrinae ineſt) in vrina ſal quoddam medium ſingulare format, quod *microcoſmicum*, ſeu *fuſibile vrinae*, vocatur. Solet vero *Phoſphorus vrinae*, ſi cuidam corpori duriori affricatur, ardere, fumumque ſpecifico et arſenicali odore fere praeditum ſpargere, viuidiſſimeque lucere. Parabatur quondam paullo operoſiori labore, quem varii, vt *Kunckelius* aliique deſcripſerunt, ſed contraxit eam difficiliorem methodum *Marggrafius* in ſuis Opuſculis chemicis, eumque faciliori modo praeparare docuit. Olim phoſphorus vrinae in medicos vſus, vt diaphoreticum et analepticum vocabatur, ſed fere nunc ad obſoleta medicamenta pertinet, licet omnino ſubtiliſſimum et efficaciſſimum forte remedium ſit. Cum eo in multis proprietatibus *Pyrophorus* conuenit, de quo ſuo loco vide. Ge. Phoſphorus. G. A. B. *Phoſphorus.*

Phragmites arvndo, ſic dicitur, quod inde ſepes fiant. Ex φράσσω, ſepio: φραγμὸς enim eſt ſeptum.

Phrenes, ſunt *Praecordia*, idem quoque quod *Diaphragma.*

Phrenesis, i. q. *Phrenitis.*

Phrenicae, ſeu diaphragmaticae arteriae, ſunt duae exiguae arteriae ex ipſo trunco Aortae inter appendices diaphragmatis transeunte orientes et in diaphragma diſtributae.

Phrenici nervi, ſeu diaphragmatici, ſunt duo trunci nerui inſignis longitudinis, tribus radicibus a ſecundo, tertio et quarto pari neruorum ceruicalium vtrinque orientes, inter clauiculam et arteriam ſubclauiam in thoracem deſcendentes, et facta cum primo neruo dorſali et intercoſtali magno communicatione, iuxta pericardium decurrentes, qui tandem innumeris ramulis in ſuperiorem et inferiorem diaphragmatis muſculum diſtribuuntur, et partim cum ipſis neruis abdominalibus et propaginibus Ganglii ſemilunaris coniunguntur.

Phrenitiasis, i. q. *Phrenitis.*

Phrenitis, phrenitiasis, ſeu phrenesis, eſt delirium cum febre acuta continua, ſaepe cum loquacitate,

furore et excandeſcentia, inquietudine, rubore oculorum et faciei, adſpectu truculento, ſputatione indecora, pulſu duro, reſpiratione rara et magna, motu tremulo conuulſiuo, ſcreatu frequenti, parca potus aſſumtione coniunctum, oriens vulgo ab inflammatione meningum atque cerebri. Vt plurimum in aetate iuuenili, tempore vernali et aeſtiuo, poſt inſolationem, vel poſt ſpirituoſorum abuſum, vel vehementia animi pathemata, producitur: nam per infarcta et obſtructa vaſa cerebri turbatur functio ſenſorii communis, et obiecta animae non debite repraeſentantur. Eſt vero vel primaria, quando cerebrum immediate afficitur, vel ſecundaria, quae febribus ardentibus ſuccedit, quando humoris morbifici portio ad cerebrum transfertur. A φρὴν, mens, quia mens laborat. Ge. Entzündung des Gehirns, Tobſucht, Kopfkrankheit. G. *Phrénéſie.* A. *The Phrenſy.* B. *Krankzinnigheid, razende Koorts.*

Phrice, phriciasis, phricasmus, phricia, eſt ſuccuſſio tremula coacta cutis cum ſenſu frigoris; vnde differt a tremore, qui quandoque frigus febrile, aut catarrhale, comitatur; nam in tremore artus etiam ſuccutiuntur, in rigore vero cutis corrugatur et exagitari videtur. Ge. Schauer. G. *Friſſon.* A. *Shivering.* B. *Huivering, Schudding.*

Phricodes, eſt febris horrifica, ſcilicet febris continua, in qua vna cum calore horrores ſentiuntur. Ex φρὶξ, horror, et εἶδος, forma. Ge. Schauerfieber. G. *Fievre Tremblante.* A. *Trembling Fever.* B. *Bevende Koorts.*

Phrontis, vide *Panophobia.*

Phryganium, ſiue cremium, eſt ſuffrutex. Sic forte dicitur a cremando: φρύγειν enim, ſeu φρύττειν, eſt cremare, arefacere, quia eius ſarmentis ignes ſtruuntur.

Phtharticum, eſt medicamentum corrumpens et deleterium. A φθείρω, corrumpo.

Phtheiroctonon, eſt *Staphiſagria.* Sic dicitur, quia eius ſemen pediculos enecat. A φθεὶρ, pediculus, et κτείνω, occido.

Phthiriasis, ſiue morbus pedicularis, eſt affectio, qua verminat corpus, ſcatetque pediculis. In hominis corpore primo exiguae excitantur puſtulae, quae ſi aperiantur, facile curantur, ſin minus, in grauem morbum pedicularem incidunt. Ge. Läuſeſucht. G. *Maladie Pédiculaire.* A. *The Loуy Evil.* B. *Luis-ziekte.* — — — Aliud genus eſt, quod dicitur ἄγριον, ſiue ferum, in quo pediculi lati, ſeu inguinales, qui etiam *Pattae*, vel *Platulae*, dicuntur, inguinibus, interdum etiam barbae, ſuperciliis, et regioni

ſubaxillari, ita tenaciter adhaerent, vt diuelli nequeant. A φθειριάω, pediculis ſcateo. Ge. Filzläuſe. G. *Morpions.* B. *Plat-luis.*

PHTHIRION, i. q. *Phtheiroctonon.*

PHTHISICVS, eſt, qui tabe laborat. A φθέω, corrumpo. Ge. Ein Schwindſüchtiger. G. *Etique.* A. *A conſumptive.* B. *Die de Teering heeft.*

PHTHISIS, TABES, Gr. Φθόη, φθίσις, φθίνας νόσος *Plut.* Τηκεδὼν πύη *Aretaeo*, eſt vniuerſi corporis conſumtio, ex pulmonum, vel alterius viſceris nobilioris, ſcirrho, laeſione, vel vlcere, orta, cum febre lenta et continua coniuncta; quam reſpiratio difficilis, genae rubrae, oculi caui, vngues curui, ſudores nocturni, anhelitus foetens, ſputa ſaepe purulenta, et tuſſis comitantur; quae ſaepe haereditario quaſi iure a parentibus contrahitur, vel peruerſam thoracis conformationem, haemoptoen, vel neglectos, aut male curatos, organorum reſpirationi inſeruientium morbos inflammatorios ſequitur. A φθέω, corrumpo. Ge. Schwindſucht, Lungenſucht. G. *Phthiſie, étiſie.* A. *Ulceration of the Lungs, Conſumption, Phthiſick.* B. *Longe-zweer, Teering.*

PHTHOE, i. q. *Phthiſis.*

PHTHORA, eſt *Napelli*, vel *Aconiti deleterii* ſpecies. A φθέω, corrumpo, perdo. Tela enim huius ſucco illita parant vulnera deleteria, niſi exciſione pernicies anteuertatur. Vide *Staphys agria, Thora.*

PHV, ſeu PHY, eſt Valeriana. Illa vox a Ponti incolis Graecis mutata. Dici volunt a putore grauique odore, mixto Nardeae ſuauitati, quem *Phu*, ſeu *Phy*, aduerbio admirantis et abhorrentis, aduerſamur ſubodorati. Vide *Valeriana.* Ge. Baldrian. G. *Valeriane.* A. *Valerian.* B. *Speer-kruid, St. Joris-kruid, Valeriane.*

PHYGETHLON, ſiue PANVS, eſt tumor ex inflammatione glandularum ortus, vt in peſte circa inguina, vel ſub axillis, etc. ſ. furunculus. Ge. Eine entzündete Beule, Schwär. G. *Clou.* A. *Boil.* B. *Een Buil, Klierontſteeking.*

PHYLACTERIVM, eſt amuleti ſpecies, qua venenati morbi arcentur.

PHYLLIREA, vide *Phillyrea.*

PHYLLITIS, quaſi folioſa herba, cum tota quaſi folium ſit. Vocatur etiam *Lingua ceruina*, et eſt Scolopendrii, vel Aſplenii, ſpecies. Sic dicitur, quod folioſus ceſpes appareat. Ex φύλλον, folium.

PHYLLVM, eſt *Mercurialis.* An ſic dicatur per excellentiam ob frondes et folia? frondoſa et folioſa enim eſt planta, et φύλλον eſt folium.

Phyma, ſiue tvberculvm: generaliter ſic vocatur omnis tumor praeternaturalis, praeſertim in ambitu extremo corporis, a cauſa quacunque interna proueniens. Gr. Φύμα, et Φυτὸν. Quatuor, vel quinque generum ſunt, *Verrucae, Calli, Vari, Furunculi, et Hydroa*, ſiue deſudationes, de quibus ſuo loco. — Aliis eſt tumor glandularum duntaxat, praecipue ceruicalium, iugularium et ſubaxillarium, qui ſtatim augetur, et ad ſuppurationem feſtinat. A φύω, creſco.

Phymatodes, eſt tuberculum *Phymati* ſimile.

Phymosis, i. q. *Phimoſis.*

Phymvs, et phymosis, i. q. *Phyma.*

Physalis, eſt Lupulus, vel potius eius flores, ſeu vmbellae. Forte dicitur a φυσάω, inflo, quia cereuiſia cum Lupulo cocta facile in bullas eleuatur.—Eodem quoque nomine vocatur *Solanum veſicarium* ob veſicas: φυσαλὶς enim eſt bulla, veſica. Vide *Lupulus*, et *Alkekengi.*

Physalos, eſt buſo, qui ſe mirum in modum inflare poteſt. A φυσάω, inflo.

Physconia, eſt intumeſcentia totius abdominis citra grauiditatem a volumine viſceris cuiusdam aucto pendens. A φυσάω, inflo.

Physema, ſeu physesis, eſt inflatio in quacunque corporis parte, inteſtinis, vel abdomine, vt in tympanitide. — Item reſina pini. A φυσάω, inflo.

Physesis, i. q. *Phyſema.*

Physeter, vide *Sperma ceti.*

Physica, eſt ſcientia rerum naturalium, quatenus ſunt poſſibiles, vel quae examinat omnia, quae in toto vniuerſo ſunt, corpora, eorumque naturam, proprietates, actiones, etc. indagat. Medicina propterea eſt pars phyſicae, quatenus corpus humanum, omniaque, quae ad ſalutem eius tendunt, pro obiecto habet. Medici olim, antequam doctoris gradum obtinerent, dicebantur magiſtri in phyſica. Ge. Naturkunde. G. *Phyſique.* A. *Natural philoſophy.* B. *Natuurkunde.*

Physiognomia, eſt in vniuerſum peritia in natura, hoc eſt, in creatis cognoſcendis. Proprie tamen ea eſt ſcientia, qua animi indoles ex vultu cognoſcitur et praeſagiri poteſt. A γινώσκω, cognoſco, et φύσις, natura. Ge. Phyſiognomie. G. *Phyſiognomie.*

Physiognomica ſunt *Signa*, quibus nonnihil ex vultu praeſagiri poteſt. Ex φύσις, natura, et γινώσκω, cognoſco.

Physiologia, eſt medicinae pars, quae docet corporis humani conſtitutionem, quatenus ſana eſt, quoad omnes eius partes, fabricam tam ſolidorum, quam partes et mixtionem fluidorum,

fluidorum, ex quibus conſtat, exhibens, legesque tradens, iuxta quas haec in ſe agant, et functiones ſuas abſoluant, quaenam effecta producant, et cui vſui omnia deſtinata ſint, vt ſic oeconomia animalis atque ſanitas conſeruetur. Ex φύσις, natura, et λέγω, narro. Ge. Die Lehre vom geſunden Zuſtand, Phyſiologie. G. *Phyſiologie.* A. *Phyſiology.*

PHYSIS, i. q. *Natura.*

PHYSOCELE, i. q. *Pneumatocele.*

PHYSOCEPHALVS, eſt tumor totius capitis emphyſematoſus, ſeu tenſus, elaſticus, ſub digito crepitans. Hunc arte excitaſſe in tenellis infantibus, inflicto in vertice vulnuſculo, et inflato per tubulum in telam celluloſam aere, ad commiſerationem excitandam ſtipemque extorquendam ſceleratos homines lego.

PHYSODES, eſt, quod flatibus abundat. A φυσάω, inflo, et εἶδος, forma.

PHYSOMETRA, eſt conſtans permanensque tumor leuis, elaſticus, vteri figuram et ſedem referens in mulierum hypogaſtrio, pendens ab aere in cauo vteri contento. Ge. Windſucht der Mutter. G. *Tympanite de la matrice.*

PHYTEVMA, eſt plantae genus, (Pentandr. Monogyn.) calyce monophyllo quinquepartito, corolla ſtellata quinquepartita, laciniis recuruis; capſula ſubrotunda, triloculari, polyſperma. Eſt Rapunculus *Tourn.* Huius etymon etſi omnibus plantis commune videatur, (quia φυτεύονται omnes) tamen φυτεύειν non tantum *plantare*, ſed *producere, generare* ac *parere* ſignificat Haec cum ad amatoria maxime apta credatur, et ſic ad generationem, prae aliis φύτευμα eſt appellata.

PHYTOLACCA, Solanum racemoſum americanum *Pluk. Phytolacca decandra* floribus decandris decagynis *L.* eſt planta ad plures pedes excreſcens, foliis amplis, mollibus, calyce nullo, floribus roſaceis pentapetalis racematim creſcentibus, baccis orbiculatis, depreſſis, ſulcis decem longitudinaliter exaratis, piſtillis vmbilicatis, decem locularibus. Habitat in Virginia; paſſim tamen in hortis noſtris colitur. Qualitatis eſt acris et draſticae; ſunt tamen, qui ſuccum baccarum expreſſum et inſpiſſatum ſuper eiusdem plantae folia extenſum ſummo cum fructu cancro exulcerato applicari contendunt. G. Phytolacke. G. *Raiſin d'Amérique.* A. *American Nightſhade, Porke Phyſic.*

PHYTOLOGIA, eſt vegetabilium et plantarum cognitio. Ex φυτὸν, planta, et λέγω, dico. Ge. Erkenntniß der Pflanzen. B. *Plantkenning.* Vide *Botanica.*

PIA MATER, vide *Mater Tenuis.*

Pica, eſt appetitus vix ſuperabilis eorum, quae quidem in nutrimentum commutari queunt, ſed rariora, aut inſueta ſunt, vel eorum, quae neutiquam apta huic operi. Huius mali cauſam obſeruationes docuere eſſe humorem acrem praedominantem in viſceribus chylopoieticis, vel ad ſtomachum et inteſtina delatum, vix, niſi inſueto aſſumto, compeſcendum: circuitum cruoris mutatum: affectionem peculiarem neruorum: imaginationem deprauatam; vnde virgines, grauidasque mulieres inprimis, mirabilis hic affectus occupat; raro autem viri eo infeſtantur, niſi qui aliquomodo hypochondriaci. Dicitur ita ab aue eiusdem nominis, quae globulos terrae eſitare perhibetur. Vide *Citta, Malacia.*

Picatio, vide *Dropaciſmus.*

Picea, Gr. Πίτυς, eſt Abietis ſpecies, picem proferens. Vide *Pinus.*

Picra, vide *Hiera Picra.*

Picris, ſic nominatur Cichoreum, aliquando Hieracium, idque propter amaritudinem. Πικρὸν enim eſt amarum. Hodie tamen hoc nomine peculiare denotatur plantae genus flore ſemifloſculoſo, (Syngeneſ. Polygam. Aequal.) ſeminibus ventricoſis, obtuſis, coronatis pappo plumoſo.

Picrocholvs, eſt is, qui amaram bilem eructat, eaque abundat. Ex πικρὰ, amara, et χολὴ, bilis. Ge. Gallſüchtig. G. *Bilieux.* A. *Cholerick.* B. *Galachtig.*

Pictonvm colica, in Indiis Occidentalibus familiaris, propter dolorum atrocitatem etiam *Colica neruoſa* audit. Nomen a Pictonibus, Galliae incolis, obtinuit, quod et iis familiaris ſit. Dicitur etiam *Colica ſicca*, et ſi a Saturninis oriatur, *Colica ſaturnina*, vel *Pictorum.* Vide *Colica.* Ge. Die Bley= Töpfer= oder Mahlercolik, Colik von Poitou. G. *La Colique des Peintres, Colique de Poitou.* A. *Dry belly-ach, Deuonshire-Colick.*

Piestrvm, eſt inſtrumentum chirurgicum ad contundenda oſſa capitis in extrahendo foetu mortuo. Dicitur et *Piſſorium* et *Contuſorium*, et *Embryothlaſtes.*

Piger henricvs, vide *Athanor.*

Pigritia, eſt maxima corporis tarditas cum appetitu otii et ſomni, metuque defatigationis laſſitudinisque; cuius cauſſa phyſica non tam in macie, vel tabe, pinguedinis carnisque et ſuccorum defectu, quam in ſuccis non ſatis agilibus, et fibris motricibus laxis, conſiſtit. Ideo qui pingues, carnoſi, craſſique ſunt, longi item et ventre tumidi, ſolent pigri eſſe. At pigritia vnum eſt ex praecipuis ſcorbuti dicti ſignis atque ſymptomatis; quae vero Pigritia aliquos tenet,

qui, cum alacres ſunt vni rei, ad aliam ſegnes exiſtunt, ea non morbus in motu corporis tardiore, ſed animi hebetudo et aegritudo eſt ex aliis cauſis, cum corpore nimium agili. Gr. Ὄκνος. Ge. Faulheit, Trägheit. G. *Pareſſe.* A. *Slothfulnes, Idlenes.* B. *Luiheid, Traagheid.*

Pila, vocatur ille globus, aut puluillus, e linteo, vel corio, confectus, et pilis equinis fartus, qui bracheriis inſuitur, et in herniis exacte illis locis imponitur, quibus partes vitioſe elabuntur, ad prolapſum hunc impediendum. Ge. Der Ball im Bruchband. G. *La Pelotte.*

Pila, ſpecies mortarii eſt, ex varia materia fabricata, vt aenea lapidea, vitrea, fictilitia, etc. Sumitur et pro piſtillo. Ge. Ein Mörſel. G. *Un Mortier.* A. *A Mortar.* B. *Een Mortier.*

Pila marina, eſt faſciculus ſphaericus pugni circiter magnitudine, conſtans e fibris implexis, conglutinatis Algarum, aliarumque plantarum marinarum, praecipue vero *Zoſterae marinae Linn.* (Gynandr. Polyandr.) quae eſt Alga anguſtifolia vitriariorum *Bauh.* Ruppia foliis linearibus obtuſis *Moerh.* Reperitur paſſim in littore maris mediterranei. Olim contra ſtrumas ſpecificum credebatur remedium. Hodie vix in vſu eſt. Ge. Meerball. G. *Pelotte de mer.*

Pilaris morbvs, i. q. *Phalangoſis* et *Trichiaſis.*

Pilevs, idem quod *Galea* in Foetu. — Item eſt inſtrumentum chirurgicum metallicum, ligneum, eburneum, vel etiam cereum, vndique in vertice perforatum, quod exulceratis papillis nutricum applicari ſolet pro commodiori lactatione, aut papillarum defenſione. G. Ein Hütlein. B. *Een Hoedje.*

Pili, ſunt corpora teretia et tenuia filamenti inſtar, ſolida, et facillime in quamcunque partem flexilia, variae formae et coloris, intus caua, ſeu ſubſtantia ſpongioſa, farcta, in locis nonnullis exterioris ambitus corporis eminentia, per cutis poros penetrantia, radicem ſub ea figentia bulboſam, multis vaſculis ornatam, per pili ſubſtantiam diſtributis. Inſeruiunt fotui partium, quibus ſupereminent, pororumque exhalantium defenſioni, ne ab externis comprimantur. Diuiduntur in *Connatos*, quales ſunt pili capitis, palpebrarum, etc. Et *Poſtnatos*, ſiue qui poſt natiuitatem creſcunt, vt pili genarum, pudendorum, etc. Differunt inter ſe ratione loci, craſſitiei, longitudinis, et pro varietate loci variis nominibus diſtinguuntur. Sic pili ſincipitis capilli, temporum cincinni, occipitis crines, palpebrarum cilia, narium vibriſſae, menti barba, vel primi, lanugo et pappus, labii ſuperioris myſtax, pectinis pubes dicuntur. Ge. Das Haar. G. *Cheveux, Poil.* A. *The Hair.* B. *Hair.*

Pili, in plantis ſunt ductus excretorii ſetacei, et caulis, vel folia huiusmodi pilis diſtinctis elongatis tecta *Piloſa* dicuntur.

Piloſella, eſt planta, dicta a copioſis pilis, quibus folia inueſtiuntur. Vocatur etiam *Auricula muris* a ſimilitudine foliorum. — *Piloſella* proprie eſt ſpecies *Hieracii*, planta ſcilicet flore ſemifloſculoſo, ſemine papoſo; *Hieracium piloſella Linn.* foliis integerrimis ouatis, ſubtus tomentoſis, caule repente, ſcapo vnifloro. Habitat in Europae paſcuis aridis. Qualitatis eſt amarae et ſubadſtringentis; hinc in infuſis vulnerariis, diarrhoea, haemorrhagiis et herniis laudatur. Ge. Mäusöhrlein. G. *Piloſelle, Oreille de rat.* A. *Mouſe ear.* B. *Muizen-oor.*

Pilula, ſiue catapotium, eſt medicamentum ſolidum ſphaericae figurae, piſi vt plurimum magnitudine, ex pulueribus, gummis, extractis, etc. glutinoſo liquore exceptis, efformatum, deglutitioni faciliori inſeruiens. Ge. Pillen. G. *Pillules.* A. *Pills.* B. *Pillen.*

Pilum, i. q. *Piſtillum.*

Pimenta, vide *Piper Iamaicenſe*, vel *Amomum.*

Pimpinella: variae hoc ſub nomine plantae in vſu medico ſunt: Pimpinella ſanguiſorba maior *Bauh. Sanguiſorba officinalis* ſpicis ouatis *Linn.* (Tetrandr. Monogyn.). Ge. Bibernell, Blutkraut, Sperberkraut. G. *Pimpernelle.* A. *Burnet.* B. *Pimpinell.* — Habet haec caules rubros, anguloſos, ramoſos; folia oblonga, aut obrotunda, in margine dentata, bina vni coſtae adhaerentia. Flores ſunt monopetali, rotati, plerumque quadrifidi ad centrum vsque, quatuor ornati ſtaminibus, praelongis, bracteis vero herbaceis, minutis, vix conſpicuis, vnde apetalos eos eſſe alii pronunciant. Ouarium fit fructus quadrangularis plerumque, vtrimque acutus, modo vnicapſularis, modo bicapſularis, foetus ſeminibus oblongis, coloris fuſci, vel ſubrufi, ſaporis ſubamari, adſtringentis; odoris tenuis non ingrati. Haec planta creſcit in pratis et montibus. Dicitur etiam *Pampinella, Bipinella*, ſeu *Bipennula*, quibusdam *Pompenella*, quia pepones olet. Ideoque forte corrupta vox a pepone erit. Alii nomen deducunt a foliorum binis ordinibus, pinnatim, ſiue plumatim, digeſtis. Vocatur *Sanguiſorba*, quoniam radix ob virtutem ſuam adſtringentem ſanguinem quaſi abſorbet, et in haemorrhagiis conducit. — *Pimpinella* vero *italica offic.* eſt Pimpinella ſanguiſorba minor hirſuta *Bauh. Poterium ſanguiſorba* inerme, caulibus ſubanguloſis *Linn.* (Monoec. Polyandr.) calyce triphyllo, corolla monopetala, quadripartita, et poſt foemineos flores bacca exſucca, angu-

lata, ſeminibus tetragonis, vtrinque acuminatis. Ge. Welſche Pimpinelle. G. *Pimpernelle d'Italie.* B. *Groote Pimpinell, Pimpernell.* — Creſcit haec in Europa auſtraliori, eiusque et folia et ſemina ob virtutem ſubadſtringentem et vulnerariam in infuſis paſſim contra haemorrhagias et alui fluxum commendantur. *Pimpinella* denique *noſtras* eſt Pimpinella ſaxifraga maior altera *Bauh. Pimpinella ſaxifraga* foliis pinnatis, foliolis radicalibus ſubrotundis, ſummis linearibus *Linn.* (Pent. Dig.) quae eſt planta vmbellifera, paſſim in campis et pratis noſtris proueniens. Nonnulli *Tragoſelinum officin.* vocant, et in ſolo calcareo creſcens in varietatem, ſcilicet *Pimpinellam* ſaxifragam *nigram* degenerat. G. Weiße, oder ſchwarze Pimpinelle, Steinpimpinelle, deutſche Theriakwurzel. G. *Bouquetine.* A. *Burnet ſaxifrage.* B. *Steenbreek, Beeuernaart, Bevernel.* — Radix eius frequentiſſimo in vſu eſt. Qualitatis eſt acris et hircinae, ſed eximiis viribus reſoluentibus et anticatarrhalibus gaudet. Additur vel decoctis, vel eſſentia eius in morbis lymphaticis propinatur. Sine vehiculo deglutita in angina tantum ſeroſa, non vero inflammatoria, prodeſt.

PINASTER, i. q. *Pinus ſylueſtris.*

PINEA, PINEOLI, vide *Pinus.*

PINEALIS GLANDVLA, vide *Conarium.*

PINGVEDO, vide *Adeps.*

PINGVICVLA, ſ. Sanicula montana, flore calcare donato *Bauh.* eſt planta flore monopetalo ringente, nectario corniculato, e baſi petali poſtice producto, (Diandr. Monogyn.) capſula ouata, vniloculari, polyſperma. Habitat in vliginoſis Europae. Folia ouata, integra, ſplendentia, et quaſi vnguine obducta, humi repunt. Rarius haec planta in vſum medicum adhibetur, licet viribus conſolidantibus gaudere videatur. In aqua decocta aluum mouet. Lac, foliis ſuperfuſum ſpiſſeſcit, nec facile coagulatur. Ouibus deuorata planta noxia creditur. Ge. Sonnenthau, Butterwurzel, Schmeerwurzel. G. *Graſſette.* A. *Butterwort, Whiteroot.*

PINNA AVRIS, eſt ſuperior et latior pars ipſius auris, quae et *Ala* dicitur. G. Das ganze Auswendige des Ohrs. B. *De Oor-top.*

PINNA NASI, vide in *Pterygium* et *Ala.*

PINNATA, botanicis dicuntur *folia*, petiolo ſimplici lateribus adnectente foliola plura.

PINVS: duae potiſſimum arborum coniferarum et foliis ſemperuirentibus inſtructarum ſpecies, quae hoc nomine inſigniuntur, ad officinas pharmaceuticas pertinent, ſcilicet: 1) *Pinus ſylueſtris*, foliis genuinis, primordialibus ſolitariis glabris *Linn.* Ge. Kiefer, Föhre, Kienbaum. G. *Pin des*

bois. A. *Wild Pine, Pine-tree.* B. *Wilde Pyn-boom, Sparre-boom,* quae abunde in ſyluis noſtris ſiccioribus prouenit, et ex qua praeter vſum mechanicum et igniarium etiam *Terebinthina communis* elicitur. Turiones eius, male Strobili, vel Coni dicti, in ſcorbuto vtiliſſimi ſunt. Cortex quoque, folia et lignum in hoc morbo, vti quoque vna cum turionibus in lue venerea et aliis lymphaticis morbis laudantur. Cortex exterior ruber adſtringens eſt et balſamicus, atque in fluore albo aliisque eiusmodi morbis a variis commendatur. *Pix* quoque *liquida* et *ſolida* in variis locis ex ligno huius arboris praeparatur. Vide *Pix.* — Altera eſt 2) Pinus ſatiua *Baub.* ſeu *Pinus pinea* foliis geminis, primordialibus ſolitariis, ciliatis *Linn.* Ge. Pinien, oder Pintolenbaum. Ga. *Pin-Pignier.* A. *Cultiuated Pine-tree.* B. *Tamme Pyn-boom.* Haec in Europa auſtrali naſcitur, eiusque ſemina ſub nomine *Pinearum* ob qualitatem dulcem, demulcentem et nutrientem in cibis, iuſculis et emulſionibus adhibentur. Nonnulli ea in ſtranguria et tabe commendant, ſed quae in officinis apud nos ſeruantur, fere ſemper rancida ſunt. Genus vero botanicum *Linnaeanum*, quod has duas ſpecies comprehendit, ad Monoec. Adelph. pertinet. Plures tamen eiusdem ſpecies huc notandae ſunt, vt: *Pinus Mugo* G. Krummholzbaum. G. *Pin de Montagne*, ex qua *Balſamus Hungaricus*, ſponte ex ramis effluens et *Oleum templinum*, G. Krummholzöhl, ex ramis et conis deſtillatione obtinentur. — Porro *Pinus cembra Linn.* Ge. Zürbelnußkiefer. G. *Aluiez, ou Arobe*, ex qua *Balſamus Carpathicus*, ſeu *Balſamus e Libano*, praeparatur. — *Pinus Larix*, ex qua *Terebinthina veneta* eſt. Vide *Larix.* — *Pinus picea Linn.* ſ. *Abies mas*, vel *alba.* Ge. Weißtanne. Vide *Abies*, ex qua in multis locis *Terebinthina communis*, ſ. *Argentoratenſis*, educitur. — *Pinus abies Linn.* ſeu *Abies*, vel *Picea*, Ge. Fichte, Rothtanne. G. *Peſſe.* A. *Fir*, cuius turiones, reſina, pix, etc. etiam adhibentur. Reſina ſponte exſtillans *Thus* dicitur. — *Pinus balſamea Linn.* Ge. Die Gileadiſche Balſamtanne. G. *Baumier de Gilead.* A. *Balm of Gilead Fir*, ex qua arbore Americae ſeptentrionalis Terebinthinae ſpecies exſudat, quae in Anglia *Balſamo Gileadenſi* ſubſtituitur, et denique *Pinus Canadenſis Linn.* Ge. Die weiße Nordamerikaniſche Fichte, ex qua *Balſamum* ſic dictum *Canadenſe* officinarum Anglicarum eſt. — Pinus in vniuerſum Gr. Πεύκη, et πίτυς, vnde forte Pinus.

Piper: eius ſunt variae ſpecies, vti *vulgare Piper*, ſiue *nigrum*, *Melanopiper* Gr. dictum. Secundo, *Album*, ſiue *Leucopiper*, et *Longum*, Gr. *Macropiper.* In Malabaria maxima

Piperis prouenit quantitas; naſcitur et in Malacca, inſulis Iauae vicinis, Sunda et Cuda, aliisque locis. Seritur ad radices alterius arboris, ad cuius vsque faſtigium ſeſe conuoluendo ſcandere ſolet, foliis raris, Mali aſſyrii effigie, ſed minoribus, et per extremum acutis, virentibus, guſtu acri. Fructus vuarum fere modo racematim cohaeret, quamuis racemi et fructus minores ſint. Flores ſunt apetali antheris duabus, (Diandr. Trigyn.) bacca ſubrotunda, vniloculari, monoſperma. Eſt *Piper nigrum* foliis ouatis ſubſeptineruiis glabris, petiolis ſimpliciſſimis *Linn.* cuius ſemen, detracto per macerationem cortice exteriori nigro, *Piper album* dicitur.— *Piper longum* foliis cordatis petiolatis ſeſſilibusque *L.* eſt foliis tenerioribus et pallidius virentibus.—*Piper Iamaicenſe*, ſ. *Pimenta* Anglorum, eſt fructus, ſeu bacca ante maturitatem auulſa et exſiccata Arboris in Iamaica prouenientis, quae eſt *Myrtus pimenta* foliis alternis *Linn.* Myrtus arborea aromatica foliis laurinis *Sloan.* Dicitur quoque *Amomum*, et *Cocculus Indus aromaticus*, et pro *Amomo Plinii* a nonnullis habetur, licet nobis vix a duobus ſaeculis innotuerit.—*Piper Hiſpanicum*, vel *Indicum*, vide *Capſicum*. Cuncta haec aromata, quae Piperis ſub nomine ex India nobis adferuntur, gaudent qualitate acri, reſinoſa, feruida, viribusque calefacientibus, ſtimulantibus atque ſtomachicis; hinc praeter vſum culinarium frequentiſſimum ad cibos condiendos, plura quoque medicamenta compoſita ingrediuntur. Ge. Pfeffer. G. *Poivre.* A. *Pepper.* B. *Peper.*

PIPERITIS, eſt planta, cuius folia et praeſertim radices acrem et mordicantem habent ſaporem, ideoque a piperis acrimonia nomen mutuatur. Vide *Lepidium*. Ge. Pfefferkraut, Pfifferling. G. *Paſſerage*, *Poivrée.* A. *Dittammer*, *Pepper-wort.* B. *Peper-kruid.*

PISO, i. q. *Mortarium.*

PISSASPHALTVS, ſ. PISSASPHALTVM, eſt bitumen molle, nigricans, plus, vel minus graueolens, *natiuum*, vel *factitium*. *Natiuum* deſcribitur a *Dioſcoride*, atque nihil aliud eſſe videtur, quam *Aſphaltus*, de quo vide ſuo loco. *Factitium* eſt mixtura ex pice ac bitumine, (vnde et nomen accepit) videturque id eſſe, quod noſtrates *Aſphaltum* vocant, ſeu *Bitumen Iudaicum*. Non deſunt, qui putant, Arabum eſſe *Mumiam*. Attamen ipſo vocis ſono medium quid picem inter et bitumen notat; nigrum, terrenum, graueolens. Ge. Erdharz. G. *Piſſaſphalte*, *Poix minérale.*

PISSELAEON, ſ. PISSELEON, vide *Pix* et *Petroleum*.

Pistacia, pistacium, terebinthus *Tournef.* eſt arbor flore amentaceo, (Dioec. Pentandr.) Piſtacia peregrina, fructu racemoſo *Bauh.* *Piſtacia vera*, foliis impari-pinnatis, foliolis ſubouatis recuruis *Linn.* cuius flores foeminini ferunt drupam ſiccam, ouatam, et nucem eiusdem figurae, incluſam cortice lignoſo, extus coloris ſub-viridis, ſubſtantiae farinoſo-oleoſae. Habitat haec arbor in Perſia, Arabia, atque Syria, neque minus in Italia atque Sicilia colitur. Nuces, quae inde vbertim ad nos transferuntur, ob qualitatem dulcem atque ſubpinguem, et virtutem nutrientem et demulcentem, tum in vſu cibario, tum medico, frequenter adhibentur.—Ex alia generis *Linnaeani* ſpecie, ſeu *Piſtacia terebintho*, obtinetur *Terebinthina* ſic dicta *Cypria*, vti *Maſtix* ex *Piſtacia lentiſco eiusd.* Ge. Piſtazienbaum. G. *Piſtachier.* A. *Piſtach tree.* B. *Piſtaſſie-boom*, *Fiſticen*, *Pimpernoot-boom.*

Pistillum, eſt inſtrumentum pharmaceuticum, quo res in mortario tunduntur. G. Der Stämpfel, Keule des Mörſers. G. *Le Pilon*, A. *A Peſtle*, B. *Stempel.* — in botanicis ſic vocatur pars illa floris, quae eius centrum inter ſtamina occupare ſolet, et plerumque piſtilli oblongi pharmaceutici formam habet. Sumitur recte pro ouario, ſiue ſeminali conceptaculo; eoque ſenſu eſt foemininum plantae organum ſemper bene tectum, et in intimo floris centro vt plurimum diſpoſitum, quod ſemina, quae vera ſunt oua, vsque in perfectam maturitatem continet, conſeruat, et ab externis iniuriis defendit, et, poſtquam foecundata ſunt, vteri vicem gerit. Conſtat ergo piſtillum e tribus partibus, ſcilicet *Stigmate*, quod pollinem maſculinum excipit et humore ſuo emollit et aperit; *Stylo*, ſeu *tubo*, per quem materia foecundans defertur, et *Germine*, quod rudimenta ſeminum continet. Haec autem ſingula foetus ad inſtar vmbilicali fune inſtructa aſſurgenti ex vtero ſtylo annectuntur, qui intus cauus eſt; et ad ſuperiora exporrectus in veram vaginam expanditur, quae diuerſa plerumque figura praedita mirum in modum in extremis oris fimbriata apparet. Hinc totum ſtyli corpus, maxima autem eius ſuperior pars, tubis Fallopianis non abſimilis eſt. Ge. Die Fruchtröhre, Stempfel. G. *Le Piſtille.* B. *Een Stamper.*

Pistolochia, eſt Ariſtolochiae ſpecies, et quidem Ariſtolochia piſtolochia dicta *Bauh.* *Ariſtolochia piſtolochia* foliis cordatis crenulatis, ſubtus reticulatis petiolatis, floribus ſolitariis *Linn.* (Gynandr. Hexandr.) corollae labio incuruo. Radix eximiis pollet viribus cephalicis, vulnerariis, aperitivis, antihyſtericis et emmenagogis. Inde forte nomen ob-

tinuit, quaſi fideliter partum expellens. Hinc eius nomen a πιϛὸς, fidelis, et λοχὸς, puerpera, grauida, a λέγω, id eſt, κεῖμαι, iaceo, ſcilicet ἐν τῷ λέχει, in lecto.

Pistolochia viperina, vide *Serpentaria*.

Pisvm, eſt planta flore papilionaceo, (Diadelph. Decandr.) cuius plures dantur ſpecies et varietates, colore, magnitudine et figura ſeminum diſtinctae. Piſum aruenſe *Bauh.* *Piſum ſatiuum L.* petiolis teretibus, ſtipulis inferne rotundatis, crenatis, pedunculis multifloris. Habet caules longos, cauos, fiſtuloſos, fragiles, coloris viridis, albeſcentis, ramoſos, repentes. Folia ſunt oblonga, a caule quaſi penetrata, caetera pinnata, coſtis appoſita. Calyx eſt monophyllus, quinquefidus. Flores ſunt leguminoſi, albi, punctis purpureis inſtructi. Flori ſuccedit ſiliqua longa, inflata, cylindrica, foeta ſeminibus ſubrotundis, viridibus, ſed poſt ſiccitatem anguloſis, albis, aut floreſcentibus. Radix eſt parua. Piſa gaudent qualitate dulci, ſicca et farinoſa, viribusque nutrientibus et flatulentis. Frequentiſſimus vſus culinaris, rarior medicus eſt. Sunt, qui decoctum piſorum contra tuſſim ab acrimonia orientem commendant. Siliquae virides remedium antiſcorbuticum dicuntur. Gr. Πίσον, πίσσον, et λέκυθος, vel λέκιθος, nomen accepit, vel ἀπὸ τȣ̃ πτίσσειν, quod *decorticare* ſignificat. Vel ab agro, vel vrbe Piſa, circa quam copioſiſſime olim naſcebatur. *Lecythos* eſt oui vitellus cortice obductus; hinc piſa, quia cortice etiam veſtiuntur, Gr. Λεκίθȣς nominant. G. Erbſen. G. *Pois.* A. *Peas.* B. *Erwten.*

Pittacivm, eſt pannus modicus, qui medicamento illitus, affecto loco imponitur. Proprie tabulam pice obductam ſignificat. Πιττάκιον, πλάτυσμα, qui latior videtur, vt *Splenium* oblongior. *Splenium Plinio* a ſplenis figura, longiuſculum proprie emplaſtrum eſt. Ge. Wundpflaſter. G. *Emplaſtre pour les Playes.* A. *A Wound-plaiſter.* B. *Woud-pleiſter.*

Pitvita, vide *Phlegma.*

Pitvitaria, vocatur *Staphys agria*, quia maſticando pituitoſam ſaliuam copioſe elicit.

Pitvitaria glandvla, vide *Glandula pituitaria.*

Pityriasis, vide *Furfuratio.* A πίτυρον, furfur.

Pityroides, eſt vrinae ſedimentum furfuraceum. Ex πίτυρον, furfur, et εἶδος, forma. Ge. Kleyenähnlicher Bodenſatz im Urin. B. *Zemelachtige Pis.*

Pitys, eſt *Pinus*, ſ. *Picea*, quaſi a πῖος, quia pingui abundat, vel a πίττα, ſiquidem ex ea pix defluit. Vide *Pinus.* Ge. Fichtenbaum. B. *Pik-boom.*

Pityvsa, eſt Eſulae ſpecies, Tithymalus foliis breuibus aculeatis *Bauh.* *Euphorbia pityuſa Linn.* (Dodecandr. Trigyn.) vmbella quinquefida, bifida, inuolucellis ouatis, mucronatis, foliis lanceolatis; infimis inuolutis retrorſum imbricatis. Eiusdem cum reliquis huius generis, qualitatis eſt acris et cauſticae. Nomen forte habet, quia eius folia Pini foliis proxime accedunt. Hinc nomen venit á πίτυς, pinus.

Pix, Gr. Πίσσα, eſt pars reſinoſo-gummoſa ex arboribus reſinoſis, vti Pinu, Abiete, Larice, Terebintho, Cedro, etc. vi ignis extorta, deſtillatio fit per deſcenſum. Primo venit pix *liquida*, deinde craſſior et craſſiſſima. Pix liquida dicitur *Piſſelaeon Dioſcoridis.* Pix illa, vbi denuo coctione purgatur, ſeu, ſi mauis, dephlegmatur, aut deſtillatione liquor acidus et oleum aethereum elicitur, craſſeſcit magis et magis, diciturque *Pix ſicca, Palimpiſſa, Pix naualis,* (quod nauibus picandis adhibeatur) non quod a nauibus maritimis deraſa ſit, quippe haec appellatur *Zopiſſa.* Praeter ampliſſimum vſum Picis oeconomicum, etiam variae eius ſpecies in chirurgia tum ad euellendos capillos, tum ad vnguenta et emplaſtra adhibentur.—*Aqua picea,* ſ. *Infuſum picis naualis,* ſ. *Picis liquidae.* Ge. Theerwaſſer. A. *Tar-water* haud ita pridem remedium ſumme efficax in vitiis lymphae, ſimulque aperitiuum, balſamicum, calefaciens et ſtimulans habitum eſt, eius tamen vſus multum hodie exoleuit. Infuſum hoc deſtillatione liquorem acidum largitur, remanente ſubſtantia ſpongioſa, nigricante, amara, in aqua partim ſolubili. Addito puluere Liquiritiae parantur inde *Pilulae piceae Noſocom. Edimb.* Ge. Pech. G. *De la Poix.* A. *Pitch.* B. *Pek, Pik.*

Pix bvrgvndica, eſt reſina ſolida mollis, coloris flavo-bruni, ſaporis odorisque eiusdem, ac Terebinthina, quae ex reſina Abietis forte paratur. Conf. *Pix* et *Colophonia.* Ge. Burgundiſches Pech. G. *Poix de Bourgogne.* A. *Burgundy Pitch.*

Pix graeca, vide *Colophonia.*

Placenta plantarvm, eſt pars illa capſulis fructuum affixa, cui ſemen ipſum adhaereſcit, et a qua alimentum ipſi ſubminiſtratur.

Placenta seminvm, vide *Cotyledon.*

Placenta vterina, ſeu *Hepar vterinum.* Subſtantia quaſi fibroſo-vaſculoſa, forma fere placentae, ſanguine plena, rotunda, liuida et compreſſa, in humano foetu maturo diametri a ſex ad duodecim pollices, craſſitiei ab vncia vna ad duas, et in partu naturali foetum excluſum illico ſequens. Facies ei duae ſunt, con-

caua, quae foetui obuertitur, et quam trunci vaſorum vmbilicalium pererrant, et conuexa, quae vterum reſpicit, pluribus tuberculis grandibus inaequalis. Conſtat e conuolutionibus ramulorum vaſorum vmbilicalium, ſubſtantia celluloſo-fibroſa inter ſe connexorum, et vaginulis celluloſis a chorio natis. Naſcitur ex pariete ipſius ouuli, ſeu chorio, ſcilicet ea parte, quae in vtero accuratius radicatur, e qua fila efflorescunt in lacunas vteri ſe immittentia, et cum oſculis vaſorum communicantia, hinc quacunque ſede plus de vteri alimento recipitur, ibi vaſa placentae maiora fiunt. Eſt ergo placenta chorii portio, cuius vaſcula aucta et extenſa ſunt, et maxime cum natura conuenit, eam circa vteri fundum adhaerere, in circulum inter duas tubas, vt totum ſibi fundum ſumat; licet interdum et anterius, vel ad latera, adnaſcatur, immo etiam in peculiari vteri ſcrobe latuiſſe deprehenſa ſit. Homini vnica eſt placenta, ſaepe etiam gemellis, etſi non ſemper, vt et duabus ſimiles ſint, quae vere ſunt vnica, et vni ſimiles, quae verius duae. Plerumque tamen reſpondet numero foetuum, ſecus quam in animalibus ruminantibus, quibus numeroſae ſunt huiusmodi maſſae Cotyledones dictae. Vide *Cotyledon.* Placenta in parte concaua recipit a foetu funiculum vmbilicalem, et in hoc arterias duas vmbilicales et venam vmbilicalem, quae vaſa in minimos ramulos diſtributa orificiis ſuis oſculis internis vteri ſeſe iungunt, ſicque ad incrementum foetus primis diebus tenuiſſimum ſuccum lymphaticum et lacteum, at ſequenti tempore, orificiis magis dilatatis, ſanguinem rubrum ex vtero abſorbent, inque eum reuehunt, et ſic circulum ſanguinis inter matrem et foetum ſuſtinent. Vide *Vmbilicalis Funiculus.* Placenta, quae vna cum membranis poſt enixum foetum expellitur, *Secundinarum* nomine venit. Ge. Die Mutterkuchen, die Nachgeburt, Aftergeburt. G. *Le Gateau, ou l'Arriere faix.* A. *After-birth, Placenta.* B. *De Nageboorte, Geboorte-koek, Moeder-koek.*

Pladaroſis, pladarotes, ſunt parua et mollia cyſtica, vel tunicata tubercula, internae parti palpebrarum accreſcentia. Ge. Speckbeulen an denen Augenliedern. B. *Stukjes vlees aan de Oog-ſcheelen.*

Plagvlae, vocantur aſſulae illae, vel ferulae ligneae, concauae, corio ſubducto ſaepe vnitae, quibus oſſa fracta circumdantur, et quae ligatura firmantur, ne oſſa fracta iamque repoſita e ſitu debito dimoueantur. Ge. Schiene. G. *Ais, Ecliſſe.* — Nonnullis etiam *Puluilli* ex linteo Ge. Bauſch, Compreſſen. G. *Compreſſes,* ita vocantur.

Planetica arthritis. A πλανάω, erro, vagor. Idem quod *Arthritis Vaga.*

Planta, eſt vegetabile integrum, ſiue arborem velis, ſiue fruticem, ſiue herbam, eſtque corpus hygro-organicum, id eſt, quod conſtat diuerſa ſolidarum partium fabrica, in quibus varii generis liquores euolutioni et nutritioni inſeruientes praeparantur mouenturque per radicem terrae affixum, vnde nutrimentum capiens creſcit. Planta ergo, vel vegetabile, creſcit et viuit, ſicque a foſſilibus omnibus differt, quod ſtructura determinata gaudeat, ab animalibus, quod vera ſenſibilitate careat. Ge. Ein Gewächs, Kraut, eine Pflanze. G. *Une Plante.* A. B. *Plant.*

Plantago, eſt plantae genus floribus ſpicatis, calyce quadripartito erecto; corolla monopetala perſiſtente quadripartita, (Tetrandr. Monogyn.) capſula ouata, biloculari, horizontaliter dehiſcente, diſſepimento libero, polyſperma. Huius generis numeroſae ſunt ſpecies. Frequentiſſime apud nos prouenientes et in vſum medicum adhibitae duae ſunt: *Plantago latifolia maior Bauh. Plantago maior* foliis ouatis glabris, ſcapo tereti, ſpica floſculis imbricatis *Linn.* et *Plantago anguſtifolia* maior *Bauh. Plantago minor* foliis lanceolatis, ſpica ſubouata nuda, ſcapo angulato *Linn.* Prouenit vtraque in campis noſtris apricis atque ſterilibus, et qualitate herbacea, inſipida et ſubſtiptica, viribusque vulnerariis conuenit. Folia contuſa bono cum effectu vulneribus applicantur. Proſtat in officinis aqua deſtillata. Gr. Ἀρνόγλωσσον. Nomen deuenit a planta. Ge. Wegerich, Wegebreit. Ga. *Plantain.* A. *Plaintain, Way-bread.* B. *Weeg-breed.*

Plantago annva, eſt *Pſyllium.*

Planta noctis, idem quod *Hydroa,* et *Sudamina.* Sic dicitur, quod a frigore nocturno potiſſimum inducatur.

Planta pedis, eſt pedis inferior carnoſa et concaua pars, inter digitos et calcem, cuius muſculi ne laedantur, teguntur firma *Aponeuroſi,* quae *plantaris* dicitur, et a calcis inferiori parte orta per totam plantam decurrit, omnesque adit digitos, ſenſimque in pinguedine euaneſcit. Ge. Die Fußſolen. G. *Plante du Pied.* A. *The Sole of the Foot.* B. *De Voet-zool.*

Plantaris mvscvlvs: ita eum vocarunt antiqui, quod credebant, muſculum hunc, vt Palmaris longus volae manus, eodem modo Aponeuroſin dare Plantae pedis, ſed nequaquam ad illam pertingit. Oritur autem breui et gracili ventre a condylo externo oſſis femoris, decurrit inter Ga-

ſtrocnemium et Soleum longo tendine, qui ab interiori parte iuxta tendinem Achillis inſerit ſe calci, hinc actione ſua pedem extremum extendere iuuat. Ge. Der Fußſohlenmuskel. G. *Le Jambier grêle, dit vulgairement Plantaire.* A. *The Muſcle of the Sole of the Foot.* B. *De Plant Spier.*

PLANVM, botanicis dicitur *folium*, vel *receptaculum*, cuius ſuperficies aequalis eſt.

PLANVM OS, eſt pars ethmoidis oſſis, ſeu oſſium ſpongioſorum ſuperiorum lamina exterior, quae ſuperiorem lateralemque caui narium et ſimul orbitae partem conſtituit.

PLASTICA VIRTVS, veteribus dicebatur vis quaedam et facultas naturae, quae corpora ſingula in debitam ſtructuram compingeret. Huic ergo et formationem foetus in vtero, et ſtructuram plantarum, et figuram lapidum, quos idiomorphos, vel ſui generis, vocabant, attribuerunt. Sic etiam alias facultates fingebant: vt eſt vis oſſifica, oſſifraga, expultrix, attractrix, etc. A πλάσσω, fingo. Ge. Bildende Kraft. G. *Vertu plaſtique.* B. *Vormkunſt kracht.*

PLATANARIA, eſt ſpecies Sparganii, et quidem Sparganium ramoſum *Bauh.* *Sparganium erectum Linn.* (Monoec. Triandr.) foliis erectis triquetris. Radix vulneraria, praecipue morſui ſerpentum mederi creditur. Dicta forte eſt ob ſimilitudinem fructuum, quam globuli arboris Platani habent. Ge. Igelsknöpfe. A. *Reed-graſs.* B. *Riet-gras.*

PLATANVS, eſt arbor, quae etiam *Platanus latus* dicitur, et quae, vt referunt, in Aſia tam mirifice ramos expandit, vt plus quam mille homines ſua grata vmbra tegat. Haec arbor in Aſia et Archipelago habitans, feliciter paſſim apud nos colitur, et in inſignem altitudinem excreſcit. Folia *Platanus orientalis Linn.* habet palmata. Flos maſculus amentaceus eſt; foemininus in eadem arbore polypetalus, ferens plures fructus in globum congeſtos, conſtantes e ſeminibus ſubrotundis, ſtylo ſetaceo inſidentibus, ſtyloque ſubulato terminatis, pappo capillari baſi ſeminis adhaerente. Species vero *Platani*, quae *occidentalis* vocatur, et cuius patria America ſeptentrionalis eſt, foliis lobatis inſtruitur. Nomen habet ob folia lata et ampla, a πλατύνω, dilato, ramos diffundo. Ge. Platanus. G. *Platane, ou Plane.* A. *Plane-tree.* B. *Platanus.*

PLATINA, eſt ſubſtantia metallica, haud ita pridem ad nos ex America meridionali adlata. Subſtantiae eſt ſplendentis, granuloſo-lamellatae, coloris argentei, admodum ſolida, duritie ferrea, magneti tamen reſiſtens: eiusdem cum auro grauitatis ſpecificae, et aeque fixa in igne; in aqua regia ſolubilis, non malleabilis, neque ductilis, cum mercurio

in amalgama tranſiens, cum omnibus reliquis metallis miſcibilis, quae fragiliora et aſperiora reddit, et ab iis difficillime ſeparabilis. Hinc cum aurum hoc metallo ſaepe adulteraretur, mangoniſatione vix per experimenta ſolita cognoſcenda, eius nunc et effoſſio et exportatio prohibita, haecque cauſſa raritatis eius dicitur. At ſingulares hae huius metalli proprietates eximiorum chymicorum excitarunt ſolertiam, qua, num naturale eſſet, num, vt nonnulli ſuſpicantur, corpus artificiale, vel compoſitum, inquirerent. Ge. Das weiße Gold, Platine. G. *Platine*, *Or blanc*. A. *Platine*.

Platyphyllos, eſt *Eſculi* ſpecies, quaſi *Latifolia*. A πλατὺ, latum, et φύλλον, folium.

Platysma, eſt linteum latum, quod vlceribus ſuperimponitur. A πλατὺ, latum.

Platysma myodes, vide *Myodes*.

Plectrvm, vide *Cion*.

Plenitvdo, eſt *Plethora*, ſiue boni ſanguinis abundantia; quae dicitur eſſe, vel *ad vaſa*, vel *ad vires*. Vide *Plethora*.

Plenvs pvlsvs, eſt, qui ſub tactum cadit diſtentus adeo, vt ipſa quidem arteria in maiorem diametrum eleuetur; hinc copiam humorum, vires vitales validas, et vaſa libera et aperta denotat. Ge. Ein voller Puls. G. *Le Pous plein*.

Pleres archonticvm, eſt puluis quidam veterum cephalicus: Quaſi *Implens principale*. A πληρόω, impleo, et ἀρχὴ, principium.

Plerotica, ſunt medicamenta carnem reſtaurantia et vulnus implentia. Vide *Sarcotica*. A πληρόω, impleo. Ge. Fleiſchmachende Arzeneyen. Ga. *Remedes incarnatifs*. B. *Vleesmaakende Middelen*.

Plethora, eſt proprie abundantia ſanguinis boni, qua laeduntur functiones hominis ſani, diciturque eſſe vel *ad vaſa*, cum ſanguis ita abundet, vt vaſa, quibus continetur, mole ſua diſtendat, vel *ad vires*, quando tanta eſt ſanguinis copia, vt vaſa quidem non ſupra modum repleat, viribus tamen ſit grauis. Sed illa differentia potius ad morbos referri debet, quam ad ſanitatem. Nam ſi vaſa diſtendantur, vis eorum contractilis minuitur, et humorum circuitus retardatur, hinc craſſum ſanguinem et obſtructiones indicat: et ſi homines viribus fuerint graues, obſtructiones et compreſſiones vaſorum minimorum et neruorum ſignificat. Diſtinguitur porro Plethora in *Veram* et *Spuriam*; illa copiam humorum bonorum ſenſim collectam et auctam, vaſis minus

proportionatam exhibet; haec vero non adeo aucta, ob diſpoſitiones quasdam morboſas, praecipue ob ſolida maſſam humorum non recte coercentia, ſymptomata verae plethorae inducit. Plethora *topica*, ſ. *partialis* eſt collectio iuſto maioris quantitatis ſanguinis in parte quadam corporis, ob minorem vaſorum reſiſtentiam, vt in capite, pulmonibus, vtero, etc. fieri ſolet. Plethora *commota*, ſ. *tranſitoria* dicitur, dum a cauſſa quadam externa, ſeu vitio diaetae, motus ſanguinis iuſto plus incitatur. A πλήθω, impleo. Ge. Vollblütigkeit. G. *Plethore*. B. *Bloed-rykheid, Overvloed van Bloed.*

Plethoricvs, eſt is, qui multo ſanguine et ſuccis abvndat. A πλήθω, repleo. Ge. Ein Vollblütiger. G. *Plethorique, Sanguin.* A. *Plethoric habit.* B. *Een die veel Bloed heeft.*

Plevra, ſiue membrana svbcostalis, eſt membrana firma ac denſa, totam internam ſuperficiem thoracis et ſuperiorem ſuperficiem diaphragmatis veſtiens, inque medio thorace ex vtroque latere coniuncta *Mediaſtinum* formans. Laevis eſt ſuperficies eius interna, qua pulmones reſpicit, quorum ſic actionem iuuat, et laeſionem et attritum impedit, ſubſtantia vero celluloſa muſculis intercoſtalibus, coſtis et diaphragmati affixa eſt. Ge. Das Bruſtfell, Rippenfell. G. *Pleure.* A. *The internal Membrane of the Breaſt.* B. *Het Borſt-vlies, Ribbe-vlies.*

Plevrae, i. q. *Latera, Coſtae.*

Plevriticvs sangvis, vide *Phlogiſticus.*

Plevritis, in genere eſt *Morbus laterum*, eodem modo, vt Arthritis morbus articulorum. Proprie vero ita dicitur pleurae et muſculorum intercoſtalium inflammatio, cum febre acuta, continua, punctorio lateris dolore, aucto in inſpiratu, in exſpiratu, vel animae retentione mitiori, quare coniungitur cum difficili reſpiratione, pulſu duro, tuſſi fere perpetua, ſed ob dolorem, quem infert, vt plurimum ſuffocata, ſputoque interdum cruento; quod tamen, vt recentiores plurimi putant, in ea ſpecie huius morbi tantum occurrit, in qua pulmonum inflammatio quoque adeſt, ſeu in pleuroperipneumonia. Eſtque vel *Vera*, inflammatoria, vel *Spuria*, ſeu rheumatica, ſicca, vel humida, idiopathica, vel ſympathica. A πλευρὰ, latus. Ge. Das Seitenſtechen, Entzündung des Rippenfells. G. *Pleureſie.* A. *The Pleuriſy.* B. *Zyde-wee, Pleuris.*

Plevritis notha, ſeu spvria, eſt ſpecies Pleuritidis, in qua muſculi intercoſtales externi, vel muſculi alii his incumbentes, rheumatiſmo corripiuntur, cum ſignis

nonnullis Pleuritidis verae. Ge. Unächte Seitenſtich. G. *Fauſſe Pleureſie, Pleureſie batarde.* B. *Een baſtaard Pleuris.*

Plevrodyne, eſt genus morbi, cuius praecipuum eſt ſymptoma dolor pectoris laterisue pungitiuus cum difficultate reſpirandi citra phlegmaſiam acutam. Hinc idem, quod Pleuritis in latiori ſenſu. Oritur a plethora, vermibus, flatibus, ſcorbuto, arthritide, catarrho, etc. Ge. Schmerz in der Seiten. G. *Douleur de la poitrine.*

Plevropnevmonia, plevroperipnevmonia, morbus eſt, ex pleuritide et peripneumonia compoſitus.

Plevrorthopnoea, eſt lateralis morbus, in quo non, niſi erecto collo, reſpirare poſſumus. Ex πλευρὰ, latus, ὀρθὸς, rectus, et πνέω, ſpiro.

Plexvs choroides, ſupra glandulam Pinealem, et in baſi ventriculorum lateralium cerebri veli ad modum expanditur. Nempe pia mater in glomerem conuoluta irrepit in ventriculi lateralis vtriusque cornu inferiori. Ea in ſede cranii plexus in baſin cerebri propullulat, liber, impoſitus naſcenti neruo optico, ſolaque pia membrana velatus. Inde cum thalamo nerui optici ſurgit extrorſum, retrorſumque et introrſum, et ad ſummum cornu deſcendens ventriculi dilatatus, totum tegit hippocampum. Inde iterum contrahitur, taeniamque ſolam a fornice ortam, proximamque partem thalami tegit, atque ita per ventriculi cornu ſuperius pergit introrſum, antrorſum, impoſitus thalamo, cumque plexu medio continuatur vsque ad thalamorum finem anteriorem, et poſteriorem ſepti lucidi terminum. Ea ſede dexter plexus ſiniſtro aut proximus, aut coniunctus, deinde extrorſum de ſodali recedens euaneſcit, cumque plexu medio confunditur, a quo in ipſum ſuum apicem grandes venas accipit, aliasque viciſſim in ſeptum lucidum et fornicem emittit; praeter has venas grandes, ſed paucas, et flocculentam membranam in hoc plexu adhuc ſunt arteriae plurimae, carotidis internae et vertebralis propagines, quae partim reticulatae manent, partim ad ſeptum lucidum, corpora ſtriata, thalamos et fornicem exeunt. Bullae ouatae, coecae ſaepe in hoc plexu reperiundae, ſine dubio per morbum naſcuntur. *Hall.* Ge. Das netzförmige Aderhäutlein, Adergeflechte. G. *Le Plexus Choroide.* A. *The Net Choroides.* B. *De Aderen-Vlegting in de Herſſen.*

Plexvs gangliformis, dicitur, quando varii nerui interiectis gangliis inter ſe communicant. Ge. Nervenknotengewebe. B. *Zenuw-vlegts Knoop.*

Plexvs

Plexvs nervosvs, eſt communicatio plurimorum ramulorum nerueorum e diuerſis truncis oriundorum. Talis eſt in facie. Vide *Pes anſerinus.* Tales etiam e propaginibus Nerui intercoſtalis, vagi et ſpinalium circa ſingula viſcera reperiuntur, et dicuntur Plexus cardiacus, pulmonalis, gaſtricus, hepaticus, ſplenicus, renalis, meſentericus ſuperior et inferior, qui et ſolaris nominatur, etc. Hi omnes Plexus rurſus emiſſis plurimis filamentis nerueis inter ſe communicant. Ge. Ein Nervengewebe. G. *Lacis Nerveux.* A. *Nervous plexus.* B. *Zenuw-vlechten, Zenuw-knooping*

Plexvs reticvlaris, ſeu retiformis, vide *Plexus Choroides.*

Plica, trichoma, eſt morbus Polonis endemius, contagioſus, chronicus, quando capilli capitis in vnum cirrhum, vel plicam, concreſcunt, inſtar caudae vaccinae: ad haec etiam gibbi fiunt, laxantur artus, et dolent, facies pallet, accedit cephalaea, membra conglobantur et retorquentur, aliaque ſymptomata inde proueniunt. Non ſine periculo reſecari dicitur. Ge. Weichſelzopf, Wichtelzopf, Judenzopf. G. *La Plie, Plique.* B. *Een Vlecht.*

Plicatvm, botanicis dicitur *folium* diſco plicis acutis alternatim flexo.

Plvmaceoli, ſ. pvlvilli, vocantur conuoluta lintei carpti variae formae et magnitudinis, quae vel ſicca, vel remediis vulnerariis imbuta, vulneribus et vlceribus imponuntur. Ge. Bäuſchlein, Plumaceaux. G. *Plumaceaux*, atque ſi oblongo-rotundi ſunt Ge. Karpey, Meißel, Zapfen. G. *Bourdonnet.*

Plvmbago, idem quod *Molybdaena* ſeu *Galena plumbi.* Ge. Bleyglanz. G. *Plomb de Mer*, *Plumbagine*, *Mine de plomb noire.*

Plvmbago, eſt planta flore monopetalo, (Pentandr. Monogyn.) calyce monophyllo, tubulato, pentagono, corolla infundibuliformi, quinquefida, ſemine vnico, ouato, incluſo. Qualitatis dicitur ſumme acris et cauſticae. Oleum infuſum foliorum ad callos clauosque pedum abſumendos commendatur. Sic dicitur, quod maculas habeat plumbeas.

Plvmbvm, eſt metallum molliſſimum, malleabile, ductile, ſciſſile, e liuido nigricans, inquinans, ante ignitionem in igne liqueſcens, fumando auolans, quod diu fuſum per vaſa pleraque tranſit, ante ignitionem calcem eiicit, vitreſcit cito, tum fuſum nullo vaſe in igne contineri vltra poteſt. Cum metallis impuris vitreſcit, tumque eadem ſecum ex caua ſuperficie catilli documaſtici abripit, ſolum aurum et argentum pura a caeteris relinquit; cum mercurio facile in

amalgama abit, in aqua forti, aliisque liquoribus et menſtruis acidis, non in aqua regia, ſoluitur, ſalemque dat dulcem. Minime ſonorum eſt, coloris liuidi, ſpecificae grauitatis ad aquam, vt 11345. ad 1000. Medicis *Saturnus* dicitur. In ſubſtantia vix in vſum medicum adhibetur, niſi forte mechanico-chirurgicum. Sed variis praeparationibus vires exſiccantes et obſtipantes adipiſcitur. Vſus internus valde ſuſpectus eſt, externus horum praeparatorum frequentiſſimus et ſaluberrimus. Vide *Ceruſſa*, *Lithargyrium*, *Minium*. Ge. Bley. G. *Plomb*. A. *Lead*. B. *Loot*.

Plvmbvm candidvm, i. q. *Stannum*.

Plvmbvm cornvvm, ſ. *Saturnus corneus*, ex acido ſalis cum plumbo vario modo coniuncto oritur. Ge. Hornbley. G. *Plomb cornée*.

Plvmbvm nigrvm, eſt idem, quod *Pnigites*, ſ. *Creta nigra*, ſ. *Nigrica*. Ge. Schwarze Kreide, vel Fiſſilis mollior, friabilis, pictorius *Waller*.

Plvmbvm vstvm, eſt Plumbum leniori igne calcinatum. Ge. Bleyaſche.

Plvmbi olevm, eſt ſolutio Sacchari ſaturni in oleo Terebinthinae aethereo, quae in vlceribus commendatur. Vocatur et *Oleum ſaturni*. Ge. Bleyöhl. G. *Huile de Saturne*.

Plvmosvs, botanicis dicitur *pappus* pilis pennatis conſtans.

Plvmvla, in plantis eſt pars corculi ſquamoſa adſcendens.

Pnevmatici, olim vocabantur medici, qui a flatu, vel ſpiritu, corpora ſubeunte omnia, vel ſecundum naturam ſe habere, vel in morbos incidere, cenſebant. Huius ſcilicet ſectae auctor, *Athenaeus*, primo poſt Chriſtum natum ſaeculo florens, quatuor ſuis, quae ſuppoſuit, elementis, calido, humido, frigido et ſicco, quintum addidit, ſpiritum nempe omnia penetrantem, regentem et conſeruantem, vnde eius diſcipuli *Pneumatici* dicebantur.

Pnevmatocele, oscheocele flatvlenta, eſt ramex, ſeu hernia ventoſa, cum ſcrotum a flatibus diſtenditur, adeo vt etiam translucere, praeſertim lumine admoto, videatur. Recentiorum tamen plurimi, veram Pneumatocelen, nec exemplis, nec rationibus, ſatis luculenter hucvsque ſtabilitam, in dubium vocant, niſi forte ſimul adſit entero-oſcheocele, aut forte emphyſema ſcroti ſic appellare lubeat. Si ſcrotum pelluceat, hydrocele adeſt. A πνεῦμα, ventus, et κήλη, tumor. Ge. Windbruch. G. *Pneumatocele*, *Hernie venteuſe*. A. *A windy rupture*. B. *Wind-breuk*.

Pnevmatodes, eſt anheloſa reſpiratio. A πνέω, ſpiro, et εἶδος, forma.

Pnevmatomphalvs, eſt vmbilici, a flatibus in ventro collectis, protuberantia. Sunt tamen, quibus etiam haec ſpecies dubia videtur. Vide *Pneumatocele.* Ge. Nabelwindbruch. G. *Hernie venteuſe du nombril, ou Pneumatomphale.* A. *Windy rupture in the Navil.* B. *Een Windbreuk in de Navel.*

Pnevmatosis, eſt ſpirituum animalium, ſeu fluidi neruei, generatio, quae fit in ipſa corticis cerebri ſubſtantia, niſi forte vaſcula ex ſanguineis recte oriunda ſint neruorum communicatoria. Illic arteriolae deplentur, et ſpiritus ſecernuntur, qui, poſtquam cerebri meditullium ſubierint, totum neruoſum genus motibus actionibusque ſenſitiuis perficiendis aptum reddunt. A πνεῦμα, ſpiritus, et τίθημι, conſtituo. Ge. Abſonderung der Lebensgeiſter. G. *Generation, ou Production d'eſprits.* A. *Generation of Spirits.* B. *Geeſtmaaking.*

Pnevmatosis, sarcites flatvosvs, tympanitis vniversalis, emphysema vniversale, empnevmatosis, eſt elaſtica et flatulenta cutis intumeſcentia pendens ab expanſione aeris in fluidis latentis. Conf. *Emphyſema.* Ge. Windgeſchwulſt. G. *Bouffiſſure, Emphyſeme.*

Pnevmon, Gr. Πνεύμων, Lat. *Pulmo.* A πνέω, ſpiro. Vide *Pulmones.*

Pnevmonanthe, eſt Campanula autumnalis, ſeu *Gentiana pneumonanthe Linn.* et vox ipſa ſignificat *Florem pulmonalem.* Ex πνεύμων, pulmo, et ἄνθος, flos. Ge. Lungenblume. A. *Marſh gentian, Galathian violet.* B. *Klein Gentiaan Lelyties, Spade-Klokjes.*

Pnevmonia, vide *Peripneumonia.*

Pnevmonica, ſunt, quae reſpirationem facilitant. A πνέω, ſpiro.

Pnigalivm, idem quod *Epialtes.* A πνίγω, ſuffoco. Vide *Incubus.* Ge. Alp, Nachtſchrecken. B. *De Nachtmerrie.*

Pnigites plinii et dioscoridis, eſt terra bolaris veterum, aut, iuxta alios, terra vitrioli nigra. Plurimis idem eſt cum Plumbo nigro, ſ. Creta nigra.

Pnigmvs, pnix, eſt ſuffocatio, ſeu ſtrangulatio. A πνίγω, ſtrangulo. Vide *Hyſterica paſſio.*

Pocgereba cortex, ex America allatus in alui fluxibus commendatur. Nullum fere ſaporem habet.

Pocvla emetica, ſunt pocula, e regulo, vel vitro antimonii, fuſa, quae vino infuſo poſt breuem moram qualita-

tem draſticam et emeticam impertiunt. Rariſſimus eorum hodie vſus eſt. Ge. Brechbecher. G. *Gobelet émétique.*

Podagra, eſt Arthritis pedum, quae prima vice regulariter media nocte, verno tempore, adgreditur articulum maiorem pollicis pedis, eumque ſenſim rubedine ſuffundit, cum exigua intumeſcentia, et plerumque periodice reuertitur. Ex πȣ̃ς, pes, et ἀγρεύω, capio. *Cic. Pedibus captus.* Vide *Arthritis.* Ge. Das Zipperlein, Podagra. G. *Goute.* A. *The Gout in the Feet.* B. *Voeteuvel, Voet-ſlerecyn.*

Podagra dentivm, i. q. *Odontalgia.*

Podagra lini, i. q. *Caſſutha,* ſ. *Cuſcuta.*

Podagraria, eſt planta vulgaris vmbellifera, quae *Linnaeo* et aliis *Aegopodium* vocatur. Ge. Gieriſch, Geißfuß.

Podex, i. q. *Anus.*

Polemonivm, valeriana graeca, eſt planta flore monopetalo, quinquepartito, (Pentandr. Monogyn.) calyce monophyllo, ſemiquinquefido, capſula trigono ouata, triloculari, triualui, polyſperma. Folia habet ouata, trineruia, coniugata, vltimo impari claudente. Colitur paſſim in hortis. Sunt, qui ei vires vulnerarias tribuunt. Nomen forte habet a Cappadociae vrbe, *Polemonium* dicta. Ge. Griechiſcher Baldrian. G. *Valériane Grecque.* A. *Greek-Valerian.* B. *Griekſche Valerian, Jacob's Ladder.*

Poliater, vocatur medicus, iuſſu et auctoritate magiſtratus artem ſuam in ciuitate quadam exercens. Ge. Stadtarzt, Stadtphyſicus.

Polivm: variae plantae, (Didynam. Gymnoſperm.) ex genere Teucrii, apud nos hoc nomine inſigniuntur, et promiſcue adhibentur, ſcilicet *Polium creticum,* ſ. anguſtifolium offic. et *Bauh.* ſeu *Teucrium creticum Linn.* et *Polium maritimum erectum Monſpeliacum Bauh.* vel *Teucrium montanum Linn.* quae ſpecies apud nos frequentius occurrit, et Ge. Berglavendel, Bergpoley, vocatur. Polium habet caulem obrotundum, tenuem, durum, lignoſum. Folia oblonga, lanugine flaua inſtructa, dentata, craſſa. Calyx eſt monophyllus, ſemiquinquefidus. Flos eſt monopetalus, labiatus, cuius labii ſuperioris locum occupant ſtamina, labium vero inferius in quinque partes diuiditur. Ex calyce autem ſurgit piſtillum poſticae floris parti ad inſtar claui infixum, ac quatuor veluti embryonibus ſtipatum, qui abeunt in totidem ſemina, in capſula, quae floris calyx fuit, recondita, obrotunda, minima. Flores in capitulum collecti ſummis ramulis et caulibus innaſcuntur, ſuntque aurei coloris, odoris penetrantis, aromatici, ſaporis amari. Creſcit haec planta

f. Teucrium creticum, in Creta inſula aliisque regionibus calidis in montibus. Dicitur a canitie, caniſque capillamentis et tomento hirſuto, quae non modo capitula corymbacea, ſed etiam vniuerſam plantam incanam reddunt, perinde ac Gnaphalium. Qualitatis eſt amarae et aromaticae, viribusque cephalicis et neruinis gaudet. Infuſum menſes et vrinam ciet, et contra morſum venenatorum animalium commendatur. Haec planta quoque Theriacam et Mithridatium ingreditur. Gr. Πολιὸς canus eſt. Ge. Bergpoley, Berglavendel. G. *Polion.* A. *Poley.* B. *Grys-kruid, Polium.*

Pollen, in genere ſubtiliſſimam farinam ſeu puluerum denotat, proprie vero de tenuiſſimo puluere dicitur in antheris plantarum contento et debito tempore in ſtigma foemininum pro foecundatione eiecto. Ge. Der Fruchtſtaub. G. *Pouſſière prolifique.*

Pollex, vide *Digitus.*

Pollinctvra, idem quam *Conditura*, ſiue *Cadauerum Balſamatio.*

Pollvtio nocturna, eſt inuoluntaria ſeminis, cum titillationis ſenſu, per libidinoſa inſomnia, excretio. Ge. Nächtliche Befleckung. G. et A. *Pollution.* B. *Onwillige Zaadloozing.*

Polyacanthas, eſt Cardui ſpinoſi ſpecies, et quidem *Carduus* foliis ſeſſilibus, lanceolatis integerrimis, ſubtus tomentoſis, margine ſpinis ternatis *Linn.* (Syngeneſ. Polyg. Aequal.) Acarna maior, caule non ſolioſo *Bauh.* Haec planta deſcripta eſt a Caſabona, ducis Hetruriae olim botanico. Hinc etiam carduus Caſabonae dicitur. Ex πολὺ, multum, et ἄκανθα, ſpina. G. *Chardon beau.*

Polyadelphia, botanicis eſt claſſis plantarum, in quarum floribus ſtaminum filamenta inuicem in plura corpora, quaſi in totidem confraternitates, connaſcuntur.

Polyandria, eſt claſſis plantarum, in quarum floribus plura, quam viginti, ſtamina ſunt, nullam determinatam proportionem longitudinis inter ſe inuicem habentia.

Polyanthemvm, eſt planta multos flores proferens. Ex πολὺς, multus, et ἄνθος, flos.

Polychreston, eſt medicamentum multis morbis accommodatum. Ita nitrum, cui intra crucibulum ad ignem fuſo parum ſulphuris ſimul iniicitur, eousque pergendo, donec deflagratio peracta ſit, exhibet ſal, quod in aquae feruidae quintuplo ſolutum, colatum, poſt euaporationem collectum, albeſcens, amareſcens, neutrum *Sal polychreſtum* vocatur. Eſt tamen et aliud huiusmodi ſal, quod *Sal polychreſtum de*

Seignette dicitur, et ex ſoda Hiſpanica et cryſtallis tartari praeparatur. Sic et plures Pilulae proſtant, quae *Polychreſtae* dicuntur, ex extractis amaris et lenioribus, plerumque laxantibus, atque aloëticis compoſitae. Ge. Arzney zu vielen Krankheiten. B. *Een Middel tot veele Ziekten.*

POLYCHRONIUS, eſt morbus diuturnus, qui ad menſes et annos plurimos ſaepe extenditur. Ex πολὺς, multus, et χρόνιος, diuturnus. Ge. Langwierige Krankheit. G. *Maladie longue, chronique.* A. *A long or chronic Diſeaſe.* B. *Een langduurige Ziekte.*

POLYDIPSIA, eſt deſiderium potulentorum continuum atque immodicum, quale febribus, hydropi, aut nimiis euacuationibus, ſuperuenire ſolet. Ge. Unmäßiger Durſt. G. *Soif exceſſive.*

POLYGALA, eſt herba lac generans, vel multum ſucci lactei habens. Ex πολὺ, multum, et γάλα, lac. Habet caulem tenuem, ſat durum, alterum rectum, alterum repentem. Folia exigua, graminea, altera acuta, altera oblonga, et obrotunda. Flores ſunt monopetali, perſonati, perforati, exigui, in ſpicas congeſti; labio ſuperiori erecto, et inferiori bifido, quod magis prominet, ſeu potius ſunt papilionacei, ex figura, numero petalorum indeterminato exiſtente. (Diadelph. Octandr.) Poſt florem ſequitur fructus compreſſus, turbinato-cordatus, in duo loculamenta, ſemina oblonga continentia, diuiſus. Floris calyx quinquefidus hunc florem inuoluit. Radix lignoſa, exigua, dura, ſaporis amari et aromatici. Creſcit haec planta in locis incultis. Oues prae omnibus graminum ſpeciebus hanc eligunt. Species officinalis eſt *Polygala amara Linn.* foliis criſtatis racemoſis, caulibus erectiuſculis, foliis radicalibus obouatis maioribus; Polygala vulgaris, foliis circa radicem rotundioribus, flore caeruleo, ſapore admodum amaro *Bauh.* Habitat in montoſis, et eximiis pollere dicitur viribus incidentibus et reſolventibus, hinc eius decoctum ſummopere in pleuritide et peripneumonia ad iuuanda ſputa, imo in phthiſi, commendatur. Decoctum vinoſum mulieribus lac prouocare lego. Ge. Kreuzblume. G. *Herbe à lait.* A. *Milk wort.* B. *Kruis-bloem.*

POLYGALA VIRGINIANA, vide *Seneka.*

POLYGALACTOS, eſt foemina, quae multo lacte abundat. Ex πολὺ, multum, et γάλα, lac. Ge. Die viel Milch hat. B. *Die vol Zog, ofte Melk is.*

POLYGAMIA, botanicis dicitur claſſis plantarum, quae flores compoſitos ferunt, in quibus floſculi hermaphroditi diſcum occupant, et marginem cingunt floſculi foeminei,

ſtaminibus deſtituti, idque triplici modo: *Polygamia ſuperflua* dicitur, cum flores diſci hermaphroditi ſtigmate inſtruvntur, et ſemina proferunt, flores quoque foeminei radium conſtituentes ſimiliter ſemina ferunt: *Polygamia fruſtranea* eſt, cum flores diſci hermaphroditi ſtigmate inſtruuntur, et ſemina proferunt, floſculi vero radium conſtituentes, quum ſtigmate careant, ſemina proferre nequeunt: *Polygamia neceſſaria* eſt, cum flores hermaphroditi ob defectum ſtigmatis piſtilli ſemina perficere nequeunt, floribus autem foemineis in radio ſemina perfecta proferentibus: *ſegregata* cum calyces floriferi plures comprehenduntur a communi calyce, vt vnicum florem conficiant, vt in Sphaerantho et Stoebe. Exempla *Polygamiae ſuperfluae* praebent Xeranthemum, Gnaphalium, Artemiſia, etc. *fruſtraneae* Coreopſis, Centaurea, etc. *neceſſariae* Calendula, Oſteoſpermum, etc.

Polygonatvm, *Sigillum Salomonis*, eſt *Conuallaria polygonatum Linn.* (Hexandr. Monogyn.) foliis alternis amplexicaulibus, caule ancipiti, pedunculis axillaribus ſub vnifloris. Planta haec habet caules rotundos, politos, nullos ramos dantes, in ſummitate aliquantulum incuruatos. Folia ad caulem alternatim et quaſi pendula diſpoſita, oblonga, ampla, neruoſa, coloris obſcure viridis. Flores ſunt monopetali, campaniformes, tubulati, nudi, multifidi, vni cauli adhaerentes pedunculis breuibus, in ſex ſegmenta fiſſi, ſex ſtaminibus e latere interno floris enatis praediti. Ouarium ex floris centro natum tubam emittit longam, apiculo fimbriato inſtructam, et fit bacca mollis, fere rotunda, oualis, viridis, aut purpurea, continens ſemina oualia, dura, alba. Radix eſt longa, digiti craſſitiei, per interualla articulata, et nodoſa, aut tubulata, alba, multas fibras poſſidens, ſaporis ſubdulcis et glutinoſi. Haec radix proprie, ob vires vulnerarias, in vſum medicum cedit; cum vino decocta contra hernias laudatur. Aqua deſtillata coſmetica eſt. Folia cum aceto macerata clauos pedum tollunt. Cataplaſma e radice coctum inflammationi vteri medetur. Baccae qualitate draſtica pollent. Haec planta creſcit in ſyluis et locis vmbroſis. Sic dicitur a radice geniculorum frequentibus nodis ex interuallis tumente, impreſſis pluribus ſigilli inſtar veſtigiis. Ex πολὺ, multum, et γόνυ, genu, ſeu nodus. Ge. Weißwurz. G. *Seau de Salomon, Signet de Salomon, Genouillet, Geniculére.* A. *Salomons-ſeal.* B. *Salomons Zegel.*

Polygonvm, ſeu centvm nodia, eſt planta flore apetalo, (Octandr. Trigyn.) quae habet caules longos, tenues, rotundos, ſolidos, tenaces, plerumque repentes, cre-

berrime geniculatos. Folia oblonga, anguſta, acuta, viridia, caulibus breuibus adhaerentia, et alternatim diſpoſita. Calyx eſt quinquefidus, infundibuliformis, qui per maturitatem fit capſula ſeminalis. Flores apetali, plurimis ſtaminibus conſtantes, parui, ad foliorum alas oriuntur. Semen perfecte triangulare eſt, ſat craſſum, coloris Caſtaneae. Radix longa, ſatis craſſa, ſimplex, dura, lignoſa, fibroſa, valde repens, ſaporis adſtringentis. Species apud nos frequentiſſima eſt Polygonum latifolium *Bauh.* *Polygonum auiculare floribus octandris, trigynis, axillaribus, foliis lanceolatis, caule procumbente herbaceo Linn.* paſſim in incultis et ruderatis et viis Europae habitans. Viribus gaudet ſubadſtringentibus et vulnerariis; hinc in diarrhoea, haemoptyſi et mictu cruento commendatur. Datur in infuſo. Veterinariis frequenti in vſu eſt contra mictum cruentum vaccarum et boum, quibus globi ex herba contuſa compacti intruduntur, datis prius ad auertendam ex fluxu ſubito ſuppreſſo inflammationem, remediis refrigerantibus.— Nomen eius ex πολὺ, multum, et γόνυ, genu. Vocatur etiam *Proſerpinaca*, forte a proſerpendo; *Seminalis*, a ſeminis multitudine; et *Sanguinalis*, a ſanguine cohibendo; vt et *Corrigiola*, an quod morbos corrigat? — Ad *Polygoni* genus a *Linnaeo* etiam *Biſtorta*, *Hydropiper*, et *Fagopyrum* referuntur, quas plantas ſub ſuis nominibus vide. Ge. Weggraß, Blutkraut. G. *Sanguinaire*, *Centinode*, *Renouée*. A. *Knot-graſs*. B. *Duizend knoop*, *Verkens-gras*, *Kreupel-gras*, *Knoop gras*.

Polygynia, eſt ordo plantarum, in quarum floribus plures partes foemininae, ſcili et ſtyli, vel ſtigmata, adſunt.

Polymorphvm os, vel Latinis *Multiforme*, dictum ob varios, quibus interius et exterius exaſperatur, proceſſus, eſt idem quod *Os cuneiforme*, ſ. *Sphenoides*. Nonnulli quoque *Os cuboides Tarſi* ita vocant.

Polynevron, vide *Arnogloſſum*.

Polypetalvs *flos* botanicis dicitur, cuius corolla e pluribus petalis conſtat.

Polyphagia, eſt multi alimenti aſſumtio. Ex πολὺ, multum, et φάγω, edo. Ge. Freſſerey. G. *Gourmandiſe*. B. *Veel-eting*.

Polypharmacon, idem quod *Polychreſton*. Ex πολὺ, multum, et φάρμακον, medicamentum.

Polyphora, ſunt potus, ſeu vina, plurimis ſpiritibus pollentia. Ex πολὺ, multum, et φορέω, fero. Ge. Starke geiſtige Getränke. B. *Sterke Wyn*, *krachtige Wyn*.

Polyphyllvm botanicis eſt *perianthium* e pluribus foliis conſtans.

Polypodes, idem quod *Aſelli* et *Millepedes.* Ge. Ein Kellerwurm. G. *Cloportes, Pourcelets de ſaint Antoine.* A. *Hogs-lice, Many-feet.* B. *Duizend-been, Ezelkens.*

Polypodivm, eſt planta capillaris et dorſifera, (Cryptogam. Filic.) cuius ſpecies maxime frequens eſt *Polypodium vulgare Linn.* frondibus pinnatifidis; pinnis oblongis ſubſerratis, obtuſis, radice ſquamata. Eius folia ad neruum paene in partes anguſtas et oblongas ſecari ſolent. Fructus foliis innaſcuntur; capſulae ſcilicet membranaceae ſphaericae in aceruulos congeſtae annulo carentes, quae fibrarum contractione rumpuntur et ſemina fundunt minutiſſima. Radix eſt oblonga, minimi digiti craſſitie, foris ruſeſcens, intus herbacea, ex viridi palleſcens, multis nodis et tophis, quaſi acetabulis, geniculata, ſaporis ſubacris dulcis, quodammodo adſtringentis et nauſeoſi. Gaudet viribus edulcorantibus, incraſſantibus, expectorantibus et eccoproticis; hinc decoctis contra arthritidem, rachitidem, pulmonumque affectus additur. Creſcit in opacis ſyluis et montibus ad petras muſcidas, inprimis ad radices caudicesque vetuſtos arborum Fagi, Coryli, Quercus. Ex πολὺ, multum, et πȣ̃ς, pes. Repit enim quaſi plurimis pedibus. Vel nomen accepiſſe ferunt a radice, ſcilicet quae cirrhos et acetabula polyporum modo habet. *Filicula* etiam a quibusdam vocatur a ſimilitudine foliorum cum Filice. Ge. Engelſüß, Süßfarn, Baumfarn. G. *Polypode.* A. *Polypody, Oakferne.* B. *Veel voet, Boom-vaaren, Engel zoet, Eiken-vaaren.*

Polypvs *Narium*, eſt tumor in cauitate narium ab eroſione, vel laeſione tunicae pituitariae, et vaſis luxuriantibus excreſcens, eſtque duplex, vel turundae formam refert, et *Sarcoma* generali nomine vocatur: vel ramulis, aut pedibus variis, ad oris interiora, aut naſi exteriora, ſe extendit, easque partes ſic obſtruit, vt loquendi, ſpirandi, et mungendi libertas intercipiatur. Color eſt albus, inſtar muci concreti, vel propter vaſa ſanguinea in eo conſpicienda ſaepe ad rubedinem vergit; modo mollis, et dum trahitur, valde prolongandus, vel durior; aliquando liuidus, niger, et graveolens, ad carcinomatis naturam accedens, et tunc admodum dolens et periculoſus. Huiusmodi excreſcentiae in naribus et ſinibus craſſae meningis aliquando contingunt.—In *Corde* quoque et *Arteriis* maioribus ſanguis pro tempore ſtagnans ob animi deliquia, etc. in parte ſua gelatinoſo-fibroſa

concreſcit in maſſam ſolidam, tenacem, poſtea non diſſolvendam, quae vel libere pluribus radicibus in vaſis illis aliquamdiu fluctuat, donec impellatur trunco vni alteriue, vel accreſcit lateri vaſis, quod ſumme extendit, plurimosque pulſus et reſpirationis perturbationes, ſaepe etiam ſuffocationem, vel mortem ſubitaneam, cauſſatur. Simile quoque concrementum in vtero a ſanguine fibroſo, vel a portione ſecundinarum remanente, vel etiam a laeſione vteri, generari poteſt, ipſi interdum ſubſtantiae vteri accretum, tumque magis ad *Sarcomata* pertinens. *Polypus* dicitur huiusmodi concrementum ob plures radices, quae quaſi pedibus ſimiles ſunt, quo Polypum piſcem aemulantur. Ex πολὺς, multus, et πȣ̃ς, pes. — Concretiones ex lymphatica ſanguinis parte, quae in vaſis maioribus libere haerent, ac in ipſo mortis articulo, vel poſt mortem, oriuntur, *Polypi ſpurii* vocantur. Ge. Ein Naſengewächs, Herzwurm, Schleimgewächs, Schleimpfropf. Ga. *Polype.* A. *Polypus.* B. *Een Slym-prop, Veel-voet.*

Polypyrenae, botanicis dicuntur *baccae*, quae plura *grana*, vel *acinos*, continent.

Polysarcia, eſt nimia corpulentia corporis, in qua nimia pinguedinis moles corpus deturpat, eiusque agilitatem minuit. Ex πολὺ, multum, et σὰρξ, caro. Ge. Vollleibigkeit. G. *La Corpulence.* A. *Corpulent.* B. *Corpulentigheid, Grof lyvigheid.*

Polyspaston, eſt trochleae compoſitae ſpecies, et machinamentum articulis extendendis et reponendis accommodatum; ita dictum, quod multis orbiculorum circuitionibus facilitatem praeſtat, et vim attrahendi vsque adeo inſigniter amplificat, vt huius beneficio vnicus homo plus, quam decem pluresue homines ſine illa, efficiat. Ex πολὺ, multum, et σπάω, traho. Ge. Flaſchenzug. G. *Polyſpaſte.*

Polyspermos, qui ſemine diues eſt. Botanicis dicuntur capſulae *Polyſpermae*, quae plura ſemina continent. Ex πολὺ, multum, et σπέρμα, ſemen. Ge. Der viel Saamen hat. B. *Veel zaadig.*

Polytrichvm: ita *Capillus veneris*, ac aliae Filicum ſpecies vocantur. Vocatur ob capillarem faciem. Ex πολὺ, multum, et θρὶξ, capillus. Dicitur quaſi *Multicomum*, quod capillos denſos ac multos faciat, eiusque defluuia expleat. Vide *Adianthum, Capillus veneris.* — *Polytrichum* etiam eſt plantae genus ad Cryptogam. Muſcos pertinens, in cuius flore maſculo calyptra conica, aequalis, anthera oblonga, ore ciliari, tecto operculo conico, in foemineo flore in diſtincto indiuiduo, calyx communis patens in roſulam imbri-

catam, coloratam, piſtilla filiformia articulata ſunt. Huius ſpecies maxime frequens eſt Polytrichum aureum maius et minus *Bauh.* *Polytrichum commune Linn.* caule ſimplici, anthera parallelepipeda. Habitat in Europae paſcuis et vliginoſis. Eius decoctum paſſim vt inſigne remedium diaphoreticum et pectorale laudatur. Ge. Gůldner Wiederthon. G. *Perce mouſſe.* A. *Golden Maiden-hair.* B. *Goude Vrouwen-Hair, Gulde Wederdood.*

Polytrophia, eſt nutritio multa, quando nempe corpus nimium nutritur. Ge. Uebermåßige Nahrung. B. *Veel-voeding.*

Pomambra, pomvm ambrae, dicitur quaſi pomum ex ambra aliisque odoramentis compoſitum. Ingredientia ſunt plerumque Ambra Gryſea, Moſchus, Zibethum, Ladanum, Benzoin, Styrax calamita, oleum Cinamomi, oleum Caryophyllorum, etc. Ex hiſce cum mucagine alicuius gummi, globuli maiores, ſeu poma, odoris gratia componuntur. Vſus frequentiſſimus olim fuit in balſamatione corporum, dum, exſciſſis oculorum bulbis, in ſingulas orbitas huiusmodi pomum ambratum intrudebatur. Ge. Geruchball, ein wohlriechender Ball. G. *Paſtille.* A. *A Smell-ball, Pomander, Muske-ball.* B. *Een Amber-bal, Reuk-bal.*

Pomatvm, eſt vnguentum grati odoris, pinguedinem porcinam et poma recipiens, vnde nomen. Ge. Apfelſalbe. G. *Pomade.* B. *Appel-zalf.*

Pompholygodes, *Vrina* eſt, cui in ſuperficie plurimae bullae innatant, quae plerumque in flatibus et doloribus corporis obſeruatur, et materiam viſcidam aegre diſſolubilem denotat. A πομφολυγόω, bullas excito. Ge. Schaumartiger Harn. B. *Schuim-achtige Pis.*

Pompholyx, eſt fauilla tenuiſſima et volatilis, quae, dum aes in fornacibus perficitur, ſupernae earum parti adhaereſcit. Coit ibidem in glomuſculos vellerum lanae ſimiles, contactaeque farinae modo diſpergitur. Qualitatis eſt exſiccantis; hinc externe pluribus in emplaſtris, vnguentis et collyriis adhibetur. Eodem modo et Cadmia, vi ignis violenti, in fauillam, ſeu Tutiam, redigi poteſt. Arab. *Tutia*, Lat. *Bulla*: nam πομφόλυξ bullam ſignificat, a πέμφιξ, flatus; officinis *Nil*, vnde dicitur *Nihil album.* Ge. Weißes Nichts. G. *Calamine, ou Tutie Blanche.* A. *The white Tutty.* B. *Niet, Witniet.*

Pomvm, botanicis in genere dicitur pericarpium farctum, reualue, continens capſulam.

Pomvm, et pomvs, latius patet, quam malum: comprehendit enim fere omnes fructus molliorem corticem habentes, ſeu qui *horaei* dicuntur, omnesque qualitate acidula, dulci et refrigerante pollent. Vide *Malus*. Forte ſic dictum, quod eorum plurima etiam ſitim tollant, ita vt ſimul ſint cibo et potui. Gr. Μῆλον, Ὀπώρα. Nonnulli a πόμα, potus, deriuant. Ge. Obſt, Apfel. B. *Ooſt*, *Vrugten*.

Pomvm, vel malvm, vocatur etiam illa rupturae corneae ſpecies, per quam vuea tunica prorumpens eminentiam format, quae pomi figuram vtcunque refert. Vide *Staphyloma*.

Pomvm adami, vide *Adami pomum*.

Pomvm adami, eſt *Mali Aurantii* ſpecies, volumine maior, colore obſcuriore, et minus fragrans. Nomen accepiſſe ferunt, quod cortex rimis quibusdam exaſperatur, ac ſi dentibus demorſus eſſet.

Pomvm amoris, et pomvm avrevm, ſeu malvm avrevm, ſic vocatur ob pulchrum et amabilem adſpectum. Dicitur etiam *Lycoperſicum*. Vide *Lycoperſicum*.

Pomvm odoriferVm, i. q. *Pomambra*.

Pondo. De ponderibus *Ioh. Rhodius* haec habet: inter pondera Romana reliquorum omnium, tam Ponderum, quam Menſurarum, veluti regula primas partes merito poſcit *Libra*. Cuius ſchema *P. Celſo* ſine vlla adiectione notat pondo ſolum, hoc eſt, libram, non mercalem, negotiatoriam, Στατικὴν *Polluci*, Gallis regiam, quae Senum denum *Budaeo*, de Aſſ. lib. 2. fol. 38. Sedecim vnciarum *H. Iunio*, ſed Romanam, quae tam menſuralis a mole, quam a grauitate ponderalis, Aſſis inſtar, Romanis vſitatiſſime XII. Vnciarum, ſiue 14. Denariorum, erat: non quidem leui coniectura, ſed computatione legitima, noſtrae aequalis. Hoc tamen diſcrimine, vt Librae vnciae XII. Menſurales, X. ponderales reſpondeant, ex *Galeni* lib. 6. de comp. Med. S. gen. cap. 8. *Budaeo* de Aſſe, duodecim et dimidiae, cuius ſententiae momenta *Agricola* ſolide infregit lib. 4. de ponderibus et menſuris. Noſtris ſic notatur: Pond. et Lib. ℔. Pro regionum imo et vrbium diuerſitate innumera paene dantur ponderum genera. Vide etiam *Libra*. Ge. Ein Pfund. G. *Un Livre*. A. *A Pound*. B. *Een Pond*.

Pons varolii, eſt expanſio quaedam, ſeu protuberantia *Medullae oblongatae*, ſita in cauitate oſſis ſphenoidei, figurae oualis, et variis neruorum paribus originem praebens. Sic a *Varolio* inuentore dicta, quod pontem inuerſum repraeſentaret, qui poſtea a *Williſio Prominentia annularis*

vocatus fuit. Ge. Die Brücke im Gehirn. G. *Pont de Varolius.* A. *Bridge of Varolius.* B. *De Brug van Varolius.*

Ponticvm absinthivm, nomen habet a Ponto regione, in qua naſcitur. Eſt *Artemiſia pontica Linn.* (Syngeneſ. Polygam. Superfl.) foliis multipartitis ſubtus tomentoſis, floribus ſubrotundis nutantibus, receptaculo nudo. Qualitatis eſt ſuauioris minusque amarae Abſinthio vulgari, cum quo caeterum viribus conuenit. — *Ponticum* etiam epitheton eſt ſaporis cuiusdam ſalini, cum acore et faeculentia coniuncti.

Poples, eſt articuli iſtius, quo os femoris articulatur oſſi tibiae, pars interior, ſiue poſterior, qua crus flectitur. Gr. Ἰγνὺς et Ἰγνύα. Ge. Die Kniebeuge, Kniekehle. G. *Le Jaret.* A. *The Hollow of the afterpart of the Knee, the Harm.* B. *Knieboog.*

Poplitaea arteria, eſt continuatus truncus arteriae cruralis, ſub poplite decurrens, qui, ſparſis exiguis ramulis ad muſculos vicinos, in duos ramos maiores, aut potius tres, arteriam ſcilicet tibialem anteriorem, ſuralem et peroneam, finditur. Ge. Die Kniepulsader. G. *l'Artére poplitée.*

Poplitaea vena, ex duplici ramo venae cruralis miſto conſtat, et ſub cute tecta poſterius per medium poplitis flexum decurrens, atque in tres, tandemque plures et minimos ramos fiſſa, excurrit vsque ad calcem, aliquando ad malleoli cutim. Ge. Die Knieblutader. G. A. *Veine Poplitée.*

Poplitaevs mvscvlvs, eſt vnus ex iis, quo tibia flectitur. Externo infernoque femoris oſſeo tuberi adnatus, oblique, itidem tibiae ſuperiori poſteriorique eminentiae quadrata ex parte figura inſeritur. Ge. Der Kniekehlenmuskel. G. *Muſcle Poplité, ou Jarretier.*

Popvlago, ſeu *Caltha paluſtris Linn.* eſt planta, quae habet caules ramoſos, rotundos. Folia rotunda, ampla, polita, leuiter crenata in margine, coloris virido-obſcuri, Chelidonii minoris foliis ſatis ſimilia, ſed quadruplo maiora. Flores ſunt polypetali, roſacei, nudi, ranunculoidei. (Polyandr. Polygyn.) Piſtillum floris abit in plurimas vaginulas, quae deorſum pendentes ferunt plurima ſemina plerumque oblonga. Radix fibroſa, albeſcens. Haec planta creſcit in locis aquoſis. Decocto florum et foliorum inſignes virtutes aperitiuae, et reſoluentes, emmenagogae et alexipharmacae tribuuntur; laudatur quoque in cura variolarum. Gemmae

aceto conditae, Capparum inſtar, inter acetaria apponuntur. Eſt quoque *Tuſſilago altera*, item *Caltha paluſtris*, et *Chelidonia paluſtris*, ſic dicta ob foliorum albedinem, quam cum Populo arbore communem habet. Ge. Dotterblume, Wieſenblume, Schmalzblume. G. *Peuplier*, *Souci*, *Souchet d'eau*. A. *Marsh-Marygold*. B. *Dodder-bloem*, *Botter-bloem*, *Hoefbladeren*.

Popvlaris morbvs, idem quod *Endemius*, ſeu *Epidemius*.

Popvlevm, eſt *Vnguenti* nomen, ſic dictum, quia componitur ex oculis, ſeu Gemmis, Populi, quibus additur Bardana, Hyoſcyamus, Lactuca, Mandragora, Papauer nigrum, Semperuiuum maius et minus, Solanum, Violaria, Vmbilicus veneris, Rubi cymae, et Porci axungia. Ge. Pappelſalbe. B. *Populier-zalf*.

Popvlvs, eſt arborum genus, (Dioec. Octandr.) cuius flores maſculi et foeminei in amentis diſpoſiti calycem habent ex lamina lacera conſtantem, corollam vero turbinatam, obliquam, integram. In foeminino flore ſtigma quadrifidum, capſula bilocularis, ſemina multa, pappoſa. Species huius arboris officinalis eſt *Populus nigra* foliis deltoidibus acuminatis ſerratis *Linn.* quae in locis humidis et ad oras fluuiorum creſcit, et plurimum in oeconomia vſum largitur. Eius *oculi*, ſeu gemmae, ſcatent vernali tempore, vt in hoc genere vulgare eſt, ſucco balſamico, odoro, ex quo olim infuſione cum vino et oleo *Oleum aegirinum* parabatur, de quo vide ſub hac voce. Iam tantum pro *Vnguento populeo*, quod ex plurimis rebus et inter alias ex anodynis compoſitum eſt, et emolliendi ac refrigerandi vim habet, hae gemmae colliguntur. Ge. Pappel, ſchwarze Pappel. G. *Peuplier noir*. A. *The black Poplar*. B. *Populier-boom*, *Pope-laar*. — *Populi* quoque *albae*, foliis ſubrotundis dentato-angulatis, ſubtus tomentoſis *Linn.* gemmae eiusmodi balſamico ſucco ſcatent. Vide *Opobalſamum germanicum*. Ge. Weiße Pappel. G. *Peuplier blanc*, *Aubel*. A. *White Poplar*, *Abele-tree*. B. *Abeel-boom*. — Ad hoc genus quoque arbor ſecundum *Linnaeum* pertinet, ex qua reſina Tacamahaca colligitur, licet alii eam ex alia arbore oriri putent. Vide *Tacamahaca*. — Populi nomen a πάλλω, vibro, quatio, concutio, quia a minimo aeris motu Populi folia concutiuntur.

Porcellana, ſeu massa porcellana, eſt maſſa ſemipellucida, et quaſi ſemiuitrificata, quae ex fluoribus et argilla puriſſima ignis ope paratur. Eius ſpecies variae

variis in locis parantur. In initio tamen ex China allata eſt. Ge. Porzellan. G. *Porcellaine.* A. *China-Ware.* B. *Porcellein.* — Porcellanae ſpuriae ſpecies, quam ab inuentore *Reaumurianam* dicunt, caementatione vitri cum gypſo, aut terra calcarea, paratur. Ge. Reaumuriſches Porzellain. G. *Porcellaine de M. de Réaumur.*

Porcellvs, eſt inſectorum ſpecies, quae et *Aſelli* et *Millepedes* dicuntur.

Porcellvs cassoniensis, eſt tumor hypochondrii ſiniſtri cum dyſpnoea, pulſu tardo, dyſpepſia, animi triſtitia, ſputatione multa, in Hungaria frequens. Hinc potiſſimum ſymptoma paſſionis hypochondriacae.

Porcvs, eſt animal quadrupes ad Mammalia beſtias pertinens, quibus dentes primores vtrinque; intermediis diſtantibus, Laniarii ſemper vno plures vtrinque, naſus vltra os prominens. *Sus ſcrofa L.* Aper vix a ſue domeſtico differens, niſi quod lanam inter ſetas non habeat; dentibus primoribus ſuperioribus quatuor, conuergentibus; inferioribus octo patulis; laniariis ſuperioribus duobus breuioribus, inferioribus duobus exſertis; dorſo antice ſetoſo, cauda piloſa; eſt animal odore pollens, naribus fodiens; tendinibus truncandis; quisquilias, ſtercus, ſucculenta, variaque ſpurca vorans, multa ſeligens; pinguiſſimum, ſtupidiſſimum, ſomnolentum, tempeſtatum praenuncium et impatiens; apricatur in ſole; in coeno ſe volutat; immundum, grunniens, accurrit clamanti aduerſus hoſtem, ſpumante ore dentibusque horrens; crotalis infeſtum; tardum venere; pene laxo, longo; mammis numeroſiſſimis, prole innumera; laborat pediculis, ſcabie, ſcrophulis, pipere; Ganeae numeroſa materies; Athletis et exercitatis ſalubris, non vero criticis; ſaccharo, ſeu ficu inprimis altilis laudatur; inde Pernae, Sincipitia, Trunculi, Coſtae, Sumina, Vulua, Iſicia, Botuli, Iuſcula, *Linn.* Dentibus Apri, licet qualitatis tantum inſipidae, inodorae, terreo-gelatinoſae, in puluerem tritis, neſcio quae virtus antipleuritica tribuitur. Axungia porcina emolliente vi pollet et ad multa vnguenta adhibetur. Stercus ſuillum in profluuiis ſanguinis laudatur. G. Ein Schwein. G. *Porc, Cochon.* A. *Swine, Sow.*

Pori, dicuntur extremitates vaſorum minimorum exhalantium, vel meatus exigui et inſenſiles cutis aliarumque partium, per quos ſudor et effluuia vaporoſa ex corpore decedunt. Ge. Schweißlöcher, Oefnungen. G. A. *Pores.* B. *Sweet gaten, Pypjes.*

Pori biliarii, dicuntur extremitates, vel principia ductuum biliariorum in hepate, qui denique in magnum

Porum biliarium, vel *Ductum hepaticum*, confluunt. Ge. Die Gallengänge. G. *Les Pores biliaires.* Vide *Porus biliarius.*

Pori inorganici, dicuntur minima interſtitia et hiatus paſſim relicti inter fibras, e quibus membranae, aut lamellae, corporis noſtri conflantur.

Porocele, eſt hernia, ex callo, aut calculo excitata, renitens, dura, et inaequalis. Ex πῶρος, callus, et κήλη, tumor.

Poromphalvs, eſt calculus, aut callus, in vmbilico protuberans. Ex πῶρος, callus, et ὄμφαλος vmbilicus.

Porosis, eſt calli generatio. A πωρόω, callum induco. B. *Eeltmaaking.*

Porositas, dicitur de corporibus, meatus exiguos et foraminula habentibus. Hinc applicatur oſſibus, in quorum lamellis plurimae aperturae obſeruantur, per quas medulla ad omnia oſſium puncta duci poteſt.

Porotica, ſunt medicamenta callum generantia, ſeu quae exſiccando, incraſſando, et adſtringendo partis alimentum in callum conuertunt. A πωρόω, calleſco.

Porphyr, eſt Iaſpis duriſſima, rubens, lapillulis variis inſperſis. Ge. Porphyr. G. *Porphyre.*

Porphyrites, eſt tabula lapidea ex marmore, ſilice, aut porphyre, ſuperficie laeui et aequali, ſuper qua, ancillante alio lapide, curſore dicto, alii lapides, gemmae, corallia, teſtae, etc. in ſubtilem puluerem rediguntur. Ge. Reibſtein, Präparierſtein. G. *Porphyre.* B. *Een Vryf-ſteen, Prepareer-ſteen.*

Porracea bilis, vide *Bilis.*

Porrigo, i. q. *Furfuratio.*

Porrvm, eſt planta flore liliaceo, (Hexandr. Monogyn.) *Allium porrum Linn.* caule planifolio vmbellifero, ſtaminibus tricuſpidatis, radice tunicata, ſ. Porrum commune capitatum *Bauh.* Habet folia ex tunicis radicis enata, plana, quandoque carinata. Caulis eſt rectus, craſſus, ſolidus, ſucculentus. Flos hexapetalus, quaſi campaniformis, ornatus ſtaminibus latis, planis, in tria capillamenta exeuntibus, quorum medium apice donatur; flos in faſciculos globoſos colligitur. Ouarium fit fructus ſubrotundus, trilocularis, foetus ſeminibus ſubrotundis. Bulbi ſunt oblongi, anguſti, fere cylindrici, tunicati, politi, ſplendentes, albi. Tota haec planta habet odorem Allii, et colitur in hortis. Planta haec ita tunicata eſt, vt bulbus totus in tunicas poſſit reſolui, et folia ſint tantum elongatae ſquamulae bulbi. Vſus maxime culinaris tantum eſt. Pollet tamen etiam viribus reſoluentibus, alexipharmacis, diaphoreticis et diureticis. Succus expreſſus

expreſſus tinnitui aurium, ipſaque planta contuſa ambuſtioni et morſui animalium venenatorum medetur. Cum butyro frixa et applicata in pleuritide et angina leuamen fert. Nomen habere dicunt, quod porro eat et longe lateque graſſetur. Gr. Πράσον, a πράω, incendo: eſt enim calidum. Ge. Lauch. G. *Poireau.* A. *Leek, Porrey.* B. *Porey, Prey.*

Porrvs, eſt verrucae, vel condylomatis, ſpecies, quae habet quasdam radices ad extra, ad ſimilitudinem porrorum, et ita minutim fixa. Talis in obſcoenis partibus naſci ſolet ex venereo morbo, ſi virus eius, vt putat *Aſtrucius.* vnicam cutis papillam, vel exiliorem papillarum manipulum ſingulatim afficit, ſed valide. Ge. Feigwarzen G. *Poireau.*

Porta, Gr. Πύλη: ſic vocatur hepatis pars ſima, vbi duae paruae inueniuntur eminentiae, ſeu protuberantiae, quas *Portas* appellarunt veteres medici, putantes, chylum per facultatem attractricem ſuctum ex inteſtinis in venas meſaraicas ad venam portarum attrahi, et per vim hepatis aſſimilatricem in ſanguinem conuerti; quod falſum eſſe recentiorum anatomicorum inuenta, et inprimis *Haruei* obſeruata, euicerunt. *Vena,* quae ibidem loci ex viſceribus imi ventris, ſcilicet ex Vena meſenterica et ſplenica confluens, ſanguinem in hepar ducit, ideo *Vena portae* vocatur. Ge. Die Pforte. G. *Porte du Foye.* A. *The Livers port.* B. *De Lever-poort.*

Portae vena, vide *Vena.*

Portvlaca, portella, porticvla, eſt plantae genus flore roſaceo, (Dodecandr. Monogyn.) cuius ſpecies maxime frequens eſt Portulaca latifolia ſatiua *Bauh.* *Portulaca oleracea* foliis cuneiformibus, floribus ſeſſilibus *Linn.* Habet haec caulem rotundum, craſſum, rectum, ſucculentum, tenerum, politum, ſplendentem, rubicundum, in ramos diuiſum. Folia ſucculenta, oblonga, fere rotunda, craſſa, ſatis ampla, ſplendentia, carnoſa, coloris albeſcentis, aut flaveſcentis, ſaporis viſcoſi, ſubacidi. Flos eſt roſaceus, quinque petalis in orbem poſitis conſtans, ex cuius calyce monophyllo et bifido ſurgit piſtillum, quod deinde ſimul cum calyce abit in fructum, plerumque ouatum, ſeminibus foetum orbiculatis, nigris, paruis, et duabus teſtis in ſummo donatum, quarum exterior, quae calycis pars fuit bifida, primo, interior vero, quae aliud nihil eſt, quam piſtillum ampliatum, poſtremo tranſuerſa, bifariam dehiſcunt. inferiori, ſeu calycis altera parte, pediculo affixa. Radix eſt fibroſa, ſimplex. Culinaris eſt huius plantae vſus, et iuſculis atque acetariis additur. Gaudet tamen eximia virtute refrigerante,

antiſcorbutica, et, vt lego, anthelminthica. Semen inter quatuor ſemina frigida minora refertur. Gr. Ἀνδράχνη, Πυλὶς, Πυλίδιον. Quidam putant a porco, (quaſi porcorum lactuca) nomen habere, vnde χοιροβότανον, porci herba; vel a πύλη, porta. Ἀνδράχνη, quaſi Ἀδράχη, quaſi cum ἀδρᾶ ἄγνη pullulet. Ge. Portulack, Burzelkraut. G. *Pourpier*, *Porcelaine*. A. *Purslain*, *Porcelain*. B. *Porſelein*.

Porvs, proprie eſt paruum et vix viſibile foraminulum, exhalationi inſeruiens, qualia inprimis in integumentis reperiuntur. Dicitur tamen etiam de paruis canaliculis. Vide *Pori*.

Porvs bilarivs, ſeu hepaticvs, eſt canalis, qui ex tota hepatis ſubſtantia vndique oriundus, atque ex minimis in maiores canales tandemque in vnicum deſinens, eo loco, vbi vena portarum hepar ingreditur, exit; inde deſcendens cum ductu cyſtico iunctus, ductui cholidocho inſeritur: vehitque bilem, in hepate praeparatam, ex hepate; et eam in inteſtinum duodenum amandat. A πείρω, peruado. Ge. Der Gallengang. G. *Pores biliaires*. A. *The Bile Channel*. B. *Gal-leider, of Pyp*.

Posca, putatur dici a πόσις, potio, i. q. *Oxycratum*.

Possetvm, Gr. Ζυθόγαλα, eſt lac decoctum, cui ſub finem coctionis cereuiſia infunditur, tunc liquidum ſerum in febribus ſorbendum datur, et coagulum remouetur; potio eſt Anglis familiaris. Ge. Poſſet, Biermolken. G. A. *Poſſet*. B. *Bierwei*.

Postbrachiale, i. q. *Metacarpus*.

Potamogeiton, vel potamogeton, Gr. Σταχοίτης, Lat. *Fontalis*, quia fontibus, et praeſertim fluminibus, vicina eſt, ſiquidem in aquoſis et paluſtribus locis naſci amat. Eſt planta flore tetrapetalo; calyce nullo, ferens ſemina quatuor ſubrotunda, acuminata (Tetrandr. Tetragyn.). Flores ſunt ſpicati. Viribus gaudet ſubadſtringentibus et refrigerantibus, variisque ſimul cutis morbis medetur. *Stachyites* vocatur, quaſi ſpicata, ob caulem, quem ex ſe mittit floribus et ſemine ſpicatum. Ex ποταμὸς, fluuius, et γείτων, vicinus. Ge. Samkraut, Seeholderkraut. G. *Epi d'Eau*. A. *Water-Caltrops*, *Pond weed*. B. *Fontein-kruid*, *Swemkruid*, *Swam-kruid*.

Potentilla, an ita dicitur ob potentes vires ſiſtendi ſanguinem. Vide *Anſerina*, *Argentina*, et *Pentaphyllum*, ſ. *Quinquefolium*.

Poterivm, eſt plantae genus floribus maſculis et foemineis in eadem planta et ſpica ſeparatis, (Monoec. Poly-

andr.) corolla quadripartita, bacca diſperma naſcente e tubo corollae indurato, incraſſato, clauſo. Viribus gaudet ſubadſtringentibus et vulnerariis. Secundum nonnullos, ſic dicitur, quod ſit potrix herba, paludoſum riguumque ſolum amet, vel forte quaſi ποτὸς, quod paludoſi riguique ſoli amans ſit, ſed etymologia non arridet, quia potius montes et loca arenoſa amat. Hinc potius quaſi πολὺ ἔριον, vel πότε ἔριον, quod lanugine obducatur lanoſa. Vide *Pimpinella* et *Sanguiſorba.*

Potio, ſeu potvs, a potare, eſt mixtura, vel diſſolutio ex variis; vel decoctio, quae vna, vel pluribus doſibus bibitur, vt hauſtus, decoctum, emulſio, iulapium, etc. Ge. Ein Trank. G. *Potion.* A. *A Drink, Potion.* B. *Een Drank.*

Practicvs, vocatur medicus, qui medicinae apud aegros exercendae operam dat. Hinc *Practica medicina*, vel *Praxis medica*, eſt artis medicae exercitium, theoriae cognitionem praeſupponens.

Praecipitantia, ſunt remedia, praecipue terrea, quae acidum in corpore noſtro infringunt, et quaſi praecipitant. Eſt vox a chymicis mutuata, quia praecipitando res alterius indolis fiunt. Vide *Abſorbentia.*

Praecipitatio, eſt quaedam minimarum particularum in liquore conueniente ſolutarum, per contrarium liquorem infuſum, ſubſidentia et reuiuiſcentia. Sic v. c. ſi terrea, vel metalla acido ſoluta ſint, et ſal aliquod alcalicum iniiciatur, particulae, antea inuiſibiles, ſtatim ſub pulueris forma ſubſident. Ita ſulphur, ſuccinum, reſinae, etc. ſpiritu vini ſoluta, ab infuſa aqua praecipitantur. Ge. Niederſchlagung, Präcipitation. Ga. et A. *Précipitation.* B. *Neederſtooting.*

Praecipitatvm, in genere dicitur omne id, quod per *praecipitationem* ſubſidet, in ſpecie vero pulueres metallici, et praecipue mercuriales ſic vocari ſolent. Ge. Präcipitat, Niederſchlag. G. *Precipité.*

Praecognitio, vel praenotio, vide *Prognoſis.*

Praecordia, Gr. Φρένες, ſunt viſcera omnia, in thorace contenta. Ge. Die Eingeweide der Bruſt. G. *Les Parties autour du Coeur.* A. *The Entrails in the Breaſt.* B. *Borſtingewanden.* — Aliis hac voce denotatur anterior thoracis regio, vi vocis hoc indicante, quaſi diceretur, partes prae corde, ſiue ante cor. Alii rurſus hoc ſub nomine intelligunt regionem ſub coſtis ſpuriis et cartilagine ſterni. Ge. Die Gegend der Herzgrube. A. *Pit of the Stomach.*

Praediſponens cauſa, praediſpositio, eſt is ſtatus corporis, ſecundum quem, accedente *Cauſſa procatarctica*, morbus inducitur.

Praefocatio vterina, vide *Hyſterica paſſio.*

Praemorsa, botanicis dicitur *radix* apice quaſi truncata. *Praemorſum folium* vocatur, quod inciſuris inaequalibus obtuſe terminatum eſt.

Praeparantia vasa, ſed melius *teſticularia*, ſ. *ſpermatica*, ſunt venae et arteriae, ad teſtes et epididymides euntes, ſic a veteribus appellantur, ex praeiudicio putantibus, in iis ſemen praeparari. Vena vtrinque plurimis ramificationibus et anaſtomoſibus tandem vno trunco, et quidem dextro in venam cauam, ſiniſtro vero in venam emulgentem ſiniſtram abit. Arteria vero, vtrinque ex aorta oriens ſub arteriis renalibus, recto ductu, duabus, aut ad ſummum tribus bifurcationibus incedit, et teſti inſeritur. Ge. Die Saamengefäße. Ga. *Vaiſſeaux Spermatiques, ou Pampiniformes, ou Pyramidaux.* A. *The preparing or ſpermatic Veſſels.* B. *Bereidende-vaten, Zaad vaten, Kloot-vaten.*

Praeparata: ita in officinis in vniuerſum omnia ſimplicia certa encheireſi mutata, ſeu etiam compoſita, vocantur. Ge. Zubereitungen. In ſpecie autem *praeparatio* eſt, ſi medicamenta ſicca pulueriſata ſupra porphyritem vlterius adhinc affuſa aqua pulueriſantur, atque ex iis globuli minores, vel coni, formantur. Hinc oculi cancrorum praeparati, etc. in officinis proſtant. Ge. Präparirte Arzeneyen, das Präpariren.

Praepvtivm, Gr. Ἀκροβυστία, et Πόσθη, eſt glandis penis virilis inuolucrum, eſtque tantum continuatio epidermidis, cutis, et membranae cellulosae, quae ſuper ſe ipſam reflexa, coronae glandis adhaeret, et inferiori glandis parti frenulo adnectitur. A putando dictum: ab Hebraeis enim et Turcis reſecatur. Item clitoridis proiectura in foeminis ita vocatur, quae praeter exilitatem a virili diuerſum in eo eſt, quod partem glandis tantummodo ſuperiorem tegit, conſtans ex coniunctione integumentorum vtriusque *Nymphae.* Ge. Die Vorhaut an dem männlichen Gliede. G. *Prépuce.* A. *The Fore-Skin.* B. *De Voorhuid.*

Praesagivm, vel praedictio, eſt declaratio prognoſeos, qua medicus indicat futurum morbi cuiusdam exitum, ex praeſentibus ratiocinio cognitum; quae licet non ſemper neceſſaria, tamen ad fiduciam aegri, vel eius amicorum, conciliandam, valde vtilis eſt. Ge. Vorherſagung des Ausgangs einer Krankheit.

Praesepia, ſeu praesepiola, ſunt foraminula illa vtriusque maxillae, ſeu alueoli, quibus dentes continentur. Gr. Φάτναι et Φάτνια *Galeno*. Ge. Zahnhöhlen, Laden darinnen die Zähne ſtehen. Ga. *Alveoles, Cavités des Dents.* A. *The holes of the Teeths, Sockets.* B. *Tand-berbels.* — Item Apum aluei, ſiue cellulae, *Praeſepia* appellantur. Vide *Mortariola.*

Praeservatoria indicatio, eſt modus, quo per victus rationem et remedia conuenientia a morbis futuris praeſeruamur. Idem quod *Prophylaxis.* Ge. Verwahrende Anzeigung. B. *Verboedende Inzicht.*

Praesidium, idem quod *Auxilium, Remedium,* aut *Indicatum.*

Praet. nat. vel p. n. ſignificat *Praeter naturam.*

Prasina bilis, vide *Bilis.*

Prasum, eſt *Porrum,* a πρέω, incendo; quia Porrum comeſtum ſanguinem accendit, linguam mordet. Vide *Porrum.*

Prasum et prassium, vocatur a veteribus *Marrubium,* ſ. *Ballote.* Nomen impoſitum a cauliculis quadrangularibus videtur. Πρασιαὶ enim dicuntur diſpoſitiones quadrangulares; vel quod ἐν ταῖς πρασιαῖς coleretur: adeo vt cum Porro, vt viri docti voluere, nullam ſimilitudinem habeat. Vide *Marrubium.*— *Praſium* autem iuxta Ill. *Linn.* eſt plantae genus peculiare, (Didynam. Gymnoſperm.) calyce monophyllo, bilabiato, corolla monopetala ringente, baccis quatuor, vnilocularibus in fundo calycis, ſeminibus ſolitariis, ſubrotundis. Hinc ſemina ipſa, vt in Rubo, pulpa circumdata, baccae naturam induunt. Hinc planta tetragymnoſperma baccifera, qua nota ab aliis eiusdem ordinis omnibus dignoſcitur.

Pregma, vide *Bregma.*

Prehensio, vide *Catalepſis.*

Presbytia, presbyopia, amblyopia proximorum, eſt obſcuritas viſus in rebus propinquis, cum tamen in diſtantibus aliqua ſit perſpicacitas, ſenibus familiaris, ex oculorum planiori figura, vel a nimia diſtantia corneae, vel lentis cryſtallinae, vel vtriusque, a retina, vel a vi refractiua corporum pellucidorum oculi ſolito minori, vel a pupillae anguſtia, oriunda. Ex πρέσβυς, ſenex. Ge. Geſicht in die Ferne. G. *Vüe longue.* B. *Blindheid van Ouderdom, oud Gezicht.*

Pressura, vocatur inflammatio digiti in ſuppurationem vergens, et in receſſum vnguis tendens, a frigore.

Priapismus, eſt *Tentigo,* ſiue pudendi diutina et ingrata ſine libidine erectio, qualis ſaepe dyſuriae et gonorrhoeae ſuperuenire ſolet. Item membrum virile. Gr. etiam

vocatur Σατυρίασις. A Πρίαπος, Priapus, Veneris et Liberi filius, qui ſemper ab antiquis pingitur cum membro genitali tenſo et erecto. Vide *Satyriaſis.* Ge. **Krampfartige Aufrichtung des männlichen Glieds.** Ga. *Priapiſme.* B. *Roedeſtand tegens Wil.*

Priapvs, i. q. *Penis.* In officinis paſſim adhuc *Priapi* variorum animalium, vt cerui, ceti, tauri, vulpis, proſtant, quibus ſingulares virtutes medicas tribuit credulitas.

Primae viae, vocantur Ventriculus et Inteſtina, quoniam in iis incipit alimentorum coctio.

Primores dentes, ſiue anteriores, ita vocantur, quia propter gingiuarum tenuitatem, ſuam aciem, et alueolorum paruitatem, primi erumpunt; ab officio in cibis incidendis dicuntur *Inciſorii.* Item Γελάσινοι, quia inter ridendum primi denudantur, *Tomici Celſo*, Τομεῖς διχαστῆρες, Κτένες, Τομῖται, etc. In homine numero quatuor ſunt ſuperius, totidemque inferius. Ge. **Die vorderſten, oder Schneidezähne.** G. *Les Dents de devant, ou Inciſives.* A. *The Fore-Teeths.* B. *De Botter-tanden.*

Primvla veris, ſiue betonica alba, aut herba paralyseos, Verbaſculum pratenſe odoratum *Bauh.* *Primula veris* officinalis foliis denticulatis, rugoſis, limbo corollarum concauo *Linn.* (Pentandr. Monogyn.) eſt planta, quae habet folia ampla, oblonga, aſpera, rugoſa, repentia; ex his erumpunt caules lanuginoſi, rotundi, nudi. Flos eſt monopetalus, hypocrateriformis, et multifidus, ex cuius calyce (qui tubulatus, monophyllus, pentagonus, quinquedentatus et perſiſtens eſt) ſurgit piſtillum infimae floris parti ad inſtar claui infixum, quod deinde abit in fructum, ſeu teſtam oblongam, in ipſo calyce ferme reconditam, apice dehiſcentem, et ſeminibus foetam minimis, obrotundis, nigris, placentae affixis. Radix eſt ſatis craſſa, ſquamoſa, rubicunda, fibroſa, ſaporis adſtringentis, odoris grati et aromatici. Haec planta creſcit in pratis et ſyluis. Qualitatis eſt fragrantis et ſubamarae, viribusque neruinis, anodynis et exhilarantibus gaudet; hinc in vertigine, paralyſi, cephalalgia, epilepſia, aliisque morbis neruinis commendatur. Proſtat in officinis aqua, et conſerua florum, qui *Flores paralyſeos* dicuntur. Hi quoque frequenter in infuſo adhibentur. Succus expreſſus coſmeticus eſt. Sic dicitur, quod incipiente vere et ante illud tempus flores ſuos emittit. Ge. **Schlüßelblume, Himmelſchlüßel, St. Petersſchlüßel, Weißbetonie.** G. *Coucou, Prime vere, Bavillon, Primerole.* A.

Cow-Slips, *Prim-roſe.* B. *Sleutel-bloemen*, *Hemel-sleutel*, *Back-kruid*, *St. Pieters-kruid.*

Principes dies, vide *Critici Dies.*

Principia, i. q. *Elementa.*

Probole, i. q. *Apophyſis.*

Procatarctica, eſt *Cauſſa morborum* remotior, quae etiam aliis *occaſionalis* dicitur, et quae ad *Cauſſam praediſponentem* accedens id efficit, vt morbus oriatur, ſiue illa ſit externa, ſiue interna, vt ira, vel aeſtus aëris, cacochymiam mouens, febrimque inducens. A προκατάρχω, antegredior. Ge. Gelegenheitliche Urſache. B. *Voortrekkende, of beginnende Oorzaak.*

Procatarxis, i. q. *Procatarctica.*

Processvs, i. q. *Apophyſis.*

Processvs chymici, nihil aliud ſunt, quam operationes chymicae. Ge. Chymiſche Proceſſe. G. *Operations Chimiques.* A. *Chymical-Proceſs.* B. *Chymiſche Werking.*

Processvs ciliares, ſunt quaedam ſtriae, vel plicae, in oculo, quibus lens cryſtallina aliquantum in ſede ſua firmatur, aut mouetur. Ab oculi pupilla, velut radii a centro profecti, in orbem diſponuntur; fibrae iſtae ſerie denſa ordinatae, anterius, vbi corneae tunicae cohaerent, colore variegato inſigniuntur; interim vbi cryſtallini humoris margini, ac etiam tunicae retinae orae contiguae ſunt, ſemper nigrae apparent, reſpondentibus ſcilicet ſimilibus lineis in vitrea membrana, vel in retina. Iſte proceſſus ciliaris ex minuſculis plicis de ſuperficie choroideae orientibus, dum ſcilicet ad vnam ſtriam duae, tres, quatuor lineae eleuatae concurrunt, componitur, numerum ſeptuagenarium forte excurrentibus, ligamento cuidam ex totidem nigricantibus exſtructo, alligatis. Harum vtriusque ordinis fibrarum quaedam, ligamenti latitudinis margines ambos tangunt, quaedam ad medium pertingunt. Vaſculoſa haec contextura, cum tota vuea membrana, mobilis eſt. Non tantum etiam oculi pupillam turgentibus vaſculis dilatant, aut contrahunt, quin et humorem cryſtallinum protrudunt, ac retrahunt, inque obiectorum adſpectus deflectunt. Vide *Corpus ciliare*, *Ligamentum ciliare.* Ge. Das Band des Augenſterns. Ga. *Procès ciliaires.* B. *De Regenboogs hairige Kring.*

Processvs mammillaris, vide *Olfactorius neruus.*

Processvs peritonaei, ſunt in vniuerſum omnes illae productiones ex duplicata lamina peritonaei oriundae, quae viſcera firmant, etc. In ſpecie vero canales ita vocantur verſus abdomen aperti, in fine vero coeci, qui in recens natis

adhuc patent et ſub teſtium deſcenſu ex abdomine in ſcrotum oriuntur. Hi canales deinde concreſcunt cum funiculo ſpermatico, et tunicam vaginalem formant. In puellis ſimiles adſunt canales, qui deinde cum ligamentis vteri rotundis coaleſcunt, eaque inuoluunt. Optime hos proceſſus Cl. *Hunterus* deſcripſit.

PROCIDENTIA, PROLAPSVS, eſt talis partis mollis ex naturali ſede receſſus, vt ſine integumentis communibus emineat; hinc differt ab hernia, in qua partes prolapſae cute obuelatae manent. Ge. Der Vorfall. G. *Chûte.* B. *Uitzakking.*

PROCIDENTIA, vel PROLAPSVS ANI, PROCTOCELE, eſt inteſtini recti inverſi, propter nimiam laxitatem, per anum delapſus. Oritur etiam ab humore acri, inteſtinum vellicante, a dyſtocia, et a calculo veſicae, a quo inteſtinum per conſenſum toties irritatur, vt muſculorum leuatorum fibrae relaxentur. Vocatur item *Procidentia ſedis*, et *Procidua ſedes Plin.* Προπίπτων ἀρχὸς, quando ſedes prolabitur. Gr. Πρόπτωσις ἀρχῦ, ἤ. ἕδρας. Ge. Das Ausfallen des Maſtdarms. G. *Chute ou Deſcente de l'Anus, du Fondement.* A. *Falling down of the arſe-gut.* B. *Uithangen des Einde-darms.*

PROCIDENTIA, vel PROLAPSVS VTERI aut VAGINAE, HYSTEROPTOSIS, eſt vteri, vel vaginae, prominentia, cognoſcenda per protuberantiam in vagina obſeruandam, aut extra ipſam propendentem ab vtero prolapſo, inuerſo, vel a vagina inverſa prolapſa efformatam, reductibilem ſaltem initio, ſtipatam doloribus ad renes et inguina, pondere hypogaſtrii, inceſſu difficili, teneſmo, vrinae frequentia, aut difficultate, etc. G. Vorfall der Mutter, oder der Mutterſcheide. G. *Abaiſſement, Chûte, ou deſcente de la Matrice, ou du Vagin.* A. *A Falling down of the Womb.* B. *Uitval, of Zinking der Lyſmoeder, of der Scheede.*

PROCONDYLI, ſunt oſſa digitorum, *Metacarpio* proxima. Ex πρὸ, pro, et κόνδυλος, digitus. Vide *Metacondyli.*

PROCTALGIA, DOLOR ANI, eſt dolor podicis, ſiue extremi inteſtini recti, et vicinarum partium, oriens vel ab inflammatione, vel vlceribus cancroſis, fiſtula, intertrigine, rhagadibus, procidentia, mariſcis, teneſmo, haemorrhoidibus albis, etc.

PROCTITIS, eſt inflammatio ani cum febre et teneſmo.

PRODROMVS, eſt morbus, ex ſuo genio alium ſuperuenturum indicans. Vt haemoptyſis phthiſin, vel vertigo apoplexiam praeſagit. Ex πρὸ, pro, et τρέχω, curro. Ge. Ein Vorboth. G. *Avant-coureur.* A. *A Fore-runner, or preſage.* B. *Voorlooper.*

Prodvcta, chymicis dicuntur illae ſubſtantiae, quae ex aliis corporibus, vel putredine, vel ignis tortura, eliciuntur, ſicque per nouam particularum vnionem genita ſunt, nec antea hac ſub forma his corporibus inerant, vt ſalia volatilia, olea empyreumatica, etc. Diſtinguuntur ergo ab *Eductis*, quae talia, qualia antea fuerant, ſaltem ſeparantur, vt aqua, terra, etc.

Prodvctio, vide *Apophyſis.*

Proegvmena, praedisponens, eſt *Cauſa* morbi antecedens interna, in corpore ex alia remota ortum habens, et accedente cauſſa occaſionali ita morbum producens, vt, ea ſublata, morbus poſſit perſeuerare, quemadmodum cacochymia, a vitiata victus ratione producta, vnde obſtructio vaſorum et meatuum, vel conſtipatio viſcerum, producitur. A προηγοῦμαι, antecedo. Ge. Vorhergehende Urſach. Ga. *Cauſe antecédente.* A. *Antecedent cauſe.* B. *Voorgaande Oorzaak.*

Proflvvii cortex, ſ. conessi, aut tilicherry, vel tellicherry cortex, eſt Cortex arboris humilis in Malabaria et Zeylona creſcentis, nigricans, ſaporis auſteri et grati amari, qui in dyſenteria, diarrhoea et febribus intermittentibus laudatur. Arbor eſt *Nerium antidyſentericum* foliis ouatis acuminatis petiolatis *Linn.* Ge. Coneßirinde. A. *Coneſſi- or Tili-cherry-bark.*

Proflvvivm, in genere eſt excretio praeternaturalis quorumcunque fluidorum e corpore, quantitate, aut etiam qualitate peccans, vt ſanguinis ex naribus, vulneribus, ex pudendo muliebri, vt in expurgationibus, et menſtruis nimiis. Sic dicitur de ſemine, vt in gonorrhoea, ſic de excrementis, vt in diarrhoea, lienteria, coeliaca paſſione, ſic de lacte, nimia quantitate profluente. Ge. Ein Fluß. Ga. *Ecoulement, Perte.* A. *A Fluxion, Fluxe, Praeternatural diſcharge.* B. *Vloed.*

Profvndvs mvscvlvs, i. q. *Perforans muſculus.*

Prognosis, et prognostica signa, ſunt, e quibus praeſentibus futura, quae aegro accident, praecognoſcimus. Quae inprimis petuntur 1) ex obſeruationibus in ſimili morbo notatis, ac praeſens hic adeſt. 2) Ex viribus vitae praeſentibus cognitis, et comparatis cum cauſis et indole morbi, quibus trutinatis, num morbus diu, num breui duraturus ſit, ſatis bene tutoque praeuideri poteſt. 3) Ex aegri praegreſſa vitae ratione, corporis habitu firmo, vel debili, aetate, ſexu, climate, ſub quo viuit, anni tempore, et praegreſſis in eodem corpore morbis. 4) Ex effectu remediorum

promito, vel nullo. Si haec omnia ſollicite perpendit medicus, ſingulaque exacte trutinat, tuto ex arte concludere poteſt, quid in morbo ſecuturum ſit, ſi nihil noui, quod mutet aegri ſtatum, accedat; ſimilibus *Hippocrates* inſiſtens viis, tantam ſibi conciliauit famam, vnde nihil medicum Deo magis ſimilem reddere, quam futura praedicere, aſſeruit. A προγινώσκω, praegnoſco. Ge. Vorbedeutung, Anzeigung. G. *Prognoſtique.* A. *Prognoſtication, or Foretelling.* B. *Voorkenning, Voorzegging.* Vide *Praeſagium.*

Proiectio, eſt terminus chymicus, et dicitur, quando puluis calcinandus crucibulo cochleatim, ſiue per vices, iniicitur.

Proiectvra, i. q. *Apophyſis.*

Prolabia, Gr. Πρόχειλα, ſunt extremae labiorum partes prominentes. Ge. Die Vorlippen. G. *La partie antérieure des Levres, ou le devant des Levres.* A. *The Fore Lips.* B. *Voorlippen.*

Prolapsvs ani, vteri, etc. vide *Procidentia Ani, Vteri,* etc. — Prolapſus vueae, vide *Stophyloma.*

Prolepticvs, eſt morbus ſemper anticipans: vt ſi paroxyſmus, vel exacerbatio, febris hodie hora quarta adueniat, cras vero hora tertia, vel ſecunda. A προλαμβάνω, anticipo. Ge. Eine vorrückende Krankheit. B. *Een vervroegende Ziekte.*

Prolifer flos, eſt ille, vbi nouus ex centro prioris, id eſt, ex piſtillo continuato, enaſcitur. Ge. Sproßende Blume. — *Prolifera vmbella* eſt, ſi vmbellae partialis pedunculus nouam vmbellulam, ſ. prolem, emittit. Germ. Sproßende Dolde.

Pronatores mvscvli: eorum alter eſt *Rotundus*, alter vero *Quadratus*. *Primus* a forma et munere dictus *Pronator rotundus*, interiori humeri tuberculo alligatus, hinc ad radii medium, cui valido adhaeret tendine, excurrit. *Secundus* dicitur *Quadratus*, ab inferiori et interna vlnae oſſis parte transuerſim productus, interno et inferiori itidem radii lateri annectitur. Vterque hic muſculus actione ſua, immoto prorſus *Olecrano*, inferiorem extremitatem radii ſupra inferiorem extremitatem vlnae introrſum voluit, ſicque pronationem manus, ſeu eum ſitum efficit, in quo vola manus retrorſum, vel deorſum, dorſum vero antrorſum, vel ſurſum, reſpicit. Ge. Der vorbeugende Muskel. G. *Muſcles Pronateurs.* A. *The pronator Muſcle.* B. *De vooromkeerende Spieren.*

Propago, dicitur vitis vetula depreſſa, atque in terram per inflexos arcus ſubmerſa, vt ex vna plures emergant. Ge. Ein Rebenſchoß, Fechſer. G. *Provin de Vigne.* B. *Afzetting*, *Afleiding.* — In anatomicis interdum vaſorum et neruorum rami minores *Propagines* vocantur.

Propathia, vocatur quarundam functionum ſenſibilis perturbatio, quae morbos ingruentes praecedit et praenuntiat, e. gr. laſſitudo ſpontanea, etc. Ge. Vorempfindung der Krankheit. G. *Propathie*, *Preſentiment.*

Prophasis, eſt praenotio in morbis. — Item, occaſio et cauſa antecedens. A προφαίνω, praeluceo. Vide *Procatarctica*, *Prognoſis.*

Prophylactica, eſt pars Hygieinae, quae morbos futuros et imminentes auertit. A προφυλάσσω, praeſeruo. Vide *Praeſeruatoria Indicatio.* Ge. Verwahrungsmittel. B. *Verhoedende Inzicht.*

Prophylaxis, i. q. *Prophylactica.*

Propolis, eſt craſſior apum materia, flaua, odorata, ſtyracem, vt ſcribunt, ſeu potius reſinam, odore referens, cerae finitima; gluten in alueorum foribus repertum, in ſpiritu vini et oleo terebinthinae ſolubile. Quidam *Ceram ſacram* vocarunt. Vnde, et a quibus vegetabilibus apes hanc materiam colligant, nondum hucusque ſatis innotuit, interim videtur eſſe rudis quaedam reſina, nullam habens nec odore, nec ſapore, nec conſiſtentia, cum cera ſimilitudinem. Sapor ſubamarus eſt, igni ſi imponatur, lignum aloës redolet, et conſiſtentia ſpiſſior eſt, imo et colore ſubnigra. Illa materia lateribus aluei non tantum ab apibus apponitur, ne aëris iniuriae apum generi nocuae ſint, ſed hyemali tempore etiam circa introitum, ſiue aluei portam, ob eandem cauſam; vnde et ei nomen impoſitum eſt. Ex πρὸ, pro, et πύλη, porta. Huic materiae, praeter vſum mechanicum et oeconomicum, eximiae virtutes digerentes, emollientes, maturantes, atque mundificantes attribuuntur; hinc in antiquis vlceribus ſummopere commendatur. Ge. Vorſtoß, Stopfwachs. Ga. *Propole.* A. *Propolis.* B. *Voorwaſch.*

Propoma, eſt potus, ex vino et melle, vel ſaccharo, paratus. A προπίνω, praebibo.

Propotisma, eſt medicamenti propinatio. A προπίνω, praebibo.

Proptoma, eſt partis externae, etiam ante lapſum conſpicuae, et a palpebris, bulbo oculi, lingua, ac vuula diuerſae procidentia, vt in ſcroto, mammis, labio inferiori,

praeputio, vel auriculis, vel a cauſis internis, vel externis, et interdum artificio producitur. *Sauv.*

Proptosis, eſt partis alicuius procidentia: vt oculi, omenti, vuulae, etc. A προπίπτω, procido.

Prorae os, vide *Baſilare Os.*

Proserpinaca, vide *Polygonum.*

Prospheromena, ſunt cibi, vel medicamenta, quae intra corpus ſumuntur. A προσφέρω, offero, adhibeo, admoueo.

Prosphysis, eſt adnaſcentia, cohaerentia et coalitio, cum ſcilicet digiti ſibi inuicem connexi ſunt et coaleſcunt, vel etiam extrema pars oſſis, diaphyſi contigua. A προσφύω, adnaſcor. Ge. Zuſammenwachſung. G. A. *Coalitien.* B. *Zamen-waſſen.*

Prostatae, adstantes, ſiue corpora glandulosa, ſunt duae glandulae, infra veſiculas ſeminales ſitae, iuxta meatum ſeminarium; vel potius vna continua in homine et quibusdam animalibus glandula, ſeu celluloſum compactum corpus, hactenus vtcunque cordis forma, quod ad veſicam craſſius, et ea ſede quaſi emarginatum ſit, verſus vrethram autem gracileſcat, vt eius fines accurate definiri nequeant. Subiicitur partim vrethrae, vt recto inteſtino inſideat, et veſicae, et veſiculis ſeminalibus. Vrethram ſuperne amplectitur, vt tamen maior pars proſtatae inferius ponatur. In eam proſtatam et ſuperne et inferne fibrae rectae veſicae vrinariae denique euaneſcunt. Fabrica obſcura eſt, et neque glandulae ſimplicis ſimilis, cuius cauea eſſet aliqua, neque compoſitae; neque enim in lobulos recte diſcedit, neque acini in ea reperiuntur, neque quidquam praeter denſam celluloſam, tenacem et ſtipatam quaſi ſcirrhoſam carnem ſiſtit. Ductus tamen excretorii, numeroſi, recti, exigui adſunt, qui oblique antrorſum decurrentes, propriis poris in valleculam naſcentis vrethrae, quae eſt ad vtrumque latus capitis gallinaginis, aperiuntur, ſuccumque ſecretum effundunt. Vnde accurate hic miſcentur ſemen et humor proſtatae: dum veſiculae et proſtatae eadem membrana muſculari cinguntur. Humor hic factus, eſt blandus, ſubſpiſſus, ab alcohole vini coagulabilis, candidus, copioſus; poſt abſtinentiam ab opere venereo diuturnam actione deponendae alui, aut reddendi lotii, ſaepe expreſſus, animalcula, quae in ſemine adſunt, non continens, ablata teſtium, et veſicularum ſeminalium, actione, ſuperſtes, nec tamen tunc prolifer. Videtur hinc ſemen craſſius et cineritium diluere, vehere, et forte in primis a coitu momentis nutrire

animalcula in vero ſemine contenta, vnde vna cum ſemine eiicitur; forte et vrethrae lubricationi inſeruit, titillationi anſam dare etiam perhibetur. Simile corpus in foeminis reperiſſe ſe crediderunt *Bartholinus* et *R. de Graaf.* Dubia tamen adhuc huiusmodi corporis glanduloſi in foeminis exiſtentia eſt, cum nihil circumſcripti, nihil ſolidi, in celluloſa tela vrethrae circumpoſita reperiatur. A προΐστημι, proſtituo, praeſum. Ge. Die Vorſteherdrüſe. G. *Proſtate.* A. *Proſtata.* B. *De Voorſtaanders, Klieren aan den Wortel der Mannelyke Roede.*

PROSTETHIS, eſt pectus, ſiue thoracis anterior facies. — Item, pars carnoſa in manuum et pedum cauitate, nec non inter digitos naſcens. Ex πρὸ, pro, et στῆθος, pectus.

PROSTHESIS, eſt pars chirurgiae, quae, quod deficit, reſtituit. Exemplum habemus in ſolutione continui, cum iactura ſubſtantiae, vt patet in vlceribus cauis et fiſtuloſis, quae arte chirurgica carne iterum replentur. A προστίθημι, appono. Ge. Erſetzung. G. *Prothèſe.*

PROTEVS, dicitur Mercurius, qui ſe in omnes formas vertit, et propriam tamen iterum recuperat — *Proteiformes* vocantur illi *morbi*, qui ſub larua aliorum morborum deliteſcunt, vel etiam ii, qui ſaepius typum mutant, quod in febribus inprimis obtinere docuit *Mortonus.*

PROTOGALA, i. q. *Coloſtrum*, ſeu *Primum puerperae lac.*

PROTOPATHIA, eſt morbus primarius, ſiue idiopathia, quae ab alio morbo non eſt orta. Sic haemoptoe poteſt eſſe morbus *Protopathicus*, et inde oriens phthiſis pulmonalis erit morbus *Deuteropathicus.* Ex πρῶτος, primus, et πάσχω, patior.

PROTVBERANTIA, vide *Apophyſis.*

PROTVBERANTIA ANNVLARIS, vide *Pons Varolii.*

PROVOCATORII DIES, vide *Critici Dies*, et *Intercalares.*

PRVNA, i. q. *Anthrax.*

PRVNA, de fructu, vide *Prunus.*

PRVNELLA, ſumitur aliquando pro *Aphthis*, vel albicantibus, nigris, vel puniceis, aliquando pro *Angina.* Ge. Die Bräune. G. *Prunelle, Mal de Gorge.* A. *Sore-throat.* B. *De Bruine.*

PRVNELLA, ſiue *Brunella*, eſt plantae genus, (Didynam. Gymnoſperm.) calyce monophyllo, bilabiato, corolla monopetala, ringente, filamentis quatuor bifurcis. Species maxime frequens, in pratis et paſcuis Europae proueniens, eſt Brunella maior, folio non diſſecto, *Bauh.* *Prunella vulgaris* foliis omnibus ouato-oblongis, petiolatis, bracteis

ouatis *Linn.* Qualitatis eſt ſubodoratae, viribusque ſubadſtringentibus pollet. Hinc decoctum eius in ſanguinis et alui fluxu, praecipue vero gargariſma in angina commendatur. Planta haec ſic videtur dici, quod conueniat in febribus ardentibus, quando os et lingua prunae inſtar ardent. Planta haec veteribus plane incognita, nomen traxiſſe videtur a vocabulo Germanico die Bräune, quae eſt ſpecies anginae, quae ſemper intra paucos dies in gangraenam abit, eſtque morbus interdum epidemicus et caſtrenſis. Dicunt, exercitum quondam hoc morbo fere totum laboraſſe, multaque remedia eſſe adhibita, et tandem hanc plantam eſſe inventam, quae omnes aegros hoc morbo laborantes curauerit, ſucco huius plantae in gargariſmate aſſumto, et foliis pro cataplaſmate adhibitis. Ge. Brunellen, Gottsheil, St. Antonskraut. G. *Herbe au Charpentier, Brunelle.* A. *Self-heal.* B. *De Brune, Brunelle.*

PRVNELLAE SAL, LAPIS PRVNELLAE, NITRVM TABVLATVM, CRYSTALLVS MINERALIS: ita vocatur Sal ex nitri vnciis quatuor cum ſcrupulo florum ſulphuris deflagratus, et in tabulas effuſus. Nomen hoc vt Prunella planta acquiſiuit a Germanis eo, quod epidemica caſtrenſisque angina, quae Germanis die Bräune dicitur, huius ſalis ope feliciſſime ſanaretur. Caeterum non eſt nitrum perfecte purum, ſed ſale polychreſto aut tartaro vitriolato parciſſime remixtum. Nam acidum grauiſſimum ſub deflagratione ſulphuris a phlogiſtae ſubſtantiae compedibus liberatum, nitrum ex parte intrat, acidum leuius nitroſum expellit, et eius locum denuo occupat. Contuſum ſubtiliorem puluerem, quam nitrum depuratum, ſuppeditat, virtute tamen refrigerante eidem aliquantulum poſtponendum eſt. Datur in eadem doſi et in morbis iisdem, in quibus nitrum depuratum proficuum cenſetur. *Carth.* Frequentiſſime vero gargariſmatibus additur. Ge. Salpeterküchlein. G. *Sel de prunelle.*

PRVNVS, eſt plantae, vel arborum genus, (Icoſandr. Monogyn.) quod tum *Prunos* proprie ſic dictas, tum apud *Linn.* ceraſos comprehendit. Cuius cortex eſt griſeus, fere purpureus. Calyx eſt monophyllus, quinquefidus, deciduus; flos eſt albus, roſaceus, pentapetalus, ſtaminibus triginta, vel vltra praeditus. Ouarium in fundo calycis fit fructus niger, ſubcaeruleus, flaueſcens, rubeſcens, ouatus, vel globoſus, ſub tenui, glabra tunica pulpam mollem condens, in ſuo medio continentem oſſiculum oblongum, vel ouale, in Prunis proprie ſic dictis, compreſſum, vtrimque acuminatum, vnico intus nucleo foetum. Pediculus ſatis longus fructui ſuppoſitus. Fructus immaturi

caro in Prunis proprie ſic dictis eſt dura, viridescens, ſaporis ſtiptici. Radix lignoſa, nigra, ſe vndique extendens. Prunorum quam plurimae dantur ſpecies et varietates, partim ſylueſtres, partim cultura prouenientes. Frequentiſſimae ſunt inter cultas. 1) Prunus fructu paruo, dulci, atro-caeruleo *Tourn.* *Prunus domeſtica*, pedunculis ſubſolitariis, foliis lanceolato-ouatis, conuolutis, ramis muticis, *Linn.* Pruna Gallica *Pharm.* Ge. Zuckerpflaumen. Ga. *Petit damas noir.* A. *Common Prune, or Plum tree.* 2) Prunus fructu magno, dulci, atro-caeruleo *Tourn.* *Pruna damaſcena Pharm.* Ge. Zwetſchken. G. *Gros damas violet de Tours.* A. *Damaſk Prune.* 3) Prunus Brignonienſis, fructu ſuauiſſimo *Tourn.* Pruna ex flauo rufeſcentia, mixti ſaporis gratiſſima *Baub.* *Pruna brignolenſia* et *Pruneolae Pharm.* Ge. Průniolen. G. *Brignoles, Prunes de brugnoles.* Conueniunt omnes hi fructus in qualitate acidiuſcula dulci, gaudentque viribus refrigerantibus, humectantibus, lubricantibus et eccoproticis. Proſtant in officinis pruna laxatiua, quae ob addita leniora laxantia in ſegnitie alui conueniunt. — *Prunus ſylueſtris*, ſ. *ſpinoſa.* Vide *Acacia Germanica.* Ge. Schwarzdorn, Schlehen. G. *Prunier ſauvage.* A. *Black-thorn, Sloe-tree.* — Gr. Πρέυνη. Aſiat. Πρέμνη, an quia ei magnus et durus nucleus, ſiue πυρήν. Ge. Pflaumenbaum, Quetſchenbaum, Zwetſchgenbaum. G. *Prunier.* A. *Plum-tree.* B. *Pruim boom.*

PRVRIGO, i. q. *Pruritus*, ſeu *Scalpurigo.*

PRVRITVS, eſt moleſta cutis ſenſatio, quae habet aliquid ex titillatione, dolore et voluptate. Sed illud proprium eſt, vt ad ſcalpendum incitentur, vnde clarum eſt, vires ad reſiſtendum hic minores eſſe, ſed tamen maiores, quam in dolore, vnde ſcalpendo noua ſenſorio inducta concuſſione, adeo videntur vires augeri, vt id, quod titillat, excutiatur, et ad latus depellatur. Id etiam notandum, non ſentiri facile pruritum, niſi in cute externa, adeoque comitem eſſe ſcabiei, aliorumque morborum cutaneorum. Ortum habet vel a leui adtactu mechanico, vel a particulis acrioribus acriter pungentibus, in cutis glanduloſis acinis et poris ab aliis tenacioribus retentis, quae per diaphoreſin emanare non poſſunt. Gr. Κνισμὸς, Κνησμὸς, Ξυσμὸς. Ge. Das Jucken der Haut. G. *Prurit, Demangaiſon.* A. *Itching.* B. *Jeukte.*

PSALTERIVM, ob ſimilitudinem quandam vocatur portio quaedam ſubſtantiae medullaris cerebri, triangularis, inter diſcedentia poſteriora crura fornicis. Haec retrorſum lateſcit, et a vaſis plexus choroidei multis lineis inſcribitur, quae

nonnunquam truncum medium rectum, transuerſasque lineas habent. Ge. Gehirnharfe.

PSAMMISMVS, eſt balneum ex arena ſicca et calida, quo hydropicorum pedes exſiccantur. A ψάμμος, arena. Ge. Ein warm Sandbad. G. *Bain de Sable.* A. *A Bath of Sand.* B. *Een Bad uit warm Zand.*

PSAMMODEA, ſunt vrinarum contenta arenoſa et ſabuloſa Ex ψάμμος, arena, et εἶδος, forma. Ge. Sandichter Satz im Urin. G. *Urine ſabloneuſe.* A. *Sandy Urine.* B. *Zandachtigheid in de Pis.*

PSAMMOS, eſt arena in corpore humano genita, quae in paſſione nephritica ſaepe emingitur. Ge. Grieß, Sandkörnlein. G. *Sable, Gravier.* A. *Gravel, Sand.* B. *Graaveelig Zand.*

PSELLISMVS, eſt impotentia, vel difficultas, quasdam litteras recte pronunciandi, et pro varietate harum litterarum plures ſpecies ſub ſe comprehendit. G. *Bégayement.*

PSEVDACORVS, ſ. PSEVDO-IRIS, i. q. *Acorus adulterinus,* ſeu *Iris paluſtris.*

PSEVDOACACIA, *Robinia Linn.* (Diadelph. Decandr.) habitans in America ſeptentrionali, nunc autem ſatis frequenter ob ſuauitatem in Europa culta, eſt arbor procera, valde grata, quae habet folia oblonga, coniugata, vltimo impari claudente. Flores ſunt albi, longi, leguminoſi, papilionacei, odoris dulcis et grati; ex horum calyce fit ouarium membrana fimbriata obuolutum; quod abit in ſiliquam planam, in duas partes dehiſcentem, foetam ſeminibus reniformibus. Cortici et radicibus vires expectorantes, floribus autem laxantes et antihyſtericae attribuuntur. Nomen a ψευδὴς, falſum, et acacia, quaſi falſa acacia. Ge. Akacienbaum. G. *Faux Acacia, Acacia commun.* A. *The common baſtard Acacia, Locuſt-tree, Sweet ſmelling Locuſt-tree.* B. *Valſe Acacia, wilde Pruim-Boom.*

PSEVDOASTHMA, vocatur nonnullis illa dyſpnoeae ſpecies, quae non a proprio vaſorum aëriferorum in pulmonibus vitio, ſed ab abſceſſu, aliaue cauſa, pulmones exterius comprimente, originem ducit.

PSEVDOBVNIVM, ab aliis ad Napum, ab aliis ad Naſturtium refertur, eſtque Braſſica (Napus ſylueſtris) (Tetradyn. Siliquoſ.) floribus tetrapetalis cruciformibus ſpicatis, ſiliquis longis, cylindricis, teretibus. Additur acetariis, ſed etiam viribus abſtergentibus et vulnerariis pollet. Decoctum in colica nephritica, ſcorbuto atque hydrope incipiente laudatur.

Folia

Folia contuſa et in oleo macerata eximium ruſticis balſamum traumaticum ſuppeditant. Vires in ſtranguria celebres. Ge. Wilde Steckrüben. G. *Herbe aux Charpentiers, Nauet ſauvage.* A. *Wild-naphew.* B. *Wilde Steekraap.*

PSEVDODICTAMNVM, eſt ſpecies *Marrubii*, (Didynam. Gymnoſperm.) et quidem *Marrubium pſeudodyctamnus* calycum limbis planis villoſis, foliis cordatis concauis, caule fruticoſo *Linn.* Habet ſcilicet cauliculos multos, minimos, lanuginoſos, nodoſos, albeſcentes. Folia mollia, tomentoſa, obrotunda, Dictamnum Creticum fere referentia. Calyx eſt monophyllus, infundibuliformis, decemſtriatus, et ſaepe decemdentatus. Flores ſunt verticillati, denſe congeſti, coloris purpurei, monopetali, bilabiati. Labium ſuperius fornicatum eſt, plerumque bifidum, inferius vero tripartitum. Ex calyce autem infundibuliformi ſurgit piſtillum, poſticae floris parti ad inſtar claui infixum, ac quatuor embryonibus ſtipatum, qui deinde abeunt in totidem ſemina oblonga, in capſula infundibuliformi, quae floris calyx fuit, recondita. Radix eſt fibroſa, minima, lignoſa. Qualitate ſpirante et calida, vt et viribus reſoluentibus, pellentibus, neruinis, vterinis et emmenagogis cum Dictamno Cretico conuenit, quo tamen in omnibus longe eſt inferior. Dicitur quaſi Dictamnum falſum, a ψεῦδος, falſum, et Dictamnum. Ge. Wilder Diptam. G. *Faux Dictamne.* A. *Baſtard Ditany.* B. *Baſtaard Diptam.*

PSEVDO-IRIS, vide *Pſeudacorus*

PSEVDONARDVS, i. q. *Lauendula anguſtifolia.*

PSEVDOMEDICVS, idem eſt, quam *Agyrta*, vel *Medicaſter*, qui nulla theoriae medicae cognitione imbutus, praxin tamen exercet, et pompa externa, aliisque impoſturis, ignaro vulgo imponit. Ge. Ein ungelehrter Arzt. B. *Een onbedreeven Arts.*

PSEVDOSELINVM, eſt Caucalidis minoris ſpecies, cuius vſus culinarius. Eſt *Tordylium Anthriſcus Linn.* Ge. Heckenpeterſilien. G. *Faux Perſil,* A. *Hedge Parsley.* B. *Akkerklitten met roode Bloemen.*

PSIDIVM, eſt cortex Mali Granati, qui quoque vocatur *Malicorium.*

PSILOTHRON, vide *Bryonia.*

PSILOTHRON, ſeu DEPILATORIVM, eſt medicamentum, quo pili vel e corpore auferuntur, vel propter hirſutiem attenuantur. Tale eſt maxime cognitum, quod e mixtione calcis viuae et auripigmenti praeparatur. A ψιλὸς, tenuis, et λύω, lauo, vel a ψιλόω, deglubo, denudo, et θρὶξ,

pilus. Ge. Salbe, davon das Haar ausfällt. G. *Depilatoire.* B. *Een Hair uitvallend Middel.*

Psoas mvscvlvs, *maior* eſt et *minor.* *Maior*, qui etiam *lumbaris internus* dicitur, oritur ab ima vertebra dorſi et quinque lumborum, tum a corporibus, tum a proceſſibus transuerſis, deſcendit ſecundum lumbos, hinc oblique in latus demittit ſe ad priorem partem iſchii, et cum iliaco interno, ſub ligamento Poupartii ex pelui elabens, affigit ſe trochanteri minori oſſis femoris. Hinc actione ſua eſt flexor femoris. *Minor*, qui interdum deficit, oritur ab ima vertebra dorſi et ſumma lumborum, iuxta maiorem: deſcendit, et inſeritur margini ſuperiori oſſis pubis. Hic, quum agit, dorſum et lumbos flectere iuuat. A ψαύω, contraho. Ge. Der Lendenmuskel. G. *Le grand & le petit Pſoas.* B. *De Lenden-ſpieren.*

Psora, eſt ſcabies fera, cutim in furfures mutans, conſtans e puſtulis ichoroſis, eſcharoticis, cum pruritu magno. A ψωριάω, ſcabie laboro. Gr. Ψώρα ἀγρία. Ge. Die Räudigkeit, Krätze. G. *Galle, Rogne.* A. *Scurf, Itch.* B. *Een zemelachtige Schurftheid.*

Psoralea, eſt plantae genus flore papilionaceo, (Diadelph. Decandr.) cuius ſpecies eſt Pſoralea pentaphylla, radice craſſa *Iuſſ.* *Pſoralea pentaphylla* foliis digitato-quinatis, foliolis inaequalibus *Linn.* Habitat in Mexico et Malabaria, et ob ſingularem, quae ei tribuitur, virtutem alexipharmacam *Contrayerua alba Mexicana* vocatur.

Psoriasis, eſt ſcabies ſcroti ſicca, pruriginoſa, quae ſaepe cum exulceratione moleſtat.

Psorica, ſunt medicamenta aduerſus ſcabiem.

Psorophthalmia, eſt pruriginoſa oculorum, vel potius palpebrarum, ſcabies. Ex ψώρα, ſcabies, et ὀφθαλμία, oculorum dolor. Ge. Die jückende Krätze der Augenlieder. G. *Galle, ou Gratelle, des Paupieres.* A. *Itching, or Itch, of the Eye-lids.* B. *Schurftheid der Oogen.*

Psychologia, eſt doctrina de anima. Ex ψυχή, anima, et λόγος, ſermo. Haec ad medicum tantum pertinet, quatenus ex mutato corpore mentis actiones inſignem etiam patiuntur mutationem; vel ex mentis operationibus intenſis corpus afficitur. Ge. Die Lehre von der Seele, Pſychologie. G. *Pſychologie.*

Psyctica, ſunt medicamenta refrigerantia. A ψύχος, frigus.

Psydracia, ad mentem *Pauli* et *Alexandri*, ſunt exigua cutis capitis vlcuſcula, ſimilia eis, quae cutem exardere

ſolent. *Celſus* autem definiuit, quod ſit paulo durior puſtula ſubalbida, acuta, ex qua quod exprimitur, humidum eſt. *Pſydraces* aliis ſunt paruae puſtulae, tanquam bullae, ſupra cutim. a frigore hyemali efflorescentes. A ψυχρὸς, frigidus. *Pſydracium* iuxta *Galenum* eſt efferueſcentia, quae in diuerſis corporis partibus accidit, in ſummo rubicunda; alibi vero pſydracias eſſe veſiculoſas, vel phlyctaenodes, innuit; verum ſaepius accidit, vt initio efferueſcentia ſit rubra, intus firma, quae deinde cuticulae ſeparationem a cute inducit, vnde intus caua, vacua, vel ſero flauo turgida, videtur. Variae dantur ſpecies, a cauſis internis, vel externis, vt punctura veſparum, vrtica, ſironibus, oriundae. Ge. Blattern auf dem Haupt. B. *Blaartjes*, *Puiſtjes*.

Psyllivm, Pſyllium maius erectum *Baub.* eſt planta, quae ab aliis pro ſpecie Plantaginis habetur, quippe cum qua in flore conuenit; *Plantago pſyllium*, caule ramoſo, herbaceo, foliis ſubdentatis, recuruatis, ſpicis aphyllis *Linn.* (Tetrandr. Monogyn.) Habet ſcilicet caules folioſos, ſarmentoſos, ramoſos, repentes. Folia ſunt oblonga, anguſta, acuta, villoſa, inciſa, neruoſa, et parum laciniata inſtar Coronopi. Caetera ſunt, vt in Plantagine et Coronopo. Semina ſunt parua, oblonga, puliciformia, lubrica, lucida, ex fuſco punicea, ſaporis primum mucilaginoſi, poſtmodum acris et nauſeoſi. Hinc mucilago extracta viribus inuiſcantibus, lubricantibus, refrigerantibus et emollientibus gaudet. Ardorem quoque vrinae, praecipue in gonorrhoea, demulcet. Additur gargariſmatibus, clyſteribus et collyriis. Haec planta creſcit in Italia et Germania. Nomen habet, quoniam ſemen pulici apprime ſimile eſt, vel, vt nonnullis videtur, quia, ſi viridis in domum feratur, generari in ea pulices prohibeat. A ψύλλα, vel ψύλλος, pulex. Hinc quoque *Pulicaris herba* appellatur. Ge. Pſyllenkraut, Flöhkraut. G. *Herbe aux puces.* A. *Flea-bane*, *Flea-wort.* B. *Vloo-kruid.*

Psylothrvm, vide *Pſilothrum.*

Ptarmica, ſeu sternvtatoria, ſunt medicamenta, quae inſpirando in nares attracta maiori, quam errhina, praedita acrimonia, tantopere irritando et corrugando neruos naſales et membranam pituitariam ſternutationes excitant, ſicque pituitam circa nares exprimunt, vt magna copia tum expellatur, tum erumpat. A πταίρω, ſternuto. Ge. Nieſenmachende Mittel. Ga. *Sternutatoire.* A. *Sneezing powder.* B. *Nies-middelen.*

Ptarmica, Dracunculus hortenſis, folio ſerrato *Baub.* *Achillea ptarmica* foliis lanceolatis acuminatis, argute ſerratis

Linn. (Syngeneſ. Polygam. Superfl.) eſt planta, quae habet caulem vnicum, tenuem, rotundum, fiſtuloſum, ſatis firmum, vndequaque inſtructum foliis, Draconis eſculenti foliis ſimilibus, argutis, aſperiuſculisque denticulis circumquaque ſerratis, atro virore ſplendentibus, ſapore acri et feruido pyrethri mitiore. Flos eſt radiatus, cuius ſcilicet diſcus ex plurimis floſculis, corona vero ex ſemifloſculis conſtat, embryonibus inſidentibus, et calyce ſquamoſo comprehenſis. Embryones autem deinde abeunt in ſemina parua, ouata, flocco inſtructa. Radix eſt longa et filamentoſa. Qualitatis eſt acris, inodorae, et praecipue radix viribus, ſialagogis, errhinis et ſternutatoriis gaudet. Commendatur in odontalgia. Folium etiam naribus intruſum ſternutationem excitat, inde ei nomen datum eſt. A πταίρω, ſternuto. Ge. Nieſkraut, Dorant. G. *Herbe à éternuer* A. *Sneeze-wort, Gooſe Tongue.* B. *Nieskruid.*

Pteris, eſt plantae genus, ad plantas dorſiferas, ſeu epiphylloſpermas, (Cryptogam. Filic.) pertinens, in quo fructificationes digeſtae ſunt in lineam ſubtus cingentem marginem folii.

Pterna, i. q. *Calx.*

Pterygivm, i. q. *Ala.* Hinc *Ala*, vel *Pinna*, naſi, aut proceſſus aliformis oſſis ſphenoidis, ita vocatur. — Item, excreſcentia membranoſa, quandoque etiam carnoſa, vel pinguis, alba, quamdiu recens eſt; rubra vero, et vaſis praedita, ſi magis inueterata fuerit, *Vnguis* et *Vngula* dicta, ſupra corneam oculi tunicam, ab angulo vt plurimum interno, verſus oculi pupillam excreſcens, eamque ſaepe obſcurans. Ge. Ein Nagelfell im Auge. G. *Ongle.* B. *Een Nagel aan het Oog.* — Item Nymphae pudendi muliebris ſic vocantur. — *Pterygium* ſaepe etiam confunditur cum *Panaritio*, ab aliis autem ſtricte ſumitur pro carnis incremento, aliquam vnguis partem operiente. A πτερὸν, ala.

Pterygoides, dicuntur proceſſus et muſculi oſſis cuneiformis a parte inferiore. Duo tales oſſei ſunt proceſſus in oſſe cuneiformi, quorum ſinguli rurſus in duas laminas longitudinales, ſeu alas, externam ſcilicet et internam, diſtant. His adnectuntur duo paria muſculorum, quorum vnum eſt *Externum*, quod ortum ab externa parte alae exterioris pterygoideae, progreſſum retro inſeritur forti tendine in ſpatio ſemilunari ſito inter condyloidem et coronoidem maxillae inferioris proceſſum. Alterum eſt *Internum*, ortum carneum et tendinoſum ex tota interna ſuperficie lamellae externae pterygoideae, progrediens antrorſum deſcendit, ac lato et

robuſto tendine affigitur foſſulae paulo ſupra angulum internum maxillae inferioris ſub magnis apophyſibus. Horum muſculorum *externi* maxillam inferiorem antrorſum, *interni* retrorſum ducunt, omnes vero alternatim eam ab vno latere ad alteram mouent, ſicque proprie triturationem in manducatione efficiunt. Ex πτερὸν, ala, et εἶδος, forma. Ge. Die flügelförmigen Fortſätze des Keilbeins, und Muskeln dieſer Fortſätze. G. *Muſcles Pterygoidiens, Apophyſe pterygoidienne.* B. *Vleugels-wyze Spieren, en Uitſteekſels.* — Item, cui ſcapulae alarum in modum exſtant, teſte *Galeno* et *Araeteo*, quod genus hominum tabi obnoxium eſt, Πτερυγώδης *Hippocr.* et *Araeteo*, Φθινώδης *Hippocr.* Ge. Dem die Schulterblätter herausſtehen. B. *Dien de Schouder-bladen uitſteeken.*

PTERYGOMA, vocatur M. A. *Seuerino* excreſcentia quaedam, ex lento humore, in exteriores vuluae partes affluente, ſubnaſcens, quae pudendum vteri ſinum ſic opplet et obſtruit, vt neceſſaria in coitu maſculini ſeminis immiſſio intercludatur.

PTERYGOSTAPHYLINI, ſunt muſculi vuulae, qui a proceſſibus aliformibus originem trahunt, et in vuulae lateribus finem conſequuntur. Sunt duo, internus et externus; *Pterygo-ſtaphylinus internus*, ſiue *Spheno-ſtaphylinus*, oritur prope ſupremam proceſſus pterygoidei partem ex oſſe ſphenoide, et finitur in parte poſteriori ac ſuperiori vuulae; hic *Salpingo-ſtaphylinus* a *Valſalua* vocatur, quia e parte tubae Euſtachianae prouenit. *Pterygo-ſtaphylinus externus* oritur iuxta latus externum praecedentis, deſcendit inter vtramque lamellam proceſſus pterygoidei, tendinemque ſuper apophyſi tenui lamellae interioris, quaſi per trochleam, ad anteriorem vuulae partem reflectit, vnde vuula ab hoc pari ſurſum et antrorſum, a reliquis retrorſum, et ad latera videtur moueri. Hic muſculus a *Valſalua muſculus nouus tubae* vocatur, quia, ſi per alios muſculos fixa teneatur vuula, Tubam Euſtachii, vt et nares, ab eo dilatari exiſtimat. A πτερὸν, ala, et ϛαφυλὴ, vuula. Ge. Muskeln des Zäpfleins. G. *Muſcles Pterygo-ſtaphylins, Muſcles de la Luette.* A. *The Muſcle of the Roof, of the Mouth.* B. *De Lel-ſpieren.*

PTILOSIS, eſt oculorum vitium, in quo, incraſſatis palpebrarum marginibus, ciliorum pili excidunt. Ge. Das Ausfallen der Augenwimpern. B. *Een dikte der Oog-ſcheelen met eene Kaalheid des Hairs.*

PTISANA, eſt decoctio ex hordeo decorticato, paſſulis mundatis, glycyrrhiza, aliisque vegetabilibus in aqua decoctis parata. A πτίσσω, pinſo, decortico. Ge. Gerſten-

waſſer, Decoct, geſottener Trank, Ptiſane. G. *Ptiſane.* A. *Ptiſan.* B. *Een Koel-drank, Gerſten-drank.*

PTOSIS, eſt morbus palpebrae ſuperioris, in quo aut ob paralyſin muſculi eleuatoris, aut a tumore enato depreſſa delabitur, ſic vt oculus recte aperiri nequeat. Ge. Das Niederfallen des obern Augenliedes. G. *Chûte de la paupiére.*

PTYALAGOGA, ſunt medicamenta ſaliuae ſe- et excretionem promouentia. G. *Remedes Ptyalagogues.*

PTYALISMVS, eſt maior, quam naturaliter ſolet, ſaliuae ex ore excretio. A πτύω, ſpuo. Ge. Das Spucken, Speichelfluß. G. *Flux de Bouche, Salivation.* A. *Salivation.* B. *Speekzelvloed, Kwyling.*

PTYALON, eſt *Sputum*, ſiue illa materia, quae tuſſiendo ex pulmonibus eiicitur. *Saliua* namque proprie ſignificat liquorem per ductus ſaliuales effuſum; humorem e naribus et ſupra palatum profluentem, *Pituitam cerebri* vocant; at *Mucus* tonſillarum, eſt materia viſcida, quae per tonſillas excernitur. A πτύω, ſpuo. Vide *Saliua.*

PTYSMA, i. q. *Ptyalon.*

PVBERTAS, dicitur illud tempus aetatis iuuenilis, quod anno duodecimo, vel quarto decimo, incipit, in quo vterque ſexus ad generationis opus idoneus euadit. Ge. Mannbares Alter. G. *Puberté.* B. *Huwbaarheid.*

PVBES, eſt illa pars abdominis, quae pudendo proxima lanugine, ſeu pilis, in iis, qui puberes facti ſunt, tegitur. Hinc, qui huiusmodi pilis non adornati ſunt, *Impuberes* dicuntur. Maribus decimo quarto accreſcit, foeminis vero duodecimo. Ge. Die Haare auf der Schaam. G. *Le poil des parties honteuſes.* A. *Hair in the privie parts.* B. *'t Schaam-hair.* — *Pubes* etiam botanicis dicitur omnis hirſuties in planta.

PVBIS OS, ſiue PECTINIS OS, eſt pars oſſis innominati, quae in iunioribus cartilagine ab iſchio et ilio ſeparata, in adultis cum iis in acetabulo in vnum os concreuit. Eſt vero praecedentibus duobus minus, ſitum transuerſim, in parte anteriori, vbi duo oſſa vtriusque lateris ſe inuicem contingunt et peluim formare iuuant. In hoc oſſe, vbi cum iſchio coniungitur, relinquitur foramen magnum, fere ouale, muſculis obturatoribus clauſum. Sic vocatur ob pudendorum viciniam. Ge. Das Schaambein. G. *L'os Pubis, l'os Barré.* A. *The Share bone.* B. *Het Schaam-been.*

PVDENDA, vocantur partes externae, in vtroque ſexu generationi dicatae. Ge. Schaamglieder. G. *Les parties honteuſes.* A. *Privie-parts.* B. *Schaamdeelen.*

Pvdendagra, in genere quidem dolorem partium genitalium denotat, aliis autem proprie eſt idem, quod *Lues Venerea.*

Pverpera, foemina eſt, quae iamiam peperit, et quamdiu ex incommodis puerperium ſequentibus decumbit. Gr. Παιδοτόκος. Ge. Eine Kindbetterinn, Sechswöchnerinn. G. *Une Accouchée, une femme en Couches.* A. *A woman in Childbed.* B. *Een Kraamvrouw.*

Pvgillvs, Gr. Δεσμίδιον, eſt menſura medicorum, qua herbae et flores menſurantur; continet pugillus, quantum quinque digitis capi poteſt, et fere drachmam vnam pondere aequat. Aliis tamen, quantum tribus digitis prehenditur. *Galenus* abuſiue rutae faſciculum dixit, quantum duobus digitis comprehendi poteſt. Ge. Fünf Finger voll. G. *Une Pincée.* A. *Smal Handfull.* B. *Een Handvol.*

Pvlegivm, eſt planta ad Menthas pertinens, (Didynam. Gymnoſperm.). Habet ſcilicet caules longos, quadratos, villoſos, quosdam elatos, alios repentes. Folia ſunt obrotunda inſtar Maioranae, ſed tactui molliora, et nigriora: ex horum alis ramuſculi oriuntur, vel parua foliola valde tenuia. Calyx eſt monophyllus, erectus, quinquedentatus. Flores ſunt verticillati, coloris caerulei, vel purpurei, aliquando rubicundi, raro albi, labiati, labium ſuperius bifidum. Flori ſuccedunt ſemina quatuor minima. Radix eſt fibroſa. Huius plantae tres praecipue ſpecies proſtant, ſcilicet: 1) *Pulegium latifolium Bauh. Mentha pulegium* floribus verticillatis, foliis ouatis, obtuſis, ſubcrenatis, caulibus ſubteretibus, repentibus, ſtaminibus corolla longioribus *Linn.* 2) *Pulegium erectum mas Dal.* 3) *Pulegium ceruinum anguſtifolium Bauh.* Mentha aquatica Satureiae folio *Tourn.* Qualitatis ſunt omnes amaricantis et ſpirantis, multoque oleo aethereo ſcatent. Gaudent viribus reſoluentibus, pellentibus, ſtomachicis, carminatiuis, emmenagogis, et antihyſtericis; hinc decoctum, vel aquoſum, vel vinoſum, in affectibus ſoporoſis, cephalalgia, vomitu, colica, anorexia, lienteria, hyſteria, dyſmenorrhoea, leucorrhoea, aſthmate et tuſſi conuulſiua commendatur. Nomen habere dicitur, quod eius flores recentes incenſi, pulices odore ſuo interficiant. Gr. Βλήχων, ſeu Γλήχων, quod guſtatum a pecore, cum floret, balatum concitet. Ge. Puley, Poley, Flöhkraut. G. *Puliot.* A. *Penny graſs, Penny royal.* B. *Polei, Pulei, Palei.*

Pvlicaria, ſeu pvlicaris, i. q. *Pſyllium.*

Pvlmonaria, i. q. *Peripneumonia.*

Pvlmonaria, eſt planta, gymnotetraſperma aſperifolia (Pentandr. Monogyn.). Species officinalis eſt Pulmonaria latifolia, vel Symphytum maculoſum *Bauh.* *Pulmonaria officinalis*, foliis radicalibus ouato-cordatis ſcabris *Linn.* Habet haec caulem anguloſum, villoſum, coloris purpurei, Buglosſum referentem. Folia quaedam ex radice erumpunt diſperſa et repentia; alia ſtipiti adhaerent ſiue caulibus; ſunt oblonga, acuta, ampla, in medio neruum habentia, lanuginoſa, et plerumque maculata; ſemina obrotunda, in calyce ampliato incluſa. Radix eſt fibroſa, ſaporis viſcoſi. Creſcit haec planta in ſyluis, et circa montium radices. Vires habet vulnerarias, et pulmonum exulcerationibus, aliisque eorum morbis mederi putatur. Vel ſunt, qui a ſimilitudine cum pulmonibus ſic denominari putant. Ge. Lungenkraut. G. *Herbe aux poumons, Pulmonaire.* A. *Cowslips of Jeruſalem.* B. *Longenkruid.*

Pvlmonaria arborea, lichen arborevs, eſt planta paraſitica, (Cryptogam. Alg.) ad Lichenes pertinens; Lichenoides pulmonarium reticulatum vulgare, marginibus peltiferis *Dill.* *Lichen pulmonarius* foliaceus laciniatus obtuſus glaber, ſupra lacunoſus, ſubtus tomentoſus *Linn.* Adnaſcitur trunco Quercus et Fagi. Qualitatis eſt ſiccae et inodorae, viribusque thoracicis et roborantibus pollet. Sunt, qui in ictero, tuſſi inueterata, diarrhoea et nimio menſium fluxu commendant. Veterinariis puluis cum ſale contra tuſſim pecorum in vſu eſt. G. *Pulmonaire de Chêne.*

Pvlmonaria gallorvm, vide *Hieracium, Piloſella.*

Pvlmones, Gr. Πνεύμονες, et Πλεύμονες, ſunt duo viſcera in vniuerſum ſibi ſimilia, ſita in vtraque cauitate thoracis a mediaſtino ſeparata. Coni, ſed valde irregularis, cuique figura in homine eſt. Superior finis in obtuſum conum faſtigiatus aliquantum ſuper coſtam primam ſe effert. Ima baſis caua oblique truncatur, anterius breuior, pone longior eſt, et marginem acutum cum ſuperiori conuexitate intercipit. Medio loco anterior quidem, non longa tamen portio pulmonis, plana fere eſt, inde ad obtuſum angulum altera, lateralis facies pariter paene plana et modice omnino conuexa, qualis coſtarum caua vbique facies eſt; poſterior longitudo valde conuexa eſt, vt caueas a coſtarum prima, magisque exſculpta coſtarum parte formatas ſubeant. Qua dexter pulmo ſiniſtrum reſpicit, vterque anterius planus eſt, deinde cauus, et ſiniſter pulmo pro recipiendo corde exſculpitur, vt aliquam partem eius viſceris nudam relinquat. Dexter ad finem auriculae dextrae venit, reliquum cor a ſiniſtro

tegitur. Totus pulmo liber eſt, et non niſi vaſis maioribus adnexus: vitioſe enim, etſi frequenter, pulmo ad pleuram reuincitur. Dexter Pulmo, conſtanter ſiniſtro maior duos cum medio minore lobos, ſiniſter duos lobos habet. *Haller.* Subſtantia pulmonum propria, quaſi ſpongioſa eſt, in infantibus grate rubens, in adultioribus liueſcens; conſtans vaſis ſanguini ſoli vehendo, et mutando, (vt *Arteria* et *Vena pulmonali*), aliis ſuo ſanguine tantum nutriendo hunc, (vt *Arteria* et *Vena bronchiali*), aliis ſoli aëri excipiendo, (vt *Arteria aſpera* cum ſuis diuiſionibus) dicatis: atque innumeris neruis a plexu pulmonali, et lymphaticorum copioſorum omni genere et magnitudine variis, etc. Ipſa enim *Arteria aſpera*, poſt varias diuiſiones continuo decreſcentes, tandem abit in ſubſtantiam ex veſiculis ſphaeroideae figurae conflatam, membranaceam, ſubtiliſſimam, vltimo coecam, expanſilem ab aëre inflato, contractilem propria vi, vt et thoracis compreſſu. Hae veſiculae mediante ſubſtantia celluloſa, vel reticulari, ſibi inuicem iunctae, et ita ſitae, vt a trachea mox ex vna in alteram patens ſit aditus, vndique vaſis traiectoriis ſanguineis et nutrientibus cinguntur. Dum igitur, dilatato thorace, aer per laryngem et aſperam arteriam in veſiculas aereas ingreditur easque expandit, vaſcula minima parietes veſicularum perreptantia explicantur, ſicque alterna inſpiratione et exſpiratione tranſitus ſanguinis per ea promouetur, ipſe ſanguis ſic conquaſſatus intime miſcetur, et exhalatione caloris humidi condenſatur, ſicque mutatus auriculae cordis ſiniſtrae infunditur, vt adeo pulmones ſanguificationi, ſanguinis circulationi, reſpirationi, voci, loquelae, etc. inſeruiant. G. Die Lungen. G. *Le Poumons.* A. *The Lungs.* B. *De Longe.*

Pvlpa, eſt caro fructuum, radicum, aliorumue corporum, quae infuſione, vel coctione, extrahitur, eam per ſetaceum traiiciendo: vt Pulpa Tamarindorum, Caſſiae, Dactylorum, etc. vel contundendo, vt in Cucumeris, Melonumue ſemine; vel eligendo, vt pulpa colocynthidis, etc. Ge. Das Mark, das Fleiſchichte, Fleiſch. G. *Pulpe, Chair.* A. *Fleſh, Marrow, Pulp.* B. *Vlees, Merg.* — Botanicis etiam *Pulpoſa* dicuntur *folia* materia tenaci farcta.

Pvlsatilla, eſt planta ad Anemones pertinens, (Polyandr. Polygyn.) cuius ſpecies hodie officinalis et maxime frequens eſt *Pulſatilla nigricans Pharm.* Pulſatilla flore minore nigricante *Bauh.* *Anemone pratenſis* pedunculo inuolucrato, petalis apice reflexis, foliis bipinnatis *Linn.* Habet haec folia Paſtinacae ſylueſtris ſatis ſimilia, ſed minora, huic

tenui diuiſura, pilisque reſpondentia, ex pediculo longiori palmari circiter admodum villoſo, et prope terram ſubrubente, appenſa, odoris acris et admodum nares ferientis, dum digitis conteruntur, guſtus acerrimi; ex horum medio producitur cauliculus rotundus, cauus, lanugine ſpiſſa obductus. Flos eſt roſaceus, plurimis ſcilicet petalis in orbem poſitis conſtans, ex cuius meditullio ſurgit piſtillum ſtaminibus plerumque obſitum, quod deinde abit in fructum, in quo velut in capitulum colliguntur ſemina, in tenue capillamentum deſinentia. Folia etiam quaedam caulem infra florem cingunt, non ſecus, ac in aliis ſpeciebus Anemones, a quibus differt ſemine lanato in caudam tenuato. Radix eſt craſſa, longa, nigra, in plura capita interdum diuiſa. Creſcit in collibus ſyluisque montoſis Europae. Qualitatis quidem eſt acris et rubefacientis, autore tamen Ill. *Stoerk.* extractum eius cum ſaccharo mixtum, vt praeſtantiſſimum remedium in variis amblyopiae ſpeciebus, aliisque ſonticis oculorum morbis, eximio ſaepe cum fructu adhibetur, idque paſſim praeſtat, quod aliis remediis obtineri non poterat. Nomen habet, quod oſtia anni quaſi pulſet, verque inſtare indicet; vocatur etiam *Herba venti*, quod ſcilicet nimium tremuli pappi leuiſſimo flatu huc atque illuc agitentur et propellantur. Quare ὀρίγερον dici poteſt. Ge. Küchenſchelle, Windblume. G. *Coquelourde.* A. *Pasque Flower.* B. *Keuken-kruid, Keuken ſchelle.*

PVLSATIO, vide *Palpitatio.*

PVLSATIO CORDIS, vide *Pulſus.*

PVLSVS, ſiue PVLSATIO CORDIS et ARTERIARVM, eſt alterna cordis et arteriarum dilatatio et contractio, facta ex ſanguine influente et dilatante tum cor, tum arterias; et ex harum fibrarum muſculoſarum vi contrahente, in ſanguinem dilatantem agente, eumque propellente. Haec actio quae in corde dicitur *Diaſtole* et *Syſtole*, in arteriis vocatur *Pulſus.* Hae viciſſitudines in cordis ventriculis fiunt tempore contrario, quam in arteriis, dum enim cordis ventriculi conſtringuntur, arteriae a ſanguine replente ex corde emiſſo dilatantur. Prout igitur cor, vel arteriae, frequentius, vel lentius, fortius, vel debilius, agunt in ſanguinem, pulſus variant; hinc obſeruatur in morbis *validus, languidus, celer, tardus, durus, mollis, plenus, vacuus, aequalis, inaequalis, deficiens, myurus, mediocris, vndoſus, vermicularis, formicans, tremulus, ſerratus, caprizans,* etc. Ge. Der Puls. G. *Pouls, battement, ou mouvement des Artéres, Pulſation.* A. *Pulſe, Beating of the Heart, and Arteries, Pulſation.* B. *De Pols, Aderslag.*

Pvlsatilis fons, vide *Fontanella.*

Pvlverisatio, eſt, quando contundendo res durae in puluerem rediguntur. Ge. Zu Pulver reiben. G. A. *Pulveriſation.* B. *Poeder of ſtofmaaking.*

Pvlvilli, i. q. *Splenia.*

Pvlvis, eſt medicamentum ſiccum, particulis minimis, non cohaerentibus, conſtans, quod illa forma praeſcribitur, ſi integras ſimplicium vires deſideremus. Conſtat vel ex vno ingrediente, vel e pluribus mixtis. Plures huiusmodi pulveres compoſiti in officinis proſtant, quorum etiam multi *Species* vocantur. Vide *Species.* Ge. Pulver. G. *Poudre.* A. *Powder.* B. *Poejer, Poeder.*

Pvlvis carthvsianorvm, vide *Kermes minerale.*

Pvlvis pyrivs, eſt puluis granulatus factus ex ſulphure, nitro et carbonum farina inuicem miſtis, ſubactis et exſiccatis. Vſus eſt notiſſimus. Si forte in vſum medicum adhibere neceſſitas cogat, easdem, quam *nitrum,* vires exhibet. Ge. Schießpulver. G. *Poudre à canon.* B. *Buskruid.*

Pvlvis tonans, eſt puluis conſtans e tribus partibus nitri, duabus ſalis tartari, et vna ſulphuris, inuicem mixtis, qui ſi igni admoueatur, cum ingenti fragore diſſilit. Ge. Knallpulver. G. *Poudre fulminante.*

Pvmex, *Pumex vulcani,* ſchiſti niger *Linn.* Porus igneus lapidis Asbeſti *Wall.* lapis eſt eroſus, poroſus, ſpongioſus, exiguisque cauernulis, ſeu foraminibus, plenus, leuis, ſaporis ſubſalſi, odoris ſitulenti. Praecipue circa montes ignivomos reperitur. Probatur, qui candore, minimoque pondere praecellit, vt et qui quam maxime ſpongioſi, aridique ſunt, trituque faciles, nec fricando arenoſi. Vſus maxime mechanicus eſt, ſed etiam pulueribus dentifriciis additur. Specificas in tollendis ſtrumis vires habere creditur. Gr. Κίσσηρις. Arab. *Tanech.* Ge. Bimsſtein, Reibſtein, Tuffſtein. G. *Pierre Ponce.* A. *Pumice-ſtone.* B. *Puimſteen.*

Pvnctatvm, botanicis dicitur *folium,* vel *receptaculum,* punctis excauatis adſperſum.

Pvnctvm avrevm, vox eſt chirurgorum veterum, hernias curantium, atque illud fit, quando peritonaeum ab hernia in ſacculum formatum, reducto inteſtino in abdomine aureo filo conſtringitur, ne rurſus inteſtina in eundem incidant locum. At dudum haec methodus ob ſontica incommoda a peritiſſimis chirurgis exploſa eſt. Ge. Güldene Nath. B. *De gulde Steek.*

Pvnctvm, conſideratum, vt parua et rotunda particula,

dicitur etiam de quibusdam corporis humani partibus, v. c. *Punctum lacrymale.*

PVNCTVM LACRYMALE, vide *Colliciae.*

PVNCTVM SALIENS: dum ouum grandeſcit, in interiori eius tunica amnios dicta, nubecula quaedam comparet, quae ſenſim craſſior euadens, mucoſam materiam acquirit, in cuius medio primo punctum ſaliens, deinde rude embryonis corpuſculum, vt informis galba, conſpicitur, quod indies augeſcendo maiorem perfectionem nanciſcitur. Eſt ergo proprie *Punctum ſaliens* cor embryonis eousque iam euolutum, vt humoribus attenuatis et influentibus irritatum eius oſcillationes conſpicuae fiant.

PVNCTVRA, eſt talis partium mollium per inſtrumentum tenue et acutum ſeparatio, vt paruum et valde contractum relinquatur veſtigium. Ge. Ein Stich. G. *Coup de pointe.*

PVNCTVRA NERVORVM, eſt, quando neruus, acu, ſpina, aut alia re acuta, compungitur, vnde ſaepe ſymptomata letalia orta fuerunt. Veteres, qui tendinoſas partes omnes neruoſas partes eſſe putabant, etiam vulnera earum grauiſſimis ſymptomatibus anſam praebere credebant. Hincque earum laeſionem nominis puncturae neruorum inſigniebant. Licet vero recentiorum experimenta oſtendant, tendines per ſe non ſentire, tamen tenſio ex tendine ſemidiſciſſo, aut aponeuroſi vulnerata orta plurima ſymptomata producit Ge. Nervenſtich. G. *Nerf piqué.* A. *A puncture of a Nerue.* B. *Een Zenuw-Steek.*

PVNCTVRA SCROTI, vide *Paracenteſis.*

PVNCTVRA VESICAE, eſt idem quod *Paracenteſis veſicae,* qua foramine in veſica per acum triquetram in perinaeo, aut ſupra pubem, vel per inteſtinum rectum facto, vrina morboſe retenta emittitur. Ge. Blaſenſtich. G. *Ponction de la Veſſie.*

PVNICVM MALVM, *Punica granatus Linn.* Rami huius arboris ſunt exigui, anguloſi, ſpinoſi. Eius cortex eſt rubicundus. Folia exigua, Myrtum referentia, ſed minus acuta ſunt, caules rubicundos habentia, contuſa odorem ſatis fortem praebentia. Flores ſunt magni, rubicundi, roſacei, polypetali, ouario intra calycem innati, ſtaminibus numeroſiſſimis praediti. Ouarium, excuſſo flore, emarcidis ſtaminibus, calycem in vmbilicum contrahens, fit fructus pomiformis, cuius cortex eſt coriaceus, durus, rugoſus, foris ex ſpadiceo luteo puniceus, intus vero luteus, ſaporis amaricantis, adſtringentis, auſteri. Fructus eſt fere globoſus, coronatus, in plura loculamenta diuiſus, acinis ſucci plenis foeta,

membranis tenuiſſimis diſtincta, et ſemine turgentibus vt plurimum oblongo. Punica mala triplicia ſunt ratione ſaporis, 1) dulcia, 2) acido-dulcia, ſeu vinoſa, 3) acida. Haec arbor creſcit in hortis, praeſertim in regionibus calidis, vt in Hiſpania. Dici volunt a Poenis, quod in Punica regione abunde inueniatur, aliis placet nomen deduci a colore puniceo. Vide *Granatus*. Ge. Granatapfel. G. *Grenadier*. A. *Pomgranate*. B. *Granaat-appel*.

PVPILLA, ſeu PVPVLA, eſt Choroides, ſiue vueae tunicae et iridis apertio, radios luminis transmittens ad humorem cryſtallinum, in homine rotunda, quae pro influxu ſpirituum animalium in fibras radiantes longitudinales et orbiculares limbum internum conſtitutentes, ſeu potius pro vaſculorum impletione et turgeſcentia muſculi in modum in maiori, vel minori luce contrahi, vel dilatari, ſolet. Nomen habet ab imaguncula, ſeu pupula, quae in ea ſe introſpicienti offert. Gr. Κόρη et Γλήνη. Ge. Der Stern im Auge, Pupille. G. *La prunelle de l'Oeil*. A. *Pupilla of the Eye*. B. *Oogappel*.

PVPILLARIS MEMBRANA, eſt membrana tenuiſſima oriens vndique ex iridis acie, quae in homine adulto pupulam finit, multo, quam iris, tenuior, cinerea, absque flocculis, vaſis picta, quae ab iride accipit decolora, vt tamen artificio anatomico facile repleantur et rubeſcant, in rete intricata, ad ſeptimum vsque menſem in hominis foetu conſtanter reperiunda, quae ab eo nunc in lucem edito abeſt, vt ne veſtigia quidem ſuperſint. *Hall.* Quae eius ſit vtilitas, vix hucvsque ſatis innotuit.

PVPPIS OS, i. q. *Frontis os*.

PVPVLA, vide *Pupilla*.

PVRGAMENTA VTERI, vide *Lochia*.

PVRGANTIA, ſunt medicamenta, quae externe, vel interne, corpori viuo applicata, irritando fibras muſculares oeſophagi, ventriculi, inteſtinorum, eorumque vaſa ſecernentia, ita agunt, vt haec omnia in ſua cauitate, vel glandulis vicinis, haerentia determinent ſua contractione verſus inferiora, et excernant per inteſtinum rectum extra corpus. Gr. Καθαρτικά. Ge. Purgiermittel. G. *Remedes purgatifs*. A. *Purging Medicines*, *Purgatiues*. B. *Buikzuiverende Middelen*; *Purgeer-middelen*.

PVRGATIO ALVI, ſeu CATHARSIS, et COPROPHORIA, eſt ipſa excretio materiae contentae in ventriculo et inteſtinis per anum, producta vel ab ipſa ſe exonerante natura, vel medicamentis purgantibus. G. Ein Stuhlgang, Purgieren.

G. *Purgation*, *Selle.* A. *Purging.* B. *Buik zuivering*, *Stoelgang*, *Afgang*, *Purgatie.*

Pvrpvra febris, eſt febris continua, in qua corpus externe maculis ſubrotundis, rubris, vel purpureis, coloratur, et inter periculoſas recenſeri debet. Ge. Fleckfieber. Ga. *Fievre pourprée.* A. *A purple Fever.* B. *De Purperkoorts.* Vide *Petechiae*, *Puſtulae.* — Quibusdam idem eſt ac *Febris miliaris*, quam tamen alii puſtulis viſu et tactu explorandis diſtinguunt.

Pvrpvra mineralis, vocatur puluis violaceus fundum petens, ſi ſolutio ſtanni et ſolutio auri in aqua regia facta ſucceſſiue miſcentur. Vſus encauſtarum et vitriariorum eſt pro vitro purpureo. Ge. Mineraliſcher Purpur. G. *Pourpre mineral.*

Pvrpvra scorbvtica: hoc nomine exanthema chronicum puſtuloſum rubrum vocatur, quod inſignem pruritum excitat, et in cacochymicis, ſed plerumque ſine febre, oritur. Hinc differt a vera Purpura febrili, ſeu febre miliari. Ge. Skorbutiſcher Frieſel.

Pvrpvrina, i. q. *Moſaicum*, ſ. *Muſiuum aurum.*

Pvrvm, medicis ſaepe opponitur mixto. Sic Vinum purum dicitur, quod aqua non dilutum eſt. Purae excretiones damnantur, verbi gratia, ſi ſanguis purus per ſputa, vel bilis ſincera per aluum, exeat; hoc etiam ſenſu ſinceras vomitiones mixtis deteriores pronunciat Hippocrates.

Pvs, vide *Pyon.*

Pvsba, i. q. *Poſca.*

Pvstvlae, ſunt efflореſcentiae, vel veſiculae purulentae, turgentes, in cute excitatae, quae vel propter diaphoreſin impeditam, vel propter puſtularum materiam nimis viſcidam eo loco haerent, et inaequalitatem quandam excitant. Harum quaedam ſiccatae in ſquamulas conuertuntur; aliae autem etiam exulcerantes cruſtulas relinquunt; hinc earum quam diuerſiſſimae ſpecies dantur. Ge. Blåtterlein. Ga. *Ampoulles*, *Puſtules*, *Veſſies.* A. *A Bliſters*, *Push.* B. *Puiſten.*

Pvtrefactio, eſt corporis animalis, vel vegetabilis, per motum particularum inteſtinum, in calore humido, ſubſtantiam ipſam corrumpente, eiusque penetralia reſerante, diſſolutio. Ge. Das Faulen, Fåulung. G. A. *Putrefaction.* B. *Verrotting.*

Pvtrida febris, eſt febris continua, pulſu paruo, debili et inaequali, ſummaque virium proſtratione ſtipata, oriens a materia maligna ſanguinem diſſoluente, hinc haemor-

rhagiae, petechiae, etc. frequenter in ea occurrunt. Plerumque epidemica eſt. Ge. Faulfieber. G. *Fiévre putride.*

PYCNOSIS, vide *Pycnotica.*

PYCNOTICA, i. q. *Incraſſantia.*

PYELOS, vide *Choana.*

PYLORVS, ſiue IANITOR, eſt dextrum ventriculi orificium, ſiniſtro anguſtius, circulo craſſiore membranaceo, et muſculoſo, ceu ſphinctere, alimenta remorante, ne nimis cruda elabantur, praeditum, inteſtino duodeno annexum, per quod cibi ex ventriculo expellendi in inteſtina tranſeunt. A πύλη, ianua, et ὠρέω, cuſtodio. Ge. Der Pförtner. Ga. *Le Pylore.* A. *The Porter.* B. *De Poortier des Maags.*

PYNANGH-NVX, i. q. *Areca.*

PYON, ſiue PVS, eſt materia alba, viſcida, tenax, ſubpinguis, aqua grauior, aequalis coloris, in vulneribus et vlceribus bonis, poſt praeuiam inflammationem et ſuppurationem haerens, facta, vt plurimi putant, ex affuſa lympha ex vaſculis ruptis, vna cum partibus vaſculorum emortuorum miſta, cuius pars tenuior auolauit, vel abſorptum eſt intra corpus, vnde non niſi aliquo tempore poſt collectionem in vulnere dictis characteribus donatur. Ge. Eiter. Ga. *Pus, Matiere d'ûne Playe.* A. *Matter.* B. *Etter, Materie.*

PYOSIS, eſt puris in qualibet parte generatio, vel collectio. A πύον, pus. Ge. Eiterung. G. A. *Suppuration.*

PYRACANTHA, dicitur Spina acuta, ſiue Oxyacantha. Vide *Oxyacantha.* Vt et Pyraſter, ſiue Pyrus ſylueſtris. Vide *Pyrus.* Priori arbori nomen minus reſpondet, ſed magis poſteriori. Ex πῦρ, ignis, hinc deriuatur pyrus, quod eius fructus flammae in modum plerumque formati ſint, et ἄκανθα, ſpina. *Pyracantha* proprie eſt Meſpilus aculeata amygdali folio *Tourn.* *Meſpilus pyracantha Linn.* (Icoſandr. Pentagyn.) Ge. Der immergrünende Dorn. G. *Le buiſſon ardent.* A. *The Pyracantha, or euergreen Thorn.* B. *Pyracantha.*

PYRAENVS, eſt Alcohol vini. Ex πῦρ, ignis, quia ignis ope deſtillatur, et οἶνος, vinum.

PYRAMIDALES MVSCVLI ABDOMINIS, ſunt duo exigui et tenues muſculi, quaſi triangulares, ad partem inferiorem muſculorum rectorum, inter hos et vaginam ſiti, orientes a parte anteriori et ſuperiori oſſium pubis, et oblique adſcendentes paruis tendinibus lineae albae inſerti. Interdum vnus ſaltem adeſt in medio, latior tum et craſſior. Interdum vterque abeſt, tumque muſculi recti finis latior et craſſior eſt. Hi muſculi actionem reliquorum muſculorum ab-

dominis ſubleuant.— *Muſculi pyramidales naſi*, ſunt duo ſtrata fere triangularia fibrarum muſcularium, quae vtrinque a coniunctione oſſium naſi et oſſis frontis oriuntur, et iuxta os naſi deſcendentia cartilagini mobili alae naſi inſeruntur, ſuaque actione hanc eleuant, naresque dilatant. Ge. Der pyramidenförmige Muskel des Bauchs, oder der Naſe. G. A. *Muſcles pyramidaux.* B. *Naaldgelyke Spieren.*

Pyramidalia corpora, ſunt *Vaſa ſemen praeparantia* etiam dicta. Vide *Corpus pampiniforme.* — Item *Corpora pyramidalia* dicuntur duae protuberantiae exiguae, oblongae, ſibi contiguae, quas format *medulla oblongata*, ſub *protuberantia annulari*, ad quarum latus externum vtrinque ſunt *Corpora oliuaria.* Ge. Pyramidenförmige Körper im Gehirn. G. *Corps pyramidaux de la moëlle allongée.*

Pyramis, vide *Conus.*

Pyrenoides processvs, eſt proceſſus ſecundae vertebrae, *Dentiformis* etiam dictus.

Pyrethrvm, Latinis *Saliuaris*, eſt planta flore compoſito radiato, ſemine nudo, (Syngeneſ. Polygam. Superfl.). Variae in officinis plantae hoc nomen ferunt. 1) Buphthalmum creticum Cotulae facie, flore luteo et albo *Breyn.* *Anthemis pyrethrum* caulibus ſimplicibus vnifloris decumbentibus, foliis pinnato-multifidis *Linn.* quae potiſſimum in regno Tunetano prouenit, quae *Pyrethrum verum.* 2) *Pyrethrum pes Alexandri*, eſt radix plantae vmbelliferae nondum ſatis cognitae, quae in faſciculis ex Hollandia ad nos adfertur. In officinis radix Pyrethri veri, ſeu primae ſpeciei proprie proſtat, pro qua tamen ſaepe radix *Chryſanthemi fruticoſi*, *Leucanthemi canarienſis*, vel etiam *Achilleae ptarmicae Linn.* venditatur, quae tamen priore tenuior.— Eſt vero proprie radix digiti circiter longitudine et craſſitie, extus coloris fuſci, intus albicantis: reſinam continet acrem et penetrantiſſimam; hinc viribus incidentibus, errhinis et ſialagogis gaudet. Interne vix adhibetur, externe in odontalgia et paralyſi linguae commendatur. Sunt, qui hac radice acetum acuunt. Nomen habet a feruido, ac ignis ſimili, qui in eius radice eſt, ſapore, vnde plurimum ſaliuae elicitur. A πῦρ, ignis. Ge. Bertram, Zahnwurz, Speichelwurz, Geifferwurz. Ga. *Racine ſalivaire, ou Pyrethre.* A. *Bartram, Pellitory.* B. *Bertramkruid, Vuur-wortel, Tand-wortel, Quyl wortel.*

Pyretica, i. q. *Antipyretica* et *Febrifuga.*

Pyretologia, eſt Febrium deſcriptio, continens eorum ſymptomata, effecta, cauſas, et ſanandi rationem, &c. Ex πυρετὸς, febris,

febris, et λέγω, enarro. G. Beſchreibung der Fieber. B. *Koorts Beſchryving.*

Pyrexia, vide *Febris.*

Pyriformis mvscvlvs, vide *Quadrigeminus.*

Pyrites, eſt ſubſtantia mineralis varii coloris et formae in maſſis variae magnitudinis in plerisque metallifodinis reperiunda, conſtans e mixtione terrae cum particulis vitriolicis, vel ſulphureis, vel arſenicalibus, vel vere metallicis, ſcilicet ferreis, vel cupreis, leuiter inter ſe vnitis, et igne, vel aere, ſeparandis. Pyrites in magnis aceruis collectus ſponte incaleſcit et inflammatur; hinc et ignis ſubterranei et aquarum martialium cauſſa habetur. In ſubſtantia eius vix vllus in medicina vſus eſt, ex eo tamen maxima copia ſulphuris vulgaris et vitrioli excoquitur. Ge. Kieß. G. *Pyrite.* A. *Mundick.*

Pyrola, eſt plantae genus flore roſaceo, (Decandr. Monogyn.) cuius ſpecies officinalis eſt Pyrola rotundifolia maior *Bauh.* *Pyrola rotundifolia* ſtaminibus adſcendentibus, piſtillo declinato *Linn.* Habet haec caulem anguloſum, qui multa folia rotunda emittit; folia ex radice erumpentia, ſunt ſatis carnoſa, polita, tota hyeme virentia, caulibus longis adhaerentia. Calyx eſt monophyllus quinquefidus. Flos in ſpicam congeſtus, eſt pentapetalus, quaſi galeatus, coloris albi; piſtillum floris fit fructus anguloſus, in quinque loculos dehiſcens, qui loculi continent ſemina exigua. Radix flexilis, fibroſa, repens. Tota planta habet ſaporem amarum et adſtringentem, viribusque vulnerariis et roborantibus gaudet. Hinc infuſum eius contra haemorrhagias et leucorrhoeam, et in gargariſmate contra anginam inflammatoriam ſummopere laudatur. Sic appellatur, quod eius folia Pyri arboris foliis ſimilia ſint. Ge. Wintergrün, Holzmangolt, Waldmangolt. Ga. *Verdure d'hiver, Pyrole.* A. *Winter-green.* B. *Winter-groen.*

Pyrophorvs, eſt puluis nigricans, qui, accedente aere externo, ſponte flammam concipit, et corpora contigua accendit. Praeparatur vt plurimum ex alumine vſto, et ſubſtantia quadam inflammabili, plerumque puluere carbonum, mixtis et calcinatis. Nomen habet a πῦρ, ignis, et φέρω, fero. Ge. Feuerfangendes Pulver. G. *Pyrophore.*

Pyros, vide *Triticum.*

Pyrosis, eſt ardens faciei rubor, qui illis praeſertim contingit, qui feruidis diebus iter faciunt. A πυρόω, accendo. Ge. Hitze im Angeſicht. Ga. *Chaleur au viſage.* B.

Hitte in 't Aangezigt. — Aliis idem eſt, quam *Ardor ventriculi*, vel *Soda.* Ge. Brennen im Magen.

Pyrotechnia, idem quod *Chymia.* Ex πῦρ, ignis, et τέχνη, ars.

Pyrotica, ſiue vrentia, ſunt medicamenta potentia calida, quae corpori humano applicata, valde calefaciunt, propterea quod particulas eiusmodi contineant, quae vaporibus, vel humoribus, in eos ſe inſinuantibus ſolutae vehementer in ſolida agant, eaque irritent, atque ita calorem magis, vel minus vehementem, et diuerſimode corrumpentem, vel immutantem, pro ratione ſui motus et particularum mouendarum diuerſitate excitent. Haec ſunt rubefacientia, veſicantia, cathaeretica, ſeptica, eſcharotica, et pſilothra. A πυρόω, incendo. Ge. Brennende Arzneyen. Ga. *Remedes cauſtiques.* B. *Inbrandende Medicamenten.*

Pyrvm, pyrvs: Truncus huius arboris eſt magnus, lignum flaueſcens, habitus procerior et erectior, quam Mali, cultura tamen etiam in pumilum mutandus. Folia ſatis lata, obrotunda, aliquantulum oblonga, acuta, viridia, in fine albeſcentia: finis pedunculi abit in ouarium oblongum, cuius margo ſupremus fit corona expanſa, inſtar calycis, in quinque ſegmenta, ſtellatim expanſa, in centro caua. Flos ouario innatus habet petala quinque expanſa inſtar roſae, nata ex interſtitiis ſegmentorum coronae, et ſtamina viginti, vel vltra, etiam inde orta ex ora calycis, (Icoſandr. Pentagyn.). Ouarii ſupremi centrum emittit tubas quinque terminatas in apicem ſcabrum, orbicularem, et ouarium ipſum fit fructus oblongus, turbinatus, carnoſus, vmbilicatus, diuiſus in quinque loculamenta, foeta ſeminibus nigris. Haec arbor vel creſcit in hortis, vel etiam ſponte in ſyluis naſcitur. Pyrorum infinitae occurrunt differentiae et varietates, multo plures, quam Malorum, a fructus ſcilicet magnitudine, figura, colore, odore, ſapore, conſiſtentia, cortice, pediculis, tempore, quo maturantur, regione, in qua proueniunt, duratione, etc. deſumtae. Fructus hi immaturi qualitate obſtipante, maturi vero, aquoſo-dulci, refrigerante et nutriente pollent. Vſus maxime cibarius eſt et culinaris. Flatulenta qualitas optime coctione emendatur. Gr. Ἄπιος. Sic dicitur, quod fructus ad pyramidis ſimilitudinem e lato in acutum ſpectet, et in mucronem abeat. Ge. Birnbaum. G. *Poirier.* A. *Pear-tree.* B. *Peer-boom.*

Pyvlcon, eſt inſtrumentum chirurgicum, quo pus, vel ſanies, e profundis ſinubus trahitur; cannula ſcilicet argentea, rotunda, oblonga, vulneri, vel vlceri, proportione

reſpondens, cuius extremitas, quae vulneri immittitur, variis perforata eſt punctis; altera, quae extra vulnus eminet, lamellam orbicularem circumpoſitam habet, ne vulnus intret, et vt alligari hinc parti poſſit. Ex *πύον*, pus, et *ἕλκω*, traho. Ge. Ein Eiterzug, Röhrchen.

Pyvria, eſt materiae purulentae, albae, flauae, vel viſcido mucoſae, lutulentae, ex veſica, vel vreteribus, vel renibus, defluenti, vel eo depoſitae cum vrinis eiectio. Ge. Eiterichter Urin. G. *Piſſement purulent.*

Pyxacantha, eſt *Buxea ſpina.* Nomen accepit, quod planta ſit ſpinoſa foliis buxeis; *πύξος* enim eſt buxus, et *ἄκανθα*, ſpina. Ge. Buchsdorn. G. *Buys d'âne*, *Buys épineux.* A. *Box thorn.* B. *Buks-boom met Doorn*, *Buks-doorn.*

Pyxis, capſula eſt pharmaceutica et chirurgica, figulina, ſtannea, vel eburnea, in qua medicamenta aſſeruantur, vel ad vſum dantur. Hinc vnguentum quoddam olim emolliens et inflammationes depellens, quia commodiſſime in theca, ſeu pyxide, aſſeruabatur, *Pyxidis* nomen ſortitum eſt. — Sinus item oſſis coxae quoque et *Pyxis* et *Acetabulum* et *Cotyle* appellatur. Ge. Eine Büchſe, Salbenbüchſe. Ga. *Une Boete pour les Onguens, ou un Etui pour les inſtrumens.* A. *A Box.* B. *Buſſe*, *Doos.*

Pyxidis os, vide *Baſilare os.*

Q.

Q. Pl. in formulis medicorum ſcriptum ſignificat, *Quantum placet.*

Q. V. eſt *quantum vis, quantum volueris.*

Q. S. hoc eſt, *quantum ſatis, quantum ſufficit.*

Qvadrans, apud medicos eſt pondus trium vnciarum, id eſt librae Romanae quarta pars. Ge. Ein Viertheil. G. *La quatriéme partie de la livre, un quarteron.* A. *A Quarter of a Pound.* B. *Een Vierendeel.*

Qvadratvs mvscvlvs, ſic vocatur *Muſculus abductor*, ſeu potius *Rotator femoris*, qui oritur a parte poſteriore et exteriore tuberoſitatis oſſis iſchii, et inſeritur oſſi femoris in cauitate inter vtrumque trochanterem. Hoc nomine quoque gaudet *Muſculus depreſſor labii inferioris*, qui oritur a labio exteriore baſeos maxillae inferioris circa locum ſynchondroſeos eius, et recte adſcendens ab vtroque latere iunctus, inſeritur toti muſculo orbiculari inferiori. — Item ſic vocatur *Flexor lumbi*, qui oritur principio lato et carnoſo

ab interna coſta oſſis ilii et ab oſſe ſacro, et deſinit in transverſis proceſſibus vertebrarum lumbalium, et vltimae dorſi, et actione ſua dorſum et lumbos flectit. Vide porro in *Quadrigeminus* et *Pronator*. Ge. Der viereckigte Schenkel- Lippen- und Lendenmuskel. G. *Muſcle quarré*. B. *De vierkante Spier.*

QVADRIGA, h. q. *Cataphracta*, vel *Thorax*, eſt faſciae ſpecies, quae in thoracis laeſionibus applicatur. Ge. Harniſchbinde, Küraß. G. *Le Plaſtron*, *Cataphracte*. — Nomen habet, quoniam ſpicae cruciatim in ea formantur, ita vt habenis equorum in quadriga ſimiles ſint.

QVADRIGEMINI MVSCVLI, ſunt quatuor vtrinque muſculi in actione ſua conſpirantes, ſcilicet *Pyriformis*, vel *Pyramidalis*, vel *Iliacus externus*, qui a parte laterali et interiori oſſis ſacri oriens, et per inciſuram iſchiaticam tranſiens eſt, inſeritur: *Gemini* porro duo, ſuperior et inferior, quorum longo tendine in cauitatem, quae pone *Trochanterem maiorem* ille a ſpina oſſis iſchii, hic a margine poſteriori tuberoſitatis iſchii oriens, eidem cauitati pone *Trochanterem maiorem* inferuntur, et inter ſe tendinem *Obturatoris interni* transmittunt: et denique muſculus *Quadratus*. Hi muſculi omnes, dum coniunctim agunt, femur extrorſum rotant. Ge. Die vier Schenkelmuskeln. G. *Muſcles quadrijumeaux*. B. *De vierdubbelde Spier.*

QVADRIGEMINAE PROMINENTIAE, in cerebro, vide *Nates*, *Teſtes*.

QVALITAS, eſt particularum minimarum diſpoſitio, ſeu contextus, vnde corpora quacunque ratione, qualia denominari et effectus quosdam exſerere poſſunt. Haec eſt manifeſta, occulta, venenata, etc. Ge. Eigenſchaft. G. *Qualité*. A. *Quality*. B. *Hoedanigheid*.

QVARTANA FEBRIS INTERMITTENS, Gr. Τεταρταῖος, eſt genus febris intermittentis, cuius acceſſus ſimiles quarta quauis die ſeu poſt ſeptuaginta duas horas, reuertuntur: vel ſeries acceſſuum febrilium quarta quauis die ſimilium. In ea praeterordinaria ſanguinis commotio cum ſuis ſymptomatibus, quarto quouis die hominem inuadit, magno cum frigore, quod diutius in hac, quam reliquis intermittentibus, continuat. Illud ſequitur calor, qui hic mitior eſt, atque vix vltra quatuor, vel quinque, horas protrahitur, et tunc aeger plane liber manet, ſi ſimplex, vel legitima febris ſit, per duos intermedios dies. Succedit quandoque aliis febribus, et infarctui viſcerum, vel per ſe oritur, inprimis circa initium autumni. Ge. Das viertägige Fieber. Ga.

Fievre quarte. A. *A Quartan Ague.* B. *De Derdendaagſche Koorts.*

QVARTARIVM, idem quod *Quadrans:* item menſura eſt vini vnciarum quinque, et olei vnciarum quatuor cum ſemiſſe. Ge. Ein Viertel eines Maaßes. B. *Een Vierendeel.*

QVARTATIO, eſt operatio chymica, qua aurum et argentum mixta, addito plumbo liquantur, tandemque ope aquae fortis, vel regiae, ab inuicem ſeparantur. Ge. Scheidung aus der Quart. G. *Quartation.*

QVARTIO, dicitur Talus, ſiue Aſtragalus, a quatuor nempe lateribus. Vide ſuo loco.

QVASSATIO, i. q. *Conquaſſatio.*

QVASSIA, eſt arbor flore roſaceo, Decandr. Monogyn.) cuius perianthium eſt pentaphyllum, breuiſſimum, foliolis ouatis, perſiſtentibus; corolla petalis quinque lanceolatis, elongatis, ſeſſilibus, aequalibus conſtat; nectarium autem ſquamis quinque ouatis villoſis, baſi filamentorum interiori inſertis; pericarpia quinque lateralia diſtantia, receptaculo carnoſo inſerta, ouata, obtuſa, biualuia. Semina ſolitaria, globoſa: caulis eſt teres, arboreus, cinereus; ramis raris, nec multum ſubdiuiſis, ramulis vltimis viridibus, punctis impalpabilibus, albis adſperſis. Folia ſunt pinnata, alterna, petiolata, patentia, petiolis communibus, ſpithamaeis, vtrinque marginatis membrana latiuſcula, ad ortum foliorum contracta, terminatis in mucronem mollem, ſubulatum, marceſcentem, pubeſcentem: pinnae, ſeu foliola, ſunt triiuga, ſeu quadriiuga, ſeſſilia, rarius exacte oppoſita, lanceolato-oualia, acuminata, integerrima, laeuia, nonnihil venoſa, patentia, peruigilia, ante explicationem conduplicata, digiti longitudine, duorum pollicum latitudine, membranacea, nec rigida, perſiſtentia ſaepe per totum autumnum, non tamen perennia, laete viridia. Stipulae ſunt nullae, nec arma: racemi terminales, ſimplices; bracteis alternis, linearibus reflexis, corolliſque magnitudine et fere ſtatura Dictamni albi. *Linn.* Creſcit haec arbor in America ſeptentrionali, praecipue in Surinam. Quod haud ita pridem in officinas noſtras introductum eſt *Lignum quaſſiae* eſt caudex deſcendens, ſeu radix arboris, a plurimis tamen lignis nulla ſe diſtinguens nota ſingulari. Albicans eſt, variae craſſitiei, ſaepe ad craſſitiem brachii humani; aeri per aliquod tempus commiſſum, non nihil flaveſcens. Medulla cum alburno cohaeret, nec ab illo vllo modo ſeparatur: cortex eſt tenuis, colore griſeo, inaequalis et rudis, interdum fiſſuris quaſi exulceratus. Qualitatis hoc lignum eſt inodorae, omnium tamen vegetabilium amariſſimae,

minime vero ingratae. Pollet hinc eximiis viribus antacidis, balſamicis, antiputredinoſis, tonicis atque ſtomachicis; hinc in febribus intermittentibus, exacerbantibus, putridis, arthritide, leucorrhoea, anorexia, ſudoribus colliquatiuis, magno hodie cum fructu adhibetur. Datur in puluere, pilulis, electuario, tinctura, vel frequentiſſime in infuſo aquoſo, vel vinoſo. Quaſſia eccoprotica non eſt, vnde omnino patet, eam naturae noſtrae, reliquis extreme amaris, multo amiciorem eſſe. Nomen habet a ſeruo quodam nigrita, *Quaſſi*, qui multos ſuos conſeruos hoc remedio a febre maligna liberauit, idque tandem Europaeis primus aperuit.

QVATRIO, i. q. *Quartio*, ſ. *Talus*.

QVATVOR. Hoc ſub numero plura in officinis proſtant, vt *Quatuor aquae pleuriticae*, ſcilicet Cardui benedicti, Cardui Mariae, Scabioſae et Taraxaci; *Quatuor flores cordiales*, ſcilicet Borraginis, Bugloſſi, Roſarum, Violarum; *Quatuor ſemina calida maiora*, Aniſi, Foeniculi, Cumini, Carui; *Quatuor ſemina calida minora*, Ammeos, Amomi, Apii, Dauci; *Quatuor ſemina frigida maiora*, Citrulli, Cucumeris, Cucurbitae, Melonum; *Quatuor ſemina frigida minora*, Endiuiae, Lactucae, Portulacae, Scariolae; *Quatuor vnguenta calida*, Agrippae, Althaeae, Martiatum, Neruinum; *Quatuor vnguenta frigida*, Album camphoratum, Infrigidans Galeni, Populeum, Roſatum.

QVERCERA, i. q. *Phricodes*, et *Epiala*.

QVERCVS, Quercus cum longo pediculo *Bauh.* *Quercus robur*, foliis deciduis, oblongis, ſuperne latioribus, ſinubus acutioribus, angulis obtuſis *Linn.* (Monoec. Polyandr.) eſt arbor recta, craſſa, diu durans, ramos ſuos late diſpergens. Truncus obductus eſt cortice craſſo, aſpero, rubicundo. Folia ſunt magna, oblonga, lata, ſinuoſa, quaſi laciniata. Flos mas amentaceus, conſtans apiculis maſculinis, tenui capillamento longo per denſa agmina affixis; fructus loco a flore in eadem planta remoto, tribus tubis inſtructus, natus in calyce foliolis anguloſis conſtante, tandem ſquamoſo, fit glans calyce inferius excepta, ſub putamine coriaceo integro, tegens nucleum bifariam fiſſilem. Haec arbor creſcit in ſyluis, collibus, et montoſis locis; in vſum trahuntur, lignum, cortex, folia, glandes, earumque capſulae, gallae, viſcus, fungus, et nucamenta. Vſus ampliſſimus eſt oeconomicus, mechanicus, coriarius et tinctorius. Quercus in omnibus ſuis partibus qualitatis eſt ſubadſtringentis et ob-

ſtipantis. Sunt, qui corticem cortici Peruuiano, et lignum ligno Guaiaco ſubſtitui poſſe credunt. Infuſum, vel decoctum, cum vitriolo martis nigreſcit, et vt remedium antiſepticum commendatur. Plures alias arborum ſpecies Quercus genus continet, quae omnes viribus conueniunt; Gallas tamen optimas *Quercus aegilops Linn.* et *Quercus gallifera Parkinſ.* largiuntur. Gr. Δρῦς, licet priſci Graeci omne genus arboris ſub δρυὸς nomine intellexerint, a verbo δρύω, erumpo. Latinum nomen ortum eſt a quaerendo, quod glandes olim ſub arboribus ſolebant quaeri et colligi. Alii deriuant a κηκὶς, galla, vel a κέρχω, exaſpero. Ge. Eichbaum, Eiche. G. *Chêne.* A. *Oak-tree.* B. *Eike-boom.*

QVERCVLA, vide *Chamaedrys.*

QVERCVS MARINA, i. q. *Fucus veſiculoſus Linn.* vide *Aethiops vegetabilis.*

QVERQVERA, i. q. *Quercera.*

QVID PRO QVO, *Succedaneum* dicitur et *Antiballomenon.* Eſt, quando medicamentum vnius indolis et qualitatis pro altero ſubſtituitur a pharmacopoeis; hoc tamen non niſi medicorum conſenſu faciendum. Gr. Ἀντιβαλλόμενον. Ge. Etwas an eines andern Stelle gebrauchen. B. *'t Een voor 't Ander.*

QVIES, eſt otium, et ab exercitatione et motu voluntario abſtinentia, quae, quoniam tum ſanitatem conſeruat, tum, ſi nimia fuerit, morbis etiam anſam praebet, inter res non naturales recenſetur, et medici attentionem flagitat.

QVINCVNX, Quincuncialis figura, eius figurae, quae decuſſim antiquis ſignificabat, media eſt. Fiebat vero decuſſis ad x literae formam, quae quidem apud Latinos decem ſignificat, atque haec ſi per medium ſecetur, remanebit v figura, quae quinarium numerum, atque adeo quincuncem indicat.

QVINQVE: Hoc ſub numero plura in officinis ſimplicia adhuc proſtant. *Quinque fragmenta lapidum pretioſorum*, Granati, Hyacinthi, Carneoli, Sapphiri, Smaragdi: *Quinque genera Myrobalanorum*, vide *Myrobalanus*; *Quinque herbae capillares*, Adianthum aureum, Adianthum nigrum, Ceterach, Ruta muraria, Adianthum rubrum: *Quinque herbae emollientes*, Althaeae, Maluae, Mercurialis, Parietariae, Violarum; *Quinque radices aperientes maiores*, Apii, Aſparagi, Foeniculi, Petroſelini, Bruſci; *Quinque radices aperientes minores*, Capparidis, Eryngii, Graminis, Ononidis, Rubiae tinctorum.

Qvinqvefolivm, vide *Pentaphyllum*, et *Potentilla.*

Qvinqvenervia, vide *Pentapleuron.*

Qvinqvina, vide *Cina Cina.*

Qvinta essentia, vide *Eſſentia quinta.*

Qvotidiana febris intermittens, eſt febris, quae omni die, plerumque tempore matutino, aegrum inuadere ſolet cum frigore, et quandoque etiam vomitu, quem excipit calor, magis lentus, quam mordax, et paucus ſudor, duratque ordinario per duodecim, aut pauciores horas, corpus hebes et graue relinquens, et poſt totidem horas iterum reuertens, ſi exquiſita fuerit; hocque ſtato paroxyſmorum reditu diſtinguitur a tertiana duplici. Febris haec ſecundum varios omnium intermittentium eſt rariſſima; in Germania tamen non adeo infrequens eſt. Gr. Πυρετὸς Ἀμφημερινός. Ge. Das tägliche, oder alltägliche Fieber. G. *Fievre Quotidienne.* A. *A Quotidian Ague.* B. *De dagelykſche Koorts.*

R.

R idem eſt, ac ſi diceres *Recipe.* Notatur ℞. vel ♃.

Rabdoides, i. q. *Sutura ſagittalis.* Ex ῥάβδος, virga, et εἶδος, forma.

Rabies, in genere quidem omne delirium furioſum denotat, in ſpecie vero dicitur *Rabies canina,* ſeu *Hydrophobica,* vide *Hydrophobia.*

Racemvs, pro vua accipitur, neque tantum ipſius vitis eſt, ſed etiam hederae et aliarum herbarum, aut fruticum, vuas quasdam producentium. Dicitur etiam ramoſum id, e quo acini dependent, vel in genere inflorescentia pedunculo ramis lateralibus inſtructo.

Rachis, botanicis dicitur receptaculum filiforme, floſculos longitudinaliter adnectens in ſpicam, i. q. *Rhachis.*

Rachitae, et rachiaei, ſunt muſculi ad dorſum pertinentes. A ῥάχις, dorſi ſpina. Vide *Rhachitae.*

Rachitis, vide *Rhachitis.*

Rackasira balsamvm, eſt ſuccus reſinoſo-gummoſus, ſtillans ex arbore nondum ſatis cognita, aut deſcripta, Americae meridionalis. Colore et conſiſtentia cum balſamo *Copaiuae* conuenit, quod tamen qualitate aromatica, ſapore, odore et viribus balſamicis longe ſuperat.

Racosis, vide *Proptoma.*

Radiaevs, radialis, eſt *Muſculus* carpi, et quidem vel *externus*, vel *internus*; *externus*, qui etiam *bicornis* dicitur, e duobus muſculis conſtat, quorum alter *longus*, alter *breuis* vocatur. Oritur vterque a condylo humeri externo, et ad ſuperficiem externam radii deſcendens, ſulcum ligamento proprio tectum in parte inferiori radii tranſiens, longus tendine ſuo baſi primi oſſis metacarpi, breuis vero tendine ſuo baſi ſecundi oſſis metacarpi inſeritur: hic muſculus actione ſua manum extendit et eleuat. *Radiaeus internus*, oriens a condylo interno humeri, fibrasque ſuas cum pronatore rotundo confundens, ſub ligamento carpi tranſit, et tendine ſuo interne ad baſin primi oſſis metacarpi affigitur. Hic muſculus actione ſua manum flectit. Ge. Der äußere und innere Spindelmuſkel. G. *Muſcle Radial.* A. *Muſcle of the Elbow.* B. *Ellepyp-ſpier.*

Radiatvs, botanicis dicitur *flos* compoſitus, cuius diſcus ex corollulis tubuloſis, vel floſculis, radius vero, vel ambitus, ex corollulis lingulatis, vel ſemifloſculis, communi receptaculo affixis et calyce communi comprehenſis, conſtat. Ge. Strahlenförmige Blume. G. *Fleur radiée.*

Radicale, botanicis vocatur *folium*, vel *pedunculus* radici inſidens.

Radicales dies, vide *Critici dies.*

Radicalis cvra, vocatur illa, per quam cauſſa morbi proxima cum omnibus ſymptomatibus plenarie tollitur, ſic vt ſanitas perfecte reſtituatur, hocque ſenſu opponitur *Palliatiuae curae.* Ge. Gründliche Heilung. Ga. *Gueriſon radicale.*

Radicalis solvtio, dicitur corporum in ea, ex quibus conſtant, principia reſolutio. Ge. Auflöſung in die Beſtandtheile. G. *Diſſolution radicale.*

Radicvla, radicvlae, radices, raphanvs, ſ. strvthivm, eſt *Raphanus hortenſis*, qui in obſoniis pro deliciis habetur; nomen obtinuit, quod caeteras amplitudine corporis ſuperet, vel quam pauciſſimis magnitudine cedat. Folia habet magna, ampla, aſpera, viridia, profunde inciſa, Rapam referentia, ſed magis ſinuoſa. Caules ſunt rotundi, ramoſi, flores quadrifidos, purpureos, et cruciformes habentes, (Tetradyn. Siliquoſ.). Succedit ſiliqua corniformis, craſſa, ſpongioſa, duobus ſeminum ſubrotundorum ordinibus foeta, mediaſtino tenui diſcretis. Radix eſt longa, craſſa, carnoſa, alba, rubicunda, aut nigra, ſaporis acris, aut penetrantis, ſed grati. Haec planta in hortis colitur. Radix e terra effoditur vere, quando eſt tenera, ſucculenta, fragilis,

et eſculenta. Qualitate flatulenta, viribusque antiſcorbuticis pollet. Vide *Raphanus.* Ge. Rettich. G. *Raifort.* A. *Radish.* B. *Radys.*

RADIVS, eſt os cubiti minus, etiam *Focile minus* dictum. Eiusdem fere longitudinis, ſed obliquius eſt vlna, et quoniam vtriusque oſſis extrema craſſiora ſunt, quam eorum corpora, hinc in medio nonnihil a ſe inuicem diſtant, vbi tenue intereſt ligamentum, quod *interoſſeum* dicitur. Supra vero vlna radium excipit; infra hic illam. Superior eius pars, quae tenuior, cauitatem habet glenoideam, et cum externo humeri proceſſu articulatur per diarthroſin, vnde motus pronus et ſupinus. Inferior craſſior per appendicem connectitur cum carpi oſſe ſemilunari et nauiculari ad maximum digitum. Gr. Στήριγξ, Κερκὶς, Παραπήχιον. Ge. Die Spindel im Arm. G. *Le Rayon.* A. *The Radius.* B. *De kleine Ellepyp.*

RADIX, Gr. Ῥίζα, eſt infima pars plantae, terrae infixa, per quam nutrimentum capiens creſcit; ſiue id, quo alimentum attrahitur. Neutiquam tamen eſt tota illa pars, quae, vt a circumpoſita ſibi nutriatur materia, terrae committitur, quae proprie radicis truncus dicenda, et potius ad caulem, ſeu caudicem, quam ad radicem, referenda eſt, quum implicatis iisdem vaſorum generibus conſtet; verum illa pars, quae exteriori ſui ſuperficie matrici contigua, infinitis oſculis pertuſa, acceptos humores promouet, vt per canales deinceps, vaſis lacteis non abſimiles, in ipſam plantae corpus ferantur, eiusque partes euoluant, proprie radix vocanda eſt. Quae quanquam ſtricta nimis videatur, generaliſſima tamen et omnibus plantis applicanda eſt definitio: competit enim aeque his, in quibus nulla, vt vulgo putatur, ac illis, in quibus manifeſta ſenſibus occurrit radix. In prioribus minimis vndique foraminibus pertuſa deprehenditur ſuperficies, per quae nutrimentum hauriunt. Variis enim plantis tota ſuperficies radicis loco inſeruit. Plantae autem, quae conſpicua et ſenſibus magis obuia radice ſunt praeditae, hac in parte multum inter ſeſe differunt, aliae enim ſunt bulboſae, quae vel ſquamoſae, vel tuberoſae deprehenduntur, aliae grumoſae, aliae fibroſae, aliae denique nodoſae, quas vt primarias radicum differentias notaſſe ſufficiat: inutile foret, minora, quibus inter ſeſe differunt, hic allegare diſcrimina, quatenus aliis, multae, longae, altaeque ſunt radices, vt fico, robori, platano; aliis paucae et ſummae terrae adhaereſcentes, vt oleae, punicae malo: aliis neruoſae, vt abieti: aliis carnoſae potius, vt robori; aliis veluti nodoſae et villoſae, vt oleae, quae cuicunque frutici, ſuffrutici, herbae et ſimilibus

applicari poſſunt. Ge. Wurzel. G. *Racine.* A. *Root.* B. *Wortel.*

RADIX, vide *Raphanus.*

RADIX CAROLI SANCTI, RADIX INDICA, eſt radix plantae in prouincia Mechoacan Americae habitantis, ſcandentis, vel repentis, et Lupulo ſat ſimilis, caeterum vix quoad florem et fructum cognitae. Cortex radicis, qui raro ad nos adfertur, et in quo vis eius proprie reſidet, albicans eſt, qualitatis aromatico-amaricantis. Prodeſt contra ſcorbutum, catarrhos et anorexiam, gingiuas firmat et a corruptione liberat. Contra epilepſiam et luem veneream laudatur. Adhibetur, vel in ſubſtantia, vel in infuſo. Vomitum quandoque excitat. G. *Racine de St. Charles.*

RADIX CAVA, eſt Ariſtolochiae, ſ. potius Fumariae bulboſae, ſpecies, cuius radix caua eſt. Vide *Ariſtolochia.*

RADIX DVLCIS, vide *Liquiritia.*

RADIX SANCTAE HELENAE, eſt radix nodoſa, pollicem craſſa, extus nigricans, interius alba, ſpeciei Cyperi in florida Americae habitantis. Qualitatis eſt ſubaromaticae, amaricantis, viribusque ſtomachicis et antinephriticis pollet. Recens contuſa membris roborandis applicatur. Nodos radicis abſcindunt incolae, et ex iis perforatis ſphaerulas conficiunt traiecto filo de collo ſuſpendendas, quae ſiccatae rugantur, oſſeamque acquirunt duritiem, et quibus inſignes virtutes tribuunt. Nomen habet a Portu Sanctae Helenae, vnde ad nos licet raro adfertur. G. *Racine de St. Hélène.*

RAIA, vide *Mus marinus.*

RAMENTVM, dicitur de paruis particulis, quae radendo de quocunque corpore ſeparantur. Sic *Ramenta inteſtinorum* vocantur, quae ſaepe in dyſenteria maligna excernuntur. Ge. Abgeſchabtes Ding. B. *Afſchraapſel.*

RAMEVM, botanicis eſt *folium* ramo inſidens.

RAMEX, vide *Hernia*, aut *Cirſos.*

RAMI, non tantum dicuntur diſtributiones vaſorum et neruorum maiorum, ſed etiam partes plantae et eius caulis, quae ſunt eiusdem ſtructurae et ſubſtantiae, ac eius truncus, et tantummodo vt eius diuiſiones conſiderandae veniunt: quemadmodum enim ex minimis ſimilibus collectis radiculis radicis truncus et caudex oritur, ſic ex caudice rami prodevnt. Hic autem in nonnullis rectus aſſurgit, in aliis illico in folia et ramos explicatur. Priores (quales inprimis ſunt arbores) erectum habent ſtipitem, qui prolongatus tantum eſt caudex, quod in poſterioribus, ſeu herbis, quae in folia explicantur, non ita obtinet: ambae tamen in ramos ex-

panduntur, qui in his foliacei, in illis ſtipitiformes deprehenduntur; in prioribus folia ſunt ipſi rami, et haec alia magnitudine ſua longe exſuperant; in poſterioribus, vti in omnibus arboribus, ſtipites diuiduntur in ramos iterum ramoſos, et ſuae ſubſtantiae vbique ſimiles, quorum latera hinc inde, et vltimi fines in petiolos et folia explicantur. Ramos autem iisdem fere partibus conſtare docet annotinus oblique in autumno abſciſſus ramus, in loco humido terrae commiſſus: depactae enim partes inferius in radices, ſuperius in folia et nouam foecundamque arborem explicantur. Haec igitur omnia tantummodo ſunt productiones radicis, ſic caudex nihil continet, quod non ſimiliter in radice reperiatur, et contra nihil in radice obſeruatur, quin itidem in caudice appareat, quumque radix in omni parte videatur habere illud rudimentum, vnde tota deinceps perfecta planta producitur, idem in caudice et ramis obtinere inde coniicitur, quia ſcilicet, ſi ex quacunque fere arbore, v. gr. Salice, duo virguita abſcindantur, et abſumtis partibus ſuperioribus, vnum rectum, ſeu parte, quae radici erat propior, alterum inuerſum terrae committitur, vtrumque eodem creſcit modo, niſi quod in poſteriori rami magis horizontales, et folia paulo maiora deprehendantur. Sic ſi arbores, praecipue tenerae et mollioris ſubſtantiae, vna cum radicibus prouide ex terra extrahantur, eorumque rami in terram demergantur, ſurſum reſpicientibus radicibus, hae tandem in ramos, rami vero in radices abeunt, ſuperſtite ſic arboris vegetatione. Vnde apparet, in ramis quoque adeſſe illud rudimentum, quod in veras radices abire, et nouam futuram plantam continere queat. Ge. Ein Aſt, Zweig. G. *Des Rameaux.* A. *Bough, Twig.* B. *Een Tak.*

Ramificatio, dicitur de paruis vaſorum et neruorum ramis, qui ex trunco maiori egrediuntur. Ge. Vertheilung. B. *Takmaaking.*

Ramosa, botanicis dicitur *radix* in fibras ſubdiuiſa; *Ramoſus truncus*, qui ramis pluribus lateralibus, *ramoſiſſimus* vero, qui ramis multis absque ordine cumulatis inſtructus eſt.

Rana, eſt animal ad amphibia reptilia pertinens, ore reſpirans, pedibus quatuor, corpore nudo ecaudato. Huius duae ſpecies maxime apud nos frequentes ſunt *Rana temporaria Linn.* dorſo planiuſculo ſubangulato; Rana aquatica innoxia *Geſn.* quae vere aquatica, aeſtate terreſtris et culicibus victitat; deuoratur ab anatibus et ardeis; corde licet exemto ſalit, ipſumque cor exemtum diutiſſime irri-

tabile eſt: et *Rana eſculenta Linn.* corpore angulato, dorſo transuerſe gibbo, abdomine marginato. Viridis lineis tribus flauis, intermedia ab ore ad anum ducta; dorſum transverſe gibboſo diffractum; pedes poſtici palmati; mas auribus globoſo-inflatis; cantu veſpertino frequentiori praedicit pluuiam. Habitat vtraque abunde in ſtagnis Europae. Foemina immenſum ouulorum numerum multa materia viſcoſa inuolutum excludit, quae mas dorſo foeminae inſidens ſuo ſemine ſub eorum excluſione foecundat, e quibus ouulis primo animalculum rotundum caudatum prodit, quod, depoſitis exuuiis, vt vera rana apparet. Mucus hic vna cum ouulis immaturis *ſperniola*, vel *ſperma ranarum* Ge. Froſchlaich vocatur, cui eximia vis refrigerans, repellens et coſmetica tribuitur. Proſtat in officinis aqua deſtillata, et emplaſtrum de ranis, cum, vel ſine mercurio. Illa in eryſipelate, ambuſtis et haemorrhagiis, hoc in reſoluendis tumoribus venereis, ſummopere commendatur. Ge. Froſch. Ga. *Grenouille.* A. *A Frog.* B. *Kikvorſch, Kikker.*

Ranciditas, eſt illa ſpecies corruptionis, quae oleoſis corporibus, ſiue vetuſtis, ſiue per calorem accidit, et guſtui deteſtabilem ſaporem cum ſenſu caloris exhibet. Ge. Ranzicht. G. *Fort.*

Raninae arteriae, ſunt propagines duae ab arteria ſublinguali, ramo arteriae carotidis externae orientes, et ad frenulum linguae vtrinque ſe in linguam inſerentes; *Raninae venae* ſunt vtrinque rami duo venae iugularis externae anterioris, qui, datis ad glandulas ſublinguales ramulis, pariter iuxta frenulum in linguam immittuntur. Ge. Die Froſchadern. G. *Veines ranines.* B. *Kikvorſch Aderen.*

Ranvla, ſiue rana, vide *Batrachium.*

Ranvncvlvs, eſt plantae genus, (Polyandr. Polygyn.) quod habet calycem pentaphyllum herbacei coloris, ante floris perfectionem plerumque fugacem. Flos eſt perfecte roſaceus, pentapetalus, ſeu polypetalus. Radix nonnunquam fibroſa, vel granuloſa et digitata, nunc tuberoſa, aliquando plane intorta. Huius generis quam plurimae dantur ſpecies et varietates, vel in nectario, vel in forma ſeminum, vel in numero ſtaminum, vel in forma receptaculi, vel ratione foliorum, inter ſe differentes. Omnes tamen inter ſe in qualitate acri, cauſtica et corrodente plus, vel minus conueniunt. Hinc vix ad vſum medicum internum absque magno periculo adhibentur; vulgus iis veſicatorii loco vtitur, et Ranunculo ſcelerati mendici vlcera artificialia ſibi

excitant. Ob florum elegantiam plures ſpecies in hortis noſtris coluntur. At omnium odor ipſe ſuſpectus eſt et venenatus, diraque producit ſymptomata. Exſiccatione qualitas noxia exſpirat. Gr. Βατράχιον, a Ranis nomen accepit: quod limitibus humidis opacisque marginibus ranarum more laetetur: aut quod aquis, vbi Ranae degunt, potiſſimum gaudeat; aut quia inter eius frutices ranae frequenter inueniuntur. Ge. Hahnenfuß, Schmalzblume, Butterblume. G. *Renoncule.* A. *Crow-foot.* B. *Boter-bloem, Hane-voet, Ranunkel.*

Rapa, et rapvm, eſt planta, quae habet folia oblonga, magna, ampla, repentia, profunde inciſa, aſpera. Flores ſunt quadrifidi, cruciformes, flaui, (Tetradynam. Siliquoſ.). Flori ſuccedit ſiliqua, cornu fungoſum referens, ſepto medio diuiſum, ſemine ſubrotundo et rubicundo praegnans. Radix eſt craſſa, expanſa, carnoſa, oblonga, aut rotunda, coloris viridis, aut albi, aut rubicundi, aut externe nigricantis, in parte inferiori fibras habens, interne dura, alba, ſaporis aliquando dulcis, aliquando acris. Species, quae frequentiſſime apud nos colitur, eſt Rapa ſatiua rotunda *Bauh.* *Braſſica Rapa* radice cauleſcente orbiculari depreſſa carnoſa *Linn.* Qualitatis eſt diluentis, aquoſae et eſculentae; hinc cedit inprimis in vſum culinarum, decocta tamen pro gargariſmate conducit ad aphthas, aliaque oris et faucium vitia. Toſta contra perniones, ſtranguriam et calculum commendatur. Putant, dici a ῥάπις et ῥαφίς. Rapa, vel rapum, quaſi ruapum, vel ruapa vocatur, quod e rure eruatur; vel quod facile extra terram ruat; vel, quod magis placet, quod paſſim in cibis rapiatur: ergo nomen a rapiendo accepiſſe videtur: nam et a praetereuntibus etiam ex agris rapitur, et euellitur. Gr. Γογγύλη, Γογγυλίς. Ge. Rüben. G. *Rave.* A. *Turnip, Rape.* B. *Raap, Knol.*

Raphania, *Scelotyrbe* quorundam, (vt *Sauuag.*) eſt morbus, qui paſſim interdum epidemice graſſatur, et potiſſimum articulorum contractione ſpaſtica, agitatione conuulſiua, dolore violentiſſimo, periodico, formicatione, aut rigiditate, aliisque diris ſymptomatibus ſtipatus eſt. Epidemiae cauſſam alii in conſtitutione aeris, alii in clauis ſecalinis, alii in ſeminibus loliaceis, alii in venenatis mucilaginibus et vaporibus, in pane impuro et male cocto, alii in laruis frumentum depaſcentibus quaeſiuerunt. Ill. *Linnaeus* Amoen. Acad. T. VI. p. 448. cauſſam tribuit plantae inter ſegetes creſcenti, quae eſt Raphaniſtrum, quod tamen alii negant. Vide *Raphaniſtrum.* Ge. Die Kriebelkrankheit. G. *Danſe de St. Guy.*

Raphanistrvm, *Moriſ. Tourn.* rapistrvm, *Rai. Baub.* raphanvs raphanistrvm, *Linn.* ſiliquis teretibus, articulatis, laeuibus, vniloculáribus, eſt planta ſubhiſpida, caule herbaceo, ſeſquipedali, foliis ſuperioribus oblongo-lanceolatis, racemis terminalibus, et axillaribus ſolitariis, calyce tetrapetalo, erecto, corolla tetrapetala cruciformi; (Tetradynam. Siliquoſ.) ſiliqua terete articulata, articulis vnilocularibus monoſpermis, ſeminibus ſubrotundis. Creſcit haec planta inter ſegetes. Folia qualitatis ſunt aquoſo-oleraceae; hinc eorum vſus cibo aptus; ſemina vero, praecipue recentia, vix vllis ordinis naturalis acrimonia cedunt. Hinc frumento admixta, cum eo in farinam conuerſa, et ad panificium adhibita, morbum ſpaſmodicum, qui *Raphania* dicitur, efficere poſſe, nonnullis, praeeunte Ill. *Linn.* creduntur, eo certius et latius graſſaturum, quo magis aeſtas humida et pluuioſa, aut largiorem huius plantae prouentum, aut maiorem eius acrimoniam effecit. Hoc tamen plurimi alii negant. Ge. Hederich, Ackerkohl, Ackerſenf. G. *Moutarde ſauuage.* A. *Charlock.* B. *Herick.* (Vide *Rapiſtrum.*)

Raphanvs, eſt plantae genus flore tetrapetalo, cruciformi, (Tetradyn. Siliquoſ.) cuius plures ſpecies et varietates apud nos coluntur. Maxime frequens eſt Raphanus maior orbicularis, vel rotundus *Baub.* *Raphanus ſatiuus* ſiliquis teretibus, toroſis, bilocularibus *Linn.* Habet folia magna, longa, lata, acuta, pulchre viridentia, Rhapontici foliis ſatis ſimilia. Caulis eſt rectus, firmus, ſtriatus, cauus. Flores ſunt parui, tetrapetali, cruciformes: his ſuccedunt fructus ouato-oblongi cum acumine, glabri, torulis ventricoſi, velut articulati, ſpongioſi, biloculares, non dehiſcentes, foeti ſeminibus ſubrotundis, glabris. Radix eſt oblonga, pollicis craſſitudine, ac etiam craſſior, vel etiam ſubrotunda. Eſt illa qualitatis aquoſo-acris, orgaſticae, vique diluente, attenuante, antiſcorbutica, diuretica, carminatiua et ructatrice pollet. Praeter vſum cibarium, in aſthmate conuulſiuo, raucedine et iſchuria commendatur. Ῥαφανὶς, ſeu Ῥαφάνη, nomen habet ἀπὸ τῶ ῥᾷ, ſeu ῥᾳδίως φαίνειν, quod nempe facile appareat: nam die tertio a ſatu proſilit. Hoc nomine potiſſimum gaudet *Raphanus ruſticanus.* Vide *Radicula.* Ge. Rettich. G. *Raifort.* A. *Radiſh.* B. *Radys.*

Raphanvs aqvaticvs, eſt *Siſymbrium amphibium* *Linn.* cuius herba ſecundum nonnullos cum Raphano viribus conuenit.

Raphanvs rvsticanvs, vide *Armoracia.*

Raphe, vide *Sutura* et *Rhaphe.*

Rapistrum *monoſpermon*, eſt *Myagrum perenne* *Linn.* (Tetradyn. Siliculoſ.) et habet caules tenues, rotundos, ramoſos, aliquantulum villoſos. Folia ſunt repentia, craſſa, Rapam referentia, ad principium laciniata, dein ſubrotunda, leuiter ſinuata et ſubhirſuta. Flos cruciformis luteus, quatuor ſcilicet petalis conſtans, ex cuius calyce ſurgit piſtillum, quod deinde abit in fructum, ſeu teſtam, fere globoſam, vnicapſularem, ſemine foetam vt plurimum ſingulari. Radix longa, fibroſa, et albeſcens. Qualitatis eſt vt reliquae eiusdem ordinis plantae, acris, orgaſticae. A nonnullis in ſcorbuto et ſtomacace commendatur. *Rapiſtrum* flore luteo eſt *Sinapis aruenſis Linn.* ſ. etiam *Raphanus Raphaniſtrum Linn.* G. Hederich, Ackerkohl, Ackerſenf. G. *Rave, Moutarde ſauvage.* A. *Charlock.* B. *Herik, Wilde Rapen.*

Rapvm terrae, vide *Cyclamen.*

Rapvncvlvs *ſpicatus*, ſ. *corniculatus*, eſt *Phyteuma ſpicata Linn.* (Pentandr. Monogyn.) ſpica oblonga, capſulis bilocularibus, foliis radicalibus cordatis. Habet folia ex radice erumpentia, Violam referentia, punctis nigris aliquando inſtructa, pedunculis longis adhaerentia. Caulis eſt anguloſus, excauatus, ſuccum lacteum praebens, folia oblonga, anguſta habens. Calyx eſt monophyllus, quinquepartitus, erectus. Flores monopetali, ſtellati, quinquepartiti in ſummitate in ſpicam ſunt congeſti, coloris caerulei, purpurei, vel albi. Poſt florem ſequitur fructus, diuiſus in tria loculamenta, ſemina exigua, ſplendentia, et rubicunda continentia. Radix alba, Rapum referens. Haec planta prouenit in Alpibus, frigidisque pratis et vallibus, at et facile in hortis colitur. Radix viribus aperitiuis, ſtomachicis et galactophoris gaudet.—*Rapunculus eſculentus* eſt *Campanula rapunculus Linn.* foliis vndulatis, radicalibus lanceolato-oualibus, panicula coarctata, (Pentandr. Monogyn.). Radix eſt Rapo ſimilis, digiti craſſitie, caules tenues, anguloſi, ſulcati, corolla campaniformis, quinquedentata, capſula trilocularis. Tota planta lacteſcit. Sponte in pratis prouenit; at etiam in hortis olitoriis colitur. E taleolis radicis facile propagatur. Planta cum radice in acetariis eſitatur. Rapunculus eſt diminutiuum a Rapa. Ge. Rapunzlein, Rapinzelwurzel. G. *Raiponce.* A. *Rampions.* B. *Rapuncen.*

Rarefacientia, ſunt remedia, quae moderato calore, vapores humoresque diſſlando, poros partium maiores faciunt, hinc eandem materiae quantitatem in ſpatium maius diffundunt. Dicitur praecipue de fluidis corporis noſtri in

maius

maius volumen expanſis. Gr. Ἀραιωτικά. Ge. Dünnmachende Arzeneyen. G. *Raréfiant.* B. *Dunmaakende Middelen.*

Rarvs, opponitur *denſo*, diciturque de corporibus, quae ſpongioſa et leuia ſunt. — Tarda arteriarum micatio vocatur *Rarus pulſus*, dum intra determinatum temporis ſpatium pauci ictus contingunt.

Rasetta, idem eſt, quod *Carpus*, aut *Brachiale.*

Rasorivm, eſt cultelli ſpecies, quo vtuntur chirurgi in abradendis capillis. A radendo vocatum. Ge. Ein Scheermeſſer. G. *Raſoir.* A. *Razor, Raſor.* B. *Een Scheer-mes.* — Aliquando idem quod *Raſpatorium.*

Raspatorivm, ſeu scalprvm rasorivm, eſt inſtrumentum chirurgicum, oſſibus carioſis et ſquamoſis abradendis confectum. Gr. Ξυστῆρα vocant. Ge. Das Schröteiſen, Schabeiſen, Schrotmeißel. G. *Rugine, Ratiſſoire.* A. *A Grater, or Rape.* B. *Een Raſper.* — Item *Raſpatorium*, ſeu *Radula*, a radendo, eſt inſtrumentum ex lamina ferrea pertuſa et aſſeri paruo affixa, cuius inaequalitate et ſcabritie radices, ligna, cornua, vngulae, etc. raduntur. Gr. Ξύστρα. Ge. Schabeiſen, Reibeiſen. G. *Rape, Racloir, Ratiſſoire.* A. *Raſp.* B. *Een Raſpe.*

Rasvra, vocatur id, quod radendo, vel raſpando, lignis, cornibus, vngulis aufertur; ſic in officinis proſtat Raſura Cornu cerui, Vngulae Alcis, Eboris, Dentis Hippopotami, Ligni ſancti, etc. Ge. Geraſpelt Hirſchhorn, Elfenbein. G. *Raclure.*

Ratio, eſt facultas animae humanae e pluribus ideis coniunctis, vel ſeparatis, firmas concluſiones eliciendi. Sic Ratio et experientia fundamentum medicinae conſtituunt, et medicina vtrique huic principia innixa, *Rationalis* dicitur. Ge. Vernunft. G. *Raiſon.*

Rationis os, i. q. *Sincipitis.*

Ratvla, vide *Raſpatorium.*

Ravcedo, Gr. Βράγχος, eſt vox rauca, grauis ſimul et diſſonans, absque vlla ſoni glabritie, vel claritate, et exilis, ſic vt ſaepe non audiatur, niſi a prope adſtantibus, adeſt etiam in hac ſibilus aliquis: orta a ſiccitate, vel aſperitate inſtrumentorum formandae voci inſeruientium; hinc conſequitur catarrhum, tuſſim, ſuſceptum frigus, crapulam, nimios clamores, puluerem in fauces illapſum, conſumtionem inſtrumentorum vocalium a quibuscunque vlceribus, abuſum ciborum, aut medicamentorum acrium, etc. Ge. Heiſerkeit. G. *Enrouëment.* A. *Hoarſeneſs.* B. *Heesheid.*

Raved seni, eſt *Rhabarbarum orientale.*

Receptacvlvm, dicitur de veſicula, in qua humor quidam colligitur.

Receptacvlvm chyli, i. q. *Sacculus chyliferus.*

Receptacvlvm chymicvm, eſt vas amplum, in quo guttae et vapores deſtillantes ex roſtro vaſis, in quo corpus deſtillandum habetur, excipiuntur. Vocatur et *Recipiens* et *Excipulum.* Ge. Vorlage, ein Recipient. G. *Un Recipient, Balon.* A. *A Recipient, Receiver.* B. *De Ontfanger.*

Receptacvlvm, botanicis vocatur baſis, qua partes fructificationis connectuntur. G. Blumen- und Fruchtbehältniß.

Receptvm, i. q. *Formula.*

Recidivvs morbvs, eſt, quando materia a priore morbo relicta, vel corporis morboſa diatheſi non ſatis mutata in ſanitati conuenientem, denuo recrudeſcit et eundem ſimilemve morbum reſuſcitat. Ge. Rückfall. G. *Rechûte.*

Recipe, verbum eſt, quo formulae medicae ſemper incipiunt, et quod exprimitur ſimplici litera R.

Recipiens, vocatur vas, materiam per deſtillationem prolectam capiens. Vide *Receptaculum.* Ge. Die Vorlage. G. *Recipient.* B. *De Ontfanger.*

Reclinata, botanicis vocantur *folia* deorſum flexa, vt arcus ſit baſi inferior, apice deſcendente. *Reclinata* eſt *Vernatio*, quae verſus petiolum deorſum reflexa eſt.

Recrementa, vocantur illae materiae quae in corpore animali eo fine ſecernuntur, vt tanquam ſuperflua, vel noxia, e corpore eliminentur, e. g. ſudor, vrina, etc.

Recrvdescentia, eſt, quando morbus iam deſinens, aut mitis factus, denuo ad eundem vigorem redit.

Rectificatio, eſt deſtillatio repetita liquorum iam antea deſtillationi ſubiectorum, ad eos magis purificandos et exaltandos. Ge. Verbeſſerung, das Rectificiren. G. et A. *Rectification.* B. *Verbetering.*

Recti mvscvli, habentur inter externos abdominis muſculos: ſub quibus arteriae et venae epigaſtricae ab interna parte adſcendunt, tum a mammariis interius prope mamillam deſcendunt. Circa medium abdominis inſcriptionibus binis, ternis, interdum et quaternis tendineis, in ſuperficie externa, in plures veluti muſculos dirimuntur. Ad mucronatam pectoris cartilaginem, coſtarumque trium, vel quatuor, cartilagines, exortu carnoſi ſunt, in oſſe vero pubis, valido tendinoſoque corpore defixi. Hi muſculi in vagina includuntur, quae formatur ab aponeuroſi muſculorum obliquo adſcendentium et transuerſalium. Actione ſua maxime ca-

tum abdominis anguſtant, et excretiones varias promouent. — *Rectus capitis anticus maior et longus*, a proceſſibus transverſis vertebrarum colli quinque inferiorum oritur, et in occipitis oſſe ante foramen magnum deſinit. — *Rectus capitis anticus minor*, ſ. *paruus*, a vertebra prima colli oritur, et ad latus *maioris* inſeritur. Vterque muſculus caput antrorſum flectit. — *Rectus capitis lateralis*, ſ. *transuerſalis* anterior, a proceſſu transuerſo vertebrae primae colli ortus inter condylum oſſis occipitis et proceſſum maſtoideum inſeritur. — — — *Rectus capitis poſticus*, a parte poſteriore vertebrae ſecundae, vti *Rectus capitis poſticus minor*, a vertebra prima oritur. Vterque muſculus vero retro foramen magnum oſſi occipitis inſeritur. — *Rectus cruris*, ſ. *gracilis anterior*, duplici tendine a ſpina anteriore oſſis ilium et acetabuli margine procedit, in parte anteriore oſſis femoris deſcendit, et cum reliquis extenſoribus tibiae patellae communi tendine inſeritur. — *Rectus cruris internus*, ſ. *gracilis internus*, ab oſſe pubis ad tibiae capitis interiorem partem deſcendit. — *Recti quatuor* oculi a margine foraminis optici procedunt, et bulbo oculi inſeruntur. Ge. Die geraden Muskeln. Ga. *Muſcles droits*. A. *The Right Muſcles*. B. *De regte Spieren*.

Recta, botanicis dicitur *Ariſta* perpendiculariter exiens, et *Calyptra recta*, quae vndique aequalis eſt.

Rectvm intestinvm, eſt omnium, et praecipue craſſorum, inteſtinorum vltimum. Incipit a coli fine, vnde aliquali tamen inflexura deorſum pergens deſinit in anum; gaudet muſculis, ſphinctere, et duobus dilatatoribus. Ex iisdem, quam colon, tunicis conſtat, ita tamen, vt craſſior ſit tunica muſcularis, ipſumque inteſtinum absque cellulis, plurimis vero plicis atque rugis dilatabilibus et tunica mucoſa veſtitis conſpicuum ſit. Foecibus excernendis tranſitum dat. Ge. Der Maſtdarm, Afterdarm, After. G. *Le Gros Boyau, le Rectum*. A. *The ſtright Gut*. B. *De Aars-darm. Endel-darm*.

Recvrrentes nervi, ſunt duo rami, qui vtrinque a truncis Paris vagi circa arteriam ſubclauiam oriuntur. Dexter hanc arteriam, ſiniſter arteriam aortam circumdat, rurſumque adſcendentes pluribus ramulis in muſculos laryngis, pharyngis et glandulam thyroideam diſtribuuntur. His neruis adfectis, laeſis, ligatis, vel abſciſſis, vox animalis, vt nonnulli referunt, vel minuitur, vel penitus exſtinguitur. Ge. Die zurücklaufenden Nerven. G. *Nerfs récurrens*.

Recvtitvs, ſiue apella, eſt, cui portio praeputii reſecta fuit, vt in Iudaeis et Mahomedanis, aut potius, qui eam artificioſa prolongatione reſtituere conati ſunt. Ge. Be-

ſchnitten an der Vorhaut. G. *Circoncis.* A. *Circumciſed.* B. *Beſnedene.*

RECVRVATA, botanicis dicuntur *folia* deorſum inflexa, vt conuexitas arcus ſuperiora ſpectet. Sic *Aculei* dicuntur *recurui*, qui extrorſum reflexi ſunt.

REDVCTIO, eſt operatio chymica, qua corporibus metallicis, forma propria, vel per corroſionem, vel per calcinationem, exutis, haec forma denuo reſtituitur. Eius ratio conſiſtit in ablatione illius ſubſtantiae, quae cum metallo mixta ipſi propriam formam exuit, et in reſtitutione, ſiue additione eius principii, praecipue phlogiſti, ob cuius defectum formam natiuam metallum amiſit: vt dum calci antimonii, vel ochrae martiali pinguedo, vel puluis carbonum, additur, et noua fuſione antimonium, vel ferrum, reducitur. Ge. Wiederbringung. G. A. *Reduction.* — *Reductio* etiam chirurgis dicitur operatio, qua partes quaedam corporis vitioſe elapſae, vel prolapſae, manibus vel inſtrumentis reſtituuntur.

REDVVIA, eſt leuis quaedam cuticulae ad vnguium radices fiſſura. Nonnulli ſic quoque Paronychiam vocant. Ge. Neidnagel, Nagelzwang. Ga. *Envie aux doigts.* A. *The Looſeneſs, or cleft of the Skin about the root of the Nails.* B. *Nyn, of Nydnagel.*

REFECTIVA, i. q. *Analeptica.*

REFICIENTIA, i. q. *Analeptica*

REFRIGERANTIA, ſunt remedia, vel actu frigida, vel e talibus particulis conſtantia, quae calorem in corpore ortum temperant, vt Nitrum, acida vegetabilia, fructus horaei, etc. Ge. Kühlende Mittel. G. *Rafraichiſſans*, *Réfrigérans.*

REFRIGERATORIVM, eſt vas ligneum, aqua plenum, per quod fiſtula recta, vel ſpiralis, ex ſtanno, vel plumbo, transit, qua aqua per deſtillationem prodiens, refrigerandi gratia perfluit. Ge. Ein Kühlfaß. G. *Refrigérant*, *Refrigératoire.* A. *A cooling veſſel.* B. *Een Koelvat.*

REGENERATIO, ſiue PALINGENESIA, chemicis vocatur, quando res quaedam operationibus in aliam formam redactae, ope aliarum operationum, vel peregrinorum additorum, in eandem naturam, qua prius gaudebant, reducuntur.

REGIMEN, vox recepta eſt in arte medica, denotans certam et a medico imperatam diaetae et victus rationem, cuique temperamento, vel etiam cuique morbo, conuenientem. Sic etiam chymicis eſt *Regimen* ignis, ſeu determinatus caloris gradus ad vnamquamque operationem neceſſarius. Vide

Gradus. Ge. Verhalten. G. *Régime*. A. *Diet*. B. *Beſtuur*, *Regeering*.

Regina prati, eſt Vlmaria. Sic dicitur, quod tam laete caput in pratis prae caeteris plantis erigit. Vide *Vlmaria*.

Regio, vocatur anatomicis ſpatium quoddam determinatum in ſuperficie corporis, ſub quo variae aliae partes comprehenduntur. Sic dicitur regio epigaſtrica, vmbilicalis, hypogaſtrica, etc. quae ſuis ſub nominibus quaerendae. Ge. Gegend des Leibes. G. *Région*.

Registeres, registra, ſeu ventila, ſpiracula furni chymici ſunt, quae aër ingreditur ſub venti ſpecie, vel quibus ſuperne exit, et quibus hinc pro operatoris intento dirigitur ignis, in variis operationibus; iis enim clauſis, ignis debilior fit, verum apertis, intenſior. Gr. Επιςόμια. Ge. Regiſter, Luftloch. G. *Soupirail*. A. *A hole to let in the Air*. B. *Logtgaten*, *Regeerpypen*.

Regivs morbvs, vide *Icterus*.

Regnvm, eſt certa quaedam reductio corporum in tellure noſtra reperiundorum ad aliquam claſſem generalem, quae omnia in quibusdam proprietatibus conueniunt. Tale vti in Hiſtoria naturali in vniuerſum ita in ſpecie in medicina conſtitutum fuit triplex, e quo tota materia medica conſtat. 1) *Vegetabilium*, continens ſub ſe omnium plantarum genera, quae maximam materiae medicae partem conſtituunt, et quae creſcunt et viuunt, ſcilicet per motum fluidorum in canalibus ſtructis aluntur. 2) *Mineralium*, continens ſub ſe omnia, quae ex terra effodiuntur, neque tam manifeſtam ex ſuo ſemine, ac vegetabilia, originem habent, ſed absque ſtructura determinata per aggregationem creſcunt. 3) *Animalium*, complectens omnia animantium genera in quouis medio vitam ſuam degentia; ſcilicet quae creſcunt, viuunt, et praeterea adhuc facultate ſentiendi praedita ſunt. Ge. Naturreich. G. *Regne*. A. *Kingdom*. B. *Ryk*, *Geslagt*.

Regvlaris, dicitur florum *corolla*, quae aequalis eſt figura, magnitudine et proportione partium, ſeu quae linea circulari exacte circumſcribi poteſt.

Regvlvs, vocatur pars illa, quae poſt fuſionem minerarum metallicarum, earumque effuſionem in cono fuſorio fundum petit, facile tum a ſcoriis ſeparanda. Dicitur praecipue de ſemimetallica parte antimonii, cuius pro varia additione ſalium, vel metallorum, varii reguli proſtant. — — Item de Arſenico, Cobalto etc. *Regem*, vel *Regulum*, appella-

runt, forte quia erat totius nobiliſſima eſſentia. Ge. Der König. G. *Regule.* A. *Regulus.* B. *Koningsken.*

Relaxantia, vide *Chalaſtica.*

Relaxatio, eſt fibrarum corporis noſtri, ſicque muſculorum, vaſorum et membranarum dilatatio vltra elaſticitatis ſuae, hoc eſt, virtutis contractoriae, tonum, qua partes in functionibus ſuis ſanis impediuntur; vti in ſtrabiſmo, varice, aneuriſmate, hernia, etc. Gr. Χαλασμὸς, Ἄνεσις, Χαύνωσις. Ge. Die Erſchlappung. G. *Rélachement.* A. *Relaxation.* B. *Verwydering.*

Remedium, i. q. *Medicamentum,* ſeu *Auxilium.*

Reminiscentia, Gr. Ἀνάμνησις, eſt perceptio, qua rerum antea perceptarum ideae, menti ſenſatione, vel alia perceptione impreſſae, per earum veſtigia, vel imagines cerebro, impreſſas, vel voces, aut alia earum ſigna oblata, animae, mediantibus ſpiritibus animalibus, in ſenſorio communi, rurſus offeruntur; vel reminiſcentia eſt arbitraria rerum cerebro antea impreſſarum ad ſuos vſus reuocatio. Ge. Gedächtniß. G. *Reminiſcence, Souvenance, Souvenir.* A. *Remembrance.* B. *Geheugenis, Herinnering.*

Remissio febrium, eſt incaleſcentiae ſupra modum ſanguinis imminutio, quae in febribus intermittentibus abſolui integre ſolet, in continuis vero ex parte tantum contingit.

Remittens febris, vocatur, quae tali modo per exacerbationes totam abſoluit periodum, vt ſequens exacerbatio incipiat, priusquam antecedens plane deſinat, ſicque aeger nunquam plenaria apyrexia gaudeat, ſed ſemper febre magis, vel minus valida laboret. Hinc ordinem febrium conſtituit, plura genera et ſpecies comprehendentem. Ge. Ein nachlaſſendes, remittirendes Fieber. G. *Fiévre rémittente.* A. *Remitting Feuer.*

Remora aratri, eſt *Ononis,* dicitur, quod in opere arantes boues ſubinde ſiſtat. Vide *Anonis.*

Remora, eſt inſtrumentum chirurgicum apud *Hildanum,* quo os femoris reſtituitur.

Remota, botanicis dicuntur *folia* ſpatio a ſe inuicem diſtantia.

Remulus, vide *Coſtae.*

Renes, Gr. Νεφροὶ, bini ſunt in abdomine, extra peritonaeum, in eius ſubſtantia celluloſa poſiti, figura fabae, prope diaphragma, multa pinguedine inuoluti, ad eandem fere altitudinem, quam hepar et lien, quae illos quoque tegunt; dexter in homine inferior eſt, quam ſiniſter; accipiunt arte-

riam ab aorta perpendiculariter emiſſam, quae *renalis*, vel *emulgens* dicitur, et diuiditur in plurimos ramos vermiculari reptatu currentes, et in ſe hiantes, ex quibus fiſtulae laterales minimae, vel vrinariae, oriuntur, quae in corpora papillaria octo, decem, vel duodecim terminantur, et vrinam a ſanguine ſecretam euehunt in peluim renis, ſeu principium vreteris, vnde demum ad veſicam vrinariam defluit. Vterque ren emittit vnam venam, *Emulgentem* dictam, in Cauam ſtatim terminatam; neruisque quam plurimis a plexu renali oriundis, et lymphaticis vaſis gaudet. Ge. Die Nieren. G. *Les Roignons, Reins.* A. *The Kidnies.* B. *De Nieren.*

Renes svccentvriati, vide *Capſulae atrabilariae.*

Renvnciatio, dicitur ſententia medici, vel chirurgi, ad magiſtratum delata, de letalitate vulnerum, aliisque quaeſtionibus, quae in foro iuridico non niſi ex ſcientia medica diiudicari poſſunt.

Repellentia, ſunt, quae ſua frigiditate, vel adſtringendi vi, feruorem et affluxum humorum reprimendo, ac poros et meatus partium claudendo, et vaſa conſtringendo, intumeſcentiam partis imminuunt, et allabentes humores alio pellunt. Haec ergo pro diuerſitate cauſſarum, vel humorum accumulatorum indole, ſumme proficua, at etiam ſumme noxia eſſe poſſunt, praecipue ſi materia repulſa viſcera vitalia petat. Gr. *Αποκρουστικά.* Ge. Zurücktreibende Arzeneyen. G. *Repercuſſifs.* B. *Terug dryvende Middelen.*

Repens, dicitur *radix* longe excurrens, hinc inde germinans; *Repens folium*, terrae incumbens, radiculasque agens.

Repens fascia, i. q. *Spica.*

Repercvtientia, i. q. *Repellentia.*

Repositio, eſt operatio chirurgica, qua membrum aliquod luxatum, ſeu quod ex articulatione ſua excidit, cum violentia et artificioſa extenſione et preſſione in priſtinum locum reponitur. Ge. Einrichtung der Glieder. G. *Replacement.* A. *Repoſition.* B. *Herſtelling der Leden in hunne plaats.*

Reseda, eſt planta, flore polypetalo anomalo, (Dodecandr. Trigyn.) quae habet caulem excauatum, ſtriatum, villoſum, ramoſum, curuum. Folia ſunt alternatim diſpoſita, profunde inciſa, criſpata. Flores ſunt anomali, qui conſtant ex petalis nonnullis inaequalibus, ſemper aliquibus ſemitrifidis, ſupremo ad baſin gibbo, mellifero, longitudine calycis, perianthio monophyllo, partito comprehenſis, in ſummitate caulium creſcentes, coloris flaui. Flori ſuccedit capſula membranacea, triangularis, vnilocularis, oblonga,

continens ſemina exigua, obrotunda, nigra. Radix eſt longa, tenuis, lignoſa, alba, acris. Haec planta creſcit in pratis. Eius ſpecies dantur odoratae, v. c. *Reſeda odorata Linn.* vel *Reſeda phyteuma Linn.* Planta vero officinalis, de qua hic potiſſimum ſermo eſt, eſt *Reſeda lutea* foliis omnibus trifidis, inferioribus pinnatis *Linn.* Viribus gaudet demulcentibus et reſoluentibus, hinc externe inflammationibus applicatur; et nomen forte habet a reſedandis doloribus, collectionibus, inflammationibusque. Ge. Streichkraut. G. *Réſeda, Herbe Maure.* A. *Baſe Rockett.* B. *Vreemde Raket.*

RESIDENTIA, eſt craſſamentum, ſeu foeces, quae in liquoribus turbidis ad fundum ſubſident. Ge. Bodenſatz. G. *Sédiment.*

RES NATVRALES, ſiue RES DEBITAE, aut ORDINATAE, vulgo a veteribus recenſentur tres: ſanitas, ſanitatis cauſae, et ſanitatis effecta. Alii veterum ſeptem enumerant, vt elementa, temperamenta, humores, ſpiritus, facultates, actiones; ſed elementa et temperamenta pertinent ad phyſicam: humores, ſpiritus et partes, ſanitatis cauſis annumerantur, quae conſtant ex bona temperie et apta conformatione; facultates et actiones, ſub ſanitatis effectis conſtituuntur. Ge. Natürliche Dinge. G. *Choſes naturelles.* A. *Natural things.* B. *Natuurlyke Dingen,* vel potius *de Behoorlyke,* vel *ordentelyke Dingen.*

RES NON NATVRALES, ſunt ſex: Aër, Cibus et Potus, Motus et Quies, Somnus et Vigiliae, Animi pathemata, Excreta et Retenta. Sic appellantur in ſcholis medicorum veterum, quia neque abſolute ad hominis naturam pertinent, neque tamen praeternaturales, vel noxiae ſunt, ſed ſi modum excedant, ſaepe morbis anſam praebent, et cauſſas morborum remotiores, vel procatarcticas, conſtituunt, in earum vero debito vſu bona *Diaeta* conſiſtit. Hiſce ab aliis adiunguntur *Applicata* corpori externa, vti ſunt balnea, fomenta, emplaſtra, etc. omnia enim haec bono vſu adhibita, corpori proſunt, et ipſi naturalia fiunt; verum abuſu nocent. Ge. Nichtnatürliche Dinge. G. *Choſes non naturelles.* A. *Not natural Things.* B. *Niet natuurlyke Dingen, Noodzakelyke Dingen.*

RES PRAETER NATVRAM, ſunt Morbus, Morbi cauſae, et Symptomata, ſiue morbi effecta, quorum praeſentia illa, quae in corpore ſano fieri debebant, nunc impediuntur, adeoque in corpore adeſſe non deberent. Ge. Widernatürliche Dinge. G. *Choſes contre Nature.* A. *Things againſt Nature.* B. *Tegennatuurlyke Zaken, zondigende Dingen.*

Resina, eſt corpus ex vnione acidi cum oleo aethereo natum, in certo frigoris gradu durum, fragile, pellucidum, ad calorem liqueſcens, et diffluens, in aqua non ſoluendum, et in alcohole ſolubile, in igne ardens inſtar olei. Gr. Ῥητίνη, ſunt arborum, aut herbarum, concretae lacrymae, vt *Maſtix*, *Thus*, *Ammoniacum*, *Terebinthina*, etc. quae tempore et ſolari calore indurantur, ſubſtantiae pinguis, inflammabiles, et in ſpiritu inflammabili, quoad partes reſinoſas, ſolubiles ſunt. Hinc ex huiusmodi concretis in praeparatione remediorum per menſtrua ſpirituoſa partes reſinoſae a gummoſis ſeparantur, et rurſus ex iis praecipitantur, vt Reſina *Ialappae*, *Scammonii*, etc. Ge. Harz. Ga. *Réſine.* A. *Roſin.* B. *Hars.*

Resina elastica, eſt ſingularis quaedam ſubſtantia, quae haud ita pridem ex Prouincia Quito et Cayenna Americae meridionalis ad nos adlata nobis innotuit. Incolis *Caoutchouc* dicitur, et eſt ſuccus exſtillans ex vulnerata arbore quadam incolis *Hheve* dicta, cuius fructus fructui Palmae Chriſti aliquantum ſimilis eſt. Haec arbor vix forte adhuc in vllo horto botanico Europae viſa, nonnullis creditur eſſe *Cecropia peltata Linn.* Coilotapalus ramis excauatis, foliis amplis, peltatis, lobatis *Brown.* Ficus Surinamenſis, multifido folio, ſuperna parte admodum ſcabro, auerſa denſa lanugine molli. *Pluk.* Succus ex hac arbore exſtillans breui abit in ſubſtantiam fuſcam, ſiccam, inflammabilem, in aqua emolliendam, in oleo nucum accedente calore, optime vero in aethere vitriolico ſolvendam, in ſpiritu vini vero indiſſolubilem, ad haec ſumme ductilem et elaſticam, ita vt annuli ex ea facti, modo digitis, modo carpo, modo brachio, absque ruptura applicari poſſint, ſponte demum ſe rurſus contrahentes. Indi artificio ſic ſuccum exſtillantem in varias formas dirigunt, vt exſiccatus variam ſupellectilem praebeat, vt ocreas, et lagenas, quae preſſae humorem contentum effundunt. Ge. Federharz, Elaſtiſch Harz. G. *Réſine élaſtique.*

Resina flava, resina nigra, vide *Terebinthina.*

Resolventia, ſunt medicamenta, quae liquidorum animalium moleculas, quae praeternaturaliter coiuerant in ſe, in naturales iterum diſcerpunt, adeoque eas vel circulantes attenuant, vel haerentes in loco diuidunt, et circulationi reſtituunt. Ge. Aufloͤſende Arzneyen. G. *Remedes reſolvans*, *Aperitifs.* A. *Reſoluents.* B. *Openende, of outſtoppende Middelen.*

Resolvtio nervorvm, i. q. *Paralyſis.*— Dicitur etiam *Reſolutio* de cruda et morbifica materia, quae ope naturae

ita mutatur, vt excerni poſſit, vel ſaltem non amplius nociva euadat. Ge. Auflöſung. B. *Ontbinding.*

RESONITVS, i. q. *Contrafiſſura.*

RESORBENTIA VASA, vide *Abſorbentia.*

RESPIRATIO, eſt actio compoſita, vel duplex, conſiſtens in inſpiratione et exſpiratione. Eſt ſcilicet thoracis alterna dilatatio et collapſus; qua priori aër per os, nares, laryngem et aſperam arteriam in veſicularem pulmonum ſubſtantiam intrat, eam ſua grauitate et elaſticitate expandit, ſanguinis fluxum per arterias venasque adiuuat, et in ſanguinem agit ob thoracem ampliatum et eleuatum ſternum per contractionem muſculorum intercoſtalium, ac diaphragma planius redditum: et quo poſteriori aër ex pulmonis compreſſi veſiculis, aſpera arteria, larynge, ore et naribus expellitur, ob thoracem collapſum vi cartilaginum coſtarum agentium, ceſſante ſcilicet cauſa actionis muſculorum intercoſtalium, ſed preſſione muſculorum abdominalium agente in viſcera, adeoque diaphragma intus in thoracem intrudente, et ſimul iuuantibus contractionem thoracis muſculo triangulari aliisque, etc. Binae hae actiones, dum ſemel inceperunt, ſunt maxime neceſſariae ad vitam in animali perfecto: iis enim impeditis, vita ceſſat, quia humorum circulatio per vaſa ſua ceſſat. Vide *Pulmones.* Ge. Das Athemholen. G. *Reſpiration.* A. *Breathing.* B. *De Adembaaling.*

RESTA BOVIS, eſt *Ononis*, dicitur, quod arantes boues nonnunquam ſiſtat. Vide *Anonis.*

RESTITVTIO, dicitur vel de reditu aegri ad priſtinam ſanitatem, vel de repoſitione oſſis, quod per luxationem ex articulo ſuo dimotum erat, vel de regeneratione carnis, etc. Ge. Wiederherſtellung. G. *Rétabliſſement.*

RESVMTIVA, a *Reſumere*, ſeu *Reſtaurantia*, a *Reſtaurare*, dicuntur analeptica et nutrientia, ad aegros extenuatos reſtaurandos.

RESVPINATVM, botanicis dicitur *folium*, pagina ſuperiore inferiori, et contra inferiore ſuperiore facta.

RETE MIRABILE, ſic dicitur ob mirabilem ſtructuram. Conſtat ex plurimis arteriolis, Carotidum propaginibus, in ſemet ipſas inflexis, vel ad ſe inuicem inclinatis, ſimulque coëuntibus: ſubiicitur cerebri baſi, et glandulam pituitariam in ambitu ſuo complectitur, a lateribus oſſis ſphenoidis. Vſus eſt in animalibus, qui prono capite incedunt, ſanguinem aliquantum remorari, ne impetuoſe nimis in cerebrum ruat; in homine et equo non ita inuenitur. Ge. Das

Wundernetz. G. *Ret merveilleux.* A. *The wonderful-Net.* B. *Het Wondernet, Herſſen ader net.*

Rete miracvlosvm, cvtanevm, vide *Corpus reticulare*, ſ. *Reticulum Malpighianum.*

Reticvlaris plexvs, i. q. *Choroides.*

Reticvlvm, vide *Abomaſus.* Ge. Haube, Zellicht. G. *Reſeau, Bonnet.*

Reticvlvm, vide *Omentum*, vel *Epiploon.*

Reticvlvm malpighianvm, ſ. *Corpus reticulare*, ita vocatur membrana, vel lamella interior epidermidis, cuti contigua, quae e ſubſtantia reticulari-mucoſa, et papillis, vel expanſionibus nerueis conſtat. Acutiſſimi ſenſus ſedes eſt, atque vt obſeruarunt recentiores, coloris, qui in externa corporis noſtri ſuperficie apparet, cauſa eſt et ſedes, et hinc in variis hominibus variat, vnde in Aethiopibus, quibus aeque alba eſt cutis, ac Europaeis, membrana haec nigra deprehenditur. Nomen ſuum accepit a *Malpighio*, qui illam primus detexit in lingua bouina, in qua retis adinſtar perforata eſt, quod tamen in hominibus non obtinet: in iis enim tantummodo obſeruantur foueolae a papillis cutaneis impreſſae, quae tamen non penetrant. Ge. Das Netz, Netzhaut des Malpigh.

Retiformis plexvs, vide *Plexus retiformis*, ſ. *Rete mirabile.*

Retiformis tvnica, retina, eſt quaedam interioris, vel medullaris, ſubſtantiae nerui optici in oculo expanſio, poſtice et lateraliter humorem vitreum ambiens, quae ſe habet, vt paries albatus in camera obſcura, qui ſpecies viſibiles per foramen camerae atratae admiſſas excipit, et per neruum opticum ad ſenſorium commune propagat. Vide *Amphibleſtroides.* Ge. Das Netzhäutlein im Auge. G. *La Rétine.* A. *The Netlike Coat in the Eye.* B. *Het Netvlies.*

Retina tvnica, vide *Retiformis* et *Amphibleſtroides.*

Retinacvlvm, eſt inſtrumentum chirurgicum, quod in herniis adhibetur ad impediendum inteſtinorum in ſcrotum delapſum.

Retorta, cornvta, ſiue matracivm, eſt vas chymicum, ex vitro, lapide, ferroue conflatum, figura rotunda, ad cuius latus roſtrum eſt flexum, retortum, et cauum, quo deſtillanda ingeruntur et egeruntur. Ge. Eine Retorte. G. *Cornüe, Rétorte, Matras.* A. *A Retort.* B. *Een Retort, Krombals of Kolf.*

Retrahens avricvlam mvscvlvs, conſtat ex tribus paruis muſculis, qui oriuntur ab exteriore et poſteriore parte radicis proceſſus mammillaris, et inſeruntur in medium dorſum conchae auriculae, auriculamque ſic retrahunt.

Retrofractvs, botanicis dicitur *pedunculus*, vi quaſi ad dependendum redactus.

Retvsvm, botanicis eſt *folium* terminatum ſinu obtuſo.

Reverberatio chymica, eſt ignitio, qua corpora igne viuo, in furno reuerberii, calcinantur. Vide *Ignis actualis.*

Reverberivm, eſt operatio chymica, qua corpora ignienda, vel deſtillanda, per ignem vndique a parietibus et fornice furni reflexum in ipſa corpora, vel vaſa continentia, calcinantur, vel reſoluuntur. Ge. Durchflammung. Ga. *Réverbére.* — Vel etiam *Reuerberium* vocatur ipſe furnus ad hanc operationem conſtructus. Ge. Ein Reverberirofen. G. *Réverbére.* A. *Reverberatory.* B. *Een weerſtuit Oven, waarin de Vlaam rondom het lichaam gaat.*

Revivificatio, eſt, quando corpus quoddam metallicum, quod addito ſale, vel ſulphure, mutatum erat, rurſus ad priſtinam formam reducitur; ex. gr. quando mercurius ex cinnabari, additione ſalis alicuius, alcalini, vel calcis viuae, deſtillatione, de nouo ſuſcitatur. Ge. Wiederherſtellung. G. *Révivification.* A. *Reviving.* B. *Herlevendigmaaking.*

Revolvta, botanicis dicuntur *folia*, quae in ſpiram recuruata ſunt.

Revvlsio, vide *Antiſpaſis.*

Revvlsoria venaesectio, eſt operatio, qua ſanguis, in partem aliquam irruendo nimis agens, in contrariam, per venam, in parte ſatis remota oppoſita inciſam, auertitur atque emittitur; vt ex parte affecta id, quod haeret, expellatur, vel ſi vaſa parua rupta ſint, minori vi nunc preſſa, tempus ſe conſtringendi adipiſcantur, vt ſi in cephalalgia, vel haemorrhagia narium, in pede vena ſecetur. Ge. Das Ableiten. G. A. *Révulſion.* B. *Afleiding der vogten.*

Rha, idem quod *Rheum:* et ita per excellentiam vocatur *Rhaponticum,* ab amne *Rha,* qui ſuas aquas per Tanaim fluvium tandem in Pontum Euxinum effundit. Alii putant, *Rha* ſignificare radicem, et hinc Rhaponticum idem eſſe quam radicem ponticam. Eſt radix purgans, flaua, longior Rhabarbaro. Vide *Rhaponticum.*

Rhabarbarvm, rhevm, (Enneandr. Trigyn.) eſt *Rheum palmatum* foliis palmatis, acuminatis *Linn.* vt hodie rectius ſcitur, cum antea crederetur eſſe *Rheum vndulatum Linn.* foliis ſcilicet ſubvilloſis, vndulatis, petiolis aequalibus. Habet folia profunde inciſa, manui fere ſimilia, magna, ampla, lata, ſcabriuſcula, craſſa, caulibus longis, craſſis, et nigricantibus adhaerentia: coloris ſunt ſaturate virideſcentis, guſtus acidi ſatis grati: in medio horum foliorum, ſecundo, aut tertio anno, protruditur caulis craſſus et robuſtus, quem amplectuntur folia minora, ſed pariter palmata et acuminata: in ſummitate caulis ſpicatim proueniunt flores herbacei, albidi, monopetali, ſexfidi, laciniis obtuſis, alternis minoribus, absque calyce; in quibus ſex tantum ſtamina reperiri lego; gemma vernans non rubeſcens, ſed flaueſcens eſt. Floribus deciduis ſuccedunt ſemina ſingula triangularia, ſplendentia, ſubflaua, vel rufa, marginibus membranaceis, ſeu tribus foliolis, vice capſulae incluſa. Temporis lapſu radix grandeſcit, multis propaginibus hinc inde propendentibus, oblonga, tuberoſa, circularibus zonis rugoſa, tuberibusque inaequalis, communiter ponderoſa, foris eſt coloris rubentis, vel fuſci, intus crocei. Ablato cortice exteriori, radix apparet ſublutea multis venis rubicundis ipſam percurrentibus; ſaporis eſt amaricantis, et lenta viſcedine ſubadſtringentis, nauſeoſi odoris, ſed melior radix eſt flaui coloris, et minorem ſtypticitatem habet; et quae in mandendo glutinoſa eſt cum leui tamen adſtrictione, et croceae tincturae ſaliuam tingentis, cum varietate coloris dilute ex carneo colore rubens, et intus variegata inſtar Nucis moſchatae diffractae. Commendantur etiam ea fruſtula, quae ſunt grauia cum raritate, et in quibus etiam confractis fruſtis inuenitur digregatio ex ruffo et glauco. Fruſtis maioribus, cum difficilius ſiccentur, et ſaepius intus putreſcant, aut vermibus exeſa ſint, non fidendum: quandoque enim ſuperficies exterior elegans, interior vero putrida exiſtit atque carioſa, adeoque ſaepius fruſta mediocria ſunt meliora. *Rhabarbarum verum* proprie in China atque Tartaria prouenit et colitur, et inde plerumque, in taleolis perforatis, tum per Moſcouiam via terreſtri, quae optima, tum per naues ex India Orientali ad nos adfertur. Virtus eius maxime in partibus gummoſis reſidet, quam hinc facilius menſtruis aquoſis, quam ſpirituoſis, communicat; hinc variae proſtant in officinis animae, vel tincturae aquoſae et vinoſae Rhabarbari. Viribus pollet leniſſime et tutiſſime purgantibus, at ſimul antacidis, tonicis, ſubadſtringentibus et

anthelminthicis. Datur vel in ſubſtantia a ſcrupulo ad drachmam, vel in bolo et electuario. Frequentiſſimus eius in medicina vſus eſt in dyſenteria, diarrhoea, leucorrhoea, gonorrhoea, ictero, aliisque morbis viſcerum, praecipue inteſtinorum. Vrinam croceo colore tingit. Ob qualitatem ſiccam minus in febribus continuis, inflammatoriis, aut ſubiectis ſiccis, et dyſuriae obnoxiis, minus quoque in hypochondriaſi, hyſteria et haemorrhoidibus conducit. Alexandrium Trallianum primum hanc radicem in vſum medicum adhibuiſſe lego. Iam etiam paſſim id Rheum palmatum in Europa coli coepit, pariterque in radice vis leniter purgans deprehenſa eſt. Volunt nomen componi ex *Rha* radice, et *Barbarum*, vel quaſi eſſet Barbarorum radix. Dicitur Arabibus *Raved.* G. Rhabarber. G. *Rubarbe.* A. *Rubarb.* B. *Rhabarber.* Vide *Rhaponticum.*

Rhabarbarvm monachorvm, eſt Lapathum hortenſe rotundifolium *Bauh.* *Rumex alpinus Linn.* (Hexandr. Trigyn.) floribus hermaphroditis ſterilibus, foemineisque, valuulis integerrimis, nudis; foliis cordatis obtuſis, rugoſis. Prouenit in India Occidentali et Europae humentibus. Radix eſt craſſa, ponderoſa, extus nigricans, intus flaueſcens, non tamen variegata. Qualitate eſt ſublaxante pariter et adſtringente, vero tamen Rhabarbaro virtute longe inferior. Ge. Münchsrhabarber. G. *Rhubarbe des Moines.* A. *Monks Rubarb.* B. *Munik Rhabarber.*

Rhabdoides svtvra, i. q. *Sagittalis.*

Rhachialgia, eſt morbus, cuius character conſiſtit in atrocibus doloribus abdominis ad lumbos et dorſum ſerpentibus, preſſione non creſcentibus, cum vmbilici non raro retractione, alui conſtipatione, ſumma pertinacia, manuum torpore, paralyſique, alias artuum contracturis chronicis terminantibus. *Sauv.* Vide *Colica Pictonum.*

Rhachis, i. q. *Spina Dorſi.* — Botanicis eſt receptaculum filiforme floſculos longitudinaliter adnectens in ſpicam.

Rhachisagra, eſt *Arthritis ſpinalis*, in dorſo.

Rhachitae, vocantur muſculi dorſales, qui vniuerſis coſtarum commiſſuris, in toto thorace, ſuperiniecti ſunt, a poſteriore parte, nihil relinquentes, quod non contegant, ſed omnes coſtarum extremitates poſteriores, et vertebrarum proceſſus, qui a lateribus ſunt, connectunt et complectuntur, et coniuncta actione ſua dorſum extendunt. Ge. Die Muskeln des Rückgrats. G. *Muſcles de l'Epine du dos.* A. *The Muſcles of the Spina dorſi.* B. *De Ruggraats ſpieren.*

Rhachitis, eſt morbus veteribus incognitus, et circa medium ſaeculi decimi ſeptimi primum in Anglia oriundus,

ad Batauos, Germanos, etc. diſperſus, infantes iuniores anno aetatis plerumque ſecundo inuadens, illos inprimis, qui parentes habent debiles, vitam otioſam lautamque agentes, morbis chronicis, venere, vel aetate exhauſtos; vel qui cibis aquoſis farinoſisue paſcuntur, et perpetuae quieti in ſellis perforatis addicuntur. Deſcribitur vulgo inaequalis nutritio cum partium laxitate, mollitie, debilitate, languore, ignauia, torpore, capite iuſto maiore et pendulo, macie reliquarum partium, inſtabilitate et infirmo inceſſu, praematuro ingenii acumine, protuberantiis circa articulos, incuruatione oſſium, anguſtia pectoris, tumida abdominis impletione, hypochondriorum tenſione, appetitu et digeſtione fere illaeſis, tuſſi, febricula lenta, etc. Nomen ab Anglis inditum eſt *the Rickets*, ſed quia dorſi ſpina in progreſſu morbi quandoque afficitur, ſaepe verſus dextrum latus, aut alio modo, ſe incuruando, haud incongrue a *Gliſſonio Rhachitidis* nomine indigitatur. Ge. Die engliſche Krankheit. G. *Rhachitis, ou Chartre, enfant noué.* A. *Ricketts.* B. *Lendevang, Engelſche Ziekte.*

RHACHOS, a Ῥήγνυμι, rumpo, eſt linteamentum lacerum et detritum; et exinde vlcera quaedam hoc modo nominantur, quae lacera ſunt et detrita. Dicitur et *Rhacoſis.* Ge. Zerriſſen Geſchwür. B. *Een geſcheurde Zweer.*

RHACOSIS, i. q. *Rhachos.*

RHAGADES, Latinis *Sciſſurae, Fiſſurae, Rimae,* vt in aliis corporis partibus accidunt, vt manibus, pedibus, labiis, vteri oſtio, ita etiam in ano, ac recti inteſtini extremitate, ac in ſphinctere, ſeu muſculo anum claudente, accidere poſſunt. Suntque Rhagades, ſeu ſciſſurae ani, oblonga quaedam vlcuſcula ſine tumore, iis ſimilia, quae interdum in manibus a magno frigore excitantur: alia ſuperficialia ſaltem, alia profundiora; alia ſine duritie et callo, alia calloſa latera habentia: alia humida et ſaniem fundentia, alia ſicca, vel etiam cancroſa. A ῥήγνυμι, rumpo. Ge. Die Schrunden, oder Spalten an Händen, Füßen und am Hintern. G. *Fentes, ou Crevaſſes, qui viennent à pluſieurs parties du corps.* A. *Chinks, Clefts.* B. *Berſten, Klooven aan Handen en Voeten, of aan het Fondament.*

RHAGOIDES, eſt *Vuea tunica* oculi, quae et *Perforata* a ſtructura vocatur, alias et *Choroides,* ſiue potius eius propago tenuis, in humore aqueo fluctuans, parietem inter duas cameras oculi conſtituens, et in medio foramen orbiculare relinquens, quod *Pupilla* dicitur. Ge. Das Traubenhäutlein, das ſchwarze Häutlein um den Augenſtern. G. *L'Uvée.* A. *The grapelike Coat of the Eye.* B. *Het Druiven-vlies.*

Rhamnvs, eſt plantae genus flore monopetalo, imperforato, externe rudi, interne colorato, infundibuliformi; quod quam plurimas ſpecies ſub ſe comprehendit. Ea, quae frequentiſſime in vſum medicum adhibetur, eſt Cerui ſpina *Cord.* Stigmate quadrifido, bacca tetraſperma, *Rhamnus catharticus Linn.* ſpicis terminalibus, floribus quadrifidis dioicis. Eſt ſcilicet haec arbuſcula ſpinoſa, in ſepibus Europae habitans, creſcens aliquando ad altitudinem arboris; eius truncus eſt mediocriter magnus, corticem ſimilem Ceraſo habens: lignum vero ſubflauum. Rami ſpinas quasdam Pyrum ſylu ſtrem referentes habent. Folia ſunt ampla, viridia, Mali foliis minora, in margine leuiter denticulata. Flos paruus, monopetalus, infundibuliformis, quadripartitus, in cuius fundo ſtamina ſurgunt quatuor cum piſtillo, quod deinde abit in baccam mollem, ſucco virente plenam, Frangulae parem, magnitudine Piſi, per maturitatem nigram; in qua grana vt plurimum quaterna, Pyrorum granis paene ſimilia, figura fere triangulari, cortice nigricante, calloſa, hinc gibba, inde vero plana; ſapor baccarum amarus et ſubadſtringens, et qui facile guſtanti nauſeam mouet; habet et ſuccus peculiarem ſibi odorem. Volunt dici quaſi ῥᾶον μένος, corrumpens robur. Vocatur *Rhamnus catharticus*, a vi valida purgante quae baccis ineſt; et *Spina ceruina*, a Spinis, cornu cerui in modum erectis. E ſucco baccarum expreſſo, cum ſaccharo, vel etiam aromatibus, cocto, praeparatur *Syrupus de ſpina ceruina*, vel *domeſticus* dictus, qui ſat valide purgat, rarioris tamen hodie vſus eſt. Succus e baccis minoris ſpeciei expreſſus, quae *Graine d'Avignon* dicuntur, et inſpiſſatus, maſſam viridem praebet, *Verd de veſſie* dictam, quae in vſum tinctorium et pictorium cedit. Ge. Kreuzbeer, Weichdorn, Saftgrün, Wegedorn. G. *Bourg Epine*, *Nerprun*, *Noirprun.* A. *Buckthorn*, *Purgingthorn.* B. *Rhynbezie-boom*, *Duinbezie-boom.*

Rhanteres, dicuntur oculorum anguli interiores, naſo proximi: qui et πηγαὶ vocantur, ſeu *Fontes lacrymarum.* Vide *Canthus.*

Rhaphanvs, i. q. *Raphanus.*

Rhaphe, svtvra, quando vulnera conſuuntur filo, aut mediante emplaſtro conglutinante. Item ſuturae cranii ita vocantur, de quibus ſuo loco; nec non ſutura ſcroti ad perinaeum tendens. Vide *Sutura.*

Rhaponticvm. Sunt, qui putant, *Rhabarbarum* et *Rhaponticum* eandem eſſe radicem, prout hodie in officinis proſtat; quod nempe ſuprema et craſſa radicis pars eſſet *Rhabarbarum*,

barbarum, inferior et craſſa *Rhaponticum*. Alii autem, vt *Tournefortius*, putant, peculiarem eſſe plantam, quae etiam nunc in hortis colitur, et a Proſpero Alpino deſcripta reperitur. Eſt *Rheum rhaponticum* foliis glabris, petiolis ſubſulcatis, *Linn.* (Enneandr. Trigyn.). Habet florem monopetalum, campaniformem, et multifidum; ex cuius fundo piſtillum ſurgit quod deinde craſſeſcit, ſemine foetum triangulari, capſulae triangulari pariter per maturitatem ita affixo, vt ab ipſo diuelli nequeat; differt quoque a Rhabarbaro, quod radix ſit leuior, minus compacta, minus odora, minus amara: ſi maſticatur Rheo eſt viſcoſior. Caeterum radix flaueſcens eſt, et transuerſim ſecta radios exhibet. Qualitatis eſt minus, quam Rhabarbarum, purgantis, ſtiptico-amarae et nauſeoſae, viribusque adſtringentibus et ſtomachicis gaudet, hinc in diarrhoea et leucorrhoea commendatur. Theriacam Andromachi ingreditur. Defertur ad nos ex Thracia et Scythia. Sic forte vocatur ex *Rha*, radice, et *Ponticum*, quia in Ponto naſcitur. Ge. Rhapontick. G. A. *Rhapontic.* B. *Raponticum.* — Proſtat et alia planta ſub nomine Rhapontici, quae eſt *Rhaponticum vulgare*, ſeu *Centaurium maius*, ſiue *Pſeudo-Rhaponticum*. Rhaponticum folio Helenii incano *Bauh. Centaurea rhapontica* calycibus ſcarioſis, foliis ouato-oblongis, denticulatis, integris, petiolatis, ſubtus tomentoſis *Linn.* (Syngeneſ. Polygam. Superfl.) Haec planta caules dimittit, quatuor, vel quinque pedes altos, rotundos, rectos, ramoſos. Folia ſunt magna, oblonga, valde diuiſa. Flos eſt floſculoſus, conſtans floſculis multifidis, embryoni inſidentibus, et calyce ſquamoſo, non aculeato, comprehenſis; embryo autem abit deinde in ſemen pappis inſtructum, oblongum, ſplendens. Radix longa, craſſa, recta, carnoſa, extus nigricans, intus rubeſcens, ſaporis dulcis, poſtea adſtringentis et acris. Vires ei roborantes et antihyſtericae tribuuntur. Creſcit haec planta in montibus. Ge. Gemeine Rhapontick. G. *Grande Centaurée.*

Rhegma, eſt partis alicuius ruptio, facta per extenſionem, vel flexuram validiorem, quam nexus ſolidorum ferre poteſt: vt oſſis, peritonaei, oculi, etc. A ῥήγνυμι, rumpo.

Rhevm, i. q. *Rha*, ſ. *Rhabarbarum.*

Rhevma, dicitur vulgo humoris e naribus in ſubiectas partes fluxio; verum eſt obſtructio vaſorum minimorum, humores mucoſos, vel lympham, vehentium, eiusque maior accumulatio, vnde tumor cum dolore partis, ſed non veluti in inflammatione ſanguinea: non enim ſuppuratur, et contingit in partibus plerumque tenerioribus et membranoſis,

in quibus iam in ſanitate mucus ſecernitur, vt in membrana narium, faucium, oeſophagi. Sic iuxta Scholam Salernitanam:

Si fluit ad pectus dicatur rheuma catarrhus,
Ad fauces branchus, ad nares eſto coryza.

Sic quoque dyſenteria, leucorrhoea, rheuma inteſtinorum, vteri dicitur. A ῥέω, fluo. Ge. Ein Fluß. Ga. *Rhume, Catarrhe, Fluxion.* A. *Rhume, Catarrh.* B. *Een Vloeying, Snof, Zinking.*

RHEVMATISMVS, eſt dolor atrociſſimus, dilacerans, et minimo motu ſummopere excitatus, vagus, obſidens muſculos et articulos nunc hos, nunc illos, ſaepe fixiſſimus in parte, cum laeui interdum tumore et rubedine loci, quem occupat, ſed ſine ſubſequente ſuppuratione, motu membri admodum increſcens, et ſaepe cum febre continua incipiens, quae poſtea lenitur, et ex interuallis longis quandoque redit; cuius cauſa eſt inflammatio ſeroſa, in arteriis lymphaticis membranarum muſculos perreptantium et iuncturas ambientium, ob materiae inflammantis naturam non ſuppuranda, eſtque hic morbus inprimis frequens autumno poſt ſudores a ſuperueniente frigore ſuppreſſos, atque arthritidi et podagrae affinis. A ῥέω, fluo, vnde Rheumatici dicti. Ge. Ein Gliederfluß. G. *Fluxion, Rhumatiſme.* A. *Rhumatiſm.* B. *Vloeying.* Luſit. *Curimentos.*

RHEXIS, i. q. *Rhegma.*

RHINENCHYTES, eſt ſiphunculus, quo medicamenta naribus immittuntur. Ex ῥὶν, naſus, et ἐγχύω, immitto. Ge. Naſenſprütze. G. *Siringue pour le Nez.* A. *The Noſtrils Syringe.* B. *Een Neus-ſpuit.*

RHINOCEROS, eſt animal quadrupes, elephantis fere ſtatura, in Africa et India Orientali habitans, cui dentes primores bini ſupra et infra, a molaribus remoti, laniarii nulli, cornu in roſtro ſolidum, foris nigrum, intus album, recurvum, perpetuum conicum labium ſuperius acuminatum, aduncum, oculi et aures paruae, cutis nuda, rugis transuerſalibus notata, vngulae tres, cauda attenuata, pedibus breuior. Animal mite, ni laceſſatur, tum arbores fragore proſternit, cornu eiicit omnia. Coeno ſe volutat, victitat vepretis. Vnicornu veterum. Rectius tamen hodie creditur, ſemper duo cornua huic animali eſſe, quorum alterum minus ſupra frontem collocatum eſt, quod ſi deſit, caſu quodam mutilatum eſſe. Cornu rhinocerotis eſt qualitatis terreo-gelatinoſae, ſingulares tamen ei paſſim virtutes contra venena, morbos

contagioſos et epilepſiam tribuit credulitas. Ge. Naßhorn. G. *Rhinocéros.*

Rhizotomvs, veteribus dicebatur, qui radices in vſum medicum effodiebat, et ſecabat. Ge. ein Wurzelmann, Kräutermann. Hinc propter ſimilitudinem *Rhizotomum Medicamentum* dicitur, quod morbum funditus et radicitus euellit. Ex ῥίζα, radix, et τέμνω, ſeco. Ge. Arzeney, die die Krankheit von Grund aus heilet. B. *Middel, dat tot de Wortel uitdryft.*

Rhodelaeon, eſt oleum roſarum. Ex ῥόδον, roſa, et ἔλαιον, oleum. Ge. Roſenöhl. G. *Huile de Roſes, Huile roſat.* A. *Oil of Roſes.* B. *Roozen-olie.*

Rhodia radix, eſt radix tuberoſa, craſſa, fragilis, foris fuſca, intus albeſcens, cuius planta eſt *Rhodiola roſea Linn.* calyce quadripartito, corolla tetrapetala; in floribus foemininis capſulae quatuor corniculatae, introrſum compreſſae, vniualues, introrſum dehiſcentes, polyſpermae, (Dioec. Octandr.) iuxta alios eſt Anacampſeros radice Roſam ſpirante. Creſcit in Alpibus. Epithema e radice cum aceto contuſa cephalalgiam tollit. Rhodia dicitur, quod eius radix contrita Roſas oleat: ῥόδον enim eſt roſa. Ge. Roſenwurzel. G. *Orpin roſe.* A. *Roſe-wort.* B. *Rooze-wortel.*

Rhodinvm, eſt acetum roſaceum, aut aliud quid ex *Roſis* paratum. A ῥόδον, roſa.

Rhodivm lignvm. Aſphalatorum quatuor modernis innotuerunt ſpecies. Prima cortice cinereo, ligno purpureo ſeu Dioſcoridis. Secunda, colore Buxi. Tertia, albicans torulo citreo. Quarta rubens. Verum officinae noſtrates non niſi ſecundam et tertiam ſuppeditant. Prior eſt Aſphalati ſpecies Lobelii. Poſterior dicitur *Rhodium lignum*, quibusdam *Agallochum, Oleaque Aethiopica.* Quod in officinis ſub nomine *Ligni rhodii* proſtat, potius eſt radix lignoſa, dura, contorta, nodoſa, reſinoſa, extus albicans, intus flaveſcens, ſaporis amari, odoris roſei. Planta abunde in Antillis et Canariis inſulis prouenit, neque tamen, quae proprie ſit, certo conſtat. Creditur eſſe Cytiſus canarienſis ſempervirens et incanus *Comm.* *Geniſta canarienſis Linn.* (Diadelph. Decandr.) foliis ternatis tomentoſis, ramis angulatis. Vſus frequentior eſt ad odoramenta, quam internus. In decoctis tamen lignorum nonnunquam ad ſanguinem purificandum praeſcribitur; vrinam et ſudorem ciet. Oleum per deſtillationem inde elicitur, quod vulgus perperam *Oleum roſarum* vocat, et balſamos odoratos frequenter ingreditur. Ge.

Rodiſchholz, Roſenholz, Rhodieſerdorn. G. *Bois de Roſes.* A. *Roſe-wood.* B. *Rhodes-hout, of Roozen-hout.*

Rhododaphne, eſt *Nerion,* ſeu *Oleander,* quaſi Laurus roſea. Sic nuncupatur a Colore, Roſae ſimili, et foliis laurinis: ῥόδον eſt Roſa, et δάφνη, Laurus. Vide *Nerion.*

Rhododendrvm, idem quod *Rhododaphne.* Ex ῥόδον, roſa, et δένδρον, arbor.

Rhodomeli, eſt Mel roſarum. Ex ῥόδον, roſa, et μέλι, mel. Ge. Roſenhonig. G. *Miel roſat.* A. *Hony of Roſes.* B. *Rozen honing.*

Rhodon, ſiue rosa: Vetuſtas ex ſanguine Veneris, et Turcae ex ſanguine Mahometis, ortam ſibi perſuadent, cuius nomine folia roſarum humi iacere non patiuntur. Haec Gr. Ῥόδον dicitur, quaſi ὄδον, pro ὄζον, vt *Plutarcho,* qui ῥεῦμα πολὺ τῆς ὀδωδῆς, (vel ὀδμῆς) ἀφίησι, quod largum odoris effluuivm emittat. A ῥέω, fluo. Vide *Roſa.* Ge. Eine Roſe. G. A. *Roſe.* B. *Een Roos.*

Rhodonia, i. q. *Rhodon.*

Rhodosaccharvm, eſt ſaccharum roſaceum. Ex ῥόδον, roſa, et σάκχαρον, ſaccharum. Ge. Roſenzucker. G. *Sucre roſat.* A. *Sugar of Roſes.* B. *Rooze ſuiker.*

Rhodostagma, eſt aqua roſarum. Ex ῥόδον, roſa, et στάζω, ſtillo.

Rhoe, vide *Rhus.*

Rhoeas, forte a ῥέω, fluo, quia floſculi ſtatim decidunt: Sic vocatur *Papauer rhoeas,* ſiue *Papauer erraticum* maius rubrum *Bauh.* quod et inter ſegetes ſaepe reperitur. Eſt *Papauer rhoeas Linn.* (Polyandr. Monogyn.) capſulis glabris globoſis, caule piloſo, multifloro; foliis pinnatifidis inciſis. Viribus gaudet leniter paregoricis et demulcentibus; hinc flores in infuſo commode vſurpari poſſunt inſtar herbae Theae, et in morbis pectoris pro ſcopo demulcendi adhiberi, inprimis contra tuſſim et affectus pleuriticos, in quibus etiam ſyrupus inde paratus valde praedicatur. Proſtat quoque conſerua et tinctura. Ge. Klapperroſen, oder Kornblumen. G. *Coquelicot, Pavot ſauvage.* A. *Red Poppy.* B. *Rooden-heul, Wilden-heul, Kolle-bloemen, Kanker-bloemen, Klapper-roozen, Koorn-roozen.*

Rhoeas, vide *Ryas.*

Rhombevm, botanicis dicitur *folium* figura rhombi.

Rhomboides, eſt par muſculorum latorum, initium habens a tribus inferioribus vertebrarum colli, totidemque ſuperioribus vertebrarum dorſi ſpinoſis proceſſibus; mox oblique deſcendens, principio, fineque carnoſum, ad ſcapulae

baſin fertur; quam retrorſum, ſed et oblique ſurſum agit, ſicque vtramque ſcapulam ſibi admouet. Diſtinguitur ab *Albino* in *maiorem* et *minorem*. Ex ῥόμβος, figura quadrata, et εἶδος, forma. Ge. Der rautenförmige Muskel. Ga. *Muſcles Rhomboïde.* A. *The rhomboide Muſcles.* B. *Tarbots gelyke Spieren.*

RHOMBVS, RHOMBVS HIPPOCRATIS, eſt ſpecies deligationis chirurgicae, gyris ſuis rhombum referens, hoc eſt quadrangulum aequilaterum, ſed non rectangulum. Huius deligationis variae deſcribuntur ſpecies. Adhibetur praecipue ad vnienda oſſa caluariae, et vulnerum labia. Ge. Die Scheibenbinde. Ga. *Le Rhombus.* B. *De Tarbots-band, Scheeve of ruits wyze zwagtel.* — Dicitur et alia faſcia *Semirhombus*, quae vulneribus circa auris loca aduenientibus inſeruit. Ge. Die Scheibenbinde zum Ohr. G. *Demi-Rhombus.* B. *Scheeve-of-ruits-wyze zwagtel, Oor-zwagtel.*

RHONCHVS, RENCHOS, RENXIS, eſt anhelatio ſonora, ſeu ſono inuoluntario, ſaepe rauco, quandoque ſibiloſo ſtipata, qualis apud bene multos ſanos dormientes, ſed etiam apoplecticos, agonem ducentes et quosdam aſthmaticos obſeruatur, oriens a relaxatione et motu tremulo veli palatini, vel dum viſcoſa phlegmata gutturis aerem exſpiratum partim intercipiunt, et ſimilem ſonum edunt, vt gargariſando quisque imitari valet. Ge. Das Röcheln. G. *Ronflement, Râlement.* A. *Rattling.* B. *Reutel.*

RHVS, ſiue RHOE, RHVS CVLINARIVM, SVMACH, eſt arbuſcula, quae aliquando creſcit ad altitudinem arboris. Folia ſunt pinnata, lata, oblonga, in margine inciſa, rubicunda, ſubtus villoſa, Fraxini foliis fere ſimilia. Flores in racemos ſunt congeſti, albi, (Pentandr. Trigyn.) pentapetali; his in terram delapſis ſuccedit capſula quaedam, compreſſa, fere oualis, membranoſa, rubicunda, ſemen eiusdem figurae habens incluſum, coloris rubri; ſapor foliorum, florum, et fructuum eſt adſtringentiſſimus; creſcit in locis lapidoſis; eius fructus olim ſolebat cibis adſpergi, et in culinis adhibebatur loco ſalis ad carnem condiendam, hinc *Rhus culinaria*, ſiue *Obſoniorum*, appellabatur: et quia folia et fruticis ramuſculi vſurpari coeperant a coriariis ad coria ſua deſiccanda, *Rhoe coriaria* dicebatur. Tinctores etiam illam plantam, eius ſcilicet folia et caules contuſos, adhibent, et *Sumach*, *Schmak* vocant: ſemen, quod officinis in vſu eſt propter vim adſtringentem contra fluxus aluinos et ſanguineos, contra ſtomacacen, rhagades, et cum lacte coctum, contra variolarum cicatrices

commendatur. Prouenit in Hiſpania, Italia, Ponto, et quod *Sumach Virginianum* vocatur, creſcit in Virginia. Apud nos in hortis colitur. Nomen accepit a colore coccineo acinorum: a voce ῥόος Latinorum ruffum manaſſe contendunt. Forte a ῥέω, fluo: alii ab ἐρυθρὸν, rubrum, deriuant. Ge. Gerberbaum, Gerberrinde. G. *Sumach, Rhus.* A. *Sumach.* B. *Smak.*

Rhyas, eſt exulceratio carunculae lacrymalis, cum perpetuo lacrymarum ſtillicidio.

Rhyptica, ſunt medicamenta detergentia et ſordes abluentia. Quidam ſumunt pro *Ruptoriis.* A ῥύπω, ſordes abluo.

Rhythmvs, eſt certa pulſuum, temporum, vitae, aetatum, etc. proportio. A ῥυθμίζω, ad numeros aptos refero.

Rhytidosis, eſt corrugatio alicuius partis, praecipue vero de marcore bulbi oculi dicitur. A ῥυτιδέομαι, in rugas contraho. Ge. Schwinden des Augapfels.

Ribes, ſiue ribesivm, Groſſularia multiplici acino, ſiue non ſpinoſa hortenſis, rubra, ſiue Ribes officinarum *Bauh.* *Ribes rubrum* inerme, racemis glabris pendulis, floribus planiuſculis *Linn.* (Pentandr. Monogyn.) eſt frutex, qui abunde inter ſepes hortorum noſtrorum colitur, et habet ramos duros, tortuoſos. Folia ſubrotunda, viridia, dentata. Flores ſunt in racemos congeſti, roſacei, pentapetali. Poſt flores ſuccedunt baccae rotundae, albae, vel rubrae, politae, molles, ſuccum rubicundum, vel album, continentes, ſaporis acidiuſculi et grati, quae baccae multa parua ſemina includunt. Qualitatis ſunt acidae et refrigerantis; hinc Rob inde conficitur, quod ad ſitim ſedandam in morbis acutis magni vſus eſt. Eſt et alia ſpecies, quae eſt Groſſularia non ſpinoſa fructu nigro *Bauh.* *Ribes nigrum* inerme, racemis piloſis, floribus oblongis, folio olente *Linn.* cuius baccae pariter ſunt qualitatis acidiuſculae et refrigerantis, quibus vero praeterea ſingularis virtus anodyna, repellens, diuretica et purificans tribuitur; hinc ſyrupus in Angina, (vnde et Anglis *Squinancy-berries* fructus vocantur) febribus exanthematicis, rabie, hydrophobia, dyſenteria et ictu ſerpentum commendatur. Foliorum qualitas tetra eſt. Ge. Johannisbeerſtaude, Riebes. G. *Groſelier rouge de Jardin, ou blanc, ou noir Caſſis.* A. *Currants.* B. *Aalbezien, St. Jans-bezien, St. Jans-druifjes, Bezien over zee.*

Ricinvs: Hoc ſub nomine varia vegetabilia in officinis proſtant. 1) Ricinus vulgaris *Bauh.* *Ricinus communis* foliis peltatis, ſubpalmatis, ſerratis, petiolis glanditeris *Linn.*

(Monoec. Adelph.). Eſt planta, ad arboris altitudinem ſaepe excreſcens, eiusque formam habens, emittit caules craſſos, excauatos, lignoſos, in ſuperiori parte ramoſos, coloris purpurei, puluerem album farinam referentem habentes. Folia in initio rotunda, ſed poſtea anguloſa, profundiſſime inciſa, mollia, ampla. Flores apetali, ſteriles, exigui. Fructus a fiore remotus in eadem planta trigonus, plerumque membranula inuolutus, tres loculos conficiens, in quibus ſingulis ſemen inſtar teſtudinis oblongum, ſat craſſum, coloris liuidi, ſaporis ſubdulcis, acris, nauſeoſi, medullam albam et teneram continens, haeret. Hic fructus bene maturus, ſemina cum magno impetu eiicit. Radix eſt craſſa, longa, dura, alba, fibroſa. Vulgo *Cataputia maior*, vel *Palma Chriſti*, vel *Manus Chriſti*, item *Mirabilis arbor* ob proceritatem, foliorum amplitudinem, florum ſuauitatem, ſeminum picturam, et exſilitionem, dicitur. Gr. Κίκι et Κρότων. Ex huius fructibus oleum expreſſum, *Oleum Palmae Chriſti*, vel etiam *Oleum infernale*, Anglis *Caſtor-oil*, vocatur, quod leniter aluum mouet, et in colica Saturnina commendatur. Ricinus et Croton a ſimilitudine animalis, quod ſemen eius referre videtur, nominata eſt. Sunt enim Gr. Κρότωνες, et Latinis *Ricini*, inſecta animantia ad Acaros pertinentia, aptera, pedibus octo, oculis duobus ad latera capitis, tentaculis duobus, articulatis, pediformibus, globoſo-ouata macula baſeos rotunda, antennis clauatis, quae bobus et canibus praeſertim adhaerent, quibus cibi nullus exitus eſt, colore liuido, nullis diſcreta membris, in globum continuo creſcentia, donec plenius ſaginata, poſt aliquot dies ſponte ſua decidant. 2) *Ricinoides*, ſeu *Pineus purgans Pharm.* Ricinus americanus maior ſemine nigro *Bauh.* *Ficus infernalis*, vel *Iatropha curcas* foliis cordatis angulatis *Linn.* (Monoec. Adelph.) in Surinama, Braſilia et Iamaica prouenieus. 3) *Auellana purgatrix Bauh.* *Iatropha* foliis multipartitis, ſtipulis ſetaceis, multifidis *Linn.* 4) *Tiglium*, *Grana tiglia Pharm.* *Croton tiglium* foliis ouatis glabris, acuminatis, ſerratis, caule arboreo *Linn.* (Monoec. Monadelph.). Pinus indica nucleo purgante *Bauh.* Cadel-avanacu *Rheed.* in India creſcens. Omnes hae plantae in tota ſubſtantia qualitate acri, exurente, inflammatoria, draſtica et valide purgante plus, vel minus conueniunt, quae vis praecipue ſemini ineſt. Hinc vix, niſi ab incautis, in vſum internum adhibetur; refractarias tamen febres intermittentes datis granis Tiglii ſublatas eſſe lego. E ſeminibus oleum expreſſione elicitur, quod vti iam dictum eſt *Oleum Ricini*, vel *infernale* vocatur. In oleo e granis Tiglii ex-

preſſo Indi malum aurantium macerant, quod tum *Pomum regium purgans* vocatur, et quod manibus frictum et naribus exceptum ſat potenter aluum mouet. Ge. Wunderbaum, Kreuzbaum, Purgierkörner. G. *Ricin*, *Palme de Chriſt*, *Pignon d'Inde.* A. *Palme of Chriſt*, *Wondertree.* B. *Wonderboom*, *Molle-kruid*, *Kruis-boom.*

Rigiditas, dicitur adeſſe, quum partes molles, vel cartilagines, quae naturaliter flecti, vel elongari, debent, hanc mutationem non, vel difficulter, admittunt: ſeu *Rigiditas fibrae* eſt illa adunatio partium minimarum, quae tam valide facit eas cohaerere, vt non cedant illi actioni fluidorum, quae ſuperare debet hanc reſiſtentiam, vt maneat ſanitas. *Boerh.* Ge. Die Steiſigkeit. Ga. *La Roideur.* A. *Rigidity.* B. *Verſtyfdheid.*

Rigidus, botanicis dicitur *truncus*, vel *folium*, flexionis impatiens.

Rigor, Gr. Ῥίγος, a ῥιγέω, rigeo, eſt ſuccuſſio ſubitanea, tremula coacta cutis cum ſenſu frigoris, et differt a tremore, qui quandoque frigus febrile, aut catarrhale, comitatur; nam in tremore artus etiam ſuccutiuntur, in rigore vero cutis corrugatur et exagitari videtur. *Sauv.*. Oritur vel a frigore externo, vel a catarrho, a terrore, aut alio pathemate, vel in initio febrium intermittentium et continuarum, in inflammationibus, quae in ſuppurationem vertuntur, et in omnibus ferme, qui moriuntur. Ge. Ein Schauer. G. *Friſſon.* A. *Rigor*, *Shivering.* B. *Styvigheid.*

Rima, eſt oſſis fiſſura, quando os, aut cranium, longitudinali vulnere hiat, absque iactura ſubſtantiae. Ge. Eine Spalte, Ritze. G. *Fente.* A. *Split*, *Cleft.* B. *Een Spleet.*

Rima pudendi, ſiue fissura magna, eſt pudendi muliebris oculo apparens rima, quae ſic dicitur, quia ab oſſium pubis inferiore parte ad anum vsque fere pertingit; ita vt inter illam et anum ſpatium, quod *perinaeum*, ſiue *interfoemineum*, appellatur, vix pollicis transuerſi latitudinem excedat. Haec repetito coitu dilatatur, praecipue in parte inferiori, quae *nauicula* vocatur, et in primo partu fere aboletur. Vſus eſt eius canalis modo penem tanquam in foſſam dirigere, vrinae et menſtruis exitum praebere, et foetus excluſioni inſeruire. Ge. Spalte, oder die Ritze der weiblichen Schaam. G. *La Grande Fente*, *Fente de la partie honteuſe.* A. *Split of the Privities.* B. *De Schamelheids Spleet.*

Rimula laryngis, rima glottidis, eſt ea, quae a cartilaginibus duabus arytaenoideis efformatur, et quae ab epiglottidis cartilagine in deglutitione clauditur, ne quid

cibi, aut potus, in laryngem incidat; nam ſi quid caſu illabatur, illico tuſſis oritur, et non raro ſuffocatio. Inſeruit reſpirationi, aeri ſcilicet immittendo et emittendo, et pro varia eius dilatatione ſoni vel grauitas, vel acuties, determinatur. Ge. Eine Spalte der Gurgel, Stimmritze. G. *Ouverture, ou fente du Larynx, Sifflet de la Glotte.* A. *Split of the Gullet-pipe.* B. *Het Spleetje des Strottenhoofds.*

Ringens, botanicis dicitur *corolla* florum irregularis in duo labia hians, quorum ſuperius *Galea*, inferius *Barba* vocatur.

Risigallvm, vide *Arſenicum.*

Risorii mvscvli, vocantur labiorum abductores, zygomaticus ſcilicet maior et minor et buccinator, aliique muſculi, quibus facies in ridendo diſtrahitur.

Risvs, eſt vel naturalis, qui eſt valida, ſed interrupta, poſt vnam inſpirationem exſpiratio, plus, vel minus ſonora, cum faciei diſtractione, oriens a plurium idearum coniunctarum incongruitate, cuius ſibi anima conſcia eſt: vel morboſus, qui in febribus cum delirio occurrit; eſtque valde notabilis ille, qui *Sardonius* dicitur, qui eſt ſpaſmus muſculorum faciei riſum ſimulans, in quo riſu, nec voluntas, nec intellectus, vt cauſae vllo modo concurrunt, ſed illud ſenſitiuum omni animali commune; hinc oritur a quacunque cauſa, partes faciei contrahente, quae in riſu vero agunt. Nomen *Sardonii* traxiſſe videtur ab herba Sardoa, vel Sardonia, ita dicta a ſolo natiuo Sardinia, vbi primo inuenta fuit, quae vocatur et *Riſus apium.*

Risvs apivm, eſt Ranunculi ſpecies, et quidem Ranunculus ſylueſtris *Dod.* Ranunculus paluſtris, Apii folio, laevis *Bauh.* *Ranunculus ſceleratus* foliis inferioribus palmatis, ſummis digitatis, fructibus oblongis *Linn.* Habitat ad foſſas et paludes Europae. Nomen accepit, quod in cibo ſumtus mentis alienationem cum labiorum contractione, talesque conuulſiones faciat, quae riſus ſpeciem videntibus praebent. Vocatur illa conuulſio *Spaſmus cynicus* et *Riſus Sardonius.* Sic etiam appellatur *Apiaſtrum*, ſiue *Citrago*, quia ea planta apes delectantur.

Rob, robvb, rohob, i. q. *Apochyliſma.*

Robertiana, ſeu roberti herba, eſt Geranii ſpecies, et quidem *Geranium robertianum* pedunculis bifloris, petalis integris, foliis quinque-triue-partitis, lobis pinnatifidis, calycibus hirſutis *Linn.* habitans paſſim in Europae rupibus. Ge. Robertskraut. G. *Herbe à Robert.*

Robigo, i. q. *Rubigo.*

Roborantia, i. q. *Cordialia.*

Robvr, proprie ſignificat tam firmam partium ſolidarum cohaeſionem, qua ad magnos labores peragendos apta ſunt. B. *Sterkte.* Hoc nomen etiam datum fuit arbori glandiferae, ſeu *Quercui*, ſic a vaſtitate et firmitate dictae. Ge. Eiche. B. *Haageikenboom.*

Roccella, eſt ſubſtantia, vel paſta, e rubro et violaceo variegata, quae praeparatur e planta quadam contuſa, et in vrina, vel lixiuio, macerata. Planta haec eſt Fucus marinus et capillaceus. *Roccella tinctorum Bauh. Lichen roccella Linn.* fruticuloſus, ſolidus, aphyllus, ſubramoſus, tuberculis alternis, (Cryptogam. Alg). Habitat in inſulis Archipelagi et Canariis, ad rupes marinas. Vſus huius paſtae eſt purpureo-tinctorius. G. *Orſeille, Orſeil.*

Rochvm alvmen, ſiue rvpevm, orta a Gallica voce *Roc*, quod *Rupem* denotat, vulgo *Alumen rochae* vocatur. Vide *Alumen.* Ge. Steinalaun. G. *Alun de roche, ou de glace.* A. *Rock alum.* B. *Klip-aluin.*

Rohob, vide *Apochyliſma.*

Rorella, vide *Ros ſolis.*

RoriferVs dvctvs, i. q. *Ductus chyliferus.*

Ros, in genere quidem vapores e terra atque plantis exhalantes et matutino ac nocturno frigore condenſatos denotat; Medicis vero antiquis dicebatur, cum prima humiditas ab extremitatibus vaſorum excidit, et in membrorum ſubſtantiam diſperſa eſt. Ros, inquit *Galen.* 7. meth. 6. eſt tertia humiditatis ſpecies, vnde partes corporis noſtri nutriuntur, quae continetur in omnibus animalis partibus, ceu Ros quidam per earum ſubſtantiam ſparſus. Haec eſt antiquorum opinio, optime vero ſic vocari poteſt ille humor vaporoſus, qui in cauitatibus animalium ſemper adeſt, et ſub ſpecie vaporis exit, digitosque humectat, dum animal exenteratur; ſimilis ros eſt in thorace et pericardio aliisque partibus perpetuo praeſens, exhalans e vaſculis minimis, ad obliniendas partes ac humectandas deſtinatus, per alia vaſcula continuo quoque abſorptus, quiue vitioſe accumulatus hydropes varios cauſſatur. Ge. Thau. G. *Roſée.* A. *Dew.* B. *Dauw.*

Rosa, eſt plantae genus flore polypetalo regulari, (Icoſandr. Polygyn.) quod habet ramos duros, lignoſos, ſpinoſos, corticem plerumque ſpinoſum. Folia oblonga, dentata, aſpera, pinnata, in impar extremum exeuntia, finis pedunculi format ouarium ſphaericum, coronatum in faſtigio ſuo corona profunde quinquefida, radiata, cuius ſegmenta

longa atque laciniata calycem referunt. Flos eſt pentapetalus, cuius petala oriuntur ex margine interno calycis, vnde et ſtamina numeroſiſſima. Ouarium emittit ex centro apicis capitulum tubis multis, fimbriatis ornatum, quod fit fructus vnicapſularis, carnoſus, turbinatus, coloratus, mollis, foetus ſeminibus plurimis, anguloſis, villoſis, inſtructus apice foliaceo. Plures huius generis ſpecies in vſum medicum adhibentur. 1) Roſa rubra multiplex *Bauh.* *Roſa centifolia* germinibus ouatis pedunculisque hiſpidis, caule hiſpido aculeato, petiolis inermibus *Linn.* Ge. Zuckerroſe, Sammtroſe. G. *Roſe canelle.* 2) Roſa purpurea *Bauh.* *Roſa damaſcena* germinibus ouatis pedunculisque hiſpidis, caule aculeato, calycibus pinnatifidis hirſutis *Linn.* Ge. Damaſcener- oder fleiſchfarbige Roſe. G. *Roſe de damas.* 3) Roſa alba vulgaris maior *Bauh.* *Roſa alba* germinibus ouatis glabris, pedunculis hiſpidis, caule petiolisque aculeatis *Linn.* Ge. Weiße Roſe. G. *Roſe blanche.* Pollent omnes qualitate fragrante et ſpirituoſa, viribusque analepticis, roborantibus et ſubadſtringentibus gaudent. Proſtant in officinis flores, conſerua, ſyrupus, aqua, oleum, acetum, ſpiritus et tinctura acido vitriolico mixta. Flores et aqua inter quatuor cordiales referuntur. Antherae exſiccant, et in ſtomacace commendantur. *Roſa canina*, vide *Cynorrhodon.* Gr. Ῥόδον. Ge. Eine Roſe. G. *Roſe.* B. *Roozen.*

Rosa, i. q. *Eryſipelas.*

Rosmarinvm, rosmarinvs hortenſis anguſtiore et ſpontaneus latiore folio *Bauh.* *Roſmarinus officinalis Linn.* (Diandr. Monogyn.) eſt arbuſcula, quae habet caulem longum, tenuem, cineritium, ferentem folia anguſta, dura, non flexilia, in parte ſuperiori viridia, in inferiori alba, odoris penetrantis, aromatici, ſaporis acris. Flos eſt monopetalus, labiatus, cuius labium ſuperius bifidum, et ſurſum verſus poſteriora reuolutum eſt cum ſtaminibus duobus aduncis, inferius vero in tres partes diuiſum, media cochlearis inſtar excauata. Ex calyce autem bidentato, vel tridentato, ſurgit piſtillum, poſticae floris parti adinſtar claui infixum, ac quatuor veluti embryonibus ſtipatum, qui deinde abeunt in totidem ſemina ſubrotunda, in capſula, quae floris calyx fuit, incluſa, et ad ſe inuicem iuncta. Radix eſt fibroſa, minima. Creſcit haec arbuſcula in regionibus calidis, inprimis in Gallia, et in hortis noſtratibus etiam frequenter colitur. Qualitatis eſt ſpirantis, viribusque eximiis excitantibus, neruinis, tonicis, ſtomachicis et emmenagogis gaudet. In vſum medicum ſaltem folia, et *flores*, qui in officinis per excel-

lentiam *Anthos* vocantur, adhibentur, ex iisque aqua, conſerua, oleum, ſpiritus, qui a Regina Hungariae, Eliſabetha, *Aqua Reginae Hungariae* dicitur, et mel anthoſatum proſtant. Nomen ei impoſitum videtur, quod folia, qua parte minus viridia ſunt, quandoque albedine quadam adſperſa ſint, quae rorem videtur mentiri, quae ipſa albedo quandoque etiam in parte viridiore obſeruatur; vel nomen illud accepit, quod collibus roribusque gaudeat marinis. Gr. Λιβανωτὶς, quod odorem Thuris, ſeu Olibani, reddat. Ge. Rosmarin. G. *Roſmarin.* A. *Roſemary.* B. *Rosmaryn.*

Rosmarinvs sylvestris, eſt *Ledum paluſtre Linn.* ſcilicet planta calyce monophyllo, quinquedentato, corolla pentapetala, (Decandr. Monogyn.) capſula ſubrotunda, quinqueloculari, quinquefariam baſi dehiſcente, polyſperma, foliis linearibus ſubtus hirſutis, floribus corymboſis. Habitat in Europae ſeptentrionalis paludibus vliginoſis. Qualitatis eſt ſubaromaticae, amaricantis, viribusque diaphoreticis et emmenagogis pollet. Externe in balneis roborantibus commendatur. Ge. Wilder Rosmarin. G. *Roſmarin ſauvage.*

Rossalia, et rossania, ſunt nomina Neapolitana, ab aliis *Purpurae* vocantur et *Rubores*, ac Gr. Ἐρυθρήματα. Sunt maculae rubrae, et quaſi ignitae, cum leuiſſimo tumore, per vniuerſum corpus, quaſi quaedam Eryſipelata parua, in principio morbi, ſeu die quarto, vel quinto morbi, erumpentia. Progreſſu morbi totum corpus occupant, vt id quaſi ignitum appareat, ac ſi eryſipelate laboret; qui color in declinatione iterum, vt in principio, in maculas mutatur, quae tandem ſeptimo, vel nono die euaneſcunt, epidermide ſquamarum inſtar decidente. Ge. Feuerflecke.

Ros solis, rorella, drosvm et salsirora, sponsa solis; Ros ſolis folio rotundo, vel oblongo *Bauh.* *Droſera rotundifolia* ſcapis radicatis, foliis orbiculatis *Linn.* (Pentandr. Pentagyn.) nomen habet, quod eius folia ſemper quaſi rorida ſint. Eſt planta, quae habet cauliculos exiguos, longos, inferius lanuginoſos, folia obrotunda, concaua, pallide viridia, tenuium rubeſcentiumque ſtaminum veluti cilio circumquaque fimbriata, aſpergine rorida guttularum, etiam per feruentiſſimos aeſtus pilis adhaereſcentibus, madida. Calyx eſt monophyllus, quinquefidus. Flos eſt roſaceus, quinque ſcilicet petalis in orbem poſitis conſtans, ex cuius calyce tubulato ſurgit piſtillum, quod deinde abit in fructum ouatum, vel acuminatum, apice quinqueualui dehiſcentem, ſeminibusque foetum ſubrotundis, vel oblongis. Radix fibroſa, et tenuis inſtar capillorum. Creſcit paſſim in

Europae pratis paludoſis. Sunt, qui qualitatis acris et ſuſpectae eſſe credunt, alii vero eius infuſo vires roborantes et abſtergentes tribuunt; hinc id in tuſſi, aſthmate et pulmonum vlcere ſummopere commendant. Planta ouibus maxime infeſta eſt, quippe quibus laeſiones hepatis et pulmonum infert. Manu detenta febres intermittentes abigere dicitur. Ge. Sonnenthau. G. *Roſée du Soleil, Herbe aux goutteux, Rorelle.* A. *Roſa ſolis, Sun-dew.* B. *Zonnedauw, Loopig-kruid.*

Rostellvm, botanicis dicitur in ſemine, vel primordio nouae plantae, pars corculi ſimplex deſcendens.

Rostriformis processvs, vide *Coracoides.*

Rostrvm, eſt pars illa ſubſtantiae quaſi corneae anterior capitis in auibus, conſtans e mandibulis duabus nudis, edentulis, exporrectis, longa, breuis, teres, craſſa, acuta, rotunda, recta, vel adunca; per quam non ſolum alimenta volucrium cognoſcuntur, verum etiam characteres in conſtituendis auium ordinibus determinantur. Ge. Schnabel. G. *Bec.* B. *Bek.*

Rostrvm, dicitur fiſtula illa, quae galeis, ſeu capitellis deſtillatoriis continua eſt, per quam ex galea liquor deſtillatus in receptaculum ſuppoſitum deſtillatur. Ge. Ein Schnabel. G. *Bec, Tuyau.* A. *Snoute.* B. *De Bek, de Snuit.*

Rostrvm, eſt forceps exciſoria, et dicitur, pro varia figura, *Pſittacea* et *Vulturina*, valet ad oſſis aliquod fruſtulum, in curatione vulnerum capitis, partim rumpendo, partim incidendo, auferendum. Ge. Ein Papagenſchnabel, Wundzange. B. *Een Papegaays-bek, Gieren-bek.*

Rostrvm porcinvm, vide *Dens Leonis.*

Rotata, botanicis dicitur florum *corolla* monopetala plana, nulli tubo impoſita.

Rotator maior, et minor, ſunt duae apophyſes, vel ante pubertatem diſtinctae epiphyſes, in ſuperiore oſſis femoris parte, Trochanteres dictae, quarum maior externa, minor interna, ſeu potius poſterior, dicitur; in quibus plurium muſculorum femur extendentium, abducentium et rotantium tendines terminantur. Ge. Der groſſe und kleine Umwender des Schenkelbeins. G. *Le Trocantére.* A. *Turner of the Thig.* B. *De Dyebeens Draajers.* — *Rotatores* etiam vocantur vtrinque ſex muſculi, qui femur extrorſum mouent, ſeu in gyrum dimidium rotant, ſcilicet *Iliacus externus, gemini duo, obturator internus* et *externus* et *quadratus femoris.* Ge. Die wendenden Muskeln des Schenkels.

Rottacismvs, psellismvs rottacismvs, eſt vitium loquelae, quo littera R. vel repetitur, vel cum ſtridore et aſperitate profertur. Sic affecto linguae apex deorſum verſus baſin dentium maxillae inferioris affigitur in hac littera pronuncianda, qui deberet ſurſum tendere et leuiter tremere, baſi vero linguae ſurſum verſa aer verſus nares reprimitur. Hinc rauca et aſpera pronunciatio. Vulgo etiam tribuitur linguae craſſitudini et tarditati. *Sauv.* Ge. Schnarren. G. *Graſſeyement.*

Rotvla, i. q. *Mola, Genu.*

Rotvlae, vide *Tabellae.* Ge. **Zeltlein, klein Küchlein.**

Rotvndvs mvscvlvs *maior* brachii, brachium retro deorſum trahit, et deltoidi muſculo et pectorali maiori contrariatur. Ab inferiori ſcapulae margine et extimo angulo, vnde transuerſas quasdam complectitur fibras radioſas, oriens, breui latoque tendine, ad caput oſſis humeri infra ceruicem definit. Alter *Rotundus minor*, ſeu *Breuior*, totus carnoſus eſt, qui initio acuto ex infimo ſcapulae angulo pullulat; poſtea magis magisque craſſeſcit ad medium vsque ventrem, inde ſenſim gracileſcens, acuto fine finitur in ligamentum, quo humeri caput veſtitum eſt: oblique ſitus eſt, aliisque *Transuerſus muſculus breuior* appellatur. Videtur non ſine ratione, pars eſſe praecedentis rotundi maioris. Tertius *Rotundus* radii eſt, *Pronator* dictus, vide *Pronator.* Ge. Der runde Muskel. G. *Le grand Rond.* B. *De ronde Spier.*

Rvbefacientia, ſunt *Medicamenta,* quae externe cuti applicata, titillationem ruboremque illi inducunt, adeoque inflammationem leuem, ſuntque haec varii gradus. Sunt pleraque vegetabilia acria, vt Ranunculus, Allium, Sinapi, Euphorbium, etc. Gr. *Φοινίζοντα*, et conueniunt, vbi humores in locum alliciendi ſunt. Ge. Rothmachende Mittel. B. *Roodmaakende, of blaartrekkende Middelen.*

Rvbeola, *Crucianella Linn.* (Tetrandr. Monogyn.) eſt planta, quae habet caules plurimos, tenues, quadratos, repentes. Folia caulem ambientia, ſunt anguſta, ſplendentia. Flores in ſummitate ramorum creſcunt, monopetali, parui, in quatuor partes diuiſi, coloris rubri, aliquando albi, odoris grati, Iasminum redolentes. Succedunt floribus ſemina bina, ſibi mutuo adhaerentia, aſpera, oblonga, pulpam albam continentia. Radix eſt fibroſa, longa, lignoſa, craſſa, nigra. Rubeola dicitur, quaſi Rubia parua, quia haec planta paruam Rubiam refert. Vocatur etiam *Cynanchica* a cynanche an-

gina, quia anginam curare dicitur. G. *Garance petite, Herbe à l'esquinancie.*

Rvbeola, roseola, quibusdam idem denotat, ac morbilli, vide *Morbilli.* Alii pro ſpecie ſaltem morbillorum habent. Sunt enim exanthemata, ſeu tubercula rubra, cum calore ac tuſſi inuadentia, morbillis minus periculoſa. Inuadunt autem quandoque ſola, quandoque inter variolas inſperguntur, quandoque iis ſanatis ſuperueniunt. Ge. Röthelu. G. *Rougeole.* B. *Roodvonk.*

Rvbia, Rubia tinctorum ſatiua *Bauh. Rubia tinctorum* foliis ſubſenis *Linn.* (Tetrandr. Monogyn.) eſt planta, quae habet caules longos, ſarmentoſos, quadrangulares, nodoſos, aſperos. Folia ſunt oblonga, anguſta, caulem in formam ſtellae ambientia, numero incerta, aſpera. Flos eſt monopetalus, campaniformis et quadrifidus, vel quinquefidus. Calyx abit in fructum, ex gemellis baccis conſtantem, ſemine vtplurimum foetis vmbilicato; baccae ſunt nigrae, ſibi inuicem adhaerentes, ſucco plenae. Radix eſt oblonga, tenuis, ſucculenta, extus et intus rubicunda, ſaporis ex dulci amaricantis et adſtringentis; odoris nullius. Gr. Ἐρυθρόδανον, officinae *Rubiam tinctorum* appellant. A radicis rubro colore nomen accepit, quo lanae et lintea tinguntur. Sic graeca vox fluit ab ἐρυθρὸν, rubrum. Abunde paſſim in Europae quibusdam ditionibus ob radicis vſum tinctorium colitur. Haec qualitatis eſt ſubſtipticae, viribusque aperientibus, roborantibus, pellentibus et diureticis pollet. Hinc in vulneribus, lapſu, ictero, cackexia, rhachitide commendatur. Radix et vrinam et oſſa rubro colore tingit. Refertur inter radices quinque aperientes, et vnguentum potabile rubrum ingreditur. Ge. Röthe, Färberröthe, Grapp, Färberwurzel. G. *Garance.* A. *Madder.* B. *Krappe, Mee, Mee krappe, Rotte.*

Rvbigo, robigo, vstilago, Gr. Ἐρισίβη, eſt frumentum vitioſum, cuius ſpica quaſi ob nigredinem, aduſta conſpicitur, ipſaque grana, farinae loco, maſſam quandam pulverulentam foetidam, nigricantem, continent. Cauſſa vitii vix ſatis hucusque cognita eſt. Sunt, qui farinae vſtilagine infectae peſſimos effectus, febresque putridas epidemicas, et morbos ſpasmodicos tribuunt. Vide *Raphania.* Germ. Brand im Korn. G. *Charbon, Brulure.* A. *Blight, Brand-korne, Blaſting of Korn.* B. *Brand, Koren-brand.* — Ita quoque vocatur flos ferri, vel cupri, aëre, vel acri liquore, exeſi et verſi in calceam, rubram materiam. Vide *Ferrum.* Ge. Roſt. G. *Rouille.* B. *Roeſt.*

RVBINVS, Gemma pellucidiſſima, duritie ſecunda, colore rubro in igne permanente *Wall.* *Alumen rubinus* gemma pretioſa lapidoſum pellucidiſſimum, ſolidiſſimum *Linn.* eſt Gemma diaphana, rutilans, rubensque ac limam reſpuens. Rubedo ipſius eſt inſtar ſanguinis, laccae Indicae coloris coccinei. Nobiliores Rubini in inſula Zeylan naſcuntur, alii minores, in Coria, Calecut, Cambria, et Biſnagari. Optimi in flumine Pegu. Generantur in lapidea matrice roſei coloris, primumque candicant, deinde paulatim rubeſcentes ruborem contrahunt. Hinc albi immaturi quaſi ſunt. Naſcuntur plerumque in auri fodina, vbi Sapphiri reperiuntur. Singulares ei olim vires cardiacae et alexipharmacae tribuebantur; vſus hodie in medicina rariſſimus eſt. Electuarium de gemmis pulueremque Pannonicum rubrum et bezoardicum Sennerti ingreditur. Arab. *Jacut.* Gr. Ἄνθραξ. Lat. *Carbunculus*, κατ' ἐξοχήν. Ge. Ein Rubin. G. *Rubis, ou Carboncle.* A. *Ruby, Rubin.* B. *Rubyn.*

RVBRICA, vide in *Impetigo.* — *Rubrica*, ſ. *Rubrica fabrilis*, ſ. *Synopis veterum*, vocatur etiam terra quaedam lapidoſa, friabilis, rubra, quae aliquando in mineris in marmore et cote reperitur, virtutis adſtringentis, fabris lignariis crebro inſeruiens in ducendis lineis. Eſt Ochra rubra cretacea *Wall.* *Talcum rubrica*, ſubfiſſile, rubrum inquinans *Linn.* Cuius proprie ſit originis, vix ſatis conſtat; putatur eſſe ochra ferri in terra argillacea praecipitata. Contuſa et aqua ſubacta ignique valido expoſita ſummam induit duritiem. Vſus eſt mechanicus. Ge. Rothe Kreide, Röthelſtein. G. *Rubrique, ou Craye rouge.* A. *Red Earth, or Ruddleſtone.* B. *Roode Aarde.*

RVBVS VVLGARIS, eſt arbuſcula, quae habet ramos longos, flexiles, debiles, virides, medulloſos, ſpinis acutis inſtructos. Folia ſunt oblonga, acuta, dentata, dura, aſpera, in parte ſuperiori viridia, in inferiori coloris albi, trifoliata, alterna. Calyx eſt quinquefidus. Flores roſacei, pentapetali, (Icoſandr. Polygyn.) in ſummitate ramorum creſcunt ſuntque exigui, pedunculis breuibus adhaerentes, numeroſis ſtaminibus ſtipati in centro calycis, cui adnaſcitur fructus globoſus, ex pluribus acinis coalitis, ſucculentis compoſitus, placentae affixis, in initio rubicundis, ſed poſt maturitatem nigris, ſaporem dulcem habentibus, foetis ſeminibus oblongis, ſingulis inſtructis ſua tuba. Radix parua, repens. Haec arbuſcula creſcit iuxta vias, inter dumeta et ſecus margines agrorum. Fructus maturus qualitatis eſt ſubacidae, dulcis, et

et virtute refrigerante pollet. Syrupus praecipue in Angina inflammatoria commendatur. Gr. *Βάτος*. A rubicundo ſucco nomen habere putem. Vocatur etiam *Sentes*. Aliquibus *Mora vaticana*, corrupta voce, eius fructus dicuntur, cum dicendum eſſet *Mora vacinia*. Nam in hodiernum vsque diem Graeci Mora illa a βάτε, βάτινα et βατίνια cognominant. Virgilius in Bucolicis vnius literae immutatione *Vaccinia* vocauit. Nunc *Mora bacci* appellantur, cum dicendum eſſet *Mora bati*. G. *Meure de Renard*. Vocatur etiam *Chamaebatos*, quaſi humilis Rubus. Ge. Brombeerſtauden, Brombeer. G. *Ronce*. A. *Ronces*, *Bramble*, *Black-berry*. B. *Braam-bezie*, *Brommel-bezie*.

Rvbvs idaevs, eſt Frutex, ſic a monte Idaeo, minus tamen recte, appellatus, cum vbique in collibus ſaxoſis Europae proueniat, producens fructus Moris fere ſimiles, rubros, vel albos. Eſt ſcilicet ſpecies Rubi. Rubus idaeus ſpinoſus *Bauh*. *Rubus idaeus* foliis quinato pinnatis ternatisque, caule aculeato, petiolis canaliculatis *Linn*. Fructus qualitas fragrans, grata et acidula eſt, visque refrigerans; hinc in febrium aeſtu et ſiti ſummopere conuenit. Proſtant in officinis ſyrupus, aqua, acetum et ſpiritus. Sunt et aliae ſpecies Rubi eiusdem qualitatis et virtutis; vt *Rubus arcticus*, ſ. *Baccae Norlandicae Pharm*. G. Ackerbeeren in Suecia vulgares, nec non *Rubus chamaemorus Linn*. Ge. Pautken- oder Moltebeeren apud nos tamen vix ad vſum vsque medicum cognitae. G. Hindbeeren, Himbeeren. G. *Framboiſier*. A. *Raſpberry-bush*. B. *Frambezien*, *Hinne-bezien*.

Rvctatio, ſiue rvctvs, bombvs, aut ervctatio, eſt flatuum ex ventriculo per oeſophagum adſcenſus, et ex ore egreſſus, cum ſonitu maiore, vel minore, qui oriuntur ab aere deglutito, vel ex alimentis euoluto, elaſtico iam et in ventriculo rarefacto et aliquamdiu retento, ſed ſubito exploſo ſurſum: frequentes ſunt illis quibus ventriculus debilis officio ſuo rite non fungitur. G. Ἐρευγμὸς, Ἐρευγὴ, Ἐρυγμὸς. Ge. Aufſtoßen des Magens. G. *Rot*, *Rottement*. A. *Belching*, *or Breaking of Wind upward*. B. *Riſping*, *Rupzing*, *Opripzing*.

Rvctvs, vide *Bombus*, et *Ructatio*.

Rvdicvla, eſt inſtrumentum pharmaceuticum, ſeu piſtillum ligneum, ad ſubigendam mixtionem emplaſtrorum, vnguentorum et electuariorum inſeruiens. Ge. Ein Rührſtempel. G. *Un Pilon*.

Rvgitvs, eſt aëris in inteſtinorum circumgyrationibus contenti a calore interno expanſio, et ob eorum motum perpetuum de loco in locum migratio; ſiue ob leues ſpaſmos

inteſtinorum diutius, quam par eſt, haeſitet et rarefactus fuerit, ſiue ob cibos aëris magna copia ſcatentes aſſumtos oriatur. Vide *Meteoriſmus.* G. Kollern im Leibe. G. *Grouillement.* A. *Murmur.* B. *Rommeling.*

RVMA, eſt pars colli carnoſa ſub mento, vbi cauum iugulo proximum eſt, ita dictum, quoniam eo loci iumenta *Ruminare* videmus.

RVMEN, vide *Abomaſus.* Ge. Wanſt, Zwiefach. G. *Panſe, l'Herbier, le Double*

RVMEX, vide *Acetoſa, Lapathum.*

RVMINATIO, eſt actio naturalis quorundam animalium quadrupedum, plerumque biſulcorum et cornigerorum, qua alimenta deglutita rurſus in os retruduntur, et facta iterata manducatione, nouiter deglutiuntur, haecque animalia *Ruminantia* vocantur. Eſt ſcilicet iis ventriculus per ſtrictos aliquos quaſi iſthmos in quatuor partes diuiſus, tota ſua fabrica diſſentientes, ita vt quatuor ventriculos habere dicantur, *Omaſum* ſcilicet, *Abomaſum*, *Rumen* et *Reticulum*, e quorum prioribus, qui praecipue e valuis et plicis conſtant, cibi in os regurgitant, rurſusque deglutiti et eadem caua tranſeuntes in poſteriora, quorum fabrica interna magis reticularis eſt, detruduntur, ibique penitus digeruntur. Sed et in hominibus morboſe ruminationem factam eſſe, obſeruatum eſt. G. Das Wiederkåuen. G. *Rumination.* B. *Herkaauwing.*

RVNCINA, i. q. *Raſpatorium.*

RVNCINATA, botanicis vocantur *folia* transuerſim diuiſa in lacinias horizontales oblongas, ita vt lobi antice conuexi, poſtice transuerſi ſint, e. gr. Leontodon.

RVPTIO, vide *Rhegma.*

RVPTORIVM, eſt medicamentum cauſticum, quod cuti applicatum eam exedit, et quo abſceſſus nonnunquam aperiri ſolent; paratur vulgo ex lixiuiis, vel ex cryſtallis lunae, aliisque cauſticis.

RVPTVRA, veteribus i. q. *Hernia.* Ge. Ein Bruch. G. *Deſcente.* A. *Rupture.* — Vel etiam ſubitaneam disruptionem partium internarum, vt inteſtinorum, veſicae, vteri, etc. denotat. Ge. Zerſpringen. G. *Rupture.*

RVSCVM, RVSCVS, eſt plantae genus flores maſculinos et foemininos e coſtis foliorum naſcentes ferens, (Dioec. Syngeneſ.) ſcilicet arbuſcula, duos, vel tres pedes alta, quae habet ramos multos, flexiles, fractu difficiles. Folia Myrti, ſed rigidiora, duriora, acuta, pungentia, neruoſa, inodora, ſine caule, ſaporis amari et adſtringentis. Calyx monophyllus, multifidus; intra hunc flores monopetali, bifariam

trifidi, campaniformes, globoſi, exigui, lutei. Flori ſuccedit bacca rotunda, mollis, rubens, Aſparagi baccis maior, trilocularis, continens ſub tenui pellicula modo vnum, modo bina ſemina duriſſima, flaua, ſaporis ſubdulcis. Radix eſt craſſa, oblonga, tortuoſa, obliqua, implexa, inaequalis, dura, repens, alba, fibras craſſas demittens. Creſcit in locis incultis, vt in ſyluis; ex Italia et Gallia huc adfertur. Colitur hic in hortis. Duae praecipue in officinis proſtant ſpecies: *Ruſcus aculeatus* foliis ſupra floriferis nudis *Linn.* cuius radix ſubdulcis, dein amara, viribus roborantibus, emmenagogis et diureticis gaudet, et inter quinque Radices aperientes maiores numeratur; et Laurus alexandrina, fructu pediculo inſidente *Bauh.* *Ruſcus hypogloſſum* foliis ſubtus floriferis ſub foliolo *Linn.* Huius folia ſub nomine *Herbae vuulariae* ob qualitatem ſtipticam et adſtringentem praecipue in prolapſu vteri et relaxatione vuulae et veli palatini commendantur. Officinae litteram addunt, appellantque *Bruſcum.* Gr. Ὀξυμυρσίνη et Κεντρομυρσίνη. Forte nomen habet, quod *Ruri* ex Ruſco fiant ſcopae, vel quod folia Myrti acuta et ſpinoſa ſunt; μυάκανθα etiam dicitur, quia ruſtici olim ſupra ſuum corpus ponebant, vt illud a muribus defenderent. Vocatur etiam Laurus, quia laurinis coronis nectendis inſeruire poſſe videtur, et Alexandrina, quia in Alexandria creſcit. An non Myrſine Dioſcoridis? Ge. Mäuſedorn. G. *Houx frelon*, *petit Houx*, *Bruſc.* A. *Butchers-broom*, *Holly-tree.* B. *Muizen doorn*, *Steek-palm*, *Keer bezien.*

Rvsma, eſt remedium depilatorium, quo praecipue Turci vtuntur, et quod ex partibus duodecim calcis viuae et parte vna auripigmenti componitur.

Rvta, Ruta hortenſis latifolia *Bauh.* *Ruta graueolens* foliis decompoſitis, floribus lateralibus quadrifidis *Linn.* (Decandr. Monogyn.), eſt planta, quae caules habet craſſos, lignoſos, ramoſos, cortice albeſcente obductos. Folia ſunt in ſegmenta diuiſa, exigua, oblonga, carnoſa, ſatis craſſa, polita, bina. Perianthium quinquepartitum. Flores tetrapetali, roſacei, coloris flaui. Poſt florem ſequitur fructus, in quatuor loculos per diaphragma diuiſus; continens ſemina parua, recurua, ſemilunata, coloris modo flaui, modo nigricantis, ſaporis ingrati, odoris grauis. Radix fibroſa, lignoſa, et flaua eſt. Tota planta habet odorem ingratum, ſaporem amarum et acrem. Viribus gaudet eximiis reſolventibus, alexiteriis, pellentibus, carminatiuis, emmenagogis, diaphoreticis, et anthelminthicis, hinc in peſte, epilepſia, hyſteria, cephalalgia, ophthalmia, etc. commendatur.

Proſtat in officinis aqua, conſerua, ſal, acetum, oleum aethereum, cuius maior copia in capſulis ſeminalibus, quam in foliis, continetur, et balſamum. Adhibetur etiam frequenter in infuſo; ſuccus expreſſus ſcrophulas reſoluere, et morbos malignos auertere dicitur. Planta creſcit in Africa, Graecia et Gallia auſtrali. Apud nos frequenter in hortis colitur. Gr. Πήγανον, Ρύτη. Dictam volunt Rutam, quod vna ex omnibus plantis propter multiplicem eius vſum maxime eruatur. Alii ἀπὸ τῦ ῥυτῆρος deriuant, quod libidinoſos nimiumque veneri addictos frenet. *Peganum* etiam a quibusdam appellatur, quod ſiccitate et caliditate ſua coagulet ac condenſet ſemen. Hinc vterum gerentibus inimicam eſſe et abortum procurare aiunt. A πήγνυμι, compingo, concreſco. Ge. Raute, Weinraute. G. A. *Rue.* B. *Ruit*, *Wyn-ruit.*

Rvta capraria, idem quod *Galega.* Ge. Geißraute. G. *Galega.* A. *Goats-rue.*

Rvta mvraria, eſt *Aſplenii* ſpecies. Ge. Mauerraute.

Rvtabvlvm, eſt inſtrumentum ligneum, vel ferreum, quo materia igni impoſita, vel coquenda ſaepe agitatur. Ge. Rührhaken. G. *Fourgon.* A. *Coal-rake*, *Maukin.* B. *Een Roer-ſtok.*

Ryas, eſt lacrymarum per genas defluxio, a punctis lacrymalibus clauſis ortum habens, vel ex conſumtione caruneulae lacrymalis, hinc fiſtulis lacrymalibus vtplurimum ſuccedit, eſtque affectus encanthidi contrarius.

Rythmvs, eſt ſimilitudo plurium ictuum pulſus inter ſe ratione magnitudinis, fortitudinis, plenitudinis, celeritatis, etc. Vide *Rhythmus.* Ge. Gleicher Pulsſchlag. G. *Egalité du Pouls.*

S.

S. N. idem quod *Secundum naturam.*—Alias Latinum S. eſt nota characteriſtica ponderis, vel menſurae, denotans dimidium praecedentis, vel *Semis.*—*S.* etiam formulis medicis additur, et varia ſignificat.—S. in fine poſt indicatam praeparationem idem ſignificat, ac *Signetur.*—S. A. interdum ſignificat *ſine acido*, vel *ſine alcali*, vt Elixir proprietatis S. A. Eſſentia myrrhae S. A.—Saepe etiam S. A. eſt ſecundum artem.—S. S. ſine ſtipitibus, vt folia Sennae S. S.—Tria S. S. S. in praeparationibus chymicis denotant ſtratum ſuper ſtratum.

Sabadilla, eſt ſemen figura et colore muſcerdam referente, quod e Mexico ad nos adfertur. Habetur pro ſpecie Aconiti, vel Veratri. Qualitatis eſt ſumme acris, amarae

et cauſticae, viribusque draſticis ac phthiriacis pollet, et pulvis veſtibus inſperſus praeſentaneo effectu pediculos perimit. Ge. Mexikaniſcher Läuſeſaamen. G. *Semence de Sabadillum.*

SABINA, ſeu SAVINA, eſt frutex, qui perpetuo viret, folia habet foliis Tamariſci ſimilia, ſed duriora et magis ſpinoſa, odoris fortis, grauis, valde ſingularis, ſaporis acris et vrentis. Flos eſt amentaceus, extremitati ramorum innaſcens, ſed ſterilis; embryones autem, ſeu baccae, baccis Iuniperi ſimiles, nucleis turgent anguloſis et aſperis. Iuxta Ill. *Linnaeum* ad *Iuniperos* pertinet, eſtque *Iuniperus Sabina*, foliis oppoſitis erectis decurrentibus, oppoſitionibus pyxidatis, (Dioec. Monadelph.) Creſcit in Siberia, Tartaria; apud nos paſſim in hortis reperitur. Qualitatis eſt calidae, emmenagogae, anthelminthicae et diureticae. Magnam olei aetherei copiam continet. Proſtat in officinis aqua, eſſentia et oleum. Commendatur praecipue in dyſmenorrhoea a cauſa frigida, in odontalgia, tinea, et gangraena. Abortum eius decocto ſceleſtas mulierculas excitare poſſe, plurimae obſervationes teſtantur. Gr. Βϱάθυς, et Βάϱυθϱον. Dicitur Romanis a regione, in qua multum naſceretur. An a σέβεσθαι, Deos honorare, quia dicuntur Sabini prae caeteris gentibus Deos veneratos eſſe. Ge. Sadel- oder Saden- Sevenbaum. G. *Savinier, Sabine.* A. *Savin.* B. *Zeven-boom, Zavel boom.*

SABVLVM, ſiue *Arena*, ſunt granula ſolida, parua, arenae terreſtri ſimilia, ſed naturae eiusdem, ac calculus humanus, quae in vrina reperiuntur, eminguntur, in renibus vel veſica a praecipitatione partium terrearum nata. Gr. Ἄμμος, et Ψάμμος. Ge. Sand, Grieß. G. *Du Sable, du Gravier.* A. *Gravel.* B. *Zand, Graveel.*

SACCATI TVMORES, vide *Atheroma, Steatoma, Meliceris*, i. q. *Tunicati tumores.*

SACCHARVM, ſeu SACCHAR, ZVCCHARVM, ZACHAR, ZACCHARVM, SVCCHARVM, MEL ARVNDINACEVM, MEL CANNAE, dicitur a Canna, vel Arundine, ſaccharifera dicta, quae eſt *Saccharum officinarum Linn.* (Triandr. Digyn. calyce nullo, corolla biualui, ſemen vnicum inuoluente, floribus paniculatis. Abunde in locis Indiae vtriusque inundatis colitur, eſtque plerumque ſeptem, vel octo pedes longa, duos pollices craſſa, et geniculata; exhibet autem Saccharum, inciſione Cannae, vnde Saccharum inſtar lacrymae exſtillat, quod candidum eſt et rarum. Plurimum vero arundines abſciſſae in molis conquaſſantur, et ſuccus expreſſus vlteriore coctione et clarificatione in variam conſiſtentiam, tandemque in debitam formam redigitur, vel

etiam, vt aiunt, reſinatur. Pro varia praeparatione varia ſortitur nomina, vt *nigrum, rubrum, album, albiſſimum, cantum*, id eſt *anguloſum*, ſeu *cryſtallinum*, *penidium*, *farinaceum, perlatum, ſtellatum*, etc. Sic etiam pro regionum varietate Saccharum Canarienſe, Maderienſe, Melitenſe, Thomaeum, etc. dicitur. Ex ſuccis tamen variarum aliarum plantarum, etiam noſtratium, vt Dauci ſatiui, Betulae, etc. Sacchari ſpecies parari poteſt. Inprimis vero in America ſeptentrionali ex Aceris Canadenſis ſucco Saccharum praeparatur. Qualitatis eſt ſaccharum dulciſſimae, inodorae, mitiſſimae, viribusque edulcorantibus, relaxantibus, calefacientibus, expectorantibus et vulnerariis gaudet. Vſus eius et culinaris et pharmaceuticus frequentiſſimus eſt. Eius ope olea deſtillata aquae iungi, et lactis coagulatio impediri poteſt. Hinc obeſitatem promouere, aut iuxta alios impedire creditur; vix tamen notabili effectu. Putredini vehementer reſiſtit. — Etiam ex ſero lactis clarificato et ſolito more ad cryſtalliſationem repoſito praeparatur *Saccharum lactis*, quod contra acrimoniam ſanguinis, phthiſin et febrem hecticam a quibusdam ſummopere commendatur. Ge. Milchzucker.— Saccharum vocatur Ge. Zucker. G. *Sucre*. A. *Sugar*. B. *Suiker*. Arab. *Zazar*, *Sudur*, *Sutter*. — Ex Plumbo etiam paratur cum aceto deſtillato Sal, quod ob dulcedinem *Saccharum Saturni* appellatur. G. Bleyzucker. G. *Sucre de Saturne*.

SACCVLI, ſeu DVCTVS ADIPOSI, ſeu VESICVLAE ADIPOSAE, aut LOBVLI, ſunt veſiculae adipe repletae. Vide *Adipoſos ductus*.

SACCVLI MEDICINALES, componuntur ex variis ſimplicibus, ſcopo medici conuenientibus; eaque, ſi opus fuerit, conteruntur, et ſacculo, cuius figura parti affectae quadrat, excipiuntur, qui ſaepe, ne materia in vnum locum coaceruetur, acu in quibusdam locis interſuitur, ſicque pro epithemate applicatur. Sic quoque varia ſimplicia ad praeparationem infuſi, vel decocti, ſacculis includuntur, Ge. Säcklein, Beutel. G. *Un Sachet*. A. *A little Sack*, *Bag*. B. *Popjes*.

SACCVLVS CHYLIFERVS, ſiue RORIFERVS, CISTERNA LVMBARIS, RECEPTACVLVM CHYLI, eſt inferior pars ductus chyliferi, ſcilicet vaſculum quoddam ouali ampullae ſimile; interdum praegrandis ductus lymphaticus, vtrinque conicus, in medio latior, interdum etiam annulis aliquibus adſtrictus, variae ergo ſtructurae, oriens potiſſimum ex trunco vaſorum lymphaticorum lumbalium, ad arteriae ſpermaticae initium intumeſcens, tenens angulum inter vertebram primam lum-

borum et appendicem diaphragmatis intimam ad dextra arteriae aortae et pone omnia vaſa renalia, a ſecunda vertebra lumborum ad primam dorſi, quam non ſuperat; ibi enim ex eo contractiori adſcendit *Ductus chylifer*, vel *Thoracicus*. Sicque ſe in homine et plerisque brutis habere ſolet. Ge. Das Behältniß des Speiſeſafts, Milchbehälter. G. *Sac chylifère*. A. *The Chyle ſack*. B. *De Gyl-zak*.

SACCVLVS CORDIS, vide *Pericardium*.

SACCVS, a σάττω, onero. Ita vocatur nonnullis *Inteſtinum coecum*, quod ſacci inſtar propendet.

SACCVS LACRYMALIS, eſt receptaculum, vel ſacculus, ovalis fere figurae, conſtans e tunica exteriori, ſcilicet membrana denſa, celluloſa, quaſi aponeurotica, et interna ex membrana propria pituitaria rubra et pulpoſa, quae a naribus eo adſcendit; ſitus ſub cantho oculi maiore, et potiſſimum in oſſe vnguis et in proceſſu naſali oſſis maxillae ſuperioris; atque in ductum naſalem deſinens, qui pone os ſpongioſum ſuperius apertus eſt. Iam in huius ſacci partem ſuperiorem et lateralem aperiuntur bini ductus lacrymales, in margine vtriusque palpebrae a punctis lacrymalibus incipientes, ſicque efficitur, vt lacrymae per puncta lacrymalia reſorptae libere in ſaccum lacrymalem, et inde in cauum narium fluere poſſint. Ge. Thränenſack. G. *Le Sac Lacrymal*. B. *De Traan-zak*.

SACERDOS PENIS, vide *Arum*.

SACER IGNIS, vide *Herpes exedens*.

SACER MORBVS, vide *Epilepſia*.

SACRA FISTVLA, idem quod *Medulla ſpinalis*. Alii vero hoc ſub nomine thecam oſſeam e coniunctione vertebrarum natam intelligunt, qua medulla ſpinalis reconditur.

SACROLVMBALIS, eſt muſculus longus atque inferne latus, e plurimis muſculis minoribus compoſitus. Oritur valida aponeuroſi a parte ſuperiori et exteriori oſſis ilei et oſſis ſacri, et quibusdam portionibus carneis a proceſſibus transverſis vertebrarum lumbarium, tum iuxta coſtas adſcendens, ſingularum coſtarum angulo tendine peculiari inſeritur; nonnulli tendines ad apophyſes transuerſas vertebrarum colli adſcendunt. Hic muſculus actione ſua dorſum et lumbos extendit, ſed etiam in valida inſpiratione coſtas deprimere et thoracem dilatare poteſt. Ge. Der breite Kreuzmuskel des Rückens. G. *Le Muſcle Sacro-lombaire*.

SACRVM OS, Gr. Πλατὺ, ἢ Ἱερὸν ὀςῦν, Ὑποσπόνδυλος, Τρητὸς κόκκυξ, eſt os triangularis figurae, ſuperius latius et craſſius, quam in parte inferiori, vertebris lumborum ſubpoſitum,

a lateribus oſſibus innominatis coniunctum, cum quibus peluim conſtituit. Conſtat ex vertebris inferioribus ſex, ſed quae in adultis ita coaluerunt, vt vnicum tantum os conſtituant, cui os coccygis annectitur. Spinae dorſi pro baſi inſeruit, partem inferiorem ſpinalis medullae continet, et funiculos nerueos e cauda equina prodeuntes per foramina propria transmittit. Sacrum forte ob magnitudinem dicitur et ob vſum, dum ſcilicet totum truncum corporis fulcit. Ge. Das heilige Bein. G. *L'os ſacrum.* A. *The holy Bone.* B. *Het heilig Been.*

SAGAPENVM, lacryma, ſeu gummi eſt Ferulae nondum ſatis cognitae in Media naſcentis, eiusdem cum ſucco nominis, ex qua ſauciata educitur. Naſcitur in Media regione, vnde Alexandriam, ac hinc Venetias atque in alia Europae loca transportatur. Optimum debet eſſe ſincerum, translucidum, foris colore flauo, intus albido, inter digitos molleſcens, guſtu acri, odore graui et viroſo, et Allium aemulans; vnde ad Aſam foetidam et Galbanum fere accedit. Viribus gaudet eccoproticis, pellentibus, emmenagogis et reſoluentibus, hinc praecipue in affectibus neruorum, et morbis pulmonum a pituita viſcida oriundis commendatur. Additur pilulis ad grana aliquot. Grauidis abortum procurare dicitur. Ad vſum quoque externum vnguentis et emplaſtris additur. Appellatur et *Sacoponium, Serapinum, Sacopenium*, etc. Ge. Sagapen, Serapinſaft. G. *Sagapene.* A. *Sagapen, Serapin.* B. *Gom Zagapeen.*

SAGITTA, Ranunculus paluſtris folio ſagittato *Tourn.* *Sagittaria Linn.* (Monoec. Polyandr.) eſt planta paluſtris, quae habet folia aquis innatantia alatae ſagittae mucronem aemulantia, fuſcis hinc inde in ſuperna parte maculis notata, quaedam ex primis in acumen non deſinunt, ſed rotundantur, ſaporem obtinent nonnihil ſubdulcem et viſcidum, cum veſtigiis obſcurae acrimoniae. Ex radice erumpunt plures caules, obrotundi, excauati, fungoſi, in ſummitate habentes flores, viſui gratos, tripetalos, roſaceos, albos, plura ſtamina habentes in medio rubra. Calyx eſt triphyllus; florum alii ſunt ſteriles, aliis ſuccedunt fructus parui, rotundi, fragorum magnitudinis, aſperi, coloris virido-rubri; qui ſinguli continent plura ſemina, tenuia, acuta, in capitulum vnum congeſta, et figuram vnguis auis habentia, cincta longitudinaliter margine membranaceo, lato, hinc gibbo, vtrinque acuminato. Radix fibroſa, longa, craſſa, ſpongioſa, pallida. Qualitate acri et rodente cum Ranunculis conuenit. Sic dicitur a foliorum forma tricuſpidi,

ſuperne in vnam, inferne in duas deſinentium. Ge. Pfeilkraut. G. *Fleche d'eau.* A. *Adderstongue, or Arrow head.* B. *Serpents-tong*, *Slange-tong.*

SAGITTALIS SVTVRA, vel VERVCVLATA, Gr. Ῥαβδοειδὴς ὀβελιαῖα eſt illa, quae a coronali incipit, et in lambdoidem deſinit, inter duo oſſa bregmatis decurrens, in pueris vero ad radices vsque narium protenditur. Ge. Die Pfeilnath. G. *Suture Sagittale.* A. *Shaft Suture.* B. *De Pylnaad.*

SAGITTATA, botanicis dicuntur *folia* triangularia, angulis poſticis acutis ſinu diuiſis.

SAGMINALIS, vide *Periſteron.*

SAGO, SAGV, eſt fecula granulata ex albo flaueſcens, quae ex medulla Palmae cuiusdam indicae expreſſa, aqua ſubacta, per cribrum traiecta et exſiccata praeparatur. Arbor eſt Todda-panna *Rheed.* Species Palmae ſaguerifera dicta; Palma indica caudice in annulos protuberantes diſtincto, fructu pruniformi *Rai.* *Cycas circinalis* frondibus pinnatis, foliolis linearibus planis *Linn.* Sed etiam ex aliis ſpeciebus Palmae haec ſubſtantia obtineri dicitur. Adfertur ad nos ex India orientali. Qualitatis eſt farinaceo-glutinoſae. Vſus eſt culinaris, et ob eximias vires demulcentes, in lacte, vel iure, coctum, phthiſicis, exhauſtis et infantibus ſummopere commendatur. Ge. Sago. G. *Sagou.*

SAL: ita corpora ex toto ſapida et aqua ſolubilia veniunt. Eorum triplex genus ſolet conſtitui; ſunt ſcilicet: 1) *Acida*, quae ſaporem auſterum linguae imprimunt, ſyrupum violarum coeruleum mutant in rubrum, cum terris et alcalinis efferueſcunt, et cum alcalinis ſalem medium conſtituunt. 2) *Alcalina*, quae ſapore acri lixiuioſo, vel vrinoſo, linguam feriunt, intenſiori igne liqueſcunt, ſyrupum violarum viridem reddunt, cum acidis efferueſcunt, et ſal medium efformant. 3) *Media*, ſiue *neutra*, quae ſapore ſunt vario, ſed ſalſo, interdum cum amaritie coniuncto, praedita, ſyrupi violarum colorem plane non mutant, et ex acido et alcalino ſale compoſita ſunt. Sunt tamen etiam plura corpora ſalibus quam maxime adfinia, in quibus acidum cum terra (vt in alumine), vel cum metallo (vt in vitriolo), coniunctum eſt et ſalis ſpeciem hac ratione producit. Singula haec ſalia ſine mixtionis ſuae deprauatione, vel ab igne in altum tolli ſe ſinunt, vel non ſinunt. Illa nominantur *volatilia*, haec *fixa.* Maxima ſalium pars ſub forma ſicca ſe oſtendit et cryſtallos format, ſunt tamen etiam ſalina fluida, quae raro, vel nunquam, ſub forma ſolida ſe nobis exhibent, vt acidum vi-

trioli, vel ſpiritus Mindereri. Multa ſalia, vt ſal gemmae, vitriolum, *natiua*, ſeu *foſſilia* ſunt, multa tamen quoque arte producuntur, aut, vti recentiorum experimenta oſtendunt, ex parte tantum educuntur. Caeterum non in minerali ſolum, ſed et in animali ac vegetabili regno ſalia reperiuntur. — Licet inſignis ſit ſalium corporumque ſalinorum numerus, quae omnia difficulter hic enumerari poſſint, tamen tironum cauſſa breuem praecipuorum ſalium catalogum ſubiungimus. I) *Acida* vero ſunt 1) *mineralia*, ſcilicet *Acidum vitrioli*, quod pro varia admixtae aquae portione, vel *Spiritus*, vel *Oleum vitrioli*, et, ſi ſub forma ſicca appareat, *Oleum vitrioli glaciale* dicimus. *Acidum ſulphuris* ab eo paucis, et praecipue tantum volatilitate ſua, differt: *Acidum nitri*, ſ. *Spiritus nitri*, vel *Aqua fortis*, item *Spiritus nitri fumans*: *Acidum ſalis marini*, ſ. *Spiritus ſalis*. Ex acido nitri et ſalis coniuncto *Aqua* ſic dicta *regis* oritur. 2) *Vegetabilia*, quorſum ſucci plantarum acidi, v. c. ſuccus citri, ſalia plantarum eſſentialia, vt ſal Acetoſellae, item *Cremor*, ſ. *Cryſtalli tartari*, pertinent, quod vltimum ſal tamen ex recentiorum experimentis etiam alcalinam partem comprehendit. 3) *Animalia*, ad quae *Spiritus formicarum*, et plures alii, et forte etiam *Acidum phoſphori* referri debet. Minus pura ſunt *Spiritus tartari*, et alii empyreumatici liquores. Acidis quoque adnumeranda ſunt: *Sal ſuccini*, quod partim cum mineralibus, partim cum vegetabilibus conuenit et *Sal ſedatiuus Hombergii*, qui cum alcali fixo Boracem conſtituit. II) *Alcalia* vero ſunt: 1) *fixa*, et quidem vel *mineralia*, vt *Sal ſodae*, etc. vel *vegetabilia*, ſeu *enixa*, vel *lixiuioſa*, vt *Sal tartari*, quod puriſſimum; minus pura ſunt *Salia plantarum fixa*, ſeu *Tacheniana*, vt Sal abſinthii. 2) *Volatilia*, vt *Sal volatile ammoniacum*, *Spiritus ſalis ammoniaci ſimplex*, *Sal cornu cerui*, et ſimilia, ex quibus nonnulla minus pura ſunt, vt ſpiritus nonnulli deſtillati. *Sal Anglicum volatile*, ſeu *oleoſum Syluii*, eſt ſal alcali volatile cum variis oleis deſtillatis coniunctum. Iam quod III) *Salia neutra*, ſ. *media*, et *corpora ſalibus analoga* attinet, ſequentia ex his praecipue notanda ſunt, quae ſecundum acidorum ordinem, ex quibus, accedente alcalino ſale, terra, aut metallo, compoſita ſunt, enumeremus. Sic 1) *Acidum vitrioli* conſtituit cum alcali vegetabili fixo *Tartarum vitriolatum*, *Arcanum duplicatum*, ſ. *Sal de duobus*: cum alcali minerali *Sal mirabile Glauberi*, cum quo conuenit *Sal aperitiuum Fridericianum*, varia thermarum ſalia, vt *Ebshamenſe*: cum *alcali volatili Sal ammoniacum ſecretum Glauberi*, cum terra calcarea, *Selenitem* et *Gypſum*, cum terra aluminis *Alumen*, cum zinco

et plumbo *Vitriolum album*, cum cupro *Vitriolum caeruleum*, cum ferro *Vitriolum viride.* *Volatile acidum vitrioli*, ſeu *ſulphur*, cum baſi Nitri alcalina *Sal polychreſtum Glaſeri*, cum alcali volatili *Tartarum vitriolatum volatilem* format. 2) *Acidum nitri* cum alcali fixo vegetabili *Nitrum:* cum alcali minerali, *Nitrum cubicum*, cum alcali volatili *Nitrum flammans* conſtituit. 3) *Acidum ſalis* cum alcali fixo vegetabili *Sal digeſtiuum*, ſeu *febrifugum Syluii*, cum alcali minerali *Sal commune*, cum alcali volatili *Sal ammoniacum* efficit. 4) Ex *Sale ſedatiuo* et alcali fixo *Borax*, vti ex *acido phoſphori* et alcali vrinoſo *ſal vrinae natiuum*, ſ. *microcoſmicum*, oritur. 5) *Acidum tartari* cum alcali fixo *Tartarum tartariſatum* quem in Anglia *ſolubilem*, alii *Salem vegetabilem* dicunt, nec non *Liquorem ſalinum officinarum: Acidum citri* cum alcali fixo *Tartarum citratum: Acidum aceti* cum alcali fixo *Terram foliatam Tartari: Acidum tartari* cum alcali minerali *Sal de Seignette*, et cum alcali vrinoſo *Tartarum ſolubilem* noſtrarum officinarum: *Acidum* vero *aceti* cum alcali vrinoſo *Spiritum Mindereri*, ſeu *Sal ammoniacum liquidum* formant. Alias ſalium ſpecies omittimus. Sal a Graeco ἅλς. Ge. Salz. G. *Sel.* A. *Salt.* B. *Zout.*

Sal alembroth, *Sal artis*, *Sal ſapientiae*, chymicis eſt menſtruum mercuriale, e mercurio ſublimato et Sale ammoniaco varia proportione et modo mixtis conſtans. Vocabulum Chaldaicae originis idem ſignificat, ac clauis artis.

Sal commvne, ſ. marinvm, vide *Sal.* In vniuerſum tres eius ſpecies ſunt, quae quoad originem et puritatem tantum differunt. Scilicet 1) *Sal gemmae*, ſ. *foſſile.* 2) *Sal fontanum*, quod ex aqua fontium ſalſorum excoquitur, et 3) *Sal marinum*, quod ex aqua marina paratur. Ge. Salz, Küchenſalz, Steinſalz, Meerſalz. A. *Salt.*

Salacitas, vide *Satyriaſis.*

Salap, salep, ſunt radices Orchidis perſicae vnifoliae bulboſae, ſubſtantiae quaſi corneae, ſaporis glutinoſi, quas aqua coctas, filo traiecto ſuſpenſas et exſiccatas maximi faciunt Sinenſes et Perſae, iisque ſingulares virtutes aphrodiſiacas et cordiales tribuunt. Viribus gaudet eximiis inuiſcantibus, lubricantibus et nutrientibus; hinc eius puluis, vel decoctum mucilaginoſum, praecipue in dyſenteria, et vt optimum nutriens commendatur. Commode tamen huic radici Perſicae ſubſtitui poteſt, ſi eodem modo praeparetur, Orchis morio mas, foliis non maculatis *Vail.* *Orchis morio* bulbis indiuiſis, nectarii labio quadrifido crenulato, cornu obtuſo adſcendente, petalis obtuſis conniuentibus *Linn.*

(Gynandr. Diandr.) nec non *Orchis palmata Linn.* quae ſatis copioſe in pratis Europae inueniuntur.

SALICARIA, vide *Lyſimachia.*

SALICORNIA, eſt plantarum marinarum genus, (Monandr. Monogyn.) quae ſaporem ſalſum habent, et ex quibus etiam, vt ex aliis ſimilibus, Soda obtineri poteſt. Maxime vulgaris ſpecies eſt *Salicornia herbacea Linn.* Ge. Salzkraut. G. *Salicor.* A. *Iointed Glaſs-wort, Salt-wort.*

SALIVA, et SALIVVM, quibusdam *Sputum.* Gr. Πτύελον et Σίαλος, eſt liquor inſipidus, pauciſſimum ſalis, olei et terrae, e qua vltima et calculi ſaliuales interdum naſcuntur, continens, pellucidus, igne non concreſcens, ſed auolans, albus, ſpumans, inprimis ſi conquaſſatur, maximam partem aquoſus, cum ex ſexaginta vnciis fere quinquaginta nouem leni igne extrahi poſſint, quae omni dote aquam referunt. In ore reperitur, cui infunditur ex glandulis *parotidibus, ſublingualibus, ſubmaxillaribus, buccalibus* et *labialibus*, per ductus patentes a glandulis emiſſos. Vſus eſt, vt os et oeſophagum madefaciat, particulas ſapidas ex alimentis aſſumtis a reliquis euoluat, maſticationi, ſolutioni, dilutioni, et miſcelae probae ciborum inſeruiat, eosque in ventriculo aliquomodo digerat et fermentet. Ge. Speichel. G. *Salive.* A. *Spittle.* B. *Speekzel.*

SALIVALES DVCTVS, ſunt tubuli quidam particulares, ex glandulis *parotidibus, maxillaribus, ſublingualibus, buccalibus* et *labialibus* exorti, circa, vel prope gingiuas ſe in cauitatem oris exonerantes, et ſaliuam in his glandulis ſecretam emittentes. Ge. Speichelgånge. G. *Conduits de la ſalive.*

SALIVANTIA, ſunt medicamenta, quae ſaliuam copioſe elicunt, inter quae mercurialia principem ſedem obtinent. Gr. Σιαλαγωγά. Ge. Den Speichelfluß erweckende Arzeneyen. G. *Remedes, qui excitent, ou produiſent la Salivation.* A. *Remedies cauſing Spitting.* B. *Quyl middelen.*

SALIVARIS, vide *Pyrethrum.*

SALIVATIO, eſt euacuatio copioſa humorum reſolutorum et ad glandulas ſaliuales affluentium per ſputationem, quae potiſſimum efficitur mercurio, vel vnctione, vel rariſſime ſuffimigio, vel remediis mercurialibus vario modo praeparatis, interne aſſumtis, et in maſſam humorum delatis, obſeruatis debitis in adminiſtratione huius curae cautelis. Adhibetur praecipue in lue venerea, aliisque morbis ei adfinibus, vel iis, qui a vitio lymphae et vaſculis minimis obſtructis pendent. Quandoque tamen in morbido ſtatu ſponte tanta huius liquoris euacuatur copia, ac ſi per artem

excitata eſſet, ſimilisque ptyaliſmus interdum etiam in febrium declinatione criſeos loco, vel etiam in variolis confluentibus, ſponte ſuccedit. G. Salivation, Speichelfluß. G. *Salivation, les Remedes.* A. *Spitting, Salivation.* B. *Kwyling, Zalivatie, Speekſel-vloed.*

SALIVNCA, eſt Nardus celtica *Dioſcoridis; Valeriana celtica* floribus triandris, foliis ouato-oblongis obtuſis integerrimis *L.* (Triandr. Monog.) Creſcit haec planta in Alpibus, eiusque radices, quae ad nos adferuntur, ſunt fibroſae, adnexis caulibus ſquamatis, vel foliis exſiccatis tectis. Saporis ſunt acris, ſubaromatici et amari, fragrantiae ſingularis, quam per ſaeculum remanere lego. Viribus gaudent ſtomachicis, carminatiuis atque neruinis. Ingrediuntur theriacam et mithridatium. Dioſcorides a patrio nomine *Aliungiam* vocari ſcribit. *Celtica* dici videtur a loco natali, hinc nonnunquam *Gallica*, vel etiam *Spica Romana*, appellatur. Ge. Celtiſcher Nardus, Magdalenenkraut. G. *Nard Celtique.* A. *Celtic ſpikenard.* B. *Spyknard.*

SALIX, arbor eſt ſatis magna, mediocriter craſſa, cortice polito, tactui molli et flexili obducta, ramorum cortex eſt purpureus, vel albus. Lignum eſt album, flexile, fractu difficile. Folia ſunt oblonga, anguſta, Oleae ſimilia, ſuperne virentia, inferne candicantia, vtrinque hirſuta, potiſſimum vero parte inferiore ac in extremitatibus virgarum ſupremarum, quandoque tamen glabra, interdum ſerrata, ſaporis amaricantis. Flos eſt amentaceus, plurimis nempe ſtaminibus in ſpicam congeſtis conſtans, ſed ſterilis; embryones autem iis Salicis ſpeciebus innaſci ſolent, quae floribus carent, ſpicati pariter, abeuntque deinde in fructum, ſeu capſulam corniformem, bifariam dehiſcentem, ſeminibusque foetam pappo inſtructis. Species apud nos maxime frequens ac in locis irriguis naſcens eſt Salix vulgaris alba arboreſcens *Bauh.* *Salix alba* foliis lanceolatis acuminatis ſerratis, vtrinque pubeſcentibus, ſerraturis infimis glanduloſis *Linn.* (Dioec. Diandr.). Viribus vero et fragrantia maxime praeſtans eſt Salix vulgaris rubens *Bauh.* *Salix pentandra* foliis ſerratis glabris, floſculis pentandris *Linn.* Aquoſis ſuis exhalationibus aëris aeſtum refrigerat, vnde in cubiculis aegrorum febricitantium aquae imponi ſolet. Folia et iuli viribus ſubadſtringentibus et refrigerantibus pollent; hinc externe in cephalalgia, agrypnia et haemorrhagiis commendantur. Succus foliorum expreſſus in otalgia prodeſt. Cortex qualitatis eſt amaricantis, et easdem, quam cortex Peruuianus, contra febres intermittentes virtutes habere dicitur. Pappus ſeminum paſſim in vſum textorium et char-

tarium adhiberi coeptus eſt. Salix dicitur a ſaliendo, quod ea celeriter creſcat, vt ſalire videatur. Gr. Ἰτέα, ab ἰέναι, quia it creſcendo celeriter. Ge. Weide, Weidenbaum, Felberbaum. G. *Saule.* A. *Willow, Ozier, Sallow-tree.* B. *Wilg, Wilge-boom.*

Sal nitrvm, ſiue halinitrvm, idem quod *Nitrum*, ſeu *Salpetra.*

Salomonis sigillvm, vide *Sigillum Salomonis.*

Salpetra, i. q. *Nitrum.*

Salpingo-pharyngaevs, eſt muſculus, qui vtrinque oritur ab inferiore tubae Euſtachianae parte, et in pharyngis partem poſteriorem ſimul cum ſtylo-pharyngaeo et palato-pharyngaeo inſeritur, et pharyngem eleuat.

Salsamentvm, vel ſumitur pro rebus, quae ad vſum diuturnum ſale condiuntur; vel pro aqua ſalſa, ſalſugine, vel muria, qua res eiusmodi condiri ſolent. Tales liquores ſalſi, quia putredini reſiſtunt, in gangraena vtiliter adhibentur.

Salvatella, eſt vena, quae a brachii ramis, et praecipue a vena cubitali externa, venae baſilicae medianae propagine in dorſo manus tendit ad digitum minimum. Ge. Die Milzader. G. *La Salvatelle.* A. *The Salvatelle.* B. *De Pink-ader, Milt-ader.*

Salvia, eſt plantae genus ad gymnotetraſpermas verticillatas pertinens, (Diandr. Monogyn.) calyce monophyllo, corolla monopetala ringente filamentis bifurcatis. Species ſub hoc genere quam plurimae continentur. Officinalis eſt Saluia maior *Bauh.* *Saluia officinalis* foliis lanceolatis, ouatis, integris, crenulatis, floribus ſpicatis, calycibus acutis, *Linn.* Habet haec caulem ramoſum, lanuginoſum, lignoſum, coloris viridis albeſcentis. Folia ſunt oblonga, ampla, obtuſa, rugoſa, aſpera, albeſcentia, craſſa, lanuginoſa, ſicca, parum ſucculenta, ſpongioſa, diuerſi coloris, odoris penetrantis, fortis et grati, ſaporis aromatici, amari et acris, os calefacientis. Flores in ſummitate ramorum creſcentes, et in ſpicas quaſi congeſti, ſunt verticillati, galea falcata, vel fornicata, barba trifida, ſegmentum medium vix excauatum. Semina obrotunda quatuor, nigricantia, in capſula, quae flori tanquam calyx inſeruiuit, incluſa. Radix fibroſa, dura, lignoſa. Qualitatis eſt ſpirantis, amarae, ſubaromaticae, viribusque tonicis, neruinis, ſtomachicis et vterinis gaudet. Folia gingiuarum putredini reſiſtunt. Infuſum in Angina prodeſt. Proſtat in officinis aqua, ſpiritus et oleum deſtillatum. Planta Sinenſibus valde adamata. Creſcit in Italia et Gallia auſtrali. Apud nos in hortis colitur. Dicitur quaſi

Saluatrix, quod multis incommodis medeatur, aegrosque ſaluos praeſtet. Alii a Saliua, quam maſticata elicit, dictam putant. Gr. Ἐλελίσφακον, quoniam illa herba ſemper retorrida et exſucca videatur, factum eſt, vt Graecis *Eleliſphacon*, quaſi in tabem redacta, vel in ſiderationem flacceſcens dicta ſit: ἐλελίζειν, et σφάκος, vocibus in vnam coaleſcentibus appellationem. Eſt autem σφάκος, ſeu potius σφάκελος, malum in plantis, cum per aeſtatem et ardentiſſimum canis aeſtum, vi ſolis altius penetrante, humoreque, quo nutriuntur, deficiente, languent et areſcunt. Ge. Salbey. G. *Sauge.* A. *Sage.* B. *Salie*, *Zelf*, *Zalvie.* — *Saluia agreſtis* eſt *Teucrium Scorodonia Linn.*

Sambvcvs, arbor eſt, vel arbuſcula, (Pentandr. Trigyn.) cuius variae dantur ſpecies. Quae apud nos eſt maxime frequens, eſt Sambucus fructu in vmbella nigro *Bauh. Sambucus nigra*, cymis quinquepartitis, caule arboreo *Linn.* Huius rami ſunt longi, rotundi, medulla multa, alba repleti, lignum rarum habentes, initio virides, deinde gryſei. Truncus cortice aſpero obductus eſt, fiſſo, colore cinericeo: ſub hoc exteriori cortice latet alter virideſcens. Eius lignum eſt ſolidum, flaueſcens. Folia quinque, vel ſex, ad vnam coſtam inſtar nucis iuglandis, ſed minora, in margine dentata, et odoris fortis: rami in ſummitate habent vmbellas amplas et latas, quibus adhaerent flores parui, monopetali, rotati, multifidi, albi, odoriferi, quorum meditullium a mucrone, calycis tanquam a clauo, perfoditur. Calyx autem deinde abit in baccam inſtar grani Iuniperi craſſam, rotundam, initio viridem, ſed per maturitatem nigram, ſucco valde rubro repletam, ſeminibus vt plurimum tribus oblongis foetam. Vocantur baccae *Grana actes.* Huius plantae frequens adeo et ſalutaris in medicina vſus eſt. Cortex medianus, vel in decocto, vel in ſucco expreſſo, adhibitus aluum et vrinam valide mouet, et vt eximium remedium antihydropicum commendatur. Foliorum quidem qualitas ſubfoetida eſt et nauſeoſa, externe tamen applicata inflammationem diſcutiunt, doloresque ſedant. Flores fragrantia, viribusque anodynis, diaphoreticis et diureticis pollent; hinc frequenter ſatis in infuſo et epithemate adhibentur. Proſtat e floribus aqua, ſpiritus, acetum, oleum infuſum, deſtillatum et vnguentum Sambucinum. Baccae aperiunt, reſoluunt aluumque leniter mouent. E baccis proſtat rob, tinctura, extractum et ſpiritus.— *Fungus Sambucinus* vide *Auricula Iudae.* — Creſcit haec arbor humectis praeſertim et tenebroſis locis, iuxta ſepes et muros.

Videtur ab autore appellata, cui nomen *Sambyx* fuit, vel a *Sabuca*, muſico inſtrumento, quod alii pectida nominant, alii Magadin. Gr. Ἀκτὶς et Ἀκτῆ, forte a littore, quod fluuiorum littora amet, vel ab ἄγω, frango, quod vndae littoribus alliſae frangantur; ſed a contrario ἀκτῆ dicta eſſe poteſt, quod non facile a ventis propter flexibilitatem frangatur, vel ab ἄγω, quod facile ob eandem flexibilitatem ducatur. — *Sambucus humilis*, vide *Ebulus*. Ge. Holderbaum, Hollunderbaum, Hollunderſtaude. Ga. *Sureau*. A. *Elder-tree*. B. *Vlier-boom*, *Vlaar-boom*, *Holder-boom*. Nonnulli deriuant ab Hebr. *Savac*, implicari.

SAMPSVCHVM, et SAMPSVCHVS, dicitur *Maiorana*, vel *Amaracum*.

SANAMVNDA, dicitur *Fuchſio* Caryophyllata: quia ſanat et mundat. Vide *Caryophyllata*.

SANCTI VITI CHOREA, vide *Chorea ſancti Viti*.

SANCTVM LIGNVM, vide *Guaiacum*.

SANDARACHA ARABVM, vulgo *Vernix*, eſt Gummi iuniperinum, in regionibus calidis e maiori Iuniperi ſpecie ſponte exſudans, et calore condenſatum, colore Maſtichem referens, ſed globulos habet longiores; eſt friabile, ſaporis reſinoſi, et odoris, cum accenditur, fragrantis. In ſpiritu vini et oleis totum fere ſolubile, menſtruis aquoſis reſiſtit, hinc ſubſtantiae eſt maxime reſinoſae. Viribus cum Maſtiche conuenit. Externe virtute vulneraria et neruina pollet; rarior tamen eius hodie vſus eſt. Ge. Wacholdergummi. G. *Sandaraque des Arabes*. A. *Gum Sandarach*. B. *Zandrak*, *Vernis*, *Jenever-gom*.

SANDARACHA GRAECORVM, REALGAR, vel RISIGAL ARABVM, eſt ſubſtantia mineralis, rubra, ſplendida, magis, vel minus transparens, inflammabilis, tumque foetorem Allii ſpargens; conſtans ex arſenico cum ſulphure coniuncto. Inuenitur in Transſyluania, Turcia et Suecia. Qualitate venenata cum arſenico fere conuenit. Vſus pictorius et veterinarius eſt. In India vaſcula conficiunt, quibus vinum viribus emeticis imbuendum infundunt, idque hauriunt incolae non niſi validiſſimis doſibus mouendi. Datur etiam Realgar factitium ex arſenico et ſulphure praeparatum. Vide *Arſenicum*. Ge. Rother Sandrach. G. *Realgar*.

SANDIX, SANDYX, eſt calx plumbi ad rubedinem exuſta. Vide *Minium*.

SANGV, eſt arbor Africana, procera, ſpinoſa, ad Cedros forte pertinens, cuius lignum in Numidia album, in Lybia violaceum, in Aethiopia nigrum eſſe dicitur. Reſina ex-

exſtillans Maſtichi ſimilis eſt. Decoctum ligni viribus diaphoreticis pollet. G. *Ettalche.*

Sangvificatio, vide *Haematoſis.*

Sangvinalis, et sangvinaria, vide *Coronopus.*

Sangvis, eſt liquor rubicundus, venis, arteriis, aliisque ſinubus corporis contentus, compoſitus ex ſuccis alimentorum, in *Chylum* mutatis, et per lactea vaſa in venas infuſis, et circulatione diuturna, actione cordis, pulmonum, aliorumque viſcerum et arteriarum mutatus in animalem indolem, et colore adſcititio inde rubro gaudens; ex attritu particularum magis, quam aer, ambiens, calens; inſeruiens nutritioni et vitae ſuſtentaculo, et ex quo omnia reliqua liquida animalia ſecernantur. Nullum ſignum acidi, vel alcali, exhibet, ſed leuiter ſalſum ſaporem habet; detexitque microſcopium, quod ſanguis ruber ex globulis componatur, qui in ſero natant, et tam parui ſunt, vt horum centena millia mole ſua arenulam aequare non poſſint. Sanguis animalis recenter emiſſus ſponte in duas partes ſecedit, rubicundam ſcilicet et cohaerentem, quae *Cruor*, vel *Purpura* vocatur, alteram magis dilutam, vel aquoſam, quae *Serum* dicitur. Ineſt tamen etiam praeter has partes ſanguini pars fibroſa, iterata ablutione albeſcens, ex filamentis velut in membranas contexta, aqua non ſolubilis, ſero igne coacto haud abſimilem referens materiam. Haec *Craſſamenti* baſis, a portione rubra, et etiam a ſero, longe diuerſa eſt, quum ſponte ſolideſcat, ſanguine frigente, ſtagnante, a ſero ſemet ſegreget, rubrisque particulis amicior has trahat ſibique adunet. Subſtantia haec vitioſe in morbis inflammatoriis concreſcit. Vide *Phlogiſticus ſanguis.*— Sanguinis quantitas pro ratione corporis vix exacte determinari poteſt. Per analyſin quidem chymicam probatur, ſanguinem continere aquam, ſal volatile, oleum, carbonem, ſcilicet terram cum ſale fixo et pauciſſimam terram martialem, quorum quidem elementorum diuerſa proportio varia temperamenta maxima ex parte conſtituit, variorumque morborum cauſſa eſt. De *Circulo ſanguinis*, vide *Periodus ſanguinis.* Gr. *Αἷμα*, *Ἔαρ Poet.* Ge. Blut, Geblüt. G. *Du Sang.* A. *Blood.* B. *Het Bloed.*

Sangvis draconis, (Herba) eſt Lapathi ſpecies, cuius coſtae rubicundum habent colorem, ſcilicet Lapathum rubens *Dod.* Lapathum folio acuto rubente *Bauh.* *Rumex ſanguineus Linn.* floribus hermaphroditis, valuulis integerrimis, vnica granifera, foliis cordato-lanceolatis. (Hexandr. Trigyn.) Folia in vſum cibarium cedunt, et virtute laxante et refrigerante pollent. Vſus quoque tinctorius eſt. Valuula

exterior floris grano magno globoſo rubro notata, rarius et altera grano minimo. His granis vis adſtringens et anodyna tribuitur. Ge. Drachenblut, rothblätterichte Mengelswurzel. G. *Sang de Dragon, ou Patience rouge.* A. *Dragons-blood.* B. *Drake-bloed, zwarte, of roode Patig.*

SANGVIS DRACONIS, eſt reſina rubra, penitus in ſpiritu vini alcoholiſato ſolubilis, ſaporis adſtringentis, profluens ex arbore *Draco* dicta, diebus canicularibus partim ſponte, partim vulnere cortici illato, quae ſolis aeſtu tum exſiccatur: adfertur nobis in folliculis ex foliis huius arboris conuolutis. Arbor iſta creſcit in inſula Porto ſancto aliisque inſulis Canarienſibus; truncus eſt admodum durus, ſuperius diuiditur in octo et plures ramos, qui iterum ſubdiuiduntur, in cuius extremitate folia ſe erigunt inſtar Pancratii, vel Yuccae Americanae. Eſt Palma prunifera foliis Yuccae; cuius flores floribus Aſparagi, et fructus Ceraſis ſimiles ſunt, colore ſubflauo, guſtu ſubacido. Intus dicunt, detracta pelle, draconem, qualem pictores ſolent, accedente imaginatione repraeſentare. Haec reſina *Cinnabaris Dioſcoridis* et veterum fuiſſe creditur. *Kaempferus* notat, duplicem nobis exhibere ſanguinem pharmacopolia, haudquaquam ſola puritate, quod creditur, ſed ipſo genere arborum, ex quibus colligitur, differentem: vnum nimirum in glebis, cuius ex Occidente quoque; alterum in guttis, cuius ex ſolo Oriente nobis fit copia. Ille in Canarienſi inſula manat, ex dehiſcente caudice arboris pruniferae cuiusdam, Draco dictae, de qua mox dictum eſt. Idem ex arbore Santalina rubra prolicitur. Ita ſentire perſuaſit communis lacrymae cum Santalo color, bonitatis nota, virtus et demum patria, videlicet Cholomandela (vulgo Cormandel), Madagaſcar et Aethiopia. Suffulcit opinionem etymi inter diuerſas gentes cognatio et conſenſus: quandoquidem vocabulo, quo Perſae draconis ſuccum *Chuni Sengijoon*, id eſt ſanguinem Sangibarenſem, nuncupant, eodem quoque gentiles Gangetici, Santali rubri lignum indigitant. Ex alia rurſus arbore eundem ſuccum deriuari contendunt alii: nec mirum, diſſentire de illius natalibus, addit *Kaempferius.* Varium enim adulterium, quin ſuppoſititium huius nominis genus, quod arte componitur, et pro encauſtis et pictoribus venale proſtat, variam coniecturae et erroris occaſionem ignaris rimatoribus ſuppeditant. De hoc vero poſteriori, quem *Sanguinem in guttis* appellant, inter Nigritas Orientis, Malaios, Iauanosque explorauit autor, quod artificio eliciatur ex fructu paruulo,

ſtrobili figura, arboris μονοβλάςυ ſpinoſiſſimae, quae eſt Draco Indica ſiliquoſa, populi folio, Anguana iauanica *Comel.* Lingoum *Rumph.* *Pterocarpus draco Linn.* (Diadelph. Decandr.) At et variae aliae ſunt arbores et plantae Indicae, quarum ſuccus reſinoſus induratus ſub Sanguinis draconis nomine ad nos adſertur, v. c. *Calamus Roltang Linn.* et *Dracaena draco Linn.* Conueniunt omnes hi ſucci qualitate friabili, ſtiptica, inodora, viribusque incraſſantibus et adſtringentibus. Hinc vſus in haemorrhagiis, diarrhoea et dyſenteria, minus tamen forte tutus, internus commendatur; frequentior eſt et longe tutior in pulueribus dentifriciis vſus, cum dentes firmat, et gingiuas ſcorbuto adfectas ſanat. Gr. Αἷμα δρακόντιον. Ge. Drachenblut. G. *Sang-dragon.* A. *Dragons-blood.* B. *Draken-bloed.*

Sangvisorba, eſt herba Pimpinellae ſimilis, perianthio diphyllo, petalo quadripartito plano, capſula parua, bilocu-lari, polyſperma, (Tetrandr. Monogyn.). Species officinalis eſt *Sanguiſorba* ſpicis ouatis *Linn.* Pimpinella ſanguiſorba maior *Baub.* Sic dicta, quod vulneribus iniecta ferrum et ſpicula facile et citra ſenſum doloris exigat, vt nonnulli arbitrantur: ſed potius, quod ei in ſiſtendo ſanguine, vndecunque emanarit, mira admodum inſit efficacia; adeo vt hunc ipſum abſorbere videatur. Idem quod *Pimpinella rubra,* Ge. Rothe Pimpinelle. G. *Pimprenelle rouge.* A. *Burnet.*

Sangvisvga, i. q. *Hirudo.*

Sanicvla, eſt planta officinalis, (Pentandr. Digyn.) quae plurima folia habet ex radice erumpentia, lata, obrotunda, dura, in quinque partes diuiſa, denticulata, polita, pulchri coloris viridis, ſplendentis, et interdum in margine rubra, pediculis longis adhaerentia. Caules ex his enaſcuntur, inferius rubicundi; et in ſummitate habentes flores roſaceos et vmbellatos, in capitulum conglobatos, quinque petalis conſtantes in orbem poſitis, ad centrum floris plerumque reflexis, et calyci inſidentibus: is autem abit in fructum ex duobus ſeminibus compoſitum. hinc gibbis et echinatis, inde vero planis. Ex floribus nonnulli ſaepe ſteriles ſunt. Dicitur et *Diapenſia.* A vulneribus ſanandis nomen traxiſſe vulgo conſtat; vires enim eximias reſoluentes, abſtergentes et vulnerarias, tam interne, quam externe, adhibita exſerit. Saniculae nomine a quibusdam etiam aliae plantae denotantur ad diuerſa genera pertinentes. Ge. Sanikel, Sanikle. G. A. *Sanicle.* B. *Sanikel.*

Sanies, eſt in vulneribus, vel vlceribus, materia pure tenuior, acrior, ſanguinolenta, omnia vaſcula, quae in ſinu

vlcerato attingit, erodens cum dolore. Ge. Blutiger Eiter, dünner Eiter. G. *Sanie, Matiere ſanguinolente.* A. *Bloody Matter.* B. *Bloedige Etter.*

Sanitas, vide *Hygieia.*

Sanley, ſunt radices Acori veri paluſtris in China provenientis, quae in taleolos ſciſſae et exſiccatae in thecis plumbeis aſſeruantur, et, ob eximias vires alexipharmacas, quas tum externe, tum interne, adhibitae in morbis malignis et morſu venenatorum animalium praeſtant, in ſummo pretio habentur.

Santalvm lignvm, triplex eſt, *album, citrinum,* et *rubrum.* Duo priora ſunt meditullium lignoſum arboris Indicae procerae, bacciferae, *Sarcanda* dictae (Octandr. Monogyn.). Vtrumque lignum qualitatis eſt fragrantis et aromaticae, ſaporis amaricantis; eius tamen rarior hodie in medicina vſus eſt. Subuenenatam ligni recentis indolem peſſima febris cum deliriis teſtatur, qua incolae, dum hoc lignum caedunt, comprehendi dicuntur. Creſcit in India, Siam, Timor et Solor. Rubrum ab alia arbore Indiae orientalis prouenit, flore papilionaceo, fructu ſiliquoſo, quae incolis *Pantaga* vocatur. Lignum eſt denſum, ponderoſum, coloris obſcure rubri fere nigricantis, fibroſum, et quaſi nodoſum, odoris nullius, ſaporis ſubadſtringentis. Vſus hodie pariter rarus in medicina, frequentior rubro-tinctorius. Extracto per menſtruum ſpirituoſum ſaltem praeparando interdum medicamenta tinguntur. *Santalum caeruleum* vide *Nephriticum lignum.* Ge. Sandelholz. G. *Santal, Sandal.* A. *Sanders.* B. *Sandel-hout.*

Santolina, Abrotanum foemina foliis teretibus *Bauh. Santolina chamaecypariſſus* pedunculis vnifloris, foliis quadrifariam dentatis *Linn.* (Syngeneſ. Polygam. Superfl.) eſt planta, quae inſtar arbuſculae habet caules, vel virgas lignoſas, leuiter lanugine obductas, teneras, ramoſas. Folia parua, valde anguſta, cana, minutim denticulata, ita vt quatuor fere denticuli in eadem phalange agminatim diſpoſiti conſpiciantur, odore medicamentoſo, et cum quadam ſuauitate graui, ſapore partim acri, partim amaro. Flos eſt floſculoſus, globoſus, plurimis ſcilicet floſculis conſtans multifidis, embryoni inſidentibus, foliolis imbricatis intermediis, et calyce ſquamoſo quaſi hemiſphaeriis comprehenſis. Embryo autem deinde abit in ſemen, pappis nequaquam inſtructum. Viribus gaudet balſamicis, tonicis, pellentibus, carminatiuis, praecipue vero anthelminthicis. Rarius hodie interne, frequentius externe, adhibetur. Sunt tamen, qui decoctam cum

lacte ſummopere contra vermes commendant. Habitat in Europa auſtrali. Nomen videtur habere a Santonibus, Galliae Aquitaniae populis. Ge. Cypreſſenkraut. G. *Garderobe.*

SANTONICVM, ſeu SEMENTINA, SEMEN CINAE, SEMEN SANCTVM, SEMEN CONTRA VERMES, eſt ſemen conſtans e granis exiguis e viridi flaueſcentibus, intermixtis foliorum et caulium quisquiliis ex oriente ad nos adlatum, odoris atque ſaporis ſubaromatici, nauſeoſi, amaricantis. Planta, quae id ſemen profert, creditur eſſe Abſinthium Santonicum iudaicum et alexandrinum *Baub.* *Artemiſia iudaica Linn.* foliis caulinis obouatis, obtuſis, lobatis, paruis, floribus paniculatis pedicellatis; vel Artemiſia foliis caulinis linearibus, pinnato-multifidis, ramis indiuiſis, ſpicis ſecundis reflexis *Linn.* (Syngeneſ. Polygam. Superfl.) Creſcit in Regno Boutang Mogolis, Caramania Perſica, Palaeſtina, Arabia, Numidia. Semen pollet viribus balſamicis, tonicis, ſtomachicis, praecipue vero anthelminthicis. Hinc frequens eius vel in confectione, vel in decocto, vſus contra vermes eſt. Nomen forte habet a Santonibus, Galliae Aquitaniae Populis, apud quos copioſiſſime prouenire dicitur. Germ. Zitwerſaamen, Wurmſaamen. G. *Barbotine*, *Poudre à vers*, *Semence contre les vers*, *Santoline*, *Semencine*, *Xantoline.* A. *Worm-wood*, *Worm-ſeed.* B. *Worm-kruid*, *Zever zaad.*

SAPA, vide *Apochyliſma* et *Defrutum.*

SAPHAENA, eſt venae cruralis ramus internus, qui per interius cruris latus ſub cute fertur ad malleolum internum, vbi cum aliorum ramulis varie inoſculatur, et in dorſo pedis ad pollicem excurrit. Hanc antiqui in vteri affectibus frequentiſſime ſecabant. Forte a σαφὴς, manifeſtus, quia manifeſte demonſtrari poteſt. Ge. Die Frauen, oder Roſenader. G. A. *Saphéne.* B. *De Moeder-ader.*

SAPHATVM, eſt exulceratio cruſtoſa in capite, non abſimilis achori. Vide *Achor.*

SAPHIRVS, eſt Gemma caeruleo colore, pellucida et diaphana. Gemma pellucidiſſima, duritie tertia, colore caeruleo in igne fugaci *Wall.* Alumen Gemma pretioſa, lapidoſum, pellucidiſſimum, ſolidiſſimum, caeruleum *Linn.* Sunt aliquae colore caeruleo albidae, aliae caeruleo ſaturo: hae mares, illae foeminae olim appellabantur; aliae omni colore carent, albaeque, vel leucoſaphiri vocantur. Color in igne facile aufertur. Inter fragmenta quinque lapidum pretioſorum refertur, cum ei olim inſignes vires cordiales, alexipharmacas et ophthalmicas tribueret credulitas. Rarius hodie in medicina adhibetur, niſi in antiquioribus quibusdam,

quas ingreditur, compoſitionibus. Ge. Ein Sapphir. G. *Saphir*. A. *Saphire*. B. *Sapphier*.

Sapientiae dentes, vide *Dentes*.

Sapinus, eſt Abies, ſiue ipſius arboris infima pars, quae enodis eſt.

Sapo, eſt proprie compoſitum ex Sale alcalino et oleo expreſſo, vel deſtillato, coctione vnitis, et redactis ad materiam conſiſtentem, vel plane ſolidam, in aqua ſolubilem, praeditum virtute miſcendi oleoſa aquoſis, et abſtergendi quasuis ſordes: qui cum oleo vnguinoſo animali, vel vegetabili, fiunt, *Sapones fixi*, vel *vulgares* dicuntur; qui vero ex oleis aethereis, aut ſalibus volatilibus, praeparantur, *Sapones philoſophici*, *ſtarkeyani*, vel *volatiles*, dicuntur. Sapones fixi rurſus, vel *molles* ſunt, vel *duri*, quorum priores e lixiuio cum vnguinoſo animali conficiuntur et potiſſimum in vſum oeconomicum adhibentur; *duri* vero e puriſſimis oleis expreſſis, vt amygdalarum, vel oliuarum addito, lixiuio, praeparantur, et tales in officinis proſtant Hiſpanicus, vel Alicantinus, Venetus, etc. Saponis in medicina vſus frequentiſſimus, tum internus, tum externus, eſt, dum ob eximias vires reſoluentes, incidentes et abſtergentes ſummo cum fructu in infarctu et obſtructione viſcerum, cachexia, ictero, calculo, tumoribusque duris adhibetur. Ge. Seifen. G. *Savon*. A. *Soap*. B. *Zeep*.

Saponaria, eſt plantae genus flore caryophyllaeo, (Decandr. Digyn.) calyce monophyllo, oblongo, quinquefido, petalis quinque, capſula longitudine calycis, tecta, vniloculari, cylindrica, polyſperma. Species officinalis eſt Saponaria maior laeuis *Bauh.* *Saponaria officinalis* calycibus cylindricis, foliis ouato-lanceolatis *Linn.* Habet ſcilicet haec caules tenues, rotundos, nodoſos, rubicundos, valde teneros. Folia ſunt ampla, neruoſa, Plantaginis foliis ſimilia, ſed minora. Flores creſcunt in ſummitate ramorum; pentapetali, vt plurimum coloris pulchre purpurei, interdum roſei, aliquando albi, odoriferi. Floribus ſuccedunt fructus, plurimis ſeminibus tenuibus, obrotundis, rubris, foeti. Radix eſt longa, rubra, nodoſa, oblique repens in terra. Sic dicitur, quod ſaponis loco ſubſtitui poteſt ob ſuccum ei inſidentem vere ſaponaceum, et ob quem aqua, in qua haec folia teruntur, ſpumeſcit. Viribus gaudet ſudoriferis, diureticis, emmenagogis et anthelminthicis. Hinc decoctum herbae et radicis in cachexia, leucorrhoea et morbis venereis commendatur, ipſique Sarſaparillae a quibusdam praefertur. Gr. Στρουθίον, aliis *Radicula* et *Lanaria*. Vide

Struthium. Ge. Waſchkraut, Seifenkraut, Speichelwurzel. G. *Saponaire, Herbe à Foulon.* A. *Soap-wort.* B. *Zeep kruid.*

Saponariae nvcvlae, Saponariae ſphaerulae arboris filicifoliae *Baub.* Baccae Bermudenſes *Marloe* ſunt fructus exſiccati, Ceraſi magnitudine, ſub inuolucro inflato, flauo et transparente, nucleum album, dulcem, putamine duro nigro reconditum, continentes. Arbor in America, praecipue Iamaica et Braſilia, proueniens eſt Prunifera racemoſa, folio alato, coſta media membranulis vtrinque exſtantibus donata, fructu ſaponario *Sloan.* Nucifera arbor Americana, fructu ſaponario nigro orbiculato. *Pluk.* *Sapindus ſaponaria* foliis imparipinnatis, caule inermi *Linn.* (Octandr. Trigyn.). Calyce eſt tetraphyllo patente, corolla tetrapetala, calyce minori, capſulis tribus globoſis, connatis, inflatis, quarum tamen vna ſaltem plerumque ad maturitatem prouenit. Fructus in aquam calidam immerſi hanc ſpumeſcentem, incolisque ad vſum lotorium aptam reddunt. Materia ſaponacea pariter in ſpiritu vini ſolubilis eſt. Hinc tinctura et extractum ſummopere in cachexia et chloroſi commendantur. Rariſſime tamen apud nos hi fructus proſtant. Ge. Seifenbeeren. G. *Savonnettes, pommes de Savon.* A. *Soap-berries.*

Saponea, eſt linctus ex amygdalis confectus.

Sapor, vide *Guſtus.*

Sapota, *Achras ſapota Linn.* Sapota fructu ouato maiori *Plum.* Eſt arbor procera Indiae Occidentalis, ferens fructus gratiſſimos acidulos, tres nucleos, vel amygdalas, continentes, quae in emulſione propinatae eximiis viribus diureticis et lithontripticis pollere dicuntur. Num haec arbor eadem ſit cum Sappadilla, quae eſt annonae ſpecies, dubium adhuc eſt. Illa enim habere dicitur calycem pentaphyllum, florem pentapetalum, baccam ouatam, quinquelocularem, continentem ſemina ſolitaria, ſubouata, compreſſa, hinc denticulo prominentia, nitida. Aeque incertum eſt, quae ſit arbor, quam *Lemery Zapotum*, vel *Zapotam*, vocat, incolis Cochit-Zapotl dictam, quippe cuius fructus, praecipue ſemina ſumme veneñata dicuntur. Ge. Sapotille. G. *Sapotiller.*

Saracenica solidago, vide *Virga aurea.* Dicitur etiam *Herba fortis*, vel, vt quibusdam placet, *Sortis*: forte a Saracenis reperta fuit. Ge. Der Heiden Wundkraut. G. *Verge dorée.* A. *Consound of Saracens.* B. *Heidens-wond-kruid.*

Sarcites, i. q. *Anaſarca* et *Leucophlegmatia.*

Sarcocele, sarcoma scroti, eſt excreſcentia teſticuli, quae ab eius inflammatione et ſcirrho diuerſa eſt; in ſcirrho enim maior eſt durities quam eſt natiua durities te-

ſticuli, non in ſarcocele; in phlegmone teſticulus acute dolet, breui intumeſcit; ſarcocele vero ſenſim et ſine ſenſu excreſcit. *Sauv.* Oritur ab obſtructione, vel laeſione vaſorum teſticuli ab inquinamento venereo, vel a contuſione et violentia externa, et totum teſtem, omniaque eius vaſa, ita replet, vt multo grauior, maiorque euadat: cumque eodem, ac herniae, loco fiat, κήλη vocata fuit, quamuis hic hernia proprie non adſit. Ex σὰρξ, caro, et κήλη, tumor. Germ. Fleiſchbruch. G. *Sarcocéle* B. *Een Vlees-breuk.*

Sarcocolla, eſt lacryma gummea in granulis, pollini Thuris ſimilis, colore ſubruffo, vel flauo, ſapore amaro, dulcedinemque Glycyrrhizae aemulantem poſt ſe relinquente, ſpongioſa, friabilis, in aqua penitus, in ſpiritu vini maximam partem ſolubilis, ad ignem ſpumeſcens et inflammabilis. Adfertur ad nos ex Perſia, Arabia felici et Aethiopia. Profluit ex arbore quadam exotica, ſpinoſa et nodoſa, eiusdem cum lacryma nominis, quae tum ſponte, tum ſauciata, lacrymam illam profundit. Eſt haec Tithymalus myrſinitis ſpecie arbuſcula Aethiopica, ſubrotundis foliis, Stoechadis Arabicae ſquamato capitulo, lacrymam fundens; *Pluk.* *Penaea ſarcocolla* foliis ouatis planis *Linn.* (Tetrandr. Monogyn) calyce diphyllo, corolla monopetala, campanulata, quadrifida, capſula tetragona, quadriloculari, quadriualui, ſeminibus binis oblongiuſculis. Internus huius lacrymae vſus ob qualitatem lente purgantem, hincque inteſtinis infenſam, ſuſpectus eſt. Externe vlcera abſtergere et conſolidare creditur, vnde etiam nomen obtinuit. In lacte muliebri diſſoluta ſummopere contra lippitudinem laudatur. Arabibus *Anzarot* vocatur. Sarcocolla dicitur ex σὰρξ, caro, et κόλλα, gluten. Ge. Fleiſchleim, Sarcocolla. G. *Colle chair, ou Sarcocolle.* A. *Sarcocolla.* B. *Vlees-lym.*

Sarcoepiplocele, eſt Hernia carnoſa omentalis, quando omentum elapſum in carneam ſubſtantiam excreſcit, et induratur, ſiue circa vmbilicum, ſiue in ſcroto fiat. Ex σὰρξ, caro, ἐπίπλοιον, omentum, et κήλη, tumor. Ge. Ein Fleiſchbruch am Netz. Ga. *Hernie charneuſe du nombril, ou ſarco epiplocele.* A. *A fleshy omental rupture.* B. *Een Navels-vlees-breuk.*

Sarcoma, eſt excreſcentia vitioſa, conſiſtentiam circiter carnis obtinens, et in variis corporis partibus obueniens. — Item molarum in vtero productio. A σὰρξ, caro, et κομίζω, porto, affero. Ge. Ein Fleiſchgewächs. G. *Sarcome.* A. *Fleshy excreſcence, or mole.* B. *Een vleeſchig Uitwas.*

Sarcomphalvm, eſt carnoſa in vmbilico excreſcentia. Ex σὰρξ, caro, et ὀμφαλός, vmbilicus. Ge. Nabelfleiſchbruch. G. *Sarcomphale.*

Sarcophagvm, i. q. *Cathaereticum.*

Sarcosis, vide *Sarcoma.* — Item generatio nouae ſubſtantiae in vulneribus.

Sarcotica, ſiue carnem generantia, ſunt, quae moderato calore et vi deterſoria, ſordes e vulneribus et vlceribus tollendo, auferunt ſimul impedimentum illud, cuius virtute impediebatur efficacia illius cauſae, per quam omnia in nobis reſtituuntur et nutriuntur. A σαρκόω, incarno. Ge. Fleiſchmachende Mittel. G. *Sarcotiques.* B. *Middelen, die Vlees doen groejen.*

Sardivs lapis, ſeu sarda, eſt Gemma ſemidiaphana, loturae carnis, ſeu carni ſanguinolentae, ſimilis, vnde *Carneolus*, vel corrupte *Corneolus* vocatur. Eſt Achates fere pellucida colore rubeſcente *Wall.* *Silex carneolus* vagus, diaphanus, vnicolor, ruber *Linn.* Qualitatis eſt irreſolubilis, ad vſum medicum ineptae et infidae, tamen ob vires cardiacas, quae ei olim tributae ſunt, inter fragmenta quinque lapidum pretioſorum officinalium refertur. Non omnes vniusmodi inueniuntur coloris: alii enim ſunt rubri, alii exigua ſanguinis rubedine. Laudatiſſimus carneolus in Sardinia inuenitur, ſed etiam in Europa et Oriente eiusmodi lapides reperiuntur. Ge. Sardis, Carneol. G. *Cornaline.* A. *Sardis-ſtone, Carneol.* B. *Zardus, Carneool.*

Sardonivs risvs, sardiasis, eſt riſus praeter voluntatem nobis adueniens, ex conuulſionibus ortus, cum labiorum oris diductione. Eſſe in inſula Sardinia fontes dicunt, circa quos maxime *Herba ſardonia* ſuccreſcit, quae etiam ideo *Herba ſcelerata*, vel *Apium riſus*, dicitur, et proprie ſpecies eſt Ranunculi, ſcilicet Ranunculus paluſtris, Apii folio laeuis *Bauh.* *Ranunculus ſceleratus Linn.* foliis inferioribus palmatis, ſummis digitatis, fructibus oblongis: etiam paſſim apud nos circa foſſas et paludes prouenienſ. Haec herba, vti dicitur, comeſta veſcentium neruos contrahit, rictu ora diducit; vt, qui ita moriuntur, ridentium facie intereant.

Sare, i. q. *Eſſere.*

Sarmenta, praelongae ſunt Vitium virgulae, in quas vitis luxurians ſpargitur, hoc eſt, vitis ipſius, brachiorum et caulium ligna, tam dum ſunt in ipſa vite, quam dum exſecta, vel exemta ſunt. Ge. Rebenholz, Reiſer vom Weinſtock. G. *Sarment.* B. *Wyngaards-rank, of Tak.*

Sarmentosvs, botanicis dicitur *caulis* filiformis, geniculis radicantibus.

Sarsa parilla, aliis *Sparta parilla*, it. *Sal ſaparilla*, quod Hiſpanis fere idem ſonare, quam humilis morus, dicitur. Radix eſt tenuis, longa, lignoſa, fiſſilis, fibroſa et vniformis. Color externus obſcure griſeus, vel aliquantulum flaueſcens. Subſtantia interna friabilis et farinacea eſt. Adfertur ex noua Hiſpania, Peru, aliisque locis Americanis, vbi ſponte et vbertim in ſepibus adoleſcere dicunt. Planta eſt Smilax aſpera Peruuiana *Bauh.* Smilax viticulis aſperis virginiana, folio hederaceo laeui, Zarza nobiliſſima *Pluk.* *Smilax ſarſaparilla* caule aculeato angulato, foliis inermibus, ouatis, retuſo-mucronatis, trineruiis *Linn.* (Dioec. Hexandr.). Radix primum ad nos ſaeculo decimo ſexto adlata, magna laude ob ſingularem contra morbum venereum virtutem celebrabatur, quam tamen in climate noſtro non prorſus ſuſtinet. Qualitatis eſt ſiccae, inodorae, glutinoſae, amaricantis, viribusque diureticis, diaphoreticis et purificantibus pollere creditur; hinc decoctis contra arthritidem, cachexiam, aliaque lymphae vitia additur. Sunt, qui, adiunctis mercurialibus, ſummopere in adfectibus venereis commendant. Ge. Sarſaparille. G. *Salſepareille.* A. *Salſaparille.* B. *Zalzaparil, ſteekende Winden.*— Dicitur et *Zarzapillo.*

Sartorivs mvscvlvs, ſiue fascialis longvs, eſt inter eos, qui tibiam flectunt. Hic ſpinae ſuperiori ilii oſſis affixus, decuſſatim caeteris ſuperſtratus muſculis femoris interiori ſub genu tibiae oſſis acutae eminentiae implantatur. Ge. Der Schneidermuskel. G. *Le Couturier.* B. *De Windel-ſpier, Snyer-ſpier.*

Sassafras, arbor eſt praegrandis, naſcens in Florida, folio ficulneo, cortice ex fuluo nigricante, aliquantum acri ſapore, ſed aromatico, odore fere Foeniculi et Cinamomi mixto redolente. Dicitur et *Paname.* Eſt Cornus mas odorata folio trifido, margine plano, Saſſafras dicta *Catesb.* *Laurus ſaſſafras* foliis trilobis integris *Linn.* (Enneandr. Monogyn.). Viribus gaudet diaphoreticis, pellentibus, roborantibus et purificantibus. Proſtat aqua, ſpiritus et oleum deſtillatum, quod in aqua fundum petit. Cortex et lignum vim ſuam aquae communicant; hinc decocta eius in coryza, morbis podagricis, cachexia, hydrope, ſcabie, et lue venerea in maximo vſu ſunt, praeſertim ſi ex radice ſit, quippe radix reliquis partibus praeualet, adeoque et eius cortex. Ge. Fenchelholz, Saſſafras. G. A. *Saſſafras.* B. *Zaſſefras-hout.*

Satvreia, ſiue cvnvla, eſt plantae genus ſeminibus quatuor in calyce conniuente reconditis, (Didynam. Gymnoſperm.) cuius ſpecies apud nos maxime frequens et officinalis eſt Satureia hortenſis *Bauh.* *Satureia hortenſis* pedunculis bifloris *Linn.* Habet haec caulem paruum, rotundum, acutum, lanuginoſum, rubicundum: ex vno pedunculo plures tales caules naſcuntur. Folia ſunt anguſta, parua, oblonga, Hyſſopum referentia, aliquantulum lanuginoſa, multis foraminibus pertuſa, quae non penetrant, odoris Thymi, ſed debilioris et minus penetrantis, ſaporis acuti, grati. Flores ſunt parui, in alis foliorum ſparſi, non in capita congeſti, nec verticillatim diſpoſiti, in pedunculis ramoſis creſcentes, galea erecta, bifida, barba trifida, ſegmento medio crenulato; ſemina quatuor minima, fere rotunda, in capſula, quae floris calyx fuit, incluſa. Radix minima, ſimplex, lignoſa. Haec planta in Gallia auſtrali habitans apud nos frequenter in hortis colitur. Qualitatis eſt ſpirantis et aromaticae, viribusque neruinis, reſoluentibus et excitantibus gaudet. Proſtat herba, aqua et oleum, quod praecipue ad otalgiam et odontalgiam commendatur. Decoctum auribus iniectum ſoporem diſcutere dicitur. Laudatur quoque in angina. Foliorum puluis vino ſumtus pulmones ſubleuat. Frequentior tamen huius plantae vſus in condiendis cibis eſt. Putatur a ſaturando nomen habere; ſed alii a Satyris nomen traxiſſe putant, quod ſcilicet marceſcentes ad coitus ſtimulet. *Theoph.* Θύμβρον forte ἀπὸ τῦ θύειν, ob fragrantiam. Ge. Gartenyſop, Pfefferkraut, Gartenquendel, Saturey. Ga. *Sariette, Sardrée, Savorée.* A. *Savory.* B. *Keule, Kunne, Kunneke, Boon-kruid.*

Satvrantia, ſunt, quae acidum in corpore noſtro abſorbent. Vide *Abſorbentia.*

Satvratio, terminus eſt chemicus, qui vſurpatur, quando ſalia duo contraria, vt acidum et alcali, cum efferueſcentia affunduntur ſibi pedetentim ea copia, donec vnum, aut alterum ſal non magis praedominetur, vel efferueſcentia inter ambo obſeruetur, ſicque ſal medium natum ſit. Ge. Sättigung. G. *Saturation.*

Satvrnvs: per eum intelligunt chymici *Plumbum.* Vnde *Saturnina,* quae ex plumbo parantur.

Satyriasis, satyriasmvs, priapismvs, vel salacitas, eſt morbus viris proprius, cuius praecipuum ſymptoma eſt effraenis impudensque veneris cupiditas cum libidinoſa penis tentigine. *Priapiſmus* autem eſt Priapi, ſiue virilis membri, inuita erectio, etiam absque appetitu congreſſus,

conuulſo et tetano diu affecto pene, quod non ſine dolore fieri ſolet, ita vt tenſio a coitu peracto non remittat, vt in Satyriaſi accidere ſolet, licet et in hac mox noua erectio, eaque ſaepius ſubſequatur. Dicitur et *Tentigo veretri.* A σάτυρος, ſimius ſylueſtris hominem referens, et venerem ſummopere appetens, vel a σάθη, membrum virile. B. *Venus-quelling, Schagts-ſtevigheid.*

Satyrion: huius plantae ſunt variae ſpecies, variaque nomina. Communiter vero in officinis Satyrii radix ſumitur pro radice plantae in Europae paſcuis duris naſcentis, quae eſt Orchis alba bifolia minor, calcari oblongo *Baub.* *Orchis bifolia* bulbis indiuiſis, nectarii labio lanceolato integerrimo, cornu longiſſimo, petalis patentibus *Linn.* (Gynandr. Diandr.). Pollet haec qualitate hircina et mucilaginoſa, viribusque inuiſcantibus, lubricantibus, et, vt creditur, aphrodiſiacis. Hinc in dyſenteria, ſterilitate et atecnia commendatur, et electuarium diaſatyrion ingreditur. A Satyris nomen habere putatur, qui primi ſylueſtres dii colludentes nymphis per ſyluas et antra ad firmiorem venerem herbam hanc inuenerunt. Vel dicitur παρὰ τὴν σάθην, τὸ αἰδοῖον. Gr. Σάθη enim eſt pudendum virile, et αἰδοῖον, inguen, pudendum. Vide *Orchis, Salab.* Ge. Knabenkraut. G. *Satyrion.*

Savre, Gr. Σαύρη, putatur eſſe Naſturtium, quod inſtar lacertae mordeat ſua acrimonia.

Saxifraga, saxifragvm, et saxifragia, Saxifraga alba rotundifolia *Baub.* *Saxifraga granulata* foliis caulinis reniformibus lobatis, caule ramoſo, radice granulata *Linn.* (Decandr. Digyn.) eſt herba, quae habet caulem minimum, tenerum, rotundum, villoſum, ramoſum, purpureum. Folia ſunt obrotunda, in margine inciſa, Hederam terreſtrem fere referentia, ſed ſucculentiora et magis alba, pediculis mediocriter longis et villoſis adhaerentia. Flos eſt roſaceus, pentapetalus, calyci quinquefido innatus; poſt florem apparet fructus obrotundus, qui in duo loculamenta per maturitatem dehiſcit, fundens ſemina minima, rubicunda, longiuſcula. Radix eſt fibroſa, cui adhaerent tubercula inſtar ſeminum Coriandri craſſa, coloris partim purpurei, vel rubicundi, partim albi, ſaporis amari. Haec tubercula vocantur vt plurimum ſemina Saxifragae. Haec planta creſcit in locis incultis, vt circa montes. Eſt qualitatis inſipidae, ſaporis ſubacris, eique olim vires aperientes et diureticae tribuebantur. Hodie tamen vix in vſu eſt. — Alia autem eſt Saxifraga, ſcilicet *Saxifraga vulgaris*, ſiue *Anglica*, Hippo-

marathrum Anglicum, Foeniculum erraticum, Seſeli pratenſe, Silaus forte *Plinio*, *Bauh.* Angelica pratenſis Apii folio *Tournef.* *Seſeli Linn.* (Pentandr. Digyn.). Qualitatis magis acris, calidae et aromaticae, cuiusue virtutes diureticae paſſim laudantur, vſus tamen pariter apud nos exoletus, apud Anglos frequentior eſt. — At et in officinis proſtat *Saxifragae rubrae* radix, quae eſt radix Filipendulae vulgaris *Bauh.* *Spiraeae filipendulae* foliis pinnatis, foliolis vniformibus ſerratis, caule herbaceo, floribus cymoſis *Linn.* (Icoſandr. Pentagyn.). Haec paſſim in Europae pratis proveniens qualitatis eſt ſubadſtringentis, eiusque decoctum in leucorrhoea, dyſenteria et herniis prodeſſe dicitur. Ge. Steinbrech. G. A. *Saxifrage.* B. *Steen-breek.*

Saxifraga, ſeu lithontriptica, ſunt ea medicamenta, quae valent calculum in renibus, vel veſica, haerentem frangere, et expellere ex corpore. Ge. Steinzermalmende Arzeneyen. G. *Lithontriptiques.* A. *Lithontriptics.* B. *Steenbreekende Middelen.*

Scaber, botanicis eſt *truncus* plantarum punctis eminentibus rigidiuſculis exaſperatus.

Scabies, eſt durior cutis aſpretudo, leuisque exulceratio pruriens, et interdum rodens, plerumque extremitates, interſtitia digitorum, ſaepe etiam truncum, raro faciem invadens; in hac puſtulae oriuntur modo humidiores, modo ſicciores. His ruptis, vlcus fit; id, purgata ſanie, cruſtula rectum obdureſcit, quae poſtquam decidit, continuo aliae puſtulae in vicinis locis exſurgunt. Oritur ab humore acri in vaſis cutaneis aggeſto, qui vel in ipſo corpore naſcitur a ciborum ſalitorum fumoque induratorum crebro vſu, vel aliis, hoc malo laborantibus, per contagium communicatur; eo autem grauius malum eſt, quo magis cutem aſperat, quoque prurit magis, et quo plures occupat partes, et quo ſomnum magis aufert: prauis ea radicibus, quae talis eſt, nititur, magnoque negotio tollitur; itaque hanc Graeci ἀγρίαν, id eſt feram, nominauerunt. Scabies aliis quidem ex toto deſinit, aliis certo anni tempore reuertitur; aegerrime autem in ſenibus ſaneſcit, peſſimaque in capite eſſe ſolet. *Scabies* eſt *humida*, vel *ſicca*; *humida* eſt cutis inaequalitas ab obſtructione vaſculorum lymphaticorum, cum puſtulis humidis et purulentis cum prurigine quadam coniuncta. *Sicca* eſt quadruplex, *Pruritus*, *Impetigo*, *Pſora* et *Lepra*, de quibus ſuo loco. Gr. Ψώρα. Ge. Die Krätze. G. *Gale*, *Rogne.* A. *Itch.* B. *Schurft*, *Schurftheid.*

Scabies vesicae, veteribus dicebatur, quum in vrina, cum dolore excreta, moleculae furfuraceae apparent; tunc enim internam veſicae tunicam eroſam arguebant.

Scabiosa, eſt plantae genus, (Tetrandr. Monogyn.) quod plerumque folia habet ex radice erumpentia oblonga, ampla, villoſa, forma Valerianae maioris, profundius ſubinde laciniata, alias minus, ſapore ſubacri. Ex his prodeunt caules rotundi, villoſi, caui, foliolis quibusdam cincti inferioribus ſimilibus, ſed minoribus. Flos eſt floſculoſus, plurimis ſcilicet floſculis inaequalibus conſtans, calyce communi comprehenſis: horum autem alii, qui meditullium occupant, quadrifidi, aut quinquefidi, caeteri ad oram poſiti, bilabiati ſunt, laciniis exterioribus maioribus, ſinguli embryonis ſupremae parti coronatae inſident, et calyce proprio comprehenduntur, qui deinde abit in capſulam vel ſimplicem, vel infundibuliformem, ſemine foetam coronato, quod prius embryo fuit. Radix eſt longa. Species officinalis eſt Scabioſa pratenſis hirſuta *Baub.* *Scabioſa aruenſis* corollulis quadrifidis radiantibus, caule hiſpido, foliis pinnatifidis, lobis diſtantibus *Linn.* Debilis quidem videtur qualitatis. Vires tamen ei alexiteriae, bechicae et exanthematicae tribuuntur. Proſtat in officinis radix, herba, aqua et ſyrupus. Haec planta creſcit in aruis, in ſegetibus planis et leuioribus paſſim obuia. Herba haec appellatur vel a ſcabro habitu, vel quod ſcabiei medeatur.—Subſtituitur ei nonnunquam *Centaurea ſcabioſa* calycibus ciliatis, foliis pinnatifidis, pinnis lanceolatis *Linn.* Ge. Apoſtemkraut, Scabioſe, Grindkraut. Ga. *Scabieuſe.* A. *Scabious.* B. *Schurft kruid*, *Apoſteem-kruid.*

Scadicacalli, vide *Euphorbium.*

Scala, eſt inſtrumentum chirurgicum, veteribus vſitatum, quo articuli dislocati reſtituuntur, dicitur quoque *Ambe.* Gr. Κλίμαξ. Ge. Eine Leiter. G. *Echelle.* A. *A Ladder.* B. *Een Leder, Leer, Ladder.* — Item ſic vocatur cauitas in cochlea auris internae, bifariam diuiſa per lamellam, partim oſſeam, partim membranaceam, vnde naſcuntur duo cuniculi caui, fere ſemiconici et aequales, in apice cochleae communicantes, quorum ſuperior, qui in veſtibulum aperitur, a *Valſalua* aliisque dicitur *Scala veſtibuli*; inferior tympanum ſpectans atque in eius foramine rotundo apertus, vocatur *Scala tympani.* Vide *Cochlea.*

Scala affinitatis, vide *Affinitas.*

Scaleni mvscvli, ſunt vtrinque duo muſculi e pluribus portionibus compoſiti, quorum alter Scalenus anterior, vel primus, alter Scalenus poſterior, vel ſecundus, dicitur.

Anterior oritur a ſuperficie externa coſtae primae, prope portionem cartilagineam. Poſterior magis retrorſum ab eadem coſta prouenit. Ambo oblique verſus apophyſes transverſas trium ſuperiorum vertebrarum ceruicis adſcendunt, iisque inſeruntur. Inter hos muſculos nerui et vaſa brachialia transeunt. Ad latus Scaleni poſterioris adhuc ſunt duae portiones muſculoſae, quae a quibusdam anatomicis Scalenus tertius et Scalenus quartus dicuntur. Oriuntur hi a ſecunda et tertia coſta vera, et apophyſibus transuerſis quinque inferiorum vertebrarum ceruicis inſeruntur. Omnes hi muſculi collum flectunt, vel ad latus inclinant. Neque minus pro eleuatoribus coſtarum habentur. Ge. Die ungleichdreyſeitigen Muskeln. G. *Les Scalenes.* B. *De ongelykzydige drieboeks Spieren.*

SCALPELLVM, vide *Scalprum.*

SCALPELLVM VMBILICARIVM, Gr. Ὀμφαλεςὴρ, *Poll.* Eſt cultellus, quo obſtetrix praecidit puerorum funiculum vmbilicalem.

SCALPRVM, SCALPELLVM RASORIVM, eſt culter, quo oſſa ante amputationem raduntur, et a perioſteo denudantur. Ge. Ein Schabeiſen. G. *Couteau à ratiſſer.* B. *Een Beitel.*

SCALPRVM CHIRVRGICVM, *Celſo*, *Scalpellus eid. Phlebotomum Iſidor.* Φλεβότομον, Μαχαιρὶς *Ammonio*, Μαχαιρὶς Ὀξυβελὴς *Hippocr. Galenus*, Φλεβότομον vocat. Idem Μαχαιρίδα ςηθοειδῆ nominat, quod Σμιλίον γαςροειδὲς *Galenus*; nimirum cuius medium latius ſit et ventricoſius. Vide *Lancetta.* Ge. Ein Flietmeſſer, Laßeiſen, eine Lanzette. G. *Lancette.* A. *Lancet.* B. *Vlym*, *Laat-yzer*, *Lancet.*

SCALPRVM, eſt caelum, quo non tantum digitorum phalangae, verum etiam cubiti et radii capita, ictu mallei amputantur. Ge. Ein Meißel. G. *Un Ciſeau.*

SCALPTVRA, eſt frictio fortior vnguibus, aut corpore aliquo ſcabro facta, quae pruritu plerumque inſtigata, cruſtas epidermidi adhaerentes tollit, et per ſtimulum humores ita allicit, vt pars magis caleat et doleat. Ge. Das Kratzen. G. *Le Grattement.* B. *Krabbing.*

SCAMMONIVM, SCAMMONEVM, SCAMMONIA et SCAMMONEA, eſt ſuccus inſpiſſatus ex lacteſcente radice alicuius Conuoluuli, Scammonea dicti. Eſt hic Conuoluulus ſyriacus *Moriſ.* *Conuoluulus ſcammonia* foliis ſagittatis, poſtice truncatis, pedunculis teretibus ſubtrifloris *Linn.* (Pentandr. Monogyn.). Creſcit haec planta in Syria, Myſia et Cappadocia, ſed praeſtantiſſimus ſuccus Alexandrinus

eſt et Aleppenſis. Abſcinditur ſuperior pars radicis, et ſuccus lacteus exſtillans in vaſculum excipitur, breui tempore condenſatus, tumque Scammonium dictus. Probatur, quod nitidum eſt et ſplendidum (inſtar Gummi), rarum, cito liqueſcens, friabile, colore, cum frangitur, fuluo, non valde ponderoſum, tactu linguae lacteſcens, nec vehementer eam calefaciens, odoris debilis, nauſeoſi, ſaporis acris amaricantis. Viribus pollet ſat validis purgantibus, licet absque magno dolore. Datur ad grana aliquot. Subſtantiae eſt gummoſo-reſinoſae, hinc in mixtione aquae et ſpiritus vini totum fere ſolubile. Pars, quae ſpiritu vini ſolo extrahitur et praecipitatur, ſub *Reſinae ſcammonii* nomine proſtat. Sat frequens huius remedii, ob doſin paruam, ſolubilitatem et ſaporem debilem, vſus eſt, pluribusque formulis compoſitis purgantibus additur. Decoctum radicis exſiccatae vt tutiſſimum remedium purgans commendari coepit. Vis purgans ſolius radicis ſucco ineſt, quippe qua folia, caules, flores et ſemina deſtitui dicuntur. Iuſto frequentior Scammonii vſus humores omnes fundere, et ad plenariam exhauſtionem exturbare poſſe creditur. Scammonium acidis, v. c. acido ſulphuris, vt putant, correctum dicitur *Diacrydium*, quaſi diceres δακρύδιον, ſiue lachrymulam. Ge. Scammonien, Purgierkraut. G. *Scammonée.* A. *Scammony.* B. *Scamonea.*

Scamnvm hippocratis, eſt inſtrumentum longitudine ſex vlnarum, ſeu cubitorum, membris luxatis et fractis reſtituendis accommodatum. Ge. Hippokratiſche Einricht- oder Ziehbank. G. *Le Banc d'Hippocrate.* A. *Bench of Hippocrates.* B. *De Bank van Hippocrates.*

Scandens, botanicis dicitur *planta*, aut *truncus* plantae, alta petens, aliis corporibus ſuſtinendus.

Scandix, eſt planta vmbellifera, (Pentandr. Digyn.) quae habet folia longis pediculis appenſa, Coriandri diuiſura tenui, ſapore ſubdulci, ſubacri, et nonnihil nauſeoſo. Caules ſunt tenues, ramoſi, villoſi, ſuperius virides, inferius rubicundi. Flos eſt roſaceus et vmbellatus, plurimis ſcilicet petalis conſtans in orbem poſitis, et calyci inſidentibus. Is autem abit in fructum longiſſimum, ſubulatum, bipartibilem, compoſitum ex duobus ſeminibus ſubulatis, hinc conuexis, ſulcatis, inde planis, roſtro filiformi, baſi nucleum condentibus. Radix eſt digiti minimi craſſitie, ſimplex, alba, ſaporis dulcis. Creſcit paſſim haec planta in aruis atque vineis. Rarior eius in medicina vſus eſt, quamvis ei vires aperientes, reſoluentes, vulnerariae, praecipue in tollendis veſicae morbis, attribuantur. Sunt, qui acetariis addere

addere amant. Dicitur etiam *Pecten Veneris.* Scandix forte vocatur a σκέω, id eſt ξέω, ſeco, quia ſemen ei acutum. Ge. Nadelkörbel, Schnabelkraut. G. *Peigne de Venus.* A. *Sheppherd's needle, Venus Comb.* B. *Naalde kervel.*

SCAPHA, eſt faſciarum ſpecies capiti propria, inſeruiens venaeſectioni in fronte inſtitutae. Ge. Schifbinde. G. *Le Scapha.* B. *Schuit-zwagtel.*

SCAPHA, dicitur cauitas in aure externa, quae inter bina Anthelicis cornua excauata eſt, et verſus anteriora, Helicis portione terminata. Ge. Der innere Umkreiß im Ohr. G. *Foſſette, cavité naviculaire.* — *Scapha*, vel *Scaphula*, etiam receſſus in ima coniunctione labiorum pudendi muliebris vocatur.

SCAPHOIDES, NAVICVLARE, eſt *Oſſiculum* carpi, ſitum in primo ordine, connectitur cum radio, et quatuor carpi oſſiculis. — Eſt quoque tertium os tarſi in pede, *Naviculare* dictum, a ſcaphae, ſeu cymbae, ſimilitudine: connectitur illud cum parte anteriori tali, vel aſtragali, et tribus oſſibus cuneiformibus. Ge. Das Schiffgleiche Bein. G. *l'Os Scaphoide.* B. *Schuitagtig Been.*

SCAPVLA, vide *Homoplata.*

SCAPVLARE, ſ. *Faſcia ſcapularis*, eſt faſciae ſpecies, quae ſcapulis inhaerens aliis faſciis thoracis et abdominis firmandis inſeruit. Ge. Die Schulter- Trag- oder Jochbinde. G. *Le Bandage ſcapulaire.*

SCAPVS, eſt caulis eleuans fructificationem, non folia, vel pedunculus radicatus caulis faciem induens. G. *Hampe.*

SCARIFICATIO, eſt inciſio cutis ſcalpello, vel phlebotomo, quae fit cum, vel ſine cucurbitulis. Sine cucurbitulis fit in membris et partibus gangraena corruptis, vt viua pars a mortua ſeparetur, et liquores ſtagnantes inferius atque perpetuo putreſcentes liberius effluere queant. Cum cucurbitulis autem inſtituitur, vt extrahatur ſanguis ex vaſculis cutaneis, inſeruitque loco venae ſectionis, et tum plerumque plures cultelli vna capſula contenti ſimul applicantur. Gr. Ἐγχάραξις, Καταχασμὸς, Ἀπόσκηψις *Hippocr.* Ἀποχασμὸς. Ge. Das Schröpfen. G. *Scarification.* A. *Scarification, Cupping.* B. *Inſnyding, Scarificering, Vliemen, Schrabben, Kopping.*

SCARIFICATORIVM, eſt inſtrumentum, quo ſcarificatio, ſiue inciſio fit, eſtque, vel *ſimplex*, ſeu vnus cultellus, vel *compoſitum*, e pluribus cultellis capſula comprehenſis conſtans. Ge. Das Schröpfeiſen. G. *Scarificatoire.* A. *Cupping-glaſs, Lancet.* B. *Een Scherf, of Vliem-yzer.*

SCARIOLA, vide *Endiuia.*

Scarioſvm, botanicis eſt *folium*, ſubſtantia ſicca, arida, tactu ſonora; aut *perianthium* ſquamis margine membranaceis, aridis, ſonoris.

Scarlatina febris, eſt febris exanthematica, quae inuadere ſolet tempore aeſtiuo inprimis infantes, maculis paruis rubris, crebrioribus et multo latioribus, magisque rubentibus, ſed non tam vniformibus, quam in Morbillis, et quibus cutis vniuerſa inficitur. Maculae hae ad duos, vel tres dies perſiſtunt, poſtea euaneſcunt, cuticula ſquamatim decidit, quod bis, vel ter, abit reditque. Ge. Scharlachfieber. G. *Fievre Pourprée, Rouge, Scarlatine.* A. *Scarlet-feuer.* B. *Purper-koorts.*

Scarlea, i. q. *Sclarea.*

Scavrvs, eſt is, cui tali ſunt exſtantes. Ge. Der große Knorren, oder Knöchel, an Füßen hat. B. *Plomp biel, groot van Enkelen.*

Scelerata, vide *Batrachium, Ranunculus.*

Sceletvm, eſt oſſium totius corporis arida compages, arte anatomica articulis ſuis coniuncta, et locis debitis repoſita. A σκέλλω, areſacio. Eſt vel *naturale*, quando oſſa propriis ligamentis inter ſe nexa manent, vel *artificiale*, quum iunguntur tali ſubſtantia, quae non fuit pars corporis, vt filis ferreis, vel aurichalceis. Ge. Ein Beinkörper, ein Scelet. G. *Un Squelette.* A. *A Skeleton.* B. *Een Been-geraamte.*

Sceletopoiea, eſt ars partes molles corporis animalis debito modo tollendi, et oſſa ſecundum naturalem ſitum coniungendi.

Scelotyrbe, quaſi cruris perturbatio, ſecundum *Galeni* deſcriptionem eſt ſpecies reſolutionis, qua erectus homo ambulare non poteſt, et latus alias in rectum, quandoque ſiniſtrum in dextrum, vel viciſſim, circumfert; interdum quoque pedem non attollit, ſed attrahit, velut ii, qui magnos cliuos adſcendunt. A quibusdam ad Choream S. Viti refertur: ſaepe etiam ſymptoma ſcorbuti eſt. *Plinio Scelotyrbe* idem eſt, ac *Scorbutus.* Ex σκέλος, crus, et τύρβη, tumultus, vnde aqua ſcelotyrbitis, quae aduerſus ſcorbutum vſurpatur.

Schesis, eſt corporis diſpoſitio: vnde *Schetica febris*, quae in diſpoſitione eſt, non in habitu. A σχηματίζω, diſpono, effingo.

Schetica febris, opponitur Hecticae; Schetica quippe in ſanguine tantum et humoribus ita radices egit, vt facile curam admittat; Hectica vero in ipſa ἕξει, ſiue partibus ſolidis ita altius radicata eſt, vt non niſi difficulter medicamentis curetur.

SCHIATICA, SCIATICA, vide *Arthritis*, eam praecipue ſpeciem arthritidis denotat, quae articulum femoris cum acetabulo occupat. Ge. Hüftweh. G. *La Sciatique.* A. *Sciatica.*

SCHIDACEDVM, SCHINDALMOS, eſt fracturae ſpecies, per oſſis longitudinem, non per transuerſum, factae, quae καυληδὸν vocatur. Vide *Cauledon.*

SCHISMA, eſt ſciſſura in dura, vel molli parte. A σχίζω, findo. Stricte de pudendo muliebri dicitur. Ge. Spalte, Ritze. G. *Fiſſure, Fente.*

SCHOENANTHVM, et SCOENANTHVM, Foenum camelorum, ſ. Palea de Mecca *quibusdam.* Iuncus aromaticus odoratus *Bauh. Andropogon ſchoenanthus* paniculae ſpiculis coniugatis ouato-oblongis, rachi pubeſcente, floſculis ſeſſilibus, ariſta tortuoſa *Linn.* (Polygam. Monoec.) eſt planta graminibus adfinis, cuius culmi exſiccati vna cum peniculis ex Turcia et Arabia, vbi copioſe adeo, praecipue circa montem Libanum, prouenit, vt Camelis in pabulum cedat, ad nos adferuntur. Odoris eſt fragrantis ad Roſarum et Pulegii odorem accedentis, ſaporis acris et aromatici, viribusque emmenagogis, carminatiuis, ſtomachicis et alexipharmacis gaudet. Hodie rarioris eſt vſus, theriacam tamen ingreditur.—Ab aliquot abhinc annis ex inſula Bourbonia et Madagaſcar alia ad nos adhuc adfertur ſpecies Schoenanthi, panniculis minoribus et guſtus longe acrioris, cuius infuſum in adfectibus rheumaticis valde laudatur. Ge. Kamelsheu, Kamelſtroh. G. *Schoenante, ou Jonc odorant.* A. *Camels-hay.* B. *Kemels-hooi, Kemels-ſtroo.* Ex σχοῖνος, foenum, et ἄνθος, flos. Vocatur et *Squinanthum.*

SCHOENOPRASVM, eſt quaſi *Porrum iunceum.* Ex σχοῖνος, iuncus, et πράσον, porrum. Vide *Porrum.* Ge. Schnittlauch, Binzenlauch. G. *Petit poireau, Appetits.* A. *Porret, Cive.* B. *Bies look, Bies-porrei, Honds-look, Aſt-look.*

SCHOENOS, Gr. Σχοῖνος, eſt Iuncus, παρὰ τὸ σχεῖν, id eſt retinendum, ligandum: Iunco enim vincitur. Vide *Iuncus. Schoenus* III. *Linnaeo* eſt genus plantarum ad gramineas pertinens, (Triandr. Monogyn.) cuius Gluma biualuis, multiflora, petala ſex, lanceolata, acuta, ſitu inaequalia, fereque imbricata, corolla laxe conniuens, demittens ſemen maturum, vnicum, ſubouatum, obſolete trigonum, nitidum: ad quod genus plures ſpecies referuntur.

SCILLA, ſ. SQVILLA, eſt plantae genus flore liliaceo, (Hex. Monog.) corolla plana hexapetala, capſula ſubouata, glabra, triſulca, triloculari, triualui, polyſperma. Species officinalis eſt Scilla vulgaris radice rubra *Bauh. Scilla maritima,*

nudiflora, bracteis refractis *Linn.* Habet haec folia longa, ampla, lata, carnoſa, viridia, ſuccum viſcoſum et amarum continentia. Flores Ornithogalo, vel Hyacintho ſtellari, ſimiles ſunt, et in ſpica creſcentes, antequam folia apparent. Fructus eſt rotundus, trigonus, foetus ſeminibus nigris. Radix bulboſa, maxima, pugnum craſſa, cepacea, ex plurimis tunicis, vel lamellis compacta, inferius multis craſſis fibris praedita, ſaporis nauſeoſi, acris, amari, odoris nullius. Haec radix ſola in vſum medicum adhibetur. Recens acris adeo et fere corroſiua eſt; hinc olim in paſtam farinaceam inuoluta in furno coquebatur, hodie plerumque in taleolos diſciſſa leni calore exſiccatur. Praeſtantiſſimis viribus incidentibus, ſtimulantibus, diaphoreticis, diureticis et hydragogis pollet; hinc frequentiſſimus eius in aſthmate humido, tuſſi, cachexia, ictero, praecipue vero omnibus ſpeciebus hydropis, vſus eſt. Plerumque ob qualitatem nauſeoſam, qua etiam maiori doſi vomitum excitat, lenia aromata adduntur. Datur vel in puluere ad grana aliquot, vel acetum ſuperfunditur, quod *Acetum ſquilliticum* dicitur, et ex quo, addito melle, *Oxymel ſquilliticum* praeparatur. Et vinum radici recenti ſuperfuſum ſummopere in hydrope commendatur. Sunt veterum nonnulli, qui recentem radicem cultro ferreo ſcindi vetant, hunc veneno infici putantes, hinc eburneum, vel ligneum, praeferunt. Paſta, qua radix recens cocta eſt, venenata, volucribus ſaltem exitioſa creditur. Haec planta, creſcit in Hiſpania, Luſitania et Sicilia circa mare, vnde etiam *Cepa marina* dicitur. Nomen accepit, vel quod inter hanc et marinum teſtaceum piſcem, a tunicata ſquamarum compactili ſerie Squillam vocatum, magna ſimilitudo. Vel ἀπὸ τῦ σκιλήματος, id eſt, ariditate, quod in ſabuletis marinis, ſole retorridis, oriatur. Ge. Meerzwiebel. G. *Scille.* A. *Squills, Sea Onion.* B. *Zeeajuin.*

SCINCVS, STINCVS MARINVS, *Lacerta ſcincus* cauda tereti mediocri, apice compreſſa, digitis muticis marginatis *Linn.* (Amphib. Reptil.) animal eſt quadrupes, ouiparum, magnitudine et figura Lacerti viridis, oblonge rotundo capite et acuminato ore, longa rotundaque cauda, a qua ad caput vsque fuſca linea excurrit, praeditum, ſquamis exiguis et frequentibus tectum, coloris ſublutei, in Arabia et circa Mare rubrum reperiundum, vnde ad nos euiſceratum et exſiccatum adfertur. Singulares ei a quibuſdam, vix tamen ſatis conſtantes, virtutes alexipharmacae, et praecipue aphrodiſiacae, tribuuntur, hinc et electuarium diaſatyrion et mithridatium ingreditur. Rariſſimi apud nos vſus. Incolae

Aegypti recenter occiſum aqua decoquunt, iuſculumque hauriunt. Ge. Erdcrocodil. G. *Scinc.*

Scirpvs, eſt plantae genus flore apetalo, (Triandr. Monogyn.) ſpica vndique imbricata, ſquamis ouatis, plano-inflexis, flores diſtinguentibus, pericarpio nullo, ſemine vnico, triquetro, acuminato, villis calyce breuioribus inſtructo. Plurimae ſub hoc genere ſpecies comprehenduntur.

Scirrhosis, i. q. *Scirrhus.*

Scirrhvs, et scirrhoma, Barb. *Scliroſis*, eſt tumor durus, liuidus, renitens, inaequalis, ſenſim increſcens, et doloris expers, niſi ruditer tractetur, ſedem habens vel in viſcere, vt hepate, liene, glandulis meſenterii, vel in glandulis ſubcutaneis partium externarum, mammis, etc. oriundus a quacunque cauſa materiam in folliculo glanduloſo haerentem inſpiſſante, vel comprimente, vt exire nequeat, inflammationem praegreſſam plerumque habens; vel etiam ſine ea oritur a cauſa externa violenta, ictu, compreſſione, etc. vel etiam in aegris, quibus ex victu dr ro, vel vita triſti, aut aliis cauſſis humores craſſi et difficulter mobiles facti ſunt. Hic in initio quidem benignus eſt, ſi vero materia ſtagnans acrimoniam acquirit, in cancrum degenerat. Vox deriuatur a σκιῤῥόω, induro. Ge. Verhårtete Geſchwulſt, Scirrhus. G. *Scirrhe.* A. *Scirrhus.* B. *Verhard Gezwel, een Knoeſt gezwel.*

Sclarea, ſeu scarlea, *Oruala*, *Tota bona*, Horminum ſclarea dictum *Bauh.* *Saluia ſclarea* foliis rugoſis cordatis, oblongis, villoſis, ſerratis, bracteis calyce longioribus concauis acuminatis *Linn.* (Diandr. Monogyn.) eſt planta, quae habet caulem duos circiter pedes altum, digitum minorem craſſum, lanuginoſum, quadratum, fortem, medulla alba repletum, in alas, aut ramos ſibi inuicem oppoſitos diviſum. Folia ſunt magna, ampla, lanuginoſa, rugoſa, albeſcentia, aſpera, in baſi ſua magis ampla, deinde in apicem obtuſum deſinentia, in margine inciſa, caulibus longis adhaerentia, inprimis inferiora, quae ex radice erumpunt, alia bina ſibi inuicem oppoſita iuxta longitudinem caulium et ramorum. Flores in ſummitate caulium creſcunt verticillati, ſex in ſingulo verticillo duabus ſtipulis cordiformibus ſtipato, in ſpicas longas congeſti, galea longa, falcata, adunca, barba tripartita; ſegmentum medium, bifidum, et cavum; galea maior labium pedemque Leonis referens. Semina quatuor ſatis craſſa, polita, ſubrotunda, rubicunda, in capſula, quae flori tanquam calyx inſeruiuit, incluſa. Radix eſt lignoſa, longa, fibroſa, coloris fuſci, ſaporis non ingrati, ſed qui os quaſi inflammat. Tota planta habet odorem pene-

trantem, et ſaporem amarum. Notandum, quod vina, vel cereuiſiae, in quibus vel per ſe, vel cum floribus Sambuci, fuit infuſa, cito inebrient, capitisque dolores inſignes excitent. Sunt tamen, qui modicum huiusmodi vini, vel cereviſiae, vſum foeminis frigidis, ſterilibus et leucorrhoea laborantibus proficuum iudicant. Nomen forte habet a σκληρὸς, durus, ſiccus, quia haec planta habet caulem durum et ſiccum. Ge. Scharlach, Scharleyen. G. *Orvale*, *Toute bonne*. A. *Clary*. B. *Scarlei*, *Algoede*.

Scleriasis, eſt alicuius partis induratio. A σκληρόω, induro. Proprie de palpebrarum interiori duritie dicitur. *P. Aegineta* hac voce vſus eſt de duritie quadam circa vuluae ceruicem, quae ad ſcirrhum quidem accedit, ſed tactui minus reſiſtit.

Scleroma, i. q. *Scleriaſis*.

Sclerophthalmia, eſt Lippitudo dura, cum dolore, motu oculorum tardo, rubedine et ſiccitate, quae in palpebris eſt, adeo vt nullum humorem fundant, nec poſt ſomnum facile aperiri poſſint. A σκληρὸς, durus, et ὀφθαλμία, dolor oculorum. Ge. Harte Geſchwulſt der Augenlieder. B. *Hardigheid*, *of Ontſteeking der Oogſchelen*.

Sclerosarcoma, eſt abſceſſus progerminans plerumque in gingiuis, carneus, durus, interdum galli coronam, vel criſtam, interdum oſtracodermi carnem referens, differens aliquantum ab *Epulide*.

Sclerotica, eſt inuolucrum primum et proprium bulbi oculi cum dura nerui optici membrana accurate connatum, album, ex celluloſa tela ſtipata compoſitum, absque conſpicuis fibris, laminisue, denſum et firmum, paruis vaſculis, paucisque et minutiſſimis neruulis percurſum, hinc parum adeo ſenſile, quod totum oculi globum complecteretur, niſi anterius ei cornea membrana adaptaretur, cui recipiendae rotunda et paulum oualis, adque naſi ſedem latior ſcleroticae portio exſcinditur *Hall*. Vide *Cornea*. A σκληρόω, induro.— Nonnulli *Corneam opacam* vocant. Ge. Die harte Haut des Augapfels. G. *La Cornée opaque*, *Sclerotique*.

Sclerotica, ſiue *Indurantia*, ſunt, quae partes firmius inter ſe coniungunt. Idque vel tenues et molles diſſipando, vel eas interdum retinendo. Illud fit, vbi per nimis calefacientia ſcirrhus induratur; hoc, vbi, per ſaturnina, aliaue refrigerantia et adſtringentia, pars ex. gr. oedematoſa duritiem acquirit. Ideoque horum materia in calefacientibus, et refrigerantibus, ac adſtringentibus, eſt quaerenda. A σκληρόω, induro. Ge. Verhärtende Mittel. G. *Remédes ſclerotiques*. B. *Hardmaakende*, *of verhardende Middelen*.

Sclervntica, i. q. *Sclerotica.*

Sclirosis, et scliroma, i. q. *Scirrhus.*

Sclopetaria aqva, ſ. aqva vvlneraria, praeparatur e vino generoſo plurimis herbis vulnerariis ſuperfuſo, digeſto et tandem deſtillato, eiusque vſus externus ad contuſiones, ſugillationes, luxationes et vulnera recentia notiſſimus eſt. Interne ſumta vires carminatiuas exſerit. Ge. Arquebuſade, Schußwundenwaſſer. G. *Eau d'arquebuſade.*

Sclopetaria vvlnera, dicuntur, quae globis ferreis, aut plumbeis, maioribus, vel minoribus, vi ignis exploſis, corpori inferuntur, et verius contuſione, quam combuſtione, partes laedunt. Ge. Schußwunden. G. *Coups de feu.* A. *Gunshot-wounds.*

Scoliosis, eſt ſpinae dorſi in hoc, aut illud, latus diſtorſio, ſic vt etiam coſtae diſtorqueantur. Dicitur aliis etiam *Gibboſitas coſtalis.* A σκολιόω, intorqueo.

Scolopendria, scolopendrvm, *Lingua ceruina* officinarum, eſt ſpecies Aſplenii, (Cryptogam. Filic.) et quidem *Aſplenium ſcolopendrium* frondibus ſimplicibus, cordato-lingulatis integerrimis, ſtipitibus hirſutis *Linn.* Creſcit in Germania, Gallia, Italia. Qualitatis eſt ſiccae, exſiccantis et roborantis; hinc infuſum herbae in haemoptyſi, hyſteria, hypochondriaſi, cachexia et rhachitide commendatur. Ge. Hirſchzunge. G. *Langue de Cerf.* A. *Harts tongue.* B. *Harts-tong.*

Scolopomachaerion, eſt cultellus chirurgicus, apice incuruo, quo vulnera thoracis anguſta dilatantur, magnis item tumoribus aperiendis ſummopere conuenit; abdominis quoque aperturae maxime vtilis. Ex σκολόπαξ, gallinago, et μάχαιρα, culter. Ge. Ein krummes Inciſionsmeſſer.

Scolymvs, eſt *Cinara,* ſeu *Articocalus;* appellari volunt a σκολύττειν, hoc eſt κολέειν, et ἐκτίλλειν λιμὸν, quod famem arceat, cohibeat, extinguat, vel a σκόλος, ſpina. Vide *Articocalus.*

Scoptvla, i. q. *Scapula.*

Scorbvtica, ſunt medicamenta acrimoniam Scorbuti emendantia, et cauſam mali ex corpore eliminantia. Ge. Mittel gegen den Scharbock, Antiſcorbutiſche Arzeneyen. G. *Antiſcorbutiques.* B. *Scheurbuiks Middelen.*

Scorbvtvs, eſt morbus omnibus accolis maris ſeptentrionalis, inprimis vero nautis et omnibus qui cibis duris, ſalitis, vel fumo induratis, veſci ſolent, et vegetabilibus deſtituuntur, frequentiſſimus, et endemius, qua manus, pedesque, maculis ſaepe lividis conſpurcantur, quae tandem nigrae euadunt, et late

ſe per totam tibiam extendunt. Accedit item crurum debilitas, et tumor eorum accedens et recedens, totius corporis grauitas, anhelitus difficultas, inprimis poſt corporis motum; oris foetor, dentes vacillantes, ſanguinem manantes gingiuae, quae poſtea etiam exulcerantur et corrumpuntur; rigiditates, ſpaſmi, dolores, arthritidesque vagae, colica, et ſexcenti alii morbi, qui propterea curari nequevnt, niſi ſpecialis Scorbuti ratio habeatur. Praedominantem acrimoniam in toto corpore habet, vel acidam, alcalinam, vel muriaticam, et ſanguinem ita afficit, vt partim ſit acris et ſeroſus, partim craſſus, ita vt venaeſectione eductus ſcateat muco flauo-viridi, etc. Antiquitati hunc morbum non fuiſſe incognitum, ex *Hippocrate*, Lib. 2. Cap. 42. vbi Scorbuti ſymptomata enarrat euoluitque, quidam probare volunt, eumque fuiſſe morbum, quem ſub nomine *Ileos haematites*, et *Magni ſplenis* deſcribit. Nomen Scorbuti ſaltem veteribus incognitum fuit, ab ea recentius formatum denominatione: *Schorbuk*, qua populi ſeptentrionales hunc morbum inſignire ſolent. Stomacace forte et Scelotyrbe *Plinii* eſt. Ge. Scharbock, Skorbut. G. *Scorbut.* A. *Scurvy.* B. *De Scheurbuik, Blaauw-ſchuit, Schimmel-ziekte, Blaauw-zugt.*

Scordium, Chamaedrys paluſtris caneſcens *Tourn. Teucrium ſcordium*, foliis oblongis ſeſſilibus dentato-ſerratis, floribus geminis axillaribus pedunculatis, caule diffuſo *Linn.* (Didynam. Gymnoſperm.) eſt planta officinalis, quae habet caulem ramoſum, quadratum, repentem, villoſum. Folia mollia, villoſa, in margine inciſa, oblonga, albeſcentia. Flores ſunt parui, vnilabiati, quinquefidi, in alis foliorum creſcentes, coloris rubri. Flori ſuccedunt quatuor ſemina tenuia, rotunda, in capſula, quae floris calyx fuit, incluſa. Radix fibroſa, oblique repens in terra. Eſt herba Allium olens, quae propter vim putredini reſiſtentem cataplaſmata contra gangraenam ingredi ſolet. Creſcit ſponte in pratis paludoſis, ſed etiam ad vſum medicum in hortis colitur. Saporis eſt acris et amari, viribusque tonicis, diaphoreticis et anthelminthicis gaudet. A quibusdam eximiae ei vires alexipharmacae tribuuntur. Adhibetur interne in forma infuſi, vel eſſentiae, et plura medicamenta compoſita ingreditur. Deſtillatione nullum oleum aethereum elici poteſt. Nomen forte a σκορόδȣ, ab Allio, habet: vel propter Allii acrimoniam. Ge. Lachenknoblauch. G. *Scordion, Germandrée d'eau, Chamarras.* A. *Water-germander.* B. *Water-look.*

Scordotis, eſt planta apud Veteres Marrubio non abſimilis: an vero ſit Scordium? an Alliaria, quia Allium olet, an eius, vt

videtur, ſpecies, dubium adhuc videtur. Ill. *Linnaeo* eſt ſpecies Nepetae, ſcilicet *Nepeta ſcordotis*, ſpicis ſeſſilibus terminalibus, bracteis ſubcordatis villoſis, foliis cordatis obtuſis. (Didynam. Gymnoſperm.) Scordium alterum lanuginoſius verticillatum *Bauh.* Videtur deriuari a σκόρδον, Allium.

Scoriae, ſunt recrementa metallica, ſiue partes metallorum, quae in fuſione, vel in cudendo, vi ignis corroduntur in maſſam mortuam, non ſolubilem amplius; et quae a partibus metallicis facile ſeparantur. Ge. Schlacken, Schaum der Metalle, Hammerſchlag. G. *Ecume*, *Impurités*, *Scories*. A. *Scoria*, *Droſs*. B. *Schuim der Metaalen*, *Slek*, *Hamerslag*.

Scorificatio, eſt operatio chymica, qua vi ignis, variisque additis, metalla a partibus vilioribus in ſcorias mutatis, dum fundum petunt, ſeparantur, aut ipſa metalla in ſcorias mutantur, ad vlteriorem vſum medicum, aut chymicum, adhibendas. Ge. Verſchlackung. G *Scorification.*

Scorodon, eſt Allium. Dicitur quaſi σκαιὸν ῥόδον, id eſt, rudis Roſa, quod aſpere ſupra modum redoleat, et olfacientium nares offendat, vel a σκῶρ ὄζειν, quod foede oleat, tanquam ſtercus. Vide *Allium*.

Scorodoprasvm, eſt planta inter Allium et Porrum media. Σκόρδον eſt allium, et πράσον, porrum. Eſt *Allium ſcorodopraſum Linn.* Ge. Rockenbolle, zahmer Knoblauch. G. *Ail poireau*, *Rocambole*. A. *Leek ſchallot*. Ital. *Rocobole*. B. *Look-parei.* — Quibusdam tamen autoribus hoc nomine variae ſpecies Allii (Hexandr. Monogyn.) denotantur; vt *Allium ampelopraſum Linn.* caule planifolio, vmbellifero, vmbella globoſa, ſtaminibus tricuſpidatis, petalis carina ſcabris. *Allium rotundum Linn.* caule planifolio vmbellifero, ſtaminibus tricuſpidatis, vmbella ſubgloboſa, floribus lateralibus nutantibus. *Allium ſphaerocephalon Linn.* caule teretifolio vmbellifero, foliis ſemiteretibus, ſtaminibus tricuſpidatis corolla longioribus.

Scorpio, eſt inſectum apterum, Cancro non diſſimile, ſed pro ratione gracilius, pedibus octo, oculis octo, horum tribus ad latus vtrumque thoracis, duobus in tergo; fronte chelifera, palpis duobus cheliformibus, cauda elongata, articulata, terminata mucrone arcuato, pectinibus duobus ſubtus inter pectus et abdomen. Huius generis plures dantur ſpecies, colore, figura et magnitudine differentes, quae omnes intra muros, lapides et cauernas regionum calidarum habitant, quarumue ictus, quem mucrone infligunt, eo eſt periculoſior, quo ipſa regio calidior. Species, quae apud nos

in vſum medicum adhibetur, in Italia frequentiſſima, eſt *Scorpio europaeus* pectinibus 18. dentatis, manibus angulatis *Linn.* Huius ſpeciei plures viui, vel per ſe, vel additis pluribus alexipharmacis, in oleo infunduntur et macerantur, idque oleum in Italia, vbi viuorum copia praeſto eſt, praeparatum in officinis noſtris ſub nomine *Olei ſcorpionum* ſimplicis, et magni Matthioli proſtat. Huic quidem inſignes vires alexipharmacae et neruinae tribuuntur; eius tamen vſus internus rariſſimus eſt. Frequentius longe et bono cum affectu regioni pubis, lumbari, et perinaeo in dyſuria et effectibus nephriticis ad vrinam pellendam illinitur. In Italia oleum hoc promtiſſimum eſt in ictu ſcorpionum remedium. Auribus immiſſum in otalgia ſeroſa prodeſt. Vires tamen magis ab oleo quam a ſcorpionibus pendent. G. Scorpion.

Scorpioides, *Ornithopus ſcorpioides Linn.* eſt paruula planta, quae habet caules tenues, anguloſos, aliquantulum villoſos, in latitudinem ſe extendentes, repentes. Folia emittit oblonga, Bupleurum, vel Perfoliatam, referentia, ſed pinguiora et magis neruoſa, ſaporis acidiuſculi. Flores ſunt exigui, leguminoſi, flaui. Poſt florem ſequitur ſiliqua villoſa, longa, hiſpida, articuloſa, cochleae, aut erucae ad inſtar eleganter in ſe conuoluta, continens in ſingulis articulis ſemen ouatum. Radix eſt exigua. Haec planta creſcit in regionibus calidis, praeſertim in locis aridis Galliae auſtralis: eſt legumen, cuius ſiliquae ſcorpii ſimilitudinem habent. Ex σκορπίος, ſcorpius, et εἶδος, forma. Ge. Skorpionkraut. G. *Chenille plante.* A. *Scorpion wort.* B. *Scorpioen-kruid.*

Scorpiurus, eſt Heliotropii ſpecies, cuius ſummitates caudae Scorpionis ſimilitudinem habent. Ex σκορπίος, ſcorpio, et οὐρά, cauda.

Scorsonera, vel scorzonera, eſt plantae genus flore compoſito lingulato, (Syngeneſ. Polygam. Aequal.) cuius ſpecies officinalis eſt Scorzonera latifolia ſinuata *Bauh.* *Scorzonera hiſpanica* caule ramoſo vnifloro, foliis amplexicaulibus integris ſerrulatis *Linn.* Habet haec caulem rotundum, ſtriatum, cauum, in plures ramos longos diuiſum, leui lanugine obductos. Folia ſunt longa, ſatis ampla, Tragopogoni foliis ſimilia, polita, baſi caulem amplectentia, aliquando parum criſpata et ſinuoſa, in acumen ſatis longum deſinentia, coloris virido-obſcuri. Flores in ſummitate ramorum naſcuntur, ſemifloſculoſi, calyce oblongo, tenero, ſquamoſo comprehenſi. His ſuccedunt ſemina longa, tenuia, alba, pappis plumoſis inſtructa. Radix longa, digiti, vel pollicis craſſitie, ſimplex, foris nigra, intus alba, tenera,

fragilis, carnoſa, ſucculenta, lactea, ſubdulcis ac grati ſaporis, odoris nullius. Planta eſt perennis, in Hiſpania habitans, frequenter tamen etiam in hortis noſtris culta. Radicis vſus et culinaris eſt et medicus. Exſiccata leniter amareſcit. Eximiae ei vires aperitiuae, diaphoreticae et alexipharmacae, ſimulque leuiter nutrientes tribuuntur. Proſtat in officinis aqua et extractum. Frequentius tamen radix in decocto adhibetur. Hiſpanis *Scurzonera*, ab Hiſpanica voce *Scurzo*, quod eſt vipera, hinc dicitur quoque *Viperina*, *Viperaria*, vel *Serpentaria*. Ita vero vocata eſt, quod huius plantae radix habeat, vt credunt, eximias vires contra viperarum morſum. Vel a *Scorzonera* ob colorem atrum radicis. Ge. Schlangenwurz, Skorzonere. G. *Scorzonere*, *Salſifie d'Eſpagne*. A. *Vipersgraſs*. B. *Gift-wortel*, *Slange-wortel*, *Adders-kruid*.

Scortvm, i. q. *Scrotum*.

Scotodinos, i. q. *Scotomia*.

Scotomia, vertigo, Gr. Δῖνος, Ἴλιγξ, Ἴλιγγος, Σκότωμα, Σκοτωματικὸν πάθος, *Aegin*. Σκοτόδινος, *Hippocrat*. Σκοτοδινία *Platoni*, eſt illa adfectio, qua obiecta externa videntur circumrotari, adeo vt aegri titubent, vacillent, et oculi ſaepe ſimul obſcurentur; accedente plerumque moleſto aurium tinnitu: orta a quauis cauſa ſanguinem vehementius determinante ad caput, vel ſpirituum animalium fluxum in neruos opticos eorumque thalamos turbante, vnde retinae villi neruoſi nimis concutiuntur, et imagines per radios lucis depingendae, non placide per aliquot puncta temporis ſuper eosdem villos retinae pinguntur, ſed omni momento ſuper alios vicinos, quare mens, hos motus percipiens, iudicat, imagines moueri, veluti olim per ſimiles motus factum vere cognouerat. Cauſſa eſt vel in ipſo capite tuncque vocatur *Scotomia idiopathica*, vel ab aliis morbis pendet, vt vitio ventriculi, hyſteria, hypochondriaſi, haecque *ſymptomatica* dicitur. A σκοτόω, obſcuro. Ge. Der Schwindel. G. *Vertige*, *Tournoyement de tête*. A. *A turning round*, *or Giddineſs*. B. *Draijing in 't Hoefd*, *Suizeling*, *Zwymeling*, *Hoofd-zwymel*.

Screatvs, eſt voluntaria aëris ex pulmonibus preſſio, vt cum ſono concutiat fauces, ibidemque elidere conetur haerentem humorem. Ge. Das Räuſpern. B. *Rocheling*.

Scriptvlvs, vide *Scrupulus*.

Scrobicvlvs cordis, i. q. *Anticardium*.

Scroffa, i. q. *Scrophula*.

Scrofvla, scrophvla, ſeu strvma, chaeres, Gr. Χοιράδες, quia porcas infeſtare ſolent, vel, vt alii volunt,

a multiplici partu, quoniam, ſicuti ſues multos edunt partus, ſic ex vna ſtruma plures fiunt. Sunt vero tumores morboſi glandularum colli, vel aurium, vel etiam aliarum glandularum lymphaticarum, renitentes, oriundi a materia in folliculis glanduloſis, ſtagnante in cauo ob frigus, ductus emittentes conſtringente, et partes indurante, vel quia materia exitui, inepta, orbatur tenuiſſimo ſuo vehiculo, vel ab ipſo veneno ſcrophuloſo coagulatur. Glandulae ſcirrhoſae ſunt, vel integrae, vel ſuppuratae; integrae quidem naſcuntur, et ſine vlla eroſione diu permanent; aſt vel ſponte, vel male tractatae, vlcera ſordida in diuerſis partibus pertinacia inducunt, ipſi digiti carie afficiuntur, articuli in tumores attolluntur, vnde anchiloſes, paedarthrocace, infinitaque alia mala ſaepe inſanabilia, ita vt ſtrumae, ſeu tubercula colli, ſint exigua pars totius morbi ſcrophulae dicti. Hic morbus eſt ſaepius congenitus, quandoque haereditarius, ſaepe a praua diaeta pauperum oriundus, tumque maxime periculoſus ſi pulmones, aut alia viſcera adficiat. *Sauv.* Ge. Ein Kropf, Skropheln. G. *Ecrouelles.* A. *The Kings-evil, Scrophulous tumor.* B. *Klieren, Krop-zweren.*

SCROPHVLARIA, ſeu SCROFVLARIA, eſt plantae genus flore monopetalo anomalo, (Didynam. Angioſperm.) cuius quidem duae ſpecies in vſum medicum adhibentur, ſcilicet *Scrophularia vulgaris Pharm.* Scrophularia nodoſa foetida *Bauh.* *Scrophularia nodoſa* foliis cordatis trineruatis, caule obtuſangulo *Linn.* Habet haec caulem rectum, quadratum, coloris purpurei nigricantis, intus excauatum, in ſummitate in ramos, in alas ſe extendentes, diuiſum. Folia ſunt oblonga, acuta, ampla, in margine inciſa, Vrticam vrentem referentia, ſed ampliora, obſcuriora, non vrentia, caulium nodis ſibi inuicem oppoſita. Flos eſt anomalus, monopetalus, vtrinque patens, fere globoſus, quaſi ollam rotundam repraeſentans, parte anteriori bilabiatus, ſuperiori binis folliculis conſtans, tecto inferiori trifido. Poſt florem ſuccedit fructus, vel capſula ſemi-rotunda ſepto medio diſtincta, continens ſemina exigua. Radix eſt craſſa, inaequalis et nodoſa. Tota planta habet odorem ingratum, ad odorem foliorum Sambuci accedentem, et ſaporem amarum. Foliis aeque ac radici vires emollientes, reſoluentes ac mundificantes attribuuntur. Radix in puluere ſumta haemorrhoidibus dolentibus mederi, et ſemen anthelminthicum dicitur. Creſcit intra ſepes, aliisque locis humidis et vmbroſis.—Altera ſpecies eſt Scrophularia aquatica maior *Bauh.* *Scrophularia aquatica* foliis cordatis obtuſis petiolatis decurrentibus, caule membranis angulato,

racemis terminalibus *Linn.* magis in Europa auſtraliori naſcens, eiusdem fere cum praecedente, minus tamen foetidae, qualitatis. Nondum in officinas noſtras recepta. Haec planta eadem cum *Iquetaya* Braſilienſium eſſe putatur, dum easdem vires poſſidet, additis ſcilicet foliis, ſaporem nauſeoſum foliorum Sennae corrigendi, et, quae facile excitant, tormina tollendi. Scrophularia dicitur, quod ſtrumoſa radix ex multis granorum frumenti grumis videtur coaluiſſe, vel quod ſtrumis, quas imitatione Graeca Scrofulas vocant, medeatur. Ge. Braunwurzel, Feigen- oder Warzenkraut, Knotenkraut, Sauwurzel, Knollenkraut, Fiſchwurzel, et *aquatica* Weißer Nachſchatten, Waſſerbetonien. G. *Scrophulaire*, et *aquatica*, *Herbe du Siege.* A. *Scrophulary*, *Fig-wort*, *Pile-wort*, *Celandine*, et *aquatica* *Water Fix-wort*, *Water-betony*. B. *Klier kruid*, *Speen-kruid.*

Scrotocele, eſt Hernia ſcroti. Vide *Hernia.*

Scrotvm, vt et bvrsa, Gr. Ὄσχεος, Ταῦρος, Ποιρὶν, *Nicand. ſchol.* Πήνιρα et Πυνίρα Θοῤῥιάνη, inuenio apud *Erotianum*, fortaſſe rectius Πυρῖνα, eſt receptaculum in homine adulto, inque claſſibus animalium ruminante et rapace teſticulos extra abdomen continens, quod ad latera penis dependet. Hic ſaccus per medium profunde in duos ſaccos ouales diuiſus cute factus pertenui, criſpis pilis conſperſa, cum ſtrato adipis non multi, neque laxi, ſubiecto. Eſt ſub eadem cute peculiare inuolucrum, *Dartos* veterum, rubens, vaſculoſum, non vere quidem muſculoſum, neque fibris factum parallelis, hactenus tamen muſculoſae indolis, quod cum cute a frigore irritabile ex laxitate ſe concutiat, erigat, firmet et adſcendat. Natura ei celluloſa eſt, denſa, ſtipata, quae cuti adhaereſcat. Cuiuis teſticulo ſua eiusmodi eſt vagina, vnde in vtriusque darti coniunctione, flatu impulſo et ſaccis ad ſe inuicem adpreſſis, hoc ſeptum, ſcrotum in duos ſaccos diuidens apparet. *Hall.* Hic ſaccus teſtes tuetur et ſuſtinet. Ge. Der Hodenſack. G. *Le Scrotum*, *la bourſe des Teſticules.* A. *The Cod*, *or Codspurſe*, *Scrotum.* B. *Het Kloot-zakje*, *Bal-zak.*

Scrotvm cordis, vide *Pericardium.*

Scrvpvlvs, eſt tertia pars drachmae: continet ſcrupulus grana viginti, ſeu obolos duos, vocatur item *Scriptulus* et *Scripulus.* Ge. Ein Skrupel, der dritte Theil eines Quentleins. G. A. *Scrupule.* B. *Een Scrupel.*

Scvtalis cartilago, idem quod *Enſiformis.* — Item idem quod *Thyroides.*

Scvtiforme os, i. q. *Mola genu*, ſ. *Patella.*

Scvtiformis cartilago, vide *Enſiformis* et *Thyroides.*

Scvtvm, proprie eſt inſtrumentum bellicum, quo corpus munitur ab inuaſione hoſtili. Improprie vero dicitur de aliis quibuscunque munimentis. Tale eſt emplaſtrum *Scutum* referens, quod regioni epigaſtricae applicatur. Ge. Ein Schild. oder Magenpflaſter. G. *Ecuſſon*, *Emplâtre ſcutiforme.* A. *Shieldlike Plaiſter.* B. *Een ſchildgelyke Pleiſter.*— *Scutum* quoque ſignificat patellam, ſeu molam genu, ideoque *Os ſcutiforme* appellatur. Vide ſuo loco.

Scybala, ſunt excrementa aluina in cellulis inteſtini coli in globulos formata, velut ab ouibus, aut capris, excernuntur.

Scytalides, vocantur oſſicula digitorum ſingulorum terna, excepto pollice, qui duo habet, mutuo inter ſe colligata, et ordine ſuccedentia, veluti in acie, turma equitum, quae σκυτάλη vocatur. Latine *Internodia*, *Phalanges.*

Scythica radix, vide *Glycyrrhiza.*

Sebel, i. q. *Pannus oculorum.*

Sebesten, Prunorum quaſi ſpecies eſt, dicuntur et *Myxae* et *Mixaria.* Sebeſten officinarum *Dill.* *Cordia myxa* foliis ouatis ſupra glabris, corymbis lateralibus, calycibus decemſtriatis *Linn.* (Pentandr. Monogyn.). Creſcunt in Aegypto Pruni inſtar; folia obrotunda, in margine dentata; flores parui, albi, pentapetali, roſacei, in racemos congeſti, et Geranio proximi, a quibus fructus oriuntur paruis rotundisque Prunis ſimiles, et calyce velut cupula tecti, quorum nuclei tricoſtati cernuntur: viſcoſi ſunt admodum maſticati, exterius, ſiccati nigri: pro tuſſi, raucedine et ſtranguria, rarius tamen hodie, aſſumuntur. Mucilago, quae ex his fructibus in Aegypto extrahitur, quamue incolae tum externe ad tumores duros reſoluendos, tum interne in morbis pulmonum adhibent, ſub nomine *Glutinis Alexandrini* rariſſime ad nos adfertur. Ge. Bruſtbeeren, Sebeſtepflaumen. G. A. *Sebeſten.* B. *Borſt pruimen*, *Sebeſten.*

Secacvl, dicitur Sigillum Salomonis, eſt vox Arabica.

Secale, eſt planta Cerealis, (Triandr. Digyn.) quae habet caules valde altos, hominis altitudinem ſaepe ſuperantes, rectos, firmos, folia gerentes pauca, longa, ſed Tritici foliis anguſtiora. Flos apetalus, per faſciculos in ſpicam diſpoſitus; ſinguli nempe flores tribus ſtaminibus conſtant ex calyce ſurgentibus; piſtillum autem abit dein in ſemen oblongum, tenue, farinaceum, gluma ariſtata, quae floris calyx fuit, obuolutum; hanc tamen concuſſum facile deponit.

Singuli faſciculi axi dentatae affixi ſpicam, Tritici ſpica magis compreſſam, conſtituunt: grana ſunt triticeis longiora, ſtrigoſiora, tenuiora, et intenſius flaueſcentia, aut fuſca, ſaporis farinacei, ſubdulcis. Apud nos frequentiſſime colitur, ad panificium et in vſum cibarium cedens. Qualitatis eſt nutrientis, glutinoſae tamen et facile aceſcentis, hinc robuſtioribus tantum, et valido labore exercitis, panis ſecalinus vtile nutrimentum praebet. Antherae florum aduerſus febres intermittentes commendantur. Proſtat emplaſtrum ſtomachicum de cruſta panis. A ſecando dici videtur, quod meſſis tempore falce ſecari ſolet, dicitur et *Farrago*, *Rogga*. Ge. Rocken, Korn. G. *Ségle*. A. *Rye*. B. *Rogge*.

SEC. NAT. ſignificat *Secundum naturam*, vide infra ſuo loco.

SECRETIO, eſt actio naturalis, vel ille circuitus humorum noſtri corporis effectus, quo particulae quaedam humorum in viſceribus quibusdam, quae ideo *Organa ſecretoria*, ſ. *Colatoria* dicuntur, ſe a contubernio reliquarum ſeparari patiuntur. Ge. Abſonderung. G. A. *Sécrétion*. B. *Affcheiding*.

SECTIO CAESAREA, vide *Hyſterotomotocia*.

SECVNDAE, i. q. *Secundinae*.

SECVNDINAE: hoc ſub nomine intelligitur in genere omne id, quod in ſtatu naturali praeter foetum in vtero continetur, et in partu vel ſtatim poſt partum excernitur, vt *Chorion*, *Amnios* cum liquore ſuo, et ipſa *Placenta vterina*; quae omnia ſuis locis videnda. Vide *Placenta*. Ge. Nachgeburt, Aftergeburt. G. *L'Arriere faix*. A. *The Secundine*. B. *De Nageboorte*.

SECVNDVM NATVRAM, res ſic fieri dicuntur in corpore animali viuo, quando ſeſe debito modo habent, vt in ſtatu ſanitatis. Cui opponitur *Praeter naturam*, in quo ſtatu omnia male, aut peſſime ſunt. Vide *Natura*.

SECVNDVS, botanicis dicitur *racemus*, vel *pedunculus* ramis lateralibus inſtructus, in quo flores omnes ad alterum latus flexi ſunt.

SECVRIDACA, eſt planta flore papilionaceo, (Diadelph. Decandr.) quae habet caules ex radice erumpentes, ramoſos, repentes. Folia oblonga, plura vni coſtae adnaſcentia. Flores ſunt leguminoſi, flaui, in vmbellam radiatim diſpoſiti. Poſt florem ſequitur ſiliqua longa, plana, recta, anguſta, articuloſa, annulata, carinata; in ſingulis articulis continetur ſemen rhomboideum introrſum emarginatum, coloris rubicundi, ſaporis amari. Siliquae ſecurim militarem exhibent, vt veterum Dacarum, vel gladium Hungaro-

rum. Radix eſt longa, alba, fibroſa. Haec planta creſcit in locis incultis. Sic appellatur ad formam eius ſiliquae ſecurim referentis. Vſus vix medicus eſt; ſunt, qui ſemen contra morſum animalium venenatorum laudant. Haec planta iam ad Coronillas refertur, eſtque *Coronilla ſecuridaca Linn.* herbacea, leguminibus falcato-gladiatis, foliolis plurimis. Securidaca lutea maior *Baub.* Ill. *Linnaeo* autem *Securidaca* eſt genus plantarum flore papilionaceo, (Diadelph. Decandr.) cui pericarpium ſubrotundum, deſinens in membranam perpendicularem, maximam, oblongam, obtuſam, ſuperne latiorem, ſemen vnicum, pericarpio toto veſtitum. Ge. Beilkraut. G. *Séné ſauvage.* A. *Ax-wort, Hatchet-vetch.* B. *Bylkens kruid.*

Sedantia, sedativa, ſunt medicamenta, quae non tantum nimium et irregularem ſolidorum fluidorumue motum componunt, ſed etiam dolores inde ortos leuant. Ge. Beſänftigende Mittel. G. *Sedatifs.* A. *Sedatiues.* — Sic *Sedatiuum ſal Hombergii*, vel *Sal volatile narcoticum Vitrioli*, quod altera pars conſtitutiua Boracis eſt per ſolutionem Boracis in acido vitriolico obtinetur, et ad aliquot grana propinatum, ſecundum nonnullos egregie tum in febribus acutis deliria, tum furores maniacos compeſcit. Alii tamen vires eius Boracis virtutem non ſuperare contendunt. Ge. Sedativſalz. G. *Sel ſedatif.*

Sedentarivm os, nonnullis vocatur protuberantia oſſis coxendicis, cui vtrinque ſedentes innitimur.

Sedimentvm vrinarvm, ſunt particulae, quae in vrina natantes, tandem in vrina vel refrigerata, vel adhuc calente, ſua grauitate praeponderante in fundo vrinalis ſubſident; ſuntque pro vario morbo, eiusque ſtatu diuerſo, variae formae, grauitatis, coloris, et naturae, hinc etiam pluribus in morbis variam diagnoſin atque prognoſin ſuppeditant. Gr. Ὑπόστασις. Ge. Der Satz im Urin. G. *Sédiment.* A. *Sediment*, *Subſiſtence.* B. *Zetzel*, *Grond-zetzel in de Pis.*

Sedlizense sal, et seidschvzense sal, ſunt ſalia media, ſic dicta a pagis Bohemiae, *Seidliz*, vel *Sedliz*, et *Seidſchüz*, iuxta quos ſcaturit aqua amara, e qua euaporando et cryſtalliſando hoc ſal praeparatur. *Sali mirabili Glauberi*, vel *Sali aperitiuo Fridericiano*, hoc ſal maxime eſt analogum. Conſtat ex acido vitriolico et alcali fixo ſalis communis, quae tamen pars alcalina in hoc ſale non perfecte ſalina, ſed ſimul valde terrea, eſſe videtur, aut potius Magneſia eſt, quae etiam ex eo praecipitatur. Minori doſi vires incidentes et digeſtiuas, maiori vero leniter aluum mouentes exhibet. Ge. Böhmiſches Bitterſalz. G. *Sel de Sedliz.*

Sedvm,

Sedvm, eſt plantae genus flore polypetalo roſaceo, capſulis pluribus acuminatis, compreſſis; cuius quidem plures dantur ſpecies, quarum tamen duae praecipue in vſum medicum adhibentur; ſcil. primo Sedum, ſeu Semperuiuum maius vulgare *Bauh. Semperuiuum tectorum* foliis ciliatis, propaginibus carnoſis patentibus *Linn.* (Dodecandr. Dodecagyn.) Habet hoc folia ſucculenta, oblonga, acuta, craſſa, carnoſa, tenerrimae ſtructurae, pulpoſa, terrae ac radicibus proxima, ſemper viridia, in latum ſe extendentia. Flos eſt roſaceus, polypetalus, coloris purpurei. Caulis eſt rectus, et craſſus, folia habens anguſtiora et acutiora; calyx multifidus; floribus ſuccedit fructus ex plurimis veluti capſulis vaginarum aemulis, in capitulum quoddam collectis compoſitus, ſeminibusque foetus vt plurimum exiguis. Radix parua et fibroſa. Qualitatis eſt aquoſae, acriuſculae et acido auſterae; hinc eximiis viribus refrigerantibus et ſubadſtringentibus pollet. Commendatur etiam interne in febre hectica et dyſenteria. Externe in aphthis, ambuſtura, haemorrhoidibus inflammatis et fiſſura papillarum ſuccus expreſſus prodeſt. Folia contuſa fronti impoſita deliria in febribus mitigant: clauos pedum emolliunt. Succus expreſſus equis datus rigiditatem pedum tollere dicitur. Creſcit frequenter in tectis Europae. Ge. Hauslauch, Hauswurzel. G. *La grande Joubarbe.* A. *Houſleek.* — Altera ſpecies eſt Sedum paruum acre, flore luteo *Pharm.* Semperuiuum minus vermiculatum acre *Bauh. Sedum acre* foliis ſubouatis adnato-ſeſſilibus, gibbis, erectiuſculis, alternis, cyma trifida *Linn.* (Decandr. Pentagyn.). Capſulis quinque erecto patentibus; pariter in tectis et montibus Europae proueniens. Qualitatis eſt acris et ſubcorroſiuae, viribusque incidentibus, vomitoriis et diureticis gaudet. Sunt, qui in quartana, ſcorbuto et hydrope commendant. Externe gingiuis in ſcorbuto frigido medetur, et ſcrophulas et lupias naſcentes reſoluere dicitur. Ge. Mauerpfeffer. G. *La Vermiculaire brulante, Pain d'oiſeau.* A. *Wale-ſtonecrop, Pepper-crop.* — Eſt quoque ſpecies ſatis apud nos frequens, quae eſt Sedum minus luteum, folio acuto *Bauh. Sedum reflexum Linn.* foliis ſubulatis ſparſis, baſi ſolutis, inferioribus recurvatis, ad radices montium habitans, qualitatis aquoſo-acris, quae ſaepe ad oeconomicum vſum in acetariis adhibetur. Ge. Tripmadam. G. *Tripemadame.* A. *Stone-crop, Prickmadam.*

Segmentvm vteri inferivs, vocatur pars vteri grauidi inferior in vaginam prominens.

Selenites, eſt ſubſtantia mineralis terrea, vel lapidoſa, in acido non ſolubilis, in igne in gypſum abiens, quod ad-

iecta aqua in maſſam compactam mutatur. Conſtat ex terra calcaria et acido vitriolico, et pro varia denſitate, vel ſubſtantia lamelloſa, aut fibroſa, dicitur *Selenites*, Gypſum lamellis rhomboidalibus pellucidum *Waller. Lapis ſpecularis Plin. Glacies Mariae Matthiol. Vitrum moſcouiticum, Spuma lunae*, etc. Grauitatis ſpecificae eſt ad aquam 2322—1000. Qualitatis ſiccae, ſtipticae, vſus hinc internus ſuſpectus. Huiusmodi terra ſelenitica in plerisque aquis, tum communibus, tum mineralibus, reperitur. Ge. Spiegelſtein, Selenit, Frauenriß. G. *Sélénite.* — Eſt et alia ſubſtantia foſſilis, quae Selenites vocatur, ſcilicet Gypſum cryſtalliſatum *Wall. Fluor ſeleniticus Scheuchz.* cuius partes fibroſae, aut rhomboidales ſunt, angulis tamen ſemper detritis, aut obtuſis. Ge. Gipskryſtallen, Gipsdruſen. G. *Gypſe criſtalliſé.*

SELENITIS, eſt *Lunaria;* dicitur a Luna, quae Gr. eſt Σελήνη. Vide *Lunaria.*

SELIBRA, eſt librae dimidia pars, ſiue vnciae ſex. Ge. Ein halb Pfund. G. *Demi livre.* A. *Half a Pound.* B. *Een half Pond.*

SELINVM, vocatur *Apium:* dictum ſcribunt ab ἕλος, a *Palude*, quod in locis paluſtribus libenter naſcatur. Alii a Σελήνη deducere volunt, quod epilepſia laborantibus obſit, ac nouum paroxyſmum creet; aliis quaſi ἕλεσ σευτόμενον, hoc eſt paludibus impulſum: paludoſis enim gaudet, et in iis enatum laetius exſurgit. Vide *Apium.* — Ill. *Linnaeo Selinum* eſt plantae genus flore vmbellifero, (Pentandr. Digyn.) fructu compreſſo-plano, elliptico-oblongo, vtrinque in medio ſtriato, bipartibili, compoſito e ſeminibus duobus oblongo-ellipticis, vtrinque planis, medio ſtriatis, lateribus membranaceis.

SELLA EQVINA, ſeu TVRCICA, eſt cauitas oſſi ſphenoidis inſculpta, inter proceſſus clinoideos, interius intra cranium conſpicua, quae continet glandulam pituitariam, et rete mirabile in brutis. Ge. Das Sattelbein. Ga. *Selle ſphenoidale, Selle de Turquie, ou Foſſe pituitaire.* A. *Saddle bone.* B. *Het Saal-been.*

SELLA SPHENOIDIS, vide *Sella equina.*

SELLA TVRCICA, vide *Sella equina.*

SEMEIOLOGIA, ſ. SEMEIOTICA, i. q. *Semiologia.*

SEMEIOSIS, i. q. *Diagnoſis.*

SEMEN, eſt rudimentum nouae plantae. In officinis variarum plantarum ſemina proſtant. Ge. Saame. Ga. *Semence.* A. *Seed.* B. *Zaad.*

SEMEN CONTRA, item SEMEN SANCTVM, vide *Santonicum.*

Semen virile, eſt humor albus, calidus et ſpirituoſus, craſſus, viſcidus, ſubſalſus, ex ſanguine tenuiſſimo et liquido neruoſo mixtis, in teſtibus et epididymidibus elaboratus, qui ad generationem foetus per vias proprias in vterum muliebrem eiaculatur, et rudimenti euolutionem producit. Scatet infinitis numero anguillulis viuentibus, rapidiſſime in alio liquido natantibus, capite grandiore, cauda tenuiori donatis, per microſcopium facile conſpicuis: et in ſemine omnium animalium hactenus obſeruato talia animalia inſunt, eiusdem, vti dicitur, in omnibus animalibus, magnitudinis; in nullis vero aliis humoribus totius corporis ſimile quid reperitur, ſed corpuſcula ſaltem quaedam informia, exiguo motu praedita, quae nonnullis moleculae organicae dicta ſunt. Eſt et in *foeminis* alia materia, ſemen ſed falſo appellata. Ea ex lacunis, proſtatis glanduloſae vaginae ſubſtantiae inſertis, prouenit, et non raro in laſciuientibus prorumpit et foris emittitur; facit plurimum ad titillationem, vt concupiſcibilis eſſet coitus. Vide *Conceptio.* — Vocatur item Semen *Genitura Plin. Semen genitale.* Gr. Σπερὰ, Σπέρμα, Δρόσος, *Ariſtoph.* Γονὴ, Θορὸς, Θορὴ, *Aretaeo.* — — In vegetabilibus ſemen eſt plantae embryo cum placenta vterina, ſeu cotyledone ſimplici, duplici, vel multiplici, cui fune vmbilicali nectitur embryo. Ge. Saamen. Ga. *Semence.* A. *Seed.* B. *Zaad.*

Semicongivs, eſt dimidium congii. Scilicet menſurae liquidorum, continens aquae libras quinque, olei libras quatuor cum dimidia.

Semicotyle, eſt dimidium cotylae. Vide *Cotyla.*

Semifloscvli, botanicis dicuntur petala inferna tantum parte fiſtuloſa, media vero et ſuperna plana, ac veluti in lingulam producta. Semifloſculi quoque tenero fructui, ſeu embryoni, inſident, e quo ſurgit capillamentum vltra vaginam protentum, quinque ſtaminibus ceu fulcris innixum. Vide *Syngeneſia.* — Flores ex huiusmodi petalis compoſiti vocantur *Semifloſculoſi*, *lingulati*, vel *planipetali.* Ge. Halbblümlein. G. *Demifleurons.*

Semilvnares valvvlae, vide *Sigmoides.*

Semimembranevs, ſeu semimembranosvs mvscvlvs, eſt flexor tibiae, qui lato tendine, vel aponeuroſi, a tuberoſitate oſſis iſchii oritur, et ad latus internum femoris deſcendens condylo tibiae interno inſeritur. Hic a diſſimili tendinum, ſupra carneam ſuperficiem, inflexione tendinis reſpectu, membranae prae ſe fert ſpeciem. Ge. Der halb-

häutigte Muskel. G. *Muſcle Demi-membraneux.* A. *The ſemimembranous Muſcle.* B. *De half-vlieſige Spier.*

SEMIMETALLA, ſunt ſubſtantiae minerales, ponderoſae, ſplendentes, in igne fuſiles, per ſublimationem depurandae, minus, quam metalla, fixae, non ductiles, non malleabiles. Talia plura Semimetalla in vſum medicum adhibentur, vt *Antimonium, Biſmuthum, Zincum,* etc. quae ſuis locis videnda. Ge. Halbmetalle. G. *Demi-métaux.*

SEMINERVOSVS, vel SEMITENDINOSVS MVSCVLVS, longo tendine a tuberoſitate oſſis iſchii oritur, tum capiti alteri bicipitis iunctus, breui autem poſt ab hoc diſcedens, in poſteriori femoris parte deſcendit, et longo ac gracili tendine iuxta tendinem recti interni ſub condylo tibiae interno inſeritur, ſicque actione ſua tibiam flectit. Ge. Der halbflechſichte Muskel. G. *Muſcle Demi-nerveux.* A. *The ſeminervous Muſcle.* B. *De half zenuwagtige Spier.*

SEMIOBOLVS, eſt Oboli dimidium. Vide quantitatem *Oboli.*

SEMIOLOGIA, SEMIOTICA, eſt pars medicinae, ſanitatis et morborum, eorúmque exitus, ſigna tradens. A σημειόω, ſignifico, vel ſigna exhibeo. Ge. Zeichenlehre.

SEMIS, vel SEMISSIS, eſt dimidia pars librae, vnciae, drachmae, ſcrupuli, et ſcribitur S. vel ß.

SEMISIDERATVS, i. q. *Hemiplegia.*

SEMISPECVLVM, eſt inſtrumentum chirurgicum, ad dilatandum vulnus in collo veſicae, vt lithotomus forcipem facilius inducere valeat, quae cum ſit magna, dilatationis ope tamen per paruam inciſuram ingredi poteſt.

SEMISPINALIS, *Albino* et *Douglaſſio* idem muſculus eſt, quam *Semiſpinatus.*

SEMISPINATVS MVSCVLVS, *Spinoſus dorſi magnus,* eſt dorſi muſculus admodum compoſitus, qui ſingulis tendinibus oritur a proceſſu ſpinoſo primae vertebrae lumbaris, et ſpinis trium inferiorum vertebrarum dorſi, tum cum longiſſimo dorſi iunctus, proceſſibus ſpinoſis ſextae, quintae, quartae, tertiae et ſecundae vertebrae dorſi inſeritur, dorſo movendo vna cum aliis muſculis et extendendo deſtinatus. Ge. Der groſse Stachelmuskel des Rückens. G. *Le Demi-epineux, ou Transverſaire du dos.* B. *De half Ruggegraats Spier.*

SEMISSIS, vide *Semis.*

SEMITERES, botanicis dicitur plantarum *caulis,* hinc planus, inde teretiuſculus.

SEMITERTIANA FEBRIS, vocatur, quae vno die ſemel,

altero bis exacerbatur, ſiue intermittat, ſiue remittat. Vide *Hemitritaeus.*

SEMIVNCIA, ſeu SEMVNCIA, eſt Vncia dimidia. Vide *Semis*; ſcribitur ℥ß. Ge. Ein Loth. G. *Demie Once.* A. *Halfe an Ounce.* B. *Een half Once.*

SEMPERVIVVM, Gr. Ἀείζωον, id nominis ſibi vindicat, quoniam eius folia ſemper virent. Vide *Sedum.* Ill. *Linnaeo* eſt genus plantarum, (Dodecandr. Polygyn.) a Sedo diuerſum, quod capſulas ſeminales duodecim et ſaepe plures habeat, quarum in Sedo ſaltem quinque ſunt.

SEMPERVIVVM MARINVM, vide *Aloës.*

SEMVNCIA, i. q. *Semiuncia.*

SENECIO, eſt planta, quae habet caulem rotundum, excauatum, ſtriatum, aliquando rubicundum, ramoſum, habentem folia vncialia et longiora, pediculo vidua, hirſuta, circumroſa, ſapore aliqualiter acidulo, colore obſcure viridicante. Calyx eſt conicus, truncatus, ſquamis ſubulatis, plurimis in cylindrum ſuperne contractum parallelis, contiguis, aequalibus, paucioribus baſin imbricate tegentibus, apicibus emortuis. Flores floſculoſi ſunt in ſummitate ramorum, ſinguli vmbellam habentes, radiati. Floribus ſuccedunt ſemina pappis crinitis, longis inſtructa, in calyce conico-conniuente recondita. Radix fibroſa. Naſcitur paſſim in hortis, in agris ſecus vias, ſyluoſisque gaudet et arenoſis locis. Vires huic plantae emollientes et reſoluentes tribuuntur. Hinc interdum clyſteribus et cataplaſmatibus additur; lac coagulatum in mammis reſoluit. Veterinarii ea ad expellendos vermes equorum vtuntur. Sic appellatur, quod flores capillorum ritu vere caneſcant, ſiue ſenectutem induant. Dicitur etiam *Senetio.* Ge. Kreuzwurzel, Grindkraut, Kreuzkraut. G. *Seneçon.* A. *Groundſell*, *Simpſon.* B. *Kruis-kruid*, *Kruis-wortel.*

SENEKA, SENEGA, radix eſt plantae, quae *Polygala Virginiana* vocatur. Eſt haec Polygala marilandica, caule non ramoſo, ſpica in faſtigio ſingulari, gracili, e floſculis albis compoſita *Rai.* *Polygala ſenega*, floribus imberbibus, ſpicatis, caule erecto herbaceo, ſimpliciſſimo, foliis lato-lanceolatis *Linn.* (Diadelph. Octandr.). Creſcit in Virginia, Penſyluania et Marilandia. Haec radice gaudet perenni, ſpithamam ſaepe longa, digitum minimum craſſa, varie contorta, in ramos diuaricata, fibris ſtipata lateralibus margine veluti membranaceo, extuberante, ſecundum longitudinem decurrente, coloris extus ſublutei, intus albi, ſaporis acris, exurentis, ſimulque acidi ſingularis, vt ſimilis in toto regno

vegetabili vix reperiatur. Laudantur in hac radice ſingulares vires ſanguinem reſoluentes, ſialagogae, vomitoriae, diaphoreticae, diureticae, expectorantes et vulnerariae. Indi ea tanquam praeſentaneo ſpecifico contra morſum ſerpentis crotalophori, ſeu Crotali horridi *Linn.* vtuntur. Sed ob virtutem ſanguinem reſoluentem etiam a medicis in peripneumonia, pleuritide, hydrope et arthritide, ſaepe felici paſſim cum ſucceſſu adhibetur. Datur in forma pulueris ad drachmam dimidiam, vel in decocto ſaturato ad cochlearia aliquot. Tinctura ſpirituoſa fauces acrimonia ſua laceſſit. G. Klapperſchlangenwurzel, Senega. G. *Le Seneka, Racine coutre la morſure du Serpent à Sonnettes.* A. *The Rattle-ſnake Root, Senega.*

Senectvs, vocatur aetas, quae incipit poſt quinquageſimum annum, non autem dicitur decrepita, niſi poſt ſeptuageſimum. In ea non tantum vigor actionum minuitur, licet ſanitas vtcunque maneat; ſed propter maiorem vaſorum rigiditatem, auctamque humoribus reſiſtentiam, varii morbi contingunt, huic aetati prae alia proprii, medicisque notandi, qui ideo *Morbi ſeniles* dicuntur. Ge. Alter. G. *Vieilleſſe.* A. *Old age.* B. *Ouderdom.*

Senna, eſt duplex, *Alexandrina* ſcilicet, quae et Orientalis, Aegyptiaca et Syriaca dicitur, quae habet folia acuta, et ea eſt praeſtantiſſima. Eſt Senna Alexandrina foliis acutis *Bauh.* *Caſſia ſenna* foliis ſeiugis ſubouatis, petiolis eglandulatis *Linn.* (Decandr. Monog.). Vel *Italica*, foliis magis obtuſis *Bauh.* quae priori ſubſtituitur eiusque varietas eſt. Appellatur et *Sena.* Eſt planta, quae habet caules lignoſos, ex quibus erumpunt folia oblonga, acuta, coloris ſubflaueſcentis. Flores ſunt roſacei, pentapetali. Flori ſuccedit ſiliqua plana, craſſa, carnoſa, valde ſucculenta, incurua, biualuis, membranoſa, coloris obſcuri, continens ſemina inſtar gigartorum, renem figura referentes, a ſe mutuo diſtincta paruis ſepimentis, nigra, aut alba. Haec arbuſcula creſcit in regionibus calidis, praeſertim in Indiis Orientalibus, in Alexandria, Aegypto et Arabia; vt et in Italia; virtute purgante folia ſunt celebria, quae in ſubſtantia, vel, quod praeſtat, in infuſo data, ſatis blanda vi agunt. In morbis tamen inflammatoriis minus tuto dantur. Qualitatem nauſeoſam et tormina, addita ſalia, aromata, ſed ſpecifice, vt dicitur, Iquetaya Braſilienſivm, vel Scrophulariae aquaticae folia, corrigunt. Praeſcribuntur folia Sennae S. S. id eſt ſine ſtipitibus. Folliculorum Sennae idem vſus, et eadem, ſed debilior, virtus eſt. Folia Sennae plerasque compoſitiones purgantes ingrediuntur. Ge. Sennesblätter. G. *Sené.* A. *Sena.* B. *Zenebladen.*

Sensibile, dicitur vel de omni re, quae in ſenſus incurrit; vel de partibus corporis neruoſis, quae ſolae acuto ſenſu praeditae ſunt. Ge. Empfindlich. G. *Senſible.*

Sensibilitas, eſt qualitas partium neruoſarum, qua laceſſitae ſentiunt. A ſolis neruis pendet. Ge. Empfindlichkeit.

Sensitivae plantae, botanicis illae dicuntur, quae ad contactum externum aut folia contrahunt, aut ramos demittunt, e. g. Mimoſa, etc. Ge. Empfindende Pflanze.

Sensorivm commvne, eſt illa pars in cerebro, vbi ſenſuum nerui terminantur et nerui motui dicati, vel ſimul ad muſculos tendentes incipiunt; olim a *Carteſio*, haec aſſignata fuit glandula pineali; ab aliis initium medullae oblongatae; verum quamdiu veram et primam originem neruorum ignoramus, nunquam limites ſenſorii communis dari poterunt. Gr. Τὸ πρῶτον αἰσθητήριον. Vide *Aiſtheterium.*

Sensvs, Gr. Αἴσθησις, eſt mutatio facta in ſenſorio communi, cuius ſibi anima conſcia eſt. Eſt vero *Senſus*, vel *externus*, vel *internus*. *Externus* eſt facultas animae percipiendi mutationes in organis ſenſoriis qua talibus factas, et ex his obiecta externa, quae mutationes inducunt: talis eſt *viſus*, *auditus*, *tactus*, *guſtus* et *olfactus*. *Internus* eſt facultas animae ideas varias producendi, reuocandi, comparandi, et obiecta vel deſiderandi, vel repudiandi. Talis eſt *phantaſia*, *memoria*, *ingenium*, *iudicium*, *voluntas.* Vide *Aiſtheſis.* Ge. Der Sinn, Empfindung. G. *Les Sens.* A. *The Senſe.* B. *Zin*, *Bevat.*

Sentis, eſt *Rubus*: dicitur, quod a tangentibus quamprimum ſentiatur. Vide *Rubus.*

Separatio, chirurgis eſt, quando caro emortua, a ſana, et caries oſſis ab integro oſſe, arte, vel naturae vi ſeparatur. G. Abſonderung. G. *L'Exfoliation*, *Separation.* A. *Separating.* B. *Scheiding.*

Separatorivm, ſeu hypocleptjcvm, eſt vas chymicum vitreum oleis ab aqua ſeparandis deſtinatum. Eſt vas transmittens quodammodo vniforme, oblongum, orificio ad capacitatem auricularis digiti aperto, cui materia infunditur, et fundo, in modum acus acuato, materiam rurſus emittendi gratia, praeditum. In medio ventricoſum eſt, ad capiendam materiae ſufficientem capacitatem. Ge. Der Scheidetrichter, Jungfer. G. *Un Séparatoire, Vaiſſeau propre à ſeparer.* A. *Separator by ſiſting.* B. *Schei-glas*, *Schei-tuig*, *Schei-trechter.*

Sephirvs, eſt inflammatio alicuius partis induratae.

Sepiae os, vide *Os ſepiae.*

Seplasiarivs, a foro Capuae in Italia nomen habet, *Seplaſia* dicto; erant ii, qui odoramenta et vnguenta aromatica diuendebant. Tunc temporis circumforanei ita vocabantur, et pharmacopoeis illud nomen, ſed improprie, quoque attribuitur. Hodie plerumque ſic vocantur, qui ſimplicia tantum vendunt. Ge. Materialiſte. G. *Droguiſte.*

Sepsis, eſt diſſolutio partium animalium et fluidarum et ſolidarum putrida. Ge. Fäulung. G. *Corruption.*

Septa, i. q. *Septica.*

Septana, dicitur de febre, quae ſeptem dierum ſpatio periodum abſoluit. An detur, dubitandum? Ge. Das ſiebentägige Fieber. B. *Zevendaagſe Koorts.*

Septica, ſiue pvtrefacientia, ſunt, quae calore et acrimonia carnem tenuem colliquant, putrefaciunt, et corrumpunt. A σήπω, putrefacio. Ge. Durchfreſſende, faulmachende Mittel. G. *Septiques.* B. *Verrottende Middelen.*

Septifolivm, vide *Heptapleuron.*

Septimestris, praecipue de foetu humano dicitur, qui poſt ſeptimum menſem partu excluditur, et pro partu vitali et legitimo habetur. Ge. Ein Siebenmonathkind. G. *Enfant de ſept Mois.*

Septvm avris, eſt membrana tympani. Vide *Tympani membrana.*

Septvm cordis, eſt paries carnoſus inter ventriculum cordis dextrum et ſiniſtrum ex vtriusque fibris muſcularibus compactus, atque non, vt paſſim viſum eſt, ad ſolum ſiniſtrum pertinens, vtrumque ventriculum a ſe inuicem ſeparans, nec vllis foraminibus peruius, hinc omnem ſanguinis ex altero ventriculo in alterum transfluxum impediens. Germ. Die Scheidewand des Herzens. G. *La Cloiſon du Coeur.* B. *Het Harte-ſchot.*

Septvm lvcidvm, eſt productio corporis calloſi formans ſepimentum, propter tenuitatem diaphanum, cerebri ventriculos anteriores diſtinguens, eleuato corpore calloſo inter illos et fornicem ſubiacentem conſpicuum. Conſtat ex ſubſtantia tenui medullari, duplici tamen, oblongam cauitatem comprehendente, et pia matre obducta; *Galeno diaphragma cerebri* dicitur. Ge. Die durchſichtige Scheidewand des Gehirns. G. *Cloiſon transparente.* B. *Het doorſchynende Spiegel-vlies.*

Septvm narivm, eſt ſepimentum illud partim cartilagineum, partim oſſeum, membrana glandulоſa obductum, quo nares ab inuicem in duo foramina diuiduntur. Germ. Die Scheidewand der Naſe. G. *La Cloiſon du Nez, l'En-*

tredeux des narines. A. *The Middle-part, or Bridge of the Noſtrils.* B. *Het Neuſeſchot.*

Septvm scroti, eſt ſubſtantia conſtans e ſtipata tela celluloſa teſticulos ambiente et internum ſcroti parietem veſtiente, quae ſcrotum iuxta longitudinem in duo caua ſeparat, quorum ſingulum vnicum teſticulum recondit. Ge. Die Scheidewand im Hodenſack. G. *La Cloiſon du ſcrotum.*

Septvm transversvm, vide *Diaphragma.*

Septvnx, eſt pondus vnciarum ſeptem.

Serapias orchis, eſt Helleborine *Tournef.* *Serapias Linn.* (Gynandr. Diandr.) planta ſcil. flore polypetalo anomalo, quinque petalis oblongis conniuentibus conſtans et nectario excauato, inferne gibbo, trifido, acuto, cuius calyx abit in capſulam ouatam, trigonam, triualuem, vnilocularem, polyſpermam. Radicibus, quae fibratae ſunt, vires aphrodiſiacae tribuuntur. Dicitur, quod huius flores inſecta quaedam referant laſciua et foecunda, tanquam a Serapide, Aegyptiorum idolo, nomen habentia, cuius in Canopo, Aegypti vrbe, magnificum templum erat, vbi laſciuis et impudicis cantibus et ſaltationibus colebatur. Ge. Wild Nieſzkraut, Helleborinen. G. *Elleborine.* A. *Baſtard Hellebore.* B. *Voſſe-kullekens, Vlieg-bloem.*

Serapivm, i. q. *Syrupus.*

Serapinvm, vide *Sagapenum.*

Sericevm, botanicis eſt *folium* tectum pilis appreſſis molliſſimis.

Sericvm, eſt tegmen, e tenuiſſimis filis conſtans, quo Bombyx matura ſe cingit, in eo ſe recondens, vsque dum in Chryſalidem, ſeu Aureliam, transmutetur. Illud crudum et integrum *Folliculi ſerici* dicuntur, qui Hyacinthorum confectionem ingrediuntur. Olim ſerico toſto ſingulares vires cordiales et alexipharmacae tribuebantur. Hodie exoleuit vſus. Analyſi chymica easdem partes, quam alia corpora animalis proſapiae, exhibet. G. Seide. G. *Soye.* A *Silk.* B. *Zyde.*

Seriola, i. q. *Seris.*

Seriphivm absinthivm, dicitur *Marinum abſinthium.* A Seripho inſula nomen habet, in qua copioſiſſime creſcit.

Seris, seriola, eſt *Intubus*, ſiue *Endiuia.* Nomen quidam a ſerendo deriuant, quia, cum ſylueſtris ſit, planta ſerendo melior fiat. Alii, quod aqua tacta, quaſi recenter ſata foret, vireſcat; ſed nomen non Latinum, ſed Graecum eſt, et originem potius a σαίρειν, vel σάρειν, *Mundare, purgare;* non quod purgandi vim obtineat, ſed quod vti mundata et purgata, inanis et vacua ſit; a caule itaque cauo no-

men potius habere videtur. *Seris* itaque a σαίρω, inanis ſum. Vide *Endiuia*. Ge. Endivie. B. *Witte Endyvie.*

Serpens, botanicis dicitur *Radix*, quae vna, aut pluribus longis ac tenuibus propaginibus iuxta ſuperficiem terrae extenditur, nec alte in terram deſcendit.

Serpens, eſt ordo animalium amphibiorum, ſcilicet corde viloculari, vniaurito, pulmonibus arbitrariis, pene duplici, ore reſpirantium, absque pedibus et pinnis, cuius ordinis plura dantur genera et ſpecies, colore, magnitudine, armis et qualitate venenata maxime inter ſe diuerſae. In officinis ad vſum medicum proſtat Natrix torquata *Rai. Coluber natrix* ſcutis abdominalibus CLXX, ſquamis ſubcaudalibus LX. Eſt ſerpens niger, macula alba vtrinque ad collum. Habitat in Europa, in fimetis pariens. Spina dorſi exſiccata et in puluerem trita qualitatis eſt abſorbentis. Exuuiis virtus diuretica et ecbolica tribuitur. Axungia in vnguentis neruinis commendatur. Ge. Schlange, Natter. Ga. *Serpent.* A. *Snake.* B. *Slang, Adder.*

Serpentaria, dicitur *Scorzonera*, quod ſerpentum morſibus venenatis medeatur. — Item ſic *Biſtorta* appellatur. — Ita quoque *Ari* ſpecies vocatur, ob nigras et purpureas, quas habet caulis, maculas. — *Serpentaria*, *Virginiana* dicta, Ariſtolochiae ſpecies eſt, et quidem Ariſtolochia piſtolochia caule nodoſo *Pluk. Ariſtolochia ſerpentaria* foliis cordato-oblongis planis, caulibus infirmis flexuoſis teretibus, floribus ſolitariis *Linn.* (Gynandr. Hexandr.) radicem habens tenuem, fibroſam, foris fuſcam, intus flaueſcentem, ſapore amaro praeditam, contra febres intermittentes et exanthematicas celebratam. Conf. *Dracontia*, *Centum morbia*, *Colubrina*, *Mungos*, ſ. *Serpentum radix.*

Serpentarium lignum, vide *Colubrinum.*

Serpentina, eſt Plantaginis ſpecies, et quidem Plantago foliis triangulari-priſmaticis *Guett.* Holoſteum ſtrictiſſimo folio minus *Bauh. Plantago ſubulata Linn.* (Tetrandr. Monogyn.) foliis ſubulatis triquetris, ſtriatis, ſcabris, ſcapo tereti. Spica ouato-oblonga, non villoſa. Habitat in maritimis mediterranei arenoſis.

Serpentinum lignum, eſt lignum arboris in Zeylona habitantis, quae eſt Liguſtrum foliis ad ſingula internodia ternis *Burm. Ophioxylon ſerpentinum Linn.* (Polygam. Monoec.). Qualitatis eſt amariſſimae, et ob vires pellentes et ſudoriferas contra morbos malignos et morſuram animalium venenatorum laudatur. Datur in decocto ad vnciam dimidiam.

Serpentvm radix, eſt Mungos radix *Kaempf. Ophiorrhiza mungos Linn.* (Pentandr. Monogyn.) foliis lanceolato-ouatis. Creſcit haec planta in Iaua, Zeylona, Sumatra. Radix eſt amariſſima, eique ſingulares virtutes contra ictus veneratos, hydrophobiam, aliosque morbos malignos attribuuntur. Lapidem de Goa factitium ingreditur. Vide *Mungos.*

Serpigo, vide *Lichen, Herpes.*

Serpillvm, ſ. serpyllvm, eſt ſpecies Thymi, ſcil. *Thymus ſerpyllum* floribus capitatis, caulibus repentibus, foliis planis obtuſis; baſi ciliatis *Linn.* (Didyn. Gymnoſp.). Serpyllum vulgare minus *Bauh.* Habet plures caules quadratos, duros, lignoſos, rubicundos, humiles, parum villoſos, quosdam rectos, alios repentes, folia Thymi latiora, caetera cum Thymo plane conueniunt. Creſcit paſſim in collibus nudis Europae. Qualitatis eſt ſpirantis viribusque eximiis neruinis et reſolventibus gaudet. Hinc in cephalalgia, paralyſi, dyſtocia et torminibus commendatur. Adhibetur et interne et externe, praecipue in balneis. Infuſum tuſſim inueteratam tollere lego. Proſtat in officinis aqua, ſpiritus et oleum. Graec. Ἕρπιλλον, a ſerpendo, tam Graecis, quam Latinis, dictum: quoniam, ſi qua eius particula terram attingit, inibi radices demittit. Gr. Ἕρπω enim eſt ſerpo. Ge. Quendel, Feldkümmel, wilder Poley. G. *Serpolet.* A. *Mother of thyme, wild Thyme.* B. *Quendel, wilde Thym.*

Serra, eſt inſtrumentum chirurgicum lamella dentata conſtans, qua oſſa ſerrando auferuntur. Gr. Πρίων. Ge. Eine Säge. G. *Scie.* A. *A Saw.* B. *Een Zaag.*

Serra versatilis, eſt inſtrumentum chirurgicum, tympanis duobus, iisque dentatis, praeditum; vtile maxime ad intercidenda duorum, vel trium, modiolis factorum, interſtitia. Ge. Trepan. B. *Draay-zaag.*

Serrata, vide *Chamaedrys.*

Serrata, botanicis dicuntur *folia* margine inciſo, omnibus inciſuris reſpicientibus extremitatem.

Serratvla, eſt planta flore compoſito floſculoſo, (Syngeneſ. Polygam. Fruſtran.) a pluribus pro ſpecie Iaceae habita, quae habet folia oblonga, ampla, Betonica maiora, inciſa. Caulis ad altitudinem duorum pedum creſcit, rectus, ſtriatus, rubeſcens, in parte ſuperiori in multos ramos diuiſus, folia gerentes inſtar Scabioſae inciſa, et ab inferioribus diuerſa. Flores, vt in Iacea. His ſuccedunt ſemina pappis inſtructa. Radix eſt fibroſa, ſaporis aliquantulum amari. Haec planta creſcit in ſyluis, in pratis, et in locis

tenebricoſis et humidis. Vires quidem plantae tribuuntur ſubadſtringentes, vulnerariae et reſoluentes. Rarior tamen eius vſus medicus eſt, et longe frequentior nigro aut viridi tinctorius. Ill. *Linnaeo Serratula* proprium genus plantarum flore compoſito floſculoſo (Syngeneſ. Polygam. Aequal.) conſtituit. Planta ſic vocatur a foliis primum e terra erumpentibus, ſerramque aemulantibus. Ge. Schartenkraut, Färberſcharten. G. *Sarrette*, *Serrette*. A. *Saw-wort*. B. *Schaar-kruid*. Vide *Chamaedrys*.

Serratvs mvscvlvs, vel dentatvs, quadruplex eſt, *Poſtici* habentur duo, et totidem *Antici*. *Poſticus primus ſuperior*, lata aponeuroſi a ligamento ceruicis et a proceſſibus ſpinoſis duarum inferiorum vertebrarum colli et duarum ſuperiorum vertebrarum dorſi oriens, oblique antrorſum deſcendit, et dentationibus ſuis carnoſis ſecundae, tertiae, quartae et quintae coſtae verae inſeritur. Alter eſt *Serratus*, vel *Dentatus poſticus inferior*, pariter lata aponeuroſi a proceſſibus ſpinoſis trium inferiorum vertebrarum dorſi et duarum ſuperiorum vertebrarum lumbarium oriens, et oblique adſcendens, quatuor inferioribus coſtis ſpuriis totidem dentationibus carneis adhaeret. Hi muſculi quidem actione ſua coſtas ſuperiores eleuare, inferiores detrahere, ſicque thoracem dilatare poſſe videntur; verum cum tenuis ſit eorum moles, magis veroſimile eſt, eos potius firmandis muſculis ſubiacentibus, ſicque eorum actioni ſubleuandae, inſeruire. Alterum par *Anticum* eſt. Iſtius inferior muſculus *maior* eſt, latus et vndique carnoſus, cum abdominis obliquo deſcendente ſerratam compagem efficit. Oritur plerumque octo, vel nouem diſtinctis portionibus carneis ab octo coſtis ſuperioribus, hinc retrorſum vergens ſenſim contrahit ſe, et affigitur inferiori parti baſeos ſcapulae, atque quum agit, ſcapulam in anteriora trahit; et hac firmata, coſtas extrorſum trahit. Alterum par *Superius anticum minus*, vel *Muſculus pectoralis minor*, ſub Pectorali maiori latens, coſtis ſuperioribus quatuor, prima excepta, totidem extremitatibus adnaſcitur, hinc ad ſcapulae proceſſum coracoidem implantatur. Antrorſum ad thoracem ſcapulam adducit. Ge. Die Sägförmigen Muskeln. G. *Muſcles Dentelés*. A. *The Saw Muſcles*. B. *De Zaagſpieren*.

Serriola, vocatur *Endiuia*, vt et *Lactuca* ſylueſtris. Sic dicitur, quod eius foliorum coſta media, a poſteriore parte, ſpinis ſerrae in modum ſit aculeata. Vide *Endiuia*.

Sertvla campana, vide *Melilotus*.

Serum, Gr. Ὀῤῥὸς, eſt ſanguinis humor aqueus, tenuis, ſubflauus, et ſubſalſus, conſtans ex plurima aqua, mediocri ſale et pauca terra. Vſus eſt, vt ſit vehiculum ſanguinis rubri, ſeu alimenti, deinde vt ſanguinem diluat, vt per vaſa minima fluat, ea nutriat, et ex illo tenuiſſimi corporis liquores ſegregentur. Eius proportio ad partem purpuream, vel cruorem, in variis ſubiectis diuerſiſſima eſt, nec vnquam exacte determinari poteſt. Tenuior ſeri pars, ab aliis vero craſſior *Lympha* vocatur. Vide *Lympha*. Apud *Hippocratem* vocatur Ὄχημα τῆς τροφῆς. Ge. Der wäßerichte Theil im Geblüt. G. *La Seroſité du Sang.* A. *Watery, or ſerous part of the Blood.* B. *De Wei van 't Bloed.*

Serum lactis, eſt pars aquoſa lactis a portione caſeoſa et pingui, inſtillato acido, coctione et filtratione ſeparatum. Huius, cum eximiae ſint vires diluentes, demulcentes et aperientes, ampliſſimus in medicina, praecipue in morbis chronicis, vſus eſt. Sed etiam e lacte recenti ad ſiccitatem cocto, affuſa rurſus aqua, *Serum lactis dulce* paratur, quod praecipue viribus acre obtundentibus et nutrientibus ſummopere ſe commendat, et exhauſtis prodeſt. Vide *Lac.* Ge. Molken, Milchſchotten. G. *Petit lait.* A. *Whey.* B. *Wei.*

Sesamoidea ossa, ſunt oſſicula ſexdecim, plura, vel pauciora aliquando, a figura Seſami ſeminis dicta, quae in internodiis manuum et pedum reperiuntur, vt oſſium tendines haec ſuperſcandentes maiorem vim in eleuanda parte acquirant, et oſſium articulatio firmetur. In iunioribus adhuc cartilaginea ſunt, vnde in ſenibus facilius reperiuntur. Ge. Die Gelenkbeinlein. Ga. *Les os Séſamoides.* B. *De Zaadbeentjes.*

Sesamum, eſt plantae genus calyce monophyllo, quinquepartito, breuiſſimo; corolla monopetala ringente, (Didynam. Angioſperm.) capſula oblonga, obſolete tetragona, compreſſa, acuminata, quadriloculari, polyſperma. Seſamum veterum *Bauh.* *Seſamum orientale* foliis ouato-oblongis integris. Creſcit in Malabaria et Aegypto; apud nos paſſim colitur. Semen oblongum, ſtriatum, flauum, ſaporis eſt mucilaginoſi alliacei, viribusque emollientibus et antiphlogiſticis gaudet. Commendatur in ophthalmia. Rarioris vſus. Frequens eſca oſcinum. Oleum vel coctione eductum, vel ex ſemine toſto expreſſum, quod ſpiſſius eſt, Indis ad cibos condiendos in vſu eſt. — *Seſamum falſum*, vide *Myagrum.* Planta haec nomen habet a σήθω, quod quandoque σείω denotat, concutio, impello; et ἀμάω, meto, quod ſubito et quaſi impetu ad meſſem propelleretur. Vel nomen accepit ab

Aegyptiis, Syriſue forte Indis. Aegyptiis *Semipſem* dicitur. Ge. Seſamdotter. G. *Engoline*, *Séſame*. A. *Seſamy*, *Oily purging grain*. B. *Seſam*.

Sescvncia, ſiue sesqvivncia, continet vnciam vnam et ſemiſſem, ſiue drachmas duodecim. Sic notatur ℥i ß.

Seseli, seseleos, et seselis, planta eſt officinalis, dicitur et *Seſedi*, hinc manauit vitium lectionis vulgatae *Sili*. *Silatum* antiqui dicebant, quod nunc ientaculum dicimus, eo quod tum ieiuni, vini Sili herba conditum, abſorbebant. Veteres etiam *Sil*, *Sile*, *Seli* vocabant. *Seſeli maſſilienſe* Foeniculi folio, Foeniculum tortuoſum *Bauh.* ſ. *Seſeli tortuoſum* caule alto rigido, foliis linearibus faſciculatis *Linn.* (Pentandr. Digyn.) in Europa auſtrali habitans eſt planta, quae habet caulem ſtriatum, medulla alba repletum, qui ſtatim, vbi ex radice erupit, diuiditur in plures ramos, firmos, tortuoſos, nodoſos, ſatis craſſos, diſperſos. Folia foeniculi foliis ſimilia, ſed aliquantulum craſſiora, breuiora, duriora, et magis a ſe inuicem remota, coloris ſimilis Fere Anethi foliis. Flos eſt roſaceus et vmbellatus, pentapetalus, coloris albi, interdum purpurei. Flore deciduo calyx fit fructus compoſitus ex duobus ſeminibus oblongis, ab vna parte gibbis, ſulcatis, planis, ab altera parte figura ad Foeniculi ſemina accedentibus, coloris griſei albi, vel pallidi, odoris valde aromatici, ſaporis acerrimi. Radix eſt longa, digiti interdum craſſitie, alba. Tota planta odorem habet fortem, et gratum. Semen potiſſimum viribus carminatiuis et ſtomachicis pollet, rarius tamen adhibetur. Ge. Seſelkraut, Steinkraut, Bergkümmel. G. *Seſeli de Marſeille, ou Fenouil tortu*. A. *Common Hart-wortel.* B. *Sermonteine.* — *Seſeli creticum Pharm.* Seſeli creticum minus *Bauh.* *Tordylium officinale* inuolucris partialibus longitudine florum, foliolis ouatis laciniatis *Linn.* (Pentandr. Digyn.) eſt planta vmbellifera in Europa auſtrali pariter proueniens, iisdem cum praecedente, debilioribus tamen, viribus. Theriacam Andromachi ingreditur. Ge. Kretiſcher Bergkümmel. G. *Séſéli de Candie.* — Aliud *Seſeli officin.* eſt *Laſerpitium ſiler Linn.* Vide *Siler*.

Sesqvi, vocabulum cum aliqua menſura, vel modi, vel numeri, vel temporis, collocatum, non integrum modo id, cui iungitur, explicat, ſed integrum et ſemis. Sic *Seſquilibra* libram vnam et ſemiſſem ſignificat. *Seſquimenſis* integrum menſem et ſemiſſem.

Sesqvicyathvs, eſt Heminae quadrans, vel ſextans cum vncia dimidia.

Sesqvihemina, eſt Hemina vna et dimidia.

Sesqvilibra, eſt Libra vna et dimidia.

Sesqviobolvs, eſt Obolus vnus cum dimidio, ſiue grana quindecim.

Sesqviplvm, eſt libra vna cum dimidia.

Sesqvisextarivm, eſt Sextarius vnus cum dimidio.

Sesqviuncia, i. q. *Seſcuncia.*

Sessile, botanicis dicitur *folium*, aut *ſtipula*, immediate cauli absque petiolo inſidens.

Setacevm, a ſeta dictum, eſt, cum cutis, inprimis ceruicis, perforante vtrimque acu plerumque transuerſim, raro longitudinaliter, compungitur, vulnusque per ſetas, aut potius per funiculum lineum, vel ſericeum, qui in vulnere relinquitur, et bis quotidie digeſtiuo inunctus, hinc inde paululum ducitur, apertum ſeruatur, vt per id vitioſi humores euacuentur. Haec operatio, licet a quibusdam ceu inutilis reiecta, a pluribus tamen ſummopere in morbis quibusdam refractariis laudatur, et praecipue in hydrocephalo, ophthalmiis variis, incipiente cataracta, epilepſia, cephalaea, affectibus ſoporoſis et imminente apoplexia commendatur, longeque plus, quam plures fonticuli, efficere dicitur. G. Eine Haarſchnur, Haarſeil. G. A. *Seton.* B. *Een Seton, Hair-ſnoer.*

Setae, in plantis ſunt pili rigidiuſculi, teretiuſculi.

Sevtlomalache, vel sevtlomalachivm, quidam *Betam*, alii *Spinachiam*, eſſe tradunt. Gr. Σεῦτλον enim, vel τεῦτλον, Beta eſt, et μαλάχη, Malua.

Sevvm, eſt pinguedo duriuſcula, ſumiturque a ſolis quadrupedibus graniuoris, vel graminiuoris. Ge. Unſchlitt. G. *Suif.* B. *Talk, Ongel.*

Sexcvnx, i. q. *Semiuncia.*

Sextans, eſt librae ſexta pars, vncias duas continens.

Sextarivs, menſurae Romanae genus eſt, quod ſi melle repleatur, pendet vncias triginta; ſi oleo, vncias octodecim; ſi vero aqua repleatur, pendet aquae vncias viginti. Capit (vt alii dicunt) menſurales vncias viginti olei: pondere vero habet vncias ſedecim, drachmas quinque et ſcrupulum vnum, continet duas heminas vulgo, ſeu vncias decem et octo. Dicitur ſexta pars Congii. Aliis eſt vini libra cum vnciis octo, et olei libra vna cum ſemiſſe. Ge. Ein Nößel, halbes Maaß. G. *Setier.* B. *Een halve Maat.*

Sextvla, pendet ſcrupulos quatuor.

Sexvnx, eſt pondus ſex vnciarum, ſiue libra dimidia.

Sexvale systema, botanicorum illud eſt, in quo claſſes et ordines plantarum iuxta numerum et ſitum partium

maſculinarum et foemininarum in floribus, ſcilicet ſtamina et piſtilla, diſtribuuntur.

Sexvs, eſt differentia inter marem et foeminam in organis ad generationem pertinentibus; et morbi inde oriundi, id eſt viro, vel foeminae, proprii, vocantur *Morbi ſexus.* Ge. Geſchlecht. G. *Sexe.* A. *A Kind, or Sexe.* B. *Geslagt, Kunne, Sexe.*

Siagonagra, eſt *Arthritis maxillarum.* A σιαγὼν, maxilla, et ἀγρεύω, capio. Ge. Gicht am Kinnbacken. B. *'t Flerecyn der Kaaken.*

Sialagoga, ſunt medicamenta, quae ſaliuam mouent. Ge. Den Speichelfluß erregende Mittel. G. *Sialagogues.*

Sialismvs, i. q. *Ptyaliſmus.*

Sialochvs, i. q. *Ptyaliſmus.*

Sialon, ſeu sielos, idem quod *Saliua.* A σιελίζω, ſaliuam emitto.

Sibilvs avris, idem quod *Tinnitus auris.* — *Sibilus* etiam denotat ſonitum, qui in reſpiratione aſthmaticorum auditur.

Siccvm, opponitur humido, diciturque de temperamento melancholico: *Siccus hydrops* eſt tympanites; *Sicca ophthalmia* dicitur, in qua nullus lacrymarum fluxus eſt; *Sicca pleuritis,* in qua nihil exſpuitur; *Sicca ſcabies,* in qua puſtulae non purulentae, ſed aridae ſunt; *Sicca gonorrhoea,* in qua ob inflammationem materiae effluxus ſubito ſuppreſſus eſt, etc.

Sicilicvs, ſeu sicilivm, ponderis nomen veterinariis vſitatum, pendens vnciam dimidiam, ſiue drachmas quatuor; alii putant, eſſe quartam vnciae partem.

Sicys, et sicyos, eſt planta cucurbitacea floribus maſculis et foemineis in eadem planta, (Monoec. Syngeneſ.) calyce monophyllo, campanulato, corolla quinquepartita, campanulata, bacca ouata, ſpinis obſita, vniloculari, ſemine conico ſubouato. Planta eſt ſcandens, ſaepe in hortis noſtris luxurioſe creſcens. Vix ad vſum medicum adhibetur. Qualitatis caeterum aquoſae, refrigerantis. Dici volunt a σεύεσθαι et κινέω, moueo: quia cucumeres cito creſcunt. Hinc Σικύα, cucurbita. Alii a σεύεσθαι, concitari, et κύειν, oſculari, vel vtero gerere, quoniam dicunt eo cibo venerem accendi. Ge. Steigende Gurken.

Sida, eſt plantae maluaceae genus, aliis *Maluinda,* aliis *Abutilon* dictum, (Monadelph. Polyandr.) perianthio ſimplici, ſemiquinquefido, petalis quinque inferne coalitis; capſula ſubrotunda, acuminata, loculis coniunctis, loculamentis diſcedendo dehiſcentibus, cornutis, ſeminibus ſubrotundis, acumi-

acuminatis, hinc conuexis, inde angulatis. Plures eius ſpecies in hortis noſtris coluntur, neque tamen hucusque in vſum medicum adhibitae ſunt. Nomen eſt a Sida, Boeotiae oppido.

SIDERATIO, i. q. *Sphacelus*, et *Apoplexia*.

SIDEREVS LAPIS, vide *Magneſia*.

SIDERITIS, ſeu *Herba iudaica*, eſt planta, flore monopetalo ringente, ſubaequali, labio ſuperiori bifido, inferiori trifido, (Didynam. Gymnoſperm.) quae habet caulem lanuginoſum, quadratum, flauum. Folia ſunt inuicem oppoſita, oblonga, in margine inciſa, lanuginoſa, rugoſa, ſaporis adſtringentis, aliquantulum acris. Flores verticillati, in alis foliorum plerumque inciſorum congeſti, coloris albi, ſubflaueſcentis, punctis rubris notati. Singula pars horum florum ſuſtinetur a duabus bracteis, vel foliis ſubrotundis, inſtar criſtae galli inciſis, quae folia multum ab aliis foliis in parte infima creſcentibus differunt. Semina quatuor ſunt oblonga, nigricantia, in capſula, quae floris calyx fuit, recondita. Radix lignoſa. Haec planta odore Lamium refert. Creſcit in montibus, locis ſiccis et incultis. Viribus gaudet ſubadſtringentibus et vulnerariis, hinc in herniis et leucorrhoea cataplaſma et decoctum eius commendatur. Ob vim abſtergentem balneis praecipue additur, quae balnea morbis ex faſcino mederi olim credidit ſuperſtitio. Lat. etiam *Ferraria* vocatur, quia vulnera ferro icta firmiter conglutinare dicebatur. Σίδηρος eſt ferrum, enſis. Ge. Gliedkraut, Beſchreykraut. G. *Crapaudine*. A. *Iron-wort*.

SIEF, eſt vox Arabica, et denotat medicamentum ophthalmicum, vel collyrium ſiccum. Vide *Collyrium*.

SIELISMVS, idem quod *Saliuatio*. A σιελίζω, ſputum emitto.

SIELOCINETICA, idem quod *Saliuantia*. Ex σίελον, ſputum, et κινέω, moueo.

SIGILLATA TERRA, vide *Argilla*, *Bolus*.

SIGILLVM, NAEVVS SIGILLVM, eſt macula connata nigricans, ſubrotunda, parua, vna, vel multiplex, alias plana, quandoque eminens et verrucoſa, quae nedum noceat, ſaepe in facie ita placet, vt ſimiles maculas, cum deficiant, effingant puellae. *Sauv.* Ge. Muttermaal. G. *Sein*.

SIGILLVM BEATAE MARIAE, eſt Bryonia nigra, *Bauh.* vel *Tamus communis Linn.* Vide *Bryonia*.

SIGILLVM HERMETICVM, vocatur, quum collum phialae vitreae igni admotum ad liquefactionem vsque calefit, et hac ratione per ipſum vitrum clauditur. Interdum ante

liquefactionem epiſtomio et orificio lutum interiicitur ex ſuccino albo, vitro veneto contuſo et borace. Ge. Hermetiſches Siegel. G. *Sceau Hermétique.*

Sigillvm salomonis, ſiue polygonatvm, planta eſt ſic dicta ob characteres ſigilli modo radicibus impreſſos. Vide *Polygonatum.*

Sigmoides, ſunt *Apophyſes* oſſium ſemilunares; vt proceſſus ancyroides ſcapulae, et ſinus oſſis radii, Graecorum antiquorum C. referentes. — Sic *cartilagines* duae articulo femoris cum tibia interiectae *ſigmoideae*, vel *ſemilunares*, dicuntur. Coli *flexura* inferior ſiniſtra, qua in rectum abire ſolet, pariter *ſigmoidea* dicitur.

Sigmoides, ſunt *Valuulae* tres arteriae magnae, circa cor foris ſpectantes, ſanguinem ex ventriculo ſiniſtro in aortam quidem admittentes, ſed illi regurgitare conanti ſuo explicatu et exacta clauſura reſiſtentes: dictae a littera C. ſeu ſigma, et εἶδος, forma. Huiusmodi etiam tres valuulae in ventriculo cordis dextro ad exitum arteriae pulmonalis in eundem vſum collocatae ſunt, quas nonnulli diſtinctionis cauſſa *ſemilunares* proprie vocant. Vide *Valuula.*

Signvm morbi, Gr. Σημεῖον, eſt, quidquid ſenſibus noſtris eſt obuium, vel aliquid ad ipſum pertinens, ex quo aliquid ratiocinio elicimus. Signum eſt morbi cauſa, vel ſymptoma, quod vel praeſentia indicat, et hoc vocatur *Diagnoſticum*; vel futura praenunciat, et hoc dicitur *Prognoſticum*; vel praeterita in memoriam reuocat, illudque appellatur *Anamneſticum.* Signum eſt *proprium*, vel *commune*; hoc ſeparabile; proprium inſeparabile; ſiue *Pathognomonicum*, *Synedreuon*, *Epiphainomenon*, *Bonum*, *Malum*, *Certum*, *Incertum*, *Salutare*, *Letale*, etc. — *Signa ſanitatis* ſunt, actiones integrae; qualitates conuenientes, excreta et retenta bene conuenientia. Ge. Die Zeichen der Krankheit. Ga. *Signe de Maladie.* A. *A Sign of the Diſeaſe.* B. *Teken der Ziekte.*

Sil, vide *Ochra.*

Siler, eſt Liguſtici ſpecies, et dicitur *Montanum.* Liguſticum, quod Seſeli officinarum *Bauh.* *Laſerpitium ſiler* foliolis ouali-lanceolatis, integerrimis petiolatis *Linn.* (Pentandr. Digyn.). Planta haec habet caulem valde altum ad hominis quidem altitudinem, ramoſum, pedunculos longos proiicientem, qui emittunt folia ampla, magna, in alas extenſa in plures partes diuiſas, quibus tria adhaerent foliola, vt in Meliloto, ſed anguſtiora et molliora, aliquantulum odora, vbi contunduntur. Flos eſt roſaceus et vmbellatus, quinque potiſſimum petalis conſtans in orbem poſitis, et

calyci inſidentibus. Is autem abit in fructum compoſitum ex duobus ſeminibus ſibi inuicem adhaerentibus oblongis, hinc gibbis et ſulcatis cum liris veluti foliaceis, inde vero planis, odoris ad Cuminum accedentis. Radix craſſa, longa, rugoſa, alba, odora, Paſtinacae ſimilis. Tota haec planta, praecipue vero ſemen, viribus carminatiuis, diureticis et emmenagogis pollet. Vrinam nigro colore inficit. Specifice in colica lochiali, menſibusque a terrore ſuppreſſis reuocandis laudatur. Creſcit inprimis in locis calidis in montibus. Ge. Bergſer. G. *Livéche, ou Sermontaine.* B. *Sermonteine.*

Siligo, eſt Tritici albiſſimi ſpecies. Gr. Ὄλυρα, et τίλιγνις, vel σέλιγνις: putant deriuari ab Hebraica voce *Scheleg*, nix, ob farinae eius albedinem. Ge. Weizen. B. *Tarw.* — Plerumque tamen idem etiam ſignificat, quam *Secale.*

Siliqva, Gr. Κεράτιον, ſeu kirat, eſt dimidium Lupini, et ſiliquae ſex pendent ſcrupulum. Semen autem in ſiliqua contentum, non tota ſiliqua, intelligitur, et id mediocre, non enorme et habitius; neque ſtrigoſum et emaciatum, quare hordei, aut tritici, grana vſurpamus, quae hodie minimum pondus faciunt, velut olim grana lentis. Nonnullis eſt pondus quatuor granorum.

Siliqva, eſt pericarpium biualue, longum, adfigens ſemina, ſecundum vtramque ſuturam; ſi pericarpium ſubrotundum ſit, ſtylo ſaepius ſat longo inſtructum, *Silicula* dicitur. Hinc plantae flore tetrapetalo cruciformi in *Siliculoſas* et *Siliquoſas* diuiduntur. Non modo legumina, ſed et complures quoque et herbae et frutices, ſiliquas proferunt. Ge. Schote. G. *Gouſſe.* B. *Pelle, Schelle.*

Siliqvae dvlces, quarum arbor *Ceratonia* appellatur. Siliqua edulis *Bauh.* *Ceratonia ſiliqua Linn.* (Polygam. Trioec.). Eſt mediocris magnitudinis, habens plurimos ramos, magnos, duros, in latum ſe extendentes. Folia pinnata, oblonga, carnoſa, neruoſa, dura, ad rachin communem cum impari extremo. Flores ſunt apetali, numeroſis ſtaminibus conſtantes ortis ex calycis fiſſura; in calycis centro fit ſiliqua oblonga, compreſſa, paululum intorta, craſſa, digito longior, pollice latior, fuſca, ſplendens, coloris obſcuri, rubicundi, dorſo elatiore, includens pulpam carnoſam, rufam, dulcem, ſub qua intra membranaceos loculos latitant ſemina plana, ſubrotunda, compreſſa, fuſca, lucida. Dulcedo maior in pulpa, quam in cortice. Hinc hae ſiliquae, ob qualitatem demulcentem, edulcorantem et expectorantem, in ſoda, ardore vrinae, raucedine, tuſſi et aſthmate cum fructu in ſubſtantia et decocto adhibentur. Syrupum

Diacodii ingrediuntur. Creſcunt in Regno Neapolitano, inſula Creta, Iudaea, Syria, Hiſpania, etc. Fructus ſunt ſiliquae inſtar oblongi et plani, extus colore caſtanei; intus ſemina fere continent, vt Caſſia fiſtula; fructus ipſi dulces ſunt, ideoque in morbis pneumonicis vſui veniunt. Germ. St. Johannisbrod. G. *Carouge.* A. *S. Johns-bread*, *Carob-tree.* B. *St. Jans-brood.*

Siliqvastrvm, ſeu *Piper Braſilianum*, eſt Capſici ſpecies, a ſiliquis Siliquaſtrum dictum. Vide *Capſicum* et *Piper indicum.* — Sed Siliquaſtrum *Tourn.* Siliqua ſylueſtris rotundifolia *Baub.* Arbor Iudae *Dod.* *Cercis ſiliquaſtrum* foliis cordato-orbiculatis glabris *Linn.* (Decandr. Monogyn.) eſt arbor, quae habet ramos a ſe inuicem diſtantes, cortice purpureo, nigricante praeditos. Flores ſunt papilionacei, ante folia vere erumpentes, leguminoſi, purpurei, plures ſimul iuncti, pedunculis breuibus et nigris adhaerentes, quinquefidi, ex quibus duo in inferiori parte poſiti ſuperiores exſuperant magnitudine. Poſt florem ſequitur ſiliqua longa, plana, membranacea, purpurea, ſeminibus reniformibus et duris foeta. Folia ſola et alterna naſcuntur rotunda, Aſarum referentia, ſed maiora, neruoſa, in parte ſuperiori viridia, in inferiori albeſcentia, quae alae vexillo ſupereminent. Creſcit haec arbor in regionibus calidis Europae et Orientis circa flumina. *Arbor Iudae* vocatur, vel quod cortex eius paſſim disruptus ſit, vt abdomen Iudae, vel quod Iudas, vt putant, hac ſuſpenſus arbore mortem ſibi conſciuerit. Ge. Judasbaum. G. *Arbre de Judas, Gainier.* A. *Arbor Juda Tree, Bud-tree.*

Silo, eſt is, qui habet naſum reſimum, hoc eſt, ſurſum verſus repandum, more ſimiae. Ge. Der eine aufwårtsgekrůmmte Naſe hat. G. *Qui a le Nez épâte.* B. *Kamuis Neus, Krom-neus.*

Silphivm, eſt ex genere Ferulacearum. Cyrenenſibus Σίρφι, aut Σίλφι, item Σέρφι, vnde Gr. Σίλφιον. Lat. *Sirpe, Silpe* et *Serpe*, atque porro *Lac ſerpitium*, vnde *Laſerpicium.* Vide *Laſerpitium.*—Ill. *Linnaeo* eſt genus plantarum flore compoſito radiato, (Syngeneſ. Polygam. Neceſſar.) calyce ouato, imbricato, ſeminibus membranaceis fere, obcordatis, margine membranaceo bicorni emarginato cinctis, receptaculo communi paleis linearibus diſtincto. Eſt Aſteriſcus *Dill.*

Simarovba, eſt cortex fibroſus, pallidi coloris, ſaporis amari non ingrati, parum adſtringentis, arboris, ſeu potius radicis arboris, quae eſt Terebinthus maior, Betulae cortice, fructu triangulari *Sloan.* *Burſera gummifera Linn.*

(Hexandr. Monogyn.). Habitat in Guiana Americae. Inde primum hic cortex ſub initium huius ſaeculi in Europam delatus eſt. Ventriculo cum primis et inteſtinis ſubuenit, et in dyſenteria vt remedium ſumme ſpecificum celebratur. Datur vel in ſubſtantia ad drachmam dimidiam, vel eius drachmae duae in libris duabus aquae decoquuntur, aut, vt alii malunt, aqua frigida infunduntur. Decoctum ſaturatum vomitum excitat.

Similares partes, ſunt, quae ſibi vbique per totum ſimiles ſunt, nec variationem aliquam vllibi obtinent. Tales autem partes proprie ſolae ſunt fibrillae vltimae, ſolidae, non magis vaſculoſae, omnium partium firmarum corporis animalis: hae enim ſunt merae expanſiones longitudinales et firmae; ac vbique in tota longitudine eaedem, oriundae et compoſitae ex meris particulis elementaribus, antea fluidis, nunc conſolidatis; fibrae hae erunt proin ſibi ſimiles. Morbi ergo in his partibus reſidentes proprie morbi *Similares* dicuntur, ſicque ab *Organicis* differunt. Latiori tamen ſenſu anatomici omnes partes *Similares* vocant, quae ſibi ſimiles ſunt, vt arterias, venas, neruos, membranas, ligamenta, muſculos, tendines, oſſa, cartilagines, etc. e quarum coniunctione partes diſſimilares, vel organicae, componuntur. Ge. Aehnliche Theile. G. *Les Parties Similaires.* A. *The ſimple Parts, ſimilar Parts.* B. *Eengedaantige Deelen, enkele Deelen, ſimilare Deelen.*

Simplex, botanicis dicitur *caulis* plantarum, continua ſerie verſus apicem extenſus: *Setae*, aut *Spinae ſimplices*, continuo extenſae longitudinaliter: *Fructificatio ſimplex*, paucis floribus conſtans; *Vmbella ſimplex*, pedunculis omnibus ex vno eodemque receptaculo ortis.

Simplices partes, vide *Similares partes.*

Simplicia, ſunt medicamenta vnius generis et nominis, quae a ſola natura ſine vlla artificis ope ſunt producta, ex quibus ſeorſim collectis componitur materia medica, vt ſunt radices, herbae, ſemina, flores, gummi, ſucci, mineralia, partes animalium, etc. Ge. Einfache Arzeneyen. G. *Des Simples.* B. *Enkele Genees-middelen.*

Simvs, eſt, cui nares depreſſae ſuperius. Gr. Σιμός. Ge. Der eine eingedruckte Naſe hat. G. *Camus.* A. *Flat Noſed.* B. *Kamuis Neus, Plat-neus.*

Sinapi, et sinapis, eſt planta, (Tetradynam. Siliquoſa), quae habet folia Rapae, ſed minora et magis aſpera. Caulis quatuor, vel quinque pedes altus eſt, rotundus, villoſus, in multos ramos diuiſus. Flores quadrifidi, cruci-

formes, flaui. Poſt florem ſequitur ſiliqua oblonga, breuis, anguloſa, acuta, ſepto intermedio (cui valuae vtrinque adhaereſcunt) in duo loculamenta diuiſa, ſeminibus foeta vt plurimum ſubrotundis, rubicundis, aut nigricantibus, paruis, ſaporis acris, feruidi; ſiliqua in cornu quoddam fungoſum, ſimili ſemine praegnans, plerumque deſinit. Radix eſt lignoſa, fragilis, alba, fibroſa. Semen praecipue in vſu eſt. Qualitate pollet acri et orgaſtica, viribusque incidentibus, rubefacientibus, ſtimulantibus, diureticis et aphrodiſiacis. Hinc in nauſea, cachexia, lethargo, tuſſi, calculo et ſcorbuto commendatur. Adhibetur quoque inter ſternutatoria et maſticatoria. Vim ſaltem antacidam ineſſe, et humores ad putridam acrimoniam diſponere, non leuis ſuſpicio orta eſt. Vſus frequentiſſimus eſt ſeminum contuſorum et cum muſto coctorum, quae ſic ſub ſpiſſiori conſiſtentia inter condimenta menſis apponuntur. Gr. Νάπυ, vel Σίνηπι. Eius nomen venit e Graecia in Latium, cenſeturque dici, ὅτι σίνεται τοὺς ὦπας ἐν τῇ ὀδμῇ, hoc eſt, quod olfactu luminibus officiat; ergo a σίνειν, laedere, et ὤψ, oculus, vel a νὴ, et πάω, quod parum paſcat, vel a νὲ, et πίνω, quod ob acrimoniam non poſſit bibi. Pleraque Graecia *Napy* nominat, quaſi *Naphy*, quod ſit acris, et proinde incommoda. Alii *Napy* per priuationem, videlicet νήπιον, quaſi immite dici volunt, quoniam acrimoniae vehementis particeps ſit. Ge. Senf. G. *Moutarde.* A. *Muſtard.* B. *Moſtaard.*

Sinapismvs, eſt medicamentum externum, ardorem, ruborem, doloremque cuti, cui applicatur, inducens; forma eius eſt ſimilis cataplaſmati, vel maſſae duriori. Paraturque ex *Sinapi*, *Raphano ſilueſtri*, *ſale*, *fermento acido*, et *aceto*. A σίνηπι, ſinapi ſemen. Ge. Ein Senfbrey, Senfpflaſter. G. *Sinapiſme.* A. *Muſtard cataplaſme, Sinapiſm.* B. *Een Moſtert-pap.*

Sinapivm, eſt embamma, vel intinctus, ex ſemine Sinapi cum muſto cocto paratus.

Sincipvt, Gr. Βρέγμα, eſt pars anterior cranii, a fronte vsque ad ſuturam coronalem excurrens. *Sincipitis oſſa*, vide *Bregma.* Ge. Das Vorhaupt. G. *Le Devant de la Tete.* A. *The Fore-part of the Head.* B. *'t Voorſte Been des Hoofds.*

Singvltvs, Gr. Λυγμὸς, et Λὺγξ, a λύζω, ſingultio. Eſt praeceps, repetita, ſonora, iterata, momentanea et conuulſiua inſpiratio, proueniens a ſpaſtica conſtrictione fibrarum oeſophagi, praecipue vero diaphragmatis adnexi, a variis cauſſis irritati. Laborant autem ſingultu, qui cibo, aut potu, non ſatis bono ſe impleuerint; maxime autem nonnulli febricitantes, hyſterica affectione afflictae foeminae: imo

ſaepe ii, qui pleuritidem, colicam, nephritidem, iliacam paſſionem, grauem vomitum, alui fluxum, vel dyſenteriam, patiuntur. Oritur porro a repletione, ab inanitione, ab exanthematibus retrocedentibus, diaphragmate inflammato. Quinimo cum aliis conuulſionibus incidit, et a vomitoriis et catharticis, aut iulapiis refrigerantibus perperam datis, a cibis nimis celeriter ingeſtis ſaepe efficitur, et poſt febres, quae per aphthas iudicatae ſunt, interdum remanet; etiam moribundos nonnunquam exercet. Denique reperitur ſingultus non letalis, qui per aliquot hebdomadas perſeuerare ſolet. Ge. Das Schlucken. G. *Le Hoquet.* A. *Hiccup.* B. *De Hik, Snik.*

Sinvata, dicuntur *folia*, a lateribus ſinubus dilatatis.

Sinvs, eſt vlcus profundum, anguſto orificio, absque callo. Gr. Κόλπος, Ὑπόνομον ἕλκος *Dioſc.* Ge. Ein hohl Geſchwür. G. *Sinus, Sinuoſité.* A. *Sinus of an ulcer.* B. *Bogt-gezweer, Boeſem zweer, Etter-bolte.*

Sinvs meningis, ſeu *durae matris*, ſunt cauitates, quaſi triangulares a concurſu laminarum durae matris ortae, quas *Galenus ventriculos craſſae membranae* vocat. Non enim ſunt arteriae, vel venae, quamquam proprie ad venoſum ſyſtema pertinent. Primus et ſecundus, ſiue laterales, inter cerebrum et cerebellum ſitum habent, et deſinunt in ſinubus vertebralibus; tertius ab oſſe cribriformi incipit, in medio priorum ſinuum finem conſequitur, et falciformis dicitur; ſuperior et inferior, quartus, occipitalis poſterior, in medio lateralium ſinuum finitur: quorum inſertio vocatur *Torcular Herophili.* Praeter hos etiam alii minores recenſentur. Cranio egreſſi partim in ſaccos venarum iugularium abeunt, partim in ſinus vertebrales, qui totam medullam ſpinalem circumdant, et ad os ſacrum vsque deſcendunt. Vſus eſt venarum vicem agere, ſanguinemque non illico refluere potentem recondere: nam omnem ſanguinem a cerebro et cerebello accipiunt ex venulis tenuiſſimis, et breuiſſimis, in hos terminatis, et partim in venas iugulares, partim in ſinus vertebrales, exonerant, partim per minores venas e cranio egredientes aliis venis communicant. Ge. Die Höhlen in der harten Hirnhaut. G. *Sinus de la dure Mere.* A. *Cavities of the dura Mater.* B. *Hollen in 't dikke Herſſen-vlies.*

Sinvs ossivm, ſunt cauitates, quae capita aliorum oſſivm admittunt.

Sinvs pitvitarii, ſunt cauitates in oſſibus cranii, vno orificio patentes, natae e ſecedentibus laminis oſſium, et veſtitae membrana pituitaria mucum ſecernente, hunc mucum

recondentes tandemque in nares effundentes. Tales ſunt duo *Sinus* in oſſe frontis ſupra orbitas, qui *frontales*, duo in maxilla ſuperiori, qui *maxillares* vocantur, vnus in oſſe cribriformi, qui *Sinus ethmoideus*, et vnus in oſſe baſilari, qui *Sinus ſphaenoidalis* dicitur. G. Schleimhöhlen der Naſe. G. *Sinus pituitaires.*

Sion, et sivm, eſt planta vmbellifera, (Pentandr. Monogyn.) et quidem ſpecies, quam *Linne latifolium* dicit, quae habet caules craſſos, anguloſos, ſtriatos, excauatos, in ramos diuiſos, quatuor, vel quinque pedes altos. Folia coniugatim adnata vni coſtae, in margine inciſa, craſſa, oblonga. Flores in vmbellas creſcunt, ex quinque petalis albis conſtantes, in orbem poſitis. Floribus ſuccedit fructus ex duobus ſeminibus compoſitus ſubrotundis, minimis, hinc gibbis et ſtriatis, inde vero planis. Habitus reliquus huius plantae eſt inſtar Paſtinacae. Radix eſt parua, fibroſa, nigra. Tota planta odorem bituminis habet. Habitat maxime in Europa orientali. Semen qualitatis eſt calidae, aromaticae et carminatiuae; hinc praecipue in colica flatulenta laudatur. Dicitur etiam *Amomum officinarum falſum.* Nomen ſibi adſciuit a concuſſu, quod Gr. a σείειν deriuant. Nam excutiendi vim nactum eſt, vtpote quod a renibus calculos pellat, vrinam et menſes ducat. Vel, vt aliis placet, ab eodem σείειν, quod in aquis vacillando, ab aquis praeterlabentibus ſuccutiatur. Ge. Brunnenpeterlein, Waſſereppig. Ga. *Berle, Grand Sium.* A. *Water-parſnep.* B. *Water-eppe.*

Siphac, i. q. *Peritonaeum.*

Sipho, ſ. siphvncvlvs, eſt inſtrumentum chirurgicum, conſtans e tubo et receptaculo, ſuctioni aptum, ope cuius vel lac e mammis, aut ſanguis, aqua, aer e cauitatibus corporis educitur. G. Saugröhre. G. *Siphon.*—Sic quoque inſtrumentum vocatur, vel ſyringa, cuius ope liquores in cauitates corporis iniiciuntur. Ge. Sprütze. G. *Seringue.*

Siphylis, vide *Syphylis.*

Sirenes, i. q. *Sirones.*

Siriasis, eſt cerebri et meningum, ab ardore ſolari, inflammatio, ſeu (rectius) incaleſcentia; pueris propter tenuitatem cranii vel fontanellam tenuiſſimam, frequens. A σίρος, cauitas ſincipitis. Ge. Das Blattfallen, Schießen, oder eine Entzündung am Gehirn und Gehirnhäutlein der kleinen Kinder. G. *Coup de Soleil, Sorte de maladie cauſée par l'Inflammation des membranes du cerveau.* B. *Brein Ontſteeking.*

Sirones, ſeu chirones, ſunt puſtulae, vel pſydracia, quae in vola manus et pedum plantis aliisque corporis locis oriuntur, emerguntque aeſtiuo inprimis tempore, et cum

inſigni pruritu moleſtant, in quibus minutiſſimum quoddam vermiculorum genus ſub cuticula latet. Sunt hi vermiculi ſpecies Acari, ſcilicet inſecta aptera, pedibus octo, oculis duobus ad latera capitis, tentaculis duobus, articulatis, pediformibus: *Acarus ſiro Linn.* lateribus ſublobatis, pedibus quatuor poſticis longiſſimis, femoribus capiteque ferrugineis, abdomine ſetoſo. Huiusmodi Sirones in puſtulis, excrementis dyſenteriae et farina habitant. Differunt a Sironibus, aut comedonibus male ſic dictis, infantum. Vide *Crinones.*

Sirsen Arabum eſt *Phrenitis.*

Sisarvm, et siser, *Sium ſiſarum Linn.* foliis pinnatis, floralibus ternatis, eſt planta vmbellifera, (Pentandr. Monogyn.) quae creſcit ad altitudinem duorum circiter pedum. Folia plura vni coſtae adhaerent, vt in Paſtinaca, ſed minora, viridiora, et molliora, leuiter in margine inciſa ſunt. Flos eſt roſaceus, et vmbellatus, paruus, quinque petalis vt plurimum conſtans albis, bifidis, in orbem poſitis, odorus. Hunc ſequitur fructus paruus, ex duobus ſeminibus compoſitus, oblongis, paululum Petroſelini ſeminibus maioribus, anguſtis, hinc gibbis et ſtriatis, inde vero planis, coloris obſcuri. Radices ex vno capite plures pendulae, glanduloſae, tenerae et fragiles, rugoſae, cortice tenui pallidoque obductae, pulpa candida, digitali craſſitudine, pedales quaedam, quaedam breuiores multo, dulci et grato ſapore, nonnihil aromatico. Radicibus eximiae virtutes contra ſputum et mictum ſanguinis tribuuntur. Vſus plerumque culinaris eſt. Tiberio adeo in deliciis fuiſſe commemoratum eſt, vt a Germanis has radices in tributum exigeret. Et ſaccharum ex iis elicere bono cum ſucceſſu tentatum eſt. Colitur frequenter in hortis noſtris haec planta ex China olim ad nos adlata. Ge. Zuckerwurzel, Klingelrüben. G. *Chervi, Racine ſucrée, Gyrole.* A. *Skirrets.* B. *Suiker-wortel.*

Sisymbrivm, eſt plantae genus flore tetrapetalo cruciformi, (Tetradynam. Siliquoſ.) quod habet caules tres pedes altos, ſtriatos, aliquando rubicundos, excauatos. Folia ſunt oblonga, acuta, profunde laciniata, dentata, alternatim caulibus adhaerentia. Flores in ſummitate ramorum creſcentes, pedunculis longis et tenuibus adhaerentes, quadrifidi, flaui, cruciformes. Flori ſuccedit ſiliqua exigua, breuis, diuiſa in duos loculos continentes ſemina obrotunda fere. Radix oblonga, alba, acris, minimi digiti craſſitiei. Haec planta creſcit in paludibus et locis aquoſis, et cum reliquis eiusdem ordinis viribus incidentibus, reſoluentibus et antiſcorbuticis conuenit; rarioris tamen apud nos vſus eſt. Dicitur

a Siſymbrio, quae fuit veteribus in comoediis meretricula, appellatur etiam *Corona veneris:* vel quod ob odoris ſuauitatem, quam prae ſe fert, eo iuuentus, quae amoribus gaudet, coronata, in comeſſationibus ſuis blando odoris oblectamento ſuas illecebras commendaret: vel potius, quod Siſymbrii caulis articulatim per internodia verticillato florum ambitu concinne coronatur. G. Waſſerkreſſe, Brunnenkreſſe. G. *Creſſon aquatique.* A. *Water-creſſes.* B. *Roode wilde Munte.*

Sisyrinchium, eſt plantae genus flore liliaceo, (Triandr. Monogyn.) Iridi ſimile, ſed ab Iride et Xiphio diuerſum, radice gemina, altera alteri inſidente, qualis in Croco et Gladiolo obſeruatur. *Siſyrinchium officin.* eſt *Ixia bulbocodium Linn.* ſcapo vnifloro breuiſſimo, foliis linearibus. — Sed Ill. *Linnaeo* Siſyrinchium aliud denotat plantae genus, flore liliaceo hexapetalo, (Gynandr. Triand.) capſula obouata, triquetra, triloculari, triualui, quod etiam Bermudianas aliorum autorum comprehendit. Nomen habet a vocibus Graecis ὗς, ſus, et ῥύγχος, roſtrum, quaſi diceres roſtrum ſuillum, tum propter radicis formam, tum quod ſues roſtro terram fodiant, et ea radice paſcantur. Ge. Eſchlauch. G. *Groin de Cochon.* A. *Spaniſh Nut.* B. *Zegen-ryk.*

Sitanion, eſt frumenti ſpecies. A σῖτος, frumentum.

Sitis, eſt defectus humoris (ſaliuae nempe) ad irrigationem oris, linguae, labiorum, faucium, dein partium internarum, neceſſarii; quo ſenſus inde excitatus ſibi imaginatur, potum eſſe in auxilium vocandum, ſicque deſiderium eius oritur, vt id incommodi, quod corpus ex defectu humoris patitur, tollatur. Sitis etiam eſt ordinaria, quae homini ſano obtingit; vel praeterordinaria, et nonnunquam deprauata, quae aegris. Gr. Δίψος. Ge. Der Durſt. G. *La Soif.* A. *Thirſt.* B. *Dorſt.*

Sivm, vide *Sion.*

Smalta, eſt ſubſtantia mineralis factitia, quae praeparatur ex cobalto toſto, cum arena et ſale alcalino in vitrum fuſo et in tenuiſſimum puluerem contuſo. Vſus eſt pictorius et lotricius. Ge. Blaue Stärke, Smalte, Bläue. G. *Smalt, émail d'azur, bleu d'émail.*

Smaragdvs, eſt Gemma pellucidiſſima, duritie quinta, colore viridi in igne permanente *Waller.* Limoniater *Plin.* Gemma Neroniana, Domitiana. *Borax ſmaragdus* gemma nobilis, lapidoſus, priſmaticus, pellucidus, pyramidibus truncatis, viridis *Linn.* Adfertur ex India. Ab igne candens caeruleſcit, poſt refrigerationem rurſus colorem viridem induit. Singulares ei olim vires cordiales tribuebantur;

hinc inter fragmenta quinque lapidum pretioſorum refertur, pluresque adhuc vetuſtiores compoſitiones ingreditur. Ge. Smaragd. G. *Emeraude.* A. *Emerald.*

Smectis, smectites, lardites, steatites, cimolia, eſt Marga fullonum ſaponacea, lamelloſa *Wall.* Marga in bracteas dehiſcens *Ionſt.* ſubſtantia ſcilicet terreo-lapidoſa, ſciſſilis et raſilis, in igne dureſcens, in aqua ſolubilis et quaſi ſpumeſcens, proxime ad Bolos accedens. Figurae variae exſculptae ex China adferuntur. Puluis abraſus in intertrigine puerorum commendatur. G. Speckſtein, Schmeerſtein. G. *Stéatite, Pierre de lard.* A. *Soap-rock, Soap-ſtone.*

Smegma, dicitur de omnibus rebus, quae cuti applicantur, eamque puram conſeruant. — *Smegma* etiam vocatur ſubſtantia vnguinoſa in glandulis ſebaceis cutis ſecreta, aut in ductibus excretoriis collecta. *Smegma articulare* eſt humor mucoſus in glandulis articulorum ſecretus, qui cartilagines in extremitatibus oſſium inungens motum faciliorem reddit.

Smilax: nomen hoc variis plantis imponitur, vt Sarſaparilla vocatur *Smilax aſpera Peruana;* Conuoluulus dicitur *Smilax laeuis.*—Phaſeolus *Smilax hortenſis* ſiliqua ſurſum rigente. — *Chinae* radix pariter Smilacis eſt. — *Smilax arborea* eſt *Quercus ilex Linn.* — Sed Smilax aſpera fructu rubente *Baub. Cluſ.* *Smilax aſpera* caule aculeato, angulato, foliis dentato aculeatis, cordatis, nouemneruiis *Linn.* (Dioec. Hexandr.) eſt planta flores maſculos et foemininos ſeparatos ferens. Habet ſcilicet caules longos, duros, ſtriatos, ramoſos, flexiles, ſcandentes, ſpinis inſtructos, arbuſculas vicinas et arbores apprehendentes. Folia Hederae foliis fere ſimilia, ſed longe craſſiora, rigida, neruoſa, ſpinis non tantum per margines horrentia, ſed et ſecundum neruos, nunc ampla et viridia, modo anguſtiora, et albis maculis conſperſa, acrimoniam aliquam habentia. Flores hexapetali, nudi, albi, exigui, in ſpicas digeſti, inodori. Ouarium in fundo floris ſphaericum, breui tuba inſtructum, fit bacca ſphaerica, mollis, poſt maturitatem rubicunda, ſub tenui pellicula recondens ſemina ſphaerica, laeuia, mollia, exterius coloris rubri obſcuri, intus albi; ſaporis ingrati. Radix parua, perennis, repens, fibroſa, alba, ſaporis ſubdulcis. Haec planta in hortis colitur. Radix inſignibus viribus ſanguinem purificantibus pollere dicitur, ita vt etiam Sarſaparillae ſubſtitui poſſit. Gr. Σμίλαξ et Μίλαξ: eſt nomen puellae, quae amore Croci pueri capta extabuit, mutataque eſt in fruticem ſui nominis, quae ſimilis eſt Hederae. Ge. Windekraut. Ga. *Liſeron*

rube, *Liſet épineux.* A. *Rough Bind-weed.* B. *Steener de Winde*, *Winde.*

Smile, eſt *Scalpellum*, ſiue inſtrumentum chirurgicum veterum, quod vtrinque aciem habebat, et lineas vtrasque, vtrinque curuas; ſed alteram concauam, alteram vero illi oppoſitam, gibbam. Cuſpis autem acuta erat; diuerſi generis erant; aliud magnum, aliud paruum, aliud mediocre. G. *Biſtouri.*

Smiris, eſt ſubſtantia mineralis, ſcilicet *Ferrum ſmiris* refractarium, rubricoſum, vitrum arans *Linn.* Ferrum mineraliſatum, minera duriſſima, rapaci, ſolida, magneti refractaria *Waller.* Vſus eſt mechanicus ad polituram. Sunt, qui in ſtomacace ad roborandas gingiuas commendant. Ge. Schmirgel. G. *Emeril.* A. *Emery.* B. *Smergel*, *Amaril.*

Smyrna, i. q. *Myrrha.*

Smyrnivm, eſt planta flore vmbellato (Pentandr. Dig.). *Smyrnium oluſatrum* foliis caulinis, ternatis, petiolatis, ſerratis *Linn.* Habet caules tres pedes altos, ramoſos, ſtriatos, aliquantulum rubicundos. Folia Apii foliis ſimilia, ſed maiora, inciſa in partes magis rotundas, odoris aromatici, ſaporis Petroſelinum referentis. Flores roſacei et vmbellati, parui, albi, e petalis quinque integris conſtantes. His ſuccedit fructus fere globoſus, compoſitus ex duobus ſeminibus ſibi inuicem iunctis, craſſiuſculis, obrotundis, ſtriatis, nigris, ſaporis amari, odoris Myrrhati. Radix mediocriter magna, circularis, alba, ſuccum amarum guſtui praebens, et ſaporem et odorem Myrrhae habens. Qualitatis licet calidae, aromaticae et carminatiuae, rarius tamen in vſum medicum adhibetur. Nomen accepit, quod radix lacrymam emittat Myrrhae ſimilem: vel, quod huic idem odor ſit, qui Myrrhae: Σμύρνα enim eſt myrrha. Aliis vocatur *Leuiſticum*; quibusdam *Liguſticum.* Ge. Smyrnenkraut. G. *Maceron.* A. *Alexanders.* B. *Peterſeli van Alexandrie.*

Socotorina aloe, vide *Succotrina.*

Soda, i. q. *Cephalalgia*, ſ. *Hemicrania.* — Item *Ardor ventriculi*, vel *Cardialgia.*

Soda, eſt ſubſtantia ſalina alcalina, quae praeparatur per combuſtionem et calcinationem plantae, quae eſt Kali geniculatum maius *Bauh.* *Salicornia herbacea* patula, articulis apice compreſſis, emarginato-bifidis *Linn.* (Monandr. Monogyn.). Qualitatis Soda eſt ſalſae alcalinae, viribusque ſtimulantibus, diureticis, reſoluentibus et emmenagogis pollet. Commendatur ad ſcabiem, abſceſſum, ſcelotyrben, hyperſarcoſim. Inſeruit ad praeparationem ſalis polychreſti, Salis de Seignette, ſaponis Veneti; et ad vſum vitriarium. Optimum ex

Hiſpania adfertur. Sed etiam tale Sal alcali e variis aliis plantis maritimis ſalſisque conficitur variis in locis; vti ex Meſembryanthemo in Aegypto, Chenopodio in Hiſpania, Salſola in Anglia, Salicornia fruticoſa in Italia, quae eundem fere vſum praeſtant. Ge. Sode. G. *Soude.* A. *Keep.*

Soia, eſt planta in India orientali habitans: Phaſeolus erectus ſiliquis lupini, fructu piſi maioris candido *Kaempf. Dolichos ſoia,* caule erecto flexuoſo, racemis axillaribus erectis, leguminibus pendulis hiſpidis, ſubdiſpermis *Linn.* (Diadelph. Decandr.). Semen qualitatis eſt ſubdulcis, ſiccae et farinaceae. Vſus cibarius eſt et culinaris. In anorexia prodeſſe dicitur.

Sol, quid ſit, notum. Sed a chymicis ſumitur pro *Auro:* adeo vt *Medicamenta ſolaria* ſint ex auro parata.

Solanvm, eſt plantae genus flore monopetalo rotato, (Pentandr. Monogyn.) cuius quam plurimae dantur ſpecies, quarum nonnullae in vſum medicum adhibentur.—*Solanum furioſum,* vide *Belladonna.*—*Solanum dulcamara,* vide *Dulcamara.*—Solanum officinarum *Bauh.* eſt *Solanum nigrum,* caule inermi herbaceo, foliis ouatis dentato-angulatis, racemis diſtichis nutantibus *Linn.* G. Nachtſchatten. G. *Morelle.* A. *Nightshade, Common Nightshade.* B. *Nagtshade, Bolkruid.*—Planta haec habet caulem ſeſquipedem circiter altum, ramoſum. Folia ſunt oblonga, acuta, ſatis ampla, mollia, nigricantia, aut viridi-obſcura, quaedam anguloſa, altera crenata, quaedam integra, ſaporis herbacei, inſipidi, ſuccumque viridem continent. Flores ſunt monopetali, quinquefidi, ſtellae inſtar expanſi, coloris albi, in medio pluribus ſtaminibus donati. Calyx eſt monophyllus, quinquefidus, ſtellatus, non veſicarius. Flori ſuccedit bacca initio viridis, quae vero per maturitatem fit mollis, ſucculenta, ouata, vel globoſa, nigricans, foeta ſeminibus planis, exiguis, flauis. Radix longa, fibroſa, albeſcens. Haec planta creſcit in cultis. Qualitatis eſt ſubuiroſae, viribusque anodynis, hypnoticis, refrigerantibus gaudet. Commendantur folia in phlegmone, proctalgia, ſcirrho et paronychia. Aqua deſtillata contra cephalalgiam fronti applicatur.—Eſt et alia ſpecies Solani, quae eſt Solanum tuberoſum eſculentum *Bauh.* *Solanum tuberoſum* caule inermi herbaceo, foliis pinnatis integerrimis, pedunculis ſubdiuiſis *Linn.* *Patatas* Americanorum. Ge. Erdäpfel, Erdbirnen. G. *Pommes de terre.* A. *Potatoes.* B. *Aard-appel, Aard-buil.* Haec ſpecies ſub initium ſaeculi decimi ſeptimi ex America ſeptentrionali in Europam translata nunc abunde paſſim apud nos colitur, eiusque radices

in frequentiſſimum vſum cibarium cedunt. Qualitatis ſunt farinaceae et nutrientis, robuſtioribusque laudabile alimentum ſuppeditant. Solanum dicitur Gr. Τρύχνος, ſeu Στρύχνος, forte a ſolamine dictum, quod dolores intenſos ſopiendo ſiſtat. Hinc Gr. τρύχνος, vel ςρύχνος, mollis, lenis, quod emolliat, leniatque dolores ardentes.

Solaris, ſ. stellaris fascia, it. stella, eſt faſcia nodoſa ad arteriotomiam arteriae temporalis. Ge. Die Knotenförmige Binde, die Sonne. G. *Le Solaire, le Chevêtre oblique à deux chefs.*

Soldanella, et soldana, alias *Conuoluulus marinus, Braſſica marina*, Soldanella maritima minor *Bauh.* *Conuolvulus ſoldanella* foliis reniformibus, pedunculis vnifloris *L.* (Pentandr. Monogyn.) eſt planta habens caules tenues, flexiles, ſarmentoſos, rubicundos, repentes. Folia obrotunda, polita, ſplendentia, Chelidonium minus referentia, ſed craſſiora, ſucco lacteo repleta, caulibus longis adhaerentia. Flores ſunt vtplurimum campaniformes, monopetali, ora repanda. Floribus ſuccedit fructus obrotundus, membranoſus, includens ſemina anguloſa, nigra, aut alba. Radix minima, fibroſa. Tota planta habet ſaporem amarum et ſalſum, et qualitatis eſt acris, nauſeoſae, viribusque draſticis et hydragogis gaudet; hinc praecipue in hydrope commendatur. Datur vel puluis ad drachmam dimidiam, vel in decocto ad drachmas duas. Rarior eius hodie vſus eſt. Creſcit in maritimis Angliae et Friſiae, vnde exſiccata vna cum radice adfertur. Creditur, ita dictam eſſe ab Arabico *Soldan*, quod *principem* denotat, ob inſignem vim purgandi ſeroſos hydropicorum humores. Gr. Κράμβη θαλασσία. Ge. Meerkohl, oder Meerwinde. G. *Soldanelle, Chou marin.* A. *Sea-bind weed, Scottiſh Scuruygraſs.* B. *Zee-winde, Zee-kool.* — *Soldanella* etiam Ill. *Linnaeo* et *Tourneſortio* eſt plantae genus, calyce quinquepartito, corolla monopetala, campanulata, ore lacero, (Pentandr. Monogyn.) capſula oblonga, terete, ſtriata, vniloculari, dehiſcente apice decem-dentato, polyſperma. Eſt Soldanella alpina *Bauh.*

Solen, chirurgis eſt inſtrumentum oblongum, intus cavum, in quod membrum fractum, crus, aut femur, imponitur, aut continetur, ſic ob ſimilitudinem cum valua conchae, quae Solen vocatur, dictum. Ge. Lade. G. *Caiſſe, Boëte, Goutiere.*

Soleus musculus, eſt muſculus latus et tibiae fibulaeque oſſis commiſſurae poſterius inſertus robuſtiſſimus, ſuraeque maximam conſtituit molis partem. Tendinem ſuum

cum tendine Gaſtrocnemiorum coniungit, et Tendinem Achillis, vel Chordam *Hippocratis*, ad tuberoſitatem calcanei oſſis inſertam conſtituere, ſicque actione ſua pedem extremum extendere iuuat. Ge. Der Solenmuskel. G. *Muſcle Soleaire.* A. *The Sole Muſcle.* B. *De Zool-ſpier.*

Solida, vocantur partes corporis, quae certam conſiſtentiam, figuram, et circumſcriptionem habent, et conſtant ex particulis terreſtribus, ſiue elementis, ope glutinis aquoſi, vel oleoſi, inter ſe cohaerentibus, vnde fibrae, membranae, vaſa, et viſcera emergunt. Vocantur ita, vt diſtinguantur a fluidis, intra ſolida contentis. Ge. Veſte Theile. G. *Parties ſolides.* A. *Solid-parts.* B. *Vaſte Deelen.*

Solidago, eſt plantae genus flore compoſito radiato, (Syngeneſ. Polygam. Superfl.) calyce imbricato, ſeminibus ouato-oblongis, pappo capillari coronatis; cuius quamplurimae dantur ſpecies. Nomen creditur deriuari a ſolido, ſano. Gr. Σύμφυτον.

Solidago saracenica, vide *Virga aurea.*

Solidvm, eſt Antiquorum pondus pendens ſcrupulos quatuor.

Solidvs, botanicis dicitur *caulis* interne farctus, aut bulbus carnoſus, intus indiuiſus.

Solivm, nomen eſt, quod etiam *Taeniae* datur, quia nonnulli putant, quod hicce vermis Solus tantum in inteſtinis reperiatur. Plures tamen in vno aegroto taeniae nonnunquam adſunt. Vide *Taenia.*

Solvtio chymica, eſt operatio, qua corpus quodcunque, vel naturaliter, vel arte, variis heterogeneis partibus conſtans, in ſua principia reſoluitur et reducitur, et haec proprie vocatur *Solutio radicalis.* *Solutio* vero *Superficialis*, vel *Immerſiua*, fit, dum corpori alicui ſolido fluidum aliquod conueniens, quod *Menſtruum* dicitur, ſuperfunditur, ſic in illud agens, vt in vnum viſu homogeneum corpus fluidum ambo abeant. Ge. Die Auflöſung. G. et A. *Solution.* B. *Ontdoening der Scheikonſt.*

Solvtio continvi, eſt ſeparatio partium antea cohaerentium a quacunque cauſa facta; in vulneribus, vlceribus, fracturis, etc. Ge. Trennung. G. *Solution de Continuité.* A. *Solution of the Parts.* B. *Eene Scheiding des Gebeels.* — Sic *Solutio placentae* ſeparatio eius ab vtero dicitur.

Solvtiva, a ſoluendo, quia humores inteſtinales ſoluunt, idem quod *Laxantia.*

Somnambvlo, vide *Noctambulo.*

Somnifera, Gr. Ὑπνωτικὰ, ſunt medicamenta, quae valent ſomnum producere, et plerumque agunt duplici de cauſa; nimirum 1) per cauſas naturales tollendo impedimenta ſomni naturalis, qualia plerumque ſunt obiecta externa, dolores, calores, ſudor, animi curae, et quaecunque ſanguinis circuitum augent; his igitur ſublatis per varia varii generis medicamenta, quae tamen omnia vocari ſolent ὑπνωτικὰ, ſequetur ſomnus. 2) Agunt per cauſas nonnaturales, opprimendo ſcilicet cauſas naturales vigiliarum, et impediendo fluxum ſpirituum animalium per neruos; quare hoc medicamentorum genus maxime in cerebrum et neruos agit. Ge. Schlafmachende Arzeneyen. G. *Remedes Somniféres.* B. *Slaap verwekkende Middelen.*

Somnivm, Gr. Ἐνύπνιον. *Inſomnium*, eſt, quando dormiendo nobis varia videntur occurrere, eodem modo, ac ſi eſſemus vigiles, quae tam alte quandoque memoriae ſunt infixa, vt euigilantibus pro reuera contingentibus habeantur, ſcilicet dum anima in ſomno ſpectaculum ſuccedentium ſibi ſenſationum et notionum contemplatur, ac ſeriei imaginum auſcultat, quae ex veſtigiis priorum ſenſationum cerebro impreſſis naſcuntur. Eſt vero regulare, quando apparentiae, ſeu phantaſmata, connexionem quandam cum anteactis habent; vel irregulare, quando contrarium euenit. Sic inſomnia, quatenus a ſtatu corporis pendent, etiam medicis varia ſigna ſuppeditant. Ge. Ein Traum. G. *Songe.* A. *A Dream.* B. *Een Droom.*

Somnolentia, eſt ſopor vigiliis protractior, ſeu continua et aſſidua in ſomnum procidentia et inclinatio; oritur, quod vaſcula ſubſtantiae cerebri viſcoſitate quadam obliterantur, vel clauduntur, quacunque ex cauſa comprimente, ita vt liber tranſitus ſpiritibus animalibus denegetur in organa ſenſoria et muſculos voluntariis actionibus inſeruientes. Sequitur proinde ſanguinis abundantiam, vel vitam otioſam et opiparam, aut omnes illas cauſſas, quae liberum fluidorum in cerebro motum turbant, aut etiam graues morbos praenunciat. Ge. Schläfrigkeit. Ga. *Aſſoupiſſement, Envie de dormir.* A. *Coma.* B. *Slaaperigheid.*

Somnolentvm coma, vide *Coma ſomnolentum.*

Somnvs, eſt tubulorum cerebri et neruorum conſidentia et anguſtatio, a quiete, vel defectu, vel impedito fluxu ſpirituum animalium a compreſſo cerebro orta, qua ſenſus externi ab operationibus deſiſtunt, quum interim ſenſus interni et actiones, quae a viſceribus vitalibus et naturalibus pendent, minime ceſſant. *Naturalis*, id eſt, qui corpus labore

labore vigiliisque fatigatum recreat, et *Praeternaturalis*, vel *Morboſus*. Somnus cum vigilia inter ſex res non naturales refertur. In ſomno irritabilitas minor, hinc pulſus tardior, reſpiratio profundior, ſe- et excretiones imminutae, calor minor. Gr. Ὕπνος. Ge. Der Schlaf. Ga. *Sommeil*. A. *Sleep*. B. *Slaap*.

Somnus plantarum, eſt nocturna foliorum et florum mutatio, quae expanſae contrahuntur, etc.

Sonchites, vide *Hieracium*.

Sonchus, eſt plantae genus flore ſemifloſculoſo, (Syngeneſ. Polygam. Aequal.) calyce ventricoſo, ſquamis linearibus, ſeminibus oblongiuſculis, coronatis pappo ſimplici. Huius generis plures dantur ſpecies, quarum tamen duae apud nos frequentiſſimae ſunt, (quae vero a *Linnaeo* ad vnum *Sonchum*, nempe *oleraceum* referuntur,) ſcilicet vna, quae eſt *laeuis*, altera *aſpera*. Prior eſt planta, quae habet caulem ſeſquipedem altum, intus excauatum, tenerum, purpuraſcentem. Folia longa, laeuia, fere glauca, Dentis Leonis diuiſura, latiora, inciſa, vel laciniata, alternatim diſpoſita, alia pediculo longo, alia nullo gaudentia, ſed latiore baſi caulem amplectentia, in circuitu quaſi dentata, in quibus vel nullae ſpinae, vel molles, lacte praegnantia, ſalſa, amara. Flores ſemifloſculoſi, plurimis ſcilicet ſemifloſculis conſtant embryoni inſidentibus, et calyce craſſo comprehenſis, qui per maturitatem conicus fere euadit. Embryo autem abit deinde in ſemen pappis inſtructum, thalamoque affixum, oblongum, rubicundum. Radix minima, fibroſa, alba. *Sonchus* vero *aſper* habet folia Sonchi laeuis craſſiora, obſcurius viridia, in crebras lacinias diuiſa, ad Endiuiae folia accedentia, baſi ſua caulem inanem amplectentia, ſpinulis longioribus et rigidioribus aſpera, (quin etiam folia extrema et laciniae in anguſtiores et acutiores mucrones deſinunt) lac fundentia ſalſum et amarum: caetera vero omnia, quae de Soncho laeui dicta fuerunt, huic quoque conueniunt. Creſcit abunde vtraque ſpecies in aruis Europae. Gaudet qualitate emolliente, reſoluente et diluente. Decoctum lac augere dicitur. Pauperibus interdum obſonii loco in vſum cibarium cedit. Propullulans acetariis additur. Dicitur forte παρὰ τὸ σῶον χέειν, quod ſalubrem ſuccum de ſe fundat; vel nuncupatur quaſi σομφὸς, ab inanitate caulium. Lat. *Cicerbita*, *Lactuca leporina*, *Lactucella* et *Lactero*, quia lac fundit, et nutricibus lactis copiam praebet. Ge. Haſenkohl, Saudiſtel. G. *Palais de Lievre*, *Laiteron*, *Laitron epineux*. A. *Sow-thiſtle*. B. *Haze-*

latouw, Haze-zalade, Konynen-kruid, Ganzen-diſtel, Hazen-kool, Dauw-diſtel, Melk-weye.

Sonitvs, ſ. tinnitvs avrivm, eſt perceptio ſoni absque obiecto externo, a cauſſis internis, eſtque vel tinnitus, vel ſibilus, vel pulſus, vel fluctuatio. Ge. Klingen, Sauſen der Ohren. G. *Bourdonnement des Oreilles.*

Sonvs, duplicem habet ſignificationem. Denotat enim 1) Senſum, ſiue ideam, aut perceptionem, quam corpora ſonora, mediantibus vehiculo aëreo, et organis auditus, in nobis excitant. Vel 2) Conditionem phyſicam, ſeu oſcillationem, quae corporibus ſonoris, medio deferenti, vel organis auditus ineſt, qua menti ideam ſoni exhibent. Ge. Ton. G. *Son.* B. *Geluid.*

Sophia chirvrgorvm, eſt Naſturtium ſylueſtre tenuiſſime diuiſum *Baub. Siſymbrium ſophia* petalis calyce minoribus, foliis decompoſitopinnatis *Linn.* (Tetradynam. Siliquoſ.). Creſcit frequenter in maceriis Europae. Qualitatis eſt acris, ſubferuidae, viribusque ſubadſtringentibus, vulnerariis et anthelminthicis pollet. Commendatur ſemen contra diarrhoeam; nec non in haemoptyſi et leucorrhoea. Dicitur quaſi chirurgorum ſapientia: quia forte ad illam plantam, ob ſalubres effectus, ſolebant confugere, ac ſi illorum tota ſapientia in iſtius herbae vſu conſiſteret. Ge. Wellſaame, Sophienkraut, Beſemkraut. G. *Thalitron.* A. *Flixweed.* B. *Fie-kruid.*

Sophisticatio, dicitur partium quarundam corporis in priſtinum ſtatum reſtitutio, vt mammarum flaccidarum, amiſſae virginitatis per adſtringentia, etc.

Sophisticvm avrvm, dicitur vel ſubſtantia ex viridi aeris, Tutia, Borrace, Nitro et Mercurio ſublimato inuicem fuſis compoſita, vel metallum natum ex fuſione cupri cum zinco, quod etiam vocatur *Tombac* et *Metallum principis Roberti.*

Sophronesteres, ſunt ſapientiae dentes. Vide *Dentes.*

Sopor, idem eſt quam *Coma.*

Soporariae arteriae, i. q. *Carotides.*

Soporifera, i. q. *Somnifera.*

Sora, i. q. *Eſſere.*

Sorbettvm, vulgo *Serbet.*

Sorbitio, eſt ea actio, qua clauſis naribus interius velo palatino, ore anterius arctato, vt fiat paruum foramen, vacuum excitatur Boyleanum in ore, dum lingua aërem in eo contentum ſuo applicatu ad palati fornicem verſus poſteriora

pellit, et genae gingiuis appoſitae omne liquidum prohibent, qua fit, vt applicata ori liquida vna cum aëre intrantia, ſpeciem ſoni excitent. Ge. Das Schlürfen. G. *Humer.* A. *Sipping.* B. *Slorping.*

SORBVS, eſt plantae, vel arborum, genus flore roſaceo, (Icoſandr. Digyn. et Trigyn.) cuius plures dantur ſpecies, quarum apud nos frequentiſſimae ſunt: 1) *Sorbus domeſtica Pharm.* Sorbus legitima *Cluſ.* Sorbus ſatiua *Baub.* *Sorbus domeſtica* foliis pinnatis, ſubtus villoſis *Linn.* Ge. Spierling, Speierling, oder Sperberbaum, Eſcheritz. G. *Le Cormier cultivé.* A. *The cultivated Service.* B. *Sorben-boom.* — — — Huius fructus ſunt Pyrum moſchatellinum paruum aequantes, turbinati, vmbilicati, magis minusue rubentes, carne flaueſcente, et ante maturitatem adeo auſtero ſucco, vt ſtrangulet, colore in rutilum transeunte, at vbi velut fermentatione quadam emolliti fuere, vix mutato interno colore, dulci ſatis et veſca carne, non ſine adſtrictione. Huius arbor eſt magna, ramoſa, truncum habens rectum, cortice aſpero et pallido obductum. Lignum eſt valde durum, compactum, rubicundum. Folia ſunt oblonga, plura vni coſtae adnata inſtar Fraxini, in margine dentata, villoſa, mollia, inferius alba, ſaporis ſtiptici. Flores ſunt parui, albi, plures ſibi inuicem iuncti, pediculo ex foliis enato adhaerentes; quinque foliis in orbem poſitis conſtantes. His deciduis ſuccedit fructus ſupra dictus. Fructus hic qualitatis eſt farinoſae, alimentoſae, flatulentae et subadſtringentis. Arbor haec creſcit in Germaniae montoſis. — 2) *Sorbus aucuparia Pharm.* Sorbus ſylueſtris, foliis domeſticae ſimilis *Baub.* *Sorbus aucuparia* foliis pinnatis vtrinque glabris *Linn.* (Icoſandr. Trigyn.). Ge. Vogelbeerbaum, Ebereſchen, Queizenbeerbaum. G. *Cochêne, Cormier, Sorbier ſauvage.* A. *Quick-beam, Roan-tree.* B. *Quicken-boom.* — Habitat in Europae ſyluis frigidioribus. Baccis eſt qualitas acida, farinoſa, visque adſtringens; hinc in diarrhoea, leucorrhoea et gonorrhoea commendantur. Spiritus deſtillatione productus viribus lithonthripticis pollere dicitur. — 3) *Sorbus torminalis Baub.* *Crataegus torminalis* foliis cordatis, ſeptangulis, lobis infimis diuaricatis *Linn.* (Icoſandr. Digyn.). Fructus eiusdem, cum praecedente, qualitatis, ſed magis ſtipticae. Sorbus vocatur, vel a ſorbendo, quod fluxus aluinos abſorbeat: vel, quod fructus ore abſcrbeatur, vel quod diu ſeruetur. Gr. Ὄη, vel ὄα, et fructus ὄον, et ὄον, ab oui forma. Ge. Sperberbaum, Speiren. G. *Sor-*

bier, ou *Cormier.* A. *Service-tree.* B. *Zorben-boom, Spreuw-bezien-boom, Haver elzen.*

SORDES, ſunt excrementa quaedam, quae ab humore perſpirabili, poſtquam liquidiſſima earum pars auolauerit, in ambitu corporis remanent: vel craſſior ichoris ſpecies, quae in illis vlceribus reperitur, quae inde *Sordida* vocantur. Ge. Unflath. B. *Vuiligheid.*

SORGVM, eſt Milii ſpecies, Milium arundinaceum ſubrotundo ſemine *Bauh.* *Holcus ſorghum* glumis villoſis, ſeminibus ariſtatis *Linn.* (Polygam. Monoec.). Ex India olim adlatum, nunc paſſim apud nos colitur. Ariſta inferne fuſca, ſuperne laeuis albida eſt. Vſus ſeminis cibarivs, praecipue in dyſenteria et diarrhoea commendatur. Ab Italica voce *Sorgi* nomen habet. Vocatur etiam *Melica.* Ge. Sorgſaamen, Indianiſcher Hirſe. G. *Blé Barbu.* A. *Sorgh ſeed.* B. *Zorg-zaad.*

SORORIATIO, terminus eſt, quo de mammis iuuencularum vtuntur, quando hae circa pubertatis tempus intumeſcunt et pruriunt.

SORY, eſt ſubſtantia mineralis, ratione mixtionis, originis et qualitatis maxime cum *Miſy* et *Chalcitide* conueniens, ſcilicet omnia ſunt Vitriola lapide mineraliſata, ſeu Lapides atramentarii, colore differentes, Sory vero eſt Lapis atramentarius griſeus. Inuenitur in Inſula Cypro, Aegypto, et Hiſpania. Vſus eſt externus, viribusque exſiccantibus et adſtringentibus gaudet. Ge. Grauer Atramentſtein. G. *Sory.*

SOTERIAE AQVAE, SOTERII FONTES, vide *Acidulae, Balneum, Thermae.*

SOTIRELLA PARVA, eſt Electuarium, cuius exigua portio in odontalgia denti dolenti imponitur.

SPADIX, eſt receptaculum Palmae, enatum intra ſpatham, in ramulos fructificantes diuiſum.

SPADO, in genere quidem Eunuchum, ſeu teſticulis orbum, ſignificat; proprie tamen ita dicitur ille, qui propter teſtium contuſionem, vel in vniuerſum, propter alium eorum morbum, ſemen prolificum producere impos eſt. A σπάω, traho.

SPAGYRICA ARS, eadem eſt, quam *Chemia.*

SPAGYRICA CALCINATIO, vide *Calcinatio philoſophica.*

SPAGYRICA MEDICINA, quam vocem nonnulli ἀπὸ τῦ σπᾶν et ἀγείρειν, a ſegregando, et coniungendo, quod heterogenea ſeparet, et homogenea iterum coniungat, deductam putant, idem quod *Hermetica medicina*, quae nimirum fundamenta ſua medica, et mutationes corporis animalis, hu-

morum, ſtatum morbi, et actionem medicamentorum ponit et explicat ex mutationibus, quae inducuntur corporibus aliis ope vulgaris ignis, adeoque analogice vbique et in quocunque corpore ſic fieri ſtatuuntur. Vide *Chymiatria.*

SPANACHIA, vide *Spinachia.*

SPARADRAP, ſiue SPARADRAPVM, eſt linteum, vtrinque vnguento ſpiſſo, vel emplaſtro, tinctum, quod hoc modo fit; poſt liquationem vnguentorum, vel emplaſtrorum, linteum penitus immergitur, quod tinctum extrahitur, extenditur et in vſum medicum aſſeruatur. Vocatur etiam *Tela Gualteri*, vel *Tela emplaſtica*, ſeu *Emplaſtrum ad fonticulos*, quia plerumque eo fonticuli teguntur. Ge. Durchzug. G. *Toile Gautier, Sparadrap.* B. *Doorplaaſterd linnen.*

SPARAGVS, i. q. *Aſparagus.*

SPARGANIVM, vocatur etiam *Gladiolus aquatilis*, vel *Platanaria Dod.* eſt planta flore apetalo, floribus maſculis a foemininis ſeparatis in eadem planta, (Monoec. Triandr.). Planta aquatica eſt, vel paluſtris, emittens caulem rotundum, tres circiter pedes altum, politum, tortuoſum, medullam albam habentem, in multos ramos diuiſum. Folia ſunt longa, anguſta, acuta, aſpera, ſcindentia, ſaporis ſubdulcis. Flores mares, amentacei, herbacei, tribus ſtaminibus foecundi, arctiſſime congeruntur ad caulem in formam globi. Ouaria naſcuntur in eodem caule, ſed infra priores flores maſculos, ſuntque drupae exſuccae, incuruae, paruae, ſiliculoſae, quae maturae fiunt capſulae, ſeu oſſicula, vnicapſularia, vel bicapſularia, nucleo quodam farinaceo plerumque foeta; colliguntur et haec ouaria in globos inſtar nodorum. Radix fibroſa, nigra, repens. Succus huius plantae, vel decoctum, contra morſum ſerpentum laudatur. An a σπάργανον, faſcia, vel σπαργάνιον, faſciola, quod foliis eius pro faſciis vterentur nutrices? Vide *Platanaria.* Ge. Schwertelkraut, Degenkraut, Igelknoſpen, Igelkolben. G. *Jonc-fleuri, Ruban d'eau.* A. *Burreed.* B. *Water-liſch, Kandel-aars.*

SPARGANOSIS, eſt mammarum, a nimia copia lactis, diſtenſio, aut et inde eius deuiatio in alias partes, quod vltimum id eſt, quod etiam *Metaſtaſis lactea* vocatur. Germ. Milchverſetzung. G. *Lait repandu, Depôt laiteux.* B. *Zogverplaatſing.* A σπαργανόω, faſciis diſtendo.

SPARGANVM, vide *Faſcia.* A σπαργανόω, faſciis ligo.

SPARGIRIA, i. q. *Spagirica.*

SPARSA, botanicis dicuntur *folia*, vel pedunculi absque certo ordine conſtituti.

SPARSI MORBI, vide *Sporadici morbi.*

Spartvm, spartivm, eſt plantae genus flore papilionaceo, (Diadelph. Decandr.) quod habet caulem pollicis craſſitiei, ſeſquipedem circiter altum, cortice aſpero et ſtriato obductum, in plures ramos diuiſum, virgulas exiguas, tenues, flexiles, inſtar iunci virgularum germinantem, folia exigua, oblonga in initio habentes, quae folia, floribus apparentibus, cadunt. Flores ſunt leguminoſi, exigui, flaui, inodori, pediculis adhaerentes, qui e virgularum lateribus producuntur. Flori ſuccedit ſiliqua breuis, oblonga, aut rotunda, turgidula, cartilaginea, foeta ſeminibus reniformibus, duris et nigris. Radix eſt dura, lignoſa. Huius generis plures dantur ſpecies, quarum tamen vix vlla ad vſum medicum, nonnullae ad vſum tinctorium, et in Italia, praevia maceratione, ad vſum textorium, vel coriarium, adhibentur. Prouenit in regionibus calidioribus, praeſertim Hiſpania, locis ſabuloſis, et ſterilibus. Sunt, qui hoc genus ad Geniſtam referunt, a qua tamen differt calyce colorato, bilabiato, labio ſuperiori trifido, inferiori bifido, et carina dipetala. Ita dicitur, quod funiculi ac vinculi vſum in alligandis vitibus praebeat. A σπειράω, quia in ſpiram flecti et conuolui poteſt. Ge. Spaniſche Binzen. G. *Genêt commun.* A. *Broom.* B. *Spaanſche Breem.*

Spasma, i. q. *Spaſmus.*

Spasmodica, ſunt medicamenta ſpaſmum tollentia, influxum ſpirituum, vel ſanguinis, inordinatum, vel corrigendo, vel acre quodcunque ſtimulans et in muſculo haerens tollendo, vel ſenſum partis neruorum compreſſu hebetando. Ge. Krampfſtillende Arzneyen. Ga. *Antiſpaſmodiques.* A. *Antiſpaſmodics.* B. *Kramp en Stuip-middelen.* — Saepe etiam varii morbi a ſpaſmis oriundi dicuntur *Morbi ſpaſmodici.*

Spasmvs, et spasma, eſt contractio inuita, conſtans, vel interpolata, muſculorum organis loco motiuis, non vitalibus, inſeruientium. Eſt *Spaſmus* vel *Tonicus,* ſcilicet rigiditas et immobilitas, vel *Clonicus,* ſcilicet agitatio coacta, non libera; vterque rurſus vel *Partialis,* vnius, vel alterius organi, vel *Generalis,* totius fere corporis. Tonicus nonnullis *Tetanus* dicitur, *Clonicus* vero *Conuulſio.* Cauſſa in genere a veteribus ponitur repletio et inanitio; rectius vero ſtatuitur, quicquid neruoſum genus irritare, et irregularem ſpirituum neruoſorum motum producere poteſt. Spaſmus fit cum acri dolore in artubus, crure, ſura, pede, etc. Huius

ſpecies ſunt, ſpaſmus traumaticus, ſeu in vulneribus, ſpaſmus cynicus, ſtrabiſmus, riſus ſardonius, etc. A σπάω, contraho. Ge. Der Krampf. G. *Spaſme.* A. *Cramp, Spaſmodic Contraction.* B. *De Kramp, Zenuwtrekking, Stuiptrekking.*

Spasmvs cynicvs, ſiue canina convvlsio, eſt conuulſio muſculorum oris. Hoc eſt, quando muſculi, praecipue canini et zygomatici, conuelluntur, et os, naſus, oculus, atque adeo dimidia faciei pars, in obliquum et rugas torquetur, imo et irati canis effigiem repraeſentant, ita vt qui eo correpti ſunt, efflare aërem, aut humorem exſpuere nequeant, ſaliua ex ore fluente. Triſtiſſimam fereque ſemper funeſtam prognoſin in morbis malignis, vel etiam vulneribus, ſuppeditat. Ge. Hundskrampf. G. *Ris Sardonien.* A. *The dogs Cramp.* B. *Honds-trekking, Honds-kramp.*

Spatha, Gr. Σπάθη, et Ἐλάτη, dicitur calyx longitudinaliter ruptus. A σπαθάω, texo. Ge. Blumenſcheide. Ga. *Spathe.*

Spatha, eſt inſtrumentum oblongum, ex argento, chalybe, cupro, aut ligno, confectum, inferius latum, quo electuaria, vel conſeruae, et emplaſtra absque manuum inquinatione commode tractantur, chirurgis et pharmacopoeis familiare. Vide *Spatula.* Ge. Ein Spatel. G. *Une Spatule.* B. *Een Spatel.* — *Sculteto* eſt ſcalpellum anceps, vtrinque acutum, et in ſuperiore parte paulo latum, quod in extremitate ſua in anguſtam cuſpidem coit. *Spatham* autem *Celſi* aliud ſcalpelli genus fuiſſe, autumat *Heiſterus.*

Spathomela, ſiue specillvm latvm, vide *Spatha.*

Spathvlatvm, botanicis dicitur *folium* ſubrotundum, baſi anguſtiore lineari.

Spathvm, ſ. spatvm, eſt corpus minerale, magis, vel minus durum atque pellucidum, ad lapides calcarios, aut etiam gypſeos, pertinens, fragmentis rhomboidalibus, nitidis. Gypſeum, vſtulatum in puluerem non efferueſcentem cum aqua tranſit. In vniuerſum paullo plus, quam quadruplo, aqua ponderoſius eſt. Huius generis quam plurimae dantur ſpecies, magis, vel minus calcariae, aut etiam gypſeae indolis. Ge. Spath. G. *Spath.* A. *Spar.*

Spatile, eſt ſpecies alui lubricae.

Spatvla, vel spathvla, eſt inſtrumentum minori forma, quam Spatha. Significat quoque *Scapulam.* A σπάω, traho, vt putatur. Ge. Ein kleiner Spatel. G. *Spatule.* B. *Een Spateltje.*

Spatvla foetida, eſt Iridis ſpecies, et quidem *Iris foetidiſſima* corollis imberbibus, petalis interioribus patentiſſimis, caule vniangulato, foliis enſiformibus *Linn.* (Triandr. Monogyn.). Gladiolus foetidus C. B. Spathula foetida, Xyris. *I. Bauh.* Radicis decoctum in ſpaſmis atque herniis commendatur; potenter aquas hydropicorum euacuat: praecipue vero balneum membra arida ſubleuat. Semini, quod piſo ſimile, qualitas acris, visque diuretica eſt. A foliorum figura ita dicta: *Spata* enim gladium ſignificat. Eſt enim illi folium ancipiti nouaculae ſimilius, acutiore acie, et tenuiore, rigidioreque, quam Gladioli, aut Iridis, mucrone. *Foetida* cognominatur, quod grauem exhibet odorem. Gr. Ξύρι, gladius, nouacula. Ge. Wandlauſkraut, ſtinkende Schwerdtel. G. *Eſpatule*, *Glayeul puant.* A. *Stinking Gladdon, or Gladwyn.* B. *Wand-luis-kruid, ſtinkende Lis.*

Speavter, vide *Zincum.* Ge. Spiauter.

Species, ſeu pvlvis, dicuntur in officinis ſimplicia (ingredientia) pro compoſitis conficiendis coordinata. Sic dicuntur *Species theriacae*, id eſt ex quibus theriaca compilatur. Sic ſunt et *Species decoctorum vſualium.* Prae reliquis tamen hoc nomen ſibi vendicant pulueres nonnulli, tum aromatici, tum cathartici. Forſan quia ordinati fuerint olim, vt inde conficerentur electuaria, morſuli, vel rotulae, ſic ſunt ſpecies aromaticae, roſaceae, etc. ſpecies diaturbith cum rhabarbaro, diaireos, diaolibani, diamoſchi, etc. Ge. Pulver, Species. G. *Poudre.* A. *Powder.* B. *Poeder.*

Specifica medicamenta, ſunt, quae vi quadam ſingulari et propria tantum in eam cauſam agunt, quae morbum in corpore producit, partem affectam mouendo, et mutando, nihil vero in reliquas corporis partes efficiendo. Sic oleum viperinum applicatum morſui viperae; cortex Peruuianus in febribus intermittentibus; opium in conciliando ſomno, et quamplurima alia *Specifica* dicuntur.

Specillvm, eſt inſtrumentum chirurgicum, ſpithamae longitudine, tenue, ex argento, vel chalybe, ab vna extremitate latum, rotundum et interdum nonnihil incuruatum; ab altera vero rotundum nodulum habet; quo vulnerum et fiſtularum altitudo pertentatur. Quod ſi per longitudinem ſulcatum eſt, inſeruit etiam ad dirigendam ſcalpelli aciem, in fiſtulis, vel ſinubus incidendis, ne vaſa ſubiacentia, aliaeve partes laedantur. Saepe etiam *Specilla* adhibentur ex oſſibus balaenae, aut filo cera obducto confecta. Videtur eſſe diminutiuum a *Specium*, quo vſus eſt *Pacuinus.* Μήλη, Τραυματικὴ μήλη *Galeno*, Ἰχνευὴ *Hippocr.* a tentando imperitum

vulgus *Tentam* vocat. Ge. Ein Sucheiſen, Wundeiſen, Sonde. G. *Sonde.* A. *A Probe.* B. *Een Tintel-yzer, Tenten-yzer, Provet, Wond-yzer, Proef-yzer, Zondeer.*

Specvlaris lapis, vide *Selenites.*

Specvlvm ani, eſt inſtrumentum chalybeum, e duabus laminis forcipis inſtar in axi dilatabilibus compoſitum, hodie tamen rariſſime adhibitum, vel neceſſarium, quo chirurgi anum dilatant, vt vitia quaedam intus deliteſcentia melius perquirant, et ſpinas, aliaque inhaerentia extrahant, vel innata abſumant.

Specvlvm lvcidvm, i. q. *Septum lucidum.*

Specvlvm matricis, vide *Dilatatorium.*

Specvlvm ocvli, eſt *Aranea tunica oculi.*—Vel ita etiam vocatur inſtrumentum chirurgicum, cuius variae dantur ſpecies, conſtans plerumque ex annulo ouali metallico, e duabus portionibus ſupra ſe mobilibus compoſito et manubrio affixo, qui inſeruit palpebris dilatandis, ne in oculorum operationibus laedantur, vel impedimento ſint. Ge. Ein Augenſpiegel. B. *Een Oog-ſpiegel.*

Specvlvm oris. Germ. Mundſpiegel. *Vteri*, etc. Vide *Dilatatorium.*

Spelta, Gr. *Ζέα*, nonnullis *Far*, eſt *Triticum ſpelta* calycibus truncatis, quadrifloris, floſculis ariſtatis hermaphroditis, intermedio neutro *Linn.* (Triandr. Digyn.). Hordevm floſculis lateralibus maſculis, muticis, inuolucro deſtitutis *Sauv.* Zea dicoccos, vel Spelta maior *Bauh.* Vox videtur deſcendere a *Spelta Italorum*, quae eſt frumenti ſpecies. Ge. Spelt, Tinkel, oder Dinkelkorn. G. *Epeautre, Blé locular, Froment locar, Froment rouge.* A. *Spelt-wheat.* B. *Spelt.*

Speragvs, i. q. *Aſparagus.*

Spergvla, eſt planta flore roſaceo, (Decandr. Pentag.) calyce pentaphyllo, corolla pentapetala, capſula ouata, tecta, vniloculari, quinqueualui, ſeminibus plurimis, depreſſo-globoſis, margine emarginato cinctis; caulibus fuſis, foliis linearibus verticillatis, tomentoſis. Haec planta in omni ſolo, maxime ſterili, prouenit, et commodiſſimum armentis pabulum praebet. Dicitur etiam Πολύγαλα. An a σπείρω, ſero, ſemino, ſpargo, et γάλα, lac: quia eius ſemen lactis gratia ſpargitur: nam creditur vaccis lac augeri, ſi illa planta veſcantur. Ge. Spergel, Spurre. Ga. *Eſpece de Morgeline.* A. *Spurrey.* B. *Spurie.*

Sperma, i. q. *Semen.*

Sperma ceti, male ſperma dicitur, et eſt ſubſtantia pinguedinoſa, alba, ſquamoſa, tenera, mollis, quaſi ex paruis

furfuraceis ſquamulis compoſita, ſaporis oleoſi, odoris vnctuoſi. Extrahitur e capite animalis ad mammalia cete pertinentis, quod eſt *Phyſeter macrocephalus Linn.* Cete *Cluſ.* Animal ſcilicet marinum, ſpiraculis ſupra caput, dentibus in maxilla inferiore, dorſo impenni: ſ. *Cachalot.* Habitat praecipue in Oceano ſeptentrionali et mari Groenlandico. Subſtantia haec oleoſa in textu celluloſo inter duram et piam meningem cerebri et medullae ſpinalis recondita eſt, ea quidem quantitate, vt ex vno piſce plura dolia, vel tonnae, repleantur. Adlata coctione cum lixiuio, iterata fuſione et percolatione depuratur, et in eum ſtatum reducitur, in quo in officinis noſtris proſtat. Recens in lixiuiis non ſoluitur, nec cum iis in ſaponem abit. Qualitatis eſt emollientis, lenitiuae, thoracicae, reſoluentis et coſmeticae. Hinc in tuſſi, ſputis pleuriticorum ſuppreſſis, diarrhoea, dyſenteria commendatur. Facile rancorem contrahit; hinc ſunt, qui in morbis pulmonum ab hac materia pingui timent. Facile in oleis ſoluitur, non item in aqua; hinc in oleo amygdalarum dulcium ſolutum ſperma ceti, addito ſyrupo pectorali, vel cum ſaccharo tritum in forma pulueris frequenter propinatur. Emplaſtrum de ſpermate ceti ad lac in mammis diſſoluendum adhibetur. Ge. Wallrath, Wallram. G. *Blanc de Baleine.* A. *Sperma Ceti.* B. *Walſchot.*

Spermatica vasa, ſunt arteriae duae, ex aorta ſub emulgentibus ortae, ſanguinem pro ſecretione ſeminis ad teſtes adducentes; et totidem venae, quarum dextra in venam cauam, ſiniſtra in venam emulgentem ſiniſtram, differentia, ob ſitum arteriae aortae maxime neceſſaria, inſeritur, ſanguinem a ſecretione ſeminis reſiduum ex teſtibus reuehentes. Ge. Saamengefäße. G. *Vaiſſeaux ſpermatiques.* A. *Spermatic Veſſels.* B. *Zaadvaten.*

Spermaticae partes, ſunt partes albidae, quae olim propter albedinem cenſebantur ex ſemine duntaxat generari, vt neruus, membrana, os, cartilago, etc. Verum omnes partes ex ſemine ſucceſſiue fiunt, quia ex ouo, quod totius foetus rudimentum continet, generantur: imo et omnes partes, quotquot habentur, ſi ſanguis aliique ſucci eluantur, etiam albidae apparent. Hinc omnibus illud nomen ex aequo competit. Vide *Semen.* Ex σπέρμα, ſemen. Ge. Saamentheile. G. *Les parties ſpermatiques.* A. *The ſpermatick parts.* B. *Zaad-deelen.*

Spermatocele, oscheocele seminalis, eſt tumor teſticuli et funiculi ſpermatici, cum epididymide,

calidus, renitens, dolorificus, qui facile abit in apoſtema, fiſtulam, ſcirrhum, hydrocelen, ſarcocelen, etc. Hunc facit ſemen ſuis ductibus haerens, eosque vellicans et diſtendens. Spermatocele alia eſt venerea, quae ex Syphilide confirmata, vel a gonorrhoea ſuppreſſa, ortum ducit. (Ga. *Chaudepiſſe tombée dans la bourſe.*) Alia vero ſimplex, quae a variis cauſis oritur. Ge. Saamenbruch. G. *Spermatocéle.* Ex σπέρμα, ſemen, et κήλη, tumor.

Spermatopoea organa, vocantur in viris illae partes, quae elaborando, ſecernendo et aſſeruando ſemini inſeruiunt. Ge. Saamenwerkzeuge. G. *Organes ſpermatiques.*

Spermatopoea, medicamenta ſunt, quae liquidi proſtatarum, veſicularum ſeminalium, et teſtium generationem et elaborationem augent in maribus, ita vt deficiens ex aegritudine ſemen reſtituatur, et quae in foeminis humores ad concipiendum requiſitos elaborant. Ge. Saamenmachende Arzeneyen. B. *Zaadmaakende Middelen.*

Sperniola, ſeu sperniolvm, vocatur *Sperma ranarum;* eſt enim mucilaginoſa quaedam ſubſtantia, aquis innatans, qua oua recenter a ranis edita inuoluta et quaſi conglutinata ſunt. Viribus gaudet refrigerantibus atque coſmeticis; commendatur ad ambuſta, inflammationem et eryſipelas. Proſtat aqua deſtillata et emplaſtrum.—Sic *Sperniola Crollii* eſt puluis ex camphora, croco, myrrha et olibano contuſis, aqua ſpermatis ranarum irroratis et exſiccatis; qui externe in haemorrhagiis adhibetur. Ge. Froſchleich. G. *Frais de Grenouilles.* A. *Seed of Frogg's.* B. *Kikvorſch Schot.*

Sphacelodes, eſt quid ſphacelo ſimile. Ex σφάκελος, ſphacelus, et εἶδος, forma.

Sphacelvs, eſt Sideratio, ſiue ſenſus et viuificationis in quacunque parte extinctio, ad oſſa vsque plerumque penetrans, permittens dein humorum et ſolidorum corruptionem et deſtructionem, cum partis immobilitate, frigore, colore liuido et nigricante, et foetore cadaueroſo. Habetur pro vltimo gradu *Gangraenae.* A σφάττω, interficio. Gr. Σφάκελος, Σφακελισμὸς, Τελεία νέκρωσις. Ge. Der kalte Brand. G. *Sphacéle, Mortification.* A. *Sphacelus, Mortification.* B. *Het koud Vuur.*

Sphacelvs, vide *Saluia.*

Sphacelvs hvmorvm, vocatur quibusdam humor morboſus ſubniger, inemendabilis, exſtincta actione vitali natus.

Sphaeritis, quaſi planta globoſa, ſeu capite globoſo, quia capitula habet rotunda et globiformia. A σφαῖρα, globus.

Sphaerocephalvs, eſt *Cardui* ſpecies, capitula habens rotunda. A σφαῖρα, globus, et κεφαλὴ, caput.

Sphagitides, ſunt venae iugulares in collo. A σφαγιάζομαι, iugulo, macto.

Sphatvla foetida, i. q. *Spatula foetida.*

Sphendamnos, ſic vocatur *Acer.* Gr. Σφένδαμνος, dicitur durus, firmus, ob ligni duritiem.

Sphenoidea ossicvla, vide *Cuneiformia.*

Sphenoides, sphenois, vide *Cuneiforme os.* Sunt, qui olim hoc os *Sphecoides*, quaſi veſpiforme, rectius dictum eſſe ſuſpicantur.

Sphenopharyngaevs, eſt par muſculorum, a ſinu alae internae oſſis cuneiformis ortum ducens, atque oblique deorſum inclinans, in oeſophagi latera extenditur, gulamque dilatat. Ex σφὴν, cuneus, et φάρυγξ, oeſophagi caput, ſiue fauces. Ge. Der Keil-Bein-Schlundmuskel. G. *Muſcles Spheno Pharyngiens, ou Spheno-Salpingo-Pharyngiens.* B. *Wiggebeens Strot ſpier.*

Sphincter: hoc nomine in variis partibus muſculi gaudent, qui hanc proprietatem habent, vt nulli puncto fixo inſerti ſint, ſed circulariter ambientes partem rotundam mollem cauam, vim hanc plane conſtringendi poſſideant; vti eſt muſculus conſtrictor oeſophagi, ani, veſicae, etc. — *Sphincter oris*, eſt muſculus orbicularis labiorum aperturam ambiens. A σφίγγω, conſtringo. Ge. Der Schließmuskel. G. *Muſcle Sphincter.* A. *Sphincter.* B. *Sluitſpier, Ringſpier.*

Sphondylivm, *Heracleum ſphondylium*, foliis pinnatifidis *Linn.* (Pentandr. Digyn.) eſt planta vmbellifera, quae habet caulem, duos, vel tres pedes altum, rectum, rotundum, nodoſum, villoſum, ſtriatum, excauatum. Folia ſunt ampla, laciniata, in multas partes diuiſa, lanuginoſa, ſaporis dulcis. Flores in ſummitate ramorum in vmbellas creſcunt, ſinguli ex quinque petalis bifidis conſtant; coloris vt plurimum albi, aliquando purpurei, ſed raro. Flore deciduo calyx fit fructus, ex duobus magnis ſeminibus compoſitus, compreſſis, ſtriatis, marginatis a parte ſuperiori, in dorſo ſtriatis; vbi ſe inuicem cingunt, duabus lineis nigris notantur. Radix eſt ſimplex, longa, perennis, altiſſime depacta, et ſat craſſa, carnoſa, inordinate diuiſa, ſucco flauo praegnans, ſaporis acris. Habitat in Europae nemoroſis. Folia virtute emolliente, ſemen vero et radix incidente et aperiente

pollent. Adhibentur in cataplaſmate. Paratur e foliis et ſemine potus, *Parſt* dictus, quo in Polonia pauperes cereviſiae loco vtuntur. E cortice interiori caulium ſpiritum inflammabilem et inebriantem elicere ſolent incolae Kamſchatkae. Sphondylium, vel Spondylium, dicitur ab odore ſeminis, qui ſimilis eſt ei, quem inſectum Sphondylus ſpargit. Eſt hoc inſectum Lepidopterum e genere Phalaenarum, cuius larua ſub terra habitans peſſime radices corrodit. Sphondylium vulgo etiam vocatur *Branca vrſina*. Ge. Deutſche Bärenklau. G. *Berce, ou fauſſe Branc-urſine*. A. *Cow Parſnep*. B. *Duitſche Beeren-klaauw*.

Sphondylvs, spondylvs, i. q. *Vertebra*.

Sphygmica, eſt pars Hygieinae, agens de pulſibus. A σφύζω, pulſo.

Sphygmvs, vide *Pulſus*.

Spica, faſciae chirurgicae ſpecies eſt, vnius, vel vtriusque humeri luxati; alia eſt, cuius faſcia ab vna extremitate voluta eſt; alia, quae ab vtraque. Hinc *Spica ſimplex* vel *duplex*, dicitur. Alia eſt *Spica inguinalis*, cuius pars inter femora tranſit. Ge. Kornährenbinde. G. *Spices*.

Spica, eſt ſpecies inflorefcentiae conſtans e floribus ſeſſilibus alternis in pedunculo communi ſimplici. Sic in frumento dicitur totum illud, quo granum continetur, et ad ſimilitudinem plurimae plantae; earum ſummitates ſpicatae ſpica nominantur, vt Lauendula, Spica Celtica, Indica, etc. *Spica* dicta quaſi *Speca*, a ſpe: nam quum fruges in ſpicam exeunt, ſpem praebet hominibus. Alii dici putant a figura ſpiculi, quam refert, vbi primum e folliculis erumpit. Tria vero continet, granum, glumam et ariſtam. *Spica mutica* eſt, quae non habet ariſtam, et *Mutica* quaſi mutila nominatur. Gr. Στάχυς, a στὶξ, ordo, quia certos habet granorum ordines, vel a στάω, et χύω, fundo. Seges ſuo ſtat caule, et ſpicae fluitant, quaſi a vento fuſae. Alii deriuant, quod verticillato ambitu florem et orbibus ſpicarum caules cingentibus coronetur. Ge. Aehre. Ga. *Epi*. A. *Ear*. B. *Koorenaar*.

Spica, vide *Lauendula*.

Spica celtica, ſiue nardvs celtica, eſt radix e fibrillis nigris conſtans, quae exſiccata ad nos adfertur, adhaerentibus caulium et foliolorum marcidorum reliquiis. Planta eſt *Valeriana Celtica* floribus triandris, foliis ouato-oblongis obtuſis integerrimis *Linn*. (Triandr. Monogyn.). Qualitatis haec radix eſt fragrantis, acris et aromaticae, viribusque carminatiuis, diureticis et anthelminthicis gaudet.

Rarioris vſus. Theriacam et Mithridatium ingreditur. Creſcit in Liguria, Carinthia, Styria, in Alpibus Tyrolis, montibusque Pyrenaeis, ad ſpithami altitudinem. Folia fere Salici ſimilia habet, vnde *Saliunca* forte dicitur, ſed minora. Ge. Celtiſcher Narden. G. *Spica Nard.* A. *Celtick Spikenard.* B. *Celtiſche Spikenard.*

Spica indica, vide *Nardus indica.*

Spigelia, spigelia anthelmia, Spigelia quadrifolia, ſpicis terminalibus *Brown.* *Spigelia anthelminthica* foliis ſummis quaternis *Linn.* (Pentandr. Monogyn.). Arapabaca quadrifolia fructu teſticulato *Plum.* eſt planta annua calyce quinquepartito, lineari, erecto, corolla monopetala, infundibuliformi, quinquefida, capſula didyma, muricata. Haec planta in Braſilia, Carolina et Iamaica proueniens, haud ita pridem nobis innotuit. Qualitatis eſt tetrae et foetidae, viribusque narcoticis, expellentibus, et praecipue ſingularibus anthelminthicis pollet. Datur aut radicis ſcrupulus vnus, aut herbae manipuli duo in aquae fontanae libris duabus decoquuntur, eiusque decocti quauis hora vnciae quatuor propinantur. — Cum ea viribus et genere botanico conuenit *Spigelia Marilandica,* caule tetragono foliis omnibus oppoſitis *Linn.* Prouenit in Carolina auſtrali et ab Anglis *Indian Pink* vocatur.

Spilanthvs, eſt plantae compoſitae genus, ad quod a *Linnaeo* Acmella refertur, quae olim ab eo Verbeſinis adnumerabatur. Vide *Acmella.*

Spina, botanicis dicitur mucro e ligno plantae protruſus. Ge. Dorn. G. *Epine.* — — *Spinoſa folia* vocantur margine acuminibus ſubulatis rigidis pungentibus.

Spina, vide *Acantha.*

Spina, eſt pars ſcapulae acuta, oblique ſuperficiem ſuperiorem diuidens, ob figuram ſic appellata. Ge. Die Gräte am Schulterblatt. G. *Epine de l'Omoplate.*

Spina alba, eſt idem, quod *Oxyacantha.* Gr. Ἄκανθα λευκή. Nomen herba haec ab albis foliis, ſeu lacteis maculis, quibus folia conſperſa ſunt, accepit. Officinae *Bedegarim,* ſeu *Bedeguar,* Poeno nomine appellant. Saepe idem denotat, quam *Carduus Mariae.* Aliis idem eſt, quam *Onopordon acanthium Linn.* vel etiam *Echinops ſtrigoſus Linn.* Ge. Weiße Diſtel. G. *Chardon commun, ou Artichaut ſauvage, ou Epine blanche ſauvage.* B. *Onzer Vrouwen-diſtel.*

Spina arabica, vide *Carlina.*

Spina bifida, spinola, eſt ſpecies Lupiae, ſcilicet tumor exiguus, mollis, in infantibus, concolor, ſupra ver-

tebras lumborum, dehiſcentibus earum proceſſibus ſenſim increſcens, quem recens nati ex vtero geſtant, plerumque ſimul hydrocephalo interno laborantes, fluido aquoſo plenus, quo aperto vt plurimum cito pereunt infantes. Ge. Geſpaltenes Rückgrad. B. *Ruggegraats-ſplyting.*

Spina cervina, vide *Rhamnus.*

Spina christi, ſiue spina ivdaica, eſt Paliurus, ſic dicta, quia creditur, coronam, qua Chriſtus a Iudaeis coronabatur, ex Paliuro fuiſſe contextam. Vide *Paliurus.*

Spina dorsi, rhachis, vocatur columna illa oſſea, ex vertebris, oſſe ſacro et oſſe coccygis conſtans, a capite ad anum vsque extenſa, per totam ſuam longitudinem canalis inſtar excauata, ſpinalem medullam continens. Vide *Acantha.* Ge. Rückgrat. G. *Epine du dos.* A. *Spine, Chine.* B. *De Rugge-graat.*

Spina ivdaica, i. q. *Spina Chriſti.*

Spina nodosa, vide *Rhachitis.*

Spina ventosa, Barbaris vocatur *Flatus*, ſeu *Ventus. Spina*, et *Ventoſitas ſpinae*, eſt apoſtema oſſium, ſcilicet collectio materiae purulentae, vel ichoroſae, vndique coercitae, in oſſibus praecipue tubuloſis, vt tibia, perone, femore et circa articulos cum oſſis ſphaceliſmo, cum doloribus in initio magnis, ab inflammatione perioſtei et membranae medullam in cancellis oſſium continentis, ſubſequente tumore molli, indolente, ex quo aperto ichor acris ſeroſusque cum corrupto oſſe exit, quod malum inprimis corripit infantes. Vocatur et *Caries oſſis*, *Teredo*, *Paedarthrocace:* vide ſuo loco. Ge. Winddorn, Beinkrebs, Beinfreſſer, Beinfäule. G. *Carie.* B. *Been-vreter, Wind doorn.* Vide *Caries.*

Spinachia, et spinacia, Lapathum hortenſe, ſeu Spinachia ſemine ſpinoſo *Bauh.* *Spinacia oleracea* fructibus ſeſſilibus *Linn.* (Dioec. Pentandr.) eſt planta, quae habet folia ampla, acuta, inciſa, anguloſa, tenera, mollia, ſucculenta, pediculis longis adhaerentia, coloris viridis, obſcuri; caules rotundos, fiſtuloſos, ramoſos. Flores ſunt apetali, quinque ſcilicet ſtaminibus conſtantes calyci quadrifido inſidentibus, ſed ſteriles: embryones enim innaſcuntur ſpeciebus Spinaciae, quae flore carent, et deinde abeunt in ſemen turbinatum, in capſula nunc eiusdem formae, nunc cornuta, vel angulata, reconditum. Radix eſt ſimplex, tenuis, alba, paruis fibris inſtructa. Haec planta colitur in hortis; eſt olus vulgo notum. Viribus gaudet diluentibus et humectantibus, vſusque cibarius frequentiſſimus et ſalutaris eſt. Sic vocari videtur a ſpinoſo ſemine; vel quod

eius folia in acumen deſinant. Gr. Σπανάχια. Arabicae factionis principes *Hiſpanach*, hoc eſt, *Hiſpanicum olus*, nominant. Spanachiam haud dubie ab oleris raritate dixerunt Graeci; raro enim illo vtebantur medici, quod cibo magis forſitan, quam medicinae, nata eſſet, nec quicquam illuſtre ſortita. Ge. Spinat. G. *Epinars.* A. *Spinach*, *Spinage.* B. *Spinagie.*

Spinalis medvlla, vide *Medulla ſpinalis.*

Spinati mvscvli, duo habentur in ceruice, inter ſpinas totam ceruicem occupant, ſuntque longi et ampli. Oriuntur a quinque ſpinis vertebrarum colli, ſeptemque thoracis. In totam inferiorem ſpinae ſecundae vertebrae partem valide implantantur. Vſus eſt, Spinam extendere, vel in poſteriora flectere, et oblique mouere. Ge. Der ausſtreckende Muskel des Halſes. G. *Muſcles épineux.* A. *Muſcle Spinate.* B. *Graat ſpieren.*

Spiracvla, vocantur in furnis chemicis aperturae, vel foramina ſic inſtructa, vt iis pro lubitu magis, vel minus apertis aer admitti et ignis intendi et conſeruari poſſit. Ge. Luftloch. G. *Soupirail.*

Spiraea, eſt arbuſcula humilis, quae creſcit ad altitudinem trium circiter pedum, plures ramos tenues germinans, cortice rubro obductos. Folia in ea ſpecie, quae *Salicifolia* a *Linnaeo* nuncupatur, per ramulos ſparſa, longiuſcula, et anguſta ſunt inſtar Salicis, per ambitum ſerrata, ſuperne dilutiore viriditate praedita, inferne veluti aerugine adſperſa, exſiccantis cum quadam amaritudine coniuncti guſtus. Calyx eſt monophyllus, quinquefidus, ſtellatus. Flos roſaceus pentapetalus. Ex calycis margine interiore ad interſtitia ſegmentorum naſcuntur petala et ſtamina valde numeroſa (Icoſandr. Pentagyn.). Ouarium in fundo calycis fit fructus compoſitus ex quinque capſulis oblongis, acuminatis, compreſſis, biualuibus, foetis ſemine oblongo, exiguo, compreſſo, flaueſcente. Arbuſcula haec colitur in hortis et locis praeſertim vmbroſis, et gaudet viribus abſtergentibus et ſubadſtringentibus. Plures aliae quoque Spireae ſpecies, v. c. alba, hypericifolia, etc. numerantur. An *Bukku* Hottentotorum? Nomen inuenit ἀπὸ τῆς σπείρας, quod frutex ſit lentus, et flexilis, ita vt in ſpiram torqueri poſſit: Σπεῖρα enim eſt ſpira. Ge. Spierſtaude, Traubenweiden. G. *Spirée.*

Spiritvs animales, flvidvm nerveum: hoc ſub nomine, iuxta opinionem plerorumque medicorum, quam pluribus argumentis ad magnum probabilitatis gradum euehunt, intelligitur materia illa ſubtiliſſima atque mobiliſſima,

quae

quae a ſanguine puriſſimo atque elaboratiſſimo, per arterias carotides et vertebrales in cranium delato, in ſubſtantia vaſculoſa cerebri ſecernitur, indeque in ſubſtanciam tubuloſam medullae oblongatae et originis neruorum influit, perque eam diſtribuitur. Oportet vero id fluidum mobiliſſimum eſſe, et vna maximi momenti capax, aut ad ſuſcitandos maximos motus idoneum, nempe a minima quaque cauſſa, etiam absque cordis poteſtate, a voluntate et a ſenſuum impreſſione in efficacem motum cieri poſſe: porro fluidiſſimum eſſe elementum, vt celerrimo motu fungatur: tenuiſſimum, vt minimos, nullo microſcopio inueniendos tubulos perfluat, atque ipſi ſpiritus nulli ſenſuum noſtrorum quocunque auxilio adiuto conſpicui reddi poſſint: ſimul tamen eam oportet eſſe fluidi neruei ad neruum adhaeſionem, vt neruo contineatur, neque eum ante abſolutum munus deſerat: oportet denique eiusmodi liquidum eſſe, in quo nullus excitatus et viuidus ſapor, aut odor, aut color, aut calor, aut alia quaecunque ſit qualitas, quae ſenſus noſtros vehementer feriat: eiusmodi enim vis ſi in fluido nerueo habitaret, id fluidum aut perpetuo ſe ipſum menti repraeſentaret, aut certe efficeret, vt mens ad ſenſationem non fortiorem obſurdeſceret. Eſt ergo actiuum elementum ad motum a voluntate et a ſenſu concipiendum aptiſſimum, celerrimum, omni ſenſuum acie ſubtilius, tamen hactenus igne et aethere, et electrica, atque magnetica materia craſſius, vt et contineri vaſis et vinculis coerceri aptum ſit, et denique manifeſto ex cibis noſtris naſci et reparari queat; non ſine ſuſpicione, partem tamen eius fluidi non exiguam ex rectore illo ſtirpium ſpiritu conſtare, vt quo recepto ſpiritus noſtri augeantur, vt et ſenſuum acumen intendatur, et imaginatio ſuccedat viuidior, et vires muſculorum increſcant, et demum nimis excitati motus quicunque et ipſi ſenſus per foetentes halitus opiumque compeſcantur. Porro ex animali materie etiam conſtare oportet, in ſummam ſubtilitatem euecta, cum ab ea vires muſculorum potiſſimum pendeant, magisque, vt ferocia, ſic robuſta, ſint animalia carniuora, et homines viribus fracti a valido cibo muſculorum vſum et robur recuperent. Oportet autem haec mobilia elementa in raritatem quandam expanſa eſſe, vt noſtros ſenſus non feriant: et quid vetat, vti a luce diverſum ignem eſſe, ab vtroque magnetis materiam, ab omnibus aerem et aetherem diſtare nunc conſtat, quin etiam id proprium, ſuos vnice per effectus notum, elementum ſit. *Hall.* — Per vſum hanc materiam quoad magnam partem amitti et exhalare, defatigatio, exhauſtio, et per cibum atque

quietem refectio docent. Functio huius materiae in eo conſiſtit, vt per neruos in organa motoria influens motum peragat, et per organa ſenſoria ad ſenſorium commune refluens ſenſum excitet, atque animae obiecta externa repraeſentet. Gr. Πνεῦμα. Ge. Lebensgeiſter, Nervenſaft. Ga. *Eſprits.* A. *Spirits.* B. *Geeſten, Herſſen-zap, Zenuw zap.*

Spiritvs chymici, ſunt liquores deſtillatione e variis ſubiectis producti, mobiles, volatiles, actiui, ex aqua et tenerrimis, vel inflammabilis, vel ſalinae, vel vtriusque proſapiae particulis, perenni et veloci motu inteſtino agitatis, nunc laxiori, nunc arctiori interueniente cohaeſione compoſiti. Habita ratione principii actiui cuncti ſpiritus arte chemica parandi commode diuidi poſſunt in 1) Spiritus *ſulphureos*, vel *inflammabiles.* 2) *Salinos acidos.* 3) *Salinos alcalinos*, vel *vrinoſos.* 4) *Compoſitos.* Inflammabiles, vel ſulphurei ſunt, qui facile flammam concipiunt, absque fumo et foece conſumuntur, atque poſt plenariam vegetabilium fermentationem producti ſunt, ac inter deſtillandum decurrunt ſtriatim iuxta latera capitelli, phlegmate ſeparabili, aliisque partibus heterogeneis oleoſis, aut ſalinis, perfecte liberati, liquida ſiſtunt aqueo-phlogiſta, adeoque oleo tenerius reſoluto et in phlegmate extenſo longe ſimpliciora, quae aquam et olea ſubtilitate, mobilitate, volatilitate ac leuitate longe ſuperant, et cum priori promtiſſime miſcentur. Tales ſunt Spiritus vini et omnes ſpiritus ardentes ex baccis ribivm, fragorum, ſambuci, etc. *Acidi* ſunt, qui conſtant ex particulis acidis et aqua, quibus pauca ſubſtantia oleoſa, aut tenerrima inflammabilis arcte ſociata eſt. Corpuſcula ſalino-acida liquori actiuitatem et ſpecificam indolem, aqueae autem particulae decentem fluiditatem conciliant. Tales ſunt Spiritus vitrioli, ſulphuris, ſalis, etc. *Salino-alcalini*, vel *vrinoſi*, ſunt, qui ex ſale volatili et aqua conſtant, vt Spiritus ſalis armoniaci, ſpiritus vrinae, fuliginis, etc. Spiritus *Compoſiti* ſunt, vel acido inflammabiles, qui etiam *Dulcificati* dicuntur, vt Spiritus nitri dulcis, Spiritus ſalis dulcis; vel ſalino vrinoſo inflammabiles, vt Spiritus ſalis ammoniaci vinoſus, vel Salino-vrinoſo oleoſo-inflammabiles, vt Sal volatile oleoſum, etc. Ge. Geiſt, oder Spiritus. Ga. *Eſprits.* A. *Chymical Spirits.* B. *Geeſten.*

Spiritvs rector; hoc ſub nomine chymici iuxta *Boerh.* intelligunt halitum quendam in vnoquoque ſingulari animalivm, vel vegetantium et ſecundum quorundam opinionem etiam foſſilium, proprium vnice illi tantum corpori, adeo ſubtilem, vt odore tantum, vel ſapore ſuo, aut effectibus ſibi tantummodo de-

biτis ſe manifeſtet: exprimit ille vapor ſui corporis proprium genium, quo illud inprimis ab aliis omnibus accuratiſſime diſtinguitur, et ne ob ſummam tenuitatem et volatilitatem defereret protinus, cui moderando datus eſt, corpus, innexus eſt conſtanti, nec aere, vel aqua, nec igne naturali facile diffiando oleo. *Boerh.* Huius praeſentia praecipue in aromatibus demonſtrari poteſt. Veteribus adeptis ideo dicebatur *Scintilla vitalis*, *Filius ſolis*, *Spiritus intus alens*, etc.

Splanchnica, ſunt medicamenta, aduerſus morbos inteſtinorum. A σπλάγχνον, viſcus.

Splanchnicvs nervvs, eſt ramus anterior trunci nerui intercoſtalis per thoracem transeuntis, diaphragma perforans, et tandem ramulis innumeris ad ganglia et plexus abdominales et viſcera abdominis diſperſus.

Splanchnologia, eſt illa anatomes pars, quae viſcera, eorumque ſitum, nexum, fabricam, et vſum deſcribit. Ex σπλάγχνον, viſcus, et λόγος, ſermo. Ge. Beſchreibung der Eingeweide. Ga. *Splanchnologie.* B. *Beſchryving der Ingewanden.*

Splanchnon, eſt viſcus, ſiue pars organica, in magna cauitate contenta. Ge. Eingeweide. G. *Viſcéres.*

Splen, ſiue lien, Gr. Σπλὴν, eſt infimi ventris viſcus, a parte ſiniſtra ſitum, hepati e regione oppoſitum, magis tamen poſteriora verſus locatum poſt ventriculum, rubrum, ſeu ſanguinolentum quidem, ſed et ſaepe liuidum, adeo vt obſcure rubeat. Figura eius in homine oblonga eſt, inſtar linguae: longitudo, latitudo et craſſities variant, naturaliter autem coſtarum ſpuriarum limites non excedit. Pars ventriculum ſpectans ſima eſt, vbi et vaſa ſanguinea cum neruis et vaſculis lymphaticis conſpiciuntur. Ab altera parte gibba, et lumbis, et diaphragmati, et peritonaeo adhaeret. Subſtantia eius, maximam ſaltem partem, vaſculoſa eſt, interiecta tenerrima tela celluloſa: dum ſcilicet arteria ſplenica, ramus arteriae coeliacae, et vena ſplenica, ramus venae portae ſplenem ingredientes ſenſim in plures ramos diuiduntur, nulla certa lege, vt tamen multo minus minutorum ramorum ſit, quam grandium, iique rami porro diminuti denique in penicillos abeant, ramulos ſcilicet multos ſibi vicinos. Functio et vtilitas lienis praecipue in eo conſiſtit, vt ſanguis ad hepar pro ſecretione bilis deferendus ibidem praeparetur: dum ſcilicet ob maiorem ibi ramorum ad truncum rationem tardius mouetur, retinetur, ſicque acrimoniam aliquam contrahit, vt cum ſanguine ex vena meſenterica reduce, adipe grauido, mixtus materiam pro ſecretione bilis

ſuppeditet. Olim putabatur receptaculum eſſe humoris melancholici, ſiue excrementorum ſalſorum et terreſtrium, vt ibi mediantibus ſpiritibus animalibus volatiliſentur, et ſanguini denuo ad vlteriorem fermentationem inſpirentur. Ge. Die Milz. G. *La Rate.* A. *The Milt.* B. *De Milt.* — Lienes morbidi, valde obſtructi et tumentes, etiam vocantur *Lienes*, et qui hoc morbo laborant, *Splenetici* dicuntur. A σπλάγχνον, viſcus, vel a σπάω λίαν, contraho valde. Germ. Milzkrankheit, milzſüchtig. G. *Rateleux*, *Mal de Rate.* A. *A Diſeaſe in the Milt.* B. *Milt-zugt.*

Splenalgia, splenica, eſt morbus, cuius praecipuum ſymptoma eſt dolor pertinax in regione lienis, ſine pyrexia acuta, oriens ab infarctu, ſcirrho, aut ſuppuratione huius viſceris. Ge. Milzweh. G. *Douleur de la Rate.*

Splenetica, ſunt medicamenta, aduerſus ſplenum morbos. Ge. Milzarzeneyen. B. *Milt-middelen.*

Splenetici, vide *Splenici.*

Splenia, plvmaceoli, ſeu plagvlae, componuntur ex linteo, ter, quater, et quinquies duplicato, ita vt *Spleni* craſſitie quadret, quod vulneribus, vlceribus et fracturis imponitur. Antiquis plumaceola vocantur, quia vulgo ex pluma inter duos pannos conſuta conſtabant. A ſplenis figura ſplenia dicuntur. Item puluilli, quod puluinaris formam referant. Differunt ratione figurae longitudinis, latitudinis et craſſitiei. Figura triplex eſt, pro poſitionis ſcilicet eorundem modo. Pleraque quadrata ſunt, alia oblonga, et ſi brachium, vel pedem, circumcingere debeant, etiam annularia. Quaedam enim parti ſecundum longitudinem recte, quaedam oblique, quaedam vero transuerſe imponuntur, et quidem nunc ſingula, nunc plura, pro vſu parti affectae debito, ad deligationem firmandam, membra craſſitudine inaequalia, aut partes graciles et concauas aequandas et explendas, vt tota deligatio æqualis euadat; partes item a faſciarum et vinculorum onere defendendas et ſaniem ichoresque exprimendos et imbibendos; naturalem etiam aegrae partis calorem fouendum, et frigus auertendum. Imponuntur interdum ſicca, vel liquore aliquo imbuvntur et madefiunt. Ge. Bauſchen, Compreſſen. G. *Compreſſes.* A. *Bolſters, Compreſs.* B. *Plumezolen, Compreſſen, Wondkuſſentje.*

Splenica, ſunt, quae validius attenuando, incidendo, et volatiliſando, obſtructionibus ſplenis corrigendis conducunt. Ge. Milzarzeneyen. B. *Milt-middelen.*

Splenici, vel splenetici, veteribus proprie vocati

ſunt, qui duritie lienis inueterata laborant. Ge. Milzſüchtig. B. *Miltzuchtig.* Vide *Splen.*

Splenii mvscvli, ſeu triangvlares, ſunt origine gemina, partim enim a quinque ſpinis vertebrarum colli inferiorum, partim a totidem apicibus vertebrarum thoracis ſuperiorum prodeunt: atque obliquatis nonnihil fibris in medivm occipitis, ad proceſſum vsque maſtoideum, et proceſſum transuerſum ſecundae vertebrae inſeruntur; caput ad poſteriora trahunt: ſic a laterum figura nomen inditum eſt. Ge. Die milzförmigen Muskeln. G. *Muſcles Splenius, ou les Maſtoidiens peſterieurs.* A. *The Spleen Muſcles.* B. *De Spalk-Spieren.*

Splenion, idem quod *Aſplenium.* Dicitur ſpleni, ſeu lieni, mederi. Fabulantur, cum exta ſuper eam proiecta eſſent, hanc plantam adhaeſiſſe lieni, eumque exinaniſſe. Narrant, quoque veteres eos ſues, qui radicem eius edunt, ſine ſplene inueniri. Vide *Aſplenium.* Ge. Steinfarn, Milzkraut. G. *Cétérac.* A. *Spleen-wort, Milt-waſt.* B. *Steen-varen, Milt-kruid.*

Splenitis, eſt inflammatio lienis, ſcilicet phlegmaſia, cuius praecipua ſymptomata ſunt tumor in hypochondrio ſiniſtro, lienis molem et figuram referens, aut locum occupans, cum renitentia, dolore tactum non tolerante, calore, reſpiratione interſecta, et pyrexia vt plurimum acuta. Ge. Entzündung der Milz. Ga. *Inflammation de la Rate.* B. *Milt-ontſteeking.*

Splenocele, hernia lienis, eſt lienis trans laxatos, diductos abdominis in latere ſiniſtro parietes, vel per inguinalem eiusdem lateris annulum elapſi ectopia herniosa. Morbus in ſe quidem rariſſimus cognoſcitur 1) loco, ad quem extuberat hernia, qui eſt abdominis latus ſiniſtrum ſub vmbilico et inguinis ſiniſtri annulus. 2) Explorato liene, qui ex regione ſiniſtri hypochondrii in protuberantiam tendere percipitur. 3) Firmitate protuberantiae parenchymatica. 4) Defectu ſignorum, quae ſibi aſſumunt enterocele, epiplocele, et praeprimis hyſterocele. *Sauv.* Ge. Milzbruch. G. *Hernie de la Rate.*

Spodivm, ſ. *Spodium Graecorum*, eſt fauilla eadem, ac *Pompholyx*, ob grauitatem in pauimentum decidens. Dicitur *Graecorum* ad differentiam *Spodii Arabum*, quod nihil aliud eſt, quam Radix Alcannae combuſta, et officinae noſtrates *Vſtum ebur* eius loco ſubſtituunt. Spodium Graecorum, vti ſpecie a Pompholyge non differt, ita et viribus exſiccantibus inter ſe conueniunt. Gr. Σπόδιον et Σποδὸς. Lat. *Offic. Nil,*

vel *Nihili gryſeum.* Ge. Grauer Nicht, Hüttenrauch. Ga. *Tutie Griſe.* A. *Spodium, Grey Tutty.* B. *Grauwe Tutia, Spodium.*

Spondylis, vel spondylivm, eſt Panacis Heraclei ſpecies nomen habet a vertebris, vel verticillis fuſorum. Sed alii malunt ab odoris grauitate, a Spondyle ſcilicet inſecti ſpecie odoris grauis. Vide *Sphondylium.* Ge. Bärwurzel. B. *Duitſche Beerenklaauw.*

Spondylvs, ſeu vertebra, verticillvs, ſunt oſſa viginti quatuor capiti ſubiecta, in medio excauata pro tranſitu medullae ſpinalis. Conſtant baſi, ſiue corpore, quaſi cylindrico, et ſeptem proceſſibus, quatuor obliquis, duobus transuerſis, et vno ſpinoſo, qui partim articulationi vertebrarum inter ſe, partim inſertioni muſculorum inſeruivnt. In quouis latere inciſuris ſemicircularibus praedita ſunt, quarum ſuperiores et inferiores ſibi inuicem iunctae foramina formant, quae ex vtroque latere neruis ſpinalis medullae exitum concedunt. Paruis praeterea gaudent foraminulis, in corpore potiſſimum conſpicuis, per quae vaſa ſanguifera transeunt. Septem ſuperiores dicuntur colli, quae reliquis ſunt minores, ſed ſolidiores. Harum ſuprema vocatur *Atlas*, ſecunda *Epiſtropheus*, tertia *Axis.* Has excipiunt duodecim, quae ad dorſum, vel thoracem, pertinent, maiores, quam in collo, quarum apophyſes ſpinoſae longiſſimae, et ſenſim magis inflexae, et transuerſae craſſiores. Quinque inferiores pertinent ad lumbos, quae corpora habent craſſiſſima, proceſſus transuerſos longiſſimos, ſpinoſos, craſſiſſimos, rectos, et reliquis magis diſſitos. Connectuntur inter ſe per articulationem, ſcilicet ipſa corpora per interiectam ſubſtantiam denſam tendineo-cartilagineam, poſterius per proceſſus ſuperiores et inferiores, qui ſe mutuo excipivnt. His adduntur ſex vertebrae, a nonnullis *Spuriae* dictae, quae ad os ſacrum pertinent. Cuncta haec oſſa iunctim *Spinam dorſi* conſtituunt, columnam ſcilicet oſſeam, quae caput et truncum corporis fulcit, ſimul tamen aliquem motum, flexionem et extenſionem admittit. Gr. Σπόνδυλος, Στροφεῖς, Ἀστράγαλοι *Hom.* Κύβοι Σπόνδυλον deducunt a σφίγγω, quod vertebrae inter ſe conſtrictae ſint. Alii a σπᾷν et δύνειν, quod altera alteram quaſi attrahat et ſubingrediatur. Ge. Der Wirbel, oder die Wirbelbeine. G. *Vertébre.* A. *Bak-bone, Chine-bone.* B. *Wervel beenen.*

Spongia: ſpongias inter vegetabilia antiqui olitores vocarunt radiculas illigatas et connexas. Hinc Aſparagi ſatiui et altilis radices multis irretitae capillamentis coaleſcentes,

et inter ſe implicatae, ac quaſi in vnitatem coeuntes ſpongiolae, et ſpongiae, ſpongioſaeque appellantur.

Spongia marina, eſt ſubſtantia quaedam mollis, leuis, poroſa, quae fungum refert, in mari rupibus adhaerens, coloris nunc albicantis, flaueſcentis et ſpadicei, odore et ſapore carens; omnes fere adferuntur ex mari mediterraneo. Si microſcopio luſtretur ſpongia, videtur compoſita e tubis, qui pluribus inflexionibus varias figuras cohaerentes formant, et totum, quod apparet ſpongioſum, e mari extractum, apparet limoſo corpore plenum. Huius natura fungis quidem videtur eſſe proxima, de vegetabilium marinorum genere, ita tamen, vt ſimul polyporum ſit habitaculum; hinc combuſta ad partes animalium accedit, et dat odorem cornu cerui calcinati, per deſtillationem dat ingentem copiam olei et ſalis volatilis. Recentiorum tamen plerique rectius ſpongias ad animalia ipſa referunt, iisque vitam tribuunt. Aquam quaſi attrahunt ſpongiae, et tunc in omnem dimenſionem extenduntur, et deinde aquam attractam diutiſſime retinent, et niſi exprimatur, non facile dimittunt. Recentes e mari emerſae graues ſatis ſunt ob limum in earum foraminibus contentum; expanſa quaſi radice firmantur in fundo maris, et quamdiu ibi haerent, habent motum quaſi ſyſtoles et diaſtoles, contrahuntur, et tunc difficulter auelli poſſunt; motum ineſſe negari non poteſt, ſi extracta ex mari, pars vna in aqua, altera vero ſit in aere, pars ſub aqua motum contractilem et diſtractilem retinet, quod phaenomenon cauſſa eſt, vt a quibusdam ſpongiae ad zoophyta referantur. Duo genera ſpongiarum conſtituit *Dioſcorides*, marem atque foeminam; *marem* denſioribus atque minoribus foraminibus conſtare docet, *foeminam* maioribus et rotundis. Viuunt ſpongiae ſcopulis, teſtaceis et arenae radice affixae; a ſua radice repullulant, et vt plantae creſcunt. Vſus frequentiſſimus eſt oeconomicus et chirurgicus; ſpongiae toſtae, et lapidibus in ea repertis, qui *Spongites*, vel *Lapides ſpongiae*, vocantur, vis ſpecifica ad diſſoluendas ſtrumas adſcribitur. Spongia quoque hodie, vt Agaricus, ad haemorrhagias vulnerum ſiſtendas adhibetur. Dicitur παρὰ τὸ σπᾶν τὰ ὑγρὰ, quod liquida attrahat et combibat. Ge. Schwamm. G. *Eponge.* A. *Spunge.* B. *Spons.*

Spongioidea ossa, vide *Cribriformia oſſa.*

Spongiosvm os, i. q. *Cribriforme os.*

Spongites, ſ. spongiarvm lapis, eſt ſpecies Corallii, *Eſchara ſpongites Linn.* Conf. *Spongia.* G. Schwammſtein. G. *Pierre d'Eponge.*

Sporadici morbi, ſunt, qui ſpecie differentes omni tempore et loco exoriuntur, et quosdam homines ex indiuiduali cauſſa ſeparatim inuadunt, etiam eo tempore, quo morbi epidemici graſſantur, qui plures homines ſimul vno tempore, et in vna regione infeſtant.—Item venarum propagines hinc inde palantes ſporadicae vocantur. A σπείρω, ſero. Ge. Einzelne Krankheiten. G. *Maladies Sporadiques.* B. *Verſpreide Ziekte.*

Spvma nitri, vide *Aphronitrum.*

Spvrii morbi, vt febres ſpuriae, pleuritis et angina ſpuria, etc. ſunt, qui ordinarium rhythmum non abſoluunt, vel licet ſymptomatibus cum veris morbis inflammatoriis conueniunt, tamen non vere inflammatorii ſunt. — — — Item *Coſtae* breues dicuntur *Spuriae.* Vide *Nothae coſtae.*

Spvtvm, eſt liquor ſaliua paulo craſſior, ab amygdalis, aliisque glandulis mucoſis, in os effuſus; vel qui per tuſſim ex aſpera arteria eiusque ramis eiicitur. *Sputum cruentum,* vocatur excretio pauci ſanguinis per os, ſaliuae, vel muco pulmonali intermixti, in quo ab *haemoptoe, vomitu cruento* et excretione ſanguinis ſinceri per os, quam *Haemorrhoides oris* vocant, differt. Prouenit vel a laeſione gingiuarum et partium internarum oris, vel a pulmonibus inflammatis, vbi in principio ſtriae ſanguinis ſputo intermixtae ſunt. Si ſenſim magis miſceatur, *Sputum* dicitur *lateritium,* ſi denique aequalis ſit conſiſtentiae, coloris ex albo flaueſcentis, et facile, et cum leuamine reiiciatur, *Sputum* vocatur *coctum.* Gr. Πτύελον. Ge. Schleim, Auswurf, Speichel. Ga. *Crachat.* A. *Spittle.* B. *Spog, Spouwzel, Sluim, Fluim.*

Sqvamosa svtvra, vide *Lepidoides.*

Sqvamosvm os, eſt pars ſuperior oſſis temporum, ita dicta a ſimilitudine; in infante diſtincta a parte petroſa, quae inferiorem eiusdem oſſis partem conſtituit. G. Schuppichtes Bein. G. *Portion écailleuſe.* B. *Schubachtig Been.*

Sqvarrosvm, botanicis dicitur *folium* diuiſum in lacinias eleuatas, nec plano-parallelas; *Perianthium ſquarroſum,* ſquamis vndique diuaricatis.

Sqvilla, vide *Scilla.* Ge. Meerzwiebel. Ga. *Scille, Oignon marin.* A. *Sea-onion, Squill.* B. *Zee-ajuin.*

Sqvinanthia, barbaro vocabulo dicitur angina. V. *Angina.*

Sqvinanthvm, i. q. *Schoenantum.*

Srist, eſt morbi apud Hungaros familiaris nomen, quo omnis tumor in ore, gutture, vel ano, inflammatorius indigitatur

Stachys, eſt plantae genus calyce monophyllo, tubulato, ſemiquinquefido, corolla monopetala ringente, labio

ſuperiori erecto, ſeminibus quatuor in calyce matureſcentibus, (Didynam. Gymnoſperm.) cuius plures dantur ſpecies, pleraeque qualitatis ſubfoetidae, nauſeoſae. Sunt, qui iis vires emmenagogas tribuunt, vix tamen in vſum medicum adhibentur. Stachys forte dicta, quod verticillato florum ambitu, et orbibus ſpicarum caules cingentibus coronetur. Vide *Spica*.

Stacte, ſiue gvtta, a ϛάζω, ſtillo, ſunt guttae alicuius gummi, vt ſtyracis, myrrhae, quae ideo myrrha liquida dicitur, etc. Item ſignificat lixiuium per cineres guttatim deſtillans.

Stagma, ſunt latices, qui deſtillationi exponuntur. A ϛάζω, ſtillo.

Stagnatio, dicitur de humoribus, qui remoram in motu progreſſiuo patiuntur. Haec locum habet in obſtructione, innumerosque producit morbos pro diuerſa humorum ſtagnantium indole, et functione partis, in qua curſus humorum impeditus eſt. G. Das Stocken. G. A. *Stagnation*.

Stalagma, eſt id, quod a ſtagmate deſtillatum eſt. A ϛαλάζω, ſtillo.

Staltica, i. q. *Sarcotica*.

Stamina, in plantis ſunt, qui in medio calycis erumpunt, apices. Sic dicta, quod veluti filamenta ab intimo floris ſinu proſiliant. Stamina autem inter generationis organa non vltimum ſortiuntur locum: maſcula quippe in his et multiplicandae proli idonea virtus eminet, haud ſecus, ac in animalium maribus fieri obſeruatur, vbi ſimillimae his partes ſimili quoque ſcopo inſeruiunt. Componuntur haec ſtamina capitulis, quae vulgo apices, vel etiam antherae, dicuntur, et quae pollinem foecundantem ſtigmati infundendum continent, et caudis, quae filamenta et columnae vocantur. Iuxta diuerſum numerum et ſitum ſtaminum Ill. *Linnaeus* in ſyſtemate ſuo claſſes plantarum diſtribuit. Ge. Blumenfåden. G. *Etamines*.

Stannvm, eſt metallum, poſt plumbum molliſſimum, flexile, ductile, facillimo igne liqueſcens et auolans, fumos edens ſulphureos, a parte metallica facile ſeparandos, et fere combuſtiles, per ſe vix ſonorum, nempe grauitatis reſpectu aquae, vt 7321. ad 1000. Crudum proprio cum adhaerente ſulphure a ſola aqua regia ſoluitur, calcinatione a ſulphure purius et aceto liqueſcit, minimumque ſoluentis requirit: plumbo et antimonio adeo reſiſtit in tigillo documaſtico, vt quam difficillime inde ſeparari queat, et ne ſic quidem absque auxilio cupri. Rarior eius in medicina vſus eſt, niſi

quod cum nitro et antimonio detonatum Antihecticum Poterii, et addito mercurio ſublimato Bezoardicum iouiale inde praeparetur. Tamen etiam ſingulares hodie ſtanno vires anthelminthicae attribuuntur, praecipue contra taeniam, ſi puluis eius, in largiori doſi, et iuxta nonnullos, ad vnciam dimidiam propinetur, quam virtutem alii admixto principio arſenicali adſcribunt. Chemicis vocatur *Iupiter*. Ge. Zinn. G. *Etain, Plomb blanc.* A. *Tin, Pewter.* B. *Tin.*

STAPES, eſt oſſiculum paruum in aure interna poſitum; eſt vltimum quatuor oſſiculorum auditus, ſi ſitus ſpectetur; a *Veſalio* Graecorum literae Δ ac triangulo ob ſimilitudinem comparatur. Stapedis nomen habet, quia ſtapedem equeſtrem exactiſſime refert. Articulatur extremo apici conuexo roſtri incurui proceſſus longioris incudis, ſeu potius lateri poſteriori conuexo oſſiculi orbicularis mediante parua cauitate capitulo ſtapedis inſculpta, cui os orbiculare ſuperpoſitum eſt. Huius ſcilicet ſtapedis bina crura, ad capitulum vnita, ſenſim magis a ſe inuicem recedentia, incurua, qua parte ſe inuicem reſpiciunt ſulcata, verſus interiora elongata, efficiunt, vt ſtapes quaſi horizontaliter introrſum procedat, et ad intima tympani pertingat, vbi baſeos ſuae ellipticae, latae, planae, tenerae, parte conuexa interiora ſpectante (cum altera capitulum reſpiciens concaua ſit) *foramen* a figura *ouale* dictum, in parte poſteriori et ſuperna conchae internae e regione membranae tympani poſitum, habens ſitum ipſi parallelum, et configurationem ſtapedis baſi reſpondentem, replet, et membranulae tenuiſſimae, tenerrimae, illud occludenti accreſcit, ſeruata interim cum reliquis oſſiculis auditus mobilitate requiſita, cum hac membrana in adferendis ſonis contremiſcit. Ge. Stegreif, oder Steigbügel. G. *L'Etrier.* B. *De Styg-beugel.*

STAPES, eſt quoque faſciae ſpecies, quae pedi inprimis poſt ſectionem venae ſaphenae applicatur. Ge. Der Steigbügel. G. *L'Etrier.*

STAPHISAGRIA, ſ. *Staphiſagria*, Delphinii ſpecies eſt, ſcilicet *Delphinium ſtaphiſagria Linn.* nectariis tetraphyllis petalo breuioribus, foliis palmatis, lobis obtuſis, (Polyandr. Trigyn.) quae habet caulem, ſeſquipedem, vel duos pedes altum, rectum, rotundum, nigricantem, ramoſum. Folia ſunt magna, ampla, in plures partes profunde inciſa, viridia, Ricini, vel Platani, folia referentia, pediculis longis adhaerentia. Calyx nullus. Flores ſunt polypetali, anomali, ex plurimis nempe petalis diſſimilibus conſtantes, quorum ſuperius in caudam tenuatur, excipitque aliud petalum

bifidum, ſcilicet nectarium, pariter caudatum. Piſtillum medium occupans abit in fructum, in quo veluti in capitulum colliguntur vaginae ſecundum longitudinem dehiſcentes, ſeminibus foetae inſtar paruorum piſorum craſſis, triangularibus, rugoſis, aſperis, arcte ſibi inuicem iunctis et vnitis, extus nigris, intus albeſcentibus, aut flaueſcentibus, ſaporis acris, vrentis, amari, valde ingrati. Semen, quod *Piper murium*, aut *glirium*, appellatur, in vſu eſt; ad pediculos arcendos et abigendos puluis eius capiti et veſtibus inſpergitur, ob qualitatem ſumme draſticam vix interne adhibetur. Creſcit in Europa auſtrali. Nomen a foliorum diuiſuris accepit, quibus vitem imitatur ſylueſtrem. Vocatur et *Pedicularis*, quia enecat pediculos, et *Pituitaria*, quia manducando ſaliuam pituitoſam elicit. Ge. Läußkraut, Speichelkraut, Mausꝑfeffer, Ratzenpfeffer. G. *Herbe aux pouilleux, ou aux Poux.* A. *Staves acre.* B. *Luis-kruid.*

Staphyle, i. q. *Cion.*

Staphylepartes, eſt inſtrumentum chirurgicum, quo vuula laxior eleuatur et attollitur. Dicitur et σταφυλάγρα. Ge. Eine Zange zum Zäpflein. G. *Pincettes pour la Luette.* B. *Een Huig-ligter.*

Staphylinos, eſt *Paſtinaca*, vel *Daucus*. A σταφὶς, vua.

Staphylodendron, *Staphylaea Linn.* (Pentandr. Trigyn.). Arbor eſt, vel arbuſcula denſa, cuius lignum flexile, medulla alba repletum. Folia vt plurimum quinque, aliquando ſeptem, vni coſtae adnaſcuntur, Sambuci folia referunt, ſed aliquantulum minora ſunt, in margine dentata. Calyx quinquepartitus. Flos eſt roſaceus, pentapetalus, erectus velut in campanam, ſtaminibus quinque foetus. Ouarium in fundo calycis tubis duabus praeditum, fit fructus membranaceus, inflatus inſtar veſicae, diuiſusque in tria loculamenta foeta binis ſeminibus nucibus auellanis ſimilibus, cortice ligneo obtectis, ſed tenui, coloris rubicundi, fragili; horum ſubſtantia eſt virideſcens, ſaporis ſubdulcis, inſipidi, et nauſeoſi. Gaudet locis humidis, praeſertim in Heluetia. Eſt nux veſicaria, ferens nuces in veſiculas eleuatas. Σταφὶς vua eſt, ſed hic potius nucem denotat, et δένδρον, arbor. Ge. Pimpernüßlein. Ga. *Faux-Piſtachier*, *Nez coupé.* A. *Bladder-nut.* B. *Pimpernooten.*

Staphyloma, eſt oculi vitium, ſcilicet vel cyſtis aquoſa a corneae proptoſi, vel quando cornea rupta, et tunica vuea ei ſubiecta, acini inſtar excidit, deformemque ſuper oculo tumorem efficit. Pro varia ſimilitudine interdum perla, myocephalon, clauus, vel mylon dicitur. A σταφὶς, vua.

Lat. *Vuatio.* Ge. Vorfall des Augenſterns, Träublein auf dem Auge. G. *Staphylome.* B. *Druif-gezwel.*

Stater, eſt nomen ponderis vnciam ſemis pendentis.

Statica medicina, eſt exploratio quotidiana, qua ope bilancis omnia ingeſta et egeſta, ipſumque corpus ponderantur, vt ſic et incrementum et decrementum corporis, praecipue vero varia quantitas perſpirationis inſenſibilis, quae ab auctore medicinae ſtaticae, Sanctorio, *Perſpiratio Sanctoriana* dicitur, cognoſcatur.

Statvs morbi, vide *Acme.*

Steatocele, eſt tumor ſcroti ſebaceus. Ex ςέαρ, ſebum, et κήλη, tumor. Ge. Fettbruch. Ga. *Stéatocéle.* B. *Kloot-zaks-ſpek gezwel.*

Steatoma, eſt ſpecies lupiae, ſ. tumoris cyſtici, ſcil. tumor propria tunica contentus, originem trahens a materia ſebo ſimili, eiusdem vbique coloris, mollis, ab exiguo principio augmentum paulatim ſumens, ad pondus aliquot librarum interdum increſcens, digitis difficulter cedens, iis remotis facile ad primam magnitudinem rediens, in folliculis panniculi adipoſi plerumque originem habens, in partibus internis quandoque etiam náſcens. Ex ςέαρ, ſebum. Ge. Eine Speckgeſchwulſt. G. A. *Stéatome.* B. *Een Spek-gezwel.*

Stegnosis, eſt pororum et vaſorum conſtrictio et conſtipatio. A ςέγω, conſtipo. Ge. Zuſammenziehung.

Stegnotica, i. q. *Adſtringentia.*

Stella, ſ. stellaris fascia, vide *Solaris faſcia.*

Stellae herba, i. q. *Coronopus.*

Stellatae, botanicis dicuntur plantarum *Setae* decuſſatim diſpoſitae. *Stellata folia* ſtellae in modum circa caulem diſponuntur.

Stenochoria, eſt anguſtatio vaſis, ab enato tumore in ſubſtantia propria membranae, cauum conſtituentis. Ge. Verengerung. G. *Stenochorie.* B. *Vernaauwing.*

Stenothoraces, vocantur homines diſpoſiti ad phthiſin, qui ſunt anguſto et breuiori thorace, quia breuius eſt interuallum a clauiculis vsque ad extremum ſterni, vel quia pectus anterius eſt nimis planum, aut a lateribus compreſſum, ac proinde capacitate anguſtius. Ge. Von enger Bruſt.

Stercvs, eſt excrementum craſſum, ab alimentis reſiduum, bile et liquoribus entericis permixtum, et nutritioni inutile, quod per inteſtinum rectum et anum excernitur. Vocatur etiam *Excrementum alui*, *Aluus*, *Merda.* Graec. Σκὼρ, Κόπρος ἀποπάτημα, Ἀπόδευσις, Πύρχθος *Nicandro*, Σπατίλη *Ariſtoph.* Πάτος, Σκύβαλον, Ἀφόδιον γαςρὸς *Nicandr.* Ἀφό-

δευμα, Διαχώρημα. G. Koth, Unflath, Stuhlgang. G. *Merde, Ordure, Excremens*. A. *Dung, Excrement*. B. *Stront, Drek, Uitdygzel, Afgang.*

STERILITAS, eſt morbus ſexus ſequioris, in quo foemina, caeterum in pubertate conſtituta, varias ob cauſſas, impraegnari, aut concipere non poteſt. Ge. Unfruchtbarkeit. G. *Stérilité.*

STERNOHYOIDES, eſt muſculorum par oſſis hyoidis, quod recto ductu deorſum mouet; a ſupremo ſterno et claviculа exterius profectum, in baſin oſſis hyoidis adſcendit. Tendineas inſcriptiones in poſteriori eorum facie perpetuo obſeruari, notauit *Morgagnius.* A ϛέρνον, pectus, et ὑοειδὲς, os hyoidis. Ge. Der Brüſtmuskel des Zungenbeins. Ga. *Muſcles Sterno-Hyoïdiens.* B. *Tongbeens Borſt-ſpieren.*

STERNOIDEI MVSCVLI, i. q. *Triangulares muſculi.*

STERNOMASTOIDEI MVSCVLI, ſunt muſculi vtrinque a parte anteriori ſterni et extremitate clauiculae orientes, qui oblique retrorſum adſcendentes proceſſui maſtoideo inſeruntur, et actione ſua caput antrorſum et ad latus flectunt. Ge. Die Kopf- und Bruſtbeinmuskeln. Ga. *Muſcles Sterno-maſtoïdiens.*

STERNOTHYROIDES, eſt par muſculorum cartilaginis ſcutiformis, eamque deorſum trahens, a ſuperiore atque interna parte ſterni profectum, inferiori ſcutiformis cartilaginis lateri inſeritur. Ex ϛέρνον, pectus, et θυροειδὴς, ſcutiformis. Ge. Der Bruſtbeinmuskel der Luftröhre. G. *Muſcle Sterno-Thyroïdiens.* B. *Schild-wyze krake beens Borſt-ſpieren.*

STERNVM, eſt os, quod in anteriore thoracis parte coſtarum cartilaginibus adnatum eſt et inſternitur, vnde *Sternum* dici putant. Conſtat in iunioribus ex quatuor oſſibus, in adultis ſaepe in vnum ſolidum os faceſcit: inferius ei cartilago enſiformis adhaeret, quae non ſemper in mucronem, ſed aliquando in obtuſum finem deſinit. Pars ſuperior manubrium vocatur, cui vtrinque clauiculae adnexae ſunt. Ge. Das Bruſtbein. G. *L'Os de la Poitrine, le Sternum.* A. *The Breaſt Plate, the Breaſt-bone, Sternum.* B. *Het Borſt-been.*

STERNVTAMENTVM, vide *Ptarmica* et *Sternutatorium.*

STERNVTATIO, Gr. Πταρμὸς, a πταίρω, ſternuto. Eſt fortis ac ſubita aëris lente inſpirati et diu retenti efflatio per nares potius, quam per os: ſed ita, vt, in altum ſublatis viſceribus abdominis, imo altius, quam ſolent, per repentinam conſtrictionem muſculorum abdominalium, tum etiam et pulmonibus fortius conſtrictis, valida ac ſubita exſpiratio ſubſequatur cum forti paene totius corporis concuſſione, atque ita fit ſternutatio, quae raro vna vice, plerumque bis,

vel pluries ſucceſſiue contingit, pendens ab omni illa cauſſa, quae membranam pituitariam et neruos naſales, vel idiopathice, vel per conſenſum, irritat. Sed cum ſaepius repetit, admodum moleſta eſt non modo naribus, a quarum vellicatione incipit, ſed toti corpori et maxime ventri ex illa concuſſione, aliquando cum tuſſi illis in morbis reperitur. Sunt etiam ſani, nares humidas habentes, qui ſaepius de die ſternutant. Sic a ſternutatoriis frequens eſt ſternutatio. Ge. Das Nieſen. G. *Eternuement.* A. *Sneezing.* B. *Niezing.*

Sternvtatorivm, sternvtamentvm, *Cic.* Gr. Πταρμικὸν, eſt medicamentum, quod naribus inditum, ſubtili acrimonia, vel mechanico modo, vellicat, et membranae pituitariae neruos naſales, ramulos ſcilicet paris quinti irritando, per ſternutationem, quicquid in lacunaribus propinquis haeret, expurgat. Ge. Nießpulver, Nießkraut. G. *Sternutatoire.* A. *Sneezing Powder.* B. *Nies-poeder.*

Stertor, Gr. Ῥέγχος, a ῥέγχω, ſterto, eſt anhelatio ſonora, ſeu ſono inuoluntario, ſaepius rauco, quandoque ſibiloſo, ſtipata, pendens praecipue a relaxatione veli palatini; talis maxime obſeruatur apud moribundos, cum, viribus detritis, loquela abolita eſt. Sed etiam multi inter ſomniandum ſtertunt, ſic vt alios ſecum dormientes excitent, iisque moleſti ſint. In aſthmate vero, apoplexia et epilepſia frequens eſt ſtertor. Sed aſthma nunquam ſine ſtertore, aut, ſi gradus minor ſit, ſine ſibilo, ſiue ſonitu paulo arctiore reſpirationem difficilem facit: cum tuſſi denique etiam ſtertor ſaepe auditur, et tum aſthmatis initium; et in tuſſi etiam ſonus auditur, qui tamen non eſt ſtertor. Ge. Das Schnarchen, Röcheln. G. *Ronflement, le Râle.* A. *Snooring, Snorting.* B. *Ronking, Snorking.*

Stibialia, ſunt, quae ex Stibio, ſeu Antimonio, parantur.

Stibivm, quod et *Stibi* et *Stimmi*, Gr. Στίμμι, idem quod *Antimonium.*

Stica, ſunt adſtringentia externa, vt bolus, ſanguis draconis, etc.

Stichas, i. q. *Stoechas.*

Sticticvm emplastrvm, eſt vulnerarium, fortificans, deſiccatiuum, conſolidans. Idem quod *Stypticum.*

Stigma, eſt cicatrix, vnde cutis deformatur; vide etiam *Ecchymoma.* A ϛίζω, pungo. Ge. Maal, Zeichen. G. *Cicatrice, ou Marque de quelque Playe.* A. *A Skarr, Marke.* B. *Een Lid-teken, Brand-teken.*

Stigma, botanicis eſt pars ſuperior piſtilli, ſtylo, vel germini, inſidens, humore madida, quae pollinem foecundantem recipit. Ge. Die Narbe. G. *Stigmate.*

Stigmata, in inſectis vocantur orificia vaſculorum in vtroque latere corporis collocata, per quae inſecta aerem inſpirant et exſpirant. G. Luftwarzen. G. *Stigmates, points à miroirs.*

Stillicidivm svpra partem, vide *Embroche.*

Stillicidivm vrinae, i. q. *Stranguria.*

Stimvlantia, ſunt medicamenta, quae motus oſcillatorios fibrarum motricium vaſorum augent, tum motu magno, tum frequentia hos accelerando, vnde per vaſorum crebriores et maiores contractiones liquida intus contenta velocius propelluntur. *Stimulantia* quoque idem ſunt, quam *Aphrodiſiaca,* ſcilicet quae venerem languidam excitant. *Stimulans* porro id dicitur ingrediens, quod formulis medicis eo fine additur, vt actionem reliquorum incitet; vt ſi pulueri Ialappae, vel Ipecacuanhae, vnum, vel alterum granum reſinae Ialappae, vel Tartari emetici, addatur; vnde ſtimulantia non mouent liquida, niſi per ſecundam cauſam. Haec *Bagliuio ſimplicia* vocantur, quando vim ſuam in cute tantum exercent; *Compoſita,* ſi quidpiam eorum cum humoribus communicatur. Ge. Reizende Arzeneyen. B *Prikkelende Middelen.*

Stimvli, in plantis dicuntur mucrones puncturas inflammatorias efficientes, vnde pruriginoſae euadunt partes.

Stipes, eſt pars plantae inter radicem et ramos, ſeu proprie truncus in folia tranſiens. Ge. Stamm.

Stipitatvs, botanicis dicitur *pappus,* filo eleuante et adnectente pappum et ſemen.

Stipvlae, ſunt folia culmum ambientia, vel ſquamae baſi petiolorum enaſcentium adſtantes. G. Blattanſätze, Ohren.

Stoebe, eſt ſpecies Scabioſae, Iaceae, etc. Dici volunt a ϛοιβάζειν, inſtipando, cogendo. Forte quia iuxta vias calcandas ſuccreſcat.

Stoechas et stichas: hoc ſub nomine duae diuerſae plantae in officinis proſtant; altera eſt *Stoechas arabica Pharm.* Stoechas purpurea *Bauh.* *Lauendula ſtoechas* foliis lanceolato linearibus, integerrimis, ſpicis comoſis *Linn.* (Didynam. Gymnoſperm.) praecipue in Europa auſtrali habitans. Ge. Welſcher Lavendel, Stöchas. G. *Stéchas Arabique.* — Eſt planta arbuſculam referens, plures habens caules, vel virgas, ſeſquipedem, vel duos pedes altas, lignoſas, in ramos diuiſas. Folia Lauendulam ſpicam referunt, ſed non tam magna, anguſta, ſpiſſa, craſſa, denſa. Flos monopetalus eſt, labiatus,

cuius labium ſuperius erectum eſt, bifidumque, inferius vero tripartitum, ſic tamen ſecantur ambo, vt primo adſpectu flos quinquepartitus videatur. Flores varia ſerie diſponuntur in capitulis ſquamoſis, e quorum cacumine aliquot foliola eminent. Ex calyce autem ſurgit piſtillum, poſticae floris parti ad inſtar claui infixum, ac quatuor veluti embryonibus ſtipatum, qui deinde abeunt in totidem ſemina fere rotunda, nigricantia, in capſula, quae floris calyx fuit, incluſa. Radix lignoſa. Tota planta eſt odoris aromatici, ſaporis acris, ſubamari. Colitur in hortis. Qualitatis eſt amarae et ſpirantis, viribusque cephalicis, neruinis gaudet; hinc in paralyſi, vertigine et hypochondriaſi commendatur. Mithridatium ingreditur. Stichas nomen accepit a Stoechadibus, ex aduerſo Maſſiliae ſitis Galliae inſulis, in quibus prouenit. Arabici autores patriam ſtichada reliquis omnibus praetulerunt, hinc ſequaces illorum gentili cognomento *Arabicam* nuncuparunt. Sunt, qui rectius Stachyn, quaſi ſpicam, dici exiſtiment.— Altera planta eſt *Stoechas citrina Pharm.* Elichryſum ſ. Stoechas citrina latifolia *Bauh. Gnaphalium arenarium* herbaceum, foliis lanceolatis, inferioribus obtuſis, corymbo compoſito, caulibus ſimpliciſſimis *Linn.* (Syng. Polyg. Superfl.) in Europa auſtrali pariter habitans. Vires ei aperitiuae et reſoluentes tribuuntur, et ſuffimigia contra arthritidem commendantur. Ge. Stechadenkraut, Mattenkraut, Steinblume, Reinblume. G. *Immortelle jaune, ou citrine.* B. *Staechas-bloemen.*

Stolones, vocatur coliculorum, vel turionum ſoboles, inutilisque e radicibus fruticatio, quibus euulſis plantantur coryli, etc. Vide *Nodus.*

Stoma os, ſeu cauitas, lingua, dentibus, palato, etc. praedita. — Item, oſcula vaſorum dehiſcentia, dicuntur *Stomata* et *Ora.* G. Mund. B. *Mond.*

Stomacace, eſt Scorbuti ſymptoma, illud ob oris male olentis et putridi vitium cum gingiuarum eroſionibus, et ſpontaneis haemorrhagiis ex vaſculis gingiuarum, tum et in illis gangraena, dicitur. Ge. Mundfäule. B. *Scheur-buiks ſtinkende Aaſſem.* — Alii hoc ſub nomine vniuerſalem ſanguinis diſſolutionem intelligunt, vt facile e diuerſis corporis locis erumpat.

Stomacia, i. q. *Stomacace* et *Scelotyrbe.*

Stomachica, ſunt medicamenta, quae ſtomachi morbis cuiuscunque generis ſuccurrere valent. Ge. Magenarzneyen. G. *Remedes Stomachiques.* B. *Maag-middelen.*

STOMACHVS,

Stomachvs, quandoque ſumitur pro toto ventriculo, verum ſtricte refertur ad ſiniſtrum et ſuperius ventriculi orificium, quod eſt oeſophagi terminus in ventriculum, ſiue oeſophagus continuatus, vel cardia. Situm eſt magis ad vndecimam thoracis ſpinae vertebram, quam cartilagini enſiformi propinquius, perpendiculari linea ventriculi medio fere inſeritur; eſtque cibis recipiendis deſtinatum, et plurimis neruis ex ramo paris vagi et intercoſtalis intertextum. Ex στόμα, os, et χέω, fundo; vel a στόμα, os, et ἄγχω, coarcto; aliis a στενὸς et μακρὸς, anguſtus et longus. G. Der linke Magenmund. G. *L'orifice ſuperieur de l'Eſtomac.* A. *The upper orifice of the Stomach.* B. *Linker Mond van de Maag.*

Stomatica, medicamenta ſunt, quae oris partibus internis adplicantur. Talia ſunt *Dentifricium*, *Apophlegmatiſmus*, et *Gargariſma*.—Hoc ſub nomine etiam medicamenta exſiccantia externa intelliguntur. Ge. Trocknende Mittel.

Storax, vide *Styrax*.

Strabismvs, ſeu strabilismvs, et strabositas, eſt muſculorum oculi ſpaſmus, quo pupilla verſus nares, vel tempora, vel frontem, vel genas, trahitur: ita vt obiecta cerni nequeant e directo, ſed in contrarium flexo oculo. Eſt vero hic ſpaſmus plerumque perpetuus, vel in vno tantum, vel in vtroque oculo, atque iis verſus vnam partem, vel altero verſus contrarium, contortis. Hinc euenit, vt in vtroque oculo axes optici ad viſum non conuergant, et ideo obiecta dupliciter repraeſententur. Cauſa non tantum a ſpaſmo, ſed a relaxatione, paralyſi, nimia muſculorum oculos mouentium longitudine, aut breuitate, etc. pendere poteſt. A στραβίζω, ſum oculis diſtortis. Ge. Das Schielen, Schielſehen. G. *Louche, Strabiſme, Bigle.* A. *Squint-eyed.* B. *Scheel oog, Scheel zien, Loens-zien.*

Strabositas, i. q. *Strabiſmus.*

Stramonia, ſ. stramonivm, *Pomum ſpinoſum Malum ſpinoſum, Nux methel, Datura, Dutroa, Datyra.* Eſt planta, quae habet caulem duos circiter pedes altum, digiti craſſitiei, in ramos diuiſum. Folia ſunt ampla, lata, anguloſa, acuta, Solanum referentia, ſed maiora, mollia, pinguia, graueolentia, ſummam narcoſin ſpirantia. Calyx eſt monophyllus, oblongus, tubulatus. Flores ſunt monopetali, pentagoni, infundibuliformes, oblongi (Pentandr. Monogyn.). Piſtillum fit capſula ſeminalis aculeis donata, quadrangularis, in quaterna loculamenta diuiſa ſepto cruciformi, in quorum ſingulis eſt placenta, cui ſemina adnaſcuntur plurima, reniformia. Planta proprie in America habitat, interim tamen haec ſpecies, quae eſt *Datura*

Ffff

ſtramonium pericarpiis ſpinoſis erectis, ouatis, foliis ouatis glabris *Linn.* Solanum foetidum pomo ſpinoſo, oblongo, flore albo *Bauh.* ſat frequenter in hortis noſtris occurrit. Planta haec ob qualitatem venenatam, viresque ſumme narcoticas et ſtupefactiuas celebris eſt. At, haud ita pridem, praeeunte Ill. *Stoerkio*, tentari coeptum eſt, quid ſuccus expreſſus et inſpiſſatus pauca quantitate in amentia, epilepſia aliisque morbis cerebri et neruorum rebellibus efficeret. Nec irrito prorſus ſucceſſu, ita tamen, vt in amentia magis, quam morbis conuulſiuis, efficax deprehenderetur. Externe folia contuſa cum pinguedine mixta, anodynis et reſoluentibus viribus gaudent. Ge. Stechapfel, Rauchapfel. Ga. *Pomme épineuſe.* A. *Thorn-apple.* B. *Doorn appel.*

STRANGVLATIO VTERINA, SVFFOCATIO HYSTERICA, eſt ſymptoma hyſtericis familiare, quod ſaepe pertinax eſt, et in praefocationis ſenſu conſiſtit, ſiue anginam hyſtericam vehementem, ſiue cingulum hyſtericum, ſimulet. *Sauv.* Vide *Hyſtericum malum.* Ge. Muttererſtickung. G. *Suffocation de Matrice.* A. *Hysteric fit.*

STRANGVRIA, ſiue VRINAE STILLICIDIVM, eſt, quando vrina guttatim cum dolore et ardore ſtillat, cui adeſt indeſinens mingendi conatus. Fit autem vel ex potu, et, vt paſſim creditur, diuerſo, vna vice hauſto; cereuiſia nondum defoecata; cantharidum vſu tam externo, quam interno, vel gonorrhoea, in dyſuria, veſicae calculo, tunicae internae vrethrae inflammatione, vlceratione, relaxatione. Cauſa eius eſt, quod materia mucoſa, quae naturaliter oblinit interne veſicam et vrethram, ne ab acrimonia vrinae erodatur, abraſa ſit, vel ſecerni impediatur ex ſanguine, vnde nuda haec tunica ab acrimonia vrinae exeditur, et ſenſum hunc excitat moleſtum, etc. Ex στράγξ, gutta, et οὖρον, vrina. G. Harnſtrang, Harnwinde. G. *Strangurie, Difficulté d'uriner, Retention d'urine.* A. *The Strangury.* B. *Droppel-pis, de koude Pis.*

STRATIFICATIO, eſt corroſio per pulueres corroſiuos, quae fit, cum crucibulum metallo laminato et pulueribus corroſiuis repletur faciendo ſtratum ſuper ſtratum, hoc eſt ponendo aliquid de puluere corroſiuo in crucibulum, et huic ſuperſternendo tenuem laminam corporis metallici, et ſic pergendo, donec vas repleatur. Poſtea ponuntur carbones per circuitum, vel datur ignis reuerberii paulatim augendo, vt res poſtulat. Ge. Stratificiren. G. *Stratification.*

STRATIOTES, vide *Militaris.* A στρατεύω, milito. Στρατιώτης eſt miles.

Stratiotes, vide *Millefolium.*

Stratvm svpra stratvm, vide *Stratificatio.*

Striae, in plantis partes ſunt quaedam, quae protuberant et eminent, vel etiam lineae tenuiſſimae excauatae. Hinc *ſtriatus caulis*, qui huiusmodi ſtriis, ſeu fibris, longitudinalibus eminentibus eſt praeditus, aut ſtriaturis eſt exaſperatus. *Strigiles* etiam, ſi Vitruuio credimus, appellantur.

Strictor, ſeu constrictor, i. q. *Sphincter.*

Strictvs, botanicis dicitur plantarum *caulis*, vel *folium* omnino perpendiculare, absque flexura.

Strigae, botanicis ſunt pubes plantarum, e pilis rigidiuſculis, planiuſculis conſtans, et *ſtrigoſa folia*, quae aculeis lanceolatis et rigidis inſtructa ſunt.

Strobilvs, eſt pericarpium ex amento factum, ſquamis induratis, vt in Abiete, Pino, Larice, etc. videtur. G. Zapfen.

Strobilvs, eſt Articocalus, ſeu Scolymus. Sic dicitur, quod eius capitulum ſtructili nucleorum ſerie pineam nucem referre videtur. A στρόβος, vertex, turbo. Vide *Articocalus.*

Strvma, eſt tumor glanduloſus in parte anteriori colli. Morbus in quibusdam regionibus frequens et endemius. G. Ein Kropf. G. *Goitre.*

Strvthioptera, eſt *Filicis* ſpecies; ſic dicta, quod eius folia auem ſtruthium referant.

Strvthivm, vocatur *Oſtruthium*; ſed *Theophraſtus* aliam plantam innuere videtur, qua fullones vtuntur. Nomen nonhabet a στρουθίζεσθαι, quod lanas purget, candidasque reddat: ſed potius vox στρουθίζεσθαι a στρουθίου deriuata eſt, quod herba hac lanae mundarentur. Veriſimilius nomen illud impoſitum a floris pulchritudine et ſimilitudine alarum paſſeris, quam ſitus foliorum ſtruthii prae ſe fert. Vide *Saponaria.* A praecipua et vtiliore parte *Radicula* Romanis eſt appellata. Ge. Seifenkraut. B. *Zeep kruid.*

Strychnos, strychnon, dicitur et στρύχνος: vide *Solanum.* — *Strychnus* Ill. *Linnaeo* eſt plantae genus peculiare, (Pentandr. Monogyn.) calyce quinquepartito, minimo, deciduo, corolla monopetala infundibuliformi; bacca fragili, globoſa, glabra, vniloculari, pulpoſa, ſeminibus orbiculatis, depreſſis, villoſis. *Nux vomica* ad hoc genus pertinet.

Stryphna, vide *Adſtringentia.*

Stvpefacientia, i. q. *Narcotica.*

Stvpha, ſeu stvpa, eſt linteum liquori intinctum et parti dolenti admotum. Idem quoque, quod *Laconicum balneum*, vel *Sudatorium*, aut *Vaporarium.* G. Feuchte Bähung.

Stvpor, eſt ſenſus tactus obtuſus, inductus a neruorum compreſſione, vel obſtructione, ita vt ſpiritus animales functionibus ſuis fungi non poſſint, vt in paralyſi, cuius veluti initium eſt, et a qua tantum cauſarum magnitudine diſcrepat: aut ſi quis ex caſu, lapſu, aut alia plaga in caput, ſtupet, et talis ſtupor vocatur Gr. Ἔκπληξις. Idem fit in *Haemodia dentium.* Vel quando pes, brachium, diu in eodem ſitu retinentur, et poſtice neruos et muſculos premendo, influxus ſanguinis et ſpirituum in muſculos non bene proceſſerit, dicuntur dormire, et quando remittuntur, punctionis, vel formicationis, ſenſus ſubſequitur. Ge. Erſtarrung, Einſchlafen. G. *Engourdiſſement.* A. *Numbneſs.* B. *Doofgevoel*, *Loomheid.*

Stvpor dentivm, vide *Haemodia.*

Stvpor vigilans, vide *Catalepſis.*

Stvppa, vel stvpa, vide *Stupha.*

Stygiae aqvae, dicuntur ſpiritus acidi concentrati, praecipue *Aqua fortis*, et *Aqua regia.*

Styloceratohyoides, ſunt muſculi vtrinque os hyoides oblique ſurſum trahentes, aliquando fiſſi, vt biventri tranſitum praebeant; oriuntur proceſſus ſtyliformis appendice externo, et in oſſis hyoidis cornua porriguntur. Ex ςύλος, ſtylus, et κεϱατοειδὴς, cornuformis. Ge. Griffelmuskel des Zungenbeins. G. *Stylo-Hyoïdiens.* B. *Priemwyze Tong-beens Hoorn-ſpieren.*

Styloglossvm, eſt par muſculorum linguam attollens, a ſtyliformi proceſſu natum, quod circa linguae medium inſeritur. Ex ςύλος, ſtylus, et γλῶσσα, lingua. Ge. Griffelmuskel der Zunge. G. *Les Stylo-gloſſes.* B. *Priem-wyze Tong-ſpieren.*

Stylohyoides, i. q. *Styloceratohyoides.*

Styloides, ſeu belenoides, ſunt proceſſus oſſei ſtyliformes, graciles ſcilicet, et plus, vel minus longi, vtrinque, a portione petroſa oſſis temporum deorſum vergentes, et muſculis linguae et pharyngis inſertionem praebentes. Ex ςύλος, ſtylus, et εἶδος, forma. Ge. Griffelförmige Fortſätze. G. *Apophyſes Styloïdes.*

Stylopharyngaevs, eſt par muſculorum gulam dilatans; quod a proceſſus ſtyliformis inferiori parte deſcendens, in gulae latera exporrigitur. Ex ςύλος, ſtylus, et φάϱυγξ, gula. Ge. Der Griffelſchlundmuskel. G. *Les Stylo-pharyngiens.* B. *De priem-wyze Keel-ſpier.*

Stylvs, eſt pars piſtilli eleuans ſtigma a germine. Vide *Piſtillum.*

Stymma, eſt ſpiſſamentum, ſeu craſſamentum, florum, rerumque aliarum, quod remanet poſt macerationem et expreſſionem oleorum.

Styptica, i. q. *Adſtringentia.* A στύφω, adſtringo.

Styrax, ſiue storax, eſt *Sicca* et *Liquida—Sicca* dicitur *Calamita*, a cannarum calamis ſic dicta, in quibus olim ex Pamphilia apportabatur. Eſt ſubſtantia gummoſo-reſinoſa in maſſa rarius in granis proſtans, exſtillans ex cortice inciſo, aut, iuxta alios, ab inſectis terebrato arboris, quae eſt Styrax folio mali cotonei *Bauh.* *Styrax officinale Linn.* (Decandr. Monogyn.). Haec arbor Betulae, vel Cydonio, non abſimilis eſt, ſed folia habet minora, oblonga, firma, ſuperius viridia, inferius alba, et lanuginoſa. Flos eſt monopetalus, infundibuliformis, albus, parte inferiore tubulata, ſuperiore multifida, inſtar ſtellae expanſis quinque laciniis. Ouarium ex centro calycis dentati, multifidi, ampulloſi, fit drupa, ſeu fructus ſubrotundus, auellanae nucis magnitudine, albus, cortice carnoſo obtectus, ſaporis aliquantulum amari, vno, vel altero oſſiculo plerumque foetus, in quo continetur nucleus medulloſus, oleoſus, odoris vt gummi ſtyracis, ſaporis ingrati. Ex cortice ſtillat illud gummi, ſeu reſina, quae concreſcens odoris eſt ſuauiſſimi. Fertur ad nos in cannis, vt olim, ſed in globulos concretus. Venit ex Syria, Cilicia, Pamphilia, Creta, Palaeſtina, etc. Debet eſſe pinguis, lenta, fragmentis albicantibus ruffeſcens, vel flaua, odore perſeueranti, quae, dum mollitur, melleum liquorem reddit. Qualitatis eſt fragrantis, viribusque balſamicis, neruinis et ſubanodynis gaudet; hinc a quibusdam in vlceribus internis atque catarrho commendatur. Maſſam pilularum de Styrace, aliasque antiquiores compoſitiones ingreditur. Rarior vſus internus, externus in ſuffimigiis frequentior.—*Styrax liquida* eſt ſubſtantia gummoſo-reſinoſa, liquido-tenax, griſea, acris, aromatica fragrans, exſtillans, aut, iuxta alios, ex contuſo et cocto cortice producta arboris, quae eſt Liquidambar arbor, ſ. ſtyraciflua, Aceris folio, fructu tribuloide *Pluk.* *Liquidambar ſtyraciflua* foliis palmato-angulatis, lobis indiuiſis acutis *Linn.* (Monoec. Polyandr.). Ga. *Copalm Alibouſier.* A. *Sweet Gum tree.* — Haec arbor habitat in Virginia et Mexico. Reſina rarius ad nos pura defertur. Eſt et alia ſubſtantia ſub nomine Styracis liquidae proſtans ex India Orientali ad nos delata, Arabibus *Mitia*, Turcis *Cottermiza*, Sinenſibus *Roca malba*, Europaeis *Storax ſtacte* dicta, odoris ad Styracem accedentis, ſed magis graveolentis. Sunt, qui Storacem liquidam pro factitia habent,

ſcilicet coctione e Storace calamita, Terebinthina, vino et oleo confectam. Viribus neruinis, balſamicis et calefacientibus gaudet; hinc vnguenta odorata et mundificantia ingreditur.— *Styrax alba* eſt Balſamum Peruuianum.— Gr. Στύραξ dicitur tela, ſeu canna, in quibus olim ſolebat colligi et conſeruari. Ge. Styraxgummi. G. *Storax.* A. *Storax, Sweet-Gum.* B. *Styrax.*

Svbactio, eſt, quando res quaedam manibus tractatur; et dicitur de miſtione et emollitione emplaſtrorum cerae et ſimilium maſſarum, manibus, vel in mortario cum piſtillo facta. — Vox haec etiam vſurpatur, dum cibos in ventriculo ſolutos, et cum omnibus liquoribus, tum ingeſtis externe, tum interius hoſpitantibus, permiſtos conſpicimus, vt modo vna maſſa vniformis appareat: ſic etiam chylus in ſanguinem infuſus, integre cum eo miſtus, vocatur ſubactus.— Denotat etiam haec vox talem materiae morbificae mutationem, vt aequabiliter cum reliquis humoribus permiſceri, vaſa tranſire, et tandem e corpore eliminari queat. Ge. Das Aufweichen, Erweichen G. A. *Subaction.* B. *Onderbrenging.*

Svbcartilaginevm, i. q. *Hypochondrium.*

Svbclavia vasa, ſunt venae et arteriae, quae ſub clavicula transeunt, et maiores ſunt; qualis eſt illa vtrinque vena, in quarum ſiniſtram hiat ductus thoracicus inferne et ſiniſtrorſum, modo et ſuperne vena iugularis, tum et omnes venae brachiorum, et quae ambae in venam cauam ſuperiorem ſanguinem reuehunt; et qualis eſt illa arteria vtrinque, quae in ſiniſtro latere ex arcu aortae, in dextro ex arteria innominata oriens, ſub clauicula tranſiens, extremitatibus ſuperioribus proſpicit. Ge. Die Schlüßelbeingefäße. Ga. *Vaiſſeaux ſouclaviculaires, ou Souclaviers.* B. *Onder Sleutelbeens Vaten.*

Svbclavivs mvscvlvs, ita dictus, quod ſub clauicula ſitus ſit, ſpatium replet inter clauiculam et primam coſtam. Oritur carnoſus a parte interiore et inferiore clauiculae: inſeritur carnoſus in partem ſuperiorem primae coſtae, quam ſurſum et extrorſum trahit. Ge. Der Schlüßelbeinmuskel. G. *Muſcle Souclavier.* B. *De Ondersleutelbeens ſpier.*

Svber, eſt arbor mediocris magnitudinis ad Quercum pertinens, ſcilicet *Quercus ſuber* foliis ouato-oblongis, indiviſis, ſerratis, ſubtus tomentoſis, cortice rimoſo, fungoſo *Linn.* (Monoec. Polyandr.). Suber latifolium perpetuo virens *Bauh.* Haec arbor eſt parum ramoſa, ſed truncus eſt craſſior, et corticem habet multo craſſiorem, valde leuem, ſpongioſum, coloris ex griſeo flaueſcentis, facile fiſſilem, et

ab arbore ſeparabilem, quia a ſuppoſito nouo cortice propellitur foras: incolae regionum, in quibus Suber occurrit, tempore ſicco et calido circumſcindunt arborem qua ſtipes telluri committitur ad lignoſam vsque materiam, aut vsque ad nouum ſubtus naſcentem corticem, pariterque in ſummis humeris, antequam in brachia diuidat ſeſe arbor, mox a ſummo ad imum finditur et detrahitur cortex. Hic deinde in fruſta diſſectus diuerſae magnitudinis, et craſſitiei, aquae committitur, lapidibusque oneratur, vt hoc mediante quaſi prelo denſior minusque poroſus euadat, et admodum planus reddatur. Quo facto exſiccatur, et per omnem fere terram diſtribuitur et diuenditur. Arbores interim non intereunt, ſed nouo cortice teguntur, qui in tantam craſſitiem excreſcit, vt vlnam et vltra, ſi fides autoribus eſt habenda, ſuperet. Arbor haec habitat in Gallia auſtrali. Corticis vſus frequentiſſimus oeconomicus eſt. Sunt, qui ob qualitatem ſtypticam ad drachmam vnam in puluere, vel eius decoctum in haemorrhagiis et diarrhoea commendant. Nomen habere dicunt a ſubire, quod mergi nequeat, vel a Graeca voce σύφαρ, ſiue corium: nam cortex eſt; vel a σῦφαρ, cortex, exuium. Vocatur etiam φελλὸς, a φελλεύειν, a leuitate, quod aquis ſemper innatet, nec obruatur. Ge. Gorkbaum, Korkbaum, Pantoffelholzbaum. G. *Liége*. A. *Cork*. B. *Korkboom*, *Vlot-hout*.

Svber montanvm, eſt ſubſtantia foſſilis, ſcilicet Amiantus fibris mollioribus, parallelis, facile ſeparabilibus, flexilibus, inordinate ſe interſecantibus, conſtans, leuiſſimus. Refertur quidem inter lapides apyros, ignis tamen vi in vitrum nigrum abit. Emplaſtris additum, paralyſi mederi dicitur. Ge. Bergkork. G. *Liége foſſile*.

Svberosvs, botanicis dicitur plantarum *truncus* cortice exteriore molliore, ſed elaſtico, indutus.

Svbeth avicennae, i. q. *Coma*.

Svbintrantes febres, quibusdam vocantur, quarum paroxyſmi incipiunt, antequam praecedens finitus ſit.

Svbligacvlvm, i. q. *Bracherium*. Vide *Amma*.

Svblimamentvm, i. q. *Enaeorema*.

Svblimatio, eſt ſicca ſubtiliorum partium per ignem in ſublime ſublatarum et vaſi adhaerentium eleuatio. Vti ſunt mercurius corroſiuus et dulcis. Significat quoque exaltationem alicuius rei, quando a debiliori ſtatu res in ſtatum maiorum virium eleuatur. Id, quod per ſublimationem exaltatur, ſi puluerulentum et rarum eſt, *Florum* nomen gerit, vt Flores Sulphuris, Benzoes, etc. *Sublimati* autem, ſi

compactum fuerit et denſum, vt mercurius, etc. Ge. Sub⸗limirung. G. A. *Sublimation.* B. *Opheſſing*, *Verheſſing.*

Svblimatorivm, eſt inſtrumentum vitreum, vel figulinum, inſtar cucurbitae cum capitello non roſtrato, in quo res volatiles et ſiccae ope ignis in altum eleuantur, vti ſunt Mercurius ſublimatus, Cinnabaris, flores Salis armoniaci, etc. Nomen habet a ſublimando, inde *Sublimatum*, materia ignis ope eleuata; et *Sublimatorium*, inſtrumentum, quo eleuatur. Ge. Ein Sublimirgefäß. G. *Sublimatoire.* A. *Sublimatory-veſſel.* B. *Een Sublimeertuig.*

Svblimatvm, eſt res eleuata per ignem, vti mercurius, etc. Ge. Sublimat, Blumen. G. *Sublimé.* B. *Sublimaat*, *Bloem.*

Svblimis mvscvlvs, i. q. *Perforatus.*

Svblingvales glandvlae, ſunt duae glandulae oblongae iuxta muſculos geniohyoideos ſub lingua poſitae, a *Bartholino* inuentae, quae ad latera linguae ductus in os apertum emittunt, a *Riuino* et *Walthero* deſcriptos, per quos ſaliuam in ſua fabrica ſecretam mittunt. Ge. Zungendrüſen. G. *Glandes ſublinguales.* B. *Kliertjes onder de Tong.*

Svblingvales pilvlae, ſiue *Hypoglottides*, ſunt, quae ſub lingua collocantur, ad bonum halitum, ad tuſſim, etc.

Svblvxatio, ſiue elongatio, eſt, quando os paululum tantum e cauitate ſua articulari recedit, ita vt non omnino ex illa exſiderit; vel eſt oſſis alicuius de loco ſuo aliqualis dimotio. Ge. Das Verrenken, Verrücken. Ga. *Luxation*, *Dislocation Entorſe.* A. *Luxation*, *Dislocation.* B. *Vervringing*, *Verſtuiking.*

Svbmersi, dicuntur, qui in fluidum, e. g. aquam, delapſi, aere et reſpiratione priuati, ſuffocatione perierunt. Germ. Ertrunkene. G. *Noyés.* — *Submerſa*, botanicis dicuntur *folia* intra aquae ſuperficiem abſcondita.

Svbscapvlaris mvscvlvs, vide *Infraſcapularis.*

Svbsidentia, i. q. *Hypoſtaſis* et *Sedimentum.*

Svbstantia, eſt id, quod proprie corpus aliquod conſtituit, cui primariae eius qualitates innituntur. Sic de ſubſtantia medullari, corticali, pingui, lapidea, metallica, etc. medici loquuntur. Dicuntur porro remedia in *ſubſtantia* dari, dum e. gr. ipſa folia, radices, etc. contuſae, non decocta, vel extracta, propinantur.

Svbsvltvs, eſt ſpaſmodicae contractionis ſpecies, quae inprimis in tendinibus percipitur, et in febribus malignis,

phrenitide, aliisque morbis acutis capitis frequens ſatis et periculoſum ſymptoma eſt. Ge. Zucken oder Hüpfen der Flechſen. G. *Soubreſaut des tendons.*

Svbtilisatio, chymicis dicitur diſſolutio, qua partes craſſiores a ſubtilioribus ſeparantur. Illa eſt, quando corpora breui temporis ſpatio diſſoluuntur, eſtque iterum duplex, *Eleuatio.* vel *Deſcenſio.* Haec dicitur, quae tempore longiore res diſſoluit. Eſtque *Exaltatio* et *Digeſtio.* Ge. Feinmachung. B. *Fynmaaking.*

Svbversio stomachi, eſt nauſeae quidam ſenſus, cum conſtrictione ventriculi, qui ſaepe in vomitum terminatur.

Svbvola, i. q. *Hypothenar.*

Svccago, vide *Apochyliſma.*

Svccedanevm, i. q. *Antiballomenon.*

Svccentvriati renes, vide *Capſulae atrabilares.*

Svccidvs, i. q. *Oeſypus.*

Svccinvm, eſt ſubſtantia bituminoſa, dura, magis, vel minus transparens, igni impoſita fluens, fumans, ardens, et odorem ſpecificum bituminoſum ſpargens, nec in menſtruis ſpirituoſis, nec ſalinis, nec oleoſis, tota ſolubilis, et poſt frictionem electricitate, vel vi attractiua, gaudens. Succinum colore differt, habetur enim *album, flauum, citrinum* ſ. *cereum* et *nigrum,* quod omnium vilius eſt, et potius ad *Gagates* pertinet. Chymica analyſis docet, *Succinum* ex multo oleo, pauca aciditate, et magna ſalis volatilis parte conſtare: illud oleum et ſal volatile optima ſunt medicamenta antihyſterica, cui vſui etiam inſeruit tinctura eius cum alcohole parata. Iuxta nonnullos ſuccinum ex arboribus ſtillat, et ratione originis eſt lacryma, aut reſina, arborum reſiniferarum, pini, abietis, alni, populi, in mare defluens, et ab eodem congelata et ad littora delata: ſed alii credunt, Succinum eſſe bituminis ſubterranei, vel minerae ſulphureae, ſpeciem ſcaturientem, vel e fundo maris, vel in prope poſitis locis. Forte ex reſina vegetabili arborum foſſilium, acido ſalis marini, aut alio modo ita mutata oritur: potiſſimum inuenitur in regionibus ad mare Germanicum et mare Balticum ſitis, Boruſſia praeprimis, et Pomerania, vbi a mari illud in littus eiicitur, vel etiam ex terra eruitur. In primo ortu Succinum liquidum fuit; quod teſtari videntur varia animalcula, quae inuoluta in eo reperiuntur, vti muſcae, culices, araneae, feſtucae, etc. Docet inſuper analyſis chemica, ſale acido liquido, imo et concreſcente in glebas, adeoque forma ſolida, conſtare, quod acidum peculiare ſiſtit vegetabili acido in multis analogum, tum et oleo foſſili, quod quam proxime petroleum refert. Succino,

praeter vſum artificialem et mechanicum, inſignes tribuuntur vires calefacientes, roborantes, neruinae, anticatarrhales, antihyſtericae et emmenagogae; hinc plura remedia compoſita ingreditur. Proſtat in officinis Succinum praeparatum, ſeu puluerifatum, ſal volatile, oleum, balſamum et tinctura. Adhibetur quoque in ſuffimigiis. Dicitur *Ambra*, *Electrum*, *Chryſolectrum*, *Carabe*. Ge. Agtſtein, Bernſtein. G. *Succin*, *Ambre jaune*. A. *Amber*. B. *Amberſteen*, *Barnſteen*.

Svccisa, eſt *Morſus diaboli*, ſic dicta, quod eius radix ſemper quaſi ſuccifa et commorſa exiſtat. Ge. Teufelsabbiß, Abbiß. G. *Succiſa*. A. *Devils-bit*. B. *Duivels-beet*.

Svccollata, vide *Chocolata*.

Svccotrina aloe, dicitur quibusdam quaſi conſtans ex ſucco citrino, quia puluerem praebet crocei coloris, vel denominatio venit ab inſula *Socotra*, vbi copioſe creſcit. Vide *Aloe*.

Svccvbvs, eſt *Incubus*, mulieribus noctu adueniens, putantibus, ſe cum incubo rem veneream habere. Idem quod *Epialtes*. Vide *Ephialtes*.

Svccvs: ſucci in officinis vocantur expreſſi liquores, ex radicibus, foliis, floribus, fructibus, etc. Succi aliquando in ſpiſſam condenſantur conſiſtentiam, euaporando nempe, vt Succus Glycyrrhizae, Acaciae, Hypociſtidis, etc. Item, qui ex arbore, vel frutice ſauciata, emanat, vt Succus Vitis, Betulae, etc. Ge. Saft. G. *Suc*, *Jus*. A. *Juice*. B. *Sap*.

Svccvs cerebralis, vide *Spiritus*.

Svccvs nervosvs, vide *Spiritus*.

Svccvs nvtritivs, idem quod *Chylus*. Plerumque tamen hoc ſub nomine elaboratiſſima *Lympha* intelligitur, eas particulas ſubtiliſſimas continens, quarum appoſitione corpus increſcit et conſeruatur. Ge. Nahrungsſaft. Ga. *Suc nourriſſier*.

Svccvs pancreaticvs, vide in *Callicreas* et *Ductus Pancreaticus*.

Svctio, eſt ea actio, qua infans ore papillam vberis materni amplectens, velum pendulum palatinum per muſculos pterygoſtaphilinos applicat foramini narium interno, idque exacte claudit, tum genas gingiuis immediate apponit, lingua aërem in cauo palatino contentum deglutit, eam palato adducendo, hinc os anterius vacuum *Boyleanum* habens, lac ex vberibus maternis in hunc locum minus reſiſtentem pulſum ab aëre externo recipit. Gr. Μύζησις. Ge. Das Saugen. G. et A. *Suction*. B. *Zuiging*.

Svdamina, Gr. Ἱδρῶα, ſunt exanthemata in ſumma cute corporis haerentia, granis Milii ſimillima, in ambitu rubicunda, in ſummitate veſiculam limpidam habentia, breui euaneſcentia, quae ἑλκώδως cutem exaſperant; a *Plinio* papulae ſudorum appellantur. Affectus familiaris eſt pueris et iuuenibus, praeſertim temperamento calidioribus, qui aeſtatis tempore nimis mouentur, et exercentur, in collo, ſcapulis, pectore, brachiis, et femoribus, frequentius tamen circa pudenda et anum accidens. Vide *Hydroa*. Ge. Grübelſucht, Schweißflecke. G. *Echauboulure*. B. *Zweet-zweertjes, Water puiſtjes.*

Svdatio, eſt ſudoris eruptio, hoc eſt, materiae fluidae, ex vaſculis quibusdam paruis extus in cuticula totius corporis terminatis, ſub ſpecie paruarum guttularum, quae fit a morbo, ab exercitio, aut medicamentis diaphoreticis. Gr. Ἵδρωσις. Ge. Das Schwitzen. G. *Suement*. A. *Sweating*. B. *Zweeting.*

Svdationes, i. q. *Sudamina.*

Svdor, eſt humor aquoſus, ex plurima aqua, pauco oleo et ſale conſtans, hinc lintea maculis quibusdam inficiens, et ſaporem ſubſalſum habens; non plane naturalis, ſed ſine notabili moleſtia, etiam in ſanis, caloris et motus corporis vehementioris ope, interdum quoque et ſanguinis fluiditate et tenuitate per cutis poros, ſiue vaſa exhalantia, expulſus, qui in cute in guttas colligitur. Hinc a materia perſpirabili non differt, niſi quod propter dilatationem vaſorum copioſior ſit. Gr. Ἱδρώς. Ge. Schweiß. G. *Sueur*. A. *Sweat*. B. *Zweet.*

Svdor anglicvs, ſiue hydronosos, et hydropyretos, febris eſt ſpecies, olim in Anglia epidemica, qua quis vnico die liberabatur, vel moriebatur; vagabunda erat et contagioſa, finiebatur vt plurimum per ſudorem abundantiſſimum, vnde et febrem etiam *Sudorem* appellarunt incolae. Quibus per ſudorem ſoluebatur, fere omnes euadebant, alii peribant. Ge. Schweißfieber. G. *Fievre Suante, la Suette.* A. *The Sweating fever.* B. *Zweet-koorts.*

Svdorifera, vide *Hydrotica.*

Svffersvrae, dicuntur exanthemata, vel puſtulae, quae pueris ex calore ſolent euenire, interdum ſicciores, interdum humidiores. Vide *Sudamina.*

Svffimentvm, i. q. *Suffitus.*

Svffitvs, eſt puluis craſſiuſculus, ex plurimis odoriferis paratus, qui ſuper carbones viuos iniectus, et deflagrans, non ingratum odorem et fumum a ſe diffundit. Inſeruitque

vel aërem inquinatum depurando, vel morbos quosdam profligando. Sic per ſuffitum rerum adſtringentium curantur haemorrhoides externae, coryza narium, odontalgia, etc. Nonnulli quoque per ſuffitum mercurii ſaliuationem excitare ſoliti fuerunt. *Suffitus* etiam dicitur *humidus*, dum aceta varia, vel liquores ſpirituoſi, prunis, aut laminis ferreis candentibus, inſperſi, vapores ſpargunt. Vocatur et *Suffimentum Plin. Suffitio ibid. Suffimen Ouidio.* Gr. Θυμίαμα, Θυμίασις. Ge. Räucherung, das Räuchern, Beräuchern. G. *Parfum, Parfumement, Fumigation.* A. *Perfuming, Fumigation.* B. *Rooking.*

Svffocatio, dicitur ingreſſus et egreſſus aëris per tracheam in pulmones, ſicque reſpirationis, per quamcunque cauſſam interceptio. Ge. Erſtickung. G. A. *Suffocation.* B. *Verſtikking.*

Svffocatio hypochondriaca, vide *Hyſterica paſſio.*

Svffocatio vterina, vide *Hyſterica paſſio.*

Svffrvtices, ſunt plantae perennes, durae, frutice humiliores, non gemmiparae, quae compluribus ramulis, ſurculisque lignoſis ſcatent, ſed minutis conſtant foliis. Ge. Geſträuch. G. *Souſarbriſſeau.*

Svffvmigabvlvm, eſt inſtrumentum, quo vtimur in ſuffimentis accendendis. Ge. Rauchfaß. Ga. *Encenſoir.* A. *A Cenſer, Smoaking veſſel.* B. *Een Rook-tuig.*

Svffvmigivm, vide *Suffitus.*

Svffvsio, vide *Hypochyma* et *Cataracta.*

Svgillata, vide *Enchymoma.*

Svgillatio, vide *Enchymoma.*

Svlcvs, proprie eſt veſtigium oblongum, quod arando in terra excauatur. — Anatomicis vero denotat ſegmentum cylindri, ſcilicet anguſtam et oblongam foueam, quae in quibusdam partibus, tam duris, quam mollibus, reperitur. Sic botanicis dicitur *Truncus*, vel *Folium ſulcatum*, quod lineis profundis exaratum eſt. G. Furche, Rinne. G. *Sillon.* B. *Sleuf.*

Svlphvr, eſt ſubſtantia mineralis, ſiue terrae pinguedo vitriolica, aciditate grauida, in frigore dura, moderato igne liqueſcens, et in aëre aperto inflammabilis, tota deflagrans cum flamma caerulea, et vapore volatili, animalibus letali, in vaſe clauſo totum et immutatum ab igne eleuatur ſulphur, aquae non miſcibile, neutiquam malleabile, et in forma ſicca friabile, nec in menſtruis ſpirituoſis, nec acidis, ſed accedente calore in oleoſis aliquantum ſolubile. *Natiuum*, ſeu *Viuum*, proſtat in officinis, et *Factitium. Natiuum* ex terra effoditur, purum, ſolidum, flauum inſtar ſuccini, vel rubini inſtar rubens, quod *Sulphur auri* vocant, et eſt ſulphur

natiuum purum flauum *Wall. Pyrites natiuus* nudus diaphanus *Linn. Factitium*, vel ex viuo ſulphure impuriori vi ignis educitur, vel ex aquis ſulphureis, vel ex minera ſulphuris, (quae eſt Sulphur ferro mineraliſatum, minera difformi, pallidè flaua, nitente *Wall. Pyrites ferri* mineraliſatus amorphus, ſcintillans *Linn.*) excoquitur, et in magdaleonibus ad nos adfertur. *Sulphur caballinum* foeces ſunt e coctione ſulphuris viui impurioris relictae, et in vrceos, admixtis nonnunquám ſquamis martis transfuſae, quae veterinariis in vſu ſunt. Adhaereſcunt quoque interdum quaedam ſtriae ſulphureae camino, vbi vitriolum ex ſua vena excoquitur, quae nihil aliud ſunt, quam ſulphuris flores ex vitriolo, dum excoquitur, eleuati. Horum copiam exhibet Suecia ſat magnam. Exhibet chymia et artificialia ſulphura, ex *Antimonio*, *Cinnabari*, etc. educta, quae tamen a vulgari ſulphure non differunt. Praeter vſum largiſſimum oeconomicum, mechanicum et chymicum, Sulphuri in medicina eximiae vires expectorantes, diaphoreticae et eccoproticae attribuuntur; hinc in affectibus pectoris, ſcabie, etc. praecipue commendatur. Praeparantur in officinis hepar ſulphuris per fuſionem cum ſale alcalino, flores, ſpiritus, lac, tinctura, balſamum ſulphuris aniſatum, foeniculatum, iuniperinum, terebinthinatum, ſuccinatum, etc. (ſulphur ſcilicet in his oleis accedente calore digeſtum et ex parte ſolutum), trochiſci, vnguentum, etc. Eligatur colore optime flaueſcens, facile inflammabile, luculenter ardens, fumumque magis caeruleum halans. Gr. Θεῖον. Arab. *Cibut*, *Chybut*, *Crybtit*, Chym. *Akiboth*, *Abuſal*, *An*, *Anerit*, *Anerick*, *Alnerick*, *Kibrith*, *Kaprili*, *Lamare*, *Tifaſum*, *Tin*, *Uſifur*. Ge. Schwefel. Ga. *Soufre*. A. *Brimſtone*, *Sulphur*. B. *Zwavel*, *Solpher*. — Omnia etiam olea, reſinae, adipes et pinguedines chymicis ſub nomine *Sulphuris* veniunt, ſiue ex vegetabilibus, ſiue ex animalibus; imo omne, quidquid eſt phlogiſton, vel inflammabile, *Sulphur* dicitur.

Svlphvr coeleste, eſt Alcohol vini.

Svlphvr lycopodii, eſt Semen lycopodii: vide *Lycopodium*.

Svlphvris spiritvs, paratur ſulphur liquefactum in aëre aperto accendendo, et fumum adſcendentem colligendo ope vitreae campanae, in aëre ſuſpenſae, qui repercuſſus, et in guttas condenſatus, in patinam ſubpoſitam deſcendit, hinc etiam *Spiritus ſulphuris per campanam* dicitur. Inſervit vſibus chymicis, et iulapiis, et potionibus additur, vt acido imbuantur ſapore, ad ſitim et calorem nimium tem-

perandum. Ge. Schwefelgeiſt. Ga. *Eſprit de Soufre.* B. *Zwavel-geeſt.*

SVLPHVR VEGETABILE, vide *Anthera, Pollen.*

SVMACH, eſt vox Arabica, i. q. *Rhus coriaria.*

SVMMITATES, ſeu COMAE, aut CORYMBI, ſunt cacuminula herbarum, et dicuntur de herbis foliorum minutiorum, vt Abſinthii, Centaurii, etc. Ge. Der Gipfel, das Oberſte an den Kräutern, Spitzen. G. *Le Sommet.* A. *The Tops.* B. *De Toppen der planten.*

SVPERBVS MVSCVLVS, eſt is, qui oculum attollit, ſuperius locatus, et ex quatuor rectis vnus. Oritur iuxta foramen, vbi neruus opticus oculi orbitam intrat, venter ei carnoſus eſt et teres: finis tendo tenuiſſimus eſt ad corneam porrectus. Dicitur etiam *Rectus ſuperior.* Ge. Der hoffärtige Muskel. Ga. *Muſcle Superbe, ou Releveur.* B. *De hovaardige Spier.*

SVPERCILIVM, dicitur, quod *Super cilium* ſit, Gr. Ἐπισκύνιον et Ὀφρῦς. *Supercilia* ſunt duo arcus circa oculi orbitam ſuperiorem, compoſiti ex pilis conicis, rigidiſſimis, radices habentibus verſus nares, apices verſus tempora. Radices eorum inhaerent glandulis ſub cute ſitis bulboſis. Excipiunt quaecunque corpora quæ a capite defluunt, ne in oculos delabantur, et vmbrae ſpeciem faciunt, ne oculus a nimis forti lumine laedatur, hinc etiam peculiari ſtrato fibrarum, quod *Muſculus corrugator ſuperciliorum* dicitur, conſtringuntur. Ge. Augbraunen. G. *Les Sourcils.* A. *The Eyebrows.* B. *Wynbraauwen, Wenkbraauwen.* — Partes ad ſinuum orbem inſtar labrorum circa oſſa prominentes, et ſinus cauitatem augentes, *Supercilia* quoque dicuntur et *Labra.*

SVPERFLVA, vide *Polygamia.*

SVPERFOETATIO, ſeu EPICYEMA, dicitur, cum poſt conceptum foetum, intercurrente aliquo tempore, ex congreſſu iterum nouus concipitur, vnde partus quoque non vno, ſed diuerſo tempore horum duorum euenit, cuius exempla paſſim referuntur. Ge. Ueberſchwängerung. G. A. *Superfoetation.* B. *Over-bevrugting.*

SVPERGEMINALIS, i. q. *Epididymis.*

SVPERHVMERALIS, i. q. *Epomis.*

SVPERIMPRAEGNATIO, i. q. *Superfoetatio.*

SVPERLIGAMEN, i. q. *Epideſmus.*

SVPERLIGVLA, i. q. *Epiglottis.*

SVPERPVRGATIO, vide *Hypercatharſis.*

SVPERSCAPVLARIS INFERIOR, i. q. *Infraſpinatus.*

Svperscapvlaris svperior, i. q. *Supraſpinatus.*

Svpervs, botanicis dicitur *calyx*, vel *corolla* germini inſidens, vel *germen ſuperum* corollae incluſum.

Svpinator mvscvlvs, eſt duplex, amboque mouent radium Primus eſt *Supinator longus*, qui a ſpina humeri eiusque condylo externo oriens, iuxta ſuperficiem externam radii decurrens, extremitati anguli externi ſuperioris radii inſeritur. Alter *breuis* eſt *Supinator*, qui a condylo externo humeri et parte ſuperiori et exteriori vlnae oriens, oblique decurrens, ſuperiori et interiori parti radii inſeritur, eamque quaſi inuoluit. Hi ambo muſculi actione ſua ſic radium extrorſum mouent, vt dorſum manus deorſum, vola ſurſum directa ſit. Ge. Der zurückbeugende Muskel. Ga. *Muſcle Supinateur.* B. *De achteromkeerende Spieren.*

Svpplantalia, svppedanea, ſiue hypopedia, ſunt medicamenta externa, quae in forma cataplaſmatis, vel emplaſtri, pedibus alligantur: componuntur vt plurimum ex fermento acido, Sinapi, Raphano ſylueſtri, ſale, ſapone, puluere pyrio, etc. Ge. Fußpappen. Ga. *Supplantales.* A. *Feet poultices.* B. *Voet-pappen.*

Svppositorivm, a *Supponendo*, dicitur et *Glans* et *Balanus*, eſt medicamentum rotundum, oblongum, conicum, longitudine digiti medii in adultis, in pueris digiti minimi, aut paulo minus, ex melle, ſale, et ſpeciebus purgantibus, vt plurimum confectum, quod ano inſeritur, ad languentem motum periſtalticum reſuſcitandum, aluumque ſollicitandam, quandoque etiam ad teneſmum inteſtini recti leniendum, aſcarides necandos, aliosue in vſus. Ge. Stuhlzäpflein. G. *Suppoſitoire.* A. *Suppoſitory.* B. *Een Zetpil.*

Svppositorivm vterinvm, i. q. *Peſſarium.*

Svppressionis ignis, eſt terminus chemicus, quando vas deſtillatorium in arena poſitum, non tantum excipit ignem inferne, ſed maioris effectus ergo ponitur quoque ignis ſupra arenam, ſicque vapores rurſus ad fundum deſcendere coguntur. G. *Feu de Suppreſſion.*

Svppressio mensivm, eſt, quando mulierum menſtrua expurgatio ceſſat, ſiue a ſanguinis inopia, vel morboſa conſtitutione, ſiue ab impraegnatione, aut lactatione, ſiue ab ingraueſcente aetate, et haec naturalis eſt ceſſatio plerumque poſt nonum et quadrageſimum annum. Ge. Verhaltene monathliche Reinigung. G. *Suppreſſion des Mois.* A. *A ſtopping of the menſtrual Fluxe.* B. *Opſtopping der Maandſtonden.*

Svppressio vrinae, i. q. *Iſchuria.*

Svppvrantia, ſunt ea, quae alicuius loci vaſcula, a ſuo liquido obſtructa, rumpunt, liquidum effundunt, idque cum ſolidis fractis miſcent, liquidiſſimum diſſipant, reliquum movent et coquunt in materiam albam, craſſiuſculam, pus dictam. Ge. Eitermachende Arzeneyen. G. *Suppuratifs.* B. *Rypmaakende Middelen.*

Svppvratio, ſ. pyosis, vocatur canalium obſtructorum, et materiae obſtruentis, vi vitae reductio et commolitio in album, blandum, ſpiſſum, aequale liquidum, pus dictum. Vide *Pyon* et *Abſceſſus.* Ge. Vereiterung. G. *Suppuration.*

Svprascapvlaris, i. q. *Infraſpinatus.*

Svpraspinatvs mvscvlvs, ſiue svperscapvlaris svperior, ſupra axillam carnoſus et oblongus implet cavitatem inter coſtam ſcapulae ſuperiorem, et eiusdem ſpinam, e qua naſcitur. Inſeritur vero tendine lato et valido ſub acromio transeunte tuberculo maiori humeri ad articuli ligamentum. Brachium eleuare et ad exteriora circumagere retrorſum videtur. Ge. Der obere Schulterblattmuſkel. G. *Muſcle Sous-épineux.* B. *Bovengraat-ſpier.*

Svra, eſt poſterior, intra genu et pedem infimum, maxime carnoſa et extuberans pars, e muſculis gaſtrocnemiis et ſoleo conſtans. Gr. Γαϛροκνημία. Ge. Die Waden. G. *Le Gras de la Jambe.* A. *The Calf of the Leg.* B. *De Braaie, de Kuit.* — Item *Os* ſignificat *Fibulae.* Vide *Fibulae os.*

Svrcvlvs, eſt, quod ex ramis ſimplex ac indiuiduum oritur, eſtque velut germen quoddam, ex ipſo trunco, vel caudice, productum. Ge. Sproſſe. G. *Bourgeon.*

Svrdastri, vide *Dyſecoia.*

Svrditas, i. q. *Cophoſis.*

Svspensorivm scroti, ſpecies eſt faſciae chirurgicae, quae in teſtium tumoribus et inflammationibus ſcroto applicatur, ad retinenda cataplaſmata, vel ad ſuſtinendum ſcrotum et teſticulos tumidos. Ge. Tragbinde. G. *Suſpenſoire.*

Svspirivm, eſt, cum magno nixu profunda reſpiratio fit, rurſumque cum ſonitu efflatur ſuſceptus aër. Hoc euenit triſtibus, et iis, qui ſaepe contriſtantur, in conſuetudinem tranſit, vt etiam inſcii, et ſine triſtitia ſuſpirent, in morbo quoque melancholico, in cachexia, in debili valetudine, et maxime, cum quis ab animi deliquio reuertitur, vel a quocunque obice pulmonum alternae dilatationi et conſtrictioni oppoſito; foeminae quoque magis ſuſpiriis afficiuntur, quam viri. Gr. Στεναγμός et Στεναχή. Ge. Seufzer. G. *Soupir.* A. *Sigh.* B. *Zugting.*

SVSTENTANTIA, vocantur, quae partibus flaccidis, laxatis, prolongatis, vel naturali fulcimento priuatis, tale auxilium adferunt, vt neque ſponte, neque ab alia cauſa, remoueri poſſint. Ad hunc titulum referuntur quaedam chirurgica auxilia, veluti ſplenia, faſciae, ligaturae, etc.

SVSVRRVS, i. q. *Tinnitus.*

SVTORIVM ATRAMENTVM, i. q. *Vitriolum.*

SVTVRA, eſt operatio chirurgica, ſcilicet connexio labiorum vulneris, aut aliarum partium mollium, quae duplex eſt; ſcilicet primo *actualis*, *vera*, vel *cruenta*, quae fit acu triangulari, cannula et filo cerato. In medio vulneris acu, duplex filum trahente, vulneris labia transfiguntur, et facto nodo, filum paulo ſupra nodum reſecatur, deinde in mediis vtrinque ſpatiis alii punctus ſimplici filo fiunt, et facto nodo, ſimiliter filum abſcinditur, idque continuandum, donec labia vulneris recte conſuta ſint. Haec *Sutura interſciſſa* vocatur, quod poſt ſingulos punctus, facto nodo, filum abſcinditur. Proſpiciendum, ne nimis rara, nec nimis denſa fiat; monendum, ſuturas ita faciendas eſſe, ne ore ipſae extorto ſe contingant, vt, ſi quid intus humoris concreuerit, ſit, qua emanet. Vnde chirurgi turundas, vel penicilla, vnguentis illita, immittere ſolent. Eſt et alius ſuturae cruentae modus, quae prorſus ea ratione perficitur, qua pelliones pelles conſuere ſolent, hinc *Pellionum ſutura* vulneratis inteſtinis et venis, et arteriis diſſectis accommodata, quae *Enteroraphia* dicitur. Aliam cruentam deſcribit *Celſus*, quae fit duabus acubus. Sutura cruenta rarius hodie a peritis chirurgis, ob dolores et cicatricem deformem, in vſum vocatur, nec in iactura ſubſtantiae locum habet. Altera ſpecies eſt *potentialis*, quae fit emplaſtro firmiter conglutinante, atque vocatur ſutura *ſpuria*, ſ. *ſicca*, fit ope fruſtulorum emplaſtri glutinantis, quibus vulnerum labia ad ſe adducuntur. In vniuerſum ſuturae cruentae hodie rarius et in pauciſſimis tantum morbis adhibentur. Ge. Eine Nath. G. A. *Suture.* B. *Hegting.*

SVTVRA OSSIVM, eſt connexionis ſpecies, qua oſſa inuicem coniunguntur, imitans compagem duarum ſerrarum, vel veſtium ex plurimis pannis laceris compoſitionem.— In cranio praecipuae ſuturae ſunt *coronalis.* Ge. Die Kranznath. B. *Kroon-naad.* Tum *ſagittalis*, Pfeilnath. B. *Pyl-naad.* et *Lambdoides*, Winkelnath. Hae verae vocantur, quoniam oſſium extremitates prominentiis acutis correſpondentes cauitates ingrediuntur. Alia eſt *mendoſa*, vel *ſpuria*, vel *ſquamoſa*; in qua oſſium margines vnguium ad inſtar in orbem extenuantur, et alterum alteri foris quaſi agglutinatur. Hae ſuturae *Commiſſurae*

cranii etiam vocantur. Gr. Ῥαφαὶ, Συμβολαὶ, Γραμμαὶ. Ge. Eine Fuge, Nath, Knochennath. G. *Suture*, *Jointure*. A. *Suture*. B. *Een Naad*.

Sycaminos, et sycaminea, eſt Morus; volunt dici, quaſi συκῶν ἀμείνω, quod fructum ferat, *qui ficubus melius ſapiat*. Sed alii παρὰ τὸ σύειν, ſiue σεύειν καὶ κάμινον, et *Movendo*, *Expellendo*, et *Colore*: quod lignum, cum ſit validiſſimum et firmiſſimum, vna nocte, magno cum impetu expellat germina, florem, fructumque, adeo vt ſonitum etiam excitet. Vide *Morus*.

Syce, Gr. Συκῆ, Συκέη, Ficus arbor, Σῦκον Ficus fructus, a σεύω, quod celeriter creſcat. Alii a σεύεσθαι, concitari, et κύειν, oſculari et vterum gerere. Vide *Ficus*.

Sycoma, i. q. *Sycoſis*.

Sycomorvs, eſt Ficus folio Mori, fructum in caudice ferens *Baub*. *Ficus ſycomorus* foliis cordatis, ſubrotundis, integerrimis *Linn*. (Polygam. Polyoec.) In eo ab aliis ſpeciebus ſui generis differt, quod fructus raro, niſi vulneratus, matureſcat, pauciſſimaque grana contineat. Viribus eccoproticis, et ſuccus lacteus trunci aperitiuis et vulnerariis pollet. Habitat in Aegypto. Sic dicitur, quod cum Ficu et Moro ſimilitudinem habeat. Ge. Aegyptiſche Feige. G. *Sycomore*.

Sycosis, sycoma, marisca, ſeu ficvs, eſt carnis excreſcentia circa anum, vel labia pudendi muliebris, a Ficus ſimilitudine appellata, idem quod *Condyloma*. — Eſt etiam vlcus, quod a Fici ſimilitudine Σύκωσις a Gr. nominatur, quia caro in eo excreſcit: et id quidem generale eſt. Sub eo vero duae ſpecies ſunt. Altera vlcus durum et rotundum eſt, altera humidum et aequale. Ex duro exiguum quiddam et glutinoſum exit: ex humido plus et mali odoris. Fit vtrumque in iis partibus, quae pilis conteguntur: ſed id, quod calloſum et rotundum eſt, maxime in barba; id vero, quod humidum, praecipue in capillo. A συκῆ, ficus. Ge. Feigwarzen. G. *Fic*, *Sarcome*, *Fungus*, *ou Champignon*, *ou le mal de St. Fiacre*. A. *Fig*, *tumor*. B. *Een Vyg-gezwel*.

Syderatio, vide *Apoplexia* et *Aſphyxia*.

Sylvae mater, vide *Matriſylua*.

Symbebecota, ſunt accidentia ſanis contingentia; nam ſymptomata aegris obuenire dicuntur. A συμβαίνω, accido.

Symmetria, eſt bona temperies, ſiue pars ſanitatis, in conueniente qualitatum conſtitutione reſpectu fluidorum et ſolidorum conſiſtens. Ex σὺν, cum, et μέτρον, menſura. Ge.

Gleichmäßigkeit. G. *Température.* A. *Temperance, Temper.* B. *Gematigdheid.*

SYMPASMA, i. q. *Catapaſma, Phoenigmus.*

SYMPATHETICVS PVLVIS, dicitur Vitriolum ſolis aeſtu calcinatum, donec in puluerem fatiſcat, qui ſanguini inſperſus et haemorrhagias ſiſtere, et vulnera ſanare dicitur, quemue in peculiari tractatu ideo ſummopere laudat *Kenelmus Digbaeus.* Vſneam cranii humani addere ſuaſit ſuperſtitioſa credulitas. Ge. Sympathetiſches Pulver. G. *Poudre de Sympathie.*

SYMPATHIA, ſiue *Condolentia partium,* eſt, quando, vna parte corporis aegrotante, etiam ſimul alia adficitur, hicque morbus *ſympathicus* vocatur. Pendet hic conſenſus, vel a communione neruorum, vel a communione vaſorum, vel a communione functionis, vel a ſitu et vicinitate, vel denique a morboſa debilitate partis, ob quam, corporis ſanitate vniuerſali laeſa, ea pars ſtatim afficitur. — Hinc ſi quis nephritide laborat, per conſenſum ſaepe vomitus eſt. A συμπάσχω, compatior. G. Uebereinſtimmung der Theile, Sympathie. G. *Sympathie, Accord, Convenance.* A. *Conſent, Sympathy.* B. *Medelyding.*

SYMPATHICI NERVI, dicuntur quidam nerui corporis noſtri, qui diſtributione et communicatione ſua peculiarem inter plures partes conſenſum efficiunt. Tales potiſſimum tres ab anatomicis enumerantur. Scilicet *Sympathicus magnus,* qui eſt *Neruus intercoſtalis, Sympathicus medius,* qui eſt *octauus,* vel *vagus,* et *Sympathicus paruus,* qui eſt portio dura paris ſeptimi. Vide *Pes anſerinus.* Ge. Sympathiſche Nerven. G *Nerfs Sympathiques.*

SYMPEPSIS, eſt humorum in abſceſſum abeuntium coctio. A συμπέπτω, concoquo.

SYMPHONIA, i. q. *Harmonia.*

SYMPHYSIS, quae opponitur articulo, eſt oſſium coalitio, quae fit abſque motu, in qua duo tamen oſſa ſe inuicem tangunt, vel ad ſe mutuo appropinquant et cohaerent; eſtque vel abſque medio, vt *Rhaphe, Harmonia, Gomphoſis:* vel per medium, v. c. per cartilaginem, ligamentum, carnem. A συμφύω, concreſco. G. Zuſammenwachſung, Zuſammenfügung. G. *Symphyſe.* A. *Joining.* B. *Aangroeying.* — *Symphyſis* eſt etiam morbi ſpecies, in qua partes naturaliter disiunctae ſimul coaleſcunt.

SYMPHYTON, vide *Emphyton.*

SYMPHYTVM, eſt plantae genus ad Gymnotetraſpermas aſperifolias pertinens, (Pentandr. Monogyn.) cuius ſpecies officinalis eſt *Symphytum conſolida maior*

Officin. *Symphytum officinale* foliis ouato-lanceolatis decurrentibus *Linn.* Habet haec caules, duos, vel tres pedes altos, digiti craſſitie, villoſos, aſperos, excauatos. Folia quaedam ex radice erumpunt, alia iuxta caules, ſunt ampla, longa, acuta, aſpera, lanuginoſa, coloris viridis obſcuri. Flos monopetalus, quinquedentatus, infundibuliformis, oblongus, et quaſi campaniformis. Ex calyce quinqueparti- to, erecto, pentagono, ſurgit piſtillum, quatuor veluti ſtipatum embryonibus, qui abeunt in totidem ſemina, capitis viperini aemula, ſplendentia, nigra, in calyce ampliato matureſcentia. Radix pollicem craſſa, oblonga, nigra, intus alba, ſurculoſa, fragilis, ſuccum glutinoſum continet, atque in aqua decocta contra mictum cruentum, ſtranguriam, dyſenteriam, haemoptyſin, egregias praeſtat vires. Saporis ſubdulcis, mucilaginoſi et viſcidi eſt; odoris nullius. Commendatur quoque externe in luxationibus et fracturis; neque minus in herniis infantum. Proſtant in officinis conſerua, ſyrupus, et varia emplaſtra. Haec planta creſcit in locis humidis. Dicitur a συμφύω, concreſco, conglutino, quia vulnera citiſſime conſolidat. *Solidago* et *Conſolida*, e conſolidando etiam appellatur. Vide *Conſolida*. Ge. Schwarzwurz, Wallwurz, Beinwelle. G. *Grande Conſoude, Confiere, Oreille d'ane.* A. *Confrey.* B. *Waal wortel, Smeer-wortel.*

Symptoma, ſiue accidens, eſt res contra ſanitatem in corpore noſtro a morbo profecta, ab ipſo tamen morbo eiusque cauſſa diuerſa. Eſtque vel morbus a morbo ortus, vel morbi cauſa a morbo nata, vel Symptoma ſimplex. Hoc poſtremum eſt quaecunque actio laeſa, excrementorum vitium, qualitas corporis immutata. Diſtinguitur ergo in Symptoma morbi, Symptoma cauſſae et Symptoma ſymptomatis. Pars pathologiae, quae de ſymptomatibus agit, *Symptomatologia* dicitur. A συμπίπτω, accido. Ge. Ein Zufall. G. *Symptome, Accident.* A. *An Accident, Symptom.* B. *Een Toeval, een Accident.*

Symptomatica febris, dicitur talis, quae ex aliquo morbo generali, vel particulari, concitata, priorem morbum non minuit, vel tollit, ſed potius auget. Tales ſunt febres hecticae, colliquatiuae, etc.

Symptomatologia, eſt pars *Pathologiae*, quae de morborum ſymptomatibus agit. Ge. Die Lehre von den Zufällen der Krankheiten. G. *Symptomatologie.*

Synactica, ſunt medicamenta contrahentia. A συνάγω, contraho. Ge. Zuſammenziehende Mittel.

Synaitia, vel synaetia, vide *Continens cauſa.* Ex σὺν, cum, et αἰτία, cauſa.

Synanche, eſt Anginae ſpecies, quae dicitur vel a ſuſpendii ſimilitudine, quod non ſecus, quam laqueus, praeſocans enecet (Gr. Ἀγχόνη enim laqueus eſt), vel a συνέχειν, quod ſpiritum continendo reſpirationem inhibeat, vt *Aurelianus* inquit. Eſt anginae ſpecies, ſiue inflammatio p. n. in muſculis pharyngis interioribus, hinc absque conſpicuo rubore et tumore, cum ſumma deglutiendi difficultate, fauciumque dolore coniuncta; quodſi enim muſculi exteriores laborant, *Paraſynanche* dicitur. Vide *Angina.* A συνάγχω, coarcto. Ge. Bräune, Halsweh, Halsentzündung. G. *Eſquinancie.* A. *The Quinſy.* B. *Kwaade Keel, Keel ontſteeking.*

Synarthrosis, eſt articulatio duorum, vel plurium oſſium, cum motu paruo et obſcuro, interueniente cartilagine, vti oſſium carpi et metacarpi, etc. A συναρθρόω. Ge. Vergliederung mit weniger Bewegung. G. *Synarthroſe, ou Coarticulation.* B. *t'Zamen-leding, naauw in malkander geſloten leding.* Vide *Articulatio.*

Syncampe, eſt flexura, ſiue locus, vbi pars brachii inferior committitur cum ſuperiore, et ad hanc inflectitur. A συγκάμπτω, inflecto.

Syncausis, eſt combuſtionis ſpecies, quando excrementa, aeſtu quaſi febrili, indurata ſunt. A συγκαίω, comburo.

Synchondrosis, eſt oſſium, interueniente cartilagine, concretio, vti in oſſibus pubis ad anteriora connexis et vertebris obſeruatur. Ex σὺν, cum, et χόνδρος, cartilago. Ge. Knorplichte Verbindung. G. *Synchondroſe, ou Symphyſe cartilagineuſe.* B. *Kraak beens Vereeniging, Kraak-beens binding.*

Synchysis, eſt ſanguinis, aut humorum, confuſio p. n. in oculo, eorumque in pus viſcoſum et ſerum luteum immutatio. A συγχύω, confundo.

Syncipvt, vide *Sinciput.*

Syncomistvs, vide *Autopyrus.* Item eſt cataplaſma ex pane cibario paratum. A κομίζω, conueho.

Syncopalis febris, vocatur, quae toties, ac redit paroxyſmus, animi deliquium inducit.

Syncope, eſt magna omnium virium vitalium et animalium cum pulſu debili, aut deficiente, pallore, ſudore frigido, ſaepe etiam reſpiratione fere abolita, et motus ſenſusque priuatione coniuncta proſtratio, adeo vt aeger per aliquod tempus ſui conſcius non ſit, et inſtar cadaueris iaceat. A συγκόπτω, concido. *Defectio animae Celſo. Deliquium animi. Praeceps virium lapſus.* Vide *Deliquium animi.* Ge.

Eine ſchnelle und große Ohnmacht. Ga. *Defaillance.* A. *Feebleneſs, Fainting.* B. *Onmacht, Zwymeling, Flaauwte.*

SYNCRITICA, ſunt medicamenta relaxantia.

SYNDESMOLOGIA, eſt doctrina de ligamentis. A δεσμὸς, vinculum.

SYNDESMOSIS, i. q. *Synneuroſis.*

SYNDESMVS, i. q. *Ligamentum.*

SYNDROME, eſt congreſſus variorum ſymptomatum in vno morbo concurrentium. Gr. Συνδρομὴ, concurſus.

SYNEDREVONTA, ſunt ſigna communia, quae vna cum morbo inuadunt. Haec cum morbis neceſſario non cohaerent, nec fluunt ab eorum eſſentia, declarant tamen aliquid circa morbum: magnitudinem ſcilicet, durationem, morem, etc. A συνεδρεύω, conſideo.

SYNGENESIA, eſt claſſis plantarum, flores compoſitos, floſculoſos, ſemifloſculoſos et radiatos comprehendens, in quorum corollis monopetalis filamenta quinque continentur, totidemque antherae lineares, erectae, lateribus coalitae in cylindrum tubulatum, quinquedentatum, longitudine limbi. *Linn.* Vide *Polygamia.*

SYNISESIS, vel SYNIZESIS, eſt plenaria obturatio pupillae a coalitis vueae labris, quae pupillae imperforatio vel eſt natiua, vel acquiſita, vt ab hypopyo, empyeſi, cataracta purulenta, cephalaea, ophthalmia choroideae. *Sauv.* A συνίζω, ſubſideo. Ge. Verſchließung des Augenſterns.

SYNNEVROSIS, rectius *Syntenoſis*, vel *Syndesmoſis*, eſt oſſium nexus, ſeu alligatio, quae fit interuentu ligamentorum, vt os femoris cum tibia, patella, etc. Ex σὺν, cum, et νεῦρον, neruus. Ge. Verbindung der Beine durch Knochenbånder. G. *Synneuroſe, ou Symphyſe ligamenteuſe.* B. *Bandbegting, Bandige t'zamenvoeging.*

SYNNYMENSIS, eſt talis connexio, quae fit ope membranarum, vti in recens natis oſſa ſincipitis iunguntur cum oſſe frontis. Ex σὺν, cum, et ὑμὴν, membrana.

SYNOCHA, eſt febris remittens, quae ſtato, vel incerto tempore, periodice intenditur et remittitur, et ad ſeptimanam vsque extenditur, cum inſigni ardore et nonnunquam putredine coniuncta. A συνέχω, contineo. Ge. Anhaltendes Fieber. G. *La Synoque.* B. *Een geduurige verminderende en verheffende Koorts.*

SYNOCHVS, eſt febris continens, nullas remiſſiones habens, quae ad duas et tres ſeptimanas extenditur, et in qua pulſus ſanum, in morbi ſaltem ſtatu, notabiliter ſuperat. Eſtque *Simplex*, vel *Putrida*, prout intenſius, vel mitius, ſaeuit. A συνέχω, con-

tineo. Latinis vocatur Febris continens, vel Diaria plurium dierum, quia ſola diuturnitate ab ephemera differt. Germ. Ein anhaltendes Fieber. G. *Fievre continue.* B. *Een geduurige Koorts zonder Vermindering.*

Synovia, proprie eſt liquor glutinoſus intra articulorum commiſſuras maiori copia collectus haerens, lubricationi et facilitando motui inſeruiens, ſecretus in glandulis, Hauerſianis dictis, quae illis in locis reperiuntur. — Ita vero liquor praecipue vocatur ſi hic gelatinoſus e vulneribus tendinum et ligamentorum effluit, cuius effluxum facile aridura, vel contractura, ſequitur. Ge. Gliedwaſſer. G. *Synovie.* B. *Lid water.*

Syntasis, eſt partium, a tumore, vel alias, diſtenſio. A συντείνω, diſtendo.

Syntenosis, i. q. *Synneuroſis.*

Synteretica, eſt pars *Hygieinae*, quae praeſentem ſanitatem tuetur.

Syntexis, *Plin.* *Conſummatio Ciceroni*, eſt contabeſcentia et colliquatio corporis, qua mollis primum caro tabeſcit, mox etiam ſolidarum partium ſubſtantia. A συντήκω, colliquo. Vide *Maraſmus.*

Synthesis, eſt totius corporis ſtructura et compages; ſed ſtricte pro oſſium compoſitione anatomica accipitur. Ge. Zuſammenfügung. G. *La Charpente oſſeuſe du corps humain.* B. *Zamenvoeging der Beenderen.* — Chirurgis denotat partium diuiſarum, vel diſſitarum, vnionem, vel repoſitionem, ſicque partem chirurgiae conſtituit. A συντίθημι, compono.

Synvlotica, vide *Cicatriſantia.* A συνουλόω, cicatricem infero.

Syphilis, idem quod *Lues venerea.* Ex σῦς, porcus, et φιλέω, amo; vel, vt alii, ex σὺν, cum, et φιλία, amor. Alii id nomen deducunt a *Siphylo*, qui regis Alcithoi greges paſcens, illorum numero et pulchritudine ſuperbus ſoli inſultauit, ad cuius ſuperbiam puniendam immiſſa eſt in terram dira lues. Ge. Luſtſeuche. G. *Vérole.* A. *Pox*, *Venereal diſeaſe.* B. *Venus ziekte.*

Syphon, i. q. *Syringa.*

Syringa, eſt inſtrumentum, ex embolo et tubo compoſitum, quo liquores in anum, vterum, et aures, etc. iniiciuntur.— Item, vas fiſtuloſum, vt arteria aſpera. Ge. Eine Sprütze. G. *Syringue.* A. *A Spout*, *or Syringe.* B. *Een Spuyt*, *Syring.*

Syringa, arbuſcula eſt pulchra, olim ex Perſia ad nos adlata, in latum ſe valde extendens. Caules et rami ſunt nodoſi, et cortice rubicundo obtecti, vel cinereo, medulla fungoſa alba repleti. Folia ſunt oblonga, lata, venoſa, in margine leuiter dentata, acuta, Pyri foliis fere ſimilia, ſed aſperiora, ſibi mutuo oppoſita, ſaporis aliquantum acris. Calyx eſt monophyllus, quadrifidus, ſegmentis magnis expanſis. Flos eſt roſaceus, tetrapetalus, ſtaminibus plurimis foetus. Ouarium in fundo calycis inſtructum quatuor tubis erectis, apiculatis, fit fructus turbinatus, quadrilocularis, niger, quadrifariam dehiſcens, foetus ſeminibus exiguis, et oblongis. Radix in multos ramos eſt diuiſa. Colitur haec arbuſcula in hortis. Eſt haec *Philadelphus coronarius Linn.* (Icoſandr. Monogyn.) flore plerumque albo. Ge. Wilder Jaſmin. G. *Syringe à fleurs blanches.* A. *White Syringa, or Mock Orange.* — Alia eſt *Syringa vulgaris Linn.* flore caeruleo, calyce monophyllo, quadridentato, corolla monopetala, capſula oblonga, biloculari, biualui, polyſperma, (Diandr. Monogyn.) quae pariter ob florum fragrantiam in hortis noſtris frequenter colitur. Nomen habere creditur, a σύριγξ, fiſtula, quod ex illa arbuſcula fiſtulae fiant, vel quod fiſtulis vtilis ſit, vel quod caulis inanis ſit et totus concauus, ad fiſtulae inſtar, minimumque habeat carnis et ligni. Ge. Spaniſcher oder Türkiſcher Hollunder, Pfeiffenſtrauch. Ga. *Lilas.* A. *Lilac, or Pipe-tree.* B. *Fluit-boom, Pyp-boom.*

Syringites, i. q. *Dentalium.*

Syringmos, syrigmvs, eſt error imaginationis, ſonos, qui extra aurem non ſunt, ſibi repraeſentantis, ſeu hallucinatio ex imaginatione ſonorum, quorum principium eſt in ipſis organis acuſticis. Ge. Falſches Gehör, Klingen im Ohr. G. *Tintouin.*

Syringotomi, ſunt cultelli chirurgici, quibus fiſtulae inciduntur, quibus variae ſunt formae. Ge. Ein Fiſtelmeſſer. G. A. *Syringotome.* B. *Fiſtelmesjes, Pyp-ſnyders, Fiſtel-ſnyders.*

Syringotomia, eſt fiſtularum inciſio. Ex σύριγξ, fiſtula, et τέμνω, ſeco.

Syrones, vide in *Phthiriaſis.*

Syrvpvs, serapivm, Gr. Δρόσατον *Nic.* Σεράπιον *Actuario.* Aliis Συρυπὸς, quaſi Κύριος ὀπὸς, vt cuidam placuit. Aliis a σύρω, traho, et ὀπὸς, ſuccus, vel a *Sirab* voce Arabica, ſignificante potionem. *Serapium* fortaſſis a *Sirapa*, quam vocem adulta Latinae linguae aetas, quae *Columellam* tulit, agnouiſſe videtur, pro vſitato quodam conditurae oliuarum genere: vnde ad ſimiles conditituras translata eſt vox. Eſt

medicamentum internum fluidum, ex decoctis, ſuccis, vel infuſione, cum addito ſaccharo, vel melle, in eam conſiſtentiam coctum, vt gutta in marmore non diffluat, aliis medicamentis gratiam, ſaepe conſiſtentiam et durationem, largiendis inſeruiens. Ge. Syrup. Ga. *Syrop.* A. *Syrup.* B. *Een Syroop.*

Sysirinchivm, vide *Siſyrinchium.*

Syssarcosis, eſt connexus oſſium mediante carne, vt in hyoide oſſe et baſi ſcapulae conſpicitur. Ex σὺν, cum, et σαρκόω, incarno. Ge. Befeſtigung der Knochen durch Muskeln. G. *Syſſarcoſe, ou Symphyſe charnue.* B. *Vlees-band, Vlees-begting.*

Systema, in hiſtoria naturali dicitur conſtitutio characterum, per quos corpora naturalia in claſſes, ordines, genera et ſpecies diſtribuenda ſunt. Anatomicis eſt complexus quarundam partium ſimiliarium, eoque ſenſu ſyſtema vaſorum, neruorum, dicitur. A συνίστημι, conſtituo.

Systole, eſt fibrarum muſcularium cordis contractio, eiusque ventriculorum commiſſio, qua ab influente ſanguine irritatae ita conſtringuntur et caua anguſtantur, vt ſanguis in diaſtole receptus magno cum impetu in arterias, pulmonalem atque aortam, protrudatur. Sic etiam arteriae ab impulſo ſanguine diſtentae, ope fibrarum muſcularium conſtringuntur, ſanguinemque propellunt, quae mutatio etiam Syſtole vocatur. A συστέλλω, committo. Ge. Zuſammenziehen des Herzens und der Pulsadern. G. *Syſtole, Contraction du coeur, & des artéres.* A. *Contraction of the Heart, and arteries.* B. *Toesluiting des Herts.*

Syzygia, eſt debita temperies. Ex σὺν, cum, et ζεῦγος, iugum.

T.

T fascia, i. q. *Faſcia Heliodori,* ſ. faſcia pro fiſtula ani et laeſionibus perinaei. Ge. Die T Binde. G. *Le T.*

Tabacvm, eſt Petum; nomen habet ab inſula Tabago. Vide *Nicotiana.* Ge. Taback. G. *Tabac, Nicotiane, Petum.* A. *Tobacco.* B. *Tabak.*

Tabaxir, eſt Saccharum naturale Veterum et Arabum, ſcilicet ſuccus dulciſſimi ſaporis, exſtillans ex ſurculis Arundinis Indicae, Tabaxiferae, vel Bambou. Subſtantia eſt fragilis, ſicca, apud nos rariſſima.

Tabella, eſt medicamentum internum, ſolidum, ex puluere, et triplo, vel quadruplo ſacchari, in liquore accom-

modato ſoluti, ad ſpiſſam ſyrupi conſiſtentiam cocti, et ſupra lapidem marmoreum in orbiculos effuſi, confectum. Vide *Morſuli.* Ge. Küchlein, Morſellen. G. *Tablette.* A. *A Morſel.* B. *Koeckjes.*

Tabes, eſt totius corporis macilentia, cum febre habituali, citra tuſſim et puris ſputum. Differt ab atrophia, quae febre habituali caret; nec non a phthiſi, quae tuſſi et puris ſputo, vel alterutro, ſtipatur. Alia eſt primaria, ſeu morbi praecipuum ſymptoma, alia ſecundaria, quae morbo alterius generis, iam degeneris, ſuperuenit, aut ſuccedit, eaque frequentiſſima eſt. *Sauv.* Ge. Auszehrung. Ga. *Etiſie, Conſomption.* A. *Conſumption.*

Tabes dorsalis, eſt ſpecies tabis, quae praecipue libidinoſos, qui coitu abutuntur, vel manuſtuprationi dediti ſunt corripit. Hi aegri in initio febris ſunt expertes, bene comedunt et colliquantur. Quod ſi ita affectum percuncteris, afferent, ſibi videri ex ſuperioribus partibus a capite velut formicas in ſpinam demitti, cumque vrinam, aut ſtercus, reddunt, ſemen genitale copioſum et liquidum eis nonnunquam effluit, neque generatio fit, et inter dormiendum veneris ludibria patiuntur. Cumque alias, tum praecipue, cum per locum arduum iter fecerunt, aut cucurrerunt, anheloſi et imbecilles euadunt, caput grauatur, et aures ſonant. Sic temporis progreſſu, vel vehementibus febribus correpti, ex lipyria febre, vel lente pereunt. Ge. Rückendarre. G. *Conſomption.* A. *A Conſumption in te ſpinal Marrow.* B. *Rugge Teering.*

Tabvla, vide *Tabella* et *Morſuli.*

Tabvm, eſt ſanies tenuis varii ſaepe coloris, aliquando ſubſanguinei, e malo vlcere exiens. Ge. Wäßericht-blutiger Eiter. G. *Sanie.* A. *Watery or ichorous Blood.* B. *Waterig Bloed.*

Tacamahaca, eſt ſubſtantia reſinoſa, arida, flaueſcens, vel rufa, quae vel in granis, vel in glebas et maſſas compacta ad nos adfertur, ſaporis ſubaromatici, odoris ſuauis et fragrantis, ad Lauandulam accedentis. Haec reſina ſtillat, vel ſponte, vel praeuia corticis inciſione, ex arbore, quae creditur quidem eſſe Tacamahaca foliis crenatis *Pluk.* *Populus balſamifera* foliis ouatis, ſerratis, ſubtus albidis, ſtipulis reſinoſis *Linn.* (Dioec. Octandr.). Ge. Die Balſampappel. Ga. *Baumier.* Verum illa arbor, quae, teſte Hernandio, veram Tacamahacam fundit, appellatur ab Ill. *Iaquino* Hiſt. ſtirp. Americ.

p. 105. t. 71. f. 1. 2. 3. *Elaphrium tomentoſum*, (Octandr. Monogyn.) corolla tetrapetala, calyce quadripartito, infero, capſula monoſperma, biualui, ſemine ſemibaccato. Species, vnde Tacamahaca deſumitur, differt ab altera non officinali, foliis tomentoſis. Species vero Tacamahacae magis fluida ſtillat ex arbore, quae eſt *Fagara octandra Iaquin.* Arbor in Hiſpania noua habitat, caeterum Populo ſimilis, fructus fert exiguos rotundos, nucleum vnicum recondentes. Reſina viribus lenientibus, vulnerariis, maturantibus et neruinis gaudet. Interne rarius adhibetur. Frequentior vſus externus in ſuffimigiis et emplaſtris. Commendatur in odontalgia, gaſtrodynia, cephalalgia, cophoſi, hyſteria, et ad reſoluendas lupias nondum inueteratas. Arbor huic ſatis ſimilis, reſinamque ſat ſimilem, ſed magis virideſcentem, fundens, creſcit in inſula Madagaſcar. Ge. Tacamahac. G. *Tacamaque.* A. B. *Tacamahac.*

Tactvs, eſt ſenſus externus, quo tactiles quorumuis corporum tactilium qualitates, per functionem neruorum, per totum corpus diffuſorum, (et praecipue eorum, qui ad digitorum apices, tum manus, et pedis, cutem transeuntes, retis in modum expanduntur, et ſuis villis prominentibus in theculis cuticulae defenduntur, qui, vt vbi copioſiſſimi ob accuratiorem ſenſum, ſic alibi per totum corpus pauciores ſic diſpoſiti ſunt) communi ſenſorio offeruntur, ibique percipiuntur. Vel Tactus eſt rei tactae, mediante cute, per neruos ſenſorio communi oblatae, ibique perceptae, ſenſus, quo nunquam penitus caremus ad vltimum fere vitae momentum, quo alii ſenſus iam deficere incipiunt. Ge. Das Gefühl. Ga. *Le Toucher.* A. *The Senſe of Touching.* B. *'t Gevoel.*

Taeniae, ſunt *Lumbrici lati*, quorundam autorum, ſcil. Zoophyta, vel animalia quaſi ex pluribus aliis concatenatis compoſita, in inteſtinis hominum, canum et boum inprimis nec non piſcium hoſpitantia, et ad multarum ſaepe vlnarum longitudinem excreſcentia. *Solitarii vermes* dicuntur, quod ſinguli tantum, vel vnici, in vno animali habitare, minus tamen recte, crederentur. Plures huius generis dantur ſpecies. 1) *Taenia ſolium* oſculis marginalibus ſolitariis, Taenia articulata teres *Linn.* Vermis cucurbitinus *Plat.* Taenia longa, articulis quadrangulis, oſculis marginalibus ſolitariis, *Pallas.* Eſt hoc animal lineare, niueum, compreſſum, articulatum, ſtriatum, antice truncatum, apice ſenſim in acumen attenuatum, conſtans innumeris fere articulis: articuli ſinguli ſunt

ouati, compreſſi, ſtriis circiter duodecim longitudinalibus exarati, angulo altero in medio perforati; apex articuli ſinguli coronatus eſt margine prominulo, baſis vero ſinguli articuli truncata, in medio parum prominula ſunt. Videtur eſſe proliferum, eiusque formae eſt, ac ſi ſcyphi, vno ſcilicet ab altero recepto, eſſent intra ſeſe repoſiti, facie et more Madreporae. Hinc *Vermes cucurbitini* nihil aliud ſunt quam articuli ab hoc Zoophyto ſeparati, qui tamen facilius circa extremitatem craſſiorem a ſe inuicem ſecedunt — 2) *Taenia vulgaris* oſculis lateralibus geminis, Taenia articulata plana *Linn.* Lumbricus latus *Spigel. Plat.* Corpus album, planum, lineare, et fere membranaceum, articulatum, latitudine vix pollicis, angulis acutis et mediantibus articulationibus quaſi ſerratis; altera extremitate plerumque truncatum, altera vero ſenſim attenuatum: articuli ſinguli ſunt plani, quadrangulares, latiores plerumque, quam longi; oſculo ſubtus in latere plano ſinguli ſegmenti gemino; altero ſcilicet verſus baſin articuli conſtante foramine minime marginato, aut prominulo, et alio foramine minus conſpicuo, ante priorem obuio, in centro fere articuli, longitudinali; rima dehiſcente. Haec ſpecies proprie dicitur *Lumbricus latus*, et ſaepe in longitudinem plurium vlnarum excreſcit, faciem vittae gerens, vulgatiſſima inter Taenias, homines infeſtantes. 3) *Taenia lata* oſculis lateralibus ſolitariis *Linn.* Taenia articulis brevioribus *Bonnet.* Taenia articulos non dimittens *Dion.* Taenia lata, candida, articulis breuiſſimis, nodoſis, vnioſculatis. *Pallas.* Corpus longiſſimum, candidum, latum, planum, altera extremitate attenuatum in filum longiſſimum; articuli multoties breuiores latitudine corporis, transuerſim ſtriati, media glandula tumidi, et corpus ſulcis vtrinque ad glandulas circiter tribus, vel quinque, longitudinalibus exaratum: oſcula ab altero latere corporis, in media glandula in idem latus tumidiore, ſolitaria. (Caput in extremitate fili, ex quatuor papillis cauis compoſitum *Bonnet.*). Rariſſime haec ſpecies in hominibus, frequentiſſime in canibus paſſim obſeruari dicitur.—Plures adhuc innotuere Taeniarum ſpecies, vt Taenia canina, Taenia hydatigena *Pall.* vel Hydra hydatula *Linn.* Taenia piſcium, etc. in canibus, equis, ruminantibus, piſcibus et ranis, vix in hominibus reperivndae. Licet quidem admodum veroſimile ſit, oua huius Zoophyti in corpora animalium delata, ibidem euolui, nutriri et increſcere, plura tamen circa eius generationem adhuc latent. Taeniae praeſentia in homine cognoſcitur ex cardialgia, orexi, anima foetente, ructu nidoroſo, ſputatione,

nauſea, facie pallida, amblyopia, pondere et dolore abdominis, diarrhoea mucoſa, certiſſime vero ex portionibus animalis excretis. *Plura* paſſim contra Taeniam celebrantur ſpecifica, inter quae noſtris temporibus renouatus eſt vſus radicis Filicis maris. (Filix non ramoſa dentata *Baub. Polypodium filix mas Linn.*) cuius tres drachmae adulto propinantur, ſubiuncto paucas poſt horas purgante valido ex panacea mercuriali, reſina ſcammonii et gummi guttae. Obſeruatum tamen eſt, hanc methodum longe efficaciorem eſſe ad expellendam Taeniam latam et vulgarem, quam ad abigendos vermes cucurbitinos. Alii draſtica purgantia et vſum aquae frigidae ſummopere commendant. Ge. Bandwurm. G. *Le Solitaire.*

Tagetes, eſt plantae genus flore compoſito, radiato, (Syngeneſ. Polygam. Superfl.) cuius plures dantur ſpecies. Habent caulem plus minusue altum, et craſſum, nodoſum, ramoſum, plurima medulla alba repletum Folia ſunt Tanaceti foliis ſatis ſimilia, oblonga, acuta, in margine dentata, viridia, plura ſupra vnam coſtam diſpoſita terminatam per vnum foliolum. Odoris eſt nec valde grauis, nec grati. Calyx eſt ſimpliciſſimus, monophyllus, erectus, oblongus, pentagonus, quinquedentatus. Flores radiati, quorum ſcilicet diſcus ex plurimis floſculis multifariam inciſis, corona vero ex ſemifloſculis componitur, embryonibus inſidentibus et calyce monophyllo et tubulato comprehenſis. Embryones autem deinde abeunt in ſemina longa, angulata, nigra, capitulo foliato inſtructa, et thalamo affixa. Radix ex multis fibris tenuibus et mollibus conſtat. Ob florum elegantiam paſſim in hortis coluntur. Decocto foliorum vis diuretica, emmenagoga et abſtergens tribuitur, aliis ſuſpecta. Rariſſimi in medicina vſus. Ge. Afrikaniſche Reinfarren, Sammet- oder Studentenblumen. G. *Oeillet d'Inde.* A. *African Marygold.* B. *St. Anthonys-bloem.*.

Talcum, eſt lapis apyrus, ad contactum ſubpinguis, friabilis, grauitatis ſpecificae ad aquam vt 3 ad 1. Talcum albicans, lamellis ſubpellucidis *Wall.* *Mica talcoſa,* lamellis flexuoſis friabilibus, vireſcenti albidis diaphanis *Linn.* Praefertur Talcum Venetum. Refertur inter coſmetica. Ge. Talk. G. *Talc.* A. *Talk.* — *Talcum fibroſum* eſt Gypſum ſtriatum.

Taleoli, ſunt ſegmenta cylindri ad eius axin perpendiculariter facta. Sic varii fructus, vel radices exſiccandae in taleolos diſcinduntur. Ge. Scheiben.

Talpa, eſt animal quadrupes ad mammalia beſtias pertinens, cui dentes primores ſuperiores ſex, inferiores octo, laniarii, maior vnus, et minores quatuor; molares acuminati. Vulgaris ſpecies eſt *Talpa caudata L.* pedibus pentadactylis. Habitat in Europae humoſis ſub terra, victitans e lumbricis, non plantis, noctu praedatur. Penis omnium animalivm longiſſimus. Pellis delicatula. Nonnulli veterum talpam combuſtam cum melle et albumine oui contra gangraenam, lepram et ſtrumam commendant. Sanguis contra alopeciam laudatur. G. Maulwurf. G. *Taupe.* A. *Mole.* B. *Mol, Aard-mol.*

Talpa, eſt tumor ita dictus, quod, ſicut talpa ſub terra repit, hic ſub cute cranium depaſcit, plerumque materiam albam in ſe continet. Referri poteſt ad ſpecies atheromatis. Ge. Speckbeule am Kopf. Ga. *La Taupe.* B. *Een Blind Gezwel.*

Talparia, i. q. *Talpa.*

Talvs, vide *Aſtragalus.*

Tamarindvs, ſeu thamarindvs, Balam-pulli *Rheed.* eſt arbor Fraxini, aut Iuglandis, Caſtaneaeue amplitudine. Folia ſunt ſolſequia, noctu ſe contrahentia, interdiu ſe explicantia, minutim inciſa, vere forma et virore Ciceris arietini, palmae magnitudine. Calyx eſt tetraphyllus, planus, foliolis ouatis, aequalibus. Corolla conſtat e petalis tribus, ouatis, planiuſculis, plicatis aequalibus, patentibus, calyce minoribus, calycis diuiſuris inſertis, ſpatium pro quarto et infimo vacuum relinquentibus. (Triandr. Monogyn.). Legumen eſt longum, compreſſum, veſtitum duplici cortice, inter vtrumque pulpa interiecta, vniloculare; ſemina tria, aut plura, angulata, compreſſa. Habitat arbor in India vtraque, Aegypto et Arabia. Adferuntur ad nos fructus, vel ſiliquae conquaſſatae et compreſſae, e quibus pulpa extrahitur. Haec qualitatis eſt acidulae, inſignibusque viribus eccoproticis et refrigerantibus gaudet. Hinc, praecipue cum ſero lactis ad vnam alteramque vnciam data, in febribus phlogiſticis, putridis et bilioſis ſummopere conducit. E pulpa facile ſal acidum eſſentiale extrahitur. *Tamar* Arabibus et *Tamar-Indi* idem vult, ac *Dactylus* Indi, quamuis dactylum, vel glandem, non, ſed ſiliquam, referat. Gr. Ὀξυφοῖνιξ, palmula acida. Ge. Sauerdatteln, Tamarinden. G. *Tamarins.* A. *The Tamarind-tree.* B. *Tamarinde.*

Tamariscvs, tamarice, tamarix, et amarix, eſt arbor mediocriter alta. Cortex eius eſt aſper, extus griſeus, intus rubicundus: lignum album. Folia parua, longa, rotunda, tenuiſſima, Cupreſſi foliis fere ſimilia, coloris

viridis palleſcentis. Calyx exiguus, quinquepartitus. Flores in ſummitate ramorum creſcentes, exigui, roſacei, pentapetali, albi, et purpurei. Ouarium eſt capſula oblonga, triquetra, vnilocularis, membranacea, triualuis, ſeminibus pappoſis et nigris plena. Radix craſſa, lignoſa, in multos ramos diuiſa. Eſt Tamarix altera, ſiue folio tenuiore, Gallica *Baub.* *Tamarix gallica*, floribus pentandris *Linn.* (Pentand. Trigyn.). Ex hac arbore ſal lixiuioſum extrahitur, maxime cum ſale mirabili Glauberi conueniens, et eximiis viribus aperitiuis pollens. Creſcit haec arbor in Europa auſtrali circa flumina. Huius fruticis radices et cortices ad vſum medicum commendantur, vi adſtringendi maxime pollentes, hinc in diarrhoeis et morbis a laxitate vtiles. Nomen ex Graeco factum volunt a Μυρίκη, praepoſita ſyllaba τα, et υ littera mutata in α, *Tamarica*. Ge. Tamariskenbaum. Ga. *Tamaris*. A. *Tamarisk-wood*. B. *Tamariſch boom*.

TAMNVS, vel TAMVS, eſt Vitis ſylueſtris Bryoniae ſimilis; Planta ſcilicet, quae habet ſarmenta exigua ſine capreolis ſerpentia, quo a Bryonia differt, et plantas vicinas amplectentia. Folia caulibus longis adhaerentia, et alternatim diſpoſita, Cyclaminis folia figura fere referunt, coloris viridis ſplendentis, ſaporis viſcoſi. Flores ex alis foliorum erumpentes, hexapetaloidei, nudi, ſtellati, ſex paruis ſtaminibus praediti, e latere interno floſculi enatis ad intermedia ſegmentorum, coloris flaui, virideſcentis, aut pallidi, in racemos digeſti. Horum florum alii ſunt ſteriles, nulli ſcilicet embryoni adhaereſcentes, ſeu mares, alii foecundi, ſeu foeminae, embryoni inſidentes, qui deinde abit in fructum, qui eſt bacca trilocularis oblonga, ouata, pulpoſa, rubicunda, aut nigricans, continens tubam longam, membranaceam, cylindricam, in faſtigio trifidam, ſegmenta iterum bifida, incurua, villoſa, foetam ſeminibus binis ſubrotundis. Radix eſt magna, craſſa, tuberoſa, fere rotunda, extus nigra, intus alba, profunde in terra depreſſa, quae viridis adhuc ſaporem acrem linguae imprimit. Dantur autem duae ſpecies Tamni. Tamnus racemoſa flore minore luteo palleſcente. *Tamus communis* foliis cordatis indiuiſis *Linn.* (Dioec. Hexandr.). Bryonia ſylueſtris baccifera *Baub.* quae inter ſepes Europae auſtralis prouenit, et cui haec deſcriptio inprimis conuenit. Altera eſt Tamnus baccifera flore maiori albo. *Tamus cretica* foliis trilobis *Linn.* quae in Creta habitat. Haec planta ad vſum medicum vix interne adhibetur. Contuſa externe ſanguinem diſcutere et dolores podagricos lenire dicitur. Eius baccae ſunt rubicunde coccineo

colore, et *Vuae Taminiae* dictae. An a Minio? vel an a *Yanus*, qui eſt in Peloponneſo fluuius per Argiam fluens? vel, an a monte Siciliae eius nominis? Dicitur et *Bryonia nigra*. Ge. Schwarze Stickwurzel, Schmeerwurzel. Ga. *Sceau de Notre Dame, ou Racine Vierge, ou Couleuvrée ſauvage*. A. *Black Briony*. B. *Wilde Wyngaart*.

Tanacetvm, eſt plantae genus flore compoſito floſculoſo, (Syngeneſ. Polygami. Superfl.) quod creſcit ad altitudinem duorum, vel trium pedum. Caules ſunt rotundi, radiati, medulloſi. Folia magna, longa, inſtar alarum extenſa, et in margine dentata, coloris virido-flaueſcentis. Flores ſunt floſculoſi, in ſummitate caulium creſcentes, et in capitulum quoddam congeſti; coloris aurei ſplendentis, raro albi, calyce ſquamoſo et quaſi hemiſphaerico comprehenſi. His ſuccedunt ſemina parua, oblonga, per maturitatem nigra, pappo nequaquam inſtructa. Radix longa, ligneſa, diviſa in multas fibras repentes. Tota planta eſt odoris ingrati, et ſaporis amaricantis. Huius generis praecipue duae ſpecies in vſum medicum adhibentur; ſcilicet Tanacetum vulgare luteum et foliis criſpis *Bauh.* *Tanacetum vulgare* foliis bipinnatis, inciſis, ſerratis *Linn.* in marginibus pratorum Europae proueniens, ad quam praecedens deſcriptio praecipue pertinet. Qualitatis eſt amarae, aromaticae, nidoroſo-halituoſae, viribusque carminatiuis, anthelminthicis, antiputredinoſis atque balſamicis gaudet; hinc in cachexia, ſcorbuto, hydrope et hyſteria commendatur; vſus quoque eſt luteo-tinctorius. Ge. Reinfarn, Wurmkraut. G. *Tanéſie*. A. *Tanſey, Tanſy*. B. *Worm-kruid, Rein-vaar*. — Altera eſt *Tanacetum balſamita* foliis ouatis, integris, ſerratis *Linn.* Mentha hortenſis corymbifera *Bauh.* in Europa auſtrali habitans; qualitatis pariter amarae, nidoroſo-halituoſae, viribusque ſtomachicis, pellentibus et emmenagogis gaudens. In hyſteria et melancholia commendatur. Externe in pernionibus, herpete et tinea conducit. Ge. Frauenkraut, Frauen-Marienwurzel. Ga. *Coqu, Herbe du Coqu. Paté*. A. *Coſtmary*. B. *Bak kruid*.

Tapsvs barbatvs, eſt *Verbaſcum*. Putatur dici a voce *Taxus*, quia animal Taxus a ſerpentibus morſus illa planta ſe reſtituere creditur, et *Barbatus* a lanugine. Vide *Verbaſcum*.

Tarantismvs, eſt morbus in Apulia endemius, cuius praecipuum ſymptoma eſt inexplebilis ſaltandi, aut choreas agendi, cupiditas, qua ſub concentu muſico plures, peracta ſaltatione, ſudoreque erumpente, aegri conualeſcere dicuntur. Nomen gerit a Tarantula, aranea Apuliae, quippe cuius ictu

ictu calore caniculari excitari dictum eſt. Ab aliis vero nunc rectius aut ad veſanias, aut ſaepe ad morbos ſimulatos, refertur. Ge. Tanzkrankheit. G. *Tarantiſme.*

TARAXACVM, ſ. *Dens leonis,* Dens leonis latiore folio *Bauh. Leontodon taraxacum* calyce ſquamis inferne reflexis, foliis runcinatis, denticulatis, laeuibus *Linn.* (Syngeneſ. Polygam. Aequal.). eſt planta humilis, quae ex radice habet folia erumpentia longa, mediocriter ampla, repentia, vtroque margine profundis inciſuris, veluti per lacinias, diuiſis, Cichorei ſylueſtris aemula, ſed laeuiora, cuſpidata, ſaporis amaricantis. Flos pedunculo fiſtuloſo innixus eſt ſemifloſculoſus, plurimis ſcilicet ſemifloſculis conſtans embryoni inſidentibus, et calyce comprehenſis. Embryo autem abit deinde in ſemen pappis inſtructum, in capitulum globoſum collectum, et thalamo affixum. Radix eſt in plures ramos diviſa, minimi digiti craſſitie, tenues, lacteo ſucco turgentes, amaricantes. Haec planta in omni parte habet ſuccum amarum et lacteum, qualitatis ſaponaceae, eximiisque viribus diluentibus, aperientibus, humectantibus et diureticis pollentem. Commendatur in infarctu viſcerum, ictero, aliisque morbis congeneribus. Adhibetur vel planta recens, vel aqua, cum, vel ſine vino deſtillata. Planta haec creſcit vbiuis in campis, pratis, hortis et agrorum marginibus. A ταράσσω, altero, quia ſanguinem alterat. Ge. Pfaffenblatt, Löwenzahn, Hundsblume, Pfaffenröhrlein. G. *Piſſe en Lit, Dent de Lion.* A. *Dandelion, Dent de Lyon.* B. *Paardebloemen, Hengſte-bloemen, Papen-kruid, Kanker-bloemen, Hondsrozen, Schurft-bloemen.*

TARAXIS, eſt humorum oculi, ventriculi, aut alui, perturbatio. A ταράσσω, turbo. Nonnullis etiam ita vocatur leuis tunicae adnatae inflammatio, quae inprimis oritur a puluere, aliisque rebus, quae oculum extrinſecus laedunt.

TARSVS, eſt palpebrarum extremitas cartilaginoſa, ex qua pili erumpunt. Eſt ſegmentum circuli cartilaginei poſitum in extremo margine palpebrarum: ab angulo minori, ſeu temporali, procedit vsque ad angulum maiorem, quem non abſoluit: tegitur membrana tenuiſſima. A Latinis *Cilium* dictum. — Item ſeptem oſſa pedis poſteriora, nimirum aſtragalus, calcaneum, os nauiculare, cuboides, et tria cuneiformia, cratium more ordinata, et per ſynarthroſin inter ſe coniuncta, Tarſus vocantur. Gr. Στῆθος, *Rufo* Πρόστηθις. Ge. Der Rieſt auf dem Fuß, Fußwurzel. G. *Le Devant du pied, Tarſe, le cou du Pied.* A. *Inſtep.* B. *Voor-voet, de Bal van de Voet.*

Tartarvs, et tartarvm, non eſt naturae lapideſcentis, quoniam in aqua, licet difficulter, ſolui poteſt, ſed ſignificat illum Salem, qui rubri, vel albi coloris, vini doliis inſtar lapidis accreſcit, et verus ſal eſſentialis plantae eſt. Eligitur ad vſum medicum albus, ponderoſus, ſolidus, ab ea, qua vinum tangit, parte pluribus apicibus, adamantis inſtar acuminatis, ſplendens. Tartarus quidem in ſe, vt etiam Cremor eius et Cryſtalli, qualitatis ſunt acidae, viribusque refrigerantibus et eccoproticis gaudent: tamen per ſe, licet acidum in eo exſuperet, magis ad indolem ſalis medii accedit, et conſtat ex alcali natiuo, haud ita pridem *Marggrauii* experimentis demonſtrato, et ex acido vegetabili. Variis operationibus pharmaceuticis varia exinde praeparantur medicamenta ſalina, pro diuerſa mixtione varios effectus exſerentia, vt Tartarus ſtibiatus, vel emeticus, ſolubilis, chalybeatus, tartariſatus, vitriolatus, regeneratus, Sal Tartari, tinctura Tartari, etc. Chemicis etiam operationibus quamplurimis inſeruit. — Vocabulum quoque hoc latius extenditur ad quoduis ſabulum in rebus fermentantibus, imo ad craſſamentum ſabuloſum in corpore humano, et circa dentes genitum. Ge. Weinſtein. Ga. *Tartre.* A. *Tartar.* B. *Wyn-ſteen.*

Tatvra, vide *Datura.*

Taxis, ſiue reductio, eſt proprie operatio illa, qua inteſtinum, aut omentum elapſum in hernia reſtituitur.

Taxvs, eſt arbor, quae Abietem refert; lignum eſt valde durum, rubicundum. Folia Abietis foliis ſimilia. Flos eſt amentaceus, plurimis nempe apicibus, plerumque fungiformibus, conſtans, ſed ſterilis; (Dioec. Monadelph.) embryo autem deinde abit in baccam concauam, ſeu campaniformem, ſucci plenam, e receptaculo elongato in globum ſuperne et inferne tunica propria tectum, apice dehiſcentem, coloratum, tandem exſiccatione contabeſcentem, foetam ſemine vnico ouato-oblongo, apice extra baccam prominente. Bacca haec ſtricte loquendo pericarpium dici non debet, et in toto regno vegetabili noto ſine pari eſt. Arbor frequenter in hortis noſtris obuia. Sunt, qui venenatam, ſunt, qui innoxiam dicunt, experientiae innixi ambo. Credibile hinc pro diuerſitate climatis qualitatem immutari, interim tamen plurimae obſeruationes folia et fructus venenatam vim habere probant. Nomen videtur deriuari a τοξικὸν, venenum, quia creditur arbor venenata, vel a τάσσω, ordino, quod folia eius in ordinem ſunt diſpoſita. G. Eibenbaum. G. *If.* A. *Yew-tree.* B. *Iben boom.*

Tea, vide *Thea.*

Tecmarsis, eſt morborum coniectura, cum ob intrica-

tas cauſas, mira et anomala ſymptomata medicus morbi genium ignorat, adeoque de dignotione, prognoſi et cura coniecturas ſuas probabiliſſimas format. A τεκμαίρω, coniicio.

Telephium, eſt vlcus malignum, inueteratum, cicatricem vix recipiens, idemque cum *Chironio*; ita a *Telepho* dicitur, qui tali vlcere longo tempore afflictus fuit. Vide *Dyſepuloticum*.

Telephium, ſiue crassula, aut fabaria, eſt Anacampſeros, vulgo Faba craſſa *Bauh.* *Sedum telephium* foliis planiuſculis ſerratis, corymbo folioſo, caule erecto *Linn.* (Decandr. Pentagyn.). Habet caules craſſos, rotundos, politos, in parte inferiori rubicundos. Folia Portulacae foliis ſimilia, ſed maiora, carnoſa, ſucculenta, plurima in margine leuiter inciſa. Flores in ſummitate cauſium creſcunt in vmbellas, ſunt polypetali, roſacei, coloris flaui, pallidi. Poſt florem ſequitur fructus triangularis, ſemina fere rotunda includens. Radix in plurima tubercula alba diuiditur. Planta eſt qualitatis mucilaginoſae, ſubacidae, viribusque refrigerantibus gaudet. Folia contuſa in varice ani et paronychia commendantur. Creſcit in locis arenoſis, et vocata ſic fuit, quod vlceribus malignis et deploratis, quibus Telephus, Myſiae Rex, ab Achille vulneratus conſenuit, (quae eam etiam ob rem *Telephia* dicuntur), auxilietur. Ge. Wundkraut, Knabenkraut, Donnerbohnen, fette Henne, Schmeerwurzel. G. *Joubarbe des Vignes*, *Orpin*, *Repriſe*, *Graſette*, *Feve epaiſſe*. A. *Orpyne*, *Liuelong*. B. *Smeer-wortel*, *Hemel-ſleutel*.

Temperamentum, eſt qualitas ex vnione et miſtione fluidorum, eorumque debita ratione ad ſolida reſultans. Diſtincta a veteribus in phlegmaticum, ſanguineum, cholericum et melancholicum. Vide *Craſis*. Ge. Temperament. G. *Complexion*. A. *Temperament*.

Temperantia, ſunt ea, quae acria praedominantia in corpore noſtro immutando, diluendo, vel obtundendo, temperant, aut aeſtum nimium ſanguinis minuunt. Vide *Abſorbentia*.

Temperata, ſunt, quae nec nimis calida, nec nimis frigida ſunt, nec ſua acrimonia nocere poſſunt, hinc minus ſenſibilem in corpore effectum producunt.

Temperies, i. q. *Craſis*.

Templinum oleum, eſt oleum deſtillatum e recentibus conis abietis.

Temporalis musculus, Gr. Κροταφίτης dictus. Nomen ſortitur a ſitu; nam Temporum cauitatem occupat. Eius exortus circularis eſt in vtroque latere, e temporum regione ab omni illa amplitudine lateris caluariae, quae fit

a proceſſu ſuperiore oſſis iugalis, a finitimo latere oſſis frontis, a proceſſu maximo oſſis multiformis, ab oſſe verticis et ſquamoſo; vtrinque laminis pericranii et membrana aponeurotica obductus, infra os iugale deſcendens, ſenſimque ſuis fibris veluti radiis coeuntibus ad centrum attenuatus in tendinem breuem atque validiſſimum, maxillae inferioris acuto proceſſui coronoideo inſeritur, ſicque actione ſua valida, in morſu, maxillam inferiorem ſuperiori apprimit. Muſculus hic leuiſſimo negotio in varios ac multiplices ſecundum longitudinem, id eſt, a circumſcriptione ad tendinum punctum vergentes findi poteſt. Secundum latitudinem in duos, ſiue biuentralem, non ſolum reſpectu intermediae tendinoſae membranae, ſed et carnearum fibrarum apparentiae diuidendus eſt. Horum enim tendinoſae et motrices fibrae membranoſo ſepto ab inuicem diſtinguuntur. Ge. Der Schlafmuskel. G. *Muſcle Crotaphite*, *Muſcle temporal.* A. *The Temporal Muſcle.* B. *De Hoofds Slaap-ſpier.*

TEMPORVM OSSA, in parte laterali et inferiori cranii ſita, ſuperius rotunda et tenuia, a parte exteriori vtcunque conuexa, e duabus portionibus conſtant, ſquamoſa ſcilicet et petroſa, quae organum auditus recondit, et quatuor gaudent apophyſibus, iugali, mammillari, ſtiloide, et petroſa. Ge. Schlafbeine. Ga. *Les os des Tempes.* A. *Temple-bones.* B. *Slaap-beenen.*

TEMPVS, Gr. Κρόταφος, eſt pars cranii lateralis inter oculos et aures media, oſſis temporum magnitudine definita: in qua emplaſtra cephalica ad odontalgiam et cephalaeam applicantur. Ge. Die Schläfe. Ga. *Les Tempes.* A. *Temples.* B. *De Slaap, of Slag van 't Hoofd.*

TENACITAS, vide *Lentor.*

TENACVLVM, i. q. *Forceps.*

TENDO, eſt muſculorum continuata pars, coloris albi, durior, tenuior, parti mouendae annexa, conſtans ex fibris tenuioribus et magis compactis, nec contractilibus, nec irritabilibus, nec ſenſibilibus, hinc non tam continuatis fibris muſcularibus, quam fibris alterius ſubſtantiae, maxime celluloſae ſtipatae, ipſi muſculo intertextis. Si teretes fuerint, proprie dicuntur *Tendines*; ſi in latum expanſi ſint tendines, *Aponeuroſes* vocari ſolent. Vide *Aponeuroſis.* Vſus eorum praecipue eſt, muſculis in actione ſe contrahentibus, partem annexam trahere. Gr. Τένων, a τείνειν, tendere. Ge. Eine Spannader, Flechſe, Sehne. G. *Tendon.* A. *A Tendon.* B. *Een Pees.*

Tenesmvs, tenasmvs, Gr. Τεινεσμὸς, eſt continua aluum exonerandi cupiditas, qua tamen nihil praeter pauca cruenta, mucoſa, aut purulenta excernitur. Oritur ab omni cauſa, quae inteſtinum rectum ad excretionem ſtimulat. Aliquando vermes, et praeſertim aſcarides, interdum haemorrhoides, vel vlcera inteſtini recti, in cauſa ſunt. Plerumque vero dyſenteriae comes eſt, quoniam inteſtinum rectum ex continua materiae acris deiectione exulceratur: vel fit per conſenſum, hinc familiaris eſt in partu propinquo, iisque, qui calculo veſicae laborant. Hic morbus ſaepe diuturnus eſſe ſolet, et in grauidis non raro abortus eſt cauſa. Teneſmus dicitur ἀπὸ τάσεως, id eſt contentione et niſu, qui tum fit cum vehementi cupiditate egerendi, et laſſi crebro exſurgere coguntur. Ge. Der Stuhlzwang. G. *Teneſme.* A. *Teneſmus.* Luſit. *Pucho.* B. *Perſſing, Drukking, Waanſtoelgang, Dwang tot Stoelgang.*

Tensio hypochondriorvm, eſt ſymptoma variis morbis, praecipue hypochondriaſi ſuperueniens, conſtans in moleſta extenſione inteſtini coli eiusque flexurae dextrae et ſiniſtrae, vel etiam ventriculi, oriens aut a foecibus retentis, aut a flatibus incarceratis. G. Spannen unter den kurzen Rippen.

Tenta, idem quod *Mela*, vel quod *Turunda*, aut *Penicillus*.

Tentigo, i. q. *Priapiſmus*, vel *Nymphomania*.

Tentipellvm, eſt medicamentum, quod cutim explanat, rugasque; videtur ex tendere, ſiue extendere, et pellis, ſiue cutis, deriuari.

Tephrion, eſt Collyrii nomen, ab *Aetio* deſcripti.

Terebellvm, i. q. *Modiolus*.

Terebinthina: eius triplex proſtat ſpecies, quae e variis arboribus vulneratis exſtillans colligitur: *Terebinthina communis*, eſt ſubſtantia reſinoſa, melleae conſiſtentiae, coloris e brunno albicantis, odoris et ſaporis reſinoſi, ſtillans e Pinu ſylueſtri *Bauh.* *Pinus ſylueſtris*, foliis geminis, primordialibus ſolitariis glabris *Linn.* (Monoec. Adelph.).— *Terebinthina veneta*, eiusdem cum priori ſubſtantiae, conſiſtentiae tamen minus ſpiſſae, coloris magis albidi, ſaporis acris calidi, odoris aliquantum graueolentis, profluit ex arbore, quae eſt Larix *Bauh.* *Pinus larix* foliis faſciculatis obtuſis *Linn.* Habitat haec arbor in Alpibus Helueticis aliisque. — *Terebinthina Chia*, vel *Cypria*, reſina ſcilicet ſpiſſa, ſenſim in conſiſtentiam fragilem abiens, pallide flaua, ſubdiaphana, ſaporis acris, amari, odoris ſuaueolentis. Eius arbor eſt Terebinthus vulgaris *Bauh.* *Piſtacia terebinthus* foliis

impari pinnatis, foliolis ouato-lanceolatis *Linn.* (Dioec. Pentandr.). Habitat haec arbor in India, Africa, Aſſyria, China, Cypro, Italia et Hiſpania, vnde haec reſina ad nos adfertur. Omnes hae ſubſtantiae in ſpiritu vini ſolubiles ſunt, menſtruis aquoſis reſiſtunt, cum vitello oui, aut mucilaginibus aquae miſcibiles in emulſionem abeunt. Gaudent viribus reſoluentibus, emollientibus, vulnerariis, diureticis, vrinam odore violaceo inficientibus, et eccoproticis. Hinc frequentiſſimus earum tum internus, tum in vnguentis et emplaſtris vſus eſt. Terebinthina cum aqua deſtillata oleum aethereum acre et calidum largitur, ſequente oleo ſpiſſiori magisque rufo, quod *Balſamum terebinthinae Pharm.* vocatur, et remanente *Reſina nigra*, vel *Colophonio.* Oleum aethereum viribus ſumme calidis, diureticis et ſtimulantibus pollet, hinc in adfectibus renum, veſicae et gonorrhoea, vix, ſi metus inflammationis adſit, adhibendum. Proſtat quoque in officinis Terebinthina cum aqua ad ſpiſſitudinem cocta, cuius tutior eſt vſus. Datur in pilulis et emulſione. *Gluten Albotini* eſt *Terebinthina Auicennae. Paracelſus Lorchet* appellat. — *Terebinthina Argentoratenſis*, eſt ſubſtantia gummoſo-reſinoſa, ſatis liquida, coloris flaui, collecta ex veſiculis, quae ſponte per corticem abietis albae efflorescunt; hinc etiam *Lacryma abiegna*, vel *Oleum abietinum*, dicitur. Qualitatis eſt fragrantis, amarae et balſamicae; vix tamen in officinis proſtat. Gr. Τερέβινθος et Τέρμινθος. An nomen a ſerpente, quod eius corniculum in modum ſerpentis contortum ſit? Ge. Terpentin. G. *Terebinthine.* A. *Turpentine.* B. *Terpentyn, Termentyn.*

Terebra, ſ. terebrvm, vide *Modiolus.*

Teredo, ſiue caries oſſis, vocatur et *Teredum*, Gr. *Paedarthrocace*, et ab Arabibus, *Spina ventoſa.* Idem quod *Caries oſſis.* Ge. Beinfraß, Beinfäule. G. *Carie, ou Vermouliſſure des Os.* A. *Caries.* B. *Been-vreter.*

Teredvm, i. q. *Caries.*

Tereniabin, vide *Thereniabin.*

Teres, botanicis dicitur *Truncus* plantarum, aut *pedunculus*, angulis deſtitutus, vel *folium* fere cylindricum.

Teres radii mvscvlvs, vide *Pronator rotundus.*

Teretrvm, vide *Modiolus.*

Tergeminvm, botanicis eſt *folium*, triplicato-geminatum: ſcilicet petiolus bifidus vtroque apice foliola duo ferens, et inſuper foliola duo ad diuaricationem petioli communis.

Tergvm, vide *Dorſum.*

Terminalis, dicitur in plantis *ſpina*, vel *pedunculus*, ad apicem plantae poſita, vel ariſta apici glumae adfixa.

Terminthvs, eſt tumor in cruribus et brachiis, ſupra quem puſtula nigra eminet, in ambitu rubra et inflammata, ardore moleſta, fructus terebinthini magnitudine. G. Die braunen Blattern, Hundsblättern. G. *Terminthe.* B. *Honds-blaartjes.*

Terra, chymicis eſt elementum, vel ſubſtantia vltima, e minimis particulis vix cohaerentibus conſtans, nec menſtruis, nec igne amplius mutabilis, quae ſoliditatem et ſiccitatem corporibus largitur. Mineralogis vero omnia foſſilia ita vocantur quae ex partibus minimis, vix inter ſe cohaerentibus conſtant. Ge. Erde. G. *Terre.* A. *Earth.* B. *Aarde.*

Terra cimolia, vide *Smectis.*

Terra damnata, i. q. *Terra mortua*, et *Caput mortuum.*

Terra foliata nitri, i. q. *Magneſia nitri.*

Terra foliata tartari, arcanvm tartari, eſt ſal medium quaſi lamelloſum, vel foliatum, quod conſtat ex ſale tartari aceto vini ſaturato. Eximiis viribus incidentibus, reſoluentibus et diureticis pollet. In aqua et ſpiritu vini ſolubile, aut ſponte loco humido liqueſcens, *Liquorem terrae foliatae tartari* largitur, iisdem viribus gaudentem, hinc vſus frequentiſſimi. Ge. Blätterichte Weinſteinerde. G. *Terre de tartre feuilletée, Sel végétal.*

Terra fvllonvm, saponaria, vide *Smectis.*

Terra iaponica, vide *Catechu.*

Terra lemnia, vide *Bolus.*

Terra merita, i. q. *Curcuma.*

Terra mortva, poſt deſtillationem, vel combuſtionem in igne aperto, dein ſaepe repetitam elixiuiationem reſidua, omnibus ſalibus, oleis, et facultatibus efficacibus deſtituta, ſimplex, homogenea et inſipida eſt, ab igne vulgari vix amplius mutabilis, plerumque tamen in omnibus organicis corporibus calcareae indolis eſt, atque in vitrum album ſemipellucidum vi ſumma ignis tandem abit, omnibus corporibus conſiſtentiam et firmitatem concilians. Ge. Todte Erde. G. *Terre Morte.* A. *Dead Earth.* B. *Doode Aarde.*

Terra sigillata, vide *Bolus.*

Terrae panis, vide *Cyclamen.*

Terrae tvber, vide *Cyclamen.*

Tertiana continva, vide *Hemitritaeus.*

Tertiana febris intermittens, eſt febris, quae tertio quouis die (id eſt, vno tantum die vacuo inter duas exacerbationes) cum rigore et horrore aegrum inuadit, ſubſequente dein calore, primum ſicco, dein miteſcentibus

ſymptomatis humido, et detinet per duodecim plerumque horas, tum plane intermittit, et poſt diem liberum vnicum rurſus inuadit. Diſtinguitur a medicis in *Vernales* et *Autumnales*, quod hae plerumque diu durent, et vix niſi arte curentur; illae breui, et ſaepe ſponte ceſſent; ſuntque vel *Exquiſitae*, quae acerbioribus quidem ſtipatae ſunt ſymptomatis, ſed vix vltra duodecim horas aegrum detinent; vel *Nothae*, quae paroxyſmum quidem mitiorem habent, ſed per plures horas excurrunt, et vacuo die maiorem languorem relinquunt. Gr. Τειταῖος. Ge. Dreytägiges Fieber. Ga. *Fievre Tierce.* A. *A Tertian Fever, or Tertian Ague.* B. *De anderendaagſe Koorts.*

Tesſellae, i. q. *Rotulae*, aut *Tabellae*.

Teſserae, vide *Cuboides*.

Teſtes cerebri, ſunt prominentiae duae poſteriores cerebri, ſubſtantiae medullaris, ob ſimilitudinem teſtes dictae, prope glandulam pinealem, ſupra et pone ventriculum tertium ſitae, et adhaerentes duabus maioribus protuberantiis, quae nates vocantur. Quatuor hae *protuberantiae* communi nomine *quadrigeminae* dicuntur.

Teſtes mvliebres, dicuntur *Ouaria*. Vide *Orchis*.

Teſtes svccessorii, epididymides vocantur. Ge. Nebenhoden.

Teſtes viriles, ſunt duo oualia corpuſcula, ſcroto incluſa, in viris extra abdomen pendula, multis vaſis congregatis, vaſorum ſpermaticorum propaginibus, conſtantia, in quibus ſemen generatur. Exterius variis tunicis obducuntur, nempe albuginea, vaginali, aliaque tenui et rubra, a cremaſtere dilatato oriunda. Vulgo ita vocari dicuntur, quia virilitatis teſtimonium praebent. *Colei Cic.* et *Mart. Vaſa Plauto*, Ὀρχεῖς, Δίδυμοι, Μέζεα, *Heſiodo*, Μήδεα *Hom.* Ὀρχείδια, Ὄλκοι, *Oppiano*. Vide *Orchis*. Ge. Männliche Hoden, Hödlein. G. *Teſticules.* A. *Teſticles, Stones.* B. *Zaad-ballen.*

Teſticvlvs, vide *Teſtis* et *Orchis*.

Teſticvlvs caninvs, i. q. *Satyrion*.

Teſticvlvs venerevs, eſt, quando teſtis poſt contagioſam venerem, praecipue poſt gonorrhoeam ſuppreſſam, valde intumeſcit, indureſcit, non ſine doloris ſenſu. Ge. Sandballen, Venusballen, Venushoden. G. *Teſticule venerien, Chaudepiſſe tombée dans les bourſes.* A. *Venereal Swelling of the Stones.* B. *Zand-kloot, Venus-kloot.*

Teſtvdo, eſt tumor magnus, mollis, vel non valde durus, in capite, latiore forma in modum teſtudinis, extenſus,

a cuius ſimilitudine accepit nomen. In principio in caſtaneae, poſtea vero in formam oui excreſcit, in eoque mollis materia, tunica quadam obducta, continetur, (vnde ab autoribus ad melicerides refertur) atque caluariae ita inhaeret, vt ipſam plerumque vitiet, ipſique cariem inducat. Ge. Eine Schildkrötengeſchwulſt. B. *Een Schildpad-gezweel.*

Testvdo, *faſciae* quoque eſt ſpecies in genu vſitata. Ge. Knieſchildkrötenbinde.

Tetanvs, eſt ſpaſmus, ſiue conſtrictio ſimultanea muſculorum extenſorum et flexorum corporis, ita vt corpus rigidum efficiatur et inflexile, cum reſpiratione laborioſa et ſenſuum integritate, quo ipſo patet, tetanum a catalepſi, in qua corpus flexile manet, et a communi rigore vehementia differre et duratione, nec non alterum illum febrilem rigorem plus affligere fibras in cute, tetanum vero muſculos vtrinque, ita tamen, vt plerumque vel emproſthotonus, vel opiſthotonus, nonnihil excedat. Aliquando quoque *particularis* eſt, qui membrum quoddam, vel articulum priuatum, e. g. maxillam inferiorem, immobilem reddit. A τείνω, extendo. Ge. Der Todtenkrampf. G. *Spaſme tetanus.* A. *Conſtant Contraction.* B. *Kramptrekking, Regt-ſtyvigheid, Spanning, Hals-ſtyfte.*

Tetartaevs, i. q. *Quartana.*

Tetartophia, eſt genus febris remittentis, cuius paroxyſmi ſimiles ſibi mutuo quarta quauis die, reſpondent, ſeu quartanae typum imitantur. Rariſſimum eſt febris genus, quod producitur a cauſis ſynochi et quartanae coniunctis, et vtplurimum letalis eſt. Ge. Viertägig anhaltendes Fieber. G. *Fievre quarte continuë.*

Tetrapetala, botanicis dicitur florum *corolla*, e quatuor petalis, ſiue aequalibus, ſiue inaequalibus, conſtans.

Tetrapharmacvm, eſt medicamentum ex quatuor ingredientibus conſtans, vt eſt vnguentum baſilicum. Ex τετρὰς, quatuor, et φάρμακον, medicamentum. Ge. Baſilicum. G. *Onguent Baſilic.*

Tetraphyllvs, dicitur florum *calyx* e quatuor foliis compoſitus.

Tetraspermae, dicuntur plantae quatuor ſemina ferentes; ſi ſemina absque capſula in calyce matureſcant, dicuntur *gymnotetraſpermae*, ſuntque hae vel aſperifoliae, vt *Borrago*, *Bugloſſum*, etc. vel verticillatae, vt *Saluia*, *Meliſſa*, etc.

Tetrobolon, eſt pondus quatuor drachmarum.

Tevcrivm, eſt plantae genus, quam plurimas ſpecies comprehendens, (Didynam. Gymnoſperm.) calyce monophyllo, ſemiquinquefido, campanulato, corolla monopetala, ringente, vel vnilabiata, ſcilicet labio ſuperiori vltra baſin profunde bipartito, labio inferiori patente, trifido; laciniis lateralibus figura labii ſuperioris, erectiuſculis, media maxima, ſubrotundata, ſeminibus quatuor ſubrotundatis in calyce matureſcentibus. Huius ſpecies eſt *Teucrium fruticans Linn.* foliis integerrimis oblongo-ouatis petiolatis, ſupra glabris ſubtus tomentoſis, pedunculis vnifloris. Eſt arbuſcula vtplurimum ſatis parua et humilis, aliquando ad hominis altitudinem creſcens. Caulis eſt minimi digiti craſſitiei, cortice albo obtectus, et in ramos albos diuiſus, quorum duo ſibi inuicem oppoſiti. Folia oblonga, aut obrotunda, in margine inciſa, Chamaedryos foliis paulo maiora, quae vero virgularum faſtigia ornant, ad Hormini folia quodammodo accedunt, nequaquam per ambitum inciſa, et circa baſin latiora, in acumen deſinunt: ſaporis acriuſculi, cum amarore non ingrato. Flores ſunt labiati, albi, calyce albo comprehenſi. His ſuccedunt quatuor ſemina obrotunda. Haec planta ſemper eſt viridis, et creſcit in regionibus calidis, vt in Italia circa mare. Aliis *Chamaedrys* vocatur. Teucrium vero a Graecis pariter ac Latinis dicitur, quod Teucer, Aiacis frater, hanc herbam inuenerit. Aſſerunt enim, cum exta in ſacrificio ſuper eam proiecta eſſent, lieni adhaeſiſſe, eumque exinaniſſe, illudque a Teucro primum obſervatum fuiſſe. *Teucrium verum*, eſt *Veronica latifolia Linn.* racemis lateralibus, foliis cordatis, rugoſis, dentatis, caule ſtricto: Chamaedrys ſpuria latifolia maior *Bauh.* Ge. Bergbathengel. Sed *Teucrium officin.* eſt *Teucrium chamaedrys* foliis cuneiformi-ouatis inciſis, crenatis, petiolatis, floribus ſubuerticillatis ternis petiolatis *Linn.* Qualitatis eſt amarae, viribusque roborantibus et antarthriticis gaudet. Ge. Gamanderlein. G. *Germandrée.* A. *Gamanderlin.*

Tevtlon, Gr. Τεῦτλον, Σεῦτλον, eſt Beta, a σεύω, concutio, agito, ab impulſu nempe, quod facile excreſcat. Vide *Beta.*

Textvra, ſignificat organicam partium corporis humani ſtructuram.

Thalamvs, botanicis dicitur fundus calycis, quem embryones, vel teneri fructus, occupant. — *Thalami cordis*, vide *Cor.*

Thalami nervorvm opticorvm, ſunt duae prominentiae ſubſtantiae corticalis et medullaris, quae in poſteriori parte ventriculorum lateralium cerebri ſitae, fere oua-

tae, in cadauere, quod ab arte mutatum non eſt, contiguae, rectilineo plano, non rotundo colle, et frequentiſſime in parte ſuperiori, confuſa parte corticis connatae, inde extrorſum atque retrorſum tendentes, verſus baſin cerebri deſcendentes, et e ventriculis exeuntes, vtrinque *Neruos opticos* generant. G. Die Hügel der Sehnerven. G. *Les Couches des Nerfs Optiques.*

THALASSIA, i. q. *Depreſſio cranii.*

THALICTRVM, ſeu THALIETRVM, eſt plantae genus, (Polyandr. Polygyn.) cuius ſpecies officinalis eſt *Thalictrum flauum Linn.* Habet ea caules ad hominis altitudinem creſcentes, rigidos, ſtriatos, ramoſos, quaſi anguloſos, intus excauatos, coloris vtplurimum rubicundi purpuraſcentis, et aliquando viridis. Calyx nullus. Flos eſt roſaceus, quatuor ſcilicet petalis in orbem poſitis conſtans, ex cuius meditullio ſurgit numeroſa ſtaminum congeries piſtilla cingens, quae deinde abeunt in fructum carinatum, in quo velut in capitulum colliguntur capſulae modo alatae, modo alis carentes, ſeminibus foetae ſingularibus, vt plurimum oblongis. Radix fibroſa eſt, repens, coloris flaueſcentis, ſaporis amaricantis, ingrati. Planta haec pollere dicitur viribus emollientibus, eccoproticis, aperitiuis et antictericis. Radix ſaliuam et vrinam luteo colore inficit. In balneis infantum laudatur. Rarioris eſt in medicina vſus. Thalictrum dictum volunt ἀπὸ τῦ θάλλειν, virere, quod, dum germina protrudit, eleganter vireat: cum tamen ſint punicei purpurei coloris. Hinc forte de foliis hoc valet quae cum primum expanduntur, ac praeſertim minora, eleganter virent. Aut ἀπὸ τῦ θάλλȣ, vel θάλȣ, ſurculo, ramulo, καὶ ἤτρȣ, geniculo, quod cauliculos, ſeu ſurculos geniculatos, proferat. Ge. Wieſenraute, Krötendill, Heilblatt. G. *Rue des près, Thalitron.* A. *Meadow-rue.* B. *Water-ruit, Poel-ruit.*

THAMAR, Arabibus *Dactylum*, palmae arboris fructum ſignificat; vnde confectio quaedam *Diathamaron*, corrupte *Diacamaron.*

THAMARINDVS, vide *Tamarindus.*

THAMNOS, *Thamnion*, *Thamniſcos*, *Thamnoides*, eſt *Frutex.* Videtur dici, quaſi creber ramis, a θαμινὸς, creber et quaſi denſus.

THAPSIA, eſt planta Ferulae ſimilis, foliis tenuiter diſſectis, (Pentandr. Digyn.). Flos eſt roſaceus et vmbellatus, plurimis ſcilicet petalis conſtans, in orbem poſitis, et calyci inſidentibus: is autem abit in fructum, ex duobus ſeminibus compoſitum, longis, ſtriatis, ala cinctis ampliſſima, foliacea, vtrinque introrſum plerumque emarginata. *Thapſia*

officinalis, eſt *Thapſia aſclepium* foliis digitatis, foliolis bipinnatis, ſetaceo-multifidis *Linn.* Panax aſclepium, ſemine folioſo *Bauh.* de qua in vſu medico adhibetur radix, rarius tamen, ob qualitatem draſticam, qua violenter purgat. Commendatur in vnguentis contra ſcabiem. Vocatur a Thapſo inſula, in qua primum creditur inuenta. G. *Tapſie, ou Turbith batard.* A. *Deadly Carrots.*

Thapsia *Foeniculi folio Bauh.* eſt *Seſeli turbith*, vel *Turbith vegetabile ſpurium* nonnullorum. Vide *Turbith.*

Thapsvs, vide *Tapſus barbatus*, ſ. *Verbaſcum.*

Thee, frutex eſt Chinenſibus, Iaponenſibus, et Tartaris indigena; dicitur et *Cha*, vel *Chia.* Folliculum amygdali foliis fere ſimilem, obſcure viridem, profert. Eſtque virgultum, quod in ramulos varios, aut virgulas, ſeſe diffundit. Euonymo affinis arbor orientalis nucifera, flore roſeo *Pluk.* *Thea bohea* floribus hexapetalis *Linn.* (Polyandr. Monogyn. aut forte rectius Trigyn.). Calyx eſt ſexpartitus, minimus, ſaepe etiam pentaphyllus. Flores fert Ciſti foeminae et Goſſipii mediam faciem referentis, ſex, vel nouem petalis albicantibus, aut pallidis, conſtantes, ſtaminulis multis medium florem occupantibus. His demum ſuccedunt fructus, dum adhuc vigent, virides, reſiccati autem cortice magis rugoſo, ex ſpadiceo fuſco veſtiti; figura ſaepe globoſa eſt, magnitudine globuli luſorii, ſemen tantum vnicum continentes. Alii contra geminati, ſiue in duos loculos, ſeu ſcrotum caninum, diſpertiti. Alii vero trigoni, et tria ſemina continent. Folia porro huius fruticis colligunt, et ignis calore in ſartaginibus reſiccant, quae poſtea aquae feruidae iniiciuntur, eorumque tinctura tunc ex vaſculis myrrhinis ſorbillando ebibitur. Folia maſticata leuiter adſtringunt, et non ingratum ſaporem relinquunt. Varietates, quae ad nos adferuntur, et frequentiſſime in *Boheam* et *viridem* diſtinguuntur, non niſi tum a foliorum teneritudine, tum a tempore colligendi et modo praeparandi pendent. Qualitatis ſunt plus, vel minus fragrantis, herbaceo-ſtypticae; infuſum cum vitriolo martis in nigredinem abit. Gaudet viribus roborantibus et anodynis; hinc in ſomnolentia, polyſarcia et calculo commendatur. Vſus diaeteticus frequentiſſimus. Nocet abuſus potus calidi in laxitate ſolidorum, et ob principium narcoticum neruis inimicum. Ex China extractum aliquod ſiccum adfertur, quod in aqua ſolutum non adeo nociuum effectum exſerit.—Ad ſimilitudinem huius plantae, infuſa omnium plantarum medicinalium

vocantur *Theiformia.* — *Thee Germanorum.* Vide *Oreoſelinum*, *Veronica*, etc. Ge. Ga. B. *Thé.*

Theion, Gr. Θεῖον, ſiue *Diuinum*, *Hippocrati* eſt in morbis ſpecificum quid, valde efficax, ad ſingulares effectus producendos, ſed cuius vera indoles tamen latet, nec detegi poteſt. Tale quid in morbis epidemicis et contagioſis praecipue obſeruari creditur. Idem forte quod *Vis vitae*, aut *Vis naturae* aliis dicitur.

Theligonia, vide *Nymphomania.*

Thelygonos, ſic dicuntur plantae, quae ſunt ex foeminino ſexu. Gr. Θῆλυς eſt foemineus, et γόνος, ſoboles, generatio.

Thelypteris, vide *Filix.*

Thenar, eſt vnus ex muſculis pollicem manus abducentibus, qui oritur a ligamento carpi interno et oſſe multangulari maiori, et inſeritur in totam ſuperficiem primae phalangis, et parti ſuperiori ſecundae. *Thenar*, ſeu abductor pollicis *pedis*, eſt etiam muſculus oriens a parte interna oſſis calcanei, nauicularis et primi cuneiformis, et parti internae et poſteriori primae phalangis pollicis inſertus.—*Thenar* quoque habetur pro cauitate omni interiore manuum quae dicitur *Vola*, item pro *Planta*, ſed ſtricte ſumitur pro *Vola manus*, ſiue *Palma*. Ge. Die flache Hand. G. *Le Thenar, ou la Paume de la Main, ou la Plante du Pied.* A. *The Palm of the Hand.* B. *De Hand-palm.*

Theobroma, vide *Cacao.*

Theodoretos, quod et Διανακαρδίον vocatur, eſt antidotus, ad frigidas capitis affectiones.

Theophilion, eſt collyrium quoddam.

Theophrastici, ſunt ſectatores *Paracelſi.*

Theorema, vide *Theoria.*

Theoria, eſt pars medicinae, quae ratiocinando agit de fabrica partium corporis humani, tam ſolidarum, quam fluidarum; de earum naturali conſtitutione, vſibus vel publicis, vel priuatis, effectibusque ſolidorum in fluida, horumque in illa; de omnibus iis, quae corpori mutationem quandam, vel morbos, inferre valent, de ſignis ſanitatis et morborum, de morborum exitu, viribusque et modo agendi medicamentorum, eaque omnia ad praxin applicare docet. Hunc in finem adhibet regulas quasdam in aliis ſcientiis demonſtratas, et huc aſſumtas, quo inprimis ſpectant mechanica, chemia, et anatomia. A θεωρέω, contemplor, vnde *Theorema*, ſeu propoſitio ad hanc partem pertinens, *Theoretica*, quae ad medicinam ſpeculatiuam pertinent; et *Theoreticus*,

id eſt medicus, qui Theoriam callet, eamque pro fundamento praxeos ſuae habet. Ge. Theorie der Arzeneykunſt. Ga. *Théorie de la Medecine.* B. *Beſpiegelende Deel der Medicynen.*

THERAPEVTICA, ſ. THERAPIA, eſt pars medicinae, quae medicum docet, quibus auxiliis hominem aegrotantem in priſtinam ſanitatem reſtituere, vitam eius conſeruare, morbos profligare, eorumque ſymptomata abigere debeat; hinc materiam medicam inſtruit ex variis medicinis, vario tempore et obſeruatione notatis, quarum quoque ritam praeparandi methodum, vt ſcopo propoſito ſatisfaciant, edocet: diaetae obſeruandae regulas tradit: tandemque indicationes ſuppeditat, et veram medendi methodum demonſtrat, ſiue manuum operam, ſiue remedia pharmaceutica requirat. A θεραπεύω, ſano. Ge. Heilkunſt, Therapie. Ga. *Thérapie.* B. *Geneezende Deel der Medicynen, Geneeskunde.*

THERENIABIN, ſiue TERENIABIN, eſt *Manna orientalis*; quae *Droſomeli* et *Aeromeli* Gr. dicitur. Ga. *Manne liquide.* Conf. *Manna.*

THERIACA, eſt medicamentum electuarii forma venenum, vt credunt, expellens. A θὴρ, fera, quia ferarum morſibus medetur, vel quia viperinae carnes eius compoſitionem ingrediuntur, atque ab ἀκέομαι, ſano. G. Theriak. G. *Theriaque, Antidote.* A. *Treacle.* B. *Theriakel.*— Varia proſtat: *Andromachi*, Archiatri Imperatoris Neronis, quae magnam ingredientium farraginem continet; et *Diateſſaron*, quod ex quatuor tantum ſimplicibus calidis, gentiana, baccis lauri, myrrha, et ariſtolochia rotunda, melle exceptis, componitur. *Theriaca coeleſtis* anodyna eſt, ob magnam, quam continet, opii quantitatem. *Theriaca ſmaragdina* roborans et neruina eſt.

THERIOMA, eſt vlcus ferum, carcinomati ſimile. A θηριόω, in ferinam indolem degenero.

THERMAE, ſunt balnea, vide *Balaneum.* A θερμαίνω, calefacio. Oritur praecipue calor ex actione et reactione reciproca principii ſulphurei et martialis, quod hae aquae continent, dum ob acidi ſulphurei, vel vitriolici, niſum in ferrum, pars inflammabilis ſulphuris liberatur, ſuaque actione aquam calidam reddit. Pro varia principiorum proportione varius eſt, isque latiſſimus et ſaepe ſaluberrimus, harum aquarum vſus. Ge. Warme Bäder. Ga. *Bains chauds, Thermes.* — *Thermae artificiales* ſunt, quae interdum, ſi naturales deficiant, ex aqua cum ſulphure, calce viua, marte, etc. praeparantur.

THERMANTICA, ſunt medicamenta calefacientia. A θερμαίνω, calefacio. Ge. Erwärmende Mittel. G. *Echauffans.*

Therminthvs, vide *Terminthus.*

Thermometron, eſt calor debitus, qui ex pulſibus deprehenditur. A θερμαίνω, calefacio, et μέτρον, modus. Ge. Die natürliche Hitze. Ga. *Chaleur naturelle.* A. *Natural Heat.* B. *De natuurlyke Warmte.* — Ita quoque vocatur fiſtula vitrea cum vitreo globo, vini ſpiritu, vel etiam mercurio, plena, qui calore et frigore rarefactus, vel condenſatus, gradus quoque eorum docet; hinc vtiliſſima eſt machina, etiam corpori humano applicanda in calore febrium ardentium, etc. dimetiendo. Ge. Ein Wetterglaß, Thermometer. G. A. *Termométre.* B. *Een Weer-glas.* — Inſtrumentum hoc vocatur etiam *Thermoſcopion.*

Thlasis, eſt violenta conquaſſatio teſticulorum.

Thlaspi, eſt planta, quae habet caules rotundos, ramoſos, villoſos; folia habentes ſine pediculis, inſtar minimi digiti longa, ad baſin ampla, et ſenſim ad apicem acuta facta, dentata, coloris viridis, ſaporis acris. Flores ſunt exigui, albi, Burſam paſtoris referentes, cruciformes, quatuor ſcilicet petalis conſtantes. Poſt florem ſequitur fructus, ſeu capſula ſeminalis orbiculata, compreſſa, ora plerumque foliacea et ſuprema fiſſa, in quo loculamenta diuiſa ſepto intermedio, reſpectu valuarum, ad perpendiculum oblique poſito; ſeminibus foeta paruis, oblongis, compreſſis, rufis, ſaporis acris et feruidi. Radix eſt ſatis craſſa, et fibroſa, lignoſa, alba, aliquantulum acris. Haec planta creſcit in locis deſertis. Huius generis (Tetr. Silicul.) plures dantur ſpecies. Maxime vulgaris, de qua hic ſermo eſt, et quae interdum in vſum medicum adhibetur, eſt Thlaſpi aruenſe ſiliquis latis *Bauh.* *Thlaſpi aruenſe* ſiliculis orbiculatis, foliis oblongis, dentatis, glabris *Linn.* Qualitatis eſt fragrantis, alliaceae. Semen, quod fere ſolum in vſu eſt, et etiam Theriacam ingreditur, acre eſt, viribusque abſtergentibus, aperitiuis, et emmenagogis pollet. Eſt etiam maſticatorium et apophlegmatizans. Gr. Θλασπίδιον, Σίνηπι ἄγριον, item *Capſella* et *Scandulaceum.* Nonnulli herbarii *Naſturtium tectorum*, et *Sinapi ruſticum*, quod digitis fricatum Sinapim ſuboleat, appellant. Graeci a fructus forma dictum volunt, qui Naſturtio ſimilis eſt, ſed latior, velut infractus et contuſus. Θλᾶσθαι enim iis contundi eſt et infringi, infringendoque, quod globoſum tumidumue erat, malleo, lapide, pedeue cum dilatatione exaequare. Ge. Wilder Senf, Pfennigkraut, Klaffer, Bauernſenf. G. *Thlaſpi, Taraſpic.* A. *Treacle Muſtard, Pennycreſs.* B. *Wilde Kors, Schilt-kruid.*

Thlipsis, eſt vaſorum compreſſio, a cauſa extra vaſa

poſita, qua eorum interna cauitas tollitur, ac proin liquidi transmittendi fluxus impeditur. A θλίβω, comprimo.

THOLVS DIOCLETIS, eſt faſciarum ſpecies, quae vulneribus circa aurium regiones applicatur. Ge. Ohrenbinde. G. *Tolus de Dioclete.* B. *Sluitbalks zwagtel, Oor-zwagtel.*

THORA, eſt Napelli ſpecies, dicitur et *Phthora.* Vide *Phthora.*

THORACICA, ſunt medicamenta aduerſus pectoris mala. Ge. Bruſtmittel.

THORACICVS DVCTVS, vide *Sacculus chyliferus.*

THORAX, ſiue medius venter, eſt totum id cauum, quod circumſcribitur ſuperiore parte, a coſtis ſuperioribus; inferiore, a diaphragmate, parte antica, a ſterno, poſtica, a vertebris dorſi; lateribus a coſtis. Oualis et fere parabolicae figurae eſt, exterius conuexa, vt iniuriis externis eo melius reſiſtere poſſet; continet cor et pulmones, atque intus membrana pleura circumtenditur. Ab *Hippocrate* et *Ariſtotele* pro thorace ſumebatur totum id, quod a clauiculis ad pudenda vsque excurrit, hoc eſt, medius et infimus venter. A θορέω, ſalio, quia in eo cor continuo ſalit. Ge. Die Bruſt. G. *La Poitrine.* A. *The Breaſt.* B. *De Borſtholligheid.* — *Thoraces* quoque vocantur machinae illae ex oſſibus balenae plerumque confectae, qua thoraces foeminarum et puerorum ſaepe maiori cum detrimento, quam vſu, includuntur. Ge. Schnürbrüſte, Schnürleiber. G. *Corps de Baleine.* A. *Stays.* B. *Ryglyf, Keurslyf.* — *Thorax* tandem eſt idem, quod *Quadriga*, ſeu *Cataphracta*, faſcia ſcilicet, quae pectori applicatur. Ge. Harniſchbinde. G. *Plaſtron, Cataphracte.*

THOREXIS, eſt vini generoſioris potus, pectus calefaciens et quaſi loricis circumdans. A θωρήσσω, lorico.

THROMBOSIS, eſt coagulatio lactis, vel ſanguinis in corpore humano. Thromboſis tamen lactea potius videtur inflammatio lactea, ſeu in vaſis lacteis et glandulis oborta, ab infarctu et impetu illius humoris et ſanguinis affluentis. Vide *Coagulatio.* G. *Le Poil.*

THROMBVS, eſt ſanguinis, aut lactis, in grumos coagulatio. A θρομβόω, grumeſco. Ge. Geronnen Blut. Ga. *Grumeaux de ſang, ou Sang caillé, ou coagulè.* A. *Clodded Blood.* B. *Geronne Bloed.*

THRYALLIS, eſt *Verbaſci* ſpecies, ex quo Ellychnia ſolebant fieri. Θρυαλλὶς enim eſt ellychnion, a θέρω et ἅλλομαι, quod *Caleat* et *Surgat*, quod conuenit ellychnio accenſo.

THVS, ſiue OLIBANVM, Gr. Λίβανος et Λιβανωτὸν. Reſina eſt duriuſcula, obſcure pellucida, extus farinoſa, intus e

flauo

flauo palleſcens, in grana variae magnitudinis et formae concreta, ſaporis reſinoſi, amaricantis, odoris, dum accenditur, fragrantiſſimi. Stillat partim ſponte, partim e ſauciata arbore, quae eſt Cedrus folio Cupreſſi maior, fructu flaueſcente *Bauh.* *Iuniperus phoenicea* foliis ternis obliteratis, imbricatis, obtuſis *Linn.* (Dioec. Monadelph.) vel e *Iunipero thurifera eiusd.* Habitat in Aethiopia et Arabia. Thus, quod ad nos adfertur, variis, nec adeo concinnis nominibus, diſtinguitur. Eſt ſcilicet *maſculinum*, quod proprie *Olibanum* vocatur, ſeu *Melax*, Arab. *Melaſcn*, et *foemininum*. *Maſculinum* ex albo flaueſcit, et ob grana compacta teſticulorum inſtar rotundum eſt, guttarumque formam referens, candidum intus et pingue. *Foemininum* magis reſinoſum eſt ac molle, cito ardens et flauum. Praefertur *maſculinum*, vt quod ex arboribus montanis colligitur, et magis purum eſt; igni inſperſum valde fumat, et odorem aromaticum ſpargit. — *Cortex* etiam huius arboris, qui *Thymiama* et *Thus Iudaeorum* vocatur, in vſu eſt, debet eſſe craſſus, pinguis, odoratus, recens, minime ſcaber. — *Manna thuris*, ſunt micae fragmenta, pollen ac farina Thuris, quae ex colliſione, dum in ſaccis vehitur, colliguntur. Thus eximiis viribus vulnerariis et abſtergentibus pollet; hinc eius vſus internus in morbis pectoris, vteri, inteſtinorum et ſanguinis ſputo commendatur. Emplaſtra varia ingreditur. Suffimigium in catarrhis et rheumatiſmis prodeſt. Dicitur ſecundum nonnullos *Tus*, a tuſis glebis: ſed potius a graeco verbo Θύω, ſacrifico, nomen habere videtur, quod veteres Thure ſacrificabant et ſupplicabant. Gr. Λίβανος καὶ δενδρολίβανος, quemadmodum lacryma λιβανωτὸς, quae *Hippocrati* λιβανωτοῦ καρπὸς dicitur, Λίβανος, a λείβω, ſtillo: licet Graeci fabulentur, a Iuuene Aſſyrio huius nominis, quod Deos ſtudioſe coleret, ab inuidis occiſo et in hunc fruticem conuerſo, dici; atque hinc Diis Thure gratius nihil eſſe. Ge. Weihrauch, Arabiſcher, oder ächter Weihrauch. G. *De l'Encens.* A. *Frankincenſe.* B. *Wierook.* Arab. *Lovan*, *Conder.*

THVS IVDAEORVM, vide *Thymiama* et *Thus*.

THVS SYLVESTRE, vel VVLGARE, eſt reſina puriſſima e Pino exſtillans, cuius grana in formicarum aceruis reperiuntur. Qualitatis reſinoſo-balſamicae paſſim emplaſtris additur, et inter euporiſta commendatur. Ge. Falſcher Weihrauch, deutſcher Weihrauch.

THVYA, vide *Arbor vitae.*

THYMA, i. q. *Ecthyma.*

Thymbra, eſt herba, charactere, qualitate et viribus cum Thymo, Satureia et Calamintha conueniens, et ab iis tantum floribus verticillatim poſitis differens. Forte ἀπὸ τοῦ θύειν, *Odores accendere*, idque ob fragrantiam, vel a *Thymus*, ob ſimilem forte odorem. Eſt *Satureia thymbra Linn.*

Thymelaea, *Daphne mezereum* floribus ſeſſilibus ternis caulinis, foliis lanceolatis, ſeſſilibus *Linn.* (Octandr. Monog.) eſt arbuſcula, cuius truncus ſaepe inſtar pollicis craſſus eſt, plures habens virgulas, vel ramos, ſeſquipedem circiter longos, pulchros, rectos, foliis Lini foliis fere ſimilibus inſtructos, ſed maioribus, latioribus, ſemper viridibus, viſcoſi quidquam, ſi dentibus atterantur, praebentibus. Flos monopetalus, vtcunque infundibuliformis, quadrifidus. Ouarium in centro floris fit fructus ouatus, ſucci plenus, foetus ſemine oblongo, habente pelliculam nigram, ſplendentem, fragilem, ſub qua inuenitur medulla alba feruidi ſaporis. Radix longa, craſſa, dura, lignoſa, externe griſea, aut rubicunda, interne alba; in initio dulcis, ſed poſtea acris et cauſtica. Huius plantae folia, cortex et ſemina qualitatis ſunt acris et draſticae, rariſſimeque interne adhibentur; a quibusdam tamen cortex externe, vt veſicatorium, vel rubefaciens, in variis morbis applicatur, conf. *Exutorium*, et radici in decocto adhibitae eximiae vires reſoluentes in tophis venereis attribuuntur. Vide *Mezereum*, *Laureola*, *Coccus gnidius*. Haec planta creſcit in locis incultis: quibusdam *Chamaelaea*: dictam volunt quaſi Tithymelaeam, ex Tithymali et Oleae mixta facie. Malunt tamen alii, nomen eſſe compoſitum, ex Thymo et Olea. Sed dicitur potius quod oleae fert folia, et Tithymali inſtar aluum ſoluat; vel quod foliis ſit oleaceis, anguſtis, admodum viſcidis, pinguibus, et Tithymali foliis ſimilibus. Ge. Kellerhals, Seidelbaſt. G. *Garou, Bois gentil.* A. *Spurge Olive.*

Thymiama, idem quod *Suffitus.* — Proſtat etiam *Cortex Thymiamatis*, quem *Hofmannus* habet pro cortice arboris ſtoracis, ex qua liquida Storax exprimitur, vel pro cortice arboris thuriferae, intermixtis granulis thuris. Vide *Thus.*

Thymion, thymvs, eſt verruca minor ſuper corpus in cute eminens, vt Acrochordon, tenuis, ſupra latior, ſubdura et in ſummo aſpera. Colorem Thymi repraeſentat floris, a quo denominatur. Habet magnitudinem fabae Aegyptiacae. Modo vna, modo plures naſcuntur in palmis, talis et plan-

tis pedum; peſſimae ſunt in obſcoenis locis, maxime vbi ſanguinem fundunt. G. Harte Warzen. B. *Harde Wratten.*

THYMVM, THYMVS, eſt plantae genus flore labiato, (Didynam. Gymnoſperm.). Species officinalis eſt Thymus vulgaris, folio tenuiore *Bauh.* *Thymus vulgaris* erectus, foliis reuolutis, ouatis, floribus verticillato - ſpicatis. Habet haec caulem tenuem, lignoſum, album. Folia ſunt parua, oppoſita, tenuia, anguſta, albeſcentia, vel virido - obſcura, ſaporis acris. Calyx eſt monophyllus, tubulatus, ſemibifidus in duo labia, fauce villis clauſa. Flores ſunt in capitula collecti, minimi, purpurei, galea ſurrecta, plerumque bifida, barba tripartita. Semina quatuor obrotunda his ſuccedunt, in capſula, quae floris calyx fuit, incluſa. Qualitatis eſt aromaticae et ſpirantis, hinc viribus neruinis, diureticis, anticatarrhalibus et roborantibus, externe adhibita, reſolventibus gaudet. — *Thymus creticus Pharm.* eſt *Satureia capitata.* Vide *Satureia.* G. Kretiſcher Thymian. — Thymus ab odore dici videtur, a θύω, ſuffio; quod eo veteres primum vſi ſint in ſacris, quae accenſo igne fiebant, vel a θυμὸς, animus, quia eius odor corroborat, quodque iis adhibetur, qui animi deliquium patiuntur. G. Thymian, Welſcher Quendel. G. *Thym.* B. *Thym.*

THYMVS, ſ. *Glandula thymus*, eſt glandula conglomerata, deorſum quaſi bifida, ſita in ſuperiore parte thoracis, anterius immediate ſub iugulo, et extenſa ſecundum longitudinem aortae et venae cauae vſque ad pericardium, eiusdem fere coloris et ſubſtantiae, quam pancreas; quae, quo animal eſt magis origini proximum, eo maior eſt, quo animal adultius, eo minus conſpicua. In recens natis ſaepe lacteo ſucco turget. Ductus excretorius nullus hucusque certus repertus eſt; hinc huius glandulae functio non immerito eadem habetur cum functione reliquarum glandularum lymphaticarum, ſcilicet eo maiorem lymphae nutritiae quantitatem ad celerius corporis incrementum elaborare. Ge. Bruſtdrüſe. Ga. *Thyme.* A. *The Breaſt-glandule.* B. *De Borſt-klier.*

THYREOARYTAENOIDES, eſt par muſculorum, ortum habens a cartilagine ſcutiformi, anterius in latera cartilaginum arytaenoidearum conſcendens; laryngis rimulam conſtringit. Ex θυρεὸς, ſcutum, ἀρυταίνω, haurio, et εἶδος, forma. Ge. Seitenmuskel der Luftröhre. G. *Muſcles Thyro-Arytenoidiens.*

THYROIDEA, ſ. THYREOIDEA GLANDVLA, eſt glandula maxima colli; plerumque vnica in homine, raro duplex, lunae cornutae vtplurimum ſimilitudinem referens, cornibus ex vtro-

que latere ſurſum exporrectis, eisque tam cartilagini thyroideae et cricoideae, quam oeſophago, vtrinque adhaerens; pars vero media, quae iſthmus appellatur, ſuperioribus aſperae arteriae cartilaginibus iungitur. Inſignibus gaudet vaſis arterioſis et venoſis, quae *thyroidea* vocantur. Cum tamen ductus excretorius in hac glandula nondum repertus ſit, quem proprie ſuccum, et in quem vſum ſecernat, vix adhucdum ſatis conſtat. Ge. Schlunddrüſe, Halsdrüſe. G. *La Glande Thyroïdienne.* B. *Strot-klieren.*

THYREOIDES, ſ. THYROIDES, *Scutiformis*, vel *Clypealis cartilago*, eſt laryngis omnium maxima, et antice in collo prominens, quaſi e duobus planis ad angulum ſibi iunctis conſtans, quatuor proceſſibus praedita, quorum duo ſuperiores longioresque oſſis hyoidis lateribus iunguntur, duo inferiores cum cartilagine cricoide committuntur. — Item foramen oſſis pubis ſic vocatur. Ex θυρεός, ianua, ſcutum, et εἶδος, forma. Ge. Der Schildförmige Knorpel. G. *Le Cartilage Thyroide.* A. *Shieldlike griſtle.* B. *Het Schild gelyke Kraak-been.*

THYREOPHARYNGAEVS muſculus, eſt pars oeſophagaei muſculi, ſ. Sphincteris gulae.

THYRSVS, eſt caulis, idque nomen ſibi vendicauit, quod virgulae in modum, vel teli, in rectitudinem aſſurgat. — *Thyrſus* proprie botanicis eſt panicula coarctata in formam ouatam.

TIBIAE OS, G. Κνήμη, eſt in vniuerſum pars inter genu et talum: oſſibus duobus conſtat; vnum exterius, quod *Focile minus*, vel *Fibula*, alterum interius et maius, totius nomine donatur, et *Tibia* proprie dicitur, Κνήμη aliis *Focile maius*, *Canna maior*, etc. Superius proceſſum habet a femoris cauitate exceptum, et ſinus binos oblongos, pro femoris capitibus, quorum ſinuum profunditatem auget annexa per ligamenta cartilago duplex, mobilis, mollis, lubrica et humore vnctuoſo imbuta, in ambitu craſſa, centrum verſus attenuata, vnde *lunata* dicitur, anterius aſpera veniunt ligamenta, quae cartilagines lunares augent. Anterior pars acuta et longa, *ſpina* dicitur, inferius adeſt proceſſus ex interno latere gibbus, talo, vel aſtragalo, inſiſtens, ſicque totum corpus fulciens, et alter deorſum prominens iuxta pedem, qui *Malleolus internus* vocatur. Anterior pars *Crea* et *Ocrea* quibusdam dicitur. Ge. Das Schienbein. G. *Le Tibia, un des Os de la Jambe.* A. *Shin, Shin-bone.* B. *Het Scheen-been.*

TIBIAEVS MVSCVLVS, i. q. *Tibialis muſculus.*

TIBIALIS MVSCVLVS, *Anticus* dicitur et *Poſticus. Tibialis*, vel *Tibiaeus anticus*, oritur a condylo tibiae externo, eiusque ſuperficie externa, et iuxta tibiam decurrens, ten-

dine valido ſub ligamento tarſi transuerſo tranſit, et tum ſuperficiei internae oſſis cuneiformis primi, tum baſi primi oſſis metatarſi inſeritur, ſicque actione ſua pedem extremum flectit. *Tibiaeus poſticus* procedit a parte ſuperiori et poſteriori tibiae et fibulae, et iuxta has decurrens tendine ſuo ſub malleolo interno tranſit, et ſuperficiei ouali oſſis nauicularis inſeritur. Actione ſua pedem extremum extendit, et oblique adducit. Ge. Der Schienbeinmuskel. G. *Le Jambier antérieur & poſtérieur*, *Muſcles de la Jambe.* A. *The Shin Muſcle.* B. *Scheen-ſpieren.*

TIGILLVM, i. q. *Crucibulum.*

TIGLIA GRANA, vide *Ricinus.*

TILIA, Tilia foemina, folio maiori *Bauh.* *Tilia Europaea floribus nectario deſtitutis Linn.* (Polyandr. Monogyn.), eſt arbor apud nos ſatis frequens, procera, foliis ſubrotundis, ſerratis, petiolatis, alternis. Calyx eſt quinquepartitus, concauus, coloratus, deciduus; corolla pentapetala, roſacea; capſula coriacea, globoſa, quinquelocularis, quinqueualuis, baſi dehiſcens; ſemina ſolitaria, ſubrotunda, quorum tamen communiter vnicum tantum adoleſcit, et reliqua ad latus pellit, vt capſula vnilocularis videatur. Lignum Tiliae, praeter inſignem vſum mechanicum, carbonem ſuppeditat, a nonnullis contra epilepſiam laudatum. Sed frequentiſſimus in medicina florum vſus eſt, e quibus conſerua, aqua et ſpiritus proſtant. Pollent flores qualitate fragrante, viribusque neruinis, antiſpaſmodicis et anodynis, hinc in cephalalgia, vertigine, apoplexia, epilepſia, dentitione plerumque in infuſo adhibentur. Et aqua e trunco arboris ſauciato exſtillans iisdem viribus gaudere dicitur. Semina contuſa haemorrhagiam narium ſiſtunt. Ge. Lindenbaum. G. *Tilleul.* A. *Lime-tree.* B. *Linde boom.*

TILLICHERRY CORTEX, i. q. *Coneſſi*, ſeu *Profluvii cortex.* Ab oppido Malabariae eius nominis.

TINCAE OS, idem eſt, quod orificium vteri, a figura ſic dictum.

TINCTVRA ELIXIR, ESSENTIA, eſt extractum perfecte liquidum, paratum infuſione atque digeſtione variorum corporum mineralium, animalium, vel vegetabilium, cum menſtruis, vel ſpirituoſis, vel aqueo-ſpirituoſis, vel aquoſis. Nulla ſingularis enim quoad formam externam, indolem, principia et praeparandi modum, haſce medicaminum ſpecies genericas differentia intercedit, praeterquam quod *Tincturae* plerumque colore grato et eminenti flaueſcente, aureo, rubro, etc. *Eſſentiae* et *Elixiria* autem colore obſcuriori ac minus eleganti, nigricante, brunno, obſcure viridi,

etc. gaudent. In officinis Tincturae quam plurimae, tum ſimplices, tum compoſitae, proſtant. Ge. Eine Tinctur. G. *Teinture.* A. *A Tincture.* B. *Verwſel, Afverwſel, Uittrekſel.*

Tinea, eſt ſcabies partis capillatae capitis, cutem erodens cum ſquamis et cruſtis, pilorumque euulſione, colore cineritio, odore foetido, orta ab acrimonia ſanguinis in glandulis ſebacois ſubcutaneis haerente. Triplex eius datur ſpecies. 1) Squamoſa, vel porriginoſa: dum enim ſcalpitur, multas furfuraceas ſquamas de ſe remittit. 2) Ficoſa, dum haec cruſta ſua flaua denudatur, apparent viuae rubraeque carnis grana ficuum interioribus granis ſimilia, cruentam materiem ex ſe emittentia. 3) Eſt *Achor,* quem vide ſupra. Plures adhuc ab autoribus ſpecies recenſentur, vt *Tinea lactea, volatica, fauoſa, humida, cruſtacea, lupina, ſyphilitica,* etc. malignitate, vel corruptae materiae indole, inter ſe differentes. Morbus hic infantes, ſed plerumque adultiores, inuadit. Dicitur *Tinea,* quia haud raro in eo latent vermiculi copioſi, vel pediculi, vel quia proſerpit erodendo, vt Tinea in veſtibus. G. Der Grind, Erbgrind. G. *Teigne, la Rache.* A. *Scald-head.* B. *Quaad zeer, droege Schurft, Erfſchurft.*

Tinearia, dicitur etiam *Ageratum,* et *Stichas citrina.* Ita vocatur, quod eius flores veſtes ciſtis aſſeruatas a Tineis arceant conſeruentque.

Tinvs, tinnvs, et tynnvs, eſt arbuſcula, quae habet virgas longas, quadratas, ramoſas. Folia ſunt magna, ampla, bina, iuxta ramos ſibi inuicem oppoſita, nigra, ſplendentia, aliquantulum lanuginoſa, ſemper virentia, inodora, ſaporis amari cum aliqua adſtrictione. Calyculus eſt geminus, inferior trifidus, ſuperior quinquefidus, vterque monophyllus. Flos eſt monopetalus, rotatus, quinquefidus, infra breuiter tubulatus, quinque ſtaminibus ex pariete interno tubuli floris ortis. Ouarium in fundo calycis, tuba longa, triquetra, ſcabra inſtructum, fit fructus oliuae ſimilis, vmbilicatus, foetus ſemine vnico pyriformi. Fructus hic viribus valide purgantibus gaudet, vix tamen in vſum adhibetur. Haec arbuſcula creſcit in locis ſaxoſis. Ob ſimilitudinem foliorum a quibusdam dicitur *Laurus ſylueſtris.* Gr. Δάφνη ἀγρία. G. Wilder Lorbeerbaum, Laurus Tinus. G. *Laurier-tein.* B. *Wilde Laurier.*

Tinnitvs avrivm, ſiue sibilvs, eſt ſuſurrus quidam aurium, vel perceptio ſoni, absque cauſſa externa, quae oritur ab omni cauſa, celeriorem ſanguinis circuitum per arterias aurium producente, hinc comitatur inflammationem arteriarum membranam tympani, aut expanſionem portionis

mollis paris neruorum ſeptimi perreptantium; vel fit, vbi ſtimuli quidam intus, vel extus, aurem irritant, qua aër in auris cauo ab arteriis pulſantibus continuo mouetur, et expanſio neruea leuiter verberatur, vnde ſuſurrus et bombus percipitur. Ge. Das Sauſen, Brauſen, das Klingen der Ohren. G. *Bruit dans l'Oreille*, *Tintement*. A. *The Noiſe of the Ears*. B. *Ruiſching in het Oor*, *Oortuiting*, *Oorſuizing*.

TINTINABVLVM TERRAE, eſt *Pyrola;* dictum a floribus eius Tintinabulo ſimilibus.

TIPHA, vide *Typha*.

TITHYMALVS, EVPHORBIA *Linn.* eſt plantae genus, calyce monophyllo, ventricoſo, rugoſo, quadridentato, colorato; corolla conſtat e petalis quatuor, in paucis quinque, turbinatis, gibbis, craſſis, truncatis, cum dentibus calycis alternis, (Dodecandr. Trigyn.): Capſula eſt ſubrotunda, tricocca, trilocularis, ſtylo elongato pendens, elaſtice diſſiliens. Semina ſunt ſolitaria, ſubrotunda. Caulis eſt folioſus. Huius generis quam plurimae dantur ſpecies, tum indigenae, tum exoticae, in omnibus ſuis partibus lacteſcentes. Qualitas huius ſucci plus, vel minus acris, et cauſtica eſt. Species apud nos indigenae vix interne ad vſum medicum adhibentur. Succus illitus verrucas tollit. Vide *Eſula*, *Euphorbia*, *Cataputia*, etc. Tithymalus nomen habet a τιθὸς, mamma, quia lac fundit, et μαλακὸς, tener, quaſi tenera mamma; vocatur etiam *Characias* Dioſcoridi, id eſt vallaris, a χαρακόω, vallo. Ge. Wolfsmilch. G. *Tithymale*. A. *Great Spurge*. B. *Groote Spurge*, *groote Wolfs-melk*, *groote Duivels-melk*.

TITHYMELAEA, i. q. *Thymelaea*.

TITILLATIO, eſt in voluptatis ſenſu gradus, prope dolorem proximus: nam vt voluptatem percipiamus, cum organum ſenſus ita concutitur, vires vti ſint ad reſiſtendum maiores; ita, ſi concuſſio fiat aliquantulum maior, minor vero vis, quae reſiſtat, oritur *Titillationis ſenſus*, qui cum habet aliquam coniunctam moleſtiam, proxime ad dolorem gradum ſtruit, quare ad morbos referri debet. Solet autem maxime ſentiri in latere, et ſub planta pedum, vbi plurimae ſunt papillae nerueae, et in iis, quibus cutis tenera eſt, et non aſſueuere titillationi. Gr. Γάργαλος. Ge. Das Kitzeln. G. *Chatouillement*. A. *Tickling*. B. *Kitteling*.

TOETICA, i. q. *Attenuantia*.

TOLVTANVS BALSAMVS, ſuccus eſt reſinoſus, tenax, coloris ex ſpadiceo ad aureum vergentis, aut fuſco-vireſcentis, odoris fragrantiſſimi, ad illum benzoini et citri accedentis,

ſaporis dulcis, grati, nec nauſeoſi, vt aliorum balſamorum; ſtillat ex inciſo cortice arboris Toluiferae, vel balſami Tolutani, foliis ceratiae ſimilibus, *C. B. P. Toluifera balſamum Linn.* (Decandr. Monogyn.). Creſcit haec arbor potiſſimum in prouincia Tolu prope Carthagenam Americae. Quoad vires, hae ipſi tribuuntur eaedem, ac balſamo Peruviano, et frequentiſſimo in vſu eſt apud Anglos, qui inde conficiunt ſyrupum balſamicum, in pharmacopoea Lond. deſcriptum. Ge. Balſam von Tolu. G. *Baume de Tolu.* A. *Balſam of Tolu.* B. *Balſem van Tolu.*

TOMENTVM, Latinis omne id, quod culcitrae ad molliorem et calidiorem quietem infarcitur, dicitur, ſiue id lana ſit, ſiue pluma, ſiue aliud quid, excipiendis molliter et fovendis calore corporibus noſtris aptum.—Sic botanicis *Tomentum* dicitur pubes, ſeu villi intertexti vix conſpicui, et *caules*, vel *folia tomentoſa*, quae huiusmodi villis obducta ſunt. Ge. Wolle. G. *Duvet.* A. *Down.* B. *Wol.*

TOMICI DENTES, vide *Dentes.*

TOMOTOCIA, idem quod *Hyſterotomia.* Ex τέμνω, ſeco, et τόκος, partus, a τίκτω, pario.

TONICA, ſunt, quae intus aſſumta flaccidis fibris, vaſis et viſceribus eam tenſionem reſtituunt, vt naturales ſuos motus redintegrent; vel quae membris foris illinita, neruis et tendinibus robur conciliant. A τείνω, porrigo, tendo. Ge. Stärkende Mittel. G. *Toniques.*

TONICVS, i. q. *Tetanus*, vide *Spaſmus.*

TONOTICA, i. q. *Tonica.*

TONSILLAE, vide *Pariſthmia* et *Antiad.*

TONVS, dicitur talis partium ſolidarum ſtatus, qui ex debita proportione partium fluidarum ad firmas emergit, easque elaſticas, et ad contractionem pronas reddit. Gr. Τόνος, a verbo τείνω, extendo. G. Spannung.

TOPASIVS, eſt gemma pellucidiſſima, duritie quarta, colore aureo, in igne permanente *Wall. Borax topaſius* gemma nobilis, lapidoſus, priſmaticus, pellucidus, pyramidibus truncatis *Linn.* Eſt vel Orientalis, vel Occidentalis. Prior in Arabia, poſterior in Bohemia et Saxonia reperitur; praefertur orientalis occidentali. Vires medicae ſuſpectae ſunt; tamen ſpecies et confectionem de Hyacintho ingreditur. A quibusdam inter fragmenta lapidum pretioſorum refertur. Veterum Topaſius hodie *Chryſolithus* dicitur. Ge. Topas. G. *Topaze.* A. *Topaas.*

TOPHVS, Gr. Πῶρος, eſt concretio quaedam lapidoſa, ſeu gypſea, calci non abſimilis, in quacunque parte, praeſertim

oſſibus, eorumque articulis, v. c. in arthriticis, excitata. Ita quoque vocatur tumor, ex ipſa oſſis ſubſtantia excreſcens, duritiem habens inter gummi et exoſtoſin mediam. Ge. Knoten an den Gelenken und Beinfugen. G. *Tuf.* B. *Kalkbuilen, Kalk-knobbels.*

Topiarium, opus eſt, quod ex arbore, frutice, vel herba, ad decorem componitur in teſtudines, aut cameras, fornicatum. Hinc *Topiariae* dici merentur *arbores*, vel *herbae*, quae nimirum huic operi, quod flexiles ſunt, ac ſuo lentore ſequaces, accommodantur.

Topica, ſunt medicamenta externa, quae applicantur et medentur ſingulari corporis parti, actione quadam illi parti propria, v. gr. emplaſtra vulneribus, epicarpia febribus, etc.— *Topica venaeſectio* etc. eſt euacuatio quae in ipſa parte affecta fit. A τόπος, locus. Ge. Aeußerliche Mittel. G. *Remedes Topiques.* A. *A Topic.* B. *Plaats-middelen.*

Topinaria, i. q. *Talpa.*

Torcular, vel torculum, eſt praelum, quo olea, vel ſucci, exprimuntur. Ge. Eine Kelter, Preſſe. Ga. *Un Preſſoir.* A. *Preſs.* B. *Een Pers.*

Torcular, eſt inſtrumentum, quo chorda vno, vel duobus bacillis circumagitur, et adhibetur in grauioribus ſanguinis profuſionibus, ſed praecipue in exſtirpandis membris, vt vaſa ſanguinea comprimantur. Verum aptius nunc hoc inſtrumentum conſtructum eſt, conſtans e ſegmento circuli ligneo, vel chalybeo, quod loris circa membrum applicatur, et traiecta cochlea laminam ferream ſubiecto puluinari arteriae apprimit. Ge. Ein Drehſtock, Aderpreſſe. G. *Un Tourniquet.* A. *A Tourniquet.* B. *Draajer.*

Torcular herophili, eſt ille locus, vbi quatuor ſinus craſſae meningis cerebri coniunguntur. Ge. Die Preſſe des Herophilus. G. *Le Preſſoir d'Herophile.* A. *Preſs of Herophil.* B. *De Pers van Herophilus, Herſſen Persbak.*

Tordylium, Seſeli creticum minus *Bauh.* *Tordylium officinale* inuolucris partialibus longitudine florum, foliolis ouatis laciniatis *Linn.* (Pentandr. Digyn.) eſt planta, quae habet caulem pedem circiter altum, ſtriatum, villoſum. Folia ſunt oblonga, obrotunda, aſpera, villoſa, dentata, plura vni coſtae adnata et diſpoſita. Flos eſt roſaceus et vmbellatus, plurimis ſcilicet petalis conſtans inaequalibus, cordiformibus, in orbem poſitis, et calyci inſidentibus. Is autem abit in fructum fere orbicularem, ex duobus ſeminibus compoſitum, planis, margine elato, vt plurimum denticulato, inuolucrum facile deponentibus. Radix tenuis, ligneſcens,

alba, ſimplex et annua. Haec planta habitat in Europa auſtrali, viribusque expectorantibus, diureticis, emmenagogis et carminatiuis pollet. Rarioris vſus. Theriacam ingreditur. Nomen ei impoſitum, quod ſemen ferat copioſum, circinatum, quaſi Toreumatis elaboratum, orbiculatum, compreſſum, geminisque valuulis conflatum, clypeoli ſpeciem referens. Dicitur etiam *Torgylium*, *Tordilium* et *Tordylon*. Ge. Hirſchwurz. Ga. *Fenouil tortu*. A. *Hartwort*.

Tori, ſunt in vegetabilibus prominentes partium calli, et in ſe pulparum modo collecti. Gr. Κονδύλως vocant. Hinc κονδυλώδης, id eſt, toroſus, quod idem Latinis eſt, ac nodi formam prae ſe ferens.

Tormentilla, Gr. Ἑπτάφυλλον, ſiue septifolivm, quia eius folia ex ſeptem conſtant inciſuris: ſic dictum volunt, quod tormentum cruciatumque dentium ſaeuiſſimum placet, atque venenatarum quarundam rerum compeſcat furorem et cruciatum. Tormentilla ſylueſtris *Bauh*. *Tormentilla erecta*, caule erectiuſculo, foliis ſeſſilibus *Linn*. (Icoſandr. Polygyn.) eſt planta flore roſaceo, cuius calyx monophyllus, planus, ſemioctofidus; corolla e petalis quatuor obcordatis conſtans; receptaculum calyce incluſum, ferens ſemina octo, oblonga, obtuſe acuminata. Radicem habet tuberoſam, duram, nodoſam, pollicem craſſam, coloris ex fuſco rubeſcentis, ſaporis auſteriuſculi. Radix praecipue in vſu eſt, viribus pollens admodum ſtipticis et adſtringentibus, hinc in diarrhoea, et, minus tamen recte, in dyſenteria, commendatur. Vlceribus inſperſa ea ad cicatricem perducit. Decoctum odontalgiae mederi dicitur. Ge. Birkwurzel, Rothheilwurzel, Siebenfingerkraut, Ruhrwurzel. G. *Tormentille*. A. *Tormentill, Septfoil*. B. *Zeven-blad*.

Tormina, vide *Dyſenteria*.

Tormina alvi, i. q. *Colica paſſio*.

Tormina hysterica, ſunt *Hyſtericae paſſiones*. Vide *Hyſterica paſſio*.

Tormina infantivm, ſunt dolores infantum ventris, plerumque a meconio retento, vel lacte aceſcente orientes.

Tormina post partvm, ſunt dolores, quos puerperae poſt partum patiuntur, ex conſtrictione vteri nunc euacuati, vel quando lochia rite non procedunt, vel adhuc qui torminibus partus ſunt nonnunquam plane ſimiles; poſt laborioſiſſimos partus etiam ſaepe dolores aliqui remanent. Ge. Nachwehen. G. *Douleurs après l'Accouchement, ou l'Enfantement*. A. *Afterpains*. B. *Naween*.

Torna solis rvbra, et coervlea, bezetta, eſt ſubſtantia, conſtans vel e linteolis tinctis, vel e paſta, vel placentulis, quarum prior e Coccinella, poſterior e Heliotropio tricocco, addita calce et vrina, praeparatur. Vſus eſt ad gelatinas, condita et liquores tingendos. Tinctura quoque caerulea experimentis chymicis inſeruit, dum varia coloris mutatione ſalis iniecti indolem indicat. Ge. Tornesol, Schminkflecklein. G. *Tournesol en drapeau, en Pain.*

Torbor, eſt diminuta mouendi potentia cum quodam quaſi formicationis ſenſu.

Torrefactio, i. q. *Toſtio.*

Tortvra, dicitur conuulſiua oris ad latus flexio. Ge. Krummes Maul. G. *Torture.*

Torvlosa, botanicis dicitur *ſiliqua* prominentiis hinc inde gibba.

Tostio, eſt calcinationis quaſi ſpecies quae circa vegetabilia et animalia tantum obtinet, et quibus ſubſtantiis his alius ſapor et odor conciliatur, imo vires nonnunquam mutantur. Sic v. c. Rhabarbarum toſtum adſtringens fit. Ge. Röſten.

Tota bona, eſt *Bonus Henricus.*

Toxica, ſunt medicamenta venenata, quibus barbarorum ſagittae illiniebantur. Saepe hoc ſub nomine omnia venena interna intelliguntur.

Trachea, i. q. *Aſpera arteria.*

Tracheae, ita botanici appellant vaſa plantarum aërea, fibris circumpoſita, aërem elaſticum continentia, qui ab externo aëre, nunc calido, nunc frigido, affectus, ſimiles patitur caloris et frigoris viciſſitudines, et ſic motum humorum per plantas promouet. Ge. Luftgefäße. G. *Trachées, Vaiſſeaux aériens.*

Tracheae in insectis, vide *Stigmata.*

Trachelagra, eſt arthritis ceruicis.

Trachelivm, eſt Campanulae ſpecies, Lat. *Ceruicaria. Campanula petraea* et *Americana Linn.* — *Trachelium* etiam eſt plantae genus, (Pentandr. Monogyn.) calyce quinquepartito, minimo, corolla infundibuliformi, capſula ſubrotunda, obtuſe triloba, triloculari, triualui, polyſperma. Eius plures ſpecies ob florum elegantiam in hortis coluntur. Nomen forte habet, quod ceruicis et colli malis medeatur. Gr. Τράχηλος eſt collum. Ge. Halskraut. Ga. *Gantelet.* A. *Throatwort.* B. *Hals-kruid.*

Trachelo-mastoidevs, vel *Complexus minor*, vel *Maſtoideus lateralis*, eſt muſculus, qui oritur ſeptem ad

ſummum capitibus ex transuerſis vertebrarum colli dorſique proceſſibus, quae adſcendentia, et inter ſe vnita muſculum conſtituunt breuem, tenuem, anguſtum, ſenſim latiorem et craſſiorem, qui Splenio adhaerens ſupra eum pergit ad marginem poſteriorem proceſſus mammillaris, ibique deſinit, et actione ſua caput oblique retrorſum flectit.

TRACHEOTOMIA, eſt operatio chirurgica, qua in metu ſuffocationis arteria aſpera inter duos annulos inciditur ad reſpirationem conſeruandam. Sic rectius haec operatio vocatur, quam *Bronchotomia*, vel *Laryngotomia.*

TRACHOMA, morbus eſt oculorum, in quo palpebrae inuertuntur, denſiores et inaequales factae; vel cum aſperitate etiam rubent cum pruritu et puſtulis, inſtar milii granorum, vel cum inueterato malo, inſuper a parte interiore exulcerantur cum fiſſuris et callis. A τραχύνω, aſpero. Ge. Innwendige Rauhigkeit der Augenlieder. G. *Dartre des Paupiéres.* B. *Raauwe Oogſcheelen.*

TRACHOMATICVM, eſt Collyrii ſpecies, quae olim in vſu erat.

TRAGACANTHA, ſeu TRAGACANTHVM, eſt *Gummi* pellucidum, album, tenax, ſubdulce, leue ac ſincerum, in granis plerumque fragmentisue contortis. Frutex, e quo vel vulnerato, vel ſponte, exſudat hoc gummi, eſt Aſtragalus aculeatus fruticoſus, maſſilienſis *Pluk.* *Aſtragalus tragacantha* caudice arboreſcente, petiolis ſpineſcentibus *Linn.* (Diadelph. Decandr.). Eſt hic frutex pumilus admodum, habetque ramos lanuginoſos, ſpinisque inſtructos, rigidos, firmos. Lentis fere folia fert, pallida, pinnata, velut coniugata, coſtae adhaerentia, abeunti in mucronem albeſcentem. Flos eſt papilionaceus, ex cuius calyce ſurgit piſtillum, quod deinde abit in ſiliquam ſecundum longitudinem diuiſam, bicapſularem, breuem, et quaſi ouatam, continentem ſemina reniformia. Frutex hirſutus eſt, vnde nomen; τράγος, hircus, et ἄκανθα, ſpina, hinc dicitur *Spina hirci.* Ge. Bocksdorn. G. *Barbe-Renard, ou Epine de Bouc.* B. *Bocks-doorn.* — Creſcit copioſe in Aleppo et Candia, et in Gallia circa Maſſiliam frequenter etiam reperitur. Gummi hoc qualitatis eſt mucilaginoſae, viribusque inuiſcantibus, demulcentibus et lubricantibus gaudet; hinc in tuſſi, raucedine, nephritide, ſtranguria et colica commendatur. Plures praeterea medicinas compoſitas ingreditur. Praeſtat pellucens, gracile, leue, ſincerum et ſubdulce. Ge. Gummi Tragant. Ga. *Gomme Adragant.* A. *Gum Dragant, Tragacanth.* B. *Gom Dragant.*

TRAGANOS, et TRAGOS, eſt vua marina. A τρώγω, comedo, quia fructum edulem fert.

TRAGEAE, non differunt a pulueribus, niſi quod tenuiſſime adeo ſimplicia vegetabilia, haud terantur, et vel externe adhibentur, corpori appoſitae, aut in fumum reſolutae; vel ſacculo linteo incluſae in vino, aut alio liquore, detinentur, vt vires ſuas liquori communicent. Aliquando tamen componuntur etiam ex ſpeciebus antidotorum, odoratisque aliis rebus et medicamentis ſimplicibus in puluerem redactis, ſaccharo addito. In his conficiendis communiter capitur vncia vna ſacchari, ad ſingulas drachmas ſpecierum, praeſertim amariorum et minus gratarum. G. Τράγημα, a τρώγω, rodo, comedo. Ge. Pfaffenfutter, Küchlein. Ga. *Dragées.* A. *Cake.* B. *Koekjes.*

TRAGEMA, i. q. *Trageae.*

TRAGI, TRASI, vel TRASSI, vocatur et *Dulcichinum*, et *Cyperus*, eſt nomen origine Italica.

TRAGIVM, vocatur *Fraxinella.* A τράγος, hircus, quia hircum olet.

TRAGOCEROS, eſt *Aloë*, ob folia cornuformia, hirci cornibus ſimilia. A τράγος, hircus, et κέρας, cornu.

TRAGOPOGON, eſt planta flore compoſito, (Syngeneſ. Polygam. Aequal.) quae habet caulem ſeſquipedem circiter altum, rotundum, ſolidum, in plures ramos diuiſum. Folia ſunt longa, anguſta, acuta, Croci folia referentia, ſed breuiora et latiora. Calyx corolla longior. Flos eſt ſemifloſculoſus, plurimis ſcilicet ſemifloſculis conſtans, embryoni inſidentibus, et calyce comprehenſis multifido, ſed nequaquam ſquamoſo, in multas lacinias diuiſo, quae ita longae ſunt, vt ipſum florem recondant: embryo autem deinde abit in ſemen rectum, membrana, ſeu inuolucro, obuolutum, pappis inſtructum, thalamoque affixum. Creſcit in paludibus et locis aquoſis. At etiam in hortis colitur. Radix lacteſcens eximiis viribus aperientibus et pectoralibus pollet. Vſus cibarius, plerumque in acetariis eſt. Foliis virtus vulneraria eſt. Dicitur etiam *Barba hirci.* Ex τράγος, hircus, et πώγων, barba. Nomen ſibi adſciuit, quod e calycis ſummo, floribus euaneſcentibus, pappoſa prodeat caeſaries, ſeu comoſa lanugo, cui cum hirci barba nonnulla ſimilitudo. Vel ita vocarunt propter ramulos florum foetura racemoſa amictos, in praelongas quaſi comantes barbulas effigiatos, aruncos ſpirilloſque caprarum imitantes, candore niueo, puniceo, roſeoque colore intermixto, viſu et odoratu periucundo. Ge. Bocksbart. G. *Serſifi, Salſifie commun, Barbe de Bouc.*

A. *Buks-beard*, *Goats-beard.* B. *Bocks-baard*, *Joſephs-bloemen*, *Morgen-ſter.* — Datur et alia ſpecies, cui cognomen *Artifi.* Eſt ea *Tragopogon porrifolium Linn.* atque priori praefertur.

TRAGOPYRVM: ſic aliquando vocatur *Fagopyrum*, quaſi hirci frumentum. Ex τϱάγος, hircus, et πυϱὸς, frumentum. Vide *Fagopyrum.*

TRAGORCHIS, eſt Satyrion hircinum, vel caprinum. *Orchis coriophora Linn.* (Gynandr. Diandr.) bulbis indiuiſis, nectarii labio trifido, reflexo, crenato, cornu breui, petalis conniuentibus. Habitat in Europae auſtralis et Orientis paſcuis. Nomen habet a τϱάγος, hircus, caper, et ὄϱχις, teſticulus. Vide *Orchis.*

TRAGORIGANVM, *Thymus cephalotos Linn.* (Didynam. Gymnoſperm.) capitulis imbricatis magnis, bracteis ouatis, foliis lanceolatis. Habitat in Hiſpania et Luſitania. Qualitatis eſt calidae, ſubaromaticae, viribusque cephalicis, neruinis et carminatiuis gaudet. Rarior tamen eius in medicina vſus. Dicitur quaſi Origanum hircinum, non alia forſitan ratione ſic dictum, quam quod eius pabuli voluptate animal hoc caperetur. Ex τϱάγος, hircus, et origanum. G. Bocksswohlgemuth. B. *Boksorega.*

TRAGOS, eſt *Caprificus.* A τϱάγος, caper. Vide *Caprificus.*

TRAGVS, ſeu HIRCVS, eſt auris eminentia, elaſtica, cartilaginea, quae tempora ſpectat, poſita ſub helicis exortu, erecta, formae triangularis, pilis aliquot hiſpida, in quibusdam denſam hirci barbulam exprimens. Proprium habet muſculum, *Tragicum* dictum, primo a *Valſalua* deſcriptum, qui Trago extrinſecus incumbit, eumque paulum introrſum verſus concham premere poteſt. Ge. Der Bock. Ga. *Le Tragus, ou le petit Bouton antérieur, qui eſt au deſſous de l'extrémité antérieure du pli de l'oreille.* B. *De Bok.*

TRAIECTIO, eſt ſpecies colationis, in qua ſpiſſiora, quoad conſiſtentiam, cum impulſu maiori per ſetaceum transprimuntur.

TRANSFVSIO, Gr. Διάχυσις, in genere eſt transmiſſio liquoris ex vno vaſe in alterum, ſed in ſpecie dicta fuit *Chirurgia transfuſoria* Anglis olim tentata, iamque ab *Andrea Libauio* Germano antea propoſita, ſcilicet deductio ſanguinis viui et in vaſis animalis fluentis, ope tubulorum ſibi continuatorum in vaſa alterius animalis viui; in ſcopum vaſa inanita languentis animalis replendi, ſanguinem mutandi, morbos curandi, vitamque longiorem ducendi; quod in

maioribus animalibus, et ipſis hominibus, poſtquam circulatio ſanguinis inuenta fuit, ſaepe tentatum eſt; aliquando felici, ſaepe infortunato ſucceſſu. Vaſa enim in vno animali ſuae capacitati proportionatum liquidum continentia, non reſpondent robori, magnitudini, etc. vaſorum in alio animali; liquida pariter vel ſunt nimis ſolida, craſſa, et alterius indolis, vel nimis fluida, facilius reſoluenda in vno, quam alio, animali, adeoque, quod vni animali conueniebat ſalubre liquidum, in alio eſt letiferum, atque haerens in vaſis minimis, obſtructiones irreſolubiles excitat, vel ſi liquidum tenuius fuit, ex vaſculis omnibus excretoriis effluit, neque viribus vitae ſuſtinendis par eſt; vnde haec medicinae methodus iure exoluit. Ge. Uebergießen des Blutes aus einem Thier in das andere. G. A. *Transfuſion.* B. *Bloedbrenging uit het eene Dier in het andere.*

TRANSPIRATIO, i. q. *Diaphoreſis.*

TRANSVERSALES MVSCVLI ABDOMINIS: primum par exhibet ſeſe membranoſo principio, ab ipſis transuerſis lumbalium vertebrarum proceſſibus, a labio interno marginis ſuperioris et anterioris oſſis ilei et oſſis pubis, et a ſuperficie interna coſtarum ſpuriarum, et duarum verarum infimarum, atque cartilagine enſiformi, tum lata aponeuroſi, quae exacte laminae inferiori aponeuroſeos muſculi oblique adſcendentis adnata eſt, vtrinque ad lineam albam iungitur, ſicque actione ſua cauum abdominis anguſtius reddit, et exſpirationi, vt et foecum, vrinae et foetus excluſioni, inſeruit. Alterum par, ſcilicet *Transuerſales colli*, ceruici extendendae, vel in poſteriora flectendae, deſtinati, oriuntur a ſex, aut ſeptem primarum vertebrarum proceſſibus externis, et inſeruntur exterius in omnes vertebratum ceruicis transuerſos proceſſus. *Transverſalis pedis*, vel *Quadratus*, eſt muſculus in planta pedis, qui ab extremitate anteriori quatuor oſſium metatarſi oriens transuerſim ad primam phalangem pollicis tendit, eiusque parti poſteriori et externae inſeritur, et actione ſua pollicem adducit, plantamque pedis anguſtiorem reddit. Ge. Die Queermuskeln. G. *Muſcles Transverſes*, *ou Transverſaires*, *ou Transverſaux.* B. *Dwers-ſpieren.*

TRANSVERSVS MVSCVLVS HVMERI, i. q. *Rotundus minor.*

TRAPEZIVS MVSCVLVS, ſic dictus a figura Geometrica. Vide *Cucullaris muſculi* deſcriptionem.

TRAVLVS, et TRAVLOTES, eſt blaeſitas, ſiue vitium in L et R pronunciando. A τραυλίζω, balbutio. Ge. Liſpelung, Liſpeler. G. *Begayer.* A. *Liſp.* B. *Liſping, een Liſper of Liſperaar.*

Travma, vide *Troma.*

Travmatica, ſunt medicamenta, tum interna, tum externa, quae vulnerum atque laeſionum conſolidationem promouent, hinc lapſis, contuſis, et vulneratis conducentia, *Vulneraria* nuncupantur. A τραῦμα, vulnus. Ge. Wund-arzeneyen. G. *Remedes Vulneraires.* A. *Wound Remedy.* B. *Wond-middelen.*

Tremor, Gr. Τρόμος, a τρέω, tremo, eſt motus depravatus artuum, capitisue, in quo per breuiſſima ſpatia eunt atque redeunt, inuoluntarius, non impedito tamen omnino motu libero eorundem artuum, ſine ſenſu acuto frigoris. Oritur vel a debilitate, vel a ſenio, temulentia, abuſu coffeae, vertigine, plethora, pathemate, etc. Ge. Das Zittern, Schaudern, Beben. Ga. *Friſſon, Tremblement.* A. *Trembling, Quaking.* B. *Schudding, Beeving.*

Trepanatio, eſt operatio chirurgica, qua trepano, ſiue modiolo, hominis viuentis cranium perterebratur, atque fruſtum orbiculare exſcinditur, cum vel fractum et intropreſſum fuerit cranium, vel ſpinae oſſeae abruptae pungunt cerebrum, vel extrauaſatus ſanguis ex vaſis ruptis, comprimit cerebrum, et ſtagnando putreſcens magis nocet, etc. vt haec cuncta ex foramine facto educi poſſint. Ge. Trepanirung. G. *Trepan.* A. *Trepanation.* B. *Trepaneering.*

Trepanvm, i. q. *Modiolus.*

Triandria, botanicis eſt claſſis plantarum, quarum flores tria ſtamina, vel organa maſculina, continent.

Triangvlare ossicvlvm, eſt illud os, quod in cranio inter ſuturam lambdoidem et ſagittalem ſitum eſt, atque ad oſſa ſic dicta Wormiana pertinet. Ga. *Os Triangulaire.*

Triangvlares mvscvli: plures in corpore humano muſculi hoc ſub nomine deprehenduntur. *Triangularis labii inferioris*, oritur vtrinque lato principio a labio externo baſeos maxillae inferioris, tum fibris in triangulum conuergentibus apice in angulum labiorum inſeritur, et actione ſua hunc angulum deprimit. — *Triangularis ſterni*, a parte interna inferiori et media ſterni oriens, atque oblique adſcendens, cartilaginibus quinque coſtarum verarum inferiorum, variis portionibus, quae *Muſculi ſternocoſtales* dicuntur, inſeritur, ſuaque actione coſtas aliquantum deorſum et introrſum mouet.— *Triangulares vrethrae*, qui etiam *Transverſi* dicuntur, et vtrinque a tuberoſitate iſchii ante erectores orientes et ad apicem glandulae proſtatae tendentes, parti laterali bulbi vrethrae inſeruntur, huncque deorſum trahentes

trahentes vrethram dilatant. Ge. Dreyeckichte Muskeln. G. *Muſcle Triangulaire, les Muſcles Sterno coſtaux communement le Triangulaire du ſternum.* B. *Borſt-beens-ſpier, driekantige Spier.*

Tribvlvs: hoc ſub nomine duae plantae diuerſi generis vulgó denotantur, ſcilicet 1) *Tribulus terreſtris Lob.* Tribulus terreſtris Ciceris folio, fructu aculeato *Bauh.* *Tribulus terreſtris* foliis ſexiugatis, ſubaequalibus, ſeminibus quadricornibus *Linn.* (Decandr. Monogyn.). Habet caules ſemipedem circiter longos, repentes, rotundos, nodoſos, villoſos, rubicundos, in ramos diuiſos. Folia coniugata Lenticulae, incana, piloſa. Calyx quinquepartitus, corolla brevior. Flores ſunt roſacei, quinque ſcilicet petalis in orbem poſitis conſtantes, lutei; ex horum calyce ſurgit piſtillum, quod deinde abit in fructum, quodammodo cruciformem, vel turbinatum, ex quinque capſulis plerumque compoſitum, muricatis, in capitulum collectis, et ſeminibus foetis, vt plurimum oblongis, in loculis nidulantibus. Radix fibroſa. Haec planta creſcit in pratis, praeſertim in regionibus calidis. Fructui vires abſtergentes et roborantes tribuuntur. Decoctum effuſum pulices abigere creditur. 2) *Tribulus aquaticus Bauh.* eſt *Trapa natans* petiolis foliorum natantium ventricoſis *Linn.* (Tetrandr. Monogyn.). Tribuloides *Tournef.* Radix eſt longa, fibroſa, partim natans, partim limo immerſa, e qua emergunt folia ampla, neruoſa, crenata, petiolis longis et ventricoſis affixa, natantia. Calyx eſt monophyllus, quadripartitus; corolla tetrapetala; capſula ouato-oblonga, oſſea, vnilocularis, ſpinis quatuor in medio latere oppoſitis, patentibus, (quae calycis folia fuere) acutis, craſſis armata; nucleus ouatus, tectus. Habitat haec planta in ſtagnis limoſis, praecipue Europae auſtralis. Fructus ſubdulcis, Amygdalae inſtar, edulis atque nutriens eſt, et diarrhoeas ſedare creditur. In quibusdam regionibus ad panificium adhibetur; in aliis cum aqua in pulticulam coctus infantibus propinatur. *Tribuli* nomen deriuari volunt ἀπὸ τῦ τρίβειν, a *Terendo*, *Tundendo*, quod attritum tactumque non admittat; laedit enim ac pertundit: vel παρὰ τὸ τείρειν, quod moleſtus ac infeſtus ſit; affligit enim et vulnerat tangentem. Malunt alii a ſeminis triquetra figura tribulo, bellico inſtrumento, ſimili. Prima planta eſt G. *Tribule terreſtre, Herſe, Croix de chevalier, Saligot terreſtre* G. Burzeldorn. A. *Caltrop.* B. *Steenende Aardnooten.*—Altera G. Waſſernuß, Stachelnuß, Weihernuß. G. *Tribule aquatique, Macre, Macle, Cornuelle, Corniole, Châtaigne d'eau, Saligot et Truffe d'eau.* A. *Water Caltrops.* B. *Waternoot.*

Trica incvborvm, eſt plicae Polonicae ſpecies. Ge. Wichtelzopf, Weichſelzopf. B. *Meervlecht.* Vide *Plica, Trichoma.*

Triceps, eſt nomen muſculi tam in brachio, quam in femore: prior, ſiue *Triceps brachii,* tribus oritur diſtinctis capitibus, nimirum muſculo extenſore longo, breui et brachiali externo, quorum primus a ceruice ſcapulae, alter vero a ſuperiori parte oſſis humeri orti, in deſcenſu per exteriora brachii coaleſcunt, et communi tendine affigunt ſe proceſſui olecrano; quum ergo ſe contrahunt, cubitum extendunt. Poſterior, ſiue *Triceps femoris*, pariter e tribus diſtinctis muſculis conſtat, quorum ſuperior valido tendine a margine anteriori oſſis pubis iuxta ſymphyſin oritur, indeque deſcendens, medio lineae aſperae femoris inſeritur: alter, vel medius, ſub primo a parte anteriori oſſis pubis prodiens, ſupra priorem lineae aſperae inſeritur; tertius, vel inferior a tuberoſitate et ſuperficie anteriori oſſis iſchii procedens, pariter lineae aſperae innaſcitur. E tribus his muſculis oritur quoque tendo communis, qui iuxta lineam aſperam deſcendens condylo interno femoris inſeritur. Hi tres muſculi actione ſua femur adducunt. Ge. Der dreykópfichte Muskel. G. *Le Triceps, ou Triple.*

Trichiasis, eſt ciliorum introreflexio, ita vt pili oculum pungant; quod fit vel phalangoſi, vel cum alia pilorum ſuccreſcit ſeries, in palpebrae ſuperficie interna, qui morbus proprie *Diſtychiaſis* vocatur. — Item ſic vocatur vrina piloſa, cui ab humoribus pituitoſis pili innatare videntur. A θρὶξ, pilus. Ge. Verkehrung der Haare an den Augenliedern. G. *Trichiaſe.* B. *Winkbraauwen omkrulling.*

Trichismvs, eſt fracturae oſſeae quaedam ſpecies tenuiſſima, et veluti pilaris, plerumque iuxta oſſis longitudinem excurrens, rimae tenuis inſtar, ita vt ſenſum fere effugiat, hinc etiam mortis aliquando cauſa exiſtit, quia ſe non facile prodit, admodum tamen eſt dolorifica, et magnis cum ſymptomatibus. A θρὶξ, pilus. Ge. Haarſpalt. G. *Fente capillaire.* A. *Hair-cleft.* B. *Hair-ſcheur.*

Trichoma, eſt morbus contagioſus, chronicus, Polonis endemius, cuius praecipuum ſymptoma eſt capillorum conſpurcatio, ac in cirros et funiculos diuerſae figurae ac longitudinis conglutinatio ac concretio, qui nonniſi cum ſummo periculo abſcinduntur. Hic morbus circa finem elapſi ſaeculi ex India Orientali in Poloniam et vicina loca translatus dicitur. Vide *Plica.* Ge. Wichtelzopf, Weichſelzopf, Judenzopf. G. *Plie, Plique.* B. *Meer-vlecht.*

Trichomanes, Polytrichum officinarum *Baub. Aſplenium trichomanes* frondibus pinnatis, pinnis ſubrotundis crenatis *Linn.* (Cryptogam. Filic.) planta eſt epiphylloſperma, vel dorſifera, quae plures paruos caules habet rotundos, fragiles, nigricantes, quibus adhaerent folia minima obrotunda, leuiter crenata, tenera, ordinatim diſpoſita, in dorſo habentia multa corpuſcula minima, lineis rectis ordinata. Ea microſcopii ope apparent eſſe fructus huius plantae, in iisque occurrunt capſulae ſphaericae, funiculo vi elaſtica donato inſtructae, qui contractione ſua has capſulas, ſemina minutiſſima includentes, aperit. Radix eſt filamentoſa, et nigra. Haec planta creſcit in petris et muris iuxta fontes et riuos. Tota hyeme viret. Qualitatis eſt ſiccae, ſubadſtringentis, viribusque demulcentibus et pectoralibus gaudet; vſus praecipuus in infuſis et decoctis. Dici volunt, quod fluentem capillum expleat, et ſubnaſci faciat: μανὸν enim rarum vocant, et τρὶξ, capillus. Hinc quoque *Capillaris* vocatur. Ge. Güldener Wiederthon, Wiederſtoß, rother Steinbrech. Ga. *Politric, Capillaire ordinaire.* A. *Maiden hair, Venus golden locks.* B. *Weder-dood, Vrouwenhair, roode Steen-breek.* Conf. *Polytrichum.*

Trichophyllae, ſunt plantae, quarum folia capillorum ſimilitudinem habent, vt Foeniculum, etc. Ex θρὶξ, capillus, et φύλλον, folium.

Trichosis, i. q. *Trichiaſis.*

Trichvrides, ſunt vermes tenues, et pro ratione longi, in inteſtinis hominum interdum habitantes, quorum corpus teres, longa proboſcis, filiformis, genitale curuorum eminens, rectorum apertura lateralis. A θρὶξ, capillus, et οὐρὰ, cauda. Ge. Haarſchwänze, Haarwürmer.

Tricoccos, eſt Meſpili fructus, ſic vocatus a tribus nucleis, quos continet. A τρία, tria, et κόκκος, nux, bacca, granum. Sic botanicis dicitur in genere *Capſula* ſeminalis *tricocca*, tribus nodis protuberans, intusque in tria loculamenta diuiſa.

Tricongivs, eſt menſura octodecim ſextariorum.

Tricvspidales valvvlae, ſic vocantur tres membranulae, figura tricuſpidis, latiori ſua parte auriculari cordis orificio adnaſcentes, reliqua in apicem ſatis obtuſum abeuntes, variis lacertulis praeditae, ante oſtium venae cauae in corde dextro locatae, ſic ſitae, vt ſanguinem ex vena caua quidem admittant in ventriculum dextrum, non vero remittant; ſed a ſanguine ex corde contracto egredi conante explicantur, viam omnem intercipiunt, vnde in arteriam

pulmonalem ſolam impellitur. Proprie annulum membranaceum ſiſtunt in tres lacinias diuiſum. G. Dreyſpitzige Herzklappen. G. *Valvules triglochines, ou tricuſpides du ventricule droit du Coeur.* B. *Driepuntige Klapvliezen.*

Triens, eſt tertia pars librae medicinalis, continens vncias quatuor. Continet quatuor cyathos.

Trifolium, eſt plantae genus flore papilionaceo, (Diad. Dec.) cuius ſpecies officinalis eſt *Trifolium aruenſe L.* Ea caules habet ſeſquipedem circiter altos, tenues, rotundos, aliquando parum lanuginoſos, quosdam rectos, alios repentes. Folia terna, raro quaterna, aut quina, nunc rotunda, nunc oblonga, acuta, villoſa, interdum ſpiculatis lineis albis notata, nonnunquam obliquis candicantibus ſtriis virgata. Calyx eſt monophyllus, tubulatus, quinquedentatus, perſiſtens. Flores ſunt exigui, albi, papilionacei, ſimul cum ouario vagina fimbriata obuoluti, in ſpicam congeſti. Ouarium fit capſula calyce recondita, et foeta ſemine vt plurimum reniformi, rubicundo, per maturitatem arcte adhaerente capſulae. Radix parua, fibroſa, tortuoſa, lignoſa, alba. Huius generis aliae etiam plurimae dantur ſpecies, quae paſſim ſponte naſcuntur, paſſim in paſcuis feruntur. Qualitatis omnes ſunt ſuaueolentis, et praeter vſum oeconomicum etiam infuſum in arthritide laudatur. Gr. Τρίφυλλον planta vocatur, a tribus, quae habet, foliis. Ge. Klee. G. *Trefle des Prés.* A. *Trefoil.* B. *Klaver.* — Datur etiam *Trifolium paluſtre*, ſ. *Fibrinum*, folia habens maiora, ſapore acri gaudentia inſtar Naſturtii. Vide *Menyanthes.*

Trifolium odoratum, vide *Melilotus.*

Trigynia, botanicis eſt ordo plantarum, quarum flores tria organa foeminina, ſcilicet piſtilla, vel ſtigmata, continent.

Trinerve, botanicis dicitur *folium* neruoſum, tribus neruis *in baſi* folii concurrentibus; *Triplinerue*, neruoſum, tribus neruis *ſupra baſin* concurrentibus; *Trineruatum*, nervoſum, tribus neruis *pone baſin* folii concurrentibus.

Trinitas, idem quod *Trifolium.* A tribus nempe foliis. *Viola tricolor* etiam vocatur *Trinitatis flos*, ob tres diuerſos colores.

Triobolon, eſt pondus drachmae dimidiae, ſiue trium obolorum.

Triorchis, eſt Satyrionis ſpecies, quae non duabus, ſed tribus, teſticulatis radicibus in terra nitatur. Triorchis alba odorata *Bauh.* eſt *Ophris ſpiralis Linn.* (Gynandr. Diandr.) bulbis aggregatis oblongis, caule ſubfolioſo, floribus ſecundis, nectarii labio indiuiſo crenato. Ex τρεῖς, tres, et ὄρχις, teſticulus. Ge. Herumdrath.

Tripela, vide *Tripolis.*

Tripharmacvm, eſt cognomen medicamenti e tribus ingredientibus compoſiti.

Triphyllon, eſt *Trifolium*, a tribus foliis ſic dictum. Ex τρία, tria, et φύλλον, folium.

Tripinnatvm, botanicis dicitur *folium* triplicato-pinnatum.

Triploides, eſt inſtrumentum chirurgicum, et quidem eleuatorium, ſic ob triplicem baſin, *Trioides* dictum, in vſu fuit, ſi cranii depreſſio tam magna eſt, vt caeteri vectes, ob infirmitatem, non ſufficiant. Ge. Dreyfüßiges Hebezeug. G. *Triploïde.* B. *Drievoetig Hef-tuig.*

Tripolis, vel *Terra Tripolitana*, eſt ſubſtantia terrea, facile friabilis, coloris citrini intenſi, ſaporis adſtringentis, eruta ex fodinis Mauritaniae. Eſt glarea indurata cohaerens aſpera *Wall.* *Argilla tripolitana* ſcabra, nitidula, flaveſcens, inquinans *Linn.* Sunt, qui pro ligno foſſili habuere. Qualitas eſt abſorbens. Vſus mechanicus. Commendatur tamen etiam ad intertriginem Ge. Tripoliſtein, Trippel. G. *Tripoli.* A. *Tripela.* B. *Trypel-ſteen.*

Tripolivm, eſt Aſteris ſpecies, et quidem Aſter maritimus Tripolium dictus *Rai.* *Aſter tripolium* foliis lanceolatis integerrimis, carnoſis, glabris, ramis inaequatis, floribus corymboſis *Linn.* (Syngeneſ. Polygam. Superfl.). Habitat in Europae littoribus et ad Sibiriae lacus ſalſos. Tripolium dicitur, quod eius flos ter de die colorem mutare perhibetur: ita vt mane candidus, meridie purpureus, veſperi puniceus adſpiciatur: idque forte, cum flores omnes non ſimul, ſed particulatim et ſenſim, floreant, et perficiantur, facile contingit, tres florum colores conſpici, incipientium, completorum et deficientium. Ex τρὶς, ter, et πολέω, muto, verſo. Sed ſecundum alios, dicitur quaſi ter caneſcens, a πολιὸς, canus. Ge. Meerſternkraut, Turbithkraut. Ga. *Eſpargoute de Mer.* A. *Sea-ſtar wort.* B. *Zee-ſterrekruid, blaauwe Kamille, blaauwe Madelieven.*

Tripsis, eſt contritio, ſiue contuſio. A τρίβω, tero.

Triqveter, botanicis dicitur *caulis*, vel *petiolus*, vel *pedunculus*, lateribus tribus exacte planis. *Triquetrum folium*, tribus lateribus longitudinalibus in folio ſubulato.

Triqvetra ossa, ſunt triangularia oſſicula, quae nonnunquam intra ſuturam ſagittalem et lambdoideam cranii inueniuntur. Etiam *Wormiana* dicuntur. — Vnum quoque ex carpi oſſiculis *triquetrum* a figura vocatur.

Trismvs, eſt dentium ſtridor, ſiue conuulſio tonica, vel clonica, maxillae inferioris, cum impedito eius motu naturali, ſcilicet conſtrictio violenta et inuita muſculi temporalis et maſſeteris, qua dentes tam valide contra ſe inuicem contrahuntur, vt ad minimum motum obliquum, ſupra ſe inuicem exterius, vel interius, per muſculos pterygoideos factum, ſonus acutiſſimus oriatur et ingratus auribus, qui ſtridor vocatur. Tetanus eſt maxillae, ſ. ſymptoma pluribus morbis, aut vulneribus grauioribus ſuperueniens. A τρίζω, ſtrido. Ge. Das Zähnklappern. G. *Grincement des dents.* A. *Grinding of the Teeths, Locked Iaw.* B. *Knerſing der Tanden.*

Trissago, et trixago, vocatur *Chamaedrys.* — — *Scordium* quoque *Trixago paluſtris* dicitur.

Tritaeophyes, tritaevs, eſt febris continua remittens, plerumque maligna, quae altero quoque die quidem exacerbatur, ſed cum rigore inordinato atque erratico. Differt a Tertiana eo, quod in apyrexiam non deſinat alternis diebus; ab amphimerina et hemitritaeo, quod ſingulis diebus non patiatur paroxyſmum, ſed tantum alternis, aut, ſi ſingulis ſint paroxyſmi tertianarii, ſaepius vero excepta inuaſione, paroxyſmi a frigore non exordiantur. *Sauv.* Ex τριταῖος, triduanus, et φύω, creſco. Ge. Ein anhaltendes dreytägiges Fieber. Ga. *Tierce continue.* B. *Een geduurige anderendaagſche Koorts.*

Triternatvm, botanicis vocatur *folium* triplicato-ternatum.

Triticvm, eſt planta cerealis, quae plures habet caules, vel culmos, quatuor, vel quinque pedes altos, ſatis craſſos, rectos, per interualla nodoſos, excauatos, foliolis quibusdam longis, anguſtis, inſtar graminis inſtructos. Flores ſunt hermaphroditi, apetali, conſtantes ſtaminibus maſculinis, ſimplicibus, ferentibus antheras tenues gracilesque; intra haec poſitum eſt ouarium binis recuruis tubis inſtructum (Triandr. Digyn.). Vtraque haec defenduntur binis valuis, ſaepe ariſtatis, per appendicem longam, acutam, gracilem, iam piloſam, alias glabram; cinguntur rurſum duobus foliolis cauis carinatis calycis vicem praeſtantibus: gluma ſaepius triflora eſt. Suſtentantur haec vno pedunculo, qui cum aliis accretis vni axi facit ſpicam denſam. Semina ſunt magna, oblonga, gibba, vna parte ſulcata, extus coloris flaueſcentis, intus albi, farinoſa, nutrimenti optimi, ex quibus per molendinam in farinam contritis, poſt debitam eius ſubactionem, fermentationem, et in clibano coctionem, optimus

panis conficitur. Radix tenuis, filamentoſa. Farina tritici duplicem continet materiam, alteram puluercam amylaceam, alteram glutinoſam, aquae non miſcibilem; amylacea illa, vegetabilis naturae tenacior, acidum elementum continet, et cum aqua vinoſam naturam induit, pars glutinoſa vero magis ad animalem indolem accedit. Triticum forte dicitur, quod ex ſpicis fit tritum, vel, quod triturae deſtinatur. Gr. Πυρὸς, et πυρὸν, quaſi σπυρὸν, vel σπορὸν, ἀπὸ τῦ σπείρειν, ſeminando, dictum volunt, vel nomen habet ab acutie, aut a ſimilitudine, quam cum nonnullorum fructuum granis, vel gygartis habet, quae πυρῆναι dicuntur, vel πυρὸς, a flauo rutilantique igneo colore ac fulgore. Dicitur et σῖτος, cibus, quae vox omnibus cerealibus conuenit. Ge. Weizen. Ga. *Froment, Blé.* A. *Wheat.* B. *Turw, Terwe, Weit.*

Tritorivm, i. q. *Infundibulum.*

Tritvratio, eſt contuſio, qua medicamenta terendo in puluerem rediguntur, vt eo aptius cum aliis miſceri, vel virtus eorum extrahi poſſit; ad quam etiam pertinent laeuigatio et praeparatio, de quibus ſuo loco. Ge. Zerſtoßung, Zerreibung. Ga. *Broyer.* A. *Trituration, Grinding.* B. *Stooting, Kleinwryving.*

Trochanter, i. q. *Rotator.*

Trochisci, ſunt medicamenti interni et ſicci genus, nempe ſunt rotulae, ſeu orbiculi ſignati. Fiunt ex pulueribus cum mucilagine exceptis, et in paſtam redactis, ex qua orbiculi in vmbra ſiccandi formantur, quorum variae compoſitiones in officinis proſtant. A τρόχος, rota; vocantur item *Paſtilli*, Δακτύλιοι *Hippocr.* ab annuli ſpecie, Ἀρτίσκος, quod panem referat, Κυκλίσκος a circuli figura. Ge. Küchlein, Trochiſken. G. *Trochisques.* A. *Troches.* B. *Koekjes.*

Trochlea, vide *Bathmis*, et *Trochlearis muſculus.*

Trochlearis mvscvlvs, eſt muſculus oculi obliquus ſuperior, ſiue maior, et omnium oculi muſculorum tenuiſſimus, habens tendinem longiſſimum. Nam communi principio, cum primis quatuor ortus, ad internum angulum recta fertur, ibi per trochleam cartilagineam tranſit, quae in margine ſuperiori orbitae verſus canthum oculi maiorem ſita eſt, inde reflexus verſus poſteriorem bulbi partem recurrit, ibique tunicae ſcleroticae inſeritur. Ab hac trochlea *Trochlearis* dicitur, et actione ſua bulbum oculi oblique deorſum ad angulum externum vertit, et cum Obliquo inferiori ſimul agens bulbum a quatuor muſculis rectis retractum, aliquantum antrorſum ex orbita protrahit, vt in attento obiecti intuitu fieri ſolet. Etiam *Amatorius* appellatur. *Trochlea* venit e τροχίζω,

torqueo. Ge. Der obere ſchrege Augenmuskel. G. *Muſcle ſupérieur de l'Oeil, ou le Muſcle Trochleateur.* A. *The Pully Muſcle.* B. *Katrol-ſpier.*

TROCHOIDES, eſt ſpecies articulationis, in qua vnum os ingreditur in cauitatem alterius eodem modo, quo axis committitur rotae; cuius exemplum eſt in articulo primae cum ſecunda vertebra colli.

TROGLODITICA MYRRHA, eſt ea, quae optima eſt, et in Trogloditi patria nata. Vide *Myrrha.*

TROMA, eſt vulnus, a cauſa externa inflictum. A τιτρώσκω, vulnero.

TROMOS, i. q. *Tremor.*

TRVNCATVM, botanicis dicitur *folium* terminatum linea transuerſa.

TRVNCVS, dicitur illa pars arteriae magnae et venae cauae, quae deſcendit a corde ad vaſa iliaca, verum in genere anatomici truncum vocant partem corporis, quae in ramos diuiditur, quippe quorum reſpectu truncus dicitur. Sic dantur trunci arteriarum, venarum, neruorum, etc. Ge. Ein Stamm. G. *Le Tronc.* A. *The Trunc.* B. *De Stam.*— *Truncus,* etiam vocatur totum animalis corpus, exceptis capite et artubus adhaerentibus.—Eſt etiam caudex arboris, ramis et frondibus deſtitutus, vel in genere organum multiplicans plantam, eſtque vel *Caulis*, vel *Culmus*, vel *Scapus*, vel *Stipes.* Ge. Rumpf, oder Stamm. B. *'t Lyf, Romp.*

TRYPANVM, i. q. *Modiolus.*

TRYPHERA, eſt electuarium, vel compoſitio antiqua, a τρυφερὸς, delicatus, dicta, quod totius corporis oriſque colorem odoremque commendet, et natiuum membris ſuccum reſtituat. Varia paſſim adhuc proſtat, vt Perſica, Saracenica, Nicolai, etc.

TRYSMVS, vide *Triſmus.*

TVBAE FALLOPIANAE, ſunt duo canales fere conici, tortuoſi, membranoſi, ex binis ſuperioribus foraminibus vteri exeuntes, vtrinque vnus, ex anguſtata capacitate circa matricem ſenſim dilatati, in hemicyclos celluloſos flexi, ſex ſeptem vel quandoque octo circiter digitos longi; horum amplitudo circa medium fere paruum digitum aequat. Peruii ſunt. Extremitas vtero iuncta et in eius cauum hians minima eſt: ſetam enim tantum, aut ſtylum tenuem transmittit, at in progreſſu ſenſim dilatatur, et circa medium latiſſima: altera vero extremitas in abdomine fluctuans quartam ſolummodo digiti auricularis craſſitiei partem admittit, fimbriisque multis muſcularibus ornata eſt, ouario, quando opus

eſt, ſe applicantibus. Tubarum ſubſtantia membranacea eſt; duplicique conſtant membrana, quarum interna communis eſt originis cum illa, quae internam ſubſtantiam vteri cingit, haec glanduloſa eſt, intusque rugoſa, et lubrico humore imbuta. Externa vero membrana oritur ab ea, quae externam vteri ſubſtantiam obuelat, eſtque prope vterum craſſior, Vaſa habent copioſiſſima, corpus cauernoſum intra membranas earum efficientia, vt erigi, ſiue rigidae reddi, queant, quando ouario applicandae; a quibus etiam humectantur. Vſus eſt, vt in momento conceptionis turgentes, extremitatem liberam eiusque fimbrias ouario applicent, ouulumque foecundatum turgens et ab ouario abruptum recipiant et in vterum deferant. In tubis ſubſtitiſſe ouula, embryonesque euolutos eſſe, qui *Partus tubarii* vocantur, exempla proſtant. Ge. Muttertrompete. G. *Trompette de Fallope.* A. *The Fallopian Tubes.* B. *Trompetten van de Baarmoeder, Eyer leiders.*

TVBA EVSTACHIANA, eſt canalis amplus, tenuiorem calamum ſcriptorium admittens, ad palati extrema, vel narium poſteriora, tendens, ortus a tympani parte anteriori et inferiori, prope tympani membranam, principio ampliori, patente, elliptico: mox iterum ſenſim coarctatur perfecte tubae inſtar, ſic conum ellipticam baſin habentem referens, oblique deorſum verſus interiora, inferiora, anteriora delatus, ante canalem oſſeum arteriam carotidem internam continentem ſitus, poſt trium circiter, vel quatuor, linearum progreſſum in plures partes inaequales, rupta quaſi ſpatia efficientes, deſinit. Hactenus oſſeus eſt, et oſſi petroſo inſculptus, ſenſim interim in circulum mutata ellipſi. Apponitur vero huic dein canalis alius, priori continuatus et ſimilis, ſed eo duplo longior, anguſtus admodum in ſuo principio, multoque anguſtior, quam eſt canalis oſſeus, ſenſim dilatatus, hinc etiam conicus, inuerſus, tandem ad finem multo rurſus, quam eſt oſſea pars, amplior, conſtans partim ſubſtantia cartilaginea, reſpiciente occiput, et conſtituente partem ſuperiorem, lateralem, poſteriorem pro maiori, lateralem anteriorem pro minori parte, et maximam partem laborum orificii: partim membranacea et muſculoſa, reſpiciente foramen auris, conſtituente et abſoluente reliquam tubae partem, ſic ſupplente cartilaginis defectum. Denique cartilaginea haec pars, ad extremum tubae finem, praecipue vero ad poſteriora, lateſcens, efficit marginem ſemilunarem, cartilagineum, robuſtum, extuberantem, qui format labra orificii ampli, elliptici conniuentis, quo tuba deſinit ad latus internum alae internae pterygoidei proceſſus oſſis

ſphenoidalis, a latere foraminis poſtici narium, ſupra palatum mobile, vbi ſupra vuulae baſin terminatur. Vſus praecipue in eo conſiſtere videtur, tum vt humores in cauum tympani exhalantes in os defluere poſſint, tum vt aer externus cauum tympani ſubintrare, ſicque liberum membranae tympani et oſſiculorum motum pro mutatione ſua conſeruare poſſit. Nomine a ſimilitudine inuentoriſque cognomine deſumto, et a *Valſalua* excogitato, *Tuba Euſtachiana* appellatur. Gr. Σάλπιγξ, hinc muſculi exigui ab hac tuba ad vuulam et pharyngem tendentes *Salpingo-ſtaphylini*, *Salpingo-pharyngei* dicuntur. Ge. Die Trompete im Ohr. Ga. *La Trompe d'Euſtachius*. B. *De Trompet van Euſtachius*.

Tvba vteri, i. q. *Tubae Fallopianae*.

Tvbercvlvm, quandoque naturalem quamuis eminentiam, praecipue in oſſibus, denotat, vel idem eſt, quod *Phyma*.

Tvberosa, eſt Hyacinthus Indicus tuberoſus, flore Hyacinthi Orientalis *Tournef.* *Polianthes tuberoſa* floribus alternis *Linn.* (Hexandr. Monogyn.). Nomen a tuberoſa radice ab Italis datum. Ge. Tuberoſe. Ga. *Tuberoſe.* — *Tuberoſa* etiam dicitur *radix*, quotiescunque verae radici, quae in medio eſt, multa vndique et magna ſatis adnaſcuntur tubera, vel partes quaſi carnoſae, filo annexae, quae perperam vulgo pro radicis partibus habentur, quum potius gemmarum ſpecies dicendae ſint: nouam enim (vt certis conſtat experimentis) plantam in ſe continent, imo propriis fibroſis, vnde nutriuntur, gaudent radicibus ab inferiori parte ſibi appoſitis, vt in Aſphodelo et Paeonia obſeruatum fuit. Hyeme vero perit omne plantae capillitium, et remanent ſola cum craſſioribus radicibus tubera, quae ſequenti anno germinant. Sic ratio in promtu eſt, quare radices officinales, quae eo modo conſtructae ſunt, hyeme, ſaltem antequam vigere incipiant, effodi et colligi debeant, quia tunc ſcilicet radix totam iam futuram plantam, omnesque eius vires concentratas et collectas continet, quae radicem deinceps pro maxima parte deſtituunt, et per omnes plantae partes diſperguntur.

Tvbvli lactei, vide *Mammae*.

Tvbvli vrinarii, vel bellini, vide *Renes*.

Tvbvlosvm, dicitur *folium*, vel perianthium, interne concauum, vel inane; *corolla tubuloſa*, in qua corollulae floſculorum omnes tubuloſae et ſubaequales ſunt.

Tvbvs, botanicis dicitur corollae monopetalae pars inferior.

Tvlipa, eſt plantae genus, (Hexandr. Monogyn.) quod habet caulem vnicum, rotundum, medulloſum, duobus, vel

tribus, foliis longis, latis, craſſis, duris, in margine vndoſis, acutis, inſtructum. Flos eſt liliaceus, hexapetalus, forma quodammodo vrcei, absque calyce, in faſtigio caulis, vnicus, erectus, ſex ſtaminibus praeditus. Ouarium, quod fit fructus oblongus, trifariam dehiſcens, in tria loculamenta diuiſus, ſeminibuſque foetus planis bino ordine ſibi incumbentibus. Radix eſt bulboſa, interdum breuior, nonnunquam oblongior, craſſa, foris flaueſcente, vel magna ex parte nigricante membrana obducta, quae interna parte lanuginoſa eſt, Caſtanearum corticis inſtar, aliquando autem adeo denſo tomento plena, vt molliſſime recubet bulbus, qui ſolidus eſt, firmus, et velut albumen oui coctum candidus; guſtanti dulcis, ſaltem non ingratus. Numeroſae admodum huius generis dantur ſpecies, quarum plures ob florum elegantiam in hortis noſtris coluntur. Nomen datum creditur a pilei Sclauonici ſimilitudine, qui Turcis dicitur *Tulipant*, *Dulpant*, *Dublent*. Hunc enim pileum videtur hic flos forma exprimere. Ge. Tulipan. G. *Tulipe*. A. *Tulip*. B. *Tulp*.

Tvlvs, i. q. *Callus*.

Tvmor, Gr. Ὄγκος, Οἴδημα, eſt morbus magnitudinis auctae, quo partes humani corporis praeter ſolitum modum ampliantur, et extenduntur, per affluxum et accumulationem plurium liquidorum, vel concretionem ſolidorum, ita vt deſtinatam operationem perficere, vt par eſt, nequeant. Ge. Eine Geſchwulſt. G. *Enflure*, *Tumeur*. A. *A Swelling*. B. *Een Gezwel*.

Tvnetanvs flos, eſt *Flos Africanus* aurei coloris, *Tagetes Linn.* (Syngeneſ. Polygam. Superfl.) ſic dictus, quod in regione Africae Tunetenſi creſcat. Hinc Belgis *Theunis*, et *S. Anthonis-bloem*. Vide *Tagetes*.

Tvnica, inter vegetabilia eſt tenuis cortex, et veluti membranaceus, quo vel arbor, vel radix, inueſtitur. Sic radix huiuſmodi, vel *bulbus*, *tunicatus* dicitur, e tunicis ſibi ſupraimpoſitis conſtans.

Tvnica, flores tvnicae, in officinis dicuntur corollae Caryophylli hortenſis ſimplicis, flore maiore rubro *Bauh.* *Dianthi caryophylli* floribus ſolitariis, ſquamis calycinis ſubouatis, breuiſſimis, corollis crenatis *Linn.* (Decandr. Digyn.) Qualitatis ſunt admodum fragrantis, viribuſque cordialibus, ſudoriferis et alexipharmacis gaudent; hinc in debilitate, contagio et exanthematibus commendantur. Proſtant in officinis aqua, acetum, conſerua et ſyrupus. Ge. Nelken, Nägelein. G. *Oeillet*, *Giroflée*. A. *Pink*, *Cloue July-flower*. B. *Nagel-bloemen*.

Tvnica, i. q. *Membrana.*

Tvnica cornea, vide *Cornea tunica.*

Tvnica decidva, ſ. filamentosa, eſt membrana interior vteri cum ouo in eo contento connexa, eique adhaerens, eiuſque nexum cum vtero efficiens, quae vel cum ouo ſecedit, vel poſt partum expellitur et iterum regeneratur.

Tvnica retiformis, vide *Retina*, et *Amphibleſtroides.*

Tvnicati tvmores, ſunt idem, quod *Cyſtici*, ſeu tumores ſaccati, quorſum ſteatomata, atheromata, etc. pertinent.

Tvrbinata ossa, spongiosa ossa, quorum alii quatuor, alii ſex, alii octo numerant, habito ſcilicet vario reſpectu lamellarum intercedentium, ſunt lamellae oſſeae, ab oſſe cribriformi, plano, ſphenoideo et maxillari productae, in cauo narium vtrimque ſitae, mytuli fere inſtar concauae et conuolutae, tenerrimae, multis foraminibus pertuſae, propaginibus neruorum olfactoriorum et membrana pituitaria veſtitae, quarum maximus vſus in augenda ſuperficie cauitatis narium conſiſtere videtur. Vulgo *duo oſſa ſpongioſa ſuperiora* ad ethmoideum *os* referuntur, *duo inferiora* vero vt ſeparata oſſa conſiderantur. G. Gewundene Naſenbeinlein. G. *Coquilles, Conques, Cornets des narines.*

Tvrbith, ſeu tvrpetvm vegetabile, eſt radix Conuoluuli Zeylanici alati maximi *Herm.* *Conuoluuli turpethi*, foliis cordatis, angulatis, caule membranaceo quadrangulari *Linn.* (Pentandr. Monogyn.). Haec radix vario longoque reptatu ad tres quatuorue cubitos adſcendit, pollicem et amplius craſſa, lignoſa, in aliquot ramos diuiſa, craſſo fuſcoque cortice tecta, qui ruptus, ſtillat ſuccum lacteum, glutinoſum, et pallide flaueſcentem reſinam, ilico concreſcentem. Folia habet Althaeae, floremque monopetalum Conuoluuli vulgaris magnitudine, et forma candidum. Radix qualitatis eſt gummoſae, ſubinſipidae-acris, nauſeoſae, viribusque valide quidem, ſed tardiuſcule, purgantibus pollet. In arthritide, hydrope aliisque morbis chronicis commendatur, variasque antiquiores compoſitiones ingreditur. Adfertur ex Zeylona, Malabaria, etc. in officinis eligitur non carioſa, intus alba, et reſinoſa. Nomen aliqui a turbando deducunt, quod propter magnam violentiam purgando corpus turbet. G. Turbithwurzel. G. *Turbith.* B. *Turbit-wortel.*

Tvrbith minerale, ſeu tvrpethvm minerale, dicitur etiam *Mercurius praecipitatus flauus*, et praeparatur e Mercurio viuo in oleo vitrioli ſoluto et ad ſiccitatem cocto, tum affuſa aqua edulcorato. Olim ad tria grana ad excitandam ſaliuationem propinabatur. At ob vires admodum

draſticas rarius hodie adhibetur, cum ſecuriora mercurialia proſtent. Nouiter vt ſpecificum contra hydrophobiam commendatur. Ga. *Turbith-mineral.*

TVRBO, inter vegetabilia dicitur quidquid ex acumine tendens in amplius ſpatiatur. Hinc *Turbinatum*, quod ex anguſto continenter in latius prodit. Sic turbinata conſpicitur pyrorum forma. Permulta etiam herbarum folia in mucronem turbinantur. — *Turbinatum* dicitur *Perianthium* obuerſe conicum.

TVRGESCENTIA HVMORVM, i. q. *Orgaſmus.*

TVRIONES, ſunt tenerae ſummitates plantarum primo propullulantes, foliis et floribus nondum euolutis. Quarundam plantarum turiones in vſum cibarium cedunt, vt *Aſparagi, Lupuli*, etc. Ge. Keime.

TVRPETHVM, vide *Turbith.*

TVRRITIS, TVRRITA, eſt plantae genus, (Tetradyn. Siliquoſ.) quod habet folia ex radice erumpentia, oblonga, villoſa, vel glabra, ſinuoſa, repentia. Caulis ex his naſcitur ſolidus, rotundus, habens folia exigua, acuta, inſtar Acetoſae, ſine pediculis amplexicaulia. Calyx tetraphyllus deciduus. Flores in faſtigium turris inſtar aſſurgentes, exigui ſunt, albi, quadrifidi, cruciformes. Flori ſuccedit ſiliqua compreſſa, longiſſima, tetragona, bilocularis, biualuis, continens ſemina exigua, rubicunda, ſaporis acris. Radix eſt fibroſa, alba. Haec planta creſcit in pratis, ſic dicta, quod caulis eius ſe turris in modum erigat. Qualitatis eſt acris, viresque ei antiſcorbuticae tribuuntur; rarior tamen in medicina vſus eſt. G. Thurmſenf. G. *Tourrette.* A. *Tower-muſtard.* B. *Turren-kruid.*

TVRVNDA, i. q. *Turundula.*

TVRVNDVLA, ſeu TVRVNDA, *Varr.* *Linamentum Celſo.* *Pannus Colum.* Μοτὸς, Ἔμμοτον, eſt vulgo linteum concerptum et in cylindrum contortum, quod vnguento illitum, vlceribus imponitur. Ge. Meißel, Wieke. G. *Turonde, Charpie, Tente.* B. *Een Wieke.*—Aliae tamen *turundae*, quae etiam *tumentes* vocantur ad dilatanda orificia vulnerum adhibentur. Eae ex ſpongia compreſſa (Ge. Preßſchwamm.) vel radice Gentianae, etc. conficiuntur. Ge. Quellmeißel.

TVS, i. q. *Thus.*

TVSSEDO, i. q. *Tuſſis.*

TVSSILAGO, eſt plantae genus flore compoſito radiato, (Syngeneſ. Polygam. Superfl.) cuius ſpecies maxime frequens et officinalis eſt Tuſſilago vulgaris *Bauh.* *Tuſſilago farfara* ſcapo vnifloro imbricato, foliis ſubcordatis, angulatis, denticulatis *Linn.* Habet haec caules tenues, qui in ſummitate

habent florem radiatum, citiſſime caducum, cuius diſcus ex floſculis, corona ex ſemifloſculis componitur, embryonibus inſidentibus, et calyce multifido comprehenſis. Embryones poſtea abeunt in ſemina pappis inſtructa. Flos ante folia menſe Martio, vel Aprili, erumpit. Hinc etiam *Filius ante patrem* vocatur.--Radix eſt ſaporis ſubacris cum leui lentore, odoris nullius. Folia ex radice erumpunt magna, ampla, anguloſa, circularia fere, ſuperne viridia, inferne alba. Creſcit in locis humidis; quod haec planta tuſſientibus medeatur, appellationem habet, et propter hanc vim in omnibus fere pectoris affectibus adhibetur. Radix in officinis *Radix farfarae* dicitur. Proſtat e floribus conſerua et ſyrupus, et e radice Lohoc. Folia frequenter in infuſis pectoralibus adhibentur. Ge. Roßhuf, Brand-lattig, Huflattig. G. *Pas d'âne, Tuſſilage, Pied de Cheval.* A. *Colts-foot.* B. *Hoef-blad, Paards-klauw, Hoef-latouw.*

Tvssis, Gr. Βὴξ. a βήττω, tuſſio. Eſt motus violentus et plerumque inuoluntarius muſculorum, quibus reſpiratio peragitur, ita vt exſpiratio variis vicibus interrupta, iterumque repetens, aerem expellendo e pulmonibus, et repellendo contra latera ramorum aſperae arteriae, tandem poſt aliquot ictus et niſus cum ſonitu grauiore, vel acutiore, non ſine vi, et ſaepe humoris, vel phlegmatis, excretione, peragitur. Hinc ex tuſſi perinde, vt in ſternutatione, concuſſio corporis fit, adeo vt in vehementiore tuſſi non leuis labor ſit, et metus ſuffocationis, quoniam impedita reſpiratione ſanguis e capite rediens ſe in cor dextrum exonerare non poteſt; ideoque facies et oculi rubore et liuore afficiuntur, atque a tuſſi aliquot horas durante identidem, repente vires admodum franguntur, et venter, pectus atque caput dolore affliguntur, praeſertim in *Sicca tuſſi.* Aliquando etiam vomitus ſubſequitur, aut haemoptyſis, inprimis in tenerioribus, a ruptis in pulmone vaſis ſanguiferis, vel ex illa concuſſione viſcerum hernia in inguine, vel vmbilico, fit. Verum Tuſſis neceſſario inducitur per quamcunque irritationem, vel idiopathicam, vel ſymptomaticam, per vaſorum pulmonalium quorumcunque obſtructionem, ſiue per compreſſionem, oppletionem, vel contractionem, ea fiat, hinc comitem agit in aſthmate, pleuritide, hydrope, empyemate, vulneribus pectoris, malo hypochondriaco; haemoptoë, grauedine, phthiſi, vermibus, etc. Diuiditur in *Tuſſim ſiccam*, in qua nihil, vel parum, excernitur, vti omnis tuſſis in principio eſt: et in *humidam*, in qua mucus viſcidus, pulmonum bronchiis inhaerens, reſpirationisque libertatem turbans, cum leuamine eliminatur; vel ſanguis, pus, pituita, aut

tenuis liquor, excernitur. — *Tuſſis conuulſiua infantum*, ſ. *ferina*, eſt ſaeua et violenta tuſſis, quam acuta quaedam et ſonora inſpiratio, galli cantui ſimilis, vna cum vomendi niſu comitatur. Ge. Keichhuſten. G. *Coqueluche*. A. *Chin-cough*. B. *Kink-hoeſt*. — Ge. Der Huſten. G. *La Toux*. A. *Cough*. B. *De Hoeſt*.

Tvtia, tvtia alexandrina, ſiue cadmia facti-tia, eſt corpus denſum, ex fuligine, vt vulgo aſſerunt, aeris, dum in fornace conficitur, concretum, adhaerens lateribus, camerisque fornacum, vel et in partem infimam delabens. Triplicis id ſecundum veteres auctores eſt generis, nominibus a re, quam repraeſentare videtur, ſumtis. *Botritem* appellant, quae vuae ſpeciem refert: *Oſtracitem*, quae teſtis ſimilis eſt: *Placitem*, quae cruſtis. *Botritis* ſecundum eos reperitur in fornacis parte media; *Oſtracitis* in infima; *Placitis* in editiore. Sunt, qui *Capnitem* et *Calamitem* addunt. *Capnitem* dicunt, quae in ipſo fornacum ore reperitur, tenuiſſima, exuſta et nimia tenuitate ſimili fauillae. Verum haec a *Pompholige* et *Nihilo albo* vix, vel parum, differre videtur. *Calamitem* vocant a figura calami, quam a pertica ferrea acquirit. Nimirum decutitur haec a ferreis perticis, quibus cadmia, dum aes fuſum iis agitatur, adhaereſcit. Optima eſt *Botritis*, denſa, modice grauis et in laeuitatem magis inclinans, racemoſa facie, quae fracta cinerulenta eſt. Rectius tamen hodie putatur, *Tutiam* eſſe mineram Zinci argillaceam, in Perſia reperiundam, quae ſuper cylindros fuſa et modice vſta cortici ſimilis euadit, intus laeuis, extus aſpera, coloris e flauo albeſcentis, vel plerumque griſei. Tutia in puluerem impalpabilem trita, *Praeparata* dicitur; viribus gaudet, vt zincum, exſiccantibus, hinc in intertrigine, maxime vero in ophthalmia, commendatur. Adhibetur ſub forma collyrii, vel vnguenti. Gr. Καδμεία. Arab. *Climia*, vel *Chlimia*. Ge. Ofenbruch, Tutie. Ga. *Tutie*. A. *Tutty*. B. *Tuti*, *Niet*, *Kleimei*, *Oogniet*.

Tyloma, condyloma tylvs, eſt excreſcentia epidermidis in manibus, pedibusque, minime adhaerens tendinibus, aut perioſteo; accedit pedibus, ſi pedibus nudis incedere adſueſcamus, manibus vero accreſcit ab inſtrumentorum duriorum aſſidua tractatione: tactum tollit. G. Schwiele. G. *Durillon*, *Calloſité*.

Tylosis, trachoma tylosis, eſt aſperitudo calloſa palpebrae a parte interna.

Tympanias, i. q. *Tympanites*.

Tympani membrana, ita dicta, quia ſubiectae cauitati, tympani nomine inſignitae, ſuperinducta eſt, ſita ad

finem meatus auditorii, quem a tympano ſeparat, et ſic aërem internum ab externo hic loci ſecludit, et corpuſcula quaecunque per aërem volitantia, inſecta, et ſimilia ab interioribus arcet. Situs eius non perpendicularis, ſed valde obliquus eſt, ita vt ad ſuperiora meatus inclinet, ab inferioribus excurrat, hinc ad ſuperiora et poſteriora obtuſum, ad inferiora et anteriora acutum cum meatu angulum format; ita nempe in adulto homine: nam foetui, vti rotundior membrana, ita magis plana et horizontalis eſt. Sic auget ſuperficiem plus, quam ſi ad perpendiculum apponeretur, hinc locum facit ampliorem pluribus radiis ſonoris incurrentibus, inprimis autem efficit, vt incurrant radii praecipue in huius membranae centrum, vt ſic facilius et validius tremat. Accipit ſic etiam figuram ellipticam, quae alias eſſet circularis, vt in Leone et Fele, eſtque ſua circumferentia elliptica infixa ſulco cuidam paris figurae, parietibus meatus oſſei ad marginem interiorem inſculpto, non integram ellipſin abſoluenti, ſed in ſuprema ſuae peripheriae regione paululum deficienti, qui idem eſt cum crena, parti interiori annuli, iam deſcripti, in foetu et iunioribus inciſa, ſatis profunda, ampla, tympani membranam excipiente, quae caua eſt a parte meatus auditorii, conuexa a parte oſſis petroſi. Eſt haec membrana in omnibus iunioribus, adultis, ſenibus, etiam brutis quibuscunque, ſemper integra, nunquam, vt nonnulli, v. c. *Riuinus*, voluerunt, aperta et naturaliter patente foramine pertuſa. Membrana haec eſt tenuiſſima, hinc pellucida, etiam laeuis, polita, ex tribus, vel potius quatuor, diſtinctis lamellis, ſibi inuicem applicatis, vnitis, connexis, vt in foetu optime patet, conſtans: dum epidermis et cutis meatum auditorium inueſtiens, ſenſim tenuior facta, ad finem meatus tenuiſſima, interiecta celluloſa, det lamellam externam attenuatiſſimam, meatus cauum reſpicientem; cui interne ſimiliter applicatur lamina admodum tenuis, tympani cauitatem ſpectans, quae perioſtei tympani cauum obueſtientis propago eſt; inter quas binas rurſus intercepta eſt celluloſa quaedam ſubſtantia, nullam vnquam pinguedinem continens, a membrana celluloſa, meatum inueſtiente, et ſub cute haerente, oriunda, vaſculoſa admodum, dum extremae lamellae vix vaſa habent. Inter tertiam et quartam membranam ſitus eſt proceſſus mallei maior, ſiue manubrium. Vide *Chorda tympani*. Vſus membranæ tympani eſt radios ſonoros excipere, eorumque motum per annexa oſſicula auditus in labyrinthum promouere ſicque auditui inſeruire. G. Das Trommelhäutlein im Ohr. G. *Le Tympan de l'oreille*. A. *The drum of the ear*. B. *Het Trommelvlies, Oor-vliesje.*

Tympanites, tympanias, eſt tumor abdominis fixus et conſtans, aequabilis, durus, renitens, et a pulſione ſonitum edens, plerumque in faſtigium aſſurgens, absque gravitatis multo ſenſu, cum ructibus, borborygmis, conſtipatione et dolore; oriundus ex paralyſi partis inteſtini, et a flatu intercepto ſummopere dilatati, vel ab emphyſemate inteſtinorum, vel a laeſione veſiculae felleae et effuſione bilis, vel ab humoribus in abdomen exhalantibus, non reſorptis, ſed putreſcentibus, et aërem ſic ex ſe veluti generantibus; vel a vermibus peredentibus inteſtinorum tunicas, vnde aër tum abdomen intrat, calore expanditur, et tumorem excitat; vel ab inordinato ſpirituum influxu in neruos inteſtinorum. Dicitur quoque *Hydrops ſiccus*. A τυμπανίζω, tympani inſtar ſono. Ge. Trommelſucht, Windſucht. Ga. *Hydropiſie Tympanite.* A. *Tympany.* B. *Trommel-water, Wind water, Wind zucht.*

Tympanvm, eſt cauitas pone tympani membranam verſus interiora, temporalis oſſis parti petroſae inſculpta; ampla, lata, caeteris cauitatibus, in eodem oſſe petroſo etiam reperiundis, maior; habens ſuperficiem aſperam et inaequalem admodum, cauernulis, eminentiis, ſinubus, foraminibusque maxime interruptam. Hinc ſortita figuram valde irregularem, ad ellipticam tamen optime accedentem. Parte ſua anteriori clauſa eſt membrana tympani; per ſinuoſitatem maſtoideam, in parte poſteriori et ſuperiori tympani ſitam, communicat cum mammillaris oſſis temporum proceſſus cellulis multis, magnis, in ſe inuicem patulis, in infante recenter nato non inueniendis, ſenſim cum tempore formatis, tympani cauo vnitis, illudque quam maxime augentibus, ampliantibus, complentibus, hinc ab eo non diſtinguendis, praeſertim cum in iis animalibus, in quibus hi cancelli non adſunt, ipſa tympani cauitas multo amplior obſeruetur. Huius autem caui interna facies tota obducta eſt membrana quadam tenui, a dura matre, per commiſſuram inter os temporale et partem petroſam occurrentem tympanum ingrediente, ibique ſeſe expandente, ſuppeditata; cauernulas maſtoideas etiam ingrediente et inueſtiente, ſic verum perioſteum hic efficiente; ditata interim vaſculis arterioſis quam plurimis a carotide duram matrem perreptante oriundis, mirabili et prorſus ſingulari reptatu hic diſtributis. Haec vaſcula videntur ex vltimis ſuis ramulis exhalare liquidum tenuiſſimum, aqueum, ad membranam omnia inueſtientem humectandam. In hoc cauo reconduntur oſſicula auditus; vide *Malleus, Incus, Stapes, Os orbiculare*, it. *Feneſtra*, etc.

— Tympanum dicitur haec cauitas ob aliqualem cum bellico hoc inſtrumento ſimilitudinem. Ge. Trommelhöle im Ohr. Ga. *La Caiſſe du Tambour, le Tympan.* B. *De Trommel.*

Typha, ſeu tipha, eſt planta paluſtris, quae habet plerumque caulem vnicum, rectum, politum. Folia ſunt longa, anguſta, craſſa, ſpongioſa, ſubdulcia, quaedam ex radice, alia ex nodis caulium erumpentia (Monoec. Triandr.). Flos mas, ſolis ſtaminibus nudis tribus, valde puluerulentis, conſtans; flores in gracilem denſe compacti congeruntur ſpicam. Ouaria in ſpicam denſiſſimam compoſita haerent ſub ſpica priori; ſunt tenuia, multisque inſtructa filamentis, et abeunt ſingula in ſemen vnicum, ouatum, ſtylo inſtructum, ſetae inſidens: pappus capillaris, ſetae ſeminiferae quaſi affixus, longitudine piſtilli. Vtraeque ſpicae in formam clauae per eandem continuatam longitudinem porriguntur. Radix repens, interne albiſſima, ſaporis inſulſi. A τῖφος, palus, locus vliginoſus. Ge. Kolbenrohr, Narrenkolben, Teichkolben, Liſchkolben. G. *Maſſe d'eau, Roſeau.* A. *Catstail, Redmaces.* B. *Lis dodde, Donſen, Dullen, Polſen, Papen-kul, Zots-kap.*

Typhodes, eſt febris ſymptomatica continua et ardens, in qua primo ſtatim die aegri copioſe ſudant, ſudore ipſo parum, aut nihil, alleuante; hinc *Sudorifera* quoque vocatur. Dicitur velut ab inflammatione viſcerum. Ex τύφος, fumus, et εἶδος, forma. Aliis *Typhodes*, vel *Typhus*, eſt genus febris continuae, quae vltra duas ſeptimanas, ſaepius tres, extendi conſueuit cum calore et vrina ſanorum ſimilibus, pulſuque, quoad frequentiam, ſano fere ſimili, et quoad robur non maiori, artubus interea maxime proſtratis. *Sauv.* Hoc genus plures ſub ſe ſpecies comprehendit. Ge. Ein bösartiges anhaltendes Fieber. Ga. *Fiévre nerveuſe, Fiévre continue maligne.* A. *Nervous-Fever.*

Typhomania, eſt ſimulatus, aut apparens ſopor cum peruigilio reali, vel ſopor leuis, e quo aegri facile excitantur, cum delirio comitante. Ex τύφω, incendo, effero, et μανία, furor. Vide *Coma vigil.* G. *Typhomanie.*

Typhonia, i. q. *Typhomania.*

Typvs, ſiue periodvs et circvitvs, eſt ordo febrium, conſtans ex intenſione et remiſſione. A τύπτω, verbero, tundo.

Tyria, i. q. *Ophiaſis.*

Tyriasis, i. q. *Elephantiaſis* et *Satyriaſis.*

Tyroides, vide *Thyroides.*

Tyrosis, eſt, quando lac comeſtum in ventriculo in materiam caſeoſam coagulatur. A τυρὸς, caſeus. Ge. Gerinnung der Milch im Magen. B. *Kaas-achtigheid.*

V.

Vaccaria, eſt Lychnis ſegetum rubra, foliis perfoliatis, *Bauh.* *Saponaria vaccaria* calycibus pyramidatis quinquangularibus, foliis ouatis, acuminatis, ſeſſilibus *Linn.* (Decandr. Digyn.). Planta in pratis et inter ſegetes proueniens, vix ad vſum medicum adhibetur. Forte nomen habet a vacca; quod a vaccis adametur. Ge. Kornbaſilien. Ga. *Lychnis des Bleds.* A. *Cowbaſil.* B. *Koorn lychnis, Deuswas.*

Vaccinia, vaccinivm, eſt plantae genus fruticoſum, flore monopetalo, (Octandr. Monogyn.) calyce quadrifido, minimo; corolla monopetala, campanulata, quadrifida, laciniis reuolutis; bacca globoſa, vmbilicata, quadriloculari, ſeminibus paucis. Species huius generis plures dantur. Maxime frequens apud nos eſt *Myrtillus germanica* et *Vitis idaea Dalech.* Vitis idaea foliis oblongis, crenatis, fructu nigricante *Bauh.* *Vaccinium myrtillus* pedunculis vnifloris, foliis ſerratis, ouatis, deciduis, caule angulato *Linn.* Habitat in ſyluis noſtris vmbroſis. Fructus qualitatis eſt acidulae, refrigerantis, ſubadſtringentis, hinc ſuccus inſpiſſatus in febribus, fauciumque affectibus, ſaepe potionibus et gargariſmatibus additur. Sunt, qui infuſum foliorum Theae Sinenſium comparant. Conf. *Myrtillus, Oxycoccus, Vitis idaea.* Ge. Heidelbeer, Schwarzbeer. Ga. *Airelle, Raiſin des bois, Lucett, Morets, Myrtille.* A. *Blackwhorts, Whortle-berries, Billberries.* B. *Kraakbeſſen, Woudbezien* — Aliis *Vaccinium officin.* eſt Vitis idaea foliis ſubrotundis exalbidis *Bauh.* *Vaccinium vliginoſum* pedunculis vnifloris, foliis integerrimis oualibus, baſi ciliatis. *Linn.* Ge. Trunkelbeeren. Ga. *Vaciet.* A. *Great Billberry.* B. *Groote zwarte Kraak-beſſen.*

Vacvatio, vide *Euacuatio.*

Vacvi dies, ſunt, quibus iuxta *Hippocratem* rariſſima et imperfecta ac mala criſis plerumque contingit. Iique ſunt 6. 8. 10. 12. 16. 18. quibus addunt 22. 23. 25. 29. 30. 32. 33. 35. 38. 39. hi *Medicinales* appellantur, quod in iis medicamenta exhiberi poſſint, verum hi dies in noſtris regionibus non obſeruantur tam exacte.

Vaga arthritis, vide *Arthritis vaga.*

VAGI NERVI, VAGVM PAR, ſiue octauum neruorum cerebri, pluribus ſurculis oritur ex lateribus medullae oblongatae, et quidem a corporibus oliuaribus, qui ſurculi coniuncti per foramen iugulare ad marginem oſſis magni occipitalis, vna cum neruo ſpinali, vel acceſſorio, transeuntes, et e cauo cranii egreſſi, vtrinque truncum formant, qui, ſparſis pluribus ad partes vicinas ramulis, in iugulo inter arteriam carotidem et venam iugularem internam deſcendit. Vtriusque lateris truncus, thoracem ingreſſus, *Neruos recurrentes*, aliosque plures ramulos ad plexum cardiacum et pulmonalem cum ramis Nerui *ſympathici magni* conſtituendum edit, tum ante et pone oeſophagum decurrens, cum hoc diaphragma tranſit, et vtrinque ramis inſignibus cardiam et ventriculum cingit, quorum ramorum propagines ad ramulos Nerui intercoſtalis, vel *Sympathici magni*, accedunt, et cum his plexus abdominales ad viſcera diſtributos formant. Ge. Das achte oder herumſchweifende Nervenpaar. G. *Nerfs Sympathiques moyens.* B. *Dwaalend Zenuw-paar.*

VAGINA HEPATICA, idem quod *Capſula communis Gliſſonii.*

VAGINA PORTAE, i. q. *Capſula Gliſſonii.*

VAGINALIS TVNICA, vide *Elythroides.*

VAGINA VTERI, *Αἰδοῖον*, *Γυναικεῖον*, *Κόλπος γυναικεῖος*, eſt canalis, ſine diſtractione, aliquot transuerſos digitos longus, veſicae vrinariae ſubiacens, inteſtino recto ſuperiacens, quibus ſubſtantia cellulosa adnexus eſt, ab orificio, vel pudendo externo, ad oſtium vteri extenſus, contractilis et in partu valde dilatabilis. Conſtat praeter externam membranam, particulam ſcilicet non magnam peritonaei, ex tela craſſa, celluloſa, ſtipata et extenſili, ſimulque valde vaſculoſa, interſtratis fibris quibusdam longitudinalibus, et transverſalibus, vel circularibus, quae tamen anterius, propius finem, a ſphinctere ani ortae, magis conſpicuae *Sphincterem*, vel *Conſtrictorem vaginae*, conſtituunt. Vagina interior epidermide pudendi externi producta veſtita atque rugoſa eſt, et propter papillas neruoſas, quarum magna copia gaudet, valde ſenſilis. Perforatur plurimis porulis, praeſertim in inferiori parte circa meatus vrinarii exitum, quae orificia glandularum mucoſarum ſunt; maiores etiam lacunae, vt circa vrethram, ita et in tota vagina, vterique ceruice hinc inde reperiuntur, ſetas ſaepe admittentes, et liquorem mucoſum, has partes lubricantem et defendentem, excernentes. Vſus vaginae eſt penem et genituram virilem admit-

tere; foetum vero, ſecundinas, menſtrua et lochia ex vtero emittere. Ge. Die Mutterſcheide. G. *Le Vagin, ou le grand Conduit de l'Vterus.* A. *The sheath of the womb.* B. *De Scheede der Lyfmoeder.*

VAGINANS, botanicis dicitur *folium* baſi formante tubum caulem veſtientem.

VAGINATVS, dicitur *caulis* foliorum vaginis cinctus.

VALERIANA, eſt plantae genus flore monopetalo, (Triandr. Monogyn.) quod habet caules tenues, rotundos, excauatos, ramoſos. Folia ſunt coniugata, quaedam integra, alia profunde laciniata. Flores monopetali, infundibuliformes, multifidi, in ſummitate caulium, in vmbellas, vel ſpicas, congeſti ſunt. Poſt ſingulum florem vnicum ſemen naſcitur, vt plurimum oblongum, fere planum, pappo inſtructum. Radix eſt oblonga, rugoſa, digitum craſſa, ſuperficie geniculata, foris ex cinericeo fuſca, intus pallida, numeroſis fibris dotata, ſaporis acris, aromatici, odoris fragrantis et grauis. Huius generis duae praecipue ſpecies in vſum medicum adhibentur, ſcilicet: *Valeriana ſylueſtris maior Bauh. Valeriana officinalis* floribus triandris, foliis omnibus pinnatis *Linn.* quae in Europae pratis paludoſis habitat; et *Valeriana hortenſis Bauh. Valeriana phu* floribus triandris, foliis caulinis pinnatis, radicalibus indiuiſis *Linn.* Vtriusque radix, quae in vſum medicum adhibetur, eximiis viribus diaphoreticis, diureticis, reſoluentibus et praecipue neruinis pollet; hinc in epilepſia, aliisque neruorum adfectibus, amblyopia et incipiente ſuffuſione commendatur.—*Valeriana Celtica*, vide *Spica celtica.* Gr. Φȣ̃ et Νάρδος ἄγρια. A *Valere* ſibi nomen adſciuiſſe videtur: quia ea vtentes ſe a venenis defendunt. *Nardus* dicitur ab odore radicis. Ge. Baldrian, Katzenwurzel, Theriakwurzel. G. *Valeriane.* A. *Valerian.* B. *Speerkruid, St. Joris kruid.*

VALERIANELLA: hoc quidem ſub nomine variae plantae diuerſi generis denotantur: frequentiſſime vero intelligitur Valeriana campeſtris inodora maior *Bauh.* Lactuca agnina *Raii.* Locuſta herba I. B. *Valeriana Locuſta olitoria* floribus triandris, caule dichotomo, foliis lanceolatis integris, fructu ſimplici *Linn.* (Triandr. Monogyn.). Habet haec caulem debilem, rotundum, verſus terram repandum, rubicundum, ſtriatum, excauatum, nodoſum, ad ſingulos nodos vtplurimum in duos ramos diuiſum, et hi rurſus in alios minores ramuſculos dichotomos. Folia ſunt oblonga, tenera, delicata, colore herbaceo, nullo pediculo appenſa, interdum ſerrata ſuperiora, ſapore ſubdulci et inſipido. Flos eſt mo-

nopetalus, infundibuliformis, quinquefidus, et calyci inſidens; qui abit in fructum monoſpermon, linearem, apice tridentatum, dente maiore exteriore recuruo, ſemina continentem compreſſa parumper, in ſummo acuta, et per obliquum rugis quibusdam exornata, albicantia, ſatis magna pro plantulae modo. Radix parua, fibroſa, alba. Creſcit haec planta in regionibus calidis, et apud nos in hortis vmbroſis paſſim colitur. Folia ineunte vere frequenter in acetariis adhibentur. Eſt diminutiuum a *Valeriana*. Ge. Rapünzchen, Erdlattig, Lämmerlattig, Acker= oder Nüßchenſalat. Ga. *Mache*, *Doucette*. A. *Lams lettuce*, *Corn-ſallet*. B. *Vette Koe*, *Koorn-ſalaad*.

Valetvdinarivs, eſt is, qui optima et conſtante ſanitate non fruitur, verum continuo morbis obnoxius eſt. Gr. Νοσώδης, Νοσηματικός. Ge. Kränklich. G. *Maladif*, *Valetudinaire*, *Infirme*, *ſujet a être malade*, *mal ſain*. A. *Sickly*, *Subject to Sickneſs*. B. *Ziekelyk Menſch*.

Valetvdo, eſt partium noſtri corporis qualiscunque, ſiue bona, ſiue mala, agendi diſpoſitio. Ge. Geſundheitszuſtand. Ga. *Etat de Santé*. A. *Health*. B. *Welvaarendheid*, *Gezondheid*.

Valgvs, eſt is, cui tibiae ſunt non rectae, ſed extrorſum conuexae, pedibus femoribuſque approximatis. Vide *Blaeſus*.

Valvvla, botanicis eſt pars pericarpii, ſcilicet paries, quo tegitur fructus externe.

Valvvlae, ſunt membranulae tenues, in vaſis, aut corde, ſitae, valuam referentes; a varia figuratione variam denominationem accepere, vt *Sigmoides*, *Semilunares*, *Tricuſpides*, *Mitrales*, etc. reperiuntur in venis, arteriis, ductu thoracico, vaſis lymphaticis, lacteis, etc. Vſus eſt ſanguinem et alios liquores impedire, ne retrorſum vrgeri queant. Ge. Klappen, Fallhäutlein. G. A. *Valvules*. B. *Klap-vliezen*.— *Valuulae* etiam reperiuntur *in inteſtinis*, in tenuibus et craſſis, praeſertim in ieiuno et circa initium inteſtini ilei, quae a figura *Semicirculares* et a ſitu et functione *Conniuentes* vocantur. Hae valuulae, non, vti priores, in corde integrum canalem claudunt, ſed ſunt modo eminentes plicae, tunicae internae productae, quae quo propius accedunt ad ileum, paulatim incipiunt magis magisque obliquari, et in principio ilei minus obliquantur, quam in progreſſu eiusdem. Similiter prope finem ieiuni plicae ſenſim longius ab inuicem diſtant: et in ileo ſimiliter, quo vlterius deſcendit, adhuc longius. In principio et medio ieiuni vix ſemipollicem

diſtant; in ileo, pollicem integrum et amplius. Digito impulſae aliquantulum cedunt, et huc atque illuc mobiles ſunt. In fine ilei et ad principium coli praecipue inſignis huiusmodi valuula adeſt e productione tunicae internae ilei nata, in colon aperta, diſciſſis fibris muſcularibus diſparens, regreſſum foecum e colo in ileum multum impediens. Dicitur quoque *Valuula coli*, *Coeci*, *Bauhini*, *Tulpii*, etc. Vide *Colon*. — — — — *Vſus* harum valuularum eſt cibos nonnihil remorari, vt melius miſceantur cum ſucco pancreatico, bile, liquore gaſtrico, muco inteſtinali, itaque vt vlterius aſſimilentur humoribus noſtris, et attenuentur, chylus in lactea diſtribuatur, et ſuperficies interna inteſtinorum, numeruſque orificiorum reſorbentium augeatur. Ge. Klappen, Fallhäutlein der Gedärme. G. *Valvules des Inteſtines.* B. *Val-vliezen*, *Klap-vliezen.* — *Valuula magna cerebri*, eſt tenuis medullaris lamina retro ventriculum quartum, quae proceſſus a teſtibus cerebri ad cerebellum vnit, et ventriculum quartum poſterius perficit, minime tamen eius coniunctionem cum tertio ventriculo impedit.

Vanilla, vanilia, vainiglia, bainilla, ſunt ſiliquae compreſſae, ſemipedem fere longae, calami ſcriptorii craſſitie, coloris atro fuſci, ſub cortice rugoſo medullam pinguem cum minutiſſimis acinis continentes. Arbor, quae hos fructus fert, eſt: Volubilis ſiliquoſa Mexicana, foliis Plantaginis, floribus nigricantibus *Rai.* Angurek, *Kaempfer.* Tlilxochitl, *Americ.* Vanilla piperis arbori Iamaicenſi innaſcens *Pluk.* *Epidendron vanilla* ſcandens, foliis ouato-oblongis, neruoſis, ſeſſilibus caulinis, cirrhis ſpiralibus *Linn.* (Gynandr. Diandr.). Frutex eſt paraſiticus. Habitat praecipue in India occidentali. Qualitas ſiliquarum eſt pinguis, aromatica, acris et ambroſiaca, viribusque calefacientibus, roborantibus, neruinis, cephalicis et aphrodiſiacis gaudent. Frequentiſſimus in chocolada vſus eſt. Rarior in medicina. Tinctura tamen ſpiritu vini extracta vt ſingulare et ſpecificum remedium in melancholia et phreneſi praedicatur. Ge. Vanillen. G. *Vanilles.* A. *Vanelloes*, *Baniles.* B. *Vanille.*

Vaporarivm, ſiue aestvarivm, eſt, cum non in balneo humido ſedet aeger, ſed vapor ex ſella perforata, aut alia machina, admittitur corpori, olla ſubdita, ex fluido morbo curando conuenienti. Ge. Schweißbad, Dampfbad. G. *Bain de Vapeur.* A. *Vapour-bath.* B. *Zweet-ſtoof*, *Bad-ſtoof.*

Vappa, vocatur humor, qui neque dolorem, neque ca-

lorem, neque corroſionem infert, et omni virtute inſita, quam antea habuit, coctione, vel exhalatione, priuatus eſt.

Variciformes parastatae: ita a *Galeno* plexus venarum ſpermaticarum ad teſtem vocatur, quem alii et ipſe *Galenus* quoque aliis locis *Varicoſum corpus* nominant. Vide *Varicoſum corpus.*

Varicocele, ramex varicosvs, eſt tumor funiculi ſpermatici, ortus a varicibus venarum ſpermaticarum. Diſparet plerumque aegro in dorſo recumbente et parum periculi infert. Ge. Aderbruch, Krampfaderbruch. G. *Varicocéle.*

Varicosvm corpvs, dicitur ille plexus vaſorum ſanguineorum, qui teſticulos ingreditur. Dicitur et *Corpus pampiniforme*, vt et *Corpus pyramidale.* Conf *Variciformes paraſtatae.*

Variegatio, botanicis eſt diuerſorum colorum varietas, quae in foliis floribusque plantarum obſeruatur. G. Buntfårbig. B. *Bont.*

Variolae, ſunt genus phlegmaſiae exanthematicae, ſcilicet morbus contagioſus, plerumque epidemicus, infantes inprimis corripiens, febre acuta continua incipiens, cum dolore capitis et lumborum, anxietate et inquietudine coniunctus: ſuccedentibus tertio vel quarto die punctis paruis rubris inſtar morſus pulicum, quae faciem, manus et brachia, tum totum corpus deturpant, quae ſuppurantur deinde poſt tres quatuorue dies, et ſub epidermide cutem exedentes, non raro foediſſimas profundas foueas in facie relinquunt. Hic morbus veteribus ſine dubio ignotus, ab Arabibus primum deſcriptus, iam vario tempore, epidemice atque latiſſime graſſatur, et, vix praeter vigeſimam hominum partem, omnes inuadit. Sunt *Variolae*, vel *ſpuriae*, ſ. *nothae*, vid. ſeq. art. vel *verae*; eaeque iterum, vel *benignae*, et *diſcretae*, vel *malignae*, et *confluentes*, diris ſymptomatibus magnoque periculo ſtipatae, et maximam ſaepe ſtragem edentes. Oritur hic morbus ex contagio infecti communicato, vel ex aëris contagioſo et ignoto ſtatu, vel peculiari ſanguinis, iamque nunc connata diſpoſitione, qua nunc mitius, nunc ferocius, ſaeuit; vel etiam communicatur per inoculationem, transplantationem, ſiue inſitionem, qua multum eius ferociae ſubtrahitur. G. Pocken, Kinderblattern. Arab. *Bothor.* Luſit. *Beſigas.* G. *La petite Vérole.* A. *Small pox.* B. *Kinder pokjes.*

Variolarvm inocvlatio, eſt operatio chirurgica, qua pus varioloſum ſic corpori applicatur, vt illico per vaſcula minima reſorptum in ſanguinem deferatur, ibique ipſas variolas producat. Hanc Aſiaticis quibuſdam gentibus, a vetuſtiſſimis etiam temporibus, vſitatam fuiſſe, memoriae pro-

ditum eſt. Poſtmodum in Europam, primo in Angliam, dein Galliam, Heluetiam, et reliquas prouincias, nunc frequentiſſime, et feliciſſimo cum euentu introducta eſt. Quoniam enim hic morbus valde periculoſus eſt, et ex ſex, vel ſeptem aegrotantibus vnum fere e medio tollere dicitur; et artificialis eam communicandi methodus omnibus fere ad miraculum vſque ſalutaris inuenitur, ita vt ex centenis, immo mille, vix vnus moriatur; eam debitis cum cautelis inſtitui debere, graues viri affirmant. In eum finem filum quoddam imbuitur pure varioloſi iuuenis, diſcreto genere laborantis, ſana conſtitutione ante inuadentem morbum praediti. Aeger eligitur quatuor annis maior, et plerumque pubertatis tempus nondum praegreſſus, illique ante operationem vena ſecatur, et laxans quoddam exhibetur: victus tenuis et decoctum antiphlogiſticum ipſi praeſcribitur, et in cubiculo locatur moderate calido; vnde etiam vernum tempus praefertur, quia tunc aër nec frigore, nec caliditate, peccat. Infligitur ipſi paruum vulnuſculum, plerumque in brachio, vel femore, aut nunc in manu, cui fomes varioloſus inferitur. Alii lenis veſicatorii ope epidermidem tollunt, et denudatae cuti linteum, puri varioloſo intinctum, imponunt. Alii et recentiores inprimis ſaltem vulnuſculum cuti infligunt lanceola recenter pure benigno infecta, nulla fere praeparatione praegreſſa, atque vt aeger in aëre frigidiore ſemper verſetur, iubent. Quocunque modo fiat inſitio, vulnuſcula plerumque primum conſolidari viſa, ſenſim ſponte mirum ampliantur, et ingentem copiam puris fundunt. Paucis poſt inciſionem diebus variolae effloreſcunt, quas fere ſemper diſtinctas et mites eſſe auctores notant; ita vt aegri, modo aëre frigidiore et diaeta antiphlogiſtica vtantur, ſine grauioribus ſymptomatis, hunc morbum ferant. G. Einpfropfung der Pocken. G. A. *Inoculation.*

Variolae spvriae, vel nothae, ſunt efflorescentiae variolis veris ſat ſaepe ſimiles, et interdum cicatrices relinquentes, verum in eo a *veris* differentes, quod vix vlla, aut leniſſima, febre ſtipatae, neque materia purulenta, ſed ſero pellucido, ſenſim exhalante repletae ſint, et longe breuiori periodo, plerumque intra octiduum, abſoluant, nec ab inuaſione verarum variolarum, aut ſpuriarum iterata, aegrum ſecurum praeſtent. G. Spitzpocken, Windpocken, Steinpocken, Schaafpocken. G. *Vérole volante.* A. *Swine-pox, Chicken-pox.*

Varix, vide *Cirſôs.*

Varvs, vide *Ionthus.* *Varus* quoque ſumitur pro *Arthritide vaga*; vide ſuo loco; item pro eo, cui pedes introrſum flexi ſunt, et valgis oppoſiti.

Vasa, ſunt canales caui, ex conuolutis in ſe membranis compoſiti, conici, vel cylindrici, per quos liquores transeunt in noſtro corpore ad omnes partes; vel etiam imbibentia, aut reſorbentia, quae ex ſuperficie, aut etiam cauis, corporis humores quosdam in ſe recipiunt; vt ſunt venae, arteriae, vaſa lymphatica, ductus chyliferus, ductus ſaliuales, etc. *Vas* Gr. Ἄγγος, Ἀγγεῖον. G. Geſäße. G. *Vaiſſeaux, Canaux.* A. *Veſſels.* B. *Vaten.*

Vasa capillaria, vide *Capillaria vaſa.*

Vasa deferentia, dicuntur bina vaſa, ſubſtantiae admodum denſae et firmae, cauitatis exiguae, quae ſemen ex teſticulis, et quidem epididymidibus, in veſiculas ſeminales deferunt. Ex teſte ſingulo emittitur vnum, quod coloris albi, inſtar nerui craſſioris, ſurſum fertur pone peritonaeum cum vaſis ſpermaticis, quae deſerit circa abdominis introitum, et reflectitur ad poſteriora veſicae vrinariae, tandemque veſiculis ſeminalibus inſeritur. Ge. Saamenabführende Geſäße. G. *Les Vaiſſeaux déférens.* B. *Zaadaanbrengende Vaten.*

Vasa lactea, ſunt vaſa lymphatica meſenterii, ſcilicet vaſa tenuia in meſenterio; ab inteſtinis praeſertim tenuibus, eorumque tunica villoſa, non tantum in parte meſenterio proxima, ſed etiam in oppoſita, principio minimo orta. Plura minora coeunt ad angulos acutos, creant maiorem fluuium, iterum a ſe mutuo recedunt, iterumque, facta inſula, coeunt in canalem vnum, qui mox cum ſimilibus eadem patitur, vt inde fiant maiores fiſtulae, quae omnes valuulis plurimis vbique fere interſtinctae, deinde recta, obliqua, decuſſata, diuiſa via tendunt ad glandulas vagas, in meſenterio ſparſas, valde molles, eo concurrunt, has intrant, velant, cingunt, ſed iterum exeunt, minus ramoſae, quae ſunt *primi generis.* Eae autem quae *ſecundi generis* vocantur, ab iſtis glandulis ad *ſacculum chyliferum* deducuntur. Vſus eſt chylum et lympham ab inteſtinis ad ſacculum chyliferum et ductum thoracicum vehere. Valuulae in his vaſis ſunt vtriculares, geminatae ſemper, in meſenterio parte conuexa verſus originem et inteſtina, parte concaua verſus receptaculum chyli conuerſa, in trunco vero, vel ductu thoracico, ſua parte conuexa receptaculum chyli, parte concaua venam ſubclauiam reſpicientes. Praeter has valuulas etiam *ſemilunaris* adeſt, aperturae ductus thoracici in venam ſubclauiam appoſita, ita vt cornua eius venam ſubclauiam reſpiciant, admittens liquidum ex ductu in venam ſubclauiam, ſed regreſſum ipſi negans. Ge. Die Milchadern,

Milchgefäße. G. *Les Veines lactées.* A. *Milk-veſſels.* B. *De Melk-aderen, Melk-vaten, Chyl vaten.*

Vasa lymphatica, vide *Venae lymphaticae.*

Vasa praeparantia, vide *Praeparantia vaſa.*

Vasa seminalia, dicuntur venae et arteriae ad teſticulos euntes. Vulgo *Praeparantia.* Ge. Saamengefäße. G. *Vaiſſeaux ſpermatiques.* A. *The preparing veſſels, Seed veſſels.* B. *Zaad vaten.*

Vasa spermatica, i. q. *Vaſa ſeminalia.*

Vasa vmbilicalia, ſunt in homine duae arteriae et vna vena: arteriae oriuntur ab hypogaſtricis, quarum primi rami, vel in foetu potius trunci continuati, ſunt; decurrunt primo per latera peluis; poſt a lateribus veſicae vrinariae, ſupra peritonaeum: dein oblique vmbilicum verſus, inter peritonaeum et abdominis muſculos. Toto hoc decurſu inhaerent ſubſtantiae celluloſae, quae exteriori parti peritonaei adhaeret, cuiusque interuentu cum peritonaeo partibusque vicinis cohaerent. Procedunt ad vmbilicum, et ibi cum vena vmbilicali coeunt, et ſubſtantia celluloſa connectuntur inter ſe. Vna dein exeunt vmbilico; et primo lineam albam quaſi perforant. Linea alba, quae ex coniunctione tendinum transuerſorum et obliquorum abdominis muſculorum fit, in vmbilico foramen habet rotundum, tendinei marginis, quo vaſa exeunt; hoc foramen tam magnum eſt, vt non ſtringat vaſa, nec tam facile elabi ſinat inteſtina. Cum perforarunt lineam albam, immergunt ſe funiculo vmbilicali, is inuolucrum proprium firmiſſimum habet, elaſticum, ſubcartilagineum, non a peritonaeo natum, quod integrum et imperforatum funiculo ſubeſt, neque a cute abdominis, quae, et cum ea epidermis, notabili annulo ad funiculum totum diſtinctum adnaſcatur: funiculus totus fartus ſubſtantia celluloſa, ex peritonaei exteriori celluloſo inuolucro nata, laminoſa, fibroſa, ſpongioſa, muco gelatinoſo repleta, cuius firmiores particulae ſepta conſtituunt funiculi, verſus placentam firmiora, vt ſic tres loculi fiant, quorum quisque ſuum magnum vas continet. Per hanc ſubſtantiam decurrunt vaſa ad placentam vsque, ſic, vt eam ſibi circumfuſam habeant, et vndique adnexam: vnde vaſa toto tam longo decurſu, et coniuncta ſunt in vnum funiculum, et ſuſtinentur, ne facile collabantur, aut comprimantur: inde et firmior ille funiculus, e quo pendet embryo primis temporibus, quem diuerſimode premit grandior foetus. Non recta autem per funiculum decurrunt haec vaſa, ſed ſe quaſi in ſpirae modum contorquent, tanquam ſi triplex filum

contorqueretur; vnde per totum hunc decurſum arteriae venam contingunt, pulſuque iuuant ſanguinis per venam fluxum. Vbi funiculus ad membranas oui, Amnion et Chorion deſinit, arteriae penetrant ad ſuperficiem externam Chorii, et ſtatim in ramos abeunt, qui in ramos minores minoresque paullatim ſe ſpargunt ſpecie radicularum. In Chorii autem ſuperficie arteriarum venarumque ramuli mutua implicatione quadam, laxaque cohaeſione placentam efficiunt, quae adnexa vtero, cuiusque interuentu ouum foetus, atque adeo ipſe foetus cohaerent cum matre; et quo vaſa haec propiora illi ſuperficiei placentae, quae vtero adnexa, eo ramoſiora et ſubtiliora, vltimoque ad totam illam ſuperficiem in myriades vaſorum ſubtilium deſinunt, quae infixa vtero. Videntur autem vltimi arteriarum venaeque vmbilici ramuli ſe cum venis et arteriis vterinis, ad ſuperficiem internam vteri deſinentibus, coniungere, et mutuo immergere, ita quidem, vt ex arteriolis placentae humores penetrare in venas vteri poſſint; ex arteriolis vteri in venulas placentae. Sed notandum, quod, vbi vaſa vmbilicalia ad placentam peruenere, primum ab externa ſuperficie funiculi abſcedit Amnios, poſt ipſa funiculi ſubſtantia ſe explicat, efficitque Chorion, per cuius deinde externam ſuperficiem nudi vaſorum rami decurrunt, ſic vt minores rami ipſi Chorii ſubſtantiae adhaereant, et quaſi inhaereant; maiores autem, qui ſenſim fiunt ramoſiores, efficiant placentam. Vide *Vena vmbilicalis*. G. Die Nabelgefäße. G. *Vaiſſeaux ombilicaux*. A. *Umbilical veſſels*. B. *Navels Aderen, of Vaten.*

Vas breve, vide *Breve vas*.

Vasa vorticosa, vide *Vorticoſa vaſa*.

Vasti mvscvli, ita dicti, quoniam craſſi ſunt, et femur fere longitudine aequant. Duo ſunt: *externus* oritur a radice tota trochanteris magni, et cruris oſſe ſubiecto, *internus* a trochantere paruo et tota ſuperficie interna oſſis femoris ad condylum vsque internum. Hi muſculi aponeuroſin validam tendinibus muſculi recti et cruralis adiungunt, tumque ſpinae tibiae, et lateri patellae inſeruntur, ſuaque actione tibiam extendunt. Ge. Die großen Muskeln des Schienbeins. G. *Muſcles vaſtes externes & internes.* A. *The great Muſcles.* B. *De vaſte Spieren.*

Vectis, eſt inſtrumentum chirurgicum, quo in fine perforationis cranii vtimur: nam labiis inciſi oſſis immittitur, ad oſſiculum hinc inde mouendum, vt vacillet, et volſellae parte dentata auferri poſſit.— Item ſic vocatur inſtrumentum, quod in depreſſionibus cranii eleuandis vſurpatur. Ge. Bein-

Heber. G. *Levier.* B. *Hef-boom, Been lichter.* — *Vectis Roonhuyſii*, inſtrumentum ferreum eſt, quod vectem ſatis ſimplicis fabricae refert, quo caput infantis inclauatum et potiſſimum oſſibus pubis inhaerens ſoluitur. Ge. Der Ronhuyſiſche Hebel. G. *Le Leuier de Ronhuyſe.*

VEGETABILE, aut VEGETANS, dicitur omne *Corpus*, quod viuendo creſcit. Diſtinguitur a foſſili, ſtructura organica, per quam eius vita exercetur; ab animali, quod facultate ſenſationis et motuum voluntariorum deſtituatur. Omnia haec corpora iunctim ſumta *Regnum vegetabile* conſtituunt. Ge. Pflanze. G. *Végétal.* A. *Vegetable.*

VEGETATIO, eſt actio vitae plantarum, quae incrementum earum ſpectat, cum fructificatio propagationem earum faciat. Fit vero Vegetatio radiculis ſugentibus tincturam aquoſam ambientem, quae calore quotidie addito pellitur per *corticem*, vnde nutritio plantae, exhalante ſuperfluo, deponente interiori pariete *librum*, quotannis ſecedentem in ſubſtantiam *ligneam*, ſuſtentaturam *caudicem* adſcendentem, intra quam *medulla* multiplicatiua, baſi deliqueſcente, apice infinita, quam concipio faſciculum fibrarum iſoſcelem accreſcentem, in quo vis fortior rumpit extimas fibras, extrorſum diuergentes, penetrantes in corticem, terminatas gemma ſimiliter multiplicatiua; ex obſtaculo corticis oritur *folium* expanſum, aerem reſpirans, ſolem reſpiciens, motibus venti excitandum, nunquam renaſciturum; vbi vero vis minus pellens, medullares fibrae conuergunt, protrudendo aperiunt ſubſtantiam corticis in *calycem*, libri in *corollam*, ligni in *ſtamina*, medullae in *piſtillum*, terminante vegetationem noua vita, collectis filis in *ſemina* vltima medullae. *Linn.* Ge. Wachsthum. G. A. *Végétation.*

VEGETO MINERALIS LIQVOR GOVLARDI, eſt extractum Saturni, vel acetum cum lithargyrio coctum et addito pauciſſimo ſpiritu vini, plurima aqua dilutum: frequentiſſimi hodie et praeſtantiſſimi in chirurgia vſus. Ge. Goulardſches Waſſer. G. *Eau vegeto-mineral.*

VEHICVLVM, vide *Ochema.*

VELAMENTVM BOMBICINVM, eſt lanuginoſa quaedam ſubſtantia, interiorem ventriculi, oeſophagi, inteſtinorum partem, cruſtae inſtar, aut muſci villoſi, ſuccingens. Alii *Vermicularem cruſtam*, frequentius vero *tunicam villoſam*, vocant. In inteſtinis ſi membrana villoſa leuiter in aqua tepida maceretur, et crebro abluatur, et lubrica viſciditas concauae inteſtinorum parti adhaerens detergatur, atque tunc inteſtinum inuertatur, et in liquore limpido ſuſpendatur,

tota interior intimae tunicae facies nitidum quaſi holoſericum mentitur; dum ſcilicet microſcopio in ſole examinata, innumera quaſi filamenta pendula totam illam ſuperficiem obſidere videntur. Ex iniectionibus et variis praeparationibus liquet, maximam partem horum villorum eſſe tantum arteriolas et venulas minimas, ex vaſculis, quae per celluloſam internam, ſiue iuxta alios tendineam, vel nerueam, membranam decurrunt, et ad internam tunicam copioſe accedunt, oriundas, accepta ab illa vagina, productas intra cauum inteſtini, ibidemque pendulas; omnibus ſimul ad extremum finem abſciſſis quaſi et patulis, ſicque vel exhalationi, vel reſorptioni tenuiſſimorum humorum inſeruientibus. Ge. Das ſammtgleiche Darmhäutlein. G. *Tunique, ou membrane veloutée.* A. *Veluet Membrane of the Guts.* B. *De fluweele Darmrok.*

Velvm palatinvm, vide *Palatum.*

Vena arteriosa, eſt veteribus arteria pulmonalis, cuius ope ſanguis ex dextro cordis thalamo in pulmones ducitur; tres obtinuit valuulas ſemilunares, ne ſanguis regurgitet, e dextro cordis ventriculo oritur, fere directe ſurſum adſcendit, et ad curuaturam aortae in duos ramos laterales diuiditur, quorum vnus dexter, vocatur arteria pulmonalis dextra, alter vero ſiniſtra. Dextra ſub curuatura aortae procedit, hinc maior eſt ſiniſtra. Ambae toti pulmoni impenduntur, et mire ſe diuidunt. Vide *Pulmo.* Ge. Die Lungenpulsader. G. *La Veine arterieuſe, ou l'Artere pulmonaire.* B. *De Long-slagader.*

Vena azygos, vel sine pari, aut ivgo, vide *Azygos.*

Vena cava, Gr. Φλὲψ, Ἐπανθισμὸς *Eudoxo*, Δεξαμένη *Heſychio*, eſt truncus ille magnus venoſus, in quem omnes venae ſe exonerant ab iliacis vsque ad ſinum venoſum cordis dextri, dein a venis iugularibus vsque ad locum eundem; eius rami ſuperiores vocantur *Venae iugulares*; quae ad brachia tendunt *axillares*; in cor; vaſa *coronaria*, in pulmones, *pulmonaria*; *phrenica* in diaphragmate; in cruribus *cruralis*; in renibus *emulgentes*, ſeu *renales*, et ſic a varia ramificatione variam denominationem accepit. Haec format amplum, atque membrana arterioſae ſimili obductum ſinum, qui in caua auris dextrae cordis, et in thalamum dextrum partim, deſinit, eoque ſanguinem e toto corpore reuehit. Ge. Die Hohlader. G. *La Veine Cave.* A. *The great Vein.* B. *De Holle-ader.*

Vena haemorrhoidalis, dicitur, quae per inteſtinum rectum et vicinas partes diſtribuitur. Ratione ſitus

diſtinguitur in externam, Venae hypogaſtricae propaginem, et internam, quae etiam Vena meſenterica minor dicitur, et a Vena ſplenica oritur. Ge. Goldader. B. *Speen-ader.*

Vena ivgvlaris, vide *Iugularis vena.*

Vena medinensis, vide *Dracunculus.*

Vena portae, eſt vena ex venis lienis, ventriculi, meſenterii, inteſtinorum, pancreatis, et omenti compoſita, quae ſcilicet poſteriores in vnam venam, nempe Meſentericam, coeunt, quae tandem cum Vena ſplenica coniunctim truncum Venae portae conſtituunt. Hic truncus inter duas hepatis eminentias, *Porta*, vel πύλαι, dictas, hepar ingreditur, et in duos ramos transuerſos, qui *Sinus venae portae* vocantur, abiens, in innumerabiles per hepar diſtributos ramos, cum extremitatibus Venae cauae communicantibus finditur, et ſanguinem ad ſecretionem bilis in hepar defert. Ge. Die Pfortader. G. *La Veine Porte.* A. *The Port Vein.* B. *Poort-ader.*

Vena vmbilicalis, oritur ab vno trium magnorum ramorum, in quos ſe vena portarum hepar ingreſſura diuidit; decurrit ad vmbilicum, exit eo cum arteriis, cum quibus et per vmbilicalem funiculum pergit, penetratque ad ſuperficiem Chorii externam, inque ramos, earum ad exemplum, ipſis etiam in vniuerſum comites, abit. Vena valvulis caret, quibus hic non opus erat, quum a preſſione libera eſt; multo maior eſt arteriis, vnitatemque eius natura compenſauit magnitudine; imo maior eſt vtrisque arteriis ſimul ſumtis. Deſcendit, recta petens vmbilicum. Cum itaque ramus venae portarum, a quo oritur, in dextra parte abdominis ſitus ſit, vmbilicus autem in medio; a dextris deſcendit oblique ſiniſtrorſum. Primum autem decurrit ſub hepate, vtpote ſub quo oritur; ibique in hepate ſinus primum oblongus, per quem decurrit, factus, ne hepatis moles eam comprimeret. Dein pergit per fiſſuram, quam vnam habet hepar hominis, in imo tenui margine ſuo; atque hoc etiam factum eſt, vt liberior ſit ab omni preſſione; poſt procedit ad vmbilicum ſupra peritonaeum; cum enim, vbi ab hepate recedit, diſtet aliquantum a partibus continentibus abdominis, ne inde ad vmbilicum vsque quaſi vaga eſſet, produxit natura ſubſtantiam celluloſam peritonaei, eaque ac ipſo quoque peritonaeo circumdedit venam, per quam incedit. Ad vmbilicum perueniens, vna cum arteriis vmbilicalibus in funiculo vmbilicali decurrit. Vide *Vaſa vmbilicalia.* Vſus huius Venae eſt ſanguinem foetus in vtero e placenta in corpus foetus reuehere. Hinc in homine in lucem edito ſenſim coaleſcit, et

Ligamentum hepatis teres, vel *rotundum*, conſtituit. Ge. Nabelblutader. G. *Veine umbilicale.* B. *Navel-ader.*

Venae, *Vegetabilium* ſunt coſtae, quae in plantarum foliis, imo et fructibus, apparent, et ramulos et humorem habentes.

Venae, in *Animalibus*, ſunt canales ſimiles fere arteriis figura et diſtributione. Sunt amplitudine maiores, membranis omnibus longe tenuiores, inertiores, raris in locis fibris muſcularibus, iisque tantum longitudinalibus, praeditae. Valuulas habent, ſolitarias, fere oblongas, digitabuli forma vtcunque, ad loca inſertorum in truncum maiorem ramorum, et binas vt plurimum iunctas, et minori interuallo a ſe inuicem ſegregatas, in venarum maiorum truncis rectis, a corde remotioribus; atque perpendiculariter ſurſum vehentibus cruorem, quae ſic factae ſunt, et cauis canalium applicatae, vt humorem ex minori ramo in maiorem truncum admittant, retrogreſſum caueant corde contracto, molemque ferant. Eae tamen valuulae in ſyſtemate venae portae et venis capitis abſunt. Haec vero vaſa ipſa vitae actione non micant, neque ſaliunt, ſed columnas ſanguinis per arterias preſſas promouent. Habent extrema ſua varia, vt in arteriis obſeruatur; initia radicum venularum vel ex bibulis cuticulae oſculis, vel a reſorbentibus in membrana omni interiore poſitis, vel ex arteriae fine in venulam porrecto, vel ex ſimilibus quibusdam ſingularibus, vt in pene, clitoride, liene, vel ex pulpa forte glanduloſa. Vſus ergo venarum in genere is eſt, vt ſanguinem per arterias ad omnes corporis partes adlatum ex iis ad cor reuehant. Ge. Adern, Blutadern, zurückführende Adern. G. *Veines.* A. *Vein.* B. *Aderen.*

Venae lacteae, vide *Vaſa lactea.*

Venae lymphaticae, vaſcula ſunt parua, pellucida, alba, nodoſa vbique ob binas valuulas eleuatiles, cauitatem exacte claudentes, quae ſuam lympham a vaſculis arterioſis lymphaticis, vel a glandulis conglobatis accipiunt, aut, vti recentiorum experimenta oſtendunt, ex tela celluloſa totius corporis reſorbent, hanc in venas ſanguineas, vel in chyli ciſternam exonerant. Cum ductibus etiam excretoriis paſſim communicant. Ge. Waſſergefäße, lymphatiſche Gefäße. G. *Veines lymphatiques.* A. *Lymphatic veſſels, Lymphatik ducts.* B. *Water-vaten.*

Venae sectio, eſt ſanguinis, qui in vaſis continetur, per venam arte ſectam, euacuatio, quae ad abundantiam ſanguinis imminuendam, vel impetum eius auertendum, aut in alias partes deducendum commodo loco inſtituitur, hocque reſpectu, vel *Depletoria*, vel *Reuulſoria*, vel *Deriuatoria* dicitur.

dicitur. Ge. Das Aderlaſſen G. *Saignée.* A. *Opening of a Vein, Bloodletting.* B. *Aderlaating.*

VENENVM, Gr. Φάρμακον, eſt omne illud, quod corpori noſtro applicatum, illud deſtruendo, ſiue ſolida erodendo, ſiue fluida circulationi inepta reddendo, mortem adfert; vel etiam, quod parua doſi ingeſtum omnes actiones turbat, et licet non ſemper, ſaepe tamen, letale eſt. Talia quoduis naturae regnum ſuppeditat, vti ſunt Cicuta, Napellus, Solanum, etc. ex vegetabilibus; morſus animalium rabie furentium, etc. ex regno animali; arſenicum, et pleraque praeparata ex mercurio, antimonio, etc. ex regno minerali. Ge. Gift. G. *Poiſon, Venin.* A. *Poiſon.* B. *Fenyn, Vergift.*

VENEREA LVES, vide *Lues venerea.*

VENERIS OESTRVM, i. q. *Clitoris,* it. *Coitus.*

VENOSA ARTERIA, vide *Arteria venoſa.*

VENOSVS CANALIS, eſt continuatus truncus Venae vmbilicalis a ſinu Venae portae ad Venam cauam patens in foetu, in adultis vero ſenſim coaleſcens. Ge. Der zurückführende Adergang.

VENTER, dicitur triplex; *infimus* ſumitur pro abdomine et in ſpecie hypogaſtrio, *medius* pro thorace, et *ſupremus* pro capite. Vide *Cauitates.* Sed ſtricte ſumitur pro abdomine. Ge. Bauch. G. *Ventre.* A. *The Belly.* B. *Buik.*

VENTER EQVINVS, chemicis dicitur fimus equinus, in quo, ob lenem calorem, ſuas tincturas et eſſentias, vel alia digerenda, olim frequenter collocabant. Ge. Roß- oder Pferdemiſt. G. *Fumier de Cheval.* A. *Horſe dung.* B. *Paarde-miſt.*

VENTER INFIMVS, vide *Hypogaſtrium.*

VENTILATOR, eſt machina a Cl. *Sutton* et *Hales* excogitata, quae aëris renouationi et mutationi inſeruit, et hinc in noſocomiis, nauibus, carceribus, aliisque eiusmodi locis, maximam vtilitatem adfert. Ge. Ventilator.

VENTOSA, vide *Cucurbitula.*

VENTRES, vide *Cauitates.*

VENTRICOSA, botanicis dicitur *ſpica* a lateribus gibba.

VENTRICVLI CEREBRI, ſunt quatuor caua in cerebri medulla, vix ſine diſtractione multum conſpicua. Duo *anteriores*, vel *laterales*, ſeu *tricornes* ſiti ſunt in medio fere cerebri ſub corpore calloſo; ſuntque cauitates ſatis inſignes, figurae fere falciformis curuatae, et a ſe inuicem ope ſepti lucidi et fornicis diſtinctae. Tertius ſub fornice intra medullae oblongatae crura decumbit. Quartus autem ſub cerebello medullae oblongatae inſculpitur. In his cauis colligitur continuo lympha, ea humectans, quae forte per infundibulum

deducitur partim ad glandulam pituitariam, partim per venas plexus choroidei reſorbetur. Ge. Die Höhlen im Gehirn. G. *Ventricules du Cerveau.* A. *The Ventricles of the Brain.* B. *Holligheden der Herſſenen, Herſſen-groefjes.*

VENTRICVLI CORDIS, duo ſunt caua magna, connata quidem inter ſe, tamen mediante ſepto a ſe inuicem ſeparata, propter columnas carneas, et foueas his interceptas, multis veluti cauernulis referta, inſignem copiam liquidi capientia, in medio corde reperiunda. Ventriculus primus, ſiue *dexter*, vel, ob ſitum, *anterior* et *inferior* dictus ſanguinem e vena caua et auricula ſua dextra, dum haec contrahitur, recipit et pulmonibus tradit. Alter, ſiue *ſiniſter*, vel *poſterior* et *ſuperior*, a pulmonibus ſanguinem refluentem in ſaccum venoſum et auriculam ſiniſtram recipit, et per arteriam magnam in totum corpus propellit. In contractione ventriculorum, ſiue *Syſtole*, apex cordis attollitur, et accedit ad baſin eius latiorem, coſtasque ferit, cor breuius fit et durius, fibrae muſculares ventriculorum caua ambientes ſpiraliter in ſe recedunt, caua imminuunt, et ſic in iis contentus ſanguis exprimitur. In *Diaſtole* vero, ſeu expanſione et dilatatione, ſanguis recipitur et admittitur. Ge. Die Herzkammern. G. *Ventricules du Coeur.* A. *Ventricles of the Heart.* B. *De Holligheden des Herts.*

VENTRICVLVS, eſt viſcus membranoſum, ſitum in abdominis regione ſuperiore, epigaſtrium dicto, ſtatim ſub diaphragmate, inter hepar et lienem. Hepar quidem a dextris ipſum ad vnguem complectitur, lien vero a ſiniſtris ſima ſua parte adiacet. Os ſuperius connectitur diaphragmati, mediante gula: quae foramine facto ſuperiorem partem muſculi inferioris et ſiniſtri diaphragmatis penetrans ventriculo continuatur, tunicae nerueae ſuos infigens terminos: Os inferius duodeno. Fundo eius adhaeret ala anterior omenti. Poſterior eſt aorta. Subiacet antrorſum colon, et retrorſum pancreas, cui tanquam molli puluinari incumbit. Tibiam vtricularem figura eleganter exprimit, praeſertim oeſophago inteſtinoque adhuc connexus; ab anguſto enim ore in latam capedinem ſinuatus, rurſus in anguſtum deſinit; in ſiniſtro tamen latere multo amplior, quam in dextro; vt et inferne, quam ſuperne. Diuiditur in dorſum, fundum, et orificia. Dorſum, vel *Arcus minor*, vocatur illa pars inter orificia ſuperior. Fundus, vel *Arcus maior*, oppoſita illa inferior pars multo amplior et ſinuoſa. Orificiorum quidem alterum ſuperius, alterum inferius nuncupatur. Superius in ſiniſtro latere, non quod elatius ſitum, cum ambo ſint in ventriculi

ſuperiore regione, ſed eo, quod cibum et potum prius admittat; vocatur et *Stomachus*, nec non *Cardia*; inferius alterum in dextro latere ſitum, ratione officii πυλωρὸς, ſiue *ianitor*, quoniam portae in modum ea, quae excreturi ſumus, emittit. Situs tamen ventriculi in homine viuo alius eſt, quam in cadauere, in quo pendula omnia ſunt. Fundus enim, vel pars inferior, antrorſum, arcus minor retrorſum in homine viuo vergit.—Ventriculus conſtat e pluribus tunicis, interiecta cellulosa ſibi iunctis, ſcilicet prima, quae eſt illa externe laeuis membrana, quae totum ambit ventriculum, et ſoboles peritonaei eſt. Secunda eſt carnoſa, ſiue muſculoſa, plurimis fibris triplici ſerie diſtinctis conſtans. Prima ſeries transuerſarum ſtatim, auulſo peritonaeo, ſe prodit; hae ſatis numeroſae ac inuicem contextae a ſummo orificio incipiunt, et in pylorum terminantur. Altera ſeries eſt orbicularium, quae interruptae tamen vt ſegmenta circuli itidem ab ore ſummo incipientes ad pylorum progreſſae, orbiculariter, vel ſpiraliter, ventriculi cauum ambiunt; tertia conſtat ex duplici fibrarum ordine, oriuntur iuxta ſuperius orificium, idque ambiunt, et a ſiniſtra parte dorſi ipſius ventriculi, vnde aliquae per idem dorſum recta feruntur ad inferius oſtium, quod et ambiunt, ſed pleraeque ad fundum verſus idem oſtium inferius. Haec cingitur et tegitur cellulosa Ruyſchiana, quae oleum ſuppeditat, fibris muſculoſis laxandis, lubricandis, neceſſarium. Tunc ſequitur neruea dicta a *Williſio*, vel tendinea, ſiue potius vaſculoſa, et in non admodum diſtento ventriculo rugoſa, quae amplior, quam exteriores, plicas format pro varia ventriculi parte mire conuolutas. Haec in conuexa parte donatur mira textura vaſorum, cui adhaerent glandulae, ſiue potius cryptulae, quam plurimae, quarum excretoria in concaua parte ceu tot punctula atque meatus ſe produnt, ex quibus humor quidam, tum aquoſus, tum mucoſus, in ventriculi cauum exoneratur. Huius concauae parti firmiſſime adhaeret tunica, villoſa dicta, in qua conſpiciuntur (praeſertim ſi in aqua calida aliquantiſper demerſus fuerit ventriculus) innumeri villi penduli, qui videntur tantum eſſe extremitates arteriarum, venarum, et neruorum, qui vltimi forte famis ſenſum vacuo ventriculo excitant. Officium in genere eſt cibos accipere, digerere et ad duodenum promouere. Vocatur item *Stomachus*, *Aqualiculus*. Gr. Γαϛὴρ, ἡ ἄνω κοιλία, Στόμα κοιλίας. Ge. Der Magen. Ga. *Le Ventricule*, *l'Eſtomac*. A. *The Stomack*. B. *De Maag*. — Ruminantium animalium

ventriculus in quatuor quaſi alios diuiſus eſt, ſeu quatuor iis ſunt ventriculi. Conf. *Abomaſus.*

VENVS, vide *Cuprum, Aes.* Idem etiam, quod *Coitus.*

VERATRVM, eſt Helleborus albus. Ita dici volunt, quod mentem motam in ſanitatem conuertat. Vide *Elleborus albus.*

VERBASCVM, ſiue *Tapſus barbatus*, eſt plantae genus flore monopetalo, (Pent. Monogyn.) cuius ſpecies maxime vulgaris habet caulem ſatis altum, ramoſum, durum, lignoſum, craſſum, lanuginoſum, rotundum. Folia ſunt magna, longa, ampla, mollia, villoſa, lanuginoſa, alba, quaedam repentia, alia caulibus alterne adhaerentia, latiora, et hirſutiora ſunt Blattariae foliis. Flores monopetali, multifidi, rotati, et tamen profunde inciſi, vt ex quinque petalis conſtare videantur, in arctiores ſpicas, quam Blattariae flores, congeſti. Poſt florem ſuccedit capſula ouato-acuminata, lanuginoſa, ſepto intermedio in duo loculamenta diuiſa, ſemina exigua, nigra, et anguloſa continentia. Radix eſt oblonga, ſat craſſa, alba, lignoſa. Species huius generis duae in vſum medicum adhibentur, ſcilicet Verbaſcum mas latifolium luteum *Bauh. Verbaſcum thapſus* foliis decurrentibus, vtrinque tomentoſis, caule ſimplici *L.* quod iam deſcripſimus, et Verbaſcum nigrum, flore ex luteo purpuraſcente *Bauh. Verbaſcum nigrum* foliis cordatis, oblongis, petiolatis *Linn.* Creſcunt in Europae ruderatis et ſyluis arenoſis. Qualitatis vtraque eſt fatuo-amaricantis, viribusque anodynis, emollientibus et repellentibus pollet. Proſtat oleum infuſum florum, in pleuritide adhiberi ſolitum. Herbae cum floribus contuſae et cum terebinthina in trochiſcos ſubactae, prunisque candentibus iniectae, fumus ano admiſſus teneſmo, proctalgiae aliisque huius generis morbis ſummopere mederi creditur. Dicitur quaſi *Herba barbata.* Sunt, qui *Candelam regis, Candelariam, Lanariamque* nominent, quia caulibus eius, adipe, ſeuo, vel aliquo pingui, illitis, nonnulli pro lucernis vtantur. Ge. Wollkraut, Königskerzen, Himmelbrand. Ga. *Bouillon, Mollaine, Bon homme.* A. *Mullein, Hightaper.* B. *Wolle kruid.*

VERBENA, eſt plantae genus flore monopetalo, cuius quaedam ſpecies duo, quaedam quatuor ſtamina habent (Diandr. et Tetr. Mon.). Species maxime vulgaris habet caules anguloſos, duros, aliquantulum villoſos, interdum rubicundos, ramoſos. Folia profunde inciſa, oblonga, rugoſa, ſaporis ingrati et amari ſunt. Calyx eſt monophyllus, tubulatus, linearis, perſiſtens. Flos monopetalus, labiatus, cuius labium ſuperius ſurrectum et plerumque bifidum eſt, inferius vero tripartitum, ſic tamen ſecantur ambo, vt flos quinquepartitus

primo adſpectu videatur. Ex calyce fit tenuiſſima vixque manifeſta capſula, continens ſemina tenuia, oblonga, ſibi inuicem iuncta. Radix eſt fibroſa, oblonga, craſſiuſcula, ſaporis amaricantis. Creſcit in locis incultis. Species, quae in vſum medicum adhibetur, eſt Verbena communis flore caeruleo *Bauh.* *Verbena officinalis* tetrandra, ſpicis filiformibus paniculatis, foliis multifido-laciniatis, caule ſolitario *Linn.* Qualitatis quidem eſt ſubinſipidae et inodorae, viribus tamen adſtringentibus et vulnerariis pollet; hinc in infuſis interdum adhibetur. Aqua deſtillata in ophthalmia commendatur. Ipſa herba capiti impoſita cephalaeae medetur, aut eam ſaltem mitigat. *Verbenaca*, *Columbaris*, *Columbina*: dicitur quaſi *Herbena*, ab herba, quia antiqui proprie non Verbenam intellexerunt, ſed quaslibet herbas, in ſacrum vſum deſtinatas, hinc etiam victi terram ac Verbenam ſe porrigere dicebant. Vide *Periſteron.* Ge. Eiſenkraut, Eiſenherz, Eiſenhort, Taubenkraut. G. *Vervéne.* A. *Vervain.* B. *Yzer-kruid*, *Yzer-hard.*

VERETRVM, i. q. *Penis*, ſeu *Membrum virile.*

VERMES, peculiarem claſſem animalium apud *Linn.* conſtituunt. Sunt ſcil. animalia mollia, pandentia, viuaciſſima, redintegranda, acephala, apoda, androgyna, tentaculis dignoſcenda, exſanguia, nulli metamorphoſi, vt laruae inſectorum, obnoxia. Plurima dantur genera et ſpecies, quarum etiam variae in inteſtinis animalium habitant. Vide *Aſcarides*, *Lumbrici*, *Taenia*, *Trichuris.* Ge. Würmer. G. *Vers.* A. *Worms.*

VERMICVLARIS, etiam epitheton *Pulſus* eſt, qui inſtar vermium repere videtur.

VERMICVLARIS, eſt *Sedum* minus, teretifolium album *Bauh.* *Sedum album* foliis oblongis, obtuſis, teretiuſculis, ſeſſilibus patentibus, cyma ramoſa *Linn.* (Decandr. Pentag.). A ſimilitudine nempe foliorum, quae rotunda ſunt, et figurae oualis, vt vermiculos putes, vnde et *Craſſula minor* appellatur. Ge. Kleine Hauswurzel, kleiner Donnerbart. Ga. *Petite joubarbe.* A. *Tripe-madam.* B. *Kleine Donderbaart.* Conf. *Sedum.*

VERMICVLARIS CRVSTA, eſt interior tunica inteſtinorum villoſa et gyroſa, ſeu rugoſa, reliquis longior. Vide *Velamentum bombycinum*, et *Ventriculus.*

VERMICVLATVM, in plantis eſt, quod roſae modo, quaſi purpuriſſo, rutilat.

VERMIFORMIS APPENDICVLA, eſt canalis paruus craſſitiei inſtar vermis oblongi, qui hiat et accreuit inteſtini

coeci fundo. Subſtantia tunicarum eſt eadem fere, ac inteſtinorum; ſupra colon ſe contorquet, veluti vermis, et peritonaei membranae annectitur, extremitate vero ſua reni dextro; proprio meſenteriolo gaudet: longitudinis eſt quatuor digitorum, latitudinis digiti vnius, intus anguſtiſſimae capacitatis, ſecernens copioſiſſimam lympham et mucum ex ſuis glandulis, qui obliniendis faecibus inſeruit. In foetu ſine dubio maior huius partis vtilitas eſt, quippe quae et pro ratione maior, multoque capacior et magis caua ſit, ac ipſi medio extremitatis inteſtini coeci adhaereat. Ge. Wurmförmiger Fortſatz. G. *Appendice vermiculaire.* B. *Wormgelyke Aanhangſel.*

Vermiformis processvs cerebelli, eſt proceſſus, in quem ducit ſulci hemiſphaeria cerebelli diuidentis finis, et qui perinde, vt corpus calloſum cerebri, dextrum cerebelli lobum cum ſiniſtro coniungit, valleculamque replet, quae inter cerebelli lobos interiacet, ab anteriori fine per poſteriorem circumductus ad ſuperiorem. Non tamen is perinde medullaris eſt, corticeque multo miſcetur, et perinde per piam membranam in ſulcos fere transuerſos ſibique parallelos diuiditur, inque angulum planum faciei ſimilem medius adſurgit. Eius proceſſus duo potiſſimum fines, nusquam tamen interuallo aliquo ſeparati, a nuperis ſeparantur. Superior tangit totam valuulam cerebelli, et adplicatur ad glandulam pinealem, cumque ea ſuperiorem terminum ventriculi quarti ex calamo naſcentis ſub natibus perficit. Inferior inferiorem et latiorem finem ventriculi quarti claudit. *Vermiformis* dicitur proceſſus, quod annulos erucae imitetur. *Hall.* Ge. Wurmförmige Fortſätze des kleinen Gehirns. G. *Appendices vermiformes.* A. *Wormlike Proceſſes.* B. *'t Wormwyze Uitſteekſel.*

Vermifvga, a *Verme* et *Fuga*, idem, quod *Anthelminthica.*

Vermis cerebelli, idem quod *Vermiformis proceſſus cerebelli.*

Vermis cerebri, vide *Febris Vngarica.*

Vermis digitorvm, i. q. *Paronychia.*

Vermis terrestris, vide *Lumbricus terreſtris.*

Vernacvlvs morbvs, i. q. *Endemius.*

Vernatio, botanicis dicitur foliorum diſpoſitio intra gemmam.

Vernix, ſeu *Verniſium*, a nonnullis *Sandarache*, ſiue *Gummi iuniperinum*, vocatur. Proprie vero eſt *Vernix* reſina quaedam venenatae qualitatis, arboris in Iaponiae et Virginiae paludoſis habitantis, quae eſt Sits, vel Sitz *Kaempf.* *Rhus vernix*

foliis pinnatis integerrimis, petiolo integro aequali *Linn.* (Pentandr. Trigyn.). Sed plerumque *Vernix* vocatur compoſitio quaedam liquida, ſenſim dureſcens, inſeruiens obducendae cruſtae aliis rebus, ne corrumpantur. Sic ex lacca, maſtiche, copal, ſuccino, ſimplicibus, vel mixtis, in alcohole vini, ſpiritu acido dulcificato, oleo terebinthinae, aut lini, coctis et ſolutis fit proprie *Vernix*. Ge. Verniß, Firniß. G. *Vernis.* A. *Varniſh.* B. *Vernis.*

Veronica, eſt plantae genus flore monopetalo, (Diandr. Monogyn.) plurimas ſub ſe comprehendens ſpecies. Quae in vſum medicum adhibetur, eſt Veronica mas ſupina et vulgatiſſima *Bauh.* *Veronica officinalis* ſpicis lateralibus pedunculatis, foliis oppoſitis, caule procumbente *Linn.* Habet haec caules exiguos, longos, nodoſos, repentes, lanuginoſos, rotundos. Folia, ſibi inuicem oppoſita, iuxta caulis longitudinem naſcuntur, Pruni foliis ſimilia, villoſa, in margine inciſa, ſaporis amari et acris. Calyx eſt quadripartitus, perſiſtens. Flores ſunt monopetali, rotati, multifidi, ex quorum calyce fit fructus membranaceus, obcordatus, apice compreſſus, quadriualuis, in duo loculamenta diuiſus, plurima ſemina exigua, rotunda, et nigricantia continens. Radix eſt fibroſa, hinc inde in terra ſparſa et repens. Haec planta creſcit in locis petroſis et arenoſis. Quamuis haec herba qualitatis ſaltem amaricantis et ſubadſtringentis videatur, ſummis tamen in medicina laudibus a plerisque celebratur, eiusque infuſo eximiae virtutes pectorales, diureticae, aperientes et roborantes tribuuntur. Proſtat conſerua, ſyrupus et aqua, cum, vel ſine vino deſtillata, vſus frequentiſſimi. — *Veronica aquatica*, vide *Beccabunga.* Conf. quoque *Teucrium.* Ge. Ehrenpreiß, Grundheil. G. *Veronique.* A. *Luellin, Fluellin.* B. *Eeren-prys.*

Verricvlaris tvnica, idem quod *Amphibleſtroides tunica.*

Verrvcae, ſunt ſpecies tuberculorum, Gr. Ἀκροχορδῶνες, *Acrochordones*, dicuntur, eo quod, ſi vertices horum tuberculorum inſpiciantur, ſimiles ſunt reſectae chordae. *Celſus* huius appellationis eam cauſam videtur attuliſſe, quod in fundo ſint anguſtiores, in ſummo latiores; adeo vt pendere videantur, ideoque a plerisque etiam *Verrucae penſiles* appellantur. Dicuntur *porri*, eo quod, ſi inſpiciantur ſummitates ipſorum, videntur aemulari breuia illa capillamenta porrorum. Eſt vero Verruca tuberculum durum, eminens, e cute erumpens, calloſum, paruum, piſi magnitudinem vix vnquam excedens, et in omnibus corporis partibus naſcens,

inprimis vbi inaequalis preſſio et attritus fieri ſolet. Ortum habet ab excreſcentia papillarum neruoſarum, aut harum vaginularum, ſub cute haerentium, quae degenerascentes cutem eleuant et dilatant, ſed epidermide adhuc tectae manent. Ge. Warze. G. *Verrue.* A. *A Wart.* B. *Een Wrat.*

VERRVCARIA, dicitur *Heliotropium*, quia creditur eius foliis contuſis verrucas abigi. Sic etiam vocatur *Tithymali* ſpecies, cuius ſucco lacteo verrucae decidunt.

VERV MONTANVM, vide *Caput gallinaginis.*

VERTEBRA, i. q. *Spondylus.*

VERTEBRALIS ARTERIA, oritur vtrinque ex arteria ſubclauia, raro alterutra, ex ipſo arcu aortae, tum per foramina proceſſuum transuerſalium vertebrarum ceruicalium adſcendens, per foramen magnum oſſis occipitis cranium intrat, et ad latera medullae oblongatae decurrens, tum cum ſua pari, tum cum ramis arteriae carotidis coniungitur, et ſingularem arteriam, quae *Baſilaris* dicitur, conſtituit. Vſus pariter eſt ſanguinem pro ſecretione fluidi neruei in cerebrum deferre. Ga. *Artére vertébrale.* B. *Wervel-slag-ader.*

VERTEX, eſt pars capitis inter ſynciput et occiput media, altiſſima omnium et gibboſa. Gr. Κορυφή. Ge. Der Wirbel auf dem Haupte. G. *Le Sommet de la tête.* A. *The Top of the Head.* B. *De Kruin.*

VERTIBVLVM, vocatur globoſum caput oſſis, quod in articulatione cauum alterius oſſis ingreditur. — *Vertibulum* eſt quoque idem, quod *Trepanum.*

VERTICALE, botanicis eſt *folium* paginam ſuperiorem meridiei obuertens.

VERTICILLI, i. q. *Cotyledones.*

VERTICILLVM, VERTICILLVS, in plantis florum, vel foliorum, ambitus annularis, qui cauliculos, aut ramulos, herbarum coronat, exiſtit, ab inſtrumenti muliebris ſimilitudine dictum, quod fuſo vertendi gratia ſolitum eſt adhiberi. Hinc *Verticillati* dicuntur *rami, pedunculi, folia,* vel *flores* plures truncum ad genicula circumdantia.

VERTICILLVM, in chirurgia idem, quod *Torcular,* ſ. *Faſcia tortilis.* Ga. *Tourniquet.*

VERTIGO, vide *Scotomia.*

VESANIA, eſt furoris ſpecies, vel delirium ex nimio amore. — *Veſania* aliis, v. c. *Sauuagio,* ſignificat claſſem morborum, omnes illos comprehendentem quorum cha-

racter eſt imaginationis, iudicii, voluntatis, etc. depravatio.

Vesica, eſt pars membranacea caua, in qua liquor excernendus colligitur et continetur; vt Veſica vrinaria, bilaria, ſeminaria. Gr. Κύστις, Οὐροδόχος κύστις. Ge. Die Blaſe. G. *Veſſie*. A. *A Bladder*. B. *Een Blaas*.

Vesica bilaria, cystis fellea, follicvlvs bilis, vesicvla fellea, eſt Veſicula ad figuram pyri accedens, ſita ad marginem anteriorem in parte hepatis concaua, paruo ouo gallinaceo vt plurimum ſimilis. Fundus nobis erectis deorſum, collum vero inflexum et tortuoſum ſurſum ſpectat. Incumbit veſicula colo, illudque ſuo colore tingit. Conſtat, vt vulgo adſumunt, ex quatuor membranis. 1) Communi. 2) Vaſculoſa. 3) Muſculari, ex fibris rectis, obliquis et transuerſalibus. 4) Neruea, vel tendinea, intus rugoſa, ſeu reticulata, humore vnctuoſo imbuta, in qua ſubinde minimae glandulae apparent, quae fabrica ductibus biliariis communis eſſe videtur. Exit in *ductum*, qui *cyſticus* vocatur, et cum *ductu hepatico* ad angulum acutum iungitur, et ſic vniti faciunt ductum communem, maiorem prioribus, *choledochum* dictum, oblique deſcendentem, qui ad angulos acutos appoſitus duodeno, penetrat exteriorem eius tunicam, dein inter hanc et alteram deſcendens, mox perforata et hac, inter ſecundam et tertiam longo itinere progreſſus, foramine rotundo in cauum inteſtini libere exit. Inſtructa eſt arteriis duabus, arteriae hepaticae propaginibus, quae *Arteriae cyſticae*, vel *gemellae*, vocantur. Vſus Veſiculae felleae eſt, bilem, in hepate ſecretam, vacuis ventriculo et inteſtinis per ductum cyſticum recipere, cum vix adhuc ſatis de ductibus hepatico-cyſticis conſtet, aſſeruare, et debito tempore, preſſione ventriculi et inteſtinorum repletorum, in duodenum effundere. Plura ſunt animalia, ex omnibus claſſibus, hac veſicula carentia, vt elephas, camelus, equus, aſinus, ceruus, caprea, dama, pauo, pſittacus, columba, etc. in quibus ductus biliarii ampliati vicem ſubeunt. Et homines veſica fellea deſtitutos, aut plures vna adfuiſſe, legitur. Ge. Gallenblaſe. G. *Véſicule du fiel*. A. *Gallbladder*. B. *De Gal-blaas*.

Vesica destillatoria, eſt vas aeneum, ſiue ahenum cupreum, ſuperius capitello cum tubo donatum, qui inſeritur tubo ſerpentinis ductibus incuruato, per quem humores adſcendentes in recipiens vas deſtillant. Inſeruit deſtillationibus plantarum aquoſis, ſpirituoſis, etc. Germ.

Diſtillirblaſe, Brennhafen. Ga. *Veſſie à diſtiler.* B. *Deſtilleer-blaas.*

Vesica vrinaria, Gr. Κύστις, eſt pars membranacea, caua, pyri fere, vel lagenulae forma, cuius pars anguſta deorſum vergens *collum,* media *corpus,* et pars ſurſum vergens, *fundus* dicitur. In viris poſterius inteſtinum rectum habet; in foeminis vero vterum, cuius vaginae alligatur. Semper extra abdomen et cauum peritonaei in loco tutiſſimo a concurſu oſſium, ſacri, ileon, iſchion, et pubis formato, et mediante ſupra expanſa peritonaei lamella, cui fundus veſicae accretus, a contentis abdominis ſeparato, haeret, qui *Peluis* dicitur. Habet haec veſica quatuor membranas, externa in ſuperiori parte, vel fundo, peritonaeo ortum debet, huius officium eſt veſicam partim inueſtire. Secunda eſt celluloſa, in qua plerumque ſubtilis quaedam pinguedo eſt. Tertia membrana eſt muſcularis, fibris longitudinalibus et ſpiralibus praedita, quae tenuiores et parciores in ipſo corpore veſicae, copioſiores vero et robuſtiores in collo apparent: huic in toto corpore ſimilis non reperitur, valde explicabilis, et magna vi elaſtica praedita. Intima membrana tendineo membranacea et glanduloſa eſt, valdeque ſenſibilis. Si microſcopii ope conſpicitur, deteguntur infiniti exigui folliculi, rotundi, humore mucoſo pleni; vnde haec membrana tam lubrica eſt, vt attrectationes digitorum eludat; quo veſica contractior, et minus ſtimulatur, eo dicti folliculi magis clauduntur, humorem mucoſum colligunt, et ad vſum reſeruant; quo vero magis dilatatur et ſtimulatur, eo oſcula folliculorum patentiora redduntur, et humor ille maiori copia fluens veſicam ab irritante quocunque acri, vel ſtimulante, defendit. Tandem, ne vrina continuo efflueret ex veſica, appoſitus eſt ceruici veſicae *Sphincter,* qui proprie non eſt diſtinctus muſculus, ſed tunicae muſcularis condenſata pars, quae hic fibras rotundas habet, collum veſicae arcus ſpecie ambientes et claudentes. Accipit vrinam ex renibus per *Vreteres,* eam aſſeruat, tandemque per *Vrethram,* quae in viris, quam foeminis, longior eſt, excernit. Ge. Harnblaſe, die Blaſe. G. *La Veſſie.* A. *The Urine-bladder.* B. *De Pis-blaas.*

Vesicaria, vocatur *Alcea veneta,* vt et *Alkekengi,* quia eius fructus et ſemen in veſiculis continetur: vel quoniam veſicae et calculis prodeſt. Vide *Alcea, Alkekengi, Alyſſum.*

Vesicatoria, ſunt medicamenta, quae externe cuti applicata, acrimonia ſua irritante in loco determinato tumorem quendam, ex liquido ibi ante non haerente, exci-

tant: illud liquidum nempe eo hac vi deriuando, vt per vltima vaſcula nimis diſtenta exeat, communique cauitate ſub eleuata cuticula colligatur. Plerumque hoc fit per cantharides. Vocantur quoque *Attrahentia, Deriuantia.* Gr. Ἐπισπαστικά. Ge. Blaſenziehende Mittel, Blaſenpflaſter. G. *Véſicatoire.* A. *Veſicatory, Bliſter.* B. *Blein, of Blaartrekkende Dingen, Spaanſe Vliegpleiſter.*

Vesicvlae adiposae, vide *Sacculi adipoſi.*

Vesicvla fellis, i. q. *Veſica biliaria.*

Vesicvlae seminales, ſunt receptacula quaedam, ſeu inteſtinula coeca, in gyros, cryptas, receſſus, complicata, quae in viris collo veſicae a parte poſteriori nectuntur per celluloſam telam. Sedem habent inter veſicam vrinariam et inteſtinum rectum. Duae ſunt, et conſtant ex membrana ſatis tenui, et auium minorum inteſtinorum inſtar variis modis contortae ſunt, niſi quod hinc inde varicum adinſtar mirum in modum dilatatae et interna cauitate magis contractae conſpiciantur. In has deſinit *Vas* eiaculatorium, vel *deferens,* e teſticulis vtrinque adſcendens, ſenſim latius et ſinuoſum, rurſus anguſtius, vbi incuruatum ingreditur fere recto itinere in haec inteſtinula verſus horum fundum capaciſſimum. Quaeque veſicula praedita eſt alio canale emiſſorio cum priori ad angulos acutos iuncto, qui bini emiſſorii per orificia minima ad latera Verumontani in vrethram patentem deſinunt, vt ita per diſtincta oſcula ſeminalis humor huc expellatur. Interim ambae hae veſiculae membranis atque fibris colligatae ſunt, ſemen aſſeruant, et tempore orgaſmi venerei excernunt. Ge. Saamenbläslein. G. *Veſicules ſeminales.* B. *Zaad-blaasjes.*

Vespertilionvm alae, ſunt ligamenta duo lata et membranoſa, vtrinque vnum, quibus vteri fundus oſſibus Ilii laxe connectitur. Rectius tamen hoc ſub nomine eae tantum partes membranaceae intelliguntur, quae tubis Fallopianis et ouariis interiectae, et, ſi diſtendantur, tenuitate et vaſis decurrentibus alis veſpertilionum ſimiles ſunt. Ge. Die Fledermaußflügelförmigen Bänder der Mutter, die breiten Mutterbänder. Ga. *Ailes de Chauve ſouris.* A. *Rats-wings.* B. *De Vleer-muis gelyke Banden.*

Vestibvlvm, in aure dicitur pars media labyrinthi inter cochleam et canales ſemicirculares. Eſt vero cauitas oſſea, ſuperficie inaequalis; huius pars anterior obducitur membrana feneſtrae oualis, oppoſita pars ſpectat membranam Tympani, in id cauum hiant nouem foramina.

1) Feneſtra oualis. 2) Duo foramina neruorum. 3) Quinque foramina canalium trium ſemicircularium. 4) Superior pars cochleae a parte faciei huc aperitur. Ge. Vorhof des Irrgangs. G. *Le Veſtibule.* B. *Het Portaal van't Doolhof.*

Veterinaria medicina, eſt ea ars, quae de medicatione circa iumenta et pecudes agit, vulgo *Mulo medicina.* Ge. Vieharzneykunſt. G. *Art vétérinaire.*

Veternvs, vide *Lethargus, Coma.*

Vetonica, *Vettonica*, *Vettonicum*, eſt planta, ſic ab Vetonibus, Hiſpaniae populis, nominata. Creditur quidem *Betonica* noſtra, vix tamen recte, cum, quae *Antonius Muſa*, Auguſti Archiater, peculiari carmine de *Vetonica* herba depraedicet, vix in Betonicam noſtram ſubinſipidam et ſubinodoram quadrent. Gr. Κέϛρον, idque a varietate et copia remediorum dicta eſt. Vide *Betonica.*

Vexillvm, botanicis dicitur in floribus papilionaceis petalum ſuperius, plerumque maximum et concauum.

Vibex, vide *Enchymoma.*

Vibrans, vel vibratvs pvlsvs, eſt pulſus cum duritie et celeritate tremens; in aegrotis, qui magnas inflammationes, vel tenaciſſimas patiuntur obſtructiones, itemque neruorum diſtentionem, naturae cum morbo pugnam oſtendit. *Lom.*

Vibratio, eſt agitatio et motio corporis et membrorum inuoluntaria, vt conquieſcere non liceat, etiamſi ſtrenue renitaris. Ge. Das Erſchůttern. G. *Branlement, Agitation, Secouſſe.* A. *Shaking, Quaking.* B. *Schudding.*

Vibrissae, dicuntur pili, qui e naribus excreſcunt, mucoque, ne iugiter effluat, nec non volitantibus per aërem inſectis, ne vna cum ſpiritu intrent, obicem ponere creduntur. Ge. Die Naſenhårlein. Ga. *Le Poil des Narines.* A. *The Hairs in the Noſe.* B. *De Neushairen.*

Vibvrnvm, eſt arbuſcula, *Viburnum lantana*, L. (Pent. Trigyn.) cuius rami longi, digitum craſſi, valde flexiles, corticem albeſcentem habent. Folia ad Alnum, vel potius Sorbum Alpinam, accedunt, lata, ſublonga, craſſiuſcula, in ambitu crenata, hirſuta, et puluiſculo albo, maxime inferna parte, quae ob id etiam magis candicat, conſperſa, guſtu adſtringente. Flos eſt monopetalus, rotatus, quinquefidus, vmbellae in formam digeſtus, ſtaminibus quinque praeditus. Ouarium in ora ſuperiore coronatum calyculo quinquefido, inſtructum tuba erecta veluti trigloboſa, abit in fructum, ſeu baccam mollem, vnilocularem, ſucci plenam, vnico ſemine oſſeo, compreſſo, ſtriato, foetam. Haec ar-

buſcula creſcit in calidioribus, in locis incultis, ſaxoſis, et montibus, apud nos in hortis colitur. Foliorum et fructuum decoctum in affectibus faucium commendatur: rarioris tamen in medicina vſus. A *Viendo*, id eſt, *Ligando*, dictum, quo ruſtici vtuntur ad colligendos faſciculos. Vulgo *Viorne*. Ge. Weidenbaum, Schlingbaum. G. *Le Coudre mainſerine, Manſienne.* A. *The wayfaring Tree, pliant Meally Tree.* B. *Meel-boom.* — In America *Viburni* ſpecies, quae *Caſſinoides* dicitur, atque in Carolina potiſſimum creſcit, Theae loco adhibetur. Ge. Der Caroliniſche Theebaum. G. *Thé de Caroline.* A. *The Hyſſon-Tea.*

VICIA, eſt plantae genus flore papilionaceo, (Diad. Dec.) plurimas ſpecies comprehendens: *Vicia ſatiua L.* habet caules anguloſos, villoſos, excauatos. Folia oblonga, anguſta, villoſa, bina, quaſi coniugata, coſtae innaſcentia, in clauiculas abeunti. Calyx eſt monophyllus, tubulatus, ſemiquinquefidus. Flores in pluribus ſunt leguminoſi, purpurei, aut caerulei. Flori ſuccedit ſiliqua villoſa, foeta ſeminibus ſubrotundis, aut angulatis, nigris. Seritur paſſim in vſum oeconomicum, columbis pabulum gratiſſimum, gallinis vix conueniens. Panis e farina ſeminis, prauae digeſtionis eſt; haec vero ob vires roborantes in epithematibus interdum adhibetur. Secundum veri ſimilitudinem a Gr. Βικία, vel Βικίον, nomen habet. Dici videtur a vinciendo, quod item, vt Vitis, capreolos habeat, quibus ſurſum verſus ſerpit, vel quod inter frumenta vitium ſit. Ge. Wicken. Ga. *Veſſe.* A. *Vetch.* B. *Wikken.*

VICTORIALIS, dicitur *Gladiolus*, vt et *Allium montanum*, eſt Allium foliis caulinis lanceolatis, floribus vmbellatis *Roy.* Allium radice oblonga, reticulo obducta *Hall.* Allium montanum latifolium maculatum *Bauh.* *Allium victorialis*, caule planifolio vmbellifero, vmbella rotundata, ſtaminibus lanceolatis corolla longioribus, foliis ellipticis *Linn.* (Hexandr. Monogyn.). Huic folia in toto genere latiſſima Colchici. Habitat in Alpibus Heluetiae et Italiae. Viribus et qualitate cum Allio conuenit. Multa tamen de ſingulari contra faſcinum virtute fabulatur credula ſuperſtitio. Ge. Siegwurzel. G. *Ail ſerpentin.* A. *Victory root, wild or broad Garlick, Spotted Ramſons.* B. *Victori wortel, Das look, Veld-look.*

VICTORIOLA, vide *Laurus Alexandrina.*

VICTVS RATIO, eſt modus viuendi, quo ſanitas per conuenientia alimenta, quibus in humano vſu vulgo vtimur, conſeruatur et morbus propellitur. Conſiſtit in recto vſu

rerum non naturalium. Veteribus fuit in morbis triplex, craſſa, mediocris, tenuis. Item tenuis ſimpliciter, tenuior et tenuiſſima. Vide *Diaeta*.

VIGILIA, eſt ſtatus corporis ſomno oppoſitus, in quo ſpirituum animalium in cerebro et per neruos facili agitatione, per organa ſenſuum noſtrorum motus obiectorum ſenſorio communi, facili negotio, offeruntur. Si nimis ex quacunque cauſſa hi ſpiritus agitantur, ideaeque menti impreſſae ſenſibus internis quietem non permittunt, vigiliam peruicacem inducunt. G. Das Wachen. G. *Veille*. A. *Watching*. B. *Het Waaken*.

VIGILIA NIMIA, i. q. *Agrypnia*.

VIGOR MORBI, vide *Acme*.

VILLI, ſunt proprie parui pili in holoſerico. Anatomicis autem denotantur minimae illae et fluctuantes eminentiae, quae in interiori inteſtinorum cauitate, aliisque corporis humani partibus, reperiuntur. Ge. Zoten, Flecken. G. *Tunique veloutée*. B. *Vlokjes*.

VILLOSVS, botanicis dicitur *caulis*, aut *folium* pilis mollibus tectum.

VILTRVM, i. q. *Filtrum*.

VINACEI, grana ſunt acinorum, Γίγαρτα Gr. nominantur, quae, preſſis vuis, cum folliculo abiiciuntur.

VINCA PERVINCA, vide *Clematis daphnoides*.

VINCETOXICVM, eſt Hirundinaria, ſeu Aſclepias: quidam dici putant Νικητοξικὸν, quod illi aduerſus venena inſignis vis inſit. Deriuatur a *Vincere*, vel Νικᾷν, quod idem eſt, et τοξικὸν, venenum. Vide *Hirundinaria*.

VINCTVRA, i. q. *Faſcia*.

VINVM, eſt liquor, ex fructibus horaeis maturis, inprimis vuis, ſeu fructibus *Vitis viniferae*, (Pentandr. Monog.) expreſſus, fermentatus, depuratus, cuius multae habentur ſpecies et varietates, nomine et viribus diuerſae. In genere tamen vina in eo conueniunt, quod ſpiritum inebriantem fermentatione euolutum in ſe contineant, qui in aliis magis, in aliis minus, dilutus eſt, vna cum principio acido et partibus aquoſis. Principem inter nobiliſſima medicamenta locum obtinet, ſi moderate vſurpetur. Etenim grato ſuo ſtimulo in fibras partium neruoſarum agens, earum contractionem auget, ſanguinis circuitum promouet, omnesque vniuerſi corporis functiones inſtaurat. Quodſi vero vltra modum ingeratur, miras in toto corpore facit mutationes, taciturnis loquacitatem, timidis audaciam concilians; cerebrum tamen etiam grauans, intellectum hebetat, et ſomnum profundum inducit. Adfertur ex variis regionibus, vnde

dicitur Gallicum, Rhenanum, Moſellanum, Hiſpanicum, etc. quae omnia inter ſe pro diuerſa ratione principii ſpirituoſi et acidi differunt. Gr. Οἶνος. Ge. Wein. Ga. *Vin.* A. *Wine.* B. *Wyn.*

VINVM COS, eſt vinum colore, odore et ſapore pollens. Schola Salernitana nitorem addit hoc verſiculo:

Vina probantur, odore, ſapore, nitore, colore.

VINVM HIPPOCRATICVM, eſt, cui ſaccharum et aromata infuſa fuerint, quae poſt per manicam Hippocratis colantur. Vide *Hippocraticum vinum.* Ge. Hippocras. G. *Hippocras, Vin d'Hippocrate.* A. *Wine of Hippocrates.* B. *Hippocras-wyn, Specery wyn.*

VINVM MEDICATVM, eſt vinum, cui medicamenta, praecipue vegetabilia, infuſa ſunt in vſum aegrotantium. Praeſertim quando cum muſto ad fermentandum reponuntur. Ge. Kräuterwein. G. *Vin Medicinal.* B. *Genees-wyn.*

VIOLA, eſt plantae genus flore polypetalo anomalo, (Syngeneſ. Monogam.) cuius folia ex radice erumpentia, ſunt obrotunda, ampla, in margine inciſa, viridia, caulibus longis adhaerentia. Calyx eſt pentaphyllus, breuis, perſiſtens. Flos eſt pentapetalus, anomalus, papilionacei floris aemulus: huius enim duo petala ſuperiora vexillum, duo lateralia alas, inferius vero, quod in caudam deſinit, carinam quodammodo repraeſentant, coloris purpurei, aut caerulei, odoris ſuauis et grati. Poſt florem apparet capſula, per maturitatem in tres partes diuiſa, continens ſemina exigua, obrotunda, albeſcentia. Radix eſt fibroſa. Species, quae frequentiſſime in vſum medicum adhibetur, eſt Viola martia purpurea, flore ſimplici odoro *Bauh.* *Viola odorata*, foliis cordatis, ſtolonibus reptantibus *Linn.* Habitat in Europa auſtraliori inprimis. Floribus eſt qualitas fragrans, virtuſque cordialis, neruina, anodyna, ſed per abuſum noxia et ſtupefactiva. Referuntur inter quatuor flores cordiales. Proſtat ſyrupus, conſerua, iulepus, ſaccharum, mel, tinctura. Vſus praecipuus in tuſſi, raucedine, ſtranguria. Radix purgans et emetica creditur. Herbae vix alia, quam virtus emolliens, hinc in enematibus adhiberi ſolitae. Semina vi diuretica pollent. Color florum Violarum, addito ſale acido, in rubrum, alcalino, in viridem mutatur, hinc tinctura et ſyrupus violarum examini chymico ſaepe inſeruiunt.—Viola putatur dici ab Ion, quod Nymphae quaedam Ioniae, florem illum Ioui primum dederit muneri. Sed alii, quod, cum Io in vaccam a Ioue conuerſa eſſet, terra florem illum pabulo

bouis eius ſuderit. Latini quoque, detrita t litera, violam quaſi vitulam imitatione Gr. videri poſſunt appellaſſe, alii dici volunt ἀπὸ τῦ ἰέναι; quoniam prius caeteris floribus veris tempore proueniat. Hinc eius folia *Violaria* vocantur. Ge. Violen. G. *Violette.* A. *Violet.* B. *Viole.*

VIOLA MATRONALIS, vide *Matronalis flos.*

VIOLARIA, i. q. *Viola.*

VIORNA, ſeu Vitis alba, ſeu *Fuchſio* Vitis nigra, videtur corrupta vox a *Viburno.* Forte ſic dicta, quod propter flexibilitatem, Clematis in modum, omnes adſtantes plantas circumliget, vinciatque. Eſt *Clematis viorna,* foliis compoſitis, decompoſitisque, foliolis quibusdam trifidis *Linn.* (Polyand. Polygyn.). Flammula ſcandens, flore violaceo clauſo *Dill.* Clematis purpurea repens, petalis florum coriaceis *Raii.*

VIPERA, quaſi *Viuipara,* in regionibus calidioribus, inprimis Italia, reperitur: eſt in noſtris et Europaeis officinis *Coluber berus,* ſcutis abdominalibus CXLVI. ſquamis ſubcaudalibus XXXIX. *Linn.* (Amphib. Serpent.) longitudine pollices viginti, vel triginta, medio ſuo corpore craſſitiem pollicis adaequans, caput habens pollicaris longitudinis, pellem variegatam, ſquamis tectam, quam bis in anno exuere ſolet. Integram non eſſe venenatam, facile probatur, quia iuſcula inde parantur et medicamenta. Trochiſci viperini alexipharmaci habentur, et theriacam Andromachi ingrediuntur. Habet tamen binas veſiculas, in ore circa dentes ſitas, liquorem continentes, inſtar olei amygdalini dulcem, qui per ſe, vel ori aſſumtus etiam, non eſt noxius; ſed per morſum huius animalis, mediantibus *Telis,* ſeu dentibus in medio cauis, vel per vaſcula laeſa, communicatus, noxios valde et letales producit effectus. Carni ſingulares virtutes alexipharmacae, purificantes, nutrientes et reſtaurantes tribuuntur, hinc tum in iuſculo viperino, tum in puluere, contra lepram, ſcabiem ferinam, vlcera maligna, tabem, maraſmum, a quibusdam ſummopere commendatur. Axungia, vel pinguedo, contra ophthalmiam laudatur. Proſtat quoque ſal volatile Viperarum, vix forte ab aliis ſalibus huius proſapiae diuerſum. In Aegypto in vſum medicum adhibetur *Coluber vipera,* ſcutis abdominalibus CXVIII. ſquamis ſubcaudalibus XXII. *L.* G. Viper, Otter. G. *Vipére.* A. *Viper.* B. *Adder, Adderslang.*

VIPERARIA, vide *Scorzonera.*

VIPERINA, vide *Echium.*

VIRGA, vide *Penis.*

VIRGA, in vegetabilibus eſt, quae ex radicibus, aut caudicis lateribus, exit; a nonnullis virgae appellatae ſunt ſoboles. Hinc

Hinc *virgatus* dicitur botanicis *caulis* plantarum ramuſculis debilibus inaequalibus conſtans.

VIRGA AVREA, *Solidago virga aurea*, caule ſubflexuoſo angulato, racemis paniculatis erectis confertis *Linn.* (Syngeneſ. Polygam. Superfl.) eſt planta, quae habet caules rectos, rotundos, ſtriatos, firmos, et medulla alba repletos. Folia ſunt oblonga, acuta, in margine inciſa. Calyx oblongus, imbricatus. Flos eſt compoſitus, radiatus. Caulium ſuprema faſtigia floribus abundant, qui in ſpicas colliguntur, quae rurſus in adunatam quaſi virgam coniici ſolent. Sunt flores coloris flaui aurei, calyce tubiformi et multifido comprehenſi. His ſuccedunt ſemina ouato oblonga, pappo capillari inſtructa. Radix fibroſa, ſaporis aromatici. Habitat haec planta in Europae pratis ſyluaticis. Qualitatis eſt ſub-balſamicae, eximiisque viribus vulnerariis et diureticis gaudet. Hinc infuſum eius in calculo atque laeſionibus internis ſummopere laudatur. Ge. Gülden Wundkraut, Heiden Wundkraut. G. *Verge dorée*, *Conſolide Saraſine.* A. *Golden Rod*, *Saracens Conſound.* B. *Heidens Wond-kruid*, *Gulde Roede.*

VIRGA PASTORIS, vide *Dipſacus.*

VIRGINALE CLAVSTRVM, vide *Hymen.*

VIRGINEVS MORBVS, vide *Chloroſis.*

VIRIDE AERIS, vide *Aerugo.*

VIRIDE MONTANVM, vide *Cuprum*, *Ochra.*

VIRGVLTVM, ſurculus is eſt, qui terrae committitur, vt in arborem inſurgat.

VIROSVS, eſt, in quo *Virus*, ſiue *Venenum*; ſaepe etiam pro teterrimo et graueolente ſapore aut odore, ſumitur.

VIRVS, eſt humor fluens, et accipitur quoque pro ſemine. Venenum etiam ſignificat, ſaepe *Miaſma*, hocque ſenſu dicitur *Virus venereum*, *varioloſum*, etc. nec non ichores ex vlceribus manantes.

VISCARIA, eſt Lychnidis ſpecies, et quidem *Lychnis (viſcaria)* petalis integris *Linn.* (Decandr. Pentag.). Lychnis ſylueſtris viſcoſa rubra anguſtifolia *Bauh.* Habitat in Europae ſeptentrionalis pratis ſiccis. Eius vix in medicina vſus eſt. Ge. Pechnelke, Kleblychnis. Ga. *Atrape mouches.* A. *Red Catchfly.* B. *Vliegenet*, *Keikens.* — Etiam *Muſcipula* vocatur, muſcas ob foliorum viſcoſitatem irretiens.

VISCERA, ſunt organa, in cauitatibus maioribus contenta, quae elaborant aliquem humorem in vſum publicum et toti corpori inſeruientem; ſic ventriculus et inteſtina elaborant cibos nutrituros vniuerſum corpus; ſic cor compingit,

comminuit, mouet ſanguinem, vnde poſtea omnes liquores fiunt et ſecernuntur, etc. Vocantur item *Exta*, *Interanea.* Gr. Σπλάγχνα, Ἔγκατα, Ἐγκοίλια. Ge. Eingeweide. Ga. *Viſcéres*, *Entrailles.* A. *Bowels*, *Entrailes.* B. *Ingewanden.*

Visceralia, vocantur medicamenta, quae viſceribus roborandis, vt officio ſuo expeditius fungantur, dicata ſunt.

Viscida, botanicis dicuntur *folia*, oblinita humore tenaci.

Viscidvm, vocatur humor tenax, concretus, ſolidis adhaerens, aut difficulter mobilis, per minorem actionem vitalem, ſpontanea corruptione natus. Ge. Zähe Feuchtigkeit. G. *Viſcide.*

Viscvm, vel viscvs, eſt plantae genus paraſiticum, fruticoſum, non niſi aliis variis arboribus innaſcens, (Dioec. Tetrandr.) cuius variae dantur ſpecies. Quae apud nos frequentiſſime in quercubus et plurimis aliis arboribus prouenit, eſt *Viſcus quernus Pharm.* Viſcum baccis albis *Baub.* *Viſcum album*, foliis lanceolatis, obtuſis, caule dichotomo, ſpicis axillaribus *Linn.* Creſcit ad altitudinem duorum circiter pedum. Caules habet vt plurimum digiti craſſitiei, duros, lignoſos, compactos, graues, extus coloris fuſci, rubri, intus albi, flaueſcentis. Plurimos germinat ramos lignoſos, flexiles, intricatos, cortice viridi obtectos. Folia ſunt bina oppoſita, oblonga, craſſa, dura, Buxi foliis ſatis ſimilia, ſed aliquantulum longiora, venoſa, coloris viridis flaueſcentis. Flos, ſeu potius calyx, eſt monopetalus, pelviformis, quadrifidus, verrucis conſperſus, tanquam apicibus pulueren effundentibus. Ouarium alio a flore loco natum, tenerum, quatuor foliolis ſuccinctum, fit bacca ſubrotunda, glutine plena, mollis, alba, ſplendens, foeta ſemine plano et cordiformi. Per totam hyemem viret haec planta. Naſcitur et propagatur ad modum aliarum plantarum paraſiticarum e ſemine quocunque modo in ramos variarum arborum delato, in earumque cortice radices, vix tamen ſatis conſpicuas, ad vegetationem tamen ſufficientes, agente. Ligno Viſci querni, licet qualitatis tantum ſit graveolentis et mucilaginoſae, nec niſi viribus inuiſcantibus pollere videatur, ſingulares a remotiſſimis temporibus virtutes neruinae et antiepilepticae tributae ſunt, et adhucdum a quibusdam tribuuntur. Datur vel in puluere, vel in decocto. Sunt, qui Viſcum corylinum, vel tiliaceum, querno praeferendum cenſent, vix ſolidis ſuffulti rationibus. Baccae draſticae dicuntur. E baccis, vel etiam corticibus, aqua maceratis atque contuſis extrahitur ſubſtantia glutinoſa, *Viſcum aucuparium* dicta. Ge. Vogelleim, quae externe

applicata viribus reſoluentibus et emollientibus pollet, doloresque podagricos mitigare dicitur. Gr. Ἰξὸς, et Ἰξία. Ge. Miſtel, Vogelleim, Ginſter. G. *Guy.* A. *Miſſel*, or *Miſſeltoe.* B. *Miſtelboomtje.*

VISITATIO, vocatur medici ad aegros ingreſſus, vt morbos eorum inquirat, iisque diaetam et remedia praeſcribat. Dicitur etiam de inſpectione officinarum pharmaceuticarum, autoritate magiſtratus, a phyſicis vrbis inſtituta, vt bona medicamentorum, tam ſimplicium, quam compoſitorum, conditio exploretur. Vocatur ſic etiam exploratio grauidarum.

VISVS, eſt ſenſus, quo ex materiae lucis in retinam ſani oculi impingentis motu lumen et colores ab anima percipiuntur, vel eſt mutatio facta in oculis noſtris per radios lucis ab obiectis externis reflexos, propagata ad ſenſorium commune, cuius anima ſibi conſcia eſt. Concurrunt ergo ad viſum integritas oculi, debita radiorum reflexio et illapſus in retinam, integritas nerui optici et ſenſorii communis. Gr. Ὄψις. Ge. Geſicht. Ga. *Vue.* A. *Seeing*, *Sight.* B. *Gezigt.*

VITA, eſt in corpore naturali motus fluidorum per debitos ſuos canales, ope cuius id corpus euoluitur, nutritur atque conſeruatur. Hoc ſenſu etiam plantae *vegetatiuam vitam* viuere dicuntur, quippe in quibus ſecundum leges adhaeſionis fluida per tubulos mouentur, plantamque nutriunt. *Vita* vero *animalis* eſt is ſtatus corporis animalis, in quo fluida, a cauſſa interna, ſcilicet a corde propulſa, per vaſa ſua mouentur. Hinc *Actiones vitales* dicuntur, quae proxime ad hunc fluidorum motum progreſſiuum faciunt, vt pulſus, et in adultis ſimul reſpiratio; *Vitalia* vero *viſcera*, quae his actionibus inſeruiunt, vt cor et pulmones. Graec. Βίος, Ζωή. Ge. Leben. G. *La Vie.* A. *Life.* B. *Leven.*

VITALIA, i. q. *Cardiaca.*

VITALIS FACVLTAS, eſt ea corporis animalis facultas, qua actiones vitales peraguntur, vel eſt actio in corpore excitata, qua mediante homo viuit, quaeque peragitur, ipſo, vel inſcio, vel inuoluntarie; qualis eſt motus cordis, arteriarum, reſpiratio, et actio ſyſtematis neruoſi ex hac parte.

VITALIS INDICATIO, eſt cognitio conditionis morbi et virium vitalium, quae in homine, cui medicinam facit medicus, nunc praeſens eſt, et concluſio inde facta, quae docet delectum opportunorum remediorum, quae vel augendis, minuendis, vel conſeruandis, aut reſtituendis viribus vitalibus conducunt pro ſcopo praeſenti requiſito; habetur autem cognitio illius conditionis praeſertim ex pulſu et reſpiratione,

Vitalis foetus, ſ. partus, medicis dicitur infans, qui non tantum viuus editur, ſed ob maiorem etiam integritatem virium, organorum membrorumque perfectionem et ſoliditatem in vita perfecte poteſt ſubſiſtere, vt ſeptimeſtris, octimeſtris, etc. *Viuus* vero *partus* dicitur, qui viuus excluditur, et excluſus per aliquot momenta in vita poteſt ſubſiſtere, ob immaturitatem tamen diu viuere, vitamque continuare non valet.

Vitealis, vide *Helxine Ciſſampelos.*

Vitellina bilis, vide *Bilis.*

Vitex, ſ. *Agnus caſtus*, eſt arbuſcula, quae habet ramos longos, flexiles, fractu difficiles, cortice cinereo tectos. Folia ſunt longa, anguſta, acuta, lanuginoſa (Didynam. Angioſp.). Calyx monophyllus quinquedentatus. Flores ſunt monopetali, tuboloſi, in ſpicas congeſti. His ſuccedit fructus ſphaericus, in quatuor loculamenta diuiſus, continens ſemina obrotunda, griſea, Coriandrinis fere paria magnitudine, coloris griſei, ſaporis acris aromatici. Gr. Ἄγνος, id eſt, caſtus, item Λύγος, vimen, propter inuictam fere ramorum exilitatem, vnde forte nomen Viticis, a vincio. Vide *Agnus caſtus.* Ge. Keuſchbaum. G. *Agnus Caſtus.* A. *Chaſte-tree.* B. *Kuiſch-boom.*

Viticella, vide *Bryonia.*

Viticvlae, non palmites, aut ſarmenta, ſunt, ſed flagella, quae vitis modo repentia longe lateque vagantur, ac vicinos frutices nacta ſic intricant eos, vt iis perinde, quaſi pedamentis, abutantur: vel ſcandentia ſuis irretiunt clauiculis, quibus quaſi digitis adhaerent, quales in Naſturtio indico, Cucurbitis et pleriſque aliis ſimilibus inueniuntur.—Aliis *Viticulae* ſunt ſtolones proxime ad radicem erumpentes, quae in terram defixae rurſus radices agunt, plantasque multiplicant. Ge. Ableger. G. *Rejetton.*

Vitiligo, eſt macula corymboſa, ſeu ex minoribus maculis compoſita, cum depreſſione cutis, vbique corporis obvia, ſeu quasuis indiſcriminatim corporis partes, non ſimul omnes, afficiens. Eius variae ſpecies ſunt. Gr. Ἄλφος, vbi color eſt albus, ſubaſper, et non continuus, vt quaedam quaſi guttae diſperſae eſſe videantur, Morphaea alba Arabum, Alguada Auicenn. Interdum etiam latius, et cum quibusdam intermiſſionibus, ſerpit. Μέλας colore ab hoc differt, quia niger eſt, et vmbrae ſimilis. Caetera eadem ſunt. Λευκὴ habet quiddam ſimile Alpho, ſed magis albida eſt, et altius deſcendit, in eaque albi pili ſunt, et lanugini ſimiles. Omnia haec ſerpunt, ſed in aliis celerius, in aliis

tardius. Cutis vulnerata ſanguinem non fundit. Refertur quoque huc *Vitiligo hepatica*, *Ephelis Celſi*, quae diſtinguitur maculis amplis flauo-nigreſcentibus, quae non nudas, vt lentigines, ſed tectas partes afficiunt, vt inguina, dorſum; ſuntque palmae magnitudine, non raro periodice reuertuntur, cuticulaeque leuem deſquamationem afferunt. *Vitiligo* volunt dici, vel e vitio, vel a vitulo, *Feſto* teſte. Ge. Weiße Räude. G. *Gratelle blanche*, *Morphée*, *Chaleur du foye*. A. *White Leproſy*. B. *Quaad zeer*, *witte Schurftheid*.

Vitis, eſt arbuſcula, quae habet caulem tortuoſum, obductum cortice fiſſo, rubicundo, ſarmenta plurima longa fragilia, veluti brachia, dimittentem, quibus vicinas arbores et pedamenta apprehendit. Folia ſunt ampla, varie laciniata, vt Ficus, alia maiora profundius inciſa, quandoque ad pediculum vsque in lacinias acutas diuiſa; alia tenuiora, alia craſſiora, alia viridia, alia rubentia, alia maculata, alia ad tactum duriora, alia molliora, alia laeuia, alia ſubhirſuta. Calyx quinquedentatus, minimus. Flos eſt roſaceus, pentapetalus, ſtaminibus quinque praeditus (Pentandr. Monog.). Ouarium in fundo floris natum, tuba breui, piloſa, inſtructum, fit bacca mollis, pulpoſa, ſucculenta, rubra, aut alba, vnilocularis, ſeminibus plurimis, plerumque quatuor, foeta. Fructus et flores in racemos congeruntur. Prouenit in toto orbe temperato. Ex vuis immaturis *Syrupus agreſtae* conficitur, qualitatis adſtringentis. Vuae maturae acido-dulces, ſimulque lubricantes et ſublaxantes ſunt. Vide *Paſſulae*, *Vinum*. Nomen forte a vinciendo, quod arbores, etc. claviculis vinciat, vel quod inuitetur ad vuas pariendas. Vel dicitur a vino ferendo. Gr. Ἄμπελος, ab ἅμα, vna, et πηλὸς, ion. pro οἶνος, vinum, hinc Οἰνοφόρος, vinum gerens: ab οἶνος, vinum, et φέρω, fero. Ge. Weinſtock, Weinrebe. G. *Vigne*. A. *Wine*, *Vine-tree*. B. *Wyn-ſtok*.

Vitis idaea, eſt ſpecies *Vaccinii* (Octandr. Monogyn.). *Vaccinium vitis idaea* racemis terminalibus nutantibus, foliis obouatis, reuolutis integerrimis, ſubtus punctatis *Linn.* Vitis idaea foliis ſubrotundis, non crenatis, baccis rubris *Bauh.* Planta fruticoſa, quae habet ramos tenues, cortice viridi obductos. Folia ſunt oblonga, ampla, in margine nonnunquam leviter inciſa, ſaporis adſtringentis. Flores monopetali, campaniformes, globoſo ouario innati, coloris albi, ſubrubicundi. Flori ſuccedit fructus mollis, ſeu bacca vmbilicata, ſucco plena, iuniperino fere ſimilis, magnitudine Piſi, rubra, ſapore adſtringenti acido, cui grana immerguntur multa, parua, lutea. Radix lignoſa, tenuis, repens. Baccis

qualitas refrigerans et attenuans eſt, hinc in febrium aeſtu commendantur. Condita cibi loco adhibentur. Proueniunt abunde in ſyluis Europae. G. Kronsbeeren, Preuſelsbeeren, Granbenbeeren. G. *Airelle rouge.* A. *Red Whorts, or Whortleberries.* B. *Myrtil, Kraakbeſſen boom.*

VITIS ALBA, ſeu VITALBA, contracta voce, dicitur non modo, quod Vitem ſatiuam foliis vtriculisque referat, verum etiam, quod fructum in exiguae vuae ſimilitudinem, acinis licet raris confirmatum, producat. Vide *Bryonia* et *Clematis viorna.*

VITIS NIGRA, Gr. Ἄμπελος μέλαινα, nigra dicitur vitis a radice nigra, et quod vitis ſimilitudinem obtineat.

VITREA TABVLA, vide *Diploë.*

VITREVS HVMOR, vide *Humores oculi.*

VITRIFICATIO, eſt operatio chymica, qua ſilices contuſi, metalla, vel cineres, ope vehementiſſimi ignis in ſubſtantiam vitream reducuntur. Ge. Verglaſung. G. A. *Vitrification.*

VITRIOLVM, eſt ſubſtantia mineralis ſalina, nata ex connubio *Acidi* grauiſſimi, quod vniuerſale, catholicum, vel etiam *Vitriolicum,* dicitur, et quarundam partium metallicarum, formans cryſtallos rhomboidales, in igne cum ſpuma liqueſcens, tum in ſubſtantiam ſiccam pulueruIentam abiens, in ſedecim aquae partibus ſolubilis, ſaporis auſteri, nauſeoſi. Varia ſunt eius genera, pro indole minerae, quam in ſe continent, differentia; praecipua autem, quorum hoc tempore eſt exiſtimatio, ſunt primo *Caeruleum,* Sapphiri inſtar, compactum, vt ſaccharum candum, tactu ſiccum, *Hungaricum* vocant; vel *Cyprium,* aut *Gallicum* ex agro Lugdunenſi. Eſt hoc *Vitriolum cupri* caeruleum natiuum *Wall. Vitriolum cyprium* cupri caeruleum dodecaedron *Linn.* Secundo *Subviride,* herbacei coloris, magis granulatum, grumoſumque inſtar ſalis communis, paulum vnctuoſum, manuique tangentis adhaerens, quale *Goslarienſe, Suecicum,* etc. Scilicet *Vitriolum ferri* viride natiuum *Wall. Vitriolum martis* viride hexaedrum *Linn.* quod paſſim e pyritis et fodinis ferri extrahitur. Tertio *Album,* in formam paruulorum panum effictum, tactu ſiccum. Eſt hoc *Vitriolum zinci* album natiuum *Wall. Vitriolum album* dodecaedrum priſmaticum *Linn. Caeruleum,* de cupro participat, *Viride* autem de ferro, *Album,* de zinco et plumbo. Vitriola ſunt vel natiua, ſiue foſſilia; vel artificialia, ſiue factitia; natiua varia reperiuntur, alia ex ferro, quae colore viridi praeſtant, ex aere alia, quae caerulea plerumque amoenitate commendantur; caetera metalla vix ſoluta in fodinis apparent, quia illorum ſoluentia, nitri

acida, vel marini ſalis ſpiritus, rariſſime reperiuntur in fodinis; vnde auri, argenti viui, plumbi, ſtanni, ſucci ſoluti, vel concreti, nunquam fere aut raro tantum inueniuntur. Omne ergo foſſile vitriolum, quod erutum hactenus, ex ſolo ferro, aere, aut zinco, habetur. Soluens Martis et Veneris idem *acidum*, ſcilicet *vitriolicum*, igne violento inde ſeparatur titulo *ſpiritus*, aut *olei vitrioli*, quod etiam ex alumine et ſulphure obtineri poteſt. Factitia fiunt Vitriola, quoties ſales acidi, inprimis vitriolicum, metallis, quae ſoluerunt, adhaerent, et in ſalinam formam cum iis concreſcunt. Vitriolorum vſus, praeter oeconomicum et tinctorium, in medicina ampliſſimus eſt. Praeter enim acidum contentum etiam pro diuerſa indole metalli coniuncti viribus coagulantibus, vomitoriis, cathaereticis, adſtringentibus et obtundentibus pollent, et pro varia praeparatione diuerſos admodum effectus exſerunt. Spiritus, vel acidum, vitrioli potentiſſime putredini ſanguinis reſiſtit. Adiecto ſpiritu inflammabili dulcificatum, vel in aetherem, naphtam, vel aquam Rabelianam mutatum, carminatiuum, temperans et ſubadſtringens euadit. *Colcothar*, ſeu terra poſt abactum acidum remanens, exſiccans eſt, ſeptica et ſubadſtringens. Hinc plurima proſtant in officinis e vitriolis praeparata medicamenta. Gr. Χάλκανθον. Arab. *Concantum*, *Calcant*, *Alcalcadis*. Ge. Vitriol, Kupferroth, Kupferwaſſer. G. *Vitriol*. A. *Copperas*. B. *Vitriool*, *Koperrood*. — *Vitriolum* nomen accepiſſe videtur a vitro, quia vitrum aliquatenus, modo purum fuerit, refert.

VITRVM ANTIMONII, vide *Antimonium*.

VITRVM RVTHENICVM, vide *Selenites*.

VITRVM SATVRNI, eſt ſubſtantia vitro ſimilis, quae naſcitur, dum *Lithargyrium*, ad nimiam eius penetrabilitatem minuendam, cum ſubtripla ſilicum, vel arenae, portione funditur. Vſus eſt docimaſticus. Ge. Bleyglaß.

VITTA, dicitur pars tunicae amnios, quae capiti infantis, cum in lucem prodeat, adhaeret, atque hoc locum habet in ſexu foeminino, verum in maſculis *Galea* appellatur. Vide *Galea*. Ge. Helm.

VIVIPARA, vocantur animalia, quae foetus viuos pariunt, diſtinguuntur que ab ouiparis, quorum foetus ex ouis, extra corpus depoſitis et fotis, prodeunt.

VLCERATIO, vide *Exulceratio*.

VLCVS, eſt ſolutio continui, ſucceſſiue facta, a materia erodente ortum ducens, in mollibus corporis partibus, cum

imminuta magnitudine, vel iactura ſubſtantiae, et humoris cuiusdam corrupti effluxu, quo partes ſolidae vlceri iunctae roduntur. Differt igitur a vulnere, quod ibi ſit ſolutio recens et cruenta, hic vero plerumque purulenta, ichoroſa, ibi ſit cauſa ſoluens illico, et externa, laedens; hic autem cauſa lentius ſoluat, interna, et erodens inueniatur; vulnus igitur antiquum et purulentum, erit vlcus. Plerumque autem oritur a cauſa interna, et confluentibus ad partem quandam acribus humoribus, quae cutis vaſa corrodunt; vnde plerumque ichor tenuis effluit, pro cuius maiori minoriue acrimonia variae eius naſcuntur differentiae, hinc diuerſa etiam accepit epitheta. Gr. Ἕλκος. Ge. Ein Geſchwür, Eiterſtock, Eiterbeule. G. *Ulcére.* A. *Sore, Ulcer.* B. *Een Zweer, Zweering.*

VLMARIA, *Pharm.* *Barba caprae* floribus compactis *Bauh.* *Spiraea vlmaria,* foliis pinnatis, impari maiore lobato, floribus cymoſis *Linn.* (Icoſandr. Pentagyn.) eſt planta, quae habet caulem, tres pedes circiter altum, rectum, anguloſum, ramoſum, excauatum, coloris rubicundi, purpuraſcentis. Folia ſunt oblonga, in margine inciſa, rugoſa, et ſuperius viridia inſtar Vlmi, inferius alba. Calyx monophyllus, ſemiquinquefidus. Flores ſunt parui, roſacei, pentapetali, in racemos congeſti, odoris grati. Piſtillum floris ſit fructus, ex plurimis vaginulis membranaceis intortis, et in capitulum congeſtis, compoſitus, ſeminoque foetus vt plurimum ſingulari et exiguo. Radix digiti craſſitiei eſt, odora, extus nigra, rubro-fuſca intus, plurimis fibris rubris inſtructa. Creſcit locis vdis iuxta flumina et ſimilia loca. Qualitatis eſt ſubſtipticae et fragrantis, viribusque adſtringentibus et diaphoreticis gaudet. Datur in infuſo: proſtat etiam aqua deſtillata. Planta a pecoribus vix tangitur. Nomen habet ob Vlmi-foliorum ſimilitudinem: alias *Regina* vocatur *Prati,* idque quia ob folia explicata, vt et floſculos nitidos, caput inter prata extollit. Ge. Geißbart, Medeſüß, Geißfuß. G. *Reine des pres, Barbe de Chevre.* A. *Meadow-ſweet.* B. *Reinette, Geiten-baard.*

VLMVS, *Vlmus campeſtris* et *Theophraſti Bauh.* *Vlmus campeſtris* foliis duplicato ſerratis, baſi inaequalibus *Linn.* (Pentandr. Digyn.) eſt arbor valde procera, valde ramoſa, cuius truncus eſt craſſus, cortice fiſſo, aſpero, flexili, obductus, extus coloris cinerei, intus albidi; lignum durum, flauum. Folia ſunt ſatis ampla, rugoſa, venoſa, oblonga, in margine inciſa, acuta. Calyx eſt monophyllus, turbinatus, quinquefidus, perſiſtens, interne coloratus; corolla

nulla. Piſtillum in centro floris fit fructus membranaceus, ſeu foliaceus, veluti cordiformis, in cuius meditullio capſula pyriformis poſita eſt, membranacea pariter, ſemine foeta eiusdem formae. Haec arbor frequenter ſatis in pagis Europae creſcit. Foliorum decoctum vi adſtringente pollet et vulneraria. Cortex medius, qualitatis mucilaginoſae, aqua ſalſa decoctus in doloribus arthriticis et aſcite prodeſſe dicitur. Alia quoque *Vlmi* ſpecies apud nos vulgaris eſt, quae *Satiua* dicitur, foliis ouatis acuminatis, duplicato-ſerratis, baſi inaequalibus. Gr. Πτελέα. Ge. **Kleinblätterige Ulm, oder Rüſter.** Ga. *Ypreau.* A. *The ſmall leaued Elm.* — Eius ſemen *Samera* vocatur. Putatur dici, quia ſi viminibus ſalicis, aut vlmi, ligaueris, increſcens vitis ſe ipſam praecidit. Quidam dici putant ab vligine, quia, circa vliginoſa loca creſcit. Vel ab ὕλη materia, quia fabris lignariis materiem praebet. Ge. **Ulmenbaum, Jlme, Ypern, breitblättrige Rüſter, Rüſtbaum, Eſſenbaum.** Ga. *Orme*, *Ormeau.* A. *Elm-tree.* B. *Olm boom*, *Ypen-boom.*

VLNA, *Focile maius.* Gr. Πῆχυς, Προπήχιον, eſt os cylindricum inter brachium et carpum, hinc in partem ſuperiorem, inferiorem et mediam, vel corpus, diuiditur. Parte ſuperiori cum humero per γίγγλυμον articulatur; ideo habet ibidem proceſſus et ſinus. Proceſſus ſunt duo oblongi, et quaſi triangulares, aſperi, vt ligamenta articulum valide ambiant. Anterior et ſuperior minor, qui *Coronoides* appellatur, humeri ſinum ſubit, poſterior craſſior, amplior, gibbus, inaequalis, in obtuſum angulum deſinit, et humeri ſinum poſteriorem ſubit. Vocat *Galenus* Ὠλέκρανον, *Hippocrates* Ἀγκῶνα, Latini *Gibberum.* In medio horum eſt magnus ſinus, ſeu cauitas, inſtar ſemicirculi, vnde dicitur Σιγμοειδὴς; habet adhuc alium ſinum laeuem externum, lateralem, pro radii capite. Parte inferiore abit in capitulum, in margine gibbum, laeui cartilagine obductum; connectitur cum carpo, tum per mediam cartilaginem, tum per proceſſum acutum, ideoque ſtyloidem dictum; vnde ligamentum oritur, cubitum carpi articulo firmans. Pars media, vel corpus, plures muſculos extenſores et flexores fulcit, et praeterea per ligamentum interoſſeum radio adnectitur. Ge. **Kleine Röhre am Arm.** G. *l'Os du Coude.* A. *The Elbow.* B. *De Elle-pyp.*

VLNARIS MVSCVLVS, vide *Cubitaeus.*

VLTRAMARINVM, eſt pigmentum pretioſum caeruleum, quod praeparatur ex *Lapide lazuli*, aliquoties ignito et in ſpiritu vini extincto, tum in tenuiſſimum puluerem trito, et

maioris ſplendoris cauſſa, cum maſſa reſinoſa, tumque aqua ſubacto, et lixiuio alcalino, tumque rurſus aqua abluto. Vſus eſt pictorius. Nomen habere creditur, vel quod primum vltra mare ex India ad nos adlatum ſit, vel quod vndas maris colore ſuperet. Eius mentionem primus fecit *Alexius Pedemontanus*. Ge. Ultramarin. G. *Outremer*.

VLVA, eſt herba paluſtris habens fructificationes in membrana veſiculari, absque fronde, (Cryptogam. Alg.) dicitur forte ab vliginoſis, ſeu aquoſis locis, in quibus reperitur. Ge. Waſſermooß. G. *Feuille de Mer*. A. *Sea graſs, Sedge*. B. *Zee-mos, Wier*.

VMBELLA, eſt floris, ſeminisue pedamentum, in plures digeſtum longiores pediculos, qui ſimul ex faſtigio eodem orti, in latius continuo radiantur, ſingulique vel florem, vel ſemen, ſuſtinent, in orbem circumactum. Graeci hunc floris habitum σκιάδιον, Latini vero, quoniam vmbellae, qua mulieres vultum vindicant a ſole, et aeſtum arcent, circinatam effigiem gerit, vmbellam dixerunt. Hinc plantae dicuntur *Vmbellatae*, vel *Vmbelliferae*, quae flores ſic diſpoſitos ferunt. Eſt vero *Vmbella* vel *ſimplex*, pedunculis omnibus ex vno eodemque receptaculo ortis; *compoſita*, omnibus pedunculis apice vmbellulas gerentibus; *vniuerſalis*, ex pluribus ſimplicibus compoſita; *partialis*, vmbellula, pars vniuerſalis; *prolifera*, vmbella plus quam decompoſita. Alii tamen notas proprias plantarum vmbellatarum ponunt tantum in ipſo flore roſaceo, ſiue circinato, ſiue aliter diſpoſito, modo calyx abeat in duo ſemina ſibi inuicem adhaereſcentia, dum viridia ſunt, ſed disiuncta, cum ad maturitatem peruenerint, vt in *Angelica*, *Aniſo*, *Foeniculo*, etc. fieri ſolet. Ge. Schirmtragende Pflanzen, Dolden. G. *Fleurs en Paraſol*.

VMBILICALIS FVNICVLVS, continet praeter Vrachum, vix in hominibus apertum, tria notabilia vaſa ſanguinea, ductu tortuoſo decurrentia, duas ſcilicet arterias, venarum inſtar tenues, atque vnam venam, cuius diameter ad minimum vnius cuiusque arteriae duplum eſt; inſuper corpore ſpongioſo, ſeu celluloſo quod ipſis tutum tranſitum praebet, componitur. Hoc corpus ſpongioſum, ſubcartilagineum, ſatis mobile et non facile comprimendum, membrana cum amnio placentae continua ſuccinctum eſt, ſub qua infinitarum cellularum compages ſe prodit, in quibus humor pellucidus, viſcoſus, magna copia reperitur; quo continuo affluente, huius funiculi flexibilitas, quae foetus motui obſequi debet, conſeruatur, et a cuius maiori minoriue quantitate craſſities, vel

tenuitas, huius partis dependet. In huius funiculi vmbilicalis longitudine, quae homini, quam vlli beſtiae, maior eſt, a ſedecim ad viginti quatuor pollices, conſpiciuntur aliquot quaſi varices, ſiue veſiculae ſanguine plenae, nodorum ſimilitudinem habentes; ex quorum numero et ſitu varia ſuperſtitioſa credulae obſtetrices diuinare ſolent. Valuulis quidem hi nodi tribui non poſſunt, cum nullae adſint, omnisque materia his vaſis iniecta facile vtrumque iter percurrat, et in foetum, vel in placentam, ſubeat. Videntur ergo nodi, vt ſpirae, effectus eſſe ſanguinis cum impetu impulſi, neque iter liberum reperientis. Huius funiculi craſſities circumcirca digitalis eſt, aliquando tamen tenuior, vel craſſior. Vide *Funiculus vmbilicalis*, et *Vaſa vmbilicalia*. Ge. Nabelſchnur, Nabelſtrang. G. *Cordon umbilical.* A. *Navelſtring.* B. *Navelſtreng.*

VMBILICVS, *Vmbo*, Gr. Ὄμφαλος, Ῥίζα γαστρὸς *Ariſtoteli*, eſt vmbo in medio abdominis ſitus, cui in foetu funiculus vmbilicalis coniungebatur, qui poſt partum abſcinditur, vnde exſiccatus poſt quintum diem ſponte decidit, et cum integumentis concreſcit. Regio ad manum transuerſam, vndique circa vmbilicum *Regio vmbilicalis* dicitur. Ge. Der Nabel. G. *Le Nombril.* A. *The Navel.* B. *De Navel.*

VMBILICVS, id in fructibus eſt, quod in iis medium vel prominet, vel conditur; et cui antea calyx deciduus inſedit; hinc huiusmodi *Fructus vmbilicati* dicuntur.

VMBILICVS MARINVS, ſ. VENERIS, eſt operculum, planum, ab vna parte rubrum, ab altera fuſcum, formam vmbilici habens, cochleae marinae vmbilicatae ſtriatae in mediterraneo mari habitantis. Qualitatis eſt terreo-calcareae, viribusque abſorbentibus pollet. Rarioris in medicina hodie vſus eſt. G. Meerbohnen. Ga. *Nombril marin.* A. *Sea-nawel.* B. *Zee-navel.*

VMBILICVS TERRAE, vide *Cyclamen.*

VMBILICVS VENERIS, et caeterae herbae, quae *Vmbilici* nomen ferunt, dicuntur ſic a foliorum ſimilitudine cum vmbilico humano. Plerumque vero hoc ſub nomine intelligitur Cotyledon foliis peltatis *Roy.* Cotyledon luteum, vmbilicatum, ſpicatum, radice repente maius *Moriſ.* *Cotyledon vmbilicus veneris* foliis cucullato peltatis, ſerrato-dentatis alternis, caule ramoſo, floribus erectis *Linn.* (Decandr. Pentagyn.). Calyx eſt monophyllus, ſemiquinquefidus, minimus; corolla campanulato-tubulata, ſemiquinquefida, laciniis reuolutis; capſulae quinque, oblongae, ventricoſae, acuminatae, vniualues, longitudinaliter introrſum dehiſcen-

tes; ſemina plurima, parua. Folia ſunt rotunda, peltata, concaua, craſſa, ſucculenta. Contuſa et applicata viribus refrigerantibus et reſoluentibus gaudent. Ge. Nabelkraut. G. *Nombril de Venus.* A. *Navelwort.* B. *Venus Navel-kruid.*

VNCIA, eſt duodecima pars librae medicinalis; continet vncia drachmas octo. Gr. Οὐγκία. Ge. Eine Unze, zwey Loth. G. *Once.* A. *Ounce.* B. *Een Once, twee Lood.*

VNCVS, idem quod *Hamus* et *Hamulus.* Inprimis hamus, in arte obſtetricia adhibendus, ita vocatur. Ge. Hake. G. *Crochet.*

VNDEMIA, i. q. *Oedema.*

VNDOSVS PVLSVS, eſt pulſus tardus, mollis et magnus, in quo tamen arteria tota ſimul non videtur attolli, ſed inaequaliter, plus in vna, quam in alia parte, motu vero continuato inſtar aquae fluctuantis progrediens. Hic pulſus denotat morbos nimio humore corpus irrigantes, febres ſcilicet quotidianas, et continuas has, quae perpetuis ſudoribus hominem labefactant, itemque leucophlegmatiam. Tum in hiſce febribus, tum etiam in aliis, ſudorem antecedit iudicialem, ſi quidem plures ſunt ictus alti et vehementes, notaeque concoctionis cernuntur. Ge. Der wellenförmige Puls. G. *Pous ondoyant.* B. *Golfagtige Ader-slag.*

VNEDO, putatur eſſe *Meſpilus;* quidam tamen illud nomen *Arbuto* attribuunt. Gr. Ἐπιμηλὶς, quae etiam ab Italis ruſticis vocatur *Vnedo*, eſtque quaſi Malus ſylueſtris, inde nomen habens, quod plures edi non poſſunt. Eſt Arbutus folio ſerrato *Bauh.* *Arbutus vnedo*, caule arboreo, foliis glabris ſerratis, baccis polyſpermis, tuberculis ſeminum exaſperatis *Linn.* (Decandr. Monogyn.). Calyx eſt quinquepartitus, obtuſus, perſiſtens; corolla monopetala, ouata, quinquefida; bacca ſubrotunda, quinquelocularis, polyſperma. Habitat in ſyluis Europae auſtralioris. Folia et fructus viribus adſtringentibus pollent. Ge. Erdbeerbaum. Ga. *Arbouſier.* A. *Strawberry-tree.*

VNGARICVS MORBVS, ſiue HVNGARICVS, eſt ſpecies febris epidemicae malignae, plerumque cum nimio capitis dolore, delirio, aut angina periculoſiſſima, inuadens, aliquando cum petechiis, ſiue maculis pulicaribus. Vide *Febris Hungarica.*

VNGVENTVM, ab VNGVERE, eſt medicamentum externum, quod conſiſtentiam linimento paulo craſſiorem habet, et pro vario fine ex variis ingredientibus conſtat; cuique varia ad curandos morbos internos ſaepe admiſcentur.

Vocatur etiam *Vnguen Plin.* Gr. Ἄλειμμα, et Ἄλειφαρ. Ge. Salbe. G. *Onguent.* A. *Ointment.* B. *Zalf.*

VNGVICVLI, i. q. *Alabaſtri.*

VNGVIS, Gr. Ὄνυξ, eſt pars corporis animalis, epidermidi continua, flexilis, alba, dura, digitos ab externis iniuriis defendens, et quodammodo exornans, et attactum firmans, eorum extremitati dorſali impoſita. Radix eius ligamento cuidam iungitur, et ob vicinos adſitosque ei neruos ſenſilis eſt. Conſtitui videtur ex collectione papillarum cutanearum, denſe ſibi inuicem adhaerentium et in longitudinem excurrentium. Omni ſenſu per ſe caret, qui tamen intra eum, et circa ipſius radicem eſt exquiſitiſſimus; mollis eſt in parte cute tecta, ſed vbi nudus aëri exponitur, firmior et ſolidior; abſciſſa ex ſimilis materiae penu continuo renaſcitur et anterius protruditur. *Apices* vnguium ſunt, qui vltra carnem exſeruntur, Ἀκρωνυχίαι, ſiue extremitates; partes, quae praeciduntur, *Segmina vnguium* dicuntur; partes ſub vngue, Κρυπτὰ, pars alba et ſemilunaris radici proxima, *Lunula*, Ἀνατολὴ, ſiue exortus, et Ἄργεμος, ab albedine: ipſa initia eorum cuti adnata, Ῥιζώνυχες, vnguium *radices* vocantur; latera Ῥᾶγες καὶ Κορυφαὶ, rima et vertices; anguli, Γωνίαι, maculae albae, Νεφέλια, nubeculae et cicatrices albae. Vide *Pterygium.* G. Ein Nagel an Händen und Füßen. G. *Ongle.* A. *A Nail.* B. *Nagelen.*— *Vnguis* etiam dicitur abſceſſus inter lamellas corneae. Ge. Nagelgeſchwüre der Hornhaut.

VNGVIS ODORATVS, vide *Blatta byzantia.*

VNGVIS OS, eſt oſſiculum maxillae ſuperioris tenue, planum, in cantho oculi maiore ſitum, quod ad orbitae cavum conſtituendum concurrit, et ſinum habet, qui in canalem naſalem ducit. Ge. Nagelbeinlein, Thränenbeinlein. G. *L'os Unguis.* B. *Nagel-beentje, Traan-beentje.*

VNGVES, in roſis et foliatis floribus intellexerunt Veteres imas ſuorum foliorum partes, quibus in capite ſuo cohaerent, decoloresque dependent, vel Vnguis infima pars foliorum Roſae alba appellatur. In genere nunc botanicis dicitur *Vnguis* corollae polypetalae pars inferior, receptaculo affixa. Menſura vero *Vnguicularis* iis eſt, quae longitudine Vnguem humanum aequat.

VNGVLA, eſt ſubſtantia cornea, extremitati pedum animalium quadrupedum, aut ſolipedorum, (Mononyches) aut biſulcorum, (Dyonyches) adnata, et firmiori inceſſui inſeruiens. Qualitatis eſt terreo-gelatinoſae. Singulares tamen ei virtutes antiepilepticas, et praecipue *Vngulae alcis*, tribuit credulitas. Ge. Der Huf. G. *La Corne, le Sabot, l'ongle.*

Vngvla, Ὄνυξ *Hippocr.* eſt vncius, ſeu hamus, educendo mortuo foetui comparatus. Embryorectes *Tertulliano* dicitur lib. de Anima, niſi placeat eo loco reponere ex *Galeno* Ἐμβρυοθλάστης: ſic enim ille nominat: aut Ἐμβρυουλκὸς, qua voce *Hippocrates* vtitur, a quo idem inſtrumentum etiam Ἑλκυστὴρ, item Πιεστρον, lib. de mulieribus, et ἰχθύη dicitur. Ge. Haken. G. *Un Crochet.*

Vngvla caballina, eſt *Tuſſilago*, ſeu *Farfara*. Sic dicta ſcilicet, quod iſtius plantae folia equinae vngulae perſimilia ſint. Vide *Tuſſilago.*

Vngvla ocvli, i. q. *Pterygium.*

Vnicornv, credebatur olim cornu eſſe vnicum in fronte animalis quadrupedis ingentis naſcens; eique ſingulares virtutes antiepilepticae et cordiales tribuebantur. At rectius hodie ſcitur, nullibi repertum eſſe huiusmodi animal quadrupes, admodumque dubiam eius hucusque eſſe exiſtentiam. Quod paſſim a curioſis aſſeruatur, aut in officinis ſub nomine *Vnicornu veri* proſtat cornu duriſſimum, album, praelongum atque ſpirale, *Vnicornu marinum* eſt, dens ſcilicet, vel cornu, animalis marini, *Narhval*, ad cetacea pertinentis, in Oceano ſeptentrionali habitantis, quod eſt *Monoceros piſcis Will. Monodon monoceros Linn.* Spiraculis ſupra caput; pinnis pectoralibus, caudalique horizontalibus absque vnguibus; dente in maxilla ſuperiore exſerto, praelongo, recto; fiſtula in vertice. Hoc cornu qualitatis eſt inſipidae, inodorae, terreo gelatinoſae; hinc, licet antiquiora quaedam remedia antiepileptica ingrediatur, vix tamen alias, quam abſorbentes et demulcentes, vires poſſidet. Gr. Μονόκερως. Ge. Einhorn. G. *Unicorne.* A. *Unicorn.* B. *Eenhoorn.*

Vnicornv fossile, ebvr fossile: hoc ſub nomine hodie intelliguntur oſſa quorumcunque animalium, caſu in terram demerſa, et per diuturnitatem temporis in ſubſtantiam calcaream mutata. Reperiuntur paſſim, at plurima in Sibiria, Ruſſis *Momotovakoſt* dicta. Qualitatis ſunt ſubſtipticae et abſorbentis. Ge. Gegraben Einhorn. G. *Unicorne foſſile.*

Vniflora, dicitur *gluma*, vel calyx graminis, vnicum florem amplectens.

Vnilabiatvs, dicitur *flos*, vel corolla monopetala ringens, cui labium ſuperius deeſt; vt in Teucriis videtur.

Vnilateralis, vocatur *racemus*, in quo flores omnes ad alterum latus inſerti ſunt.

Vnivalvis, eſt *gluma* vnica conſtans ſquama; *Spatha vniualuis*, vno latere dehiſcens.

Vniversale, dicitur *inuolucrum*, vmbellae vniuerſali ſubiectum. Vide *Vmbella*.

Vnio, ſeu margarita, aut perla, eſt concrementum calcareum, in Oſtreis, Myis, Mytulis, et forte aliis conchis naſcens. Ob vires inſignes olim valde laudabatur. Sed ſi res intimius inſpiciatur, acidum tantum temperant, vti et mater perlarum, et omnia conchylia faciunt. Vide *Margarita*.

Vola, eſt poſtbrachialis pars interna manuum, *Palma* dicta, Gr. Δῶρον, Κοῖλον χειρὸς, Θέναρ, *Pind. Schol.* Item *Vola* eſt concauitas pedis, Gr. Κοτύλη, Κοῖλον ποδὸς. Ge. Die Höhle an der Hand oder Fuß. G. *La Paume de la main.* A. *The Palm of the Hand.* B. *Het Hol van de Voet, of the Palm van de Hand.* Vide *Thenar*.

Volatica, i. q. *Lichen*.

Volatilia, ſunt, quae ad minimum calorem facile auolant, et hinc in deſtillatione, vel ſublimatione, ante ipſam partem aquoſam aufugiunt; vti ſunt omnes ſpiritus et ſalia volatilia, Mercurius, etc. Hinc *Volatiliſatio* dicitur mutatio corporis, quod ignis vim eludit, in eum ſtatum, vt, mediocri calore accedente, ſublime petat, vel auolet.

Volsella, ſeu vvlsella, et acantabolvs, Gr. Μαδιςήριον, Τριχολαβὶς, Τριχολάβιον, eſt inſtrumentum, quo pilos prehenſos radicitus e corpore exſtirpant; ſeu forceps chirurgica, quae pro vario vſu varia forma eſt. Ge. Kornzänglein, Rupfzänglein. G. *Pincettes.* A. *A Pair of Pincers.* B. *Een Hair-trekker, Nyp-tang, Koren-tang.*

Volva, eſt calyx fungi membranaceus; eſtque *Volua* vel *approximata*, ad capitulum accedens, vel *remota*, a capitulo ſpatio recedens. G. *Bourſe.*

Volvbilis: ſic vocatur ſpecies Ipomoeae, a circumuoluendo nomen habet, quod iuxta creſcentibus plantis, ſtipitibus, etc. circumuoluendo adhaeret.

Volvbilis, botanicis dicitur *caulis* plantarum, ſpiraliter adſcendens ſuper alia corpora.

Volvmen chirvrgicvm, eſt idem, quod *Faſcia aſcialis*, ſ. octodecim capitibus inſtructa, qua in fracturis complicatis vtimur. Ge. Achtzehnköpfige Binde. G. *Bandage à dix huit chefs.*

Volvvlvs, vide *Iliaca paſſio*.

Vomer, eſt os impar, maxillae ſuperioris diſtinctum ab ethmoide, cum eius tamen proceſſu medio ſeptum narium

oſſeum conſtituens, et duabus lamellis conſtans. Ge. Das Pflugſchaarbein. G. *Le Vomer.*

Vomica, latiori quidem ſignificatione omnium viſcerum apoſtemata hoc nomine a quibusdam denotantur; proprie vero Vomica eſt tuberculum in pulmone natum p. n. membrana propria incluſum, pure plenum; ortum a quacunque cauſa partem pulmonis prius inflammante, dein ſuppurante, ſed tamen ita, vt pus in membrana quadam, quae ſimul creſcit ac extenditur, contineatur, nec ſputo excernatur. Aliquando in initio ita latet, vt nihil fere doloris, aut moleſtiae, percipiatur, nec tuſſim, nec febrem inducat; poſtea vero ſenſim aucta, vaſa aërea pulmonis anguſtando reſpirationem difficiliorem facit: vaſa ſanguifera vicina comprimit, quin ſanguini praeterfluenti effluuia ſua imprimit, proinde febricula, tuſſis ſicca cum inquietudine et marcore ſuccedit, tandem illa ad plenitudinem aggeſta et diuturna concoctione in pus ſincerum maturata, cyſtin disrumpens, vel ſoluens, pus ſacculo incluſum, vel, quod frequentius eſt, ſolum eiicitur, ſiue per aſperam arteriam, et tunc aeger prae copia puris ſaepe illico ſuffocatur, ſiue in cauum thoracis, tumque *Empyema* ſequitur. Ge. Lungengeſchwür, Eiterbeule. G. *Vomique, Abcès dans le Poumon.* A. *Impoſtume of the Lungs.* B. *Longe-zweer.*

Vomica nvx, nvces vomicae, ſunt ſemina orbiculata, compreſſa, ſatis magna, cornea duritie, colore cinereo, arboris in Malabaria et Zeylona habitantis. Eſt haec arbor Cucurbitifera Malabarienſis, lenopliae foliis rotundis, fructu orbiculari rubro, cuius grana ſunt *Nuces vomicae* officinarum *Pluk.* *Caniram Hort. Mal.* *Strychnos nux vomica,* foliis ouatis, caule inermi *Linn.* (Pentandr. Monog.). Calyx eſt quinquepartitus, minimus, deciduus; corolla monopetala, quinquefida; bacca fragilis, globoſa, glabra, maxima, vnilocularis, pulpa plena, ſemina villoſa, villis verſus peripheriam radiantia. Haec ſemina qualitatis ſunt inodorae, amarae tamen et venenatae. Commendabantur olim vt inſigne alexipharmacum et ſpecificum antifebrile. Rectius tamen hodie ob indolem viroſam inter remedia maxime infida ponuntur, et ab eorum vſu a plurimis abſtinetur, licet alii ea in variis morbis deſperatis commendent. Canibus, felibus, coruis, aliisque animalibus carniuoris, praeſentiſſimum ſunt venenum, eaque conuulſionibus enecant, nec in eorum corporibus diſſectis laeſione inſigni, aut cauſſa mortis, apparente. Ge. Kråhenaugen. G. *Noix vomiques.* A. *Vomick-Nuts.* B. *Kraan-oogen.*

Vomitorium, eſt medicamentum internum, cuius vehementi irritatione materia in ſtomacho contenta, violento motu per gulam in os et ex eo eiicitur, adeoque motus periſtalticus plane inuertitur. Vide, quid de *Vomitu* mox dicetur. Conf. *Emetica.* Gr. Ἐμετικόν. Ge. Ein Brechmittel. G. *Un Emetique, Vomitif.* A. *A Emetic Puke.* B. *Een Braak drankje.*

Vomitus, Gr. Ἔμετος, ab ἐμέω, vomo. Eſt ventriculi, oeſophagi et muſculorum abdominalium, praecipue rectorum, conuulſiuus motus, quo verſus ſuperiora contrahitur ventriculus, pyloro occluſo, et fundo ac lateribus in ſe coactis verſus ſiniſtrum orificium, atque compreſſis omnibus vi muſculorum abdominalium, vnde per partes conuulſo etiam oeſophago ab imo ad fauces, contenta, ſi quae ſint in cauitate, expelluntur in os et vltra. Hinc in vomitu anxietas, dolor in cordis et ventris regione, reſpiratio nonnihil eſt impedita, facies rubet et tumet ſaepe, caput diſtenditur, labia tremunt, ſudor exprimitur, ſi vomitus diu durat, et identidem recurrit, vt ſolet. Nam vomitio haec per vices repetit, vnde contentorum eiectio vna vice maior, altera minor eſt. Neque enim reſpiratio concedit diuturnam conuulſionem, et quaſi tetanum, ſed ſurſum actus ventriculus ab inſpiratione aliisque cauſis breui deorſum vrgetur, licet mox reuertantur conuulſiones, quae rurſum remittunt; atque in tali viciſſitudine vomitus fit. Diſtinguitur Vomitus in idiopathicum, ſympathicum, criticum, ſymptomaticum; et familiaris eſt illis, quibus ſyſtema neruoſum mobile, oriturque a quacunque irritatione, vt ab ebrietate, faſtidio, cibis, vel potibus acribus, venenis, vermibus, emeticis, catharticis, in grauidis, vulneribus cerebri, tuſſi, paſſione hyſterica, turbato ſpirituum neruoſorum motu, viſcerum inflammatione, laeſione, eorumque dolore, vt in colica, ileo, nephritide, febribus, etc. Eſtque vel rei ingeſtae, vel muci naturalis, vel ſanguinis excretio; qui tunc ſubniger eſt et grumoſus, quo ab haemoptyſi diſtinguitur nec immediate ex ventriculi vaſis proficiſcitur, ſed potius ex alio viſcere, vel inteſtinis tenuibus, eo defertur, etc. Ge. Das Erbrechen, Uebergeben. G. *Vomiſſement.* A. *Vomiting, Puking.* B. *Braaking, Spouwing.*

Vopiscus, dicitur is, qui ex duobus conceptibus, vno abortu excluſo, ad partum legitimum reducitur.

Vorticosa vasa, ita a *Stenonis* et aliis venae choroideae tunicae vorticoſo ductu procedentes vocantur.

Vrachus, eſt canalis in foetibus brutorum ſatis quidem conſpicuus, membranoſus, figurae depreſſae, craſſitiei circiter acus textoriae, coloris placenta obſcurioris, a fundo ve-

ſicae exiens, tranſiens infra amnion, recta vsque ad ceruicem allantoidis, peruius, vel ſaltem tranſitum vrinae permittens, intra aliquot dierum ſpatium ex ſubſtantia mucoſa in veram membranam mutatus. Eſt autem in iis verus ductus vrinarius: transmittit enim ex veſica in allantoidem vrinam a ſola veſica foetus in vtero haerentis per tantum temporis ſpatium non retinendam, atque poſt foetus editionem in ſubſtantiam ligamentoſam faceſſit, et veſicae pro ſuſpenſorio cedit. Coniungitur vmbilico et veſicae fundo. At in foetu humano vrachus quidem nunquam non adparet, ex fundo veſiculae vrinariae ad funiculum vsque vmbilicalem, et in eius aliquam certe partem productus, verum anguſtior, quam in beſtiis, et in filamenta fiſſus, paucos poſt pollices euaneſcit; neque vnquam inciſorum aliquis in foetu humano vrachum per funiculum totum proſecutus eſt, aut in ea parte vidit, qua hic placentam adit. Gr. οὐραχός. Ge. Das Blaſenband, oder Schnur, Harnſchnur. Ga. *Urache.* A. *Urachus.* B. *Blaas-bland.*

Vrania, eſt *Iridum* nomen, a colore et figura Iridis coeleſtis; οὐρανὸς enim coelum eſt.

Vrceolaris, et vrceola, vocatur *Parietaria*, quod detergendis vrceolis vitreis polleat. Vide *Helxine.*

Vrens, botanicis dicitur plantarum *caulis*, mucronibus puncturas inflammatorias efficientibus adſperſus.

Vrentia, vide *Pyrotica.*

Vreter, eſt vas fiſtuloſum et membranoſum ab vtroque rene emiſſum, ex eius pelui oriundum, fere cylindricum, interdum inaequale, ſcilicet in diuerſis locis anguſtius. Fabrica in vniuerſum perſimplex eſt, vt aegre in homine membranae diſtinguantur, quippe quas nimis ſtricta celluloſa tela vniat, neque muſculoſae fibrae facile oſtendantur; adeo vt totus vreter vniformi, robuſta ſatis membrana fiat, quam ex veſicae neruoſa tunica euidenter continuam habet, intimo velamento obductam, quod alibi villoſa dicitur, hic leue eſt, obſcure, ſiquidem vere, poroſum. Exterius denſa celluloſa tela eſt, in qua vaſa multa repunt, in pelui conſpicua et in vretere. Hic canalis, in ſe quidem dilatabilis, in ſtatu ſano nullam praeternaturalem extenſionem paſſus valde anguſtus eſt, vnde fit, vt ſibi commiſſus fere clauſus exiſtat, donec materia ſecreta in peluim ad ſuperandam vim contractilem ſatis virium acquirat, vnde liquor ſecretus non ilico ex pelui effluere poteſt, quod in hunc finem factum videtur, ne liquor ipſo momento, quo in peluim ſtillat, effluat, ſed ibidem continuo adſit, vt papillarum oſcula hunc liquorem ſecernentium humectet, et impediat, ne prae ſiccitate concreſcant.

Haec fiſtula, vt ad veſicam, in quam terminatur, perueniat, vtitur primo recto, mox vero ad anteriora flexo itinere, ſub peritonaei lamella decurrens, in poſteriorem et inferiorem veſicae partem, duorum digitorum ab alterius renis inſerto vretere, vti et a ceruice diſtantia. Ergo in talem locum, vbi mutationibus veſicae, modo plenae, modo vacuae, minime obnoxius eſt, inſeritur; tunc oblique deorſum inter tunicas veſicae ſpatio parui digiti procedit, et ibi intima veſicae membrana penetrata ſuam vrinam infundit. Haec mirabilis inſertio, nullo operculo, vel valuula, praedita, retrogreſſum vrinae ex veſica in vreterem omnino impedire valet, oblique intra veſicae membranas ſe aperiens; vnde vrina a renibus veſicae traditur. Multis Vreter gaudet arteriis et venis, neruisque, qui a plexu renali et lumborum oriuntur. *Vena alba Celſo* dicitur. Nomen habet ab οὖρον, vrina. Ge. Harngånge. G. *l'Ureter*. A. *The Ureter*. B. *Een Pis-leider, Pis buis.*

VRETHRA, vel FISTVLA, Gr. Οὐραχὸς, Οὐρήθρα, Πόρος Οὐρητικὸς, eſt meatus vrinarius, quo ex veſica per penem, vel vuluam, ſiue pudendum muliebre, vrina excernitur. Inſeruit quoque ſeminis eiectioni. In initio ſuo per duo foramina veſiculae ſeminales, quum opus fuerit, ſe exonerant, iisque ductus proſtatae glandulae plurimis foraminibus circumſiſtunt, quibus *Verumontanum* interponitur. Canalis eſt mirae ſtructurae; conſtat binis membranis, vbi primo prodit ex veſica, cuius protractio tantum videtur, ſed his deinde interponitur *Corpus cauernoſum*, ſiue fungoſum, quod inter binas has lamellas decurrit, et in viris circa vtramque extremitatem ſenſibilius, quam in medio, inter finem proſtatae et vnionem corporum cauernoſorum eſt craſſiſſimum, ibique *Bulbus vrethrae* vocatur, dein toto decurſu gracilius, ad anteriora penis craſſeſcit, et extrorſum flexum, linquit in medio apertum os vrethrae, in glande, deinde vero conſtituit ſubſtantiam cauernoſo-ſpongioſam glandis, terminatam in eminenti eius fimbria circa nexum praeputii. In cauum ſuae fiſtulae recipit emiſſaria obliqua ex glandulis Cowperianis, Littrianis, etc. confectum humorem blandum, praecipue flaccido veretro, dimittentia in vſus neceſſarios ſuperficiei interiori vrethrae. Tum et plurima hic patent oſcula maiora, minora. Hae fines ſunt canaliculorum ſub vrethrae membrana, eructantes humorem blandum, quo lubricatur meatus, et a concretione defenditur. Vrethrae progreſſus in viris non eſt rectus, ſed ſingulari modo progreditur, per anfractus deſcendit, aſſurgit, incuruatur, deſcendit; et variis ſui decurſus locis in latitudine ſua etiam variat. In foeminis multo breuior, rectior et amplior eſt, et in ſuperiore parte

pudendi muliebris finitur. Ge. Harnröhre. G. *l'Urethre, Conduit de l'Urine.* A. *The urinary Paſſage.* B. *De Pisgang.*

Vretica, i. q. *Diuretica.*

Vrina, eſt magna Veterum menſura, continens vini quadraginta libras, et triginta quinque olei circiter.

Vrina, vide *Vron.*

Vrina pericardii, vide *Aqua pericardii.*

Vrinalis herba, dicitur *Linaria,* quia vrinam pellit, ſic vocatur.

Vrinaria fistvla, i. q. *Vrethra.*

Vrinosa, ſunt medicamenta alcalia volatilia, vt ſpiritus ſalis armoniaci, etc. quae externe neruos afficiunt et excitant, vnde in affectibus comatoſis laudatiſſima ſunt.

Vrinosvm sal, vrinosvm principivm, eſt ſubſtantia alcalina volatilis, in vrina, aliisque corporibus, praecipue animalibus, contenta, inde tum putrefactione euoluenda, tum addita calce, vel alcalinis fixis, per ſublimationem ſeparanda.

Vritides, ſ. *Margaritae oculi,* ſunt puſtulae in cornea ortae vrentem dolorem excitantes.

Vrocrisis, i. q. *Vrocritica.*

Vrocriterivm, eſt iudicium de vrina, quatenus ſcilicet per eius quantitatem, colorem, conſiſtentiam atque contenta, multa, quae tum ad habitum corporis, tum indolem morbi, ſigna cruditatis et coctionis pertinent, ſatis certa concluſione cognoſci poſſunt. Ex οὖρον, vrina, et κρίνω, iudico.

Vrocritica, ſunt ſigna, quae ex vrinis obſeruantur. Ex οὖρον, vrina, et κρίνω, iudico.

Vromantes, eſt, qui ex vrinis aliquid diuinare valet. Ex οὖρον, vrina, et μάντις, vates.

Vromantia, vide *Vrocriterium.*

Vron, *Vrina, Lotium,* Οὖρον et Οὔρημα, eſt excrementum ſeroſum a ſanguine in renibus, cum multo ſale, pauco oleo, terra, et ſpiritu ſeparatum, per tubulos vriniferos in papillas renales, et ex iis in peluim effuſum, inde per vreteres ad veſicam delatum, in qua ſeruatur, donec quantitate, vel acrimonia, ſenſum moleſtiae excitans conuenienti tempore et loco excernatur. Color vrinae ab oleo reſoluto, ſapor praecipue a ſale medio pendet, quem recens notabili quantitate continet; odor a principio alcalino volatili, vel etiam ammoniacali; hinc in carniuoris longe, quam in herbiuoris, vrina foetidior. In vrina putreſcente longe magis id alcali volatile euoluitur, et per ſublimationem prodit. At et putredine ſola generantur, praeter ſal culinare, cry-

ſtalli obſcurae, quae vlterius depuratae, *Sal microcoſmicum*, vel *eſſentiale vrinae*, conſtituunt, amaricans cum ſenſu frigoris, in ferro candente ſpumeſcens, vapores alcalinos eructans, et in materiam vitro ſimilem abiens, certo tamen acidam, in aqua ſolubilem, et addito alcalino ſale in ſal medium mutandam. Addito huic materiae principio inflammabili, deſtillationeque per retortam inſtituta generatur *Phoſphorus vrinae.* Plura forte adhuc circa indolem et vires peculiaris huius ſalis latent. Sunt, qui vrinam iumentorum, immo et humanam, ieiuno ventriculo epotam, nauſeoſam quidem, at ſumme aperitiuam, medicinam commendant. Externe tum in fomento, tum in cataplaſmate, cum furfuribus applicata, potenter reſoluere atque diſcutere dicitur. Ab οὐρέω, vrinam reddo. Ge. Der Harn, Urin, Waſſer. G. A. *Urine.* B. *De Pis.*

VROSCOPIA, eſt vrinae inſpectio. Ab οὖρον, vrina, et σκοπέω, inſpicio.

VROSCOPIVM, i. q. *Matracium.*

VRSVS, eſt animal quadrupes, (Mammal. Fer.) praecipue in ſyluis Europae borealis habitans, cui dentes primores ſuperiores ſex, intus excauati, alterni; inferiores ſex, laterales duo longiores lobati, ſecundarii baſi interiores; laniarii ſolitarii, conici; molares quinque, vel ſex, primo laniariis approximato; lingua laeuis; membrana nictitans; naſus prominens, penis ſcatens oſſe recuruato. Felli inſpiſſato vnguentis ſtomachicis addito ſingularis virtus contra anorexiam tribuitur. Pinguedo, vel axungia, coſmetica eſt et emolliens. Rarior vtriusque vſus. G. Bår. G. *Ours.* A. *Bear.* B. *Beer.*

VRTICA, eſt plantae genus, (Monoec. Tetr.) cuius ſpecies maxime vulgares habent caules plus minusue altos, quadratos, rigidos, lanugine pungente tectos, excauatos, ramoſos. Folia in caule bina oppoſita, oblonga, plus minusue ampla, Meliſſam referentia, acuta, in margine inciſa, ſpiculis vrentibus obſita ſunt. Flos eſt apetalus, ſtamineus; mas, calyci tetrapetaloidi, cruciformi, inſidens vt plurimum; in medio caliculi habens ſtamina aliquando quatuor, quandoque plura; cum nectario vrceolato, minimo. Teſticuli in foliacea plana diſſiliunt. Fructus plerumque in planta non florifera fit vel capſula biualuis, ſemine foeta, et aliquando in globulos congeſta, vel volſella ſemen comprehendens, tuba filamentoſa inſtructa, vel calyx conniuens: ſed et ouaria in planta mare inueniuntur; vnde fiunt Vrticae mares, foeminae et hermaphroditae. Radix fibroſa, repens, coloris flaueſcentis. Plures dantur Vrticae ſpecies, quarum praecipue duae in vſum medicum adhiberi ſolent, ſcilicet: Vrtica vrens pilulas ferens *Bauh.* *Vrtica pilulifera* foliis oppoſitis, ouatis,

ſerratis, amentis fructiferis, globoſis *Linn.* et Vrtica vrens maxima *Bauh.* *Vrtica dioica*, foliis oppoſitis cordatis, racemis geminis *Linn.* Qualitas quidem vtriusque vrens tactu, ceterum oleracea et inſipida, ſuccum tamen continent viribus aperitiuis, diureticis et vulnerariis pollentem; hinc tum hic ſuccus recenter expreſſus, tum foliorum infuſum in ictero, nephritide, haemoptyſi et phthiſi commendatur. Abunde creſcit haec planta in ruderatis Europae, nomenque habet ab vrendo, quod pruritum puſtulasque igni ſimiles excitet. Gr. Ἀκαλήφη, ab α priv. καλὴ et ἁφὴ, quia non bona tactu, et pruriginem excitet. Item Κνίδη vocatur, a κνίζειν, quod vellicet, pungat, a ſuo morſu ſenſum laceſſat. Ge. Neſſel, Brennneſſel. G. *Ortie.* A. *Nettles.* B. *Netelen.*

Vrtica marina, eſt animal marinum ad Vermes molluſca pertinens, cuius corpus eſt gelatinoſum, orbiculatum, depreſſum, os ſubtus centrale; eſtque vel *fixa*, ſcopulis maris baſi adhaerens, vel *errans.* Habitat in mari Mediterraneo; contrahit ſe rigens, ac praeternatante piſciculo, frondem ſuam ſpargit, complectensque deuorat. Nomen ei datum eſt, quod ad contactum in manu pruritum excitet. Ge. Seeneſſel. G. *Ortie de mer*, *Ortie marine.*

Vrtica mortva, vide *Lamium.*

Vrticata febris, ſeu pvrpvra vrticata, vel *Scarlatina vrticata Sauv.* eſt febris exanthematica in qua papulae vrticarum puncturis ſimiles cum inſigni pruritu erumpunt. Plerumque periculi expers eſt. Ab *Eſſera* (G. *Porcelaine)* differt paruitate puſtularum, quae in Eſſera latiores ſunt et pruritu carent. G. Neſſelfieber, Neſſelſucht. G *Fieure ortiée.* Conf. *Purpura.*

Vrticatio, eſt operatio chirurgica, qua membra corporis vrticis recentibus percutiuntur, ad calorem nempe reuocandum, praecipue in paralyſi, aliisque huiusmodi morbis. Ge. Peitſchen mit Neſſeln.

Vsnea, eſt muſcus, oſſibus, vel arboribus, adnaſcens. Proprie tamen ſumitur pro muſco caluariis humanis increſcente. Eſt ille Lichenoides vulgatiſſimum, cinereo-glaucum, lacunoſum et cirrhoſum *Dill.* *Lichen ſaxatilis* imbricatus, foliolis ſinuatis, ſcabris, lacunoſis, ſcutellis folio concoloribus, vel etiam *Lichen omphalodes Linn.* (Cryptogam. Alg.) Huic ſingulares contra epilepſiam et haemorrhagias virtutes tribuit ſuperſtitio, hinc etiam vnguentum armarium ingreditur. *Vſnea* eſt vox Arabica. Ge. Moos, Flechte. G. *Uſnée humaine, ou des plantes.* A. *Moſs.* B. *Moſch.* — A variis vero *Lichenes* omnes *filamentoſi* nomine *Vſneae* inſigniuntur.

Vstilago, ab vrendo dicitur. Vide *Rubigo.*

Vſtio, eſt, quando res in cineres rediguntur, vt arte ſalis ex vegetabilibus elixiuiatio fiat. Vel vt res melius in puluerem redigantur, vti fit in cornu cerui calcinando.—*Vſtio* chirurgis quoque familiaris, quando cauteriis actualibus vrunt. Ge. Verbrennung. G. *Brulure, ou action de bruler.* A. *Burning.* B. *Branding.*

Vssvlatio, eſt operatio chymica, vel metallurgica, qua foſſilia, praecipue glebae metallicae, igni exponuntur et torrentur, ſicque a partibus volatilibus, cumprimis ſulphure et arſenico, liberantur, et fuſioni aptiora redduntur. Ge. Das Röſten. G. *Torréfaction.*

Vteri ligamenta, vide *Ligamenta vteri.*

Vterina, in genere ſunt, quae vteri morbis medentur; hinc non tantum emmenagoga, ſed nimium etiam menſium fluxum compeſcentia, nec non antihyſterica, ita vocantur. Vide *Antihyſterica.*

Vteri osculum, vide *Oſculum vteri.*

Vteri procidentia, ſ. prolapsvs, vide *Procidentia vteri.*

Vtervs, *Loci, Matrix,* Gr. Δελφὺς, Ὑστέρα, Νηδὺς, *Heſiod.* et *Homer.* Γονὴ *Hippocr.* Μήτρα, Ἀγγεῖον κυητήριον *Galeno.* Eſt pars organica, caua, homini craſſiſſima, pyriformis, in abdominis inferiori parte, pelui dicta, mulierum ſita, quae in fundum, corpus et collum diuiditur. *Ligamenta* duo *lata* et totidem *teretia*, ſ. *rotunda* habet. Cingitur exterius tunica ſatis valida, quae propago eſt peritonei, cuius ope vicinis partibus adnectitur. Subſtantiam obtinet neruoſam, fibroſam et maxime vaſculoſam; craſſities variat pro aetate, et tempore geſtationis foetus: in recens natis vix drachmam pendens, in maturae aetatis foeminis vltra duas vncias. In collo oſculum habet transuerſim oblongum, ex cuius cauitate menſes profluunt, et per quod conceptio et partus contingit; anterius veſicam habet, poſterius inteſtinum rectum, quae ipſi inſtar puluinarium inſeruiunt, vt a duritie oſſium, quae cauitatem peluis efformant, laedi non poſſit. Vaſa accipit numeroſiſſima, tam arterioſa, quam venoſa, ex ſpermaticis, hypogaſtricis et iliacis, quae ad eius fundum et latera, innumerabilibus ramificationibus, tortuoſo flexu decurrunt, et copioſis anaſtomoſibus inter ſe iunguntur. Germ. Die Mutter, die Bärmutter. G. *La Matrice.* A. *The Womb, Matrix.* B. *De Baar-moeder, Lyf-moeder.*

Vtricvlaria, ſ. *Lentibularia* quorundam, eſt plantae genus calyce diphyllo, corolla monopetala ringente, nectario corniculato, e baſi petali producto, (Diandr. Monogyn.) capſula globoſa, magna, vniloculari, polyſperma. Species

in foſſis noſtris et paludibus maxime frequens eſt *Vtricularia vulgaris* *Linn.* nectario conico, ſcapo paucifloro: Millefolium aquaticum lenticulatum *Baub.* Rarior eius in medicina vſus eſt. Sunt tamen, qui externe ſcopo roborandi et refrigerandi commendant.

Vtricvlvs, a botanicis ſaepe ſumitur pro capſula, vel loculamento, plerumque vero ſignificat in plantis vaſculum liquore ſecreto repletum.

Vva, i. q. *Cion.*

Vva crispa, frutex eſt, ſcilicet *Groſſularia* ſimplici acino vel ſpinoſa ſylueſtris *Baub.* *Ribes vua criſpa* ramis aculeatis, baccis glabris, pedicelli bractea monophylla *Linn.* (Pentandr. Monogyn.). Planta in hortis noſtris ſat frequenter obueniens. Fructus qualitatis acido dulcis et refrigerantis eſt. Vide *Ribes.* Volunt dici ab intortis, fereque in circulum verſis, foliis et acinis, quos producit. Latinius forte *Vua intorta* nuncuparetur. Ge. Kräuſelbeeren, Stachelbeeren. G. *Groſeilles.* A. *Gooſeberry.* B. *Kruis-beziebоom, Stekel-bezien. Kroes-bezien, Knoezelen.*

Vvae passae, vide *Paſſae.*

Vva vrsi, eſt *Arbutus vua vrſi* caulibus procumbentibus, foliis integerrimis *Linn.* (Decandr. Monogyn.). Calyx eſt quinquepartitus, obtuſus, minimus infra germen; corolla monopetala, ouata, ore quinquefido, laciniis paruis, reuolutis; bacca ſubrotunda quinquelocularis; ſemina parua, oſſea. Habitat paſſim in Alpibus et collibus ſabuloſis; proxime ad Vaccinium accedit, a quo ſitu receptaculi floris vere diſtinguitur. Folia huius plantae qualitatis ſaltem videntur ſtipticae et inodorae, hinc coriariis receptiſſima ſunt. Verum a tempore abhinc haud adeo longo, foliorum tum pulvis, tum decoctum, vt ſingulare remedium contra calculum, aliaque viarum vrinariarum vitia, paſſim felici cum ſucceſſu adhibetur. G. Bärentraube, Sandbeere. G. *Raiſin d'Ours, Bouſſerole.*

Vvea membrana, ſ. tvnica, aciniformis tvnica, et vniformis, eſt pars anterior *Choroideae,* tunicae corneae ſubiecta, et per hanc conſpicienda, cuius facies anterior colorata, *Iris* dicta, tota vaſculoſa, varii coloris eſt, vnde varii oculorum colores in homine: facies poſterior lenti obuerſa nigro pigmento obducitur. Ipſa tunica foramine in medio pertuſa eſt, quod *Pupilla* vocatur. Vide *Choroidea, Iris, Pupilla, Camerae oculi.* Ge. Das Traubenhäutlein. G. *L'Uvée.* A. *The grapelike Coat, Uvea.* B. *Druif-bezie-vlies.*

Vvvlaria, vide *Laurus Alexandrina.*

Vvlneraria, vide *Traumatica.*

Vvlneraria, eſt Loto affinis Vulneraria pratenſis

Bauh. *Anthyllis vulneraria* herbacea, foliis pinnatis inaequalibus, capitulo duplicato *Linn.* (Diadelph. Decandr.). In nonnullis officinis eius loco *Anthyllis montana Linn.* aſſeruatur. Habet haec planta caules pedem altos, tenues, rotundos, villoſos, aliquantulum rubicundos, incurvatos. Folia ei bina ſunt, coſtae adhaerentia, Galegam referentia, ſed magis medulloſa, in parte inferiore villoſa, in ſuperiore albeſcentia, flaueſcentia, viridia, ſaporis dulcis, ſubacris. Flores in ſummitate ramorum creſcunt in vmbellam diſpoſiti, papilionacei, vel leguminoſi, flaui. Calyx eſt tubulatus, turgidulus, lanuginoſus, coloris argentei. Flori ſuccedit ſiliqua breuis, foeta ſemine ſubrotundo, in calyce membranaceo floris recondita. Radix eſt longa, recta, lignoſa, nigricans, ſaporis leguminoſi. Haec planta creſcit in montibus. Nomen a virtute vulneraria, quae ei, perperam forte, tribuitur, obtinuit. Ge. Wundklee, gelber Haſenklee. Ga. *Vulneraire.* A. *Kidney-vetch.* B. *Wond kruid.*

VVLNVS, a *Vellendo* dictum, vtpote vulnerata membra in contrarias quaſi partes diuidens et diuellens: definitur ſolutio continui, externo aliquo inſtrumento, ſcindente, etc. recens in parte facta, cum cutis apertione; eſtque varium, tam ratione loci et partis affectae, (vnde aliud nerui eſt, aliud carnis), quam inſtrumenti infligentis, vnde, ſi ab aliquo acuto caeſim illud fiat, *Sectio*, vel *Inciſio*, ſi vero ab acuto punctim fiat, *Punctura*, vel *Punctio*, dicitur. *Abſolute* vel *caſu* et neglectu aegri, aut chirurgi *letale*, vel *ſanabile*, quoque in medicina forenſi diſtinguunt. Gr. Τραῦμα et Τρῶμα. G. Eine Wunde. G. *Playe.* A. *Wound, Hurt.* B. *Een Wonde.*

VVLPES, eſt animal quadrupes, (Mammal. Fer.) in antris Europae, Aſiae et Africae habitans, ab Ill. *Linnaeo* ad Canes relatum. Eſt ſcilicet *Canis vulpes*, cauda recta, apice albo. Corpus flauo-rufeſcens; aures rectae; maxillae albae; pedes antice nigreſcentes. Degit in antris, quae fodit animal aſtutiſſimum; ſaeuit in agnos, anſeres, gallinas, auiculas, non accipitres, foetidioresque; colligit ſtercora animalium; fragrat ambroſiaco odore ſupra baſin caudae. Pulmonibus ſingularis virtus pectoralis tribuebatur, ſatque diu vulgus Lohoc de pulmone vulpis laudibus celebrauit, cuius fere nunc vſus exoleuit. Pinguedo, vel axungia, et oleum vulpinum coctum adhucdum ad articulorum contracturas commendatur. Ge. Fuchs. G. *Renard.* A. *Fox.* B. *Vos.*

VVLSELLA, vide *Volſella.*

VVLTVS, i. q. *Facies.*

VVLVA, ita *Pudendum muliebre*, ſiue foramen maius dicitur, infra os pubis in foeminis poſitum. Vide *Cunnus.*

VVLVA CEREBRI, eſt hiatus longitudinalis in parte poſteriori ventriculi tertii cerebri ſub commiſſura poſteriori cerebri, in ventriculum quartum hians.

VVLVARIA, eſt ſpecies foetidiſſima Chenopodii, *Chenopodium vuluaria* foliis integerrimis rhombeo-ouatis, floribus conglomeratis axillaribus *Linn.* Atriplex foetida, vel olida, *Baub.* Habitat in Europae cultis oleraceis. Laudatur a nonnullis, vt remedium antihyſtericum, et in officinis Angliae ſyrupus eius proſtat. Ge. Stinkende Melde, Buhlkraut, Schaamkraut. G. *Arroche puante.* A. *Stinking Orache.* B. *Stinkende Melde.*

VVVLA, vide *Cion.*

VVVLAE CASVS, ſ. PROLAPSVS, vide *Cion.*

VVVLARIA, eſt *Ruſcus hypogloſſum Linn.* foliis ſubtus floriferis ſub foliolo, ſ. *Laurus Alexandrina*, cuius folia olim vt adſtringens in vuulae prolapſu commendabantur. Sed iam inter obſoleta numeranda.

W.

WINTERANVS, ſ. MAGELLANICVS, CORTEX, ſ. *Canella alba* quibusdam, eſt cortex, foris integumento cinereo fungoſo, inaequali, fiſſo, et multis rimis hiante obductus, intus ſolidus, denſus, brunus, arboris, vt vulgo credebant, in Iamaica et Carolina habitantis, quae eſt Canella foliis oblongis, obtuſis, nitidis, racemis terminalibus *Brown. Winterania canella Linn.* (Dodecandr. Monogyn.) flore pentapetalo, albo, racematim congeſto, baccis polyſpermis. Sed recentiſſimae obſeruationes docent, ſpeciem arboris, ex qua cortex Winteranus verus obtinetur, a Canella alba plane differre. Creſcit enim ea tantum in terra Magellanica, et a Cl. *Banks* et *Solander*, qui hanc arborem nuper examinarunt, *Winterana aromatica* vocatur, quae autem ad Polyandria *Linn.* refertur. Canella alba vero proprie ex *Winterana canella L.* oritur, quae in Iamaica creſcit. Huius cortex magis albus eſt, quam *Cortex winteranus*, ſ. *magellanicus*, qui brunum colorem oſtendit. Qualitas corticis eſt ſubamara, aromatica, fragrans, vique ſtomachica et carminatiua pollet. Specificum in ſcorbuto frigido habetur. Nomen habet a Praefecto claſſico, *Wintero*, qui primus hunc corticem in Europam attulit. Ge. Winters Amerikaniſche Gewürzrinde. G. *Ecorce de Winter*, *Ecorce caryocoſtine.*

WORMIANA OSSICVLA, ſunt oſſa parua incerti ſitus, figurae et numeri, quae in quibusdam craniis inter ſuturas, praeſertim lambdoideam et ſagittalem, reperiuntur, et vicinis oſſibus per ſuturas iuncta ſunt. Ob figuram etiam a qui-

buſdam *Oſſa triquetra* dicuntur. Ge. Dreyeckigte Beinlein am Kopf. G. *Os ſurnuméraires de la tête.*

X.

X ξ. in quibusdam ſcriptis medicis denotat vnciam, vel etiam numerum denarium.

Xanthivm, eſt plantae genus flore compoſito a fructu remoto, (Mon.Pent.) cuius ſpecies officinalis habet caulem, ſesquipedem altum, anguloſum, villoſum, punctis rubris notatum, ramoſum, in latum ſe extendentem. Folia ſunt Bardanae, ſed minora, viridia, in margine inciſa leuiter, ſaporis acris et aromatici. Flores maſculi ſunt floſculoſi: e floribus foemininis fit fructus oblongus, aculeatus, veſtibus adhaerens, in duos acutos rigidosque mucrones deſinens, qui diſtinctis loculis duobus totidem grana oblonga condit. Radix eſt parua, alba, fibris ſatis craſſis inſtructa. Haec planta creſcit contra parietes, et in paludoſis locis exſiccatis. Species, quae apud nos prouenit, rariſſime tamen in vſum medicum adhibetur eſt Lappa minor, vel Xanthium Dioſcoridis *Baub. Xanthium ſtrumarium* caule inermi, foliis cordatis trineruatis *Linn.* Qualitatis eſt luteo-tinctoriae, amarae et ſubacris, viribusque diaphoreticis, adſtringentibus et pellentibus gaudere dicitur. Ge. Kleine Kletten, Bettlerläuſe, Spitzkletten. G. *Petit Glouteron.* A. *The leſſer Burdock.* B. *Kleine Klitten.*

Xenexton, i. q. *Zenechdon.*

Xeraphivm, eſt medicamentum aduerſus capitis et menti exanthemata vtile.

Xerasia, eſt capillorum vitium, quando lanuginis inſtar apparent, et velut puluere conſperſi. Inter ſpecies *Alopeciae* referri debet.

Xerocollyrion, eſt collyrium ſiccum.

Xeromyrvm, eſt vnguentum deſiccans, ſiue compoſitio ex aromatis, pro ſuffitu, amuletis, etc. conſtans: adhibetur quoque aduerſus foetorem axillarem.

Xerophthalmia, eſt arida et ſicca lippitudo, vel *Ophthalmia ſicca* nonnullorum, in qua nullus quidem tumor in palpebris, rubedo tamen et pruritus in tarſis ſunt; lacrymae vix vllae, palpebrae noctu conglutinantur, luxque ab aquis reflexa vix toleratur. A ξηρὸς, aridus, et ὀφθαλμία, oculorum dolor. Ge. Ein trockner Augenfluß, da ſie nur roth ſind. B. *Drooge Oog ontſteeking.*

Xerotes, eſt ſicca corporis diſpoſitio. A ξηραίνω, ſicco.

Xiphivm, ſiue gladiolvs, eſt ſpecies *Iridis*, et quidem Iris bulboſa, latifolia, caule donata *Baub.* Iris cauleſcens,

foliis margine conniuentibus, corollis imberbibus *Roy.* *Iris xiphium* corollis imberbibus, floribus binis, foliis ſubulato-canaliculatis, caule breuioribus *Linn.* (Triandr. Monogyn.). A foliorum ſimilitudine dictus, a ξίφος, gladius. Habet folia longa, lata, mollia, coloris viridis, pallidi, aut albeſcentis. Flos et fructus ſunt Iridis. Radix bulboſa, ſeu ex pluribus tunicis conſtans, externe nigricans, interne alba, ſaporis dulcis, viribus emollientibus gaudet. Creſcit haec planta in regionibus calidis, vt in Hiſpania.

XIPHOIDES, eſt *Cartilago* pectoris mucronata, inferius ſterno adhaerens, ipſo tenuior et flexilior, in acumen ex lato abiens, adeoque enſi ſimilis. Ex ξίφος, enſis, et εἶδος, forma. G. Der Schwerdtförmige Knorpel. G. *Cartilage Xyphoïde.*

XYLAGIVM, eſt lignum ſanctum.

XYLOALOES, eſt lignum aloes, vide *Agallochum.* Ge. Paradieß, oder Aloeholz. Ga. *Du Bois d'Aloes.* A. *Aloes-tree.* B. *Paradys-hout.*

XYLOBALSAMVM, eſt frutex, vel ſarmentum, aut ſurculus balſami. Amputabatur enim ab incolis, et vendebatur propterea, quod eo decocto in vnguentis vice opobalſami multi vterentur; etiamſi ex toto balſamo minima illi ineſſet odoris gratia. Vide *Balſamum.*

XYLOCASSIA, ſiue CASSIA LIGNEA, vide *Cinamomum.*

XYLON, ſiue *Goſſipium,* eſt planta indica, modo fruticoſa, modo herbacea, (Monadelph. Polyandr.) ad maluaceas accedens, cuius calyx duplex, exterior monophyllus, ſemitrifidus, interior monophyllus, obtuſe quinquefariam emarginatus, cyathiformis; corolla conſtans e petalis quinque baſi coalitis; capſula ſubrotunda, acuminata, quadrilocularis, quadriualuis; ſemina plurima, oualia, lana inuoluta. Abvnde ad nos ex India lana adfertur, cuius vſus textorius eſt. Oleum e ſeminibus expreſſum ſummopere in aridura, ancyloſi, contractura aliisque membrorum vitiis commendatur. Ge. Baumwolle. Ga. *Cotton.* A. *Coton.* B. *Boom-woll,* *Cattoen.* — Barbaris et Arabibus *Cotum* et *Bombax,* ſeu *Bombaſum.* Linum eius *Cotonium* vulgo vocatur, ſicut lanugo ipſa *Cotonum:* ab huius generis planta *Veſtes xylinae,* et *Lina xylina* nominata ſunt. Iuriſconſulti *Lanam* hanc *Ligneam* nuncupant: ξύλον enim lignum eſt. Vide *Goſſipium.*

XYLOSTEVM, Chamaeceraſus dumetorum, fructu gemino rubro *Bauh.* *Lonicera xyloſteum* pedunculis bifloris, baccis diſtinctis, foliis integerrimis pubeſcentibus *Linn.* (Pentandr. Monogyn.), eſt arbuſcula, Periclymeno ſatis ſimilis, habens caules mediocriter craſſos. Lignum eſt album, durum; rami rotundi, corticem initio rubicundum, poſtea albeſcentem,

habentes. Folia ſunt oblonga, mollia, viridia, albeſcentia, aliquantulum lanuginoſa; pedunculi finis format calycem conſtantem binis foliolis maioribus, quatuorque breuioribus; quorum duo hinc inde maioribus interponuntur. Calyci huic gemina ouaria innaſcuntur rotunda, in apice ſuo coronata caliculo quinquefido, emittuntque ex centro ſui faſtigii tubam longam, apice globoſo donatam. Flos apici ouarii, intra calycem innatus, monopetalus, oblongus, tubuloſus, campaniformis, quinquefidus, laciniis fere aequaliter profunde ſectis, expanſus, quinque ſtaminibus ex pariete interno tubuloſae partis floris enatis praeditus. Flori ſuccedunt baccae gemellae, molles, ſemineque foetae compreſſo et ſubrotundo. Haec arbuſcula creſcit in ſepibus, montibus et ſyluis Europae frigidioris; dicitur quaſi lignum oſſeum. Vocatur quoque *Ceraſus canina.* Ex ξύλον, lignum, et ὀςέον, os. Ge. Gemeine Heckenkirſchen, Strützen. Ga. *Chamaeceraſus des haies.* A. *Fly Honeyſuckle.* B. *Honds-kerſſen.*

XYMPHYSIS, i. q. *Symphyſis.*

XYNTASIS, i. q. *Syntaſis.*

XYRIS, quaſi raſorius culter; ſic appellantur folia Gladioli, ob raſorii, vel enſis, figuram. A ξυρέω, rado. — *Xyris* etiam eſt planta indica, ſcilicet Gramen iunceum braſilianum, capite ouali ſquamoſo florido *Moriſ.* Gladiolo lacuſtri accedens Malabarica, e capitulo botryoideo florifera *Pluk.* *Xyris indica Linn.* (Triandr. Monogyn.). Spica eſt ſubrotunda, ſquamis ſubrotundis, flores diſtinguentibus; Gluma biualuis parua; corolla tripetala; capſula intra calycem, ſubrotunda, trilocularis, triualuis; ſemina plurima minutiſſima. Vide quoque *Gladiolus.*

XYSTER, eſt ſcalprum raſorium, radendis oſſibus aptum. A ξέω, rado.

Y.

YANTHOI, ſunt tumores duri, colorati, pertinaces, qui ſine ſuppuratione ac deſquamatione diutiſſime permanent, velut tubercula ſcirrhodea, ac praecipue in facie propullulant. Vide *Vari.* Ge. Finnen. Ga. *Bourgeon.* A. *Pimples.*

YAW GVINEENSIVM, *Epian*, vel *Pian Americanorum*, eſt morbus contagioſus, apud Guineenſes et Americanos endemius, aliquando congenitus, cuius praecipuum ſymptoma eſt frequens exortus fungorum Rubi idaei fructus colore figuraque referentium, vnde nomen Africanum *Yaw*, quod idem ſonat ac Frambaeſia. His ſymptomatis ſe adiungunt vl-

cera dyſepulotica, exoſtoſes, caries, ancyloſes, macies, etc. Vide *Frambaeſia.*

Ypsiloides os, eſt idem quod *Os hyoides.*

Yva moschata, vide *Iua moſchata.*

Yucca, eſt plantae genus in America habitans, flore liliaceo, (Hexandr. Monogyn.) ſcilicet calyce nullo, corolla campaniformi, ſexpartita, capſula oblonga, trifida, obtuſe triangulari, triloculari, triualui, polyſperma. Species, quae apud nos frequenter in hortis et hybernaculis colitur, eſt Yucca foliis Aloes *Bauh.* *Yucca glorioſa* foliis integerrimis *Linn.* Eiusdem, ac Aloe, qualitatis eſſe putatur, vix tamen in vſum medicum adhibetur.

Z.

Z olim ſignificabat *Seſcunciam*, plerisque octauam vnciae partem, vel *Denarium*, hoc eſt *Drachmam*, vel *Semiſicilicum.* Ex veteri quadam aenea tabella conſtat, *Duellam* fuiſſe, quae tertia vnciae pars octonis ſcrupulis terminatur.

Zanthoxylum, Zanthoxylum ſpinoſum, Lentiſci longioribus foliis, Euonymi fructu capſulari *Catesb.* *Zanthoxylum claua herculis Linn.* foliis pinnatis, eſt arbor in America habitans, calyce quinquepartito colorato, corolla nulla, (Pentandr. Tri-tetra-pentagyn.) capſulis numero germinum, conuergentibus in globum pedicellatum, ſeminibus ſolitariis, protuberantibus. Haec arbor in omnibus ſuis partibus qualitatis eſt fragrantis, ſubaromaticae. Decoctum foliorum, ſeminum et corticis vt ſpecificum in odontalgia laudatur. Eſt et alia ſpecies in China habitans, cuius flores ſemper tantum tres, nunquam quinque ſtylos habent, ſcilicet *Zanthoxylum trifoliatum*, foliis ternatis *Linn.* Ge. Zahnwehbaum.

Zaphara, vel zaffera, eſt Vitrum metallicum, ex *Cobalto*, ad *Smaltha*, vel *Amauſa*, pertinens, quae tingit vitrum caeruleo colore, vnde figuli vtuntur ad tincturam caeruleam vaſis obducendam. Vide *Cobaltum.*

Zarathan, ſecundum *Auicennam* ſpecies eſt cancri mammas occupantis, vnde vocatur *Cancer ſpurius.* Proprie enim eſt tumor durus, tactui inaequalis ob ſcabroſa cacumina et valles, dolorem comitem habens, nunc remittentem, nunc vero exacerbatum, et ardorem moleſtum nonnunquam ſimul. Videtur itaque hoc nomine indigitari cancer mammarum quidem verus, aſt non exulceratus, in quo interdum dolor percipitur, quando nimirum materia ſtagnans a cauſa quacunque reſoluitur in ichorem, acris fit, et de nouo partem nondum mortuam aggreditur et exedit. Dum vero illam prius inflammat, ardoris ſenſum excitat.

Zarsa parilla, eſt Smilacis aſperae ſpecies, a ſimilitudine nomen accepit, quam cum Smilace aſpera habet, quae Hiſpanis *Zarca parilla*, ſeu Rubus viticula dicitur. *Zarſa* enim iis eſt *Rubus*, *Parra* vero *Vitis*, hinc *Parilla Viticula*. Vide *Sarſaparilla*.

Zea, Gr. *Ζέα* et *Ζεία*, vocatur etiam *Spelta* Italis. Latinis *Semen*, idque a praeſtantia frugis appellarunt; dictum quoque ab *Homero* ζείδωρον ἄρουραν: alii deriuant ἀπὸ τοῦ ζῆν, quod vitam ſuſtentat. Nonnulli a ζέω, ferueo, quod, dum ſolis ferueſcit vi, mortalibus donet omnia. Vide *Spelta*. Ge. Dinkelkorn, Spelz. B. *Spelt*.

Zedoaria, eſt radix e China et extremis Indiae finibus allata, tuberoſa, breuis, compreſſa, foris cinerea, intus candida, quando cortex exterior eſt detractus, paucis fibris intertexta, ſaporis amaricantis aromatici, odoris fragrantis, ad Camphoram aliquantum accedentis. Planta eſt Indica, Malankua *Hort. Mal.* *Kaempferia rotunda*, foliis lanceolatis, petiolatis *Linn.* (Monandr. Monog.). Spatha eſt ſimplex, hinc dehiſcens, monophylla; corolla monopetala, tubus longus, tenuis, limbus planus, ſexpartitus; capſula ſubrotunda, trigona, trilocularis, triualuis. Variae partes eiusdem radicis ſub nomine *Zedoariae longae*, *rotundae*, et raro etiam *tuberoſae*, proſtant. Putatur eſſe *Zerumbeth Serapionis*, vel *Geidwar Auicennae*. Vide *Caſſumuniar* et *Zerumbeth*. Qualitatis eſt acris et aromaticae, viribusque ſtimulantibus, calefacientibus, neruinis, ſtomachicis, ſudoriferis, emmenagogis et anthelminthicis gaudet, variaque remedia compoſita ingreditur. Paratur in officinis e Zedoaria eſſentia, aqua, ſpiritus, oleum et extractum. G. Zittwer, Zittwerwurz. G. *Zedoaire*, *Gingembre ſauvage*. A. *Zedoary*. B. *Zedoar*.

Zenechdon, ſeu zenexton, eſt vox Arabica, et idem eſt, ac ſi dicerem *Diarſenicum*, ſeu compoſitio ex arſenico, Arſenicum enim cum Arabum *Arſenes*, *Zenech* et *Zene* idem ſonat; per aphaereſin, *Senium* pro *Arſenicum*, *Zenech* pro *Arſenech*; et ſic *Zenechdon*, pro *Diazenech* dicitur. Idem quod amuletum. *Zenechdon Helmontii* eſt amuletum contra peſtem e bufonibus praeparatum.

Zenexton, i. q. *Zenechdon*.

Zenicon, Gr. *Ζενικὸν*, ſic appellatur illud venenum, quo olim vtebantur venatores Celti Galli, quibus tum audiebat *Venenum ceruarium*, quod tam praeſentis erat virtutis, vt, quamprimum ceruus, vel animal, ſagitta hoc lurido veneno tincta laederetur, concideret, et confeſtim accurrere venatores neceſſe habuerint, ne virus illud penitus per totum corpus diſpergeretur; carnemque circum adiacentem telo excide-

rint; quam effodere ſolebant circumquaque circa vulnus ad ſpithami latitudinem, vt tuti eſſent a veneno. Hoc experimento itaque clare euincebant, quod loca in corpore humano a venenatis animalibus laeſa illico largiter vndiquaque exſciſſa, non habeant venenum tam cito diſperſum, ac proinde hoc modo optime curabilia ſint. Veneni huius antipharmacum dicuntur eſſe folia quercus, vel Fagi, applicata illico locis vulneratis. Conuenit itaque natura et effectu cum Veneno Lamſacenſi et Tucanenſi, quo Americae meridionalis incolae in venatione vtuntur.

Zeopyron, eſt frumenti ſpecies inter *Zeam*, et πυρὸν, ſiue *Triticum*. Ge. Dünkelgerſte, nackte Gerſte, Speltweizen, Himmelsgerſte.

Zerna, i. q. *Lichen*.

Zervmbeth serapionis, vide *Zedoaria.*—*Zerumbet* etiam eſt Zingiber latifolium ſylueſtre *Herm.* Katou Inſchi-Kua *Hort. Mal. Amomum zerumbet*, ſcapo nudo, ſpica oblonga obtuſa *L.* (Mon. Monog.). Habitat in India Orientali. Qualitatis eſt aromaticae calefacientis. G. Zerumbeth. G. A. B. *Zerumbeth.*

Zerzera, eſt febris maligna, amphimerina phricodes, quae ab *Hemitritaeo* differt, quod quotidie rigores longi paroxyſmos comitentur. Vide *Querzera.*

Zibebae, vide *Paſſulae.*

Zibethvm, eſt ſubſtantia ſebaceo-oleoſa, mellis, vel butyri conſiſtentia, albicans, aut e flauo nigreſcens, qualitatis ambroſiacae, fragrantiſſimae, cum oleis aethereis et vnguinoſis vnienda, nec in menſtruis ſpirituoſis, nec aquoſis ſolubilis, ea tamen fragrantia ſua imbuens, praecipue per deſtillationem, tritura cum mucilagine aquae miſcibilis. Reperitur haec ſubſtantia in folliculo magno intus glanduloſo, extus piloſo inter anum et genitalia vtriusque ſexus animalis Indiae, quod dicitur Animal zibethicum *Hern. Viuerra zibetha* cauda annulata, dorſo cinereo nigroque, vndatim ſtriato *Linn.* (Mammal. fer.). Animal eſt formae inter lupum et vulpem mediae; corpus oblongum; roſtrum obtuſum; dentes primores ſuperiores ſex, paralleli, intermedii paulo breuiores: alternis interioribus: laniarii ſolitarii, vtrinque diſtantes: molares acuti, denticulati: aures tectae, breues: corporis pili ſecundum dorſum longiores, cinereo nigroque vndati, rigidiuſculi: lingua retrorſum aculeata: pedes ſubtus nudi, vngues quinque canini; cauda felis annulata. Materia in folliculis ſecreta et accumulata, aut ab animalibus feris in ſyluis frictione ad arborum truncos excutitur, et ab incolis ſollicite colligitur, aut ab animalibus cicuratis pro-

vide

ride auriſcalpio eximitur, et ad nos transmittitur. Vſus frequentiſſimus in odoramentis: fragrantia ſaepe foeminis aduerſa. Eximiae praeterea ei vires exanthematicae, diaphoreticae, neruinae, aphrodiſiacae et anodynae ineſſe creduntur. In dolore colico praeſenti ſaepe cum leuamine vmbilico inungitur. Dicitur et *Ciuetta* et *Zibetta*. Germ. Zibeth. G. *Civette*. A. *Civet*. B. *Civet*.

Zibethvm caballinvm, idem eſt, quam excrementa equina, quorum ſuccum recenter expreſſum interdum credula plebs vt remedium eximium contra inſultus hyſtericos et epilepticos commendat.

Zibethvm occidentale, *Paracelſo* dicuntur excrementa humana.

Zincvm, eſt ſemimetallum, quod extrahitur e mineris variis v. c. Mica, ſ. Zinco, ſulphure ac ferro, vel plumbo, mineraliſato, colore obſcuro, particulis micantibus *Wall.* vel *Zinco mineraliſato*, compacto, ſubſquamoſo *Linn.* Zincum omnium ſemimetallorum minime fragile, fereque malleabile eſt, ſeptuplo aqua ponderoſius, coloris ex albo caerulei, in igne ſat celeriter liqueſcens, flamma virideſcente flagrans, et partim ſub forma vaporis albi auolans, aliaque metalla auferens, omnibus metallis miſcibile, in omnibus acidis ſolubile. Vide *Vitriolum album*. Proſtant in officinis Flores et cineres Zinci, qui externe adhibiti egregie exſiccant, hinc in collyriis optime contra lippitudinem, aut inſperſione contra intertriginem applicantur. Recentiores flores Zinci ad pauca grana in conuulſionibus, epilepſia, etc. commendant. Cuprum albo colore tingit, hinc Aurichalcum oritur. G. Zinck, Spiauter. G. *Zinc*. A. *Zink, Spelter*. Conf. *Tutia*.

Zingiber, radix eſt tuberoſa, ramoſa, breuis, et paululum compreſſa, pallida, fibris crebrioribus dotata, ſaporis aromatici acerrimi feruidi, inſtar Piperis, admodum fixi, firmiterque inhaerentis, odoris aliquantulum fragrantis. Haec radix geniculatis repit internodiis; ſingulis annis folia emittit Iridis, aut Gladioli in modum, creſcit copioſe in India Orientali, vnde et ad nos adfertur. Variae ſunt ſpecies Zingiberis, quae tantum differunt ratione fibrarum, quo vero plures ei fibrae, eo ignobilius, quo pauciores, eo praeſtantius. Planta ipſa eſt Inſchi *Hort. Mal*. *Amomum zingiber* ſcapo nudo, ſpica ouata *Linn.* (Monandr. Monogyn.). Spathae ei ſunt plures, partiales, ſimplices, imbricatae; corolla monopetala; tubus breuis, limbus tripartitus, laciniis oblongis, medio maiori, ſinu huic oppoſito patentiore; nectarium monophyllum, lacinias petali vix ſuperans, eiusdem

ſinui maiori inſertum; pericarpium coriaceum, ſubouatum, trigonum, triloculare, triualue. Radix colligitur foliis plantae areſcentibus, et poſtmodum ad ſolis ardorem, aut in fornacibus, exſiccatur. A quibusdam luto, creta, aut rubrica, obducitur, vt eo melius praeſeruetur; hinc proſtabat *Zingibér album* et *rubrum* ita dictum, non quod ſint duae diſtinctae ſpecies, ſed tantum coloris externi, ab adſperſa creta, vel rubrica, prouenientis, ratione. Qualitatis eſt longe minus, quam pro acrimonia feruida putes, calefacientis, viribus tamen eximiis ſtomachicis atque ſtimulantibus pollet: hinc in diarrhoea, apepſia, dyſorexia, hyſteria et tuſſi ſtomachica commendatur, pluraque remedia compoſita ingreditur. Datur vel in puluere, vel condita, cum, vel ſine brodio. Dicitur quoque *Zinziber*, aut *Gingiber*. Ge. Imber, Ingwer. G. *Gingembre*. A. *Ginger*. B. *Gember*.

Zirbvs, Arab. idem quod *Omentum*.

Zizania, *Linnaeo* eſt plantae genus fructu a flore apetalo remoto in eadem planta, (Monoec. Hexandr.) in quo maſculi flores infra foemineos, gluma biualuis, foliolis lanceolatis, muticis; foeminei flores in ſuperiori parte paniculae; gluma biualuis, clauſa, valuula exteriori maiori, caua, longa, in ariſtam longam deſinente, valuula interiori minori, lanceolata, plana; ſemen vnicum, oblongum, in gluma perſiſtente incluſum. Planta haec in America habitat.— Ab aliis vero *Zizania Lolium temulentum* vocatur, cuius ſemina ad panificium, vel vſum cereuiſiarium, mixtim adhibita, noxias, ſtupefactiuas ac inebriantes vires exſerere dicuntur; gallinis eſca gratiſſima. Gr. quoque αἶρα, et ζιζάνιον, frumenti vitium. Deriuatur itaque nomen a σῖτος et ἱζάνειν, quod frumento inſideat. Ge. Taumelkorn, Treſpe. G. *Yvraie*.

Zizypha, zizyphvs, et ziziphvs, eſt Iuiubarum arbor (*Rhamnus zizyphus Linn.*) cuius truncus eſt tortuoſus, inſtructus cortice aſpero, inaequali, ſtriato. Rami duri, ſpinoſi. Folia ſunt oblonga, aliquantulum dura, obtuſa, coloris viridis, ſplendentis, leuiter in margine inciſa. Calyx monophyllus, quinquefidus. Flos eſt roſaceus, pentapetalus, ſtaminibus multis praeditus. Ouarium in fundo calycis inſtructum tuba longa, donata apice globoſo, fit fructus oliuae magnitudine, ruber, callo puluinato, minus ſpiſſo, ſicciore, condens oſſiculum rugis minus profundis ornatum, in quo nucleus plerumque vnus, vtrinque acuminatus, incluſus pulpae molli, fungoſae, ſaporis mellei et vinoſi. Ex Barbaricis tractibus in Italiam translata eſt. Italis *Suſine*, vnde procul omni dubio *Zizyphus* deriuari debet. Vide

Iuiubae. Ge. Rothe Bruſtbeeren, Juiuben. G. *Jujubes.*

ZOANTHROPIA, MELANCHOLIA ZOANTHROPIA, eſt ſpecies *Melancholiae*, in qua homines ſe in animalia, vt lupos, vrſos, feles, etc. transmutatos eſſe ſibi perſuadent.

ZONA, a ζωννύω, cingo, eſt ea pars corporis, qua cingimur. Item *Zona*, vel *Zoſtera*, *Herpes periſcelis* Graecorum, eſt herpes farinaceus ſiccus et ſimplex, qui poplitem, vbi Zona vinciri ſolet, infeſtat. *Zona*, vel *Zoſter*, eſt etiam eryſipelas, quod truncum corporis occupat, modo thoracem, modo ſcapulas, modo latera et coſtas; frequenter etiam inferius oritur, et medium corpus tanquam cingulum cingit, atque totum amplectitur; ſubnaſcuntur veſiculae quaedam flaueſcentes nonnunquam, ſed ſaepius liueſcentes, quae inſtar herpetis, cuius ſpeciem maxime referunt, corrodere ſolent, et vehementem pruritum excitant. Ge. Der feurige Umlauf. G. *Jarétiere, Zone.* B. *De Rode omloop.*

ZONA, etiam ſaepe idem ſignificat, quam *Bracherium.*

ZONA COLI, eſt pars transuerſa coli.

ZOOGONIA, eſt animalium perfectorum generatio, qua viui foetus excluduntur. Ex ζῶον, animal, et γονὴ, genitura.

ZOOLOGIA, eſt ſcientia, quae docet corpora regni animalis ſecundum characteres debito modo in claſſes, ordines, genera et ſpecies diſtribuere, ſimulque hiſtoriam animalium, ſcilicet modum generandi, incrementum, nutrimentum, mores et inſtinctum, aliaque huc pertinentia explicat. Ge. Die Lehre von den Thieren. Zoologie. G. *Zoologie.*

ZOOPHYTA, ſunt corpora naturalia integrum ordinem conſtituentia, ſcilicet animalia compoſita, in biuio animalium et vegetabilium conſtituta, quae ſtirpe vegetante efflореſcunt, radicata pleraque cauleſcunt, multiplicata vita ramis, gemmis caeduis, metamorphoſique florum animantium, ſponte ſeſe mouentium, in capſulas ſeminiferas transeuntium; ac ſi plantae eſſent zoophyta ſenſu motuque deſtituta, et zoophyta verae plantae, ſed ſyſtemate nerueo, ſenſus motusque organo inſtructae *Linn.* Sub hoc ordine plura genera plurimaeque ſpecies comprehenduntur. Ge. Thierpflanzen. G. *Zoophytes, Plantes animales, animaux plantes.* A. *Plant-animal.*

ZOOTOMIA, eſt animalium artificioſa ſectio. Ex ζῶον, animal, et τέμνω, ſeco. G. Zergliederung der Thiere, Zootomie.

ZOPISSA, vide *Pix.*

ZOSTERA, eſt planta marina, ab aliis ad Algas relata, Alga anguſtifolia vitriariorum *Bauh.* Alga marina graminea anguſtifolia, ſeminifera, ramoſior *Rai.* *Zoſtera marina Linn.* (Gynandr. Polyandr.) folii baſi vaginante, ſpadicem inclu-

dente, perianthio nullo, corolla nulla, filamentis pluribus, ſupra germina ſpadici inſertis, pericarpio membranaceo, monoſpermo. Habitat in littore maris mediterranei. Vitriarii cineribus eius vtuntur. Ipſa planta vulneraria et exſiccans eſt. Ge. Meergraß. G. *Algue.*

ZOSTERA, de morbo, vide *Zona.*

ZOTICA, eſt facultas vitalis. A ζάω, viuo. Vide *Vitalis facultas.*

ZVRVMBETH, et ZERVBETH, eſt ſpecies Zedoariae, quae radicem habet rotundam et globoſam, et affertur cum Zedoaria longa. Vide *Zedoaria.*

ZYGOMA, ZYGOMATICVM OS, OS IVGALE, eſt os figurae aliquantum quadrangularis, in vtroque latere partem maxillae ſuperioris conſtituens, orbitae angulum externum formans, oſſi frontis, maxillari ſuperiori et oſſi temporum apophyſibus ſuis adnexum, cum cuius vltimi oſſis proceſſu zygomatico *zygoma* ſ. *iugum* proprie format: parte conuexa maxime in facie prominens, et in tabidis maxime conſpicuum. Sub parte concaua proceſſum coronoideum maxillae inferioris et tendinem muſculi temporalis, inſtar iugi tranſmittit, vnde quoque nomen obtinuit. A ζυγὸς, iugum. G. Das Jochbein. G. *L'os zygomatique, l'os de la Pomette.* A. *Yok-bone.* B. *Het Jok-been.*

ZYGOMATICI MVSCVLI, in vtroque latere duo ſunt, maior ſcilicet et minor. *Maior* oritur a coniunctione oſſis iugalis cum apophyſi zygomatici oſſis temporum, et ventre ſatis gracili deſcendit, inque angulum labiorum inſeritur, et os oblique ſurſum trahit. *Minor* ſupra zygomaticum maiorem ab oſſe iugali oritur, et muſculo inciſorio iunctus labio ſuperiori inſeritur, idque eleuat. Ge. Der groſze und kleine Jochmuſkel. G. *Les Muſcles Zygomatiques.*

ZYGOMATICVS PROCESSVS, APOPHYSIS ZYGOMATICA, eſt proceſſus ſatis longus atque gracilis portionis ſquamoſae oſſis temporum antrorſum vergens, cum oſſe iugali per ſuturam coniunctus, et cum hoc *Iugum,* ſ. *Zygoma* conſtituens. Ge. Der Jochförmige Fortſatz des Schlafbeins. Ga. *Les Apophyſes Zygomatiques.*

ZYMOMA, vide *Fermentum.*

ZYMOSIS, vide *Fermentatio.*

ZYMOTECHNIA, eſt ars, vel ſcientia, variis auxiliis fermentationem promouendi, vt noua ſubſtantia generetur: vel in genere eſt ſcientia legum fermentationis.

ZYTHOGALA, i. q. *Poſſetum.*

ZYTHVM, i. q. *Cereuiſia.*

Ὑψίςῳ μόνῳ δόξα καὶ κλέος τῷ Θεῷ.

VOL. III.

INDICES.

INDEX PROSODICVS.

A.

Abīga.
Abomāſus.
Abrotănum.
Abutīlon.
Acacīa.
Acamătos.
Acănos.
Acanthabŏlus.
Acăron.
Acărus.
Accipitrīna.
Accipĭter.
Acephălos.
Acerīdes.
Achātes.
Achilāis.
Achillēa.
Achōres.
Achrŏi.
Acīa.
Acineſīa.
Acĭni.
Aconītum.
Acŏpum.
Acŏrus, Acŏrum.
Acoſmīa.
Acraſīa.
Acriviŏla.
Acrŏchir.
Acrochirēſis.
Acromphălum.
Acropoſthīa.
Adămas.
Addephagīa.
Adelphīa.
Adiapneuſtīa.
Adipſīa.
Adōnis.
Adynamīa.
Aedopſophīa.
Aegagropīla.
Aegīlops.
Aegocĕros.
Aegolĕthron.
Aegyptiăcum.
Aereŏlus.
Aeromĕter.
Aeſchynomĕne.
Aeſcŭlus.
Aethiŏpis.
Aetītes.
Agalactīa.
Agallŏchum.
Agarĭcus.
Agerătum.
Agerazīa.
Agheuſtīa.
Agnīna.
Agomphiăſis.
Agonīa.
Agrīa.
Agrimonoīdes.
Agriocardămum.
Agriocaſtănum.
Agriocinăra.
Agriococcimelēa.
Agrīon.
Agriopaſtināca.
Agriorigănon.
Agrioſelīnum.
Agrioſtări.
Agroſtographīa.
Agrypnīa.
Agrypnocōma.
Agȳnos.
Aipathīa.
Aiſthēſis.
Aiŭga.
Aizōon.
Alabaſtrītes.
Alāna terra.
Albīnum.
Alcāli et Alcăli.
Alcalīna.
Alcēa.
Alcēdo.
Alcocălum.
Alcȳon.
Alectorolŏphos.
Alembĭcus.
Alephangīnae.
Alexandrīna.
Alexicăcon.
Algēma.
Algematōdes.
Alĭca.
Alindēſis.
Alĭtes.
Allantoīdes.
Allelūia.
Alliāris.
Alŏë.
Alogotrophīa.
Alopecīa.
Alopecuroīdes.
Alphitīdon.
Alſīne.
Alŭdel.
Alūmen.
Alūta.
Aluidūca.
Alȳpon.
Amalgăma.
Amarăcum.
Amaurōſis.
Amblōſis.
Amblyopīa.
Ambōnae.
Ambroſīa.
Ammoniăcum.
Amōmum.
Ampeloprăſum.
Amphiarthrōſis.
Amphemerīnus.
Amphibleſtroīdes.
Amulētum.
Amygdălus.
Amȳlum.
Amȳon.
Anabăſis.
Anabŏle.

Anabrōſis.
Anacampſĕros.
Anacollēma.
Anadendromalăche.
Anadiplōſis.
Anadōſis.
Anadrŏme.
Anaemīa.
Anaeſtheſīa.
Anagȳris.
Anaigeſīa.
Analȳſis.
Anānas.
Anandrīa.
Anaphalantiăſis.
Anaphonēſis.
Anaphrodiſīa.
Anaphromĕli.
Anaplerōſis.
Anarrhīnon.
Anarrhŏpus.
Anaſtoichiaſis.
Anaſtomōſis.
Anataſis.
Anathymiăſis.
Anaudīa.
Anaxȳris.
Anchȳlops.
Anchūſa.
Anchȳle.
Anchyroīdes.
Anctēres.
Ancȳle.
Ancyloblephărum.
Ancylōſis.
Ancylotŏmus.
Ancyroīdes.
Androgȳnus.
Androſăce.
Anemōne.
Anemonoīdes.
Anēthum.
Angelīca.
Angīna.
Angurīa.
Anhaltīna.
Anīſum & Anĭſum.
Anodȳnum.
Anoēa.
Anomăla.
Anomoeomĕres.
Anōnis.
Anorexīa.
Anoſmīa.
Anſerīna.

Anthēlix.
Anthĕmis.
Antherae.
Anthōra.
Anthracōſis.
Antiădes.
Antiballomĕna.
Antīcheir.
Antidŏtum.
Antipathīa.
Antiperiſtăſis.
Antipharmăcum.
Antiphthōra.
Antirrhīnum.
Antiſcorŏdon.
Antiſpăſis.
Antiſtrŏphae.
Antităſis.
Antithĕnar.
Antithōra.
Antitrăgus.
Anȳdron.
Apanthropīa.
Aparīne.
Apathīa.
Apechēma.
Apepſīa.
Aperiſtătos.
Apetălae.
Aphăca.
Aphaerĕſis.
Aphănes.
Aphonīa.
Aphrodiſīa.
Aphrodiſiăca.
Aphronītrum.
Apīces.
Apnoēa.
Apocŏpe.
Apocrīſis.
Apocȳnum.
Apolepſīa.
Apomĕli.
Aponeurōſis.
Apophthōra.
Apophȳſis.
Apopſychīa.
Aporrhŏae.
Apoſīa.
Apoſitīa.
Apoſtăſis.
Apoſtēma.
Apothēca.
Apotherapīa.
Apozĕma.

Apſychīa.
Aptĕra.
Apyrēna.
Apyrexīa.
Apȳri.
Aquilīna.
Arăbis.
Arăchis.
Arachnoīdes.
Arbūtus.
Archēus.
Archiăter et Archiāter.
Archigĕni.
Arctoſcorŏdon.
Arctoſtaphȳlos.
Arēca.
Arēgon.
Argĕmon.
Argemōne.
Argentīna.
Argyrocŏme.
Arīa.
Aridūra.
Ariſărum.
Ariſtolochīa.
Armeniăca.
Armĕnus.
Armoniăcum.
Arnaldīa.
Arnīca.
Arōma.
Aromatopōla.
Arrhĕpis.
Arthanīta.
Arthrītis.
Arthrodīa.
Arthrōſis.
Articōca.
Articocălus.
Artomĕli.
Arytaenoīdes.
Aſaphīa.
Aſărum.
Aſcăris.
Aſcarīdes.
Aſcītes.
Aſcȳrum.
Aſēma.
Aſitīa.
Aſōdes.
Aſpalăthum.
Aſparăgus.
Aſperūgo.
Aſphalătus.
Aſphalītes.

Aſphodĕlus.
Aſphyxīa.
Aſſōdes.
Aſtăcus.
Aſtăphis.
Aſtragaloīdes.
Aſtragălus.
Ataxīa.
Atecnīa.
Athanaſīa.
Athanătos.
Athănor.
Atherōma.
Athymīa.
Atmomĕtron.
Atocīa.
Atŏmus.
Atonīa.
Atractȳlis.
Atragēne.
Atrētus.
Atrĭplex.
Atrŏpa.
Atrophīa.
Atȳpus.
Auellāna.
Auricŏmus.
Aurīga.
Aurīgo.
Autogĕnes.
Automătos.
Autopſīa.
Autopȳrus.
Auxēſis.
Axungīa.
Azȳgos.
Azȳmus.

B.

Baccăris.
Balanēum.
Balanocaſtănum.
Balănus.
Balătro.
Balinĕum.
Ballōte.
Balſamīna.
Balſamīta.
Balſămum et Balſāmum.
Barbarēa.
Bardāna.
Baromĕter.
Baryococcălon.
Baryecoīa.
Baryphonīa.
Barypĭcron.
Baſilĭcum.
Bathypĭcron.
Batrachioīdes.
Batrăchus.
Baucīa.
Bechĭca.
Bedegărim.
Belemnītes.
Belenoīdes.
Berbĕris.
Beribĕri.
Betonĭca.
Betŭla.
Bezŏar.
Bifĭdum.
Biſmūthum.
Bitūmen.
Blaterōnes.
Blepharĭdes.
Blephăron.
Blepharoptōſis.
Bochētum.
Bocĭa.
Bolētus.
Borrāgo.
Boſpŏros.
Bouīna.
Brabȳla.
Brachylŏgus.
Brachypnŏos.
Brachypŏtae.
Bradypepſīa.
Braſſĭca.
Britannĭca.
Bronchocēle.
Bronchotomīa.
Bryonīa.
Bryoptĕris.
Bubonocēle.
Buccĭnum.
Bucelăton.
Bucĕros.
Bufonītes.
Bugŭla.
Bulapăthum.
Bulbĭne.
Bulbocaſtănum.
Bulbaſphodĕlus.
Bulimīa.
Bulīmus.
Bumelīa.
Bunīas.
Buſelīnum.
Butŏmon.
Butŏmus.
Butȳrum.
Byzantīna.

C.

Cacăbus.
Cachexīa.
Cacocholīa.
Cacochȳla.
Cacochylīa.
Cacochymīa.
Cacōdes.
Cacoēthes.
Cacopathīa.
Cacophonīa.
Cacopragīa.
Cacoſphyxīa.
Cacotrophīa.
Cadmīa.
Caiĕput.
Calamīta.
Calămus.
Calăthus.
Calceŏlus.
Calchoidēa.
Calcitrāpa.
Calendŭla.
Calligŏnum.
Callionȳmus.
Callitrĭche.
Calomēlas.
Camarōſis.
Camelīne.
Camphŏra.
Cancămum.
Candēla.
Canĭcae.
Canicīda.
Canirŭbus.
Cannabĭna.
Cannăbis.
Cantabrĭca.
Canthari̇des.
Canthăris.
Caphūra.
Capititrăha.
Capitōnes.
Capnītes.
Capnoīdes.
Cappăris.
Caprifīcus.

Caprīzans.
Capŭlum.
Carăbe.
Carbaſa.
Carcinōdes.
Carcinōma.
Carcĭnus.
Cardamīne.
Cardamōmum.
Cardămon.
Cardīa.
Cardiăca.
Cardialgīa.
Cardītis.
Carebarīa.
Carĭca.
Carīna.
Carlīna.
Carneŏlus.
Carōbe.
Carōta.
Carphologīa.
Carpīa.
Carpĭnus.
Carpĭo.
Carpobalſămum.
Carthămus.
Cartilāgo.
Caryocoſtĭnum.
Caſſĭa.
Caſſĭda.
Caſſĭne.
Caſſūtha.
Caſſyta.
Caſtanĕa.
Caſtorĕum.
Catăcleis.
Cataphŏra.
Cataptōſis.
Catarrhŏpus.
Cataſchĕſis.
Cataſtăſis.
Catatăſis.
Cathemerīna et īna.
Cathĕter.
Cathypnīa.
Catīnus.
Catŏche.
Caucălis.
Caulĕdon et ĕdon.
Cauſōdes.
Ceanōthus.
Cedrĭa.
Cedrĭnum.
Celotomīa.
Ceneangīa.
Cenōſis.
Centaurēum.
Centaurĭum.
Cephalalgīa.
Cephalītis.
Cephaloponīa.
Cerăſus.
Ceratōdes.
Cerātum.
Ceraunochrȳſos.
Cercopithēcus.
Cercōſis.
Cerōma.
Cerōtum.
Cetĕrach.
Chalāza.
Chalazīa.
Chalbănum.
Chalcītis.
Chalĭnos.
Chamaebalănus.
Chamaebătos.
Chamaecerăſus.
Chamaeclēma.
Chamaemēlum.
Chamaemōrus.
Chamaepĭtys.
Chamaeſȳce.
Chariſtolochīa.
Chebŭlae.
Cheilocăce.
Chelidonĭum.
Chemīa.
Chemōſis.
Chenŏpus.
Chirăgra.
Chiromantīa.
Chirōnes.
Chirothēca.
Chlorōſis.
Choăna.
Cholădes.
Cholagōga.
Choledŏchus.
Cholelĭthi.
Cholĕra.
Cholōma.
Cholōſis.
Chondrogeneſīa.
Chorēa.
Chorioidēus.
Chorĭon.
Choroīdes.
Chryſanthĕmum.
Chryſocŏme.
Chryſolachănon.
Chryſolĭthos.
Chryſomēla.
Chryſopoeīa.
Chylopoiēſis.
Chylōſis.
Chymiătri.
Cicăda.
Cicātrix.
Cicĕra.
Cicerbĭta.
Cichorēum.
Cichorĭum.
Cicindēla.
Ciconĭa.
Cicūta.
Cimolīa.
Cinamōmum.
Cinăra.
Cinnabăris.
Ciŏnis.
Cirōnes.
Cirſocēle.
Ciſſampĕlos.
Citrāgo.
Clarētum.
Cleiſăgra.
Clemătis.
Clibanītes.
Clinoīdes.
Clitŏris.
Clymĕnum.
Clypeŏla.
Cniſſoregmīa.
Coccigrīa.
Coccŭli.
Coccymelēa.
Cochlĕa.
Codīa et Codĭa.
Coelīa.
Coeliăca.
Coelōma.
Coggygrīa.
Colcŏthar.
Coleoptĕra.
Colobōma.
Colophonĭa.
Colubrīna.
Colutĕa et Colutēa.
Comărus.
Comedōnes.
Concăua.
Condītum.
Condȳli.

Condylōma.
Conīza.
Conoīdes.
Conſilīgo.
Conſolīda.
Conuoluŭlus.
Cophōſis.
Copriemĕſis.
Coprophorīa.
Coproſtaſīa.
Coracobotăne.
Coracohyoīdes.
Coracoīdes.
Coracoidēus.
Corallīna.
Coralloīdes.
Corchŏrus.
Coriăgo.
Corōne.
Coronŏpus.
Corrūda.
Cortūſa.
Cory̆lus.
Cory̆phe.
Corȳza.
Cotĭnus.
Coronĕa.
Cotŭla.
Coty̆le.
Cotylēdon.
Cotyledŏnes.
Cranīa.
Craſſŭla.
Crataeogŏnon.
Cricoarytaenoīdes.
Cricoīdes.
Cricopharyngēus.
Crimnōdes.
Crinōnes.
Criſīma.
Criſpīnus.
Crithămum.
Crommy̆on.
Crotaphītes.
Crymōdes.
Cryptogamīa.
Cryſtallīna.
Cryſtalloīdes.
Cubēbae et Cubĕbae.
Cuboīdes.
Cucŭma.
Cucŭmer.
Cucŭmis.
Cucŭpha.
Cucurbīta.
Cucurbitīni.
Cumīnum.
Cupŭla.
Curcŭma.
Cuſcūta.
Cyămus.
Cyănus.
Cyăthus.
Cyclămen et āmen.
Cyclamīnus.
Cyclophorīa.
Cydonīa.
Cyēma.
Cymīnum.
Cynanthĕmis.
Cynanthropīa.
Cynobotăne.
Cynōdes.
Cynorrhŏdos.
Cynosbătos.
Cypērus.
Cyphōma.
Cyphōſis.
Cyrtōma.
Cyrtōſis.
Cyſſăros.
Cyſtītis.
Cyſtocēle.
Cyſtotomīa.
Cytĭnus.
Cytĭſus.

D.

Dacryōdes.
Dacry̆on.
Dacty̆lus.
Daemonomanīa.
Daphnoīdes.
Datūra.
Decandrīa.
Defrūtum.
Deltoīdes.
Dendroīdes.
Dendrolachăna.
Dendrolibănus.
Dendromalăche.
Dentăgra.
Dentidūcum.
Deuteropathīa.
Diabētes.
Diabotănon.
Diabrōſis.
Diacary̆on.
Diachorēma.
Diachorēſis.
Diachy̆lon.
Diacinēma.
Diacodīon et īon.
Diacŏpe.
Diacopraegīa.
Diacrĭſis.
Diadelphīa.
Diadŏche.
Diadŏſis.
Diaerĕſis.
Diagnōſis.
Dialy̆ſis.
Diamarenātum.
Diamōron.
Diandrīa.
Diapedēſis.
Diaphoenīcum.
Diaphorēſis.
Diaphthŏra.
Diaphy̆ſis.
Diaplăſis.
Diapnŏe.
Diapyēma.
Diarrhŏdon.
Diarthrōſis.
Diaſcordīum.
Diaſpăſis.
Diaſtăſis.
Diaſtŏle.
Diateſſăron.
Diathĕſis.
Diazōma.
Dichophyīa.
Dichotŏmi.
Dicotyledŏnes.
Dicrŏtus.
Didy̆mi.
Didynamīa.
Digitālis.
Digynīa.
Diobŏlon.
Dioecīa.
Diorthōſis.
Diōta.
Dipetălus.
Diphry̆ges.
Diplŏe.
Diplōma.
Diplopīa.
Dipſăcus.
Diptĕra.
Dipyrēnae.

Dipyrītes.
Dipy̆ros.
Diſtĭcha.
Diſtichiăſis.
Diſthrichiăſis.
Diurēſis.
Docimaſīa.
Dodecadactȳlum.
Dodecandrīa.
Dodecapharmăcum.
Dolābra.
Dolĭchos.
Doronĭcum.
Dragēta.
Droſomĕli.
Dryoptĕris.
Drypĕtes.
Dulcamāra.
Duodēnum.
Dyſaeſtheſīa.
Dyſcineſīa.
Dyſcraſīa.
Dyſecoīa.
Dyſenterīa.
Dyslochīa.
Dyſōdes.
Dyſodīa.
Dyſorexīa.
Dyſpathīa.
Dyſpepſīa.
Dyſphagīa.
Dyſphonīa.
Diſphorīa.
Dyſthymīa.
Dyſtichiăſis.
Dyſtocīa.
Dyſurīa.

E.

Ebĕnum.
Ebŭlus.
Ecchylōma.
Ecchymōma.
Ecchymōſis.
Ecclīſis.
Eccŏpe.
Eccrĭſis.
Echinopŏda.
Echīnops.
Echinŏpus.
Echīnus.
Eclampſīa.
Eclȳſis.
Ecphyſēſis.
Ecphȳſis.
Ecpneumatōſis.
Ecptōſis.
Ecpyēma.
Ecpyēſis.
Ecſarcōma.
Ecſtăſis.
Ectăſis.
Ectŏme.
Ectopīa.
Eilēma.
Eilĕos.
Eiſpnŏe.
Elaeoſacchărum.
Elaeoſelīnum.
Elaphīa.
Elaphoſcorŏdon.
Elăte.
Elatīne.
Elcōſis.
Elēmi.
Eleochrȳſon.
Elephantiăſis.
Elĕphas.
Elichrȳſon.
Ellebŏrus.
Elleborīne.
Elōdes.
Elȳmus.
Elytroīdes.
Embăſis.
Embrŏche.
Embrȳon.
Embryulcīa.
Emĕtos.
Emmenagōga.
Emmenīa.
Emmŏton.
Empeirīa.
Empĕtron.
Emphyſēma.
Emphȳton.
Emplattomĕna.
Empneumatōſis.
Emproſthotŏnos.
Empyēma.
Empyocēle
Empyomphălus.
Enaeorēma.
Enarthrōſis.
Encephălon.
Encephalocēle.
Encheirēſis.
Enchūſa.
Enchymōma.
Enchymōſis.
Enchȳta.
Encŏpe.
Endēmus.
Endiuīa.
Enĕma.
Energīa.
Engizōma.
Eniſchomĕna.
Enneandrīa.
Enteradĕnes.
Enterenchȳta.
Enterītis.
Enterocēle.
Enteroepiplocēle.
Enteromphălos.
Entĕron.
Enteroperiſtŏle.
Enterorhaphīa.
Enteroſarcocēle.
Enthlăſis.
Entypōſis.
Enŭla.
Enurēſis.
Epanadiplōſis.
Epaphaerēſis.
Ephēlis.
Ephemĕra.
Ephidrōſis.
Epiăla.
Epicheirēſis.
Epicophōſis.
Epicerăſis.
Epicrīſis.
Epicrūſis.
Epicyēma.
Epidĕſis.
Epididȳmis.
Epidrŏme.
Epigenēſis.
Epigenēma.
Epigenomĕnon.
Epigonătis.
Epimĕlis.
Epinyctīdes.
Epiphaenomĕna.
Epiphōra.
Epiphȳſis.
Epiplegīa.
Epiplerōſis.
Epiplocēle.
Epiploītis.
Epiplomphălum.

Epiplŏon.
Epiporōma.
Epiſemaſīa.
Epiſphaería.
Epiſtáſis.
Epiſtomía.
Epiſtrŏphe.
Epiſtrophēus.
Epithĕma.
Epithȳmum.
Epōmis.
Epomphălum.
Epūlis
Equiſētum.
Eranthĕmum.
Erīca.
Ericērum.
Erigĕrum.
Erinacēus.
Erĭnus.
Eriophŏrum.
Erōſa.
Erotomanīa.
Errhīnum.
Erūca.
Eryngĭum.
Eryſĭmum.
Eryſipĕlas.
Eryſipelatōdes.
Erythrodánum.
Erythroīdes.
Eſchára.
Eſcŭlus.
Eſŏche.
Eſſēra.
Eſthiomĕnos.
Eſŭla.
Eſurīgo.
Ethmoīdes.
Euchrŏa.
Euchȳlos.
Euchymīa.
Eucraſīa.
Euemĕtus.
Euexīa.
Eugēos.
Euōdes.
Euonȳmus.
Eupathīa.
Eupatorĭum.
Eupepſīa.
Euphorbĭa.
Euphorīa.
Euphraſīa.
Euphroſȳne.
Euporīa.
Euſemīa.
Euſitīa.
Euſtomăchus.
Euthanaſīa.
Euthypŏros.
Eutŏcos.
Eutŏnos.
Eutrophīa.
Exaerĕſis.
Examblōſis.
Exanaſtomōſis.
Exanīa.
Exanthēma.
Exarthrēma.
Exarthrōſis.
Excipŭlum.
Exomphălos.
Exophthalmīa.
Exoſtōſis.
Exſtăſis.

F.

Fagopȳrum.
Farfăra.
Faſēlus.
Febrifŭgum.
Ferīna.
Ferŭla.
Ferulāgo.
Feſtūca.
Fibŭla.
Filāgo.
Filipendŭla.
Fiſſūra.
Fiſtŭla.
Flauēdo.
Focĭle.
Foenicŭlum.
Formīca.
Formīcans.
Fornăcis.
Fornĭcis.
Fragarĭa.
Frangŭla.
Fraxĭnus.
Frutĭces.
Fulīgo.
Fungus ceruīnus.
Fungus Cynosbăti.
Fungus Larĭcis.

G.

Gagātes.
Galactophŏri.
Galbanētum.
Galbănum.
Galēga.
Galēna.
Galiancōnes.
Gallinagĭnis.
Gaſtrītis.
Gaſtrocēle.
Gaſtrodynīa.
Gaſtroepiploīca.
Gaſtroraphīa.
Gelaſīni.
Gelatīna.
Geniohyoīdes.
Geranĭum.
Gerocomīa.
Gingīua.
Ginglȳmus.
Glaucōma.
Glaucōſis.
Glenoīdes.
Glochĭdes.
Gloſſocēle.
Gloſſocatŏche.
Gloſſolȳſis.
Gloſſopĕtra.
Glutĭa.
Glycypĭcrum.
Glycyrrhīza.
Gomphiăſis.
Gomphōma.
Gomphōſis.
Gonágra.
Gongrōna.
Gongȳle.
Gracĭlis.
Granātum.
Graphoīdes.
Gratiŏla.
Grauēdo.
Guaiăcum.
Guttŭris os.
Gynaecīa.
Gynandrīa.

H.

Habēna.
Haemălops.
Haematemĕſis.

Haematītes.
Haematocēle.
Haematōdes.
Haematomphălus.
Haematōſis.
Haematurīa.
Haemodĕrum.
Haemodīa.
Haemophŏbus.
Haemoptoĭcus.
Haemoptȳſis.
Haemorrhŏis.
Haemorrhoĭdes.
Haemorrhŏus.
Halĭca.
Halicacăbum.
Halmȳris.
Halonĭtrum.
Halotechnīa.
Haltēres.
Halȳmus.
Harmăla.
Hebĕnum.
Hedĕra.
Hedychrŏum.
Hedypnŏis.
Hedyſărum.
Helcōma.
Helcōſis.
Helenĭum.
Helianthĕmum.
Helĭce.
Heliochrȳſum.
Heliōſis.
Helleborīne.
Hellebŏrus.
Helminthagōga.
Helminthĭăſis.
Helōdes.
Helōſis.
Helxīne.
Hemerălops.
Hemicranīa.
Hemīna.
Hemionītis.
Hemipagīa.
Hemiplegīa.
Hemiptĕra.
Hepatalgīa.
Hepatītis.
Heptandrīa.
Heraclēa.
Hermaphrodītus.
Hermodactȳlus.
Hernīa.
Herniarĭa.
Heſpĕris.
Hidrōa.
Hidronŏſus.
Hidropyrĕtos.
Hierobotăne.
Hiĕra picra.
Hippolapăthum.
Hippolĭthus.
Hippomănes.
Hippopotămus.
Hippoſelīnum.
Hippūris.
Hirūdo.
Hiſpidŭla.
Holoſtĕum.
Homoeomĕres.
Homoplāta et plăta.
Homotŏnos.
Hordeātum.
Hormīnum et ĭnum.
Humĕrus.
Humĭlus.
Hyaloĭdes.
Hybōma.
Hydatĭdes.
Hydatōdes.
Hydatoĭdes.
Hyderōdes.
Hydĕros.
Hydragōga.
Hydrargȳros.
Hydrargyrōſis.
Hydrenterocēle.
Hydrōa.
Hydrocardīa.
Hydrocēle.
Hydrocephălus.
Hydrocrĭthe.
Hydrōdes.
Hydrolapăthum.
Hydrŏmel.
Hydromētra.
Hydromphălum.
Hydronŏſos.
Hydropēge.
Hydrophobīa.
Hydrophthalmīa.
Hydropĭper.
Hydropyrĕtos.
Hydroſacchărum.
Hydroſelīnum.
Hydrothōrax.
Hygiēa.
Hygrocirſocēle.
Hyoīdes.
Hyoſciămus.
Hyothyroīdes.
Hypecŏon.
Hyperauxēſis.
Hypercrĭſis.
Hyperemĕſis.
Hyperephidrōſis.
Hyperĭcum.
Hyperōon.
Hyperoſtōſis.
Hyperſarcōſis.
Hypochȳma.
Hypochȳſis.
Hypocophōſis.
Hypodĕris.
Hypodĕſis.
Hypogaſtrocēle.
Hypoglottĭdes.
Hyponȳchon.
Hypophĕon.
Hypophŏrae.
Hypophȳſis.
Hypophthalmīa.
Hypoſtaphȳle.
Hypoſtăſis.
Hypothĕnar.
Hypothĕſis.
Hypozōma.
Hypſiloīdes.
Hyſſōpus.
Hyſtĕra.
Hyſteralgīa.
Hyſterĭca.
Hyſterītis.
Hyſterocēle.
Hyſteroloxīa.
Hyſteromanīa.

I.

Iacēa.
Ianĭtor.
Iaſmĭnus.
Ibēris.
Ichoroīdes.
Ictĕrus.
Idiopathīa.
Idioſyncraſīa.
Ieiūnum.
Ilĭa.
Impetīgo.
Incŭbus.
Indĭcans.
Indīgo.

Intercalāres.
Intercīſus,
Intertrīgo.
Intrītum,
Intŭbus.
Inŭla.
Iſătis.
Iſatōdes,
Iſchophonīa.
Iſchurīa.
Iſochrŏnos.
Iſopȳrum,
Iugāle,
Iugŭlum.
Iuiŭbae et Iuiūbae.
Iulēpus,
Iūlus.
Iunipĕrus.
Iupĭter.
Iuſquiămus.
Iuxtangīna.
Ixīne,

K.

Kaiĕpur.
Karăbe.
Kelotomīa.
Koelīa,

L.

Labdănum.
Lachănum,
Lacrȳma,
Lactūca.
Lactumīa,
Lacūnae.
Ladănum,
Lagochīlus.
Lagōpus.
Lambdoīdes,
Lampſăna,
Lanūgo.
Lapăthum.
Lappāgo,
Larĭcis,
Lathȳris,
Lathȳrus.
Latīca,
Laudănum et ănum.
Lauendŭla.
Laureŏla,
Lauroceraſus.
Lazŭli lapis,
Legūmen.
Lentigĭnes.
Leontiăſis.
Leontŏdon.
Leontopetălon.
Lepidoīdes,
Lepidoptĕra.
Leporīnus.
Leptopitȳron,
Leucanthĕmum.
Leucoēnos,
Leucolachănum,
Leucōma.
Leucomorĭa,
Leucophăgum,
Leucophlegmatīa,
Leucopĭper.
Leuiſtĭcum.
Lexipyrĕton,
Libănos,
Libanōtos.
Libanōtis.
Lichănus.
Lienterīa.
Ligŭla.
Liguſtĭcum.
Liliāgo,
Liliaſphodĕlus.
Lilĭum.
Limodōrum.
Limonāda,
Liparocēle.
Lipōma,
Lipopſychīa,
Lipothymīa.
Lipyrīa.
Lithiăſis.
Lithoīdes,
Lithopaedĭon.
Lithotŏmus,
Liuĭdus.
Lobāta.
Lochĭa.
Lonchītis.
Longănon et ănon.
Lonicēra.
Lordōſis,
Lorĭpes.
Luiŭla.
Lumbāgo,
Lumbrīci.
Lupĭa.
Lupīnus,
Lupŭlus,
Luteŏla.
Luxurĭa.
Lycanthropīa,
Lycĭum.
Lycoctŏnum.
Lycoīdes.
Lyngōdes,
Lyſimachĭa et Lyſimachīa.

M.

Machĭna.
Macrocephălos,
Macropĭper.
Macŭla.
Madarōſis,
Magdaleōnes,
Magnētis.
Maiorāna,
Malăche.
Malachītes.
Malacĭa et Malacīa,
Malogranătum.
Malthacōde.
Manāti.
Mandibŭla,
Mandragŏra,
Manīa.
Manĭca.
Maniōdes,
Manna Calabrīna.
Maraſmōdes,
Marăthrum.
Marcaſīta.
Margarīta,
Marmarȳgae.
Marmelāta,
Marmorāta,
Marrubĭum.
Martăgon,
Maſſĕter,
Maſtĭche et Muſtĭche,
Maſtichīna.
Maſtodynīa.
Maſtoīdes,
Matricarĭa.
Matrīcis.
Medēla.
Mediaſtīnum,
Melampȳrum,
Melanagōga,
Melancholīa.

Melanopȳper.
Melaſictĕrus.
Meleāgris.
Melĭa et Melīa.
Melicerĭa.
Melicēris.
Melicrātum.
Melilōtus.
Melitēma.
Mellāgo.
Melongēna.
Melopĕpo.
Melōſis.
Melōtis.
Meningophȳlax.
Menorrhagīa.
Mentăgra.
Mentīgo.
Mentulăgra.
Mephītis.
Meſocōlon.
Meſpĭlus.
Metabăſis.
Metabŏle.
Metacondȳli.
Metaphrĕnum.
Metaptōſis.
Metaſtăſis.
Metaſyncrĭſis.
Metathĕſis.
Methemerīna.
Methŏdus.
Metōpum.
Metrenchȳta.
Metrētes.
Metrītis.
Migrāna.
Milĭum.
Millepĕdes.
Minĕra.
Mithridatīum.
Mochlīa.
Modiŏlus.
Mogilălos.
Mollūgo.
Molōpes.
Monadelphīa.
Monandrīa.
Monangĭae.
Monocĕros.
Monocōlum.
Monocotyledŏnes.
Monoecĭa.
Monogȳnia.
Monohemĕra.
Monopagīa.
Monopetălus.
Monopyrēnae.
Monoſitĭa.
Morētus.
Morīa.
Morōſis.
Morpiōnes.
Mortariŏla.
Moſchardīna et īna.
Moſchāta.
Mucāgo.
Muchārum.
Mucilago.
Mumĭa.
Muſcāri.
Myăgrum.
Mycētae.
Myctēres.
Mydēſis.
Mydriăſis.
Myĕlos.
Myocephălum.
Myōdes.
Myopĭa.
Myopiăſis.
Myoſōtis.
Myoſūrus.
Myracōpum.
Myrīca.
Myrmecĭa.
Myrobalăni.
Myropōla.
Myrtochilĭdes.
Myūrus.
Myxoſarcōma.

N.

Narcōſis.
Nauſĕa.
Necrōſis.
Nemomĕna.
Nenūphar.
Neogāla.
Nepĕta.
Nephĕlae.
Nephrītis.
Neruīna.
Neurochondrōdes.
Neurōdes.
Neurotomīa.
Neurotŏmus.
Nicotiāna.
Noctambŭlo.
Noſocomīum.
Noſtalgīa.
Notialgīa.
Nouacŭla.
Nychthemĕrum.
Nyctalopīa.
Nymphomanīa.
Nymphotomīa.

O.

Oblīquum.
Obŏlus.
Obrȳzum.
Obtūſum.
Occĭput.
Ochēma.
Ochthōdes.
Ocĭmum.
Ocrĕa.
Odontăgra.
Odontalgīa.
Odontiāſis.
Odontoglȳphon.
Odontoīdes.
Odontolĭthos.
Odontophyĭa.
Oedēma.
Oenogăla.
Oenoīdes.
Oenomĕli.
Oenothēra.
Oeſophăgus.
Oeſȳpus.
Officīna.
Olĕa.
Olecrănum.
Olĕne.
Olibănum.
Oligophŏros.
Oligotrophīa.
Oligotrŏphus.
Olīua.
Olȳra.
Omāſus.
Omăgra.
Omoplăta et plāta.
Omphalocēle.
Omphălos.
Onāgra.
Oncotomīa.
Onītis.
Onobrȳchis.

Onōnis.
Opālus.
Ophiăſis.
Ophioxy̆lum.
Ophioſcorŏdon.
Ophītes.
Ophthalmīa.
Ophthalmiăter et āter
Ophthalmoptōſis.
Opiſthocyphōſis.
Opiſthotŏnus.
Opobalſămum.
Opopanăcis.
Opopănax.
Orbīta.
Orchotŏmus.
Ordeŏlum.
Oreoſelīnum.
Orgănum.
Origănum.
Orleāna.
Ormīnum et īnum.
Ornithogălum.
Ornithŏpus.
Oroboīdes.
Orŏbus.
Orthocōlon.
Oruăla.
Oruietānum.
Orȳza.
Oſcheocēle.
Oſſifrăgus.
Oſtăgra.
Oſteocŏpus.
Oſteogenīa.
Oſteoſarcōſis.
Oſy̆ris.
Otalgīa.
Otenchy̆ta.
Ouipărum.
Oxălis.
Oxycĕdrus.
Oxycrātum.
Oxycrocĕum.
Oxygăla.
Oxylapăthum.
Oxy̆mel.
Oxynoſēma.
Oxyregmīa.
Oxyrhodīnum.
Oxyſacchărum.
Oxytartărus.

P.

Pabŭlum.
Pacheablepharōſis.
Pacheablephăra.
Pachy̆tes.
Paedarthrocăce.
Paedotrŏpha.
Paeonīa.
Palaetȳrus.
Palātum.
Palindrŏme.
Paliūrus.
Palmītes.
Palpĕbrae.
Pampĭni.
Panacēa.
Panăces.
Panchymagōga.
Pancrĕas.
Panicŭla.
Panĭcum.
Panophŏbīa.
Papāuer.
Papŭlae.
Papȳrus.
Paracentēſis.
Paracŏpe.
Paracūſis.
Paraly̆ſis.
Paramēſus.
Paraphimōſis.
Paraphonīa.
Paraphrenēſis
Paraphrenītis.
Paraphroſy̆ne.
Paraplegīa.
Pararthrēma.
Paraſtătae.
Paremptōſis.
Parencephălos.
Parenchy̆ma.
Parenchymăta.
Parēſis.
Pariſthmĭa.
Parnaſſĭa.
Paronychĭa.
Paropīae.
Paroptēſis.
Parotĭdes.
Parthĕnis.
Parūlis.
Paſſerīna.
Paſtināca.

Pathēma.
Pechiăgra.
Pectĭnis.
Pegănum.
Pelecānus.
Pelorĭa.
Peltālis.
Pemphigōdes.
Penſĭlis.
Pentadacty̆lon.
Pentagynīa.
Pentamȳron.
Pentandrīa.
Pentapetălus.
Pentapharmăcum.
Pentathĕton.
Pepŏnis.
Perfoliāta.
Perfŏrans.
Perforāta.
Periclymĕnum.
Perinyctĭdes.
Periŏdus.
Peripherīa.
Periphimōſis.
Periplŏca.
Peripneumonīa.
Periſtĕron.
Periſtromăta.
Periſyſtŏle.
Perittōma.
Perizōma.
Pernĭo.
Perŏne.
Perſĕa.
Perſĭca.
Petăla.
Petăle.
Petaloīdes.
Petaſītes.
Petīgo.
Petroſelīnum.
Peucedănum.
Pezīza.
Phacĭa.
Phacōtos.
Phaenomĕna.
Phalacrōſis.
Phalangītes.
Phalangōſis.
Phalăris.
Pharmacīa.
Pharmacopōla.
Pharmăcum.
Pharyngĕtrum

Phaſēlus.
Phaſeŏlus.
Phegopȳrum.
Phellŏdrys.
Phiăla.
Philanthrŏpos.
Philiătros.
Philiăter et Philiāter.
Phillyrĕa.
Philonĭum.
Phimōſis.
Phleborrhagīa.
Phlebotŏmus.
Phlegmagōga.
Phlegmatĭa.
Phlegmŏne.
Phlegmonōdes.
Phlogōſis.
Phlyctaenōdes.
Phoſphŏrus.
Phragmītes.
Phrenēſis.
Phrenĭcae.
Phrenitiăſis.
Phrenītis.
Phriciăſis.
Phricōdes.
Phthiroctŏnon.
Phthiriăſis.
Phyllirĕa.
Phyllītis.
Phymatōdes.
Phyſălis.
Phyſălos.
Phyſconīa.
Phyſēma.
Phyſēſis.
Phyſēter.
Phyſocēle.
Phyſocephălus.
Phyſōdes.
Phyſomētra.
Picrochŏlus.
Pictōnum.
Pilŭla.
Pinĕa.
Pipĕris.
Piperītis.
Piſtacĭa.
Piſtolochīa.
Pituīta.
Pityriăſis.
Pityroīdes.
Pityūſa.
Pladarōſis.
Pladarōtes.
Plantago.
Platănus.
Plethōra.
Pleurītis.
Pleurodȳne.
Plumaceŏli.
Plumbāgo.
Plumōſus.
Pneumatocēle.
Pneumatōdes.
Pneumatomphălus.
Pneumatōſis.
Pneumonīa.
Pnigītes.
Podăgra.
Poliăter et Poliāter.
Polĭum.
Polyadelphīa.
Polyandrīa.
Polyanthĕmum.
Polydipſīa.
Polygăla.
Polygamīa.
Polygonătum.
Polygŏnum.
Polygynīa.
Polypetălus.
Polyphagīa.
Polypharmăcon.
Polyphŏra.
Polypōdes.
Polȳpus.
Polypyrēnae.
Polyſarcīa.
Polytrĭchum.
Polytrophīa.
Pomatum.
Pompholygōdes.
Pomphŏlyx.
Populāgo.
Popŭlus.
Porcellāna.
Porocēle.
Poromphălus.
Porōſis.
Porphyrītes.
Porrīgo.
Portulāca.
Poſſētum.
Potamogēton.
Praſĭna.
Presbytīa.
Priapus.
Primōres.
Primŭla.
Probŏle.
Procondyli.
Proctalgia.
Proctītis.
Prodrŏmus.
Proegumĕna.
Prognōſis.
Prolĭfer.
Propāgo.
Propathīa.
Prophăſis.
Propŏlis.
Propōma.
Proptōma.
Proptōſis.
Proſerpināca.
Proſpheromĕna.
Proſphȳſis.
Proſtătae.
Proſtēthis.
Proſthĕſis.
Protogăla.
Protopathīa.
Prurīgo.
Prurītus.
Pſammodēa.
Pſeudacŏrus.
Pſeudoacacĭa.
Pſeudoſelīnum.
Pſilōthron.
Pſoralĕa.
Pſoriăſis.
Pſorophthalmīa.
Pſydracĭa.
Pſyllĭum.
Ptarmĭca.
Pterigoīdes.
Pterygōma.
Pterygoſtaphylīni.
Ptiōſis.
Ptiſāna.
Ptyalagōga.
Ptyălon.
Pudendăgra.
Puerpĕra.
Pulegĭum.
Pulmonarĭa.
Punĭcum.
Pupŭla.
Puſtŭla.
Pycnōſis.
Pyĕlos.
Pylōrus.
Pyōſis.

Pyrămis.
Pyrenoīdes.
Pyrĕthrum.
Pyrexīa.
Pyrītes.
Pyrŏla.
Pyrophŏrus.
Pyrōſis.
Pyrotechnīa.
Pyurīa.
Pyxĭdis.

Q.

Quadrīga.
Quadrigemĭni.
Quercĕra.
Querquĕra.
Quinquīna.

R.

Rabdoīdes.
Racēmus.
Rachītae.
Rachītis.
Racōſis.
Radīces.
Ramōſa.
Ranīnae.
Ranŭla.
Ranuncŭlus.
Raphanĭa.
Raphănus.
Rapuncŭlus.
Raucēdo.
Recidĭuus.
Recutītus.
Reduuĭa.
Regĭmen.
Regiſtēres.
Regŭlus.
Remŏra.
Remōta.
Remŭlus.
Reſēda.
Reſīna.
Reſonĭtus.
Reſumtīua.
Retĭna.
Retrăhens.
Retūſum.
Rhabarbărum.
Rhabdoīdes.
Rhachialgīa.
Rhachiſăgra.
Rhachītae.
Rhachītis.
Rhacōſis.
Rhagădes.
Rhagoīdes.
Rhantēres.
Rhapontĭcum.
Rhinenchȳtes.
Rhinocĕros.
Rhizotŏmus.
Rhodĭnum.
Rhodomĕli.
Rhodonĭa.
Rhodoſacchărum.
Rhomboīdes.
Rhytidōſis.
Ricĭnus.
Robertiāna.
Rorifĕrus.
Roſmarīnum.
Rotŭla.
Rubeŏla.
Rubĭa.
Rubīgo.
Rubīnus.
Rubrīca.
Rugītus.
Runcĭna.

S.

Sabīna.
Sacchărum.
Sagapēnum.
Salĭua.
Salĭcis.
Salpĕtra et Salpētra.
Saluĭa.
Sambūcus.
Sampſūchum.
Sandarăcha.
Sanguiſūga.
Sanicŭla.
Santălum.
Santolīna.
Santonĭcum.
Sapphīrus.
Sapīnus.
Saponĕa.
Sapōnis.
Sapōta.
Sarcītes.
Sarcocēle.
Sarcōma.
Sarcomphălum.
Sarcophăgum.
Sarcōſis.
Saturēia.
Satyriăſis.
Satyrĭon.
Saxifrăga.
Scabiōſa.
Scalēni.
Scammonĭum.
Scaphoīdes.
Scariŏla.
Scariōſum.
Scarlatīna.
Schoenoprăſum.
Scirrhōma.
Scirrhōſis.
Sclarĕa et Sclarēa.
Scleriăſis.
Sclerōma.
Sclerophthalmīa.
Scleroſarcōma.
Sclirōma.
Sclirōſis.
Scoliōſis.
Scolopendrĭa.
Scolȳmus.
Scoptŭla.
Scorbūtus.
Scordĭum et Scordīum.
Scordōtis.
Scorŏdon.
Scorodoprăſum.
Scorpioīdes.
Scorpiūrus.
Scorzonēra.
Scotodĭnos.
Scotomĭa et Scotemīa.
Scrophŭla.
Scrotocēle.
Scrupŭlus.
Scybăla.
Scytalĭdes.
Secăle.
Secundīnae.
Securidăca.
Selenītes.

Selenītis.
Selĭbra.
Selīnum.
Semeiōſis.
Semicoty̆le.
Semiobŏlus.
Semiologīa.
Semiſiderātus.
Semiſpecŭlum.
Semitĕres.
Semperuīuum.
Senecĭo.
Sepĭae.
Septāna.
Serapĭas.
Serapīnum.
Serĭcum.
Seriŏla.
Serpentīna.
Serpīgo.
Serratŭla.
Sertŭla.
Seſamoidēa et dēa.
Seſămum.
Seſĕli.
Seſſĭle.
Seutlomalăche.
Siagonăgra et āgra.
Sialagōga.
Sialŏchus.
Siălon.
Sibĭlus.
Sicilĭcus.
Siderītis.
Sigmoīdes.
Silīgo.
Silĭqua.
Sināpi.
Sināpis.
Sincĭput.
Siphy̆lis.
Sirēnes.
Siriăſis.
Sirōnes.
Siſărum.
Sitanĭon.
Smectītes.
Socotrīna.
Solānum.
Solāris.
Solēus.
Solĭda.
Solidāgo.
Somnambŭlo.
Sonchītes.
Sophīa.
Sophroniſtēres.
Sparganōſis.
Spargănum.
Spathomēla.
Spatĭle et Spatīle.
Spergŭla.
Spermatocēle.
Sperniŏla.
Sphacelōdes.
Sphacĕlus.
Sphaerītis.
Sphaerocephălus.
Sphagitĭdes.
Sphenoīdes.
Spināti.
Splenalgīa.
Splenītis.
Splenocēle.
Spondy̆lis.
Spondy̆lus.
Spongītes.
Sporadĭci.
Stamĭna.
Staphy̆le.
Staphylīnos.
Staphylōma.
Steatocēle.
Steatōma.
Stegnōſis.
Stenochorīa.
Stenothorāces.
Sterilĭtas.
Sternohyoīdes.
Sternoidēi.
Sternomaſtoidēi.
Sternothyroīdes.
Stigmăta.
Stipŭlae.
Stoechădis.
Stolōnes.
Stomacăce.
Stomacīa.
Stomăchus.
Storăcis.
Straboſĭtas.
Strangurĭa et Strangu-
rīa.
Stratiōtes.
Strobĭlus.
Struthioptĕra.
Struthĭum.
Styloceratohyoīdes.
Stylohyoīdes.
Styrăcis.
Subligacŭlum.
Subuŏla.
Succāgo.
Succĭdus.
Succĭnum.
Succīſa.
Succolāta.
Succotrīna.
Succŭbus.
Sudamĭna.
Sufferſūrae.
Suffītus.
Suffrutĭces.
Suffumigabŭlum.
Sugillāta.
Sulphŭris.
Superligāmen.
Superligŭla.
Surcŭlus.
Surdĭtas.
Sutūra.
Sycaminēa.
Sycamĭnos.
Sycōma.
Sycomŏrus.
Sycōſis.
Symbebecōta.
Symmetrīa.
Sympathīa.
Symphonīa.
Symphy̆ſis.
Symphy̆ton.
Symptōma.
Synaetīa.
Synarthrōſis.
Synchondrōſis.
Synchy̆ſis.
Syncĭput.
Syncŏpe.
Syndesmōſis.
Syndrŏme.
Syngeneſīa.
Synizēſis.
Synneurōſis.
Synŏcha.
Synŏchus.
Syntăſis.
Syntenōſis.
Synthĕſis.
Syphĭlis.
Syringītes.
Syringotŏmi.

Syrōnes.
Syſſarcōſis.
Syſtēma.
Syſtŏle.
Syzygīa.

T.

Tabăcum.
Tacamahāca.
Tagētes.
Taleŏli.
Tamarīce.
Tanacētum.
Taraxăcum.
Tartărus.
Templīnum.
Tenacŭlum.
Tentīgo.
Terebinthĭna.
Terĕbra.
Terēdo.
Teſſĕrae.
Teſticŭlus.
Teſtūdo.
Tetănus.
Tetrapetăla.
Tetrapharmăcum.
Tetrobŏlon.
Thalămus.
Thelygŏnos.
Thelyptĕris.
Theobrōma.
Theodorētos.
Theorēma.
Theriăca.
Theriōma.
Thermomĕtron.
Thrombōſis.
Thymiāma.
Thyreoarytaenoīdes.
Thyreoidēa.
Thyreoīdes.
Tinnītus.
Tithymălus.
Tomotocĭa.
Tonĭca.
Topĭca.
Torcŭlar.
Trachēa.
Trachelágra.
Tracheotomīa.
Trachōma.
Tragănos.
Tragēae.
Tragēma.
Tragocĕros.
Tragopōgon.
Tragopўrum.
Tragorigănum.
Traulōtes.
Trepănum.
Triandrīa.
Tribŭlus.
Trichiăſis.
Trichōma.
Trichomănes.
Trichōſis.
Trichurĭdes.
Trigynīa.
Triobŏlon.
Tripharmăcon.
Triploīdes.
Tripŏlis.
Triquĕter.
Triſſāgo.
Tritĭcum.
Trixāgo.
Trochoīdes.
Trypănum.
Tryphĕra.
Tuberōſa.
Tulĭpa.
Tunetānus.
Tunĭca.
Turiōnes.
Turpēthum.
Turrītis.
Tuſſēdo.
Tuſſilāgo.
Tutĭa.
Tylōma.
Tylōſis.
Tympanītes.
Tympănum.
Typhōdes.
Typhomanīa.
Tyriăſis.
Tyrōſis.

V.

Vagīna.
Valeriāna.
Varicocēle.
Variŏlae.
Venēnum.
Ventilātor.
Ventōſa.
Verātrum.
Verbēna.
Verētrum.
Vermifŭga.
Veronĭca.
Verrūcae.
Vertĕbra.
Vertīgo.
Veſīca.
Vetonĭca.
Victoriŏla.
Vincetoxĭcum.
Viŏla.
Vipĕra.
Viperīna.
Vitilīgo.
Vitriŏlum.
Vivipăra.
Vltramarīnum.
Vmbilīcus.
Vndemĭa.
Vnēdo.
Vngŭla.
Vniflōra.
Vomĭca.
Vrăchus.
Vrceŏla.
Vrēter.
Vrēthra.
Vritĭdes.
Vrocrĭſis.
Vromantīa.
Vroſcopīa.
Vrtīca.
Vſnēa.
Vſtilāgo.
Vterīna.
Vtĕrus.
Vuŭla.

X.

Xeraſīa.
Xeromўrum.
Xerophthalmīa.
Xerōtes.
Xiphoīdes.
Xylobalſămum.
Xyloſtĕum.
Xymphўſis.
Xyntăſis.

Y.

Ypſiloīdes.

Z.

Zanthoxȳlum.
Zaffēra.
Zenĭcon.
Zeopȳron.
Zerzĕra.
Zibēbae.
Zibēthum.
Zingĭber.
Zizanĭa.
Zizȳpha.
Zoanthropſa.
Zoophȳta.
Zoſtĕra.
Zygōma.
Zymōma.
Zymōſis.
Zymotechnĭa.
Zythogăla.

INDEX
VERBORVM GRAECORVM.

A.

Ἀγάλλοχον 30
ἀγαρικὸν 30
ἀγγειολογία 74
ἀγγεῖον 1274
ἀγγεῖον κυητήριον 1319
ἄγγος 1274
ἄγκιστρον 587
ἀγκτὴρ 520
ἀγκύλη 343
ἀγκὼν 382. 1305
ἀγλίδιον 46
ἄγνος 31. 1300
ἀγρία δάφνη 1238
ἀγρία νάρδος 1269
ἀγρία ψώρα 1010. 1101
ἀγριοκάρδαμον 641
ἄγριον 33
- λάχανον 255
- πῦρ 493
ἄγριον σίνηπι 1231
ἄγρυπνον κῶμα 330
ἄγρωστις 576
ἀγχίλωψ 68
ἀδάμας 20
ἀδὴν 566
ἀείζωον 1125
ἀερόμελι 763
ἀὴρ 25
ἀθερίνη 116
ἀθέριξ 116
ἀθλητικὴ ἕξις 140
αἰγίλωψ 68
αἰγὶς 37
αἰγόκερας 532
αἰδοῖον 1268
αἰδὼς 929
αἷμα 377. 1089
- - δρακόντιον 1091
αἰτία 256
αἴσθησις 1127
αἰσθητήριον πρῶτον 1127
ἀκακία 6
ἀκαλήφη 1318
ἄκανθα λευκὴ 1166
ἄκανθαι χονδρώδεις 362
ἄκανθος 7
ἀκέφαλος 9
ἀκμὴ 15. 669
ἀκοὴ 145
ἀκρόασις 145
ἀκροβυστία 996
ἀκροποσθία 18
ἀκρόχειρ 17
ἀκροχορδῶνες 1287
ἀκρώμιον 18
ἀκρωνυχίαι 1309
ἀκτὴ 18. 1088
ἀκτὶς 1088
ἀλαβαστρίτης 35
ἄλγημα 432
ἄλειμμα 1309
ἄλειφαρ 1399
ἀλεκτορόλοφος 373. 527. 925
ἀλεξανδρεία δάφνη 702
ἀλεξίκακα 42
ἀλέξιον 778
ἀλεξιτήρια 42
ἀλεξιφάρμακα 42
ἄλευρον 512
ἁλικάκαβον 586
ἀλκὴ 39
ἀλκιβιάδιον 447
ἀλόη 48
ἀλωπεκία 113
ἅλς 1083
ἄλφιτον 49. 512
ἀλφὸς 49. 1300
ἅλως 586
ἀμάρακον 753
ἀμβλωθρίδιον 3
ἄμβλωμα 3
ἄμβλωσις 3. 501

ἀμβροσία 182
ἄμμος 114. 1077
ἀμνεῖς 58
ἄμνιον 58
ἀμόργη 61
ἄμπελος 1301
- λευκὴ 189
- μέλαινα 1302
ἀμφήμερος πυρετὸς 59
ἀμφημερινὸς πυρετὸς 1032
ἀμφίδεον 60
ἀνάβασις 15. 146
ἀναγκαῖον 929
ἀνάδεσμος 513
ἀνάδοσις 430
ἀναθυμίασις 504
ἀνακάρδιον 63
ἀνάμνησις 1046
ἀνατολὴ 1309
ἀνάτριψις 541
ἀναφώνησις 66
ἀνδράχνη 994
ἀνδρεία 930
ἄνεσις 1046
ἄνησον 77
ἄνησσον 77
ἀνθέλιξ 594
ἄνθος χαλκοῦ 26
ἄνθραξ 1072
ἀνθρωπηΐη ῥινὸς 390
ἀνθρωπόμορφος 761
ἀνίκητον 72
ἄνισον 77
ἄννησον 77
ἀντιάδες 84. 918
ἀντιβαλλόμενον 1031
ἀντίδοτα 42
ἀντίδοτοι 42
ἀντιπυρετικὸν 514
ἄνω κοιλία 1283
ἀνώδυνος 79
ἀνωχεὺς τῶν ἐντέρων 796
ἄξων 153
ἄοινος 5
ἀορτὴ 91
ἀπαρίνη 92
ἀπερίσατα ἕλκη 93
ἀπευθυμμένον 735
ἄπιος 1026
ἀπόβρεγμα 659
ἀπογαλακτισμὸς 2
ἀπόδυσις 1180
ἀποκοπὴ 507
ἀποκρουστικὰ 1047
ἀποπάτημα 1180
ἀπόπληκτος 144
ἀποπλύνοντα 6
ἀπόῤῥητος μυχὸς 388
ἀπόσκηψις 1105
ἀποσπασμάτιον 101
ἀποσύρματα 3
ἀποφθορὰ 3
ἀποχάραξις 1105
ἀραιωτικὰ 1041
ἀργεμός 1309
ἄργιλος 115
ἄργυρος 115
ἀργύρου χυμεία 291
ἄρθρωσις 125
ἄρκειον 696. 942
ἀρκευθὶς 679
ἄρκευθος 679
ἀρμένιος λίθος 117
ἀρνόγλωσσον 972
ἀῤῥωσία τῆς δυνάμεως 406
ἀρτηρία 697
ἀρτίσκος 1255
ἀρυταινοειδὲς 697
ἀρχὴ 15. 920
ἀρχὸς 735
ἀρχὸς προπίπτων 1000
ἀρχοῦ πρόπτωσις 1000
ἄρωμα 866
ἄσβεστος 57
ἄσημα 130
ἀσθένεια 406
ἀσθματικὸς πνευμάτωσις 76
ἄσκημα 504
ἄσκησις 504
ἀσπάραγος 131
ἀστακὸς 317
ἀστὴρ 136
ἀστράγαλοι 1174
ἀστράγαλος 138
ἀσφαλτίτης 133
ἀσφάραγος 950
ἀτονία 406
ἀτράφαξις 143
αὐλὸς 895
αὔξησις 145. 146
αὐστηρὸς 152
αὐχὴ 270
ἀφέψημα 102
ἀφόδευμα 1180
ἀφόδιον γαστρὸς 1180
ἀφροδίτης κῆπος 9
ἄχνη ὀθονίου 237
ἄχυρον 19
ἀχῶρες 12

B.

Βάθρον 163
βάλανος 156. 929
βάλανος διὸς 246. 677
βάλανος σαρδιανὴ 246
βάλσαμον 159
βαρυηκοΐα 162
βάρυθρον 1077
βασιλικὸν 163
βασιλικὸν κάρυον 678
βάτινον 164
βάτος 164. 1073
βατράχιον 1038
βδέλλον 164

βὴξ 1262
βήρυλλος 169
βηχικὰ 924
βήχιον 512
βικία 1293
βικίον 1293
βίος 1299
βλὰξ 178
βλέννα 820
βλέφαρα 904
βλεφαρὶς 296
βλήχων 1015
βλίτον 178
βόθρια 815
βολβοὶ 193
βοτάνη 601
βοτάνη ἱερὰ 939
βούβρωσις 194
βουβὼν 190. 659
βουβώνιον 136
βούκερας 532
βουλιμία 194
βούλιμος 194
βούνιον 195
βούπρηστις 195
βούτυρον 197
βράγχος 1041
βράθυς 1077
βραχίων 183
βραχίονες 183
βρέγμα 1142
βρόγχος 187. 697. 950
βρόμος 187
βρυγμὸς 189
βρύον 741. 824
βρῶμος 146. 187
βωλίται 178
βῶλος 179

Γ.

Γάλα 684
γαλακτοποιητικὰ 550
γαλακτοποιητικὴ δύναμις 551
γάλαξ 568
γαμφηλὴ 760
γάργαλος 1239
γαργαρεὼν 301
γαστὴρ 52. 1283
γαστροειδὲς σμιλίον 1103
γαστροκνημία 1200
γαστρὸς ῥίζα 1307
γελάσινοι 409. 998
γένειον 760. 793
γένυς 760
γέῤῥον 388
γῆς ὄμφαλον 365
γῆς ὄμφαλος 9
γῆς στέφανος 599
γίγαρτα 1294
γλὰξ 568
γλαῦξ 568
γλήμη 692
γλήνη 1021
γλήχων 1015
γλουτοὶ 839
γλυκὺ 174
γλυκυσίδη 901
γλῶσσα 723
γλῶττα 723
γνάθος 191. 760
γογγρώνη 574
γογγύλη 1038
γογγυλὶς 1038
γογγύλος 574
γομφίοι 410. 809
γονὴ 1123. 1319
γονίαι 1309
γονίμη φλὲψ 930
γόνυ 562
γόνυον 560
γοσσύπιον 575
γραμμαὶ 1202
γραμματεῖον 537
γυμνάσιον 504
γυναικεῖα 581. 790
γυναικεῖον 1268
γυναικεῖος κόλπος 1268
γυναικεῖος ῥοῦς 529

Δ.

Δακρύδιον 1104
δακρυῶδες ἕλκος 399
δακτύλιοι 1255
δακτύλιος 735
δάκτυλος 424. 655
δάρσις 668
δάφνη 702
δάφνη ἀγρία 1238
δάφνη ἀλεξανδρεία 702
δάφνη ἰδαία 702
δεικτικὸς 655
δελφὺς 1319
δέμας 929
δενδρολίβανος 1238
δένδρον 109
δένδρος 109. 408
δεξαμένη 1278
δέρα 390
δερβιστὴρ 390
δέρμα 390
δεσμὸς 521
διαίρεσις 415
διακάρυον 414
διάκλυσμα 556
διανακάρδιον 1229
διάπασμα 417
διάῤῥοια εἰς οὖρον 413
διάστυρος 237
διάφραγμα 676
διαυχένιος 781
διάχυσις 1246
διαχώρημα 503. 1181
διαχώρησις 430. 503
διγαστῆρες 409. 998
δίδυμοι 884. 1224
δῖνος 1115

διὸς βάλανος 246. 677
δίπλωμα 427
δίφυλλον 935
δίψος 1146
δοθιὴν 434
δόλιχος 432. 951
δόναξ 204
δορκαδία βοτάνη 824
δράβη 108
δρακόντιον αἷμα 1091
δρ.σατον 1208
δροσόμελι 763
δρόσος 1123
δρῦς 437. 1031
δρώπαξ 437
δύναμις 510
δύναμις γαλακτοποιητική 551
δυσηκοΐα 441
δύσοδμος 442
δύσοσμος 442
δωδεκαδάκτυλος ἔκφυσις 431
δῶρον 1311

E.

Ἔαρ 1089
ἔγκατα 474. 1298
ἔγκαυσις 508
ἐγκέφαλος 268
ἐγκέφαλος ὀπίσθιος 267. 916
ἐγχήρωσις 653
ἐγκοίλια 474. 1298
ἔγκρανον 267. 916
ἐγχάραξις 1105
ἕδρα 414. 590
ἕδρας πρόπτωσις 1000
εἴλεος 647
εἰσβολὴ 920
εἰσπνοὴ 662
ἔκβολεν 3
ἐκζέματα 607
ἐκκοπὴ 414
ἐκκοπρωτικὰ 52
ἐκλεικτὸν 448
ἐκλέπισις 412
ἔκλυσις 406
ἔκπληξις 1188
ἐκτομὴ 507
ἔκτριμμα 668
ἔκτρωμα 3
ἔκτρωσις 3
ἐκτρωσμὸς 3
ἐκφύσησις 451
ἔκφυσις δωδεκαδάκτυλος 431
ἐκχύλωμα 507
ἐκχύλωσις 507
ἐλαία 871
ἔλαιον 871
ἐλάτη 2. 1159
ἐλατήριον 253
ἔλαφος 271
ἐλειόχρυσον 455
ἐλελίσφακος 1087
ἕλιξ 589. 594
ἑλίχρυσον 455
ἕλκη ἀπερίςατα 93
ἕλκος 1304
ἕλκος δακρυῶδες 399
ἕλκος ἑρπυςικὸν 605
ἕλκος ὑπόνομον 1143
ἑλκυςὴρ 1310
ἕλκωμα 507
ἕλκωσις 507
ἐλξίνη 917
ἐλξίνη μικρὰ 452
ἑλκτικὰ 144
ἕλυμος 908
ἔμβολον 929
ἐμβρόντητος 144
ἐμβρυοθλάςης 1310
ἐμβρυουλκὸς 1310
ἐμετικὸν 1313
ἔμετος 1313
ἔμμηνα 790
ἐμμήνια 581
ἔμμηνοι 790
ἔμμοτον 1261
ἔμπασμα 417
ἐμπνευμάτωσις 465. 658. 662
ἔμπυος μοτὸς 237
ἐμφρακτικὰ 466
ἐμφύσημα 658
ἔνδειξις 656
ἔνδινα 474
ἐνέργεια 19. 877
ἐνορμῶν 472. 651
ἐνῦλον 564
ἔντερον τυφλὸν 319
ἐνύπνιον 1152
ἐξάμβλωμα 3. 501
ἐξάμβλωσις 501
ἐξάφυλλον 935
ἐξιπωτικὰ 144
ἕξις ἀθλητικὴ 140
ἐξίσχιοι 504
ἐπανθισμὸς 1278
ἐπιγλωττὶς 697
ἐπιγονατὶς 808
ἐπιδερὶς 856
ἐπιδερμικὰ 292
ἐπιδερμὶς 390
ἐπίδεσις 405
ἐπίδεσμος 513
ἐπίδοσις 146
ἐπικρανὶς 267
ἐπίκρανος 916
ἐπιλησμοσύνη 859
ἐπιμηλὶς 1308
ἐπιμυλὶς 808
ἐπινώτιοι 614
ἐπίπλοον 847
ἐπίσειον 388
ἐπισημασία 920
ἐπισκύνιον 1198
ἐπισπαςικὰ 144. 1291

ἐπιςόμια 1045
ἐπίτασις 146
ἐπιφυλλόκαρπον 702
ἐπιχορηγὶς 796
ἐπιχορδὶς 796
ἑπτάφυλλον 1242
ἐπωμὶς 18. 270
ἐργασία 877
ἐργαστήριον 870
ἐρέβινθος 293. 929
ἐρευγὴ 1073
ἐρευγμὸς 1073
ἐρικοι 599
ἐρίκηρον 488
ἐρινεὸς 224
ἐρινὸς 224
ἑρμῆς 794
ἑρμοῦ βοτάνιον 794
ἕρπης 605
ἕρπης ἐσθιόμενας 605
ἑρπηδὼν 605
ἕρπυλλον 1131
ἑρπυστικὸν ἕλκος 605
ἐρυγμὸς 1073
ἐρυθρήματα 1068
ἐρυθρόδανον 1071
ἐρυθρέπελας 493
ἐρυσίβη 1071
ἐρύσιμον 670
ἐρωδιὰς 112
ἐσθιόμενος ἕρπης 605
ἐσχάρα 493
εὔζωμον 491
εὔκρατος 496
εὔσαρκος 500
εὐφροσύνη 500. 558
ἐφήμερον 321
ἐφιάλτης 654

Z.

Ζέα 1161. 1327
ζειὰ 1327
ζείδωρον ἄρουραν 1327
ζιζάνιον 1330
ζυθόγαλα 994
ζωὴ 1299
ζῶον 76
ζωςὴρ 605

H.

Ἡδύοσμος 792
ἠθμὸς 370
ἡλικία 27
ἠλιτόμενον 3
ἧλος 595
ἡμικεραύνιος 596
ἥμισυ 597
ἤνυςρον 3
ἠρύγγιον 492

Θ.

Θαλασσία κράμβη 1150
θαλάσσιος φύκος 43
θαυμαςὸς 672
θεῖον 430. 1197. 1229
θέναρ 1311
θεραπεία 388
θερμαντικὰ 206
θέρμασμα 534
θέρμος 741
θηλὴ 910
θηριακὰ 42
θλάσις 344. 953
θλάσμα 344
θλασπίδιον 1231
θορὴ 1123
θορὸς 1123
θρέψις 44
θριδακίας 761
θρυαλλὶς 1232
θύα 110
θυία 110
θύμβρον 1099
θυμίαμα 1196
θυμίασις 1196
θυρὶς 517
θυροειδὴς 697
θώραξ 925

I.

Ἴαμα 778
ἴασμη 641
ἰατρικὴ 627. 779
ἰατρὸς 779
ἰγνύα 989
ἰγνὺς 989
ἰδαία δάφνη 702
ἵδρωα 1195
ἱδρὼς 1195
ἵδρωσις 1195
ἱερὰ βοτάνη 939
ἱερὰ σύριγξ 527
ἱέραξ 608
ἱερὶς 672
ἱερὸν ὀςοῦν 1079
ἴκταρ 388
ἴλιγγος 1115
ἴλιγξ 1115
ἲν 520
ἴνιον 162. 861
ἰξία 304. 1299
ἰξὸς 680
ἰξὺς 739. 1299
ἰὸς χαλκοῦς 26
ἵππουρις 487
ἰσάτις 567
ἴσθμιον 676
ἰσθμὸς 868
ἰσὸς 614
ἰσχὰς 97
ἰσχίον 306
ἰσχνὰς 674
ἰτέα 1086
ἴτριον 598
ἴυγξ 953

ἰχθυοθηρον 392
ἰχὼρ 377

K.

Κάγκαμον 686
καδμεία 1263
καθάρσεις 790
κάθαρσις 253
καθαρτήριον φάρμακον 253
καθαρτικὰ 1021
καθαρτικὸν φάρμακον 253
κακοπραγία 201
κακτὸς 201
κάλαμος 126
καμάριον ψαλλοειδὲς 538
κάματος 698
κάμινος 537
καμπάδιον 513
κάναβος 219
κανθοὶ 220. 612
καπνέλαιον 222
κάπνιος 546
καπνὸς 546
κάπρος 929
καρδαμαντικὴ 641
κάρδαμον 839
καρδία 230. 348
καρπήσιον 237
καρπὸς λιβανωτοῦ 1233
κάρυα ποντικὰ 145
κάρυον βασιλικὸν 678
καρχήσιον 228
κασία μέλαινα 244
κατὰ σάρκα 67
κατὰ χασμοῦ σικύα 386
κάταγμα 538
καταμήνια 581. 790
κατάντλημα 534
κατάντλησις 534
κατάπασμα 417
καταπαστὸν φάρμακον 417
κατάῤῥοι 251
καταστυγμοὶ 251
καταχασμὸς 1105
κατουλωτικὰ 292
κάτωκοιλία 327
καύκινον καύλον 255
καυκὸν 255
καυληδὸν 1107
καύλιον 255
καυλὸς 256
κέαρ 230
κέβρον 171
κεγχραμίδες 803
κεγχρίας 605
κέγχρος 803
κενεαγγεία 259
κενεῶν 647
κενταύριον λιμναῖον 260
κενταύριον λιμνήσιον 260
κέντροι 19
κεντρομυρσίνη 1075
κενώσιμον φάρμακον 253
κένωσις 496. 504
κεραῖτις 532
κεράσια 265
κεράτιον 1139
κερκὶς 266. 1034
κερκίσκος 929
κερκοπίθηκος 267
κέρκωσις 856
κέσσηρις 1019
κέστρον 170. 1292
κηλάστρα 258
κηκὶς 554
κήλη 603
κηλὶς 749
κηπαία 262
κῆπος ἀφροδίτης 9
κῆρ 348
κηρία 514
κήτη 272
κίκι 1063
κιμωλία 297
κινάβρα 301
κινναμῶμον 299
κιονὶς 301
κιρκαία 761
κιρσὸς 304
κὶς 305
κίσσαρος 305
κισσὸς 305. 589
κίσσηρις 305
κίχηρα 293
κιχήρια 293
κίων 301. 676
κλάσις 538
κλάσμα 358
κλεὶς 307
κλειτωρὶς 311. 856
κλῆθρα 47
κλήθρη 47
κλήϊθρον 307
κληὶς 307
κλίμαξ 1102
κλινοειδὲς 310
κλυστὴρ 312
κναφάλιον 573
κνήμη 378. 1236
κνησμὸς 1007
κνίδη 1318
κνισμὸς 1007
κόγχη 317. 808
κόγχος 209. 808
κοιλία 52
κοιλίας στόμα 1283
κοῖλον 320
κοῖλον ποδὸς 1311
κοῖλον χειρὸς 1311
κοκκία 315
κόκκος 154
κόκκυξ 315

κόκκυξ τριτὸς 1079
κόλλα 323. 571
κολλύρια 324
κολόβωμα 325
κολοκυνθὶς 326. 385
κολούρια 324
κόλπος 327. 1143
κόλπος γυναικεῖος 1268
κόμαρος 110. 539
κόνδυλος 336. 1242
κόπος 347. 698
κόπρος 1180
κοράλιον 350
κοράμβλη 367
κόρη 1021
κορίανον 352
κόριον 352
κορκούτις 930
κόρμος 255
κόῤῥη 191
κόρυζα 820
κορυφαὶ 1309
κορυφὴ 1288
κορώνη 355
κόσκινον 370
κοτύλη 9. 567. 1311
κοτύλη γλουτῶν 365
κοτυληδὼν 9
κουρικὴ μάχαιρα 854
κούρευμα 389
κούφη σικύα 385
κοχλία 594
κοχώνη 936
κραδία 230
κράμβη 185
κράμβη θαλασσία 1150
κρανίον 209
κράνος 209. 367
κραντῆρες 410
κρέας 235
κρῆθμον 374
κρημνοὶ 36. 856

κριθὴ 615. 616. 930
κριθμὸς 374
κρικοειδὲς 697
κρίνον 719
κρίνος 371
κριξὸς 304
κρίσις ἄσημος 130
κρόκη 376
κροκίδες 376
κροκὶς 376
κροκοειδὴς 174
κροκυφάντιον 852
κρόμμυον 202
κροταφίτης 1219
κρόταφος 1220
κρότων 1063
κρότωνες 1063
κρυπτὰ 1309
κτεὶς 388
κτένες 409. 998
κύαθος 392
κύαμος 508
κυανθεμὶς 364
κύβιτον 382
κύβοι 1174
κύβωλον 382
κύημα 532. 921
κύημα ἀνεμιαῖον 3
κυητήριον ἀγγεῖον 1319
κυκλίσκος 1255
κύκλοι 559
κυκλώπιον 37
κύκλωψ 317
κυνία 394
κυνοβοτάνη 364
κυνόδεσμον 539
κυνοδόντες 410
κυπάρισσος 397
κύπερος τῆς πτελέας 396
κυρηναϊκὸς ὀπὸς 128
κύριος ὀπὸς 1208
κύσθος 397

κύσος 397
κύστις 1289. 1290
κύστις οὐροδόχος 1289
κύστις χοληδόχος 534
κύτος 209
κύτταρος 156
κυφὸς 564
κυψελὶς 270. 768
κυψελόβυστος 768
κώδεια 319
κώδη 319
κωδία 319
κωλῆ 930
κῶλον 327
κῶμα ἄγρυπνον 330
κῶμα ὑπνῶδες 330
κώνειον 295
κωπίον 362
κώφωσις 347

Λ.

Λαβὶς 683
λαγὼν 647
λαιμὸς 868
λαπάρα 1
λαπάρη 647
λάρυγξ 697
λέγνον 60
λειποθυμία 725
λειποψυχία 725
λείριον 371. 719
λέκιθος 969
λεκτουάριον 453
λέκυθος 969
λεπιδοειδὲς προσκόλλημα 789
λεπιδοείδεον προσκόλλημα 789
λέπισμα 359
λεπτοκάρυα 146
λεπτοκάρυον 361
λέπτυνσις 506
λεπτυντικὰ 144

λεπτυσμὸς 506
λευκὴ 711. 1300
λευκὴ ἄκανθα 1166
λευκὸς μυελὸς 268
λεύκωμα 37
λεχωΐδες ὧραι 734
λῆδος 704
λήθη 859
ληνὸς 659
λῆρος 406
λῆψις 920
λίβανος 1232. 1233
λιβανωτὶς 1068
λιβανωτὸς 1233
λιβανωτοῦ καρπὸς 1233
λιβανωτὸν 1232
λιβυστικὸν 713
λιγυστικὸν 713
λίθος ἀρμένιος 117
λίθος ἡράκλειος 751
λίθος μαγνῆτις 751
λιμὸς 512
λινόζωστις 394. 794
λιχανὸς 655
λογὰς 37
λοιμὸς 734. 944
λόπιμον 246
λυγμὸς 1142
λύγξ 1142
λύγος 1300
λυκάγχη 393
λύκοψις 745
λυσίπονον 79
λύσσημα 762

M.

Μαγδάλια 393
μαδάρωσις 209
μαδιστήριον 1311
μαζὸς 759
μαλακτικὰ 464
μαλάχη 758
μάλη 36. 153. 808
μαλθακαὶ πλευραὶ 362
μάλκη 940
μανία 406. 762
μανικὴ ἔκστασις 762
μάραθρον 531
μαργαρίτης 767
μάρμαρος 767
μάσπετον 697
μαστὸς 759
μασχάλη 36. 153
μάχαιρα κυρικὴ 854
μαχαιρὶς 854 1103
μαχαιρὶς ὀξυβελὴς 1103
μαχαιρὶς στηθοειδὴς 1103
μέζεα 884. 1224
μεῖον 801
μελαγχολία 406
μέλαινα ἄμπελος 1302
μέλαινα κασία 244
μέλας 1300
μέλι 781
μέλος 124
μέρος 920
μεσάραιον 796
μέσαρχον 796
μεσόκωλον 796
μεσόμφαλον 18
μεσομφάλιον 18
μεσόπιλος 797
μεσοπλεύρια 362
μεσπίλη 797
μέσπιλον 797
μέσπιλος 797
μετακάρπιον 798
μέταλλον 798
μεταλλουργικὴ 279
μεταπέδιον 799
μετάφρενον 799
μετεωρισμὸς 501
μέτρον 791
μέτωπον 543
μήδεα 884. 1224
μηδικὸς ὀπὸς 128
μήκων 777. 910
μῆλα 84. 918
μήλη 782. 1160
μήλη τραυματικὴ 1160
μῆλον 559. 759. 787. 988
μηλωτὶς 788
μηλωτρὶς 788
μῆνες 790
μῆον 801
μηρὸς 516
μήτρα 1319
μηχανὴ 748
μηχάνημα 748
μίλαξ 1147
μίλφα 804
μίνθη 792
μνίον 824
μόδιος 808
μοῖρα 920
μονόκερως 1310
μονόφυλλον 598. 935
μορέα 816
μόρον 816
μορφὴ 49
μοτὸς 1261
μούπουλον 797
μυάκανθα 1075
μυελὸς 781
μυελὸς λευκὸς 268
μύζησις 1194
μυῖτις 255
μύκη 826
μύκης 929
μυκηταὶ 826
μυκτῆρες 837
μυλακρὶς 809
μύλη 809
μύλοι 410. 809
μύξα 820

μυὸς ὦτις 150
μυοτόχειλα 35
μυρίκη 1215
μυριόφυλλον 804
μυρμηκία 537
μυῤῥίνη 832
μυρσίνη 832
μύρτον 856
μυρτόχειλα 856
μῦς 824
μῶλυ 809
μώλωψ 809
μωμίσκος 790
μώριον 761

N.

Νάπυ 1142
νάρδηξ 519
νάρδος 836
νάρδος ἀγρία 1269
ναρδοστάχυς 836
νάρκη 836
νάρκημα 836
νάρκωσις 836
ναυτία 841
νειαίρη 327
νέκρωσις τελεία 1163
νεῦρον 847. 930
νεφέλη 844
νεφέλια 1309
νέφος 844
νεφροὶ 1046
νηδὺς 1319
νηπενθὲς φάρμακον 843
νῆστις 644
νικητοξικὸν 1294
νόθαι πλευραὶ 362
νόσημα 813
νόσημα ὀξὺ 20
νοσηματικὸς 1270
νόσος 813
νοσώδης 1270
νὺς 663
νυκτοβάτης 852
νύμφη 856. 868
νωτιαῖος 781
νῶτον 434

Ξ.

Ξάνθοι 829
ξήρια 417
ξίφιον 566
ξιφοειδὲς 472
ξυλαλόη 29
ξύλον 575
ξύρεις 1160
ξυρὸν 854
ξυρὸς 854
ξυστὴρ 854. 1041
ξύσμα 237
ξυσμὸς 1007
ξυστὸς μοτὸς 237
ξύστρα 1041

O.

Ὀβελαία 1081
ὀγκία 1308
ὄγκος 1259
ὀδαξισμὸς 410
ὀδαξισμὸς ὅλων 410
ὀδονταγωγὸν 536
ὀδόντες 409
ὀδοντίασις 410
ὀδοντότριμμα 410
ὀδοντοφυΐα 410
ὀδόντων σμῆγμα 410
ὀδύνη 432
ὄη 1155
ὀθόνιον 513
οἴδημα 1259
οἰνάνθη 524
οἶνος 1295
οἰνοφόρος 1301
οἴσυπος 870
οἰσύπη 870
ὤκιμον 863
ὄκνος 963
ὁλκὴ 435. 614
ὁλκοὶ 1224
ὁλκὸν 46
ὁλκὸς 884
ὁλμίσκοι 815
ὄλυνθοι 578
ὄλυρα 874. 1139
ὀμφάκιον 875
ὀμφαλιστὴρ 1103
ὀμφαλόκαρπος 92
ὄμφαλος 1307
ὄμφαλος γῆς 9
ὄνοι 804
ὄνυξ 1309. 1310
ὀνωνὶς 79
ὀξαλὶς 10
ὄξος 11
ὀξὺ νόσημα 20
ὀξὺ πάθος 20
ὀξύα 511
ὀξυβελὴς μαχαιρὶς 1103
ὀξύγγιον 154
ὀξύη 511
ὀξυλάπαθον 10
ὀξυμυρσίνη 1075
ὀξύπτερος 8
ὀξυφοίνιξ 1214
ὄϊν 1155
ὀπίσθιος ἐγκέφαλος 267. 916
ὀπὸς 507. 881
ὀπὸς κυρηναϊκὸς 128
ὀπὸς μηδικὸς 128
ὀπὸς συριακὸς 128
ὀπώρα 615. 988
ὀρίγερον 1018
ὀῤῥοπύγιον 315
ὀῤῥὸς 1133
ὀρχείδια 884. 1224
ὀρχεῖς 884. 1224

ὄσιρις 721
ὄσπριον 705
ὀστεοκόπος 698
ὀστέον 890
ὀστέον πολύμορφον 387
ὀστοῦν ἱερὸν 1079
ὀστοῦν πλατὺ 1079
ὄσφρησις 866
ὀσφρητὸν 866
ὀσφὺς 675. 739
ὀσχεὸς 1117
ὄσχιον 60
οὖα 1155
οὐγγιῶν β' 392
οὖθαρ 759
οὐλὴ 292
οὖλον 564
οὔλων ὀδαξισμὸς 410
οὖον 1155
οὐρὰ 929
οὐρανία 672
οὐρανίσκος 902
οὐρανὸς 902
οὐραχὸς 1314. 1315
οὐρήθρα 1315
οὔρημα 1316
οὐρητικὸς πόρος 1315
οὐροδόχος κύστις 1289
οὖρον 1316
οὖς 151
ὀφίασις 48. 113
ὀφίτης 879
ὀφρὺς 296. 1198
ὄχημα τῆς τροφῆς 861
1133
ὀψίγονοι 410
ὄψις 1299

Π.

Παγίωσις 527
πάγκρεας 906
πάγχαρις 155
πάθημα 923
πάθος 923
πάθος ὀξὺ 20
πάθος σκοτωματικὸν
1115
παιδοτρόκος 1015
παιονία 901
πάλσαμον 159
πανύριος 911
παραίρημα 513
παρακμὴ 15
παράληρος 406
παραπήχιον 1034
παράρθρημα 460
παραφορὰ 406
παραφροσύνη 406.
661
παραφυάδες 23
παρεγκεφαλὶς 267.
916
παρειὰ 559
παρηγορικὸν 79
παρθένιον 773
παρίσθμια 84
παροξυσμὸς 920
παρωνία 220. 612
πάτος 1180
παυσίπονον 79
παυστήριον πόνου 79
πέζα 756
πεῖνα 512
πεντάφυλλον 935
πέος 929
πέπανσις 774
πεπασμὸς 318
πέπλος 932
πέπων 932
περδίκιον 917
περίκαυσις 56
περιστερὰ 939
περίττωμα 503
περόνη 521
πεύκη 947. 966
πηγαὶ 220. 612.
1056
πήγανον 1076
πῆξις 527
πηρὶν 1117
πῆχυς 1305
πίεστρον 1310
πικρὸν 53
πίσον 969
πίσσα 970
πίστον 969
πιττάκιον 969
πιτυρίασις 549
πίτυς 962. 966
πλάται 614
πλάτη 362
πλατὺ ὀστοῦν 1079
πλάτυσμα 969
πλεκτάναι κεραῖαι
365
πλεύμονες 1016
πλευραὶ 362
πλευραὶ μαλθακαὶ
362
πλευραὶ νόθαι 362
πνεῦμα 1170
πνεύμονες 1016
πνεύμων 979
πνὶξ ὑστερικὴ 637
πόα 576. 601
ποιρὶν 1117
πολιὸς 981
πόλος 209
πολύγαλα 1161
πολύμορφον ὀστέον 387
πομφόλυξ 987
πόνος 432
πόνου παυστήριον 79
ποντικὰ κάρυα 145
πόροι 213
πόρος 775
πόρος οὐρητικὸς 1315
ποσθὴ 930. 996
ποσθία 615
πόσις 994
πῦ[illegible] 943

πράσον 993
πραΰντικὸν 79
πρῖνος 646
πρίων 1131
προμετωπίδιον 543
προπήχιον 1305
προπίπτων ἀρχὸς 1000
πρόπτωσις ἀρχῦ 1000
πρόπτωσις ἕδρας 1000
προσκέλλημα λεπιδοειδὲς 789
προσηθὶς 1217
προσώπιον 696. 942
προσωπὶς 696. 942
πρόσωπον 510
πρύμνη 1007
πρύνη 1007
πρόχειλα 1002
προχώνη 936
πρωκτὸς 90
πρῶτον αἰσθητήριον 1127
πταρμικὸν 1182
πταρμὸς 1181
πτελέα 1305
πτέρνα 209
πτερυγώματα 35. 856
πτερυγώδης 1013
πτύγμα 427
πτύγμα ῥάκυ 427
πτύελον 1084. 1176
πύελος 659
πύη 959
πύκνωσις 663
πύλαι 1279
πύλη 993
πυλίδιον 994
πυλὶς 994
πυλωρὸς 1283
πυνίρα θοῤῥιάνη 1117
πύξος 197
πῦρ ἄγριον 493
πύραθος 1180
πυρετὸς 514
πυρετὸς ἀμφημερινὸς 1032
πυρετὸς ἀμφήμερος 59
πυρία 534
πυρίαμα 534
πυρίασις 534
πυρὶν 1117
πυρίναι 1255
πυρὸν 1255
πυρὸς 1255
πωγαῖον 936
πῶρος 1240
πώρωμα 208
πώρωσις 208

P.

Ῥαβδοειδὴς ῥαφὴ 1081
ῥᾶγες 1309
ῥαγὴ 526
ῥαγοειδὴς 14
ῥαντῆρες 220. 612
ῥὰξ 14
ῥαπὶς 1038
ῥαφαὶ 1202
ῥαφάνη 1039
ῥαφανὶς 1039
ῥαφανὶς ἀγρία 119
ῥαφὶς 1038
ῥάχις 7
ῥαχίτης 781
ῥητίνη 1049
ῥῖγος 1064
ῥίζα 1034
ῥίζα γαςρὸς 1307
ῥιζώνυχες 1309
ῥὶν 839
ῥινὸς 390
ῥὶς 839
ῥόγχος 1182
ῥόδον 1060. 1067
ῥοδωνιὰ 930
ῥῦς γυναικεῖος 529
ῥύπτοντα 6
ῥύτη 1076

Σ.

Σάθη 929. 1100
σάκανδρος 388
σάλπιγξ 1258
σάμψυχον 753
σάννιον 929
σαρδιανὴ βάλανος 246
σαρκίτες 67
σαρκώδης ὑμὴν 908
σὰρξ 235
σατυρίασις 998
σατυριασμὸς 457
σαύρη 1100
σεληνιακοὶ 740
σεληνιακὸς νόσος 481
σέλιγνις 1139
σέλινον 97
σεράπιον 1208
σέρις 294. 669
σέρφι 1140
σεῦτλον 170. 1226
σημεῖον 1138
σημύδα 171
σήπιον 893
σιαγὼν 760
σιαλαγωγὰ 1084
σίαλος 1084
σιγμοειδὴς 1305
σικύα 1136
σικύα κύφη 385
σικύα κατὰ χασμῦ 386
σίκυος 384
σίκυς 384
σίλιγνις 1139
σίλφι 1140
σίλφιον 697. 1140

σιμὸς 1141
σίνηπι 1142
σίνηπι ἄγριον 1231
σῖνος 929
σίρφι 1140
σιτάριον 577
σῖτος 1255
σίφων 254
σιωπηλοὶ 406
σκάνδιξ 924
σκάφιον 209
σκαφοειδὲς 841
σκάφος 594
σκελὶς 209
σκέλος 378
σκιάδιον 1306
σκολιὸς 299
σκόλυμος 299
σκορδίνημα 907
σκορδινισμὸς 907
σκόροδον 46. 1113
σκοτοδινία 1115
σκοτόδινος 1115
σκότωμα 1115
σκοτωματικὸν πάθος 1115
σκύβαλον 19. 1180
σκυταλίδες 125
σκῶρ 1180
σμῆγμα ὀδόντων 410
σμίλαξ 1147
σμιλίον γαστροειδὲς 1103
σμύρνα 831
σοφῶν ὕδωρ 11
σπάθη 1159
σπανάχια 1168
σπαρτὸν 561
σπᾶσθαι 362
σπασμὸς 346
σπατίλη 1180
σπεῖρα 1168
σπεῖρον 513
σπέρμα 1123
σπιθαμὴ 431
σπῖλος 682. 749
σπίλωμα 749
σπλάγχνα 506. 1298
σπλάγχνον 824
σπλὴν 1171
σπόγγοι 84
σπόγγος 918
σπόδιον 1173
σποδὸς 1173
σπόνδυλος 1174
σπονδύλιον 315
σπορὰ 1123
σταυρότυπος 377
σταφυλάγρα 1179
σταφυλῖνος 922
σταφυλόφορον 301
σταχυΐτης 994
στάχυς 1165
στέαρ 21
στέαρ ὕειον 154
στέλεχον 255
στέλεχος 255
στεναγμὸς 1200
στεναχὴ 1200
στέρφος 390
στεφαναία 354
στεφανίτης 354
στέφανος γῆς 590
στηθοειδὴς μαχαιρὶς 1103
στῆθος 925. 1217
στῆμα 929
στήριγξ 1034
στίβι 87
στίμμι 87. 1182
στόμα 191. 890
στόμα κοιλίας 1283
στόμαχος 868
στρατιώτης 1186
στρογγύλος 574
στρουθίον 1094
στροφεῖς 1174
στρύχνος 1150. 1187
στυλὶς 676
στυπτικὰ 139
στυπτηρία 51
σύραξ 1190
συγκομιστὸς 152
συκαμινέα 816
συκέη 1202
συκῆ 523. 1202
σῦκον 523. 1202
σύκωσις 1202
συμβολαὶ 1202
σύμφυτον 1151
σύνδεσμος 716
συνδρομὴ 1206
σύνεσις 663
συνεχὴς 342
συστολὴ 342
συριακὸς ὀπὸς 128
σύριγγες 634
σύριγξ 526
σύριγξ ἱερὰ 527
συρουπὸς 1208
σφαγῖτις 236
σφάγνον 824
σφάκελος 1163
σφακελισμὸς 1163
σφένδαμνος 9. 1164
σφενδόνη 37
σφύρα 756
σφυρὸν 756
σχῖνος 707
σχοῖνος 679. 1107
σχοινοστρόφον 219
σωφρονιστῆρες 410

T.

Ταινία 385
τάξις 575
ταραχὴ 661
ταρσοὶ 295
ταῦρος 929. 1117
τεινεσμὸς 1221
τελαμὼν 513. 582

τελαμὼν σινδονίτης 513
τελεία νέκρωσις 1163
τένων 1220
τέξις 921
τέρας 812
τερέβινθος 1222
τέρμινθος 1222
τεταρταῖος 1028
τετράφυλλον 935
τεῦτλον 170.1226
τηκεδὼν 143.959
τῆλις 532
τίλμα 237
τιλτὸς μοτὸς 237
τιτθίον 759
τιτθὸς 759
τμητικὰ 144
τόκος 921
τομεῖς 409. 998
τομῆται 409. 998
τόνος 1240
τοπικὰ 733
τράγημα 1245
τραγοπώγων 612
τράπεζα 790
τραυλισμὸς 156
τραυλότης 156
τραῦμα 1321
τραυματικὴ μήλη 1160
τραχεῖα 697
τρητὸς κόκκυξ 1079
τριέμβολον 930
τριταῖος 1224
τρίφυλλον 935.1252
τριχολάβιον 1311
τριχολαβὶς 1311
τρίψις 541
τρόμος 1248
τροφὴ 44
τροφῆς ὄχημα 861
τρὺξ 516
τρύχνος 1150
τρῶμα 1321
τύλος 208. 929
τύπος 856
τυφλὸν ἔντερον 319

Υ.

Υάγχη 915
ὕδερος εἰς ἀμίδα 413
ὑγιεινὴ ἀναληπτικὴ 626
ὑγιεινὴ προφυλακτικὴ 626
ὑγιεινὴ συντηρητικὴ 626
ὑγραίνοντα 617
ὑγραντικὰ 617
ὑδροπέπερι 625
ὑδροσέλινον 451
ὕδωρ σοφῶν 11
ὑμὴν 788
ὑμὴν σαρκώδης 908
ὑπάλειμμα 629
ὑπερῷον 902
ὑπήτριον 759
ὑπήλατον 253
ὑπνοβάτης 852
ὕπνον 824
ὕπνος 1153
ὑπνῶδες κῶμα 330
ὑπνωτικὰ 1152
ὑπογάστριον 1
ὑπόζωμα 418
ὑποκοίλιον 1
ὑπόνομον ἕλκος 1143
ὑποσαρκίδιος 67
ὑποσπόνδυλος 1079
ὑπόστασις 1120
ὑποφθαλμία 634
ὑπόχυμα 251
ὑστέρα 1319
ὑστερικὴ πνὶξ 637
ὑστερομανία 549
ὑωδερὶς 856

Φ.

Φαγέδαινα 194
φακῆ 705. 947
φακὸς 705.706.947
φάλαγγες 125
φαλάκρωσις 209
φαντασία 949
φάρμακον 778.1281
φάρμακον καθαρτήριον 253
φάρμακον καθαρτικὸν 253
φάρμακον κενώσιμον 253
φάρμακον νηπενθὲς 843
φαρύγγεθρον 950
φάτνα 997
φάτνια 997
φελλὸς 1191
φηγὸς 511
φθινὰς νόσος 143. 959
φθινώδης 1013
φθίσις 143. 959
φθόη 143. 959
φιλάνθρωπος 92
φίλτρον 689. 953
φλεβοτόμον 1103
φλεγμασία 954
φλεγμονὴ 954
φλὲψ 1278
φλὲψ γονίμη 930
φλοιὸς 359
φλὸξ 23. 215
φλυζάκιον 955
φλύκταινα 955
φλυκτὶς 955
φοινίσσοντα 1070
φοῖνιξ 400. 903. 956
φῦ 1269
φρένες 418. 995
φρενίτης 406

φρίκη 616
φρικίον 616
φύκος 545
φύκος θαλάσσιος 43
φῦμα 960
φυσαλὶς 960
φύσις 388. 840
φύτευμα 961
φυτὸν 960

X.

Χάλαζα 273
χαλάζωσις 273
χαλασμὸς 1046
χαλινὸς 274
χάλκανθον 1303
χαλκοῦ ἄνθος 26
χάλκους ἰὸς 26
χαμαιακτὴ 445
χαμαιβάλανος 97
χαμαισύκη 277
χαμία 291
χαρὰ 558
χάσμη 891
χάσμημα 891
χαύνωσις 1046
χέδρωψ 705
χείλων 682
χεὶρ 764
χελὼν 682
χηλαὶ 278
χίμετλον 940
χοάνη 658. 930
χοιράδες 1115
χοιροβότανον 994
χοῖρος 388
χολὴ ξανθὴ 174
χοληδόχος κύστις 534
χονδροίδες ἄκανθαι 362
χόνδρος 43. 284. 480
χορδαὶ 474
χόρδαψος 647
χόρτος 531
χοῦς 290
χρυσοκόλλα 181
χρυσολάχανον 143. 180
χρυσόλιθος 290
χρυσοποιητικὴ 279
χρύσωσις 402
χρὼς 390

Ψ.

Ψάμμος 114. 1077
ψελλισμὸς 156
ψελλότης 156
ψίλωθρον 189
ψιμμύθιον 271
ψόα 739. 930
ψυχῆς παθήματα 923
ψυχότροφον 170
ψωίτης 781
ψωλὴ 930
ψώρα 1101
ψώρα ἀγρία 1010. 1101

Ω.

Ὤζιμον 863
ὤκιμον 863
ὠλέκρανον 382. 1305
ὠμοκοτύλη 475
ὠμοπλάται 614
ὦμος 617
ὤμου κεφαλὴ 18
ὦραι λεχωΐδες 734
ὤχρος 862

Deutſches Regiſter.

A.
Aal 74
Abbiß 1194
Abblätterung der Knochen 412
Abbrennen 404
Aberwitz 406
Abführende Arzney 253
Abgießung 402
Ableger 756. 1300
Ableitung 89. 411
Ablöſung 61
Ablöſung mit Fleiſchlappen 61
Abnehmen 507
Abnehmen des Leibes 506
Abnehmendes Alter 913
— — — Fieber 913
Abſchälung 403. 503
Abſchaumung 412
Abſchneidung eines Gliedes 61
Abſchwemmen 461
Abſetzung 61
Abſonderung 1119. 1127
— — — des Urins 430
Abtreibende Mittel 54
Abzehrendes Fieber 764
Abzehrung 764
Abziehen 411
Abziehende Augenmuskeln 657
Achſe 153
Achſel 36. 153
Achſelblutadern 153
Achſeldrüſengeſchwulſt 909
Achſelhaar 612
Achtzehnköpfichte Binde 1311
Ackerbeeren 1073
Ackereicheln 194
Ackererde 619
Ackerknoblauch 59
Ackerklee 778
Ackerkohl 1039. 1040
Ackerſalat 1270
Ackerſenf 671. 1039. 1040
Ackerſtenau 94
Ackerzwiebel 887
Ader 1280
— goldne 585
— ohne Paar 154
— zurückführende 1284
Aderbruch 304. 953 1272
Adergeflechte 976
Adergewebe im Gehirn 287
Aderhäutlein der Nachgeburth 287
— — — im Auge 287
Aderkropf 304
Aderlaſſen 953. 1281
Aderlaßeiſen 693
Aderpreſſe 513. 1241
Adlerſtein 28
Adonisblume 23
Adonisröslein 459
Aegyptiſche Feige 1202
Aegyptiſches Rohr 912
AehnlicheTheile 1141
Aehren 1165
Aeſte 183
Aezmittel 253. 257. 358. 645
Aezwaſſer 106
Aezſtein, alcaliſcher 695
Aeuſſerer Zungenbeinmuskel 827
Affodillilien 596
After 1043
Afterdarm 474. 1043
Aftergeburth 971. 1119
Africaniſcher Reinfarren 1213
Ageley 107
Agley 107
Agtſtein 1194
Ahorn 9
Akacienbaum 1008
Akeley 107
Alantwurzel 592
Alaun 51
— — gebrannter 51
Alaunerde 51
Alaunzucker 51
Alexandriſche Peterſilien 611
Allgemeine Arzney 905
— — — Krankheit 907
Aloesholz 30. 1324
Alp 655. 979
Alpranke 440
Alpſchoß 746
Alraun 83. 762
Alter 27. 1126
Amber, flüßiger 726
Amberkraut 770
Amboßohrenbein 655
Amboßähnliche Gehörknochen 655
Ameiſe 537
Amerikaniſche Grießwurzel 916
Ampfer 694
Andorn, ſchwarzer 157
— — weiſſer 768
Anfall der Krankheit 663. 920
Anfeuchtende Mittel 617
Angebohrne Krankheit 337. 339
— — Wärme 465
Angel 587
Angelband 587
Angeſicht 510
AngewachſenesHäutlein 24
Anhänge 23
Anhängſel 61
Anhaltende Mittel 139

Anhaltendes, dreytägiges Fieber 1254
— — — Fieber 515. 1206
Anis 77
Anisrinde 243
Anſatz eines Beines 483
Anſprung 378
Anſteckung 341
Anwüchſe 23
Anys 77
Anzeige 471
Anzeigende Tage 656
Anzeigung 656
— — heilende 656
— — lindernde 656
— — ſtärkende 656
— — verwahrende 656
Anziehende Mittel 144
Apfel 988
Apfelbaum 759
Apfelſalbe 987
Apfelwein 759
Apoſtemkraut 1102
Apotheke 870
Appenbeere 464
Aprikoſen 117
Arabiſcher Weihrauch 1233
Arbeitsbienen 93
Arlsbeeren 368
Arm 183
Armband 118
Armbein 617
Armhöole 163
Armmuskel, dreyeckigter 407
Armſchlagader 183
Armſchlinge 806
Aron, ägyptiſcher 325
Arquebuſade 106. 1111
Arſenikaliſches weiſſes Metall 115
Artiſchocken 125. 299
Arzney 153. 778. 950
Arzneykunſt 779
Arzneymittel 778
Arzt 779
Aſche 300
Aſchenloch 338
Aſchenpflanze 300
Aſcherwurz 541
Aſſel 804
Aſt 1036
Athem, leichter 500
— — ſchwerer 137. 444
Athemholen 466. 1050
Atramentſtein 142
— — gelber 806
— — grauer 1156
Attich 445
Aufblähen des Leibes 800
Aufbrauſen 450
Auffahren im Schlaf 909
Aufgeriebne Stellen 3
Auflöſende Mittel 931. 1049
Auflöſeſaft 791
Auflöſung 65. 429
Auflöſungsmittel, allgemeines 38
Aufreiben 144
Aufſpringen 369
Aufſteigen der Mutter 637
Aufſtoſſen des Magens 849. 1073
— — ſaures 16
Aufwallen 445. 886
Aufweichen 1190
Auge 864
— doppeltes 864
— einfaches 864
— an Gewächſen 852
Augen, bebende 612
Augenarzney 324
Augenarzt 863. 879
Augenbraunen 1198
Augendeckel 390
Augenentzündung 279. 483
Augenfell, weiſſes 37
Augenfeuchtigkeit, gläſerne 618. 620
— — kryſtallene 618
— — wäſſerigte 618. 622
Augenfiſtel 24
Augenfluß 725
Augenhäutlein, ungenanntes 660
Augenhäutlein, weiſſes 37
Augenhöhle 883
Augenknoten 296
Augenlieder 904
Augenliederhaare 296
— — doppelte 429
Augenmittel 879
Augenmuskel, abziehender 657
— — hinunterziehender 617
Augenſpiegel 1161
Augentriefen 725
Augentroſt 500
Augenwaſſer 324. 627
— — blaues 106
Augenweh 879
Augenwinkel 220. 612
Augenzähne 394. 410
Aurin, wilder 578
Ausathmen 506
Ausbrüten 654
Ausdämpfung 496
Ausdehnung 429. 460. 505
Ausdünſtung 101. 418
— — verhinderte 22
Ausfall 405
Ausfallen der Haare 48. 113. 749. 948
— — des Maſtdarms 1000
Ausfluß des Urins 475
Ausführung 496
Ausführungsgang 463
Ausführungswege 468
Ausgeſchlagener Kopf 12
Ausgeſchweifte Blätter 461
Ausgetretene Säfte 507
Ausglühen 502
Auslaufen der Milch 551
Ausleerung 496
Ausſchlag 502
Ausſchneiden 507
Ausſatz 456. 709
— — griechiſcher 710
— — weiſſer 49. 711
Ausſpülung 324

Ausſtreckende Muskeln 506
Ausſtreckende Muskeln des Halſes 1168
Ausſtrecker des Zeigefingers 656
Ausſtreckung 67
Auſtern 894
Austrocknung 412
Auswurf 503. 1176
Auszehrung 143. 764. 1210
Ausziehung 501. 507
Azerolbaum 368

B.

Bachbungen 165
Backen 753. 761
Backenmuskel 191
Backenzähne 410. 809
Backen-Zungenmuskel 827
Bad 157. 461. 662
Badeſchaum 369
Badkopf 386
Badkraut 713
Bäder, warme 1230
Bähung 534
— — feuchte 1187
— — warme 486
Bälgleingeſchwulſt 140
Bänder 716
Bänder im Gehirn 330
Bär 1317
Bärendill 801
Bärenfenchel 801
Bärenklau 7. 184. 601
— — deutſche 1165
— — welſche 184
Bärenöhrlein 150
Bärentraube 110. 1320
Bärlapp 745
Bärlauch 112
Bärmutter 1319
Bärwurzel 184. 801. 1174
Baldrian 959. 1269
— — griechiſcher 980
Balg 508
Balggeſchwulſt 398
Ball im Bruchband 963
Balſamapfel 158. 810
Balſamkraut, wildes 650
Balſampappel 1210
Balſamtanne, Gileadſche 159. 966
Band des Augenſterns 999
Bandwurm 513. 1213
Bart 161
Barthaare 693
Bartneiken 118
Baſilickenkraut 162
Baſilien 863
Baſilienkraut 162
Baſt 38
Batengel 275
Bauch 52. 682. 1281
Bauchbruch 473
Bauchfell 940
Bauchfluß 715. 320. 420
Bauchgrimmen 322
Bauchhöhle 646
Bauchnath 558
Bauchöfnung 558
Bauchredner 471
Bauchſtich 912
Bauchwaſſerſucht 129
Bauchwehe 322
Bauchwürmer 129
Bauernſenf 1231
Baum 109
Baumfarren 735. 985
Baumklee 399
Baumlack 686
Baumwolle 179. 575. 1324
Bauſchen 945. 971. 977. 1172
Beängſtigung 91
Bebende Augen 612
Becher 391
Becken 929
Beeren 155
Beerheide 464
Behältnis des Speiſeſafts 1079
Beilkraut 590. 1120
Bein 890
— felſenartiges 729
— keilförmiges 162. 387
Bein, ſchuppichtes 1176
— ungenanntes 660
— weſpenförmiges 387
Beinbindladen 213
Beinblättern 504
Beinbruch 248. 538. 893
Beinfäule 234. 1167. 1222
Beinfraß 234. 1222
Beinfreſſer 900. 1167
Beingeſchwulſt 505
Beinhäutlein 937
Beinheber 1276
Beinknopf 336
Beinkörper 1106
Beinkrebs 900. 1167
Beinlade 570. 213
Beinmachende Mittel 894
Beinnarbe 208
Beinwelle 340. 893. 1204
Beizende Mittel 489
Benediktenwurzel 241
Bengelkraut 794
Beräucherung 68. 1196
Berbisbeeren 169
Bergbalſam 835
Bergblau 118. 289
Bergfleiſch 57
Berggrün 289
Bergkork 57. 1191
Bergkreſſe 229
Bergkryſtall 381
Bergkümmel 1134
— — kretiſcher 1134
Berglavendel 980
Bergleder 57
Bergmann 799
Bergmehl 686
Bergmeliſſe 786
Bergmünze 204. 887
Bergöhl 872. 946
Bergpeterlein 885
Bergpoley 980
Bergſanickel 360
Bergſer 1139
Bergſtufen 805
Bergwachs 550
Berlinerblau 202

Bernſtein 1194
Bertram 1024
Berufungskraut 339
Beryll 169
Beſänftigende Mittel 916. 1120
Beſchlag 451
Beſchlagen der Retorte 736
Beſchneidung der Vorhaut 303
Beſchnittener 92
Beſchreyen 514
Beſchreykraut 1137
Beſemkraut 1154
Beſprengung 673
Betäubende Mittel 836
Bete, weiſſe 170
Betonien 171
Bettlerläuſe 1323
Beulen 909
Beutel 1078
Bewegung 19. 819
Beyfuß 121
Bezoarſtein 172
Bibergeil 247
Biberkraut 260
Biberneile 964
Biene 94
— — gemeine 93
Bienenköniginn 93
Bier 269
Biermolken 994
Bieſam 818
Bieſamkörner 2
Bieſamkraut 642
Bildende Kraft 973
Bilſamen 628
Bilſen 628
Bilſenkraut 628
Bimsſtein 1019
Binde 513
— — einäugigte 864
— — fleiſchmachende 652
— — krebsförmige 215
— — vierköpfichte 546
— — umgeſchlagene 222
Bingelkraut 794
Binſen 679
— — blühende 197
Binzen, ſpaniſche 1158
Binzenlauch 1107
Birkenbaum 171
Birkwurzel 601. 1242
Birnbaum 1026
Biſchofshut 482
Biß 815
Biſſen 179
Bitter 53
Bittere Zimmetrinde 386
Bitterſüß 440
Bitterwurz 562
Blackfiſch 893
Blackkittel 893
Blähungen 538
Blähungstreibende Mittel 235
Blätter, ausgeſchweifte 461
— — nachenförmige 234
Blättrige Weinſteinerde 533. 1223
Blätterlein 1022
Blättermagen 874
Blättlein 534
Bläue 1146
Blaſe 178. 1289
Blaſen 451
Blaſenbaum 329
Blaſenband 1314
Blaſenbruch 398
Blaſenfieber 929
Blaſenpflaſter 1291
Blaſenſchnur 1314
Blaſenſtich 1020
Blaſen- und Darmbruch 473
Blaſenvorfall 504
Blatt 533. 598
— indianiſches 754
Blattanſätze 1183
Blattern 449
— — auf dem Haupte 1010
— — braune 1223
— — zuſammenflieſſende 337
Blattfallen 1144
Blattkäfer 290
Blattrinde 714
Blattſchieſſen 1144
Blaue Galle 674
Blaue Lilien 671
— Maaßlieben 569
— Schwerdtlilien 671
— Stärke 313. 1146
Blauer Sandel 844
— — Sturmhut 16
Blauſtein 695
Bleichſucht 282
Bley 978
Bleyaſche 978
Bleyfarbnes Anſehen 928
Bleyglanz 552. 810. 977
Bleyglas 1303
Bleykolik 323. 962
Bleyöhl 978
Bleyweiß 271
— — ſchwarzes 810
Bleyzucker 1078
Blinde Darm 319
Blinzen der Augen 849
Blödigkeit 856
Blödſinnigkeit 814
Blühende Binſen 197
— — Eſche 888
Blüthe 528
Blume 528
— — ſproſſende 1002
— — ſtrahlenförmige 1033
— — zuſammengeſetzte 332
Blumenbehältnis 1042
Blumenblatt 944
Blumenfäden 1177
Blumenkelch 935
Blumenknöpfe 35
Blumenknoſpen 35
Blumenſcheide 1159
Blut 378. 1089
— ausgetretnes 470
Blutadern 1280
Blutbrechen 583
Blutbruch 583
Bluten 585
Bluterzeugung 584
Blutfluß 585
— der Kindbetterinnen 734
Blutgang 790
Blutgeſchwür 550

Blutharnen 584. 802
Blutigel 613
Blutiger Eiter 1092
Blutkraut 196. 964
984
Blutlauge 732
Blutnabelbruch 583
Blutreinigender Trank 46
Blutreinigung 50
— — der Kindbetterinnen 734
Blutſcheu 584
Blutſchwär 550
Blutſchwamm 30
Blutſpeyen 585
Blutſtein 583
Blutſtillende Mittel 468. 586. 674
Blutſturz 585
Blutwurz 583
Bock 612. 1246
Bocksbart 612. 1245
Bocksdorn 744. 1244
Bockshorn 532
Bockswohlgemuth 1246
Boden 163
Bodenmehl 516
Bodenſatz 510. 1048
— — im Urin 635
— — kleyenähnlicher 969
— — mehlichter 889
Böhmiſches Bitterſalz 1120
Bösartige Krankheit 755
Bösartiges Fieber 515
— — Geſchwür 281
Böſer Kopf 15
Bohne 179. 508
Bohnen, welſche 432
Bohnenbaum, breitblätteriger 684
— — ſtinkender 65
Bolarerde 179
Bomeſin 575
Boretſch 181
Brachdiſtel 492
Bräune 74. 1005. 1205
Brand 56. 508
— im Auge 83
— heiſſer 556
Brand, innerlicher 726
— kalter 1163
— im Korn 1071
— trockner 556
Brandicht 467
Brandlattig 1262
Braſilienholz 184
Braun Leberkraut 498
Braune Blattern 1223
— Weide 593
Brauner Weidrich 747
Braunſtein 752
Braunwurzel 1117
Brechbecher 980
Brechfieber 136
Brechmittel 463. 1313
Breitblätteriger Rüſter 1305
Breite Mutterbänder 1291
— Warzen 829
— Kreuzmuskel des Rückens 1079
Breme 870
Brennen 23
— im Magen 112. 1026
Brennende Arzneyen 257. 1026
Brennendes Fieber 257
Brennhafen 1290
Brennliches Weſen 955
Brennneſſel 1318
Brennofen 549
Brennpunkt 530
Breygeſchwulſt 140
Breyumſchlag 249
Brod, ungeſäuertes 154
Brodbrühe 906
Brombeeren 1073
Brombeerſtaude 1073
Bruch 603. 1074
Bruchband 57. 183. 940
Bruchkraut 604
Bruchwurz 33
Brücke 78
Brücke im Gehirn 989
Brühe 161
Brüſte 759
Brüten 654
Brunelle 1006
Brunnenkreſſe 838. 1146
Brunnenleberkraut 600
Brunnenpeterlein 1144
Brunſt 869
Bruſt 925. 1232
Bruſtarzneyen 924
Bruſtbeeren 1118
— rothe 678. 1331
Bruſtbein 1181
Bruſtbeinmuskel der Luftröhre 1181
Bruſtbinde 249
Bruſtdrüſe 1235
Bruſtfell 419. 975
Bruſtförmiger Fortſatz 759
Bruſtgang 438
Bruſtgeſchwür 467
Bruſtmittel 165. 505
Bruſtmuskel, großer 925
— kleiner 925
— des Zungenbeins 1181
Bruſtſaft 448
Bruſtſtich 912
Bruſtwärzlein 910
Bruſtwaſſerſucht 626
Bruſtwurzel 73
Buchampfer 10. 45. 738. 899
Buchbaum 511
Buche 511
Buchklee 899
Buchsbaum 197
Buchsdorn 1027
Buchweitzen 511
Buckel 396. 564
Büchſe 1027
Buhlkraut 1322
Burgundiſche Eiche 270
Burgundiſches Pech 970
Burretſch 181
Burzeldorn 1249
Burzelkraut 70. 994

Butterblume 148. 1038
Butterwurzel 965
Buxbaum 197

C.

Caffeebaum 203
Cameelheu 196
Candelzucker 216
Carneol 1097
Caroliniſcher Theebaum 1293
Carpie 818
Charnier 565
Chriſtdorn 902
Chriſtophskraut 288
Ciſtenröslein 305
Citronen 306
Citronenkraut 786
Compreſſe 945. 971. 1172
Corallenmoos 349
Coſtwurzel 363
Cretiſcher Diptam 423
Cymbelblume 460. 594
Cypreſſenkraut 1093

D.

Damaſcener Roſe 1067
Damaſtblumen 774
Dampfbad 1271
Darm, blinder 319
— gewundener 648
— leerer 644
Darmbeeren 368
Darmbein 648
Darmbruch 473
Darm- und Waſſerbruch 473
Darmfell 940
Darmgicht 286. 322. 647
Darmnath 475
Darmſchnitt 475
Darmwinde 322
Dattelbaum 956
Datteln 400
Daumen 85. 424
Dauung 423
— üble 92
Decken 663
Degenkraut 1157
Dehnen 907
Deutſche Bärenklau 1165
— Sarſaparille 233
— Theriackwurzel 965
Deutſcher Jasmin 952
— Ingwer 126
— Weihrauch 1233
Dickblatt 368
Dicke Haut 208
— Hirnhaut 772
Dickes Hirnfell 772
Dill, wilder 801
Dillkraut 72
Dinkelgerſte 1328
Dinkelkorn 1161. 1327
Dinte, ſympathetiſche 142
Dintenbeeren 750
Dintenſtein 142
Diptam, kretiſcher 423
— weiſſer 541
— wilder 1009
Diſtel 231
— weiſſe 1166
Diſtillirblaſe 1290
Diſtilliren im Bade 158
Diſtillirhelm 41
Dockenblätter 693
Dolde 1306
— ſproſſende 1002
Dollwurz 918
Donnerbart, kleiner 1285
Donnerbohnen 1219
Donnerſtein 166. 746
Doppelfieber 441
Doppelt Geſicht 427
Doppelte Augenliederhaare 429
Doppeltes Auge 864
Dorant 1012
Dorn 7. 1166
— immergrünender 1023
Dornapfel, indiſcher 787
Döſten 837
Dotterblume 990
Drachenblut 435. 693. 1090. 1091
Drachenwurzel 436
Dragon 435
Drehſtock 1241
Dreyeckige Muskeln 1249
— Nadel 912
— Naht der Hirnſchale 691
Dreyeckiger Armmuskel 407
Dreyköpfichter Muskel 1250
Dreyſpitzige Herzklappen 1252
Dreytägiges Fieber 515. 1224
Drohnen 93
Drücker 403
Drüſe 566
Drüſen, linſenförmige 706
— lymphatiſche 338
— zuſammengeſetzte 338
Drüſenartiger Hügel 239
Dünner Eiter 1092
Dünnes Hirnhäutlein 773
Dünnmachende Mittel 1041
Dürrbänder 466
Dürrwurzel 339
Dunkelheit der Augen 54
Durchbohrender Muskel 934
Durchflochtene Muskeln 331
Durchfreſſende Mittel 1128
Durchfreſſung 414
Durchgebohrte Muskel 934
Durchlauf 420
Durchſchlag 321. 328
Durchſchwitzung 418
Durchſeigung 321. 526
Durchſeihen 932
Durchſichtige Scheidewand des Gehirns 1128

Durchwachs 933
Durſt 1146

E.

Ebenholz 445
Ebereſchenbaum 1155
Eberreiß 4
Eberwurz 235
Eckel 101. 130. 842
Edelgeſteine 559
Edelleberkraut 600
Edeltanne 2
Egelkraut 855
Egyptiſcher Aron 325
Ehrenpreiß 1287
Eibenbaum 1218
Eibiſchkraut 50
Eiche 1031. 1066
— burgundiſche 270
Eichel 156. 567
Eichenbaum 1031
Eichenſchwamm 30
Eigenleidige Krankheit 644
Einäſcherung 300. 653
Einäugigte Binde 864
Einathmen 663
Einbeer 918
Einblatt 878
Einfache Arzneyen 1141
Einfaches Auge 864
Einfügung 661
Eingekeilter Kopf 227
Eingemachte Sachen 335
Eingeweide 1171. 1298
— verdorbene 682
Einhorn 1310
— gegrabenes 1310
Einkeilung 574
Einklemmung der Gedärme 475
Einpfropfung der Pocken 1273
Einrichtung der Glieder 1047
Einſaugende Gefäſſe 5
Einſchlafen 1188
Einſchnitt 470
Einſprützung 660
Eintägiges Fieber 476. 515
Einweichen 659. 748
Eiſen 518. 768
Eiſenherz 1285
Eiſenhort 1285
Eiſenhütlein 16. 835
Eiſenkraut 1285
Eiſenöhl 769
Eiſenpädenwurzel 233
Eiſenſafran 376
Eisvogel 40
Eiter 1029
— blutiger 1092
Eiterauge 634
Eiterbeule 1304. 1312
Eiterbruch 467
Eiterbruſt 467
Eitergeſchwulſt 102
Eiterichter Urin 1027
Eitermachende Arzneyen 1200
Eiterröhrchen 1027
Eiterſtock 550. 1304
Eiterung 1023
Eiterzug 1027
Elaſtiſches Harz 1049
Elementſtein 877
Elendthier 39
Elendskragen 323
Elephantenlaus 63
Elfenbein, geraſpeltes 1041
Ellenbogen 69. 871
Ellenbogenblutader 382
Ellenbogengicht 924
Ellenbogenmuskel 382
— kurzer 186
Ellenbogennerve 382
Ellenbogenpulsader 382
Ellenbogenröhre 530
Email 469
Empfängnis 334
Empfindliche Pflanze 26. 1127
Empfindlichkeit 35. 1127
Empfindung 1127
Enden der Muttertrompeten 887
Engbrüſtigkeit 76. 137. 444
Enge der Vorhaut 953
Engelſüß 735. 985
Engelwurz 73
— große 111
Engliſche Haut 642
— Krankheit 1055
— Würze 59
Entbindungskunſt 462
Ente 66
Entmannung 247
Entwöhnung 2
Entzückung 506
Entzündbar 955
Entzündetes Blut 955
Entzündung 954
— der Augen 483
— der Gedärme 472
— des Gehirns 958. 1144
— der Harnblaſe 398
— der Leber 601
— des Magens 557
— der Milz 1173
— der Mutter 638. 801
— des Netzes 484
— des Rippenfells 975
— des Schlundes 916
— des Zwerchfells 915
Enzian 562
— ſchwarzer 270
Epheu 589
Eppig 97. 589
Erbgrind 1238
Erbkrankheit 602
Erbrechen 1313
Erbſen 969
— indianiſche rothe 4
— kleine 862
— platte 699
— weiſſe 293
Erdapfel 393. 1149
Erdbeerbaum 110. 1308
Erdbeerkraut 539

Erdbirnen 593. 745 1149
Erdcrocodil 1109
Erde, japaniſche 253. 640
— todte 1223
Erdeicheln 194
Erdenkränzlein 590
Erdepheu 590
Erdfeige 246
Erdgalle 260. 578
Erdgürtel 123
Erdharz 133. 967
Erdkaſtanien 194
Erdkraut 948
Erdlattich 1270
Erdmark 766
Erdnuß 194. 246. 699
Erdpech 176
Erdrauch 546
Erdſchwamm 547
Erdwicken 699
Erhebender Muskel des Schulterblatts 711
Erlenbaum 47
Ernährung 44
Eröfnende Mittel 67
Erſchlappung 1046
Erſtickung 1196
Erven 491
Erwärmende Mittel 1230
Erweckende Mittel 503
Erweichen 1190
Erweichende Mittel 464. 754
— Salbe 265
Erweiterung des Augenſterns 826
— des Herzens 421
Erwen 889
Erz 805
Erzeugung der Knochen 894
Eſche, blühende 888
Eſchenbaum 541
— wilder 888
Eſchertz 1155
Eſchlauch 1146
Eſelsgurken 452
Eſſen, unerſättliches 21
Eſſenbaum 1305
Eſſig 11
Eſſigzucker 899
Ey 896
Eyeröhl 896
Eyerſtock 896
Eyrundes Loch des Herzens 536
— des Ohres 536
Eyweis 37

F.

Fackeldiſtel 201. 269
Färbeholz, ägyptiſches 39
Färbekraut 173
Färberbaum 314. 363
Färberröthe 1071
Färberſcharten 1132
Färberwurzel 1071
Fäſerlein 520
Fäulung 1022. 1128
Fallende Sucht 481
Fallhäutlein 1270
Fallkraut 119
Falltrank 512
Falſche Nießwurzel 459
— Rippen 854
Farinzucker 245
Farnkraut 525
Faſankraut 889
Faule Grethe 295
Fauler Heinrich 140
Faulmachende Mittel 1128
Faulbaum 540
Faulfieber 1023
Fechſer 1003
Federalaun 51
Federamiant 51
Federharz 1049
Federkraft 452
Federweis 57
Feige 523
— ägyptiſche 1202
— indianiſche 882
Feigbohnen 741
Feigenbaum 523
— wilder 224
Feigenkraut 1117
Feigwarzen 336. 767. 1202
Feigwarzenkraut 278
Feile 720
Felberbaum 1086
Feldcypreſſe 277
Feldkümmel 233. 1131
Feldröslein 23
Feldzwiebel 887
Fell auf dem Auge 909
Felſenartiges Bein 729
Felſenbein 946
Felſenröslein 305
Fench 908
Fenchel 531. 765
Fenchelholz 1098
Ferſe 209
Ferſenbein 209
Fett 21
Fettdruch 1180
Fette Henne 1219
Fetthäutlein 788
Fetthaut 22. 788
Fettigkeit 858
Feuchte Bähung 1187
Feuchtigkeiten 618
Feuerbeſtändig 527
Feuerfangendes Pulver 1025
Feuerflecke 1068
Fichte, weiſſe nordamerikaniſche 966
Fichtenbaum 969
Fieber 514
— abzehrendes 764
— anhaltendes 342. 515. 1207
— beſtändiges 342
— bösartiges 515
— brennendes 257
— dreytägiges 515. 1224
— eintägiges 476. 515
— fünftägiges 929
— hitziges 257
— nachlaſſendes 1046
— ſchleichendes 706
— ſteigendes 475
— tägliches 515. 1032
— viertägiges 515. 1028
— unbeſtändiges 515

Fieber, ungariſches 515. 619
Fieberklee 793
Fieberkraut 260. 742
Fieberrinde 298
Filtrirſack 762
Filtrirung 526
Filz 526
Filzkraut 389
Filzläuſe 815. 959
Fingerhut 424
Fingerkraut 424
Finnen 1325
Finnen im Geſicht 669
Finniſche Beere 610
Firniß 1287
Fiſchbein 893
Fiſchleim 642
Fiſchkörner 315
Fiſchwurzel 1117
Fiſtel 526
Fiſtelmeſſer 1208
Fixer Salpeter 38
Flache Hand 903. 1229
Flachs 725
— wilder 452
Flachsgras 489
Flachskraut 725
Flachsſeide 389
Flaſchenzug 986
Flechſe 1220
Flechte 1318
Flechten 537
— freſſende 605
Fleck im Auge 842
— am Kinn 791
Flecken 1294
— rothe 749
Fleckfieber 1022
Fleiſch 235.
— der Früchte 1017
— ſchwammichtes 631
Fleiſchbruch 1096
— am Netz 1096
Fleiſchfarbige Roſe 1067
Fleiſchgewächs 1096
Fleiſchhaut 235
Fleiſchigtes Häutlein 908
Fleiſchleim 1096
Fleiſchmachende Binde 652
— Mittel 974. 1097
Fliegende Hitze 955
Fliegenſtein 313
Fliete 935
Flietmeſſer 1103
Flöhkraut 941. 1011. 1015
— ſcharfes 942
Fleckenblume 639
Florentiniſche Violwurzel 672
Florſaffran 238
Flüchtiger Geiſt 557
Flügel des keilförmigen Beins 36
— des Ohrs 36
— des Saamens 911
Flügelförmige Fortſätze des Keilbeins 1013
— Muskeln 43
Flüſſe, gefärbte 529
Flüſſiger Amber 726
Flugbeulen 495
Flugfeuer 646
Fluß 252. 362. 530. 1001. 1058
— weiſſer 529
Flußblumen 455
Flußpferd 611
Flußſpathſäure 14
Föhre 965
Fortſatz 100
— griffelförmiger 166. 577. 1188
— kronenförmiger 355
— rabenſchnabelförmiger 349
— ſichelförmiger der Hirnhaut 512
— wurmförmiger 103
— zahnförmiger 865
Franzöſiſcher Rapünzel 876
Franzoſen 738
Franzoſenholz 580
Frauenader 1093
Fraueneis 565. 1122
Frauenglas 565
Frauenhaar 22. 221
Frauenkraut 1216
Frauenmantel 40
Frauenmünze 158
Frauenröslein 744
Frauenwurzel 1216
Frauenzeit 790
Freſſender Wurm 853
Frieſel 802
Fritte 543
Froſch 1037
Froſchadern 1037
Froſchbiß 815
Froſcheppich 626
Froſchgeſchwulſt 164
Froſchleich 1037. 1163
Froſtbeulen 940
Froſtfieber, hitziges 477
Frucht 532. 544. 921
Fruchtbar 501
Fruchtbehältniß 1042
Fruchtkapſel 935
Fruchtröhre 968
Fruchtſtaub 981
Fruchttheil 544
Fuchs 1321
Fuchsſchwanz 908
Fuchsſchwanzgras 49
Fühlhörner 81
Fünffingerkraut 931
Fünftägiges Fieber 929
Fuge 1202
Fuhrmannsbinde 150
Funken vor den Augen 767
Furche 1196
Fuß 943
Fußbad 926
Fußbrett 799
Fußgeburth 33
Fußpappen 1199
Fußſolen 972
Fußſolenmuskel 973
Fußwurzel 1217

G.

Gähren 891
Gährung 517
— zuſammengeſetzte 337
Gänſeblume 167
Gänſekraut 330
Gänſerich 80

Galgant 551
Gallapfel 554
Galle 174
— blaue 674
— ſchwarze 783
Gallenblaſe 534. 1289
Gallenblaſenpulsadern 398
Gallengänge 992
Gallengang 283. 994
Gallenkrankheit 284
Gallenſcheide 226
Gallenſteine 283
Gallert 555
Gallmey 204
Galmeyſtein 204
Gamanderlein 275. 1226
Gang 775
Gansfuß 943
Garbe 804
— wilde 524
Garbenkraut 804
Gartendiſtel, welſche 125
Gartenerde 619
Gartenkraut 874
Gartenkreſſe 838
Gartenkümmel 387
Gartenquendel 1099
Gartenſchnecke 317. 334
— ohne Haus 720
Gartenyſop 1099
Gauchheil 64
Gaumen 902
Gebährmuttermund 384
Gebährung 921
Geblüt 1089
Gebrannt Kupfer 26
Geburt 921
— ſchwere 444
— unzeitige 3
Geburtsbette 704
Geburtshülfe 462
Gedächtniß 789. 1046
Gedärme 474
Gefäſſe 1274
— kurze 185
Gefrieren 337
Gefühl 1211
Gegenbock des Ohrs 90
Gegenbruch 343
Gegengift 42. 85. 88. 173
Gegenkreis am Ohr 82
Gegenſpalt 343
Gegenſtreckung 90
Gegenwirkung 87
Gegraben Einhorn 1310
Gehirn 268. 469
— kleines 268
Gehirnerſchütterung 331
Gehirnharfe 1008
Gehör 145
— ſchweres 441
Gehörgang 776
Gehörknochen, amboßähnlicher 655
Gehörmittel 20
Gehörnerven 145
Gehörnter Mohn 568
Geifferwurz 1024
Geigenharz 327
Geiſt 1170
— flüchtiger 557
Geißbart 1304
Geißblatt 224. 720. 936
Geißfuß 563. 980. 1304
Geißklee 399
Geißkraut 552
Geißraute 552. 1076
Gekröſe 689. 796
— kleines 796
Gekrösblutadern 796
Gekrösdrüſe 907
Gekröspulsader 796
Geläutert Gold 859
Gelb Färbekraut 173
Gelbe Münze 339
Gelber Atramentſtein 806
— Haaſenklee 1321
— Sturmhut 16
Gelbholz 313. 363
Gelbkraut 742
Gelbſucht 643
Gelbwurzel 389
Gelegenheitliche Urſache 999
Gelenkband 226
Gelenkbeinlein 1133
Gelenke 124. 125
— der Finger 667
Gelüſte der Schwangern 754
Gemeine Heckenkirſchen 1325
Gemeine Rhapontick 1057
Gemſenkugeln 24
Gemſenwurzel 434
Gemskraut 552
Gemüthsbewegungen 29
Genick 270
Genſt 561
Gerade Muskeln 1043
Geräthſchaft, große 103
— kleine 103
Geraſpelt Elfenbein 1041
— Hirſchhorn 1041
Gerberbaum 1062
Gerberrinde 1062
Gerinnung 313
Geronnen Blut 1232
Gerſte 616
Gerſtenkorn 273. 373. 615. 803
Gerſtenmilch 615
Gerſtenwaſſer 615. 623. 1013
Gerſtenzucker 49
Geruch 866
Geruchball 987
Geruchküchlein 922
Geruchnerven 873. 911
Gefäß 572
Geſäßmuskeln 571
Geſäßfiſtel 526
Geſchlecht 563. 1130
Geſchmack 580
Geſchwür 102. 453. 1304
— bösartiges 281
— hohles 1143
— um ſich freſſendes 228
— unter der Zunge 633
Geſchwulſt 1259
— hinter den Ohren 920
— verhärtete 1109

Geſchwulſt, wäſſerige 866
Geſicht 1299
GeſpaltenesRückgrat 1167
Geſtalt 337
Geſträuch 544. 1196
Geſtreifte Hirnkörper 358
Geſundheit 626
Getraide 544
Gewächs 972
Gewölbbruch 210
Gewohnheit 341
Gewürze 120. 335
Gewundene Darm 648
— Naſenbeinlein 1260
Gicht 124
— fliegende 124
— an den Händen 280
— laufende 124
— am Kinnbacken 1136
— in den Knien 574
— in der Schulter 874
Gichter 819
Gichtroſen 901
Gichtrübe 190
Gichtſtillende Mittel 81
Gieriſch 563. 980
Gießkannenförmiger Knorpel 126
Gießpuckel 345
Gift 1281
Giftheil 16. 83
Giftkraut 16. 744
Giftſtein 765
Giftwurzel 344
Gileadſche Balſamtanne 159. 966
Gilgen 672. 719
Ginſter 561. 1299
— kleiner 561
Gipfel an den Kräutern 1198
Gipsdruſen 1122
Gipskryſtallen 1122
GläſerneAugenfeuchtigkeit 618. 620
Glanzerz 553
Glasgalle 516
Glaskraut 917
Glaswurzel 681
Glatze 209
Gleichartige Theile 614
Gleicher Pulsſchlag 1076
Glied 789
Gliedbad 795
Glieder an denPflanzen 125
Gliederfluß 257. 1058
Gliederſucht 124
Gliederwaſſerſucht 621
Gliederweich 138
Gliedkraut 1137
Gliedſchwamm 548
Gliedwaſſer 746. 1207
Glockenblume 211
Gneiß 295
Götterſpeiſe 56
Göttertrank 842
Gold 151
— weiſſes 974
Goldader 1279
Goldapfel 755
Goldblume 148. 289
Goldfinger 78. 424
Goldglätte 728
Goldhaar 289
Goldhähnlein 148
Goldmacherkunſt 40. 290
Goldene Ader 585
Goldſcheidewaſſer 106
Goldwurz 134. 279. 769
Gorkbaum 1191
Gottes Gnade 563. 578
Gottsheil 1106
Gräte am Schulterblatt 1166
Grätzänglein 7
Granat 577
Granatapfel 576. 1021
Granatapfelblüthe 156
Grandenbeeren 1302
Grannen 116
Grapp 1071
Gras 576
Grasblume 241
Grauer Atramentſtein 1156
— Staar 251
Graues Nichts 1174
Greifſchnabel 579
Griechiſcher Ausſatz 710
— Baldrian 980
Grieß 114. 1008. 1077
Grießholz 328. 844
Grießwurzel, ameri-kaniſche 916
Griffelförmiger Fortſatz 166. 577. 1188
Griffelmuskel der Zunge 1188
— des Zungenbeins 1188
Griffelſchlundmuskel 1188
Grimmdarm 327
Grimmen 322
Grind 12. 1238
— der Wunde 493
Grindkraut 1102. 1125
Grindwurzel 694. 899
GroßKleberkraut 132
— Klettenkraut 942
— Tauſendgüldenkraut 260
Große Magendrüſe 907
— Pappeln 758
— Roſinen 922
— Zähne 410
Großer Bruſtmuskel 925
— Hüftnerve 674
— Muskel des Schienbeins 1276
— Stachelmuskel des Rückens 1124
— Umwender des Schenkelbeins 1069
Grübelſucht 1195
Grüblein in derMutterſcheide 689
— unter der Naſe 689
Grünendes Alter 31
Grüner Staar 568
Grünſpan 26

Grün Wachs 577
Grund 163. 547
Grundbirnen 593
Grundeicheln 194
Grundfeuchtigkeit 617
Grundheil 885. 1287
Grundmuskel der Zunge 163
Grundtheile 454
Grundwicken 699
Güldenginſel 193
Gülden Wundkraut 433. 1297
Güldner Wiederthon 135.987.1019.1251
Gürtelkraut 745
Gundelreben 590
Gundermann 590
Gurgel 697
Gurgelwaſſer 556
Gurken 75.384
— ſteigende 1136
Gutartige Krankheit 168
Guter Heinrich 180

H.

Haar 371. 963
Haaraftermoos 198
Haarausfallen 48.113
Haarröhrlein 220
Haarſchnur 1135
Haarſeil 1135
Haarſpalt 1250
Haarſtrang 947
Haarwürmer 1251
Haarwurm 495
Haaſe 710
Haaſenauge 691
Haaſenfuß 691
Haaſenklee 45. 691
— gelber 1321
Haaſenkohl 1153
Haaſenlippen 683
Haaſenöhrlein 195. 933
Haaſenpfötchen 691
Haaſenſcharte 683
Haber 146
Haberkümmel 387
Habichtkraut 609
Hackenknopf 208
Häftlein 521
Häutlein, fleiſchigtes 908
Haft 521
Hagbuche 237
Hagelgeſchwulſt 273
Hagendorn 898
Hahn 273. 555
Hahnebutten 395
Hahnenfuß 1038
Hahnenkamm 41. 373. 877
Hahnentritt 273
Hahnventil 486
Hainbuche 237
Haken 462.587.1308. 1310
Halbblümlein 1123
Halber Schlag 598
Halbflechſigter Muskel 1124
Halbhäutiger Muskel 1124
Halbmetalle 1124
Halbmondkraut 597
Halbrunde Gänge im Ohr 214
Halfter 221
Halm 387
Hals 324
Halsader 678
Halsdrüſe 1236
Halsentzündung 1205
Halskraut 1243
Halsmuskel, langer 735
Halswehe 74. 1205
Halswirbelbeine 141. 153
Hammer im Ohr 757
Hammerſchlag 164. 1113
Hammerſtrauch 272
Hand 17. 764
Handmuskel, kleiner flacher 904
— langer flacher 903
Handwurzel 238
Hanf 219
Hanfmännlein 889
Hanfwurzel 839
Harn 1317
Harnblaſe 1290
Harnfluß 413
Harngänge 1315
Harnhäutlein 45
Harniſchbinde 1028. 1232
Harnkraut 604. 722
Harnſchnur 1314
Harnſtrang 1186
Harnſtrenge 444
Harntreibende Mittel 675
Harnröhre 1316
— erhabener Theil 227
Harnröhrenfiſtel 527
Harnverſtopfung 675
Harnwinde 444. 1186
Harte Geſchwulſt der Augenlieder 1110
— Haut des Augapfels 1110
Hartheu 130
Hartleibigkeit 347. 860
Hartriegel 354. 718
Harz 1049
— elaſtiſches 1049
Haſelnuß 146
Haſelnußſtrauch 361
Haſelſtrauch 361
Haſelwurz 129
Haube 1051
Haubechel 80
Haupt 227
Hauptader 263
Hauptbinde, viereckigte 222
Hauptgrind 495
Haupthaar 221
Hauptkörner 382
Hauptpillen 315
Hauptreinigende Mittel 263
Hauptſtärkende Mittel 263
Hauptwehe 232. 263
— vom Trinken 367
Hauſenblaſe 642
Hauslauch 1121
Hausmittel 500
Hauswurzel 1121. 670
— kleine 1285
Haut 391
— dicke 208

Hautmuskel des Halſes 827
Hebammenkunſt 860
Hebeiſen 458
Hebemuskel der Teſtikeln 369
Hecht 737
Heckenkirſchen 275
— gemeine 1325
Heckenpeterſilien 1009
Hederich 671. 1039. 1040
Hefen vom Oehle 61
Heide 488
Heidekorn 311
Heidelbeeren 1267
Heidenblümlein 118
Heidendreck 777
Heideniſop 592
Heiden ⸗ Wundkraut 1095. 1297
Heilart 800
Heilblatt 1227
Heilende Anzeige 656
Heilgift 16. 83
Heilig Heu 877
Heilige Bein 1080
Heilig Holz 580
Heilkunſt 1230
Heilung 388
Heimwehe 853
Heiſerkeit 1041
Heiſſer Brand 556
Helfenbein 445
Helm 552
Henne 555
Herbe 9. 152
Herbſt 153
Hering 586
Hermelraute 588
Herumdrath 1252
Herumſchweifende Nerven 1268
Herz 230. 348
— in Pflanzen 348
Herzbeutel 935
Herzgeſpan 230
Herzgrube 85
Herzkammern 1282
Herzklappen, drey⸗ſpitzige 1252
— mützenförmige 485. 806
Herzklopfen 905
Herzmuskeln 329
Herzohren 149
Herzſtärkende Mittel 65
Herzſtärkung 231
Herzuführende Muskeln 21
Herzwaſſer 106
Herzwehe 231
Herzwurm 986
Herzwurzel 83. 801
Heu 531
Heuſchrecke 734
Heydelfenchel 908
Hexenkraut 302
Himbeeren 1073
Himmelbrand 1284
Himmelſchlüſſel 998
Himmelſchwertel 672
Himmelsgerſte 1328
Himmelsſtrich 309
Hincken 307
Hindbeeren 1073
Hindläuft 294
Hindſchkraut 440
Hinterbacken 839
Hintere runde Erhabenheiten im Gehirn 839
Hinterhand 798
Hinterhauptbein 861
Hintertheil des Haupts 861
Hinunterziehender Augenmuskel 617
Hinwegführende Muskeln 2
Hiobsthränen 687
Hirn 268
Hirnbeſchirmer 789
Hirnbruch 470
Hirnfell, dickes 772
Hirngewölbe 538
Hirnhäutlein, dünnes 773
Hirnhaut, dicke 772
Hirnmark 780
Hirnſchaale 209. 367
— eingedrückte 494
Hirnſchaalenbruch 210
Hirnſchaalenhäutlein 936
Hirſch 271
Hirſchbrunſt 178
Hirſchhorn, geraſpeltes 1041
Hirſchkrankheit 452
Hirſchkreutz 891
Hirſchſchwamm 178
Hirſchwurzel 1242
— ſchwarze 270
— weiſſe 270
Hirſchzunge 135. 723 1111
Hirſe 803
— indianiſcher 1156
— welſcher 908
Hirſedrüſen 802
Hitze 27. 112
— natürliche 1231
Hitzblätterlein 178. 449. 607. 911
Hitzige Krankheit 20
Hitziges Brechfieber 136
— Fieber 257
— Froſtfieber 477
— Tertianfieber 598
Hitzpocken 955
Hobelbinde 432
Hoden 884. 1124
Hodengeſchwulſt, veneriſche 605
Hodenhäutlein, rothes 493
Hodenkern 357
Hodenſack 1117
Hodenſackbruch 891
Höcker 396
Hödlein 884. 1224
Höhle 319
— am Armbein 163
— des Bauches 646
— im Ohr 50
Höhlen 256
— im Gehirn 1282
— in der harten Hirnhaut 1143
Höllenſtein 257
Hörner der Gebährmutter 353
Hoffärtige Muskeln 1198
Hohlader 1278
Hohlgeſchwür 526. 634. 1143
Hohlwurz 117
Holderbaum 1088

Hollunder, ſpaniſcher 1208
— türkiſcher 1208
Hollunderbaum 1088
Hollunderſchwamm 150
Hollunderſtaude 1088
Holz 718
Holzmangolt 1025
Honig 782
Honigflecken 909
Honiggeſchwür 784
Honiggeſchwulſt 784
Honigklee 785
Honigküchlein 786
Hopfen 741
Hopfenbuche 237
Horn 629
Hornbley 978
Hornbuche 237
Hornhaut des Auges 353
Hornhautblatter 12
Hornhautträublein 182
Hornſilber 739
Hoſpital 853
Hüftbein 366. 648. 675
Hüftmuskel 647
Hüftnerve, großer 674
Hüftverrenkung 504
Hüftweh 675. 1107
Hügel, drüſenartiger 239
— der Sehenerven 1227
Hülfsmittel 153
Hülſe 32
Hülſenfrucht 705
Hünerauge 308. 595
Hünerbiß 50. 815
Hünerdarm 50
Hüpfen der Flechſen 1193
Hütlein 963
Hüttenkatze 323
Hüttenrauch 121. 1174
Huf 1309
Hufeiſen 519
Huflattig 1262
Hund 217
Hundsblattern 1223
Hundsblume 1217
Hundsgras 576
Hundshunger 394
Hundsknoblauch 112
Hundskohl 99. 794
Hundskrampf 1159
Hundskraut 440. 794
Hundspeterlein 295
Hundstage 216
Hundszahn 408
Hundszunge 395
Hunger 512. 657. 885
— widernatürlicher 194
Huſten 252. 1263

J.

Jalappenwurz 640
Jamaikaniſcher Pfeffer 59
Japaniſche Erde 640
Jasmin, deutſcher 952
Jasminblumen 641
Ibiſchkraut 50
Je länger je lieber 224. 720. 936
Jeſuiterthee 913
Igel 489. 613
Igelsknöpfe 973
Igelsknoſpen 1157
Igelskolben 1157
Ignatiusbohnen 509
Ilme 1305
Imber 1330
Imme 94
Immergrünender Dorn 1023
Indianiſche Blatt 754
— Dornapfel 787
— Feigen 882
— Hirſe 1156
— Kreſſe 17. 838.
— Nuß 318
— Pfeffer 225
— Rohr 218
— Rollenpfeffer 272
— Ruhrwurzel 670
— Schwalbenneſter 613
— Spickenarde 837
— Tannzapfen 66
Infuſionsthierchen 659
Ingwer 1330
— deutſcher 126
Innere Naſenhöhle 837
— Spindelmuskel 1033
— Umkreis am Ohr 1105
Jochbein 1332
Jochbinde 1105
Jochförmiger Fortſatz 1332
Jochmuskel 1332
Johannisbeerſtaude 1062
Johannisblume 119
Johannisbrod, wildes 267
Johannisgürtel 121. 745
Johanniskraut 72
Johanniswurm 294
Irrereden 913
Irrgang im Ohr 684
Iſop 636
Jucken der Haut 1007
Judasbaum 267. 1140
Judasohren 150
Judendorn 902
Judenkirſchen 45
Judenpech 133
Judenſtein 677
Judenzopf 977. 1250
Jungfernaugen 804
Jungfernhäutlein 627
Jungfernhonig 782
Jungfernmilch 686
Jungfernzeichen 627

K.

Kälte 542
Käpplein 388
Käſe 243
Kätzlein 678
— an den Bäumen 854
Kaffebaum 203
Kahlkopf 209
Kaiſerſchnitt 638. 921
Kaiſerskrone 651
Kalbsnaſe 89
Kalk 210

Kalkbeſchlag 95
Kalkbrennung 646
Kalköhl 872
Kalte Brand 1163
— Schaale 668
Kameelheu 196. 1107
Kameelſtroh 1107
Kamillen 276
— ſtinkende 364
Kammern im Auge 211
Kampfer 213
Kanđle 213
Kanarienkraut 948
Kanarienſaamen 948
Kandelzucker 216
Kanehl 299
Kannenkraut 135. 487
Kapelle 254. 388. 552
Kapernbaum 223
Kappis 185
Karfunkel 83
Karpie 237. 724. 818. 977
Karpiemeiſſel 237. 977
Karpiezapfen 977
Karpfe 238
Kartendiſtel 428
Kartheuſerblumen 118
Kaſtanien, wilde 27
Kaſtanienbaum 246
Katzenfuß 613
Katzenklee 691
Katzenkörbel 546
Katzenkraut 251. 769
Katzenmünze 251. 843
Katzennepte 843
Katzenwedel 611
Katzenwurzel 1269
Kauen 771
Kaumittel 771
Kaumuskeln 770
Kehldecklein 480
Keichen 76. 137
Keichhuſten 1263
Keilförmiges Bein 162. 387
Keim 564. 1261
Kelch 207
Kellereſel 804
Kellerhals 400. 573. 701. 801. 1234
Kellerwürmer 804. 985
Kelter 1241
— im Gehirn 795
Kennzeichen der Krankheit 417
Kerbel 273
Kerkerfieber 515
Kerzenkraut 955
Kerzlein 215
Keſſel 198
Keſtenbaum 246
Keuſchbaum 31. 1300
Kichern 293
Kiefenfuß 104
Kiefer 965
Kienbaum 965
Kies 1025
Kieskugeln 898
Kieſelfeuchtigkeit 727
Kindbetterinn 1015
Kindbetterreinigung verhaltne 442
Kinderbalſam 160
Kinderblattern 1272
Kindesadern 304
Kindesnoth 921
Kinn 793
Kinnbacken 761
Kinnbackendrüſe 774
Kinnbackenſchlundmuskel 827
Kinnzungenmuskel 560
Kinn- und Zungenbeinmuskel 560
Kirſchbaum 265
— welſcher 354
Kirſchiſop 592
Kirſchlorbeer 701
Kirſchſaft 417
Kitzeln 1239
Kitzler 311. 869
Klaffer 1231
Klappen 1270
Klapperroſen 1060
Klapperſchlangenwurzel 1126
Klapperſtein 28
Klarmachung 306
Klebgras 259
Klebkraut 92. 132
Kleblychnis 1297
Klee 1252
Klee, ſpaniſcher 877
Kleinblättriger Rüſter 1305
Kleinblättriger Ulm 1305
Kleine Erbſen 862
— Hauswurzel 1285
— Kletten 1323
— Röhre 940
— Roſinen 922
Kleiner Bruſtmuskel 925
— Donnerbart 1285
— Finger 424
— flacher Handmuskel 904
— Ginſter 561
— Schierling 295
— Umwender des Schenkelbeins 1069
Kleines Gehirn 268
— Gekröſe 796
Kletten 696. 942
— kleine 1323
Klettenkörbel 255
Kleyen 19. 549
Klimmern 304
Klingen der Ohren 1154. 1208. 1239
Klyſtier 312
Klyſtierſprütze 472
Klopfen der Schlagadern 905
Klöcklein 107
Knabenkraut 395. 884. 1100. 1219
Knallen 505
Knallgold 152. 289
Knallpulver 1019
Knebelbart 832
Kneten 755
Knie 562
Kniebenge 989
Knieblutader 989
Kniekehle 989
Kniekehlenmuskel 989
Kniepulsader 989
Knieſcheibe 809
Knieſchildkrötenbinde 1225
Knirſchen der Zähne 189
Knoblauch 46
— zahmer 1113
Knoblauchskraut 46
Knochenlehre 894
Knochennath 1202

Knöbel 798
Knöchel 756
Knöpfe an den Pflanzen 125
Knötchen 560
Knollen 194
Knollenkraut 1117
Knorpel 239
— gießkannenförmiger 126
— ringförmiger 370
— ſchildförmiger 1236
— ſchwerdtförmiger 472
Knorpelhaut 936
Knorplichte Verbindung 1205
Knorren 756
Knoſpen 863
Knoſpenauge 558
Knoten an den Gelenken 1241
Knotenförmige Binde 1150
Knotenkraut 1117
Kobalt 313
Kochen 318. 458
König 1046
Königskerze 955. 1284
Königswaſſer 106
Köpfe 222
Körbel 273
— ſpaniſcher 564
— welſcher 831
— wilder 295. 924
Körbelkern 295
Körbelkraut 273
Körbelkropf 295
Körfel 273
Körnen 577
Körnerlack 686
Körnlein 14
Körper 356
— gelbe im Eyerſtock 357
— ſchwammichte der Ruthe 356
— todter 201
Kohl 185
— wilder 692
Kohlrüben 574
Kolben 384
Kolbenrohr 1266
Kolick von Poitou 962
Kollern im Leibe 1074
Kolmarkraut 64
Kompreſſe 945. 971. 1172
Kopf 227
— eingekeilter 227
— der Luftröhre 697
Kopfbad 222
Kopf- und Bruſtbeinmuskeln 1181
Kopfweh, anhaltendes 262
— auf einer Seite 597. 606
— auf einer Stelle 811
Korallenmoos 349
Korckbaum 1191
Korckeichenbaum 951
Korn 544. 1119
Kornährenbinde 1165
Kornbaſilien 1267
Kornblume 391. 1060
Kornelbaum 354
Korneliuskirſche 354
Kornwurm, ſchwarzer 388
Kornzänglein 1311
Koſtwurz 158
Koth 1181
Krähenaugen 1312
Krähenfuß 355
Krätze 1010. 1101
Kräuſelbeeren 1320
Kräuterbier 269
Kräutermütze 384
Kräuterwein 1295
Kräuterwiſſenſchaft 182
Kraft 471
Kraftbrühe 323. 341
Kraftloſigkeit 471
Kraftmehl 62
Krampf 367. 1159
Krampfader 304
Krampfaderbruch 1272
Krampfſtillende Mittel 89. 1158
Krankenhaus 853
Krankheit 813
— angebohrne 337. 339
— anſteckende 341
Krankheit, bösartige 755
— chroniſche 88
— eigenleidige 644
— gefährliche 20
— geſchwinde 20
— gutartige 168
— hartnäckige 444
— hitzige 20
— langwierige 288
— periodiſche 936
Kranichſchnabel 579
Kranzadern 355
Kranznaht 354. 1201
Kratzen 1103
Kratzkraut 312
Krauſemünze 792
Kraut 601. 972
Krebs 228. 853
Krebsaugen 215
Krebsblume 594
Krebsförmige Binde 215
Krebsgeſchwür 228
Krebsſcheere 215
Kreide 370
— ſchwarze 978
Kreis, weiſſer 297
— um die Wärzlein der Bruſt 114
Kreislauf des Blutes 937
Kreſſe 839
— indianiſche 17. 838
— wilde 641
Kretiſcher Diptam 423
— Thymian 1235
Kreutzbaum 1064
Kreutzbeere 610. 1056
Kreutzblume 982
Kreutzdorn 744
Kreutzkraut 1125
Kreutzwurzel 377. 562 1125
Kriebelkrankheit 1038
Kröte 192
Krotenblumen 364
Krötendill 1227.
Krötenflachs 722
Krötenkraut 182
Krone der Backzähne 790

Kronförmiger Fortſatz 355
Kronsbeeren 1302
Kronwicken 355
Kropf 188. 575. 1116. 1187
Kropfader 304
Krummbein 736
Krummdarm 648
Krummer Hals 860
Krummfuß 736
Krummholzbaum 966
Krummholzöhl 966
Kryſtall, isländiſcher 381
Kryſtallene Augenfeuchtigkeit 618
Kryſtallinſe im Auge 380
Kuchen im Blute 368
Kuckucksklee 899
Küchenkraut 874
Küchenſalz 1083
Kücheuſchelle 1018
Küchlein 1210. 1245. 1255
Kühlende Mittel 1044
Kühlfaß 1044
Kümmel 387
Künſtliche Sauerbrunnen 13
Küraß 1028
Kürbis 385
— wilder 326
Kürbiswürmer 385
Kugelband 226
Kugeldiſtel 447. 711.
Kuhdille 364
Kuhweizen 782
Kunigundenkraut 498
Kupfer 26
— gebranntes 26
— im Geſicht 581
Kupferblau 289
Kupfergrün 26. 289. 754
Kupferöhl 388
Kupferroth 1303
Kupferſafran 376
Kupferſalmiac 388
Kupferſchlacke 426
Kupferſchletz 26
Kupferwaſſer 1303
Kur 388
Kurze Gefäſſe 185
— Ellenbogenmuskeln 186
— Rippen 854
Kurzes Geſicht 828

L.

Labkraut 554
Lachenknoblauch 1112
Lade 1150
— der Zähne 997
Lähmung 914
— des Augenliedes 948
— des Leibes 915
— der Zunge 570
Lämmerlattig 1270
Läuchel 46
Läuſekraut 41. 527. 926. 1179
Läuſeſaamen, mexikaniſcher 272
Läuſeſucht 958
Lagerfieber 515
Landkrankheit 471
Langer flacher Handmuskel 903
— Halsmuskel 735
— Rückenmuskel 735
Langwierige Krankheit 982
Lanzette 935. 1103
Lappen der Leber 733
— der Lungen 733
Laſerkraut 698
Laßeiſen 935. 1103
Lattich 689
Lattwerge 336. 454. 880
Lauch 993
— wilder 59
Lauge 732
Laugenblume 365
Laugenſalz 39. 732
Laus 926
Lavendel 700
— welſcher 1183
Lazeroläpfel 120. 798
Lazurſtein 704
Leben 1299
Lebensbaum 110
Lebensgeiſter 1170
Lebenskraft 77
Leber 599
Leberblume, weiſſe 918
Leberentzündung 601
Leberflecken 749
Leberfluß 530. 600
Lebergallengang 600
Leberkraut 600. 715
— braunes 498
Leberpulsader 600
Leckſaft 448
Leder 52
Leere Darm 644
Lefzen 683
— der weiblichen Schaam 683
Leichdorn 308
Leidenſchaften 29. 923
Leim 115. 323. 571. 742
Leindotter 826
Leinkraut 722
Leiſte, innere zweyſpaltige 82
Leiſtenbeule 190
Leiſtenbruch 191
Leiter 1102
Lenden 739
Lendenmuskel 1010
— viereckiger 1028
Lendenſtein 845
Lendenweh 738. 845
Lerchenbaum 697
Lerchenſchwamm 30. 547
Lerchentanne 697
Liebestrank 953
Liebſtöckel 713
Lilien 719
— blaue 671
Limonade 721
Linker Magenmund 1185
Lindenbaum 1237
Lindernde Mittel 407. 754. 860
Linſen 706
— welſche 329
Linſenbaum 684
Linſenförmige Drüſen 706
Lippen 683
— der weiblichen Schaam 36. 683
Lippenmuskel, viereckigter 1028

Liſchkolben 1266
Liſpeln 176. 1247
Löffelkraut 317
Löſchpapier 277
Löſchwaſſer 506
Löwenblatt 708
Löwenfuß 40. 708
Löwenmaul 89
Löwenzahn 408. 1217
Lorbeerbaum 702
— wilder 1238
Lorbeerkirſchen 701
Lorbeerroſen 846
Luchsſtein 166. 746
Luft 25
Luftgefäſſe 1243
Luftloch 486. 1045. 1168
Luftröhre 132. 188
Luftröhrenäſte 187
Luftröhrenblutader 187
Luftröhrenbruch 188
Luftröhrenſchlagader 187
Luftröhrenſchnitt 188
Luftwarzen 1183
Lungen 1017
Lungenader, zurückführende 122
Lungenblume 979
Lungenentzündung 938
Lungenflügel 36. 733
Lungengeſchwür 1312
Lungenkraut 1016
Lungenpulsader 1278
Lungenſucht 959
Luſtſeuche 738. 1207

M.

Maal 1182
Maden 129. 739
Männlein im Trepan 770
Männliches Glied 930
Männliche Hoden 1224
Märzblumen 836
Mäuſedorn 1075
Mäuſegedärme 50
Magdalenenkraut 1085
Magellaniſcher Zimt 359
Magen 1282
Magenarzneyen 1184
Magenbrennen 312
Magenbruch 557
Magenbürſte 503
Magendrücken 231
Magendrüſe, große 208. 907
Magenentzündung 557
Magenmund 230. 1185
Magenpflaſter 1118
Magenpulsader 320
Magenſaft 557
Magenſchmerz 558
Mahlergold 825
Mahlerkolik 962
Mahlerſilber 825
Majer 178
Malz 197. 757
Mandelbaum 62
Mandelmilch 62. 468
Mandeln im Halſe 84. 918
Mangold 170
— rothblühender 693
Mannaſchwingel 764
Mannbares Alter 1014
Mannstreu 492
Manntollheit 549
Marcipan 769
Mark 348. 780
— in Beinen 781
— der Früchte 1017
— im Hirn 780
— der Hirnſchaale 427
— verlängertes 781
Mariendiſtel 232
Marienkäfer 290
Marienſchuh 205
Marienwurzel 1216
Marmorſtein 767
Maſern 813
Maßholderbaum 9
Maßlieben 167
— blaue 569
— ſtaudichte 52
Maſtdarm 474. 1043
Maſtixbaum 707
Maſtixkraut 310
Mattenkraut 1184
Mauerkraut 917
Mauerpfeffer 648. 1121
Mauerraute 135. 1076
Mauerſalz 95
Maulbeerbaum 816
Maulbeertrank 814
Maulwurf 1214
Maus 822
Mauſeſchwanz 828
Mausöhrlein 150. 828. 964
Mauspfeffer 1179
Mayenblümlein 720
Medefuß 1304
Meerball 963
Meerbohnen 1307
Meereiche 545
Meerfenchel 374
Meergras 42. 1332
Meerhirſe 730
Meerkatze 267
Meerkohl 1150
Meerlinſen 706
Meermäuſe 823
Meermoos 349
Meerportulack 587
Meerrettig 119. 317
Meerſalz 1083
Meerſchaum 20
Meerſenf 195
Meerſternkraut 1253
Meertraube 476
Meerwinde 1150
Meerzwiebel 1108. 1176
Mehl 512
Mehlbeerbaum 115
Mehlfäßchen 368. 898
Mehlfleck 49
Mehlhund 96
Mehlzucker 245
Meiſſel 1103. 1261
Meiſterwurz 650
— ſchwarze 138
Melancholendiſtel 303
Melanzenapfel 788
Melde 148
— ſtinkende 1322
Melone, runde 788
Melonenbaum 233
Melonendiſtel 201. 787

Meloten 785
Mengelwurz 899
— rothblätterige 1090
Mennige 805
Mergel 766
Meſſing 148
Metall 798
Meth 623. 784
Mexicaniſcher Läuſeſaamen 277. 1077
Meyer 178
Meyeran 753
Milbe 8
Milch 685
— in den Fiſchen 689
Milchadern 1274
Milchbehälter 1079
Milchfieber 689
Milchgänge 551
Milchgefäße 689. 1275
Milchkraut 568. 593
Milchraum 369
Milchſaft 291
Milchſchotten 1133
Milchſpeiſen 689
Milchſtein 814
Milchverſetzung 1157
Milchzucker 1078
Mildernde Mittel 477
Milz 1172
Milzader 1086
Milzarzneyen 1172
Milzbruch 1173
Milzförmige Muskeln 1173
Milzkrankheit 1172
Milzkraut 135. 1173
Milzſüchtig 1172
Milzſucht 632
Milzwehe 1172
Mineraliſcher Purpur 1022
Mineraliſches Alkali 95
— Salz 95
Mineralwaſſer, eiſenhaltige 274
Miſpelbaum 797
Mißgeburth 812
Miſtel 1299
Miteſſer 372
Mittel wider die Abzehrung 85
Mittel wider die Eiterung 88
— wider das Erbrechen 81
— wider die Fäulniß 89
— wider das Fieber 88
— wider die Gicht 81
— wider die Kolick 85
— wider die Lähmung 87
— wider den Leichdorn 449
— wider die Lungenſucht 88
— wider die Mutterbeſchwerden 637
— wider die Nierenkrankheit 87
— wider die Peſt 86
— wider die Ruhr 85
— wider die Säure 81
— wider den Scharbock 89
— wider d. Schwindel 85
— wider den Seitenſtich 88
— wider die Waſſerſucht 86
— wider das Zahnweh 865
Mittelfell der Bruſt 778
Mittelfinger 424. 780
Mittelklopfer 635
Mittelpunkt 261
Mittelſalz 472
Mittelſte des Nabels 18
Möhren 401
— weiſſe 922
Mönchsbeere 610
Mönchskappenförmige Muskel 383
Mönchskraut 625
Mönchsrhabarber 610. 1054
Mörſel 816. 963
Mohn 910
Mohn, gehörnter 568
— ſtachlichter 114
Mohnhäupter 319
Mohnſaamenſaft 414. 777.
Mohnſaft 881
Mohrenkümmel 401
Molken 1133
Moltebeeren 1073
Monatblümlein 167
Monatliche Reinigung 249. 790
— Reinigung befördernde Mittel 463
— Reinigung, verhaltene 442
Monatzeit 790
Mondmilch 686
Mondkalb 809
Mondkraut 194. 740
Mondſüchtiger 740. 852
Mondviole 194
Moos 825. 1318
Moosbeeren 898
Mooskraut 715
Moskovade 818
Mottenblume 21
Mottenkraut 31. 177
Mückenauge 827
Mückenfang 823
Münze 792
— wilde 793
Mütze 222
Mützenförmige Herzklappen 485. 806
Muffel 377
Mund 890. 1184
— der Gebährmutter 892
Mundfäule 853. 1184
Mundholz 718
Mundkraut 933
Mundkrebs 853
Mundküchlein 816
Mundſpiegel 425. 1161
Murmelthier 822
Musk 818
Muskatblumen 748
Muskatnuß 817
Muskel 824
— ausſtreckender 506

Muskeln der breiten Binde 789
— durchbohrende 934
— durchflochtene 331
— durchgebohrte 934
— emporhebende des Hintern 76
— flügelförmige 43
— halbflechſigte 1124
— halbhäutigte 1124
— herzuführende 21
— hinwegführende 2
— mönchskappenförmige 383
— niederziehende 411
— des Ringknorpels 370
— des Ring- und Schildknorpels 370
— des Ring und Schildknorpels und Zungenbeins 371
— ſägförmige 1132
— verſtopfende des Schenkels 861
— ungleichdreyſeitige 1103
— wurmähnliche 738
— zweyköpfigte 173
— zwiſchen den Knochen 668
— zwiſchen den Rippen 665. 796
— des Zäpfleins 1013
Muſpflanze 351
Mutter 774. 1319
Mutterbänder 717
— breite 1291
Mutterbeſchwerden 637
Mutterbruch 605
Mutterentzündung 638
Muttererſtickung 1186
Mutterflecken 749. 835
Mutterhörner 264
Mutterkräuter 637
Mutterkrankheit 637
Mutterkranz 943
Mutterkraut 774. 786 920
Mutterkümmel 387
Mutterkuchen 971
Muttermaal 749. 835 1137
Muttermund 890. 892
Mutternäglein 82
Mutterpolype 267
Mutterſcheide 1269
Mutterſchmerz 636
Mutterſchnitt 638
Mutterſpiegel 425. 426
Mutterſpritze 800
Muttertrichter 800
Muttertrompete 1257
Mutterwaſſerſucht 624
Mutterwurz 801
Mutterzäpflein 837. 943
Mutterzimmt 245
Myrthenbaum 832
Myrthenförmiger Muskel der Naſe 831
Myrthenförmige Warzen 240
Myrthenſtrauch, niederländiſcher 591

N.

Nabel 1307
Nabelblutader 1280
Nabelbruch 474. 504. 875
— des Netzes 484
Nabelfleiſchbruch 1097
Nabelgefäſſe 1276
Nabelgeſchwür 467
Nabelgeſchwulſt 504
Nabelkraut 9. 71. 365. 1308
Nabelpflaſter 487
Nabelſchnur 548. 1307
Nabelſtrang 1307
Nabelwindbruch 979
Nachenförmige Blätter 234
Nachgeburth 971. 1119
Nachtblattern 482
Nachtbrand 955
Nachtſchatten 1149
— weiſſer 1117
Nachtſchön 640
Nachtviole 606
Nachtwandler 852
Nachwehen 433. 1242
Nacken 270. 855
Nackenkraut 270
Nackte Gerſte 1328
Nadel 19
— dreyeckige 912
Nadelhalter 20
Nadelkörbel 924. 1105
Nächtliche Befleckung 574. 981
Nägelblumen 241
Nägelein 242. 1259
Nägeleinblumen 241
Nägeleinrinde 243
Nägelgeſchwür 919
Nägel an Händen 1309
Nagelbeinlein 1309
Nagelfell im Auge 1012
Nagelgeſchwür der Hornhaut 1309
Nagelkraut 918
Nagelwurz 1044
Nahrung 44. 856
Nahrungsmittel 44. 856
Nahrungsſaft 661. 1194
Narbe 292. 1183
Narbenmachende Mittel 292
Narciſſe 836
Narrenkappe 16. 835
Narrenkolben 1266
Naſe 839
Naſenflügel 35
Naſengewächs 986
Naſenhärlein 1292
Naſenhöhle, innere 837
Naſenhorn 1059

Naſenlöcher 826. 837
Naſenſpitze 329
Naſenſprütze 1058
Nath 1201. 1202
— ſchuppichte 709
Natter 1130
Natterwurz 878
Natterzunge 878
Natürliche Dinge 1048
Nebennieren 226
Neidnagel 1044
Nelken 241. 1259
Nelkencaſſie 243
Nelkenrinde 243
Nelkenzimmt 243
Nerve 847
— des Trommelfells 285
Nervenfieber 847
Nervengewebe 977
Nervenhäutlein im Auge 60
Nervenknote 556
Nervenknotengewebe 976
Nervenſaft 1170
Nervenſalbe 769
Nervenſtärkende Mittel 846
Nervenſtich 1020
Nervenwärzchen 910
Neſſel 1318
— todte 553. 692
— taube 553
Neſſelfieber 1318
Neſſelſucht 495. 956. 1318
Neſtelknüpfen 717
Netz 485. 874
— Malpighiſches 357
Netzbruch 484
Netzentzündung 484
Netzförmiges Aderhäutlein 976
Netzhäutlein im Auge 1051
Netzhaut des Malpigh 357. 1051
Netznabelbruch 484
Netz- und Darmbruch 473
Netz- und Magengefäſſe 558
Nichtnatürliche Dinge 1048
Niederhollunder 445
Niederländiſcher Myrthenſtrauch 591
Niederſchlag 995
Niederſchlagung 995
Niederziehende Muskeln 411
Nieren 845. 1047
Nierenbecken 659. 929
Nierengefäſſe 468
Nierenſchnitt 845
Nierenſtein 844. 845
Nieſen 1182
Nieſenmachende Mittel 1011
Nieſkraut 1012. 1182
— wildes 1129
Nieſpulver 1182
Nieſwurz 460
— falſche 459
— wilde 594
Nieſwurzelkur 459
Nüſchenſalat 1270
Nuß 856
— indianiſche 318
— welſche 678

O.

Oberarm 617
Oberbauch 480
Obere Schulterblattmuskeln 1200
Oberhäutlein 390. 479
Oberhödlein 479
Oblaten, purgierende 858
Obſt 615. 988
Ochſenbrech 80
Ochſenzunge 69. 192
— rothe 39
— wilde 447
Odermennig 33
Oefnende Mittel 93
Oefnung des Maſtdarms 90
Oehl 872
Oehlbaum 451. 871
— wilder 451
Oehlnuß, zeylaniſche 166
Oehlſchenkel 457. 758
Oehlzucker 451
Ofen 549
Ofenbruch 1263
Ohnmacht 140. 230. 406. 725
— tödtliche 134
Ohr 151
— das äuſſere 149
Ohren an Pflanzen 1183
Ohrenbinde 1232
Ohrendrüſen 920
Ohrenfluß 895
Ohrenhöhle 50. 334
Ohrenſauſen 913
Ohrenſchmalz 271
Ohrenſchmerz 895
Ohrgriffel 788
Ohrkreis 594
Ohrläpplein 36. 733
Ohrlöffel 151
Ohrſpritze 895
Olivenbaum 871
Operment 151
Orant 89
— weiſſer 948
Ordentlicher Pulsſchlag 500
Orlean 887
Oſterlucey 117
Oſtriz 650
Otter 134. 1296

P.

Palmbaum 903. 956
Palmenwein 904
Pantkenbeeren 1073
Pantoffelholz 951
Pantoffelholzbaum 1191
Panzerhandſchuh 281
Papageyſchnabel 1069
Papayabaum 233
Papenpint 126
Papier 912
Pappeln 758. 990
— groſe 758
— ſchwarze 990
— ſyriſche 642
— weiſſe 990
Pappelſalbe 990
Paradiesapfel 755

Paradiesholz 30. 1324
Paſſionsblume 309
Paſtel 567
Paſtenack 922
Pausbacken 191
Pech 970
— burgundiſches 970
Pechnelke 1297
Pechpflaſter 437
Peerſaat 951
Peitſchen mit Neſſeln 1318
Pelikan 864
Peltſchen 519
Peniszucker 49. 929
Peperle 295
Pergamenthäutlein 788
Perlen 767
Perlenmutter 773
Perlenzucker 764
Perückenbaum 313. 363
Peruvianiſche Rinde 298
Peſt 734. 944
Peſtilenzwurzel 944
Peterſilien 946
— Alexandriniſche 611
— welſche 59
Peterſilienſchierling 295
Peteſchenfieber 945
Pfaffenblatt 1217
Pfaffenhödchen 497
Pfaffenröhrlein 1217
Pfanne 9. 198. 365
— flache 569
Pfeben 787. 932
Pfeffer 967
— Jamaikaniſcher 59
— Indianiſcher 225
Pfefferkraut 709. 967 1099
Pfeffermünze 792
Pfeiffenſtrauch 1208
Pfeilnaht 858. 1081. 1201
Pfeilſtein 166
Pfeilkraut 1031
Pfennigkraut 261. 855. 740. 1231
Pferd 487
Pferdeſchwanz 487
Pferſichbaum 941
Pferſichkraut 941
Pfifferling 547. 967
Pfingſtkraut 561
Pflanze 972. 1277
— empfindliche 26
— ſchirmtragende 1306
Pflaſter 466
Pflaſterrolle 393. 750
Pflaumenbaum 1007
Pflugſchaarbein 1312
Pförtner des Magens 1023
Pforte 993
Pfortader 1279
Pilz 547
Piment 59
Pimpernüßlein 1179
Pimpinelle, rothe 1097
Pinienbaum 966
Piniolenbaum 966
Pinſel 929
Platterbſen 311. 699
Platzgold 152. 289
Pocken 1272
Pockenholz 580
Pockenwurzel 280
Poley 1015
— wilder 1131
Polniſche Scharlachbeeren 315
Pomeranzenapfel 147
Potaſche 300
Preſſe 1241
Preßſchwamm 1261
Preuſelsbeeren 1302
Prinzmetall 148
Probierkunſt 431
Prüniolen 1007
Pſalter 3
Pſalterbuch 874
Pſyllenkraut 1010
Puley 1015
Puls, ordentlicher 500
— unordentlicher 126. 201. 537
Pulsader 122
— große 91
Pulsadergeſchwulſt 73
Pulsaderkanal 214
Pulsadern zwiſchen den Rippen 665
Pulsaderöfnung 123
Pulspflaſter 477
Pulver 1160
— ſympathetiſches 1203
Purgieren 1021
Purgierende Oblaten 858
— Morſellen 858
Purgierfieber 198
Purgierkörner 314. 1064
Purgierkraut 1022. 1104
Purgiermittel 1021
Purpur, mineraliſcher 1022
Pyramidenförmige Muskeln des Bauchs 1024
— Muskeln der Naſe 1024
— Körper im Gehirn 1024

Q.

Quackſalber 34. 465
Quecken 576
Queckſilber 576. 795
Queckſilberkugeln 569
Queizenbeerbaum 1155
Quellmeiſſel 1261
Quendel 1131
— welſcher 1235
Querbruch 256
Quermuskeln 1247
Quetſchenbaum 1007
Quetſchung 324. 344
Quittenbaum 364
Quittenbrod 767. 908
Quittenlatwerge 767
Quittenmuß 807

R.

Rabenſchnabelförmiger Fortſatz 349
Rachen 514. 902
Radfeuer 645

Räucherkerzlein 215
Räucherung 546. 1196
Räuchwerk 866
Räude, weiſſe 1301
Räudigkeit 1010
Räuſpern 1115
Ramſchelwurzel 46
Ramſe 112
Ranzicht 1037
Rapinzelwurzel 1040
Rapünzchen 1040. 1270
Rapünzel, franzöſiſcher 876
Raſerey 762
— von einem Wolfsbiß 743
Rattenſchwanz 174. 879
Ratzenpfeffer 1179
Ratzenpulver 121
Rauchapfel 1186
Rauchfaß 1196
Raucken 491
Rauckenkraut 491
Raute 1076
— wilde 588
Rautenförmige Muskeln 1061
Reaumüriſches Porcellain 991
Rebendolde, ſaffrangelbe 867
Rebenholz 1097
Rebenſchoß 1003
Regenbogenhäutlein 672
Regenwürmer 739
Reibeiſen 1041
Reibſtein 992. 1019
Reifmachende Mittel 774
Reiger 112
Reiher 112
Reinblumen 455. 1184
Reinfarren 1216
— africaniſcher 1213
Reinigende Mittel 6. 468. 821
Reinigung 411. 821
— monatliche 249. 790
Reinkohl 692
Reiſer vom Weinſtock 1097
Reiß 890
Reizbarkeit 673
Reizende Mittel 673. 1183
Rettich 1034. 1039
Rhabarber, weiſſe 777
— wilde 693
Rhapontick 876
Rheinblumen 31
Rheinholz 718
Rheinweide 718
Rhodieſerdorn 1060
Rhodisholz 131
Riemlein an der Vorhaut 539
Rieß auf dem Fuße 1217
Rietgras 233
Rinde 359
Rindsauge 195
Ring um das Bruſtwärzlein 586
Ringknorpelmuskeln 370
Ring-Schildknorpelmuskeln 371
Ring-Schildknorpel- und Zungenbeinsmuskeln 371
Ringelblumen 206. 209
Ringelſchlange 60
Ringförmiger Muskel der Augenlieder 883
Rinne 1196
Rippen 362
— falſche 854
— kurze 854
Rippenfell 975
Ritterſporn 407
Ritze 1064. 1107
Robertskraut 1065
Röcheln 1061. 1182
Rocken 1119
Rockenbolle 1113
Rodel 527
Rodiſchholz 1060
Rödelkraut 41
Röhren 213
Röhrgeſchwür 526
Röhrlein 219
Röhrwunde 526. 634
Römiſcher Kümmel 387
Röſten 135. 1243. 1319
Röthe 1071
Rötheln 813. 1071
Röthelſtein 1072
Rohr 126. 204
— indianiſches 218
Rollenpfeffer, indianiſcher 272
Roſe 493. 1060. 1067
— von Jericho 67
— wilde 395
Roſenader 1093
Roſenartig 493
Roſendiſtel 492
Roſeneſſig 899
Roſenholz 1060
Roſenhonig 1060
Roſenhut 41
Roſenöhl 1059
Roſenweide 593
Roſenwurzel 1059
Roſenzucker 1060
Roſinen, große 922
— kleine 922
Rosmarin 1068
— wilder 704. 1068
Roſt 369
Roßhuf 1262
Roßkaſtanien 27
Roßſchwanz 487. 611
Roth ägyptiſch Färbeholz 39
Rothblätterichte Mengelwurzel 1090
Rothblühender Mangold 693
Rothe Bruſtbeeren 678. 1331
— Flecken 749
— Kreide 1072
— Ochſenzunge 39
— Pimpinelle 1092
— Rüben 170
Rother Atramentſtein 273
— Behen 165. 721
— Sandrach 1088
— Steinbrech 524. 1251
— Wiederſtoß 165. 721

Rothes Hodenhäutlein 493
Rothheilwurzel 1242
Rothlauf 493
Rothmachende Mittel 956. 1070
Rothtanne 966
Rotz 177. 820. 832
Rüben 1038
— rothe 170
— weiſſe 922
Rüb-Rapünzel 876
Rücken 434. 854. 799.
Rückendarre 1210
Rückenkrampf 880
Rückenmark 781
Rückenmuskel, breiter 77
— langer 735
Rückenſchmerzen 854
Rückgrat 1167
Rückgratsmuskeln 1054
Rücklein 208. 907
Rührhacken 1076
Rührſtempel 1073
Rüſſelkäfer 388
Rüſtbaum 1305
Rüſter, breitblätterichter 1305
— kleinblätterichter 1305
Rufe der Wunde 493
Ruhr 442
Ruhrkraut 523. 573
Ruhrwurzel 339. 1242
— indianiſche 670
Rumpf 1256
Runde Melone 788
— Muskeln 1070
Rundes Beinlein im Ohr 883
Rundſchild 311
Ruß 545
Rußöhl 222

S.

Saamen 1122
Saamenabführende Gefäſſe 1274
Saamenadergeſchwulſt 304
Saamenbläschen 226. 1291
Saamenbruch 1163
Saamendeckel 210
Saamenfächer 734
Saamenfluß 575
Saamengefäſſe 996. 1162. 1275
Saamenhülſe 734
Saamenkuchen 366
Saamenlappen 366
Saamenmachende Mittel 1163
Saamentheile 1162
Saamenwerkzeuge 1163
Sackgeſchwulſt 398. 740
Sackwaſſergeſchwulſt 625
Sadelbaum 1077
Sadenbaum 1077
Säcklein 852. 945. 1078
Säfte 618
— ausgetretene 507
— unreine 200
Säge 1131
Sägförmige Muskeln 1132
Sättigung 333. 1099
Säugung 688
Säure dämpfende Mittel 81
Saflor 312. 313
Safran 376
— wilder 239. 312
Safrangelbe Rebendolde 867
Safranpflaſter 898
Saft 1194
Saftgrün 1056
Saftpflaſter 414
Salat 10. 689
Salbe 1309
— erweichende 265
— flüſſige 724
Salbey 1087
Salmiak 119
Salniter 851
Salpeter 851
— fixer 38
Salpeterküchlein 1006
Salz 1083
— mineraliſches 95
Salzfluß 605
Salzige Schärfe 822
Salzkraut 1084
Salzlacke 822
Samkraut 994
Sammetblume 53. 1213
Sammetpappeln 6
Sammtroſe 1067
St. Antonskraut 1006
— Barbenkraut 162
— Chriſtophskraut 288
— Jacobsblume 640
— Jacobskraut 640
— Johannisbrod 266. 1140
— Johannisgürtel 121
— Johanniskraut 630. 934
— Peterskraut 917
— Petersſchlüſſel 998
Sand 114. 1077
Sandbad 114
Sandballen 1224
Sandbeere 110. 1320
Sandelholz 1092
Sandhaber 461
Sandboden 605
Sandkörnlein 1008
Sandrietaras 233
Sarſaparille, deutſche 233
Sattelbein 477. 1122
Saubohne 628
Saubrod 246
Saudiſtel 1153
Sauer 13
Sauerampfer 10
— ſpitziger 899
Sauerbrunnen 13
— künſtliche 13
Sauerdatteln 1214
Sauerdorn 169
Sauerhonig 899
Sauerklee 10. 45. 738. 899
Saufenchel 947
Saugen 1194
Saugröhre 1144
Saures Aufſtoſſen 16. 899
Sautod 943

Sauwurzel 1117
Sauſen der Ohren 913. 1154. 1239
Satz im Urin 1120
Schaaf 897
Schaafgarbe 12. 804. 829
Schaafhäutlein 58
Schaafhuſten 266. 268
Schaafpocken 1273
Schaafrippe 804
Schaam, weibliche 388
Schaambein 485. 1014
Schaamgegend 476
Schaamglieder 1014
Schaamkraut 1322
Schaamlefzen 683
Schaamlippen 683
Schaamzünglein 311
Schabe 176
Schabeiſen 1041. 1103
Schabenkraut 177
Schachtblume 543
Schachtelhalm 135
Schachtkraut 166
Schaftheu 135. 611
Schärfe 17
— muriatiſche 822
— ſalzige 822
Scharbock 1112
Scharf Flöhkraut 942
Scharfkraut 132
Scharlach 1110
Scharlachbeerbaum 646
Scharlachbeeren 314. 681
— polniſche 315
Scharlachfieber 1106
Scharlachkraut 616
Scharleyen 1110
Schartenkraut 303. 1132
Schaubhut 806
Schauer 958. 1064
Schauerfieber 958
Schaum der Metalle 1113
Schaumartiger Harn 987
Scheere 537
Scheermeſſer 854. 1041
Scheiben 1213
Scheibenbinde 1061
— zum Ohr 1061
Scheidehaut der Geilen 461
Scheidekünſtler 292
Scheidekunſt 291
Scheidetrichter 633. 1127
Scheidewand der Bruſt 778
— des Herzens 1128
— des Hodenſackes 1129
— der Naſe 676. 1128
Scheidewaſſer 106. 791
Scheidung aus der Quart 1029
Schellenlack 686
Schellkraut 279
Schellwurzel 279
Schenkel 378. 517
Schenkelbein 378
Schenkelblutader 378
Schenkelbruch 473. 796
Schenkelmuskel 378
— viereckiger 1028
Schenkelpulsader 378
Scherl 295
Scherpe 806
Schieferweis 51. 57
Schief Geſicht 742
Schienbein 1236
Schienbeinmuskel 1237
Schienbeinröhre 530
Schiene 519. 971
Schielen 1185
Schielſehen 1185
Schierling 295
— großer 295
— kleiner 295
Schieſſen des Zäpfleins 635
Schießpulver 1019
Schifbinde 1105
Schifgleiches Bein 841. 1105
Schildförmiger Knorpel 1236
Schildklee 590
Schildkraut 245
Schildkrötengeſchwulſt 1225
Schildpflaſter 1118
Schilfrohr 126
Schindel 519
Schirmtragende Pflanzen 1306
Schlacken 1113
Schläfe 1220
Schläfrigkeit 1152
Schlaf 1153
Schlafbeine 1220
Schlaffieber 710
Schlafkraut 628
Schlafloſigkeit 34
Schlafmachende Mittel 631. 836. 1152
Schlafmuskel 1220
Schlafſucht 240. 249. 254. 330. 710
— wachende 330
Schlafvertreibende Mittel 84
Schlag 101
Schlagader, große 91
Schlagkräutlein 277
Schlange 75. 1130
Schlangenholz 328. 878
Schlangenkraut 436
Schlangenſtein 926
Schlangenwurz 176. 1115
— virginiſche 116. 327
Schlangenzunge 570
Schlappmachende Mittel 703
Schlappheit 142
Schlehen 1007
Schlehendorn 6
Schleichendes Fieber 588. 706
Schleim 177. 819. 832. 953. 1176
— der Därme 820
Schleimabführende Mittel 954
Schleimbälglein 379
Schleimbehältniſſe 826
Schleimdrüſen 379. 567

Schleimdrüſen der Gelenke 820
Schleimgewächs 986
Schleimhaut der Naſe 789
Schleimhöhle des obern Kinnbackens 90
Schleimhöhlen der Naſe 1144
Schleimpfropf 986
Schließmuskel 1164
— der Augenlieder 883
Schlingbaum 1293
Schlinge 696
Schlingen 404
Schlingen, ſchweres 443
Schlingzweige 223
Schlucken 1143
Schlürfen 1155
Schlüſſelbeine 307
Schlüſſelbeingefäſſe 1190
Schlüſſelbeinmuskel 1190
Schlüſſelblume 998
Schlund 514. 950
Schlunddrüſe 1236
Schlundkopfsmuskel 263
Schlundmuskel 868
Schmalz 21. 154
Schmalzblume 990. 1038
Schmeer 21. 154
Schmeerbauch 1. 480
Schmeerſtein 1147
Schmeerwurzel 965. 1219
— ſchwarze 1216
Schmelzen 726
Schmelzer 799
Schmelzerde 469
Schmelzfeuer 645
Schmelzform 345
Schmelztiegel 377
Schmerz 433
— in den Knochen 894
Schmerzſtillende Mittel 79
Schmetterlinge 709
Schmetterlingsblumen 910
Schminkbohnen, welſche 951
Schminkflecklein 1243
Schminkmittel 362
Schmirgel 1148
Schnabel 1069
Schnabelkraut 1105
Schnarchen 1182
Schnarren 1070
Schneckengang im Ohr 317
Schneckenklee 778
Schneetröpflein 712
Schneidermuskel 1098
Schneidezähne 409. 998
Schnelle Ohnmacht 1206
Schnellkraft 452
Schnepper 953
Schnittlauch 1107
Schnürbruſt 1232
— zum Buckel 924
Schnupfen 252. 362
Schnupfmittel 490
Schößlein 393
Schorf der Wunde 493
Schorwurz 4
Schote 1139
Schramme 292
Schreibfeder im Gehirn 205
Schröpfen 1105
Schröpfeiſen 1105
Schröpfkopf 386
Schröteiſen 1041
Schrotmeiſſel 1041
Schulterbinde 1105
Schulterblatt 615. 875
Schulterblattmuskel, erhebender 711
— des Zungenbeins 349
Schuppichte Naht 709
Schuppichtes Bein 1176
Schußſtein 746
Schußwunde 1111
Schußwundenwaſſer 1111
Schwachheit 142. 402. 471. 649.
Schwadengras 520. 764
Schwämmchen 96
Schwängern 652
Schwär 959
Schwalbe 613
Schwalbenkraut 279
Schwalbenneſter, indianiſche 613
Schwalbenwurz 130
Schwamm 547. 1175
Schwammgewächs 548
Schwammichtes Fleiſch 631
Schwammſtein 1175
Schwangerſchaft 564. 578
Schwanzbein 315
Schwarzbeere 1267
Schwarzdorn 6. 1007
Schwarze Galle 783
— Hirſchwurzel 270
— Krankheit 782
— Kreide 978
— Meiſterwurz 138
— Pappel 990
— Pimpinelle 965
— Schmeerwurzel 1216
— Stickwurzel 1216
Schwarzer Andorn 157
— Enzian 270
— Staar 54
Schwarzes Bleyweiß 810
Schwarzkümmel 850
Schwarzwinde 596
Schwarzwurzel 288. 340. 1204
Schwefel 1197
Schwefelgeiſt 1198
Schwefelmilch 686
Schwefelwurzel 947
Schwein 991
Schweinbrod 123. 393
Schweintod 943
Schweiß 1195
Schweißbad 1271
— trocknes 687

Schweißblätterlein 607
Schweißfieber 607. 1195
Schweißflecke 1195
Schweißlöcher 991
Schweißtreibende Mittel 418. 608
Schwerdtförmiger Knorpel 472. 1324
Schwerdtlilien 672
— blaue 671
Schwere Geburth 444
Schwere im Kopf 232
Schwere Sprache 162. 808
Schwerer Athem 147. 889
Schweres Gehör 162. 441
Schwermuth 444. 783
Schwertel 566. 671
— ſtinkender 1160
Schwertelkraut 1157
Schwiele 208. 336. 1263
Schwinde 116. 549
— am Kinn 791
Schwindel 1115
Schwindelkörner 352. 382
Schwindelkraut 434
Schwinden 116. 549
— des Augapfels 1062
Schwindflecken 715
Schwindſucht 143. 764. 959
Schwingen 891
Schwitzbad 919
Schwitzen 1195
Schwitzfieber 460
Schwitzkaſten 687
Schwitzſtube 158
Scorbutiſcher Frieſel 1022
Sechswöchnerinn 1015
Seeblumen 857
Seegelloch ſtrick 228
Seeholderkraut 994
Seeigel 447
Seekohl 367
Seekrankheit 813
Seekuhſtein 760
Seelavendel 721
Seelenlehre 1010
Seemäuſe 823
Seeneſſel 1318
Seepferdchen 609
Sehen 1220
Sehenerve 882
Sehnichte breite Haut 99
Seide 1129
Seidelbaſt 400. 573. 701. 801. 1234
Seidenkraut 389
Seidenwurm 179
Seife 1094
Seifenbeeren 1095
Seifenkraut 1095. 1187
Seifenſiederlauge 732
Seigern 458
Seigetuch 321. 328. 526
Seitenmuskel der Zunge 265
Seitenmuskel der Luftröhre 1235
Seitenſchnitt 103
Seitenſtich 975
— unächter 976
Selleri 97
Senf 1142
— weiſſer 491
— wilder 671. 1231
Senfbrey 1142
Senfpflaſter 1142
Senesbaum, welſcher 329
Senesblätter 1126
Serapinſaft 1080
Serpentinſtein 878
Seſamdotter 1134
Seſelkraut 1134
Sevenbaum 1077
Seuche 341. 737. 813. 907
— herrſchende 479
Seufzer 1200
Sichelförmiger Fortſatz der harten Hirnhaut 512
Sichelklee 778
Sieb 370
Siebenfingerkraut 330. 1242
Siebenmonatkind 1128
Siebentägiges Fieber 1128
Siebenzeit 532
Siebförmiges Bein 496
Siechhaus 853
Sieden 445. 458
Siegelerde 705
Siegwurzel 1293
Sigmarskraut 40
Sigmundswurz 40
Silber 115. 739
Silberglätte 728
Sinau 40
Singrün 309
Sinn 35. 1127
Skorpionkraut 1114
Smalte 1146
Smyrnenkraut 1148
Sodbrennen 112. 230. 231. 312
Sode 1149
Solenmuskel 1151
Sommerflecken 476. 706. 947
Sommerſproſſen 706
Sommerwurz 889
Sonde 782. 1161
Sonne 1150
Sonnenblume 592. 599
Sonnenbrand 909
Sonnenflecken 476
Sonnenthau 965. 1069
Sonnenwende 594
Sonnenwirbel 593. 594
Sophienkraut 1154
Sorgſaamen 1156
Spalte 526. 1064. 1107
— der Gurgel 1065
Spalten der Haare 422
Spange 521
Spangrün 26
Spaniſche Binzen 1158
— Fliegen 220

Spaniſcher Hollunder 1208
— Klee 877
— Körbel 564
— Kragen 914
— Wegerich 614
Spanader 1220
Spanne 431
Spannen 343
— unter den kurzen Rippen 1221
Spargel 132
Spatel 629. 1159
Spath 1159
Speckbeule 725
— an den Augenliedern 971
— am Kopf 1214
Speckgeſchwulſt 840. 1180
Speckhaut des Blutes 379
Specklilien 224. 720
Speckſtein 1147
Speichel 1084. 1176
Speichelfluß 1014. 1085
Speichelgänge 440. 1084
Speichelkraut 1179
Speichelwurzel 1024. 1095
Speierlingbaum 1155
Speiſeordnung 416
Speiſeröhre 868
Speiſeſaft 291
Speiren 1155
Spelt 1161
Speltweizen 1328
Spelz 1327
Sperber 5
Sperberbaum 1155
Sperberkraut 964
Spergel 1161
Sperreiſen 425
Spezerey 120
Spiauter 1160. 1329
Spiegelharz 327
Spiegelruß 545
Spiegelſtein 1122
Spierlingbaum 1155
Spierſtaude 1168
Spießglas 87
— ſchweißtreibendes 87
Spießglaskalch 87
Spinat 613. 1168
Spind 38
Spindel im Arm 1034
Spindelbaum 497
Spindelförmige Wurzel 550
Spindelmuskel 1033
Spindelkraut 142
Spinne 109
Spinnenkraut 948
Spinnewebenhäutlein 109
Spiralbinde 432
Spitzbinde 390
Spitze des Herzens 820
— an den Kräutern 1198
Spitziger Sauerampfer 899
Spitzkletten 1323
Spitzpocken 1273
Spitzzähne 394. 410
Sprache 736
— ſchwere 443
Sprachloſigkeit 94
Spreu 19
Springgurkenſaft 452
Springkörner 250. 699
Springkraut 158. 650. 699
Sproſſe 1200
Sproſſende Blume 1002
— Dolde 1002
Sprütze 1144. 1207
Sprungbein 138
Spülung des Mundes 414
Spulwürmer 739
Spurre 1161
Staar, grüner 251. 568
— ſchwarzer 54
Staarnadel 20
Staarſtechen 411
Stabwurz 4
Stachel 7. 19
Stachelbeeren 579. 1320
Stachelgras 259
Stachelkraut 89
Stachelmuskel, groſſer, des Rückens 1124
Stachelnuß 1249
Stachelſchwein 639
Stachlichter Mohn 114
Stadtarzt 111
Stärke 62
— blaue 313
StärkendeAnzeigung 656
— Mittel 1240
Stärkküchlein 422
Stahl 274. 768
Stahlkugeln 569
Stamm 1183. 1256
Stammeln 156
Starrſucht 248
Staubbeutel 82
Stauberde 619
Staubfächer 96
Staubfäden 96. 220
Staude 544
Staudengewächs 544
Stechapfel 1186
Stechbaum 647
Stechende Haare der Augenlieder 948
Stechdorn 902
Stechpalme 32. 647
Steckfluß 252
Steckrüben 836
— wilde 1009
Stegreif 1178
Steifigkeit der Gelenke 69
Steigbügel 1178
Steigende Gurken 1136
Stein 206. 695
— in Früchten 892
Steinalaun 1066
Steinblumen 573. 1184
Steinbrech 135. 1101
— rother 524. 1251
Steindacht 57
Steineiche 646
Steinfarren 1173
Steinflachs 57
Steinflechten 715
Steinklee 737. 785
Steinkohle 728
Steinkraut 1134

Steinleberkraut 600
Steinlöffel 695
Steinmark 766. 780
Steinnägel 118
Steinöhl 946
Steinpimpinelle 965
Steinpocken 1273
Steinraute 135
Steinſaamen 730
Steinſalz 559. 1083
Steinſchneiden 731
Steinſchnitt 731
Steinzermalmende Mittel 1101
Steisbein 315
Stempfel 968
Stendelkraut 884
Stendelwurzel 395
Stengel 256. 927
Stern im Auge 1021
— von Bethlehem 887
Sternanis 77
Sternband 296
Sterndeuterkunſt 139
Sternerweiterer 296
Sternkraut 136
Sternleberkraut 132. 774
Stich 1020
Stichpflaſter 881
Stickwurzel, ſchwarze 1216
Stiel 256. 915
— am Obſt 926
Stillſtand des Herzens 939
Stimmritze 571. 1065
Stinkende Aſa 128
— Kamillen 364
— Melde 1322
— Schwertel 1160
Stinkender Athem 532
— Bohnenbaum 65
Stinkendes Naſengeſchwür 900
Stinkkäfer 196
Stirne 543
Stirnbein 543
Stirnhöhlen 543
Stirnmuskeln 543
Stirnumſchlag 543
Stocken 1177
Stockfiſch 130
Stockroſen 758
Stockzähne 410. 809
Stöhr 14
Stolzer Heinrich 180
Stopfende Mittel 860
Stopfwachs 1003
Storch 294
Storchsblumen 72
Storchſchnabel 563
Stottern 825
Strahlenband 296. 707
Strahlenförmige Blume 1033
Streichkraut 742. 1348
Strohlade 704
Strützen 1325
Studentenblume 1213
Studentenröslein 600. 918
Stützen der Pflanzen 545
Stufenjahr 79. 309
Stuhlgang 404. 414. 1021. 1181
Stuhlzäpflein 1199
Stuhlzweig 1221
Stummheit 826
Stumpfwerden der Zähne 249. 584
Sturmhut, blauer 16
— gelber 16
Sublimirglas 50
Subſtanz, graue des Gehirns 360
Sucheiſen 1161
Sucher 676. 782
Süßholz 572
— wildes 138
Süßfarrn 985
Sulz 555
SympathetiſcheDinte 142
Syriſche Pappeln 642

T.

Tägliches Fieber 515
Täſchelkraut 196
Tagblindheit 856
Tag und Nacht 917
Talgdrüſen 567
Talgdrüſen, Meiboміſche 207
Tang 545
Tannenbaum 2
Tannzapfen, indianiſche 66
Tanzkrankheit 1217
Tappenſtein 746
Tartoffeln 745
Taube Neſſel 553. 692
Taubenfuß 943
Taubenkörbel 546
Taubenkraut 1285
Taubenkropf 546
Taubenrock 437
Tauber Haber 25
Taubheit 162. 347
Taumelkorn 1330
Tauſendblatt 804. 829
Tauſendgüldenkraut 260
Tauſendkörner 604
Tauſendſchön 53
Teichkolben 1266
Teig 770. 922
Terpentin 1222
Teufelsabbiß 815. 1194
Teufelsauge 459
Teufelsdreck 128
Teufelskirſchen 45
Teufelsmilch 932
Teufelswurzel 835
Tiſane 1014
Thau 1066
Theebaum, caroliniſcher 1293
Theerwaſſer 970
Theriakwurzel 1269
— deutſche 965
Theil 920
Thier 76
Thiere, menſchenähnliche 84
Thierpflanzen 1331
Thon 115. 297
Thränen 687
Thränenauge 483
Thränenbein 688. 1309
Thränendrüſe 239. 688
Thränenfiſtel 24. 527. 688

Thränengänge 323. 439
Thränengeſchwür 24
Thränenſack 1079
Thurmſenf 1261
Thymſeide 389. 486
Tinkelkorn 1161
Tobſucht 958
Tod 815
Todte Erde 1223
— Neſſel 553. 692
Todtenbruch 457. 758
Todtenkopf 227. 321
Todtenkrampf 1225
Todtern 389
Töpferkolik 962
Tollheit 661
Tollkirſchen 167
Tollkörner 315
Tollkraut 628
Tollwurz 16
Tomback 148
Ton 1154
Tormentillwurzel 601
Tourniquet 513
Tracht 564. 578
Träublein auf dem Auge 1180
Tragband 806
Tragbinde 1105. 1200
Trank 588. 995
— abgeſottener 102
— blutreinigender 46
— kühlender 678
Traubenhäutlein 1055. 1320
Traubenhyacinth 823
Traubenkraut 182
Traubenweiden 1168
Traum 475. 662. 1152
Traurigkeit 31
Treibkörner 699
Treibmuskel 8
Trennung 415. 1151.
— der Knochen 421
Treſpe 1330
Trichter 470. 658
Trinkmuskel 173
Tripmadam 1121
Trippel 1253
Tripper 575
Trocknende Mittel 1185
Trockner Brand 556. 842
Trocknes Schweißbad 687
Trommelhäutlein im Ohr 1264
Trommelhöhle im Ohr 1266
Trommelſucht 1265
Trompetermuskel 191
Tropfbad 248. 462
Trüffeln 745
Trunkelbeeren 464. 1267
Türkiſcher Bund 769
— Hollunder 1208
— Weizen 775
Tuffſtein 1019
Turbithkraut 1253
Turbithwurzel 1260
Turmerick 389

U.

Ueberbein 555
Uebereinſtimmung der Theile 340. 1203
Uebergeben 1313
Ueberſchlag 486
Ueberſchwängerung 487. 1198
Ueberwurf 864
Uebles Ausſehen 510
Ulme, kleinblättrige 1305
Ulmenbaum 1305
Umgeſchlagene Binde 222
Umkehren der Augenlieder 595
Umkreis 938
— innerer im Ohr 1105
Umlauf des Geblütes 302
Unächter Seitenſtich 976
Unbeſtändiges Fieber 515
Unbeweglichkeit 14
Unempfindlichkeit 64. 836
Unerſättliches Eſſen 21
Unflath 1156. 1181
Unfruchtbarkeit 32. 1181
Ungariſches Fieber 515. 619
Ungeduld 443
Ungenanntes Augenhäutlein 660
— Bein 366. 660
— Feuchtigkeit 661
Ungepaarte Ader 154
Ungeſäuert Brod 154
Ungleiche Theile 429
Ungleichdreyſeitiger Muskel 1103
Unleidlichkeit 443
Unluſt zum Eſſen 80
Unmäſſigkeit 17
Unmuth 31
Unordentlicher Puls 449
Unreife der Krankheit 377
Unreine Säfte 200
Unruhe 661
Unſchlitt 1135
Unſerer Frauen Bettſtroh 554
Unſerer Frauen Flachs 722
Unſinnigkeit 79. 661. 762
Unterband 633
Unterbauch 1. 633
Unterbinden 717
Unterkehle 191
Unternähen 668
Unterſchulterbeinsmuskel 658
Unvermögen 402
— zum Beyſchlaf 66. 652
Unzeitige Frucht 462
— Geburth 3
Urin 1317
— trüber 371
Uringlas 773
Urintreibende Mittel 431
Urſache, gelegenheitliche 999
— vorhergehende 1001

V.

Veilwurzel 672
Veitstanz 286
Ventoſen 385
Venusballen 1224
Venusberg 812
Venushoden 1224
Veränderte Farbe 16
Verband 405
Verbeſſerung 501
Verbrennung 56. 508. 1319
Verdauung 318. 932
— langſame 184
— üble 200
Verderbung 419
Verdickende Arzneyen 313. 654. 900
Verdickung 335. 340. 663
Verdrehung 342. 430
— der Augenlieder 475
— des Mundes 915
Verdünnende Mittel 144. 425
Verdünnung 144
Vereinigung der Gefäſſe 67
Vereiterung 1200
Verfälſchung 23
Vergeſſenheit 859
Verglaſung 1302
Vergliederung 565
— mit deutlicher Bewegung 421
— mit weniger Bewegung 1205
Vergulden 652
Verhärtende Mittel 1110
Verhärtete Geſchwulſt 1109
Verhärtung 657
Verhaltene monatliche Reinigung 1199
Verhinderte Ausdünſtung 22
Verkalchung 206
— ohne Feuer 206
— philoſophiſche 206
Verkniſtern 403
Verlängertes Mark 781
Vermengung 332
Vermiſchung 323. 332
Vermögen 510
Verniß 1287
Verpraſſeln 403
Verpuffen 413. 505
Verquickung 53
Verrenkung 342. 743. 1192
— der Hüfte 504
— vollkommene 502
Verrichtung 19
Verrücken 1192
Verſchlackung 1113
Verſchlieſſung des Augenſterns 1206
Verſchneider 885
Verſchneidung 247
Verſchwürung 507
Verſetzung der Krankheit 799
Verſtand 664
Verſtopfende Schenkelmuskeln 768. 861
Verſtopfung 465. 860
Verſüſſung 450
Vertheilung 430
Verwachſen 91. 142
— der Gelenke 69
Verwahrende Anzeigung 656
Verwahrungsmittel 1003
Verwandſchaft 29
Verwickelung der Saamengefäſſe 905
Verwirrung des Verſtandes 915
Verzehrung 62
Verzogene Glieder 737
Veſte Theile 1151
Vieharzneykunſt 1292
Viehtheriack 421
Viereckigter Lendenmuskel 1028
— Lippenmuskel 1028
— Schenkelmuskel 1028
Vierköpfichte Binde 546
Viertägiges Fieber 515. 1028
— anhaltendes Fieber 1225
Violreben 641
Violwurzel 672
Virginiſche Schlangenwurzel 116. 327
Vittbohnen 951
Vögelein im Ey 273
Vogelbeerbaum 1155
Vogelbeeren 145
Vogelfuß 888
Vogelkraut 50
Vogelleim 1299
Vollblütigkeit 975
Volleibigkeit 858
Vorbeugende Muskeln 1002
Vorderarm 383
Vorderhauptsbein 185
Vorderſten Zähne 998
Vorfall 405. 1000
— des Augenſterns 1180
— der Blaſe 504
— des Maſtdarms 502
— der Mutter 638. 1000
— der Mutterſcheide 1000
Vorhaupt 1142
Vorhaut 475. 996
Vorhergehende Urſache 1001
Vorlage 1042
Vorlippen 1002
Vorrückende Krankheit 1002
Vorſteherdrüſe 1005
Vorſtoß 1003

W.

Wachen 1294
Wacholderbaum 680
Wacholdergummi 1088
Wacholderſtaude 680
Wachs 264
Wachsblume 269
Wachskerzen 268
Wachspflaſter 266

Wachsſtock 268
Wachtelweizen 782
Wackeln der Zähne 573
Waden 557. 1200
Wadenmuskeln 557
Wärme, angebohrne 465
— natürliche 175
Wärmſteine 878
Wärzlein 910
Wäſſericht=blutiger Eiter 1210
Wäſſerichte Feuchtigkeit der Augen 618. 622
— Geſchwulſt 866
Wäſſerichter Theil des Blutes 1133
Wäſſern 748
Waffenſalbe 881
Wahnwitz 406. 762
Wahrſagung aus den Händen 280
Waldbockshorn 138
Walddiſtel 32
Waldflachs 722
Waldknoblauch 112. 878
Waldmangolt 1025
Waldmeiſter 132. 600
Waldrebe 308. 309
Waldſtroh 554
Waldwicke 889
Waldwinde 720
Walkererde 297
Wallfiſch 272
Wallkraut 215
Wallnuß 678
Wallochſenzunge 745
Wallram 1162
Wallrath 1162
Wallwurzel 340. 1204
Wandlauskraut 1160
Wange 559. 753
Wanſt 1074
Warme Bäder 1230
Warze 17. 1288
— breite 819
— myrtenförmige 240
Warzenkraut 284. 1117
Waſchen 736
Waſchkraut 1095
Waſſer 105
— des Herzbeutels 106
— mineraliſche 106
— in der Nachgeburt 619. 727
Waſſeraderbruch 626
Waſſeraloe 803
Waſſerampfer 186
Waſſerbenedictenwurzel 241
Waſſerbetonien 1117
Waſſerbitter 803
Waſſerblätterlein 621
Waſſerblaſe 621
Waſſerblattern 955
Waſſerbley 810
Waſſerbruch 623
Waſſerbungen 165
Waſſerdonnerbart 803
Waſſerdoſt 173. 498
Waſſereppig 626. 867. 1144
Waſſererz 553
Waſſerfarn 892
Waſſerfenchel 803
Waſſergänge 439
Waſſergang im Ohr 105
Waſſergefäſſe 1280
Waſſerkopf 623
Waſſerkrebs 278
Waſſerkreſſe 1146
Waſſerlefzen 856
Waſſerlilien 857
Waſſerlinſen 706
Waſſermangolt 693
Waſſermelonen 75. 306
Waſſermerk 626
Waſſermoos 1306
Waſſernabelbruch 624
Waſſernuß 1249
Waſſerpfeffer 625. 942
Waſſerpocken 622
Waſſerſcheu 624
Waſſerſchierling 295
Wäſſerſtern 208
Waſſerſucht 67. 129. 625. 713
— im Auge 625
— des Haupts 623
Waſſerſyrup 626
Waſſertreibende Arzneyen 622. 625
Wand 567. 674
Weberkarten 428
Wechſelfieber 515. 666
Weegrich 119. 972
Wegebreit 119. 972
Wegedorn 1056
Wegerich 119. 972
— ſpaniſcher 614
Wegerkraut 554
Weggraß 984
Wegſtroh 554
Wegwart 294
Wegſenf 493
Wegweiſer 335
Wehen 433
Weibliche Schaam 1064
Weichdorn 1056
Weichen 632. 647. 659
Weicher Storax 726
Weichleibig 52
Weichſelzopf 977. 1250
Weichwerden der Knochen 894
Weidaſche 300
Weide 1086
— braune 593
Weidenbaum 1086. 1293
Weidenbeere 610
Weiderich 747
Weihernuß 1249
Weihrauch 1233
— arabiſcher 1233
— deutſcher 1233
Wein 1295
Weingeiſt, höchſt=rektificirter 41
Weinmeth 867
Weinmoſt 867
Weinraute 1076
Weinrebe 1301
Weinſtein 1218
— an den Zähnen 865
Weinſteinerde, blätterichte 533
Weinſteinſalz, zerfloſſenes 873

Weinſtock 1301
Weiſſe im Auge 37
— im Ey 37
Weiſſe Bete 170
— Diſtel 1166
— Erbſen 293
— Hirſchwurzel 270
— Leberblume 918
— Linie 722
— Möhren 922
— Nordamerikaniſche Fichte 966
— Pappel 990
— Pimpinelle 965
— Räude 1301
— Rhabarber 777
— Rüben 922
Weiſſer Andorn 768
— Ausſatz 710
— Diptam 541
— Fluß 529
— Kreiß 297
— Orant 948
— Nachtſchatten 1117
— Senf 491
— Wiederſtoß 165
— Wiederthon 948
Weiſſes Gold 974
— Nichts 987
Weißbetonie 998
Weißbuche 237
Weißdorn 368. 898
Weißmachung 402
Weißtanne 2. 966
Weißwurz 983
Weizen 1139. 1255
— türkiſcher 775
Wellenförmiger Puls 1308
Wellſaame 1154
Welſche Bärenklau 184
— Bohnen 432
— Gartendiſtel 125
— Linſen 329
— Nuß 678
— Peterſilien 59
— Pimpinelle 965
— Schminkbohnen 951
Welſcher Hirſe 908
— Kirſchbaum 354
— Körbel 831
— Lavendel 1183
Welſcher Quendel 1235
— Senesbaum 329
Wendende Muskeln des Schenkels 1069
Werkzeug 663. 748. 886
Wermuth 5
Wetterglas 1231
Wichtelzopf 977. 1250
Wickeln 513
Wicken 1293
Widernatürliche Dinge 1048
Wiecke 1261
Wiederkauen 1074
Wiederthon, weiſſer 948
— güldner 987. 1251
Wiederſtoß 135. 1251
— rother 165. 721
— weiſſer 165
Wieſenblume 990
Wieſendiegel 460
Wieſengeld 855
Wieſenkreſſe 229
Wieſenraute 1227
Wieſenſafran 321
Wieſenwolle 573
Wild Aurin 578
— Balſamkraut 650
— Fleiſch 743
— Johannisbrod 267
— Nießkraut 1129
— Süßholz 138
Wilde Garbe 534
— Kaſtanien 27
— Kreſſe 641
— Lychnis 862
— Münze 793
— Nießwurz 594
— Ochſenzunge 447
— Raute 588
— Rhabarber 693
— Roſen 395
— Steckrüben 1009
Wilder Dill 801
— Diptam 1009
— Eſchenbaum 888
— Feigenbaum 224
— Flachs 452
— Jasmin 1208
Wilder Körbel 295. 924
— Kohl 692
— Kürbis 326
— Lauch 59
— Lorbeerbaum 1238
— Oehlbaum 451
— Poley 1131
— Roßmarin 704. 1068
— Safran 239. 319
— St. Foin 778
— Senf 671. 1231
Wildes Feuer 955
Winkelnath 1301
Windblume 1018
Windbruch 978
Winddorn 1167
Winde 345
Windekraut 1147
Windeln 513
Windgeſchwulſt 465. 979
Windhaber 25
Windofen 78
Windpocken 1273
Windſucht 1265
— der Mutter 961
Windtreibende Mittel 235
Winterblumen 455
Wintergrün 309. 1025
Winterkreſſe 162
Winters amerikaniſche Gewürzrinde 359. 1322
Wirbel 1174
— auf dem Haupte 1288
Wirbelbeine 1174
Wirbeldoſten 310
Wirkung 19. 470. 877
Wismuth 765
Wölklein im Urin 468. 854
Wohlgemuth 887
Wohlverley 119
Wolcke 844
Wolf 144. 668. 742. 947
Wolfsbeere 918
Wolfsbohnen 741

Wolfsklau 745
Wolfskrankheit 744
Wolfskraut 744
Wolfsmilch 495. 593. 1239
Wolfstrappe 230
Wolfswurzel 16. 744. 835
Wolle 1240
— an den Kräutern 693
Wollenfett 870
Wollkraut 955. 1284
Wucherblume 289
Würmer 129. 460. 739. 1285
Würmlein 739
Würfelbein 383
Würfelerz 552
Würze, engliſche 59
Würznelken 242
Wütrich 295
Wundarzneyen 1248
Wundarzneykunſt 281
Wundarzt 281
Wunde 1321
Wundeiſen 782. 1161
Wunderbaum 1064
Wundernetz 1051
Wunderſalz, Glaubers 806
Wundklee 1321
Wundkraut 1219
— güldnes 1297
Wundpflaſter 969
Wundwerden 668
Wundzange 1069
Wurm am Finger 919
Wurmähnliche Muskeln 738
Wurmförmige Bewegung der Gedärme 939
Wurmförmiger Fortſatz 1286
Wurmkrankheit 756
Wurmkraut 1216
Wurmmittel 82. 89. 595
Wurmſaamen 1093
Wurmtod 5
Wurſthäutlein 45
Wurzel 1035
Wurzel, ſpindelförmige 550

Y.

Ypern 1305

Z.

Zähigkeit 707
Zähne 410
Zähnklappen 189. 1254
Zähren 687
Zäpflein 302
Zäpfleinkraut 634. 703
Zäſerlein 303
Zahmer Knoblauch 1113
Zahnen 410
Zahnfleiſch 565
Zahnförmiger Fortſatz 865
Zahngeſchwür 487. 921
Zahnhöhlen 51. 815. 997
Zahnkraut 409
Zahnpulver 410
Zahnſchmerz 865
Zahnſchnecke 409
Zahnweh 865
Zahnwehbaum 1326
Zahnwurz 1024
Zahnzange 536. 864
Zange 536
— zum Zäpflein 1179
Zapfen 1187
Zaumbinde 582
Zaunrübe 190
Zehen 435
Zehrwurz 126
Zeichen 1182
— der Krankheit 1138
Zeichenlehre 1124
Zeigefinger 655. 714
Zeigefingers Ausſtrecker 656
Zeiger 424
Zeitigung 774
Zeitloſe 321
Zellicht 1051
Zeltlein 1070
Zerflieſſung 406
Zerfloſſene Weinſteinerde 727
Zerfloſſenes Weinſteinſalz 873
Zerfreſſung 358
Zergliederer 68
Zergliederungskunſt 68
Zerknirſchung 344
Zerlegung 65
Zermalmung 68
Zernagung 62. 414
Zerquetſchung 340
Zerreibung 690
Zerſchneidung 334
Zerſpringen 1074
Zerſteſſung 344
Zertheilende Mittel 428
Zeugung 559
Zeylaniſche Oehlnuß 166
Ziegelöhl 698. 872
Ziehbank, hippokratiſche 1104
Ziehende Mittel 956
Zimmt 299
— magellaniſcher 359. 1322
Zimmtrinde 245. 299
— bittere 386
Zinn 680. 1178
Zinnkraut 135
Zipperlein 124. 980
Zirbeldrüſe 333
Zirneiche 270
Ziſererbſen 293
Zittermaal 537. 651. 715. 911
— am Kinn 791
Zittern 617. 1248
Zittergras 186
Zitterwurz 899
Zittwer 1327
— falſcher 247
Zittwerſaamen 1093
Zittwerwurz 1327
Zucker 1078
Zuckerpflaumen 1007
Zuckerroſe 1067
Zuckerwurzel 1145
Zucken 819
— der Flechſen 1193

Zuckungen 346. 819
Zürbelnußkiefer 966
Zufall 1204
Zug 486
Zugofen 72
Zugpflaſter 414. 437. 486
Zunehmen 145. 501
— des Fiebers 146
Zunge 723
— angewachſene 70
Zungenband 538
Zungenbein 628
Zungenbeinmuskel, äuſſerer 827
Zungenbeinmuskel, der Luftröhre 629
Zungenblatt 425. 634
Zungenbrand 570
Zungendrüſen 1192
Zurückbeugende Muskeln 1199
Zurücklaufende Nerven 1043
Zurücktreibende Mittel 1047
Zuſammenfügung 1203
Zuſammengeſetzte Drüſen 338
Zuſammenwachſung 91. 313. 335. 1203
Zuſammenziehen 342
Zuſammenziehende Mittel 139. 1204
Zweige 183. 1036
Zwerchfell 419
Zwergbuche 237
Zwetſchgenbaum 1007
Zwetſchken 1007
Zweybäuchichte Muskeln 423
Zweyblatt 174. 879
Zweyflüglichte Inſekten 428
Zweyköpfigte Muskeln 173
Zweyzeilige Gerſte 430
Zwiebel 202
Zwiefach 1074
Zwiſchentage 664
Zwiſchenweite 113
Zwitter 71. 602
Zwölffingerdarm 431
Zymbelkraut 393

INDEX GALLICVS

A.

Abeilles 94
Abouchement des vaiſſeaux 67
Abricotier 117
Abſcès 102
— dans le poumon 1312
Abſtinence de manger 657
Acacia commun 1008
Acante 7. 184
Accès 920
Accident 947. 1204
Accord 340. 1203
Accouchée 1014
Accouchement 860
— laborieux 444
Accroiſſement 145
— de la fiévre 146
Ache 97
— d'eau 626
— de montagne 714
Acide 13
Acidules 13
Acier 247. 768
Aconit 16. 744
— ſalutaire 744
Action d'allaiter 688
— de macher 771
Adeptes 21
Adianthe 221
Adouciſſement 450
Adragant 1244
Affection 923
— hyſterique 637
Affliction 29
Agacement des dents 249. 584
Agaric 30
— minéral 766
Agathe 11
Age 27
Ageraton 31
Agitation 1292
Agnus Caſtus 1300
Agonie 31
Agraffe 521
Agremoine 33
Agripaume 230
Agropile 24
Aide 153
Aigreur 16
Aigrette 169. 911
Aiguille 19
— de Berger 924
— à cataracte 20
Aiguiſer 19
Ail 46. 59
— d'ours 112
— poireau 1113
— ſerpentin 878. 1293
Ailes de chauve ſouris 1291
— du nez 35
— des parties honteuſes 36
— de l'oreille 36
— de l'os ſphénoide 36
Aimant 751
Aine 659
Air 25
— éthique 510
Airelle 1267
— rouge 1302

Ais 971
Aiſelle 36. 153
Alambic 41
Alaterne 36
Albâtre 35
Alcée 40
Algue 43. 1332
Alienation de l'eſprit 79. 915
Alizier 368
Alkekenge 45
Alleluja 10. 45. 899
Allongement 460
Alopecie 48
Aloſe 49
Alouche de Bourgogne 115
Alpiſte 948
Aludel 50
Alvéoles des dents 51. 997
Alviez 966
Aluine 5
Alun 51
— de glace 1066
— de roche 51. 1066
Amalgame 53
Amandier 62
Amarante 53
— jaune 455
Ambre gris 55
— jaune 1194
Ambrette 2
Ambroſie 55
Ame 154
Amer 53
Ametiſte 57
Amiante 57
Amidon 62
Ammi 58
Amnios 58
Amour furieux 95
Amourettes tremblantes 186
Amphisbéne 60
Amphore 61
Ampoulle 6
— ardente 450
Ampoulles 449. 1022
Amputation 61
— à lambeau 61
Amulet 934
Amygdales 84. 918
Anacarde 63
Analiſe 65
Ananas 66
Anaſtomoſe 67
Anatomie 68
Anatomiſte 68
Anchyloſe 69
Ancolie 107
Ancylotome 70
Androſace 71
Anemone 72
Anet 72
Aneuriſme 73
Angelique 73
Angle de l'oeil 220. 612
Angoiſſe 31
Anguille 74
Animaux plantes 1331
Anis 77
— de la Chine 77
Anneau 303
Année climacterique 79. 309
Annulaire doigt 424
Anodin 79
Antagoniſte 81
Antennes 81
Antidote 42
Antimoine 87
Antipathie 87
Antiperiſtaſe 87
Antiſeptiques 89
Antofles 82
Antophylles 242
Anus 90
Anxiété 91
Aorte 91
Apepſie 92
Apium 97
Aphthes 96
Apocyn 99
Aponeuroſe 99
Apophyſe 100
— coracoïde 70
— coronoïde 355
— mammiforme 759
— maſtoide 759
— pterygoidienne 1013
— ſtiloide 166. 577. 1188
— zygomatique 1332
Apoplexie 101
Apoſéme 102
Apoſtême 102
Apoſtûme dans le bas ventre 467
— dans la poitrine 467
Apoticaire 949
Apoticairie 949
Appareil 103. 405
— grand 103
— haut 103
— lateral 103
— petit 103
Apparitions 947
Appendice vermiculaire 103. 1286
— vermiforme 1286
Appetit 103
— depravé 306
Appetits 1107
Apre 9. 152
Aprelle 611
Aqueduc 105
Arachnoide 109
Araigne 109
Araignée 109
Arbouſier 110. 1308
Arbre 109
— à fraiſes 110
— de Judas 267. 1140
— de Trefle 684
— de vie 110
Arbriſſeau 544
Archangelique 111
Archée 111
Archiatre 111
Aréolê 115. 586
Ardeur 112
— de l'eſtomac 113. 312
Argalou 902
Argent 115. 739
— haché 115
Argentine 80
Argille 115. 297
Aridure 116
Ariſtoloche 117
Armoires 118
Armoiries 118
Armoiſe 121
Arnigne 119
Arobe 966
Arrête boeuf 80
Arrière faix 971. 1119
— ſaiſon 153
Arroche 143

Arroche puante 1322
Arroſer 673
Arſénic 121
Art des accouchemens 462
— vétérinaire 1292
Artére 122
— aſpre 132
— bronchiale 187
— carotide 236
— coeliaque 320
— crurale 378
— cubitale 382
— cyſtique 398
— hepatique 600
— intercoſtale 665
— méſenterique 796
— poplitée 989
— pulmonaire 1278
— veneuſe 122
— vertebrale 1288
Artériotomie 123
Artichaut ſauvage 1166
Artichaux 125. 299
Articulation 124
— en forme de charnier 565
— en forme de cheville 574
— en forme de clou 574
Artiſte 683
Aſcarides 129. 739
Aſciron 130
Aſcite 129
Aſclepias 130
Aſpalat 131
Aſperges 132
Aſpérule 132
Aſphodéle 134
Aſpic 134. 701
Aſpre artére 132
Aſſa fétida 128
Aſſation 135
Aſſiſtance 153
Aſſoupiſſement 330. 836. 1152
— profond 254
Aſthme 137. 889
Aſtragale 138
Aſtrologie 139
Athérome 140
Atlas 141
Atome 141
Atonie 142
Atrape mouches 823. 1297
Attelle 519
Attenuation 144
Avalement de la langue 913
Avant-bras 238. 383
Avant-coureur 1000
Aubel 990
Aubergine 788
Aubeſpine 898
Aubier 38
Aubifoin 391
Aubour 38. 684
Aveine 146
Avelines 146
Aveuglement de jour 965
Aune 47
— noire 540
Aunée 592
Avoine 146
— ſauvage 25
Avortement 3
Aurone 4
Auſtère 152
Auſtruche 650
Automate 152
Automne 153
Axiome 153
Azérole 120. 798
Azérolier 368
Azyme 154

B.

Bacile marin 374
Badiane 77
Baguenaudier 329
Baguette 587
Baillement 891
Bain 157. 461. 662. 736
— Marie 158
— pour un membre 795
— pour les pieds 926
— de ſable 114. 1008
— ſec 687
— de vapeur 158. 687. 1270
Bains chauds 1230
Baleine 272
Balle 19
Balon 1042
Balſamin ſauvage 650
Balſamine 158
Banc d'Hippocrate 1104
Bandage 405. 479. 513
— à dix huit chefs 1311
— en doloire 432
— incarnatif 652
— pour les hernies 57
— ſcapulaire 1105
Bande 513
Bandelette à quatre chefs 546
— de Charretier 150
— de tête 221
Barbe de blé 117
— de Bouc 612. 1245
— de Chêvre 1304
— de l'epi 117
— de Moine 389
— Renard 1244
Barbotine 1093
Bardane 696. 942
Bas ventre 1. 682
Baſe 163
Baſilic 162. 863
— ſauvage 310. 862
Baſſin 659. 929
— des reins 929
Batate d'Eſpagne 163
Batracos 164. 633
Battement des artéres 1018
Bavillon 998
Baume 159
— de Perou 161
Baumier 1210
— de Gilead 159. 966
Baye 155
Beaume verd 577
Bec 1069
— de Cicogne 563
— de Griffon 579
— de Gruë 563. 579
— de Liévre 683
— d'Oye 80

Begayement 157. 176. 675. 808. 825. 1008
Bégayer 1247
Behen blanc 166
— rouge 165
Bella donna 167
Belle Dame 167
Belle de nuit 640
Benjoin 168
— francois 650
Benoite 241
Benzoin 168
Berce 184. 601. 1165
Beril 169
Berle 165. 1144
— d'eau 626
Berlue étincellante 767
— rayonante 767
Betoine 171
— des montagnes 119
Bette 170
Betterave 170. 236
Beure 197
Bevuë 427
Bezoar 172
Bière 269
— médicinale 269
Bigle 1185
Bile 174
— bleue 674
— noire 783
Bilieux 175. 284. 962
Biſtorte 176
Biſtouri 653
— caché 536
Bitume 176
— judaïque 133
Blanc de baleine 1162
— de l'oeil 37
— de l'oeuf 37
— manger 713
Blanchiſſement 402
Blanchiſſure des cheveux 218
Blattaire 177
Blatte 176
Blé 544. 1255
— barbu 1156
— de boeuf 782
— d'émail 1146
— de Turquie 775
— de vache 782
Blé locular 1161
— noir 511. 782
— Sarraſin 511
Bleſſure 507
Blette 178
Bleu de montagne 118. 289
— de Pruſſe 202
Bluet 391
Boëte 1027. 1150
Bois 718
— couleuuré 328
— d'Aloë 30. 1324
— de Bréſil 184
— de Couleuvre 328
— de Perroquet 30
— de Roſes 1060
— de S. Lucie 750
— de Serpens 328
— dur 237
— gentil 501. 1234
— nephrétique 844
— puant 65
— punais 354
— ſaint 580
Boiteux 307
Bol 179
Bolus 179
Bon appetit 500
— eſtomac 501
— Henri 180
— homme 955. 1284
— ſigne 500
Bonne Dame 143
— nutrition 501
Bonnet d'Hippocrate 806
— de prêtre 497
Boras 181
Borax 181
Borborygme 181
Bord de l'oreille 594
Boſſe 396
Boſſu 564
Botanique 182
Botrys 182
Bouc 612
Bouche 191. 890
Bouchée 179
Bouchement 860
Boucle 521
Bouffiſſure 979
Boufron 893
Bougie 215
Bouillon 215. 680. 1284
— blanc 955
Boüis 197
Boules de Mars 569
— de Mercûre 569
Boulette 569
Bouleau 171
Boulimie 194
Bouquetine 965
Bourdonnement des oreilles 1154
Bourdonnet 977
Bourg-épine 610. 1056
Bourgene 540
Bourgeon 558. 852. 1200. 1325
Bourgeons 911
Bourrache 181
Bourſe à berger 196
— des teſticules 1117
Bourſoufflûre 465. 658
Bouſſerole 110. 1320
Bout de la mammelle 910
— du nez 569
Boutique 870
Boutons 35. 125. 449. 558. 669. 863. 911
Boyau Coecum 319
Boyaux 474
Branches des arbres 183
Branlement 1292
Bras 183
— courts 553
Brayer 57
Brebis 897
Breuvage 588
Bride 582
Brignoles 1007
Brion 349
Britannique 186
Brochet 737
Bronches 187
Broncocele 188
Broncotomie 188
Broſſe 929
Brouillard 12
Broyement 68
Broyer 1255
Bruiere 488

Bruiere baccifere 464
Bruis 197
Bruiſſement 913
Brûlure 56. 508. 1071. 1319
Brunelle 1006
Bruſc 1075
Bruyere 488
— baccifere 464
Bryone 190
Bubon 191
Bugle 193
Bugloſſe 192
— ſauvage 447
Bugrane 80
Buis 197
— d'âne 1027
— épineux 1027
Buiſſon ardent 1023
Bulbes 194
Bupreſte 196
Byſſe 198

C.

Cabaret 129
Caçaoyer 200
Cachectique 198
Cachexie 198
Cachou 253. 640
Cacochymie 200
Cacochylie 200
Cadavre 201
Cafier 203
Caillelait 554
Caillette 3
Caiſſe 1150
— du Tambour 1266
Cal 208
— au pied 595
Calament 204
Calamine 987
Calamus aromatique 205
Calcaneon 209
Calcination 206
— de chaux 646
— philoſophique 206
Calcul 206
Calebaſſe 385
Calice des fleurs 935
Callitriche 208
Calloſité 1263
Callus 208
Calomel 208
Calotte 478. 552
Calvitie 209
Cameleon blanc 235
Cameline 826
Camomille 276
— fauſſe 365
— puante 364
Campanule 211
Camphre 213
Camus 1141
Canal artérieux 214
— hepatique 600
Canard 66
Canaux 213. 1274
— demicirculaires 214
Cancer 228
— de Galien 215
Candiſation 216
Canelle 299
Canicule 216
Canne 126. 204. 218
Canneberge 898
Cannule 219
Capeline 222. 806
Capillaire 221
— ordinaire 135. 1251
Caprier 223
Capſules atrabilaire 226
— de Gliſſon 226
— ſéminales 226
Capucine 838
— petite 17
Caragne 228
Carboncle 1072
Cardamine 229
Cardamom 229
Cardaſſe 787
Carie 234. 1167. 1222
Carline 235
Carnification des os 894
Caroncules 239
— lacrymales 239
— myrtiformes 240
— papillaires 240
Carotte ſauvage 402
Carouge 1140
Carougier 266
Carpe 238
Carthame 239
Cartilage 239
Cartilage ariténoide 126
— circoide 371
— enſiforme 472
— thyroide 1236
— xiphoide 472. 1324
Carton 519
Carvi 233
Carus 240
Caſſave 242
Caſſe en bâton 244
— en bois 244
— geroflée 243
— laxative 244
Caſſis 1062
Caſſonade 245
Caſtor 247
Caſtration 247
Cataire 251
Catalepſie 248
Cataphore 249
Cataphracte 1232
Cataplaſme 249
Cataracte 251
Catarrhe 252. 1058
— ſuffoquant 252
Catheter 254
Catoche 248
Cavité 256. 319
— des dents 997
— du nez 837
— glénoide 569
— naviculaire 1105
— pour les boyaux 646
Cautere 534
— actuel 257
— potentiel 257
Cauteriſation 257
Cedre du Liban 258
Ceinture 57
Celaſtre 258
Cellules du Colon 259
Cémentation 259
Cendre 300
— gravelée 300
Cendrier 338
Centaurée grande 260. 1057
— petite 260
Centinode 984
Centoire 260
Centre du corps 261
Cephalalgie 263

Cephalée 262
Cerat 266. 269
Cercle 303
— membraneux 627
— oſſeux 78
Cercopitheque 267
Cerf 271
Cerfeuil 273
— muſqué 831
Ceriſier 265
Cerveau 268. 469
— petit 268
Cervelet 268
Cervelle 268. 469
Ceruſe 271
Cetérac 135. 1173
Cevadillé 272
Chair 235
— baveux 548. 743
— des plantes 1017
Chaleur 27. 112. 869
— au viſage 1025
— du foye 1301
— innée 465
— naturelle 175. 465. 1231
Chalumeau 387
Chamaeceraſus des haies 1325
Chamarras 1112
Chambres de l'oeil 211
Champignon 547. 1202
Chancre 228. 742. 853
Changement d'indication 798
Chanvre 219
Chapeau d'Evêque 482
Chaperon de moine 16
Chaperonniere 944
Chaquerille 243
Charbon 83. 1071
— de terre 728
Chardon 231
— à bonnetier 428
— à carder 428
— à cent têtes 492
— argentin 711
— beau 981
— benit 232
— commun 1166
— de foulon 428
Chardon des Indes occidentales 787
— Echinope 447
— laité 232
— Marie 232
— Roland 492
Chardonnerette 235
Charlatan 34. 466
Charme 237
Charnu 500
Charpente oſſeuſe 1207
Charpie 237. 724. 818. 1261
Chartre 143. 1055
Chaſſe-boſſe 747
Chaſſie 725
Châtaigne d'eau 1249
Chateignier 246
Chaton 678
Chatons 854
Chatreur 885
Chaudepiſſe 575
— cordée 285. 575
— tombée aux bourſes 605. 1224
Chaudiere 34
Chaudron 34. 198
Chauſſe d'Hippocrate 762
Chauveté 209
Chaux 210
— des dents 865
Chelidoine 279
Chemoſis 279
Chêne 1031
— de mer 545
— petit 275
— verd 646
Chenette 275
Chenille plante 1114
Chervi 1145
Cheval 487
— marin 609
Chevêtre 221
— oblique à deux chefs 1150
Cheveux 221. 371. 963
— des plantes 520
Cheville 756
Chevre-feuille 224. 720. 936
Chien 217
Chiendent 576
Chignon du cou 270
Chimie 291
Chimiſte 292
Chinorrhodon 395
Chiromantie 280. 609
Chirurgie 281
Chirurgien 281
Chloroſe 282
Chocolade 282
Cholère 175
Choſes contre nature 1048
— naturelles 1048
— non-naturelles 1048
Chorion 287
Chou de chien 794
— marin 1150
— marin ſauvage d'Angleterre 367
Chourave 574
Choux 185
Chriſtophorienne 288
Chryſocome 289
Chryſolite 290
Chryſoméle 290
Churles 887
Chûte 1000
— de la langue 913
— de la luette 635
— de la matrice 1000
— de la paupière 1014
— de l'oeil 505
— des cheveux 49. 113
— du fondement 502. 1000
Chyle 291
Cicatrice 292. 1182
Cichorée jaune 609
— ſauvage 294
Cicindele 294
Cicutaire 295
Cidre 759
Cierge 269. 787
Cigale 292
Cigogne 294
Ciguë aquatique 295. 951
— d'eau 951
— en marret 951
— grande 295
— petite 295
Cils des paupières 296

Cime des plantes 393
Ciment 259
Cimolée 297
Cinabre 301
Cineraire 300
Cire 264
— dans l'oreille 271
Circée 302
Circoncis 1044
Circonference 938
Circulation chimicale 302
— du ſang 302
Ciron 8
Cirſocele 304
Ciſeaux 537. 1103
Ciſte 305
Citiſe 399
Citronier 306
Citrouille 75. 306. 932
Civette 1329
Clarification 306
Clavelée 756
Clavicule 307
Clematite 308. 309
Clignotement 849
Climat 309
Clitoris 311. 856. 869
Cloiſon du coeur 1128
— du nez 676. 1128
— du palais 676
— du ſcrotum 1129
— tranſparente 1128
Cloporte 804. 985
Clou 308. 550. 959
Cloux de Gerofles 242
Clymene 311
Clypeole 311
Clyſtere 312
Coagulation 313
Coaleſcence 313
Coalition 1004
Coarticulation 1205
Cobalt 313
Cochêne 1155
Cochemar 655
Cochenille 316
— de Pologne 315
Cochon 991
Cocles 72
Cocos 318
Coëffe 552
— des inteſtins 485
— des plantes 210
Coeur 348
Cohobation 320
Coignaſſier 364
Coignée 432
Coin de l'oeil 220
Col 324
— de la matrice 324
Colature 321
Colchique 321
Colique 322
— de Poitou 323. 962
— des peintres 323. 962
— ſeche 323
— végétale 323
Colle 323. 571
— au pavot 777
— de poiſſon 643
— chair 1096
Collection 323
Collier de miſere 323
Collyre 324
— liquide 627
Colocaſie 325
Colonne du nez 329
Colonnes charnues du coeur 329
Colophone 327
Coloquinte 326
Coloſtre 327
Colubrine 189. 328
Combat 31
Comcombre 384
Commencement de la moëlle allongée 660
Commotion du cerveau 331
Compreſſe 427. 945. 971. 1172
Compreſſion de l'os 504
Concentration 334
Conception 334
Concoction 318
Concretion 335
— des paupières 70
Condrille 284
Conducteur 335. 676
Conduit auditif 50. 776
— commun du fiel 283
— de l'urine 1316
— du chyle 428
Conduit du fiel 283
— hepatique 600
— pancreatique 440
— thoracique 438
Conduits 213
— aqueux 439
— des larmes 439
— de la Salive 440. 1084
— des points lacrymaux 323
— lacrymaux 439
— laiteux 551
— ſalivaires 440. 1084
Condyle 336
Condylome 336
Cône 345
Confection 336
Confermentation 337
Conformation 337
Confiere 340. 1204
Coniſe 339
Conque de l'oreille 334
— des narines 1260
Conferve 98. 335. 340
Conſommé 341
Conſomption 143. 765. 1210
Conſolide Saraſine 1297
Conſoude 340
— grande 1204
— moyenne 193
Conſtipation 347. 860
— de ventre 348
Contagion 341. 737. 802. 944
Contorſion 342
Contraction 342
Contracture 343
Contrecoup 343
Contreextenſion 90
Contrefente 343
Contrefiſſure 343
Contrepoiſon 42. 85. 88. 173
Contuſion 344
Convenance 340. 1203
Convulſion 346
Copalm Aliboufier 1189
Coq 158. 1216
Coq 555
Coqu 158. 1216

Coquelicot 1060
Coquelourde 72. 1018
Coqueluche 266. 1263
Coquemar 34
Coqueret 45
Coques de Levant 315
Coquille de l'oreille 334
— des narines 1260
Cor 18
— au pied 595
Corail 350
— de Jardin 225
Coralline 349
Cor hore 351
Corde de la membrane du tympan 285
Cordée 285. 575
Cordial 231
Cordon du nombril 548
— ombilical 548. 1307
Coriandre 352
Cormier 1155
— cultivé 1155
Cornaline 1097
Corne 1309
— de cerf 355
Cornée opaque 1110
— tranſparente 353
Corneille 747
Cornes de la matrice 353
Cornets des narines 1260
— ſphénoïdaux 893
Cornigiole 604
Corniole 1249
Cornouillier ſanguin 354
Cornuë 1051
Cornuëlle 1249
Coronille 355
Corps 356
— calleux 356
— cannelés 358
— caverneux 356
— du baleine 1232
— de Highmor 357
— olivaires 874
Corpulénce 986
Correctifs 358
Corroſifs 358
Corroſion 62. 414
Cortuſe 360
Coſtus Arabique 363
Côtes 362
Côtés des narines 35
Cotignac 767. 908
Cotonneux 693
Cotton 179. 575. 1324
Cotyledons 366
Cou du pied 1217
Couches des nerfs optiques 1227
Coucou 998
Coude 69. 383. 871
Coudée 383
Coudre mainſerrine 1293
— manſienne 1293
Coudrier 361
Couënne 379
Couler une liqueur 933
Couleuvre à deux têtes 60
Couleuvrée 189
— ſauvage 1216
Couloir 328
Couillon de chien 395. 884
Coupelle 254. 388
Coup de pointe 1020
— de ſoleil 1144
Couperoſe 581
Coups de feu 1111
Coupure 4
Cours de ventre 420
Courge 385
Cournier 354
Couronne des dents 790
— imperiale 651
Court palmaire 235
Courte haleine 76. 137
Couſſinet des marais 898
Couteau à ratiſſer 1103
— lenticulaire 706
Couturier 1098
Couvre-chef en quarré 222
— — grand 222
— — petit 222
Cynogloſſe 395
Crachat 1176
Crachement de ſang 585
Crampe 367
Crane 367
Crapaud 192
Crapaudine 1137
Crapule 367
Craſſule 368
Craye 370
— rouge 1072
Crême 369
Creſſon 839
— Alenois 838
— aquatique 1146
— de fontaine 838
— de Jardin 838
— des prés 229
Crête 373
— de Coq 41. 373
Crêtes 373
Crevaſſes 1055
Creuſet 377
Creux de la poitrine 85
— de l'oreille 334
Crible 370
Crinons 372
Criſe de la maladie 372
Croc 587
Crochet 462. 587. 1308. 1310
Croiſette 377
Croix de Chevalier 1249
Croutes de lait 378
Crudité de la maladie 377
Crudités 377
Cryptes 379
Cryſtal 381
— d'Islande 381
Cryſtallin 618
Cryſtalline 379
Cryſtalliſation 381
Cubebes 382
Cubital grêle 903
Cucurbite 384
Cuillerée 317
Cuiller 317
Cuiſſe 537
Cuiſſon 318
Cuivre 26
— jaune 148
Cumin 387

Cumin cornu 629
Curage 942
Curcuma 389
Curette 695
Cuſcute 389
Cymbalaire 393
Cyprès 397
Cyſtocele 398

D.

Dactes 400
Daffodil 836
Damas violette 774
Danſe de S. Guy 286. 1038
Dartres 605. 715. 792
— des paupieres 1244
Dattes 400
Davier 408. 536. 864
Debilité 649
Decantation 402
Decrepitation 403
Decoction 102
Decuſſoire 403
Dedans de la cuiſſe 517
Defaillance 140. 406. 725. 1206
Defaut de lait 29
Deflagration 404
Deformité 404
Deglutition 404
Dégout 80. 101. 130. 443. 652. 842
Degré 575
Dejection 404
Delayans 425
Deliqueſcence 406
Delire 406
Demangaiſon 1007
Demarche droite 501
Demerſion 407
Demifleurons 1123
Demilivre 1122
Demimetaux 1124
Demionce 441. 1125
Demi Rhombus 1061
Dent de Lion 408. 1217
Dentale 409
Dentaire 409
Dents canines 394
— de devant 409. 998
Dents inciſives 409. 998
— machelieres 410. 809
— molaires 410. 809
— oeilléres 394. 410
Dephlegmation 411
Depilatoire 1010
Déplacement 449
— des teſticules 919
Depoſition de la cataracte 411
Depôt laiteux 1157
Depreſſion du crane 411
Depuration 411
Derivation 411
Deſcente 405. 473. 604. 1074
— dans l'aine 191
— de la matrice 638. 1000
— du fondement 1000
— du Vagin 1000
Deſechement 412
Deſpumation 412
Deſſous du pié 799
Deſtillation 412
— par defaillance 406
Detonation 413
Devant de la tête 1142
— des levres 1002
— du pied 1217
Devoyement 420
Diabéte 413
Diablotins 422
Diagnoſtique 417
Diarrhée 420
Diarthroſe 421
Diaſtole du coeur 421
Dictamne blanc 540
— de Candie 423
— de Crête 423
Diéreſe 415
Diéte 416
Difficulté d'avaler 443
— de parler 73
— de reſpirer 444
— d'urine 444. 1186
— en parlant 162. 201
Digeſtion 318. 424
Digitale 424
Dilatation 425
— de la pupille 826
— du coeur 421
Dilatatoire 425
— de la matrice 426
Diploë 427. 780
Diptéres 428
Diſcontinuation de la fiévre 104
Diſcuſſifs 428
Dislocation 743. 1192
Diſpenſatoire 429
Diſpoſition 923
— du corps 606
Diſſolvant univerſel 38
Diſſolution 65. 429
— radicale 1033
Diſtenſion 429
Diſtorſion 430
Doigt 655
Dompte venin 130. 613
Dörer 652
Doronic 434
Dorure 402
Dos 434. 854. 799
Doſe 434
Double 1074
— feuille 174. 879
— menton 191
Douce-amère 440
Doucette 1270
Douche 248. 462
Douleur 433
— d'eſtomac 231
— d'oreille 895
— de la matrice 636
— de la poitrine 976
— de la rate 1172
— de tête 232
— des mammelles 771
— des os 894
— nephretique 845
Douleurs après l'accouchement 433. 1242
— de l'enfantement 433
Dragées 1245
Dragon 435
Drapeau 909
Drogue 120
Droguiſte 1128

Dropaciſme 437
Drouillier 115
Dulcamère 440
Durciſſement 657
Dure mere 772
Dureté de ventre 348
Durillon 18. 1263
Duvet 1240
Dyſcraſie 440
Dyſenterie 442

E.

Eau 105
— d'arquebuſade 106. 1111
— de l'arriere faix 619
— de Luce 106
— de mille fleurs 105
— diſtillé 105
— d'orge 623
— du péricarde 106
— forte 106
— miellée 623. 784
— minérale 13. 106
— minerale artificielle 13
— regale 106
— royale 106
— végéto minerale 1277
Eaux 105
Ebéne 445
Ebullition 445
Ecarre 493
Ecartement des os 421
Ecchymoſe 446
— noire 783
Echarpe 806
Echauboulure 607. 1195
Echauffans 206. 1230
Echelle 1102
Echine 7
Eclegme 448
Ecliſſe 971
Ecorce 359
— caryocoſtine 1322
— Winterane 359. 1322
Ecorcement 503
Ecorchures 3. 668
Ecoulement 1001
Ecoulement de lait 551
Ecpieſme 448
Ecraſement 68
Ecrouelles 1116
Ecuelles 9
Ecume 1113
Ecume de Nitre 95
Ecuſſon 1118
Edenté 842
Effervefcence 450
Efflorefcence 502
Egalité du pouls 1076
Egarement d'eſprit 79
Eglantier 395
Elan 39
Elaſticité 452
Electricité 453
Electuaire 454
Elémens 454
Elephant 458
Ellebore 460
Elleborine 460. 594. 1129
Elixation 458
Elixir 458
Email 469
— d'azur 1146
Embryon 462
Embryotomie 462
Emeraude 1147
Emeril 1148
Eminence de l'os 100
— dentiforme 865
— de Venus 812
Empan 431
Emphyſéme 979
Empiriſme 464
Emplâtre 466
— ſcutiforme 1118
Emproſthotone 467
Empyême 467
Empyocele 467
Empyomphale 467
Empyreume 467
Emulſion 62. 468
Enarthroſe 469
Encens 1233
Encenſoir 1196
Encephalocele 470
Enchantement 514
Enchiffrenement 362
Enchymoſe 470
Enclume 655
Encre de Sympathie 142
Endive 471
Endormi 629
Enéoréme 468
Enfant 657
— de ſept mois 1128
— noué 1055
Enflure 465. 658. 1259
— aqueuſe 866
— ſous les yeux 625
Engaſtrimandre 471
Engaſtromante 471
Engaſtrimythe 471
Engelures 940
Engoline 1134
Engourdiſſement 1188
Enrouement 1041
Entameure de la peau 507
Entendement 664
Enterocyſtocele 473
Enteroepiplocele 473
Enterogaſtrocele 473
Enteromerocele 473
Enteroraphie 475
Entonnoir 470. 658
— de verre 633
Entorſe 1192
Entredeux des narines 1129
Entrailles 52. 1298
Enveloppe des plantes 210. 935
— du cœur 935
Envie 754
— aux doigts 1044
— de dormir 1152
Envies 749. 835
Enule campane 592
Epaiſſiſſement 663
Epaule 617
Epeautre 1161
Epervier 8. 9
Epi 1165
— d'eau 994
Epicarpe 477
Epice 120
Epicéraſtiques 477
Epicerie 120
Epicier 120
Epiderme 390. 479

Epididyme 479
Epigaſtre 480
Epiglotte 480
Epilepſie 480
Epimede 482
Epinars 613. 1168
Epine 7. 434. 1166
— aigrette 169
— blanche 368
— blanche ſauvage 1166
— de Bouc 1244
— de l'omoplate 1166
— du dos 7. 1167
— vinette 169
Epines 19
Epinyctides 482
Epiphore 483
Epiphyſe 483
Epiplerose 483
Epiplocele 484
Epiploitie 484
Epiploon 485. 874
Epithyme 486
Eponge 1175
Epouvante 448
Epuiſement 417. 471
Epurge 250. 699
Erable 9
Eraillement des paupières 450
Ergot 556
Ers 491. 889
Eryſipêle 493
Erythroide 493
Eſcargot 317. 334
Eſpace 113
Eſparcette 877
Eſpargoute 136. 195
— de mer 1253
Eſpatule 629. 1160
Eſpenide 929
Eſpinars 613. 1168
Eſprit de ſoufre 1198
Eſprits 1170
Eſquinancie 74. 1205
Eſquine 280
Eſſence 494
Eſtargon 435
Eſtiomene 495
Eſtomac 1283
Etain 680. 1178
Etamine 370
Etamines 1177
Eternuement 1182
Etique 959
Etiſie 959. 1210
Etoillée 136
Etrangle-loup 16
Etrier 1178
Ettalche 1089
Etui 1027
Eturgeon 14
Etuve 631
Evaporation 496
Eupatoire 498
— femelle bâtarde 173
Euphorbe 499
Euphorbier 499
Euphraiſe 500
Exaltation 501
Exantheme 502
Exarthroſe 502
Excrémens 1181
Excroiſſance 631
— de la matrice 267
— de l'os 505
— ſpongieuſe 548
Exercice 504
Exfoliation 504. 1127
Exhalations 101
Exophthalmie 504
Exoſtoſe 505
Expanſion 505
Exploſion 505
Exſpiration 506
Exſtaſe 506
Extenſeur de l'avant-bras 186
— propre de l'indice 656
Extenſion 67. 907
— de la peau 449
Extenuation 506
Extinction 507
Extirpation 98. 507
Extraction 501. 507
— de la pierre 731
Extrait 458. 507
Exulceration 453
Exutoire 508

F.

Face 510
— d'Hippocrate 510
Faim 512. 885
— canine 394
Farine 512
Fatigue 404. 698
Fau 511
Fauſſe Branc-urſine 1165
Fauſſe-couche 3
Fauſſe Guimauve 642
— Pleureſie 976
Fauſſes côtes 854
Faux 512
— Acacia 1008
— Dictamne 1009
— Germe 809
— Perſil 1009
— Piſtachier 1179
Féces de l'huile 61
Fécond 501
Femme en couches 1014
Fenêtre ovale 536
— ronde 536
Fenouil de Florence 531
— de porc 947
— doux 531
— marin 374
— tortu 1242
Fente 526. 1064. 1107
— capillaire 1250
— de la partie honteuſe 1064
— du Larynx 1065
— grande 1064
Fentes 1055
Fenugrec 532
Fer 518. 768
— à cheval 519
Feret d'Eſpagne 583
Fermentation 517
Ferule 519
Feſſes 572. 839
Feſſiers 571
Fétu 520
Feu 645
— actuel 645
— ardent 189
— de réverbére 645
— de ſuppreſſion 1199
— de S. Antoine 493. 842
— potentiel 645
— volage 605. 646. 955
Féve 508
— d'Egypte 325

Féve d'Italie 432
— de Bengale 509
— de S. Ignace 509
— épaiſſe 1219
Feuille 533
— de mer 1306
— de Lion 708
— Indienne 754
Feuilles carinées 234
— evaſées 461
Feuillet 874
Fibre du corps 520
Fibres 520
— des plantes 520
Fic 1202
Fiel 174
— de Terre 260
Fiévre 514
— ardente 257
— aſſode 136
— avec devoyement 198
— chaude 257
— continente 342
— continuë 342. 515. 1207
— continuë maligne 1266
— continuelle 515
— de lait 689
— de langueur 764
— double 441
— éphémére 476. 515
— etique 588
— intermittente 515. 666
— lente 706. 764
— maligne des armées 619
— nerveuſe 847. 1266
— ortiée 1318
— peſtilentielle de Hongrie 515
— petechiale 945
— pourprée 1022. 1106
— putride 515. 1023
— quarte 515. 1029
— quarte continuë 1225
— quotidienne 515. 1032
Fiévre quotidienne continuë 800
— remittente 1046
— rouge 1106
— ſcarlatine 1106
— ſuante 460. 1195
— tierce 515. 1224
— tierce continuë 1254
— tremblante 958
— veſiculaire 929
Figue 523
Figuier 523
— ſauvage 224
Filaments 520
Filet 70
— du prépuce 539
— ſous la langue 538
Filets 220
— des plantes 520
Filipendule 524
Filtration 526
Filtrer une liqueur 933
Fiſſure 1107
Fiſtule 526. 534
— à l'oeil 24
— lacrymale 527. 688
Fixation 527
Flambe 671. 672
Flancs 647
Fleche d'eau 1081
Fleur 528
— d'Adonis 23
— de la Paſſion 309
— de lis 672
— de Muſcade 748
— de S. Jaques 640
— de Nitre 95
— du Parnaſſe 600
— radiée 1033
Fleuron 529
Fleurs 528
— à fleurons 529
— blanches 529
— compoſées 532
— du Grenadier 156
— en Paraſol 1306
Fluctuation 529
Flux 530
— coeliaque 320
— d'alimens 320
— de bouche 1014
Flux de ſang 442. 585
— de ventre 420. 715
— des oreilles 895
— d'urine 413
— hepatique 530
Fluxion 252. 257. 1058
Foibleſſe 402. 649
Foin 531
Folie 661. 814
Follettes 143
Fomentation 486. 534
Fondement 90
Fondrille 510
Fontanelle 534
Formation 537
— des os 894
Formule 537
Fort 1037
Foſſe pituitaire 477. 1122
Foſſette 1105
Fougére 525
— aquatique 892
Foulure 502
Fourchette 539
Fourgon 1076
Fourmi 537
Fourneau 549
— à vent 72
Fouteau 511
Foyard 511
Foye 599
Foyer 530
Fracture d'os 248. 538
— du crane 210
— transverſale 256
Fragilité 539
Frain du prépuce 539
— ſous la langue 538
Frais de Grenouilles 1163
Fraiſier 539
Framboiſier 1073
Frange membraneuſe de la trompe de Fallope 533. 887
Frêne 541
— à fleurs en grappes 888
— ſauvage 888
Freſillon 718

Friction 542
Friſſon 617. 958. 1064. 1248
Fritillaire 543
Froid 542
Froment 1255
— locar 1161
— rouge 1161
Frommage 243
Froncle 550
Fronde 546
Front 543
Frontal 543
Frottement 144. 542
Fructification 544
Fruits 544
— d'été 615
Fumeterre 546
Fumier de cheval 1281
Fumigation 1196
Fureur 762
— de la matrice 549
Furoncle 550
Fuſain 497
Fuſion 550
Fuſtet 314. 363

G.

Gainier 1140
Galanga 551
Gale 1101
— de tête 12
Galle 605. 1010
— des paupieres 1010
Galéne de Plomb mineraliſée 553
Galiot 241
Ganglion de nerf 556
Gangréne ambulante 56
— de l'os 900
Gantelet 270. 281. 1243
Gants de notre Dame 424
Garance 1071
— petite 1071
Garderobe 1093
Gardien des yeux 390
Gargariſme 324. 556
Garou 400. 801. 1234
Garoutte 573
Gaſtroraphie 558
Gâteau 971
Gâteaux ſéminaux 366
Gaude 742
Gelée 555
Generation 559
Genêt 561
— commun 1158
Genevre 680
Genevrier 680
Gengive 565
Géniculére 983
Genou 562
Genouillet 983
Genre 563
Gentiane 562
Germandrée 275. 1226
— d'eau 1112
Germe 462
Germes des oeufs 273
Geſſe 699
— ſauvage 246. 311. 699
Geſte de loup 744
Gingembre 1330
— ſauvage 1327
Ginglyme 565
Girard Rouſſin 129
Giroflée 241. 1259
Girofles 82
Girofliet 712
Glaire de l'oeuf 37
Glais 566
Gland 156
Glande 566
— pineale 333
— pituitaire 567
— thyroidienne 1236
Glandes conglobées 338
— conglomerées 338
— lacrymales 688
— lenticulaires 706
— maxillaires 774
— miliaires 802
— ſublinguales 1192
— ſurrenales 226
Glands de terre 194
Glaucome 568
Glayeul 566. 672
— de marais 233
— puan 1160
Globulaire 569
Gloſſocome 570
Gloſſopetre 570
Glouteron 696. 942. 944
— petit 1323
Glu 323. 571. 742
— dans l'oreille 271
Gobelet émetique 980
Goëtre 188. 575. 1187
Gomme 580
— Ammoniac 58
— Arabique 108
— en grain 686
— Gutte 581
— Lacque 686
— Lacque plate 686
— Reſine 580
Gomphoſe 574
Gonorrhée 575
Gorgeret 335
Goſier 188. 868
Gouëtre 188. 575. 1187
Gourmandiſe 984
Gouſe 935
Gouſſe 1139
Gout 580
Goute du Lin 389
Goutiere 1150
Goutte 124. 980
— au genou 574
— aux mains 280
— dans l'épaule 874
— ſciatique 675
— fereine 54
— volante 124
Grain 577
— de Cochon 1146
Graine 577
— de Canarie 948
— de Capucin 272
— d'Ecarlate 314. 681
— muſquée 2
Grains 14
Graiſſe 21. 154
Grand appareil 103
— boyau 327
— conduit de l'Uterus 1269
— dorſal 77
— Lavande 701
— Pſoas 1010
— Raifort 317
— Sium 1144

Grand Sommeil 254
Grande artére 91
— Centaurée 260. 1057
— Ciguë 295
— Conſoude 1204
— Fente 1064
— Joubarbe 1121
Granelle 729
Granulation 577
Gras de la jambe 557. 1200
Graſſette 965. 1219
Graſſeyement 1070
Gratelle 605
— blanche 1301
— des paupieres 1010
— rongeante 605
Grateron 92
Gratiole 578
Grattement 1103
Gravelle 114. 845
Gravier 114. 1008. 1077
Grêle des paupieres 273
— des oeufs 273
Gremil 730
Grenade 576
Grenadier 1021
Grenat 577
Grenouille 164. 1037
Grenouillette 633
Grille 369
Gringement des dents 1254
Griotier 265
Gros boyau 1043
— Damas violet de Tours 1007
Groſelier 579
— blanc 1062
— noir 1062
— rouge 1062
Groſeilles 579. 1320
Groſſeſſe 564. 578
Grouillement 1074
Grumeaux de ſang 1232
Guaiac 580
Guenon 267
Gueriſon 388
— radicale 1033
Guesde 567. 674
Gueule de veau 89
Guainier 267
Guimauve 6
— à fleurs jaunes 6
— ordinaire 50
Gutte gomme 581
Guy 1299
Gypſe 582
— cryſtalliſé 1122
Gyrole 1145

H.

Habitude 341
Hale 476
Haleine courte 76
— puante 532
Hameſſon 587
Hampe 1105
Hanche 366
Hanebane 629
Hareng 586
Haricots 951
Harmonie 588
Haut appareil 103
— mal 481
Heliantheme 592
Heliotrope 594
Hemionite 597
Hemiplégie 598
Hemitritée 598
Hemophobe 584
Hemorrhagie 585
Hemorrhoides 585. 767
Hepatique 600
— des bois 600. 715.
— des fleuriſtes 600
— des fontaines 600
Herbage 874
Herbe 576. 601
— à coton 523
— à éternuer 1012
— à foulon 1095
— à jaunir 742
— à l'esquinancie 1071
— à lait 982
— à pauvre homme 578
— à Robert 1065
— au Charpentier 1006. 1009
— au Chat 251. 843
— au lait 568
Herbe au limaſſon 778
— aux ânes 876
— aux écus 855
— aux goutteux 1069
— aux gueux 308. 309
— aux mammelles 693
— aux mites 177
— aux moucherons 339
— aux perles 730
— aux pouilleux 1179
— aux poumons 715. 1016
— aux poux 1179
— aux puces 1011
— aux teigneux 942. 944
— aux verruës 594
— aux vipéres 447
— benite 241
— blanche 573
— d'Elaune 592
— d'or 592
— de citron 786
— de la ſquinancie 563
— de l'épervier 609
— de Maſtic 310
— de queuë de renard 49
— de S. Barbe 162
— de S. Chriſtophle 288
— de S. Etienne 302
— de S. Jaques 640
— de S. Jean 121
— des aulx 46
— du coq 158
— du coq Paté 1216
— du Siege 1117
— impatiente 650
— Maure 1048
— Robert 563
— ſans couture 878
Herbier 602. 1074
Hermaphrodite 71. 602
Hermodacte 603
Hernie 473. 604
— aqueuſe 623

Hernie charneuſe du nombril 1096
— cyſtique 398
— de l'eſtomac 557
— de l'omentum 484
— de la matrice 605
— de la rate 1173
— de la veſſie urinaire 398
— du cerveau 470
— du nombril 474. 875
— humorale 626
— inguinale 191
— venteuſe 978
— venteuſe du nombril 979
Hériſſon 489
Hériſſonnée 255
Herniole 604
Heron 112
Herſe 1249
Hétérogene 79
Hêtre 511
Hippocampe 609
Hippolithe 610
Hippopotame 611
Hirondelle 613
Homme 614
Hôpital 553
Hoquet 1143
Houblon 741
Houille 728
Houx 32. 647
— frelon 1075
Huile 872
— de Petrole 873. 946
— de Saturne 978
— de Venus 388
— de Vitriol 873
— des briques 698
— des roſes 1059
— roſat 1059
Huitre 894
Humer 1155
Humeur aqueuſe 618. 621
— cryſtalline 380. 618
— innominée 661
— muqueuſe des inteſtins 820
Humeur ſereuſe de l'arriere-faix 619
— viſqueuſe des inteſtins 820
— vitrée 618. 620
Hyacinthe 620
Hydatides 621
Hydrocele 623
Hydrocephale 623
Hydromel 623. 784
Hydromphale 624
Hydrophobie 624
Hydrophthalmie 625
Hydropiſie 625. 713
— anaſarce 67
— de matrice 624
— de poitrine 626
— enkyſtée 625
— tympanite 1265
Hymen 627
Hypochrondres 632
Hypochondrie 632
Hypociſte 633
Hypoſtaſe 635
Hyſſope 636
— des payens 592
Hyſterie 637

I.

Iacée 639
Iacinthe 620
Iacobée 640
Iade 844
Iais 550
Iambe 378
Iambier anterieur 1237
— grêle 973
— poſterieur 1237
Iarret 989
Iarretiére 1331
Iasmine 641
Iaſpe heliotrope 594
Iauniſſe 643
Iayet 550
Idée de la maladie 643
Idiopathie 644
Idioſyncraſie 644
Iſ 1218
Immerſion 161. 649
Immobilité 14
Immortelle 455
— citrine 1184
Immortelle jaune 1184
Imperatoire 138. 650
Impregnation 652
Impuiſſance 66
— d'ejaculation 443
Impurités 1113
Incineration 653
Inciſion 470
Inciſives dents 410
Incube 655
Indication 471. 656
Indice doigt 424
Indigeſtion 92
Indigo 657
Indiſpoſition du fiel 200
Infiltration 866
— des jambes 954
Inflammation 954
— de foye 601
— de l'eſtomac 557
— de la matrice 638. 801
— de la rate 1173
— des boyaux 472
— des poumons 938
Infuſion 659
Injection 660
Inoculation 1273
Inoſculation des vaiſſeaux 67
Inquietude 661
Inſenſibilité 64
Inſertion 661
Inſomnies 34
Inſpiration 466. 663
Inſtabilité des yeux 618
Inſtinct 663
Inſtrument 748
Intermiſſion de la fiévre 104
Inteſtin droit 474
— Iejunum 644
— Ileum 648
Inteſtins 474
Ionc 679
— fleuri 197. 1157
— odorant 1107
Iointure 1202
Iointures des doigts 667
Ioubarbe 670
— aquatique 803

Ioubarbe des vignes 1219
—— grande 1121
Ioue 559. 753
Iours de criſe 375
—— indiquants 656
—— intercalaires 664
Ioye 558
Ipecacuanha 670
Iris 672
—— de Florence 672
Irritabilité 673
Iſthme du nez 676
—— du palais 676
Ivette 277
Iujubes 678. 1331
Iulep 678
Iuliane 606
Iulienne 606
Ius 1194
Iusquiame 628

K.

Karabé de Sodom 133

L.

Laboratoire 683
Labyrinthe 684
Lacis nerveux 977
Lacq d'hune 128
Lacque 686
—— en bâton 686
Lacs 696
Lacunes 689
Ladrerie 456. 709
Laineux 693
Lait 685
—— aux poiſſons 689
—— d'Amandes 62
—— d'Orge 615
—— de Lune foſſile 686
—— de ſoufre 686
—— repandu 1157
—— virginal 686
Laiteron 1153
—— épineux 1153
Laiton 148
Laitue 689
Lampſane 693
Lancette 693. 735. 953. 1103
Langue 723
Langue de cerf 135. 723. 1111
—— de chien 395
—— de ſerpent 570. 878
Langueur 765
Larche 697
Larice 697
Larme au pavot 777
Larmes 687
—— de Job 687
Larmoyement 483
Laſer 698
Laſſitude 347. 404
Lateral appareil 103
Lavage 461
Lavande grand 701
Lavement 2. 312
—— de tête 222
Lauréole 573. 701
Laurier 702
—— Alexandrin 703
—— ceriſe 702
—— roſe 846
—— tein 1238
Légume 705
Lentille 706
—— d'eau 706
Lentilles de rouſſeur 476. 947
Lentiſque 707
Lepre 456. 709
—— blanche 49. 711
—— des Grecs 710
Leſſive 732
Lethargie 710
Leveche 714
Levier 1277
—— de Ronhuyſe 1277
Lévigation 690
Leucophlegmatie 713
Levres 683
—— des parties honteuſes d'une femme 683
Liber 714
Lie 510. 516
—— de l'huile 61
Liége 1191
—— foſſile 1191
Lierre 589
—— terreſtre 590
—— trainant 590
Lievre 710
Lienterie 715
Ligament 716
—— capſulaire 226
—— ciliaire 296. 717
—— de Fallope 717
—— du bras 118
Ligature 717
Ligne blanche 722
Lignes fatales 722
Lilas 1208
Limace 720
Limaçon dans l'oreille 317
Limaille 720
Limoine 165. 721
Limonade 721
Limonier 721
Lin 725
—— ſauvage 722
Linaire 722
Liniment 724
Lipyrie 726
Liquation 458
Liquidambar 726
Lis 719
Lis de S. Bruno 596
Lis ſauvage 769
Liſeron 345. 596
—— rube 1147
Liſet 345
Liſet épineux 1148
Litharge 728
Lithotomie 731
Liveche 1139
Livre 714. 988
Lizet 345
—— épineux 1148
Lobe de l'oreille 733
Lobes du foye 733
—— ſeminaux 366
Lobules 733
Loges 734
Lombes 739
Lombrics 739
Long boyau 648
—— dorſal 735
—— palmaire 903
Lonkite 735
Lotier 737
Lotion 2. 736
Louche 1185
Loup 742. 853. 947
Loupe 740
—— graiſſeuſe 725
Lucette 1267

Luëtte 302
— abattuë 302
Lunaire 194. 740
Lunatiques 740
Lupin 741
Luſerne 778
Lut 742
Luter 742
— les retortes 736
— les vaiſſeaux 736
Luxation 502. 743. 1192
— de la hanche 504
Lycanthropie 743
Lychnis des bleds 1267
Lymphe 745
Lys 719
— de S. Bruno 596
— ſauvage 796
Lyſimachie 747

M.

Maceration 748
Maceron 611. 1148
Machine 748
Macis 748
Mache 1270
Machoire 761
Macle 1249
Macre 1249
Magiſtére 750
Mahaleb 750
Maigreur 506. 748
Main 764
Maitre de mines 799
Mal aux dents 865
— aux yeux 879
— caduc 481
— de cerf 452
— de gorge 74
— de mer 813
— de mére 637
— de rate 1172
— de S. Fiacre 1202
— de tête 263
— des ardens 556. 842
— mort 457. 758
— ſain 1270
Malabatre 754
Malachite 754
Maladie 813
— aiguë 20
— benigne 168
Maladie cachée 861
— chronique 288
— commune 907
— compliquée 332
— contagieuſe 341
— de filles 282
— d'un jour 811
— du païs 471. 853
— endemique 471
— epidemique 479
— héréditaire 602
— inconnuë 861
— intermittente 667
— inveterée 88
— longue 982
— maligne 755
— noire 782
— pandemique 907
— pediculaire 958
— périodique 936
— ſporadique 1176
— unie 331
Maladif 1270
Malaguette 229
Malleole 756
Malt 757
Mamelle 759
Mammelons 240. 910
— des nerfs de l'odorat 911
Mandragore 83. 762
Manganaiſe 752
— blanche 752
Manne 763. 764
— liquide 1230
Marbre 767
Marc 751
Marcaſite 765
Marguerites 167. 711
Marie 681
Marjolaine 753
Marle 766
Marmelade 767
Marmite 198
Marmotte 822
Maron 769. 770
Marque 277
— d'une playe 1182
Maronier 246
— des Indes 27
Marrube blanc 768
— noir 157
— puant 157
Martagon 769
Marteau 757
Martin-pecheur 40
Maſſe 770
— d'eau 1266
Maſtic 771
Maſtication 771
Maſticatoire 99. 771
Matière d'une playe 1023
— ſanguinolente 1092
Matras 773. 1051
Matricaire 774. 920
Matrice 774. 1319
Maturité 774
Mauve 758
— des jardins 758
— ſauvage 40
Mayenne 788
Mechoacan 777
Medecin 779
Medecine 779
— empirique 465
Mediaſtin 778
Medicament 778
Melancolie 444. 783
Mélange 366. 807
Méléagris 543
Méleſe 697
Méleze 697
Meliceris 784
Melilot 785
Melinet 269
Meliſſe 786
— de citron 786
Melon 787
— d'eau 306
Mélongene 788
Membrane 788
— adipeuſe 788
— allantoide 45
— choroide 287
— conjonctive 22
— des eaux 58. 287
— pituitaire 789
— veloutée 1278
Membre 789
— viril 930
Membru 501
Mémoire 789
Meniante 793
Meningophilax 789
Mente 792
— de chat 251

Menton 793
Mentoniére 221
Menus boyaux 689
Menſtrue 791
— univerſel 38
Menſtrues 249. 790
Merangéne 788
Mercure 622. 795
— de vie 43
Mercurification 794
Merde 1181
Mére des Gérofles 82. 242
Merveille de Perou 640
Méſentére 796
Meſocolon 797
Meſure 791
Metacarpe 798
Metacondyle 798
Metal 798
Metaſtaſe 799
Metatarſe 799
Metéoriſme 800
Métrenchyte 800
Meure de Renard 1073
Meurier 816
Meurtriſſure 344
Mica des peintres 810
Miel 782
— roſat 1060
— vierge 782
Migraine 597. 606. 811
Mil 803
Milieu doigt 424
— du nombril 18
Millefeuille 12. 804
Millepertuis 630. 934
Millet 802. 803. 874
Mine de plomb en cubes 552
— de plomb noire 977
Mineraux 805
Minium 805
Minuit 797
Miſerere 286. 647
Mithridate 806
Mixtion 366. 807
Mixture 807
Moëlle 780
— allongée 781
— de l'épine 781
Moëlle de l'os 781
Moideur de la peau 750
Mois 790
Molaires dents 410
Mole 809
Mollaine 955. 1284
Mollet 557
Momie 821
Monſtre 812
Montagne de Venus 812
Morelle 1149
— rampante 440
Morets 1267
Morgeline 50. 815. 1161
Morochite 814
Morphée 711. 1301
Morpions 815. 959
Mors du Diable 815
Morſure 815
— du chien enragé 394
Mort 815
— au chien 321
— aux poules 629
— aux vers 595
Mortier 816. 963
Mortification 1103
Morve 177. 820. 832
Moſchate 277
Moſcovade 818
Moucheron 587
Mouches Cantharides 220
— à miel 94
Mouron 64. 815
— violet 89
Mouſſe 825
— marine 349
Mouſtache 832
Moutarde 1142
— ſauvage 1039. 1040
Mouton d'eau 165
Mouture 197
Mouvement 819
— des artéres 1018
— periſtaltique 939
Mouvemens convulſifs 819
Mucilage 879
Muët 94
Mufle de veau 89
Muguet 720
— des bois 774
— petit 554
Mure 469
Muſc 818
Muſcle 824
Muſcles abaiſſeurs 411. 617
— abducteurs 2. 657
— accelerateurs 8
— adducteurs 21
— adducteurs de l'oeil 173
— aponeurotiques 789
— baſiogloſſes 163
— biceps 173
— buccinateurs 191
— cephalo-pharyngiens 264
— cerato-gloſſes 265
— coraco-brachiaux 349
— coraco-hyoidiens 349
— courts extenſeurs de l'avant bras 186
— Cremaſter 369
— crico-arytenoidiens 370
— crico-thyro-hyoidiens 371
— crico-thyroidiens 371
— crotaphites 1220
— cruraux 378
— cubitals 382
— de la luëtte 1013
— de la feſſe 571
— de l'épine du dos 1054
— Deltoides 407
— Demi-épineux 1124
— Demi-membraneux 1124
— Demi-nerveux 1124
— dentelés 1132
— digaſtriques 423
— droits 1043
— droits externes 657

Muſcles extenſeurs propres de l'indice 656
— feſſiers 571
— frontaux 543
— gaſtrocnemiens 557
— genioglоſſes 560
— genio-hyoidiens 560
— grands jumeaux 557
— grands ronds 1070
— grêles 575
— humbles 617
— hyo-thyroidiens 629
— jarretiers 629
— iliaques 647
— intercoſtaux 665
— interoſſeux 668
— jumeaux 173
— lumbricaux 738
— Maſſeters 770
— maſtoidiens 1173
— myloglоſſes 827
— mylohyoidiens 827
— mylopharyngiens 827
— myrtiformes 831
— obturateurs 769. 861
— oeſophagiens 868
— palmaires cutanés 904
— pectinés 732
— pectoraux 925
— perforants 934
— perforés 934
— plantaires 973
— platyſme myode 827
— poplités 989
— profonds 934
— pronateurs 1002
— pterygoidiens 1013
— pterygoſtaphilins 1013
— pyramidaux 1024
— quadrijumeaux 1028
Muſcles quarrés 1028
— radiaux 1033
— réleveurs 1198
— releveurs de l'omoplate 711
— rhomboïdes 1061
— ſacrolombaires 1079
— ſcalénes 1103
— ſoleaires 1151
— ſouclaviers 1190
— ſouſépineux 1200
— ſpheno-pharyngiens 1164
— ſphincter 1164
— ſpleniens 1173
— ſterno-hyoidiens 1181
— ſterno-maſtoidiens 1181
— ſterno-thyroidiens 1181
— ſtylo-gloſſes 1188
— ſtylo-hyoidiens 1188
— ſtylo-pharyngiens 1188
— ſublimes 934
— ſuperbes 1198
— ſupinateurs 1199
— temporal 1220
— thyro-arytenoidiens 1235
— thyro-hyoidiens 629
— tranſverſaires du dos 1124
— tranſverſes 1247
— trapeze 383
— trochleateurs 1256
— triangulaires 1249
— triceps 1250
— vaſtes 1276
— zygomatiques 1332
Mutité 826
Myologie 827
Myopie 828
Myrobalans 830
Myrrhe 831
Myrte 832
— bâtard 591
Myrtille 1267

N.

Nacre des perles 773
Napel 835
Narciſſe 836
Nard 701
— Celtique 1085
— ſauvage 129
Narines 837
Nates 839
Natron 840
Nature 841
Navet 836
— ſauvage 1009
Nauſée 842
Naziller 838
Né coiffé 552
Neflier 797
Nenuphar 815
Nephrotomie 845
Nerf 847
— auditif 145
— crural 378
— cubital 382
— du prépuce 539
— grand ſympathique 666
— intercoſtal 666
— olfactif 873
— optique 882
— pathetique 923
— piqué 1020
— récurrens 1043
— ſciatique 674
— ſous la langue 538
— ſympathique 1203
— ſympathique moyen 1268
Nerprun 610. 1056
Nevrologie 848
Nez 839
— coupé 1179
— epatté 1140
Nicotiane 1209
Nielle 850
Nitre 851
Noctambule 852
Noeud de la gorge 697
— de nerf 556
Noeuds 125. 560
Noir d'Eſpagne 850
Noirprun 610. 1056

Noiſelier 361
Noiſettes 146
Noiſettier 361
Noix 856
— de Galle 554
— muſcade 817
— vomiques 1312
Nombril 1307
— de Venus 9. 1308
— marin 1307
Nourriture 44
Noyau 153
Noyés 1192
Noyer 678
Nuage 844
Nummulaire 262. 855
Nuque 855
Nutrition 856
— imparfaite 48
— inégale 48
— mauvaiſe 201
Nyctalopie 856
Nymphes 856
Nymphomanie 549

O.

Obliquité de la matrice 638
Obliteration 91
Obſedé 859
Obſtruction 465. 860
Ochres 862
Ocre 862
Oculiſte 863
Odeur agréable 591
Odontalgie 865
Odorat 866
Oeconomie 866
Oedême 866. 954
Oeil 864
— de boeuf 195. 364
— de chat 89
— de chêvre 24
— de cochon 802
— de liévre 691
— double 864
— meurtri 635
— petit 802
— purulent 634
— ſanguinolent 582
— ſimple 864
Oeilleres dents 410
Oeillet 241. 1259
— d'Inde 1213
Oeillet de Dieu 744
Oeſophage 868
Oeſype 870
Oeuf 896
— philoſophique 897
Oignement 724
Oignon 202
— muſqué 823
Olive 873
Olivier 871
— ſauvage 363. 451
Ombrage 844
Omoplate 615. 875
Omphalocele 876
Ongle 1012. 1309
Onglet 909
Onguent 1309
— Egyptiac 25
Opal 877
Opération 877
— céſarienne 638. 921
— de la matrice 638
Opérations chymiques 999
Ophthalmie 879
Opiate 880
Opium 881
Opopanax 881
Oppilation 860
Oppreſſion 91. 882
Optique 882
Or 151
— blanc 974
— fulminant 152. 289
Orange 147
Orbite 883
Orcanette 39. 69. 745
Ordinaires 790
Ordure 414. 503. 1181
Oreille d'ane 1204
— d'homme 129
— d'Ours 150
— de liévre 195
— de Judas 150
— de rat 964
— de ſouris 150. 828
— externe 149
Oreillette 129
Oreillettes du coeur 149
Organe 886
Organes ſpermatiques 1163
Orgaſme 886
Orge 616
Orgeade 615
Orgeolet 373. 615
Orgueil 373. 616
Orifice de l'eſtomac 230. 1185
— de la matrice 324
— interne de la matrice 892
Origan 887
Orme 1305
Ormeau 1305
Ornithogale 887
Orobanche 889
Orpiment 151
Orpin 1219
Orpin roſe 1059
Orteils 425
Orthopnée 889
Ortie 1318
— de mer 1318
— marine 1318
— morte 553. 692
Orſeil 1066
Orſeille 1066
Orvale 616. 1110
Os 890
— barré 1014
— baſilaire 387
— coronal 543
— cuboide 383
— cuneiforme 387
— de l'epaule 615
— de la hanche 675
— de la poitrine 1181
— de la pommette 1332
— de la queue 315
— des Iles 648
— des tempes 1220
— du coeur de Cerf 891
— du coude 530. 1305
— ethmoide 496
— hyoide 628
— innominé 661
— lacrymal 688
— naviculaire 841
— parietal 185
— petreux 729. 946
— ſcaphoide 1105
— ſeſamoides 1133

Os ſphénoide 162. 387
— ſurnumeraires de la tête 1323
— triangulaire 1248
— zygomatique 1332
Oſcillation 891
Osmonde 892
Oſteocolle 893
Oſteologie 894
Oſtruche noire 138
Otalgie 895
Otorrhée 895
Ovaire 897
Oubli 859
Oublies laxatives 858
Ouïe 145
— dure 441
Ourels 704
Ourſin de mer 447
Outremer 1306
Ouverture du larynx 1065
— du ventre 912
Oxicrat 898
Oxycroce 898
Oxymel 899
Oxyſaccharon 899
Ozeille 10
Ozéne 900

P.

Paille 19
Pain à chanter 154
— à Coucou 45. 899
— bis 152
— d'oiſeaux 648. 1121
— de pourceau 123. 393
— ſans levain 154
Palais 902
— de Liévre 1153
Paleron 875
Pales couleurs 282
Palmaire cutané 235
Palme de Chriſt 1064
Palmier 903. 956
Pâmoiſon 140. 725
Panacée 255. 905
Panade 906
Panais 402. 922
Panaris 919
Panatelle 906
Pancreas 208. 907
Pandiculation 907
Panicault 492
Panis 908
Pannicule adipeux 908
— charneux 909
Panſe 1074
Papier à filtrer 277
— brouillard 277
Papilles nerveuſes 910
Paracentéſe 912
Paralyſie 914
— de la langue 510
Paraphimoſis 914
Paraphreneſie 915
Parelle 899
— de marais 186
— ſauvage 694
Parenchime 917
Pareſſe 963
Parfum 68. 866. 1196
Parfumement 1196
Pariétaire 917
Paronichie 919
Parotides 920
Paroxyſme 920
Partage 430
Partie 920
Parties autour du coeur 995
— organiques 885
— ſimilaires 1141
— ſolides 1151
— ſpermatiques 1162
Pas d'âne 1262
Pasquerettes 167
Pasquettes 167
Paſſage 775
Paſſe-fleur 72. 744
Paſſerage 642. 709. 967
Paſſe-roſes 744
Paſſe-velours 53
Paſſion iliaque 286. 647
Paſte 158. 770
Paſtel 567. 674
Paſtenade 401. 922
Paſtille 215. 987
Pâte 922
Pathologie 923
Patience 694
Patience des jardins 610
— rouge 436. 693. 1090
Patte de loup 745
Pattelouine 16
Pavillon de la trompe de Fallope 533. 887
Paume de la main 903. 1229. 1311
Pavôt 319. 910
— cornu 568
— épineux 114
— ſauvage 1060
Paupieres 904
Peau 391. 928
— d'Angleterre 642
Pecher 941
Pediculaire 926
— des prez 527
Peigne de Venus 924. 1105
Pélade 113. 749. 948
Pelotte 963
— de mer 963
Pepon 932
Perce-baſſe 747
Perce-crane 934
Perce-feuille 195. 933
Perce-mouſſe 987
Perce-neige 712
Pericarde 935
Pericrane 936
Perinée 936
Perioſte 937
Peripneumonie 938
Peritoine 940
Perle 913
Perles 767
Peroné 522. 940
Perſicaire 625. 941
Perſil 946
— de marais 97. 867
— de montagne 885
Perte 1001
— de ſang 585
— de ſang des femmes 790
Pervenche 309
Perverſion de la tête 264
Peſſaire 943
Peſſe 966
Peſte 734. 944

Petaſite 944
Petit appareil 103
— Chêne 275
— Damas noir 1007
— doigt 424
— Glouteron 1323
— Houx 1075
— lait 1133
— Muguet 554
— Oeil 802
— Poireau 1107
— Pois 862
— Pſoas 1010
Petite Capucine 17
— Centaurée 260
— Chelidoine 278
— Eclaire 278
— Eſule 495
— Joubarbe 1285
— Scrophulaire 278
— verole 1272
— verole confluente 337
— verole volante 622
Petits nuages 854
Pétriſſement 755
Petum 1209
Peucedane 947
Peuplier 990
— blanc 990
— noir 990
Phalange 948
Phantaiſie 949
Pharmacie 949
Pharmacopée 949
Phénoménes 947
Philtre 953
Phimoſe 953
Phiole 61. 952
Phlegme 953
Phlegmone 954
Phlicténe 955
Phoſphore 957
Phréneſie 661. 958
Phthiſie 765. 959
Phyſiologie 961
Pie mere 773
Pied 943
— d'alouëtte 407
— d'oiſeau 888
— de chat 573. 613
— de cheval 1262
— de corneille 355
— de geline 546
Pied de liévre 691
— de Lion 40. 708
— de loup 745
— de pigeon 943
— de veau 126
Pieds bots 736
Pierre 695. 729
— à cautère 695
— atramentaire 273
— atramentaire jaune 806
— bleue 695
— calaminaire 204
— calamine 204
— d'aigle 28
— d'Armenie 118
— d'azur 704
— d'eponge 1175
— de lait 814
— de lard 1147
— de lynx 166. 746
— de vache marine 760
— des rompus 893
— hématite 583
— infernale 257
— Judaique 677
— nephrétique 844
— ponce 1019
— précieuſe 559
— ſanguine 583
— ſerpentine 879
Pignon d'Inde 1064
Pilon 968. 1073
Piloſelle 964
Pilules 250
— cochées 315
Piment 182. 225
— d'eau 942
Pimprenelle 964
— d'Italie 965
— rouge 1091
Pin des bois 965
— pignier 966
Pinceau 837. 929
Pincee 1015
Pincette 7. 536. 1311
— pour la luëtte 1179
— pour tirer les dents 864
Piquants 19
Piquer 668
Piramide du trepan 770
Piſſaſphalte 967
Piſſe en lit 408. 1217
Piſſement de ſang 584. 802
— purulent 1027
Piſtache de terre 108
Piſtachier 968
Piſtille 968
Pituite 832. 953
Pivoine 901
Plane 973
Plantain 119. 972
Plantaine 973
Plante du pied 972. 1229
Plantes animales 1331
Plaſtron 150. 249. 1028. 1232
Platane 973
Platine 973
Plâtre 582
Playe 1321
Plethore 975
Pleure 419. 975
Pleuréſie 975
— bâtarde 976
Plie 977. 1250
Plique 977. 1250
Plomb 978
— blanc 1178
— cornée 978
— de mer 977
— mine en cubes 552
— mine noire 977
Plumaceaux 977
Plumbagine 977
Pneumatocele 978
Pneumatomphale 979
Poignée 762
Poignet 238
Poil 963. 1232
— des narines 1292
— des parties honteuſes 1014
— des paupiéres 296
— deſſous l'aiſelle 612
Poincon 153
Pointe du coeur 820
Pointes 19
Points à miroirs 1183
Poireau 18. 59. 993
— Petit 1107
Poirée blanche 170
Poires de terre 593

Poirier 1026
Pois 293. 969
— petit 862
Pois chiches 293
Pois-reſine 327
Pois rouges des Indes 4
Poiſon 1281
Poitrine 925. 1232
Poivre 967
— d'eau 942
— d'Inde 225
— de Guinée 225
— du Breſil 225
Poivrée 967
Poix 970
— au pavot 777
— de Bourgogne 970
— minerale 967
Polion 981
Politric 1251
Pollution 981
Polype 986
— de la matrice 267
Polypode 985
Polyſpaſte 986
Pomade 987
Pomme d'amour 755
— de merveille 810
— de ſavon 1095
— dorée 755
— épineuſe 1186
Pommes de terre 1149
Pommier 759
Ponction de la veſſie 1020
Pont de Varolius 989
Porc 991
Porc-epic 639
Porcelaine 495
Porcellaine 991. 994
Pores 991
— biliaires 992. 994
Porphyre 992
Portaiguille 20
Porte-chapeau 902
Porte du foye 993
Portion écailleuſe 1176
Potion 995
— de meure 814
Potiron 547. 788
Pouce 424
Poudre 1019. 1160
— à canon 1019
Poudre à vers 1093
— aux rats 121
— d'Algaroth 43
— de Sympathie 1203
— dentifrice 410
— fulminante 1019
Poulain 191
Poule 555
Pouliot 251
Pouls 1018
— dereglé 449
— égal 500
— frequent 541
— inégal 201
— intermittent 667
— irregulier 127. 449
— manquant 134
— mauvais 201
— ondoyant 1308
— plein 974
— régulier 500
Poumons 1017
Poupe 900
Pourcelets de S. Antoine 985
Pourpier 70. 994
Pourpre blanc 802
Pourriture des os 234
Pous 926
Pouſſiére prolifique 981
Pouſſif 137
Pouvoir 510
Précipitation 995
Précipité 995
Prêle 487
Prépuce 475. 996
Préſentiment 1003
Préſervatif 42
Preſſoir 1241
— d'Herophile 705
Priapiſme 998
Prime vere 998
Primerole 998
Priſe 434
Procès ciliaires 296. 999
Prognoſtique 1002
Promeneur de nuit 852
Propathie 1003
Propole 1003
Proſtate 1005
Prothéſe 1005
Protuberance annulaire 78
— du nombril 504
Provin de vigne 1003
Prudes femmes 143
Prunelle 1005
— de l'oeil 1021
Prunes de brugnoles 1007
Prunier 1007
— ſauvage 6. 1007
Prurit 1007
Puanteur 443. 532
Puberté 1014
Pucelage 627
Puiſſance 510
Puliot 1015
Pulmonaire 1016
— de chêne 1016
Pulmonique 137
Pulſation 1018
Pulveriſation 1019
Punais 900
Purgation 1022
Purification 821
Puſtules 911. 955. 1022
Putrefaction 1022
Pylore 1023
Pyrethre 1024
Pyrite 1025
Pyrole 1025
Pyrophore 1025

Q.

Qualité 1028
Quartation 1029
Quarteron 1027
Queuë 927
— de chat 611
— de cheval 487. 611
— de pourceau 947
— de fouris 828
Quinquina 298
Quinteſeuille 931
— rouge 330
Quinteſſence 459. 495

R.

Racine 1035
— de Contrayerva 344
— de S. Charles 1035

Racine de S. Helene 1035
— ronde 194
— ſalivaire 1024
— ſucrée 1145
— vierge 1216
Racloir 1041
Raclure 1041
Radotement 406
Rage d'amour 95. 549
— de chien enragé 394
Raifort 317. 1034. 1039
— grand 317
— ſauvage 119
Raiſin d'Amerique 961
— d'Ours 1320
— de Corinthe 922
— de Damas 922
— de mer 476
— de renard 918
— des bois 1267
Raiſiné 404
Raiſon 1041
Raiponce 1040
Râle 1182
Ralement 1061
Rameaux 1036
Ranuncule 633
Rape 1041
Rapette 132
Rapport 29
— aigre 16
— chimique 29
Raſoir 854. 1041
Rate 1172
Rateleux 1172
Ratiſſoire 1041
Rave 1038. 1040
Ravenou 493
Rayon 1034
Réalgar 1088
Receptacles de la morve 826
— de pituite 826
Rechûte 1042
Recidive 902
Recipient 1042
Rectification 1043
Recuit 502
Reduction 1044
— en cendres 300
Refrigeratoire 1044
Regime de vivre 416
Region 1045
Regles 249. 790
Regliſſe 572
Regne 1045
Regule 1046
Rejetton 756. 1300
Rein 845
Reine des prés 1304
Reins 739. 1047
Relachement 1046
— des dents 573
Releveur de l'omoplate 711
Remede 153. 778. 950
Remedes 1085
— abortifs 3
— abſorbans 5
— abſtergens 6
— adouciſſans 407
— adſtringens 139
— agglutinatifs 31
— antiſcorbutiques 1111
— antiſeptiques 89
— antiſpasmodiques 1158
— aperitifs 67. 93. 1049
— attenuants 144
— attractifs 144
— avortifs 54
— carminatifs 235
— cathéretiques 253. 257
— cauſtiques 253. 257. 645. 1026
— cephaliques 263
— cicatriſants 292
— compoſés 332
— confits 336
— conſolidans 341
— conſtipans 341
— contre l'apoplexie 100
— contre l'hydropiſie 86
— contre l'hypochondrie 84
— contre la cachexie 85
— contre la colique 85
— contre la conſomption 85
Remedes contre la douleur des dents 865
— contre la dyſenterie 85
— contre la fiévre 514
— contre la fiévre quarte 88
— contre la goutte 81. 84
— contre la maladie des reins 87
— contre la paralyſie 87
— contre la peſte 86
— contre la phthiſie 88
— contre la pierre 729
— contre la pleureſie 88
— contre la ſuppreſſion d'urine 675
— contre la ſurdité 20
— contre la verole 90
— contre le ſcorbut 89
— contre le ſommeil 84
— contre le vomiſſement 81
— contre les aigreurs 81
— contre les convulſions 89
— contre les vapeurs 84. 637
— contre les vers 82. 89
— contre les vertiges 85
— coſmetiques 362
— defenſifs 404
— deſiccatifs 412
— deſoppilatifs 93
— diaphoretiques 418
— digeſtifs 423. 931
— diſcuſſifs 428
— diuretiques 431
— émetiques 463
— emmenagogues 463

Remedes emolliens 464. 754. 755
— epiceraſtiques 477
— epiſpaſtiques 486
— éprouvés 932
— excitans 503
— expectorans 505
— experimentés 932
— hépatiques 599
— humectans 617
— hydragogues 622
— hypnotiques 631
— incarnatifs 974
— incraſſans 654. 900
— irritans 673
— laxatifs 52. 703
— lithontriptiques 729. 1101
— magiſtraux 751
— maſticatoires 99
— maturans 774
— minoratifs 805
— narcotiques 836
— obſtructifs 860
— otiques 895
— qui calment les douleurs 916
— qui étanchent le ſang 585.674
— qui retabliſſent la mémoire 65
— qui temperent l'aigre 5
— paregoriques 916
— pectoraux 924
— pour la poitrine 165
— pour la tête 263
— pour les nerfs 846
— pour les yeux 879
— purgatifs 253 1021
— rafraichiſſans 1044
— raréfians 1041
— refrigérans 1044
— repellents 98
— repercuſſifs 1047
— reſolvans 1049
— ſarcotiques 1110
— ſedatifs 1120
— ſeptiques 1128
— ſialagogues 1136
Remedes ſimples 1141
— ſomniferes 1152
— ſternutatoires 490. 1011. 1182
— ſtomachiques 1184
— ſtyptiques 139
— ſudorifiques 608
— ſuppuratifs 1200
— toniques 1240
— topiques 733. 1241
— veſicatoires 1291
— vulneraires 1248
Reminiſcence 1046
Renard 1321
Renoncule 1038
Renouée 604. 984
Renverſement de la langue 913
— de la veſſie 504
— des paupiéres 595
Repouſſoir 864
Repriſe 1219
Réſeda 1048
Réſine 1049
— Animé 76
— de Copal 346
— élaſtique 1049
Reſpiration 1050
Reſtaurant 323
Ret merveilleux 1051
Retabliſſement 1050
Retention d'urine 1186
Rétine 60. 1051
Rétorte 1051
Retraction des teſticu-les 919
Reveille matin 593
— des vignes 932
Réverie 406
Réverbére 1052
Révivification 1052
Révulſion 89. 1052
Rhachitis 1055
Rhapontic 1057
— des montagnes 610
Rhinôceros 1059
Rhubarbe 1054
— des Moines 610. 1054
Rhumatiſme 1058
Rhume 252. 257. 362. 1058
Rhus 1062
Ricin 1064
Riéble 92
Ris 890
Ris de veau 689
Ris ſardonien 1159
Robinet 486
Rocambole 1113
Rogne 1010. 1101
Roideur 1064
Roignon 845
Roignons 1047
Rompure 604
Ronce 1073
Rondelle 129
Ronflement 1061. 1182
Rongement 62
Roquette 491
Rotelle 1069
Roſe 493. 1060. 1067
— au viſage 493
— blanche 1067
— canelle 1067
— de chien 395
— de Damas 1067
— de Jericho 67
Roſeau 126. 204. 1266
Roſée 1066
— du Soleil 1069
Roſier ſauvage 395
Roſmarin 1068
— ſauvage 1068
Rot 1073
Rottement 1073
Roucou 887
Roue d'emplâtre 750
Rouge herbe 782
Rougeole 813. 1071
Rougeurs 581
Rouille 1071
Roure 270
Rouſſeurs 476
Rouvre-cerre 270
Ruban d'eau 1157
Rubis 1072
Rubrique 1072
Rue 1076
— de chevre 552
— de muraille 22
— des prés 1227
— ſauvage 588
Rugine 1041
Rumination 1074

Rupture 604
— crurale 796
— de veine 953

S.

Sabine 1077
Sable 114. 1008. 1077
Sabot 1309
Sac chylifere 1079
— lacrymal 439. 1079
Sachet 852. 945. 1078
Safran 376
— bâtard 239. 312
— ſauvage 142. 312
Sagapene 1080
Sagou 1081
Saignée 73. 953. 1281
Sain 21
Saint Foin 778
Salade 10
Salicor 1084
Saligot d'eau 1249
— terreſtre 1249
Salivation 1014. 1085
Salive 1084
Salſeparille 1098
Salſifie commun 1245
— d' Eſpagne 1115
Salvatelle 1086
Sandal 1092
Sang 378. 1089
— caillé 1232
— coagulé 1232
— coënneux 955
— de Dragon 435. 1090
— Dragon 436
— menſtrual 249
Sangſue 613
Sanguification 584
Sanguinaire 984
Sanicle 1091
Sanie 642. 1092. 1210
Santal 1092
Santé 626
Saphéne 1093
Saphir 1094
Sapin 2
— à feuilles d' If 2
Saponaire 1095
Sapotiller 1095
Sarcocéle 1096
Sarcocolle 1096
Sarco-epiplocele 1096
Sarcome 840. 1096 1202
Sarcomphale 1097
Sardrée 1099
Sariette 1099
Sarment 1097
Sarrette 1132
Saſſafras 1098
Saturation 1099
Satyrion 884. 1100
— de chien 395
Sauge 1087
Savinier 1077
Saule 1086
Savon 1094
Savonettes 1095
Savonée 1099
Sauterelle 734
Saxifrage 1101
Scabieuſe 1102
Scammonée 1104
Scarification 1105
Scarificatoire 1105
Sceau de nôtre Dame 1216
— hermétique 1138
Schoenante 1107
Sciatique 675. 738
Scie 1431
Scille 1108. 1176
Scine 1109
Scirrhe 1109
Sclerotique 1110
Scolopendre 723
Scorbut 1112
Scordion 1112
Scories 1113
Scorzonere 1115
Scrophulaire 1117
— petite 278
Seau de Salomon 983
Sebeſten 1118
Sêche 893
Section céſarienne 638. 921
— d' artére 123
— du goſier 188
— du ventre 558
Secours 153
Secouſſe 1292
Secret 111
Secrétion 1119
Sediment 1120
Ségle 1119
Sein 1137
Sel 1083
— Armoniac 119
— de prunelle 1006
— de Sedliz 1120
— gemme 559
— lixiviel 732
— merveilleux du Glauber 806
— ſedatif 1120
— végétal 1223
Sélénite 565. 1122
Selle de Turquie 477. 1122
Selle ſphenoidale 477. 1122
Semence 1122
— contre les vers 1093
— de Garoutte 573
— de Lauréole 314. 573
— de Sabadillum 1077
Semencine 1093
Séné 1126
— ſauvage 1120
Seneçon 1125
Seneka 1126
Sens 35. 1127
Senſation 35
Senſible 1127
Senſitive 26
Senteur 866
Separation 65. 1127
Separatoire 1127
Seringal 952
Seringue 1144
Sermontaine 1139
Seroſité du Sang 1133
Serpent 1130
Serpentaire 328. 436
Serpolet 1131
Serres d'ecreviſſes 215
Serrette 303. 1132
Serſifi 1245
Séſame 1134
Séſéli de Candie 1134
— de Marſeille 1134
Setier 1135
Séton 1135
Sevrer 2
Sexe 1136
Sifflet de la glotte 1065
Signe de maladie 1138

Signe pathognomonique 923
Signet de Salomon 983
Sillon 1196
Sinapiſme 1142
Sinuoſité 1143
Sinus 538. 1143
—— de la dure mére 1143
—— frontaux 543
—— maxillaires 90
—— pituitaires 1144
Siringue d'oreille 895
—— pour le nez 1058
Soif 1146
—— exceſſive 982
Solaire 1150
Soldanelle 1150
Solitaire 513. 1213
Solution 65. 101. 1151
—— de continuité 1151
Sommeil 1153
—— veillant 330
Sommet de la tête 209. 1288
—— des plantes 1198
Sommets 96
Sommité des plantes 393
Son 1154
Sonde 254. 782. 1161
—— cannelée 676
Songe 475. 662. 1152
Sorbier 1155. 1156
—— ſauvage 1155
Sortie de la langue 913
—— des dents 410
—— du nombril 876
Sory 1156
Soubande 633
Soubreſaut des tendons 1193
Souchet d'eau 990
—— long 396
—— rotond 396
—— Sucré 756
—— ſultan 756
Souci 206. 209
—— d'eau 747. 990
Soucoupe 552
Soude 681. 1149
—— blanche 95
Soufflement 451
Soufre 1197
Soulagement 903
Soupir 1200
Soupirail 486. 1045. 1168
Soucils 1198
Souris 822. 857
—— des yeux 612
Souſarbriſſeau 1196
Souvenance 1046
Souvenir 1046
Soye 1129
Sparadrap 1157
Spargelle 561
Spaſme 346. 1159
—— tetanus 1225
Spath 1159
Spatule 629. 1159
Spermatocele 1163
Spica nard 837. 1166
Spices 1165
Spirée 1168
Splanchnologie 1171
Squelette 1106
Stagnation 1177
Staphylome 1180
Stéatite 1147
Stéatocéle 1180
Stéatome 840. 1180
Stéchas arabique 1183
Sténochorie 1180
Sterilité 32
Stigmate 1183
Storax 1190
Strabiſme 1185
Strangurie 1186
Stratification 1186
Subaction 1190
Sublimation 1192
Sublimatoire 1192
Sublimé 1192
Subſtance blanche du cerveau 780
—— corticale du cerveau 360
—— medullaire du cerveau 780
Suc 1194
—— de Comcombre ſauvage 452
—— de l'eſtomac 557
Suc nourriſſier 1194
Succin 1194
Succiſe 815. 1194
Sucre 1078
—— Candi 216
—— de perles 764
—— huileux 451
—— roſat 1060
Suction 1194
Suëment 1195
Suëtte 607. 1195
Sueur 1195
Suffocation du coeur 230
—— de la matrice 637. 1186
Suffuſion 251
Suie 545
Suif 1135
Suint 870
Suinter 418
Suivant le ſoleil 593
Superfétation 478. 1198
Superpurgation 629
Supports 545
Suppoſition 635
Suppoſitoire 1199
Suppreſſion des mois 1199
—— des regles 442
Suppuration 102. 1200
Surdité 162. 347
Sureau 1088
Suros 555
Surpeau 390. 479
Surſemure 273
Suſpenſoire 1200
Suture 1201
—— coronale 354
—— écailleuſe 709
—— des playes du ventre 558
—— fauſſe 709
—— lambdoide 691
—— ſagittale 858. 1081
Sycomore 1202
Sympathie 340. 1203
Symphyſe 1203
—— cartilagineuſe 1205
—— charnue 1209
—— ligamenteuſe 1206
Symptom 1204
Symptomatologie 1204

Synarthroſe 1205
Synchondroſe 1205
Synneuroſe 1206
Synoque 1206
Synovie 746. 1207
Syringe à fleurs blanches 1208
Syringotome 1208
Syrop 1209
Syſſarcoſe 1209
Syſtole du coeur 1209

T.

Tabac 1209
Table 790
Tablette 1210
— de bois legére 519
Tablettes 815
Tabouret à berger 196
Tac 669
Tacamaque 1211
Tache de la cornée 712
— de rouſſeur 706. 947
— du Foye 749
— volante 749
Taille 731
— laterale 731
Talc 1213
Talon 138. 209
Tamarins 1214
Tamaris 1215
Tamis 370. 526
Tanéſie 1216
Tapſie 1228
Tarantisme 1217
Taraſpic 1231
Tareole 699
Tarnote 246
Tarſe 1217
Taupe 1214
Taupinambours 593
Taye 12. 842
— de la cornée 712
Tégumens 663
Teigne 549
— de tête 12
Teinture 1238
Temperament 1203
Tempes 1220
Tenaille 536
— pourtirer les dents 864
Tendon 1220
Tendrons 223
— des plantes 393
Tenesme 1221
Tenette 695
Tente 237. 1261
Terebinthine 1222
Terminthe 1223
Terre 1223
— de lapon 640
— de Lemnos 705
— glaiſe 115
— morte 1223
— ſcellée 705
— ſigillée 705
— végétale 619
Terre - noix 194
Terreur panique 909
Teſticules 884. 1224
Tête 227
— de mouche 827
— de poule 227
— de veau 89
— enclavée 227
— morte 227. 321
Têtes 222
Thalitron 1154. 1227
Thé 1229
— du Paraguai 913
Thenar 1229
Thérapie 1230
Thermométre 1231
Thlaſpi 1231
Thym 1235
Thyme 1235
Tige des herbes 256
Tigne 651
Tilleul 1237
Tintement 1239
Tintouin 1208
Tiraillement 907
Tire - tête 222
Tithymale 1239
Toile gautier 1157
Tolus de Dioclète 1232
Tombac 148
Topaze 1240
Toque 245
Tormentille 601. 1242
Torrefaction 135. 1319
Tortelle 493. 671
Torture 1243
Toucher 1211
Tourneſol 593. 594
Tourneſol en drapeau 1243
— en pain 1243
Tourniquet 513. 1241. 1288
Tournoyement de tête 1115
Tourrette 1261
Toute bonne 180. 1110
— ſaine 72
Toux 1263
Toux ſeche 266
Trachée 132. 1243
Trainepieds 144
Tranchée de ventre 322. 442
Transfuſion 1247
Tranſition 798
Transſpiration 418. 419
— ſupprimée 22
Travail difficile 444
Trefle des prés 1252
Tremblement 1248
— de coeur 905
Trempement 161
Trepanation 1248
Treſſaillement de coeur 905
Tribule aquatique 1249
— terreſtre 1249
Trichiaſe 475. 1250
Tripemadame 1121
Triploïdes 1253
Trocantére 1069
Trocar 912
Trochisques 1255
Troëne 718. 952
Troiscart 912
Trois - quart 912
Trompe d'Euſtachius 1258
Trompette de Fallope 1257
Tronc 256
Trou de l'oreille 50
— du derrière 90
— ovalaire 536
Trous lacrymaux 439
Trouſſe galant 284
Truffes 745
— d'eau 1249
Tueloup 16. 744
— jaune 744

Tuf 1241
Tumeur 1259
— aqueuſe 866
— blanche 621
— chancreuſe 278
— enkyſtée 398
Tunique 788
— albuginée de l' oeil 660
— elythroide 461
— tendineuſe de oeil 660
— vaginale 461
— veloutée 1278. 1294
Turbith 1260
— bâtard 1228
— mineral 1261
Turonde 1261
Turquette 604
Tuſſilage 1262
Tutie 1263
— blanche 987
— griſe 1174
Tuyau 213. 1069
— pour tirer l' urine 254
Tympan 1266
— de l' oreille 1264
Tympanite de la matrice 961
Typhomanie 1266

V.

Vagin 1269
— de l' uterus 1269
Vaiſſeau circulatoire 303
— double 426
— propre à ſeparer 1127
Vaiſſeaux 1274
— abſorbans 5
— aëriens 1243
— capillaires 220
— coronaires 355
— courts 185
— deférens 1274
— émulgens 468
— en forme de tendons de vigne 223
— gaſtro - epiploiques 558
Vaiſſeaux iliaques 647
— ombilicaux 1276
— pampiniformes 905. 996
— pyramidaux 905. 996
— ſousclaviculaires 1190
— ſouclaviers 1190
— ſpermatiques 996. 1162. 1275
Valeriane 959. 1269
— grecque 980
Valetudinaire 1270
Valuules 1270
— mitrales 485. 806
— tricuſpides 1252
— triglochines 1252
Vanilles 1271
Vapeurs 636
Varec 545
Varice 304
Varicocéle 1272
Végétal 1277
Végétation 1277
Veille 1294
Veine 1280
— artérieuſe 1278
— azygos 154
— cave 1278
— dilatée 304
— du poumon 122
— poplitée 989
— porte 1279
Veines baſiliques 162
— bronchiales 187
— cephaliques 263
— crurales 378
— cubitales 382
— jugulaires 678
— lactées 1275
— lymphatiques 1280
— medianes 777
— meſenteriques 796
— ranines 1037
Velar 493. 671
Velvote 452
Venin 1281
Ventouſe 385. 386
— ſeche 385
Ventre 52. 1281
— conſtipé 52
— inferieur 1
— lache 52
— libre 52
Ventre pareſſeux 52
Ventricule 1283
Ventricules du cerveau 1282
— du cerveau en forme de plume 205
— du coeur 1282
Ventriloque 471
Ventru 484
Vent 528
Venuë des dents 410
Ver luiſant 294
Verd de gris 26
Verdet 26
Verdure d' hiver 1025
Verge 930
— à berger 428
— dorée 433. 1095. 1297
Verjuis 875
Vermiculaire brûlante 648. 1121
Vermillon 681
Vermouliſſure des os 234. 1222
Vernis 1287
Verole 738. 1207
— petite 1272
— volante 1273
— volante petite 622
Veronique 1287
Verre ventru 178
Verruë 18. 1288
Vers 460, 739. 1285
— à foie 179
— cucurbitins 385. 739
— de terre 739
— petits 129
— ronds 739
— ſtrongles 739
Vertébre 1174
Vertige 1115
Vertu plaſtique 973
Vervéne 1285
Verumontanum 227
Veſicule du fiel 1289
Veſicules ſeminales 226. 1291
Veſſe 1293
— de loup 883
Veſſie 1289. 1290
— à diſtiller 1290
— du fiel 534

Veſſies 1022
— aqueuſes 621
Veſtibule 1292
Viande des dieux 56
Vice de la voix 914
Vie 1299
Vieilleſſe 1126
— fleuriſſante 31
Vif argent 622. 795
Vigne 1301
— blanche 189
Vin 1295
— clairet 306
— cuit 404
— d'Hippocrate 306. 1295
— de Palma 904
— huileux 867
— medicinal 1295
— raiſiné 404
Vinaigre 11
— roſat 899
— ſucré 899
Violette 1296
— des Dames 606. 774
Violier 712
Vipére 1296
Viperine 447
Virus 802
Viſage 510
— d'Hippocrate 510
Viſcéres 1171. 1298
Viſcide 1298
Vitrification 1302
Vitriol 1303
Vlcération 3
— des inteſtins 3
Vlcére chancreux 228
— creux 93
— de la cornée 469
— fiſtuleux 634
— malin 201. 281. 853
— profond 634
Vnicorne 1310
— foſſile 1310
Vnivers 748
Vomique 1312
Vomiſſement 1313
— de ſang 583
Vomitif 463. 1313
Voute à trois piliers 538
Vrache 1314
Vréter 1315
Vréthre 1316
Vrinal 773
Vrine 1317
— farineuſe 371
— ſabloneuſe 1008
Vsnée des plantes 1318
— humaine 1318
Vüe 1299
— baſſe 828
— courte 828
Vüe de Hibou 856
— longue 997
— louche 742
— obſcure 54
Vvée 1055. 1320
Vuidanges 734
Vulneraire 1320
Vulneraires de Suiſſe 512
Vulve 388

X.

Xantoline 1093

Y.

Yeble 445
Yeuſſe 646
Ypreau 1305
Yvoire 445
Yvraie 1330
Yvreſſe 367

Z.

Zedoire 1327
Zerumbeth 1328
Zinc 1329
Zone 1331
Zoologie 1331
Zoophytes 1331

INDEX ANGLICVS.

A.

Abele-tree 990
Abortion 3
Abſorbents 5
Abſorbent veſſels 5
Abſorbing medicines 5
Abſterſiue medicines 6
Abſtinence 657
Acacia common baſtard 1008
Acid 13
Acorn 156
Acrimony 17
Action 19
Actual cautery 257
— fire 645
Acute diſeaſe 20
— fixed pain of the head 811
Adders-tongue 878. 1081
Adept 21
Adipous membrane 788
Adonis flower 23
Adulteration 23
Aethiops mineral 28
Affection 923
Affodill 134
African Marygold 1213
After-birth 671
After-pains 433. 1242

After part of the Knee 989
Agarick 30
Agat 11
Age 27
Agony 31
Agrimony 33. 498
Ague 514
Aid 153
Air 25
Alabaſter 35
Alchymy 40
Alder-tree 47
— black 540
Alembick 41
Alexanders 1148
Aliſander 714
Alk 39
Alkali 39
Alkanet 39. 69
— from the Levant 39
Allantois 45
Almond-milk 62
Almond-tree 62
Almonds 84. 918
Aloë 48
Aloës-tree 1324
Altering potion 46
Alum 51
Amauroſis 54
Amber 1194
— griſe 55
American Nightſhade 961
Amethyſt 57
Amnion 58
Amputation 61
Amulet 934
Anacardium 63
Analeptics 65
Analyzing 65
Ananas 66
Anatomiſt 68
Anatomy 68
Anchyloſis 69
Anckles 756
Anet 72
Aneuriſme 73
Angelica 73
Angola ſeeds 4
Animal 76
— faculty 77
Aniſe 77
Annular protuberance 78
Ant 537
Antagoniſt 81
Antidotes 42. 85. 88. 173
Antimony 87
Antipathie 87
Antiſeptics 89
Antiſpasmodics 1158
Antony's fire 493
Anvil 655
Anxiety 91
Aperitiue medicines 67. 93
Apoplexy 101
Apoſtume 102
Apothecar 949
Apothecary 950
Apozeme 102
Apparatus 103
— great 103
Appearance 947
Appetite 103
— of meat 885
Apple-tree 759
Apricot 117
Aqueduct 105
Arbor Juda tree 267. 1140
Ardent feuer 136
Arid gangrene 556
— mortification 556
Arm 183
Armenian-ſtone 118
Armhole 36. 153
Armpit 36. 153
Aromatick Wine 306
Arrow head 1081
Arrow ſuture 858
Arſe 90
Arſenick 121
Art of Phyſick 779
Arteriotomy 123
Arterious veſſels 214
Artery 122
— great 91
Artichok 125. 299
Articulation 125
Aſarabacca 129
Aſcarides 129
Aſh-hole 338
Aſh-tree 541
Aſhes 300
— making in to 300
Aſphodel 134
Aſſa fetida 128
Aſſiſtance 153
Aſtonishment 448
Aſtragalus 138
Aſtringent medicines 139
Aſtrologie 139
Atlas whirlebone 141
Atome 141
Attenuating 144
— medicines 144
Attracting medicines 144
Auditory paſſage 776
Avens 241
Augmentation 145
Auricular clyſter 895
Auricule of the heart 149
Automaton 152
Autumn 153
Ax-wort 1120
Azerole 120

B.

Back 434. 799. 854
Back-bone 1174
Back of the hand 798
Bad nouriſhment 201
Bad pronunciation 201
Bag 852
— little 1078
Baldneſs 209
— of the head 749
Balm 786
Balm of Gilead Fir 966
Balme 160
Balſam 160
Balſam apple 811
Balſam of Tolu 1240
Balſam-tree 159
Band 513
Baneberries 288
Baniſes 1271
Barberry-tree 169
Bark 298
— of a tree 359
Barley 616
Barley milk 613
Barley Water 615. 625
Barreneſs 32
Barrenwort 482

Bartram 1024
Baſe 163
Baſe Rockett 1048
Baſe - tree 399
Baſil 162. 863
Baſilic vein 162
Baſon 929
— of the kidney 929
Baſt 38
Baſtard Barley 255
— Dittany 1009
— Hellebore 1129
— Oats 25
— Ribbs 854
— Safron 239. 312
— Senna 329
Bath 157. 662
— for a particular membre 795
— of Sand 1008
Bats - wings 1291
Battatas 163
Bay little 945
Bean 508
Bean - trefoil ſtinking 65
Bean - trefoil tree 684
Bear 1317
Bearberry 110
Beard 161
— of the ear of corn 116
Bearing 564
Bears - ear 150
Bears - foot 460
Bears - garlick 59
Beating of the heart 1018
Becabung 165
Beech - tree 511
Beer 269
Bees 94
Beet 170
Beetle 757
Beginning of the oblongate Marrow 660
Belching of wind upwarts 1073
Bellflower 211
Bellied glaſs 178
Belly 1. 52. 1281
Bench of Hippocrates 1104
Bending muſcles of the thigh 861
Benjamin 168
Benzoin 168
Beril 169
Berry 155
Berry head 464
Beton y 171
Bezoar 172
Big bellied 484
Bile 174
Bile Channel 994
Bilious 175
Bilious concretions 283
Billberries 1267
— great 1267
Bind - weed 345
Binding up 513
Birch - tree 171
Birds - claw 888
Birds - eye 23
Birds - foot 888
— — trefoil 737
Birds - neſt 402
Birr 208
Birth untimely 3
Birthwort 117
Biſhops - weed 58
Biſmuth 765
Biſtort 176
Biting of a mad wolfe 743
Bitter 53
Bitter - ſweet 440
Bitter - vetch 491
Black Aldertree 540
Black - berry 1073
Black - Briony 1216
Black head 464
Black Maſterwort 138
Black Poplar 990
Black Sickneſs 782
Black thorn 6. 1007
Black - turnip 708
Black - whorts 1267
Blad 533. 598
Bladder 1289
Bladder - nut 1179
Blaſting of Korn 1071
Bleaching 402
Blearedneſs 725
Bleeding 953
Blight - korne 1071
Blind Cupping - glaſs 385
Blind - gut 319
Bliſter 1291
Bliſters 911. 955. 1022
Blite 178
Blood 378. 1089
Blooding 585
Blood - letting 73. 1281
Blood - making 584
Blood - ſtone 583
Bloodſtopping medicines 586. 674
Blood - ſucker 613
Blood wort 698
Bloody - eye 582
— flux 442
— matter 1092
— twig 354
Blotting Paper 277
Blowing 451. 528
Blue bile 674
— bottle 391
— Daiſy 569
— Eye 635
Body 356
— of a tree 256
Bohemian Roſemary 704
Boil 191. 201. 550. 959
Boiling 318. 445. 458
Bolſters 1172
Bolus 179
Bombace 575
Bone 890
Bone - binder 893
Bone of the tongue 628
Boras 181
Borax 181
Borer 770. 933
Borrage 181
Botany 182
Bough 1036
Bound in belly 52
— in body 52
Bounding in belly 348
Bowels 1298
Box 1027
Box - thorn 744. 1027
Box - tree 197
Brain 268. 469

Brain, little 268
Bramble 1073
Branches of trees 183
Brand-korne 1071
Brank-urſine 7. 184
Bras-kettle 34
Braſil-wood 184
Braſs 148
Breaking of a bone 248. 538
— of a vein 953
— of wind upwarts 1073
Breaſt 925. 1232
Breaſt-bone 1181
Breaſt-glandule 1235
Breaſt-plate 1181
Breaſt-Swaddle 249
Breaſt-ſyrup 414
Breaſts 759
Breath ſtinking 532
Breathing 1050
Breeding of teeth 410
Bridge of the noſtrils 1129
— of Varolius 989
Bridle 582
— of the foreskin 539
— of the tongue 538
Brim of the ear 594
Brimſtone 1197
Broad Garlick 1293
— Tendon 99
Bronchotomy 188
Brook-lime 165
Broom 561. 1158
Broomrape 889
Broth ſtrong 341
Brown paper 277
Bruiſing 68. 344
Bryony 190
Bubling 445
Buckbeam 793
Buckle 521
Buckthorn 1056
Buck-wheat 511
Bucks-beard 1246
Buckshorn plantain 355
Bud-tree 267. 1140
Buds 863
Bugloſs 192
Bugule 193
Bulbs 194
Bunch-back 396
Bunch of the back 564
Burdock 696. 942
— leſſer 1323
Burgundy Pitch 970
Burnet 964. 1091
— ſaxifrage 965
Burning 56. 404. 508. 1319
— fever 136. 257
— in to ashes 300
— puſtles 450
— thorny-plant 499
Burreed 1157
Bur-rud 233
Burſal muſcle 769
Burſt-Wort 604
Butchers-broom 1075
Butter 197
Butterbur 944
Butterwort 965
Buttocks 839. 572
— muſcles 571
— of the brain 839
— ſuture 936
Button 35

C.

Cacao-tree 200
Cacochymie 200
Cake 1245
Calambac 30
Calaminare-ſtone 204
Calamint 204
Calamus 16. 205
— by fire 646
Calf of the leg 557. 1200
Calfes ſnout 89
Calomel 208
Caltrops 1249
Camels-hay 1107
Camomil 276
Camp diſeaſe 515. 516
Camp fever 516
Camphire 213
Canary-graſs 948
Cancer 228. 853
— of the mouth 278
Cane 126. 218
Candying 216
Canine appetite 394
Canterbury-bell 270
Cap 552
Caper-tree 223
Capillary veſſels 220
Caput mortuum of Vitriol 321
Caraway 233
Carbuncle 83
Carcinomatous ulcer 228
Cardamom 229
Cardiacs 65
Caries 1222
— of the bones 234
Carline thiſtle 235
Carminative medicines 235
Carneol 1097
Carnoſities 239
Carnous membrane 235
Carob-tree 266. 1140
Carotik arteries 236
Carp 238
Carrots deadly 1228
Cartilage 239
Cartilaginous ligament 285
Caruncles 239
— of the eye 239
— in the kidnies 240
— myrtiformes 240
Caſſave 242
Caſſawy 242
Caſſia 244
— lignea 245
Caſting out 414
Caſtor 247
Caſtration 247
Cat-eyed 856
Cat-mint 251. 843
Cataplaſme 125. 249
Cataract 251
Catarrh 1058
Catch-Fly 823
Catheter 254
Catkins 678
Catochus 248
Cats-foot 613
Catstail 1266
Caverns of the teeths 815

Cavities 256
— in the great guts 259
— of the dura mater 1143
Cavity for the guts 646
— in the hip-bone 10. 365
Caul 485. 874
Cauſtics 253. 645
Cauteriſing 257
Cautery actual 257
Cawl 485. 874
Cedar 258
Celandine 279. 1117
Celidon great 279
Celondine 279
Celaſter 258
Celtick Spikenard 1085. 1166
Cement 259
Cenſer 1196
Centaury great 260
— little 260
Cephalick vein 263
Cephalicks 263
Ceſarian operation 638
Chaff 19
Chalk 370
Channels 213
Chaquerille 243
Charlock 1039. 1040
Chaſte-tree 31. 1300
Cheek 191. 559. 753
Cheek-teeths 809
Cheeſe 243
Cheeſe kening 554
Chermes berries 681
Cherry-tree 265
Chervil 273
Cheſnut-tree 246
Cheſnuts 27
Chiches 293
Chick-weed 50. 815
Chicken-pox 622. 1273
Chickling-vetch 699
Chiefeſt phyſician 111
Chilblain 940
Child 657. 921
Child-bearing 921
Chin 793
China-root 280
China-ware 991
Chincough 266
Chine 1167
Chine-bone 1174
Chinks 1055
Chiromancy 280. 609
Chives 96
Chocolade 282
Cholera 284
Cholerick 175. 284. 962
Choroides 287
Chriſt-thorn 902
Chriſtmas-flower 460
Chronic diſeaſe 88. 288. 982
Chryſolite 290
Chyle 291
Chyle-ſack 1079
Chymical circulation 302
— phyſician 641
— proceſs 999
— ſpirits 1170
Chymick Flowers 528
Chymiſt 292
Chymiſtry 291
Cicatriſing medicines 292
Cichory 294
Cider 759
Ciliar ligament 717
Cinamom 299
Cinnabar 301
Cinque foil 931
Circle that ſurrounds the nipple 114
Circulation of the blood 937
Circulatory glaſs 303
Circumciſed 1044
Ciſtus 305
Citron-tree 306
Citruls 75. 306
Cive 1107
Civet 1329
Clap 575
Clarifying 306
Clary 616. 1110
Clasp 223
Clavicular bones 307
Clay 115. 297
Clearing 306
Cleavers 92
Cleft 526. 1064
Clefts 1055
Clima 309
Climacterical Year 309
Cliſter 312
Clitoris 311
Clodded blood 1232
Clot-burr 696. 942
Clouds 844
— little 854
Clove-bark 243
Clove-flower 241
Clove July-flower 1259
Cloves 242
— great 242
Clower 785
Clubmoſs 745
Clyſter 312
Clyſter-pipe 472
Coagulable lympha 745
Coagulation 313
Coalition 1004
Coal-rake 1076
Coals 728
Coarticulation 124
Cobalt 313
Coccigria 314
Coccyx 315
Cochineal 316
Cochlea of the ear 317
Cock 555
Cocks-comb 41. 527
Cocks-combe bone 373
Cocks-head 877
Cocos 318
Cod 1117
Codspurſe 1117
Coeliack artery 320
— paſſion 320
Coffe-ſhrub 203
Cohobation 320
Cold 252. 362. 542
Colewort 185
Colick 322
Collection 323
Colon 327
Colophony 327
Coloquintida 326
Colts-foot 1262
Columbines 107
Columns of the heart 329

Coma 1152
Comfrey 340. 1204
Comminution 68
Common baſtard Acacia 1008
— cover of Gliſſon 226
— diſeaſe 907
— duct of the gall 283
— flower de Luce 671
— Hart-wort 1134
— Haw-thorn 368
— Mouſe-ear 828
— Nightſhade 1149
— Paſſage of the gall 283
— Plum-tree 1007
— Prune 1007
— Sea-wrack 545
Complex diſeaſes 331
Complexion 331
Complicate diſeaſes 332
Complicated linnen 427
Compoſition 332. 336
— made of wax 265
Compound diſeaſes 332
— medicines 332
Compreſs 1172
Concentration 334
Conception 334
Concoction 318
Concretion 335
— of the eyelids 70
Condenſation 335
Conductor 335
Coneſſi-bark 1001
Confermentation 337
Confits 336
Conformation 337
Confrey 340. 1204
Congealing together 337
Conglobate gland 338
Conglomerate gland 338
Conjunction of the bones 421
Conſent 340
Conſerve 98. 340
Conſiſtence 340
Confound of Saracens 1095
Conſtitution 368
Conſuming fever 765
Conſumption 116. 143. 588. 765. 959. 1210
— in the ſpinal Marrow 1210
Conſumptiue 959
Contagion 341. 802
Contagious diſeaſe 734
— infection 802
Contents in the middle of the urine 468
Continual fever 342. 515
— pain of the head 262
Continued fever 342
Contorſion 342
Contracting muſcles 21
Contraction 342. 343
— of the heart 1209
— of the joints 69
Contrayerua-root 344
Contrefiſſure 343
Contuſion 324. 344
Conval-lilly 720
Convulſion 346
Convulſive motions 819
Cooling veſſel 1044
Copper 26
Copperas 1303
Corall 350
Coralline 349
Coralwort 409
Cordial medicines 231
Coriander 352
Cork 1191
Corn 544. 595
Corn flower 391
Corn-marygold 289
Corn ſallet 693. 1270
Cornea of the eye 353
Corned cumin 629
Cornell-tree 354
Corner of the eye 220. 612
Corners of the womb 353
Cornflag 566
Coronal ſuture 354
Correctifs 358
Correction 358
Corroſion 62. 358
Corroſive 358
— ulcer of the eye 83
Corruption 419
Cortical ſubſtance of the brain 360
Coſmetics 362
Coſtive 348
Coſtiveneſs 52
Coſtmary 1216
Coſtus, ſweet-ſmelling 363
Cotton 179. 1324
Cotton-thiſtle 711
Cotton-tree 575
Cotton-weed 523
Cough 1263
Counter poiſon 344
Country 309
Courſe of Hellebore 459
Cow-baſil 1267
Cow-Parsnep 184. 601. 1165
Cowſlips 999
Cowslips of Ieruſalem 1016
Cow-weed 295
Cow-wheat 782
Crabs-claws 215
Crabs-eyes 215
Cramp 346. 1159
— of the neck 880
Cranberries 898
Cranesbill 563. 579
Cream 369
Cremaſter muſcle 369
Cripple 307
Criſis 372
Critical days 375
— euacuation of bad humours 478
Crochet 462
Crook 587
Crooked legged 736
— ſwelling vein 304
Cros-wort 377
Croſs-breaking 256
Crow-foot 1038
Crownveſſels 355
Crucible 345. 377
Crural muſcle 378

Cryſtal 381
Cryſtalline humour 380. 618
Cryſtalliſation 381
Cubebes 382
Cuckow pint 126
Cucumber 384
Cucurbite 384
Cultivated Pine-tree 966
— ſervice 1155
Cummin 387
Cup ſweet-ſmelling 426
Cupell 388
Cupping 1105
Cupping-glaſs 386. 1105
— blind 385
Cupping lancet 1105
Curdling 313
Curingl 388
Currants 1062
Cuticle 390
Cutting for the ſtone 731
— knife 653
— of 98
— of a vein 953
— of the belly 558
Cuttlefish 893
Cyperus 396
Cypreſs-tree 397

D.

Daffodil 836
Daiſies 167
Damask-Prune 1007
Dame-violets 606. 774
Dandelion 1217
Date 400
Date-tree 903. 956
Dayblind 856
Day Lily 596
Days indicant 656
Dead arsmart 941
— earth 1223
— head 227
— nettle 553. 692
— ſleep 249. 710
Deadly Carrots 1228
— Nightshade 167
Deafneſs 347
Death 815
Decantation 402
Decoction 102
Decrepitation 403
Deep ſleep 249. 254
Defenſif 404
Deflagration 404
Deformed birth 809. 812
Degree 575
Dejection 404
Deltoide muſcle 407
Demoniak 859
Denisballs 178
Dent de Lyon 1217
Dephlegmation 411
Depraved appetite 754
— chyle 200
Depreſſing muſcle 617
Depuration 411
Derivation 411
Deſcription of the man 83
— of the vomits 463
Deſiccation 412
Deſiccative medicine 412
Deſire after venery 95
Deſtillation 412
— in the bath 158
Deſpumation 412
Detergent medicines 6
Detonation 413
Devils-bit 815. 1194
Devils-milk 932
Devonshire Colick 383. 962
Dew 1066
Dew-worm 605
Diabetes 413
Diagnoſtick 417
Diamond 20
Diaphoretic medicines 418
Diaphragme 419
Diarrhoea 420
Dice-like bone 383
Diet 416. 1045
Difficult birth 444
Difficulty in piſſing 444
— of breathing 444
— of ſpeaking 73.162
Digeſtion 318.424
Digeſtiue 423
Diggers of metall 799
— of mines 799
Dilatation 425
— of an artery 73
— of the heart 421
Dill 72
Dimneſs of ſight 54
Dipping 407. 649
Diſcuſſing medicines 428
Diſeaſe 813
— cauſing heavy ſleep 330
— cauſing long ſleep 330
— common 907
— of the milt 632. 1172
— under the tongue 164
Disguſt 842
Dislocation 1192
Diſorder 813
Diſpenſatory 429
Diſſecting knife 60
Diſſection of a body 68
Diſſimilar parts 429
Diſſolvent general 38
Diſſolution 429
Diſtenſion 429
Diſtilled water 105
Diſtorſion 430
Diſtribution 430
Dittammer 709. 967
Dittander 709
Dittany baſtart 1009
Dittany of Candy 423
Diuretic medicines 431
Doating 407
Dock 694. 899
Dodder 389
Dog 217
Dog-days 216
Doglike hunger 394
Dogs-bane 99
Dogs-cramp 1159
Dogs-mercury 794
Dogs-onion 887
Dogs-roſe 395
Dogs-ſtone 395
Dogs-ſtones 884
Dogs-teeth 410

Dogs-tooth 408
Dogs-tree 354
Doria 433
Doſe 434
Dotage 407
Doting 407
Double tongue 634
— veſſel 426
Dove-foot 943
Down 693. 1240
Dragons-blood 435. 436. 1090
Dragons-wort 436
Dram 435
Dream 475.662.1152
Dregs 510. 751
Dreſſing 405
Drink 995
Drinking muſcle 173
Drop-wort 524. 867
Dropſy 67. 129. 625
— of the cheſt 626
Droſs 1113
Druggiſt 772
Drum of the ear 1264
Dry bath 687
Dry-belly-ach 323. 962
Dry cough 266
Drying 412
Drying medicine 412
Duck 66
Ducking 649
Ducts 213
Dulneſs of ſight 54
Dumbneſs 94
Dung 1181
Dwarf elder 445
— Sun-flower 592
Dyers weed 742
Dyſcraſie 441
Dyſentery 442

E.

Eagleſtone 28
Eal 74
Ear 149. 151. 1165
Ear of corn 116
Ear of the heart 149
Ear-wax 271
Earth 1223
— dead 1223
Earth-flax 57
Earth-nut 194
Earth-worms 739
Eaſy breathing 500
Ebony-tree 445
Ecſtaſie 506
Edulcoration 450
Effervеſcence 450
Efficacy 471
Effuſion of blood 470
Egg 896
Elaſtick force 452
Elbow 69. 383. 1305
Elder-tree 1088
Elecampain 592
Electricity 453
Electuary 335.336.454
Elements 454
Elephant 458
Elevator 458
Elixir 458
Elm-tree 1305
Embryon 462. 532
Emerald 1147
Emery 1148
Emetick medicine 463
Emphyſematous ſwelling 465
Empiric medicine 465
Empiricks 466
Empty gut 644
— ſpace 113
Emulgent veſſels of the kidneys 468
Emulſion 62. 468
Emunctory veſſels 468
Enchanters Nightſhade 302
End of the noſe 329
Endemic diſeaſe 471
Endive 471
Engine 748
Engliſh Mercury 180
Entrails 1298
Ephemere fever 476. 515
Epidemic diſeaſe 479
Epididyme 479
Epiglottis 480
Epilepſy 481
Epiphyſe 483
Equal portion 62
Eryngo 492
Eryſipelas 493
Eryſipelatous ſwelling 493
Eſcar 493
Eſcharotics 253
Eſſence 494
Eternal-flower 573
Ethmoidal-bone 496
Evacuation 496
Evaporation 496
Evergreen Oak 646
— Thorn 1023
Evil ulcer 201
Eupatory 498
Exaltation 501
Excoriated parts 3
Excoriation of the inteſtines 3
Excrements 503. 1181
Excreſcence of the womb 267
— on the anus 373
Exerciſe 504
Exfoliation 504
Exhalations 101
Expanſion 505
Expectorating medicines 165
Exploſion 505
Exſpiration 506
Extending muſcles 2
Extirpation 98. 507
Extract 507
Extraction 501. 507
Extuberance of the bones 505
Exulceration 507
Eye 864
Eye bright 500
Eye brows 1198
Eyelids 904
Eyeſtrings 296
Eyeteeth 394. 410
Eyewater 627
Eyed little 802
Eyeslike a Hare 691

F.

Face 510
— of Hippocrates 510
Faculty 510
Fainting 140. 406. 1206
Falling down 405
— down of the arſe gut 1000
— down of the womb 605. 1000

Falling of ones hair 113. 948
— of the uvula 302
— ſickneſs 481
Fallopian tubes 1257
Famine 512. 885
Fat 21. 154
Fat-bellied 484
Fat-membrane 788
Fat wool of a Sheep 870
Fatal lines 722
Febrifuge 88
Feebleneſs 402. 649. 725. 1206
Feet 943
— poultices 1199
Felon 919
Felon-graſs 918
Fennel 531
Fennel-flower 850
Fenugreek 532
Fermentation 517
Ferne 525
Fever 514
Feverfew 774. 920
Fibres of the heart 329
Fig 523
Fig-tree 523
Fig-tumor 1202
Fig-wort 1117
Filberd-tree 361
Filtration 526
Fir 966
Fir-tree, ſiluerleaved 2
Fire 645
— actual 645
Firſt principles 454
Fiſhglue 643
Fiſhthiſtle 8
Fiſtle of the eye 527
Fiſtulous ulcer 526. 634
Fit of the diſeaſe 920
Fits 819
Five-finger-graſs 931
Five-leaved-graſs 931
Fixation 527
Flat noſed 1141
Flaters 804
Flax 725
Flea-bane 339. 1011
Flea-wort 1011
Fleſh 235. 1017
Fleſhy 500
— excreſcence 1096
— membrane 909
— mole 1096
— omental rupture 1096
Flix-weed 1154
Float graſs 520. 764
Florentine Orris 672
Flower 528
— de Luce 672
— de Luce, common 671
— gentle 53
— of paſſion 309
Flowering-ash 888
Fluctuation 529
Fluellin 452. 1287
Flushing 470. 955
Flux 1001
— of blood 585
— of the belly 420. 715
— of the liver 530 600
Fluxion 257. 1001
Fly Honeyſuckle 275. 1325
Flying gout 124
— ſpot 749
Fomentation 486. 534
Food 44
Fools Parsley 295
Foot-bath 926
Force 471
Forceps 536
Fore-finger 425. 655.
Fore-lips 1002
Fore part of the head 1142
Fore-head 543
Fore-head-bone 543
Fore runner 1000
Fore-skin 475. 996
Fore-teeths 409. 998
Foretelling 1002
Forgetfullneſs 859
Forgetting 859
Form 537
Formation 537
Fox 1321
Fox-glove 424
Fox-tail graſs 49
Fracture 248
— of a bone 538
Frankincenſe 1233
Freckles 476. 706. 947
Freezing 337
French-mercury 794
French-pox 738
Fritillary 543
Frog 1037
Frog-bit 815
Front 543
Frontlet 543
Fructification 544
Fruit 544
Fulminating gold 289
Fullers-earth 297
Fumigation 68. 546. 1196
Fumitory 546
Function 19
Fundament 90
Funnel 470. 658
Furnace 549
Fury of the womb 549

G.

Galangal 551
Galathian violet 979
Gall 174
Gall-bladder 534. 1289
Gall fluxe 284
Galls 554
Galling 668
Gamanderlin 1226
Gamboge 581
Ganglion 555
— of the nerues 556
Gangrene 556
— arid 556
Gaping 891
Garden-kreſſes 838
Garden-ſpurge 250
Gargarism 324. 556
Garland 701
Garlick 46
— broad 1293
Garnet 577
Gathering together 323
Gelding 247
Gemm 559
General diſſolvent 38
— medicine 254
Generation 559
— of Spirits 979

Geniohyoide 560
Genioglоſſe 560
Gentian 562
German Madwort 132
Germander 275
Giddineſs 1115
Gild pils 652
Gilder 885
Gilding 402
Gilliflower 241
Ginger 1330
Girdle for the ruptures 57
Gith 850
Gladdon ſtinking 1160
Gladwyn ſtinking 1160
Glands next the Kidnies 226
Glandule 566
Glasbottle 61
Glaſſ funnel 633
Glaſſ-wort, jointed 1084
Glaſſy humour 618
Glaucoma 568
Gleet 574
Globe-thiſtle 447
Gloſſocome 570
Glow-worm 294
Glue 323. 571
Gluttony 367
Gnashing of the teeths 189
Goat 612
Goats-beard 612. 1246
Goats-rue 552. 1076
Going to ſtool 404
Gold 151
— apple 755
— of pleaſure 826
— fulminating 289
Golden Rod 1297
— Maidenhair 987
Goldy-locks 148. 455 573
Good appetite 500
— digeſtion 498
— habit of body 496
— nouriſhed 496
— nouriſhment 496. 501
— ſign 500
— ſtomach 501
Gooſe-berries 579. 1320
Gooſe-foot 943
Gooſe-graſs, great 132
Gooſe-tongue 1012
Gourd 385. 932
Gourdlike veſſel 384
Gout 124
— in the feet 980
— in the hand 280
— in the knee 574
— in the Shoulder 874
Grain 14. 577
Grains of paradiſe 229
Granulation 577
Grapelike coat of the eye 1055. 1320
Graſs 576
Graſs-wrack 43
Grate 369
Gravel 114. 845. 1008. 1077
Grayhair 218
Graymil 730
Greaſe 21. 154
Great apparatus 103
— artery 91
— billberry 1267
— cavity 319
— celidon 279
— centaury 260
— cloves 242
— gooſe-graſs 132
— gut 327
— headded 748
— muſcles 1276
— ſpurge 1239
— vein 1278
— water-dock 186
— world 748
Greek-Valerian 980
Green-ſickneſs 282
Green-wax 577
Grey Tutty 1174
Grid-iron 369
Griffin-bill 579
Grinders 410. 809
Grinding 1255
— of the teeths 1254
Grocer 120. 772
Groin 659
Gromwel 730
Ground-Ivy 590
Ground-pine 277
Groundſell 1125
Growing together 313
— — of the eyelids 70
Guaiacum 580
Guide 335
Guinea Pepper 225
Gullet 868
Gum 580
— Ammoniak 58
— Arabick 108
— Sandarach 1088
— Succory 284
Gums 565
Gunshot-wounds 1111
Gut blind 319
Gut duodenum 431
— great 327
Gut-wort 52
Guts 474

H.

Habit of the body 606
Hair 371. 963
— in the noſe 1292
— in the privie parts 1014
— of the head 221
— on the eyelids 296
— ſoft young 693
Hair-cleft 1250
Hair-worm 605
Half a Dram 741. 597
— a Pound 1122
— an Ounce 441. 1125
Hammer 757
Hand 764
Hand-full 762
Hanging wart 18
Hard labour 444
Hardneſs in the ſkin 208
— of hearing 162
Hare 710
Hare-bells 620
Hare-lip 683
Hares-ear 195
Hares-foot 691
Harm 989
Harmony 588
Hart 271
Harts tongue 723. 1111

Hartwort 1242
— common 1134
Haſelnut 146
Haſelnut - tree 361
Haſel - tree 361
Hatchet - vetch 1120
Hauer 146
Haunch 366
Haw - thorn 898
— common 368
Hawk 8
Hawk - weed 609
Hay 531
Head 227
— dead 227
— fixed pain 811
— of the windpipe 697
— of the yard 156
Headach 263
Heads of poppies 319
Head swadling - band 221
Healing 388
Health 626. 1272
Healthfull Wolfsbane 16. 83
Hearing 145
Heart 348
Heart - burn 113
Heartburning 230. 231. 312
Heat 27
Heath 488
Heating medicines 206
Heavineſs of hearing 441
— of the head 232
Hectic 588
Hedge - hog trefoil 778
Hedge - Hyſſop 578
— Muſtard 493. 671
— Nettle 553
— Parſley 1009
Heel - bone 209
Height of a diſeaſe 15
Hellebore 460
— baſtard 1129
Help 153
Hemlock 295
— Dropwort 867
— leſſer 295
Hemorrhoides 585
Hemp 219

Henbane 629
Henbit 50. 815
Henebane 629
Hepatic artery 600
Herb 601
— Alexanders 611
— Chriſtopher 288
— Maſtick 770
— Paris 918
— Robert 563
Hereditary Sickneſs 602
Hermaphrodite 71. 602
Hermodactyl 603
Hern 112
Heron 112
Herpes 495
Herring 586
Herts - tongue 135
Heterogeneous 79. 606
Hiccup 1143
Hide 928
Hidden diſeaſe 861
— quality 861
Hightaper 955. 1284
Hillroſe 704
Hinder part of the brain 268
— of the head 861
Hindred perſpiration 22
Hip 675
Hip - bone 366. 675
Hip - gout 675
Hippocras 306
Hippopotame 611
Hipps 839
Hirſe 803
Hoarſeneſs 1041
Hock 302
Hoded willowherb 245
Hoglice 804. 985
Hogs - fennel 947
Hogs - lice 804. 985
Hole to let in the air 1045
Holes of the teeths 997
Hollow of the knee 989
— ulcer 93
Holly - tree 32. 647. 1075

Holly - wood 580
Holy bone 1080
— thiſtle 232
Homogene 614
Honds - tongue 395
Honeſty 194. 740
Honey 782
— of roſes 1060
— ſuckle 224. 269. 590. 936
— tumour 784
— wort 269
Hook 587
Hop beam 237
Hops 741
Hore - hound ſtinking 157
Horſe flower 782
Hornbeam 237
Horned Poppy 568
Horns of the womb 353
Horſe 487
— Cheſnuts 27
— dung 1281
— Mint 793
— Raddish 119. 317
— ſtrange 947
— ſtrong 947
— tail 487. 611
— tongue 634
Horſeshoe - vetch 519
Horſetail ſhrubby 476
Hoſpital 853
Hot bath 461
Hour 615
Honſleek 1121
Huckle - bone 138. 366. 675
Humid Gangrene 556
— Mortification 556
Humours 618
Hunger 103. 512. 885
Hurt 1321
Husk of Seed 935
Hyacinth 620
Hydatides 621
Hydragoge 622
Hydrocele 626
Hydromel 784
Hydrophoby 624
Hydrophthalmy 625
Hypocatharſe 631
Hypochondriack diſeaſe 632
Hypoſtaſe 635

Hyſſon-Tea 1293
Hyſſop 636
Hyſteric fit 1186
— paſſion 637

I.

Jacinct 620
Jack by the hedge 46
Jail diſtemper 515
Jalap 640
Jaſmine 641
Jaundice 643
Jaw-bone 761
Jaw-teeth 410
Ichor 642
Ichorous 642
— blood 1210
Icy humour 618
Idea of a diſeaſe 643
Idiopathie 644
Idioſyncraſie 644
Idlenes 963
Jejunum 644
Jelly 555
Jeruſalem Oak 55
Jeſemin 641
Jeſuits-bark 298
Jet 550
Jew-tree 1218
Jews-ear 150
Jews Mallow 351
Jews-pitch 133
Iliac bone 648
— gut 648
— muſcle 647
— pain in the guts 286. 647
— paſſion 286. 647
— veſſels 647
Ill found 201
Illcoloured 13
Imagination 949
Immobility 14
Imperial Crown 651
— cutting 638. 921
Impoſtume 102
— in the cavity of the belly 467
— in the cavity of the breaſt 467
— of the lungs 1312
Inarticulation 469
Incineration 653
Inciſion 470
Incorporation 654
Increaſe of a fever 146
Incyſted Dropſy 625
Indian berries 315
— cockles 315
— kreſſ 17. 838
— Leaves 754
— Pine-apple 66
— Spikenard 837
Indication 471. 656
Indigeſtion 92
Indigo 657
Indiſpoſition of the gall 200
Induration 657
Inflammation 954
— of the eyes 483. 879
— of the liver 601
— of the womb 638. 801
Infuſion 659
Injection 660
Inmoſt cavity of the ear 50
— ring of the ear 82
Innate heat 465
Inner part of the thigh 517
Innominate bone 661
— coat of the eye 660
— liquor 661
Inoculation 1273
Inſenſibility 64
Inſertion 661
Inſpiration 466. 663
Inſtep 1217
Inſtrument to open any place 425
— to open the womb 426
— to ſtretch out 425
Intemperate 17
Intercoſtal Nerve 666
Intermitting ague 515. 666
— diſeaſe 667
— fever 515. 666
Internal membrane of the breaſt 975
Internodation 667
Inteſtines 474
Inveterate diſtemper 288
Jobs tears 687
Johns-bread 1140
— wort 630
Joining 1203
— one into another 574
— together 565
Jointed Glaſs-wort 1084
Jointing 124. 125
Joints 125
Joky wool of a Sheep 870
Joung Bud 558
Joye 558
Ipecacuanha 670
Iron 518. 768
Iron-wood 237
Iron-wort 1137
Irregular pulſe 127. 449
Iſing-glaſs 643
Iſſue 257. 534
Itch 1101. 1010
Itching 1007
— of the eyelids 1010
Judaik-ſtone 677
Juda-tree 267. 1140
Judgment 372
Juice 1194
— of poppies 777
— of the ſtomach 557
— of wild Cumcumbers 452
Jujube-tree 678
Julep 678
July-flower 241
Juniper-tree 680
Ivory 445
Ivy 589

K.

Keep 1149
Kernel 14
Kernels of a Swine 273
Kettle 34. 198
Kibe 940
Kidney 845
— Bean 432. 951
Kidney-vetch 1321
Kidnies 1047
Kind 486. 1136
— of hydrocele 626
— of thiſtle 142

Kingdom 1045
Kings-evil 1116
Kings-fisher 40
Kings-ſpear 134
Knap-weed 639
Knawing 771
Kneading 755
Knee 562
— afterpart of the 989
Knee-pan 809
Knot 560
Knotgraſs 604. 984
Knots 336
Knuckles 125. 336
Kreſſe 839
Kriket 162

L.

Labour pains 433
Lacrymal ducts 323. 439
— fiſtule 24
Ladder 1102
Ladies Bedſtraw 554
— flower 620
— mantle 40
— ſlipper 205
— thiſtle 232
Lady-bower 308
Lambdoides ſuture 691
Lambs-tongue 119
Lame man 307
Lams lettuce 1270
Lancet 693. 953. 1103
Lap of the ear 733
Larch-tree 697
Larks foot 407
Larks ſpur 407
Laſerwort 698
Lavender 701
Laurel 701. 702
Laurel-cherry 702
Laurel of Alexandria 703
Laurel-tree 702
Laxative medicines 52. 703
— wafers 858
Lazur-ſtone 704
Lead 978
Leanneſs 506
Lee 732
Leech 613
Leek 993
— ſhalot 1113
Lees 510. 516
— of oil 61
Leg 378
— muſcle 378
— bones of the 522
Lemons 721
Lenient medicines 52
Lentils 706
Leopards-bane 434
Leproſy 456. 709
— of the Greeks 710
— white 49
Leſſer and outer bone of the leg 522
Leſſer Burdock 1323
— Hemlok 295
Lettuce 689
Lie 732
Life 1299
Ligament 716
— of the fore-skin 539
— of the womb 717
Ligature 717
Lilac-tree 1208
Lilly 719
Lilly-convally 720
Lily Aſphodel 596
Limb 789
Lime 210. 571
— of the tooth 865
Lime-tree 1237
Limons 721
Lingering fever 706
Liniment 724
Linnet 722
Lint 237. 724. 818
Lionsblade 708
Lionsfoot 708
Lips 683
— of the privity of a woman 683
Lipyrie 726
Liquorice 572
Liquorice-vetch 138
Liſp 1247
Liſpe 176
Litharge 728
Lithontriptics 729. 1101
Little Bag 1078
— Bay 945
Little Brain 268
— Centaury 260
— Centory 260
— Clouds 854
— eyed 802
— finger 425
— Meſentery 797
— Sack 1078
— Shoots 393
— Sprouts 393
— world 802
— worms 129
Live-ever 368
Live long 1219
Liver 599
Liver-freckles 749
Liver-ſpots 749
Liver-wort 600. 715
Livers-port 993
Livid ſpots in the ſkin 446
Load-ſtone 751
Loathing 80. 130. 652
Lobe of the ear 733
Lochia 734
Locked law 1254
Locuſt-tree 1008
— ſweet-ſmelling 1008
Lohock 448
Loins 739
Long diſeaſe 982
Long Marrow 781
Long muſcle of the back 735
Long Rapes 836
Looſe ſtrife 747
Looſeneſs of the belly 420. 715
— of the teeths 573
Lorication 736
Loſs 142
Lovage 714
Love-drinck 953
Louſe 926
Louſy evil 958
Lowſpirited 444
Luellin 1287
Lungs 1016
Lupines 741
Lute 742
Luxation 502. 743. 1192
— of the thighbone 504

Lymphatic ducts 1280
— veſſels 1280
Lyncian - ſtone 746

M.

Mace 748
Maceration 748
Madder 1071
Madneſs 79. 762
Magiſtery 750
Magiſtral remedies 751
Mahaleb 750
Maidenhair 22. 135. 221. 1251
— golden 987
Maidenhead 627
Majoram 753
Making in to aſhes 300
Malacca beans 63
Maldiva nut 318
Malignant diſeaſe 755
Mallow 758
Malt 197. 757
Man 614
Mandrage 83. 762
Mandrake 83. 762
Manganeſe 752
Manna 763
Mans - yard 930
Many - feet 985
Mapple - tree 9
Marbleſtone 767
Mareaſite 765
Marck in nativity 835
Marigold 206. 209
— african 1213
— Marsh 990
Marke 277. 1182
Marle 766
Marmelade 767
Marrow 780. 1017
— of the back - bone 781
— of the bones 781
Marrowlike part of the brain 780
Marsh Gentian 979
Marsh - mallow 50
Marsh - trefoil 793
Maſſe 770
Maſterwort 650
Maſtication 771
Maſticatory 99. 771
Maſtick 771
— Thyme 770
— Tree 707
Matras 773
Matrix 1319
Matter 1023
Maudlin 31
Maukin 1076
May - lilly 720
May-weed 195. 364. 365
Mays 775
Mead 623
Meadow - pink 118
Meadow - rue 1227
Meadow - Saffron 321
Meadow - ſweet 1304
Meal 512
Meally - tree, pliant 1293
Measles 813
Meaſure 791
Meat 44
— of the gods 56
Meconium 777
Mede 784
Medeler 797
Median veine 777
Mediaſtin 419. 778
Medicine 778. 779. 950
— againſt deafneſs 20
— againſt poiſon 42
— againſt the acidity 81
— againſt the gut 81
— againſt the hyſteric paſſion 637
— againſt the worms 595
— againſt vomiting 81
— againſt wearneſs 16
— cauſing ſleep 631
— for the eyes 627
— of Hermes 602
— producing Sweat 608
— that allays pain 79
— to ſtop blooding 468
— which cauſes abortion 54
— which purges the head 263
Medick 778
Medlar tree 797
Megrim 597. 606
Melancholy 444. 783
— Thiſtle 303
Melder 797
Melilot - trefoil 785
Melon 787
Melting 550
Member 789
Membrane 788
— covering the bones 937
Membranous muſcle 789
Menſes 249. 790
Menſtrual fluxe 249
Menſtruum 791
Mercurial medicine 793
Mercurification 794
Mercury 622. 795
Meſentery 796
— little 797
Metall 798
Metheglin 784
Method 800
Meu 801
Mexico Tea 55
Mezereon 801
Middle finger 425
— of the body 261
— of the navel 18
— Peaſes 862
Middlepart of the noſtrils 1129
Midriff 419
Midwifery 462. 860
Mild diſeaſe 168
Milfoil 804
Milk 685
Milk - fever 689
Milk - veſſels 551. 1275
Milk - wort 568. 982
Milking 688
Millet 803
Milt 1172
Miltwaſt 135. 1173
Mine 805
Mineral - waters 13
Minerals 805
Mingling 366
Mint 792
Minium 805
Miſſel 1299
Miſſel - toe 1299

Mite 8
Mithridate 806
Mitral valves 485
Mixture 366. 807
Mock-orange 1208
Mock-privet 952
Moiſture of the skin 750
Mole 809. 1214
— in nativity 835
Money-wort 262. 855
Monks-hood 16
Monks-Rhubarb 610. 1054
Monky 267
Monſter 812
Monthly times 249
Moonfern 597
Moorberries 898
Morſel 1210
Mortar 816. 963
Mortification 556. 1163
— arid 556
Moſchus 818
Moſs 825. 1318
Moſs-berries 898
Mother-cloves 82
Mother-funnell 800
Mother of oil 61
— of pearles 773
— of thyme 1131
Mother-ſpot 749
Mother-wort 230
Mothmullein 177
Motion 819
Mould 345
Mountain of Venus 812
— Parsley 885
Mountebank 34. 466
Mouſe 822
Mouſe-ear 150. 964
— common 828
Mouth 890
— of the ſtomach 230. 231
— of the womb 892
Mucus 820
Mugwort 121
Mulberry drink 814
Mulberry-tree 816
Mullein 215. 955. 1284
Mundick 1025
Murmuring of the guts 181
Muſcle 824
— in forme of a monkshood 383
— of the breaſt 925
— of the calf 557
— of the cheek 191
— of the elbow 1033
— of the gullet 264. 868
— of the lower law 770
— of the mouth 1013
— of the roof 1013
— of the ſole of the foot 973
— of the ſpina dorſi 1054
— pterygoide 43
— that depreſs the tongue 163
— with two heads 173
Muſhroom ſpawn 178
Muſhrom 547
Muſk 818
Muſke-ball 987
Muſtard 1142
— cataplaſme 1142
Myloglosse 827
Myrrhe 831
Myrtle-tree 832
Myſtery 111

N.

Nail 1309
Nape of the neck 270. 855
Native heat 175
Nature 841
Natural faculties 841
— functions 841
— heat 1231
— hiſtory 613
— philoſophy 960
— things 1048
Navel 1307
— plaiſter 487
— rupture 474. 484
— ſtring 548. 1307
— wort 71. 1308
Navew 836
Nauſeousneſs 80. 101. 130. 842
Neck 270. 324
Neck of the womb 324
Needle 19
Nep 251. 843
Nephritick pain 845
— ſtone 844
— wood 844
Nephrotomy 845
Nerve 847
— of the tympanum 285
Nervous bodies of the yard 356
— fever 847. 1266
— plexus 977
Net Choroides 976
Netlike coat in the eye 1051
Nettles 1318
— dead 553. 692
Neutral ſalt 472
New Jerſey Thea 257
Nightmare 655
Nightſhade 1149
— american 961
— common 1149
Night-ſwellings 482
Nip 251. 843
Nipple of the breaſt 910
Nipple wort 693
Noiſe of the ears 1239
Noſe 839
Noſtrils 837
— ſyringue 1058
Noſtrum 111
Not natural things 1048
Nouriſhing 856
Nouriſhment 44
— bad 201
— unequal 48
Numbneſs 1188
Nut 856
Nutmeg 817
Nutrition 44. 856

O.

Oak-apples 554
Oak-ferne 985
Oak of Jeruſalem 182
Oak-tree 1031
Oats 146
— baſtard 25

Obliteration 91
Obſtruction 465
Odoriferous cap 384
Oeconomy 866
Offall 503
Oil 872
— and ſugar mingled together 451
— of Roſes 1059
— of Vitriol 873
Oily purging grain 1134
Ointment 1309
Okar 862
Old-age 1126
Oleander 846
Olive 871. 873
Omentum 485. 874
Onion 202
Opal 877
Opening made in te windpipe 188
— of a vein 1281
— of an artery 123
— of veſſels 67
Operation 19. 877
Opiat 880
Opium 881
Optick nerves 882
Orache ſtinking 1322
Orange 147
Orderly pulſe 500
Ore 805
Organ 886
Organick part 885
Oricula 150
Origany 887
Orpiment 151
Orpine 1219
Orpyne 1219
Orrage 143
Oſcillation 891
Osmond royal 892
Ounce 1308
Outfalling of ones hairs 49
Outmoſt coat of the eye 82
Oxe-eye 195
Oxycroce 898
Oxymel 899
Oxyrhodine 899
Oxyſaccharum 899
Oyſter 894
Ozier 1086

P.

Pain 433
— in the bones 894
— in the ear 895
— in the guts 286. 647
— of the head 263
— of the heart 230. 231
— of the loins 738
— of the womb 636
Pains 433
Pair of nippers 7. 536
— of pincers 7. 1311
— of Sciſſars 537
Palate 902
Palme 903
— of Chriſt 1064
— of the hand 1229. 1311
Palm-tree 956
Palſy 914
— of one ſide 598
Panacea 254. 905
Panada 906
Panch 1. 52
Pancreas 208. 907
Pancreatick duct 440
Panick 908
Panting in the heart 905
Paper-reed 912
Parching heat 112
Parenchime 917
Park leaves 72
Parsly 946
— baſtard 255
Parsneps 923
Part 789. 920
Paſque flower 1018
Paſſage 775
Paſte 571. 770
Pathetick nerf 923
Patience 610
Peach-tree 941
Pear-tree 1026
— prickly 882
Pearle ſugar 764
Pearls 767
Peas 969
— middle 862
Peeling away of the bark 503

P lican 928
Pellitory 1024
— of the wall 917
Pencil 929
Penny-creſs 1231
Penny-graſs 1015
Penny-royal 1015
Peony 901
Pepper 967
Pepper-crop 1121
Pepper-mint 792
Pepper-wort 957. 709
Percepier 94
Perforated muſcle 934
Perforating muſcle 933
Perforation of the belly 912
Perfumed cherry 750
Perfuming 68. 1196
Periwinkle 309
Perſpiration 418. 419
Peruvian-bark 298
Peſſary 943
Peſt 944
Peſtilence of Hungary 516
Peſtilential diſeaſe 734
Peſtle 968
Petechial feuer 945
Peters-wort 630
Petty ſpurge 932
Pewter 680. 1178
Phagedaenic ulcer 947
Pharmacy 949
Pheaſants-eye 23
Phial 958
Philoſophical calcination 206
— egg 897
Phlegm 953
Phrenſy 958
Phthiſick 959
Phyſician 779
— chiefeſt 111
Phyſick 950
— art of 779
Phyſick-beer 269
Phyſick of Galen 558
Phyſiology 961
Pigeon 194
Pignut 943
Pike 737
Pike-fiſh 737

Pilchard 49
Piles 585
Pilewort 278. 1117
Pills 250. 964
Pimpernel 64
Pimple 449. 669
Pimples 178. 607. 911. 1325
Pineal gland 333
Pine-tree 966
Pink 1259
Pipe 526
Pipe-tree 1208
Pipe-weed 527
Pipperidge-buſh 169
Piſſing of blood 584
Piſtach-tree 968
Pit of the ſtomach 85. 995
Pitch 970
Pith 348
Pituitous dropſy 713
— tumor 866
Place of the diſtilling 683
Plague 944
Plaintain 972
Plaiſter 466
— of Paris 582
Plane-tree 973
Plant 972
Plant-animal 1331
Plantain 119
Platine 974
Pleaſing ſcent 591
Plethoric habit 975
Pleura 419
Pleuriſy 975
Pliant meally-tree 1293
Plucking of lint 237
Plum-tree 1007
— common 1007
Pock-wood 580
Point of the heart 820
Poiſon 1281
Poley 981
Pollution 981
Polypody 985
Polypus 986
Pomander 987
— balls 922
Pomegranate 576. 1021
Pompion 932
Pond-weed 994
Poppy 910
— juice of 777
Porcelain 994
Porcupine 639
Pores 991
Porke Phyſic 961
Porret 1107
Porrey 993
Port-vein 1279
Porter 1023
Poſe 362
Poſſet 994
Poſterior proceſſes of the backbone 7
Pot aſhes 300
Potatoes 1149
Potential cautery 257
— fire 645
Potherbs 874
Potion 588. 995
Poult 555
Poultice 249
Pound 714
Powder 1019. 1160
— to rub the teeth with 410
Power 510
Pox 738. 1207
Praeternatural diſcharge 1001
Precious-ſtone 559
Precipitation 995
Preparer of medicin 949
Preparing veſſels 996. 1275
Prepuce 475
Preſage 1000
Preſervative againſt poiſon 85. 88
Preſerver of the eyes 390
— of the meninges 789
Preſs 1241
Prickly-bramble 902
PricklyPear-tree 882
Prickmadam 1121
Prickwood 497
Pricks 19
Prim-roſe 999
Privet 718
Privie-parts 1014
— of a woman 388
Privy bone 485
Probe 676. 782. 1161
Proceſs like an anchor 70
Proceſſes of bones 100
Proceſſus ſtyloides 166
Profound ſleep 240
Prognoſtication 1002
Pronator muſcle 1002
Pronunciation bad 201
Propolis 1003
Propoſition 153
Proſtata 1005
Protuberance of the eyes 505
— of the navel 504
— oppoſite to the tragus 90
Prune common 1007
Pterygoide muſcles 43
Priſan 1014
Puffing up 465. 658
Puke 463
Puking 1313
Pulling of the bark 403
Pully muſcle 1256
Pulp 235. 1017
Pulſation 1018
Pulſe 1018
Pumice-ſtone 1019
Puncture of a nerve 1020
Pupilla of the eye 1021
Purer ſubſtance 41
Purgative medicines 253. 1021
Purging 1022
— fever 198
— flax 725
— medicines 253. 1021
— thorn 1056
Purification 821
Purifying 821
— of the blood 50
Purple fever 1022
Purſe of the heart 935
Purſlain 70. 994
Purſley pirt 94
Puſh 1022
Puſtle 449
Putrefaction 1022

Putrid fever 515
— ulcer 853
Pyracantha 1023

Q.

Quack 34
Quacks 466
Quaking 1248, 1292
Quaking-graſs 186
Quality 1028
Quartan ague 515. 1029
Quarter of a pound 1027
Quenching 507
Quick-beam 1155
Quick-graſs 576
Quick motion 886
Quick in hand 650
Quickſilver 622. 795
Quince-tree 364
Quinſy 74. 1205
Quinteſſence 458. 495
Quotidian ague 515. 1032

R.

Radish 1034. 1039
Ragwort 640
Rampions 1040
Ramſons 112
Ranula 633
Rape 1038
Raſor 1041
Raſp 1041
Raſpberry-bush 1073
Rattle-ſnake root 1126
Rattling 1061
Rauing 407
Razor 854. 1041
Real fire 645
Receipt 537
Receiver 1042
Receptacles of pitui-tous humours 826
Recipient 1042
Rectification 1042
Red 3
— Beet 236
— Catchfly 1297
— Deer 271
— earth 1072
Red lead 805
— maces 1266
— poppy 1060
— puſtles 450
— whorts 1302
Redneſs of the face with pimples 581
Reduction 1044
Redwort 110
Reed 126. 204
Reed-graſs 973
Rein 845
Relaxation 1046
Remedy 778. 950
— cauſing ſpitting 1084
— for the eyes 324. 879
— for the nerves 846
— for the toothach 865
— ſpecifick againſt a feuer 514
Remembrance 1046
Remiſſion of a feuer 104
Remitting fever 1046
Repelling medicines 98
Repoſition 1047
Repulſion on every parts 87
Reſoluents 1049
Reſt-harrow 80
Reſtleſſneſs 443. 661
Retina of the eye 60
Retort 1051
Reverbering fire 645
Reviving 1052
Revulſion 89
Rhapontic 1057
Rheum 252
Rhomboide muſcles 1061
Rhubarb 1054
Rhumatism 1058
Rhume 257. 362. 1058
Ribb's 362
— baſtard 854
Rice 890
Ricketts 1055
Ridge of the noſtrils 676
Right muſcles 1043
Rigidity 1064
Ring 303
— of the ear 594
Ring-finger 425
Ringlike cartilage 371
— griſtle 371
Ringworm 605. 651. 715. 792
Rinſing 2
Ripeneſs 774
Riſing of the mother 637
Roan-tree 1155
Roaſting 135
Rob 98
Rock-alum 1066
Ronces 1073
Rokett 491
Root 1035
— of the tongue 628
Roſa Solis 1069
Roſe 1060
— Campion 744
Roſe-wood 1060
Roſe wort 1059
Roſebay 846
Roſemary 1068
Roſin 327. 1049
Rotteneſs of the bo-nes 234
Rough Bind-weed 1148
— ſpleen-wort 735
Roundnes of any body 938
Rubarb 1054
Rubbing 542
Rubin 1072
Ruby 1072
Ruddleſtone 1072
Rudiment of a child 462
Rue 1076
Rupture 191. 473. 604
— of the navil 876
Rupture-wort 604
Rush 679
Rye 1119

S.

Saddle-bone 1123
Saffron 376
— baſtard 239. 312
Sagapen 1080
Sage 1087

Sal Gem 559
Salival ducts 440
Salivation 1014.1085
Sallet 10
Sallow-thorn 610
Sallow-tree 1086
Salomons Seal 983
Salſaparille 1098
Salt 1082
Salt Ammoniak 119
Salt of niter 851
Saltpeter 851
Saltwort 1084
Salvatelle 1086
Salveſeller 830
Samphire 374
Sand 114. 1008
Sandbath 114
Sanders 1092
Sandy urine 1068
Sanguification 584
Sanicle 1091
Sanies 642
Sanious 642
Sanity 626
Sap-plaiſter 414
Saphene 1093
Saphire 1094
Saracens Confound 1297
Sarcocolle 1096
Sardis-ſtone 1097
Saſſafras 1098
Sattin 194. 740
Savin 1077
Savory 1099
Savour 866
Saw 1131
— muſcles 1132
— wort 303. 1132
Sawce all alone 46
Saxifrage 1101
Scabious 1102
Scald-head 1238
Scalding 56
Scaling of bones 412
Scall 12
Scaly future 709
Scammony 1104
Scar of a wound 292
Scarf-skin 190. 479
Scarification 1105
Scarlet-fever 1106
Scarlet-oak 646
Scent 866
Sciatica 675. 1107
Sciatica Creſs 642
Scirrhus 1109
Scorpion-wort 1114
Scottiſh ſcurvy-graſs 1150
Scrophulary 1117
Scrophulous tumor 1116
Scum of the Niter 95
— of the Saltpeter 95
Scurf 12. 549. 1010
Scurvy 1112
Scurvy graſs 317
Sea bind-wed 1150
— Buckthorn 610
— Cabbage 367
— Chickweed 568
— graſs 1306
— holly 492
— Lavender 165. 721
— navel 1307
— onion 1108. 1176
— Purslane 587
— ſtar-wort 1253
— urchin 447
— weed 43
— wrak common 545
Sear cloth 266. 268
Searce 370
Searcing 370
Sebeſten 1118
Second joint of the neck 486
— vertebra of the neck 485
Secret 111
Secretion 1119
— of the urine 430
Secundine 1119
Sedatiues 1120
Sedge 233. 1306
Sediment 1120
Seed 1122. 1123
Seed-boxes 226
— lac 686
— of Frogg's 1163
— veſſels 1275
Seeing 1199
Seething 458
Seggrum 640
Self-heal 1006
Seller of medicin 949
Semimembranous muſcle 1124
Seminervous muſcle 1124
Sena 1126
Sena baſtard 329
Senega 1126
Senſe 35. 1127
— of taſting 580
— of touching 1211
Separating 1127
Separation 101
Separator by ſifting 1127
Septfoil 1242
Serapin 1080
Serous part of the blood 1133
Serpentin-ſtone 879
Serpents Garlick 878
Service-tree 1156
Seſamy 1134
Sexe 1136
Shaft future 1081
Shaking 1292
Share-bone 1014
Sharp 9
Sharpen 19
Sharp-pointed Dock 694
Shaving of the inteſtines 3
Sheat of the womb 1269
Sheep 897
Sheer-graſs 233
Shell of the ear 334
Sheppherd's needle 924. 1105
— purſe 196
Shieldlike griſtle 1236
— muſcles 629
— plaiſter 1118
Shin 1236
Shin-bone 1236
Shin muſcle 1237
Shiplike bone 841
Shivering 617. 958. 1064
Shoots 393
— little 393
Shop 870
Short breathed 137
— muſcle of the elbow 186
— ſentence 95
— ſighted 828
— veſſels 185
Shortneſs of breath 76. 137

Shortneſs of the arm 553
Shoulder 617
— blade 615. 875
Shrub 544
— Trefoil 399. 641
Shrubby Horſe-tail 476
Shuddering 617
Shutting up 860
Sickle 512
Sickly 1270
Sickneſs 16. 813. 842
Sides 647
Sieve 370
Sifting 370
Sigh 277. 1200
Sight 1299
Sign 947
— of the diſeaſe 417. 1138
Signs taken from ſweating 607
Silk 1129
Silkworm 179
Silver 115. 739
Silver-weed 80
Silverleaued Fir-tree 2
Similar parts 1141
Simple parts 1141
Simpſon 1125
Sinking Paper 277
St. Antony's fire 493
St. Johns-bread 1140
— — wort 630. 934
St. Peterswort 130
Sinus of an ulcer 1143
Sipping 1155
Sizy blood 379. 955
Skarr 1182
Skeleton 1106
Skilfull in Anatomy 68
— in Chymiſtry 21
Skin 391. 928
Skirrets 1145
Skull 209. 367
— broken 210
Sleep 1153
— dead 249. 710
— profound 240
Slime 819. 820. 953
— of the guts 820
Slime of the hart 178
Sloe-tree 6. 1007
Slothfulneſs 963
Slow digeſtion 184
— Henry 140
Small Bone of the leg 940
— Celandine 278
— Clouds 854
— Handfull 1015
— Muſcle of the ſhin 575
— particule 141
— pox 1272
— ſproutslike hairs 520
— ſpurge 495
— voice 675
Smallage 97
Smell 866
— ball 987
Smoaking veſſel 1196
Snake 1130
— weed 176
— wood 328
Snake's head Iris 603
Snap dragon 89
Snare 696
Sneeze-wort 1012
Sneezing 1182
— powder 1011. 1182
Snevel 832
Snooring 1182
Snorting 1182
Snot 177. 820
Snoute 1069
Snow-drop 712
Soap 1094
— berries 1095
— rock 1147
— ſtone 1147
— wort 1095
Sockets 815. 997
— of the teeth 51
Soft young hair 693
Softning remedy 755
Sole of the foot 972
— Muſcle 1150
Solid parts 1151
Solution of the parts 1151
Soop ſtrong 341
Soot 545
Sore 201. 1304
— throat 74. 1005
Sorgh-seed 1156
Sorrel 10
Southern wood 4
Sow 991
— bread 123. 393
— Fennel 947
— thiſtle 689. 1153
Sowerneſs 16
Spaniſh flies 220
— Nut 1146
— Plantain 614
Spar 1159
Sparage 132
Sparrow-graſs 132
Spaſmodic contraction 1159
Spatling Poppy 166
Sphincter 1164
Species of a Cancer 228
Spelt wheat 1161
Spelter 1329
Sperage 132
Sperma ceti 1162
Spermatic parts 1162
— veſſels 996
Spices ſweet-smelling 120
Spider 109
Spiderwort 948
Spignel 801
Spinache 613. 1168
Spinage 613. 1168
Spindle-tree 497
Spines of the back-bone 7
Spire 1167
Spirits 1170
Spitting 1085
— of blood 585
Spittle 1084. 1176
Spleen muſcles 1173
Spleen-wort 135. 1173
Splints 519
Split 1064
— of the gullet-pipe 1065
— of the privities 1064
Spongy Fleſh 631
Spoon full 317
Spot 669
Spotted Ramſons 1293
Spout 1207

Spreading gangrenous ulcer 56
Sprouts 393
— little 393
Spunge 1175
Spungy tumour 548
Spurge 593. 699
— great 1239
— Laurel 400. 701
— Olive 1234
Spurrey 1161
Squill 1108. 1176
Squinancy 74
Squint-eyed 1185
Stagnation 1177
Stalk 387
— of any herb 256
Stammering 157
Star of Bethlehem 887
Starwort 136
Staves-acre 1179
Stays 1232
Steatome 840. 1180
Steel 274. 768
Stellate aniſe 77
Stem of a tree 256
Sternutatory 490
Stick-lac 686
Stifneſs of the joints 69
Still 41
Stinking Bean-trefoil 65
— breath 532
— Gladdon 1160
— Gladwyn 1160
— Horehound 157
— Orache 1322
Stiptics 674
Stomack 1283
Stone 206, 695. 729
Stone-crop 648. 1121
Stone-Cutter 885
Stone-oil 946
— Parsley 885
Stones 884. 1224
— venereal ſwelling of the 1224
Stony-bone 729. 946
Stony Liverwort or of the fountain 715
Stoppage of the urine 676
Stopping of the menſtrual fluxe 1199
Stopping-up 860
Storax 1190
Stork 294
Storks-bill 563
Stove 631
Strainer 321. 328. 526. 762
Straining 526. 933
— cloth 321. 526
— of a liquor 321
Strait gut 474
Strangury 1186
Strawberry-bush 539
— tree 110. 1308
Strength 142
Stretching 907
— of the skin 449
— out 67
Stright Gut 1043
Strong Broth 341
— Soop 341
Stupidity 814. 836
Sturgeon 14
Stuttering 157
Subaction 1190
Subject to ſickneſs 1270
Subliming-glaſs 50
Subſiſtence 1120
Succhory 294
Suckling 688
Suction 1194
Sudden fear 448
Suedish acid 14
Suffocating Rheum 252
Suffocation of the mother 637
Sugar 1078
— candy 216
— of Roſes 1060
Sulphur-wort 947
Sumach 1062
Summer-fruits 615
Summer-navelwort 71
Sun-dew 1069
Superfetation 478
Superpurgation 629
Suppoſition 635
Suppoſitory 1199
Surfeit 367
Surgeon 281
Surgery 281
Suture 1201, 1202
— of the belly 558
Swadling 513
Swallow 613
— wort 130. 279. 613
Swallowing down 404
Swathe conſiſting of four parts 546
Sweat 1195
Sweating 1195
— feuer 607. 1195
Sweet bread 208. 907
— Cecily 831
— flag 16. 205
— Gale 591
— Gum 1190
— Gum-tree 1189
— Scent 366
— ſmelling Coſtus 363
— ſmelling Cup 426
— ſmelling Locuſt-tree 1008
— ſmelling ſpices 120
— williams 118
— willow 591
Sweetening 450
Swelling 1259
— behind ones ears 920
— hailſtone 273
— in the corner of the eye 24
— of the ſeed-veſſels 304
— vein 304
— under the eyes 625
Swine 991
— pox 1273
Swooning 406
Swordgraſs 566
Swordlike cartilage 472
Sympathy 340, 1203
Symptom 1204
Syriack Marum 769
Syrian Mallow 642
Syringe 952. 1207
Syringotome 1208
Syrup 1209
— made of the tops of Poppies 414

T.

Tacamahac 1211
Talk 1213
Tamarind - tree 1214
Tar - water 970
Taragon 435
Tartar 1218
Tea 1229
Tears 687
Teaſel 428
Teeth 410
Temper 1203
Temperament 368. 1219
Temperance 1203
Temperate in diet 5
Temple bones 1220
Temples 1220
Temporal muſcle 1220
Tendinous Knot 555
Tendon 1220
Tendrells 223
Teneſmus 1221
Terms of important changes 79
Tertian ague 515. 1224
— fever 1224
Teſt 388
Teſticles 884. 1224
Tetter 651. 715. 792
The 1229
Thick membrane of the brain 772
Thigh 517
Thin membrane of the brain 773
Things againſt nature 1048
Third Vertebra near the head 153
Thirſt 1146
Thiſtle 142. 231
Thoracic duct 438
Thorn 7
Thorn - apple 1186
Thorns 19
Threads 220
Throat veine 678
Throat wort 270. 1243
Throw - wax 933
Thrush 96
Thumb 425
Thyme 389
Tickling 1239
Tili - cherry - bark 1001
Tin 680. 1178
Tincture 1238
Toad 192
— flax 393. 722
Tobacco 1209
Toes 425
Tolu, Balſam of 1240
Tongue 723
— tied 70
Tooth - ach 865
— drawer 864
— wort 409
Toothleſs 842
Toothlike proceſs of bones 865
Top of the head 209
— of the ſhouder-blade 18
Topaze 1240
Topical remedies 733
Topics 733. 1241
Tops 1198
— of Poppies 319
Torch thiſtle 269
Tormentill 601, 1242
Touch me not 650
Tourniquet 1241
Tower muſtard 1261
Tragacanth 1244
Transfuſion 1247
Transgreſſion 798
Tranſuerſal fracture 256
Treacle muſtard 311. 1231
Tread of an Egg 273
Tree 109
— of life 110
Trefoil 1252
— bardned 778
— ſhrub 399. 641
Trembling 617. 1248
— feuer 958
— of the eyes 612
Trepan 770. 808
Trepanation 1248
Trephine 808
Tripe - madam 1285
Tripela 1253
Trituration 1255
Troches 1255
Trunc 1256
— of a tree 256
Truſs 57
Tulip 1259
Tumor 1202
— in the throat 188
Tunnel 658
Turmerik 389
Turnep Cabbage 574
Turner of the thig 1069
Turning guts 648
— of the eyelids 595
— round 1115
Turnips 836. 1038
Turnſole 594
Turpentine 1222
Tutian 72
Tutty 1263
Tway - blade 174. 879
Twig 1036
Two bellied muſcle 423
— Penny - graſs 262
Tympany 1265

V.

Vaginal coat of the cods 461
Valerian 959. 1269
Vanelloes 1271
Vapour - bath 687. 1271
Varix 304
Varnish 1287
Vault of the brain 538
Vegetable 1277
Vegetation 1277
Vehement heat 112
Vein 1280
— great 1278
— of the lungs 122
— without a pair 154
Veluet membrane of the guts 1278
Venereal diſeaſe 1207
— ſwelling of the ſtones 1224
Venice Sumach 314
Venus Comb 924. 1105
— golden locks 1251

Venus hair 221
— navel-wort 9
Ventricles of the brain 1282
— of the heart 1282
Verdigreaſe 26
Verjuce 875
Vermifuges 595
Vervain 1285
— Mallow 40
Veſicatory 1291
Veſſel with two handles 426
Veſſels 1274
— of the armhole 153
— of the armpit 153
— of the cawl and the ſtomach 558
Vetch 293. 1293
Vial 952
Victory root 1293
Vinegar 11
— roſat 899
— mixt with water 898
Vine-tree 1301
Viol 61
Violet 1296
Viper 1296
Vipers Bugloſs 447
— Graſs 1115
Virginian Snake-root 116
Virginity 627
Viſage 510
— of Hippocrates 510
Vitrous humour 620
Vlcer 1304
— diffult to cure 281
— of the Noſe 900
Vlceration of the lungs 959
Vmbilical veſſels 1276
Vnder-chin 191
— part of the belly 633
Vnderſtanding 664
Vnderſwathe 633
Vnequal nouriſhment 48
— pulſe 201
Vnicorn 1310
Vniverſal palſy 915
Vnleaved bread 154
Vnquietneſs 661
Vnſatiable hunger 194
Vntimely birth 3
Vomick Nuts 1312
Vomit 463
Vomiting 1313
— of blood 583
Vplifting muſcle of the ſcapula 711
Vpper-part of the belly 480
— — of the gullet 950
Vpper orifice of the ſtomach 1185
Vpright Lady-bower 309
Vrachus 1314
Vreter 1315
Vrinal 773
Vrinary paſſage 1316
Vrine 1317
— bladder 1290
Vtmoſt bones of the fingers 798
Vvea 1320
Vvula 302

W.

Wakening Coma 330
Waking 34
— Coma 330
Wale-ſtone-crop 1121
Wall-Bugloſs 745
— flower 712
— pepper 648
— wort 955
Walnut-tree 678
Wandering gout 124
Want of milk 29
Warehouſe 870
Warming medicines 206
Wart 1288
Wartwort 593
Waſhing 2. 736
— of the head 222
Watchfulneſs 34
Watching 34. 1294
Water 105
— Aloe 803
— Betony 1117
Water Caltrops 994. 1249
— Cancer 278
— Creſſes 838. 1146
— dock 693
— dock, great 186
— educing medicines 625
— ferne 892
— Fix-wort 1117
— Germander 1112
— Gladiola 197
— Hemlock 295. 951
— Houſe-leek 803
— in the pericardium 106
— in the ſecundines 619
— Kreſſes 838. 1146
— Lentils 706
— Lilly 857
— Parſnep 626. 1144
— Pepper 625. 942
— Pox 622
— Soldice 803
Waterhemp agrimony 173
Watery bladders 621
— blood 642. 1210
— humour 618. 621
— part of the blood 1133
— rupture 623
— rupture of the navel 624
— tumor of the head 623
Wax 264
Wax-ointment 268
Way-bread 972
Wayfaring tree 1293
Weakneſs 402. 471. 649. 725
Weaning 2
Wearineſs 347. 404. 698
Wedgelike bone 387
— bones in the foot 387
Well waters 13
Whale 272
Wheat 1255
Whiskers on the upperlip 832

White Beam 115
— Been 166
— Coat of the eye 37
— Coat of the teſtis 37
— Dittony 541
— Drache 143
— Fluxe 529
— Hore-hound 768
— Lead 271
— Leaf-tree 115
— Leproſy 49. 711. 1301
— Line 722
— Maidenhair 135
— Mechoacan 777
— of an egg 37
— of the eyes 37
— Poplar 990
— root 965
— Scar of the eye 712
— Spots in the eye 37
— ſtarch 62
— ſtonemarle 686
— Swelling 621
— Syringa 1208
— thiſtle 711
— thorn 368. 898. 902
— tumour 621
— Tutty 987
Whiting 402
Whitlow 919
— graſs 918
Whortle-berries 1267. 1302
Wild Ash 888
— Baſil 310
— Bugloſs 132
— Campion 862
— Carrot 402
— Cecily 295
— Dil 801
— Fig-tree 224
— Fire 715. 955
— Flax 722
— Garlick 1293
— Liquorice 138
— Naphew 836. 1009
Wild Olive 363. 451
— Olive-tree 363
— Parſley 867
— Pine 966
— Roſe 395
— Rue 588
— Service 368
— Tanſy 80
— Thyme 1131
Willow 1086
Wind 528
— flower 72
— furnace 72
— pipe 132. 188
Winding 513
— gut 648
Windy rupture 978
— — in the navel 979
Wine 1295
— of Hippocrates 1295
— tree 1301
Wing-hairs 612
Wings of the ear 36
— of the noſe 35
— of the privy parts of a woman 36
— of the wedge-bone 36
Winter-Cherry 45
— green 1025
— kreſſes 162
Winters Cinamom 359
Woad 567. 674
Wolf 853. 947
Wolfs-bane 16. 744. 835
Wolfs-fart 883
Woman in Childbed 1015
Womans courſes 249. 790
— euacuation in childbed 734
Womb 1319
— fury 549
Wonderful-Net 1051
Wonder-tree 1064
Wood 718
— bind 224. 720. 936
Wood bine 224. 720. 936
— lice 804
— of Aloes 30
— Peaſe 889
— roof 132. 774
— ſorrel 10. 45. 738. 899
— four 899
Woody Nightſhade 440
Workhouſe 870
Wormlike appendix of the blind gut 103
— muſcles 738
— proceſſes 1256
Worm-ſeed 1093
— wood 5. 1093
Worms 460. 739. 1285
Worms like the ſeed of a gourd 385
— little 129
Wound 1321
— plaiſter 969
— remedy 1248
Wreathed veſſels 223
Wriſt 238
— of the hand 798
— plaiſter 477
Writing pen in the brain 205

Y.

Yard 930
Yarrow 12. 804
Yawning 891
Yellow horned-poppy 568
— Mallow 6
— Rattle 41
— weed 742
— woad 742
Yok-bone 1332
Young 532

Z.

Zedoary 1327
Zerumbeth 1328
Zink 1329

INDEX BELGICVS.

A.

Aal 74
Aalbezien 1062
Aambeelt-been 655
Aamborſtigheid 76. 137
Aaneengroeiing 313
Aanhaalende Spieren 21
Aangenommene 21
Aangezigt 510
Aangewaſſen Been 483
— Oogvlies 22
Aangroeiſel 23
Aangroeying 1203
Aanval 920
— der ziekte 663
Aanwas 23
— der Oogſchelen 70
Aanwys-dagen 656
Aanwyzing 471
Aard-akers 194
— appel 123.393.1149
— bezie-boom 110
— bezie-kruid 539
— brood 123
— buil 1149
— gal 260
— mol 1214
— nooten 123. 194
— nooten ſteenende 1249
— oli 872
— rook 546
— veil 590
Aarde 1223
— doode 1223
— gezegelde 705
Aars 90
— billen 839
— darm 1043
— krabber 77
— maden 129
— wormtjes 129
Aart 331
Abeel-boom 990
Abrikoos 117
Ackerklitten 255
Ackerklitten met roode bloemen 1009
Adder 1130. 1296
Adders-kruid 1115
— tong 878
Adderslang 1296
Adelaar-ſteen 28
Ademhaaling 1050
Ader 1280
Ader weergaa 154
— zonder paar 154
Aderberſt 953
Aderbreuk met water 626
Aderen-vlegting in de Herſſenen 976
Aderlaating 1281
Aderlyke Slagader, 22
Adernet in de Herſſenen 1051
Aderslag 1018
Aderſpat 304
Adervlies 287
Affodille 134
Afgaande koorts 666. 913
— ouderdom 913
Afgang 404. 1022. 1181
Afgieting 402
Afhaalende Spieren 2
Afleiding 411. 1003
— der vogten 1052
Afſcheiding 1119
— der ziekte 372
Afschilling 403
Afschrapſel 1035
Afschuuring 144
Afsnyding 4
Aftrekking 89
Afvaagende Middelen 6
Afverwſel 1238
Afwasſching 324
Afweekſel 659
Afzetting 98.507.1003
Afzietſel 102
Afzoeting 450
Agaat 11
Agrimonie 33
Agter-brein 268
— hand 798
— herſſenen 268
— hoofd 861
— pens 3
— voet 799
Agteromkeerende Spiéren 1199
Agterwaartſe Spanning 880
Ajuin 202
Akelei 107
Akerklitten 255
Alabaſter 35
Alant-wortel 592
Alchymie 291
Alembek 41
Alfs-ranken 440
Algemeen buikzuiverend middel 906
— Geneesmiddel 254. 905
— Scheivogt 38
Algemeene ziekte 907
Algeneesmiddel 254. 905
Algoede 180. 1110
Alkanne wortel 39
Aloe 48
Aloe-hout 30
Alruin 762
Alſem 5
Alſt 5
Aluin 51
Alvleeſch 907
Amandelboom 62
Amandelen 84. 918
Amandelmelk 62.468
Amaril 1148
Amber-bal 987
Amber-grys 55
Amber-ſteen 1194
Ambeyen 585
Ameldonk 62
Ametiſt 57
Ammi 58
Ammoniak Gom 58
Amputation 61
Anacarden 63

Ananas 66
Anatomie 68
Anderendaagſche koorts 515. 1224
Andoren ſtinkende 157
— witte 768
Androſace 71
Angelband 390
Angelieren 241
Ankergelyke uitſteekzel 70
Antimonie 87
Antoffels 82
Antonys Vuur 493
Anys 77
Apenhoofd 89
Apoſteem-kruid 1102
Apoſteume 102
Apotheker 949
Apothekers-boek 429
— konſt 949
Apozema 102
Appel-boom 759
— zalf 987
Appetyt 103. 500
Arabiſche Gom 108
Arends-ſteen 28
Arm 183
Armband 118. 806
Arm-zwagtel 806
Armeni-ſteen 118
Artiſchoken 125. 299
Artisjok 125. 299
Arts 779
Artzeny-bereider 949
— maat 434
Aſarwortel 129
Aſche 300
Aſchgat 338
Aſchmaaking 300. 653
Aſpergie 132
Aſt-look 1107
Atlas 141
Averoone 4
Averuit 4
Axe 153
Azurſteen 289
Azyn 11
— water 898
Azynige zuiker 899

B.

Baard 161
— der Koornaare 116
Baaring 921
Baarmoeder 1319
— hoornen 264
Baarwortel 117
Bad 157. 461. 662
— ſtoof 1271
— uit warm Zand 1008
Bak-kruid 158. 999. 1216
Bak-tanden 410. 809
Bal van de Voet 1217
Bal-vlies roode 493
Bal-zak 1117
Balſem 159. 160
Balſemagtige Middelen 158
Balſemappel 158. 811
Balſemkruid 162. 863
— wild 650
Band 539
Band-hegting 1206
Bank van Hippocrates 570. 1104
Barnſteen 1194
Barrenwort 482
Baſilicum 162. 863
Baſilik 162. 863
Baſt 359
Baſtagtige Subſtantie der Herſſenen 360
Baſtaard Diptam 1009
— raazende Koorts 915
— Rippen 854
— Saffraan 142. 239. 312
— Tandvleeſch 487
— Vleeſch 548
Bederving 419
Bediening des ligchaams 19
Bedriegtang 536
Beeke-boom 165
Been 890
— aangewaſſen 483
— band 716
— boor 808
— breuk 248. 538
— geraamte 1106
— heffer 458
— knobbels 505
— lichter 1277
— lym 893
— maakende Middelen 894
Been merg 781
— ongenoemde 661
— ſchilfering 412
— vlies 937
— vreeter 234. 900. 1167. 1222
Beenagtige Ring 78
Beer 1317
Beeren-klaauw 7
— look 112
— oor 150
— wortel 801
Beet 170. 815
Beeving 1248
Beginnende Oorzaak 999
Beharnaſſing 736
Behoorlyke Dingen 1048
Beitel 1103
Bek 1069
Bekken 659. 929
Bekkeneel 209. 367
Beleid van Geneezing 800
Belette Doorwaaſſeming 22
Benaauwdheid 91
Benzoin 168
Berberiſſe-boom 169
Bereidende vaten 996
Berg-eppe 885
— geel 862
— leli 769
— look 878
— oyevaar 583
— peper 701
— rood 301
— werker 799
Berken boom 171
Bernaſie 181
Beroertheid 101
Berſten 1055
Bertramkruid 1024
Beſchikking 866
Beſchryving der Zenuwen 848
Besloote Winden 181
Besmettelyke ziekte 734. 944
Besmettelykheid 341. 802
Besneden 92. 1044
Beſtuur 1045
Betonie 171

Bevat 1127
Bevatting 35
Bevende koorts 958
— oogen 612
Bevergeel 247
Bevernaart 965
Bevernel 965
Beverzwyn 247
Beuken - boom 511
Beunhaas 34
Bevriezing 337
Beurs - Spier 769
Beurſekens - kruid 196
Beweeging des Gemoeds 923
Bezeeten 859
Bezie 155
— indiaanſche 315
— over zee 1062
Bezoar 172
Bezwangering 652
Bezwyming 725,
Bier 269
Bierwei 994
Bies - look 1107
— porrei 1107
Bieſt 327
Bieze 679
Bill 572
— naad 936
— ſpieren 571
Billen 839
Bilſenkruid 629
Bind - tuig 582
— vlies 22
Bingelkruid 794
Bismuth 765
Biſſchops - myter gelykenende Klapvliezen 485
Bitter 53
Blaaren 955
Blaartjes 1011
Blaartrekkend Middel 956. 1070. 1291
Blaas 1289
Blaasband 1314
Blaauw Liſch 671
— Oog 635
— Schuit 1112
— Zugt 1112
Blaauwe Gal 674
— Kamille 1253
— Madelieven 1253
— Vlekken 446
Blaauwigheid 470
Blaazing 451
Blad 533
Blanketzel 362
Blein - trekkende Middelen 1291
Blikoogen 849
Blind Gezwel 1214
Blinde Darm 319
Blinde Kop 385
Blixement Goud 289
Bloed 378. 1089
Bloedgang 442
Bloed - kruid 583. 693
Bloed - maaking 584
Bloed - rykheid 975
Bloed - ſpuwen 585
Bloed - ſteen 583
Bloed - ſtelpen 586
Bloed - vinne 550
Bloed - watering 802
Bloed - wortel 583
Bloed - zuiger 613
Bloed - zwam 30
Bloed - zweer 550
Bloedige Etter 1092
Bloeding 585
Bloedſtillend Middel 468. 674
Bloedſtoppend Middel 468. 674
Bloedzuiverende Drank 46
Bloedzuivering 50
Bloem 528
— des lydens 309
— van Damaſt 606
— van Note - moſcaat 748
Bloembladen 944
Bloempjes in't hair 850
Bloeyend Waterliſch 197
Bluts - koorts 945
Blydſchap 558
Boek - bunge 165
Boek - weit 511
Boelkens - kruid 498
Boeſem - zweer 1143
Bogchel 396
Bogt - gezweer 1143
BoheemſcheRosmaryn 704
Bok 1246
Boks - baard 612. 1246
Boks - boonen 741
— doorn 744. 1244
— orega 1246
Bolkruid 1149
Bollen 194
Bolligheid onder de Oogen 625
Boog - hout 9
Boom 109
— armen 183
— des Levens 110
— lac 686
— vaaren 985
— wol 179. 575. 1324
Boomigheid der tanden 584
Boomklaver groote 684
Boonen 508
— roomſche 951
Boon - kruid 1099
Boortuig 933
Borax 181
Bornwater 13
Borſt 759. 925
— been 1181
— beens ſpier 1249
— beſſen 678
— buis 438
— holligheid 1232
— klier 1235
— middelen 165. 505. 924
— pruimen 678. 1118
— Siroop 414
— Spier 925
— tepels 910
— vel 419. 975
— vlies 419. 975
Botte 558
Botterbloem 990. 1038
Bottertanden 409. 998
Bovenbuik 632
Bovengraats - ſpier 1200
Bovenſchouderblads - ſpier 658
Bovenzwagtel 479
Boviſt 883
Braading 135
Braaie 1200
Braak - drank 463. 1313

Braakmiddel 463
Braaken belettende Middelen 81
Braaking 1313
Braam bezie 1073
Brandende Koorts 257
Brandende Middelen 253. 257
Branding 508. 1319
Brandoog 83
Brandſteen - kragt 453
Brandteken 1182
Braſilien - hout 184
Braſilien - peper 225
Breede Windelſpier 789
— Wratten 829
— Pees 99
Brein 268
— Ontſteeking 1144
Brem 561
Breuk 191, 604
Breuk - band 57. 940
Breuk der Klootader 304
Brod - pap 906
Brok 179
Brommel - bezie 1073
Brug van Varolius 989
Bruids - traanen 306
Bruine 1005
Bruinettekens 23
Brune 1006
Brunelle 1006
Bry - puiſt 140
Buik 52. 1281
— glas 178
— hegting 558
— klier - bedde 208. 907
— opening 912
— ſnyding 558
— ſteeking 912
— vlies 940
— water 129
Bu kweekmaakende Middelen 52
Buikzuiverende Middelen 1021
Buikzuivering 253. 1022
Buil 959
Buiten - koortſigheid 104
Buizen 213
Buksboom 197
— met Doorn 1027
Buks - doorn 1027
Bult 396
Bus 570
Busboom 197
Busjes 366
Buskruid 1019
Buſſe 1027
Bye 94
Byen - kruid 786
Byherſſenen 268
Bylkens - kruid 590
Byting 815
Byzienigheid 828
Byvoegſels 366
Byvoet 121

C.

Cacaoboom 200
Calmoes 16
Calomel 208
Campher 213
Carneol 1097
Caſſave 242
Cataplasme 249
Catheter 254
Cattoen 1324
Ceder - boom 258
Celaſter 258
Celtiſche Spikenard 1166
Cementation 258
Centaurie 260
Ceruis 271
Chaquerille 243
Chimie 291
China - wortel 280
Chirurgie 281
Chirurgyn 281
Chocolade 282
Chriſolyt 290
Chriſtus - Oogen 744
Chyl 291
Chyl - vaten 1275
Chymie 291
Chymiſche Artzeny-konſt 950
— Geneeskenner 641
Chymiſt 292
Cicers 293
Cichorie 294
Cinaber 301
Circuleer - glas 303
Citroen 306
Citroen - kruid 786
Citrullen 75
Civet 1329
Cocos 318
Collectie 323
Complexie 331
Compoſitie 332
Compreſſen 1172
Conſerve 98. 335. 340
Conſumaat 341
Conſiſtentie 340
Contuſie 344
Corroſif 358
Curcuma 389
Cyper - wortel 396
Cypres - boom 397

D.

Daagelykſche Koorts 515. 1032
Dadel 400
Dadel - boom 903. 956
Dagblindheid 856
Damaſt - bloemen 774
Damaſten 774
Dampige Borſt 137
Danſe de S. Guy 286
Darm 474
— been 648
— beens - ſpier 647
— breuk 473
— kring 286. 647
— krinkel 286. 647
— ſcheel 796
— ſcheel kleine 797
— ſcheel - ader 796
— ſcheels - pyn 322
— ſcheidzel 796
— ſcheurſel 191
— ſlinger 286
— slym 820
Das - look 112. 1293
Dauw 1066
— diſtel 1154
— worm 605
Deeg 770
Deel 920
Defenſyf 404
Dek - riet 126
Denneboom 8

Dephlegmeeren 411
Derdendaagſche Koorts 515.1029
Deſtilleer-blaas 1290
Deur-blad 933
— waſch 933
Deus-was 1267
Diamant 20
Dier 76
Digereeting 424
Dikke 751
— buik 484
— Herſſenen-vlies 772
Diktamnus 423
Dikte 340
— der Oogſcheelen 1013
Dil 72
Diptam 423
Diptam baſtaard 1009
Diſſolutie 429
Diſtel 231
— gezegende 232
Diſtilleering 412
Diſtributie 430
Dodder-bloem 990
Dokke-bladen 696. 944
Dol-appel 755
— wortel 918
Dolheid 661
Dolle Hondsbeet 394
Dolle verliefdheid 95
Dolligheid 762
Dondergoud 289
Donderbaard 670
— kleine 1285
Donderkruid 339
Donderſteen 746
Donker-Gezigt 54
Donſen 1266
Dood 815
Doode Aarde 1223
— Kop 227. 321
— Netelen 553.692
— Overſchot 227
Doof-gevoel 1188
Doofheid 347
Doolhof des Oors 684
Doorboorende Spier 934
Dooreeting 62, 414
Doorgang 775
Doorgeboorte Spier 934
Doorklenzing 933
Doorn 7. 19
Doorn-appel 1186
— indiaanſche 787
Doorntang 7
Doorplaſterd Linnen 1157
Doorſchynende Spiegel-vlies 1128
Doorzuikering 336
Doorzwelging 404
Doorzyging 933
Doorzygſel 321
Doorzygtuig 321. 526
Doos 1027
Doos van Gliſſonius 226
Doove Netelen 553
Dorſt 1146
Douw-worm 12
Draadjes 520
— in de Bloem 220
Draajer 486. 1241
Draajing in 't hoofd 1115
Draay-Zaag 1131
Dragme 435
Dragon 435
Dragt 564
Drakenbloed 435. 436. 693. 1090. 1091
Drank 102. 588. 995
Drek 1181
Drek-braaken 286. 647
Driehoofdige Spier 407
Driekantige Spier 1249
Driepuntige Klapvliezen 1252
Drift 886. 923
Drinkſpier 173
Droefheid 31
Droeſſem 510
— van Olie 61
Droog-Kraauwſſel 715
Drooge Oogontſteeking 1323
— ſtoving 919
Droogiſt 120. 772
Droom 475.662.1152
Droppelpis 1186
Druif bezie-vlies 1320
Druif-gezwel 1180
Druipert 575
Druiping van de neus 362
Druiven-kruid 182
Druiven-vlies 1055
Duim 85. 425
Duin bezie-boom 1056
Duitſche Beeren-klaauw 1165. 1174
— Gember 126
Duivels-beet 815. 1194
Duivels-brood 547
Duivels-drek 128
Duivels-melk groote 1239
Duivels-Oog 23
Duiven-kervel 546
Duiven-voet 943
Duizend-been 804. 985
— blad 804. 829
— grein 604
— gulden kruid 260
— knoop 984
— koorn 604
— kruid 262
— ſchoon 118
Dulle kervel 295
Dullen 1266
Dunmaakende Middelen 1041
Dunne Herſſenen-vlies 772
Dwaalend Zenuw-paar 1268
Dwaars-breuk 256
Dwang tot ſtoelgang 1221
Dwers-ſpieren 1247
Dye-been 517
Dyebeens-draajers 1069

E.

Ebenhout 684
Ebenhout-boom 445
Edele Rakette 493

Edelgeſteente 559
Edik 11
Eechenis 659
Eekel 156
— welriekende 830
Eelt 208
Eeltagtig lighaam der herſſenen 356
Eeltmaaking 992
Eenartige Deeltjes 614
Eendaagſche ziekte 811
— koorts 476. 515
Eengedaantige Deelen 1141
Eenhoorn 1310
Eenzydige Hoofdpyn 811
Eeren - prys 1287
Eerluſt 885
Eetzugt 194
Eeverwortel 235
Effenkruid 541
Eggerigheid der Tanden 584
Egyptiſche Waterboonwortel 325
Ei 896
Eierleiders 1257
Eierſtok 897
Eigen teiken der ziekte 923
Eigengematigheid 644
Eigenlydig 644
Eigenſchap der ziekte 643
Eiken - boom 1031
Eiken - vaaren 985
Eland 39
Electuarien 454
Elektriciteit 453
Elementen 454
Elementſcheider 111
Elft 49
Elleboog 69. 383. 871
Elleboogs - jigt 924
— pyp 530. 1034
Elleboogs - ſpier 382
Ellepyp 1305
Ellepyps - ſpier 1033
Elixir 458
Elzenboom 47
Endeldarm 1043
Endeloos 492
Endivie 471
Endivie witte 1130
Endvogel 66
Engborſtig 137
Engelwortel 73
Engel - zoet 985
Engelſche ziekte 1055
Engte der Keel 676
Enkel 138. 756
Enkele Deelen 1141
— Geneesmiddelen 1141
Enklaauw 138
Eppe 97
— groote 611
Erf - ſchurft 1238
Erf ziekte 339. 602
Erten 491. 889. 969
Ervaring 464
Erven 491. 889. 969
Erwachtige Pis 889
Erweten 491. 889. 969
Erwten 491. 889. 969
Eſſchenboom 541
Eſſenz 494
Etmaal 856
Etter 1023
— borſt 467
— dragten 534
— gezwel 102
— hol 526
— holte 1143
— oog 634
Ettermaakende Middelen 423
Evengematigdheid 368
Euphorbium 499
Exteroog 308. 595
Exteroog verdryvende Middelen 449
Extirpatie 98. 507
Eywyze gat in de Trommelholte 536
Ezelkens 985
Ezelkruid 80

F.

Fakkelkruid 269
Feni - griek 532
Fenyn 1281
Fie - kruid 1154
Filtreering 526
Fioolglaſs 61
Fiſtel 526
Fiſtelmesjes 1208
Fiſtelſnyders 1208
Fiſticen 968
Fiſtuleuſe Vlceration 634
Flaauwte 406. 725. 1206
Flerecyn 124
— der Kaaken 1136
— Middelen 81
Floop - kruid 355
Florentynſche Lys 672
Fluim 953. 1176
Fluit - boom 1208
Fluweelboom 53
Fluweele Darmrok 1278
Foeli 748
Fontanel 257. 534
— des Hoofds 534
Fonteinkruid 994
Frambezien 1073
Fynmaaking 1193
Fynwryving 690

G.

Gaande en kommende Koorts 515
Gal 174
— blaas 534. 1289
— braaken 284
— leider 283. 994
— noten 554
— pyp 994
— zwarte 783
Galachtig 968
Galant - wortel 592
Galeniſche Medicyn 553
Galiga 551
— wilde 131
Ganſerik 80
Ganzebloemen geele 289
Ganzen - diſtel 1154
— voet 943
Gaperkens 89
Gaping 891
Garden - ſpurge 250
Gaſt huis 853
Gatbrandend middel 645
Gebieder 656
Gebogelt 564

Geboorte-koek 971
Geborſten ader 304
Gebrandheid 56
Gebrek van Zog 29
Gediſteleert Water 105
Gedraide Wieken 237
GeduurigeKoorts 342. 515
Geel Koper 148
Geele 643
— Ganzebloemen 289
— Heemſt 6
— Steenbreek 785
Geeluw 643
Geelzucht 643
Geelzucht-wortel 389
Geers 803
Geeſt 111. 557
Geeſt-maaking 979
Geeſten 1170
Geeuwing 891
Geheugenis 1046
Geheym 111
Gehoor 145
Gehoor-gat 776
Gehoor-middelen 20
Gehoor-zenuw 145
Geiten baard 1304
Geitenbok 612
Geitenblad 720 936
Geiten-kruid 552
Geiten-oog 24
Gekheid 661
Gelei 555
Gelouterd Goud 859
Geluid 1154
Gematigdheid 1203
Gember 1330
Gemeene Erweten 862
Genaagelde Kaneel 243
Genees-bier 269
— heer 779
— konſt 779
— kunde 1230
— middel 153. 778. 950
— wyn 306. 1295
Geneezende Inzigt 656
Geneezing 388
Gentiaan 562
Geolyde Wyn 867
Geolyde Zuiker 451
Geprobeerd Middel 932
Geraaktheid 101
Geronne Bloed 1232
Gerſt 616
Gerſten-drank 1014
— melk 615
— water 623
Gerſtgewyze Kliertjes 802
Gerwe 804
— wilde 524
Geſchapenheid 337
Geſcheurde Zweer 1055
Geſcheurtheid 604
Geſlagt 1045. 1136
Geſpe 521
Geſt 557
Geſteldheid 331. 606
Geſting 517
Getempertheid 331. 368
Gevoel 1211
Gevouwen-band 427
Gewerf van de Hand 238
Gewoonte 341
Gewrigt 124. 125
Gezegelde Aarde 705
Gezegende Diſtel 232
Gezigt 1299
— zenuw 882
Gezondheid 626. 1270
Gezwel 1259
Gezwellen agter't Oor 920
Giet-kroes 345
Gieren-bek 579. 1069
Gift 434
Gift-wortel 344. 1115
Gigt 124
Gips 582
Girſt 803
Giſt 510. 557
Glas-kruid 917
Glasachtig Oogvogt 618. 620
Glauſoma 568
Glit 728
Gode-ſpys 56
Gods-genade 578
— gunſt 577
Goed-ſappig 496
Goeden Hendrik 180
Golfagtige Aderslag 1308
Gom 580
— Ammoniak 58
— van Euphorbium 499
— Zagapeen 1080
Gorgel 697
— drank 556
— gezwel 188
— pyp 132
— water 556
Gortig 273
Goud 151
— glit 728
— Soudeerſel 181
— worm 294
Goude Vrouwenhair 987
Gouds-bloem 206. 209
Gouw kleine 278
— ſtinkende 279
Gouw-wortel 279
Graad 575
Graagheid 885
Graat-ſpieren 1168
Graat-tang 7
Gracht-varen 735
Graf-naald 345
Granaat 577
Granaat-appel 576. 1021
— appel bloeiſem 156
Gras 576
Graveel 845. 1077
— ſteen 844
Graveelig 1008
Gravinne kruid 355
Grauwe Loop 320
— Tutie 1174
Grauwoogig 568
Grein 577
Griekſch Hooi 532
Griekſche Valerian 980
Groene Ziekte 199
Groenwaſch 577
Groeyende Koorts 475
Grof-lyvigheid 986
Grond 163

Grondſap 635
Grond-zetzel in de Pis 1120
Grondzop 510
Groothoofd 748
Groot Kliſſenkruid 942
Groote Boomklaver 684
— Duivelsmelk 1239
— Eppe 611
— Herſſenen 268
— Klier 208. 907
— Kliers buis 440
— Palmſpier 903
— Patig 610
— Slagader 91
— Spurge 1239
— Waereld 748
— Wolfsmelk 1239
— ZwarteKraakbeſſen 1267
Groove Kaneel 245
— Marjolein 887
Gryſe-com 546
Grysheid 218
Gryskruid 981
Guichelheil 64. 351
Gulde Roede 1297
— ſteek 1019
— wederdood 987
Gulden-appel 755
— kruid 433
Gyl 291
— leider 438
— voeder 438
— vloed 320
— zak 1079

H.

Haag-appelboom 110
Haag-doorn 898
Haag-eikenboom 1066
Haak 587
Haan 273. 555
Haane-kam 373
— kammekens 41. 527. 877
— kamsbeen 373
— kamswyze Uitwaſſen 373
— voet 409, 1038
Haaze 710
— kool 1154
— latouw 1154
— mond 683
— Oog 691
— oor 195
— poot 691
— voet 691
— zalade 1154
Hadig 445
Hair 371. 963
— ſcheur 221. 1250
— ſnoer 1135
— trekker 1311
— uitvalling 113
— worm 495. 605. 715
Haireloosheid 49. 113
Hairige vatjes 220
Hairtjes 520
Halfronde rings-gewyze Buizen 214
Half-ruggegraats ſpier 1124
Half Scrupel 859
Half-vlieſige Spier 1124
Half-zenuwagtige Spier 1124
Halm 387
Hals 270, 324
— des Lyfmoeders 324
Halskruid 270, 1243
Halsſpanning voorwarts 467
Halsſtyfte 1225
Halſterband 222
Halve anderendaagſche Koorts 598
Halue Beroertheid 598
Hammerslag 1113
Hammertje 757
Hand 764
— euvel 280
— ſlerecyn 280
— jigt 280
— Gods 101
— kyking 280
— kyk-konſt 609
— palm 903. 1229
— vang 280
— vol 762. 1015
Hanebeuk 237
Hardigheid der Oogſchelen 1110
Hardlyvigheid 52. 348
Hardmaakende Middelen 1110
Haring 586
Hars 1049
Harte-ſchot 1128
Harts-geſpan 230
Harts-hoorn 355
— tonge 723. 1111
Hartſterking 231
Hartſtikking 230
Hartwort 1242
Haver 146
— elzen 1156
— eſſche 888
Havik 8
Haviks-kruid 609
Hazelaar 361
Hazelnoet-boom 361
Hazelnoten 146
Hazelwortel 129
Heelkonſt 281
Heelmeeſter 281
Heemſt 50
— geele 6
Heere Erweten 862
Heesheid 1041
Heeſter 544
Heet-koude Koorts 136. 477. 726
Hef-boom 458. 1277
Hef-tuig 458
Hegtende Middelen 31
Hegting 1201
Heide 488
Heiden Iſoop 592
Heidens-wondkruid 1095. 1297
Heilig Been 1080
Heilig Kerſt-kruid 460
Heldere Drop 54
Helm 41. 233. 552
Hemel-ſleutel 294. 999. 1219
Hengſte-bloemen 1217
Henne 555
Hennenhoofd 227
Herders-tas 196
Herfſt 153
Herik 671, 1039. 1040

Herinnering 1046
Herkaauwing 1074
Herlevendigmaaking 1052
Hermetiſche Medicyn 602
Hermodactyls 603
Herſſen-bekken 209. 367
— beſchermer 789
— billen 839
— geſtel 469
— groefjes 1282
— merg 780
— pan 367
— persbak 1241
— tafel 427
— zap 1170
Herſſenen groote 268
— kleine 268
Hert 271. 348
— beursje 935
— dekzel 472
— klopping 905
— ooren 149
— pilaartjes 329
— putje 85
— pyn 231
— zakje 935
— water 106
— wee 231
Herts-ſpongie 178
Herts-tonge 176
Herts-wannen 178
Hette 27. 112
Heul 910
— wilde 1060
Heulſap 881
Heupen 659
— been 366. 648
— beens-holte 365
Heupgicht 675
Heupontwrigting 504
Hiel 209
Hik 1143
Hinne-bezien 1073
Hippocras 306
Hippocras-wyn 1295
Hippocrats wezen 510
Hoedanigheid 1028
Hoedje 963
Hoef-blad 1262
Hoef-bladeren 990
Hoef-latouw 1262
Hoender-beet 815
Hoepeel-bloemen 118
Hoeſt 1263
Hol der Kaaken 191
— van de Voet 1311
Holderboom 1088
Holpyp 219
Holle ader 1278
— zweeren 93
Hollen in't dikke Herſſenvlies 1143
Holligheden der Herſſenen 1282
— des Herts 1282
Holligheid 319. 256
Holte des Heupenbeens 365
Holwortel 117
Hom 689
Hond 217
Hondekens-kruid 884
Hondendood 99
Honds-beet 394
— blaartjes 1223
— dagen 216
— draf 590
— gras 576
— honger 394
— kerſſen 1325
— kramp 1159
— kullekens 395
— look 1107
— oogen 289
— roozen 305. 395. 1217
— tanden 394. 408. 410
— tonge 395
— trekking 1159
Hongaryſche Peſt 516
Honger 512. 885
Hongerloosheid 80. 101
Honing 782
Honing-azyn 899
— dauw 763
— gezwel 784
— puiſt 784
— vlekken 909
— water 623. 784
— wyn 867
Hoofd 217
— ader 263
Hoofd der mannelyke Roede 156
— dragende Wervelbeen 141
— hair 221
— kap 222
— middelen 263
— pan 209. 367
— pillen 315
— pyn 232. 263. 897
— pyn aan eene zyde 606. 811
— reinigende Middelen 263
— ſcheedel 209. 367
— ſcheel 209. 367
— ſchotel 209. 367
— ſpieren des Slokdarms 264
— ſtoffen 454
— waſſing 222
— zeer 263
— zugt 49
— zwaarte 232
— zwagtel 222
— zwymel 1115
Hoogte 340
Hooi 531
Hoppe 741
Hoornachtig vlies des Oogs 353
Hoornen der Baarmoeder 264
Hovaardige Spier 1198
Hout 718
Huemſt 50
Huid 391. 928
Huig 302
Huig-ligter 1179
Huis-houding 866
Huivering 958
Humeuren 618
Huwbaarheid 1014
Hyacinth 620
Hyſop 636

I.

Iacobs-kruid 640
— ladder 980
Ians-bezien 1062
— brood 1140

Jans - druifjes 1062
— euvel 481
— gortel 121
— kruid 121. 630. 934
Iasmyn 641
Ibenboom 680
Jenever - boom 1218
— gom 1088
Ieſemyn 641
Ieukte 1007
Iigt 124
Imbeelding 949
Inademing 466, 663
InbrandendeMiddelen 1026
Inciſi - mes 653
Indiaanſche Bezies 315
— Doorn - appel 787
— Kerſſe 17. 838
— roode Erweten 4
— Saffraan 389
— Vyg 882
Indigo 657
Indiſch Koorn 775
Indompeling 649
Indoopſel 161
Indrukking des Beens 504
Induikeling 407
Ineetende Middelen 257
— zweeren 853
Ingeboren Warmte 175. 465
Ingewanden 1298
Ingewands - beweeging 939
— holte 646
IngeworteldeHofdzeer 262
Ingroen 193
Inhoek des Schouderbeens 163
Inkrimping 342
Inleding 469
Inlegging 335
Inlyving 654
Inmonding der vaten 67
Inplanting 661
Innerlyke ſtop - ſpier 769
Inſchieting 574
Inſnyding 470. 1105
Inſpuyting 660
Intentie 471
Intrekking der Oogen 450
Invoeging 574
Inwrigting der Beenen 421
Inzigt 471. 656
— geneezende 656
— verhoedende 656
— verſterkende 656
— verzagtende 656
Ioden - kruid 747
— lym 133
— ſteen 677
Iok - been 1332
— boom 237
— hout 237
Ioris - kruid 959
Ioſephs - bloemen 612, 1246
Iudas - ooren 150
Iuffertje in't groen 850
Iuffrouw merk 97
Iujuben 678
Iulep 678

K.

Kaakbeen 761
Kaakbeens - klier 774
Kaak - ſpier 191
Kaalhoofdigheid 209
Kaarden 428
Kaas 243
Kaas - achtigheid 1267
Kaasjes bladen 758
Kaauw - ſpieren 770
Kaauw - middelen 771
Kaauwtandens - tongeſpier 827
Kaauwing 771
Kaf 19
Kak - hielen 940
Kak - koorts 198
Kalamenth 204
Kalamint - ſteen 204
Kalfs - bek 89
— muil 89
— neus 89
Kalfs - ſnuit 89
— voet 126
Kalk 210
Kalk der Tanden 865
Kalkbranding 206
Kalkbuilen 1241
Kalkknobbels 1241
Kalkmaaking 206
Kaliſſi hout 572
Kalmoes 16. 205
Kalmy ſteen 204
Kamille 276
— blaauwe 1253
— bloem 276
— ſtinkende 195. 364
Kamperfoelie 224. 936
Kampernoeljen 547
Kamuis Neus 1140
Kanarie - zaad 948
Kandeel - wyn 306
Kandel - aars 1157
Kandeliſeering 216
Kandy - zuiker 216
Kanker - bloemen 1060. 1217
— gezwel 228
Kaneel 299
— genaagelde 243
— grove 245
— witte 359
Kanon 219
Kapel 388
Kapperboom 223
Kardamom 229
Karmoſyn - boom 646
Karoote 236
Karper 238
Karteldarm - ſcheel 797
Karwi 233
Kaſſen der Tanden 51
Kaſſie 245
Kaſtanjeboom 246
Kaſtoor 247
Katrolſpier 1256
Katte - kruid 251. 843
— oogen 856
— ſtaarten 678. 854
— voet 613
Kattoen 179. 575. 1324
Kauwoerde 385

Kauwoerdezaad gelyke Wormen 385
Keel-gat 950
— kruid 703. 718
— ontſteeking 916. 1205
— ſcheur 188
— ſpoeling 556
— bezien 1075
Keikens 118. 823. 1297
Keinette 1304
Keizerlyke ſnee 638. 921
Keizers-Kroon 651
Kelder-hals 701
Kemels-hooi 1107
— ſtroo 1107
Kennip 219
Ken-teken 417
Kers 839
— Indiaanſche 17. 838
Kerſe-boom 265
Kerſouwen 167
Kerſtkruid heilig 460
Kervel 273
— dulle 295
— indiaanſche 17
— welriekende 831
— wilde 295
Ketel 34. 198
Keuken-kruid 1018
— ſchelle 1018
Keule 1099
Keurs-lyf 1232
Kicheren 75
Kievits-eyeren 543
Kiezen 809
Kikker 1037
Kikvorſch 1037
— aderen 1037
— gezwel 164. 633
— ſchot 1163
Kin 793
Kina 298
Kind 657
Kinderglas 61
Kinderpokjes 1272
Kinkhoeſt 266. 1263
Kinnebakken 761
Kinnebaks-ſpier 191
Kinne-tongbeens-ſpieren 560
Kinne-tongs-ſpieren 560
Kittelaar 311. 869
Kitteling 1239
Klaarmaaking 306
Klaar-oog 500
Klad-papier 277
Kladden 696
Klap-oor 191. 909
— vliezen 1271
— muts 552
Klapper-roozen 1060
Klaretten wyn 306
Klarey 306
Klaver 1252
— rupſen 778
— welriekende 785
— witte 568
— zuure 899
Klaverboom ſtinkende 65
Klaverzuuring 10. 45. 899
Klauwieren 223
Kleef-kruid 92. 132
Kleimei 1263
Kleine Darmſcheel 797
— Donderbaard 1285
— Elleboogs-pyp 530. 1034
— Ellepyp 530. 1034
— Erweten 862
— Gentiaan-letytjes 979
— Gouw 278
— Herſſenen 268
— Klitten 1323
— Palmſpier 904
— Scheenbeens-pyp 530
— Schorſt 389
— Spurge 495
— Waereld 802
Klensdoek 328. 526
Klenzing 526
Kley 115. 297
Klier 566. 1116
— gezwel onder de oxelen 909
— groote 208. 907
— kruid 1117
— ontſteeking 959
Klier opeengetaſte 338
— ronde 338
Kliers-buis groote 440
Kliertjes gerſt-gewyze 802
— onder de Tonge 1192
— tepelwyze 240
Klimop 589
Klip-aluin 1066
Kliſſen 696
Kliſſenkruid, groot 942
— klein 1323
Kliſteer 312
Kliſters 194
Klokjes 811
Klootjes 884
Kloot-vaten 996
— zakje 1117
— zaks-Spekgezwel 1180
Klooven 1055
Klyſteer-ſpuit 472
Knaagend Middel 358
Knaptandekens-kruid 89
Kneeding 755
Knerſen der Tanden 189. 1254
Knevel 832
Kneuſing 344
Knie 562
Knieboog 989
Knie euvel 574
— jigt 574
Knieſchyve 809
Knoeſt-gezwel 1109
Knoezelen 1320
Knol 1038
Knoop 560
— gras 984
— zwellen 336
Knoopen 125
Knoopjes 366
Knoppen 35
Knor-been 239
Kobalt 313
Koe-dil 195. 364
— hunger 194
— oog 195. 364

Koekjes 1210. 1245. 1255
Koekkoeks - brood 10. 899
— look 10. 899
Koel - drank 678. 1614
— vat 1044
Koffy 203
Kolf 384. 1051
Koliander 352
Kolle - bloemen 1060
Kolon 327
Koloquint 326
Kolyk 322
Kom 388
Komkommers 384
— wilde 452
Kompres 427
Komyn 387
— witte 233
— zwarte 850
Konchenille 316
Koninginnen - kruid 498
Konings - kaarsje 215
— nagelen 242
Koningsken 1046
Konſerve 98. 335. 340
— van Dadelen 418
Konynen - kruid 1154
Kooking 318. 458
— goede 498
— langzaame 184
Kookzel 102
Kool 185
— wilde 693
Koon 559. 753
Koord 285
Koorn 544
— aar 1165
— bloem 391
— brand 1071
— lychnis 1267
— roozen 1060
— ſalaad 1270
— tang 1311
Koorts 514
Koot 138
Kop 386
— doode 227. 321
— glas 386
Koper 26
— roeſt 26
Koper - rood 1303
Kopping 1105
Koraal 350
— kruid 132
— moſch 349
Koren 544
— tang 1311
Koriander 352
Kork - boom 951. 1191
Korl 14
Kornoelje - boom 154
Kors wilde 1231
Korſt 493
Kortademing 137
Kortarmig 553
Kortborſtigheid 137
Korte Ellebogsſpier 186
Korte Vat 185
Koſt 363
Koud Gezwel 866
— Vuur 1163
Koude 542. 617
— Pis 444. 1186
Kraai - beks Uitſteekzel 355
Kraaien voet 355
Kraak been 239
Kraakbeenig Band 285
Kraakbeens - binding 1205
Kraakbeſſen - boom 1302
— groote zwarte 1267
Kraaking 403
Kraam - reiniging 734
— vrouw 1015
— zuivering 734
Kraan - oogen 1312
Kraane - bek 536. 579
Krabbe quaad 681
Krabben - klaauw 803
Krabbing 1103
Kragt 111. 510
Kragteloosheid 471
Kragtig - nat 323
Kramp 1159
— middelen 1158
— trekking 346. 1225
Krankheid 813
Krankzinnigheid 814. 958
Krappe 1071
Kreeft - band 215
— gezwel 228
— oogen 215
— ſchaaren 215
Kreupel 307
Kreupel - gras 984
Krieken over zee 45
Kring 286
— om den Tepel 586
Kriſtal 381
— maaking 337
Kriſtalline Oogvogt 380. 618
Kriſtalliſatie 381
Kriſtoffels - kruid 288
Kroes - bezien 1320
Krom - been 736
Krom - hals 1051
Krom - neus 1140
Kromme buizen 214
Kronkel 647
Kroon 790
— naad 154. 1201
— nagelen 242
— van de Meeder 892
— vaten 355
Kroontje 672
Kroontjes - kruid 402. 593. 885
Krop - ader 678
— ſlagaderen 236
— van de Maag 230
— zweren 1116
Kruid 601
— kenning 182
— kunde 182
— menger 949
— mutsje 384
— nagelen 242
— wyn 306
Kruidenier 120
Kruin 209. 1288
Kruipende Mier 537
Kruis - bezie 579
— bezie - boom 1320
— bloem 982
— boom 1064
— diſtel 492

Kruis-doorn 579
— kruid 1125
— wortel 377. 492. 1125
Kruikool 367
Kryt 370
Kuch 137
Kuisboom 31. 1300
Kuiſch-boom 31. 1300
Kuit 557. 1200
— been 522. 940
— ſpieren 557
Kullekens-kruid 884
Kunne 1099. 1136
Kunneke 1099
Kus-vaten 67
Kwaad zweer 853
Kwaadartige koorts 515
— ziekte 755
Kwaade keel 74. 1205
Kwyling 1014. 1085

L.

Laag-tanden 409
Laage-Eike 275
Laat-kop 386
— mes 953
— yzer 693. 953. 1103
Laborant 292. 683
Laborateur 292
Lam-vlies 58
Lamheid 915
Lammekens-oor 180
Lammigheid 914
Lancet 693. 953. 1103
Landziekte 471
Langduurige Ziekte 288. 982
Lange Halsſpier 735
— Merg 781
— Rugſpier 735
Langeuvel 286
Langzaame Kooking 184
— Verteering 184
Lapidil 695
Latouw 689
Lavas 714
Lavendel 701
Laurier-boom 702
Laurier-kers 702
— wilde 1238
Lauwer-boom 702
Lazerie 456. 457. 709
— gevlekte 792
— griekſche 710
— ſchubagtige 792
— witte 49. 711
Lazuur-ſteen 704
Leden 125
— krankheid 124
— ſchroef 570
— verſtyving 248
— water 746
— zugt 124
Leem 742
Leepoogigheid 725
Leeuwenblad 708
— voet 40. 708
Lel 302
— ſpieren 1013
Leli 719
Lelletje des Oors 733
Lendenen 739
Lenden-jigt 738
— pyn 738
— ſpieren 1010
— vang 1055
Lepel 317
— blad 317
Leven 1249
Levens-wet 416
— wys 416
Lever 599
— ader 162
— doorloop 530
— kruid 600
— kruid van de Fonteinen 715
— kruid van de ſteenen 715
— poort 993
— ſlagader 600
— vlekken 749
— vloed 530. 600
Lid 124. 789
— bad 795
— teken 292. 1182
— water 1207
Lies breuk 191
— buil 191
— klier 191
Liesſchen 659
Lighaamlyke Ziel-werking 77
Ligthoofdigheid 407
Liguſter 718
Likking 448
Lil 555
Limoen 721
— drank 721
— kruid 165. 721. 786
Linde-boom 1237
Linie voorzeggende 722
— witte 722
Linker Mond van de Maag 1185
Linne-kruid 725
Linſen 706
— lombartſche 329
Lintwurmen 385
Lippen 683
— der Vrouwelykheid 36. 683
Lis dodde 1266
— ſtinkende 1160
Liſch 672
— blaauwe 671
— welriekende 805
Liſpen 176
Liſpetaar 1247
Liſping 1247
Loens-zien 1185
Logt gaten 1045
Lombartſche Linſen 329
Longe 1017
— ader 122
— druiven 733
— kruid 768. 1016
— pyp 132
— pypjes 187
— pyps bloedader 187
— pyps ſlagader 187
— ſlagader 1278
— zweer 959. 1312
Lood 441
— wit 271
Loof-werk 533. 887
Loog 732
— zout 39
Look 46
— parei 1113
— zonder Look 46

Loomheid 1188
Loop 420
Loopig-kruid 1069
Loot 978
Lootverwige kleur 978
— Spier 732
Lorken-boom 697
— zwam 30
Loſſe leding 421
Loſſigheid der Tanden 573
Lubber 885
Lubbing 247
Lucht 25
Lugtader 132
— ſtreek 309
Luiheid 963
Luis 926
— kruid 926. 1179
— ziekte 958
Luye Hendrik 140
Lychnis wilde 862
Lydende Zenuw 923
Lyding des Gemoeds 923
Lyf 1256
— maaking 654
— moeder 1319
— moedersbreuk 605
— moedershals 324
— water 67
Lyk-doorn 308. 595
Lym 323. 571
Lymende Middelen 31
Lynx-ſteen 746
Lys florentynſche 672
Lyſter-bezie 888
Lyvigheid 858

M.

Maag 1283
— geeſt 557
— middelen 1184
— pyn 231
— ſap 557
— ſlagader 320
Maagde-honger 754
— lieven 167
— lieven blaauwe 1253
— melk 686
Maagde palm 309
— vlies 627
— ziekte 282
Maal-tanden 410
Maandſtonden 249
Maandſtonden verwekkende Middelen 463
Maandvloed verwekkende Middelen 463
Maankruid 740
Maanziek 740
Maanzuchtig 740
Maat 791
Maayen 739
Madelieven 167
Magneet-ſteen 751
Magt 510
Magteloosheid 142. 406
Majer 178
Makkelyk Verdrag 499
Makkelyke Ademing 500
Maldergeer 562
Malloten 785
Malrove 768
— zwarte 157
Maluwe 758
— witte 50
Mammen 759
Mamwyze Uitſteekzels 759
Man-vrouw 602
Man-vyf 71
Man-ziekte 549
Mandraagers-kruid 792
Mankop 319. 910
— Sap 777
Manna 763
Mannelyke Roede 930
Mannetje in 't Panboor 770
Mansbloed 72
Marcaſite 765
Margrieten 167
Marjolein 753
— groove 887
Marmelade 767
Marmerſteen 767
Mars-ſtrik 228
Martagon 769
Maſſe 770
Maſt-bloemen 774
Maſtboom 2
Maſtik 771
Maſtik-kruid 310
Maſtix-boom 707
Materie 1023
Matras 773
Mazelen 813
Mechoacanna, witte 777
Medelydentheid 340
Medelyding 1203
Mediaan-ader 777
Medicinale Oblien 858
Mee 1071
— krappe 1071
Meede 623. 784
Meel 512
— agtige Pis 371
— boom 1293
Meer-bladeren 857
Meer-kat 267
Meer-vlecht 1250
Meerdaantigheid 79
Meeſter-poeder 750
— ſtukken 751
— wortel 650
— wortel, zwarte 138
Meibloemen 720
Meidrank 46
Melaatsheid 457. 709
Melde 143
— ſtinkende 1322
Meliſſe 786
Melizoen-kruid, rood 573
Melk 685
— aderen 1275
— buizen 551
— koorts 689
— maakende Middelen 550
— vaten 1275
— weye 1154
— zuiging 688
Meloen 787
— diſtel 787
— ronde 788
Meloten 785
Memmekens-kruid 224. 720. 936
Mengſel 366. 807

Menie 805
Merg 348. 780. 1017
Merg der ſteenen 780
Mergel 766
Metaal 798
Metaalkonſt 291
Metaalmenging met Quik 53
Metaalwerker 799
Middel-ader 777
— bovenbuik 480
— darmvlies 796
— rif 419
— ſchot 419. 778
— ſchot der Neus-gaten 676
— vinger 425
Middelen tegen de koorts 514
— tegen de Moeder ziekte 637
— tegen de Tand-pyn 865
— tegen de zwarte Gal 783
— voor Exteroog 449
— voor Nynagel 449
Middernagt 797
Middelyfs-windzel 249
Mier 537
— kruipende 537
Milt 1172
— ader 1086
— kruid 135. 1173
— ontſteeking 1173
— middelen 1172
— zugt 632. 1172
— zugtig 1173
Minder-brein 268
Minder-drank 178
Mine gewigts 805
Mineraalen 805
Minnaars-ſpieren 53
Minnedrank 953
Misbaaring 3
Misdragt 3
— vleeſchige 809
Miskraam 3
— maakende Middelen 54. 450
Mismaaktheid 404
Mispelboom 797
Miſtelboomtje 1299
Misval 3
Miters gelykenende Klapvliezen 485
Mithridaat 806
Moeder-ader 1093
— banden 717
— hoorn 353
— koek 971
— kruid 774. 920
— nagelen 82. 242
— pillen 943
— pyn 636
— ſnee 638
— ſpiegel 426. 536
— trechter 800
— uitwas 267
— vlekken 749. 835
— zetzel 837
— ziekte 637
Moeielyke Adem 444
Moeielyke Baaring 444
Moer 510
Moerbezie-boom 816
— drank 814
Moes-kruid 874
Mogelyke Branding 257
Mol 1214
Molle-kruid 1064
Mond 890. 1184
— gezweer 96
— hout 718
— ſpiegel 536
— Spoeling 414
— van de Moeder 892
Monnik-kaps Spier 383
Moord-jaar 79. 309
Monſter 812
Morgenſtar 612. 1246
Morgenſter 612. 1246
Mortier 816. 963
Moſch 825. 1318
Moſt 404
Moſtaard 1142
— wilde 671
Moſtert-pap 1142
Mottenkruid 31. 177
Mouw 762
Muis 822
Muizen-doorn 1075
Muizen met ſtaarten 194
— oor 150. 828. 964
Munnik-kapjes 835
— Rhabarber 1054
Munte 792
— roode 1146
— wilde 793
Muſcaat-noot 817
Muskel 824
Muskus 818
Muur 815
— bloemen 712
— kruid 50
— peper 648
— violetten 712
Mynſtoffen 805
Mynwerker 799
Myrrhe 831
Myrten-boom 832
Myrtil 1302
Myt 8

N.

Naad 1202
Naahand 798
Naakte-Vrouwen 321
Naalde 19
— kervel 924. 1105
Naaldgelyke Spieren 1024
Nacht-drukking 655
— gezwellen 482
— merrie 655. 979
— schade 1149
— ſchoon 640
— wandelaar 852
— worm 294
Nageboorte 971. 1119
Nagel aan het Oog 1012
Nagel-beentje 1309
— bloemen 241. 620. 1259
— kruid 241
— wortel 241
Nagelen 242. 1309
Nardus 850
Natuur 841
Natuurkunde 960

Natuurlyke Dingen 1048
— Warmte 1231
— Werking 841
Navel 1307
— ader 1276. 1280
— breuk 474. 484. 876
— pleiſter 487
— ſtreng 548. 1307
— vaten 1276
— vlees - breuk 1096
Naween 1242
Nederige Spier 617
Nederdruk tuig 403
Nederſtooting 995
Neerdrukkende Spieren 411
Neerdrukking van het Bekeneel 494
Neerdrupping 412
Neerzakkel 516
Negen - oog 83
Nek 270. 855
Nek put 855
Neppe 843
Nepte 843
Net 485. 874
— breuk 484. 876
— en Darm - breuk 473
— en Maag - vaten 558
— vlies 60. 1051
Netelen 1318
— doode 553. 692
— doove 553. 692
— verkeerde 553. 692
Netgelyke Huid 287
Neus 839
— bloeding 585
— gaten 837
— hair 1292
— ſchot 1129
— ſpuit 1058
— ſteunſel 329
— vleugels 35
— zweer 900
Nieren 845. 1047
— bekken 929
— doosjes 226
— hout 844
— klieren 226
Nieren vaten 468
— wee 845
Nies - kruid 460. 1012
— wild 594
Nies - middel 490. 1011
— poeder 1182
— water 490
Niet 987. 1263
Niet natuurlyke Dingen 1048
Niezing 1182
Nigelle 850
Nippe 251. 843
NoodzakelykeDingen 1048
Noot 856
Nuchtere Darm 644
Nydnagel 919. 1044
Nyn nagel 1044
— verdryvendeMiddelen 449
Nyp tang 1311

O.

Oblien 858
Oeffening 504
Oeſter 894
Oker 862
Okkernoot 678
Oleander 846
Oli 872
Olifant 458
Olifants - ziekte 456
Olm - boom 1305
Olyf - boom 871
— wilde 363
Olyve 873
Omdryf - glas 303
Omgebogen Darm 648
Omkrulling der Oogſcheelen 595
Omloop des Bloeds 937
Omtrek 938
Onbevruchtheid 32
Onbeweglykheid 14
Once 1308
Ondeeltje 141
Onderband 633
Onderbrenging 1190
Onderbuik 1. 633
Ondergraat - ſpier 658
Onderhave 590
Onderkin 191
Onderpalm 635
Onderpalm - ſpier 635
Onderſchouderblads-ſpier 658
Onder ſleutelbeens-Spier 1190
Onder ſleutelbeens-vaten 1190
Onderſtelling 635
Onderſteunſel 163
Onderzoeking 788
Onderzwagtel 633
Ondombezetting 87
Ongedaantheid 199. 713
Ongeduurige ligt 124
Ongeheveit Brood 154
Ongel 21. 1135
Ongelyke Pols 201
— Voeding 48
Ongelykzydige Driehoeks - Spieren 1103
Ongematigheid 664
Ongenoemde Oogrook 660
Ongeregelde Pols 127
Ongerymde Honger 306
Ongeſtalte 441
Ongetempertheid 17. 664
Ongezuurt Brood 154
Onluſt tot Eeten 80
Onlydzaamheid 441
Onmaatigheid 17
Onmagt 140. 406. 1206
Onruſt 661
Onrypheid der Ziekte 377
Ontbaſting 503
Ontbinding 65. 429. 1050
Ontdoening 65
— der Scheikonſt 1151
Ontfangbuizen 468
Ontfanger 1042

Ontfanging 334
Ontleder 68
Ontleding 65. 68
— der Lidmaten 502
Ontledkondige 68
Ontploffing 413. 505
Ontſchorsſing 403
Ontsluiting der Vaten 67
Ontſteeking 954
— der Keel 74
— der Lever 601
— der Longe 938
— der Oogen 879
— der Oog- ſcheelen 1110
Ontſtoppende Middelen 1049
Ontvelling 668
Ontwrigting 743
Onverteering 92
Onvolwaſſene Vrucht 462
Onwillige Zaadloozing 981
OnzerVrouwen Diſtel 1166
Onzer Vrouwen Mantel 40
Onzinnigheid 79. 661
Ooft 615. 988
Oog 864
— appel 1021
— bewaarder 390
— fiſtel 24. 527
— gezwel 879
— hair-band 717
— hairtjes 296
— hoek 220. 612
— kliertje 239
— lap 909
— leden 904
— leden-bevogtigers 439
— meeſter 863
— middelen 879
— niet 1263
— ontſteeking 483
— ſchemering 54
— ſpiegel 1161
— tanden 394. 410
— trooſt 500
— vlek, witte 37
— vlies, aangewaſſen 22
Oog vogt glasagtige 618. 620
— vogt kriſtalline 618
— vogt waterige 618. 621
— water 324. 627
— winkel 612
— zenuw 882
Oor 149. 151
Oor-gat 50
— klieren 920
— lapje 733
— lelletje 733
— pyn 895
— rand 594
— ſmeer 271
— ſpuyt 895
— ſuizing 1239
— tenter 788
— top 965
— tuiting 1239
— vliesje 1264
— zeep 271
— zwagtel 1061. 1232
Oordeel der ziekte 372
Oordeel-dagen 375
Opaal 877
Opblaazing 465. 658
Opbruizing 450
Opdroogend Middel 412
Opeengetaſte Klier 338
Opeeten der Beenen 234
Openende Middelen 67. 93. 1049
Opening der Slagader 123
— der Vaten 73
— des Herts 421
Opgerold Band 427
Opgeſting 450
Opheffing 1192
Opiaat 880
Opklimming der Koorts 146
Opligters van den Aars 76
Opper-Geneesheer 111
Opperhoofdsbeen 185
Opperhuid 390. 479
Opperklootjes 479
Opperribbe 247
Oppripzing 1073
Oprifping zuure 16
Opſchortende Spieren 369
Opſtopping der Maandſtonden 1199
Opſtyging der Moeder 637
Opvoeding der Kinderen 901
Opwelling 450
Opzieding 445. 450. 458
Oranje-appelen 147
Orant 89
Ordentelyke Dingen 1048
Orego 887
Organizeerde Deel 885
Oſſebreeke 80
Oſſetong 69. 192
Oſterlucie 117
Oud Gezicht 997
Ouderdom 27. 1126
Oven 549
Overbeen 555
Overbevrugting 478. 1198
Overeenkomſt 588
Overmaatige Buikzuivering 629
Overſchot, doode 227
Overtreting 798
Overvloed van Bloed 975
Oxel 36. 153
— bloed-vaten 153
— hair 612
Oyevaar 294
Oyevaarsbek 563

P.

Paaling 74
Paard 487
Paarde-bloem 782. 1217
— klaauw 1262
— miſt 1281

Paarde - ſtaart 487. 611
— triakel 421
— yzer 519
Paard-k 694
Paarel - zaad 730
Paaſch - bloemen 740
Padde 192
— bladen 944
— bloem 195. 364
— brood 547
— ſtoelen 547
Paerel 767
— moer 773
— zuiker 764
Palei 1015
Palm van de Hand 1311
Palm, boom 197
Palm - ſpier, groote 903
— kleine 904
Pan van 't hoofd 209
Panboor 808
Panik koorn 908
Panvlies 936
Pap 249
Pap - gezwel 140
Papegays - bek 536. 1069
Papen - hout 497
Papen - kruid 1217
Papen - kul 1266
Papier - riet 912
Papzel 249
Paradys - hout 30. 1324
— koorn 229
Paryſche Raap 836
Paſſiebloem 309
Paſtel 567
Paſtinaken 923
Patientie 694
Patig 694. 899
— groote 610
— roode 1090
— wilde 694
— zwarte 1090
Pausleli 836
Peer - boom 1026
Peerdig 694. 899
Pees 1220
— breede 99
Pek 970
Pel 935
Pelikaan 536. 928
Pelle 1139
Penningbloemen 194. 740
Penningkruid 194. 262. 855
Penſeel 929
Penszak 940
Penyn - zuiker 929
Peoni 901
Peper 967
Peper - kruid 642. 709. 967
Pepoen 932
Pers 1241
Perſik - boom 941
— kruid 941
Persſing 1221
Peſt - buil 191
Peſt hongaryſche 516
Peſt - kool 83
Peſtagtige Koorts 516
Peſtilentie - kruid 944
— wortel 944
Peter - olie 946
Peterſeli van Alexandrien 611. 1148
Philoſophiſch Ei 897
Philoſophiſche Calcinatie 206
Pierworm 739
Pieterskruid 999
Pik 970
Pikboom 969
Pik - pleiſter 437
Pillen 950
Pimpernoot 1179
— boom 968
Pink 425
— ader 1086
Pinſternakelen 923
Pis 1317
Pis - blaas 1290
— buis 1315
— dryvende Middelen 431
— erwagtige 889
— gang 1316
— glas 773
— leider 1315
— ontſtoppende Dingen 675
— opſchorting 676
Pis - opſtopping 676
— ſcheiding 430
— ſchuvagtige 944
— verſnellende Spieren 8
— vlies 45
— vloed 413
Pit 348. 494
Plaats - middelen 733. 1241
Plant - kenning 961
— ſpier 973
Platluis 815. 959
Platneus 1141
Pleiſter 323. 466. 582
Plomp - biel 1106
Plompen 857
Pluim - aluin 57
Plukſel 237. 724. 818
Plumezolen 1172
Poeder 1019. 1160
— maaking 1019
Poejer 1019
Poel - ruit 1227
Pok - hout 580
Polei 1015
Pols 1018
— dubbeld - slaande 422
— ongeregelde 127
— pleiſter 477
Polſen 1266
Polyſtbiezen 135
Pompoen 932
Pond 714. 805
Poort - ader 1279
Poortier des Maags 1023
Pootje 124
Popelaar 990
Popjes 1078
Popleſy 101
Populier - boom 990
— zalf 990
Porcelein 70. 994
Porey 993
Porſelein 70. 994
Portaal van 't Doolhoof 1292
Pot 386
Potaſche 300
Potloot 810
Prangwortel 80
Prepareer - ſteen 992

Prey 993
Priemwyze Keelſpier 1188
— Tongbeens-hoornſpieren 1188
— Tongſpieren 1188
— Uitſteekzel 166
PrikkelendeMiddelen 1183
Proef-yzer 1161
Proefkundige Medicyne 465
Provet 788. 1161
Pruim-boom 1007
— wilde 1008
Puimſteen 1019
Puiſten 449. 502. 1011. 1022
Puiſtigheid in 'tGezigt 669
Pulei 1015
Punt van 't Hert 820
Purgatie 253
Purgeer-doorn 610
— middelen 437. 1021
Purperkoorts 1022. 1106
Pyl-hout 540
— naad 858. 1031. 1201
Pyn 433
Pyn-appel-kliertje 333
— appeltje 333
— boom, tamme 966
— boom, wilde 966
Pyn der Beenen 894
Pyn-diſtel 125
Pyn-ſtillend Middel 79. 916
Pyp-boom 1208
— gezwel 526. 634
— kaſſie 244
— ſnyders 1208
— uitgeholde 254

Q.

Quaad Zeer 853. 1301
Quaadartige Koorts 515
Quaadartige zeer 28
— ziekte 755
— zweer 201
Quaad-bloedigheid 200
— ſappigheid 200
— voedzamheid 200
— vogtigheid 200
Quaade Chyl-maaking 200
— Geſteldheid der Gal 200
— Keel 74. 1205
— Pols 201
— Voeding 201
Quaal-boom 888
Quaalykheid 725. 842
Quabbe 733
Quakzalver 34. 466
Qualſter 888
Quartel-bezien 190. 888
Quaſtje 929
Quee-appelboom 364
— boom 364
— peerboom 364
— vleesch 767
Quendel 1131
Quikbereidzel 793
Quikzilver 622. 795
Quikken-boom 1155
Quinantie 74
Quinte-eſſentie 495
Quyl-middelen 1084
— wortel 1024
Quyling 1014. 1085

R.

Raaken 514
Raap 1038
— kool 574
— paryſche 836
— wilde 1040
Raazende Koorts 958
— Moer 549
Radys 1034. 1039
Raket 491
— edele 493
— vreemde 1048
Rammelas 317
Rapuncen 1040
Raspe 1041
Rasper 1041
Ratelen geele 41. 527
Ravenbek 536
Ravenbeks-ſpier 349
— Uitſteekzel 349
Rauve Gylvloed 320
Razerny 762
Recept 537
Reebok-kruid 434
Regeering 1045
Regeer-pypen 1045
Regenboog 672
Regenboogs-hairige Kring 999
Regt-ſtyvigheid 1225
RegteDarm 474
— Spieren 1043
Reiger 112
Rein-vaar 1216
Reſtauraat 341
Reverbereer-Vuur 645
Reuk 866
Reuk-bal 987. 922
— werk 866
— zenuw 873
Reutel 1061
Rhabarber 1054
Rhabarber van Mechoacan 777
Rhodes hout 1060
Rhyn-bezie-boom 1056
Rhyn-bloemen 30
Rhyn-wilge 718
Ribben 362
Ribben-vlies 975
Ridderſporen 407
Riekende Specery 120
Riet 126. 204
Riet-gras 973
Riet-mente 204
Ring 303
— beenagtige 78
— ſpier 868. 1164
— vinger 425
— worm 651
Ringsſchildbeens-ſpieren 371
Ringsſpleet-ſpieren 370
RingwyzeKraakbeen 371

Riſping 1073
Ritſigheid 549
Robbregts - kruid 563
Rocheling 1115
Roede gulde 1297
Roede mannelyke 930
Roedeſtand tegens Wil 998
Roer - kruid 523
Roer - ſtok 1076
Roeſt 1071
Roet 154. 545
Rogge 1119
Rolle Zalf 750
Rommeling 181. 1074
Romp 1256
Ronde Erweten 862
— Gat in de Trommelholte 536
— Klier 338
— Meloen 788
— Spier 1070
— Wormen 739
Rondomdryving 302
Ronking 1182
Rood - hond 911
— jong 911
— jonk 911
— loop 442
— maakend Middel 956. 1070
— Melizoen 442
— Melizoen - kruid 573
— vonk 911. 1071
Roode Aarde 1072
— Bal - vlies 493
— Bloemen 790
— Omloop 1331
— Patig 1090
— Steenbreek 524. 1251
— Vlekken 749
— wilde Munte 1146
Rooden - heul 1060
Rooking 68. 546. 1196
Rook - tuig 1196
Roomſche Boon 951
Roos 493. 1060
Roosagtig 493
Rooſter 369
Rooze 1067
— van de Moeder 892
Roozen - azyn 899
— drup 581
— edik 899
— honing 1060
— hout 1060
— laurier 846
— olie 1059
— wortel 1059
— zuiker 1060
Rotte 1071
Rotte - kruid 121
Rotting 218
Rosmaryn 1068
— boheemſche 704
Rubyn 1072
Rug 434. 799. 854
Rugge - graat 7. 1167
Rugge - graats Spieren 1054
Rugge - merg 781
— teering 1210
Ruit 1076
Ruiters - kruid 803
Ruitswyze Zwagtel 1061
Rupzing 1073
Ryglyf 1232
Ryk 1045
Rypmaakende Middelen 774. 1200
Rypwerding 774
Ryſt 890

S.

Saal - been 1122
Saffraan 376
— baſtaard 142. 239. 312
— indiaanſche 389
— pleiſter 898
— wilde 142. 239. 312
Salade 689
Salarmoniak 119
Salie 1087
Salomons - zegel 983
Salpeter 851
— ſchuim 95
Sandel - hout 1092
Santorie 260
Sap 571. 1194
— van het Panacee - kruid 881
— pleiſter 414
Scarlei 1110
Schaam - been 485. 1014
— deelen 1014
— hair 1014
Schaamelheids Spleet 1064
Schaap 897
Schaaps - tong 69
Schaaps - zuuring 738
Schaar 537
— kruid 1132
Schagts - ſtevigheid 1100
Scharlaken - beſſen 681
— beſſen - boom 646
Scharley 616
Scheede der Lyfmoeder 1269
Scheede - vlies 461
Scheef - been 736
Scheel - oog 1185
— slagader 796
— vaten 796
— zien 1185
Scheele Hoofdpyn 597
Scheen - been 1236
— beens - ſpier ſmalle 575
— Spieren 1237
Scheep - beentje 841
Scheer - mes 854. 1041
Scheetje 616
Scheeve - zwagtel 1061
Schei - glas 1127
— konſt 291
— regel 95
— tregter 633. 1127
Schei - tuig 1127
Scheiding des Geheels 1151
Schelkens - kruid 279
Schellac 686
Schelle 1139
Schenkel 378

Schenkel - ſpier 378
Scherf - yzer 1105
Scherpe Ziekte 20
Scherpheid 17
Scheurbuik 1112
Scheurbuiks Middelen 1111
Scheurbuiks ſtinkende Aaſſem 1184
Scheurzel 473
Scheut 393
Schierling 295
Schildagtige Kraakbeensſpieren 629
Schildgelyke Kraakbeen 1236
— Pleiſter 1118
Schildkruid 1231
Schildpadgezwel 1225
Schildwyze - Kraakbeens - borſt - ſpieren 1181
Schilfer op het Hoofd 549
Schorſt 389
— kleine 389
Schouder 617
— top 18
Schouderbeens hoofd 18
— Uitſteekzel 18
Schouderblad 615. 875
— Spier opligtende 711
Schouderſlerecyn 874
Schrabben 1105
Schram 292
Schryf - pen in de Hersſenen 205
Schub - naad 709
Schubagtig Been 1176
— Lazerie 792
Schudding 958. 1248. 1292
Schuim der Metaalen 1113
Schuimagtige Pis 987
Schuiming 412
Schuitagtig Been 1105
Schuit - zwagtel 1105
Schulp des Oors 334
Schurft 1101
Schurft-bloemen 1217
— kruid 1102
Schurftheid 1101
— der Oogen 1010
— des Hoofds 12
— vuurige 715
— witte 1301
Schuvagtige Pis 944
Scorpioen - kruid 1114
Sermonteine 1134. 1139
Serpents - tonge 570. 1081
— look 878
Serpentyn - ſteen 879
Seton 1135
Sielei 98
Sigmars - bloem 1213
Sint Antonis Vuur 493
St. Iacobs - kruid 640
St. Ians bezien 1062
— brood 1140
— druifjes 1062
— euvel 481
— gortel 121
— kruid 121. 630. 934
St. Ioris kruid 959
St. Pieterskruid 999
Slaa 10
Slaap 1153
— beenen 1220
— bollen 319
— bollen Siroop 414
— koorts 710
— middelen 631
— ſap 777. 881
— ſlagaderen 236
— ſpier 1220
— van't Hoofd 1220
— verwekkende Middelen 1152
— ziekte 240. 249. 330
— zugt 240. 249.
— zugt waakende 330
Slaapeloosheid 34
Slaaperigheid 1152
— zwaare 254
Slag van't Hoofd 1220
Slag ader 122
— ader - breuk 73
Slagader - buis 214
— groote 91
— opening 123
— ſnyding 123
Slang 1130
Slangen - hoofd 447
— hout 328
— kruid 447
— tong 1081
— wortel 1115
Slapheid 142
Sleep koorts 706
— voeten 144
Sleepende Ziekte 765
Sleepruim 6
Slek 1113
— been 317
Sleuf 1196
Sleutel - been 307
— bloemen 999
Slikking 448
— der Lyfmoeder 637
Slikmarkt 448
Slim - voet 736
Slingerband 546
Slingerzwagtel 546
Slok - darm 868
— darms hoofdſpieren. 264
Slop - darm 319
Slorping 1155
Sluim 819. 953. 1176
Sluitbalks Zwagtel 1232
Sluit - ſpier 868. 1164
Slym 819. 953. 1176
— dryvende Middelen 954
— gezwel 866
— klier 567
— prop. 986
— zugt 713
— zuiverend Middel 99
Smaak 580. 1062
Smalle Scheenbeens ſpier 575
Smeer 21. 154
— kruid 889
— van de Wol 870
— wortel 340. 1204. 1219
Smeerſel 724
Smelting 406. 550
Smeltkroes 345. 377
Smergel 1148
Smertſel 668
Smoorende Zinking 252

Snake-root, Virginian 116
Snik 1143
Snoek 737
Snof 1058
Snorking 1182
Snot 177. 820. 832. 953
— ontfangers 826
— vlies 789
Snuf 362
Snuit 1069
Snyding der Slagader 123
Snyer-ſpier 1098
Snykonſt 68
Snymes 653
Snyſtaf 676
Solfer-wortel 947
Solpher 1197
Sorbeer-boom, wilde 115
Sorben-boom 1155
Spaans-groen 26
Spaanſche Breem 1158.
— Erweten 1293
— Pokken 738
— Vliegen 220
— Vliegpleiſter 1291
— Weegbree 614
Spade klokjes 979
Spalk-ſpieren 1173
Spalken 519
Span-ader 538
Spanning in de Schacht 575
Spargie 132
Sparreboom 966
Spatel 1159
Specery-wyn 1295
Speekzel 1084
— vaten 440
— vloed 1014 1085.
Speen-ader 585. 2179
— kruid 278. 1117
Speenvarken-oog 802
Speening 2
Speer-kruid 436 878. 959. 1269
— wortel 436
Spek-gezwel 840. 1180
Spelt 1161. 1327
Spiegel-hars 327
— vlies, doorſchynende 1128
Spiesglas 87
Spier 824
— aanhaalende 21
— doorboorende 934
— doorgeboorte 934
— driehoofdige 407
— tongneerdrukkende 163
— verontwaardigende 657
Spikenard 1085
Spikenard celtiſche 1166
Spikenard van Indien 837
Spinagie 613. 1168
Spinnekop 109. 918
Spinnewebs-vlies 109
Spint 38
Spit 738
Spits der Neus 569
Spits-band 390
Spits-glas 87
Spleet 526. 1064
Spleetje des Strottenhoofds 1065
Spleetmaakende Kraakbeenen 126
Splyting des Hairs 422
Spoeling 324
Spoelwater 324
Spog 1176
SpongieusVleeſch631
Spons 1175
Sporit 699
Sporkelbloemen 836
Sporkenboom 540
Spouwingj 1313
Spouwzel 1176
Spraak 736
Spraakeloosheid 94
Spreuw-bezien-boom 1156
Springkruid 699
Sproeten 476. 947
Sprouw 96
Spruit 393
Spurgie 699
— groote 1239
— kleine 495
Spurie 1161
Spuyt 1207
Spyk 701
Spyknard 1085
— celtiſche 1166
— van Indien 837
Spysloop 715
Spyſluſt 103
Spys-verbranding in de Maag 312
Spyswalging 80. 101
Spyze 44
Staal 758. 274
Staar 251
Staartpeper 382
Stads-Geneesherr 111
Staechas-bloemen 1184
Stalkruid 80
Stam 256. 1256
Stameling 157
Stamper 968
Standel-kruid 884
Starkoſt 839
Steek-mesje 693
— palm 1075
— pleiſter 881
— raap 836
— raap, wilde 1009
Steekeblindheid 54
Steekel-bezien 579 1320
Steekende winden 1098
Steel 926
Steen 206. 695. 729
— been 729. 946
— breek 730. 965. 1101
— breek, geele 785
— breek, roode 524. 1251
— breekende Middelen 729. 1101
— knoop 570
— koolen 728
— kruid 132
— lepel 695
— olie 946
— ſnyden 731
— ſnyding uit de Nier 845
— ſnyder 731
— vaten 135. 1175

Steen-zaad 730
— zout 559
Steenende Aard-nooten 1249
Stekel-verken 639
Stemmeloosheid 94
Stempel 968
Stengel 256
Sterke kers 838
Sterkwater 106
Sterre-anys 77
— duidery 139
— kruid 136
Stiet-been 315
Stikzinnigheid 828
Stinkende Adem 532
— Andoren 157
— Gouw 279
— Kamille 195. 364
— Kanker des Monds 853
— Klaverboom 65
— Lis 1160
— Melde 1322
Stoelgang 1022
Stof-maaking 1019
— ſcheiding 291
Stok-roozen 758
Stomp Gezicht 826
Stonden 249. 790
— vloed 790
Stoof 631
Stook-plaats 683
Stooving 486. 534
— drooge 919
Stop-ſpier 861
— innerlyke 769
Stramyn 328
Stremming 335
Striemen 470
Strik 696
Stronk 256
Stront 1181
Strontje 273. 373. 616
Stroo 387
Strot 514
— ader 678
— appel 697
— hoofd 697
— klier 1236
— lap 480
— tongsken 480
Stryking 724

Stuipmiddelen 1158
Stuiptrekking 346. 819. 1159
Stuit-been 315
Styfzel 62
Stygbeugel 1178
Styge 616
Styvigheid 1064
Sublimeer-glazen 50
— potten 50
— tuig 1192
Suiker 1078
— wortel 1145
Suikerei 294
Suizeling 1115
Surkel 694
Swamkruid 994
Sweet-gaten 991
— pypjes 991
Swemkruid 994
Syringe 472. 1207
Syroop van Water 626

T.

Taaiheid 707
Tafel 790
— ſcheidſel 427. 780
Tak 1036
Talk 1135
Tamme Pyn-boom 966
Tanden 410
Tand-berbels 997
— hollen 815
— poeyer 410
— pyn 865
— trekker 536. 864
— vleeſch 565
— vleeſch-gezwel 921
— wortel 1024
— zeer 865
Tandagtig Uitſteekzel 865
Tandeloos 842
Tanding 410
Tapkenskruid 425. 703
Tarbots-band 1061
Tarbots-gelyke Spieren 1061

Tarw 1139. 1255
Taskens-kruid 196
Teems 370
Teemſing 370
Teering 143. 959
Teerling-vormig Been 383
Tegenbok 90
Tegendrang 87
Tegengift 42. 85. 88. 173
Tegenkoortſig Middel 88
TegennatuurlykeZaaken 1048
Tegenſcheur 343
Tegenſtangentrek der Ooren 82
Tegenſtander 81
Tegenſtrydigheid 87
Tegentrekking 90
Tegenvergift 85
Teken 277
— der ziekte 1138
Temperament 368
Tenteering 788
Tentyzer 782. 1161
Tepelkring 114
Tepelwyze Kliertjes 240
Termentyn 1222
Terpentyn 1222
Terugdryvende Middelen 1047
Terugtrekkend Middel 98
Terwe 1255
Teſtebloemen 241
Teugel-tuig 582
Thym wilde 1131
Tin 680. 1178
Tintel-yzer 676. 782. 1161
Toegroejing 142
Toelyming 742
Toemaakzel 336
Toeneeming der Koorts 146
Toeſtoppende Middelen 341
Toeval 1204
Togt-gat 486
Tonge 723

Tonge-been 628
— blad 425. 634. 703
— riem 539
— beens Borſtſpieren 1181
— beens Hoornſpieren 265
— neerdrukkende Spieren 163
Tonnekens Triakel 421
Toonen 425
Toorts-kruid 215. 269. 955
Toppen 96
— der planten 1198
Traage Eetluſt 443
— koorts 706
Traagheid 963
Traanen 687
Traan-beentje 1309
— buizen 439
— fiſtel 24. 527
— gooten 323
— zak 1079
Tregter 470. 658
Tregterwyze Kraakbeenen 126
— Spieren 126
Trekking 343
Trektang 7. 536
Tremelle 658
Trepaan 808
Trommel 1266
— vlies 1264
— vlies koord 285
— water 1265
Trypel-ſteen 1253
Tuilkens 118
Tuinkers 838
Tulp 1259
Turbit-wortel 1260
Turrenkruid 1261
Turkſche Boon 951
TuſſchenbeenigeSpieren 668
Tuſſchenlaating 667
Tuſſchennajing 668
Tuſſchenribbige Spieren 665. 797
— Zenuw 666
Tuſſchenruimte 113
Tuſſchentyd der Koortſen 104
Twaalf-vingerige Darm 431
Tweeblad 174. 879
Tweebuikige Spier 423
Tweehoofdige Spier 173
Tydeloofen 321
Tyloos 836

V.

Vaardigheid 470
Valerian griekſche 980
Vallende Ziekte 481
Valvlies 251. 1271
Vaneenſcheuring 101
Vanille 1271
Varen 525
Vaſte Deelen 1151
— Dingen 527
— Spieren 1276
Vaſtmaakende Dingen 523
Vaſtmaaking 527
Vaten 1274
— inmonding 67
— korte 185
— onſluiting 67
— hairige 220
Vederik 747
Veeldeeligheid 79
Veel-eeting 984
Veel-voeding 987
Veel-voet 985. 986
Veel-zaadig 986
Veerende Kragt 452
Veil 589
Vel 391. 928
Vel-maakende Middelen 292
Veld-ajuin 887
— cypres 277
— look 1293
Velletje 390
Venkel 531. 765
Venus-berg 812
— buil 191
— hair 22. 221
— kloot 605. 1224
Venus-navelkruid 9. 1308
— quelling 1100
— ziekte 1207
Verander-drank 46
Verandering 798
— der Ziekte 799
Verbaaſtheid 448
Verbeetering 358
Verbinding 405
Verborgene Hoedanigheden 861
— Ziekte 861
Verbrandheid 467
Verbryzeling 68
Verbuiſtheid 367
Verdeeling 430
Verdikkende Middelen 313. 335. 900
Verdikking 335. 663
VerdovendeMiddelen 836
Verdoving 836
Verdouwing 318
Verdrajing 342. 430
Verdryvende Middelen 428
Verdunnende Middelen 144. 425
Verdunning 144
Vergeetelheid 859
Vergift 1281
Vergruyzing van't Been 49
Verguldíng 402. 652
Verhaal der Ongezondheid 928
Verhard Gezwel 1109
Verhardende Middelen 1120
Verheffing 501. 920. 1192
Verhemelte des Monds 902
Verhoed-middel 404
Verhoedende Inzicht 656. 997
Verhooging 501
Verjuis 875
Verkalking 206
— met Stof 258

Verkens-brood 123. 393
— dood 943
— gras 984
— venkel 947
Verkleurtheid 16
Verkoudheid 362
Verleiding 411
Verlenging 460
Vermagering 506
Vermeerdering 145
Vermenging 366.368
Vermoeidheid 347. 404. 698
Vermorzeling 68
Veruaauwing 1180
Vernieuwing 320
Vernis 1088. 1287
Verontwaardigende Spier 657
Verouderde Ziekte 88
Verplaatſing derZiekte 799
Verrenking 342
Verrigting 877
VerrottendeMiddelen 1128
Verrotting 1022
Verrukking van Zinnen 506
Vers in de Herſſenen 705
Verſcherpen 19
Verſchrikking 448
Verſchynſelen 947
Verſenen 209
Verſpreide Ziekte 1176
Verſtand 664
Verſtandeloosheid 79
Verſterkende Inzigt 656
Verſtikking 1196
Verſtompende Middelen 860
Verſtopping 465
Verſtoptheid 860
Verſtuiking 1192
Verſtyfdheid 1064
Verteering 423.932
— langzaame 184
— middel 931
Verteerloosheid 92
Vervalſching 83
Ververſchzalf 16
Vervroegende Ziekte 1002
Verwarmende Middelen 206
Verwarming 534
Verwaſſing 91
Verwelfſel-breuk 210
Verwringing 430. 1192
Verwſel 1238
Verwydering 425. 1046
Verzagtende Inzigt 656
— Middelen 407.464. 755. 916
Verzameling 323
Verzegeling 742
Verzweering 102.507
Vet 41
— van de Wol 870
— vlies 788
Vette Koe 1270
Vezelen 520
Victori-wortel 1293
Vierdubbelde Spier 1028
Vierendeel 1037
Vierendeels-loot 435
VierhoofdigeWindzel 546
Vierkante Spier 1028
Uije 202
Vilt-kruid 389
— witte 718
Vingerhoeds-kruid 424
Vingerleden voorſte 798
Vinkoorde 309
Viole 1296
Virginian Snake-root 116
Vitriool 1303
Uitademing 506
Uitbarſting 418
Uitbluſſing 507
Uitbulting des navels 504
Uitdamping 496
Uitdroogende Koorts 588.764
Uitdrooging 412
Uitdygzel 1181
Uitgeholde pyp 254
Uitgerekte Ader 304
Uithaaling 501
— door Warmte 424
Uithangen des Eindedarms 1000
Uitleding 743
Uitleering 496
Uitloops-buis 463
Uitpuiling 463
— der Oogen 505
Uitslag 502
Uitſteekzel 100
— der Reukzenuwen 911
— mamwyze 759
Uitteerende Koorts 588. 764
— Ziekte 765
Uitteering 116
Uittrekkende Middelen 144
Uittrekking 67. 460. 507. 907
— der Huid 449
Uittrekzel 458. 507. 791. 1238
Uitval 405
— der Lyfmoeder 1000
— der Scheede 1000
— derWinkbraauwen 66
Uitvallen des Hairs 49. 749. 948
Uitvoering 877
Uitvloeiſels 101
Uitwaaſſemende Middelen 418
Uitwaaſſeming 418. 496
Uitwas der Moeder 267
Uitwaſſing 100
— des Beens 505
Uitwerpzel 414. 503
Uitwyking der Oogen 448
Uitzakking 1000
Uitzetting 505

Uitzinking 405
— der Baarmoeder 638
Vlaarboom 1088
Vlas baard 693
— kruid 722. 725.
— wilde 722
Vlecht 977
Vleermuis gelyke Banden 1291
Vlees 235. 1017
— band 1209
— breuk 1096
— hegting 1209
— lym 1096
Vleeſchig Uitwas 1096
— Vlies 235. 909
— Heuveltje 240
— Misdraagt 809
Vleeſch maakende Middelen 974
Vleugelſpieren 43
Vleugelswyze Spieren 1013
— Uitſteekzel 36. 1013
Vlieg-bloem 1129
Vliege-net 823. 1297
Vliegen Spaanſche 220
Vliegende ſigt 124
Vliem yzer 1105
Vliemen 1105
Vlier-boom 1088
— wilde 445
Vlies 788
— ſpier 789
— witte 37
Vloed 1001
— witte 529
Vloeying 257. 1058
Vlokjes 1294
Vloo-kruid 1011
Vlot-hout 1191
Vlym 953. 1103
Voedeloosheid 143
Voedend Sap 291
Voedens-gebreek 143
Voeding 44. 856
— ongelyke 48
Voedſel 44
Voermans-band 150
Voet 163. 943
— bad 926
— euvel 124. 980
— flerecyn 124. 980
— pappen 1199
— zool 972
Vogelkruid 50
Vogelneſt 402
Vogel voet 888
Vogt ongenoemde 661
Vogten 618
Vogtigheid 750
Vokelaar 289
Volders-aarde 297
— kaarden 428
Voorarm 383
Voorgaande Oorzaak 1001
Voorhand 283
Voorherſſenen 268
Voorhoofd 543
Voorhoofds-been 543
— middel 543
Voorhuid 475. 996
Voorken 689
Voorkenning 1002
Voorlippen 1002
Voorlooper 1000
Vooromkeerende Spieren 1002
Voorovertrekking 467
Voorſtanders 1005
Voorſte Been des Hoofds 1142
— Vinger 655
— Vingerleden 798
Voortrekkende Oorzaak 999
Voort-teeling 559
Voorvaſtſtelling 635
Voorvoet 1217
Voorwaſch 1003
Voorzeggende Linien 722
Voorzegging 1002
Vormkunſt-kragt 973
Vorſch-beet 815
Vos 1321
Voſſe-kullekens 1129
Voſſe-ſtaarten-gras 49
Vreemde Eetzucht 754
— Raket 1048
Vret 228. 853
Vrinaal 773
Vrouwelyke Roede 869
Vrouwelykheid 388
Vrouwelykheids Lippen 36. 683
Vrouwenhair 22. 221. 1251
— goude 987
Vrouwen Zetpillen 943
Vrugt 532. 544. 921
Vrugten 615. 988
Vryetyd der Koortſen 104
Vryf-ſteen 992
Vryſter-ziekte 282
Vryving 542
Vuiligheid 751. 1196
Vuur 645
— daadelyk 645
— vermoogelyk 645
— wild 955
Vuur-wortel 1024
Vuurige Blaartjes 955
— Puiſten 450
— Schurftheid 651
Vuurigheid 502
— in 't Gezigt 669
Vyfdendaagſche Koorts 929
Vyfvingerkruid 931
Vyg indiaanſche 882
— boom 523
— boom wilde 224
— boonen 741
— gezwel 1202
Vyt 919
Vyzel 816

W.

Waaken 34. 1294
Waakende Slaapzugt 339

Waaking 34
Waal-wortel 340. 1204
Waarzeggery 280
Waereld groote 748
— kleine 802
Walgkoorts 136
Walging 842
Walnoot 678
Walſchot 1162
Walſteen 893
Walſtroo 554
Walviſch 271
Wandluiskruid 1160
Wange 559. 753
Wangedaante 199
Wangedaantig 198
Wankoleurig 13
Wanſchepzel 812
Wanſtal 199
Wanſtoelgang 1221
Wanvrugt 3
Wapenverbinding 615
Warmte ingeboren 175
Was 264
Waſch 264
— kruid 269
— pleiſter 266. 269
— ſmeerſel 268
— zalf 265
Waſſing 2. 736
Water 105. 745
— bad 157
— blaasjes 621
— bloedig 642
— boon-wortel egyptiſche 325
— breuk 623
— bunge 165
— eppe 626. 1144
— gediſtilleerd 105
— gooten 323
— hoofd 623
— in der Nageboorte 619
— kanker 278. 853
— kers 165. 229. 838
— kloot 623
— linſen 706
— liſch 1157
— liſch bloeyend 197
Water-look 1112
— loop 105
— meloen 75
— mente 204
— navel 624
— noot 1249
— oog 625
— padig 186. 610
— pap 906
— peper 625. 942
— puiſten 621. 955. 1195
— roozen 857
— ruit 1227
— ſcheerling 295. 951
— varen 892
— vaten 1280
— voelkenskruid-wyfje 173
— voortdryvers-Spieren 8
— vrees 624
— zugt 129. 625
Waterig Bloed 642. 1210
— Oogvogt 618. 621
Weder-dood 1251
— dood gulde 987
— dryving 302
— overhaaling 320
— overtrekking 320
Wederik 747
Wederſtuit Oven 1052
Wee 433
Weed 674
— aſſche] 300
Weede 567
Weedkoleurige Gal 674
Week van de Buik 632. 646
Weekbuikigheid 52
Weeking 748
Weekmaakende Middelen 755
Weelig Vleeſch 548
Weer 208
Weeragtig Lighaam der Herſſenen 356
Weerglas 1231
Weerverdryvende Middelen 449
Weg 775
Wegbree 972
Wegbree Spaanſche 614
Wegbreed 972
Wegdiſtel witte 711
Wegewagte 294
Wegvretende Middelen 489
Wegwyzer 335
Wei 1133
— van 't Bloed 1133
Weit 1255
Welſel des Breins 538
Welgemaatigheid 496
Welgeſteldheid der Sappen 496
Welriekende Eekel 830
— Kervel 831
— Klaver 785
— Liſch 205
Welvaarendheid 1270
Wen 17. 840
Wenkbraauwen 1198
— Omkrulling 948
Werk-huis 870
— plaats 870
Werking 471. 877
— des Lighaams 19
— natuurlyke 841
Werktuig 663. 748. 886
Werktuigige Ziekten 885
Wervel-beenen 1174
— ſlagader 1288
Wieke 1260
— gedraide 237
Wielboom 354
Wier 43. 1306
Wierook 1233
Wiggebeen 387
Wiggebeens-ſtrotſpier 1164
Wiggebeentjes 387
Wikken 1293
Wilde Balſemkruid 650

Wilde - Galigaan 131
— Gerwe 524
— Heul 1060
— Kervel 295
— Komkommers 452
— Kool 693
— Kors 1231
— Laurier 1238
— Lychnis 862
— Moſtaart 671
— Munt 793
— Nieskruid 594
— Olyfboom 363
— Patig 694
— Pruim - boom 1008
— Pyn - boom 966
— Rapen 1040
— Saffraan 142. 239. 312
— Sorbeerboom 115
— Steekraap 1009
— Thym 1131
— Vlas 722
— Vlier 445
— Vuur 955
— Vygeboom 224
— Wyngaart 190. 1216
— Wynruit 588
Wilg 1086
Wilgeboom 1086
Wind 528
— bloem 72
— breekende Middelen 235
— breuk 979
— breuk in de Navel 979
— doorn 1167
— dryvende Middelen 235
— gat 486
— haver 25
— oven 72
— water 1265
— zugt 1265
Winde 345. 1148
— zwarte 596
Windelſpier 1098
— breede 789
Winding 513
Windzel 513
— vierhoofdige 546
— worm 513
Winkel 870
Winkelhaak - naad 691
Wintergroen 721. 1025
Winterhielen 940
Winterkerſſe 162
Wit van het Ey 37
Wit van het Oog 37
Witbeen 166
Witmaaking 402
Witniet 987
Witte Andoren 768
— Bloemen 529
— Endivie 1130
— Kaneel 359
— Klaver 568
— Komyn 233
— Lazery 49. 711
— Linie 722
— Maluwe 50
— Mechoacanna 777
— Oogvlek 37
— Schurftheid 1301
— Viltkruid 718
— Vlies 37
— Vloed 529
— Wegdiſtel 711
— Wortelen 923
— Zugt 713
Woelentheid 661
Wol 1240
Wolf 228. 605. 742. 947
Wolfs - beet 743
— bezie 918
— dolligheid 743
— gebeer 744
— klaauw 745
— melk 593
— melk groote 1239
— veeſt 883
— wortel 16. 744. 835. 918
Wolk 844
Wolkje 854
— in de Pis 468
Wolleblad 215. 955
Wollekruid 215. 955. 1284
Wolligheid der Bladen 693
Wondheelende Middelen 292
Wond - kruid 1321
— kuſſentje 1172
— meeſter 281
— middelen 1248
— pleiſter 881. 969
— teiken 292
— yzer 1161
Wonderboom 1064
Wondernet 1051
Worg - gezwel 74
Worm aan't vinger 919
Worm kruid 1093. 1216
— middelen 595
Wormen 372. 739. 1285
Wormgelyke Aanhangſel 1286
— Spiergn 738
Wormwyze Afhangſel 103
— Uitſteekzel 1286
Worſtvlies 45
Wortel 1035
— witte 923
Wouwe 567. 742
Wrang 152
Wrange 345
Wrat 17. 1288
Wrattenkruid 284
Wurmen 372. 739. 1285
Wyn 1295
— braauwen 1198
— gaard wilde 190. 1216
— gaards - parei 59
— gaards rank 1097
— gaards - rank gelyke Lighaam 905
— gaards tak 1097
— gewaterde 621
— puiſten 581
— ranks - vatjes 223
— ruit 1076
— ruit wilde 588
— ſteen 1218
— ſtok 1301
Wys - vinger 425. 655

Y.

Ydele Darm 644
Yſhoofdigheid 407
Ypen-boom 1305
Ys-been 366
Yſop 636
Yvoor 445
Yzer 518. 768
Yzer-hard 1285
— kruid 1285
Yzing 617

Z.

Zaad 1122
Zaad-aanbrengende Vaten 1274
— ballen 884. 1224
— beentjes 1133
— bezuikerde 336
— blaasjes 1291
— deelen 1162
— doosjes 226
— huisje 210
— lac 686
— loop 575
— loosheid 32
— maakende Middelen 1163
— vaten 996. 1162
Zaag 1131
Zadel-been 477
Zagte Purgeermiddelen 449
Zak-breuk 891
Zakje 852. 945
Zalf 466. 1309
— rolle 393
— verkooper 830
Zalivatie 1085
Zalvie 1087
Zamengeſtelde Conſerven 454
Zamen-gevoegde Spieren 331
— groejing 335
— invoeging 565
— leding 1205
— lyding 340
— ſtelling 332
— ſtemming 340
Zamen-ſtremmende Middelen 313
— ſtremming 313
— trekkende Middelen 139. 343
— trekking 23
— voeging der Leden 125
— vrigting der Beenderen 124
— waſſen 1004
Zand 114. 1008. 1077
— bad 114
— kloot 605. 1224
Zandachtigheid in de Pis 1008
Zandrak 1088
Zardus 1097
Zavel-boom 1077
Zausſe-boom 169
Zedoar 1327
Zee-ajuin 1108. 1176
— appel 447
— egel 447
— eike 545
— gras 545
— kool 1150
— mos 1306
— navel 1307
— ſchuim 893
— ſterre-kruid 1253
— venkel 374
— winde 1150
Zeef-been 496
Zeel-baſt 801
Zeep 1094
— kruid 1095. 1187
Zeer, quaadartig 281
Zegegroen 193
Zegen-ryk 1146
Zeil-ſteen 751
Zelf 1087
Zelfs-beweeging 152
— roerſel 152
Zemelachtige Pis 969
— Schurftheid 1010
Zenebladen 1126
Zenuw 847
— agtige Lighaamen 356
— knooping 977
— lydende 923
— middelen 846
Zenuw ſteek 1020
— tepeltje 910
— trekking 1159
— vlechten 977
— water 746
— zalf 769
— zap 1170
Zerumbeth 1328
Zet-pillen 943. 1199
Zetzel 635
— in de Pis 1120
Zevenblad 601. 1242
Zevenboom 1077
Zevendaagſche Koorts 1128
Zever-zaad 1093
Zeugen-brood 123
Ziekelyk 1270
Zieken-huis 853
Ziekte 813
— aan een verknogte 331. 332
— aangeboren 339.
— besmettelyke 944
— haaſtige 20
— kunde 923
— kwaadartige 755
— langduurige 288
— ſcherpe 20
— ſleepende 765
— vallende 481
— verouderde 88
— uitteerende 785
— wederkommende 902
Zielwerking lighaamelyke 77
Zifte 370
Zifting 370
Zikkel of de Herſſenen 512
Zilver 115. 739
— glit 728
— kruid 80
— ſchoon 80
Zin 35. 1127
— verrukking 506
Zinking 252. 1058
— der Lyfmoeder 1000
— der Scheede 1000
— ſmoorende 252
Zoet-hout 572
Zog-gebrek 29

Zog - verplaatſing 1157
Zomerſproeten 706
Zondeer - yzer 1161
Zondigende Dingen 1048
Zonne - bloem 594
— brand 909
— dauw 1069
— gouds - bloem 455
— volgende 593
— wende 593. 594
Zoo in de Maag 113
Zoode 312
Zool - ſpier 1151
Zorbenboom 1156
Zorg 388
Zorg - zaad 1156
Zots - kap 1266
Zout 1083
Zugt witte 713
Zugt - gezwel 866
Zugtig 198
Zugting 1200
Zuiger 809
Zuiging 1194
Zuiker 1078
— bewaarſel 335
Zuikerei 294
Zuikerwortel 1145
Zuiverende Middelen 468. 821
Zuivering 411. 821
Zuiverzout 39
Zuizeling 1115
Zurkel 10
Zuur 13
— boom 169
— breekende Middelen 5
— maatigende Middelen 81
Zuure Klaver 899
— Opriſping 16
Zuuring 10
Zwaar beſpraakt 808
Zwaarhoofdigheid 264. 362
Zwaarhoorigheid 162. 441
Zwaarmoedigheid 444
Zwaardagtig Kraakbeen 472
Zwaardenkruid 566
Zwagtel 513
Zwagtel - worm 513
Zwakheid 402. 471. 649
Zwaluw 613
Zwaluwe - wortel 130. 613
Zwamkruid 994
Zwarte Gal 783
— Gal - blasjes 226
— groote Kraakbeſſen 1267
— Komyn 850
— Malrove 157
— Meeſterwortel 138
— Patig 1090
— winde 596
Zwavel 1197
— geeſt 1198
Zweer 1304
— holle 93
Zweering 1304
Zweet 1195
— bad 919
— gaten 991
— koorts 460. 607. 1195
— middelen 608
— puiſtjes 607
— pypjes 991
— ſtoof 1271
— zweertjes 1195
Zweeting 1195
Zwelling der Blootader 304
— in de Lies 191
Zwemkruid 994
Zwymeling 1115. 1206
Zyde 1129
Zyde - wee 975
Zydworm 179
Zygdoek 321

(Pretium huius Voluminis in omnibus tabernis librariis eſt vnius Ioachimici et octo groſſorum; chartae ſcribariae, vt vocant, impreſſi duorum Ioachimicorum.)

CHARACTERES maxime vulgares qui apud medicos et chymicos autores vulgo occurrunt.

Acetum	🜊	Cancer	♋
Acetum destillatum	✳ 🜋	Caput mortuum	☠
Aer	🜁	Chalybs. Ferrum. Mars	♂
Æs. Cuprum. Venus	♀	Cineres	Ŧ
Alcali	♆ ⚲	Cineres clavellati	♆ ♆
Alcohol vini	^{S}A ^{S}R	Cinnabaris	🜍 🜍 33
Alembicum	XX	Cornu cervi	C.C.
Alumen	○	Cornu cervi uſtum	C.C.V.
Amalgama	ā ā ā	Crocus martis	C.♂
Ana	an. ā, āā.	Crocus veneris	⊕€
Antimonium ſeu Stibium	♁	Cucurbita	△ CC
Antimonii regulus	♕ ♁ü	Crucibulum	♱ ▼
Aqua destillata	▽	Cuprum, Aes, vel Venus	♀
Aqua fontana	▽Font.	Destillare	[symbol] [symbol] [symbol]
Aqua fortis	🜅	Dies	♂
Aqua pluvialis	▽P	Dies & Nox	♂♀
Aqua regia	🜆	Drachma	ʒ
Aqua Vitae	🜈	Drachma ſemis	ʒß
Arena	⁙	Ferrum. Chalybs. Mars	♂
Argentum. Luna	☾ ☽	Fiat	F.
Argentum vivum	☿	Fixus	V̇
Arſenicum	o—o 🜺	Flores	Fl.
Auripigmentum	o=o	Gummi	g
Aurum ſive Sol	☉	Granum	gr.
Balneum arenoſum	AB AR	Gutta	gutt. gtt.
Balneum Mariae vel Maris	MB. BM	Herba	Hb.
Balneum vaporoſum	VB	Hora	⧗
Borax	🜼 [symbol]	Ignis	🜂
Calx	C	Ignis Rotae, ſive Reverberii	🜂 AR
Calx viva	Ψ	Iupiter vel Stannum	♃

Libra, Pondo	℔
Libra ſemis	℔ ß
Luna, argentum	☾ ☽
Manipulus	Man. M.
Mars, Chalybs. Ferrum	♂
Martis limatura	🜜
Maſſa pillularum	M.
Mercurius. Argentum vivum	☿
Merc. praecipitatus	☿ ☿ 🝟
Merc. ſublimatus	☿ ☿ 🝞
Mensis	⧗
Misce	M
Nitrum	🜕
Nox	🝯
Numero	№
Obolus	♓ß ∽
Oleum	🝆
Per deliquium	p.d.
Phiala	🝪
Plumbum. Saturnus	♄
Praeparare	P.P. ppt
Praecipitare	🝟
Pugillus	P. p.
Pulvis	🝣 £ ♀
Quantum placet	q.p.
Quantum vis	q.v.
Quinta Eſſentia	Q E
Recipe	℞ Rec.
Regulus ſtellatus	✵
Regulus antimonii ſtellatus	✵
Retorta	🝭
Sal	🜔
Sal alcali	🝎 vid Alcali.
Sal ammoniacum	✱ Xcum
Sal commune	⊖
Sal gemmae	♉
Sal nitri vel petrae	🜕
Sal volatile	⊖V ⊖ ∧e
Saturnus	♄
Scrupulus	℈
Secundum artem	s. a.
Semis	ß. S.
Signa	S.
Sine vino	S. V.
Sine Stipitibus	S. S.
Sol. Aurum	☉
Spiritus	🜩 Sp.
Sp. vini	🜈
Sp. vini rectificatus	🜈
Stannum	♃
Sp. vini Rect.s. Alcohol	🜈
Stella reguli antimonii	✵
Stratum ſuper ſtratum	S. S. S.
Sublimare	🝞
Sulphur	🜍 🜍
Talcum	×
Tartarum	🜿
Terra	🜃
Tinctura	R
Tutia	⊠
Venus, cuprum, aes	♀
Vinum	🜇
Viride aeris	⊕
Vitriolum	🜖 🜗
Vitrum	🝢
Uncia	℥
Volatile	♑ ∧
Urina	⊡
Zincum	Z

Med. Dict
A

PALLAS·MINERVA·SOSPITATRIX·URBIUM